

KULTURENS FRONTLINJER
Skrifter från forskningsprogrammet KULTURGRÄNS NORR

3

ULF LUNDSTRÖM

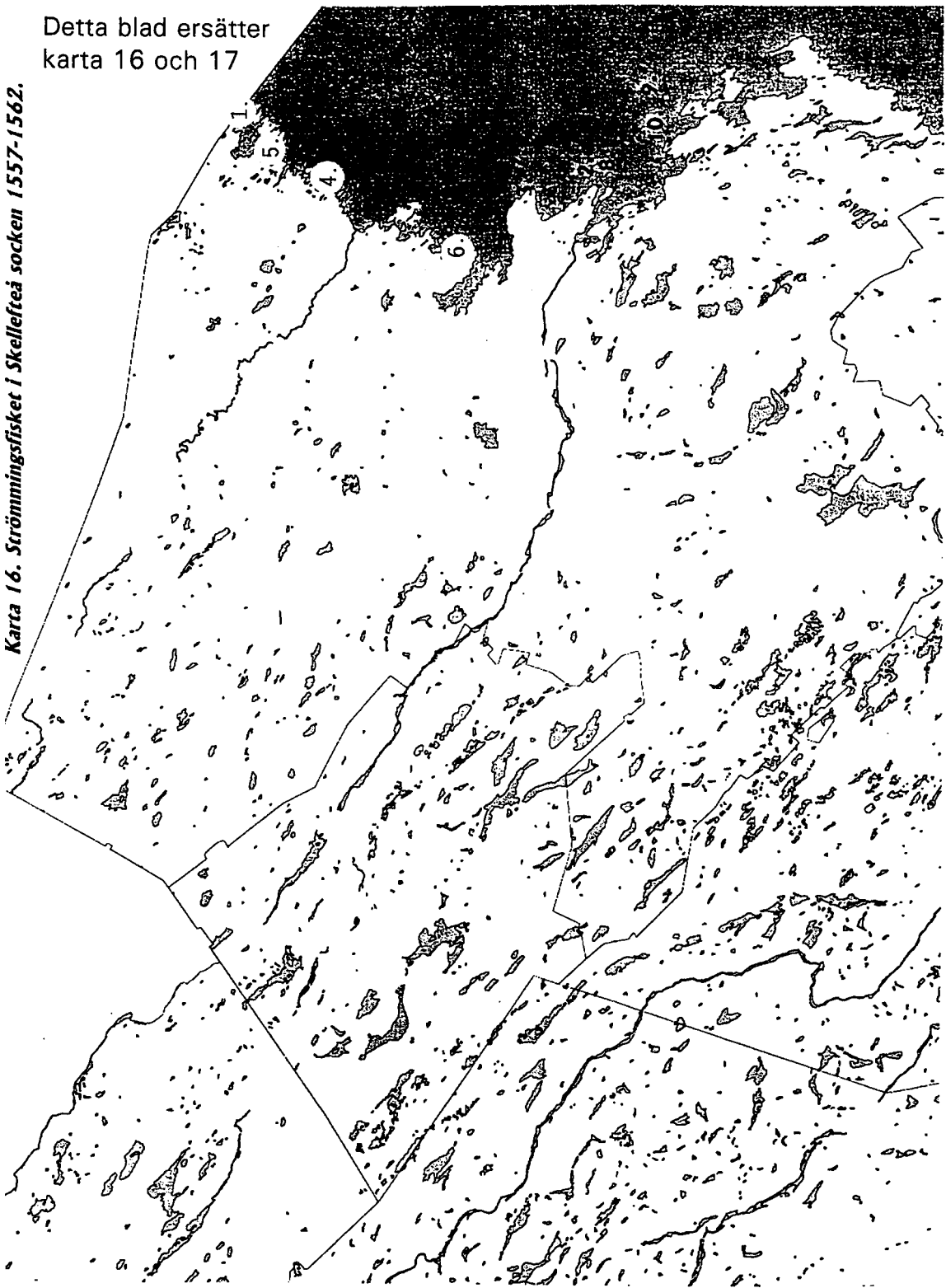
Bönder och gårdar i Skellefteå socken
1539 – 1650

UMEÅ 1997

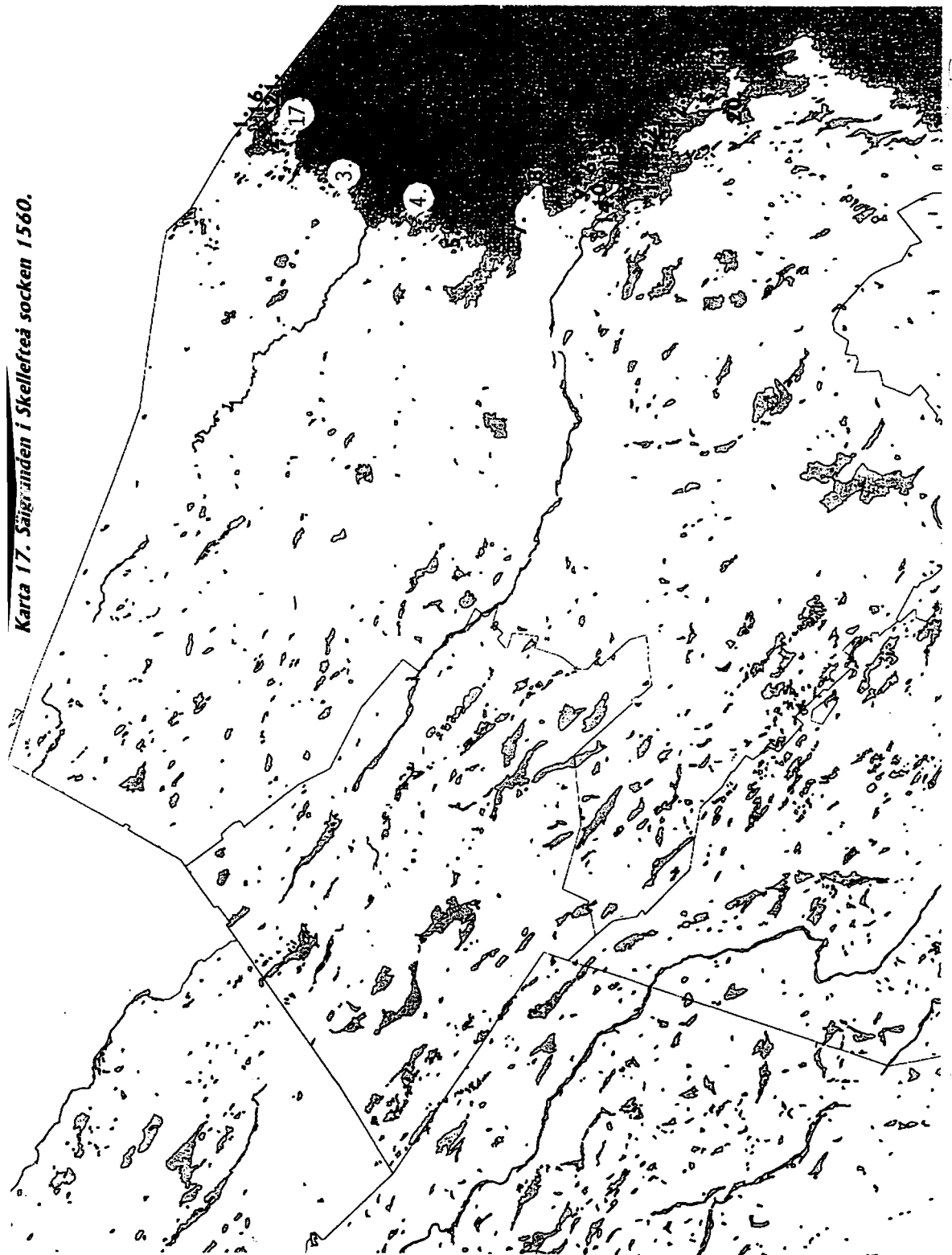
Bönder och gårdar i Skellefteå socken 1539-1650

Detta blad ersätter
karta 16 och 17

Karta 16. Strömningsfisket i Skellefteå socken 1557-1562.

Karta 17. Sägrunden i Skellefteå socken 1560.

KULTURENS FRONTLINJER
Skrifter från forskningsprogrammet KULTURGRÄNS NORR

3

ULF LUNDSTRÖM

Bönder och gårdar i Skellefteå socken
1539 – 1650

UMEÅ 1997

I forskningsprogrammet **Kulturgräns norr: Förändringsprocesser i tid och rum**, som finansieras av **Riksbankens jubileumsfond**, är basbegreppet *gräns*. Dels granskas kulturgränser som utgör sega, tidsmässigt djupt förankrade strukturer inom ett geografiskt rum, dels krafter som på olika sätt sveper fram över rummet och ibland förmår uttradera en kulturgräns, men ibland lämnar en gammal gräns helt orubbad. För att detta tvärvetenskapliga forskningsfält med framgång skall kunna genomlysas, samlar programmet forskare från åtta ämnen vid främst Umeå universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet.

Forskningsprogrammet utger skriftserien **Kulturens frontlinjer**. Seriens huvudredaktör är professor Lars-Erik Edlund, Institutionen för nordiska språk vid Umeå universitet. Huvudredaktören biträds vid utgivningen av skilda medarbetare inom forskningsprogrammet. För grafisk utformning svarar fil.kand. Marianne Nejati, Stockholm .

Genom forskningsassistent Kristina Kram kan skrifterna beställas. Adress: Kulturgräns norr, Institutionen för nordiska språk, Umeå universitet, 901 87 Umeå.

© Forskningsprogrammet KULTURGRÄNS NORR samt författaren

ISSN 1402-8506

ISBN 91-88466-04-3

Tryckt av Livréna Grafiska AB, Kungälv 1997

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRTECKNING ÖVER KARTOR, DIAGRAM OCH TABELLER	IX
FÖRORD	XIII
SVERIGE OCH VÄSTERBOTTEN 1539-1650	XV
KÄLLOR	XXII
BÖNDER OCH GÅRDAR I SKELLEFTEÅ SOCKEN 1539-1650	
- ANALYSER OCH KOMMENTARER	XIX
TERRITORIELLA INDELNINGAR	XX
FÖRÄNDRINGAR I ÅKERAREAL OCH HEMMANSTAL	XXVIII
SIL VERINNEHAV	XXXII
KONTAKTER MELLAN SKELLEFTEÅ SOCKEN OCH ANDRA OMRÅDEN	XXXIII
ANDRA ETNISKA GRUPPER	XXXVII
HANDEL OCH KÖPMÅN	XLI
HANTVERKARE	LII
FISKE	LIV
ANDRA NÄRINGAR	LXXXI
KVARNAR	LXXXV
SÅGAR	LXXXVI
SOCKNENS FÖRETRÄDARE	LXXXVII
NÅGOT OM NAMNSKICKET	LXXXIX
BURE ÄLVDAL	XC
TABELLER	C
KÄLLOR OCH LITTERATUR	CXXXII
BÖNDER OCH GÅRDAR I SKELLEFTEÅ SOCKEN 1539-1650	1
NORRFJÄRDINGEN	3
GAGSMARK	5
KÅLLBOMARK	10
KINNBÄCK	14
AVAN	19
ÅBYN	24
TÅME	29
BYSKE	35
FÄLLFORS	43
NORRLÅNGTRÅSK	48
DRÅNGSMARK	51
FROSTKÅGE	61
OSTVIK	70

ÖSTANBÄCK	77
HOLME	87
STORKÅGE	89
BOVIKEN	109
ÖVERSTA FJÄRDINGEN	115
ERSMARK	117
KUSMARK	130
KÅGETRÄSK	142
STAVATRÄSK	148
GRANBERGSTRÄSK	151
ÅLSÅN	152
BJURVATTNET	153
VARUTRÄSK	156
ÖN	160
STÄMNINGSGÅRDEN	161
DEGERBYN	169
ORRBY	175
MYCKLE	177
MEDLE	185
KLUTMARK	192
SKRAMTRÄSK	200
NORSJÖ	205
LÅNGTRÄSK	214
KATTISTRÄSK	219
BASTUTRÄSK	224
FINNFORS	227
LUND	230
SUNNANÅ	236
KROKSJÖN	242
GÅRDSMARK	245
GUMMARK	250
RAGVALDSTRÄSK	258
SÖRFJÄRDINGEN	265
YTTERFJÄRDINGEN	269
HJOGGBÖLE	271
FALMARK	280
HOLMSVATTNET	296
BODAN	300
RÖNNBÄCKEN	304
TJÄRN	307
BÖLE	313
MORÖN	324
HEDENSBY	328
RISÖN	340
TUVAN	341

BERGSBYN	346
FURUNÄS	355
URSVIKEN	359
INNERVIK	368
YTTERVIK	381
BUREÅ	389
BURVIK	401
BÄCK	412
PRÄSTBORDET	423
REGISTER	430

FÖRTECKNING ÖVER KARTOR, DIAGRAM OCH

TABELLER

Kartor

- Karta 1. Fjärdingarna i Skellefteå socken under 1500-talet.
- Karta 2. Rotarna i Skellefteå socken år 1631.
- Karta 3. Rotarna i Skellefteå socken år 1644.
- Karta 4. Fisketräskan i Luleå och Piteå socknar åren 1553-1567.
- Karta 5. *Björkö*-namn efter Norrlandskusten.
- Karta 6. Köpmän i Skellefteå socken 1539-1650.
- Karta 7. Tillförseln av gråverk från det bottniska området till Stockholm år 1562.
- Karta 8. Tillförseln till Stockholm av hudar, kalv- och bockskinn från det bottniska området år 1560.
- Karta 9. Tillförsel av lax från det bottniska handelsområdet till Stockholms slottstull år 1562.
- Karta 10. Tillförsel av torr fisk till Stockholms slottstull år 1560.
- Karta 11. Antalet tullbelagda resor till Piteå från dess handelsdistrikt år 1637.
- Karta 12. Fjällträsk i Skellefteområdet 1553-1617.
- Karta 13. Fisketräskan i Pite lappmark 1558-1564.
- Karta 14. Hemträskan i Skellefteå socken 1558.
- Karta 15. Laxfisken och några andra fisken i Skellefteå socken 1557-1562.
- Karta 16. Strömmingsfisket i Skellefteå socken 1557-1562.
- Karta 17. Sälgrunden i Skellefteå socken 1560.
- Karta 18. Karta över vägarna från Skellefteå och Piteå till Nasafjälls gruva år 1638.
- Karta 19. Bure älvdal och intilliggande vattendrag.
- Karta 20. Gagsmark 1702.
- Karta 21. Källbomark 1826-1832.
- Karta 22. Kimbäck 1717-1719.
- Karta 23. Avan 1799.
- Karta 24. Åbyn 1760-1761.
- Karta 25. Tåme 1795.
- Karta 26. Byske 1758.
- Karta 27. Fällfors 1702.
- Karta 28. Norrlångträsk 1811-1812.

- Karta 29. Drängsmark 1703-1704.
Karta 30. Frostkåge 1699-1700.
Karta 31. Ostvik 1759.
Karta 32. Östanbäck 1703-1704.
Karta 33. Holme 1703-1704.
Karta 34. Storkåge 1703-1704.
Karta 35. Boviken 1704.
Karta 36. Ersmark 1699-1700.
Karta 37. Kusmark 1702.
Karta 38. Kågeträsk ca 1700.
Karta 39. Stavaträsk 1881-1883.
Karta 40. Bjurvattnet 1802-1803.
Karta 41. Varuträsk 1701.
Karta 42. Stämmningsgården 1699-1700.
Karta 43. Degerbyn 1699-1700.
Karta 44. Orrby och Ön 1699-1700.
Karta 45. Myckle 1703-1704.
Karta 46. Medle 1699-1700.
Karta 47. Klutmark 1699-1700.
Karta 48. Skramträsk ca 1700.
Karta 49. Norsjö 1703.
Karta 50. Norsjö 1703. Kläppen och Kvavisträsk.
Karta 51. Långträsk 1703.
Karta 52. Kattisträsk 1703.
Karta 53. Bastuträsk 1703.
Karta 54. Finnfors 1703.
Karta 55. Lund 1710-1711.
Karta 56. Sunnanå 1717-1718.
Karta 57. Kroksjön 1775.
Karta 58. Gärdsmark 1756.
Karta 59. Gummark 1765-1766.
Karta 60. Ragvaldsträsk 1752.
Karta 61. Hjoggböle 1717-1718. Västra Hjoggböle.
Karta 62. Hjoggböle 1717-1718. Sjön och Hjoggböleforsen.
Karta 63. Hjoggböle 1717-1718. Östra Hjoggböle.
Karta 64. Falmark 1768-1769. Gamla Falmark.
Karta 65. Falmark 1768-1769. Östra Falmark.
Karta 66. Falmark 1768-1769. Sjöbotten.
Karta 67. Holmsvattnet 1775.
Karta 68. Bodan 1800.
Karta 69. Rönnbäcken 1774-1775.
Karta 70. Tjärn 1703-1704.
Karta 71. Böle och Morön 1699-1700.
Karta 72. Morön 1765-1766.
Karta 73. Hedensbyn 1756.
Karta 74. Tuvan 1723-1724.
Karta 75. Bergsbyn 1733.
Karta 76. Furunäs 1801-1802.
Karta 77. Ursviken - Innerursviken 1807.

Karta 78. Ursviken - Ytterursviken 1751.
Karta 79. Innervik 1703.
Karta 80. Yttervik 1712-1713.
Karta 81. Bureå 1788-1789.
Karta 82. Burvik 1701.
Karta 83. Bäck 1727.
Karta 84. Prästbordet 1686.

Diagram

Diagram 1. Hemmansdelningar och nybyggen 1539-1650.
Diagram 2. Nedläggelser eller sammanslagningar av hemman 1539-1650.
Diagram 3. Utflytningar från Skellefteå socken 1470-1650.

Tabeller

Tabell 1. Förändringar av areal 1543-1609 samt hemmansdelningar och nedläggningar under perioden 1539-1650.
Tabell 2. Silverinnehav på gårdarna i Skellefteå socken.
Tabell 3. Utflyttade från Skellefteå socken under perioden 1539-1650.
Tabell 4. Inflyttade till Skellefteå socken under perioden 1539-1650.
Tabell 5. Finnar i Skellefteå socken 1539-1650.
Tabell 6. Landsköpmän i Skellefteå socken 1539-1650.
Tabell 7. Hantverkare i Skellefteå socken 1539-1650.
Tabell 8. Befriade från knektutskrivning för det nya bergsbruket vid Kågeträsk 1627-1630.
Tabell 9. Personer som tjänstgjort vid Piteå silververk 1637-1650 samt med notering om de även tjänstgjort vid Luleå silververk.
Tabell 10. Fjärdingsmän i Skellefteå socken 1539-1650.
Tabell 11. Länsmän i Skellefteå socken 1539-1650.
Tabell 12. Studenter från Skellefteå socken 1539-1650.

FÖRORD

Arbetet har givits ut inom ramen för projektet Kulturgräns Norr. Sammanställningen av skriften har gjorts vid Lokalhistoriskt institut i Skellefteå.

Föreliggande bok bygger på en genomgång av följande källmaterial: landskapshandlingar för Västerbotten 1539-1630 samt för Norrland 1554-1610. I detta material ingår bågaskattelängder, jordeböcker, tiondelängder, saköreslängder, domböcker, fiskelängder och köpmannaförteckningar. Norrlands landskapshandlingar tiden 1611-1622 har dock inte genomgåts. Till de genomgångna källmaterialen hör vidare mantalslängder 1642-1650, jordeböcker 1630-1650 (spridda år), Älvsborgs lösen 1571 och 1613-1620, saker och domar 1613-1623, domböcker 1635-1650, militäräkenskaper 1556 och 1562, roterings- och utskrivningslängder 1621-1650, militära rullor 1622-1650, boskapslängder 1620-1636, 1648 års karta över de flesta byar i Skellefteå socken, Skellefteå kyrkas räkenskaper 1544-1650 samt slottstullen i Stockholm 1556-1603. Dessutom har länsräkenskaper Norrland, verifikat 1631-1641, samt länsräkenskaper Västerbotten, verifikat 1642-1650, genomgåts, liksom Johannes Bureus "Om Bura namn och ätt". Vidare har Stockholms stads tänkeböcker, vilka finns tryckta, penetrerats för tiden 1500-1627.

När jag påbörjade mitt arbete hade Mats Boberg inlett ett liknande arbete om Burträsk socken. Därför har inte jag behandlat Burträsk trots att socknen i huvudsak tillhörde Skellefteå socken före 1606. Dock finns Burträskområdet med i analyserna och slutsatserna, bl.a. om fiskena, samerna och Bure älvdal.

Stoppår har satts till 1650 eftersom Knut Lundbergs familjeregister över Skellefteå socken börjar då. Lundbergs register har utnyttjats i det fall det har personuppgifter före 1650. Registret har även använts för att fastställa hemmansnummer på gårdarna. Dock har 1765 års mantalslängd använts för att korrigera Lundbergs hemmansnummer eftersom dess numrering verkar stå sig över tid.

Vidare har Kenneth Mossbergs arbete "Västerbottens regemente under Karl XI, 1665-1695, Skellefteå kompani" konsulterats för kompletterande uppgifter rörande vissa knektar.

Uppgifter har erhållits från Kenneth Sundbom vid Skellefteå museum, Olof Andersson i Piteå, Lester Wikström i Uppsala samt Mats Boberg i Skellefteå. Stig-Henrik Viklund vid Skellefteå museum har tagit fram litteratur och källor. Ett tack riktas till personalen vid Skellefteå museum och Skellefteå stadsbibliotek för hjälp med framtagning av källmaterial.

Ett varmt tack riktas också till professor Lars-Erik Edlund vid Umeå universitet för åtskilliga synpunkter på texten i samband med flera genomläsningar och för

hans insats för att möjliggöra sammanställning och tryckning av boken inom ramen för forskningsprojektet "Kulturgräns Norr". Marianne Nejati har utformat lay-out samt även gjort textredigering. Professor Olavi Korhonen har kommenterat listan över fisketräsk och lämnat samiska namnformer på sjönamnen. Förre riksarkivarien och professorn i historia vid Umeå universitet Sven Lundkvist har lämnat många synpunkter på innehållet i boken. Kristina Kram har korrekturläst boken på ett noggrant sätt och därvid lämnat många kommentarer. Krister Hägglund vid Skellefteå Museum AB och Brita Mellin vid Kulturkontoret i Skellefteå har scannat in bilder. Åke Örn på Skellefteå kommuns stadsingenjörskontor har hjälpt till med kartor. Till dessa går ett varmt tack.

Skellefteå i december 1997

Ulf Lundström

SVERIGE OCH VÄSTERBOTTEN 1539-1650

År 1539 hade Gustav Vasa varit kung i 16 år. Stora omvälvningar hade ägt rum under hans tid vid makten. Reformationen hade påbörjats 1527. Kyrkliga egendomar och delar av tiondet drogs in från kyrkan. Kronan hade förvärvat en stor del av kyrkans ekonomiska makt. En grund hade lagts till centrala ämbetsverk som efter utländska förebilder moderniserades under perioden 1538-1542. En växande del av landet lades under förvaltning av kronans fogdar, vilka sorterade under de båda ämbetsverk som samtidigt blev fastare organiserade, kansliet och kammaren. Gustav Vasa skärpte skatteuttaget genom upprättande av jordeböcker där varje bondes åker förtecknades. Nya beskattningar infördes såsom skatter på fisket, jakten och handeln. Uttag av extra skatter blev nästan ett stående inslag. En våldsam reaktion mot detta var Dackefejden som bröt ut i Småland 1542. Sedan upproret krossats låg vägen öppen för ett centralstyrt Sverige. Sverige blev ett arvrike 1544 och en krigsmakt som var rekryterad inom landet skapades.

Under 1550-talet blir det spänningar i östersjöområdet när den tyska ordensstaten i Baltikum står inför sin upplösning. Ryssland, Polen, Danmark och Sverige kämpar för att fylla ut tomrummet. År 1561 blir Estland svenskt. En politik inleds där Sverige kämpar för en kontroll av handeln mellan Ryssland och Västeuropa. Detta utmanar Danmark och leder 1563 till utbrottet av det nordiska sjuårskriget. Kriget slutade 1570 i utmattningens tecken och Sverige tvingades betala en stor lösensumma för att återfå Älvsborgs fästning. Från 1570 och till 1595 är Sverige, med en del uppehåll, i krig med Ryssland. Under 1600-talets två första årtionden är Sverige militärt engagerat i Ryssland som ett led i maktkampen om den ryska tronen. Karl IX:s söner är Sveriges tronkandidater. Freden sluts i Stolbova 1617 då Ingermanland och Kexholms län blir svenska områden. Aktiveringen av Sveriges utrikespolitik under Karl IX upplevdes som utmanande av Danmark och ledde till Kalmarkriget 1611-1613. I freden i Knäred 1613 måste Sverige på nytt återlösa Älvsborgs lösen med en stor summa.

År 1611 blev Gustav II Adolf kung. Genom en kungaförsäkran bands denne till samverkan med råd och ständer. Riksrådet fick en klart anvisad roll i riksstyrelsen och ständernas beslut inhämtades i fråga om krig, fred, beskattning och utskrivningar. Den militära upprustningen gällde alla delar av krigsmakten. En satsning på svenskt krigsfolk i stället för värvat utländskt hade både kostnads- och pålitlighetsaspekter. Men stora manskapsförluster tärde hårt på den manliga befolkningen, varför även legotrupper kom att spela en stor roll i krigföringen fram till 1670-talet. Skatterna ökar kontinuerligt och får en kulmen 1630.

Den aktiva utrikespolitiken riktades efter Stolbovafreden mot Polen. Riga och hela Livland erövrades 1621-1626, varefter det till polska Preussen överflyttade kriget avslutades med stilleståndet i Altmark 1629, som gav Sverige Livland och under sex år preussiska hamnar med rika tullinkomster. Trettioåriga kriget hade inletts 1618 och hade 1629 fört kejsarens och den katolska ligans trupper upp till Östersjön. Den svenska interventionen i kriget kunde därför framställas som ett förebyggande försvarskrig för den riksdag som gav sitt bifall. Sverige var engagerat i kriget 1630-1648. Kriget i Tyskland utnyttjades för att ge Danmark ett svårt nederlag. Freden i Brömsebro 1645 gav Sverige Gotland, Ösel, Jämtland-Härjedalen och Halland på 30 år. I westfaliska freden 1648 fick Sverige Bremen-Verden, Wismar, Vorpommern och en del av Hinterpommern. Frederna markerade att nu var Sverige en av Europas stormakter.

Västerbotten kännetecknas av en expansion under slutet av 1400-talet och första delen av 1500-talet. Odlingen går framåt vilket resulterar i nya gårdar. Befolkningen nyttjar olika näringar som fiske, jakt och handel. Täta kontakter förligger med Mälardalen och på Torne marknad sammanträffar västerbottningarna med ryska köpmän. I Västerbotten finns odlad bygd upp till Granön efter Umeälven och till Norsjö som ligger i närheten av Skellefteälven. Enligt en uppskattning hade landskapet Västerbotten 13 408 invånare år 1540, varav 6 764 bodde i nuvarande västerbottensdelen. ¹ Efter 1560 börjar befolkningen minska som en följd av nordiska sjuårskriget. Krigen fortsätter och skatterna ökar. Mot slutet av århundradet blir klimatet sämre med en del missväxter som följd. Genom Karl IX:s ishavspolitik hamnar Västerbotten nära krigszonen. Ryska härjningar sker i norra Finland och svenskarna genomför några krigståg till Kolahus fästning på Kolahalvön.

Under 1610 och 1620-talet skruvas skattetrycket upp och p. g. a. krigen försvinner en stor andel unga män. Till detta kommer ett dåligt klimat. Runt år 1620 ligger många gårdar öde. Städerna grundas i Västerbotten 1621-1622 och landsköpet förbjuds. Redan tidigare har handeln med de ryska köpmännen försvårats p. g. a. kriget. Bergsbruk startar i Kågeträsk på 1620-talet och i Bygdsiljum på 1630-talet. I mitten av 1630-talet upptäckts silvermalm i Nasafjäll och gruvan väcker stora förhoppningar hos statsmakterna som behövde pengar för kriget uti i Europa. Från 1620 hade Västerbotten tillhört ståthållardömet Norrland och 1634-1637 Västernorrlands län. Bland annat som en följd av gruvbrytningen i Nasafjäll utbröts Västerbotten 1637 till ett eget län. Westfaliska freden 1648 innebär inget slut på kriget vilka fortsätter århundradet ut.

Skellefteå var till folkmängd och odlad areal den tredje största socknen i Västerbotten. Endast Umeå och Luleå var större. I Skellefteå socken finns 1543 ca 60 byar och 369 gårdar. Befolkningen uppskattas till ca 2350 invånare. Socknen omfattade de nuvarande socknarna Skellefteå, Byske, Norsjö, Jörn, Bureå och större delen av Burträsk socken. Burträsk blev egen socken 1606. Socknen hade hand om såväl kyrkliga som världsliga frågor och utgjorde dessutom tingslag. Skellefteå tillhörde Västerbottens fögderi som hade hand om skatteuppbörd. Åren 1556-1565 hörde dock socknen till Lövångers fögderi.

KÄLLOR

I sammanställningen nedan har följande källmaterial använts:

Krigsarkivet, Stockholm:

Militieräkenskaper 1537-1827. 1556:21-35, 1562.

Roterings- och utskrivningslängder Norrland 1621-1677, spridda år 1621-1649.

Rullor 1620-1723. 1622:3, 1623-30:1, 1623:6, 9, 1624:4, 1626:9, 1627:7, 1628:9, 13, 1629:10, 12, 13, 15, 17, 1630:18, 1633:1, 1634:2, 23-25, 1635:15, 1636:1, 21, 23, 1630-37:12, 1638:5, 21, 25, 26, 27, 1639:14, 16, 18, 20, 22, 1641:3, 1642:8, 19, 23, 1643:10, 19, 1644:11, 20, 1645:12, 1646:10, 17, 1647:10, 1648:10, 1649:6, 18, 1650:4, 1652:4, 1654:4, 1656:5 och 1657:4.

Landsarkivet i Härnösand (HLA):

Skellefteå landsförsamlings kyrkoarkiv, Lla Räkenskaper för kyrkan, huvudräkenskaper, volym 1, 1544-1650.

Lantmäteriverket i Gävle:

1640-talets geometriska kartor över Västerbotten, Skellefteå socken 1642 och 1648.

Riksarkivet, Stockholm (RA), Kammararkivet, Stockholm (KA):

Lokala tullräkenskaper, slottstullens införsellängder, spridda år 1556-1603.

Kammarens arkiv och handlingar före 1630, Särskilda samlingar, Gärder och hjälper, Älvsborgs lösen 1571

Älvsborgs lösen 1613.

Boskapshjälp och kvarntull, Räkenskaper och rannsakingar angående boskaps-m.fl. skatter; Boskapslängder m. fl. längder.

Kammarens arkiv och handlingar före 1630, Landskapshandlingar, Västerbottens handlingar 1539-1650.

Landskapshandlingar, Norrlands handlingar, 1554-1610.

Räkenskaper efter 1630, Jordeböcker 1630-1650 (spridda år).

Länräkenskaper - allmänna serier och specialserier, Länräkenskaper 1631-1820, Norrlands län 1631-1641.

Västerbottens län 1642-1650.

Mantalslängder 1642-1650.

Riksarkivet, Stockholm (RA):

Städernas skrivelser och besvär, volym 100, Piteå.

Svea hovrätts arkiv, häradsrätternas renoverade domböcker, Gävleborgs län vol. 2 1646-50:2, vol. 3 1650-52:3, vol. 14 1664-65, vol. 16a 1665-68, vol. 18a 1668-69, vol 23a 1675.

Västerbottens län vol 1a 1672-74, vol. 25 1734-35, vol. 27 1737.

Västmanlands län vol. 2 1635.

Örebro län vol. 6 1637-39, vol. 7, 8-11 1639, vol. 8-11 1641-44, vol. 12 1645.

Ämnesmässiga serier, Västerbottens renoverade domböcker 1612-1623.

Uppsala universitetsbibliotek:

Handschrift X36. Bureus, Johannes Thomae, Om Bura namn och ätt.

När det gäller källornas tillgänglighet på mikromedia se avsnittet om källor och litteratur nedan.

*Bönder och gårdar i
Skellefteå socken 1539-
1650 : Analyser och
kommentarer*

TERRITORIELLA INDELNINGAR

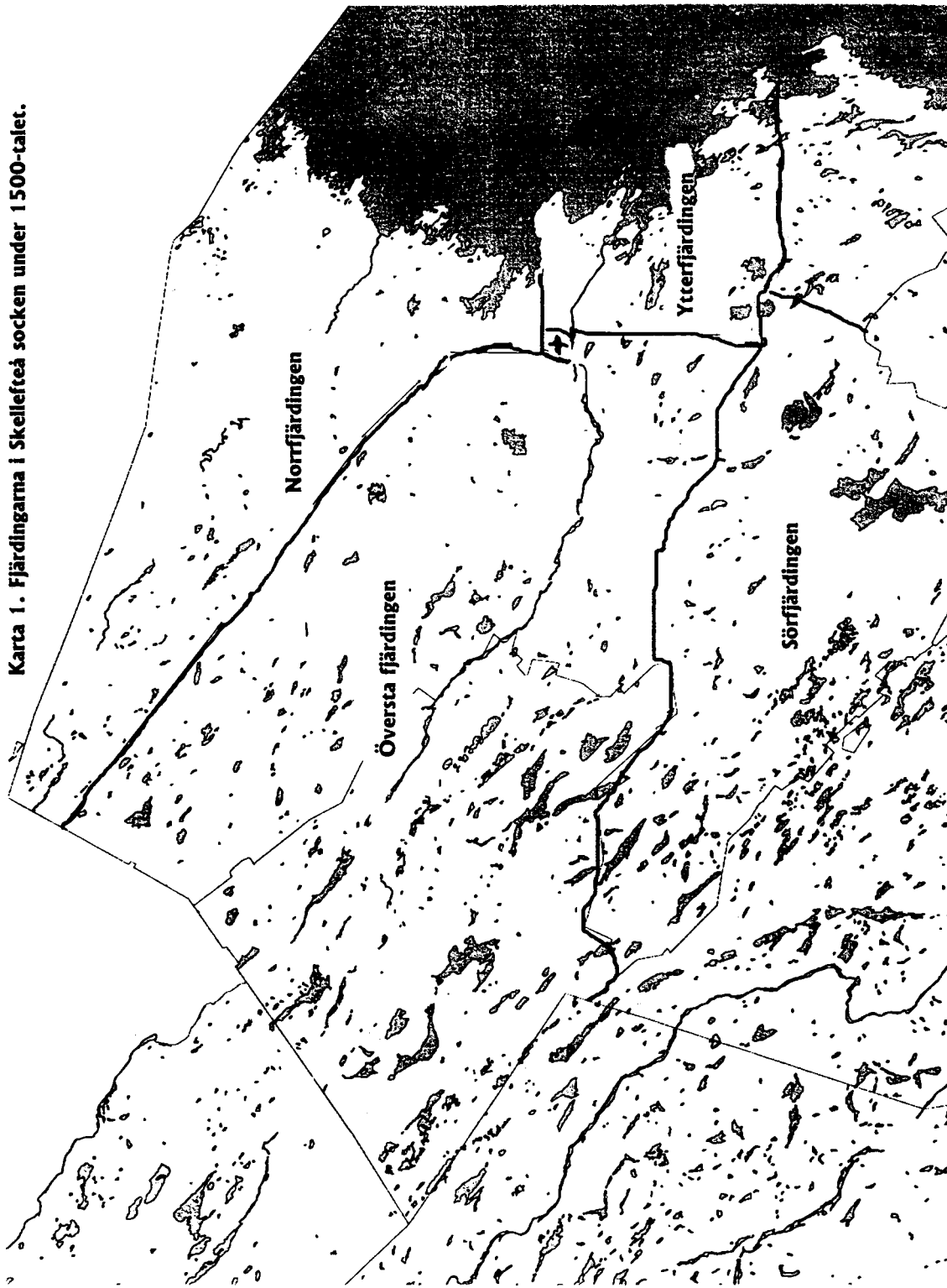
Fjärdingar

Skellefteå socken var indelad i fjärdingar under 1500-talet och fram till 1606. I kyrkans räkenskaper finns fjärdingarna omnämnda. De hette Norrfjärdingen, Översta fjärdingen, Sörfjärdingen samt Ytterfjärdingen. Fjärdingarna hade 1594 ansvar att underhålla olika byggnader på prostgården. Norrfjärdingen skulle underhålla bryggstuga, badstuga, "visthuset sunnan groven" (söder om dalgången) och söderboden. Översta fjärdingen ansvarade för stekarhuset, brännladan, västerstuvan norr på gården och gästhuset. Sörfjärdingen hade på sin lott gamla drängstugan, vinterstugan norr på gården, storfähuset och fårhuset. Ytterfjärdingen ansvarade för loftet över porten och sunnan, österkornladan och sörstuvan.² Tyvärr finns ingen hel längd bevarad med fjärdingsindelningen, men tack vare vissa fragment kan man rekonstruera denna indelning. Se karta nedan.

I bågskattelängden från 1547 finns utsatt mellan byarna Boviken och Ersmark "Then öfuerste fierdingen". Norrfjärdingen bör då omfatta byarna mellan Gagsmark och Boviken. Översta fjärdingen börjar med Ersmark. När Burträsk 1606 avskiljs som en egen socken skriver Daniel Hjort att fjärdingen närmast Burträsk lades till den nya socknen. Dessutom lades till Burträsk några byar från Lövånger och Bygdeå socknar.³ Således omfattade Burträsk socken den gamla sörfjärdingen. Hittar man en skattelängd från 1500-talet där byarna i Burträsk senare socken hamnar inne i en längd kan man rekonstruera fjärdingsindelningen. I många längder ligger burträskbyarna i slutet. Men i en del längder kommer byarna i Burträsk socken efter Ragvaldsträsk. Sedan följer byarna i Burträsk och därefter byarna i Skellefteå med Hjoggböle. Dock redovisas Villvatnet, Kalvträsk och Ljusvatnet i samband med byarna i Norsjö socken. Översta fjärdingen skulle avslutas med Ragvaldsträsk. Sedan följer Sörfjärdingen åtföljd av Ytterfjärdingen som omfattar byarna mellan Hjoggböle och Bäck.

År 1543 omfattade Norrfjärdingen 86 hemman, Översta fjärdingen 101, Sörfjärdingen 55 och Ytterfjärdingen 127 hemman. Om rekonstruktionen är riktig innebär detta att fjärdingarna varierar mycket i storlek. Hade indelningen varit ny 1543 hade man väntat sig att fjärdingarna hade varit lika stora vad gäller folkmängd. Fjärdingsindelningen torde sålunda inte ha varit ny 1543. När indelningen gjordes var kanske fjärdingarna lika stora men utvecklingen har troligen varit olika i de skilda fjärdingarna. En alternativ tolkning till en skild utveckling i de olika fjärdingarna skulle vara att fjärdingarna av någon anledning har gränser som upplevts som "naturliga".

Karta 1. Fjärdingarna i Skellefteå socken under 1500-talet.

I Lövångers socken var fjärdingarna ungefär lika stora 1543. Sydligaste fjärdingen hade 35 bönder, Nordligaste fjärdingen 38, Översta fjärdingen likaså 38 och Mellersta fjärdingen 37 bönder. Lövånger blev egen socken i början av 1400-talet och sannolikt härstammar fjärdingsindelningen från denna tid. Umeå socken hade en indelning med tre tredingar. Den första tredingen är inte nämnd vid namn men kallas 1547 för Sydligaste (Sunnersta) tredingen. Sydligaste tredingen omfattade 1543 173 bönder, Översta fjärdingen 134 bönder och Nordligaste fjärdingen 133 bönder. I Umeå socken var sålunda tredingarna olika stora. Även Piteå socken hade 1543 en indelning i tredingar. Nordligaste tredingen hade 83 bönder, Sydligaste 81 och Översta tredingen 110 bönder. Även här finns det skillnad mellan tredingarna. Luleå socken hade en indelning i fjärdingar. Första fjärdingen hade 88 bönder (kallas senare för Sunnersta fjärding), andra (kallas senare för Åå- eller Lulåfjärdingen) 91 bönder och tredje 229 bönder. Sannolikt har man i längden glömt ange var den fjärde fjärdingen börjar. Troligen har uppdelningen skett mellan Avan och Jämtön. I så fall har tredje fjärdingen omfattat 109 bönder och den fjärde fjärdingen 120 bönder. I bågaskattelängden från 1547 betecknas Råneå som ett tingslag och omfattar de byar som antagits ovan. Den nordligaste fjärdingen kallas senare för "Nordesta fjärding" och den näst nordligaste för "Ööfjärding".⁴ Torneå socken är indelad i övre och nedre socknen.⁵

Under 1300-talet låg Lövånger kapellförsamling under Skellefteå och på den tiden torde fjärdingsindelningen ha varit en annan. Möjligen var Lövånger då en egen fjärding i den stora socknen. Om fallet var så torde indelningen ha ändrats när Lövånger blev egen socken. Lövånger hade 1543 148 bönder. Under 1300-talet har möjligen Sörfjärdingen och Ytterfjärdingen varit en enda fjärding. Den sammanlagda befolkningen 1543 var 182 personer. Mellan Ytterfjärdingen och Lövånger har sannolikt sockengränsen ändrats. På tinget i Skellefteå 1514 var Erik Olsson i Risböle en av nämndemännen. Efter 1539 har Risböle hört till Lövångers socken.

Nedan följer ett försök till förklaring av varför vissa socknar har en indelning i tredingar. Det måste betonas att det rör sig om en rekonstruktion. Men även andra tolkningar är möjliga. När det gäller Norrfjärdingen i Skellefteå socken kan man ställa upp ett tänkbart scenario. Man kunde tänka sig att Norrfjärdingen i Skellefteå tillhört Piteå socken under den tid som Lövånger tillhörde Skellefteå. Som vi sett ovan hade Piteå en indelning i tredingar 1543. Sockenverkar tillsammans med Umeå ha varit den enda som hade tredingsindelning under 1500-talet i Västerbotten. Skellefteå får en indelning i tredingar under 1600-talet, sedan Burträsk avskiljts som egen socken. Norrfjärdingen i Skellefteå med sina 86 hemman skulle med tanke på storleken passa in bra som en fjärding i Piteå socken. Piteå skulle 1543 haft i sina fjärdingar 83, 81, 110 respektive 86 bönder. Kanske överfördes en fjärding till Skellefteå från Piteå i samband med att Lövånger blev egen socken. 1300-talets fjärdingar skulle då ha kunnat vara Översta fjärdingen (1543 101 hemman), Sörfjärdingen (1543 55 hemman), Ytterfjärdingen (1543 127 hemman) samt Lövånger (1543 148 hemman). Möjligen kan gränsen mellan Sörfjärdingen och Lövånger ha varit annorlunda under 1300-talet. Sörfjärdingen

kan ha omfattat byar som fördes över till Lövånger. När Burträsk blev egen socken 1606 fick man byn Bursiljum från Lövånger. Man kunde tänka sig att åtminstone Bursiljum kan ha tillhört Sörfjärdingen i ett tidigare skede.

En företeelse som pekar norrut inom Norrfjärdingens område är ett finskt ortnamn som Kinnbäck. I området finns även flera ortnamn som innehåller Finn- (jfr kapitlet om finnar nedan). År 1327 uppläts området mellan Skellefteälven och Uleälven till kolonisation och i Pite älvadal kom en sådan till stånd. Om Piteområdet nästan gick fram till Skellefteälven, blir en sådan formulering mer förstäligen. Även en sådan sak som att Skellefteå saknar lappmark skulle bli förstäligen i en situation där Piteå socken sträcker sig ända till Kåge. De birkarlar som fanns i Skellefteå hörde till Piteå distrikt. En del kontakter fanns mellan Norrfjärdingen och Piteå under 1540-talet. Anders i Tåme hade 1543 jord i Svensbyn i Piteå socken. Släkterelationer fanns mellan Svensbyn och Åbyn under 1550-talet. Även Avan hade kontakter mot Piteå under samma tid. Men dessa kontakter kan naturligtvis också förklaras av den geografiska närheten till Piteå. Under perioden 1539-1650 hade Skellefteå två länsmän till skillnad från de övriga socknarna i landskapet Västerbotten. En länsman fanns som regel i den norra socknen. Detta kan vara ytterligare ett indicium på att den norra delen av socknen hade en annan ställning. Det finns även en tradition att Kinnbäck tidigare skulle ha tillhört Piteå socken.⁶

Som vi sett ovan hade Luleå en indelning i fjärdingar 1543. Från Luleå socken bröts Kalix ut till en egen socken under 1400-talet. Efter utbrytningen har Luleå gjort om sin fjärdingsindelning. Under 1600-talet har Luleå en indelning i tre tredingar efter det att Råneå blivit egen socken. Tredingarna kallas dock fortfarande för fjärdingar.⁷ Fjärdingsindelningar av Kalix och Bygdeå socknar har inte anträffats.

Hur kan Umeås indelning i tredingar förklaras? Kan Bygdeå ha varit en fjärde fjärding i socknen? I så fall måste det ha varit före 1314 då Bygdeå socken nämns för första gången. År 1543 har Bygdeå 225 bönder, vilket också skulle tala mot att socknen varit en fjärding inom Umeå socken. Ett alternativ kan vara att Nordmaling tidigare var en del av Umeå. Gränsen mellan Umeå och Nordmaling har ändrats flera gånger. År 1543 tillhörde byarna Hörnsjö, Mullsjö och Gräsmyr Umeå socken. Dessa byar hörde till Nordmalings socken när det gällde utgörande av tionde och koskatten, men till Umeå när det gällde årliga räntan. Sedan förs byarna över till Nordmaling. År 1550 fanns 107 bönder i Nordmalings socken. Umeås tredingar hade 173, 134 respektive 133 bönder. Räknas de tre byarna ovan in under Nordmaling får fjärdingarna storleken 126 (Nordmaling), 154, 134 respektive 133. Storleksmässigt skulle Nordmalings socken passa som en fjärding inom Umeå socken. Men vad som talar emot är att socknen då senare måste ha överförts till landskapet Ångermanland. Nordmaling ligger inom Ångermanland år 1413 vilket styrks av dombrevet från Järnäs från samma år. Sannolikt hörde då Nordmaling till Grundsunda socken. Men före slutet av 1300-talet hörde Umeå och Bygdeå till Ångermanland. Rent hypotetiskt kunde tänkas att gränsen mellan Umeå och den socken som låg söder därom kan ha ändrats under 1300- eller 1400-talet.

Resongemanget ovan bygger på omständigheten att socknarna var indelade i fjärdingar. Men man kan inte heller komma ifrån att socknar kunde ha indelningar i både tredingar och fjärdingar. Är fallet så faller somliga av resongemangen ovan.

Ingvar Jonsson behandlar i sin avhandling "socknarna och deras indelning". Jonsson skriver att enligt J.G. Westin i Skellefte sockens historia bildade Bygdeå, Lövånger och Skellefteå vardera en treding i en större enhet som motsvarade ett tingslag eller ett skeppslag. Varje treding var i sin tur uppdelad på fjärdingar vid mitten av 1500-talet. Jonsson menar att fjällträskområdena i Västerbotten var en motsvarighet till sockenallmänningar i de södra landskapen i Norrland. Det är dock högst tveksamt om Bygdeå, Lövånger och Skellefteå var en enhet under 1300-talet med tanke på hur låg Bygdeås skatt var 1314 i förhållande till Umeås skatt. Umeå bidrog med 10 öre i sexårsgården medan Bygdeå skulle lägga 4 öre. År 1543 hade Umeå 439 bönder och Bygdeå 225 stycken. Det verkar sannolikt att Bygdeå omfattade samma område 1314 som 1543.

Sedan Burträsk blivit egen socken hade Skellefteå socken alltså en indelning i tre tredingar. Det var de tre nordliga fjärdingarna som behölls. År 1637 underhålls byggnaderna på prostgården av de tre tredingarna men även av Burträsk eftersom socknen hörde till Skellefteå prosteri.

Indelningen i tredingar fanns kvar i början av 1700-talet och uppgifterna var även nu underhåll av kyrka och prästgård. Den 22 och 23 juni 1713 arbetade Norrfjärdingen med bogårdens (dvs. muren runt kyrkan) östra sida. De byar som då hade utfört arbete inom Norrfjärdingens (kallas Norrestfierding) beting var Frostkåge, Storkåge och Ostvik. Den 26 och 27 juni arbetade Ytterstfjärdingen med västra bogården. Byarna som arbetade dessa dagar var Böle, Morön, Hedensbyn, Tuvan, Bergsbyn, Furunäs, Ursviken, Innervik, Bureå, Burvik och Bäck. Andra dagar arbetar några byar tillsammans men dessa dagar anges inte fjärdingarna.⁹ Ett embryo till en sockenindelning inom Skellefteå var kapellet i Åbyn vid Byske som tillkom 1642. Kapellet betjänade byarna från Byske och norrut. Det var tydligen inte aktuellt att hela Norrfjärdingen skulle ligga under det nya kapellet. Kapellet övergavs efter ca 100 år.

Den fjärdingsgräns som fortfarande äger giltighet är gränsen mellan Burträsk och Skellefteå socknar. Bebyggelsen i Burträsk socken var tidigt stor och därför var Sörfjärdingen samlad till ytan och inte lika utsträckt som de övriga fjärdingarna. Detta förhållande illustreras utmärkt på sockenkartan över Skellefteå och Burträsk socknar från 1660-talet. Området söder om Skellefteälven mot sockengränsen mot Lövånger samt Burträskområdet har en sammanhängande bygd där byarna ligger tätt. Vidare finns tät bebyggelse vid Skellefteälvens och Kågeälvens nedre lopp. I övriga socknen finns gles bebyggelse nära kusten. Därför var området runt Burträsk lämpligt att bli en egen socken. De övriga fjärdingarna hade mindre befolkningstäthet och hade en stor yta. Detta gäller särskilt Översta fjärdingen som innefattade området väster om kyrkan och hela inlandet, samt dessutom större delen av Kågedalen. Även Norrfjärdingen var betydande till ytan. Den omfattade Byskeområdet samt området vid Kågefjärden. Dessa fjärdingar var inte avgränsade utan delar av dem sträckte sig mot socknens centrum. Däremot var Ytterfjärdingen

begränsad till omfånget. Den omfattade Skellefteälvens stränder öster om kyrkan samt Bureälvens nedre lopp och kusten söder om Skellefteälven. Detta område var tätbebyggt. Ytterfjärdingen låg nära sockenkyrkan, varför det sannolikt inte varit aktuellt med en egen sockenbildning.

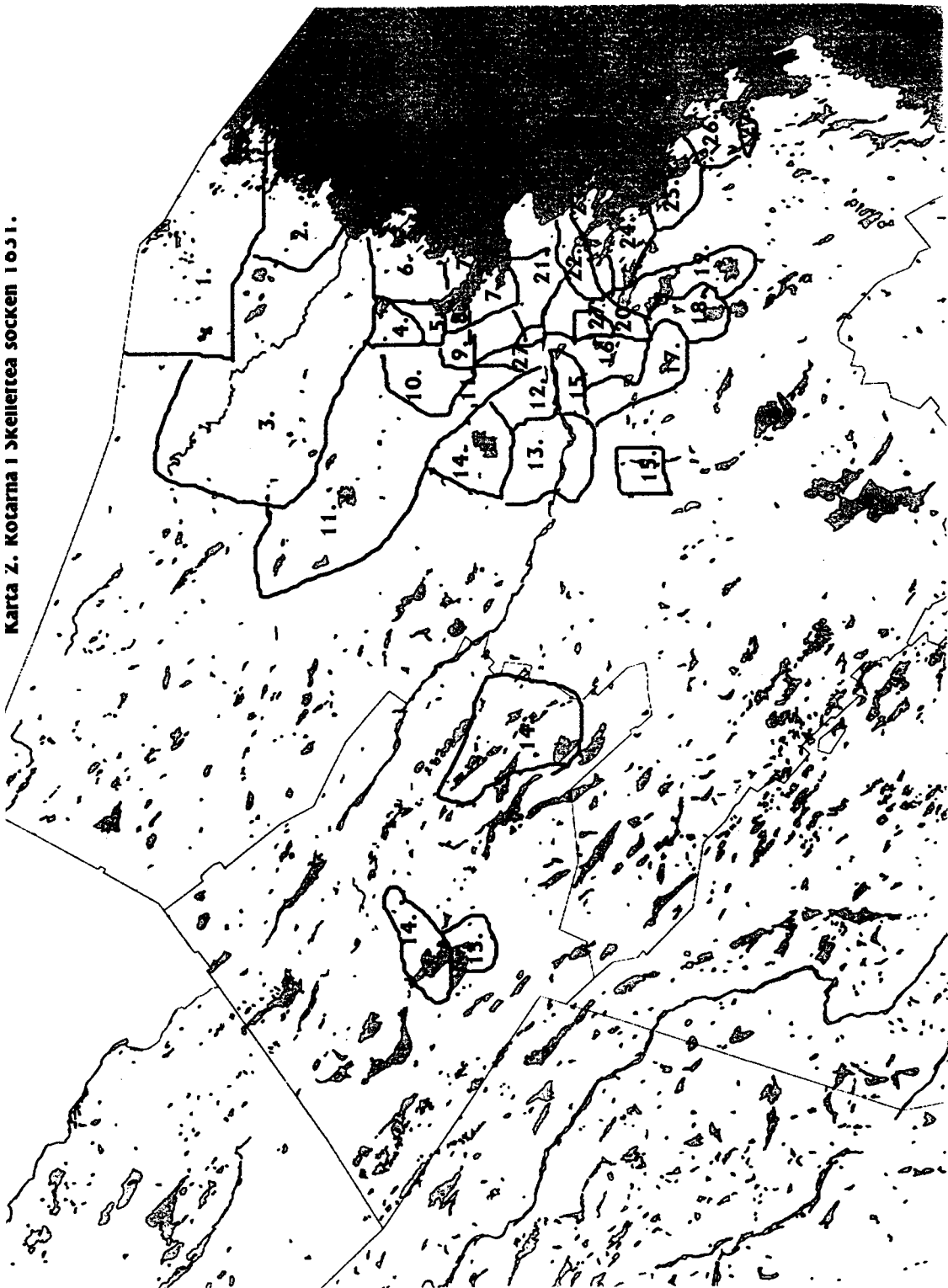
När Åbyns kapell anläggs betjänar det endast en del av Norrfjärdingen. När fler socknar bryts ut ur Skellefteå socken på 1800-talet sker inte heller utbrytningar av hela fjärdingar, endast delar därav. Under 1800-talet har också befolkningen ökat starkt så att delar av fjärdingarna har tillräckligt underlag för en egen socken. Norsjö blir kapellag 1811 och den definitiva utbrytningen sker 1834. Ur Norsjö socken utbryts Jörn till kapellförsamling 1834 och eget pastorat 1892. Skellefteå blir stad 1845 och egen församling 1913. Byske blir eget pastorat 1867. Socknen omfattade nästan hela Norrfjärdingen; endast Storkåge och Boviken låg utanför socknen. Dessutom ingick i Byske socken Lillkågeträsk. Bureå församling, som bildas 1914, omfattar de yttre delarna av den gamla Ytterfjärdingen.

Rotar

Från 1621 finns det roterings- och utskrivningslängder. Rotarna finns inte angivna före 1630. Var tionde man skulle tas ut till knekt. År 1630 är socknen indelad i rotar som omfattar 10 personer. Var tionde man över 15 år blev uttagen till knekt. Rotarna varierar från år till år beroende på hur många personer det finns i varje by. Men huvuddragen i indelningen ligger fast.

De mindre byarna kunde bilda rotar som omfattade 3-5 byar. Vidsträckta rotar fanns främst i socknens norra del samt i inlandet. Små byar kunde även höra till en rote där byarna låg långt från varandra. Se kartor nedan. År 1631 hörde exempelvis Varuträsk, Bastuträsk, Långträsk, Kattisträsk samt tre bönder i Norsjö till samma rote. Skrämräsk, Lund samt två bönder i Norsjö hörde till en annan rote. Norsjöborna måste ha haft svårt att ta sig till de övriga byarna då kyrkvägen till Skellefteå gick på norra sidan av älven. En karta över Klutmark från 1699 visar emellertid att vintervägen till Norsjö gick genom Klutmark och därefter följde den södra stranden av Skellefteälven. De stora byarna utgjordes i regel av en enda rote. Storkåge omfattade två rotar. I Kågeälvens och Skellefteälvens nedre lopp fanns många rotar som var små till det geografiska omfånget. Roteindelningen innebar sannolikt att kontakten ökat inom roten. För rotar som omfattade fler än en by innebar det att kontakterna med andra byar ökade. Roten kunde också fatta beslut om att leja någon person utanför roten. År 1631 hade fem rotar lejt en knekt utanför roten.

När indelningsverket genomförs 1695 får vi fasta soldatroter där 3-4 hemman utgör en rote. I början av 1700-talet tillkommer kyrkrotar vilka samlas till ett gemensamt husförhör. Dessa rotar som varierar i omfång under olika tider omfattade flera byar. Husförhørsrotarna är större än rotarna på 1630- och 1640-talen. År 1724 fanns 12 husförhørsrotar medan antalet rotar 1631 var 26. År 1644 fanns 32 rotar.¹⁰

Karta 3. Rotarna i Skellefteå socken 1644.

ANTAL

Åkerarealen anges under 1500- och 1600-talen i spannländ. Ett spannländ utgjorde enligt Ingvar Jonsson 0,16 hektar. ¹¹De byar som har störst åkerareal i medeltal per gård år 1543 är Långträsk 2,5 hektar, Bureå 2,4, Lund 2,2, Morön 2 och Ön 1,9. Kustbyarna har som regel liten åkerareal : Kinnbäck 0,6 hektar, Avan 0,6, Ostvik 0,9, Bergsbyn 0,9, Furunäs 0,6, Ursviken 0,8, Yttervik 0,9, Burvik 0,8 och Bäck 0,7. Orsaken till den ringa arealen är troligen att fisket och säljakten har stor betydelse. Några kustbyar har dock större areal såsom Åbyn 1, Tåme 1,3, Byske 1, Östanbäck 1,2, Storkåge 1,0, Boviken 1,0, Innervik 1 och Bureå 2,4 hektar. Några små byar i inlandet har små åkrar såsom Fällfors 0,8 hektar, Norrlångträsk 0,7, Stavaträsk 0,6, Kroksjön 0,8, Gärdsmark 0,8, Ragvaldsträsk 0,9, Holmsvattnet 0,7 och Rönnbäcken 0,9. En by som Kattisträsk med 0,3 hektar befinner sig tydligen på nybyggarstadiet. Se tabell nedan.

År 1609 är Tåme och Gärdsmark med 1,9 hektar de byar som har den högsta medelarealen per gård. I bägge byarna har hemman slagits samman vilket påverkat storleken på de kvarvarande gårdarna. I andra byar har hemman delats, såsom i Bureå och Lund. I några byar, t. ex. Långträsk har den odlade marken minskat. Bidragande faktorer kan vara klimatförsämring och brist på arbetskraft. En klimatförsämring sätter in mot slutet av 1500-talet. År 1574 var ett svagt skördeår som endast gav dubbelt mot utsädet. Åren 1567-1568 samt 1573 gav också mindre goda skördar, högst tre gånger utsädet. Den första missväxten kom 1601. Följande år var mycket svaga. År 1609 var ett mycket dåligt år och perioden 1614-1632 var mindre god, särskilt gäller detta 1630-1632. Åren 1633-1634 var det missväxt. Det årliga medeltalet för skörden perioden 1630-1644 var endast 1 300 tunnor eller hälften så stort som under slutet av 1500-talet. I mitten av 1640-talet förbättrades skördeförhållandena.¹²

År 1633 kan något korn inte skördas i byarna Kinnbäck, Fällfors, Norrlångträsk, Finnfors, Bastuträsk och Bjurvattnet. Också i de övriga byarna var skörden dålig. År 1634 blev skörden ännu sämre och i flera byar blev man helt utan korn.

År 1609 har nyodlingen gått framåt i ett antal byar. I Kusmark har den ökat med 10,3 hektar jämfört med 1543. Under samma period har den ökat i Storkåge med 6 hektar, Medle 5 hektar, Falmark 4,4 hektar, Skråmträsk 3,4 hektar, Ostvik 3,3

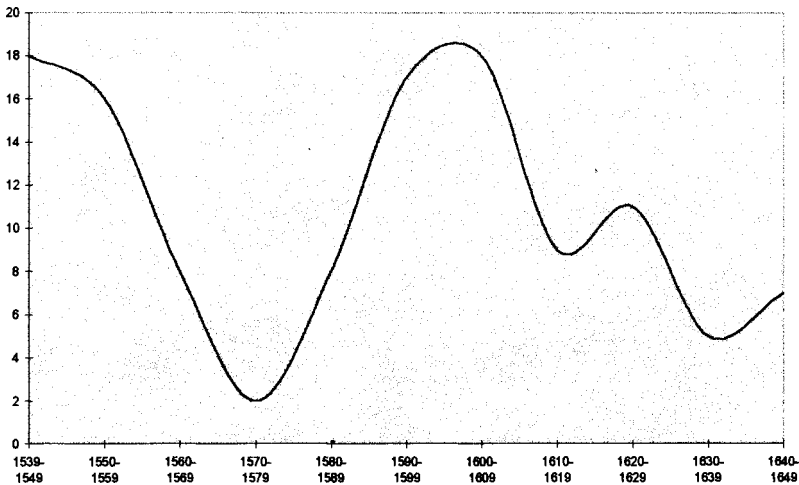
hektar, Böle 3,1 hektar, Frostkåge och Lund 3 hektar, Drängsmark och Ragvaldsträsk 2,9 hektar samt Hjoggböle 2,8 hektar. I Kusmark och Storkåge är det den bördiga Kågedalen som odlats upp i stor omfattning sedan 1543.

Men den odlade arealen går bakåt i några byar. I Tåme har den minskat med 2,4 hektar sedan 1543. Andra byar med större minskning i arealen är Långträsk med 2,3 hektar, Tuvan och Bodan 2,1 hektar, Byske 1,8 hektar, Ön 1,9 hektar, Ersmark 1 hektar, Yttervik 0,9 hektar samt Bjurvattnet med 0,6 hektar. Prästbordet har minskat från 12,8 hektar 1553 till 8,8 hektar 1648. Möjligen är den stora arealen 1553 en kvarleva från den katolska tiden. Prästen hade 40 kor 1553 medan efterträdaren hade 16 kor 1571. I några andra byar sker smärre minskningar av arealen.

Åbyn ökar med 2,1 hektar medan grannbyn Tåme minskar med 2,4 hektar. Här kan mark i Tåme ha övertagits av bönder i Åbyn. Byske minskar med 1,8 hektar medan Fällfors ökar med 1,8 hektar. Det finns indicier på att två av hemmanen i Fällfors tidigare kan ha redovisats under Tåme och Byske.

I Storkåge och Kusmark ökar antalet hemman med 6 under perioden. Ostvik och Norsjö ökar med 5 hemman, Medle, Böle och Bureå med 4 hemman, Fällfors, Drängsmark, Östanbäck och Kattisträsk med 3 hemman. Andra byar ökar med färre antal hemman.

Diagram 1. Hemmansdelningar och nybyggen 1538-1650.

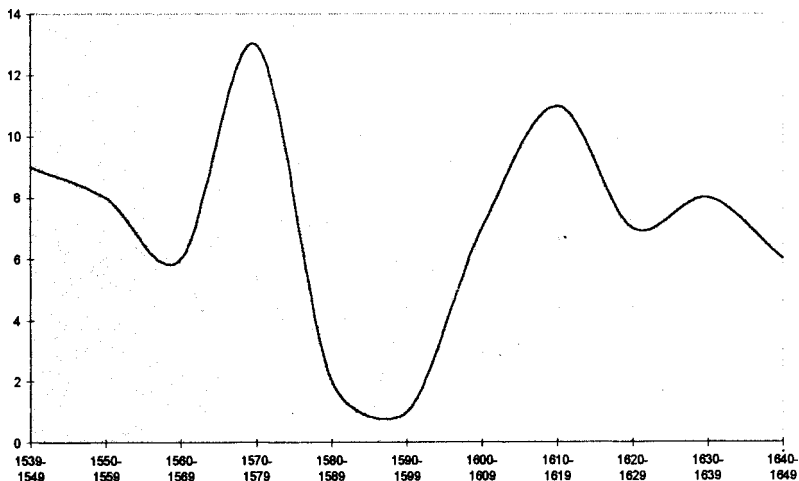
Byarna i Norsjö socken ökar och ofta anläggs nya bosättningar utanför de existerande byarna. Men de nya gårdarna räknas under någon gammal by i närheten. Långvattnet grundas 1562, gårdar vid Arnträsket anläggs 1613 och 1618, Pjäsörn 1613, Kvavisträsk 1626 och Hemmingen 1636. Vi ser inte samma utveckling i utmarken i norra delen av socknen, dvs. Jörns socken. Det görs försök

med Granbergstråk (1636-1638) och Ålsån (1650-1674), men bosättningen blir inte långvarig. Ålsån anlades vid vägen till Nasafjäll. I vissa byar ökar inte arealen utan stora gårdar delas i flera mindre, t. ex. Bureå. I andra byar sker en stor nyodling bl. a. i Kusmark och Storkåge.

Antalet hemmansklyvningar går ner kraftigt under 1560- och 1570-talet. Utvecklingen beror sannolikt på det nordiska sjuårskriget. Men skördetalen är lägre för denna period än för 1540-talet. Kornskörden har beräknats utifrån tiondelängder och under 1540-talet skördades i Skellefteå socken utom Norsjö och Burträsk 7.764 tunnor. Åren 1557-1564 var skörden 5 292 tunnor och 1565-1572 5 468 tunnor.¹³ Under 1560- och 1570-talet ökar antalet nedläggelser av gårdar. En ny expansiv period inträder på 1590-talet och åren efter år 1600. År 1601 kommer dock en kraftig missväxt. Åren mellan 1610 och 1650 präglas av en hemmansklyvning och anläggande av nybyggen som ligger på en lägre nivå än de tidigare goda perioderna. Men nivån är högre än den var 1570. Men hemmansnedläggelsen ligger på en ganska hög nivå. Särskilt svåra är åren 1610-1620. Den långvariga krigsperioden och det höga skattesatserna har bidragit till denna utveckling.

I några byar går antalet hemman tillbaka, såsom i Innervik där de minskar med 4 stycken. Andra byar med större nedgång i antalet hemman är Gärdsmark och Tåme vilka minskar med 3 stycken. Byar som minskar med 2 hemman är Avan, Byske, Bergsbyn, Ursviken, Yttervik och Bäck. Några andra byar minskar med ett hemman. Många av byarna där antalet hemman går ner är kustbyar. I Gärdsmark läggs många små hemman samman till några stora. Den enda by som läggs ner under perioden är Ön vid Degerbyn. Före 1543 har dock Holme vid Östanbäck och Orrby vid Degerbyn lagts ner.

Diagram 2. Nedläggelser eller sammanslagningar av hemman 1539-1650.

Det bästa området för odling av korn i Skellefteå socken har varit nuvarande Bure församling samt ett område vid Kågeälvens mynning med Storkåge, Ostvik och Östanbäcks byar samt norr om Skellefteälven från Böle till Medle. Den sämsta avkastningen kom från ett område söder om denna älv, omfattande Tuvan, Sunnanå, Lund, Kroksjön, Gärdsmark, Gummark och Klutmark. Dessutom gav ett område norr om Kågedalen dålig avkastning.¹⁴

SILVERINNEHAV

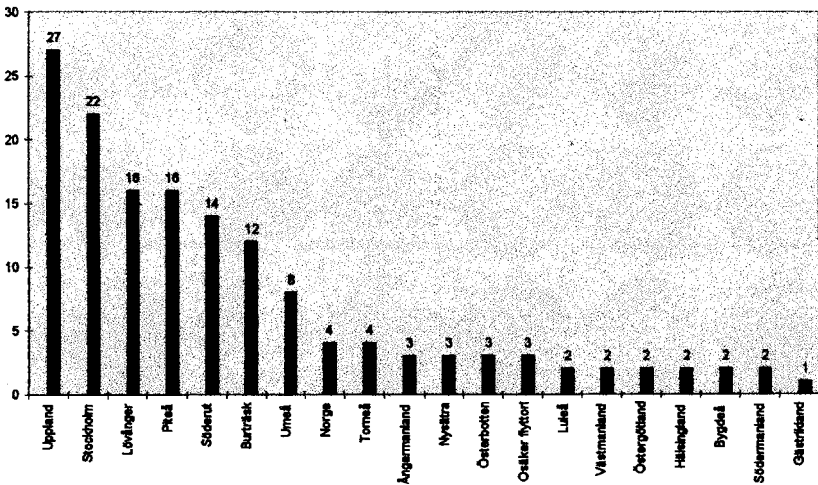
Ett sätt att se vilka gårdar och byar som var förmögna är att studera silverinnehavet. År 1571 finns det mycket silver i Lund (alla gårdar), Bureå och Hjoggböle (fyra femtedelar av gårdarna), Skråmträsk (tre fjärdedelar av gårdarna), Böle (två tredjedelar av gårdarna). I några små byar som har 1-2 gårdar har alla gårdar silverinnehav – Fällfors, Långträsk, Bastuträsk och Finnfors. Fällfors och Finnfors ligger nära rika fiskevatten och Långträsk har stor åkerareal. Tittar man på vilka byar som hade mycket silver 1599, utmärker sig en rad byar efter Bureälven. I Bureå hade runt två tredjedelar av bönderna silver liksom i Falmark, Hjoggböle, Mjödvattnet och Renbergsvattnet. I Lappvattnet hade alla gårdar silver. Andra byar med stort silverinnehav var Böle (två tredjedelar av gårdarna) och Morön (alla gårdar) vid Skellefteälven. Byarna låg intill socknens centrum. Andra byar med stort innehav av silver i detta område var Tjärn och Gärdmark med två tredjedelar av gårdarna. I Kågeträsk har knappt två tredjedelar av hemmanen innehav av silver. Nedan söker jag förklara det rika silverinnehavet längs Bureälven. Se även tabell nedan.

KONTAKTER MELLAN SKELLEFTEÅ SOCKEN

OCH ANDRA OMRÅDEN

Tack vare Johannes Bureus släktanteckningar får vi en bild av flyttningar från Skellefteå socken. Under perioden 1470-1650 kan 147 flyttningar från socknen dokumenteras. Huvuddelen ligger inom perioden 1560-1600. Till Uppland flyttar 27 namngivna personer (varav 9 namngivna personer till Uppsala), till Stockholm 22, till Lövånger 16, till Piteå 16 (varav 4 till Piteå stad), ”söderut” 14, till Burträsk 12, till Umeå 8, till Norge 4 samt till Torneå 4. Till Ångermanland flyttar 3, Nysätra 3 och Österbotten i Finland 3. Dessutom flyttar 2 till Västmanland, Luleå, Östergötland, Hälsingland, Södermanland samt Bygdeå. En person har flyttat till Gästrikland. Osäker är flyttningsorten för 3 personer. Se tabell nedan.

Diagram 3. Utflyttade från Skellefteå socken 1470-1650.

Uppland och Stockholm dominerar som utflyttningsorter för skellefteborna. Gruppen som flyttat söderut har sannolikt till stor del också flyttat till dessa områden varför dominansen för Stockholm och Uppland är ännu större än de ovanstående siffrorna indikerar.

Detta mönster med förbindelser med Uppland och Stockholm motsägs inte av skutskepparnas seglingar på Stockholm. I detta avseende är emellertid källmaterialet ojämnt bevarat. Det som finns är huvudsakligen från Slottstullen i Stockholm. Från de flesta andra städer saknas däremot detta material.

Vissa dokument styrker de nyss nämnda kontaktmönstren mellan Skellefteå och Uppsala. Under 1540-talet hade Gustav Vasa tänkt förbjuda landsköpet i Sverige. På ett möte i Stockholm 1546 träffades representanter för handelsmän i Stockholm och Uppsala för att bestämma hur många skutor som skulle skickas till Bottenviken när landsköpmännen hade avskaffats. Till Torneå och Kalix, som räknades som en hamn, skulle man skicka tre skepp från Stockholm och lika många från Uppsala. Till Piteå och Luleå, som också räknades som en hamn, skulle skickas två skepp från Stockholm. Till Skellefteå och Lövsånger fyra skepp, varav tre från Uppsala, och till Bygdeå och Umeå fyra skepp varav även här tre skepp från Uppsala.¹⁵

Kontakterna med Uppsala möter man även i andra handlingar. Kyrkoherden i Skellefteå, Johannes Petri, blev 1517 anklagad av två uppsalaköpmän, Olof Clemetsson och Nils Eriksson för landsköp. Johannes Petri skriver till riksföreståndaren Sten Sture d.y. och menar att anklagelsen är oriktig. I brevet intygar Erik Larsson vilka goda vitsord allmogen ger sin kyrkoherde. Att två uppsalaköpmän anklagar kyrkoherden för olaga handel torde tyda på att de hade handelsintressen i socknen.¹⁶

Bonden Jon Djäken fick 1548 tre mark av kyrkan "för sitt omak att han for till Kunglig Majestät från Uppsala med att förvärva svar på socknemännens vägnar till kyrkolagning".¹⁷ Socknen ville renovera sin kyrka och försökte därför utverka hos Gustav Vasa att få behålla delar av tiondet. Jon Djäken verkar ha varit i Uppsala i något annat ärende och fick ersättning för resan mellan Uppsala och platsen där kungen fanns.

I Skellefteå kyrkas räkenskapsbok hittar man belägg för kontakter med också andra bygder. År 1546 köpte kyrkan nattvardsvinet från Olof Jonsson i Östhammar. Året därpå hade Jakob guldsmed i Östhammar gjort ett sakramentskar till kyrkan. Hans Olsson i Norrköping skänkte 1608 ½ daler till kyrkan.

Städerna Östhammar och Öregrund hade sitt viktigaste inrikes handelsområde i Västerbotten. Västerbotten tog emot mer än hälften (55 %) av de båda städernas hela export på Norrland. År 1560 for den största andelen av deras köpmän till Skellefteå (10 st.). Till Piteå for åtta köpmän och sex stycken for till Lövsånger. Endast tre köpmän från dessa städer for till Luleå. Öregrund och Östhammar hade alltså sitt största handelsområde inom nuvarande landskapet Västerbotten. Bland produkterna 1560 var saltet viktigast. Av mindre betydelse var spannmål, humle, hampa och tyger.¹⁸

Tre personer från Skellefteå socken hade flyttat till Älvkarleby i norra Uppland där det under senmedeltid 1500-1600-talet fanns en viktig marknad. Enligt Nils

Fribergs undersökning finns det dock inga dokumenterade förbindelser mellan Skellefteå och Älvkarleby i mitten av 1500-talet. Däremot förekom kontakter med Bygdeå och Umeå socknar.¹⁹

Endast tre personer har under perioden flyttat från Skellefteå socken till Österbotten. Under 1600-talet är kontakterna däremot tätare, vilket delvis hänger samman med utförsel av kalk från Skellefteå. En eller ett par skutor har varit engagerade i handeln. Detta var en verksamhet som låg inom lagens råmärken. Det är ovisst om kalkförsäljning till Österbotten förekom under 1500-talet. Däremot bröts kalk i byarna Morön, Bergsbyn, Furunäs och Ursviken. På 1540-talet såldes kalk till reparationen av Skellefteå kyrka.

Österbottningar från Pedersöre socken fiskade 1604 utanför Bjurön i Lövångers socken. De hade två skutor och tre fälbåtar och gav tre tunnor och en fjärding i båtströmmingsskatt.²⁰ Av båtstorleken att döma torde dessa båtar ha varit moderfartyg för fiskarna som - om man ser till den erlagda skatten - bör ha varit ganska många. Den normala skattesatsen för ett båtlag om två personer var 1 fjärding. När Vasa erhåller sina stadsprivilegier 1611 får fiskarna rätt att fiska var som helst i Bottenviken. En liknande rättighet finns i Uleåborgs stadsprivilegier från 1610.²¹ Bestämmelserna var troligen en bekräftelse på ett redan existerande fenomen. Det finns även från 1500-talet uppgifter om österbottniska fiskare vid Bjurön. Kontakterna mellan Lövångers socken och Österbotten kan således ha varit tätare under 1500-talet än kontakterna mellan Skellefteå och Österbotten. Däremot kan en del finnar som flyttar in till socknen under 1500-1600-talen ha kommit från Österbotten. Deras modersmål bör ha varit finska eftersom de betecknas finnar. Svenskspråkiga inflyttare från Österbotten ger knappast utslag i skattelängderna från den här tiden.

Erik Påvelsson på Ostvik nr 4 hade enligt Bureus tre barn som flyttade till Norge och i familjen förekommer personnamnet *Erland*. Detta namn förekommer inte i någon annan familj i socknen under den här tiden och det kan vara ett tecken på västliga kontakter. Erik Påvelsson hade en bror, Olof, vars dotter Anna flyttade till Norge. Dessa flyttningar torde ha ägt rum ca 1550. I ett dombrev från 1570 berättas att 1524 kom åtta rövare från Norge och bosatte sig vid Finnforsens laxfiske i Skellefteälven.²² År 1664 kom en desertör från Norge, Peder Olofsson, och hans hustru Siarsten Olofsdotter. De var från Gillesgårdsfjärdingens socken. Peder Olofsson var soldat i Norge och när norsk-danska styrkor brände ner Nasafjälls gruva några år tidigare hade han rymt från armén. Sedan hade makarna hållit sig gömda i Norge. Men sedan landshövdingen Preben von Ahnen hade kommit tillbaka från Köpenhamn och börjat söka efter Peder Olofsson hade makarna flytt till Sverige.²³ Vid samma tid rymde Anders Jakobsson på Frostkåge nr 9 till Norge. Han hade sannolikt svårigheter att betala skatten.²⁴ År 1737 fanns en norsk desertör i Skellefteå, Sven Persson, och hans hustru Anna Torbjörnsdotter.²⁵ Den bild man får i domböckerna av kontakterna med Norge är att desertörer ur armén, brottslingar och skuldsatta personer har flytt över gränsen. Bureus berättar däremot om vanliga personer som flyttat. Från Stöcksjö i Umeå socken flyttade omkring 1545 Peder Nilsson som slog sig ner i Alstahaug vid Saltfjordsområdet. Hans son

Olof Pedersson var närvarande när gränsen mellan Norge och Sverige bestämdes vid Nasafjäll år 1638. Peder Nilsson hade flyttat när han var 20 år gammal. Sedan levde han 86 år i Norge.²⁶

Det är märkligt att inte kontakterna med Torneå var tätare med tanke på att köpmännen i Skellefteå socken deltog i marknaden på Björköen i Torneå. Förutom köpmännen åkte även bönder upp för att sälja skinn, vilket saköreslängden från vintertinget 1556 berättar. 9 bönder från Skellefteå socken fick böta för att de utan lov farit från marknaden i Torneå. Varje bonde fick böta 2-4 mark. På Torneå marknad fick köpmän och bönder i Skellefteå också kontakt med ryska köpmän.

Vidare har personer flyttat ut till grannsocknarna Lövvånger, Piteå och Burträsk, vilket inte är förvånande. Däremot är kontakterna sparsamma med övriga socknar i det dåtida landskapet Västerbotten, liksom med övriga svenska landskap samt Norge och Finland.

Efter 1621 blir karaktären på flyttningarna sannolikt annorlunda. Piteå blir stad och landsköpet begränsas. Det finns skäl att misstänka att kontakterna söderut därvid avtar. En viss seglation med produkter från den egna gården förekommer dock. Bönder i landskapet Västerbotten hade rätt att segla till andra städer i Norrland med egen avel efter stadsgrundandet på 1620-talet. Bönderna försökte tänja på denna rätt och även köpa upp varor för försäljning utanför socknen.²⁷ En tullängd från Piteå 1637 visar att ett mycket stort antal av gårdarna i socknen handlar i Piteå stad. Men de har endast handlat under januari till april månad, inte under det övriga delar av året. Under 1600-talet finns också dokumenterat att ynglingar från Skellefteå socken tar tjänst eller etablerar sig som borgare i Piteå stad.²⁸

När det gäller inflyttningar till Skellefteå socken kan man iaktta att personer som regel flyttat in från en grannsocken, ofta i samband med giftermål. De inflyttade som kommer från orter utanför Västerbotten är ofta präster eller barn till utflyttade skelleftebor. 29 inflyttningar finns dokumenterade från perioden. Av dessa kommer 10 från Burträsk, 4 från Uppland (3 barn till utflyttade Skelleftebor samt en präst), 4 från Lövvånger, 3 från Umeå, 3 från Ångermanland, 2 från Piteå och Torneå samt en från vardera Luleå, Hälsingland (barn till utflyttad skelleftebo) och Lappland. Se tabell nedan.

ANDRA ETNISKA GRUPPER

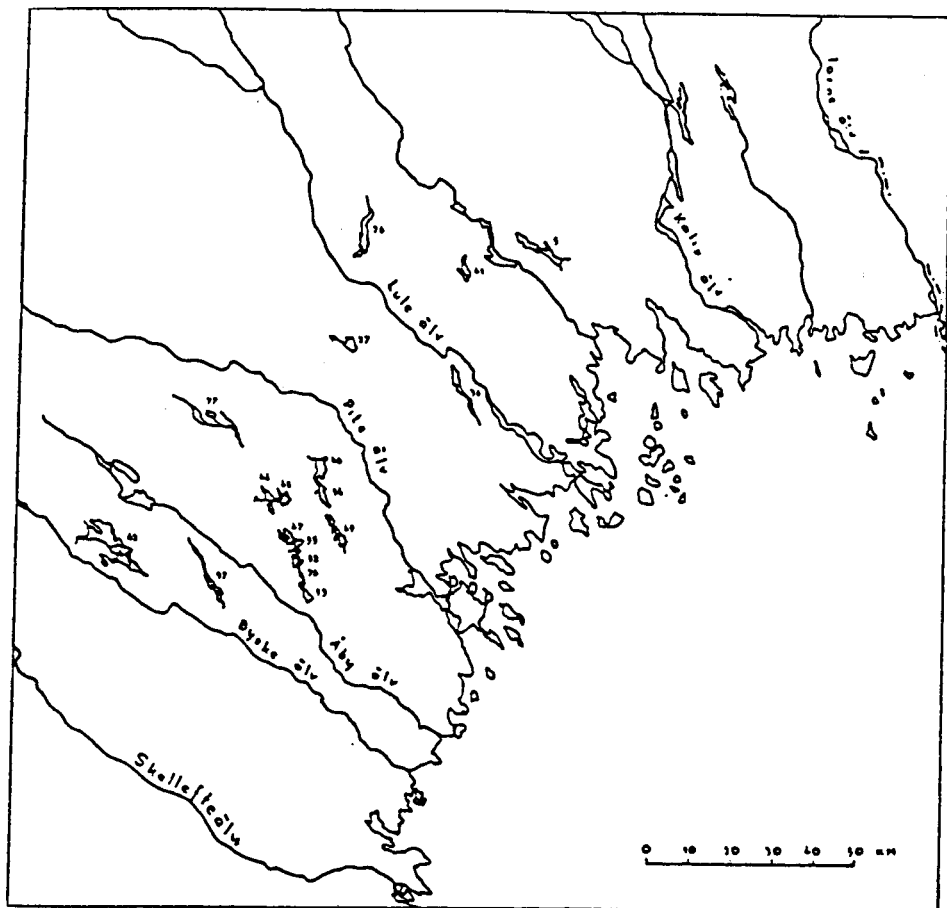
Finnar

Äldre bosättningar av finnar kan i viss mån spåras av ortnamnen. Den nordligaste byn i socknen heter *Kinnbäck* och namnet är med stor sannolikhet av finskt ursprung.²⁹ I området vid Gagsmark och Källbomark finns på 1550-talet två sjöar som heter *Finnträsket*. En bit väster om Fällfors finns också en sjö med namnet *Finnträsket* som är ett fjällträskfiske. Detta område kan ligga norr om kulturgränsen mellan finskt och nordiskt som går mellan skellefte- och piteåområdet. Se även karta nedan. I Skellefteälven finns kronofisket *Finnforsen* vars namn är belagt första gången 1553. I ett dombrev från 1570 omtalas en episod vid fisket år 1524. Vid Myckle intill Skellefteälven fanns 1703 namnet *Finnholmen* (*Finholmen*) vilket var en benämning på den nutida *Pataholmen*.

Under perioden 1539-1650 finns 26 personer dokumenterade som finnar eller troliga finnar. De flesta av dessa personerna har tillnamnet *Finne*. Jämför tabell över finnar nedan. I ett fall redovisas brodern till en person som finne och då har även den andre personen antagits vara finne. I ett annat fall betecknas två troliga barn till en person som finnar och då har även fadern antagits vara finne. I ett tredje fall har en person antagits vara finne eftersom ett ovanligt fadersnamn gör det troligt att han är son till en finne. Som regel finns tillnamnet *Finne* med i samtliga skattelängder.

Bland de finnar som är bönder finns många som nyodlat hemmanet eller tagit upp hemmanet från öde. Finnar har tagit upp flera nybyggen på allmanningen, såsom Pjäsörn 1613 samt Hemmingen och Granbergsträsk 1636. Möjligen är Ålsån också upptaget av en finne ca 1650. Personer som är andra generationens invandrare kan också benämnas *finne*. Ett exempel är Eskil Finne i Klutmark som kommer från Ersmark. Sannolikt kommer även Jören Hindersson Finne i Stavaträsk från Ersmark. Två finnar är kopparslagare och från den ena av dem går hantverket går i arv under flera generationer. Två finnar är drängar på prästgården och två stycken är knektar.

Från tre byar i Skellefteå socken berättar bytraditionen att de första åkrarna har spadats upp av ester. Traditionerna har tecknats upp av Ernst Westerlund. Byarna är Storkåge, Yttervik och Burvik. Storkågefyndet från 400-talet pekar också, intressant nog, mot Baltikum eller åtminstone mot sydvästra Finland, men detta har väl rimligen inget att göra med den nyssnämnda folktraditionen.³⁰

Karta 4. Fisketräsken i Luleå och Piteå socknar åren 1553-1567. De på kartan numrerade fisketräsken bär namn av mer eller mindre tydligt finskt ursprung. De nuvarande namnen nämns först, de dåvarande sedan: 5. Fällträsket - Mucke träsk, 26. Svanträsket - Svarte Kyles tresk, 27. Kalpträsket - Calpe tresk, 36. Mockträsket - Olla Jär (Jaur), 41. Junkoträsk - Juncke träsk, 42. Pjesker - Pieske ierff, 45. Kallträsket - Kall ierff, Koll ierff, Cochle-ierffvit, 46. Bastuträsk - Brucht ierff, 47. Lukoträsket - Lycke ierff, Lucko träsk, 48. Stor-Teuger - Vagn-ierff, 49. Pelloträsk - Pello, Pellierff, 52. Manträsket - Mandé ierffvit, 53. Segårdsträsk - Sarge ierff, Sarge jervit, Särke träsk, 54. Mellan-Teuger - Nile jerffvit, 55. Tällträsk norra - Niäseth jerffvit, 57. Storlångträsk - Stor lång ierff, 76. Manitjärn - Mandé Eede, 77. Laver (Stor och Lill Laver) träsk - Laiffwe träsk. Kartan återgiven efter Kustaa Vilkuna, *Kaimuu - Kvänland. Ett finsk-norsk-svenskt problem*, Uppsala 1969, s. 91.

Samerna förekommer sparsamt i materialet. Från byarna i Norsjö socken finns dock några belägg. I restlängderna till Älvsborgs lösen från ca 1620 berättas att Olof Christiersson på Norsjö nr 1 mördats av samerna. De hade enligt längden "trollat ihjäl honom och sänkt honom i sjön". Sannolikt har Olof Christiersson omkommit vid någon sjö och folk i bygden har trott att samerna brukat magi. Notisen är ett tidigt belägg på den vanliga folkliga uppfattningen att samerna var trollkunniga. Efterträdaren på hemmanet, Erik Tomasson, var fattig och tiggde i lappmarken. I restlängderna till Älvsborgs lösen berättas också att några bönder i Kattisträsk och Bastuträsk bodde bland lapparna i fjällen, dvs. på utmarken. Sannolikt fanns samerna runt dessa byar, vilka var som öar i lappmarken. De bönder som bodde bland lapparna i fjällen var Jon Olsson på Kattisträsk a, Christier Mårtensson på Kattisträsk nr 2, Olof Ersson på Bastuträsk nr 1 samt Jöns Andersson och Tomas Andersson på Bastuträsk nr 2. Runt dessa byar finns ortnamn som kan vara av samiskt ursprung såsom *Pjäsoörn*, *Kositräsket* (Kosse Jerff), *Petikträsket*, *Klippträsket* (Kippe treskitth), *Kedträsket* (Keide tresk), möjligen **Sackbäcken*, *Kaljeliden*³¹ samt *Näverkätaträsket*. Namnet *Näverkätaträsket* (Näwerkötaträsk 1703) innehåller ordet *käta* som är ett låneord från samiskan. Andra möjliga samiska namn är *Mensträsket*, *Stor-* och *Lillraggsjön* och *Månsträsket* (Mansse treskitt). Även ett namn som *Lappselet* visar att samerna funnits på platsen.

På 1671 års karta över Ume lappmark finns samiska lappskatteland väster om norsjöbygden i Malå nuvarande kommun och i Vindelälvsdalen.

På vintertinget 1576 fick Sven Nilsson på Skråmträsk nr 4 böta 9 mark och 2 öre för att han tagit två renar utan lov och kört med dem två dagsresor. Tydligen har han vintertid kommit i kontakt med sameer. År 1602 fick länsmannen Olof Andersson i Tåme i uppdrag av hertig Karl att köpa in 40 renar som skulle användas till transporter. Som betalning fick han 20 tunnor korn.

Under den tid som Nasafjälls silvergruva bröts transporterades förnödenheter inom lappmarken med ren och ackja. I Stavaträsk sker byte av transporter mellan lappmarkens retransporter och kustens hästr transporter.

Bure herr Jon i Bureå var enligt Johannes Bureus bror till Anders Olofsson på Bureå nr 1. Bure herr Jon var, också enligt Bureus, den siste abboten i Bureå kloster. Han blev sedan sänd till lappmarken för att predika Guds ord och bygga kyrkor. Samerna förgjorde hans syn så att han inte kunde läsa skriften. Han följde klosterbröderna söderut och dog där. År 1587 fanns två kapell i Piteå och Luleå lappmarker. Det ena låg i Arvidsjaur.³² Möjligen har kapellen kommit till som ett resultat av Bure herr Jons missionsverksamhet.

I längden "Undervisning om floder och laxfiske i Väster- och Österbotten" från ca 1525 står om Åbyälven (kallad Lilla Byskeån) att birkarlarna har laxfisket på lapparnas vägnar. Den del av Åbyälven som birkarlarna innehade kan vara den övre delen av Åbyälven som på 1550-60-talen nyttjades av bönder i Piteå socken som fjällträsk. I samma längd berättas att en same med sina söner hade byggt för

kronofisket Bomansforsen vid Krångfors. Kungen uppmanade fogden att ingripa mot tilltaget. Samer bodde tydligen i närheten av Krångfors.

Ett indicium för att samerna var nere vid kusten är kustlandets samiska ortnamn. Namn som *Koppisbäcken* och *Koppismyran* i Falmark (Koppismyra 1762-63, Koppisbäcken 1830) kan vara av samiskt ursprung. Namnet *Suapeträsket*, som var Bodans hemträsk 1559, kan vara av samiskt ursprung. Bynamnet *Lappvattnet* vid den stora Lappvattsheden där renar betar i dag, tyder på att samer har vistats på platsen. Namnet är belagt från 1500-talet. Intill byn finns även namnet *Lappbäcken*. På Tjärnberget vid byn Tjärn intill Bursiljum och Bureälven påträffades 1996 en stenanläggning som av arkeologen Anders Huggert tolkats som en samisk kultplats. På sockenkartan från 1660-talet finns *Lappsjön* öster om Bygdeträsk. Norr om Bygdsiljum finns också en *Lappsjö* på 1660-talet. Strax väster om Klutmark finns *Lappkåtamyran* under samma tid. I byn finns på 1699-1700 års karta *Släppkläppen* som idag kallas *Släppfallberget*. Även detta namn kan vara samiskt. Vid Gummark finns också några namn som kan vara av samiskt ursprung, nämligen *Eggeliden*, *Metträsket* och *Gilta*.³³ Vid Skramträsk finns namnet *Selasberget* som möjligen är av samiskt ursprung. På Sörböle finns *Lapphugget* och *Lapphällan* 1699. En del *Lapp*-namn vid kusten kan ha hög ålder som *Lappviken* vid Östanbäck, som finns på en karta från 1703-04. Vidare byn *Lappvik* vid Bjurön i Lövångers socken vars namn finns belagt 1539. I detta område finns flera gamla *Lapp*-namn såsom *Lappsanden* (1716) och *Lapphamnen* (1716). Namnen ger en antydning om att samerna vistats vid kusten och bedrivit havsnäringar. (Tidpunkten vid vilken samerna fanns vid kusten kan vara före 1500-talet.) Beträffade samiska namn i västra delen av Skellefteå socken se kapitlet "Bure älvdal.") I byn Skramträsk skulle enligt bytraditionen den första innevärdaren ha varit en fiskarsame. Den boplats som pekats ut är plats för en av stamgårdarna i byn.³⁴

Samiska kultplatser finns förutom vid Burälven även i norra delen av Skellefteområdet. Kultplatser finns i Gagsmark och Blankselet och Myrheden vid Byskeälven.

35

HANDEL OCH KÖPMÄN

Under perioden 1539-1650 har 71 köpmän dokumenterats. Några personer är köpmän endast under ett fåtal år, sannolikt i ungdomen. Andra är köpmän under en längre tid och bland dessa kan även en son fortsätta som köpman. Jämför med tabell över köpmän nedan.

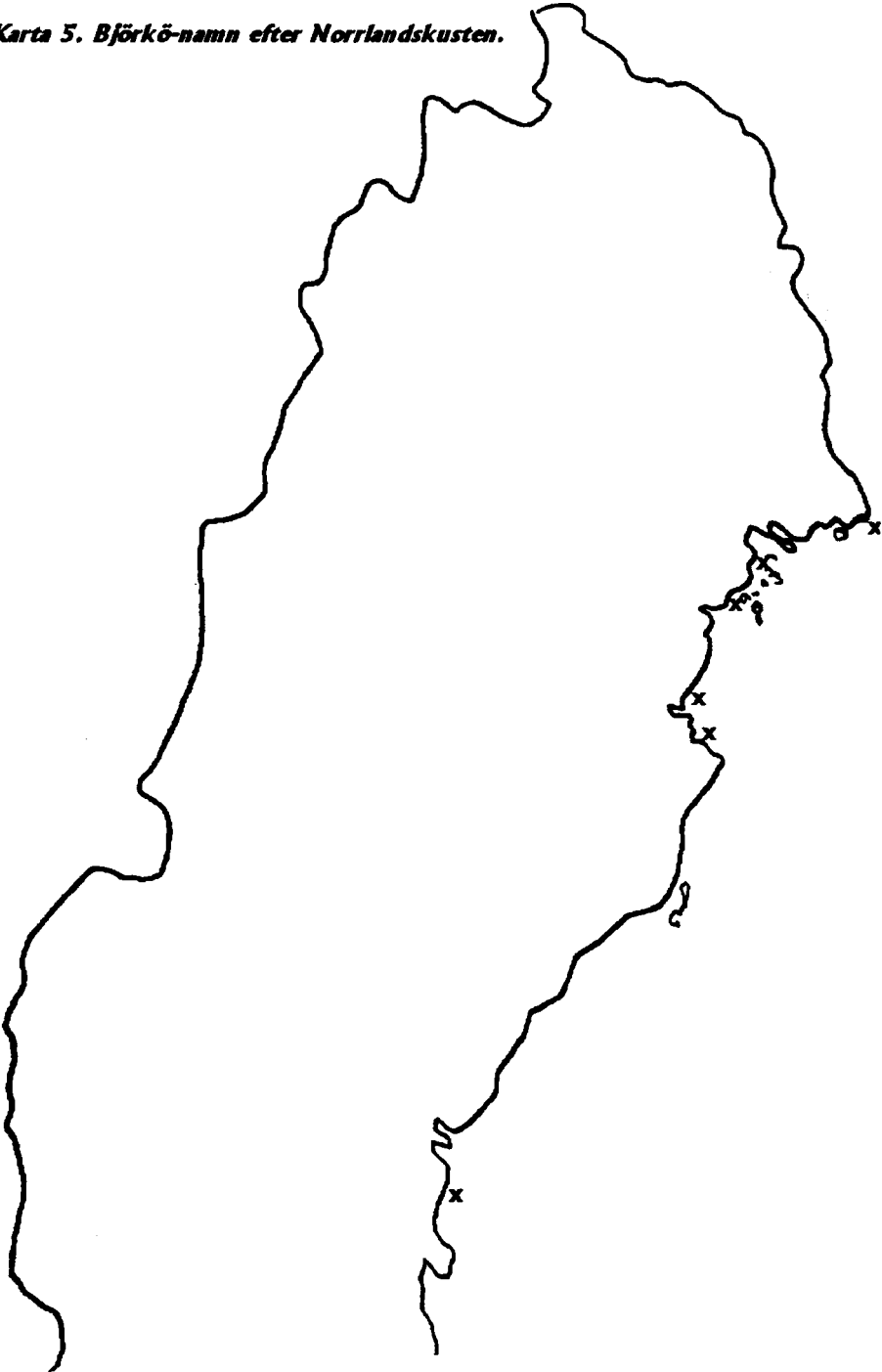
Av de dokumenterade köpmännen bor majoriteten i en kustby eller vid Skellefteälvens nedre lopp, men 20 köpmän bor inne i landet. Flera av dessa äger även skutor. På tre platser finns en koncentration av köpmän, nämligen i Storkåge, Falmark och Bureå. Koncentrationen i Falmark är överraskande med tanke på att byn ligger vid ett mindre vattendrag en bit från kusten. I samma område finns köpmännen i Bureå. Även i andra byar efter Bureälven finns köpmän. Se karta nedan.

Storkåge är en by med en god hamn, varför köpmannakoncentrationen där inte är särskilt överraskande. Däremot finns få köpmän vid Skellefteälvens nedre lopp. Från åtminstone 1660-talet finns en hamn i Ursviken, men under perioden 1539-1650 antyder inte förekomsten av köpmän att hamnen skulle ha haft särskilt stor betydelse.

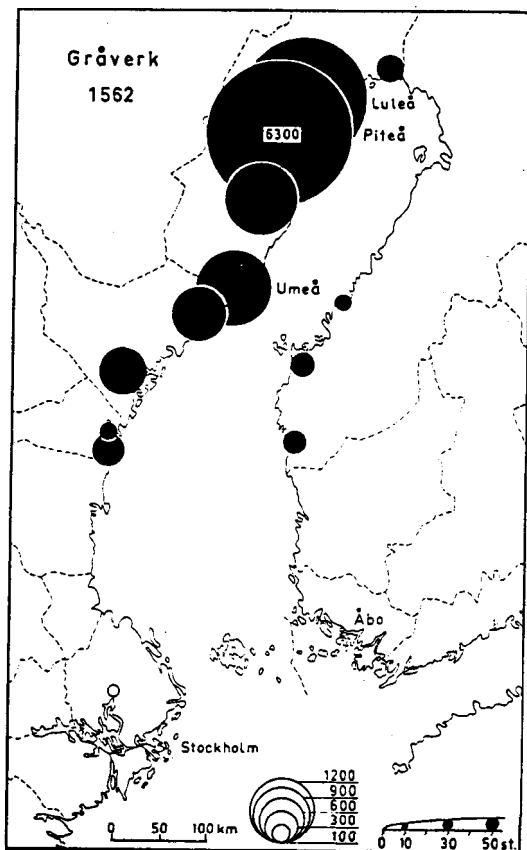
Både vid hamnen i Kåge och Bureå finns en ö med namnet *Björkön*, vilket tyder på att platserna kan ha varit handelsplatser längre tillbaka i tiden. Vissa forskare anser nämligen att *Björkö*-namnen hör ihop med platser som hade ett privilegium. Ordet *birk*, som kan ingå i förleden, syftade i 1200- och 1300-talens nordiska rättsutövning på ett privilegium eller på området för ett privilegium, vars normsystem på ett eller annat sätt avvek från det allmänna rättsutövandet. Ett sådant *birk*-område kunde t. ex. utgöras av ett stort gods, en stad, en socken, en handelsplats, ett fiskeläge.³⁴ Vid många viktiga handelsplatser längs norrlandskusten finns ett *Björkö*. Se karta nedan. *Björkön* vid Kåge kallas nu för *Ön*. På kartan över byn från 1703-04 kallas platsen för Björkholmen. Två mindre öar utanför denna före detta ö kallas än idag för Inre och Yttre Björkögrundet. *Björkön* vid Bureå finns med på sockenkartan från 1664.

Tack vare handlingar från slottstullen i Stockholm får man en inblick i de varor som skeppades av Skellefteå sockens köpmän till huvudstaden. Se kartor nedan. Köpmännen från Skellefteå omnämns 1556-1603. En viktig vara som köpmännen avyttrar i Stockholm är fisk. Det rör sig om lax, strömming, krampsill, gädda, abborre och mört. Någon gång säljer man nors. Lax levereras även i form av spickelax, dvs. torkad lax. Ibland anges torrskinka; sannolikt rör det sig om gädda. Köpmännen avyttrar vidare produkter från sälfångsten såsom sälspäck och tran.

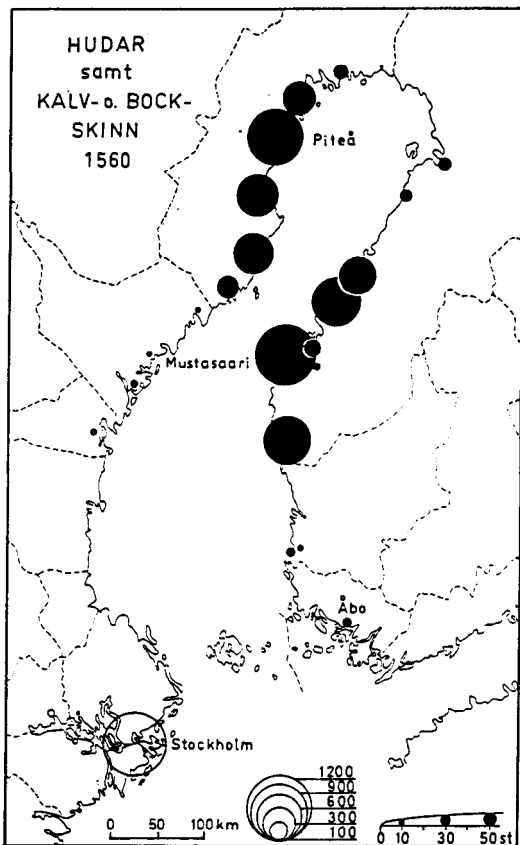
Karta 5. Björkö-namn efter Norrlandskusten.

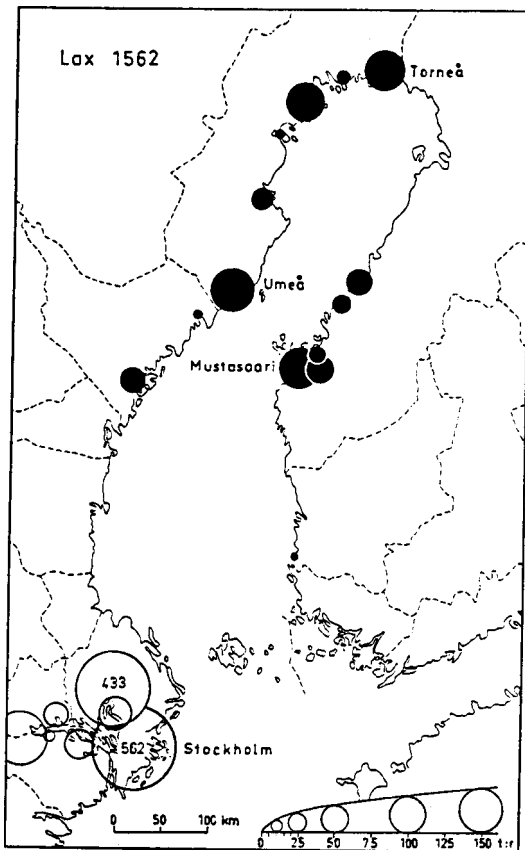

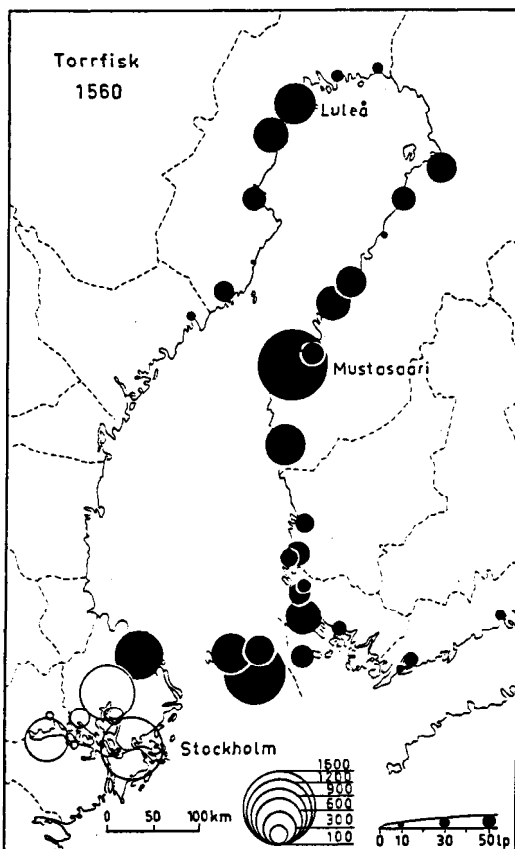
*Karta 7. Tillførseln av gråverk från det bottniska området till Stockholm år 1562. Efter Nils Friberg, *Stockholm i bottniska farvatten*, Stockholm 1983, s. 230.*

Karta 8. Tillförseln till Stockholm av hudar, kalv- och bockskinn från det bottniska området år 1560. Efter Nils Friberg, *Stockholm i botniska farvatten*, Stockholm 1983, s. 202.

Karta 9. Tillförsel av lax från det bottniska handelsområdet till Stockholms slottstull år 1562. Efter Nils Friberg, Stockholm i bottniska farvatten, Stockholm 1983, s. 321.

Karta 10. Tillförsel av torrsk till Stockholms slottstill år 1560. I detta fall har Öregrundsborna levererat en del av torrskiken. Efter Nils Friberg, *Stockholm i bottniska farvatten*, Stockholm 1983, s. 269.

Ibland redovisas notsål, dvs. säl fångad med not. Andra viktiga varor är produkter från husdjursskötsel såsom smör och dessutom skinn från husdjur såsom kor, gråskinn, dvs. ekorrskinn. Tjära var en ovanlig vara. Lasse Andersson i Yttervik levererar 1578 8 tunnor tjära. Från Lövångers socken levereras ett år lärft. stutar, hästar, bockar, getter och kalvar. Till Stockholm avyttras även viltskinn såsom

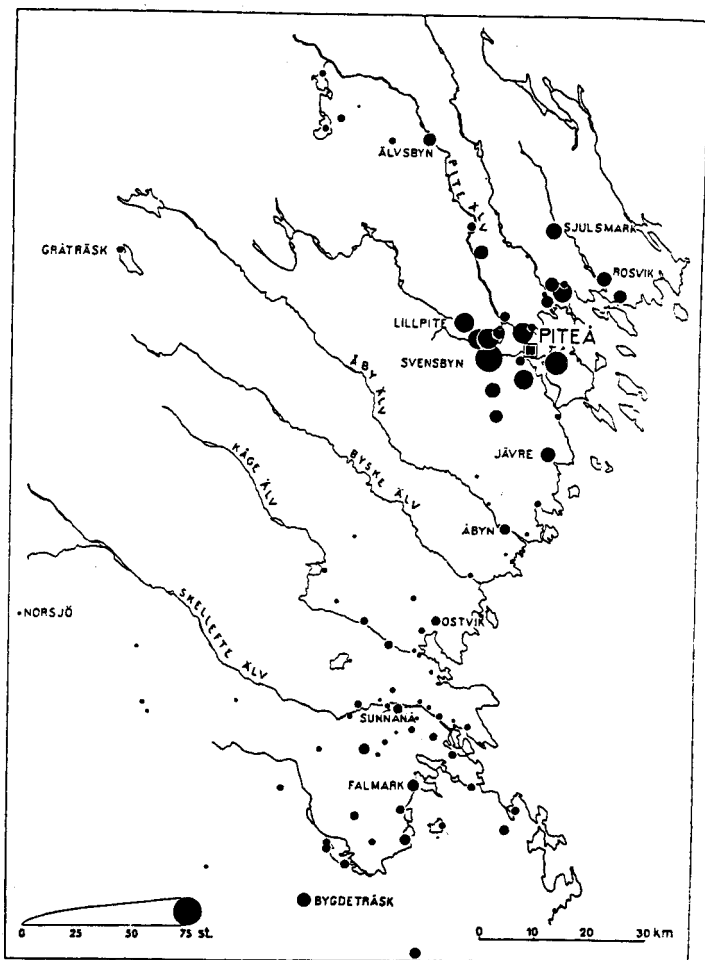
Via Torne marknad kom köpmännen i Skellefteå socken säkerligen i kontakt med ryska köpmän. Under 1540- och 1550-talen får en del av köpmännen i Skellefteå socken erlægga rysstull för handeln med de ryska köpmännen. Ryssarna handlade i Västerbotten fortfarande i början av 1600-talet. År 1637 hade fem ryska köpmän från Kexholm i Karelen kommit till Piteå.³⁵

År 1607 hade köpmannen Hans Nilsson i Östanbäck lånat 50 daler av Jakob Urbansson som var köpman i Stockholm. Skulden finns omtalad i Stockholms stads tänkeböcker. Det är tänkbart att fler köpmän i Västerbotten vid denna tid var skuldsatta hos köpmän i Stockholm.

År 1621 fick Piteå stadsrättigheter och Skellefteå socken hamnade under Piteås handelsområde. Vid samma tillfälle förbjöds allt landsköp. Ett undantag var att bönderna hade rätt att segla på andra städer i Norrland och sälja egna produkter.³⁶ De nya städerna hade stora svårigheter att klara av varuförsörjningen inom sina vidsträckta disktrikt. Städernas borgare saknade både ekonomiska resurser och distributionstekniska möjligheter att klara av varuförsörjningen. Att borgarna i städerna skulle svara för allmogens försörjning med nödvändiga varor och att all handel skulle ske i en stad var orealistiskt på grund av de stora avstånden i det bottniska området.³⁷ År 1624 klagar socknen över att de måste avyttra sina varor i Piteå stad. Man menar att man inte har båtar och farkoster för att ta sig till Piteå.

Ståthållaren över Norrland, Johan Månsson Ulfsparre, tillät två marknader årligen i Skellefteå socken. Den första skulle hållas trettondedag jul och den andra på sensommaren vid Laurentius tid, dvs. 10 augusti. Marknaderna fick inte pågå mera än tre dagar.³⁸ Marknaderna ägde rum i Skellefteå eller i Kåge. År 1625 blev Skellefteå marknad skyldig att betala tull till kronan och året därpå klagade Piteå stad över att så få personer från Skellefteå socken kom till staden. Landsköpet florerade i Skellefteå och köpmän från Torneå och Umeå kom till socknen och bedrev handel trots Piteås ensamrätt. År 1630 försökte Piteå stad att förhindra försäljning och utskeppning från Skellefteå utan att lyckas.³⁹ Flera landsköpmän i Skellefteå hade flyttat till Torneå och blivit borgare. Kontakterna mellan Skellefteå och Torneå fortsatte efter stadsgrundningarna.

Från Piteå finns en längd över Lilla tullen från 1637 bevarad.⁴⁰ Ett stort antal bönder i Skellefteå har besökt Piteå, men endast mellan januari och april månad. Se karta nedan. Det verkar som om allmogen utnyttjat vinterföret. Varor som bönderna säljer är talg, tran, sälspäck, gäddor, abborrar, krampsill, torrskinka, lax, korn, råg, malt, humle, bockskinn, hudar, lädertömmar, risbitar (unga getter), smör, ostar, gråskinn (ekorrskinn), rävar, tjära, slädar, blaggarn (grovt linnetyg av blångarn) samt vadmal. Den vanligaste produkten som skelleftebönderna sålde i Piteå var vadmal. Under övriga året finns inte skellefteborna med i tullängden. I

*Karta 11. Antalet tullbelagda resor till Piteå från dess handelsdistrikt år 1637. Efter Gumar Hoppe, *Vägarna inom Norrbottens län*, Uppsala 1945, s. 82.*

Skellefteå socknen finns under Larsmässotid, 10 augusti, en marknad som troligen låg i Storkåge. Sannolikt var denna marknad viktig för handeln under sommaren. Marknaden ligger i Storkåge i alla fall under 1640- och 1650-talen. Möjligen kan marknaden ha legat i Storkåge redan före 1620. År 1620 begär sockenborna enmarknad i socknen. Bönderna i Skellefteå socken kan även ha seglat till Piteå stad under sommarhalvåret men tullen i hamnen kan ha förts i en separat längd.⁴¹

Efter stadgrundningarna i Västerbotten 1621-22 fick bönderna rätt att segla med egna produkter till de övriga städerna i Norrland. Däremot tycks de goda kontakterna med Uppland och Stockholm minska i betydelse. Under 1600-talet förekommer bondeseglation och ett antal skutor finns belagda i domboks-materialet. Bönder i socknen fraktar även piteborgarnas varor mellan Piteå och marknaderna i Skellefteå och Kåge. Eftersom Piteå stad hade fiskelägen på Skötgrunnan, Romelsön och Pite-Rönnskär etableras en kontakt mellan Piteå och de bosatta vid dessa fiskeplatser.

Birkarlarna

Under 1550-talet förvärvar köpmännen skinn från lappmarken. År 1553 hade Tomas Kettilsson på Storkåge nr 4 levererat ½ timmer hermelinskinns från lappmarken till kronan. Året därpå hade han levererat 7 rävar, 1 utter och 4 timmer harskinns till kronan. År 1553 sålde Lasse Persson på Ersmark nr 1 ½ timmer (60 st.) hermelinskinns till kronan. Skinnen kom från lappmarken. Samma år hade Anders Selbo på Tuvan nr 3 sålt ett ½ timmer (20 st.) hermelinskinns till kronan. Skinnen kom från lappmarken. År 1590 köpte Ambrosius Burman upp skinn och vilt i lappmarken. Han gjorde sig, enligt Johan III, utom övriga förbrytelser även skyldig till olovlig vilthandel på Tyskland.⁴²

Under 1500-talet finns ett flertal birkarlar i Skellefteå socken. År 1553 var Anders Olsson på Bureå nr 5 och Karl Mosesson på Bureå nr 8 birkarlar. Anders Olssons son Olof Andersson Burman var lappfogde i Piteå och Luleå lappmarker 1584-1591 och 1593-1597. Olof Björnsson på Bureå nr 8 var birkarl 1580. Senare var hans son Jakob Olsson Burman lappfogde i Torne lappmark. År 1590 var följande personer birkarlar: Nils Hansson på Östanbäck nr 10, Jon Olsson på Storkåge nr 11, Östen Clemetsson på Falmark nr 1, Olof Hansson på Falmark nr 11, Per Matsson på Falmark nr 2, Olof Ersson i Lappvattnet och Olof Jonsson på Innervik nr 8. Många av birkarlarna bor efter Bure älvdal, dvs. birkarlarna i Bureå, Falmark och Lappvattnet. Erik Nilsson som sannolikt var son till birkarlen Nils Hansson på Östanbäck nr 10 var 1604 på lappmarknaden i Lillpite i Pite socken.

Birkarlarna i Skellefteå socken hörde till Piteå lappmarks birkarlar. Endast en liten del av birkarlarna bodde i Skellefteå. År 1553 fanns två birkarlar i Skellefteå socken av de tolv birkarlarna i Piteå lappmark. Men antalet birkarlar var lågt 1553. I en längd från mitten av 1540-talet hade Piteå lappmark 23 stycken. År 1590 bodde elva birkarlar i Piteå socken och sju stycken i Skellefteå socken. År 1590 nämns för första gången birkarlar i Lövångers socken, närmare bestämt sju stycken.⁴³

Det är oklart var kontakten mellan birkarlarna och samerna ägde rum. Kom samerna ner till kusten under vintern för att fånga vildren? Bönderna vid kusten tillät knappast att samerna fångade ren på byarnas områden eftersom man själva fångade ren med snaror och fångstgropar. ⁴⁴ Kan kontakten ha skett strax väster om bygden på allmänningen? Eller åkte birkarlarna upp till lappmarken för att träffa samerna? Dessa resor ägde kanske rum under vintern då det var lätt att färdas. Ett annat alternativ kan ha varit att man träffades i samband med fjällträskfisket under våren. Färden tillbaka kan då ha skett med båt. Problemet är dock att transportera varor upp till lappmarken. Det finns uppgifter från Umeå och Piteå socknar att samerna kom ner till kusten vintertid för handel och för att erlägga skatt. Detta mönster kan ha varit rådande före 1605 då församlingar upprättas i lappmarken. Men det kan inte utslutas att det även funnits andra kontaktpunkter. Se vidare avsnittet om Bure älvdal. Efter 1605 åkte köpmän och lappfogdar upp till dessa kyrkor. Då ägde transportererna rum vintertid och sannolikt med häst upp till de översta byarna i socknen och sedan med ren och ackja in i lappmarken. På detta sätt sköttes transportererna av malm och andra förnödenheter mellan kusten och Nasafjäll från 1630-talet. Det är sannolikt att man tagit över en existerande modell av transporter mellan kusten och inlandet. Beträffande kontaktytorna mellan samerna och kustens bönder se även avsnittet om fjällträskfiskena.

HANTVERKARE

Specialiserat hantverk har funnits redan tidigt i historien. Åtskilliga landskapslagar förutsätter tillvaron av hantverkare på landsbygden. Enligt de stadsekonomiska teorierna borde hantverk endast bedrivas i städerna. Då detta inte var möjligt i Sverige på grund av de stora avstånden, tilläts många specialister bo och arbeta på landsbygden. Före vasatiden saknas i stort sätt underrättelser om hantverkare på landsbygden. I vasatidens räkenskapsmateriel förekommer en del uppgifter om landsbygdens hantverkare.⁴⁵

De vanligaste hantverkarna på landsbygden var skräddare, skomakare och smeder. Skräddarna och skomakarna ambulerade mellan gårdarna, där bönderna själva tillhandahöll materialet, oftast egen produktion av textilier, skinn och läder. Betalningen bestod främst av kost och logi under tiden arbetet pågick. Smeden däremot, som var beroende av större verktygsutrustning, arbetade i sin smedja, vilken dock i vissa fall tillhörde kyrkan eller socknen. Ofta tillhandahöll han själv råvaran, och detta i förening med de större kraven på utrustning samt en högre yrkeskompetens, innebar att smeden var mera av egen företagare med högre ekonomisk och social status än övriga sockenhantverkare och därmed stod de skråbundna yrkesbröderna närmare.

Under perioden har 47 hantverkare belagts. Hantverkarna särskiljs genom att de har tillnamn, t.ex Clemet Smed. Så gott som alla hantverkare är även bönder. Det är endast två skomakare och en skräddare som inte hade jordbruk. Hantverkarnas gårdar tillhör inte de mindre gårdarna utan verkar i stället vara medelstora. Jämför med tabell nedan.

Av hantverkarna var 25 personer smeder av vilka i sin tur sju stycken var bergsknektar och tjänstgjorde i Silbojokk i Piteå silververk och i Kvikkjokk vid Luleå silververk. Flera av bergsknektarna kommer från familjer där det funnits smeder, varför yrket verkar ha gått i arv. Några av socknens rikaste personer på 1500-talet var smeder, såsom Jon Jonsson i Frostkåge och Clemet Olsson i Stämmingsgården. Jon Jonsson hade 1571 en förmögenhet av 502 mark och Clemet Olsson i Stämmingsgården hade 351 mark. I Stämmingsgården finns en koncentration smeder, totalt 9 smeder under den aktuella perioden. Man kan fråga om det var förekomsten av myrsmalm som ligger bakom. I Frostkåge finns två smeder och här ligger Smedsmyran där man kanske hämtat myrsmalm. Smedsmyran eller delar av den tillhörde Prästbordet från 1500- till 1800-talen. I Stämmingsgården finns ett lämpligt vattenfall där man möjligen har kunnat driva smedjorna med vattenkraft. Flera av smederna har gjort arbeten till kyrkan och särskilt smederna som bor nära kyrkan, t. ex. i Stämmingsgården. År 1647 fick Olof

Jonsson i Stämmingsgården betalt för smide av kyrkan. Hindrick Svensson i samma by fick 1651 betalt för ett års smidesarbeten. Den 27 februari 1653 hade han smidit och lagt 3 kyrkoyxor och fick en daler. År 1655 hade Per Andersson Smed på Sörböle gjort arbeten till kyrkan.

Efter smederna i antal kommer skraddarna med 11 personer. Fyra av dessa var även köpmän. Sannolikt hade de varit skraddare innan de började som köpmän. Enligt längden för Lilla tullen i Piteå från 1637 levererade Skellefteå socken mycket vadmal till Piteå stad. Denna specialisering kan ha funnits redan på 1500-talet. Efter skraddarna i antal kommer skomakarna med sex personer.⁴⁸ Hök Sibjörnsson från Hedensbyn hade 1550 levererat ett par skor till kyrkan för 3 öre. Bland skomakarna finns två personer som inte bedriver jordbruk – Jon skomakare på Prästbordet och Anders skomakare i Innervik.

Två personer är kopparslagare. Det märkliga är att bägge är finnar och har bott i Ersmark. Eskil Finne, som sedan flyttar till Klutmark vandrar omkring och utför arbeten söderut i Medelpad. Hans kompanjon Sven kopparslagare kan också vara bosatt i Skellefteå socknen. Från början har inte Eskil något jordbruk men tycks efterhand arbeta upp ett sådant. I Ersmark fortsätter kopparslagaryrket att gå i arv under 1600- och 1700-talen. En gren flyttar till Degerbyn där hantverket förs vidare under några generationer. En person från släkten i Degerbyn flyttar till Piteå stad och blir stamfar för släkten Degerman.

Antalet målare är också två. Peder målare omnämns vid roteringen 1695; han hade 1607 sålt jord till Risön. Mats målare, som kommer från Skellefteå socken, blir 1621 borgare i Piteå stad. Under perioden har endast en skinnare dokumenterats.

Fjällträskfisket

Under 1550-talet fiskar bönderna i Skellefteå socken i ett stort antal sjöar som låg i socknens utkant, dvs. uppe i fjället. År 1553 är antalet fjällträsk 90. Bönderna i Lövängers socken hade 1553 tolv fjällträsk varav de flesta låg inom Skellefteå nuvarande kommun. Några sjöar låg i Vindelns nuvarande kommun. Bygdeå socken hade sex fjällträsk och de flesta bland dessa låg inom Skellefteå kommuns nuvarande område. Något senare har Bygdeå socken fjällträsk inom Vindelns nuvarande kommun. Då flera sjöar brukades av samma bonde har det ofta gått att identifiera sjöarna. Sjöarna som varje bonde har brukat har legat nära varandra. Har namnet på den ena sjön levt kvar så kan man leta den andra sjön i närheten. Fiskarens hemort är också en hjälp vid identifieringen av sjöarna. Bönderna i byarna runt Burträsk hade sina fjällträsk väster om burträskbygden, längs Risån och övre delen av Bureälven. Dock hade Ljusvattnet fiske år 1558 i sjöarna Ljusvattnet och Rotsjön vilka ligger söder om Sikån. Likaså fiskade bönderna i norra delen av Skellefteå socken i Jörns och Arvidsjaursocknar. I byarna efter Skellefteälven och söder om älven fiskade man i Norsjö, Malå och södra delen av Jörns och Arvidsjaursocknar.

Nedan redovisas fjällträsken i ordning efter 1553 års längd.⁴⁷ Först skrivs sjöns nuvarande namn och inom parantes skrivningen från 1553. Senare belägg på namnet har i vissa fall tillagts efter 1553 års belägg. Om namnet från 1553 inte har identifierats har namnet moderniserats. Dessa namn har markerats med en asterisk. Efter sjöns namn anges från vilka byar som brukarna av sjön kommer. Från 1610 anges brukarens hemvist om det skett någon förändring sedan 1553. Anges ingen by som brukare 1610 betyder det att samma by som brukade träsket 1553 brukade fiskevattnet 1610. Är sjöns identifiering osäker anges detta. På kartan har även osäkra identifieringar av sjöar angetts då sjön legat i närheten av en annan sjö som varit säkert identifierad. Sist i tabellen anges de fisketräsk som tas upp i längder efter 1553. Dessutom redovisas fjällträsken från Lövängers och Bygdeå socknar eftersom det underlättar identifieringen av sjöarna inom Skellefteå socken. Se även karta nedan.

Lövängers socken hade fjällträsk längs Sikån och Bygdeå socken längs Tallån. Genom att presentera fjällträsken för dessa tre socknar får man fram samtliga socknars intresseområden i inlandet, vilket gör det lättare att se kontaktpunkter mellan samer och svenskar. Även sjöarnas namnformer är viktiga när det gäller identifiering av de bägge folkens utbredning.

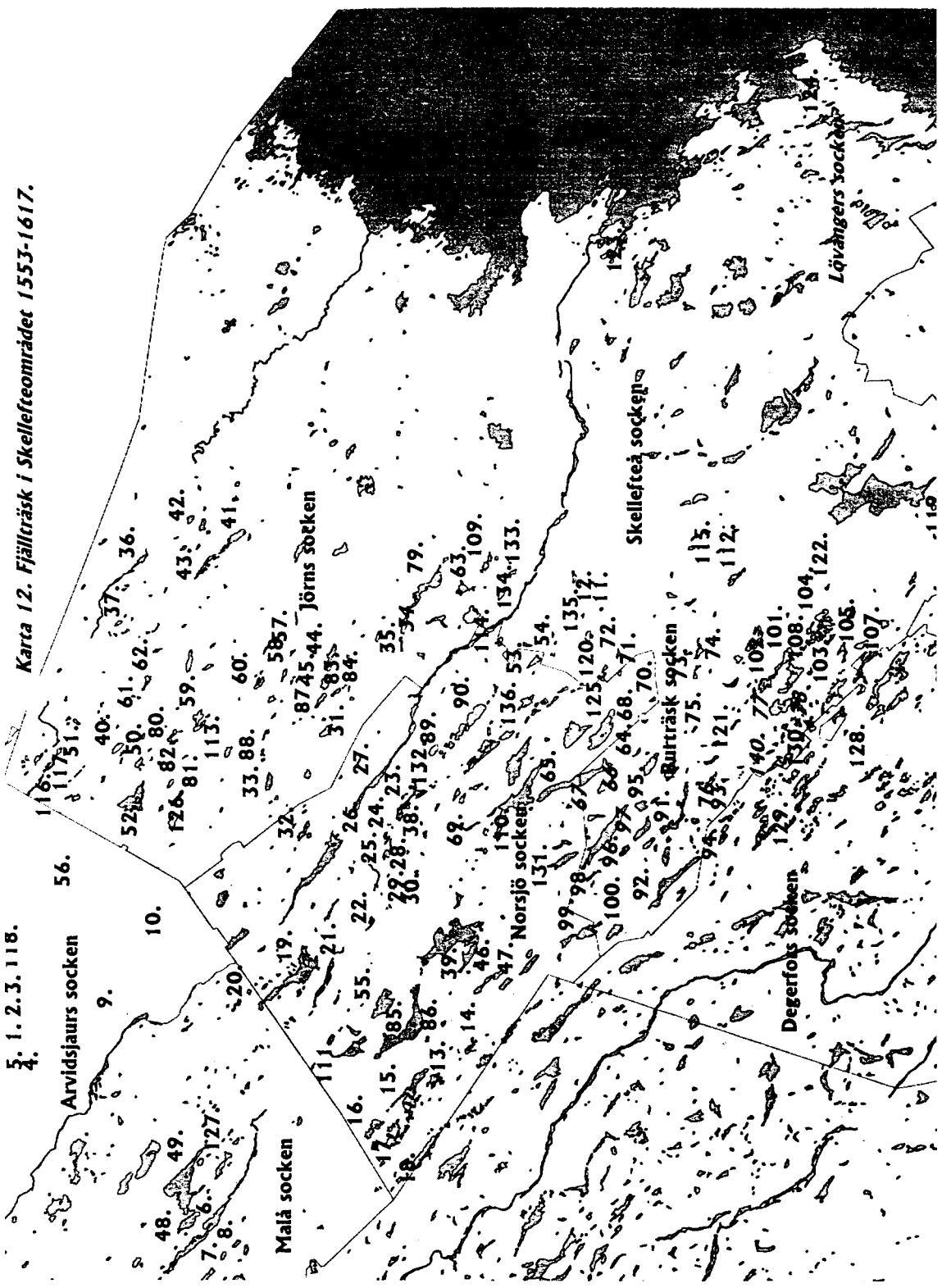
1. Baksjaur, Arvidsjaur's socken (pagxe jerfuitt). Klutmark. Sjön brukades ännu 1570. Samerna brukade sjön 1588-1589. Sjöns (ume)samiska namnform är *Báktjasjávrrie* eller *Báktjávve*.
2. Storträsket, Arvidsjaur's socken (Stor vatn). Klutmark. Brukades ännu 1570. Samerna brukade fjällträsket 1588-1589.
3. Grundträsket, Arvidsjaur's socken (grunnetresk). Klutmark. Brukades ännu 1570. Samerna brukade sjön 1588-1589.
4. *Vitbergsträsket, Arvidsjaur's socken (Huithe bergx treskitt). Kusmark. Sjön brukades 1610 av en bonde i Degerbyn. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Träsket brukades dock 1617. År 1743 bor samerna Anders Andersson och Anders Pålsson vid Vitbergssjön, enligt en bouppteckning. Dessa personer bor med stor sannolikhet i Beckertjaures lapps katteland som låg intill Storträsket inom Arvidsjaur's socken.⁴⁹ Sjöar som kan komma ifråga kan vara Skatträsket och Häbbersträsket. Området är sjörikt varför andra sjöar kan vara möjliga. Ordningsföljden mellan sjöarna gör det också troligt att Vitbergsträsket och Slädbergsträsket ligger i närheten av Storträsket.
5. *Slädbergsträsket, Arvidsjaur's socken (Sledebergx tresk). Kusmark. Brukades ännu 1610 av en bonde i Degerbyn. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Sjön torde ligga intill Vitbergsträsket. Sjöar som kan komma ifråga är Skatträsket och Häbbersträsket. Men även andra sjöar i närheten är möjliga.
6. Malån, Malå socken (Malåå, Malå tresk 1570, Smalå 1570 och 1589). Norsjö, Bureå, Böle. Brukades ännu 1570. Samerna brukade fjällträsket 1589. År 1595 brukas Malåträsket av en bonde medan ”Smalå” brukas av samerna..⁵⁰ Malån kallas på samiska *Mállake* och Malåträsket har namnet *Jargna*.
7. Bollsjaur, Malå socken (Porde jerfuitt, perde tresk 1570, Perdå 1589). Norsjö. Samerna brukade sjön 1589.⁵¹ På kartan över Umeå lappmark från 1671 benämns sjön Polda Jauri. Idag heter den på samiska *Báltjüre*.
8. Grundträsket, Malå socken (grune tresk). Norsjö. Samerna brukade sjön 1589. På kartan över Umeå lappmark från 1671 benämns sjön Mahl Jauri.
9. Sandträsket, Arvidsjaur's socken (Sander siönn). Stämningssgården, Tjärn. År 1610 brukades sjön av en bonde i Tjärn. Senare samma år beskrivs sjön som öde av bönderna.
10. Järvtträsket, Arvidsjaur's socken (Jerffue tresk), Stämningssgården, Tjärn. År 1610 brukades sjön av en bonde i Tjärn. Senare samma år beskrivs sjön som öde av bönderna. Sjön kallas 1802 för Järves Jaur, samiskans *Jiervasjávrrie*.
11. Orrträsket, Skellefteå socken (Vore tresk, Orre tresk 1610). Ljusvattnet. År 1610 brukades sjön av en bonde från Klutmark.
12. Myrträsket, Skellefteå socken (Myre treskitt). Ljusvattnet.
13. Lill-Raggsjön, Norsjö socken (Ragge siönn, Lisle Kågesjön 1561). Kattisträsk. Sjön brukades 1610 av en bonde i Norsjö. Sjön brukades ännu 1613..⁵² Beträffande betydelse se nr 15.
14. Kositräsket, Norsjö socken (Kosse Jerff, kåse tresk 1570). Kattisträsk. Brukades ännu 1610 av en bonde i Norsjö. Förleden kan återgå på det samiska ordet *guossa* 'gran'.
15. Stor-Raggsjön, Norsjö socken (Stor ragge siönn, Store Kågesjön 1561). Långträsk. Innervik. Brukades 1610 av en bonde i Klutmark. Det samiska namnet är *Rávtjake* som är bildat på ett ord med betydelsen 'körtel'.
16. Gransjön, Norsjö socken (gren tresk). Långträsk. Innervik. Brukades 1610 av en bonde i Klutmark.

17. Aggräsket, Norsjö socken (Acke tresk, 1570 åcke tresk). Långträsk. Innervik. Brukades 1610 av en bonde i Klutmark. Det samiska namnet är *Måtsuojávrrie*.
18. Lidträsket, Norsjö socken (Lidzs tresk). Norsjö.
19. Mensträsket, Norsjö socken (Måns tresk). Skramträsk. Långträsk. Åren 1610 och 1617 brukades sjön fortfarande. Men 1610 beskrevs sjön som öde av bönderna. Sjön heter på samiska *Mienejávrrie*.
20. Grundträsket, Malå socken (grune tresk). Skramträsk. Långträsk. Sjön brukas ännu 1610 och 1617. År 1610 hade bönderna beskrivit sjön som öde.
21. Ränträsket, Norsjö socken (Renne tresk, Rånne tresk 1570). Långträsk. Brukades ännu 1610. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde.
22. Skäggräsket, Norsjö socken (Skedhe tresk). Långträsk. Brukades ännu 1610 men senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Sjön kallas på samiska *Skávtjánjávrrie*.
23. Kedträsket, Norsjö socken (tridie treskitt, Keide tresk 1554, Käder tresk 1570). Myckle. Gummark. Sjön brukades 1610 av en bonde i Myckle. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Sjön brukas sannolikt ännu 1617 då den benäms ”Kiedhertresk”. Sjöns namn kan enligt Olavi Korhonen vara av samiskt ursprung. Den samiska namnformen är i så fall *Geáddiejávrrie*. Förleden betyder ’bovall’.
24. Bjurträsket, Norsjö socken (Rör treskitt). Myckle. Gummark. Brukades ännu 1610 av en bonde i Myckle. Senare under 1610 beskriver bönderna sjön som öde.⁵³
25. Fäbodträsket, Norsjö socken (Biur treskitt). Myckle. Gummark. Brukades ännu 1610 av en bonde i Myckle. En bonde i Kattisträsk brukade samma år Bjurträsket som kan röra sig om samma sjö. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde.⁵⁴
26. Malån, Norsjö socken (Måll ånn). Myckle. Gummark. Brukades ännu 1610 av en bonde i Myckle. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Denna del av Malån låg nära mynningen i Skellefteälven. Sjöarna Rörträsket, Bjurträsket och Kedträsket låg intill och brukades av samma fiskare. Även Svanselet brukades av samma fiskare.
27. Svanselet, Norsjö socken (Suarthenes Sellett). Myckle. Gummark. Brukades ännu 1610 av en bonde i Myckle. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. ”Suarthenes Sellett” motsvaras sannolikt av Svanselet.
28. Frängträsket, Norsjö socken (Frenckis tresk). Gummarksnoret. Brukades ännu 1610.
29. *Sacklidtjärnen, Norsjö socken (Sack Liidh tiernen, Saliis tresk 1561, Salus tresk 1610). Gummarksnoret. Tjärnen som ligger intill Frängträsket skulle kunna vara Tjärnbergstjärnen. Alternativt skulle Bastutjärn kunna komma ifråga. Se även nr 38. Brukades ännu 1610.
30. Kvavisträsket, Norsjö socken (Kuaffisk treskitt). Ragvaldsträsk. Brukades ännu 1610 av en bonde i Norsjö och en bonde i Ragvaldsträsk. Sjön fick fast bosättning 1626.
31. Älträsket, Jörns socken (Älgiee tresk). Bodan. Medle. Brukades ännu 1610 av en bonde från Kusmark. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde.
32. Petikträsket, Norsjö socken (pertyg tresk, 1610 Patigz tresk). Bodan. Medle. Brukades ännu 1610 av en bonde från Kusmark. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Petikåns samiska namn är *Beditje*.
33. Granbergsträsket, Jörns socken (Gren tresk, Gränbergs tresk 1570, Granbergz tresk 1617). Bodan. Medle. År 1610 brukades fjällträsket av en bonde i Lund. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Sjön brukades ännu 1617. Fast bebyggelse fanns vid sjön 1636-1638.
34. Klockträsket, Jörns socken (klock bergx tresk). Bjurvattnet. Medle. År 1610 brukades sjön av en bonde i Medle. Sjön brukas ännu 1617.

35. Hedträsket, Jörns socken (Hedhe treskitt). Bjurvattnet. Medle. Brukades ännu 1610 av en bonde i Medle.
36. Åselet, Jörns socken (Byskie å Selletth, 1617 - Byskeå tresk). Kågeträsk. Ersmark. Sjön betecknades som öde 1568 och 1570. År 1610 brukades sjön av en bonde från Ersmark. Sjön brukades ännu 1617.
37. *Bergsträsket, Jörns socken (Bergx tresk). Kågeträsk. Ersmark. Sjön betecknades som öde 1568 och 1570. År 1610 brukades sjön av en bonde från Ersmark. Sjön är inte identifierad men skulle möjligen kunna vara Svartbäcksträsket som ligger vid Brännbergsliden och inte så långt från Åselet. Alternativt kunde Hobergsträsket avses. Det ligger några kilometer åt väster från Svartbäcksträsket.
38. *Sackbäcken, Norsjö socken (Sacke becken, Saakabechem 1561). Hjoggböle. År 1559 brukades bäcken av en bonde i Norsjö. Brukades ännu 1610 av en bonde i Norsjö. Bäcken skulle kunna ligga i närheten av Sacklidtjärnen (se nr 29). I så fall kunde bäcken vara Raningsbäcken som rinner mellan Tjärnbergstjärnen och Kedträsket. Ett vattendrag som borde ha varit intressant för fiskare är Karsbäcken. Möjligen kan Sackbäcken vara ett äldre namn för Karsbäcken.
39. Storviken, Norsjö socken (Store vicken, Storwizk tresk 1610). Norsjö. Brukades ännu 1610.
40. Storvattnet, Jörns socken (Store vatnn, Storuatns tresk 1610). Ersmark. År 1610 brukades sjön av en bonde från Medle. Sjön brukades ännu 1617.
41. Degerträsket, Jörns socken (deger tresk). Drängsmark. År 1610 brukades sjön av en bonde i Drängsmark.
42. Finnträsket, Jörns socken (Finne tresk). Drängsmark.
43. *Åselet, Jörns socken (Å Seletth). Drängsmark. Brukades ännu 1610. Åselet är sannolikt en benämning på Degervattnet som är en utvidgning av Kamsån.
44. Jörnsträsket, Jörns socken (Holm treskitt, pers tresk 1570). Medle. Bergsbyn. År 1610 brukades sjön av en bonde från Myckle. Sjön brukades ännu 1850. ⁵⁵ Jörn har det samiska namnet *Jyöra*, ursprungligen åsyftande sjön, dvs. *Jyörajávrrie*.
45. Hornsträsket, Jörns socken (Hys tresk, 1610 Härs tresk). Medle. Bergsbyn. År 1610 brukades sjön av en bonde från Myckle. Sjön brukades ännu 1850.
46. Långträsket, Norsjö socken (Långe tresk). Gummark. Sjön brukades ännu 1617.
47. Kattisträsket, Norsjö socken (Kärtis tresk, kijttwz tresk 1561). Gummark.
48. *Myrträsket, Malå socken (myre tresk). Gärdsmark. Sjön brukades från 1568 av samer i Pite lappmark. Sjön är inte identifierad men låg sannolikt intill Stora Skeppträsket i Malå socken. År 1568 brukades Myrträsket, Stora Skeppträsket och "Suevare tresk" av samerna och de torde ha legat intill varandra då de nämns på samma rad. Myrträsket kan vara identisk med sjön Lilla Skeppträsket som på 1671 års karta över Ume lappmark kallades för Schabra Jauri. Under 1550- och 1560-talen brukades Myrträsket och Stora Skeppträsket av samma fiskare.
49. Stora Skeppträsket, Malå socken (Store Kippe tresk, skepe tresk 1570). Gärdsmark. Sjön brukades från 1568 av samerna i Pite lappmark. År 1610 brukades fjällträsket av en bonde i Norsjö. På 1671 års karta över Ume lappmark heter sjön Kieppe Jauri, med samisk stavning *Giehpejávrrie*.
50. Djupträsket, Jörns socken (Diupe tresk). Storkåge. Medle. Tjärn.
51. Ålsån, Jörns socken (Olffz ånn). Storkåge. Medle. Tjärn. Vattendraget brukades ännu 1617. Fast bebyggelse finns vid ån ca 1650-1674.
52. Ullbergsträsket, Jörns socken (Olffz treskith). Kusmark. Drängsmark. Boviken. Brukades ännu 1610 av en bonde från Kusmark.

53. Steningsträsket, Norsjö socken (Brenne tresk). Falmark. 1561 Degerbyn och Gummark. Nyttjas 1610 av Långträsk.⁵⁶ Sjön heter Bränträsket ännu 1802.
54. Rönjoret, Skellefteå socken (Rödhe noridt). Falmark.
55. Gissträsket, Norsjö socken (Giss treskitt, 1610 Gisse tresk). Skramträsk. År 1610 brukades fjällträsket av en bonde i Norsjö. Sjön brukades ännu 1617.
56. Lapträsket, Arvidsjaurs socken (Lappe tresk). Kusmark. Drängsmark. År 1610 brukades sjön av en bonde i Kusmark. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde.
57. Butträsket, Jörns socken (Bode treskitt). Kågeträsk. Byske. År 1610 brukades sjön av en bonde från Kågeträsk. I dag är sjön en myr.
58. Kusträsket, Jörns socken (Kusse tresk). Kågeträsk. Byske. År 1610 brukades sjön av en bonde från Kågeträsk.
59. Stortträsket, Jörns socken (Store tresk). Kågeträsk. År 1610 brukades fjällträsket av en bonde i Kusmark. Sjön brukades ännu 1617.
60. Långnästräsket, Jörns socken (Långningz tresk, Langnes tresk 1570). Kusmark. Sjön betecknades 1570 som öde. År 1610 brukades sjön av en bonde i Kågeträsk.
61. *Stavträsket, Jörns socken (Staffis tresk). Storkåge. Åren 1568 och 1570 betecknades fjällträsket som öde. Sjön brukades 1610 av en bonde i Kågeträsk. Sjön är inte identifierad men skulle kunna vara Träskholmträsket som ligger väster om Småträsket.
62. Småträsket, Jörns socken (Små tresk). Storkåge. Fjällträsket betecknades 1568 och 1570 som öde. Sjön brukades 1610 av en bonde i Kågeträsk.
63. *Mjölvattnet, Skellefteå socken (miöll vatnn). Varuträsk. Sjön är inte identifierad. Möjligan kan namnet avse Gillervattnet väster om Boliden. En bonde från Varuträsk brukade vid samma tid Bjurlidträsket (Lisle Biulevatn) som ligger i närheten. Ett indicium är även att efterleden *-vattnet* finns i Gillervattnet och *Mjölvattnet.
64. Lappelet, Burträsk socken (Lappe Seletth). Burträsk. År 1595 låg Lappelet under Ljusvattnets hemskog.
65. Nörd och Sör-Lidsträsket, Norsjö och Burträsk socknar (Lispe tresk). Renbergsvattnet. Mjödvattnet. Burträsk. Ljusvattnet och Ragvaldsträsk.⁵⁷ Sjön brukades ännu 1613. Sjön hade sannolikt fast bebyggelse 1606. En bonde i Kattisträsk brukade 1610 "Liske tresk". Namnet kan syfta på Nörd-Lidsträsket. Bosättningen låg vid Sör-Lidsträsket. Sjöarna heter Lispräsket ännu 1703.
66. Gäddträsket, Burträsk socken (Gedde tresk). Renbergsvattnet. Mjödvattnet. Burträsk. Ljusvattnet. Ragvaldsträsk. Sjön brukades 1610 av en bonde i Kattisträsk.
67. Grubträsket, Burträsk socken (grubbe tresk). Renbergsvattnet. Mjödvattnet. Burträsk. Ljusvattnet. Ragvaldsträsk. Sjön brukades 1610 av en bonde i Kattisträsk.
68. Lappelet, Burträsk socken (Lappe Selett). Renbergsvattnet. Mjödvattnet. Burträsk. Ljusvattnet. Ragvaldsträsk.
69. Bjurselet, Norsjö socken (Biugge Selett, Biur tresk 1570). Renbergsvattnet. Mjödvattnet. Burträsk. Ljusvattnet. Ragvaldsträsk.
70. Valburträsket, Norsjö socken (Varbergx tresk, Wargberg tresk 1610). Burträsk. Ljusvattnet. Sjön brukades 1610 av en bonde från Långträsk.⁵⁸
71. Långvattnet, Norsjö socken (Långe Vatnn). Burträsk. Ljusvattnet. Sjön, som fick fast bosättning 1562, brukades 1610 av en bonde från Långträsk.
72. *Medelträsket, Norsjö eller Skellefteå socken (Medel tresk). Renbergsvattnet. Burträsk. Sjön brukades inte 1559. Sjön är inte identifierad men kan möjligen vara identisk med sjön Stor-Korpen. Ett annat alternativ är Djupträsket som ligger mellan Övre och Nedre Burträsket. Sjön skulle då göra skäl för namnet i och med att den ligger mellan de bägge Burträskena.⁵⁹

Karta 12. Fjällträsk i Skellefteområdet 1553-1617.

73. Risåträsket, Burträsk socken (Riiså tresk). Burträsk. Sjön hade sannolikt fast bosättning 1606. Sjön brukades ännu 1610. År 1568 hade Risåträsket och Stavträsket drabbats av skögseld. Fångsten och näten hade brunnit upp för fiskaren varför sjöarna inte gav något detta år.
74. Stavträsket, Burträsk socken (Staff tresk). Burträsk. Sjön brukades ännu 1610. I dag är sjön en myr.
75. Smörselet, Burträsk socken (Smör Seletth). Villvattnet.
76. Vitbergsträsket, Burträsk socken (Huitte bergx tresk). Villvattnet.
77. Lubboträsket, Burträsk socken (Lobbe tresk). Villvattnet. Sjön som brukades ännu 1613 hade fast bosättning 1606. Se nedan. Sjöns samiska namn kan vara *Luobiesjávrrie*.
78. Stenträsket, Burträsk socken (Stenn treskitt). Villvattnet.
79. Bastuträsket, Skellefteå socken (Bastugu tresk). Klutmark. Ersmark. Åren 1568 och 1570 betecknades fjällträsket som öde. Sjön brukades 1610 av en bonde från Ersmark.
80. *Fällträsket, Jörns socken (Felle tresk). Ersmark. Betecknades som öde 1568. Sjön, som brukades ännu 1610, är inte identifierad men skulle möjligen kunna vara identisk med Anderträsket.
81. Myrträsket, Jörns socken (myre tresk). Ersmark. Betecknades som öde 1568. Sjön brukades ännu 1610.
82. Långträsket, Jörns socken (Långe tresk). Ersmark. Betecknades som öde 1568. Sjön brukades ännu 1610.
83. Skidträsket, Jörns socken (Sicke tresk, Skijde tresk 1559, skede tresk 1570, skedhe tresk 1610), Innervik. Brukades ännu 1610 av en bonde i Medle.
84. Bjurstuträsket, Jörns socken (biörstugu tresk, biurstugw tresk 1570, biuustugu tresk 1610). Innervik. Brukades ännu 1610 av en bonde i Medle.
85. Kvammarn, Norsjö socken (Kuemmeren). Ragvaldsträsk.
86. Kvammartjärnen, Norsjö socken (Kuämer tiernen). Ragvaldsträsk.
87. Stavträsket, Jörns socken (Staffz tresk). Stämninggården.
88. Västra och Östra Småträsket, Jörns socken (tu små tresk). Stämninggården.
89. Braxträsket, Norsjö socken (Brastne tresk, Braxne tresk 1570). Gummark. Brukades ännu 1610.
90. Karsträsket, Norsjö socken (Kors tresk, karls tresk och Kars tresk 1561, Karss tresk 1570). Klutmark. Gummark. 1561 Degerbyn. Gummark. Sjön brukades 1610 av en bonde från Falmark. Namnet avser nuvarande sjöarna Karsträsket och Holmträsket. På 1660-talets sockenkarta kallas sjöarna felaktigt Lilla och Stora Kattisträsket. På kartan över norsjöbygden från 1703 kallas bägge sjöarna för Karsträsket.

Lövånger sockens fjällträsk.

Lövångers sockens fjällträsk finns samlade längs Sikåns och Sävaråns övre lopp samt i området mellan dessa åar.

91. Holmträsket, Burträsk socken (Holme tresk). Bursiljum. Svarttjärn. Sjön brukades 1610 av en bonde från Villvattnet.
92. Lossmenträsket, Burträsk socken (Losma, Låsman 1610). Bursiljum. Svarttjärnen. Sjön brukades 1610 av en bonde från Ljusvattnet.
93. Stor- och Lill-Godträsket, Degerfors socken (Godhe treskitt). Vebomark. Vallen. Sjön brukades 1610 av en bonde från Villvattnet.

94. Trehörningsjön, Degerfors socken (Tryhörnigen). Vebomark. Vallen. Sjön brukades 1610 av en bonde från Villvattnet.
95. Grötselet, Burträsk socken (Gröthe Seletth). Vallen.
96. Lill-Holmträsket, Burträsk socken (Lisle Holm tresk). Vallen.
97. Granträsket, Burträsk socken (Store gren tresk). Bodan. Sjön hade sannolikt fast bosättning 1606. Sjön brukades 1610 av en bonde från Villvattnet.
98. Krokträsket, Burträsk socken (Krock treskitt). Bodan.
99. Klippräsket eller Kippträsket, Norsjö socken (Kippe treskith, Kieppetresk 1561). Hökmark. Vallen.
100. Månsträsket, Burträsk socken (Mansse treskitt, Mens Tresk 1561). Hökmark. Vallen.
101. Långträsket, Burträsk socken (Långe treskitt). Bursiljum. Sjön brukades 1610 av en bonde i Bygdeträsk.
102. Bränträsket, Burträsk socken (brenne treskitt). Bursiljum.

Bygdeå sockens fjällträsk.

Bygdeå sockens fjällträsk finns samlade i närheten av Tallån.

103. Granöträsket, Burträsk socken (Gren holms treskitt). Klinten. Flarken. År 1610 brukades sjön av en bonde i Bygdeträsk.
104. Tallträsket, Burträsk socken (Talle treskitt). Bygdsiljum. Sjön brukades 1610 av en bonde i Bygdeträsk.
105. Gorkuträsk, Burträsk socken (Gårkoo treskitt, 1610 Gånka tresk). Bygdsiljum. Sjön hade fast bosättning 1606. År 1610 brukades sjön av en bonde i Bygdeträsk.⁶⁹
106. Lubbotträsket, Burträsk socken (Låbbe tresk, 1610 Lubbetresk). Gunsmark. Brände. Sjön hade fast bosättning 1606. År 1610 brukades sjön av bonden i Lubboträsk. Se nr. 77.
107. Norsträsket, Burträsk och Degerfors socknar (norsse treskitt). Bygdsiljum.
108. Örträsket, Burträsk socken (Öre treskitt). Flarken. Bygdsiljum.

Sjöar omnämnda 1556-1610.

109. Bjurlidträsket, Skellefteå socken (Lisle Biulevatn 1556). Varuträsk. Sjön brukades ännu 1610. År 1805 betecknar namnet Bjurlidträsket söder om Boliden.
110. Pjäsoörn, Norsjö socken (piässörs tresk 1563, piørsors tresk 1570, Piers tresk 1610). Brukades 1610 av en bonde i Kattisträsk. Sjön fick fast bosättning 1613.
111. Lillholmträsket, Norsjö socken (Holms tresk 1610). Brukades 1610 av en bonde från Kattisträsk. Sjön kallades på 1660-talets sockenkarta för Holmträsket.
112. Brännvattnet, Burträsk socken (Brendde tresk 1570, Brenne tresk 1610). Brukades 1610 av en bonde från Villvattnet och en bonde från Ljusvattnet. På 1660-talet fanns fast bosättning vid sjön. Bosättningen kan ha funnits där redan 1606.
113. Vargträsket, Jörns socken (Warga tresk 1570, Warge tresk 1610). Brukades 1610 av en bonde i Lund. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde.
114. Njusträsket, Norsjö socken (Njurs tresk 1570, Niuus tresk 1610). Sjön brukas under 1560-talet men beskrivs som öde 1570. Sjön brukades 1610 av en bonde från Bjurvattnet. Bjurvattnet brukade sjön ännu 1805.
115. Blåbergsträsket, Burträsk socken (blå tresk 1570, Blå tresk 1610). Sjön brukades 1610 av en bonde från Ljusvattnet.

116. *Alfsträsket, Arvidsjaurs socken (Alffz åan 1561, Allfz tresk 1563-1565, 1567-1568, allffs tresk 1566, 1570). Medle 1561. Alfsträsket och *Stegsträsket brukades av samma fiskare. Sjön brukades 1568 av samerna i Pite lappmark. Möjligen kan sjön vara identisk med Svanträsket inom Arvidsjaurs socken. Den sjön ligger inte så långt från Lillträsket som skulle kunna vara Stegsträsket. Namnet *Alffsträsket* skulle då kunna komma från ett fornspråkligt nordiskt ord med betydelsen 'svan'.
117. *Stegsträsket, Jörns socken (sstegx tresk 1561, stegz tresk 1563, 1565-1568, Stegz tresk 1570, stigz tresk 1564). Medle 1561. Sjön brukades 1570 av samerna i Pite lappmark. Om Alfsträsket är identiskt med Svanträsket, skulle Stegsträsket kunna vara ett äldre namn på *Lillträsket*. Sjön ligger inte långt från Svanträsket. Alternativt kunde *Gräsandsträsket* kunna komma ifråga.
118. Myrträsket, Arvidsjaurs socken (myre tresk). År 1562 brukades Myrträsket och Lappräsket av samma fiskare. Myrträsket torde vara identisk med den sjö som ligger väster om Lappräsket.
119. *Bjurträsket (Biurs tresk 1563). Sjön tas upp under 1560-talet. Sjön är inte identifierad men skulle kunna vara identisk med Bjursjön sydväst om Bygdsiljum, Burträsk socken.
120. Övre och Nedre Burträsket, Skellefteå socken (Lisle buretresk 1558, bure tresk 1561, 1565, Bwre tresk 1562). Ljusvattnet. Åren 1561-1562 samt 1565 brukas sjön av samma fiskare som nyttjade Myrträsket.
121. Ljusvattnet, Burträsk socken (Liuswatn 1558). Ljusvattnet.
122. Rotsjön, Burträsk socken (Rothsio 1558). Åbyn.
123. Innerviksfjärden, Skellefteå socken (Innerwikferdenn 1558). Innervik.
124. Älgträsket, Lövängers socken (Älge tresk 1558). Fjälbyn. Sjön är sannolikt Älgträsket i Lövängers socken och borde vara ett hemträsk.
125. Mensträsket, Norsjö socken (Mänstresk 1556, Mienstresk 1559, Menstresk 1570). Burträsk.
126. Stensträsket, Jörns socken (Stenn tresk 1559). Storkåge. Medle. Sjön brukades endast en kort tid.
127. *Svåvareträsket, Malå socken (Suevare tresk 1559, Sweware tresk 1561). År 1559 Degerbyn. Gummark. Från 1569 brukades Myrträsk, Stora Skeppträsket och "Sueuare tresk" av samerna. De uppräknas på samma rad och torde ha legat intill varandra. Möjligen kan Svåvareträsk vara identisk med Brunträsket, strax öster om Stora Skeppträsket. Sjön kallades på 1671 års karta över Urne lappmark för Serves Jauri, som återger ett samiskt *Sarviesjávrrie*, jfr *sarvies* 'rentjur'.⁶¹ "Sueuare [träsk]" kan jämföras med det samiska sjönamnet *Suojeltjávratje*, Setsträsket, som i en kortare form kunde vara *Suojiejevrrie* "Lilla Nätnålssjön".
128. Brokträsket, Degerfors socken (Brocke tresk 1561). Hörde 1561 till Bygdeå sockens fjällträsk men brukades inte under året. Ligger väster om Stor-Sävarträsket i Degerfors socken.
129. Långträsket, Degerfors socken (Långenäs träsk 1581). Sjön ligger väster om Stor-Ekträsket i Degerfors socken.
130. Turträsket, Degerfors socken (Tura träsk 1581). Sjön ligger öster om Stor-Ekträsket i Degerfors socken. År 1557 brukades sjön av Bullmark i Umeå socken.
131. Stensträsket, Norsjö socken (stens tresk 1564). Sjön låg 1564 under Lövängers fjällträsk och låg intill Yttre och Inre Klippträsket samt Granträsket.

132. *Gunnelstjärnen, Norsjö socken (gunnellsens tresk 1610). Norsjö. Denna sjö och Kvavisträsk hade samma brukare. Sjön skulle kunna vara Gunstraningstjärnen öster om Kedträsket.
133. Bruträsket, Skellefteå socken (Brennetresk 1561, biur tresk 1563 och 1567-1568, bred tresk 1564, Brun tresk 1565-1566, Biur träsk 1581). Myckle 1561. Sjön kan möjligen vara Bruträsket söder om Boliden. Samma brukare nyttjade Långträsket.
134. Långträsket, Skellefteå socken (lång tresk 1561, 1563-1569, 1581). Myckle 1561. Sjön kan möjligen vara Långträsket söder om Boliden.
135. Finnforsbodträsket, Skellefteå socken (bude tresk 1563-1564, 1567-1568, Budue tresk 1566). Sjön nyttjas av samma fiskare som brukar Myrträsket, men 1561-1562 samt 1565 brukas Myrträsket av samma brukare som fiskade i Övre och Nedre Bruträsket.
136. Månträsket, Norsjö socken (Mons tresk 1561). Sjön brukas av Burträsk 1561 och är ett pilskott lång. Samma brukade fiskar i sjön Långvattnet.
137. Långvattnet, Norsjö socken (Långewattun 1561). Burträsk. Samma brukare fiskade i Månträsket. Sjön är sannolikt identisk med nr 71.
138. *Grubträsket (grubb tresk). Låg under Lövångers fjällträsk 1564. Sjön är inte identifierad. Men den brukades av samma fiskare som brukade Grötslet och Holmträsket. Den kan vara identisk med sjö nr 67.
139. *Grubträsket (grobe tresk). Låg under Bygdeå fjällträsk 1564 och brukades av samma fiskare som brukade Norsträsket.

Övriga fjällträsk

140. Renträsket, Burträsk socken (Renne tresk 1557). Sjön låg under Umeå socken och brukades av bönder i Bullmark.

År 1553 hade Skellefteå socken de flesta fjällträskan bland socknarna i dåtidens Västerbotten, 90 stycken, Umeå hade 89, Torneå 82, Luleå 37, Piteå 34, Lövånger 12, Kalix 10 och Bygdeå 6 stycken. Senare under 1550-talet ökar Torneå till 90 fjällträsk medan Skellefteå går tillbaka något. År 1554 hade Skellefteå 86 fjällträsk och 1555 89 stycken. År 1569 var antalet fjällträsk 94 stycken. I början av 1560-talet hade några fjällträsk tillkommit från Bygdeå socken. Under 1560-talet tillkommer också några nya fjällträsk medan andra upphör. Fisket skedde med nät.

Under 1550-talen fiskar bönderna i fjällträsk ända upp till Arvidsjaur och Malå socknar. År 1568 hade samerna tagit över *Alfsträsket, *Stegsträsket, *Myrträsket, Stora Skeppträsket och *Svävareträsket. Antalet fjällträsk som brukades av bönder var 1570 85 stycken. Fem fjällträsk brukades av samerna och sju träsk var öde. Samtidigt som antalet fjällträsk minskar tar bönder i inlandsbyarna över fjällträsk av bönder från kustområdet. Åren 1588-1589 hade samerna tagit över en del fjällträsk från bönderna, nämligen Baktsjaur, Storträsket och Grundträsket i södra delen av Arvidsjaur socken, vidare Malån, Bollsjaur och Grundträsket vilka ligger inom Malå socken. År 1593 redovisar fogden Jon Ersson att han tagit upp 163 daler i häppenningar från Skellefteå socken för 1591. Piteå socken erlade 110 daler, Lövånger 81 daler, Umeå stad 8 daler och 3 mark, Bygdeå socken 61 daler. Den båt som användes i fisket kallades *håp*. År 1610 brukades 85 fjällträsk men samma år blev 18 fjällträsk avförda som öde. År 1613 brukades endast 18 fjällträsk i Skellefteå socken och 1617 hade antalet fjällträsk gått tillbaka till 16 stycken.

Fjällträskfisket fortsattes av en del byar. År 1687 blev bönderna i Norsjö åtalade för att de försummat att gå i kyrkan första och andra böndagen. Dessutom åtalades två bönder från Kusmark, två från Kattisträsk och tre från Långräsk för samma sak. Samtliga slapp böter eftersom de med landshövdingens tillåtelse varit till "fjälls att oppvakta fiskelekar".⁶² När Hornsträsk nybygge utsynades 1731 protesterade bönderna i Kågeträsk som hade fjällträsk i Hornsträsket och *Holmträsket. När lappmarksgränsen bestämdes 1751 hade inte Skellefteå socken några fjällträsk i lappmarken varför gränslaggningen gick utan problem. Umeå socken hade däremot många fjällträsk i lappmarken vilket orsakade besvärligheter vid gränslaggningen.⁶³ Umeå socken hade på 1500-talet fler fjällträsk i lappmarken än Skellefteå socken och fjällträsken gick så långt västerut som till Storuman.

År 1773 brukades fortfarande en del fjällträsk. Följande sjöar användes av bönderna: Måns- och Brunsträsket, Tjäderträsket (troligen nr 23 i listan ovan), Kågbergsträsket, Storwattuträsket (nr 40), Ullbergsträsket (nr 52), Holm- och Hornsträsket (nr 44-45), Gädd- och Gissträsket (nr 55), Storträsket (nr 59), Granbergsträsket (nr 33), Raggelet, Bodträsket (nr 57), Bäckerbodträsket, Kågeträsktjärnen, Älgträsket (nr 31), Myrträsket (nr 81), Stavträsket (nr 61), Degerträsket (nr 41), Lill Bjurvattnet (Bjurlidträsket nr 109), två små sjöar (Västra och Östra Småträsket nr 88), Bruträsket (nr 133) samt Stomträsket som brukades av Anders Jonsson och Anders Andersson i Norsjö.⁶⁴

Åren 1835-1850 fanns fjällträsket Hornsträsket (nr 45), Jörnsträsket (nr 44) och Ströckträsket kvar, samtliga i Jörns socken. Dessa auktionerades ut av länsstyrelsen på fem år i taget.⁶⁵ Mellan 1773 och 1778 har Holmträsket bytt namn till Jörnsträsket. Med Ströckträsket torde Stryckselet avses.

Bönderna var uppe vid sina fjällträsk mellan april och juni under fiskeleken. Nicolaus Lundius beskriver fjällträskfisket i Ume lappmark på 1670-talet. I Umeå socken färdades man med båt upp till träsket, där man vistades mellan påsk och midsommar. Sedan kunde man lätt ta hem fisken i båten. Båtarna var sömmade med hampråd av "laxträds" storlek. Stam och köl var spikade. Dessa håpar var så lätta att en person kunde bära båten.⁶⁶ Sannolikt har samma mönster rått i Skellefteå socken. I april var knappast vattendragen helt isfria, så möjligen har man åkt skidor och dragit båten på snön om isen legat kvar. De fjällträsk som låg längst åt väster ligger nära Skellefteälven och Malån. Troligen är det goda båtfarleder som gjort att dessa sjöar var intressanta att ta i bruk. Flera av sjöarna i södra delen av Jörns socken kunde man nå via Skellefteälven, Petikån och Skidträskån. Från Burträskbygden har man haft goda båtfarleder i Risån och Sikån. Via Sikån kommer man upp till Nörd-Lidsträsket i Norsjö socken. Därifrån kan man eventuellt komma vidare via Pjäsörn och Braxenälven mot Norsjön. Från Norsjön kan man följa Norsjön och antingen komma ut i Skellefteälven och sedan fortsätta västerut eller fortsätta västerut efter Malån. Båtledderna som användes i fjällträskfisket kan ha varit en del av en kommunikationsled som gick längre västerut. Det faktum att bönderna från Burträsktrakten hade sina fjällträsk längs Risån, Lövångersbönderna längs Sikån och Bygdeåbönderna efter Tallån är ett indicium för att man följt vattenlederna och sannolikt med båt.

Under 1500-talet hade man kunskap om de trakter som låg väster om de västligaste fjällträskan ända mot Norge. I en förteckning från slutet av 1500-talet sägs följande: "Igenom Skellefte sochn löper en älfv benempdr Byske älfv, huilkett älfv ligger vp vdi itt träsk Kichiesierff, sådan vthi itt annett träsk benempdh piskigierff, der nest vthi itt annett träsk benempd Erffues ierff, sedan inn wthi Store Affuen. Ähn ähr en älfv i Skällette sochn benempd Skellethe älfv, och ligger genast op åt Store Affuen, dock kan man iche komme med bått länger wp än till kyrkian, som ligger 2 milor ifrå haffuett. Samme Store Affue ligger 2 dagzleder ifrå Norgie, som kan ware widh pass till 24 milor".⁶⁷ Att man inte kunde komma längre upp än till kyrkan med båt torde syfta på större båtar som användes på havet. År 1559 sägs i fiskeregistret: "Skellethe Åå Begynnnes öffuerst ifiällen aff enn kella och Löper igenom Skellethe Sockenn och i Saltthsiönn". Bönderna som var sysselsatta med fjällträskfiske torde, liksom birkarlarna, haft god kännedom om lappmarkens geografi. Längre fram redovisas lappmarkens sjöar och de bör inte ha varit obekanta för birkarlar och fjällträskfiskare.

Möjligen har man haft kontakt med Norge efter Skellefteälven. År 1551 ger socknen pengar tillsammans med de övriga socknarna i södra prosteriet (nuvarande landskapet Västerbotten), för "det folk" som fiskade vid Västerhavet (wester sijön). Sannolikt fiskar de vid norska kusten. De fiskade för kungens behov. Det framgår dock inte var fiskarna kommer ifrån.⁶⁸ När kyrkan i Arvidsjaur kommer till i slutet av 1500-talet finns behov av en transportväg dit. På 1630-talet finns en väg till kyrkan från Piteå och från Frostkåge i Skellefteå socken. Kyrkan ligger vid Byskeälvens forsrika och steniga vattensystem varför vattenvägarna var mindre lämpliga vid kontakt mellan denna plats och kusten.

Bygdeå socken hade sina fjällträsk i sydvästra delen av Burträsk nuvarande socken. Området tillhörde Bygdeå socken före 1606. På 1660-talets sockenkarta över Burträsk och Skellefteå socknar redovisas området ännu under Bygdeå. Sannolikt hörde området till Bygdeå tingssocken men man hade kyrkorätt i Burträsk. Många av brukarna av fjällträskan kom från Bygdsiljum och de har förmodligen korsat Stora Bygdeträsket och sedan fortsatt upp efter Tallån. Från sjöarna i Tallåns vattensystem är det nära till Sävaråns vattensystem. Några av sjöarna tas i början av 1560-talet över av bönder i Bygdeträsk. Bönderna från Lövängers socken har möjligen färdats efter Bureälven och via Lillån tagit sig fram till Risån och sedan söderut till Göksjön och Stora Bygdeträsket. Från Stora Bygdeträsket har man fortsatt västerut till Sikåns övre lopp. Därifrån har man fortsatt över till Sävarån och vidare upp till sjöarna vid Lossmenträsket.

Sträckorna mellan vattendragen var lätta att ta sig över då man använde lätta bärbara båtar.

Pite lappmarks fisketräsk

Sjöarnas namn är hämtade från "Träsklängd för Pite lappmark" från år 1559. Samebyns namn är tillagt från lappskattelängden från samma år, liksom avvikande former av sjöns namn. Det är märkligt att listan på sjöar innehåller mycket få

samiska namn. Det verkar som om sjöarnas samiska namn är översatta till svenska. Många av de svenska namnen i listan används inte i dag. Som exempel kan tas Sandträsket som låg under Luokta sameby. Sjön motsvaras sannolikt av Saddajauere. Sjöarna i Luleå lappmark för samma tid har i regel samiska namn.⁶⁹ Resenärer har färdats mellan Bottenviken och Atlanten och det är kanske dessa personer som har använt dessa namn. Det är tänkbart att de haft behov av ortnamn på sitt eget språk. Se även karta nedan.

Arvidsjaur sameby

1. Östra Kikkessaure, Arvidsjaur socken (Kikiss träsk). Sjön brukas även av bönder från Piteå socken. Det samiska namnet är *Gihkávrrie* eller *Gihkure*.
2. *Korsträsket (Kors träsk). Möjligen kan namnet avse Korsträsket söder om Älvsbyn, men vid sjön fanns även en jordbruksbosättning.
3. Pjesker, Arvidsjaur socken (Päskis tresk, Peskis träsk 1561). Sjön brukas även av bönder från Piteå socken. Den samiska namnformen är *Bieskiejávrrie* eller *Bieskure*.
4. Vargträsket, Jörns socken? (Warge träsk). Sjön kan vara identisk med den sjö med detta namn som ligger i Jörns socken. Sjön brukades åtminstone från 1570 av kustens bönder. År 1561 brukas Vargträsket och Pjesker (Peskis träsk) av samma fiskare. Därför kan sjön ha legat intill Pjesker. Men helt säkert är detta inte. Se om sjön Abborrträsk.
5. *Lundträsket, Arvidsjaur socken (Lwnn träsk, Lwn träsk, Låne tresk 1558). År 1558 låg sjön 10 mil från havet. Sjön brukades 1559 av Per Jonsson och Jon Persson. År 1555 var en av de skattebetalande samerna i Arvidsjaur Peder i Lundh. Han torde vara identisk med Per Jonsson. Lundh torde vara ett lapps katteland. Från samma plats kommer sannolikt Andreas Petri Lundius som var präst på 1600-talet. Möjligen kan sjön ligga intill Lundbacken sydväst om Arvidsjaur samhälle. De sjöar som kan komma i fråga är då Vattemjauere (*Váhtiemejávrrie*) och Järtajauere (*Jeärttajávrrie*) vid Storberg. År 1561 brukades Lundträsket och Muskus träsk av samma fiskare. Lundträsket kan ligga intill Muskus (*Muskas*) som låg inom Piteå socken och som hade en jordbruksbosättning. Men Muskus ligger närmare kusten än 10 mil. Alternativt kan Muskus avse en annan sjö än Muskus inom Piteå socken.
6. Västra Kikkejauere, Arvidsjaur socken (Kikis träsk). Det samiska namnet är *Gihkávrrie*.
7. Arvidsjaurssjön, Arvidsjaur socken (Arffue träsk). År 1558 låg sjön 24 nordsvenska mil, dvs. 12 mil, från havet. Namnet lyder på samiska *Árviesjávrrie*.
8. Abborrträsket, Arvidsjaur socken (Abborra träsk). År 1558 låg sjön 12 mil från havet och 1561 brukades sjön av samma samer som fiskade i Storavan. Sjöarna ligger dock långt ifrån varandra.
9. Storavan, Arvidsjaur socken (Stora Affua träsk, Store Afwe träsk samt Store Hafwies träsk 1595). Brukas även av Semisjaur och Lais samebyar. År 1558 låg sjön 25 mil från kusten.
10. *Altarträsket (Altar träsk, Artträsk, Arter träsk 1561). Sjön hade samma brukare som Granträsket.
11. *Granträsket (Gran träsk, gränn träsk 1561). Namnet kan möjligen avse Granträsket väster om Abborrträsket i Arvidsjaur socken, alternativt Granträsket väster om Auktsjauere (*Ávtjakjávrrie*). En tredje möjlig sjö är Granträsket norr om Pjesker. Andra

alternativ är sjöarna med detta namn väster om Sikfors och sydväst om Storforsen inom Piteå socken.

12. *Vitbergsträsket (Hwittbärgträsk). Sjön kan vara identisk med sjön med samma namn som nyttjades av bönderna. Böndernas fisketräsk skrivs 1553 ”Huithe bergx treskitt” och nyttjades av en bonde i Kusmark. Sjön brukades 1610 av en bonde i Degerbyn. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Träsket brukades dock 1617. År 1743 bor samerna Anders Andersson och Anders Pålsson vid Vitbergssjön, enligt en bouppteckning. Dessa personer bor med stor sannolikhet i Beckertjaures lappskatteländ som låg intill Storträsket inom Arvidsjaur socken.⁷⁰ Sjöar som kan komma ifråga kan vara Skatträsket och Häbbersträsket. Sjön kan vara en mötesplats mellan samerna och kustens bönder. En alternativ tolkning är att Vitbergsträsket ligger i närheten av fjället Vittjäck vid Arvidsjaur. Sjöar som kan komma ifråga är då Grundträsket och Vattermjåure väster om Vittjäck, samiskans *Vyöhtjake*. Vitbergsträsket brukades av samma samer som fiskade i Birkarlaträsket. Den senare sjön kan vara identiskt med Mausjaur (samiskans *Mávasjávrrie*), som inte ligger så långt från Grundträsket och Vattermjåure.

13. *Birkarlaträsket (Byrkarla träsk). Åren 1561-1564 brukades Vitbergsträsket och Birkarlaträsket av samma brukare. Därför kan sjön ligga i närheten av Storträsket och Baktsjaur. Sjön kan vara identiskt med Mausjaur vid vars stränder ligger ett nybruk som heter Borgsjö. Birkarlaträskets alternativa namn kan ha innehållit det samiska ordet *boargál* eller *bårgál* som betyder handelsman och som går tillbaka på svenskans *borgare*. Sjön har gett namn till Mausjaur sameby (*Mávasjávrrie*) och ligger fortfarande inom samebyns område.

14. Stensträsket, Arvidsjaur socken (Stensträskett). Namnet kan avse sjön med detta namn i Jörns socken eller Stensträsket söder om Arvidsjaur samhälle i Arvidsjaur socken. Stensträsket i Jörns socken brukades av bönderna 1559 och några år framåt. Men det är kanske troligare att det är Stensträsket söder om Arvidsjaur som avses. Stensträsket uppgavs ligga 15 mil från kusten år 1558. Denna sjö har brukats av Mausjaur sameby än i vår tid.

15. Järvträsket (Järffträskett). Namnet kan avse sjön med detta namn söder om Glommerträsk och intill Skellefteälven i Arvidsjaur socken. Den sjön brukades av bönderna 1553-1610. Här fanns även lappskatteländet Järfvesjaur. Sjön kan vara en mötesplats mellan kustens bönder och samerna. Alternativt kan namnet avse sjön Järfojåure (*Jierfuojávrrie*) i västra delen av Arvidsjaur socken.

Luokta

16. *Sundträsket (Swnde träsk).

17. *Köpträsket (Kiöpe träsk, Kippes träsk 1595).

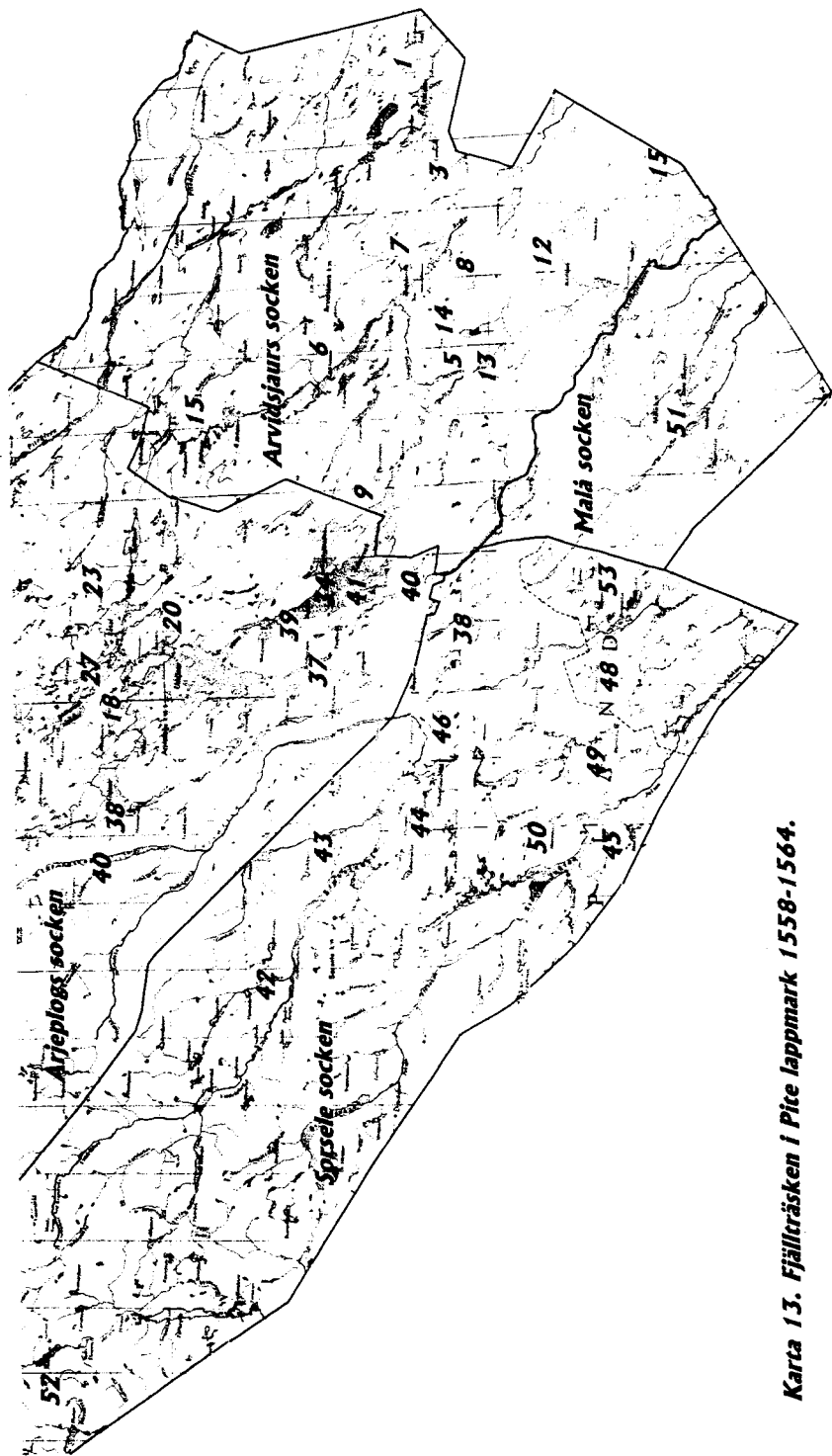
18. *Ulträsket (Wlträsk). Möjligen kan sjön avse Ullakjåure (*Ullákjávrrre*) väster om Arjeplog.

19. *Granselet (Grenseell träsk).

20. *Nätträsket (Nättia träsk, Nätte, Nätiä, Nättiä). År 1558 låg ”Nätth tresk” 20 mil från kusten. Sjön som även nyttjas av Semisjaur kan vara identisk med sjön Naujåure (*Návjávrrre*) söder om Arjeplog. Sjön ligger vid gränsen mellan samebyarna.

21. *Tallträsket (Tall träsk).

22. *Kätsla träsk (Kätzle träsk). År 1558 låg Ketsle tresk 7,5 mil från kusten. Det verkar dock otroligt att Luokta hade sjöar så nära kusten.

Karta 13. Fjällträsk i Pite lappmark 1558-1564.

23. *Rävträsket (Räffveträsk). År 1558 låg "Räffue åå tresk" 20 mil från kusten. Kan möjligen röra sig om Revi, som ligger nära Sjojajaur (Sjojájávrrre) utlopp i Kakel (Gáhkka).
24. *Äggträsket (Äggie träsk). Kanske har vi här arjeplogsamiskans *jägge* "myr" som ingår i många namn.
25. Tjeggelvas, Arjeplogs socken (Skell träsk, Skällträsk). På S. G. Hermelins karta över Västerbotten och svenska lappmarken från 1795 kallas sjön Tjeggelvas för Skeldejaur.
26. *Arvträsket (Arffve träsk). Kan möjligen vara Arvesjaure (Arvesjávrrre) som ligger nordost om Tjeggelvas.
27. Varrajaure (Ware träsk, waresträsk). Sjön (Varrajávrrre) ligger strax väster om Arjeplog. Enligt Hultblads karta hade Luokta sameby ett litet område vid södra delen av Hornavan strax väster om Arjeplog.
28. *Storträsket (Store träsk).
29. *Lövträsket (Löff träsk). Kan vara identisk med lappskatteländet Labiáur som fanns 1695.
30. *Mataträsket (Matha träsk, Matiaur 1595). Brukas även av Semisjaur. Kan vara sjön Mattaure (Maddávrrre) i Arjeplogs socken. Ett problem är dock att sjön ligger norr om gränsen mellan samebyarna Luokta och Semisjaur.
31. *Lappträsket (Lappe träsk). Sjön kan möjligen vara Labbas.
32. *Sandträsket (Sand träsk). Sjön är möjligen identisk med Saddajaure (Sáddájávrrre) i Arjeplogs socken.

Semisjaur

33. *Nätträsket (Nättia träsk, Nätte, Nätiä, Nättiä). Sjön nyttjas av en same från Semisjaur och en från Luokta. Därför kan sjön möjligen vara identisk med Naujaure (Návjávrrre) som ligger strax söder om Arjeplog på gränsen mellan de bägge samebyarna.
34. Storavan (Stora Affua träsk). Brukas även av Arvidsjaur och Lais samebyar.⁷¹
35. *Lakaträsket (Laka träsk).
36. *Stenviksträsket (Sten wikz träsk).
37. Semisjaur eller Siebnesjaure (Sämier träsk, Semeiär).
38. *Edeträsket (Ede träsk). Sjön är möjligen Edsträsket (*Vurdnalas*) som ligger i norra delen av Sorsele socken, söder om Storavan. Pite lappmark gick fram till närheten av sjön på 1671 års karta över Ume lappmark. Men på 1550-talet gick Laisbyn fram till Storavan. Därför är det kanske mindre sannolikt att Semisjaur sträckte sig ner till Edsträsket. En alternativ sjö för namnet "Ede träsk" kan vara Aisjaure (*Áj(s)jávrrre*), väster om Uddjaur, vars förled *Áj(s)-* möjligen är en förkortning av ordet *ájdde*, 'ed' i arjeplogsamiskan.
39. *Harrträsket (Harre träsk). Sjön kan möjligen vara Harrur (*Hárrure*) mellan Uddjaure och Storavan.
40. *Åträsket (Åå träsk). Möjligen kan sjön vara Naustajaure (*Návstajávrrre*) som genomkorsas av Skellefteälven. Sjön ligger söder om Storavan. Men vad som komplicerar saken är att Laisbyn går fram till Storavan på 1550-talet. Därför kan "Åå träsk" ligga någon annanstans. En möjlig sjö är Storlaisan.

*Laisbyn*⁷²

41. Storavan, Arjeplogs och Arvidsjaur socknar (Stora Affua träsk). Brukas även av Arvidsjaur och Semisjaur.

42. Övre Gautsträsket, Sorsele socken (Kattis träsk, Kautze Jaur 1595). På Anders Bures karta från 1626 kallas sjön för Kaute. Den samiska namnformen är *Gávttjávrrie*.
43. Storvindeln (Store windell, Store Wendell Elf 1595).
44. Olsträsket, Sorsele socken (Wlffz träsk). På 1671 års karta över Ume lappmark kallas sjön för "Oulus lauri" och den ligger inom lapps kattelandet med samma namn.
45. Blaisjön, Sorsele socken (Bleckträsk). Bleckträsk kan även beteckna Blattnikselet i Vindelälven som 1595 skrivs "Plateme Jaur". På 1671 års karta över Ume lappmark nämns inte Blaisjön men väl Blattnikselet (*Bláhmegeusuvvan*) som skrivs "Pladnock Soan". Men eftersom "Bleckträsk" har efterleden *träsk* är det sannolikt att det rör sig om Blaisjön (*Blájkiejávrrátje*). Sjön ligger inom Sorsele kommun.
46. Nedre Gautsträsket, Sorsele socken (Katz träsk).
47. *Källareträsket (Källare träsk).
48. Sandselet, Sorsele socken (Sandseell träsk).
49. Sikträsket, Sorsele socken (Sijke träsk).
50. Storjuktan eller Överjuktan, Sorsele socken (Åseell träsk, ev. Hychten Jaur 1595 och Hiucht Afwan 1671), jfr Juktán som på samiska heter *Sjuktajuhka*.
51. Malåträsket, Malå socken (Mård träsk, Måle träsk). Identifieras av Bergsland med Malåträsket. I Carl Raafs längd från 1595 brukar Laisbyn en sjö vid namn "Male Jaur" som sannolikt är identiskt med Malåträsket.⁷³ Att Malå ligger under Lais sameby passar bra med situationen på 1671 års karta då södra och mellersta delen av Malå nuvarande kommun räknades till Umeå lappmark.⁷⁴ Namnet skrevs då "Maal Jauri" och kan möjligen ha avsett Malåns övre lopp. Maal Jauri finns med i en gränsbeskrivning och utgjorde ett gränsmärke mellan Grans sameby och Piteå lappmark.⁷⁵ Gränsmärkets plats i förteckningen av gränsmärken gör det troligt att namnet i gränsbeskrivningen avser Malåns övre lopp. Senare hör hela Malåområdet till Piteå lappmark. Malåträsket och Malån brukas under 1550-talet även av bönder från kusten. I fjällträsklängden kallas sjön och/eller Malån för "Malåå" 1553, "Malå tresk" 1570, "Smalå" 1570 och 1589. Sjön kan vara en kontaktpunkt mellan kustens bönder och inlandets samer. Alternativt kan samerna ha fiskat i åns övre lopp.
52. Lill-Uman, Sorsele socken (Uma träsk, Wma träsk). Bergsland identifierar sjön med Överuman inom Storumans kommun. Men sjön är 1559 ½ halv nordsvensk mil lång och bred (ca 2,5 km). Det rör sig om en liten sjö. Sedan tycks alla sjöar inom Lais sameby ligga inom de nuvarande samebyarna Ran och Gran som ligger inom Sorsele nuvarande kommun.
53. Krutträsket, Sorsele socken (Kråketräsk, Kråtteträsk 1561-1564). Bergsland identifierar möjligen sjön med Övre Krutvattnet på norska sidan av riksgränsen. Den sjön ligger dock inom Umeälvens vattensystem och tillhör samebyn Umebyns område. Därför är sjön sannolikt Krutträsket (*Krutvákejávrrie*) intill Gargnäs i Sorsele socken. År 1671 kallas sjön för Kruut lauri och ligger inom "Abmon wara" lapps katteland.

Kartläggning av fisketräsket i listan från lappmarken är viktig för att se hur långt österut som samerna bodde under 1500-talet. Vidare kan man se kontaktpunkter mellan kustens bönder och inlandets samer. Men sjöarna är svåra att med säkerhet placera. Det geografiska området är mycket stort och listan tycks använda översättningar till svenska av samiska sjönamn eller förvanskningar av de samiska namnen. Sjöar där både samerna och kustens bönder fiskar skulle kunna vara Malåträsket, Pjesker, *Vitbergsträsket och Östra Kikkejaure. Osäkrare

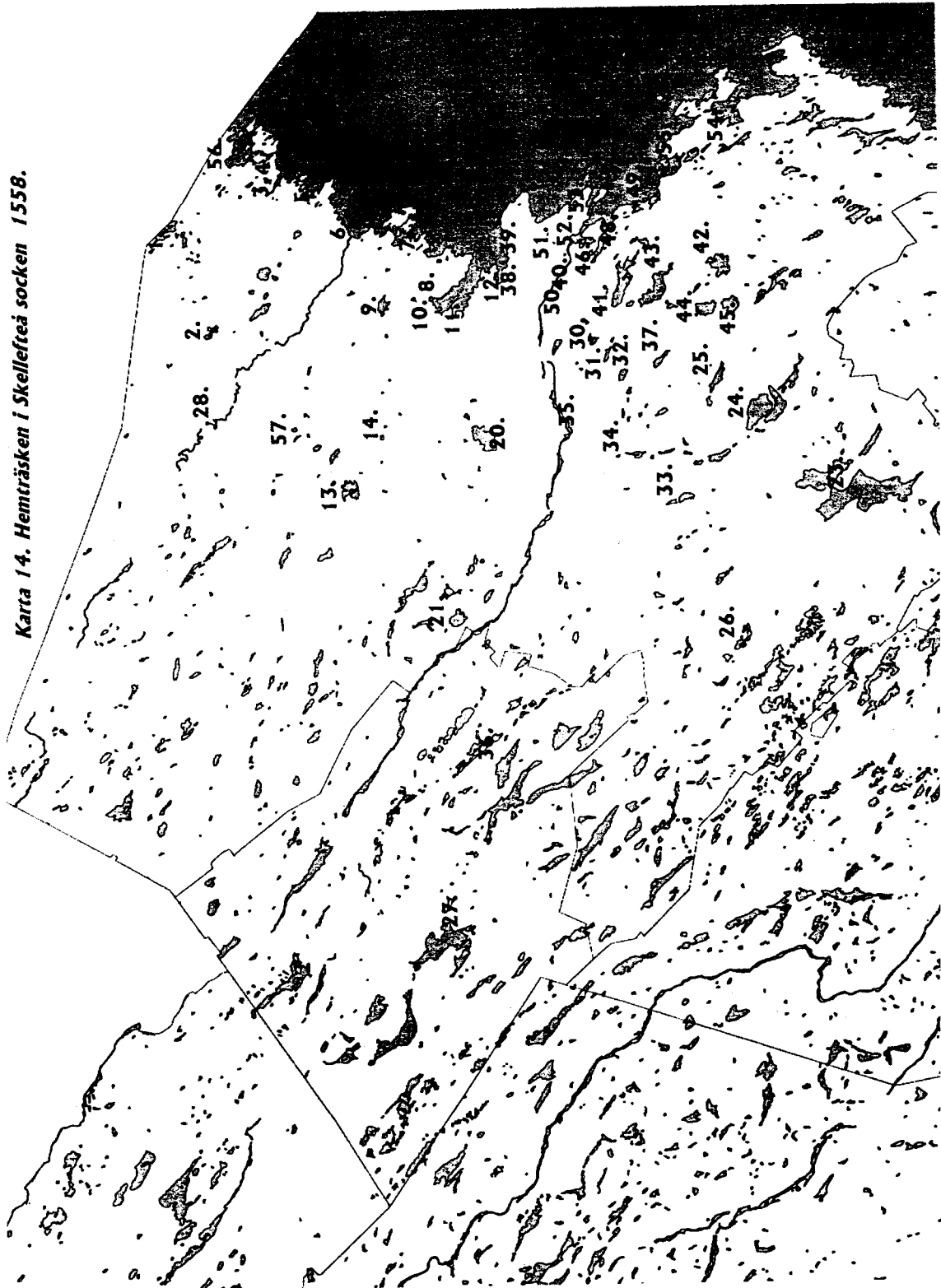
kontaktpunkter kan vara Stensträsket i Jörns socken, Järvträsket i Arvidsjaurs socken och Vargträsket i Jörns socken.

Hemträskfisket

Redan 1543 är en del byar skattlagda för träskfiske i hemträsken, dvs. de sjöar som låg inom byns gränser. Från 1559 finns en förteckning över hemträsken och hur mycket torr fisk man erlägger i skatt. Nedan följer uppgifterna från 1559. Sedan följer kommentarer från 1543 års jordabok. De byar som hade rikaste fisket i havet och i hemträsken 1543 var Burvik med 19 spannländ (inklusive sälvatten och kvarnar), Östanbäck 8 spannländ (under ödebyn Holme), Burträsk 8 spannländ, Avan 6½ spannländ, Åbyn 6 spannländ och Bureå 6 spannländ (inklusive sälvatten och kvarnar). Se även karta nedan.

1. Gagsmark. Finnträsket (finne treskith). 1 not och 13 lagnar (nät). Skattar 1 lispund. År 1543 var fiskevattnen skattlagda till 1 spannländ.
2. Källbomark. Finnträsket (vesthefinnetreskith). 1 not och 10 lagnar. 1 lispund. År 1543 var fisketräsk skattlagda till 1 spannländ.
3. Åbyn. Vid havsstranden. 1 not och 15 lagnar. 1½ lispund. År 1543 var nettingfisket och fisket i små fisketräsk skattlagda till 6 spannländ.
4. Avan. I havet. 1 not och 10 lagnar. 1 lispund. År 1543 var fiskevattnen och Buskön (Busköjrene) skattlagda till 6½ spannländ.
5. Tåme. I havet. 1 not och 6 lagnar. 15 mark. År 1543 var fiskevattnen skattlagda till 2 spannländ.
6. Byske. I åmynningen (byske åmynneth). 1 ena. 1 lispund.
7. Östanbäck (Ostuik). I havet. 2 notar. 2½ lispund. År 1543 var öar under ödebyn Holme skattlagda till 8 spannländ. År 1546 kallas öarna för "Rumholsöijerne".
8. Ostvik (Vestanbecken). I havet. 1 not. 1 lispund. År 1543 var fisket skattlagt till 2 spannländ.
9. Drängsmark. Ostträsket (Ostetresk). 1 not och 15 lagnar. 1 lispund. År 1543 var kvarnar och fiskevattnen skattlagda till 3 spannländ.
10. Frostkåge. I havet. 1 not. 15 mark. År 1543 var fisket skattlagt till 2 spannländ.
11. Storkåge. I havet utanför Kågnäset (Kågenesith). 3 notar. 4 lispund. År 1543 var notvarp under byn skattlagda till 1 spannländ.
12. Boviken. I havet. 1 not och 1 ena. 1½ lispund. År 1543 var fiskevattnen skattlagda till 2 spannländ.
13. Kågeträsk. Kågeträsket (kagetresk). 1 not och 20 lagnar. 1 lispund och 5 mark. År 1543 var fisket i Stavträsk skattlagt till 1 spannländ och i Kågeträsk till 2 spannländ.
14. Kusmark. Bastuträsket (bastugu tresk). 1 not. 15 mark.
15. Ersmark. Inget träsk eller lagnfiske. ½ lispund.
16. Stämmingsgården. Inget fiske. ½ lispund.
17. Öjebyn. Inget fiske. 2 mark.
18. Degerbyn. Inget fiske. 7 mark.
19. Myckle. Inget fiske. 12 mark.
20. Varuträsk. Varuträsket (Varutresk). 1 not och 4 lagnar. 15 mark. År 1543 var ett litet fisketräsk skattlagt till 1 spannländ.
21. Bjurvattnet. Bjurvattnet (Biulevatn). 1 not och 15 lagnar. 1 lispund och 5 mark. År 1543 var ett fisketräsk skattlagt till 2 spannländ.

Karta 14. Hemträskan i Skellefteå socken 1558.

22. Medle. Inget fiske. ½ lispund.
23. Bygdeträsk. Två träsk (Bygdatresk). 2 notar och 10 lagnar. 2 lispund. År 1543 var två fisketräsk, kvarnar, nyodlingsmark och mulbete skattlagda till 4½ spannland.
24. Burträsk. Två träsk (Buretresk). 3 notar och 40 lagnar. 4 lispund. År 1543 var fiskevatten skattlagt till 8 spannland och 1 skålsland.
25. Renbergsvattnet. Renbergsvattnet (Rembersvatn). 1 not och 5 lagnar. 15 mark. År 1543 var fiskevatten skattlagt till 1 spannland.
26. Villvattnet. Villvattnet (Vilvatn). 1 not och 15 lagnar. 1 lispund. År 1543 var fiskevatten och kvarnar skattlagda till 3 spannland.
27. Norsjö. Två träsk (Nordsio). 1 not och 40 lagnar. 2 lispund. År 1543 var kvarnar och fiskevatten skattlagda till 3 spannland.
28. Fällfors. Fällforsen (fellefors). 8 lagnar. 6 mark.
29. Sunnanå. Inget fisketräsk. 12 mark.
30. Kroksjön. Kroksjön (krokxsjö). 1 not och 2 lagnar. 5 mark. År 1543 var fiskevatten skattlagt till 3 skålsland.
31. Gärdsmark. Inget fiske. 5 mark.
32. Gummark. Gummarksträsket (gummetresk). 1 not och 10 lagnar. 1 lispund och 5 mark. År 1543 var fiskevatten och kvarnar skattlagda till 3 spannland.
33. Ljusvattnet. Tre små träsk (liusuatn). 1 not. 1 lispund. År 1543 var fisketräsk och kvarnar skattlagda till 1 spannland.
34. Skråmträsk. Skråmträsket (Schråmetresk). 1 not och 12 lagnar. 12 mark. År 1543 var nyodlingsmark och fiskevatten skattlagda till 2 spannland.
35. Klutmark. Har fiske i något träsk. 13½ mark.
36. Långträsk. Tre hemträsk. ½ not och 15 lagnar. 2 lispund. År 1543 var kvarnar och fiskevatten skattlagda till 3 spannland.
37. Ragvaldsträsk. Ragvaldsträsket (Rafualztresk). 1 not och 10 lagnar. 1 lispund. År 1543 var fiskevatten skattlagda till 2 spannland och 1 skålsland.
38. Böle. Långviken (Longuiken) och Fällviken (feluiken) i havet. 2 notar. 2 lispund.
39. Hedensbyn. Långviken (Longuick) och Fällviken (feluick) i havet. 2 notar. 2 lispund. År 1543 var fiskevatten skattlagt till 1 spannland. År 1546 heter fiskeplatsen "Fällewick".
40. Tuvan. 1 not. ½ lispund.
41. Bodan. *Suapeträsket (Suapetresk). 1 not och 15 lagnar. 15 mark. Suapeträsk kan vara ett äldre namn för Bodaträsket. År 1543 var en notdräkt skattlagt till 1 spannland.
42. Holmsvattnet. Holmsvattsträsket (Holmsuatn). 1 not och 10 lagnar. 15 mark. År 1543 var fiskevatten och kvarnar skattlagda till 2 spannland.
43. Falmark. Falmarksträsket (Phåletresketh). 1 not och 20 lagnar. 2 lispund. År 1543 var fiske och kvarnar skattlagda till 1 spannland. Vattnet benämns 1546 Fålemarc tresk.
44. Hjoggböle. Hjoggböleträsket (Hjoggeboletresketh). 1 not och 10 lagnar. 1 lispund. År 1543 var notvarp i ett träsk skattlagt till 1 spannland.
45. Mjödsvattnet. Mjödsvattsträsket (Mioduatn). 1 not och 15 lagnar. 1 lispund. År 1543 var fiskevatten och kvarnar skattlagda till 2 spannland.
46. Innervik. Innerviksfjärden (vike ferdhen). 3 notar. 3 lispund sik. År 1543 var 12 notvarp skattlagda till 3 spannland.
47. Hästhagen. Inget fiske. 5 mark.
48. Yttervik. I havet. 2 notar och 7 lagnar. 2 lispund. År 1543 är fisket värderat till 2 spannland.

49. Bureå. Brottviken (Brotuiken) och Buresundet (bure sundeth). 2 notar och 20 lagnar. 1½ lispund. År 1543 var fiskevatten, sälvatten och kvarnar skattlagda till 6 spannland. År 1546 kallas ett fisketräsk för "Farsiöö".
50. Tjärn. I havet. 1 not. 1 lispund.
51. Bergsbyn. *Gunsvikssundet (gunuick sundeth). 2 notar. 1 lispund. År 1543 var fiskevatten skattlagt till 1 spannland. År 1546 kallas vattnen "Gunswick" och "Bersiönn".
52. Västra ursviken. Bockholmen (bockholmen). 1 lispund. År 1543 var notvatten (1546 14 notvarp), sälvatten och en laxgård skattlagda till 7½ spannland. Uppgiften gäller hela Ursviken.
53. Östra ursviken. *Sävsviken (sueffz uiken). 1 not. 1 lispund.
54. Bäck. *Bäckträsket (becketreskith). 2 notar och 20 lagnar. 2 lispund. År 1543 var fiske- och sälvatten skattlagda till 4 spannland.
55. Burvik. Byviken (by viken). 1 not. 1½ lispund. År 1543 var Skallön (Skallöön), kvarnar, fiskevatten och sälvatten skattlagda till 19 spannland.
56. Kinnbäck. I havet. 1 not och 4 lagnar. 1 lispund. År 1543 var fiskevatten och öar skattade till 2 spannland.
57. Norrlångträsk. Långträsket (Långtresk). 3 lagnar. 5 mark. År 1543 var fiskevatten skattlagt till 1 spannland.

Laxfisket

Nedan följer uppgifter om laxfisket i socknen 1561. Uppgifter från andra år är tillagda. Siffrorna avser skatten i tunnor och lispund. Se även karta nedan.

1. *Stabbelet (Stabbesilidh). Klutmark. Ingen ränta 1561. Platsen heter sannolikt Selet idag och ligger uppströms Klutmark i älven. År 1567 brukade man 1½ not.
2. Klutmark. 5 bönder. ½ tunna lax.
3. Medle. 5 bönder. 1 tunna och 2½ lispund. År 1567 kallades fiskeplatsen Långören (Longörenn) och man fiskade med 1½ not.
4. *Djupedun (Diupijdun). 7 bönder i Medle och 8 bönder i Myckle. En not. Ingen ränta 1561. År 1559 var noten 12 famnar lång.
5. Myckle. 8 bönder. 1½ lispund. År 1567 brukade man en not.
6. Lund. 3 bönder. Ett stakanät på Nettingholmen (Nettinggrundeth). 3 fjärdingar. År 1567 hade man en not.
7. Degerbyn. 6 bönder. Ett stakanät. Ingen ränta 1561. År 1567 brukade man en not.
8. Sunnanå. 4 bönder. En not. ½ tunna. År 1567 hade man 2 notar.
9. Böle och Morön. 6 bönder. 5 tunnor. År 1567 kallas fiskeplatsen för *Kungsälven (Konungz Elff) och där brukade man 2 kolknotar. År 1559 var noten 40 famnar lång. År 1567 hade bönderna i Böle och Morön 4 skatanät vid Kågnäset (Kågenässett) och Skelleftenäset (Skälleffeta Nässet).
10. Hedensbyn. 10 bönder. En not. 4 tunnor. År 1567 brukade man en kolknot.
11. Tuvan. 3 bönder. En not. 2 tunnor. År 1567 brukade man en kolknot. År 1559 hade man en not och en laxgård.
12. Bergsbyn. 6 bönder. En not. 1½ tunna. År 1567 brukade man en kolknot.
13. Bockholmen och Fagerviken (Bocholmen, Fageruickenn). 4 bönder i västra Ursviken. En laxgård. 8 lispund. År 1567 brukade man 2 stakanät vid Bockholmen och ett skatanät vid Fagervikssundet (Fageruick sundett).

Karta 15. Laxfiskeri och andra fiskeri i Skellefteå 1557-1562.

14. Degerön (Dijgerönn). 2 bönder i Yttervik. 2 stakanät. 3 lispund. År 1567 brukade man ett skatanät.
15. Degersundet (Dijgersundett). 4 bönder i östra Ursviken. Ett stakanät. 1½ tunna salt lax. År 1567 användes också ett stakanät.
16. Alderholmen (Aldherholmenn). Ingen ränta 1561. År 1560 brukades holmen av 2 bönder på Morön. Holmen torde vara den Alderholmen som ligger på gränsen mellan Morön och Hedensbyn. Alderholmen avlystes 1568 då den låg för nära kungsådran.
17. Kågnäset (Kågenesijdh). 4 bönder i Hedensbyn och 2 bönder på Morön. 2 stakanät. 1 tunna salt lax. Dessutom 2 bönder i Bureå. Ett stakanät. 3 lispund salt lax. År 1559 benämns platsen Kågnäsudden.
18. Karlsholmen (Karlshollmenn). 2 bönder i Boviken och en bonde i Storkåge. Ett stakanät. 2 lispund salt lax.
19. Storkåge. Alla bönder i byn. En laxgård. 1 tunna. År 1567 brukas vid Kågeälven (Kåge ånn) en tina. Laxgården låg 1559 vid Storkågebacken. Vid högt vattenstånd fiskade man netting.
20. Romelsön (Remullzönn, Rummelz öyerne 1559). 3 bönder i Östanbäck. 1 tunna salt lax. År 1559 fiskar 3 bönder med 2 stakanät. Men fogden Jöns Svensson fiskar med en ny not som han "Lätth föra effter närges Sätth", alltså på norskt vis.
21. Ostnäset (Östenås, Ostenäs 1559). 4 bönder i Östanbäck. Ett stakanät. 6 lispund salt lax. År 1567 brukade man 2 skatanät vid "Ostenäs udden".
22. Byskeälven (Böskie ånn). Alla bönder i byn. 4 tinor. 3 tunnor. År 1567 var fisket kronofiske som gav 13 tunnor salt lax och 6 spickelaxar. År 1559 sägs att man brukade 4 tinor som var placerade "tuertt vtöffwer åån". Byskebönderna fiskade även lax i Byskefjärden (Byskefiärdenn). I 1546 års jordabok sägs att under byn finns ett laxfiske som hälsingarna tidigare hade.
23. Kvarnbäcken (Drensmånn, möjligen en förkortning av Drängsmarksånn). 4 bönder i Drängsmark. Ett nät. 26 spickelaxar.
24. Fällfors. Bonden i byn. En not om 16 famnar. 125 spickelaxar. År 1567 brukar man 3 stakanät. År 1559 sägs att på norra sidan av Fällforsen fiskade en bonde med en not på 16 famnar samt med en håv. På södra sidan forsen fiskade 4 bönder med 2 stakanät.
25. Källbomark. I Busköundet (Bysloe Sundett). Alla bönder i byn. Ett stakanät. 2 lispund. På Buskön (byskeönn) brukar man 1567 2 skatanät.
26. Tåne. 4 bönder i byn. På Tåmnäset (tåmnäsett). 2 stakanät. 2½ lispund. År 1567 brukar man 2 skatanät.
27. Åbyn. Alla bönder i byn. I åmynningen (Åminnett). En laxgård, 2 stakanät, en tina och en kolk. 1½ tunna. År 1567 brukar man en tina och 2 stakanät. År 1559 sägs att man fiskar lax ytterst i åmynningen.
28. Avan. 3 bönder. Ett stakanät. 3 lispund. År 1559 kallas platsen Avafjärden (affwa fiärdenn) och 1560 "ytterst i Åby åminne".
29. Bomansforsen (Bomanns Fårssenn). Kronofiske. En not och ett laxhus, 2 stakanät och 2 tinor. År 1566 gav fisket 2 läster och 4 tunnor lax samt 8½ tunna höstlax. 3 anställda fiskare.
30. Finnforsen (Finne Fårssenn). Kronofiske. En tina. År 1565 gav fisket 4 tunnor lax. 3 anställda fiskare vilka var samma personer som i Bomansforsen.

Platser som nämns 1567.

31. Snäckhamnen (Snäckehamnpnn). Ett skatanät.
32. Burön (burönn). Ett skatanät.

33. Kallholmen (Kalffueholm, Kallholm 1565, Kalleholmen 1566, 1568 och 1572, Kalffholmen 1569). Ett skatanät. År 1565 brukades holmen av 6 bönder. Namnet avser sannolikt Kallholmen vid Skelleftehamn.

34. *Rönnsörens (Rönehölsörens). 4 skatanät. Platsen kan vara identisk med Rönnskär vid Skellefteälven mynning.

Andra fisken

35. Krånge (Krängia 1566, Kränge 1567, Kränge 1568, Krönge 1569, Krenge 1572). Sikfiske. 2 laxfiskare från Bomansforsen fiskade med ljuster om hösten. 1 fjärding sik 1566.

36. Bureälven (burö å 1566). Älfiske där ett ålhus brukas. 1 tunna 1566.

37. Nettingholmen (Nättinggrundet 1566). Nättingfiske. Alla bönder i Lund fiskade nätting på Nettingholmen i Skellefteälven. År 1570 hade de 20 nättingstockar där.

Strömmingsfisket

Fiskeplatser 1557. (Tydligt finns inte hela socknen med.)

Se även karta nedan.

1. Rönnskär (Rönskäreth): 3 bönder från Gagsmark, 3 bönder från Källbomark, 4 bönder från Kinnbäck, 4 bönder från Avan.

2. Skellefteskäret (Skelleft Sker): 2 bönder från Innervik, 4 bönder från Åbyn. Med namnet avses sannolikt Norrskär intill Skellefteälvens mynning.

3. Kågnäset (Kågenes): 3 bönder från Sunnanå, en bonde från Stämmingsgården, 2 bönder från Myckle, 2 bönder från Frostkåge, 2 bönder från Böle, 2 bönder från Morön, 3 bönder i Hedensbyn, en bonde från Tuvan.

Fiskeplatser 1560

4. Tåmeön och Tåmeudd: Vardera en fiskare från Källbomark, Tåme och Gagsmark. 5 båtar och 28 skötar.

5. Avaudden: Vardera en fiskare från Avan och Kinnbäck. 1 båt och 4 nät.

6. Ostnåset: En fiskare från Ostvik. En båt och 6 nät.

7. Kågnåset: Vardera en fiskare från Frostkåge och Storkåge. 2 båtar och 6 skötar.

8. Gåsören: 3 fiskare från Myckle, en fiskare från Ursviken, en fiskare från Burvik. 3 båtar och 20 skötar.

9. Skötgrundet: Två fiskare från Innervik, vardera en fiskare från Burvik, Hedensbyn, Bureå, Bergsbyn, Tuvan, Böle, Degerbyn, Morön och Sunnanå. 11 båtar och 46 skötar.

10. Korsören: 2 fiskare från Bäck och vardera en fiskare från Bureå och Tjärn. 3 båtar och 17 skötar.

Säljakten

Sälgrundet i Skellefteå 1560

Se även karta nedan.

Karta 16. Strömmingsfisket i Skellefteå socken 1557-1562.

1. *Kinnbäcksnäset (Kymmings Nässet). 2 bönder med en båt och 5 nät. 1 säl. År 1559 jagar Kinnbäck säl på platsen.
2. *Skedgrundet och *Tenskatan (Skedz grund, Tenskatan). 8 bönder med 2 båtar och 8 nät. 3 sälar.
3. Långgrundet och Svartgrundet (Longegrund, Suartegrund). 9 bönder med 2 båtar och 14 nät. 5 sälar. Svartgrundet kallas 1559 för Svartnäset (Suartenes). Byske fångar säl på platserna 1559. Tåme utnyttjar 1559 Svartnäset.
4. Romelsön (Rummels öönn). 3 bönder med en båt och 6 nät. 2 sälar. Bönder från Östanbäck utnyttjar platsen 1559.
5. Ostön (Ostöönn). 2 bönder med en båt och 4 nät. 2 sälar. 6 bönder från Östanbäck utnyttjar platsen 1559.
6. *Skellefeskäret (Skelletta skäär). Troligen ön Norrskär vid Skelleftehamn. 2 bönder med en båt och 2 nät. En säl.
7. Snäckhamnen (Sneckehammers grund). 3 bänder med en båt och 3 nät. En säl. Bergsbyn utnyttjar platsen 1559.
8. Kågnäset (Kågenäas). 5 bönder med en båt och 5 nät. 3 sälar. Två bönder från Ursviken utnyttjar platsen 1559.
9. Ensteningen (Enestenn) och Storgrundet (Storegrund). 4 bönder med en båt och 4 nät. 2 sälar. Bönder från Ursviken utnyttjar platsen 1559.
10. *Skelleftenäset (Skelletta Nässet). Troligen Näsudden vid Skelleftehamn. 6 bönder med 2 båtar och 6 nät. 3 sälar. Tuvan utnyttjar platsen 1559.
11. Burön (Buröönn). 4 bönder med 2 båtar och 8 nät. 4 sälar.
12. Korsören (Korssörenn). 8 bönder med 2 båtar och 10 nät. 14 djur. Sex bönder från Burvik utnyttjade platsen 1559.
13. Långören (Longörenn). 4 bönder med en båt och 4 nät. En säl. Tre bönder från Bäck brukades platsen 1559.
14. Ursviksfjärden (Vrswikefierdenn). En bonde med skredstång. 7 sälar.
15. Grundfjärden (Grunnfierdenn). 2 bönder med 2 skredstånger. 3 djur.

Följande grund brukades inte 1560

16. Rönnskär (Reeneskär). Åbyn och Källbomark fångar säl på platsen 1559.
17. Buskön (Bysköönn). 1559 fångar Avan säl på platsen tillsammans med Åbyn och Källbomark.
18. Bredskär (Bredeöönn). Brukades av Innervik 1559.
19. Gråskär (Grässöönn). Brukades av Innervik 1559.
20. Simonsgrundet (Simonsgrundh). Sex bönder från Bäck brukade platsen 1559.

1560-1561 fångas säl på följande platser:

21. Kringsön (Kringzöön). Brukades 1561.
22. Burefjärden (bure fierdenn). Brukades 1560 av 4 bönder från Bureå.

Den mesta säljakten ägde rum på hösten när vikarsälén går in i vikarna. Sälarna fångades med nät som lades ut vid grund där sälarna gick upp. Näten lades ut med mindre båtar, typ skötbåtar. En liten del av salfångsten ägde rum på vårisarna med skredstång.

ANDRA NÄRINGAR

I Västerbotten har näringslivet under perioden 1539-1650 dominerats av boskapsskötsel, jordbruk, fiske, jakt, tjärbränning och handel. En mindre binäring har varit tegelslagning. Bönderna hade behov av tegel till eldstäder och skorstenar. Vidare hade kyrkorna behov av tegel vid reparationer. I Skellefteå förekom under perioden dessutom kalkbrytning och under 1600-talet kortvariga försök med gruvor. Gruvnäringen uppkom som ett resultat av statens ansträngningar. Källmaterialet till dessa mindre binärningar är ytterst knappt.

Tegelslagning

Under 1600- och 1700-talen slås i hela Skellefteå socken tegel endast i Ostviks by. Åren 1617-1618 levererar Påvel Olsson på Ostvik nr 9 tegel till kyrkan. Man levererade även tegel till andra kyrkor. År 1675 förliste en skuta som förde tegel mellan Ostvik och Lövänger. Skutan förde tegel från Per Eriksson på Ostvik nr 6.⁷⁶ År 1668 förekom en tvist mellan Olof Jonsson i Ragvaldsträsk och Jakob Olofsson i Ostvik om 700 tegel.⁷⁷ Påvel Olssons farfars farfar hade enligt Bureus varit en av bröderna i Bure kloster. Kommer kunskaperna i tegelslagning därifrån, kan man fråga sig. Men även i de andra socknarna i Västerbotten slogs tegel i regel i en enda by vid mitten av 1700-talet. I Piteå socken var tegelslagningen koncentrerad till Öjebyn och i Luleå socken till Sunderbyn. Inom Umeå socken slogs däremot tegel på flera ställen.⁷⁸

Kalkbrytning

År 1547 levererar Nils Hermansson på Böle nr 12 3 läster (ca 36 tunnor) kalk till kyrkan som då reparerades. Gården förs i mitten av 1640-talet över till Morön. Morön bryter kalk under 1600-, 1700- och 1800-talen.

Jon Olsson Djäken på Bergsbyn nr 1 levererar kalk till kyrkan 1544 och 1547. Det senare året levererar han 2 läster (ca 24 tunnor) för 4 mark. Olof Ångerman vid Ångermanbäcken i Bergsbyn säljer samma år 1½ läst för 3 mark. År 1643 levererar Olof Nilsson på Bergsbyn nr 5 2 läster kalk till kyrkan. Bergsbyn utvinner kalk under perioden från 1600-tal till 1900-tal.

Anders Nilsson på Furunäs nr 1 säljer kalk till kyrkan åren 1547 och 1550. År 1547 levererar även Nils Larsson på Ytterursviken nr 4 kalk till kyrkan.

Under 1600 och 1700-talen såldes kalk från Morön och Bergsbyn till Österbotten och Ångermanland. Fyndigheten låg nära Skellefteälven varför det var lätt att transportera kalken med skutor. År 1695 uppges vid genomförandet av roteringen att Bergsbyn har kalkbruk. Samma år fick Jon Persson och Johan Hansson i Morön

samt Mats Nilsson i Ursviken böta för att de utan pass hade farit till Österbotten med kalk. När kyrkan i Solv i Österbotten byggdes på 1780-talet inköpte man 40 tunnor kalk från Skellefteå. Tunnorna hemförslades av bonden Johan Buss. När kyrkan i Skellefteå byggdes om på 1790-talet skulle bönderna i Bergsbyn och Morön leverera kalk till kyrkbygget.⁷⁹ På kartor från 1700-talet över Bergsbyn finns på stranden till Skellefteälven på Bergsholmen kalkugnar och kalkbodar utmärkta. Under 1800-talet börjar man bryta kalk i Kågedalen.

Kågeträsk gruva

År 1609 hade ett knektbefäl underrättat myndigheterna om ett kopparstreck vid Kågeträsk. Landsfogden Arvid Henriksson fick i uppdrag att verkställa rannsaking. Enligt instruktionen skulle han "tända tio eller tjugo eldar" för att se hur malmen var beskaffad och sedan skicka prov till kungen. Landsfogden skickade ut en man vid namn Olof Nilsson och lät under sommaren "probera och förbränna samma malm". Sedan begav han sig med malmen till kungen. Det visade sig att provet inte dög.⁸⁰

I början av 1620-talet återupptog man försöken att utvinna malmen. I mars 1622 kunde ståthållaren Wernstedt översända en provtunna till K. Maj:t och rörelsen, som tydligen drevs i privat regi, erhöll två år senare kungligt stöd genom ett förmånligt brev på tio års nyttjanderätt.

Clemet Öndesson som bodde på Hedensbyn a, var ledare för ett konsortium skelleftebor och piteborgare som fick tillstånd att fullfölja det "kopparbruk" som det upptagit enligt det kungliga brevet. Clemet Öndesson, som även var borgare i Piteå, hade 1622 arrenderat skatteuppbörden i Piteå socken tillsammans med förre landsfogden Abraham Staffansson. Konsortiet fick utskrivningsfrihet för behövligt arbetsfolk men inte för knektar. De fick disponera skogen i närheten och vattendragen, men utan att det blev till förfång för fisket.

Medlemmarna i konsortiet tilläts företa en resa till Stockholm per år för att skaffa material och varor men förbjöds att utnyttja förmånen till landsköp. Från skyldigheten att slå sig ner i Piteå stad som borgare befriades de i egenskap av privilegierade bruksägare. All koppar som de utvann måste de sälja till kronan och i privilegiebrevet fastställdes priset till 60 daler per skeppund koppar. Brevet torde vara det äldsta bergverksprivilegiet i Övre Norrland.

Borgarna i Piteå stad protesterade mot att kronan varit alltför generös mot konsortiet och menade att Clemet Öndesson skulle fortsätta sitt olagliga landsköp i Skellefteå socken samt förhindra att bönderna där sökte sig till Piteå stad med sina varor. Myndigheterna som var mycket måna om bergshanteringen tog ingen hänsyn till de klagande borgarna.⁸¹

År 1625 fick Nils Jakobsson på Drängsmark nr 10 5 tunnor korn för det arbete han lagt ner på den nya gruvan i Skellefteå socken. Åren 1627-1630 är ett antal bönder och drängar befriade från knektutskrivning på grund av det nya bergsbruket vid Kågeträsk. Varje år arbetar 7-8 bönder vid gruvan. Sedan tillkommer 2-7

drängar för varje år. Efter 1630 försvinner anteckningarna om gruvan. Se tabell nedan.

Nasafjälls silvergruva

Under den första tiden av verksamhet i Nasafjäll är ett antal personer anställda vid gruvan och smältverket. År 1637 finns 29 bönder och söner i bondfamiljer i Skellefteå socken anställda vid Piteå silververk. Tio av dessa levererar räkningsved. Veden användes sannolikt för att upphetta det järn som skulle bearbetas vid en räckhammare, dvs. stångjärnshammare.⁸⁴ Tre stycken betecknas som ”bergssällar”, sannolikt detsamma som gruvarbetare. De första bruksknektarna dyker upp 1639. Många knektar är engagerade i Piteå silververk under en lång tid och tjänstgör även på 1660-talet vid Luleå silververk i Kvikkjokk samt Kedkevare och Alkavare. Vissa år, t. ex. 1646, utskrivs ett stort antal bergsknektar, 83 stycken, men de flesta verkar sedan ha skickats till kriget i Tyskland. Under perioden 1637-1650 har 156 personer från Skellefteå socken varit engagerade i Nasafjäll; av dessa tjänstgör 30 stycken en längre tid och har arbetat både vid Piteå och Luleå silververk. Jämför med tabell nedan.

När malmen upptäcks i Nasafjäll på 1630-talet gör man en karta över vägarna till Nasafjäll. Kartan görs i samband med en älvundersökning för Nasafjäll. Kartan, som gjordes 1638, visar både vägen från Skellefteå och vägen från Piteå. Skelleftevägen började vid kustlandsvägen i Frostkåge och gick över sandhedarna förbi Kågeträsk och Stavaträsk. På kartan kallas vägen ”ledhen ifrå Skiäleffå och till Lap Kyrckian.” Pitevägen har samma benämning. Bägge vägarna slutar vid ”lappkyrkan” som ligger i Arvidsjaur. Kartan är ett bevis på att vägarna till Arvidsjaur fanns redan före Nasafjällsepoken. På kartan är även utmärkt länsmansgården i Tåme. Se karta nedan. Sannolikt fungerade länsmansgården som gästgivargård.

När brytningen i Nasafjäll startar får Stavaträsk en roll vid silverbruksvägen mellan Skellefteå och gruvan. Bonden Per Larsson i Stavaträsk får i 1639-1640 års jordabok fritt för att han bor vid ”Bruckvägen i Lapmarcken”. Bonden på hemmanet blir även postbonde vid silverbruksvägen. I Stavaträsk sker byte av transporter mellan lappmarkens retransporter och kustens hästtransporter.

Jakob Persson på Klutmark nr 9 hade 1629 frihet från knektutskrivning på grund av det nya bergsbruket. Han var engagerad i gruvan i Kågeträsk. Men Jakob Persson hade även kontakt med gruvan i Nasafjäll. År 1638 hade han fört något malt till ”lappkyrkan” (Arvidsjaur kyrka) vilket skulle levereras till silverbruket. I malten fanns ”fleedh”, därför blev han åtalad efter det 3 kapitlet i Högmålsbalken och han fick böta 12 mark.

År 1650 grundas en bosättning vid Ålsån intill vägen till Nasafjäll. Bosättningen läggs ner ca 1674 men då är Nasafjälls gruva sedan länge borta. År 1647 hade ett par bruksknektar börjat bygga på bruksvägen vid Ålsån.⁸⁵ Möjligen kan nybygget ha kommit till i detta skede.

KVARNAR

I 1543 års jordabok redovisas kvarnar från byarna Drängsmark, Ostvik, Östanbäck, Stämninggården, Norsjö, Långträsk, Ljusvattnet, Villvattnet, Gummark, Gärdsmark, Bygdeträsk, Mjödvattnet, Holmsvattnet, Falmark, Bureå och Burvik. År 1546 sägs att Stämninggården ha fem kvarnar och Gärdsmark ha tre små kvarnar. Stämninggården var ett centrum för kvarnarna i nedre Skellefte dalen. I kvarnmantalslängden från 1625 nämns bland bynamnen "Ååerby quarner", dvs. Orrby kvarnar. Under rubriken räknas fyra namn upp vilka sannolikt äger andelar i var sin kvarn. Personerna var Olof Larsson i Degerbyn, Anders Olsson i Myckle samt Anders Andersson och Per Svensson i Böle. De skulle vardera betala 10 daler i skatt. År 1631 upprättades en förteckning i Västerbotten över samtliga större kvarnar vilka blev skattlagda. Det fanns då 15 kvarnar i Skellefteå socken. Förteckningen nedan visar kvarnarna och de byar som malde i respektive kvarn.

Åby kvarn: Gagsmark, Källbomark, Kinnbäck, Avan, Åbyn.

Tåme kvarn: Tåme, Byske.

Drängsmarks kvarn: Fällfors, Drängsmark, Frostkåge.

Ostviks kvarn: Ostvik, Östanbäck.

Storkåge kvarn: Storkåge.

Ersmarks kvarn: Ersmark, Kusmark, Stavaträsk, Kågeträsk.

Stämninggårdens tre kvarnar: Stämninggården, Degerbyn, Sunnanå, Rönnbäcken, Boviken, Ursviken, Klutmark, Hedensbyn, Myckle, Medle, Lund, Furunäs, Bergsbyn, Tjärn, Böle, Morön, Tuvan.

Skråmträsk kvarn: Skråmträsk, Kattisträsk, Långträsk, Bastuträsk, Finnfors, Bjurvattnet.

Gummarks kvarn: Gummark, Gärdsmark, Norsjö, Ragvaldsträsk.

Falmarks kvarn: Falmark, Holmsvattnet, Bodan, Hjöggböle.

Bureå kvarn: Bureå, Innervik, Yttervik.

Bäcks kvarn: Bäck, Burvik.

*Prästens kvarn.*⁸⁴

Kvarnarna och de olika byar som malde där visar på kontakter och kommunikationer. Det är märkligt att inlandsbyarna skulle färdas så långt till sin kvarn. Norsjö tog sig kanske till Gummark via vintervägen som gick på södra sidan av Skellefteälven och som kom fram i Klutmark. Stämninggårdens kvarnar betjänade hela nedre Skellefte dalen; detta mönster levde kvar till början av 1900-talet. I förteckningen nämns inte byarna Kroksjön, Norrlångträsk och Varuträsk. De hade troligen egna små kvarnar.

SÅGAR

Under 1570-talet fanns under en kort tid en kronosåg i Skellefteå socken som anlagts av Johan III. Det är oklart var i socknen den låg. Lokala forskare har gissat på Stämninggården, men den kan även ha legat i Tåme. Sågen anlades 1573 och byggmästare var en Per Nilsson vilken fick 100 mark för sitt arbete. År 1574 sågades i sågarna i Skellefteå och Bygdeå socknar 122 tolfter bräder. Sågen lades ner 1576. År 1584 låg det endast tre sågar i Västerbotten, samtliga i Umeå socken.

Enligt en inventering om lämpliga vatten för sågar i Västerbotten från 1595 pekas "Årbyån" (nuvarande Klintforsån) ut som den bästa platsen i hela landskapet. Där kunde två sågar anläggas. I samma inventering nämns att länsmannen Olof Andersson i Tåme hade en sågkvarn. Sågen, som sannolikt låg i Tåmeälven, var den enda i Skellefteå socken. Den uppgavs vara tjänlig när den blev förbättrad. Möjligen är det denna såg som anlades på Johan III:s initiativ.⁸⁵

SOCKNENS FÖRETRÄDARE

Det viktigaste lokala förvaltningsorganet under medeltiden var sockenstämman. Redan på medeltiden hade den kyrkliga socknen fått rent borgerliga funktioner. Detta blev än mer påtagligt under 1600-talet då sockenstämman även kom att sköta fattigvård, anställande av sockenhantverkare och senare även skolundervisning. Sockenens hade fötroendemen som kallades sexmän. Deras uppgift var att verkställa beslut, övervaka kyrkotukten samt underhållet av kyrkobyggnad och prästgård och vara prästen behjälplig i allehanda ärenden. Vidare fanns i socknen kyrkvårdar som tillsammans med prästen var ansvarig för förvaltning av kyrkans medel. De tolv nämndemännen ingick i nämnden på tinget och hade som uppgift att handlägga alla mål. De rannsokade och avgjorde sakfrågor medan domaren avkunnade domen. I Norrland hade nämndemännen även uppgifter som söderut i landet åvilade sexmännen. Under 1500- och 1600-talet hade nämnden stort inflytande. För landskapet Västerbotten fanns på 1500- och 1600-talet ett landsting som behandlade politiska, ekonomiska och judiciella frågor. Landstinget samlades ofta i Skellefteå som låg centralt i landskapet. I regel hade varje socken en till två landstingsmän. Landstingets kista med handlingar stod i Skellefteå kyrka.⁸⁶ Före 1630-talet utgjorde Västerbotten ett fögderi som skötte skatteuppbörden. Fögderiet leddes av en fogde. På 1630-talet inrättas län och länsstyrelser. Fogden underställs nu länsstyrelsen och kallas kronofogde.⁸⁷

Fjärdingsmän

Under medeltiden hjälpte fjärdingsmännen till med skatte- och bötesuppbörden i de fjärdingar vari hundarena och häraderna var indelade. På 1600-talet fungerade de som biträden åt kronofogdarna och länsmännen. Under perioden har sju fjärdingsmän belagts. År 1604 redovisas fyra fjärdingsmän i mantalslängden från samma år. Ingen fjärdingsman kommer från Sörfjärdingen medan Ytterfjärdingen har två stycken. Det verkar alltså inte som om varje fjärding utsåg en egen fjärdingsman. Se tabell nedan.

Länsmän

Länsmännen var under medeltiden kungliga tjänstemän som hade uppgiften att förvalta kronogodsens, uppbära skatter och böter, bevaka kungens intressen på tinget, åtala och häkta brottslingar, verkställa vissa straff, sammankalla ting på kungens vägnar och övervaka väg- och brobyggen. På 1600-talet införlivades

länsmännen i den förvaltningsorganisation som då infördes i landet. De blev medhjälpare till kronofogdarna och kom att benämnas kronolänsmän.

Under perioden fanns två länsmän samtidigt i tjänst i Skellefteå socken. Sannolikt är det socknens storlek som föranleder två innehavare av ämbetet. Ingen annan socken i Västerbotten tycks ha haft två länsmän. Alternativt kan man tänka sig att Norrfjärdingen kan vara överförd från Piteå socken i början av 1400-talet. Denna del av socknen kan ha haft en egen länsman. Som regel tjänstgjorde länsmannen ett eller ett par år. Undantagen är en dynasti länsmän i Tåme. Olof Andersson var länsman 1577-1607, sonen Anders Olsson 1607-1630, sonsonen Jon Andersson 1630-1646 och sonsonsonen Anders Jonsson 1654. En annan långvarig länsman var Olof Nilsson i Hedensbyn som innehade uppdraget 1587-1606. Jämför med tabell nedan. Länsmannen hade även skyldighet att ta emot resande. På kartan över vägarna till Nasafjäll från 1636 är länsmansgården i Tåme utmärkt. Det är troligen i funktion av gästgivargård som den var markerad på kartan. År 1610 fick Anders Olsson i Tåme lindring i skatten på grund av den stora gästning som han var utsatt för.

Gästgivare

Gästgiveriet var en lokal vid allmän landsväg där enligt myndigheternas anvisning, resanden tillhandahölls hus- och stallrum, servering samt skjuts mot en fastställd taxa. Att organisera härbärgering av resanden har alltid setts som ett statligt ansvar. Den första förordningen kom 1442 men ordnat gästgiveri tillkom dock först 1649. Gästgivare skulle finnas på varannan mil.

Under början av 1600-talet sköttes inkvartering av resande i regel av länsmännen. År 1602 fick Olof Andersson på Tåme nr 2 lindring i skatten för att han tog emot resande efter landsvägen. Vid kyrkan fungerade prästgården sannolikt som inkvartering för resande.

År 1642 utsågs gästgivare i socknen. Gästgivarna blev Jon Andersson på Tåme nr 2, Herman Olsson på Byske nr 4, Nils Olsson på Degerbyn nr 5, vilken blev gästgivare vid kyrkan, samt Abraham Carlsson på Bureå nr 8. En kort tid hade man ett försök med gästgivare till sjöss. År 1642 blev Peder Nilsson på Burvik nr 7 gästgivare till sjöss.

NÅGOT OM NAMNSKICKET

En diskuterad fråga är om man vid namngivning av barn hade en i strikt mening bunden uppkallelse, som fungerade så att man kallade den äldsta sonen efter farfadern och den andra sonen efter morfadern. Tack vare Johannes Bureus material, där samtliga barn i familjerna redovisas, kan man få reda på hur det förhöll sig i Skellefteå socken.

En snabb undersökning visar att sådan bunden uppkallelse har varit mycket ovanlig. Den kan beläggas i endast två fall. Det vanligaste är att mor- och farföräldrarnas namn kommer igen hos barnen. Men enligt Bureus anteckningar sker det inte i en viss ordning och det är heller inte säkert att samtliga far- och morföräldrarnas namn kommer igen. En grupp namn som inte kommer igen är omoderna namn som allmänt gått ur bruk. I vissa fall får inget av barnen namn efter far- och morföräldrarna.

Ett omodert namn som går ur bruk är *Herse*. Enligt den släkttradition som Bureus upptecknade hette släktens förste kände medlem *Herse*. Namnet kommer tillbaka fyra generationer senare då Herse Andersson bär namnet. Hans dotterson Herse Anundsson i Innervik som levde i slutet av 1500-talet är den siste i släkten som bär namnet. Efter hans tid hade namnet definitivt blivit omodernt.

Byar som slutar på efterleden *-mark* innehåller ett personnamn i förleden. I några fall lever på 1540-talet ett ovanligt förnamn, som gett namn till byn, kvar i just den byn. Ett exempel är *Gärdsmark* där ortnamnets förled utgörs av namnet Gefflog. En av bönderna på 1540-talet har fadersnamnet *Gefflesson*. I Gummark (till mansnamnet *Gudmund*), lever detta namn kvar på hemmanet nr 1. I Falmark (till *Fale*), lever namnet kvar på 1540-talet. Dessa namn kan ha levt kvar inom den släkt vars medlem gett namn till byn.

I Bure älvdal finns under perioden flera köpmän. Falmark var under 1500-talet en by med flera handelsmän. Omkring 1560 finns det fyra handelsmän i byn och omkring 1590 var antalet tre; samtliga var birkarlar, dvs. hade rätt att handla med samerna. I Bureå finns ett flertal köpmän och birkarlar under 1500-talet. Åren 1543-1556 finns i byn fyra köpmän varav två är birkarlar. År 1590 finns det en köpman i byn. I Hjoggböle fanns en köpman 1599 och i Lappvattnet i Burträsk socken fanns en birkarl 1590. År 1599 har alla tre bönderna i Lappvattnet ett stort innehav av silver.

År 1571 hade 4 av 5 gårdar i Bureå och Hjoggböle innehav av silver. I Bursiljum ägde hälften av gårdarna silver. År 1599 har Bureå, Falmark, Hjoggböle, Lappvattnet, Renbergsvattnet och Mjödvattnet stort silverinnehav.

I Bure älvdal har hemmanen relativt mycket åker. År 1543 har Bureå i genomsnitt 2,6 hektar per gård, Falmark och Hjoggböle 1,1. År 1609 har Bureå i genomsnitt 1,3 hektar och Falmark och Hjoggböle 1,4 hektar åker.

I Bureå fanns enligt Johannes Bureus uppteckningar ett kloster. Uppgiften har betvivlats av forskare men medeltida fynd har gjorts på platsen. Sannolikt har en kyrklig institution funnits på platsen. Nyligen har Mattias Burman presenterat en uppsats över fynden på platsen. Fynden består av tegelfragment, keramikskärivor och en tappkran till en öltunna. Burman har satt in fynden i de övriga uppgifterna om institutionen.⁸⁸ Den sista abboten var enligt Johannes Bureus Bure herr Jon som blev sänd till lappmarken för att missionera. Det kan tänkas att institutionen haft en roll i missionen av samerna. I så fall var Bureå en mycket lämplig plats.

Bureus berättar att i klostret fanns 12 bröder. En av dem var Påvel Andersson som senare flyttade till Ostvik i samband med sitt giftermål. Ingen av personerna i klostret kallas av Bureus för *munk* utan benämningen är *broder*. Bröderna kan ha varit lekmän och ingått i ett brödraskap. Den förste abboten, Olof Hersesson, var gift och hade barn. Den siste abboten, Bure Herr Jon, har titeln "herr" och var troligen prästvigd. Jarl Gallén har presenterat en teori om att Bure kloster kunde ha varit en station för tiggabröder, närmast för franciskaner. Tiggabröderna var, enligt Gallén, tidigt orienterade mot sjöfarten och skärgårdarna. Det finns ett flertal belägg på att dominikanerna och franciskanerna var närvarande vid fiskelägen intill kusterna. Franciskanerna hade även konvent, dvs. ordenshus, ute i skärgårdarna. Tiggabröderna kompletterade sockenprästerskapets arbete och skaffade sig samtidigt en utkomst.⁸⁹ En anledning till att tiggarrordnarna var intresserade av Bottenviken var det rika fisket.

Johannes Bureus har en uppgift om Laurentius Svenonius som sedermera var kyrkoherde i Säbrå. Denne var född 1507 och son till hövitsmannen i Medelpad

Sven Pedersson och Margareta Bosdotter från Hälsingland. Han sändes i sin ungdom till Bure kloster, där han av sin släkting, den siste abboten (Jon Olsson eller Bure herr Jon), lärde sig läsa och vandes vid klosterlevnaden. Därifrån kom han till franciskanerna i Uppsala och blev altaris (person som hade tjänst vid altaret och avlönades av skänkta medel)⁹⁰ i domkyrkan. Kan den kyrkliga institution som sannolikt fanns i Bureå ligga bakom de många studenterna från Bureå, eller är det det faktum att handeln var viktig i byn som ligger bakom studietraditionen?

Under perioden har 22 studenter belagts i Skellefteå socken. En del uppgifter kommer från Johannes Bureus *Om Bura namn och ätt*, vidare från Leonard Bygdén *Hernösands stifts herdaminne*, domböcker samt matrikeln över norrlänningar vid Uppsala universitet.

Åtta personer har studerat vid Uppsala universitet, tre i Stockholm och en i Gävle. För de övriga, som till större delen är präster, saknas uppgift om studieort. Sannolikt har de dock studerat vid Uppsala universitet. Antar vi att så är fallet så har 16 studerat i Uppsala. Av de 22 studenterna kommer åtta från Bureå. Tolv av studenterna är söner till bönder, sex är söner till köpmän eller birkarlar, vardera en student är son till en länsman, en knekthövitsman och en kyrkoherde. Se tabell nedan.

Erik Påvelsson på Ostvik nr 4 var enligt Bureus son till en Påvel Andersson vilken hade varit en av bröderna i Bure kloster innan han gifte sig. Erik Påvelsson har två söner som studerar. Sonen Erland Eriksson blir kaplan i Uppsala.

I området finns en del namn med kyrklig anknytning. I Hedensbyn vid Skellefteälven finns namnet *Munkåkern*. Namnet finns på bägge sidor om älven. Enligt Lars-Erik Edlund är *munk*-namnens bakgrund inte klarlagd. Flera av de namnbärande lokalerna ligger dock efter kustfarleder, och det är därför frestande att sätta dem i samband med just kustsjöfart.⁹¹ I Lövsångers socken finns namnet *Munkviken*. Möjligen kan det finnas en koppling mellan dessa namn och Bure kloster. Vid Bjurön i Lövsångers socken finns 1716 namnet *Gråmansräften* som kan syfta på gråmän, dvs. franciskaner.

Vid Burvik finns namnen *Jungfruviken* och *Korsören* (1559). Jungfruviken kan ha fått sitt namn efter ett kapell helgat åt jungfru Maria. År 1699 skrivs namnet "Fru vtis wijkan". I närheten av Hedensbyn finns namnet *Jungfruholmen*. Karl Fahlgren omnämmer en plats *Jungfruholmen* som enligt ordningsföljden i Fahlgrens uppräkningslista kan ligga i södra Hedensbyn. Fahlgren skriver: "Antholmen, Skutholmen, Jungfruholmen, Bergsholmen, Risön, Vinterholmen och ett flertal andra holmar och öar på ömse sidor om Skellefte älv är nu hopvuxna med fastlandet. På gamla kartor kan man emellertid se, att de icke utan orsak bär sina namn." Tyvärr anger inte Fahlgren någon källa på belägget *Jungfruholmen* vilket inte är säkert identifierat. De övriga fem namnen är dock säkert identifierade och de två första namnen finns på södra sidan av Skellefteälven från havet och västerut. De tre sista namnen finns på norra sidan av älven och i ordning från havet och västerut. Ordningsföljden mellan namnen antyder att Jungfruholmen därför kan ligga i södra Hedensbyn. En trolig plats skulle då kunna vara *Holmen*, som troligen

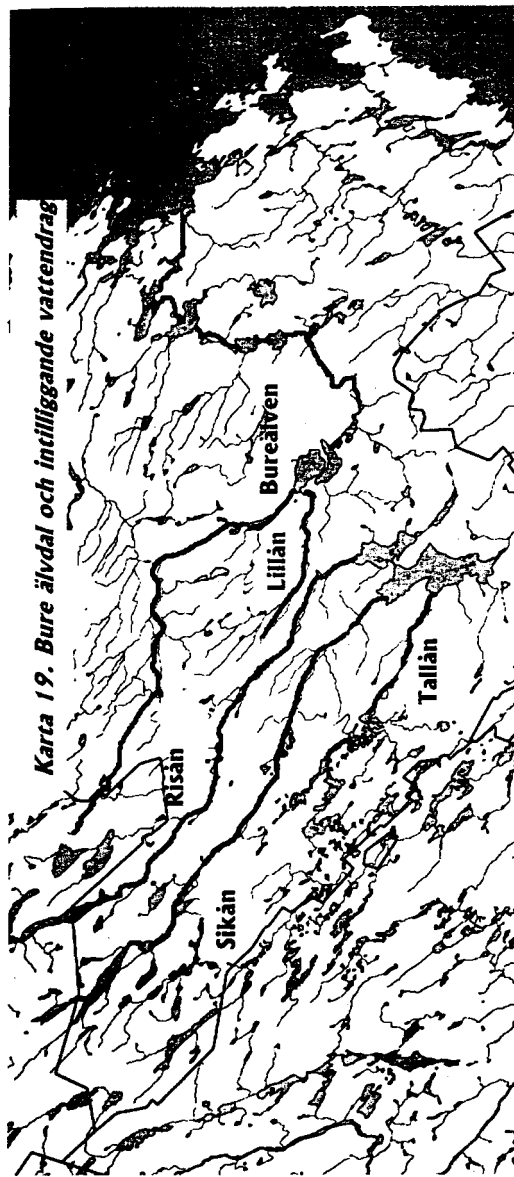
har tappat sin förled. Det är mindre sannolikt att något av de andra önamnen i byn skulle ha bytt namn.⁹²

Korsören syftar sannolikt på ett sjömärke och bör ha betydelsen 'vigt kors som vägleder och skyddar resande'. Christer Westerdahl kopplar dessa namn till kyrkan och till kloster: "Med tanke på kyrkans och klostrens roll som innovatörer i medeltidens samhälle kunde det dessutom tänkas, att dessa kors uppsatts av munkar och motsvarande i ett ordnat system, som tillåtitt både välutmärkta pilgrimsleder och säkra transportvägar mellan olika ecklesiastiska egendomar. I maritima sammanhang kan t ex visas på öar med anknytning till kloster, som Lurö i Vänern, Vätö i Roslagen, Runmarö i Stockholms södra skärgård och Kökar i Ålands-arkipelagen."⁹³

Vid Bjuröklubb finns namnet *Jungfruhamnen* (1716). Här kan ha funnits en hamn med kapell som varit helgat åt jungfru Maria. Hamnen kan ha haft en funktion i transporter efter Norrlandskusten. På kartor från ca år 1700 finns *Kapellskär* både vid Boviken och Frostkåge norr om Skellefteå.

Bureälven är en av de få älvar i Övre Norrland som är framkomlig med båt. Älven rinner sakta och passerar en rad sjöar. Att med båt ta sig till Burträsket utgör inte någon svårighet. Men man kan även komma längre västerut. Via Bygdeträsket och Sikån kan man lätt komma upp mot Kalvträsk och Norsjö. Sikån är mycket lättframkomlig i alla fall från Villvattnet och till Kalvträsk och Granträsk. Möjligen kunde man även från Burträsket via Lillån komma över till Risån. Den vägen användes som flottled under 1800-talet då man också byggde Risåkanalen mellan Risån och Lillån. Om man hade lätta bärbara båtar var denna lilla sträcka knappast avskräckande. Se karta nedan.

Hur ser framkomligheten ut på de övriga vattendragen i Västerbotten? Mauno Lassila har samlat belägg från älvarna i Västerbotten. Åbyälven, Byskeälven och Kågeälven har branta fall och är forsrika. I Byskeälven är en sträcka mellan Fällfors och Åselet, 25 km lång, framkomlig med båt. I Kågeälven är endast sträckan mellan Ersmark och Kusmark framkomlig. Skellefteälven har många oframkomliga forsar såsom Järvfallet, Gallejaurforsen, Granbergforsen, Vargforsen, Kusforsen, Finnforsen och Krångforsen. Svårframkomliga forsar är Båtforsen, Karsbäcksforsen, Mörtselsforsen, Sandforsarna, Storholmsforsen, Granforsen, Selsforsen, Kvistforsen och Storbroforsen. Längre sel saknas med undantag av delen Slagnäs-Bastuselet samt älvdelen nedanför landskyrkan. Trots dessa svårigheter har sannolikt båtfärder med lätta bärbara båtar varit möjliga. Skellefteälvens biflöde Malån betraktas som flottbar, men lättare båtkommunikation är endast möjlig vid Malåträsk samt i selen. Bureälven och Rickleån genomrinner ett antal sjöar men sommartid är det låg vattenföring i älvarna som gör det svårt att ta sig fram med båt. Förutom sjöarna som utgör goda båtleder, finns farbara avsnitt mellan Mjödvattnet-Bodträsket i Bureälven samt Åselet-Överklinten i Rickleån. Sävarån har många branta fall och är därför olämplig för båtfärder. Sträckan Holmfors-Gunnismark är dock lättframkomlig, liksom åns övre lopp mellan Trehörningssjön-Lillsävarträsk. Vindelälven har en

Karta 19. Bure älvdal och intilliggande vattendrag

flack fallkurva men har trots detta många forsar. Flera mer än milslånga selsträckor finns dock t.ex. Stensund-Saxnäs samt Stryckfors-Siksele (30 km). Bifloden Laisälven anges som flottbar 7½ mil ovanför Gautsträsket, men är trots detta p. g. a. sina många forsar tämligen svårframkomlig med båt. Umeälven har ett flertal ofarbara partier, men däremellan lugna, mycket långa selsträckor t. ex. ovanför Kattisavan samt Tegsnäset-Lillsele, båda 33 km långa. Öreälven är farbar överallt utom i forsarna. Lögdeälven är farbar upp till Hyngeböle. Uppgifterna kommer från slutet av 1700-talet och fram till början av 1900-talet.⁹⁴

Men framkomligheten kan ha varit bättre än vad dessa relationer ger vid handen. Detta om man tänker sig att man fortfarande under 1500-talet använde sig av lätta bärbara båtar som gjorde det möjligt att snabbt bära båten förbi svåra passager. Linné beskriver 1732 en sådan färd på Umeälven mellan Granön och en plats några mil uppströms Lycksele.⁹⁵ Nedan redovisas en del exempel på båtfärder på Bureälven.

En konsekvens av att åarna Risån och Sikån var lättframkomliga kan vara det faktum att bygden sträckt sig så långt västerut vid dessa vattendrag. Under 1540-talet finns bebyggelse i Villvattnet och Åsen. Kalvträsk tillkommer under 1550-talet. Hela bebyggelsen i området räknades länge under Villvattnets by som hade 10 bönder 1606. På 1660-talets sockenkarta finns tre bönder i Villvattnet, två bönder i Kalvträsk och vardera en bonde i Brännvattnet, Åsen, Risåträsk, Granträsk och Lidträsk. Bosättningen på dessa platser kan ha funnits redan 1606 då Villvattnet hade 10 bönder. Att bebyggelsen var tidig i området kan vara en konsekvens av att Bureälven var en farled mot inlandet och att den sträckt sig över till Risån och Sikån. Villvattnet kan vara koloniserad från Lövsångers socken med tanke på att bönderna från den socknen hade sina fjällträsk längs Sikån. Möjligen kan bebyggelsen i Norsjö ses som en utlöpare från bebyggelsen vid Sikån och Risån. Men bosättningen där kan även ha kommit genom bönderna i Skellefte dalen som färdats med sina båtar till fjällträsk efter Skellefteälven. Alternativt kan man tänka sig att bebyggelsen efter Risån och Sikån är resultatet av en kolonisation från byn Bygdeträsk.

Sikån är lättframkomlig med båt än i dag åtminstone på sträckan mellan Villvattnet och Kalvträsk. Däremot finns några forsar ett par kilometer väster om åns utlopp i Bygdeträsket. Men runt dessa forsar har man kunnat bära båtarna. I Risån finns några forsar vid Andersfors som ligger nära åns utlopp i Göksjön. Men längre upp är ån lugn och lättframkomlig, åtminstone mellan Granlunda och Brännvattnet. Längre upp i Risån mellan Lappselsliden och Fäbodtjälven är ån lugn. Tallån är lugn och lättframkomlig från mynningen och några kilometer uppströms till Bliesterliden. Sedan finns forsar i Rönnbäcken och i Forsliden.⁹⁶

I Umeå socken var fjällträskan lokaliserade intill Umeälven och Vindelälven. Som tidigare berörts användes Umeälven som kommunikationled med lätta bärbara båtar ännu i början av 1700-talet. Umeå sockens fjällträsk fanns så långt upp i lappmarken som i Storuman och i Juktåns nedre lopp. En förutsättning för nyttjande av så avlägsna sjöar torde vara att Umeälven var lättframkomlig med båtar.⁹⁷ Väster om den odlade bygden i Umeå socken är sjöarnas antal lägre än

längre norrut. Därför har det sannolikt varit intressant att fortsätta längre in i lappmarken för att fiska.

Bönderna i Pite socken brukade årligen ca 30 fjällträsk av vilka de flesta låg inom socknens område. Några sjöar ligger strax inom lappmarken såsom Pjesker, Östra Kikkejaure, Serrejaure, Njallejaure och Städdjejaure. ¹⁰⁰De flesta sjöar ligger mellan Piteälven och Åbyälven. Många sjöar ligger nära Lillpite älv som rinner mellan dessa älvar. ¹⁰¹

Granön vid Umeälven och Lillpite vid Lillpiteälven var träffpunkter mellan samer, lappfogden och birkarlarna. Granön finns belagd som mötesplats i slutet av 1500-talet men kan vara äldre. Samerna kom ner till Granön vid Tomasmäss (21 december) och Vårfrudagen (25 mars). Här hölls även kalas för samerna som sedan upprepades vid fogdens bostad nere i Umeå. Samerna tycks ha lagt skatten nere vid Umeå men handel tycks ha förekommit på bägge platserna. Det är dock osäkert om samerna samlades varje år nere i Umeå. Även de sk. ångermannalapparna kom till dessa bägge platser. År 1607 träffades samerna, lappfogden och köpmännen i Lycksele. ¹⁰² År 1604 fanns det en lappmarknad i Lillpite. Även i Pite lappmark kom samerna ner till kusten för handel och sannolikt skatteuppbörd. ¹⁰³ En av besökarna på marknaden kom från Ostvik i Skellefteå socken. Lillpite låg vid vägen mot inlandet som fanns i alla fall på 1630-talet. Men redan tidigare låg byn vid leden mot inlandet vare sig det var en stig eller en båtled. Johannes Bureus uppger år 1601 att sjön Gråträsket låg 16 mil ovanför Lillpite. ¹⁰⁴

Möjligen har Bureå varit en kontaktpunkt mellan samerna och birkarlarna i Skellefteå socken. Bureå ligger sannolikt vid leden mot inlandet och här finns birkarlar 1553, 1580 och 1590. Någon skatt togs inte upp här efter det att birkarlarna förlorade denna funktion i slutet av 1540-talet. Skatteuppbörden ålåg lappfogden i Pite lappmark. Men under den tid som birkarlarna tog upp skatt så ägde detta kanske rum i Bureå. I Bureå hölls kanske en marknad med samerna. Detta är dock endast ett antagande utifrån vissa indicier varför mötet mellan samer och birkarlar kan ha ägt rum på andra platser.

I området väster om Burträsk finns en del ortnamn som möjligen kan indikera samisk närvaro. Väster om Kalvträsk finns *Sjockmyran* vid Sikån. Strax väster om Åsen fanns på 1660-talets sockenkarta *Renmyran*. I Risån finns ett *Lappelet* som var fjällträsk under 1500-talet. Intill Risån finns sjönamnet *Sittuträsk* som möjligen är av samiskt ursprung. Andra fjällträsk i västra delen av Burträsk socken och i Norsjö socken som kan vara av samiskt ursprung är *Lubboträsk*, *Gorkuträsk*, *Kositräsket*, *Pjäsoörn* och *Njusträsket*. ¹⁰⁵Se vidare avsnittet om andra etniska grupper ovan.

Möjligen kan ett önamn som *Ryssholmen* i Hjoggböleträsket vara ett minne från ryska handelsmän som passerat på Bureälven. Det har inte gått att belägga någon soldat *Ryss* i byn. Namnet finns redan under 1700-talet, varför 1809 års krig inte har något med namnet att göra även om folktraditionen så påstår. Men en Herman Ryss på Holmsvattnet nr 1 hade 1672 ofredat Anders Erikssons fiske i Holmsvattneträsket. Anders Eriksson kom från Svarttjärn i Lövångers socken och

hade utjord i Holmsvattnet. Möjligen kan Herman Ryss även ha fiskat i Hjöggböleträsket, som inte ligger så långt därifrån.¹⁰⁶

Vid Risåträsk efter Risån, som ligger uppströms Bygdeträsket, finns traditioner om ryska härjningar på platsen. Det betonas att det inte rör sig om kriget 1809 utan långt tidigare.¹⁰⁷

Handelsmannen Olof Jonsson i Bureå hade på 1550-talet ett fjällträsk i Malån. Möjligen har han tagit sig dit via Bureälven. Hans son Anders Olsson var birkarl och kan han ha träffat samerna på samma ställe. Eller var det så att samerna kom ner till kusten? Ett namn som *Koppismyran* i Falmark kan möjligen vara av samiskt ursprung. *Suapeträsket*,¹⁰⁸ som på 1550-talet användes som beteckning på *Bodaträsket*, kan likaså vara av samiskt ursprung. Ett annat intressant namn är byanamnet *Lappvattnet* där det finns en birkarl 1590. År 1599 finns förtecknade i hjälpskattelängden två bönder samt fadern till den ena bonden. Dessa tre personer har bland de högsta förekomsterna av silver i hela socknen. Två personer har 100 lod silver och den tredje 60 lod silver. Lappvattnet ligger intill den stora Lappvattsheden där renar betar i dag. Kan det vara så att samerna var nere vid kusten vintertid under 1500- och 1600-talen för att jaga vildren? Eller är dessa namn ett minne av en samisk befolkning i området?

Andra samiska namn i området är *Stor-* och *Lill-Lappsjön* mellan Bodbysund och Bygdeträsk, *Lappsjön* mellan Bygdeträsk och Bygdsiljum och *Lappskatan* i Burträsk.

På Tjärnberget vid Tjärn (nära Bursiljum) intill Bureälven upptäcktes 1996 en hästskoformad stenformation. Arkeologen Anders Huggert vid Västerbottens museum har vid ett föredrag i Burträsk i oktober 1997 tolkat lämningen som en samisk kultplats. Det rör sig dock inte om en offerplats. Stenformationen är orienterad mot bergets högsta del. Huggert pekar på de många ortnamnen i närheten som indikerar en samiskt närvaro. Han tolkar namnen som att samer kan ha funnits kvar i området sedan nybyggarna tagit upp odlingar och grundat sina byar.

Nils Ersson i Falmark hade 1561 fjällträsk i Stora Skeppträsket och Myrträsket i nuvarande Malå kommun. Bonden Erik Jönsson i Sjön vid Hjöggböle hade fjällträsk i *Sackbäcken som sannolikt låg vid Bastutjärn i Norsjö. Kanske även dessa personer följde Bureälven upp till fjällträskan?

Lövångers socken hade sina fjällträsk vid Sikåns övre lopp. Vidare brukade bönderna i Lövånger sjöar mellan Risån och Sävarån. Bönderna kan ha gått till Vallen och Bursiljum vid Bureälven (här bor också flera bönder som nyttjar fjällträsk) och sedan med båt följt Bureälven och Sikån upp till fjällträskan. Detta område tillhörde Skellefteå socken fram till 1606 då det hamnade under den nybildade Burträsk socken. Men Lövånger behöll intressen i områden. Från 1650-talet och framåt i tiden räknas den vidsträckt byn Villvattnet till Lövångers tingssocken. Villvattnet som omfattade hela den västra delen av Burträsk socken hade kyrkorätt i Burträsk. På kartor från senare delen av 1600-talet betecknas området som Lövångers fjällskog.¹⁰⁹ Villvattnet hade sina fjällträsk längs Sikån och i området söder om ån. Med tanke på att bönderna i Lövångers socken har fjällträsk

efter samma ådal är det inte otänkbart att byn Villvattnet grundats av dessa fiskande bönder.

Ett liknande område var trakten runt Tallån som ligger på västra sidan av Stora Bygdeträsket. I detta område hade Bygdeå socken sina fjällträsk och på sockenkartan över Skellefteå och Burträsk socknar från 1660-talet ligger området under Bygdeå socken trots att byarna Lubboträsk och Gorkuträsk hade kyrkrätt i Burträsk. Sannolikt hörde området till Bygdeå tingssocken. Före 1606 hörde området till Bygdeå i alla hänseenden. Troligen färdades bönderna från Bygdeå socken med båt efter Rickleån, Stora Bygdeträsket och längs Tallån för att komma till sina fjällträsk.

Att Bureälven var lättframkomlig har påverkat valet av flottningsbåt i vattendraget. Här använde man den båttyp som man hade i sjöarna, kustlandets sjöbåt, som jag skulle vilja benämna den. Alla andra flottningsleder i Västerbotten använde inlandsbåten som var lämplig att använda i strömmande vatten. Inlandsbåten användes dock i Bureälvens övre lopp, nordväst om Åbyn. Vidare använde man i flottningen på Bureälven den flatbottnade ekstocken som var långsmal och med speglar i för och akter.¹¹⁰

En man från Bureå har berättat att det under första världskriget var ont om mat. Arbetare och fattigt folk från nedre delen av Bure älvdal for med sina ekstockar och rodde upp till de fiskrika sjöarna Mjödvattneträsket och Vallsträsket för att fiska. En del av fisken såldes i staden.¹¹¹

Bureälven anses av befolkningen efter älven ha ett varmt vatten. I älven går inte laxen gärna upp eftersom den vill ha kallt vatten. I älven finns gös och under 1500-talet fiskas ål av burebönderna. Det finns uppgifter att det varma vattnet i älven gjorde att broarna ruttnade fortare i Bureälven än i andra vattendrag.¹¹²

Bureälven har använts för transporter långt fram i tiden. Hjoggböleborna hade en besvärlig kyrkväg 1796. De rodde efter Bureälven till Långviken vid Falmarksträsket. Därifrån färdades de med häst och kärra till Skellefteå kyrka. De var tvungna att hålla flera båtar på grund av forsar. Sin tjära transporterade de efter älven till Forsen i Hjoggböle där de var tvungna att ta upp den på land förbi forsen, sedan efter älven till Gamla Falmark. Där var hjoggböleborna tvungna att igen ta upp tjäran och köra den över en åker. Efter forsen tog de åter ner tjäran till älven och sedan över Falmarksträsket till Falmarksforsen efter Bureälven nedströms sjön Falmarksträsket. Forsen måste passeras på land. Därefter transporterades tjäran efter älven och över Bodaträsket till Båtviken. Sedan transporterades tjäran på land en fjärdedels mil till lastageplatsen vid Ytterviksfjärden.¹¹³ Vid Båtvik finns en plats som heter *Tjerulänningen*, där tjäran kan ha tagits iland.

Det finns en uppgift från 1734 att Hans Olofsson från Falmarksforsen rodde till kyrkan. Han rodde sannolikt efter Bureälven, passerade Bodaträsket och kom till Båtviken. Sedan gick han på land och kom till Yttervik. Där har han haft en båt liggande eller också har han fått åka med en båt från Yttervik.¹¹⁴

Bureälven användes även för transporter inom Burträskes socken. Byborna från Svartjärn och Bodbysund färdades med båt efter Bureälven till och från kyrkan.¹¹⁵

Även från byarna runt Burträsket rodde folk till kyrkan, bl.a. från Bergviken, Skaviken, Åbyn och Renbergsvattnet.

Uppgifterna om transporter efter Bureälven pekar mot att Bureå kan ha varit ett nav där transporter efter kusten mötte en vattenväg mot inlandet. Lokaliseringen av köpmän och den institution som kallas Bure kloster var därför helt naturliga i Bureå. Bure kloster uppfördes sannolikt under senare delen av 1400-talet på en ö vid Bureälvens mynning. Placeringen av en kyrklig institution på en ö i en älvmynning är intressant. Skellefteå kyrka hade utängar på Prästholmen som ligger i mynningen av Kåge älv. Vidare hade kyrkan utängar på Antholmen som ligger vid mynningen av Skellefteälven, intill Innervik. Intill Antholmen ligger Åviken, där kyrkan också hade utängar. Kyrkan hade även mark i Tuvan som kan ha varit en ö tidigare. Mönstret med kyrklig ägo av holmar i älvmyningar gör att man kan misstänka att den kyrkliga institutionen kan ha byggts på kyrkans mark. Dessa holmar ligger drygt 5 meter över havet och höjdes över havsytan under 1400-talet. Kanske har byarna skänkt uppgrundningsmark till kyrkan.

Under perioden 1520-1650 har 21 studenter från Skellefteå kunnat beläggas. Av dessa kommer hela åtta från Bureå. Om den kyrkliga institutionen har bedrivit undervisning, som Bureus anger, kan kanske en studietradition ha funnits kvar även längre fram i tiden.

Som vi ser är tecknen många på att Bure äldal var en välbärgad dalgång, vilket sannolikt berodde på att älven var en viktig kommunikationsled. Det finns även ett indicium på att Bureå hade en roll i förvaltningen av socknen. Det är Johannes Bureus uppgift att Anders Olofsson och Jakob Andersson var underlagmän och att ting hölls på Burön eller Burholmen. Enligt Bureus avrättades ogärningsmän på Kallholmen vid nuvarande Skelleftehamn. Uppgifterna om Kallholmen kan vara en förklaringssågen som försöker förklara förleden *Kall-* i ortnamnet. I så fall är uppgiften sannolikt ren dikt. Uppgifterna om tinget på Burön kan vara tillkomna för att förklara några stenar på platsen. Vid Innerviksfjärden finns 1765 namnet *Tjuvholmen*, ett namn som är vanligt som benämning på avrättningsplatser. Ofta kunde avrättningsplatser förläggas till holmar där den avrättade kunde hänga som varning till andra.¹¹⁶ Även vid Skellefteå kyrka fanns ett *Tjuvholmen* under 1500- och 1600-talen.

Varken Anders Olofsson eller Jakob Andersson finns i några dokument som underlagmän; dokumenten från deras tid är dock mycket sparsamt bevarade. År 1443 var Laurens Paulsson underlagman i Norrbotten. Från 1479 och till sekelskiftet 1500 var Nils Hansson Djäken från Bjärträ i Ångermanland underlagman. År 1500 hette underlagmannen Olof Nilsson och 1514 Erik Olsson. Om man följer generationerna bakåt från Karl Mosesson så bör Jakob Andersson ha varit född ca 1450.¹¹⁷ Eftersom Nils Hansson Djäken var underlagman 1479 är det mindre sannolikt att Jakob Andersson kan ha varit underlagman. Den enda möjligheten är att han varit född tidigare än 1450. I så fall skulle han ha varit gammal när han fick barn. En annan möjlighet är att Anders Jakobsson var gammal när han i början av 1500-talet gifte sig med Malin Andersdotter som var

dotter till kyrkoherden Anders. Anders Jakobsson är också död före 1539 och änkan gifter om sig med Per Tomasson från Degerbyn.

Resor på Bureälven antyds av Bureus i uppgiften om att släktens stamfar Herse Bure hämtade sin hustru från Burträsk. Hon var dotter till Olof Dalkarlsjätten. Herse landade med sin brud vid Burasand när han förde henne från Burträsk. Burasand skall enligt C.H. Nyström ligga på östra sidan av Falmarksträsket. Bureus uppgifter om Burasand är sannolikt skrivna i syfte att förklara namnet *Burasand* och för att ange att namnet är givet efter släkten Bure. Men det intressanta är just uppgiften om resor längs älven och dessa har förmodligen verklig bakgrund.

Tabeller.

Tabell 1. Förändringar av areal 1543-1609 samt hemmansdelningar och nedläggningar under perioden 1539-1650.

By	Förändring av areal 1543-1609	Hemmans delningar	Nya hemman	Nedlagda hemman	Total förändring i antal hemman
Gagsmark	1.6	1		0	1
Källbomark	0.2	0		0	
Kinnbäck	-0.5	0		1	-1
Avan	0.5	1		3	-2
Åbyn	2.1	0		0	
Tåme	-2.4			3	-3
Byske	-1.8	1		3	-2
Fällfors	1.8	1	2	0	3
Norr långträsk	-0.1	0		0	
Drängsmark	2.9	3		0	3
Frostkäge	3	3	2	6	-1
Ostvik	3.3	5		0	5
Östansbäck	1.4	3		0	3
Storkäge	6	7	2	3	6
Boviken	0.3	0	1	1	
Ersmark	-1	4	1	4	1
Kusmark	10.3	7		1	6
Kågeträsk	0.1	1		1	
Stavträsk	0	1		1	
Varuträsk	-0.2	1		1	
Bjurvattnet	-0.6	0			
Stämningssgården	1.3	4		4	
Ön	-1.9			1	-1
Degerbyn	1.7	3		3	
Myckle	1.6	2		2	
Medle	5	2	2		4
Klutmark	1.4	1	1	1	1
Skrämträsk	3.4	1			1
Norsjö	2.3	4	1		5
Långträsk	-2.3	2			2
Bastuträsk	0.7	1			1
Kattisträsk	2.1		3		3
Finnfors	-0.3				
Lund	3	2			2
Sunnanå	1.2	3		2	1
Kroksjön	1				

By	Förändring av areal 1543-1609	Hemmans	Nya	Nedlagda	Total förändring i antal hemman
		delningar	hemman	hemman	
Gårdsmark	-0,2	1		4	-3
Gummark	1,8	4		3	1
Falmark	4,4	4		2	2
Holmsvattnet	-0,1			1	-1
Bodan	-2,1	1		2	-1
Rönnbäcken	0,9				
Tjärn	2	2			2
Böle	3,1	4			4
Morön	-0,1	1			1
Hedensbyn	0,3	3		2	1
Rusön		1			1
Tuvan	-2,1		1	2	-1
Bergsbyn	2,1	1		3	-2
Furunäs	0,6	1	1		2
Ursviken	-0,1			2	-2
Innervik	-1,6	2		6	-4
Yttervik	-0,9	2		4	-2
Bureå	0	4			4
Burvik	0,5	3		4	-1
Bäck	0,6	1	1	4	-2
Prästbordet	-4	avser perioden 1553-1648			

Tabell 2. Silverinnehav på gårdarna i Skellefteå storsocken

By	1571			1599		
	Antal gårdar	Gårdar med silver	Gård med silver i %	Antal gårdar	Gårdar med silver	Gård med silver i %
Gagsmark	4	0	0	4	1	25
Källbomark	3	1	33	3	1	33
Kinnbäck	4	0	0	3	0	0
Avan	3	0	0	3	1	33
Åbyn	4	2	50	4	2	50
Tåme	4	2	50	2	1	50
Byske	7	1	14	7	2	28
Fällfors	1	1	100	1	0	0
Norrångerträsk	2	0	0	0	0	
Drängsmark	11	4	36	14	2	14
Frostköge	8	2	25	9	3	33
Osvik	8	1	12	8	1	12

<i>By</i>	<i>Antal gårdar</i>	<i>Gårdar med silver</i>	<i>Gård med silver i %</i>	<i>Antal gårdar</i>	<i>Gårdar med silver</i>	<i>Gård med silver i %</i>
<i>Östadbäck</i>	9	3	33	10	4	40
<i>Storköge</i>	19	5	26	21	3	14
<i>Boviken</i>	5	2	40	5	1	20
<i>Ersmark</i>	10	2	20	13	2	15
<i>Kusmark</i>	12	3	25	16	6	37
<i>Kågeträsk</i>	4	2	50	5	3	60
<i>Stavaträsk</i>	1	0	0	2	0	0
<i>Varuträsk</i>	4	1	25	3	0	0
<i>Bjursvatnet</i>	2	1	50	2	0	0
<i>Stämninggården</i>	4	2	50	5	1	20
<i>Ön</i>	1	0	0	1	0	0
<i>Degerbyn</i>	5	2	40	6	1	16
<i>Myckle</i>	7	3	42	7	2	28
<i>Medle</i>	7	3	42	8	4	50
<i>Klätmark</i>	8	0	0	8	1	12
<i>Skråmträsk</i>	4	3	75	4	1	25
<i>Norsjö</i>	5	1	20	7	2	28
<i>Långträsk</i>	2	2	100	2	0	0
<i>Basuträsk</i>	1	1	100	2	0	0
<i>Kattsträsk</i>	2	1	50	2	0	0
<i>Finnfors</i>	1	1	100	1	0	0
<i>Lund</i>	4	4	100	4	2	50
<i>Sunnanå</i>	4	1	25	4	1	25
<i>Kroksjön</i>	2	0	0	2	1	50
<i>Gårdsmark</i>	3	1	33	3	2	66
<i>Gummark</i>	7	3	42	8	2	25
<i>Ragvaldsträsk</i>	7	3	42	7	2	28
<i>Hjoggböle</i>	5	4	80	6	4	66
<i>Falmark</i>	13	5	38	14	10	71
<i>Holmsvatnet</i>	2	0	0	2	0	0
<i>Bodan</i>	3	0	0	4	0	0
<i>Rönnbäckan</i>	2	0	0	2	1	50
<i>Tjärn</i>	5	1	20	5	3	60
<i>Böle</i>	9	6	66	9	6	66
<i>Morön</i>	2	1	50	2	2	100
<i>Hedensbyn</i>	12	4	33	12	2	16
<i>Tuvan</i>	4	2	50	3	0	0
<i>Bergsbyn</i>	9	0	0	7	0	0
<i>Furunds</i>	1	0	0	1	0	0
<i>Ursviken</i>	8	1	12	6	1	16

By	Antal gårdar	Gårdar med silver	Gård med silver i %	Antal gårdar	Gårdar med silver	Gård med silver i %
Innervik	17	2	11	15	1	6
Ytervik	7	1	14	8	1	12
Bureå	5	4	80	7	5	71
Burvik	12	3	25	10	1	10
Bäck	14	5	35	13	1	7
Några byar efter Bureälven i						
<i>Burträsk socken</i>						
Mjödvattnet	6	3	50	8	5	62
Burträsk	27	14	51			
Renbergsvattnet	3	2	66	3	2	66
Bursiljum	8	4	50			
Lappvattnet				3	3	100
Bodbyn				9	3	33
Moren				2	2	100
Gammelbyn				9	2	22
Åbyn				10	4	40

Tabell 3. Utflyttade från Skellefteå socken 1539-1650

Personerna anges i hembyns geografiska ordning, från norr till söder. Förkortningar: Bygdén= Bygdén, Leonard: Hernösand snifts herdaminne, d. 1-4, Uppsala 1923-1926. JB= Bure, Joh. Th.: Om Bura namn och ätt, volym X36. Uppsala universitetsbibliotek. Mikrokort från SVAR. SST= Stockholms stads tänkebok. Db=Dombok. Älvst.lös.= Älvsborgs lösen 1571. Matrikel=Modin, Erik och Söderberg, E. N.: Matrikel öfver i Upsala studerande norrlänningar 1595-1889, Stockholm 1890.

Namn	Gård	Utflyttad till	Tid	Källa	Yrke
Jonas Nilsson Buscherus	Byake 4	Umeå	ca 1640	Bygdén	lärare, kommissier
Malin Andersdotter	Drängsmark 12	Vik, Uppland	ca 1600	JB	fogde-hustru
Margareta Andersdotter	Drängsmark 12	söderut	ca 1600	JB	
Barbro Olofsdotter	Frostkåge 6	Hälsingland, Älvkarleby, Uppsala, Björklinge, Skattunge,	1550	JB	
Mårten Andersson	Frostkåge c	söderut	ca 1560	JB	trol. präst
Elin Jonsdotter	Frostkåge d	Uttersjön, Löfvånger	ca 1590	JB	bond-hustru
Gertrud Eriksdotter	Ostvik 4	Norge	ca 1560	JB	

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Upplytnad till</i>	<i>Tid</i>	<i>Källa</i>	<i>Yrke</i>
<i>Erland Eriksson</i>	<i>Ostvik 4</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	<i>kaplan</i>
<i>Pål Eriksson</i>	<i>Ostvik 4</i>	<i>söderut</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	<i>student</i>
<i>Per Eriksson</i>	<i>Ostvik 4</i>	<i>Norge</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Anna Eriksdotter</i>	<i>Ostvik 4</i>	<i>Norge</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Anna Olofsdotter</i>	<i>Ostvik 9</i>	<i>Norge</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>Kerstin Påvelsdotter</i>	<i>Ostvik 9</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Anna Olofsdotter</i>	<i>Ostvik 9</i>	<i>Hammarorp, Södermanland</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	
<i>Elin Persdotter</i>	<i>Ostvik 10</i>	<i>Forsgårde, Bålänge samt Ullboista, Jumkil, Uppland</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	
<i>Mariet Persdotter</i>	<i>Ostvik 10</i>	<i>Östhammar, Uppland</i>	<i>ca 1570</i>	<i>JB</i>	
<i>Britta Persdotter</i>	<i>Ostvik 10</i>	<i>söderut</i>	<i>ca 1570</i>	<i>JB</i>	
<i>Kajsa Persdotter</i>	<i>Ostvik 10</i>	<i>Forsgårde, Bålänge, Uppland</i>	<i>ca 1570</i>	<i>JB</i>	
<i>Mariet Larsdotter</i>	<i>Östambäck 10</i>	<i>Karleby, Österbotten, Finland</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	
<i>Malin Nilsdotter</i>	<i>Östambäck 10</i>	<i>Karleby, Österbotten, Finland</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	
<i>Anna Nilsdotter</i>	<i>Östambäck 10</i>	<i>Flarken, Nysåtra</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	
<i>Mårten Nilsson</i>	<i>Östambäck 10</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	<i>kammar skrivare</i>
<i>Moses Nilsson</i>	<i>Östambäck 10</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	<i>student</i>
<i>NN</i>	<i>Östambäck 15?</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1520</i>	<i>SST</i>	
<i>Anders Olofsson</i>	<i>Östambäck 15</i>	<i>Spulnäs, Piteå</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Britta Olofsdotter</i>	<i>Östambäck 15</i>	<i>Rumbolandet, slättbygden i Västmanland eller s. Dalarna</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Kerstin Matsdotter</i>	<i>Östambäck 15</i>	<i>Långnäs, Piteå</i>	<i>ca 1585</i>	<i>JB</i>	
<i>Sara Matsdotter</i>	<i>Östambäck 15</i>	<i>Burträsk, Burträsk</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	<i>bond- hustru</i>
<i>Britta Andersdotter</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Årentuna, Uppland</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	<i>präst- hustru</i>
<i>Malin Andersdotter</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Åkerby, Uppland</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	<i>präst- hustru</i>
<i>Daniel Andersson</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1565</i>	<i>JB</i>	
<i>Olaus Andersson</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>söderut</i>	<i>ca 1565</i>	<i>JB</i>	
<i>Dordi Andersdotter</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Almunge, Uppland</i>	<i>ca 1570</i>	<i>JB</i>	<i>präst- hustru</i>
<i>Elisabet Andersdotter</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Sjåleavad, Ångermanland</i>	<i>ca 1570</i>	<i>JB</i>	<i>präst- hustru</i>
<i>Anders Andersson</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>ca 1570</i>	<i>JB</i>	<i>sysslo- man</i>
<i>Sara Andersdotter</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Norrbo, Hälsningland</i>	<i>ca 1575</i>	<i>JB</i>	<i>präst- hustru</i>
<i>Anders Nilsson</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Norrköping, Östergötland</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	
<i>Gunborg NN-dotter</i>	<i>Storkåge 2</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1470</i>	<i>Db</i>	<i>köpmans hustru</i>
<i>Barbro Andersdotter</i>	<i>Storkåge 2</i>	<i>Bodan, Lövånger</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	<i>bond- hustru</i>
<i>Kerstin Andersdotter</i>	<i>Storkåge 2</i>	<i>Bodan, Lövånger</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	<i>bond- hustru</i>
<i>Jon Tomasson</i>	<i>Storkåge 2</i>	<i>Dannemora, Uppland</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	<i>präst</i>

Namn	Gård	Utflyttad till	Tid	Källa	Yrke
Anders Eriksson	Storkåge 14	Stockholm	ca 1560	JB+SST	köpmän
Sigråd Eriksdotter	Storkåge 14	söderut	ca 1560	JB	
Sven Olsson	Storkåge 14	söderut	ca 1590	JB	
Barbro Olofsdotter	Storkåge 14	Stockholm	ca 1590	JB	
Olof Olsson	Storkåge 14	Södermalm, Stockholm?	ca 1590	JB	
Britta Larsdotter	Storkåge 18	Långnäs, Piteå	ca 1570	JB	
Mariet Larsdotter	Storkåge 18	Burträsk	ca 1570	JB	
Britta Nilsdotter	Kusmark 1	Kräkånger, Lövånger	ca 1580	JB	bondhus- tru
Jakob Nilsson	Kusmark 1	Råstig?	ca 1585	JB	
Kålug Persdotter	Kusmark 5	Mjödvattnet, Burträsk	ca 1600	JB	
Olof Sunesson Grog	Ståmningsgården 5	Stockholm	ca 1600	JB	
Karin Olofsdotter	Myckle 3	Enköping, Uppland	ca 1590	JB	
Anders Andersson	Medle	Stockholm	1619	SST	källarsve- n
Per Hermansson	Skråmträsk 2-4	Stockholm	1583	SST	dräng
NN N-dotter	Skråmträsk 2-4	Stockholm	SST		
Elin Olofsdotter	Kamträsk 2	Kalvträsk, Burträsk	ca 1580	JB	bond- hustru
Johan Graan	Lund 4	Umeå	1645	Bygdén	lands- hövding
Anders Gertsson	Lund 4	Umeå	1645		borg- mästare
Per Olsson	Gummark a	Lövånger	1614	Ålvsb.lö- s	
Britta Olofsdotter	Ragvaldstråk 5	söderut	ca 1580	JB	
Karin Larsdotter	Hjoggböle 3	Vallen, Lövånger	ca 1585	JB	bond- hustru
Mariet Nilsdotter	Falmark 10	Lappvattnet, Burträsk	ca 1570	JB	köpmans hustru
Kålug Nilsdotter	Falmark 10	Ångesbyn, Luleå	ca 1570	JB	
Anna Nilsdotter	Falmark 10	Häcke, Umeå	ca 1570	JB	
Nils Nilsson	Falmark 10	Stockholm	ca 1600	JB	
Cecilia Jonsdotter	Falmark 11	Vällvattnet, Burträsk	ca 1570	JB	
Mariet Jonsdotter	Falmark 11	Ljusvattnet, Burträsk	ca 1570	JB	
Anna Larsdotter	Falmark 18	Uppsala, Uppland	ca 1600	JB	skräddä- rhustru
Jakob	Falmark 20	söderut	ca 1590	JB	
Josef	Falmark 20	söderut	ca 1590	JB	
Torkel Tomasson	Holmsvattnet 1	Hering Karls furstendöme	ca 1580	JB	präst
Abbana Eriksdotter	Bodan 1	Vik och Salsta, Uppland	ca 1560	JB	knekt- hustru

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Utflyttad till</i>	<i>Tid</i>	<i>Källa</i>	<i>Yrke</i>
<i>Kålug Eriksdotter</i>	<i>Bödan 1</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	<i>skeppar-hustru</i>
<i>Karin Nilsdotter</i>	<i>Tjärn 5</i>	<i>Trehörningen, Nysätra</i>	<i>ca 1600</i>	<i>Db</i>	<i>bond-hustru</i>
<i>Britta Andersdotter</i>	<i>Böle 3</i>	<i>Pitheån, Piteå</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	
<i>Olavi Jona</i>	<i>Böle 5</i>	<i>Stockholm student</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	<i>student</i>
<i>Anna Jonsdotter</i>	<i>Böle 5</i>	<i>Önnesmark, Löfvånger</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	
<i>Jon Andersson</i>	<i>Böle 9</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	<i>lakej hos Johan III</i>
<i>Clæmet Öndesson?</i>	<i>Hedensbyn a</i>	<i>Piteå stad</i>	<i>ca 1621</i>		<i>borgare ?</i>
<i>Anna Andersdotter</i>	<i>Tuvan 3</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	<i>rådmans hustru</i>
<i>Abraham Andersson</i>	<i>Tuvan 3</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	<i>guldsmed</i>
<i>Könik Persson</i>	<i>Risön</i>	<i>Torneå</i>	<i>1621</i>	<i>Db</i>	<i>borgare, borgmästare</i>
<i>Erik Laurentii Anders Persson</i>	<i>Bergsbyn 6</i> <i>Bergsbyn 6</i>	<i>Umeå</i> <i>Torneå</i>	<i>1584</i> <i>1621</i>	<i>Bygdén</i> <i>Db</i>	<i>präst</i> <i>borgare, borgmästare</i>
<i>Per Persson</i>	<i>Bergsbyn 6</i>	<i>Torneå</i>	<i>1621</i>	<i>Db</i>	<i>borgare, borgmästare</i>
<i>Olof Persson</i>	<i>Bergsbyn 6</i>	<i>Amundsjö, Ångermanland</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB+Bygdén</i>	<i>präst</i>
<i>Anders Amundsson</i>	<i>Innervik 4</i>	<i>Gårde, Löfvånger</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	<i>bonde</i>
<i>Nils Svensson Warg</i>	<i>Innervik 6</i>	<i>Piteå stad</i>	<i>1685</i>		<i>borgare</i>
<i>Olof Staffansson</i>	<i>Innervik 7</i>	<i>Järle, Västmanland?</i>	<i>ca 1605</i>	<i>JB</i>	
<i>Olof Larsson</i>	<i>Ytternvik 2</i>	<i>Nora, Ångermanland och Uppl.</i>	<i>1579</i>	<i>JB+Bygdén</i>	<i>präst</i>
<i>Karin Larsdotter</i>	<i>Ytternvik 2</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>ca 1590</i>	<i>JB</i>	<i>slotts-skrivar-hustru</i>
<i>Erik Svensson Wikman</i>	<i>Ytternvik 2</i>	<i>Piteå stad</i>	<i>1685</i>		<i>borgare</i>
<i>Britta Jonsdotter</i>	<i>Ytternvik 4 o 7</i>	<i>Åbyn, Burträsk</i>	<i>ca 1500</i>	<i>JB</i>	<i>bond-hustru</i>
<i>Lars Olsson</i>	<i>Ytternvik 4</i>	<i>Öregrund, Uppland</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>Ezekiel Olsson</i>	<i>Ytternvik 4</i>	<i>Österhaninge, Södermanland</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	<i>präst</i>
<i>Karin Andersdotter</i>	<i>Ytternvik 7</i>	<i>Uppsala, (söder om), Uppland</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Uflyttad till</i>	<i>Tid</i>	<i>Källa</i>	<i>Yrke</i>
<i>Mariet Andersdotter</i>	<i>Yttervik 7</i>	<i>Vada, Uppland</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	<i>präst-hustru</i>
<i>Sven Olofsson</i>	<i>Yttervik 7</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>ca 1565</i>	<i>JB</i>	<i>rådman</i>
<i>Malin Olofsdotter</i>	<i>Yttervik 7</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>ca 1565</i>	<i>JB</i>	
<i>Anders Andersson</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Åivkarleby, Uppland</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>Olof Andersson Burman</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Gumboda, Nysåtra</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>Malin Andersdotter</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Piteå</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>Kerstin Andersdotter</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Fjälbyn, Löfvånger</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>Bure Herr Jon</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>söderut</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	<i>abbot</i>
<i>Mariet Danielsdotter</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Gamle Kåga, Tillinge, Uppland</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Jon Danielsson</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Kungsåra, Västmanland</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	<i>präst</i>
<i>Anna Andersdotter</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Ritzböle, Löfvånger</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	
<i>Olof Andersson</i>	<i>Bureå 1</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	<i>student</i>
<i>Sten Jonsson Bure</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>Gävle, Vadstena</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	<i>befallningsman</i>
<i>Cecilia Jonsdotter</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>Blåsmark, Piteå</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>NN Jonsdotter</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>Piteå</i>	<i>ca 1540</i>	<i>JB</i>	
<i>Anna Olofsdotter</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>Porsnäs och Pittholm, Piteå</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Christiern Olsson</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>Mora, Burträsk</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Erik Olsson</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>söderut</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Agnes Olofsdotter</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>Ljusvattnet, Burträsk</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Olof Andersson Burman</i>	<i>Bureå 5</i>	<i>Spulnäs, Piteå</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	<i>lappfogde</i>
<i>Anders Nilsson</i>	<i>Bureå 5</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	<i>student</i>
<i>NN Andersdotter</i>	<i>Bureå 6</i>	<i>Luleå</i>	<i>ca 1510</i>	<i>JB</i>	
<i>NN Andersdotter</i>	<i>Bureå 6</i>	<i>Löfvånger</i>	<i>ca 1510</i>	<i>JB</i>	
<i>Barbro Hersedotter</i>	<i>Bureå 6</i>	<i>Burträsk</i>	<i>ca 1550</i>	<i>JB</i>	
<i>Mariet Hansdotter</i>	<i>Bureå 6</i>	<i>Öndebyn, Bygdeå</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>	<i>bond-hustru</i>
<i>Kerstin Nilsson</i>	<i>Bureå 6</i>	<i>Utersjön, Löfvånger</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	
<i>Lars Björnsson</i>	<i>Bureå 7</i>	<i>Bygdeå</i>	<i>ca 1630</i>	<i>Bygdén</i>	<i>präst</i>
<i>Mikael Björnsson</i>	<i>Bureå 7</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ca 1630</i>	<i>matrikel</i>	<i>köpmän</i>
<i>Anders Andersson Burman</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Rödbäck, Umeå</i>	<i>ca 1480</i>	<i>JB</i>	
<i>Elin Jakobsdotter</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Teg, Umeå</i>	<i>ca 1500</i>	<i>JB</i>	
<i>Mariet Jakobsdotter</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Grubbe, Umeå</i>	<i>ca 1500</i>	<i>JB</i>	<i>underlagmans hustru</i>
<i>Karin Jakobsdotter</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Piteå</i>	<i>ca 1500</i>	<i>JB</i>	
<i>Britta Jakobsdotter ev</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Jävra/Anmäns, Piteå</i>	<i>ca 1500</i>	<i>JB</i>	
<i>Lussi Mosesdotter</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Utersjön, Löfvånger</i>	<i>ca 1520</i>	<i>JB</i>	

Namn	Gård	Uflyttad till	Tid	Källa	Yrke
<i>Abluna Mosesdotter</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Grån trol. Över- och Yttergran, Uppland</i>	<i>ca 1520</i>	<i>JB</i>	
<i>Jakob Mosesson</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Fällan, Lövånger</i>	<i>ca 1520</i>	<i>JB</i>	<i>bonde</i>
<i>Kerstin Mosesdotter</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Ålvarleby, Uppland</i>	<i>ca 1520</i>	<i>JB</i>	
<i>Lussi Karlsdotter</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Bygdeträsk, Burträsk</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>	
<i>Jakob Olsson Burman</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Stockholm, Torneå, Österbotten</i>	<i>1608</i>		<i>student, fogde, lapp-</i>
<i>Ingrid Olofsdotter</i>	<i>Burvik 8</i>	<i>Kåsböle, Lövånger</i>	<i>ca 1545</i>	<i>JB</i>	
<i>Malin Olofsdotter</i>	<i>Burvik 8</i>	<i>Kåsböle, Lövånger</i>	<i>ca 1545</i>	<i>JB</i>	
<i>Nils Andersson</i>	<i>Burvik 8</i>	<i>söderut</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>	
<i>Cecilia</i>	<i>Burvik a</i>	<i>söderut</i>	<i>ca 1600</i>	<i>JB</i>	
<i>Zackarias Olsson</i>	<i>Bäck 7</i>	<i>Kopparnäs, Piteå</i>	<i>ca 1570</i>	<i>JB</i>	
<i>Jon Jakobsson</i>	<i>Prästbordet</i>	<i>Stockholm</i>	<i>1597</i>	<i>SST</i>	
<i>Mats målare</i>		<i>Piteå stad</i>	<i>1621</i>		<i>borgare</i>

Tabell 4. Inflyttade till Skellefteå socken under perioden 1539-1650

Namn	Gård	Inflyttad från	Tid	Källa
<i>Malin Nilsdotter</i>	<i>Avan 2</i>	<i>Burträsk</i>	<i>1600</i>	<i>JB</i>
<i>Andreas Olavi</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Uppsala, Uppland</i>	<i>1531</i>	<i>JB+</i>
<i>Mikael Erici</i>	<i>Storkåge 1</i>		<i>1616</i>	<i>Bygdén</i>
<i>Petrus Laurentii Scrutarius</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>Ångermanland</i>	<i>1642</i>	<i>Bygdén</i>
<i>Marit Andersdotter</i>	<i>Storkåge 18</i>	<i>Vada, Uppland</i>	<i>ca 1550</i>	<i>JB</i>
<i>Anna Olofsdotter</i>	<i>Degerbyn 5</i>	<i>Norrbo, Hälsingland</i>	<i>ca 1590</i>	<i>JB</i>
<i>Lisbet Olofsdotter</i>	<i>Medle 4</i>	<i>Lappvatnet, Burträsk</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>
<i>Agnes Jonsdotter</i>	<i>Finnfors 1</i>	<i>Dannemora, Uppland</i>	<i>ca 1590</i>	<i>JB</i>
<i>Lars Svensson</i>	<i>Sunnanå 3</i>	<i>Kvarnriset, Burträsk</i>	<i>ca 1598</i>	<i>JB</i>
<i>Lussi Larsdotter</i>	<i>Rogvaldstråk 5</i>	<i>Burträsk</i>	<i>ca 1560</i>	<i>JB</i>
<i>Jon Mårtensson</i>	<i>Hjoggböle 1</i>	<i>Renbergsvatnet, Burträsk</i>	<i>1625</i>	<i>rullor</i>
<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Inflyttad från</i>	<i>Tid</i>	<i>Källa</i>
<i>Ursila Persdotter</i>	<i>Hjoggböle 3</i>	<i>Vada, Uppland</i>	<i>ca 1550</i>	<i>JB</i>
<i>Moses Larsson ev.</i>	<i>Falmark 11</i>	<i>Fällan, Lövånger</i>	<i>1565</i>	<i>(JB)</i>
<i>Margareta Olofsdotter</i>	<i>Falmark 11</i>	<i>Hortlax, Piteå</i>	<i>ca 1595</i>	<i>JB</i>
<i>Jon Andersson</i>	<i>Böle 5</i>	<i>Åbyn, Burträsk</i>	<i>1556</i>	<i>JB</i>
<i>Anders Andersson</i>	<i>Böle 9</i>	<i>Uttersjön, Lövånger</i>	<i>1557</i>	<i>JB</i>
<i>Karin Persdotter</i>	<i>Böle 10</i>	<i>Prästbordet, Lövånger</i>	<i>ca 1595</i>	<i>Db</i>
<i>Nils Olsson</i>	<i>Hedensbyn 3</i>	<i>Lappvatnet, Burträsk</i>	<i>1598</i>	<i>JB</i>
<i>Olof Nilsson</i>	<i>Hedensbyn 8</i>	<i>Burträsk</i>	<i>1586</i>	<i>JB</i>
<i>Karin Andersdotter</i>	<i>Hedensbyn 13</i>	<i>Åbyn, Burträsk</i>	<i>ca 1565</i>	<i>JB</i>
<i>Hans Larsson</i>	<i>Risön</i>	<i>Luleå</i>	<i>1640</i>	<i>Db</i>
<i>Margareta Köniksdotter</i>	<i>Bergsbyn 6</i>	<i>Baggböle, Umeå</i>	<i>ca 1585</i>	<i>JB</i>
<i>Olof Ångerman</i>	<i>Bergsbyn a</i>	<i>Ångermanland</i>	<i>ca 1535</i>	
<i>Abraham Staffansson</i>	<i>Ursviken 3</i>	<i>Umeå</i>	<i>1612</i>	
<i>Britta Jonsdotter</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>Burträsk</i>	<i>ca 1580</i>	<i>JB</i>
<i>Jakob Andersson</i>	<i>Bureå 5</i>	<i>Nolbyn, Lövånger</i>	<i>1599</i>	<i>JB</i>
<i>Kålug finska</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Grubbe, Umeå</i>	<i>ca 1480</i>	<i>JB</i>
<i>Anna</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Torneå</i>	<i>ca 1500</i>	<i>JB</i>
<i>Gerhard Jonae</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>Boteå, Ångermanland</i>	<i>ca 1520</i>	<i>JB</i>
<i>Gerhard Jonae</i>	<i>Prästbordet</i>	<i>Ume lappmark</i>	<i>1584</i>	<i>Bygdén</i>
<i>Nicolans Martini</i>	<i>Prästbordet</i>	<i>Piteå</i>	<i>1625</i>	<i>Bygdén</i>

Tabell 5. Finnar i Skellefteå socken 1539-1650

Namn	Gård	Tid	Förvärv	Annat yrke
<i>Clemet Sigfridsson Finne</i>	<i>Storkåge c</i>	1605-1625, 1635	Nyodling	
<i>Hindrick Jöransson Finne</i>	<i>Ersmark 8</i>	1609-1630	Giftermål	
<i>Jöns Mickelsson Finne</i>	<i>Ersmark 13</i>	1613-1642	Nyodling	Kopparslagare
<i>Nils Jakobsson Finne</i>	<i>Stavträsk 1</i>	1613-1617	Upptagande av öde	
<i>Jören Hindersson Finne</i>	<i>Stavträsk 1 trol. fr. Ersmark 8</i>	1619	Upptagande av öde	
<i>Eskil Finne</i>	<i>Stavträsk 1 fr. Ersmark 8</i>	1619	Upptagande av öde	
<i>Erik Jöransson trol. finne</i>	<i>Ålsån</i>	1650-talet	Nybygge	
<i>Olof Andersson Finne</i>	<i>Granbergstråsk</i>	1636-1638	Nybygge	
<i>Jöns Larsson trol. finne</i>	<i>Medle 1</i>	1557-1595	Nyodling	
<i>Jon Jönsson Finne</i>	<i>Medle 1</i>	1596-1606, 1610	Arv	
<i>Jöns Jönsson Finne</i>	<i>Medle a</i>	1593-1650	Arvdelning	
<i>Eskil Hindersson Finne</i>	<i>Klutmark 7 fr. Ersmark 8</i>	1606-1627	Nyodling	Kopparslagare
<i>Simon Eskilsson Finne</i>	<i>Klutmark 7</i>	1617		
<i>Lars Finne</i>	<i>Långträsk 1 Hemmingen</i>	1636-1648	Nybygge	
<i>Hindrick Larsson Finne</i>	<i>Långträsk 1 Hemmingen</i>	1649-1674	Arv	
<i>Hindrick Eriksson Finne</i>	<i>Långträsk 2 Pjäsörn</i>	1613-1644	Nybygge	
<i>Stefan Finne</i>	<i>Långträsk 2 Pjäsörn</i>	1633, 1637		
<i>Sigfrid Sigfridsson Finne</i>	<i>Lund 1</i>	1641-1668	Upptagande av öde	
<i>Hindrick Hindricksson Finne</i>	<i>Lund 6</i>	1630-tal		Knekt
<i>Olof Clemetsson Finne</i>	<i>Innervik b</i>	1606-1612		Knekt
<i>Anders Finne</i>	<i>Burvik 5</i>	1627-1628		
<i>Olof Villesson Finne</i>	<i>Bäck a</i>	1539-1546		
<i>Per Villesson</i>	<i>Bäck a</i>	1547-1592		
<i>Jakob Finne ev Nilsson</i>	<i>Prästbordet</i>	1577-1589		Dräng
<i>Josef Finne</i>	<i>Prästbordet</i>	1629		Dräng
<i>Hindrick Finne</i>	<i>Prästbordet kyrkstaden</i>	1636, 1642-1650		

Tabell 6. Landsköpmän i Skellefteå socken 1539-1650

Köpmännen anges i bostadsortens ordning, från norr till söder. Förkortning: spl

. = spanniand.

Namn	Gård	Areal i spl.1543	Skuta	Aktiv som köpman	Birkarl
Jöns i Avan	Avan 2	6½		1543	
Håkan Persson	Avan b			1559	
Olof Andersson	Tåme 2	13	ja	1577-1605	enl. Bureus
Jon Andersson	Tåme 2	13	ja	1579	
Anders Olsson	Tåme 2	13	ja	1605	
Jon Christiersson	Frostkåge 12			1586-1592	
Nils Olsson	Östanbäck 3	5		1562	
Nils Hansson Skräddare	Östanbäck 10	8		1556-1590	1590
Hans Nilsson	Östanbäck 10	8	ja	1584	
Olof Persson	Östanbäck 15	13		1549	
Nils Andersson	Storkåge 1		ja	1587	
Per Tomasson	Storkåge 4	15		1543-1549	
Tomas Kettilsson	Storkåge 4	15	ja	1556-1566	
Jon Olsson	Storkåge 11	5½		1590	1590
Lasse Hansson	Storkåge 19			1554-1566	
Olof Larsson	Storkåge 19		ja	1586-1588, 1600	
Göran Olsson	Storkåge a			1590	
Jon Olsson	Boviken 1	8½		1590	
Lasse Persson	Ersmark 1	18½		1543-1566	
Nils Persson Skräddare	Kusmark 1			1559-1564	
Anders Jonsson Borgare	Kågeträsk 2	7½		?	
Olof Olsson	Degerbyn 5			1592-1593	
Nils Svensson	Skråmträsk 5	9½		1586-1588	
Sven Nilsson	Skråmträsk 7	9½	ja	1586-1593	
Kerstin	Skråmträsk 7	9½		1593	
Håkan Hermansson	Gummark a	12		1549	
Lasse Persson	Hjoggböle 3	7		1599	
Clemet Öndesson	Falmark 1	12½		1547-1566	
Östen Clemetsson	Falmark 1	12½	ja	1582-1590	1590
Estil Clemetsson	Falmark 1	12½	ja	1586	
Mats Nilsson	Falmark 2			1556-1566	
Per Matsson	Falmark 2			1586-1587, 1590	1590
Moses Larsson	Falmark 11	4		1569?	
Olof Hansson	Falmark 11	4		1586-1590	1590
Olof Nilsson	Falmark 16	11½		1549-1564	
Nils Nilsson	Falmark 20	7½	ja	1549-1564	
Olof Eriksson Skräddare	Bodan 1	9		1559-1560	

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Areal i spl.1543</i>	<i>Sluta</i>	<i>Aktiv som köpman</i>	<i>Birkarl</i>
<i>Nils Larsson</i>	<i>Tjärn 5</i>	<i>12</i>		<i>1587-1588</i>	
<i>Jon Andersson</i>	<i>Böle 5</i>	<i>10</i>		<i>1587-1589</i>	
<i>Jakob Nilsson</i>	<i>Böle 12</i>		<i>ja</i>	<i>1577</i>	
<i>Anders Arvidsson</i>	<i>Morön 4</i>	<i>12</i>		<i>1587-1592</i>	
<i>Clemet Öndesson</i>	<i>Hedensbyn a</i>	<i>10</i>		<i>1620-tal</i>	
<i>Olof Nilsson</i>	<i>Hedensbyn 9</i>	<i>10</i>	<i>ja</i>	<i>1583-1594</i>	
<i>Erik Jönsson</i>	<i>Tuvan 2</i>	<i>14</i>		<i>1564-1566</i>	
<i>Holger Larsson</i>	<i>Tuvan 2</i>	<i>14</i>		<i>1586-1589</i>	
<i>Olof Ersson</i>	<i>Tuvan 2</i>	<i>14</i>	<i>ja</i>	<i>1578</i>	
<i>Per Olofsson</i>	<i>Bergsbyn 7</i>	<i>3</i>	<i>ja</i>	<i>1594?</i>	
<i>Herman Olsson</i>	<i>Ytterursviken 1</i>	<i>5</i>	<i>ja</i>	<i>1600</i>	
<i>Önde Christiersson</i>	<i>Ytterursviken 1</i>	<i>5</i>	<i>ja</i>	<i>1644?</i>	
<i>Olof Jonsson</i>	<i>Innervik 8</i>	<i>8</i>	<i>ja</i>	<i>1588-89, 1600</i>	<i>1590</i>
<i>Anders Larsson</i>	<i>Yttervik 2</i>	<i>13</i>		<i>1547</i>	
<i>Lars Andersson</i>	<i>Yttervik 2</i>	<i>13</i>	<i>ja</i>	<i>1549-1581</i>	
<i>Olof Larsson</i>	<i>Yttervik 2</i>		<i>ja</i>	<i>1580</i>	
<i>Mårten Persson</i>	<i>Yttervik 5</i>	<i>5</i>	<i>ja</i>	<i>1644?</i>	
<i>Daniel Andersson</i>	<i>Buredå 1</i>	<i>12</i>		<i>1560</i>	
<i>Olof Jonsson</i>	<i>Buredå 2</i>	<i>16</i>		<i>1543, 1556-1557</i>	
<i>Ambrosius Anders- son Burman</i>	<i>Buredå 3</i>			<i>1586-1590</i>	
<i>Anders Olsson</i>	<i>Buredå 5</i>			<i>1547-1562</i>	<i>1553</i>
<i>Sven Nilsson</i>	<i>Buredå 5</i>		<i>ja</i>	<i>1566, 1574</i>	
<i>Hans Andersson</i>	<i>Buredå 6</i>	<i>16</i>		<i>1547-1549</i>	
<i>Karl Mosesson</i>	<i>Buredå 8</i>	<i>16</i>		<i>1547-1554</i>	<i>1553</i>
<i>Nils Persson Skräddare</i>	<i>Buredå 8</i>	<i>16</i>		<i>1559-1562</i>	
<i>Olof Björnsson</i>	<i>Buredå 8</i>	<i>16</i>	<i>ja</i>	<i>1570-1580</i>	<i>1580</i>
<i>Carl Olsson</i>	<i>Buredå 8</i>	<i>16</i>		<i>1593</i>	
<i>Nils Larsson</i>	<i>Burvik 7</i>	<i>5</i>	<i>ja</i>	<i>1599-1600</i>	
<i>Sven Olsson</i>	<i>Bäck 7</i>	<i>12</i>		<i>1547, 1549</i>	
<i>Per Olsson</i>	<i>Bäck 11</i>	<i>5½</i>		<i>1599</i>	
<i>Pål Larsson</i>	<i>Prästbordet</i>			<i>1549</i>	
<i>Andreas Olavi</i>	<i>Prästbordet</i>			<i>1556</i>	
<i>Erik Laurentii</i>	<i>Prästbordet</i>		<i>ja</i>	<i>1572, 1581</i>	

Tabell 7. Hantverkare i Skellefteå storsocken 1539-1650

Namn	Gård	Ågare	Yrke utöver bonde	Areal 1543 eller 1609 spannland
<u>Kopparslag</u>				
<u>are</u>				
Jöns Mickelsson Finne	Ersmark 13	1613-1642		
Eskil Hindersson Finne	Klutmark 7	1606-1627		0
<u>Målare</u>				
Per Olsson	Hedensbyn 13	1570-1621		10
Mats målare	Skellefteå	1622	blir borgare i Piteå	
<u>Skinnare</u>				
Nils Larsson	Östanbäck 4	1548-1603		7½
<u>Skomakare</u>				
Jon Olsson	Byske 3	1546-1561		4
Lasse skomakare	Myckle a	1568-1571		5
Anders Andersson	Hedensbyn 1	1630-1632, 1637-1640		7
Hök Sibjörnsson	Hedensbyn 9	1539-1560		8½
Jon Olsson	Hedensbyn 11	1539-1562		8
Anders skomakare	Innervik	1526		0
Jon skomakare	Prästbordet	1579		0
<u>Skråddare</u>				
Anders Nilsson	Åbyn 4	1613-1676		12½
Peder Olsson	Tåme 1	1564-1623		6
Lasse Persson	Drängsmark 10	1569-1594		10
Nils Hansson	Östanbäck 10	1564-1592	köpman, birkarl	8
Nils Persson	Kusmark 1	1557-1587	köpman	13½
Karl Persson	Varutråsk	1571		0
Nils Andersson	Medle 2	1569-1620		12
Christoffer Ersson	Klutmark 4	1551-1554, 1558-1583		8
Olof Ersson	Bodan 1	1566-1586	köpman	9
Jon Andersson	Böle 5	1556-1606	köpman	10
Nils Jonsson	Bergshyn 2	1561-1593		4

Namn	Gård	Ågare	Yrke utöver bonde	Areal 1543 eller 1609 spannland
<u>Smeder</u>				
Anders Jönsson	Drängsmark 15	1643-1660-tal	knekt	4
Jon Jonsson	Frostkåge 10	1539-1592		6½
Jöns Andersson	Frostkåge d	1570-1572		10
Anders Persson	Ostvik 10	1587-1623		8
Anders Persson	Storkåge 18	1646-	knekt	10
Anders Andersson	Stämmingsgården 3	1540-1550-tal		10
Olof Olofsson	Stämmingsgården 3	1644-1678	knekt	6½
Hindrick Svensson	Stämmingsgården 4	1636-1653		3
Clemet Olsson	Stämmingsgården 5	1539-1582	länsman	6
Olof Jonsson	Stämmingsgården 5	1624-1663		7
Olof Olsson	Stämmingsgården a	1539-1549		8
Jon Olsson	Stämmingsgården a	1551-1556		8
Hindrick Olsson	Stämmingsgården a	1557-1595		8
Hindrick Olsson	Stämmingsgården c	1539-1577		5
Erik Svensson	Degerbyn 5	1546-1582		ca 5
Christier Jonsson	Klutmark 3	1606-1626		3
Sven Christiersson	Klutmark 3	1625-1630		3
Olof Sturdsson	Ragvaldstråk 6	1539-1557		9½
Anärs Jonsson	Böle 4	1623-1641		5
Per Andersson	Böle 4	1639-1685		5
Jon Andersson	Böle 4	1642-1669	knekt	5
Olof Andersson	Böle 4	1646-1670-tal	knekt	5
Per Andersson	Furunäs 3	1640-1661	knekt	1½
Anders Jonsson	Innervik 7	1539-1562		8
Anders Tomasson	Yttervik 4	1646-1670-tal	knekt	7

Tabell 8. Befriade från lösefattskrivning för det nya bergsbruket vid Kägeträsk 1627-1630

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>År</i>
<i>Per Hindersson</i>	<i>Åbyn 2</i>	<i>1627, 1628, 1630</i>
<i>Anders Olsson</i>	<i>Tåme 2</i>	<i>har 2 drängar 1628</i>
<i>Jon Andersson</i>	<i>Tåme 2</i>	<i>1627, 1628, 1630</i>
<i>Nils Jakobsson</i>	<i>Drängsmark 10</i>	<i>1627, 1630</i>
<i>Lasse Jönsson</i>	<i>Myckle 7</i>	<i>1627, 1628, 1630</i>
<i>Jakob Persson</i>	<i>Klutmark 9</i>	<i>1629</i>
<i>Kari Ersson</i>	<i>Sunnanå 1</i>	<i>1627, 1628</i>
<i>Per Karisson</i>	<i>Sunnanå 1</i>	<i>1628</i>
<i>Clemet Öndesson</i>	<i>Hedensbyn a</i>	<i>1627, har dräng 1628, ledare för företaget</i>
<i>Per Nilsson</i>	<i>Falmark 5</i>	<i>1627, 1628, 1630</i>
<i>Abraham Staffansson</i>	<i>Innerursviken 3</i>	<i>1630</i>
<i>Nils Ambrosiusson</i>	<i>Bureå 3</i>	<i>1627, 1628, 1630</i>
<i>Nils Jakobsson</i>	<i>Bureå</i>	<i>1628, möjligen dräng och från Drängsmark</i>
<i>Moses Jonsson</i>		<i>1627, troligen dräng</i>
<i>Lars Nilsson</i>		<i>1627, troligen dräng</i>

Drängar

<i>Per Nilsson</i>	<i>1630</i>
<i>Nils Larsson</i>	<i>1630</i>
<i>Per Andersson</i>	<i>1630</i>
<i>Per Andersson</i>	<i>1630</i>
<i>Per Nilsson</i>	<i>1630</i>
<i>Sven Christierson</i>	<i>1630</i>
<i>Sven Hindersson</i>	<i>1630</i>

Tabell 9. Personer som tjänstgjort vid Piteå silververk 1637-1650 samt med notering om de även tjänstgjort vid Luleå silververk

Personerna presenteras efter byns läge från norr till söder.

Förkortningar: s=senare i livet.

Namn	Gård	Bruksknekt Piteå silververk	Bruksknekt Luleå silververk	Bonde	Annan tjänstgöring vid Piteå silververk
Anders Andersson	Gagsmark 2	1646			
Jon Andersson	Gagsmark 3			ja	levererat räkningssved 1637
Anders Östensson	Gagsmark 5			ja	bergssälle 1637
Jon Jonsson	Gagsmark 5	1646		ja s	
Per Jakobsson	Källbomark 4	1646			
Olof Nilsson Kinnbäck	Kinnbäck 4	1646, 1648	1662-64	ja	drivare
Jakob Matsson	Avan 1				1637
Anders Andersson	Avan 2	1639			
Olof Andersson	Åbyn 4	1646			
Nils Olofsson	Åbyn 5	1642-43, 1646-48		ja	
Olof Eriksson	Tåme 1	1646		ja	
Herman Nilsson Nabb	Byske 2	1646		ja	
Olof Nilsson Byske	Byske 4	1648	1662, 1664	ja	vaskare
Peder Nilsson	Byske 4	1646			
Abraham Persson Fahl	Drängsmark 2	1647-48	1663-64		vaskardräng, ved- huggare
Per Eriksson	Drängsmark 4			ja	levererat räkningss- ved 1637
Jöns Ersson	Drängsmark 6			ja	1637
Per Larsson	Drängsmark 9			ja	1637
Abraham Olofsson Dobblare	Drängsmark 12	1647	1664		gruvdräng, gruvveds- huggare
Anders Jönsson Polack	Drängsmark 15	1648	1661-63	ja	smedjdräng
Anders Jakobsson	Frostikåge 2	1642		ja	
Per Olsson	Frostikåge 3	1642-48		ja	
Kjell Tomasson Frusen	Frostikåge 7	1646		ja s	1637
Lars Larsson	Frostikåge 9	1646			
Jakob Nilsson	Ostvik 1	1646			
Olof Olsson Svart	Ostvik 2	1642	1661-62, 1664	ja	
Herman Andersson Kidrling	Ostvik 4	1646	1663		gruv- och kolvedshuggare

Namn	Gård	Bruksknekt	Bruksknekt	Bonde	Annan tjänstgöring vid Piteå silververk
		Piteå	Luleå		
		silververk	silververk		
Anders Jakobsson	Ostvik 10	1642-1650			
Jon Jakobsson	Ostvik 10	1646			
Lars Nilsson	Östänbäck 4	1646-50		ja	
Nils Larsson Brask	Östänbäck 4	1648	1664	ja	gruvdräng
Olof Andersson	Östänbäck 7	1639-42		ja	
Mickel Hansson	Östänbäck 10	1642-48			
Rogert Persson Bjur	Östänbäck 15	1646-48	1661-62	ja	kolardräng
David Persson	Storkåge 3			ja	levererat räkknings- ved 1637
Olof Larsson	Storkåge 5	1643-50			
Olof Andersson Tolfman	Storkåge 7	1645-48	1661, 1664	ja	gruvdräng
Johan Öndesson	Storkåge 8	1646		ja s	
Erik Öndesson	Storkåge 8			ja	levererat räkknings- ved 1637
Peder Mårtensson Hybeck	Storkåge 12	1646	1664		gruvdräng
Anders Persson Köpman	Storkåge 18	1646	1661-63		gruv- o. smedjedräng
Lars Persson	Storkåge 18			ja	levererat räkknings- ved 1637
Anders Andersson	Boviken 1	1642		ja	
Östän Andersson	Boviken övriga	1646			
Olof Mårtensson Fågel	Ersmark 3	1646, 1648	1664		gruvdräng
Olof Andersson Kråppa	Ersmark 5	1646		ja	
Anders Nilsson	Ersmark 12	1642		ja	
Hans Eskilsson	Ersmark 13	1646		ja	
Anders Nilsson Klut	Kusmark 3	1641-46			
Clemet Larsson	Kusmark 5	1646			
Clemet Östensson Lohm	Kusmark 9	1646-48	1661-69	ja s	kolardräng
Lars Östensson	Kusmark 9	1642		ja	1637
Sven Eriksson	Kusmark 13	1646			
Anders Eriksson	Kusmark 13	1642		ja	
Jakob Eriksson	Kusmark 16	1642-46			
Lars Olofsson Kusse	Kusmark 19	1646, 1648	1663	ja	gruvdräng
Johan Jakobsson	Kågeträsk 3				1637
Peder Larsson Gråån	Kågeträsk 5	1648	1664	ja	gruvdräng
Olof Matsson	Kågeträsk 6			ja	bergssälle 1637
Olof Eriksson	Bjurvatmet 2	1642-46		ja	

Namn	Gård	Bruksknekt	Bruksknekt	Bonde	Annan tjänstgöring vid Piteå silververk
		Piteå	Luleå		
		silververk	silververk		
Anders Jakobsson	Bjurvattnet 2	1646			
Herman Jakobsson	Varutråsk 3	1646-48		ja	
Olof Olofsson Stem	Ståmnings- gården 3	1646-	1662	ja	smed
Tomas Mosesson	Ståmnings- gården 3	1646			
Hindrick Andersson	Myckle 4			ja	1637
Jöns Andersson Wakel	Myckle 6	1646		ja	
Nils Östensson	Medle 4	1646			
Josef Nilsson	Medle 8	1646			
Olof Andersson	Medle 9				1637
Hindrick Andersson	Klutmark 1	1641-45		ja	
Anders Olofsson	Klutmark 8	1645		ja	1637
Olof Hindersson	Klutmark övriga	1642-44			
Östen Jonsson	Skråmträsk 4	1646			
Olof Påvelsson	Norsjö 5	1646		ja s	
Mickel Andersson Dyhr	Norsjö 6	1646	1664		gruvdräng
Jon Olofsson Göök	Norsjö 9	1646-47	1664		gruvdräng
Zackris Jakobsson	Norsjö 11	1646-48			
Hindrick Larsson	Långträsk 1	1646			
Karl Tomasson	Långträsk 3	1645-47		ja	
Olof Tomasson	Långträsk 3	1646			
Jon Olsson Friare	Långträsk 4	1646	1664		gruvdräng
Tomas Påvelsson	Kamträsk 3	1646			
Tomas Olsson Lohm	Basutråsk 1	1646	1664		smältardräng
Anders Svensson	Finnfors 1	1642-50			
Per Andersson	Finnfors 1			ja	levererat räknings- ved 1637
Per Östensson	Lund 1	1646			
Carl Andersson	Sunnanå 1	1642-48		ja s	
Olof Persson Funke	Sunnanå 2	1648	1661-62	ja	vaskare
Peder Olofsson Pipare	Sunnanå 3	1646			
Lars Andersson	Gårdsmark 2	1646			
Abraham Andersson Kock	Gummark 4	1646-48	1661-62, 1664		gruvdräng
Erik Olofsson	Gummark 6	1646		ja	
Sven Uter	Gummark övriga	1646			

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Bruksnekt Piteå silver- verk</i>	<i>Bruksnekt Luleå silver- verk</i>	<i>Bonde</i>	<i>Annan tjänst- göring</i>
<i>Jon Kiäkelling Stora Jon Andersson</i>	<i>Gummark övriga Ragvaldstråk 2</i>	<i>1646</i>		<i>ja</i>	<i>levererat räknings- ved 1637</i>
<i>Johan Olsson Per Andersson</i>	<i>Ragvaldstråk 3 Ragvaldstråk 4</i>	<i>1646</i>		<i>ja</i>	<i>levererat räknings- ved 1637</i>
<i>Jöns Jonsson Olof Pijka Johan Persson Erik Påvelsson Årved Matsson Hans Persson Per Eriksson</i>	<i>Ragvaldstråk 6 Ragvaldstråk övriga Hjoggböle 3 Hjoggböle övriga Falmark 2 Falmark 5 Falmark 8</i>	<i>1646 1646 1646 1646 1646 1646</i>		<i>ja</i>	<i>levererat räknings- ved 1637</i>
<i>Sven Ersson Jakob Olsson Per Jonsson Per Eriksson Per Andersson Skått Lilla Hans Persson Lars Matsson Olof Olsson Anders Jonsson Olof Persson Nils Andersson Anders Östensson Anders Andersson Olof Andersson Tåttsmedh- Tättnng</i>	<i>Falmark 9 Falmark 10 Falmark 12 Falmark 13 Falmark 14 Falmark 18 Falmark 20 Bodan övriga Rönnbäcken 1 Rönnbäcken övriga Tjärn 4 Tjärn 5 Böle 3 Böle 4</i>	<i>1646 1646 1646 1646-47 1646 1646 1646 1646 1642</i>		<i>ja ja</i>	<i>1637 bergssälle 1637 gruvdräng</i>
<i>Jon Andersson Nasasmed Jöns Persson Johan Andersson Skryt Erik Andersson Nils Andersson Peder Öndesson Kolare Anders Jakobsson Per Olsson Jakob Jönsson Herman Hermansson Ryss</i>	<i>Böle 4 Böle 7 Böle 9 Hedensbyn 1 Hedensbyn 1 Hedensbyn 6 Hedensbyn 7 Hedensbyn 11 Hedensbyn övriga Tuvan 1</i>	<i>1642- 1646 1646, 1648 1642-46 1642 1641- 1646 1646 1646 1646</i>	<i>1660-tal 1661-69</i>	<i>ja ja</i>	<i>vaskardräng smed gruv- o. kolvedsdräng kolare</i>

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Bruksknekt</i> <i>Piteå silver-</i> <i>verk</i>	<i>Bruksknekt</i> <i>Luleå silver-</i> <i>verk</i>	<i>Bonde</i>	<i>Annan tjänst-</i> <i>göring</i>
<i>Johan Olofsson</i>	<i>Bergsbyn 1</i>	<i>1645-46</i>		<i>ja</i>	
<i>Olof Olsson</i>	<i>Bergsbyn 1</i>	<i>1646</i>			
<i>Peder Clemetsson</i>	<i>Bergsbyn 4</i>	<i>1646</i>			
<i>Anders Olsson</i>	<i>Bergsbyn 4</i>	<i>1646</i>			
<i>Olof Mårtensson</i>	<i>Bergsbyn övriga</i>				<i>1637</i>
<i>Per Olofsson Rask</i>	<i>Furunäs 1</i>	<i>1646</i>	<i>1660-tal</i>	<i>ja s</i>	
<i>Per Andersson Rupk-Mullin</i>	<i>Furunäs 3</i>	<i>1646, 1648</i>	<i>1661</i>		<i>smedsåräng</i>
<i>Lars Andersson Furu</i>	<i>Furunäs 3</i>	<i>1639-48</i>		<i>ja</i>	
<i>Per Nilsson</i>	<i>Ursviken 7</i>	<i>1646</i>			
<i>Anders Andersson</i>	<i>Innervik 3</i>	<i>1646</i>		<i>ja s</i>	
<i>Olof Larsson</i>	<i>Innervik 6</i>	<i>1642-50</i>			
<i>Olof Eriksson</i>	<i>Innervik 10</i>	<i>1642</i>			
<i>Jon Persson</i>	<i>Innervik 12</i>	<i>1646</i>			
<i>Sven Larsson</i>	<i>Innervik 13</i>			<i>ja</i>	<i>1637</i>
<i>Sven Björnsson</i>	<i>Yttervik 1</i>	<i>1646</i>			
<i>Sven Mårtensson</i>	<i>Yttervik 5</i>		<i>1666-69</i>	<i>ja</i>	
<i>Clemt Mårtensson</i>	<i>Yttervik 7</i>	<i>1642</i>		<i>ja</i>	<i>1637</i>
<i>Anders Jonsson</i>	<i>Bureå 2</i>	<i>1642</i>		<i>ja s</i>	
<i>Nils Olsson</i>	<i>Bureå 4</i>	<i>1642-43</i>			
<i>Anders Jonsson</i>	<i>Bureå 5</i>	<i>1642-43</i>			
<i>Lars Björnsson</i>	<i>Bureå 7</i>	<i>1641-43</i>			<i>präst i Nasafjäll</i>
<i>Jakob Månsson</i>	<i>Burvik 2</i>			<i>ja</i>	<i>1637</i>
<i>Lars Andersson Furuknatt</i>	<i>Burvik 3</i>	<i>1646-48</i>	<i>1664</i>	<i>ja s</i>	<i>gruvdräng, malm-</i> <i>stjälpare, hästkörare</i>
<i>Lars Nilsson</i>	<i>Burvik 4</i>			<i>ja</i>	<i>levererar räknings-</i> <i>ved 1637</i>
<i>Anders Andersson</i>	<i>Burvik 5</i>	<i>1640-tal</i>			
<i>Lars Nilsson</i>	<i>Burvik 6</i>	<i>1645</i>			
<i>Lars Olsson</i>	<i>Burvik övriga</i>	<i>1646</i>			
<i>Jon Hansson</i>	<i>Bäck 8</i>	<i>1642-50</i>			
<i>Sven Olsson Bäck</i>	<i>Bäck 10</i>		<i>1658-1669</i>	<i>ja</i>	
<i>Olof Olsson Bäck</i>	<i>Bäck 10</i>	<i>1640</i>	<i>1661</i>		<i>1637</i>

Tabell 10. Fjärdingsmän i Skellefteå socken 1539-1650

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>År</i>	<i>Källa</i>
<i>Jakob Larsson</i>	<i>Drängsmark 10</i>	<i>1604</i>	<i>Mantalslängd 1604</i>
<i>Påvel Olsson</i>	<i>Ostvik 9</i>	<i>1632</i>	
<i>Sjul Isaksson</i>	<i>Storkåge 11</i>	<i>1607</i>	<i>Längd över skjutsfärdspenning 1607</i>
<i>Anders Ersson</i>	<i>Kusmark 16</i>	<i>1663</i>	<i>Dombok 1663</i>
<i>Jon Olsson</i>	<i>Myckle 5</i>	<i>1604</i>	<i>Mantalslängd 1604</i>
<i>Sjul Jönsson</i>	<i>Böle 9</i>	<i>1604</i>	<i>Mantalslängd 1604</i>
<i>Nils Larsson</i>	<i>Innervik 13</i>	<i>1604</i>	<i>Mantalslängd 1604</i>

Tabell 11. Länsmän i Skellefteå socken 1539-1650.

<i>Namn</i>	<i>Gård</i>	<i>Tid</i>
<i>Nils Hansson</i>	<i>Åbyn 1</i>	<i>efter 1650</i>
<i>Olof Andersson</i>	<i>Tåme 2</i>	<i>1577-1607</i>
<i>Anders Olsson</i>	<i>Tåme 2</i>	<i>1607-1630</i>
<i>Jon Andersson</i>	<i>Tåme 2</i>	<i>1630-1646</i>
<i>Anders Jonsson</i>	<i>Tåme 2</i>	<i>1654</i>
<i>Jon Olsson</i>	<i>Byske 4</i>	<i>1599</i>
<i>Andreas Olai</i>	<i>Storkåge 1</i>	<i>1564</i>
<i>Olof Larsson</i>	<i>Storkåge 18</i>	<i>1607</i>
<i>Olof Jonsson</i>	<i>Boviken 1</i>	<i>1574</i>
<i>Lars Persson</i>	<i>Ersmark 1</i>	<i>1570-1571</i>
<i>Clemet Olsson Smed</i>	<i>Stämninggården 5</i>	<i>1565-1566</i>
<i>Nils Albrektsson</i>	<i>Myckle 3</i>	<i>1560, 1562-1563</i>
<i>Karl Ersson</i>	<i>Sunnanå 1</i>	<i>1615</i>
<i>Lars Olsson</i>	<i>Gårdsmark 2</i>	<i>1613-1614</i>
<i>Lars Olsson</i>	<i>Gårdsmark 1</i>	<i>1675-1676</i>
<i>Erik Larsson</i>	<i>Hjoggböle 4</i>	<i>efter 1650</i>
<i>Nils Ambrosiusson</i>	<i>Tjärn 4</i>	<i>1639-1640, 1642</i>
<i>Nils Larsson</i>	<i>Tjärn 5</i>	<i>1598</i>
<i>Anders Jakobsson</i>	<i>Böle 8</i>	<i>1552</i>
<i>Sjul Jönsson</i>	<i>Böle 9</i>	<i>1613</i>
<i>Anders Arvidsson</i>	<i>Morön 4</i>	<i>1607-1610</i>
<i>Olof Nilsson</i>	<i>Hedensbyn 8</i>	<i>1587-1606</i>
<i>Jon Olsson Skomakare</i>	<i>Hedensbyn 11</i>	<i>1558</i>
<i>Johan Hermansson</i>	<i>Tuvan 1</i>	<i>efter 1650</i>
<i>Anders Olsson Silbo</i>	<i>Tuvan 3</i>	<i>1572-1573</i>
<i>Abraham Staffansson</i>	<i>Innerursviken 3</i>	<i>1627-1629</i>
<i>Anders Olsson</i>	<i>Innervik 8</i>	<i>1636</i>
<i>Lars Andersson</i>	<i>Ytervik 2</i>	<i>1567-1569, 1578</i>
<i>Karl Mosesson</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>1540-tal enl. Bureus</i>
<i>Olof Carlsson Burman</i>	<i>Bureå 8</i>	<i>efter 1650</i>
<i>Nils Nilsson</i>	<i>Prästbordet, kyrk- staden</i>	<i>1644, 1646-1647</i>

Tabell 12. Studenter från Skellefteå socken 1539-1650

Förkortningar: UU = Uppsala universitet, P = prästutbildning, troligen i Uppsala. JB = Bure, Joh. Th., *Om Bura namn och ått*, volym X36. Uppsala universitetsbibliotek. Bygdén = Bygdén, Leonard, *Hernösand stifts herdaminne*, 1-4, Uppsala 1923-1926. Matrikel = Modin, Erik & Söderberg, E.N., *Matrikel öfver i Upsala studerande norrlänningar 1595-1889*, Stockholm 1889. Steckzén = Steckzén, Bertil, *Västernorrlands regementes officerare till år 1841*, Umeå 1955.

Namn	Gård	Skola	Tid	Källa	Faderns yrke	Åker-areal i spannländ
Nils Jönsson	Ev. Tåme 2	UU	1656	Dombok	Länsman	18
Jonas Nicolai Buscherus	Byske 4	UU	1634	Bygdén	Bonde	10
Pål Eriksson	Ostvik 4	Söderut	ca 1560	JB	Bonde	5½
Eriand Eriksson	Ostvik 4	P	ca 1560	JB	Bonde	5½
Moses Nilsson	Östanbäck 10	Stockholm	ca 1600	JB	Birkarl, Sexman	8
Mårten Andersson	Frostkåge c	P?	ca 1560	JB	Bonde	4½
Jon Tomasson	Storkåge 4	P	ca 1580	JB	Köpman	15
Torkel Tomasson	Holmsvattnet 1	P	ca 1570	JB	Bonde	8
Olavi Jona	Böle 5	UU	ca 1600	JB	Köpman	10
Jon Olsson Djäken	Bergsbyn 1	Skrivkunnig	ca 1525			6
Olof Petri Kuut	Bergsbyn 7	Gävle präst	ca 1600	JB+Bygdén	Hövtitsman	30
Olof Larsson	Yntervik 2	P	ca 1580	JB+Bygdén	Länsman, Köpman	13
Ezekiel Olofsson	Yntervik 4	P	ca 1540	JB	Bonde	4
Jon Olofsson	Bureå 1	P?	ca 1510	JB	Bonde	12
Jon Danielsson	Bureå 1	P	ca 1560	JB	Bonde	12
Olof Andersson	Bureå 1	Stockholm	ca 1600	JB	Bonde	12
Olof Ambrosiusson	Bureå 3	UU	1627	Matrikel	Köpman	4
Anders Nilsson	Bureå 5	UU	ca 1600	JB	Bonde	8
Lars Björnsson	Bureå 7	UU	1626	Matrikel	Bonde	7
Mikael Björnsson	Bureå 7	UU	1630	Matrikel	Bonde	7
Jakob Olsson Burman	Bureå 8	Stockholm	1608	Steckzén	Birkarl, Köpman	16
Gert Gertsson	Prästbordet	UU	1618	Bygdén	Kyrkoherde	8

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Otryckta källor

- Folkrorelsearkivet i Skellefteå, Hjoggböle byaarkiv, handlingar rörande storskiftet, 1796?.
- Jonas Geddas karta över Ume lappmark från 1671.
- Kammararkivet Jordeböcker Västerbottens län 1630-1650 (vissa år), SVARS mikrokort S01954-S01965.
- Kammararkivet Landskapshandlingar Norrland 1552, 1587, 1591, 1598-1610, SVARS mikrokort S01156-S01173.
- Kammararkivet Landskapshandlingar Västerbotten 1539-1629, SVARS mikrokort S01041-S01155.
- Kammararkivet Länsräkenskaper Norrland verifikat 1631-1641, SVARS mikrokort S05366-S05400.
- Kammararkivet, Länsräkenskaper Västerbotten landsbok verifikat 1642-1650, SVARS mikrokort S05401-S05415.
- Kammararkivet, Mantalslängder Västerbottens län 1642-1650, SVARS mikrokort S01861-SS01869.
- Kammararkivet, Älvsborgs lösen 1571, Norrland, hela landet, Svans mikrokort S00358.
- Kammararkivet, Älvsborgs lösen 1613, Norrland 1:a - 6:e terminen och Norrland 6-9 restuppbörden, SVARS mikrokort S00308-S00316.
- Kammararkivet, Boskaps- med flera längder, rullfilm CD155-CD161.
- Kammararkivet, Strödda räkenskaper och handlingar före 1630, rullfilm CD3492-3502.
- Krigsarkivet, Militärräkenskaper 1556:21-35 och 1562, SVARS mikrokort K01181, K01187.
- Krigsarkivet, Roterings- och utskrivningslängder, Norrland 1621-1649, SVARS mikrokort K04321-K04355.
- Krigsarkivet, Rullor, 1621-1650, SVARS mikrokort K01362-K01982 (spridda volmer, dock minst en från varje år).
- Landsarkivet i Härnösand, Kronofogden i Skellefteå arkiv GI:1, Längd på Taxerade Fiskerien i Västerbotts Läns Andra Fögderie för År 1773.
- Landsarkivet i Härnösand, Skellefteå tingslag, hösttinget 1835, nr 21, rullfilm GH1596.
- Lantmäteriverket i Gävle, Ångermanland, Västerbotten, Norrbotten, 1640-talets geometriska jordeböcker, mikrofilm rulle 14, X1-21.
- Lundberg, Knut, *Familjeregister över Skellefteå socken 1650-1760*, 1-4, Skellefteå museum.
- Lundström, Ulf, *Rapport från båtinventeringen*, Skellefteå 1990, 39 s. Skellefteå museum.
- Riksarkivet, Domar och saker 1612-1623.
- Riksarkivet, Handlingar rörande tullväsendet, vol. 30. Lilla tullen i Piteå stad 1637. SVARS mikrokort 17450.
- Riksarkivet, Stockholm (RA): Städernas skrivelser och besvär, volym 100, Piteå. Brev utfärdat av Johan Månsson Ulfsparre i Skellefteå prästgård 2 juli 1624.
- Riksarkivet, Slottstullen i Stockholm 1556-1603.

Skellefteå kyrkas räkenskaper för 1713. Avskrifterna gjorda av Nicolaus Buscherus.
Skellefteå landsförsamling Lla:1, Skellefteå kyrkas räkenskapsbok 1544-1650. Fotostatkopier på Skellefteå museum.
Svea hovrätt, renoverade domböcker, avseende Skellefteå 1635-1650. Västmanland 1635:2, Örebro 1637-39:6, 1639:7, 8-11, 1641-44:8-11, 1645:12, Gävleborg 1646:50:2, 1650-52:3. SVARS mikrokort D00206, D00059, D00060, D00061, D00063, D00303, D00304.
Svea hovrätt, renoverade domböcker, Gävleborgs län, 1664-1665, 1665-1668, 1668-1669, 1675, SVARS mikrokort D00317, D00318 D00326, D61582, D61588.
Svea hovrätt, renoverade domböcker, Västerbottens län, 1672-1674, SVARS mikrokort D00373,
Svea hovrätt, renoverade domböcker, Västerbottens län, 1731-1737, rullfilm CD 1313.
Umebladet 2 november 1850. Mikrofilm på Skellefteå museum.
Uppsala universitetsbibliotek, Bure, Joh. Th, *Om Bura namn och ätt*, X36, SVARS mikrokort S00572.

Litteratur

Andersson, Kent & Anderö, Henrik, *Ordbok för släktforskare*, 2 uppl. Västerås 1997.
Andersson, Olof, "Skelleftebor i Piteå stad", i: *Roten : Medlemsblad för Föreningen Skelleftebygdens släktforskare*, 31, 1990.
Andersson, Olof, "Släktingar dom finns: Om Piteåborgarna 1707 och deras anor", i: *Roten : Medlemsblad för Föreningen Skelleftebygdens släktforskare*, 32, 1990.
André, Per, "En handelsresa till Stockholm 1807", i: *Skelleftebygden - Årsskrift utgiven av Föreningen för Skellefteforskning - Skefo*, Skellefteå 1995.
Awebro, Kenneth, "Ädelmetall till varje pris : bruksknektarna och Luleå silververks första svåra år 1660-1664", i: *Älvdal i norr*, Luleå 1990.
Berggren, Åke, *Fisket i Piteå 1 - Från medeltid till tidigt 1900-tal*, Piteå 1995.
Bergsland, Knut, "Lais Lappebyen", i: *Kultur på karrig jord*, Oslo 1978.
Bergling, Ragnar, *Kyrkstanen i övre Norrland*, Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 3, Uppsala 1964.
Boken om Kåge, Storkåge byamän, Kåge 1987.
Bromé, Janrik, *Nasafjäll: Ett norrländskt silververks historia*, Stockholm 1923.
Bureus, Johannes, "Sumlen", utg. af G.E. Klemming, i: *Nyare bidrag till kännedom om De svenska landsmälen och svenkt folklied*, h. 24, Stockholm 1886.
Burman, Mattias, *Bure kloster - ett kloster, gille, landsköpmansgård, eller någon för oss okänd institution?*, CD-uppsats i arkeologi, vt 1997, Umeå universitet.
Bygdén, Leonard, *Hernösands stifts herdaminne*, 3, Uppsala 1925.
Edlund, Lars-Erik, "Några perspektiv på ortnamn och kulturområden i övre Norrlands kustland", i: *Saga och sed*, Uppsala 1989.
Fahlgren, Karl, "Från landsmöten, landsting och häradsting under 1500- och 1600-talen", i: *Skellefte sockens historia*, 1:2, Uppsala 1956.
Fahlgren, Karl, "Skelleftebygden", i: *Skellefte sockens historia*, 1:1, Uppsala 1953.
Fellström, K.H., *Från kyrkbacken*, Skellefteå 1950.
Friberg, Nils, *Stockholm i bottniska farvatten: Stockholms bottniska handelsfält under senmedeltiden och Gustav Vasa*, Monografier utgivna av Stockholms kommun 53, Stockholm 1983.
Gallén, Jarl, *Det "Danska itinerariet": Franciskansk expansionsstrategi i Östersjön*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland, 579, Helsingfors 1993.

- Gallén, Jarl, *Nöteborgsfreden och Finlands medeltida östgräns*. Svenska litteratursällskapet i Finland 427:1, Helsingfors 1968.
- Gipe, Jonas, *Burträsk: En sockenkrönika fram till omkring 1870*, Uppsala 1955.
- Göthe, Gustaf, *Om Ume lappmarks svenska kolonisation: Från mitten av 1500-talet till omkr. 1750*, Uppsala 1929.
- Handlingar till Nordens historia 1515-1523*. Historiska handlingar 39, Stockholm 1967-1969.
- Hellbom, Algot, *Saköresbok för Medelpad 1541-1609*, Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 14, Umeå 1976.
- Hellbom, Algot [utg.], *Tingsprotokoll för Njurunda*, 1, Sundsvall 1982.
- Hoppe, Gunnar, *Vägarna inom Norrbottens län*, Geographica 16, Uppsala 1945.
- Hultblad, Filip, *Övergången från nomadism till agrar bosättning i Jokkmokks socken*, Nordiska museet: Acta lapponica XIV, Stockholm 1968.
- Johansson, Joh. P., "Ett hemman genom tiderna: Strand nr 1 i Vännäs socken 1539-1952", i: *Västerbotten*, Umeå 1953.
- Jonsson, Ingvar, *Jordskatt och kameral organisation i Norrland under äldre tid*, Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 9, Umeå 1971.
- Korhonen, Olavi: "Sjokksjokk, pärlfiskarnas sameby?", i: *Flodpärlmusslan : rapport från tvärvetenskapligt seminarium om flodpärlmusslan*, Jokkmokk 1995, s. 177-186. .
- Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid*, 6, Malmö 1961, 13, Malmö 1968.
- Lassila, Mauno, *Vägarna inom Västerbottens län: kommunikationernas utveckling mot bakgrund av befolkning och näringsliv*, Umeå 1972.
- Lillpite i ord och bild: En kavalkad från förr över människor och bygd*, Piteå 1984.
- Lindegren, Jan: "Lokal självstyrelse", i: *Norrländsk uppslagsbok: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund om den norrländska regionen*, 3, Umeå 1995.
- Linné, Carl von, *Laplandsresa år 1732*, Stockholm 1957.
- Lundgren, Åke, *Malå - En resa från istid till framtid*, Bjästa 1989.
- Lundius, Nicolai Lappi, "Descriptio Lapponiae", i: *Berättelser om samerna i 1600-talets Sverige*. Kungl. Skytteanska samfundets handlingar, 27. Umeå 1983.
- Lundström, Arvid, *Förteckning över min fader nämndemannen och hemmansägaren Johan Vilhelm Lundström å sin moders sida* [Släktförteckning samt uppgifter om barndomshemmet samt glimtar ur vardagslivet där genom tiderna. Om Stenbacka, Villvattnet, Burträsk socken]. Stockholm 1957.
- Lundström, Ulf, "Fjällträskfisket ännu en gång", i: *Skelleftebygden - Årsskrift utgiven av Föreningen för Skelleteforskning - Skefo*, Skellefteå 1996.
- Lövänger: En sockenbeskrivning under medverkan av flere fackmän*, utg. av Carl Holm, 1, Umeå 1942.
- Marklund, Bertil, *Samer och nybyggare i det gamla Malå:Tiden 1736-1777*, Skellefteå 1985.
- Modin, Erik & Söderberg, E. N., *Matrikel öfver i Upsala studerande norrlänningar 1595-1889*, Uppsala 1889.
- Mossberg, Kenneth, *Västerbottens regemente under Karl XI: 1665-1695*, Skellefteå kompani, Vårby 1996.
- Nordberg, Albert, *En gammal norrbottensbygd:Anteckningar till Luleå sockens historia*, 1, Luleå 1965.
- Nordlander, Johan, *1543 jordha boocken wthaaft Westhrabotnen*, Norrländska samlingar 6, Stockholm 1905.

- Norrländsk uppslagsbok: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund om den norrländska regionen, 3-4, Umeå 1995-1996.
- Olofsson, Lena & Lindström, Inge, *Fiskelägen och tomtningar i västra Bottenvikens skärgård*, uppsats för C1 i arkeologi, ht 1990, Umeå universitet.
- Olofsson, Sven Ingemar, *Övre Norrlands historia under Carl IX och Gustaf II Adolf*, i: Övre Norrlands historia 2, Umeå 1965.
- Per Clemetsson och hans ättlingar, Luleå 1984.
- Sköld, Peter, *Samisk bosättning i Gällivare 1550-1750*, Center för arktisk kulturforskning, rapport 22, Umeå universitet, Umeå 1992.
- Steckzén, Birger, *Umeå stads historia 1588-1888*, Umeå 1922, (facsimileutgåva 1981).
- Stockholms stads tänkeböcker, 1549-1553*, Stockholm 1937.
- Stockholms stads tänkeböcker, 1570-1583*, Stockholm 1945.
- Stockholms stads tänkeböcker, 1589-1591*, Stockholm 1948.
- Stockholms stads tänkeböcker från år 1592*, 2 (1598-99), Stockholm 1954, 6 (1605-08), Stockholm 1963, 11 (1619), Stockholm 1974.
- Söderlind, Staffan, "Birkarlarna", i: *Fenix*, 3 1986, Stockholm.
- Tegengren, Helmer, "Fångstmän och amasoner: Säsongsflyttningar inom äldre jägar- och fiskarsamhällen", *Norrbotten*, Luleå 1970.
- Vahtola, Jouko, "Birkarlarna", i: *Tornedalens historia* 1, Haparanda 1991.
- Vahtola, Jouko, "Birkarlproblemet", i: *Nordkalotten i en skiftande värld - Kulturer utan gränser och stater över gränser*, *Studia historica septentrionalia* 14:1, Red. Kyösti Julku, Rovaniemi 1987.
- Vallenboken*, red. Sivert Ceder, Skellefteå 1991.
- Wennstedt, Britta, "Kultplatser i övre Norrlands kustland", i: *Oknytt: Johan Nordlander-sällskapets tidskrift* 1989 nr 3-4.
- Westerdahl, Christer, *Norrlandsleden*, 1, Härnösand 1989, s. 167-171. Arkiv för norrländsk hembygdsforskning XXIV 1988-89.
- Westin, J.G., "Bygden växer", i: *Skellefte sockens historia* 1, Uppsala 1953.
- Wiklund, Karl Bernhard & Qvigstad, Just Knud, *Dokument angående flyttlapparna*, 2, Kristiania 1909.
- Västerbotten*, Allhems landskapsböcker, Malmö 1969.
- Övre Norrland förr i tiden 5: Skogen och malmen*, Umeå 1961.
- Övre Norrland förr i tiden 6.: Handel och samfärdsel*, Umeå 1962.
- Övre Norrlands historia*, 1, Umeå 1962.

Noter

¹ Olofsson, Sven Ingemar, "Övre Norrlands historia under Gustaf Vasa och hans söner", i: *Övre Norrlands historia*, 1, Umeå 1962, s. 401.

² Fellström, K.H., *Från kyrkbacken*, Skellefteå 1950, s. 140-142. Fellström anger inte källa och originalhandlingen har inte gått att finna. Däremot finns i Gustaf Höijers arkiv, Forskningarkivet vid Umeå universitet, handskrift 73:18, notisen från 1627 som tar upp indelningen i tredingar. Källan är Skellefteå kyrkoarkiv I.1, nr 128. Notisen finns i ett inventarium från 1652. I sin bok kallar Fellström fjärdingarna *Norr-fjärdingen*, *Öst-fjärdingen*, *Sörfjärdingen* och *Ytterfjärdingen*. Tredingarna från 1627 benämner han *Norr-*, *Öst-* och *Ytter-tredingarna*. Höijers arkiv har från 1627 *norr-*, *Öfr.* samt *Ytter-tredingen*. Därför har jag antagit att Fellström läst fel och att det han kallar

Ytterfjärdingen ska vara *Översta fjärdingen* (som bågaskattelängen 1547 samt Höijer anger). Det Fellström kallar *Östfjärdingen* är sannolikt *Ytterfjärdingen*. Fellström måste ha läst *Öst* i st. f. *Öfr*.

³ Gipe, Jonas, *Burträsk: En sockenkrönika fram till omkring 1870*, Uppsala 1955, s. 47.

⁴ Nordberg, Albert, *En gammal norrbottensbygd: Anteckningar till Luleå sockens historia*, 1, Luleå 1965, s. 81-82.

⁵ Nordlander, Johan, *1543 jordha boocken wthaaft Westhrabotnen*, Norrländska samlingar 6, Stockholm 1905, s. 274-298.

⁶ Westin, J.G., "Bygden växer", i: *Skellefte sockens historia*, d. 1, Uppsala 1953, s. 312. Tyvärr anger Westin inte någon källa för sitt påstående.

⁷ Nordberg a.a. s. 82.

⁸ Jonsson, Ingvar, *Jordskatt och kameral organisation i Norrland under äldre tid*, Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 9, Umeå 1971, s. 62-63.

⁹ Avskrifter av kyrkoräkenskaper Skellefteå kyrka för 1713. Avskrifterna gjorda av Nicolaus Buscherus. Ett tack till Lester Wikström, Uppsala, för tillgång till anteckningarna.

¹⁰ Muntliga uppgifter från professor Egil Johansson, Umeå.

¹¹ Jonsson, Ingvar a.a. s. 290-292.

¹² Westin a.a. s. 348.

¹³ Olofsson, Sven Ingemar a.a. s. 416-417.

¹⁴ Westin a.a. s. 347.

¹⁵ *Övre Norrlands historia*, 1, Umeå 1962, s. 323 f.

¹⁶ *Handlingar till Nordens historia* 39, Stockholm 1967-1969, s. 472-473.

¹⁷ Skellefteå kyrkas räkenskapsbok 1544-1650, Skellefteå landsförsamling LJa:1. År 1548. Fotostatkopier på Skellefteå museum.

¹⁸ Friberg, Nils, *Stockholm i botniska farvatten: Stockholms botniska handelsfält under senmedeltiden och Gustav Vasa*, Monografier utgivna av Stockholms kommun 53, Stockholm 1983, s. 267-271.

¹⁹ Friberg, Nils a.a. s. 255-264.

²⁰ Landskapshandlingar, Västerbotten 1604. Längd över båtströmmingen.

²¹ Olofsson, Lena & Lindström, Inge, *Fiskelägen och tomtningar i västra Bottenvikens skärgård*, C1-uppsats i arkeologi, Umeå universitet, Ht 1990, s. 47-48.

²² Fahlgren, Karl, "Från landsmöten, landsting och häradsting under 1500- och 1600-talen", i: *Skellefte sockens historia*, 1:2, Uppsala 1956, s. 15-16.

²³ Skellefteå sockens dombok 1664, s. 504.

²⁴ Skellefteå sockens dombok 1674, s. 963.

²⁵ Skellefteå sockens dombok 1737, s. 127.

²⁶ Bromé, Janrik, *Nasafjäll: Ett norrländskt silververks historia*, Stockholm 1923, s. 97.

²⁷ André, Per, "En handelsresa till Stockholm 1807", i: *Skelleftebygden - Årsskrift utgiven av Föreningen för Skellefteforskning - Skefo*, Skellefteå 1995, s. 55-60.

²⁸ Andersson, Olof, "Skelleftebor i Piteå stad", i: *Roten: Medlemsblad för Föreningen Skelleftebygdens släktforskare*, 31, 1990, s. 3-5. "Släktingar dom finns: Om Piteåborgarna 1707 och deras anor", i: *Roten*, 32, 1990, s. 14.

²⁹ Edlund, Lars-Erik, "Några perspektiv på ortnamn och kulturområden i övre Norrlands kustland", i: *Saga och sed* 1989, s. 159-161.

³⁰ *Boken om Kåge*, Storkåge byamän, Kåge 1987, s. 18.

- ³¹ Om *Kippe* (i *Kippe treskitth*) återger den ursprungliga formen (och inte *Klipp-* som i *Klippträsket*) kan vi här ha samma samiska ord som uppträder i förleden till namnet Skeppträsket, *Giehpe(jávrrie)*, i Malå. Förleden är *giehpes* med bortfall av *-s* före *-jávrrie*. I namnet *Kaljeliden* ingår troligen samiska *galljie* 'vid', 'bred'. Se beträffande namnformerna till *Petikträsket*, *Kedträsket* och *Mensträsket* på annan plats i texten.
- ³² Bygdén, Leonard, *Hernösands stifts herdaminne*, 3, Uppsala 1925, s. 65-66.
- ³³ Man kan se att förleden *Släpp-* i många namn återgår på stammen i ordet *slähpat* 'mjölka (en ren) i handflatan', t.ex. *Släppliden* i Malå, samiska *Slähpanájvvie*. I *Eggeliden* kan möjligen den frekventa topografiska termen *jeäggie* 'myr' ingå (jfr. *Iggejaur* vid inlandsbanan i närheten av Moskosel). *Metsträsket* kan antingen gömma ordet *miehtj-* (av *miehtjie-* 'avsidet liggande') el. *miehts-* (av *miehtsie-* 'skogs-'). Den förra tolkningen skulle innebära att träsket låg avlägset från områdets fasta bosättning. *Gilta* är uppenbarligen samma ord som förleden till *Gildatjähkka* (de äldre kartornas *Giltatjähkko* i Stensele). Eftersom uttalsbelägget för fjället är *Jilggatjähkka*, *jilgga* 'slät, jämn', kan vi göra det troligt att *gildda* är språkhistoriskt identiskt med *jaldda* 'jämnt kuperat land' i nordligare samiska (Jokkmokk). Den dialektala växlingen mellan *-i-* i söder och *-a-* i norr är väl belagd.
- ³⁴ Fahlgren, Karl, "Skelleftebygden", i: *Skellefte sockens historia*, 1:1, Uppsala 1953, s. 28.
- ³⁵ Wennstedt, Britta, "Kultplatser i övre Norrlands kustland", i: *Oknytt: Johan Nordlander-sällskapets tidskrift* 1989, nr 3-4, s. 25-34. .
- ³⁶ Vahtola, Jouko, "Birkarlarna", i: *Tornedalens historia* 1, 1991 s. 220-221. Densamme, "Birkarlaproblemet", i: *Nordkalotten i en skiftande värld - Kulturer utan gränser och stater över gränser*, red. Kyösti Julku, Rovaniemi 1987, s. 329-330.
- ³⁷ Lilla tullen i Piteå stad 1637. Riksarkivet RA. Handlingar rörande tullväsendet, vol. 30. Mikrokort 17450 från SVAR.
- ³⁸ Olofsson, Sven Ingemar, "Övre Norrlands historia under Carl IX och Gustaf II Adolf", i: *Övre Norrlands historia* 2, Umeå 1965, s. 230.
- ³⁹ Olofsson a.a. s. 236-237.
- ⁴⁰ Brev utfärdat av Johan Månsson Ulfsparre i Skellefteå prästgård 12 juli 1624. Brevet finns som bilaga till Piteå stads besvär 20 september 1686. Riksarkivet, Städernas skrivelser och besvär, volym 100, Piteå.
- ⁴¹ Olofsson a.a. s. 241-242, 244.
- ⁴² Lilla tullen i Piteå stad 1637. Se ovan.
- ⁴³ Bergling, Ragnar, Kyrkstaden i övre Norrland, Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 3, Umeå 1964, s. 187-203.
- ⁴⁴ Steckzén, Birger, *Umeå stads historia 1588-1888*, Umeå 1922 (facsimileutgåva 1981), s. 20.
- ⁴⁵ Söderlind, Staffan, "Birkarlarna", i: *Fenix*, 3 1986, s. 94. Nordlander a.a. s. 332-333.
- ⁴⁶ Två byskebönder hade rengårdar år 1662. De fick sättas ut efter Mickelsmäss, dvs. i början av oktober. Fahlgren, Karl, "Jakt och fiske", i: *Byske socken: bidrag till en bygdeskildring*, Byske 1958, s. 111-112.
- ⁴⁷ Ljung, Sven: "Hantverkare", i: *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid*, 6, Malmö 1961, sp. 216-217.
- ⁴⁸ Jon Olsson i Byske och Jon Olsson i Hedensbyn är samma person.
- ⁴⁹ Fjällträsklängd för 1553 i Kammararkivet, Landskaphandlingar, Västerbotten, volym 1553:2.

⁵⁰ De samiska namnformerna i uppsatsen har meddelats av prof. Olavi Korhonen, Umeå. I den samiska ortografin betecknar -á- ett långt a-ljud.

⁵¹ Marklund, Bertil, *Samer och nybyggare i det gamla Malå: Tiden 1736-1777*, Skellefteå 1985, s. 5-10.

⁵² Malån rinner upp från berget Smalaken i Sorsele socken. Lundgren, Åke, *Malå - En resa från istid till framtid*, Bjästa 1989, s. 11.

⁵³ Porde Jerffuit kan vara dagens Bollsjaur. Sjön ligger söder om Malåträsket och intill finns sjön Grundträsket. Eftersom samerna tog över sjön 1589 är det sannolikt att den ligger i Malå eller Arvidsjaursocknar.

⁵⁴ Formerna på *ragge* dominerar kraftigt i äldre skrivningar. Formerna på *kåge* är troligen korrupta.

⁵⁵ Sjön heter i dag *Bjurträsket* och ligger intill byn med samma namn i Norsjö socken.

⁵⁶ Sjön heter i dag *Fäbodträsket* och ligger intill byn *Bjurträsket*. Se även 1703 års karta över Norsjö. Mikrofilm Norsjö 1082, nr 114:1. Lantmäteriverket. Kunskapskällan, Skellefteå museum.

⁵⁷ Holmträsket och Hornträsket brukas av samma fiskare från 1550-talet och till 1773. År 1778 är namnet *Jörn* belagt för första gången då Jörns nybygge utsynas. Åren 1835 och 1850 brukas Hornträsket och Jörnträsket av samma brukare. Eftersom *Holm-* bytts ut mot *Jörns-* i handlingarna samt sjöarna ligger nära varandra är det sannolikt att det rör sig om samma sjö. Se vidare: Lundström, Ulf, "Fjällträskfisket ännu en gång", i: *Skelleftebygden* 1996, s. 69. Utauktionering av fisketräskan omtalas i *Umebladet* 2 november 1850.

⁵⁸ På Johan Geddas sockenkarta över Skellefteå och Burträsk socknar från 1660-talet ligger Bränträsket mellan Rönjoret och Karsbäcken. Bränträsket torde därför motsvara Steningsträsket som ligger inom Norsjö socken.

⁵⁹ År 1543 fanns det tre bönder i Villvattnet. En av gårdarna låg sannolikt i Åsen som i 1577 års drängaregister kallades för *Trollåsen*. Kalvträsk finns åtminstone sedan 1550-talet. År 1606 hade Villvattnet enligt Daniel Hjorts brev 10 bönder. På sockenkartan från 1660-talet finns vardera en bonde i Kalvträsk, Granträsk, Risåträsk, Lidträsk och i Åsen. I Villvattnet finns tre bönder. Sannolikt fanns ovanstående bosättningar redan 1606.

⁶⁰ Valburträsket, som ligger vid Långvattnet i Norsjö kommun, var på 1500-talet ett fjällträsk där bönder från Burträsk och Ljusvattnet fiskade. Träsket kallades under 1500-talet för *Varbergx tresk*. Namnet kan komma av *Vardberg*, alltså, 'vårdkaseberg'. Namnet *Valburträsk* kan komma av att det fanns fäbodar på berget som kallades *Vardbodarna*. I stället för *bod* användes under 1500-talet den västliga formen *bud*. *Vardbudträsk* kan ha gett formen *Valburträsk*. De berg som kan ha gett namn till sjön kan vara Fäbodtjälen vid Kalvträsk som är 329 m ö.h. eller Lappselsliden som ligger strax norr om Fäbodtjälen. Lappselsliden är 376 m ö.h. Fäbodtjälen ligger 4,5 km från Valburträsket och Lappselsliden 6 km från sjön. Med tanke på att namnet *Valburträsket* innehåller ordet *bud* (sannolikt i betydelsen 'fäbod') är det sannolikt att *Varbergsträsk* kommit från berget *Fäbodtjälen* som innehåller ordet *fäbod*. Genom Valburträsket rinner ån Valburån eller Valbodån. Är tolkningen av namnet riktig innebär det att en kedja med vårdkasberg har gått från kusten och till Norsjö i inlandet.

⁶¹ I fjällträsklängden från 1570 brukades Valburträsket, Långvattnet och Mensträsket tillsammans och de torde ha legat intill varandra. Detta gör att *Medel tresk* som nämns 1553 kan vara identiskt med sjön Stor-Korpen norr om Långvattnet.

- ⁶² Daniel Hjort uppger i sitt brev om sockenbildningen i Burträsk från 1603-1606 att Lubboträsk hade två bönder. Ena gården låg under 1600-talet i Gorkuträsk. Gipe, Jonas, *Burträsk: En sockenkrönika fram till omkring 1870*, Uppsala 1955, s. 47.
- ⁶³ År 1559 står sjön bredvid Røjnoret, men det är sannolikt av misstag. Före Svävareträsket nämns Myrträsket och Stora Skeppträsket. Varken Svävareträsket eller Røjnoret hade brukats under året. Det kan vara anledningen till att de förts samman. År 1561 brukas Røjnoret tillsammans med Suarte tresk, dvs. Svarträsket. Sannolikt är det en felskrivning. Sjöarna brukades inte heller 1561.
- ⁶⁴ Fahlgren, Karl, "Från landsmöten, landsting och häradsting under 1500- och 1600-talen", i: *Skellefte sockens historia*, 1:2, Uppsala 1956, s. 53.
- ⁶⁵ Muntlig uppgift från Per André, Skellefteå.
- ⁶⁶ Längd på Taxerade Fiskerien i Västerbotns Läns Andra Fögderie för År 1773, Kronofogden i Skellefteå arkiv GI:1, Landsarkivet i Härnösand.
- ⁶⁷ Skellefteå dombok, hösttinget 1835, nr 21. *Umehladet* 2 november 1850.
- ⁶⁸ Lundius, Nicolai Lappi, "Descriptio Lapponiae", s. 33-34. I: *Berättelser om samerna i 1600-talets Sverige*, Kungl. Skytteanska samfundets handlingar, 27. Umeå 1983. Jfr Tegengren, Helmer, "Fångstmän och amasoner: Säsongsflyttningar inom äldre jägar- och fiskarsamhällen", *Norrbottnen* 1970, s. 118-121.
- ⁶⁹ Förteckning "om the elffwer och strömer som löpe i Ostre siönn wthur Norrbootnn" från slutet av 1500-talet. RA. Muscovitica vol. 541, strödda gränshandlingar, i: Gallén, Jarl, *Nöteborgsfreden och Finlands medeltida östgräns*, Svenska litteratursällskapet i Finland 427:1, Helsingfors 1968, s. 226.
- ⁷⁰ Skellefteå kyrkas räkenskapsbok, 1544-1650, LiA:1, s. 48. Fotostatkopia i Skellefteå museum.
- ⁷¹ Sköld, Peter, *Samisk bosättning i Gällivare 1550-1750*, Center för arktisk kulturforskning, Umeå universitet, Rapport 22, Umeå 1992, s. 20-22, 139-154.
- ⁷² Marklund, Bertil, *Samer och nybyggare i det gamla Malå:Tiden 1736-1777*, Skellefteå 1985, s. 5-10.
- ⁷³ År 1595 brukar Mårten Tomasson Mithilssoloi i Store Hafwies träsk.
- ⁷⁴ Till hjälp vid identifieringen har använts Bergsland, Knut, "Lais Lappebyen", i: *Kultur på karrig jord*, Oslo 1978, s. 77-100.
- ⁷⁵ Wiklund, K.B. & Qvigstad, J., *Dokument angående flyttlapparna*, 2, Kristiania 1909, s. 233.
- ⁷⁶ Jonas Geddas karta över Ume lappmark från 1671 i Riksarkivet. I detta område är dock gränsen mellan Ume och Pite lappmark inte klarlagd för perioden 1650-1700 och kräver en särskild forskning. Muntlig uppgift från Bertil Marklund, Skellefteå.
- ⁷⁷ "Umebyns och Granbyns i Ume lappmark gränser år 1671", i: Wiklund, K.B. & Qvigstad, J., *Dokument angående flyttlapparna*, 2, Kristiania 1909, s. 432.
- ⁷⁸ Renoverade domböcker, Skellefteå socken 1675, 718r.
- ⁷⁹ Skellefteå dombok, vintertinget 1668, s. 451v.
- ⁸⁰ *Övre Norrland förr i tiden 6: Handel och samfärdsel*, Umeå 1962, s. 41.
- ⁸¹ Se not 10.
- ⁸² Olofsson, Sven Ingemar, "Övre Norrlands historia under Carl IX och Gustaf II Adolf", i: *Övre Norrlands historia*, 2, Umeå 1965, s. 134.
- ⁸³ Olofsson a.a. s. 270-271.
- ⁸⁴ Andersson, Kent & Anderö, Henrik, *Ordbok för släktforskare*, 2 uppl. Västerås 1997, s. 134.

- ⁸⁵ Hoppe, Gunnar, *Vägarna inom Norrbottens län*, Uppsala 1945, s. 110. Notisen finns i en förteckning över ”extraordinarie expenser vid Piteå silverbruk” 1647. Bergsbruk 380, KA.
- ⁸⁶ Westin a.a. s. 349-350.
- ⁸⁷ *Övre Norrland förr i tiden 5: Skogen och malmen*, Umeå 1961, s. 14-16.
- ⁸⁸ Fahlgren, Karl, ”Landsmöten, landsting och häradsting”, i: *Skellefte sockens historia*, 1:2, Uppsala 1956, s. 23-27.
- ⁸⁹ Lindegren, Jan, ”Lokal självstyrelse”, i: *Norrländsk uppslagsbok: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund om den norrländska regionen*, 3, Umeå 1995.
- ⁹⁰ Burman, Mattias, *Bure kloster - ett kloster, gille, landsköpmansgård, eller någon för oss okänd institution?*, CD-uppsats i arkeologi, vt 1997, Umeå universitet.
- ⁹¹ Gallén, Jarl, *Det ”Danska itinerariet”: Franciskansk expansionsstrategi i Östersjön*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 579, Helsingfors 1993, s. 41-43 och s. 118. Tiggardordnarnas ordenshus kallades konvent om brödernas antal översteg 13. De motsvaras av munkordnarnas kloster men var inte slutna.
- ⁹² Artikeln ”Prebende”, i: *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid*, 13, Malmö 1968, sp. 416-419.
- ⁹³ Edlund, Lars-Erik, ”Några perspektiv på ortnamn och kulturområden i övre Norrlands kustland”, i: *Saga och sed* 1989, s. 150-151.
- ⁹⁴ Fahlgren, Karl, ”Skelleftebygden”, i: *Skellefte sockens historia* 1:1, Uppsala 1953, s. 54.
- ⁹⁵ Westerdahl, Christer, *Norrlandsleden*, 1, Härnösand 1989, s. 167-171. Arkiv för norrländsk hembygdsforskning XXIV 1988-89. Ett annat kors-namn är *Korssholm* som på sockenkartan från 1660-talet låg utanför Tåme.
- ⁹⁶ Lassila, Mauno, *Vägarna inom Västerbottens län: kommunikationernas utveckling mot bakgrund av befolkning och näringsliv*, Umeå 1972, s. 13-17.
- ⁹⁷ Linné, Carl von, *Lapplandsresa år 1732*, Stockholm 1957, s. 45-59.
- ⁹⁸ Jag har själv kunnat konstatera att Sikån är lättframkomlig. Vidare har jag under en båtinventering sommaren 1989 bekantat mig med sträckor av Sikån mellan Villvattnet och Kalvträsk. Dessutom kommer uppgifter om Risån, Sikån och Tallån från hemmansägare Per-Olov Lundström i Bygdeträskliden.
- ⁹⁹ Göthe, Gustaf, *Om Ume lappmarks svenska kolonisation: Från mitten av 1500-talet till omkr. 1750*, Uppsala 1929, karta och förteckning i slutet av boken.
- ¹⁰⁰ De tre sistnämnda namnen har på samiska formerna *Seärrajávrrie* (*seärra* ’särskild’, ’avskild’), *Njallajávrrie* (*njalla* ’stolpbod’), *Sjeäggejávrrie* (på äldre kartor *Städdjejaur* och *Tsjäggejaure*; förleden kan gömma ett samiskt ord för ’upprättstående’, ’brant’).
- ¹⁰¹ Berggren, Åke, *Fisket i Piteå*, 1 Från medeltid till tidigt 1900-tal, Piteå 1995, s. 64-71.
- ¹⁰² Nordlander, Johan a.a. s. 328-329.
- ¹⁰³ Bergling a.a. s. 152-154.
- ¹⁰⁴ *Lillpite i ord och bild: En kavalkad från förr över människor och bygd*, Piteå 1984, s. 9. Uppgiften bygger på Johannes Bureus uppgift i Sumlen, tryckt i Svenska landsmälen 1886.
- ¹⁰⁵ Förleden i *Sjockmyran* för tanken till det Sjåks-, Sjuoks- etc. som uppträder i namnet på den gamla skogssamebyn Sjokksjokk i Lule lappmark (se Korhonen 1995:177-186). Namnet *Sittuträsk* kan innehålla ordet *sihtage* ’abborre’. Det är i så fall en starkt förkortad form som ingår i *Siht(jávrrie)* ’abborrsjön’ (Stensele). *Gorkuträsk* innehåller troligen samiska *guorngguo* ’stengrund i sjö’ och *Lubbo(träsk)* kan återgå på *luobas*, även *luohppa*, ’fjolarskalv’ som ingår i *Lubbräsk*, samiska *Luobas(jávrrie)* el. *Luöbs(jávrrie)*,

(Stensele). Förleden i *Kositräsket* är säkerligen *guossa* 'gran' och *Pjäsörn* återger utan tvekan namnet *Biessure*(*jeäggie*), som innehåller ordet *biessie* 'bo, 'näste', och som vi även återfinner i Arvidsjaur. Förleden i *Njusträsket* kan tolkas som kortformen *Njuohts-* av *Njuohtsuo-*, *njuohtsuo* 'vattenklöver', båda belagda i samiska namn i Ume lappmark, bl.a. i Malå.

¹⁰⁶ Skellefteå dombok, vårtinget 1672, s. 180.

¹⁰⁷ Lundström, Arvid, *Förteckning över min fader nämndemannen och hemmansägaren Johan Vilhelm Lundström å sin moders sida* [Släktförteckning samt uppgifter om barndoms hemmet samt glimtar ur vardagslivet där genom tiderna. Om Stenbacka, Villvattnet, Burträsk socken]. Stockholm 1957. Bl. 43. Duplic. Där omtalas även ryskt besök i Rundaberg, Degerfors socken, vid Sävarån.

¹⁰⁸ I *Koppismyran* kan flera samiska ordstammar gömna sig. Under förutsättning att *-s-* är ursprungligt samiskt är det troligast fråga om avledningen *gåppasj* 'en liten kulle (med rund kontur)' av *gåbba*. I *Suapeträsket* kunde ordet *suohppá* 'renko som överger sin nyfödda kalv' passa som förled. Båda de nu nämnda ordstammarna kan beläggas i samiska ortnamn.

¹⁰⁹ Westin a. a. s. 314. *Lövånger: En sockenbeskrivning under medverkan av flere fackmän*, utg. av Carl Holm, 1, Umeå 1942, s. 358.

¹¹⁰ Lundström, Ulf, *Rapport från båtinventeringen*, Skellefteå 1990, s. 20 samt s. 29. Skellefteå museum. Ett foto av flottningsbåten finns i *Vallenboken*, Skellefteå 1991, s. 74.

¹¹¹ Intervju med Karl Markström, Bureå, 1989.

¹¹² Uppgift från Peter Gustafsson, folkrörelsearkivet i Skellefteå.

¹¹³ Hjoggböle byarkiv, handlingar rörande storskiftet, 1796? Folkrörelsearkivet i Skellefteå.

¹¹⁴ Skellefteå häradsrätt 1734, 331r-335r. Renoverade domböcker.

¹¹⁵ Uppgift från Erland Ceder, Skellefteå.

¹¹⁶ Westerdahl a. a. s. 190-191.

¹¹⁷ Sonen Anders Jakobsson gifter sig med Malin Andersdotter från Storkåge nr 4 och de tar över hennes föräldrars hemman 1507. Anders Jakobsson kan vara född ca 1480 och kunde år 1507 vara ca 27 år

*Bönder och gårdar i
Skellefteå socken 1539-
1650*

Norrfjärdingen

GAGSMARK

Byn ligger 5 mil norr om Skellefteå och nära gränsen till Norrbotten. Byn hade 4 hemman 1539-1605. År 1605 delas hemman nr 1 och byns femte hemman skapas så. Byn hade 1543 3,5 hektar åker, 1609 5 hektar, 1648 4,3 hektar och år 1700 9,2 hektar varav 2,2 hektar var lägda och 1,6 hektar var obrukad. Trots att byn ligger 1 mil från havet bedriver byborna skötfiske i havet vid Rönnskär. Vidare jagar man säl i havet. År 1559 jagar en bonde i byn säl på Buskön (Byskoenn) tillsammans med bönder i Gagsmark, Tåme och Avan. Byn fiskar i sitt hemträsk Finnrasket (finnetreskith) 1559 där man har en not och 13 lagnar (nät). Skatten var en lispund torr fisk. Sjön ligger på gränsen mellan Skellefteå och Piteå socknar. Halva sjön ligger inom Gagsmark. Fiskevattnen var 1543 värderade till 1 spannland. Vid 1648 års karta står att byn har god möjlighet till timmerskog och mulbete. Här finns även "ståteligt" fiskeri. Äldre skrivformer: Gaxmark (1514), Gaxmark (1539), Gagzmarc (1543), Gagzmark (1547), Kaxmark (1557), Kaxmark (1571), Gaxmarch (1581), Gaxmarck (1600).

Gagsmark nr 1

Kerstin änka äger gården 1543 och 1546. Åkerarealen var 1543 5½ spannland samt 1 skålsland, (0,9 hektar) samt 7 lass äng. År 1546 uppgick åkern till 5 spannland och 3 skålsland.

Per Tomasson som sannolikt är en son äger hemmanet 1539, 1543 samt 1546-65. Dessutom åren 1569-72. År 1546 tjänar hans bror hos Gunnar i Drängsmark. År 1553 finns på hemmanet 7 kor. Per Tomasson jagar säl 1553 tillsammans med Anders Olsson i Avan. År 1559 jagar han också säl med Avan. År 1557 bedriver han skötfiske på Rönnskär tillsammans med Jon Hemingson och Sven Östensson i byn.

År 1559 uppgår arealen till 4½ markland och 1 öresland. Under vissa år redovisas en bror till Per Tomasson. Brodern Måns Tomasson är soldat 1556 och 1562. Den tredje brodern Anders Tomasson är ägare 1565-76 samt 1586-88. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Anders Tomasson 8 mark koppar, 3 kor, 3 får, 2 getter. Egendomen värderas till 39 mark och 2 öre. I skatt får man betala 3 mark, 7 öre och 15 penningar. Lasse Hindricksson var ägare 1577-85. Möjligen var han sväger till bröderna.

Olof Andersson äger hemmanet 1589-1615. Denne är sannolikt en son till Anders Tomasson. I hjälpskattelängden från 1599 äger han 2,5 tunnors utsäde, 8 kor, 1 tjur, 6 får, 5 unga får, 4 risbitar (unga getter), 5 getter och 1 sto. År 1601 äger Olof Andersson 1 sto, 5 kor och 1 tunnors utsäde. År 1604 skattar han båtströmming tillsammans med Anders Jonsson i byn. År 1605 delas hemmanet och den andra delen av hemmanet blir Gagsmark nr 6. År 1607 är åkerarealen på 5 spannland och 1 skålsland, dvs. ganska lika som 1543.

Karta 20. Gagsmark 1702. Geometrisk avmätning av P. Hågström. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 5 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans nr 2, 4=4, 5=1 och 6=6. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Det blir 0,8 hektar. I längden över lagmanspenningar från 1611 är Olof Olsson upptagen. Denne kan vara en son till eller en felskrivning för Olof Andersson. Olof Svensson är ägare 1609-27. Sonen Sven Olofsson (1594-1644) är ägare 1627-44. År 1642 upptas Sven Olofsson i längden över fattiga och där står att han i flera år mist årsväxten och att han har 3 kor. År 1628 har hemmanet 5½ spannland åker. Mellan 1629-40 är mantalet på 11/32, 1642 på 21/64 och 1650 på 17/64. Åren 1645-50 är hustru Kerstin ägare. Hon är änka efter Sven Olofsson.

Sonen Jakob Svensson är knekt 1643-48. När han blir uttagen som knekt vistas han i Kinnbäck. Troligen tjänar han dräng där. År 1644 är han sjuk och har blivit hemma. År 1646 är han sjuk och har kommit från flottan. Senare samma år finns han i Stralsund. Han efterträder senare sin far på hemmanet och är ägare 1667-99. År 1678 går han ut som knekt igen. Han går för sitt eget hemman. Hustrun har fyra små barn enligt en rulla. Hon är mycket fattig och är i stor skuld och kan inte betala ordinarie räntan. År 1679 bor Jakob Svenssons syster Kielu piga på gården och tar hand om brorsbarnen. Nu finns endast två kor på gården.

Gagsmark nr 2

Östen Svensson äger gården 1539-49. På vintertinget 1539 blir han dömd för skoggång till 3 mark i böter. År 1543 har gården 6 spannland åker (1 hektar) och 6 lass äng. År 1553 är hustru Sigrid ägare och hon är med största sannolikhet änka efter Östen Svensson. Detta är äger hon 7 kor.

Sonen Sven Östensson är ägare 1551-72. År 1559 är hemmanet på 4 markland och 7 öresland. Under 1550- och 1560-talen resovisas en bror på gården. År 1557 bedriver Sven Östensson skötfiske på Rönnskär. Östen Svensson som sannolikt är en son tar över hemmanet nr 5 i Gagsmark år 1596.

Hemmanet tas över av Lasse Jonsson som är ägare 1571 samt 1573-1604. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger han 1½ skålpund koppar, 6 kor, 2 kvigor om 2 år, 1 kviga om 1 år, 8 får, 7 getter, 1 svin samt 1 häst för 3 mark. Egendomen värderas till 100 mark och 4 öre. I hjälpskattelängden 1599 äger Lasse Jonsson 5 tunnors utsäde, 12 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 10 får, 8 unga får, 3 risbitar (unga getter), 6 getter, 2 unga svin, 1 häst samt 3 lod silver. I 1601 års hjälpskattelängd äger han 1 häst, 7 kor och 2 tunnor i utsäde.

Anders Jonsson är ägare 1604-23. År 1604 fiskar han strömming tillsammans med Olof Andersson på Gagsmark nr 1. År 1607 äger han 7 spannland och 3 skålsland åker (1,2 hektar). År 1620 beskrivs Anders Jonsson som en ”arm man” och han äger 3 kor. Hemmanet är på ½ mantal. Anders Jonsson har två söner som redovisas i roterings- och utskrivningslängderna från 1621 och 1623, nämligen Lars och Jon Andersson. Sannolikt har han ytterligare två söner som redovisas som knektar i restlängden till Älvsborgs lösen från 1620. Olof Andersson har varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Samma uppgifter finns om Albrekt Andersson. En femte son är Anders Andersson som är knekt 1639-46. Det sistnämnda året är han bergsknekt. När han blir utskrivnen till knekt uppehåller han sig i Avan där han troligen har en drängplats. I en rulla från 1641 resovisas han som bror till Jon Andersson

Jon Andersson (1597-1678) är ägare till gården 1624-74. Under hans tid är hemmanet på ½ mantal. Skattetalet är 4 tunnor. År 1637 har Jon Andersson levererat räkningsved till Piteå silververk.

Vid detta tillfälle hade han detta bomärke.

Gagsmark nr 4

Gården ägs av Jon Hemingson 1539-72. År 1543 har gården $5\frac{1}{2}$ spannland åker (0,9 hektar) och 7 lass äng. År 1553 äger Jon Hemingson 7 kor. På vintertinget 1539 blev han dömd till 3 mark i böter för skoggång. På vintertinget 1555 blev Jon Hemingson dömd till 40 mark i böter för "vitt mål", dvs. okvädingsord. Han gav 5 mark och 2 öre. På sommaringet 1565 blev han dömd för olydnad med utgivande av gråskinnstionde. Jon Hemingson dömdes till 3 mark i böter men gav 1 mark. År 1557 bedriver Jon Hemingson skötfiske på Rönnskär tillsammans med Sven Östensson och Per Tomasson i byn. I Älvsborgs lösen 1571 äger Jon Hemingson 1 skålpund och 15 mark koppar, 7 kor, 1 kviga om 2 år, 1 kviga om 1 år, 7 får, 7 getter, 5 mark tenn, 1 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderas till 123 mark.

Jon Hemingson efterträds av Olof Jonsson som sannolikt är en son. Han är sannolikt identisk med den Olof Jönsson som är knekt 1562. Olof Jonsson äger hemmanet 1573-1621. I 1599 års hjälpskattelängd äger han $3\frac{1}{2}$ tunnas utsäde, 9 kor, 6 får, 3 unga får, 1 häst samt 1 sto. I 1601 års hjälpskattelängd äger Olof Jonsson 1 häst, 6 kor och 2 tunnor i utsäde. År 1607 har han 8 spannland åker (1,3 hektar). Jon Olsson som troligen är en son till Olof Jonsson är ägare 1613-1629. År 1620 beskrivs han som en arm man som äger en ko. År 1629 är mantalet på 7/16.

Jon Olsson efterträds av Olof Jonsson (1597-1644) som sannolikt är en son. Under hans tid är mantalet $\frac{3}{8}$. Jon Jonsson som är född 1622 är troligen en bror till Olof Jonsson liksom Anders Jonsson. Dessa redovisas i roterings- och utskrivningslängderna från 1639 och 1643. Från 1642 är Olof Jonsson silverbruksknekt och han tycks avlida 1644. År 1642 beskrivs han som utfattig av många oår och han hade 3 kor. Åren 1645-47 är hans änka Kerstin ägare. Hon beskrivs som knektänka. Åren 1647-50 ägs gården av Cilla piga som sannolikt är en dotter till Olof Jonsson och Kerstin.

Gagsmark nr 5

På gården finns 1514 Björn som ägare. Han är nämndeman på tinget samma år. Ägare 1539-59 är Anders Björnsson som sannolikt är en son. På vintertinget 1539 får han böta 3 mark för skoggång. År 1543 äger han 5 spannland åker (0,8 hektar) och 8 lass äng. År 1553 äger han 6 kor och 1559 är hemmanet på $4\frac{1}{2}$ markland. Lussitt änka är ägare 1560-61 samt i tiondelängderna 1564-66.

I 1561 års jordabok står Per Björnsson som ägare. Han är sannolikt en bror till Anders Björnsson. Åren 1562-76 är Tomas Andersson ägare. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger han $\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 3 får, 3 getter, 1 svin samt 1 sto för 4 mark. Egendomen värderas till 57 mark och 6 öre.

Åren 1577-85 finns inte hemmanet upptagit i några längder. Åren 1586-87 ägs gården av Nils Jonsson. Sedan är hemmanet på nytt borta ur längderna fram till 1596. Då är Osten Svensson ägare. Han kan vara en son till Sven Östensson på Gagsmark nr 2. Osten Svensson är ägare fram till 1623 samt året 1625. I hjälpskattelängden 1599 äger han 3 tunnors utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 1 ung tjur, 6 får, 4 unga får, 1 risbit (ung get), 4 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. I 1601 års hjälpskattelängd äger Osten Svensson 1 sto, 4 kor och $1\frac{1}{2}$ tunnas utsäde. År

1607 äger han 6 spannländ och 1 skälsländ åker (1 hektar). Enligt Knut Lundberg äger Östen Svenson Tjärn nr 5 1632. Hustru Karin äger gården 1635.

Anders Östensson (1597- ca 1690) äger Tjärn nr 5 1635-57. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är .1645 på 3 tunnor. År 1637 tjänstgjorde Anders Östensson som bergssälle vid Piteå silververk. Sannolikt arbetade han i Nasafjälls gruva. Brodern Per Östensson var knekt i Tjärn 1639-42. När han blev knekt 1639 fanns han i Böle sannolikt som dräng. Han gick ut för sin broder. Hemmanet delades omkring 1633 då Anders Östensson sålde hälften av hemmanet till Olof Matsson. Den delen blev Tjärn nr 6. Brodern Jon Östensson (1592-1664) blir ägare i Gagsmark från 1624. År 1628 har han 7 spannländ åker. Mantalet är 7/16 1629-35, 25/64 1639-44 samt 1/2 mantal 1650. Jon Östensson är ägare till 1656.

Peder Östensson som är en bror till Jon Östensson är knekt 1623-30. Det sistnämnda året är han sjuk och stannar hemma. Jon Jonsson (1616-83) som sannolikt är en son till Jon Östensson blir utskreven till knekt 1640. När han skrivs ut till knekt bor han i Avan. Sannolikt tjänar han som dräng där. År 1646 är han bergsknekt. I 1640 års roterings- och utskrivningslängd blir Sven Jonsson uttagen till knekt och han går för sitt eget hemman. Antingen är han en bror till Jon Jonsson eller också är Sven en felskrivning. Jon Jonsson efterträder fadern på gården och är ägare 1657-1684.

Gagsmark nr 6

Hemmanet bröts ut ur Gagsmark nr 1 1605. Ägare 1605-28 var Per Persson. Åren 1605-06 betecknas han som husman, dvs. fattig eller torpare. År 1607 hade denne 5 spannländ och 1 skälsländ åker (0,8 hektar) . Per Persson kan inte betala Älvsborgs lösen 1613-18. År 1620 betecknas han som husarm och har ingen ko. I en annan restlängd sägs att Per Persson äger inga penningar och hans hustru är blind. Mantalet är 1629-50 under de flesta år 5/16.

Ägare 1629-44 är Jon Persson som sannolikt är en son till Per Persson. År 1644 är skatten på 2 tunnor och 5 skäl. En bror till Jon Persson är sannolikt Josef Persson som är knekt 1629 och som dör samma år i Marienburg i Preussen.

Åren 1644-62 ägs hemmanet av hustru Anna som betecknas som knektänka. Sannolikt är hon änka efter Josef Persson. Jon Persson finns inte upptagen som soldat. År 1647 har hon 2 kor och 1649 sägs att hon har många små barn.

KÄLLBOMARK

I byn finns 3 hemman under perioden 1539-1650. Åkerarealen var 1543 3,2 hektar och 1609 3,5 hektar varav 0,3 hektar var lägda samt 1648 3,6 hektar. Byn bedriver fiske och säljakt i havet.

År 1559 fångar man säl vid Rönnskär (Renesker) och Buskön (byskoen) tillsammans med bönder från Åbyn, Avan och Tåme. En bonde i byn fångar säl på Buskön tillsammans med bönder i Avan. År 1561 fångar bönder i byn säl vid Tenskatan (Thenskada). År 1559 fiskar byn i sitt hemträsk Finnträsket (vesthefinnetreskith) där man hade en not och 10 lagnar (nät). Skatten uppgick till ett lispund torr fisk. Sjön ligger söder om Åby älv och ligger vid byn med samma namn. År 1561 brukar bönderna i byn ett stakanät i Buskösundet (Byskiesundett). Fisketräskan var 1543 värderade till 1 spannländ. Äldre skriftformer: Kelmanemark (1539), Kelmannemarc (1543), Kelmannemark (1547), Germundzmark (1557), Germundzmarck (1569-70), Kiermannemark, Kielmomarch (1581), Kärmenmarck (1600).

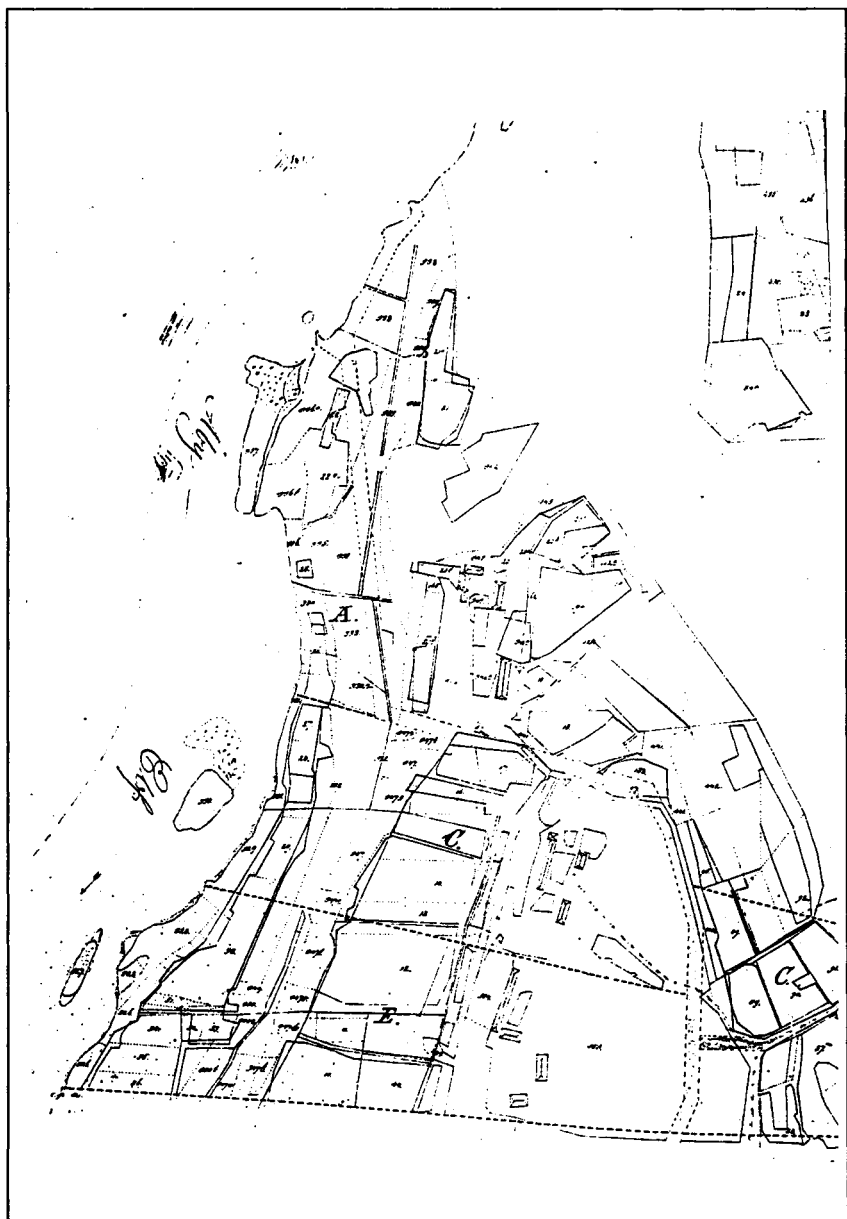
Vid 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog och mulbete men sämre fiskemöjligheter. God åker och äng som är någorlunda skyddad mot köld.

Litteratur: *Källbomark, Brännlund, Ekenäs 1500-1994*. Artemis förlag. Skellefteå 1994, 320 s. ill.

Källbomark nr 1

Gården ägs av Claus Olsson 1539-1549. År 1543 har hemmanet 7 spannländ åker (1,1 hektar) och 12 lass äng. Erik Clausson som är en son är ägare 1551-70. År 1557 bedriver han skötfiske på Rönnskär tillsammans med Nils Olofsson i byn. År 1558 jagar Erik Clausson säl med Erik Öndesson. Året därpå jagar han säl i Avan. År 1567 får han ett fult köttår av Anders Larsson i byn. Den sistnämnde fick böta 8 mark.

Nils Olofsson är ägare 1570-1604. I Älvsborgs lösen 1571 äger han 15 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 4 får, 5 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 64 mark och 3 öre. I 1599 års hjälpskattelängd äger Nils Olofsson 3 tunnors utsäde, 9 kor, 5 får, 4 unga får, 1 risbit (ung get) 7 getter, 3 unga svin samt 1 sto. I hjälpskattelängden från 1601 äger han 1 sto, 4 kor samt 1½ tunnors utsäde. Anders Nilsson som var knekt 1621 var sannolikt en son till Nils Olofsson. Anders Nilsson dör samma år i Dreider i Livland. Olof Nilsson som troligen var en bror är också knekt samma år. Han dör vid Ahlit skans som

Karta 21. Källbomark 1826-1832. Laga skifteskarta av E. Ruth. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A på kartan. Utgåvans nr 2=kartans C.

troligen också ligger i Livland. Olof Olsson är ägare 1602-30. År 1607 har han 3½ spannländs åker (0,6 hektar), dvs. en halvering från 1543. År 1620 beskrivs Olof Olsson som arm och utfattig och han äger ingen ko. Johan Olofsson som varit knekt 1613-20 är sannolikt en son till Olof Olsson. Han är knekt ännu i en rulla från 1623. År 1623 blir Olof Olofsson uttagen till knekt och han vistas då i Östanbäck, sannolikt som dräng där. Han är sannolikt en bror till Johan Olofsson. Anders Olsson som är knekt 1629 är troligen också en son till Olof Olsson. Samma år beskrivs han som sjuk. Hemmanets mantal är 1/4. Lasse Olsson (1602-) är ägare 1631-84. Han är sannolikt en son till Olof Olsson. År 1650 är mantalet 5/16. Skattetalet är 1645 2 tunnor och 4 skäl.

Källbomark nr 2

Hemmanet ägs 1539-68 av Nils Olsson. År 1543 hade gården 7½ spannländ åker (1,2 hektar) och 12 lass äng. År 1553 fanns det 9 kor på gården. År 1559 var hemmanet på 7 markland och 2 öresland. Nils Olsson är köpman 1547-48 och erlägger Hans Anderssons bodpenningar för handel med ryssarna i Torneå. År 1559 erlägger han rysstull då han handlar med ryska köpmän. Nils Olsson jagar säl 1553-59. Åren 1553 och 1557 jagar han tillsammans med Anders Larsson i byn. År 1555 jagade han med Nils Jonsson i Kinnbäck. År 1557 bedriver han skötfiske på Rönnskär tillsammans med Erik Clausson i byn. På gården finns 2 söner på 1550-1560-talen. År 1560 finns det 3 söner på gården.

En son är Olof Nilsson som är knekt 1556. Han tar över faderns hemman och är ägare 1565-95. En bror till honom är sannolikt Frövet Nilsson som redovisas i registret över unga män från 1577. I Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Nilsson 1 skålpund och 8 mark koppar, 2 lod silver, 3 mark tenn, 8 kor, 1 kviga om 2 år, 1 kviga om 1 år, 8 får, 8 getter samt 1 häst för 7 mark. Egendomen värderas till 130 mark och 6 öre. Olof Nilsson jagar säl och erlägger sälspäck i tionde, bl.a. 1580 och 1584.

Östen Olsson som sannolikt är en son till Olof Nilsson är ägare 1596-1625. I hjälpskattelängden från 1599 äger han 5 tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 8 får, 4 unga får, 1 risbit (ung get), 5 getter, 2 unga svin, 1 häst och 1 sto. I 1601 års hjälpskattelängd äger Östen Olsson 1 sto, 7 kor och 2½ tunna i utsäde. År 1607 har hemmanet 6 spannländ och 1 skålsland i åker (1 hektar) samt 2 spannländ i linda. Östen Olsson har betalt Älvsborgs lösen 1613-18 men betecknas 1620 som en "arm man" som äger en ko.

Sonen Johan Östensson äger gården 1624-34. Hemmanets mantal är ½. År 1632 finns på gården Anund Jönsson. Ägare 1635-45 är Herman Jakobsson (1609-45). Skattetalet är 1645 på 4 tunnor. År 1645 blir han knekt och han dör på sjön enligt en rulla från 1646. Troligen dör han 1645. Hustru Britta som är änka efter Herman Jakobsson är ägare 1645-49. År 1649 sägs i en längd att hon har många små barn. Anders Björnsson eller Esbjörnsson är ägare 1647-79. År 1650 är hemmanet på ½ mantal.

Källbomark nr 4

Anders Larsson ägde gården 1539-71. År 1543 hade hemmanet 6 spannländ och 1 skålsland åker (1 hektar) och 9 lass äng. År 1547 är han köpman och erlägger Hans Anderssons bodpenningar för handel med ryssarna i Torneå. Mellan 1539-64 finns en bror på gården som heter Erik Larsson. År 1554 jagade denne säl och skattade för sälspäck. Anders Olsson jagade säl vissa år mellan 1553-59. Åren 1553 och 1557 jagade han tillsammans med Nils Olsson i byn. År 1567 slog han sin granne Erik Clausson som fick ett "fult köttår". Anders

Larsson blev dömd till 20 mark i böter men gav 8 mark. På vintertinget 1568 fick Anders Larsson böta 10 mark för mökränkning.

Lasse Andersson som troligen var en son till Anders Larsson var ägare 1571-96. Vid Älvsborgs lösen 1571 ägde han 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 1 kviga om 2 år, 5 får, 5 getter och 1 svin. Egendomen värderas till 85 mark och 5 öre. På vintertinget 1587 blev han dömd att böta för nidingsverk då han hade skurit sönder en annan persons nät. Han gav 5 mark.

Anders Larsson som sannolikt var en son tog över hemmanet 1597. I hjälpskattelängden från 1599 ägde han 4 tunnors utsäde, 12 kor, 2 kvigor, 2 tjurar, 9 får, 6 unga får, 8 getter, 2 unga svin, 1 häst samt 6 lod silver. I hjälpskattelängden från 1601 ägde Anders Larsson 1 häst, 5 kor och 2 tunnors utsäde. År 1607 hade gården 8 spannländ och 1 skålsland åker (1,2 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,4 hektar). Anders Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18.

År 1616 hade Herr Olof som var kaplan i Bygdeå kommit till Källbomark och begärt att få leja Anders Larsons häst. Herr Olof var på väg till Tåme. Men Anders Larsson hade svarat: "Jag ser att du har sådana åktyg, min häst är så liten att han orkar inte långt med dig". Sedan började de att träta. Herr Olof tog då sin "palas med bäljor" (jfr tyska Pallasch, lång värja, pamp. Bäljor - svärdsskidor) och högg honom i huvudet. Herr Olof blev dömd att böta 6 mark. År 1621 finns en Lasse Nilsson som dräng i byn och troligen finns han på detta hemman. Anders Larsson är ägare till 1633. År 1630 betecknas han som blind och, 1631 som förlamad. Mantalet är 1629 på 9/16.

Jakob Andersson (1613-44) som troligen är en son till Anders Larsson är ägare 1631-44. År 1643 blir han uttagen till knekt men får löfte att leja en annan person till nästa mönstring. Men han verkar ha dött redan 1644. Det är ovisst om han verkligen gått ut som soldat. Han finns inte med i någon militär rulla. När han blir uttagen till knekt är han redovisad i Kinnbäck. Tjänade han dräng där på grund av fattigdom eller blev han lejd till knekt i stället för någon i Kinnbäck? Britta som är änka efter Jakob Andersson är ägare till hemmanet 1645-51. I 1646 års tiondelängd kallas hon för Anders' Britta. Kanske var hon dotter till Anders Larsson.

Per Jakobsson som sannolikt är en son till Jakob Andersson är bergsknekt 1646.

KINNBÄCK

Byn hade 4 hemman 1539-1612. Efter 1612 försvinner ett hemman och antalet är 3 under tiden fram till 1650. Åkerarealen var 1543 2,2 hektar, 1607 1,6 hektar varav 0,2 hektar i lunda. År 1648 var arealen 2,3 hektar och 1700 2,9 hektar.

Byn ligger vid havet och under 1500-talet bedriver byn strömmingsfiske och säljakt. År 1559 fångar byns bönder säl vid "kymming nessit", dvs. Kinnbäcksnäset. År 1561 fångar man även säl vid Kringsön (Kringzöön). Utöarna och skärgårdarna var 1543-46 värderade till 2 spannländ. År 1559 betraktas havet som byns hemträsk och där fiskar man med en not och 4 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1 lispund torr fisk. Äldre skrivformer: Kimmingebeck (1539), Kijmmingebeck (1543), Kimingebeeck (1546), Kymmingebeck (1547), Kymmenebek (1557), Kymenebeck (1569-70), Kimingebäch (1581), Kimingbeck (1600). Vid 1648 års karta sägs att byn har god lägenhet till mulbete och timmerskog och "stätelligt" fiske. Man har god åker och äng.

Litteratur: *Kinnbäck, Gravlund, Perstorp och Rönnskärs fyrplats*, Artemis förlag. Skellefteå 1992, 144 s. ill.

Kinnbäck nr 1

Anders Larsson äger hemmanet 1539-53. År 1543 har hemmanet 4 spannländ åker (0,6 hektar) och 10 lass äng. På gården finns 7 kor 1553. Anders Larsson är säljägare 1553 tillsammans med Nils Jonsson i byn. Sonen Lasse Andersson tar över hemmanet 1554. År 1559 är hemmanet på 3½ marklängd. Lasse Andersson fiskar strömming 1557 på Rönnskär tillsammans med grannarna i byn. Samma år jagar han säl med Kettil Andersson. Åren 1558-59 finns han också upptagen som säljägare och det förstnämnda året tillsammans med Nils Jonsson. De har en båt och 6 nät. Fångsten blir 3 sälar vilket ger 1 pund och 5 mark späck. I Älvsborgs lösen 1571 äger Lasse Andersson 3 kor, 1 häst, 3 får och 3 getter. Egendomen värderas till 42 mark och 3 öre. Lasse Andersson är ägare till 1584.

Anders Larsson som sannolikt är en son till Lasse Andersson äger hemmanet 1585-1611. På vintertinget 1591 blev Anders Larsson dömd för hor med sin grannes hustru. Han skulle böta 40 daler. Men eftersom han var utfattig blev han benådad till kungens goda behag och fick böta 14 daler. Även Anders Larsson jagar säl för 1587 erlägger han sälspäck i tionde. I hjälpskattelängden 1599 äger han 2 tunnors utsäde, 6 kor, 5 får, 2 unga får, 2 risbitar (unga getter), 5 getter samt 1 sto. I 1601 års hjälpskattelängd äger Anders Larsson 4 kor och 1½ tunnans utsäde. År 1607 är hemmanet på 4 spannländ åker (0,6 hektar).

Clemet Olsson äger gården 1609-27. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Men 1614-15 anges gården som öde. År 1620 kallas han arm, utfattig och äger ingen ko. Ny ägare från 1624 är Nils Andersson (1602-före 1653). Han är ägare till 1651. Under hans tid är mantalet 1/4. År 1644 är skatten på 2 tunnor. Åren 1639-41 är han postbonde. Per Andersson, som sannolikt är en bror till Nils Andersson, blir utskreven till knekt 1633. År 1638 var han i Greifswald. På gården fanns sonen Anders Nilsson 1644. År 1653 gav Sara som var Nils Anderssons hustru pengar till kyrkan i testamente efter dottern.

Kinnbäck nr 2

Gården ägs 1539-64 av Kettil Andersson. År 1543 har han 3 spannländ åker (0,5 hektar) och 10 lass äng. Sannolikt har hemmanen nr 2 och 3 ursprungligen varit ett enda. Bägge hemmanen har samma areal 1543 och bägge ägarna har Andersson som patronymikon och kan vara bröder. Kettil Andersson äger 3 kor 1553. Åren 1557 och 1559 är han säljägare, det sistnämnda året tillsammans med Lasse Andersson. År 1557 fiskar han strömming på Rönnskär tillsammans med grannarna. På sommaringet 1562 får Kettil Andersson böta 3 mark för jungfrukränkning. Hans son Markus Kettilsson är knekt 1556.

Sonen Erik Kettilsson tar över hemmanet 1565. År 1558 jagade han säl tillsammans med Anund Mårtensson. De har en båt och 5 nät och de fångade 2 sälar vilka gav ½ pund späck. År 1565 blir han åtalad för olydnad i samband med utgörande av gråskinnstionde. Han bötar 1 mark. I Älvsborgs lösen 1571 äger Erik Kettilsson 5 kor, 1 häst, 1 svin, 4 får och 3 getter. Egendomen värderas till 58 mark och 5 öre. År 1579 kallas Erik Kettilsson för husman, dvs. småbonde eller torpare. Kettilsson är ägare till 1577.

Per Olsson äger gården 1578-85. Änkan hustru Karin står som ägare 1586-99. Det sistnämnda året äger hon i hjälpskattelängden 2½ tunnans utsäde, 6 kor, 4 får, 2 unga får, 2 risbitar (unga getter), 4 getter, 2 unga svin och 1 sto.

Åren 1600-23 äger Nils Persson hemmanet. I hjälpskattelängden 1601 har han 1 sto, 3 kor och 1 tunnans utsäde. År 1607 har hemmanet 4½ spannländ åker (0,7 hektar). Nils Persson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-18. År 1620 står om honom att han är utfattig och äger ingen ko. Åren 1623-30 är Nils Perssons änka hustru Mariet ägare. År 1623 står om henne i längden över fattiga att hon är utfattig och mannen är sedan länge död. Hon förmår inte lägga någon skatt.

Sonen Per Nilsson är ägare i några längder 1628-30. År 1630 blir han uttagen till knekt. Detta år är hemmanets mantal 9/32. Johan Nilsson är sannolikt en bror till Per Nilsson. Johan Nilsson blir 1630 uttagen till knekt. Ägare 1632-38 är Karin piga, som sannolikt är syster till Johan och Per. En annan syster är Anna piga som äger hemmanet 1636. Brodern Bengt Nilsson äger gården 1639-50. Skatten är 1644 på 2 tunnor och 2 skäl. År 1650 är mantalet 9/32. Åren 1639-40 är han dräng hos postbonden Nils Andersson i Kinnbäck. Ytterligare en bror till syskonen är Olof Nilsson som blir uttagen till knekt 1642. Han blir lejd av Herman Jakobsson i Källbomark. År 1646 blir han bergsknekt och arbetar som drivare i Silbojokk. Han heter nu Olof Nilsson Kinnbäck. År 1648 har han kvar samma syssla. Åren 1662-64 är han bruksknekt i Kvikkjokk. År 1651 tar han över hemmanet och äger det till 1689.

Kinnbäck nr 3

Gården ägs 1539-65 av Márten Andersson. År 1543 har gården 3 spannländ åker (0,5 hektar) och 10 lass äng. Márten Andersson har 7 kor 1553. Åren 1554 och 1557 jagar han säl och det sistnämnda året med Nils Jonsson i byn. År 1557 fiskar Márten Andersson strömming på Rönnskär med övriga grannar i byn. Sonen Anders Mártensson är knekt 1556 och säljägare 1559. Han kan vara identisk med sonen Anund Mártensson vilken är säljägare 1558. Han jagar då tillsammans med Erik Kettilsson i byn och de brukar en båt och 5 nät. De fick 2 sälar vilket gav ½ pund späck. Márten Anderssons son Jakob Mártensson var knekt 1562.

Sonen Anund Mártensson äger hemmanet 1565-71. År 1571 står hustru Cecilia som ägare. Vid Älvsborgs lösen samma år äger hon 4 kor, 1 häst, 2 får och 2 getter. Egendomen värderas till 41 mark och 3 öre. Olof Matson var ägare 1574. På sommaringet 1577 blev han dömd till enfalt hor med sin legopiga. Eftersom han var fattig blev han benådad till kungens goda behag. Han fick böta 15 mark.

Jöns Jönsson var ägare 1585-98. År 1599 var Jon Olsson ägare enligt hjälpskattelängden. Han betecknas där som husman, dvs småbrukare eller torpare. Jon Olsson ägde 1 tunnans utsäde, 4 kor, 4 får, 2 unga får samt 2 getter. I längden sägs att han är knekt.

Åren 1605-41 ägs hemmanet av Anund Jönsson. År 1607 har han 11 skälsland åker (0,2 hektar). Anund Jönsson har inte kunnat erlægga Älvsborgs lösen. Åren 1614-15 betecknas hemmanet som öde i tiondelängderna. År 1620 sägs att Anund Jönsson är "arm och utfattig" och han äger ingen ko. Åren 1639-40 är mantalet på 11/64. Anund Jönsson är sannolikt född före 1577 för 1637 betecknas han som gammal och hans ålder finns inte utsatt. Åren 1642-43 ägs gården av hustru Mariet. I några längder kallas hon Marit och Märit.

Sonen Per Anundsson äger gården 1644-79. År 1645 är skatten på 1 tunna och 3 skäl. Samma år beskrivs Per Anundsson som fattig p g a missväxt under flera år. Mantalet är 1650 på 25/64.

Kinnbäck a

Hemmanet ägs 1539-71 av Nils Jonsson. År 1543 hade hemmanet 4 spannländ åker (0,6 hektar) och 12 lass äng. År 1553 finns på gården 6 kor. Samma år jagar Nils Jonsson säl med Anders Larsson i byn. År 1554 med Nils Olsson i Källbomark, 1557 med Márten Andersson i byn och 1558 med Lasse Andersson. Sistnämnda året har de en båt och 6 nät. Fångsten blev 3 sälar vilket gav 1 pund och 5 mark i späck. År 1557 fiskar han strömming med skötar på Rönnskär. År 1559 var gården på 4½ markland och 1½ öresland. Nils Jonsson var ägare till 1571.

Sonen Bengt Nilsson är ägare från 1565 i olika längder. På sommaringet 1568 blir han åtalad för att han gömt undan lax som skulle ges i tionde. Bengt Nilsson dömdes till 40 mark i böter men gav 8 mark. I Älvsborgs lösen 1571 äger han 7 kor, 1 häst, 1 svin, 6 får och 6 getter. Egendomen värderas till 91 mark och 1 öre. Bengt Nilsson är ägare till 1579.

Sonen Anders Bengtsson är ägare 1591-1600. Hustru Agnes är ägare 1605-12. Åkern uppgick 1607 till 2 skälsland (0,1 hektar) och i linda fanns 2 spannländ (0,3 hektar). Efter 1612 försvinner hemmanet i skattelängderna.

Men på 1614 års ting tillkännagav Jon Persson i Storkåge att hans systems barn "var till arv fallande" ett litet hemman i Kinnbäck om 2 tunnlands utsäde "och äng därunder, 3 kor, 3 småkreatur, en halv gård, en halv nöt". Jon Persson visste ingen som ville förestå

barnagodset. Ingen i släkten hade möjlighet att förestå det. Då anmälde sig Clemet Olsson i Kinnbäck. Han erbjöds ett spannland åker och äng för sitt omak.

Kinnbäck övriga

På vintertinget 1608 blev Anders Olsson i Kinnbäck åtalad för att han hade lägrat Olof Jonssons dotter i Gagsmark. Han skulle betala 40 mark för mökränkning och 6 mark för blodskam. Tydligen var paret släkt. Eftersom Anders Olsson var en fattig landsknekt blev han benådad till kungens goda behag. Anders Olsson gav 40 mark. Det framgår att Anders Olsson hade gått knekt för Anders Olsson i Tåme.

Olof Jonsson är knekt 1635-38. År 1635 kommer han till Reaeu i Preussen. År 1638 är han i Greifswald i Pommern och i november samma år är han sjuk.

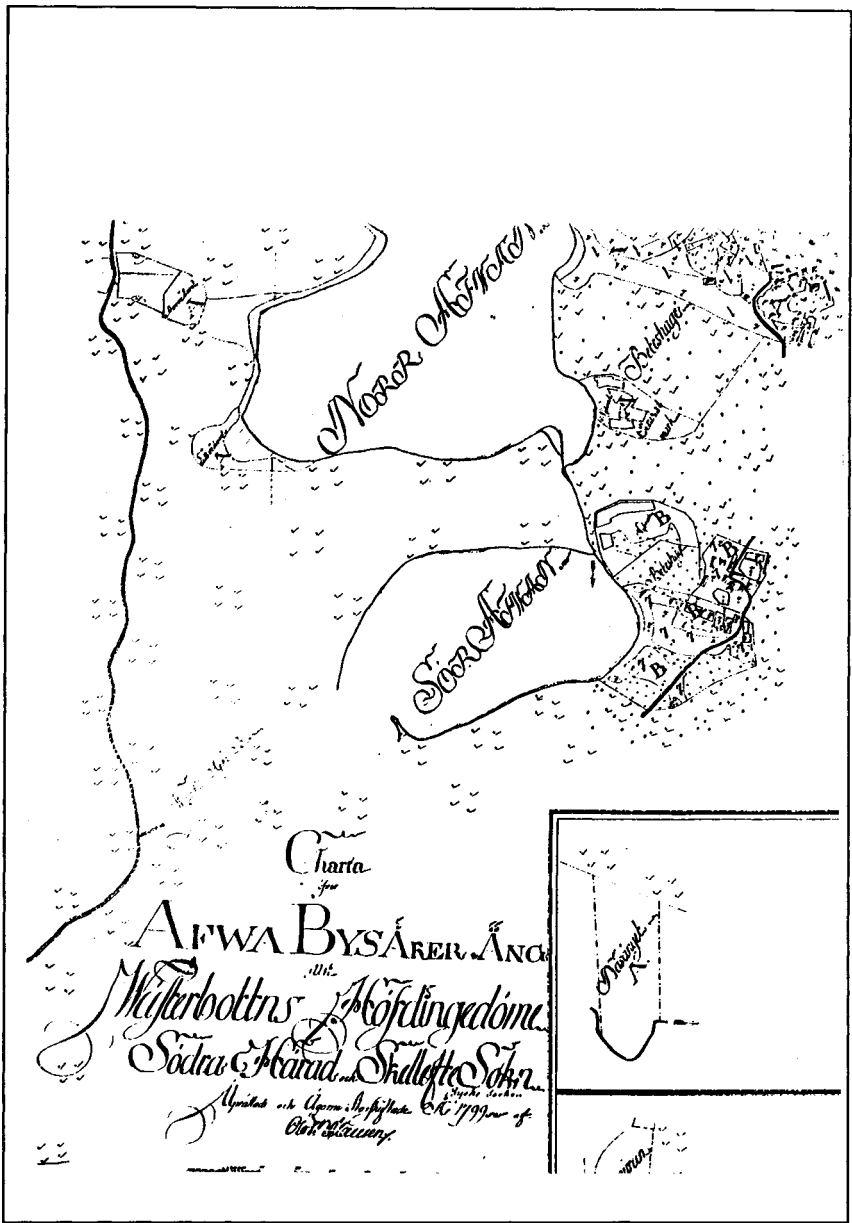
AVAN

Byn har 4 hemman 1543. Något senare under 1500-talet tillkommer ett femte hemman. Efter 1585 har byn 3 hemman och efter 1620 endast 2 hemman. År 1543 var åkerarealen 1,9 hektar, 1607 2,4 hektar, 1648 2,2 hektar samt 1700 2,8 hektar. Byn ligger vid havet och byborna fiskar strömming och jagar säl. År 1543 var fiskevattnen och Buskön (busköjrene) värderade till $6\frac{1}{2}$ spannland. En bonde fångar säl 1559 på Buskön (Byskoenn) tillsammans med bönder i Gagsmark, Källbomark och Tåme. 3 andra bönder fångar säl på Rönnskär (Renesker) och Buskön tillsammans med bönder i Åbyn, Källbomark och Tåme. År 1561 skrivs Rönnskär "Röönuskier". Byns bönder fångar detta år säl även vid Tenskatan (Tenskada) och "Skadz grund". År 1559 räknas havet som byns hemträsk där de hade en not och 10 lagnar. Skatten uppgick till 1 lispund torrfisk. År 1561 har byns bönder ett stakanät i havet med vilket man fiskar lax.

På vintertinget 1606 kom Nils Olofsson i Avan och två av hans grannar och klagade på åbyborna för att de brukade Avabornas skärgårdar vid Busköarna som sitt fiske. Åbyborna svarade att deras föräldrar hade köpt en tredjedel av fiskevattnet. Bägge parterna svarade att det hade varit så i tre mäns åldrar. Avaborna hade fått 4 mark i penningar och en "skerie kiettil" enligt vad åbybornas föräldrar hade berättat. Eftersom ägorätten nu ansågs vara av urminnes hävd kunde inte Åbyborna frändömas fisket, utan parterna skulle efter gode mäns jämkning sämjas och förenas hur de ska fiska så att den ena parten inte hindrar den andra. Vid 1648 års karta står att byn har god möjlighet till timmerskog och mulbete samt mycket "stäteligt" fiskeri. Goda åkrar och ängar som är någorlunda behållna för köld. Äldre skrivformer: Affwanom (1539), Affwann (1543), Affwan (1547), Affuan (1557), Affwan (1581), Affuan (1600).

Avan nr 1

Gården ägs 1539-74 av Anders Olsson. År 1543 har han $3\frac{1}{2}$ spannland åker (0,6 hektar) och 5 lass äng. År 1553 äger Anders Olsson 4 kor. Samma år är han säljägare tillsammans med Per Tomasson i Gagsmark. Även 1559 är han upptagen som säljägare. År 1557 fiskar Anders Olsson med skötar vid Rönnskär. År 1559 är hemmanet på $4\frac{1}{2}$ markland. I Älvsborgs lösen 1571 har Anders Olsson 6 kor, 1 stut, 1 häst, 2 svin, 7 får och 5 getter. Egendomen värderas till 91 mark och 4 öre.

Karta 23. Även 1799. Storskifteskarta av Olof Clausén. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A på kartan och hemmanet nr 2 är B.

Sonen Olof Andersson är ägare 1565-95. Han efterträds 1596 av Nils Olsson som sannolikt är en son. I hjälpskattelängden 1599 äger han 4 tunnors utsäde, 11 kor, 3 kvigor, 7 får, 5 unga får, 4 risbitar, 8 getter, 4 unga svin och 1 häst. I 1601 års hjälpskattelängd har Nils Olsson 1 häst, 7 kor och 2 tunnors utsäde. I 1607 års jordabok har han 4½ spannländ åker (0,7 hektar), dvs. något större areal än 1543. Nils Olsson är ägare i olika längder fram till 1623. Olof Nilsson som blir uttagen som soldat 1621 är sannolikt en son till Nils Olsson.

En annan son är Mats Nilsson som är ägare till hemmanet i olika längder från 1609. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. I restlängden 1620 påpekas ett misstag i längden för 1614-15 där hemmanet är påfört 2 hjonelag. Men Nils Olsson var ”uthlefuat och ligger på seng”. Han är utfattig och har 2 kor. År 1628 är gården på 8½ spannländ. Mats Nilsson är ägare i strödda längder fram till 1649. Under hans tid är mantalet ½. På tinget 1630 får han böta 3 mark för ogill bro. Åren 1645 och 1649 är han nämndeman.

Sonen Per Matsson står för hemmanet i några längder 1628-30. Brodern Nils Matsson är landsknekt 1627. När han skrivs ut vistas han i Tåme, sannolikt är han dräng där. Jakob Matsson tjänstgör 1637 vid Piteå silververk.

h

Han hade då detta bomärke.

Hans son Nils Jakobsson bor i Persön i Luleå socken, enligt Knut Lundberg. (Luleå Sockens dödbok 6/4 1725). Olof Matsson (1612-) äger hemmanet i olika längder 1631-40. Anders Matsson (-1696) är ägare 1640-94.

Avan nr 2

Ägare före 1543 kan ha varit Jöns i Avan som var köpman 1543. År 1548 är han död och i saköreslängden från Piteå samma år sägs följande: Hindrick i Jävre och Nils hade tagit något arv ifrån Jöns i Avan med våldsverkan. Sak till 40 mark, gav 4 mark.

Åren 1543-64 ägs hemmanet av Anund Jonsson vilken kan vara en son till Jöns. Samma år hade hemmanet 6½ spannländ åker (1 hektar) och 12 lass äng. Under 1540- och 1550-talet finns en bror på gården. År 1553 har Anund Jonsson 5 kor. Åren 1553 och 1555 jagar han säl med Olof Jonsson i Åbyn. År 1556 jagar Anund Jonsson med Olof Jonsson i Åbyn, Jöns Jonsson i Avan, Håkan Persson i Avan samt Clemet Ersson i Åbyn. De använde 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 3 sälar. År 1557 fångar han säl med byborna Håkan Perssson och Jöns Jonsson. År 1559 jagar han i lag med bönder i Åbyn och Källbomark. År 1557 bedriver Anund Jonsson skötfiske på Rönnskär. Hemmanet var 1559 på 3½ marklånd.

Sonen Anund Anundsson ägde hemmanet 1563-70. Åren 1571-72 är Jon Olsson ägare till hemmanet. Markus Jonsson är ägare 1573-79. Hans änka Marit äger hemmanet 1579-92. Åren 1593-1602 ägs gården av Jon Håkansson. Eventuellt kan denne vara identisk med den Jon Håliesson som Johannes Bureus anger vara gift med Cecilia Andersdotter från Frostkåge. Jon Håliesson och Cecilia skulle enligt Bureus vara bosatta i Stavaträsk. Där finns Jon Håkansson som ägare 1586-94. År 1592 är han stryken och 1594 har han inte erlagt tionde. Jon Håliessons barn var Anna som var gift med knekten Jon Anundsson från Avan samt sönerna Mårten och Knut. Jon Anundsson skulle kunna vara en son till Anund Anundsson. Jon Håkansson är död 1602, enligt mantalslängden från samma år.

Åren 1604-06 ägs gården av Nils Persson. Denne verkar byta hemman med Hans Olofsson i Frostkåge som blir ägare 1606. Hans Olofsson är en son till länsmannen Olof Andersson i Tåme. I rättegången där fadern och brodern Jakob döms till döden för sexuellt umgänge med pigan Karin Esbjörnsdotter figurerar även Hans Olofsson. Han var först hos henne och

därför undgår han dödsstraff. Men på sommaringet 1608 får han böta 40 mark för att han har lägrat Karin Esbjörnsdotter. Enligt Johannes Bureus var Hans Olofsson andra gången gift med Malin Nilsson från Burträsk, en dotter till Nils Jakobsson. Hans Olofsson hade i sitt första äktenskap barnen Britta, Anna, Nils och Karin. År 1607 hade hemmanet 6 spannländ åker (1 hektar). Hans Olofsson har erlagt Älvsborgs lösen under 5 terminer, från 1614-18. Däremot har han inte kunnat betala för 1613. År 1620 beskrivs Hans Olofsson som utfattig och arm och han har en ko. Han brukar sitt gamla hemman i Frostkåge tillsammans med Lasse Nilsson i Storkåge. År 1628 har hemmanet 7 spannländ åker och året därpå är mantalet 7/16. Hans Olofsson som är ägare till 1632 dör 1663.

Sonen Anders Hansson redovisas i roterings- och utskrivningslängderna 1627-28. År 1628 blir han uttagen till landsknekt och då vistas han i Källbomark, sannolikt som dräng. Brodern Johan Hansson (1597-) äger gården 1629-40. Hustru Kerstin står som ägare 1641-48. År 1642 är mantalet på 7/16 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. År 1642 står om henne att hon sitter med 5 små barn, har mist årsväxten detta år samt att hon har 3 kor.

Sonen Mickel Johansson är ägare till gården 1648-75. År 1647 blir han uttagen till knekt för sitt eget hemman. Vid detta tillfälle finns han i Åbyn, sannolikt som dräng. Samma år finns han kvar i landet. År 1648 är Mickel Johansson fortfarande knekt. Hans andra hustru heter Malin.

År 1639 är Anders Andersson bergsknekt. Möjligen är han en son till Anders Hansson.

Avan a

Hemmanet ägs 1539-46 av Per Olsson. År 1543 har gården 2 spannländ åker (0,3 hektar) och 5 lass äng. Per Olsson kan vara en bror till Anders Olsson på Avan nr 1. Denne har en liknande areal, 3½ spannländ åker och 5 lass äng. Hustru Karin är ägare 1546, 1553, 1557, 1559-62, 1564 samt 1567. År 1559 uppgår arealen till 1 markland. Sven Persson är ägare 1563. Möjligen går jorden tillbaka till hemmanet nr 1. Det hemmanet har ytterligare 1 spannländ åker 1607.

Avan b

Hemmanet ägs 1539-49 av Per Jonsson. Hemmanet är inte upptagit i jordaböckerna 1543 och 1546. Troligen är Per Jonsson en bror till Anund Jonsson på Avan nr 2. Hustru Mariit är ägare 1553, 1557-59 samt 1571. År 1553 har hon 7 kor. Åren 1551-72 äger sonen Håkan Persson hemmanet. År 1557 fångar han säl tillsammans med Anund Jonsson och Jöns Jonsson i byn. Vidare fångar han detta år säl med Olof Jonsson, Jöns Jonsson, Olof Jonsson, och Clemet Ersson. De hade 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 3 sälar. Året efter var Håkan Persson ute i samma lag. Nu blev fångsten 2 sälar som gav 1 pund späck. År 1559 jagar Håkan Persson säl med bönder i Åbyn och Källbomark. År 1557 bedriver Håkan Persson skötfiske vid Rönskär. Under 1550-talet och fram till 1560 finns en bror på gården. Sannolikt är brodern den Jöns Persson som är knekt 1556. År 1559 är Håkan Persson köpman och erlagger rysstull. På vintertinget 1558 blir han dömd för jungfrukränkning till 40 mark i böter. Han lägger 10 mark.

År 1571 är hustru Mariit ägare igen. Vid Älvsborgs lösen har hon 6 kor, 1 häst, 3 får och 3 getter. Egendomen värderas till 71 mark och 6 öre.

Avan c.

I hjälpskattelängden 1553 står Jon Nilsson som ägare och han hade 5 kor. Från 1554 är Jöns Jonsson ägare. Jon Nilsson kan vara en felskrivning för Jöns Jonsson. Den sistnämnde kan vara en son till handelsmannen Jöns i Avan och bror till Per och Anund Jonsson. Jöns Jonsson är ägare till 1585. År 1556 fångar han säl med Olof Jonsson, Håkan Persson, Olof Jonsson och Clemet Ersson. De hade 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 3 sälar. År 1558 jagade han med samma gäng. Den ena Olof Jonsson heter Anders Jonsson 1558 och skrivningen torde vara felaktig 1557. Fångsten blev 2 sälar 1558. År 1559 jagar han säl med bönder i Källbomark och Åbyn. År 1557 fiskar han med skötare vid Rönnskär. År 1562 är Jöns Jönsson knekt. Han torde vara en son till Jöns Jonsson. År 1559 är hemmanets areal 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Jöns Jonsson 4 kor, 1 häst, 1 svin, 4 får och 4 getter. Egendomen värderas till 61 mark och 6 öre.

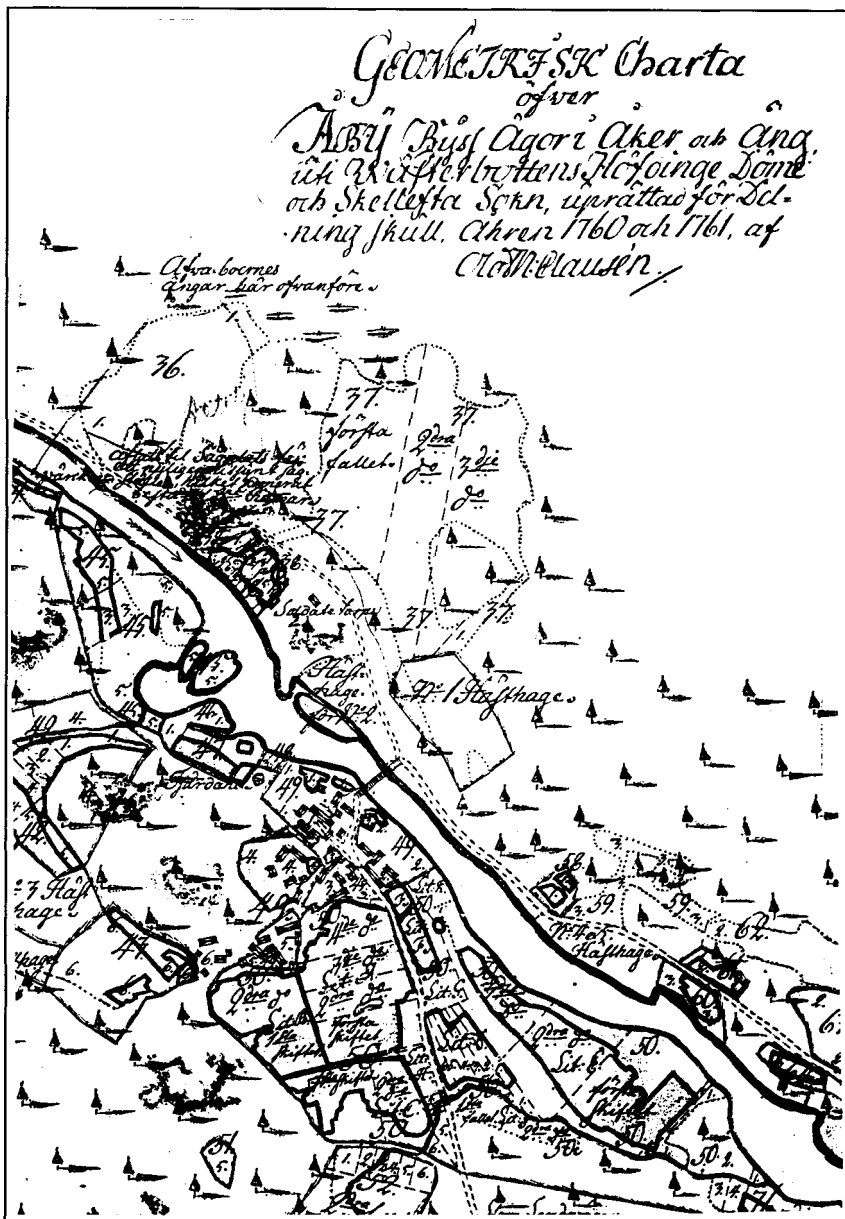
Åren 1585-1601 är Nils Jönsson eller Jonsson ägare till gården. Hustru Karin är upptagen som ägare 1603. Erik Nilsson är bonde på gården 1599 och 1604. Han är sannolikt en son till Nils Jonsson. År 1599 äger han 3 tunnors utsäde, 6 kor, 3 får, 3 unga får och 4 risbitar (unga getter). Erik Nilsson efterträds av Anders Olsson som är ägare 1604-20. År 1607 är arealen på 4 spannländ och 1 skälsland (0,7 hektar). År 1620 står det i en restlängd till Älvsborgs lösen att Anders Olsson "är bortrymd söder åt" och gården är uppbränd. I en annan restlängd till Älvsborgs lösen står att Anders Olsson sålt hemmanet till en bror. I boskapslängden från samma år står att ägaren "dragit söderut" och det finns ingen boskap på gården. I 1623 års roterings- och utskrivningslängd finns Johan Olofsson i byn. Han kan vara en bror till Anders Olsson.

ÅBYN

Byn har haft 4 hemman under perioden 1539-1650. Åkerarealen var 1543 4 hektar, 1607 6,1 hektar samt 1648 6,4 hektar. Åbyn är en by som är välbärgad. Byborna kan lägga skatt och hemmanen är ganska stora. Byn har bedrivit säljakt i havet. År 1559 fångar man säl på Rönnskär (Renesker) och Buskön (Byskoen) tillsammans med bönder från Källbomark, Avan och Tåme. Strömmingsfiske bedriver man på Skellefeskär vid Skellefteälvens mynning. Man har inte haft fiskerätt på Rönnskär. Det verkar som att man är utestängd från kusten av byn Avan. Men under mitten av 1500-talet har man köpt en tredjedel av Avabornas fiske vid Buskön. År 1543 var nättingsfisket (nejnö fiske, dvs. nejonögefiske) och andra små fisketräsk värderade till 6 spannländ. År 1559 räknas havsstranden som byns hemträsk och där fiskar man med en not och 15 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1½ lispund torr fisk.

I ett pergamentsbrev från 1331 framgår att ärkebiskop Olof Björnsson och konungsåren över Hälsingland, Johan Ingemarsson, hade hälften av fisket i "Sukubyske" älv. Sukubyske är av allt att döma Åbyälven. Sannolikt låg detta stormannafiske i Åbyn. I längden "Undervisning om floder och laxfiske i Väster- och Österbotten" från ca 1525 står om Åbyälven (kallas Lilla Byskeån) att birkarlarna har laxfisket på lapparnas vägnar. Den del av Åbyälven som birkarlarna innehade kan vara den övre delen av Åbyälven som på 1550- och 1560-talen nyttjades av bönder i Piteå socken som fjällträsk. År 1555 fiskar bönderna i Åbyn lax med 2 tinor. För detta erlägger man 3 lispund salt lax i skatt. Tinorna torde ha använts i en laxgård i älven. År 1561 fiskar Åbyborna lax i en laxgård samt med 2 stakanät, en tina och en kolknöt i Åbyälvens mynning. Fångsten uppgick till 1½ tunna. Under 1700-talet är inte skogsmarken delad mellan Åbyn och Avan. Därför kan dessa byar ursprungligen ha varit en enda.

År 1642 uppfördes i byn ett kapell som fanns kvar i drygt 100 år. Kapellet skulle betjäna Byske by och alla byar mellan Byske och gränsen till Piteå. År 1643 beslutade häradsrätten att en saltstapel skulle stå dels i Åbyn och dels på Prästbordet. I Åbyn fanns en kvarn 1631 där följande byar malde sin säd: Gagsmark, Källbomark, Kinnbäck, Avan och Åbyn.

Karta 24. Äbyn 1760-1761. Karta över delning av inågor av Olof Clausén. Siffrorna på kartan motsvarar hemmansnumreringen i utgåvan. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete samt har "stäteligt" fiske. Man har god åker och äng som är någorlunda skyddad från frost. Åbyns kapell finns utmärkt på kartan. Kustlandsvägen passerar byn och vid Åbyälven finns ett färjeställe. Skrivformer: Åbyn (1539), Åbyenn (1547), Åbyen (1557), Åbyn (1563), Åbyenn (1581), Åbyn (1600).

Litteratur: *Åbyn förr och nu - byn vid älvens mynning*. Artemis förlag. Skellefteå 1994, 288 s ill.; Carlsson, C. G.: *Åbyns byhandlingar d. 1-3*, Åbyn 1977, 196 s.+ 188 s. + 31 s. + 65 s.; Fellström, K.A.: *Det gamla kapellet, i: Från kyrkbacken*, Skellefteå 1950, s. 101-105.

Åbyn nr 1

Gården ägs 1539-68 av Olof Jonsson. År 1543 har denne 6 spannländ åker (1 hektar) och 10 lass äng. År 1553 finns 11 kor på gården. Samma år jagar han säl med Anund i Avan. År 1557 jagar han säl med Jöns Jonsson och Håkan Persson i Avan och Clemet Ersson i Åbyn. De brukade 2 båtar och 8 nät och fångsten blev 3 sälar. År 1558 var även Anders Jonsson i Avan med. År 1557 fiskar Olof Jonsson med skötar vid Skellefteskär. År 1559 är hemmanet på 6 markland.

Sonen Nils Olofsson äger gården 1565-82. På sommaringet 1565 blir han åtalad för olydnad i samband med utgörande av gråskinnstionde. Han blir dömd till 3 mark i böter men ger 1 mark. På 1560-talet finns en bror på gården och han är sannolikt identisk med den Olof Olofsson som 1568 döms för hor. Den inblandade kvinnan var piga på gården och dotter till Olof Pålsson i Svensbyn i Piteå socken. Olof Olofsson och pigan var släkt i tredje och fjärde led. Olof Olofsson fick böta 80 mark till kungen. Nils Olofsson hade i Älvsborgs lösen 1571 ½ lod silver, 2½ skålpund koppar, 5 mark tenn, 9 kor, 2 kvigor om 2 år, 1 stut om 1 år, 10 getter, 3 svin samt 1 sto för 10 mark. Egendomen värderas till 190 mark och 2 öre.

Nils Nilsson som sannolikt är en son tar över hemmanet 1583. Han dör sannolikt 1596 då han ger pengar i testamente till kyrkan. Hustru Lucia är ägare till gården 1598-1605. I hjälpskattelängden 1599 äger hon 4 tunnors utsäde, 11 kor, 2 kvigor, 5 gamla och unga får, 4 getter och 1 häst. I hjälpskattelängden 1601 har hon 1 sto, 4 kor och 2 tunnors utsäde.

Hans Nilsson som sannolikt är en son är ägare 1606-35. År 1607 är gården på 7 spannländ och 3 skålsland åker (1,2 hektar). Hemmanet har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Hemmanet är på ½ mantal och skatten på 4 tunnor.

Sonen Nils Hansson (1607-88) är ägare till hemmanet 1635-81. Under hans tid är mantalet ½ och skatten var 1645 på 4 tunnor. Nils Hansson blir senare länsman. En son är Hans Nilsson som 1646 blir dömd för mökränkning till 40 mark i böter. Han ger 3 daler, 10 öre och 16 runstycken. Hans Nilsson tar senare över hemmanet och är ägare 1681-1702. En annan son är Per Nilsson Åman (1631-) som blir borgare i Piteå 1687.

Åbyn nr 2

Gården ägs 1539-52 av Hindrick Nilsson. År 1543 är gården på 7 spannländ (1,1 hektar) och 14 lass äng. Hindrick Nilsson är nämndeman 1539, 1543 samt 1547-48. Sonen Anders Hindersson är ägare 1553-74. År 1553 har han 10 kor. Samma år jagar han säl med Nils Persson. Åren 1556-57 fångar han säl med Anders Jonsson. Det förstnämnda året hade de 2

båtar och 8 nät. Fångsten var 3 sälar. År 1557 fiskar han med skötår på Skellefteskär. Gården är på 8 markland 1559. Under 1550- och 1560-talen finns en bror på gården. Anders Hindersson är nämndeman spridda år under perioden 1563-74. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Hindersson 1 skålpund och 15 mark koppar, ½ skålpund tenn, 8 kor, 4 kvigor om 2 år, 8 får, 9 getter, 2 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderas till 146 mark.

Sonen Hindrick Andersson är ägare 1575-1615. I hjälpskattelängden från 1599 äger han 5 tunnors utsäde, 11 kor, 3 kvigor, 9 får, 7 unga får, 1 risbit, 2 getter, 3 gamla svin, 3 unga svin, 2 hästar och 3 lod silver. I hjälpskattelängden från 1601 har Hindrick Andersson 1 häst, 7 kor och 3 tunnor i utsäde. År 1604 fiskar han strömming med Nils Andersson. År 1607 har gården 11 spannländ åker (1,8 hektar), dvs. en ökning med 4 spannländ sedan 1543. Hindrick Andersson är nämndeman spridda år mellan 1604-16. På sommaringet 1611 blir han åtalad för enfalt hor med en "lös kona". Hindricks hustru bad för hans liv och gav honom vänskap. Han blev benådad till kungens goda behag och dömdes till 30 daler i böter. Hindrick Andersson fick ge 120 mark. Hindrick Andersson dör ca 1626 då sonen Per Hindersson ger 3 daler och 2 öre till kyrkan efter fadern.

Sonen Per Hindersson är ägare 1610-41. Han är född före 1577 eftersom han rubriceras som gammal 1637, dvs. över 60 år. År 1614 är han änklings. Han har betalat Älvsborgs lösen. Under hans tid är hemmanet på ¾ mantal. Skatten är på 6 tunnor. Åren 1629-30 får han bruksfrihet från utskrivning till knekt. Tydligt är han inblandad i gruvan i Kågeträsk.

Hustru Malin är ägare till gården 1641-44. Sonen Johan Persson är ägare 1644-94. Under hans tid är mantalet på ¾ och 1645 är skatten på 6 tunnor. Jöns Persson är sannolikt en bror till Johan Persson. Jöns Persson är knekt 1645-46. Det sistnämnda året är han vid Piteå silververk. En tredje bror är sannolikt Hindrick Persson som är knekt 1647-56. Han dog det sistnämnda året vid Warszawas belägring.

Åbyn nr 4

Gården ägs 1539-55 av Nils Persson som 1543 har 5½ spannländ åker (0,9 hektar) och 10 lass äng. År 1553 har han 9 kor. Samma år fångar han säl tillsammans med Anders Hindersson i byn. Åren 1546-55 redovisas en måg på gården. Anders Jonsson som äger gården 1556-92 är sannolikt måg till Nils Persson. Åren 1556-57 jagar han säl med Anders Hindersson. Det senare året brukade de 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 3 sälar. År 1557 bedriver Anders Jonsson skötfiske på Skellefteskär som sannolikt låg vid Skellefteälvens mynning. År 1559 var hemmanet på 7 markland. I Älvsborgs lösen 1571 ägde Anders Jonsson 5 lod silver, 1 skålpund och 15 mark koppar, 8 kor, 3 kvigor om 2 år, 11 får, 11 getter, 3 svin samt 1 häst för 16 mark. Egendomen värderas till 157 mark och 7 öre. Åren 1579-83 är Anders Jonsson nämndeman. På sommaringet 1583 blir Anders Jonsson åtalad tillsammans med 3 andra personer för att de "skövlat" sin fisk som tillkom Kungl. majt. Han gav 4 mark.

Nils Andersson som sannolikt var en son tog över hemmanet 1593 och var ägare till 1623. I hjälpskattelängden 1599 ägde han 5 tunnors utsäde, 14 kor, 2 kvigor, 10 får, 5 unga får, 5 risbitar (unga getter), 10 getter, 3 gamla svin, 3 unga svin, 2 hästar samt 5 lod silver. I hjälpskattelängden 1601 har Nils Andersson 1 häst och 8 kor. År 1604 fiskar han strömming med Hindrick Andersson i byn. År 1607 har hemmanet 12½ spannländ i åker (2 hektar), en ökning med 7 spannländ sedan 1543. Nils Andersson har erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618. Sonen Anders Nilsson (1587-1676) är ägare till hemmanet 1613-56. År 1614 hade Anders Skräddare i Åbyn försummat sitt skjutshåll och fick böta 3 mark. Han gav 2 mark. Under

hans tid är hemmanet på $\frac{3}{4}$ mantal och skatten är 1645 på 6 tunnor. En bror är sannolikt Mårten Nilsson som blir utskriven till knekt 1631. Anders Nilsson var nämndeman 1637.

Sonen Nils Andersson blir utskriven till knekt 1642. Han verkar endast ha tjänstgjort under 1642. Han tar senare över hemmanet och är ägare 1657-86. Olof Andersson som sannolikt är en bror är bergsknekt 1646. Anders Andersson, som troligen är en bror, blir 1647 lejd till knekt av Nils Hansson i Åbyn. Vid tillfället vistas han i Fällfors där han tydligen tjänat dräng. Han dog 1656 vid Warszawas belägring.

Åbyn nr 5

Gården ägs av Clemet Ersson 1539-65. Han har $6\frac{1}{2}$ spannländ åker (1 hektar) och 10 lass äng 1543. År 1553 finns på gården 11 kor. År 1557 fångar han säl tillsammans med Olof Jonsson i Åbyn, Håkan Persson i Avan, Olof Jonsson (troligen fel för Anders Jonsson i Åbyn) och Jöns Jonsson i Avan. De hade 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 3 sälar. Laget består av samma namn med undantag av att en Olof Jonsson heter Anders Jonsson. Troligen finns Anders Jonsson med redan 1557 men namnet är felskrivet. Clemet Ersson fiskar med skötar på Skellefteskär 1557. År 1559 är hemmanet på 6 markland.

Sonen Olof Clemetsson äger gården 1565-97. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger han 1 skålpund och 15 mark koppar, 6 kor, 3 kvigor om 2 år, 1 kviga om 1 år, 8 får, 8 getter, 3 svin och 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 110 mark och 5 öre.

Olof Olsson som sannolikt är en son till Olof Clemtsson är ägare 1598-1628. I hjälpskattelängden 1599 äger han $3\frac{1}{2}$ tunnas utsäde, 9 kor, 2 kvigor, 1 ung tjur, 7 får, 3 unga får, 1 risbit, 4 getter, 1 häst och 1 sto. År 1607 har hemmanet 7 spannländ och 3 skålsland åker (1,2 hektar). Olof Olsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-18. År 1620 beskrivs han som arm och utfattig och äger ingen ko.

Sonen Nils Olofsson (1602-64) äger hemmanet 1627-61. År 1628 har hemmanet 7 spannländ åker. Under Nils Olofssons tid är hemmanet på $\frac{7}{16}$ mantal och skatten är 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. År 1642 blir han utskriven som knekt men har turen att bli bergsknekt. År 1643 lejer han Axel Larsson i Drängsmark i sitt ställe. Åren 1646-48 är han bergsknekt på nytt. Det sistnämnda året beskrivs han som fattig.

TÅME

År 1543 finns det 5 hemman i byn. Men 1585 är antalet nere på två stycken. Ett hemman har sannolikt förvärvat av länsmannen Olof Andersson på hemmanet nr 2. Ena hemmanet kan ha lagts under Åbyn, vars åkerareal ökar kraftigt. Åkerarealen är 1543 6,2 hektar, 1607 3,8 hektar samt 1648 4,8 hektar.

En bonde i byn fångar säl 1559 vid Långgrundet (Longh grunditth) tillsammans med en person som troligen kommer från Ostvik. En annan bonde fångar säl på Buskön (Byskoenn) tillsammans med bönder från Gagsmark och Källbomark. En tredje bonde jagar säl på Rönnskär och Buskön tillsammans med bönder från Källbomark, Åbyn och Avan. År 1561 fångar byns bönder säl på "Tåmeöö". År 1543 är byns fiskevatten värderade till 2 spannländ. År 1559 räknas havet som byns hemträsk och där har man en not och 6 lagnar (nät). Skatten uppgick till 15 mark torrfisk. År 1561 fiskar byns bönder lax med 2 stakanät vid Tåmnäset (Tåmnäsett). År 1543 äger en Anders i Tåme 1 spannländ åker och 1 lass äng i Svensbyn i Piteå socken. Vid samma tillfälle hade Anders Olsson i Tåme och Jon Svensson i Ersmark 1 spannländ och 1 skälsländ jord i Burvik. I Tåme fanns en kvarn 1631 där bönderna i Tåme och Byske malde sin säd. Vid 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete samt "stäteligt" fiskeri både efter lax och efter annan fisk. God åker som består av sandmylla. Äldre skrivformer: Thåme (1539), Thåmee (1543), Tåme (1547), Thåme (1557), Thåmöö (1569-70), Thåme (1581), Tåmöö (1600).

Litteratur: *Tåme byn vid havets rand*. Skellefteå 1986. 236 s. ill. Duplic.

Tåme nr 1

Gården ägdes av Anders Olsson 1539-48. Åren 1539 och 1546 sägs att han bor vid broändan. Hemmanet hade 1543 4 spannländ och 1 skälsländ i åker (0,7 hektar) och 7 lass äng. Åren 1551-54 står Olof Nilsson som ägare till gården. Anders Olssons son Olof Andersson är ägare 1549, 1553 samt 1555-61. År 1553 har han 2 kor. Åren 1555-57 jagar han säl med Lasse Ersson i byn. År 1556 hade de 1 båt och 5 nät. Fångsten blev 2 sälar. Hemmanet var 1559 på 3 markländ. År 1560 kallas bonden på gården för Stora Olof Andersson. Detta för att skilja honom från Lilla Olof Andersson på Tåme nr 2.

Karta 25. Tåme 1795. Storskifteskarta av L. Clausén. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A på kartan och hemmanet nr 2 är D och E på kartan. Kartans övriga bokstäver är tillkomna efter 1650.

År 1562 ägs gården av sonen Anders Olsson. Hans Ivarsson är ägare 1563. Hans fadersnamn är intressant för det finns ingen Ivar i Skellefteå socken under den här tiden. I

Lövångers socken finns Ivar Olsson i Avan år 1539. Kanske var Hans Ivarsson från Lövånger. Åren 1564-1623 ägdes gården av Peder Olsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 mark koppar, 3 kor, 1 kviga om 1 år, 5 får, 6 getter, 1 svin samt 1 sto för 4 mark. Egendomen var värderad till 55 mark. I tiondelängderna 1571-74 kallas Peder Olsson för Peder skraddare. Han jagar även säl för 1583 lägger han späck i tionde. På vintertinget 1585 blir han åtalad för att han "tillvillat sig ett åkerede", dvs. ett åkdon, av en bonde. Han skulle böta 40 mark men gav 6 mark. I hjälpskattelängden från 1599 äger Peder Olsson 5 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 3 får, 5 risbitar, 8 getter samt 1 häst. I hjälpskattelängden från 1601 har Peder Olsson 1 sto, 6 kor och 2½ tunnors utsäde. År 1607 har gården 6 spannländ åker (1 hektar). År 1609 finns 2 hjonelag på gården. Peder Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618.

Sonen Erik Persson är ägare 1610-30. I 1609 års hjonelagslängd betecknas han som son till Peder Olsson. År 1630 betecknas han som blind. Sonen Mats Eriksson nämns 1627-28. Det sistnämnda året skrivs han ut till knekt. Han vistas då i Åbyn, sannolikt som dräng. En bror till honom var Per Eriksson som var knekt 1622 och som dog på hemresan. Sannolikt var det på hemresan från Livland.

Brodern Olof Eriksson (1607-85) tog över hemmanet 1631 och ägde det till 1662. Under hans tid är hemmanet på ½ mantal och skatten var 1645 på 3 tunnor. År 1645 blir han uttagen till knekt och året därpå tjänstgör han vid Piteå silververk. En son till Olof Eriksson är Hans Olsson som står som bonde i vissa längder 1642-48. År 1660 blir han uttagen till knekt och går då för sin bror Mats. Han dör 1676 i sjöslaget vid Öland. En bror är Mats Olofsson som är knekt 1647-48. År 1647 står det om honom "hemma i landet, han skickat från Stockholm Lytzen".

Tåme nr 2

Anders Olsson var bonde på gården 1539-56. År 1543 hade han 13 spannländ åker (2,1 hektar) och 14 lass äng. Anders Olsson var nämndeman 1539, 1546 och 1555. År 1553 har han 13 kor. Åren 1553-54 och 1556-57 fångar Anders Olsson säl tillsammans med Olof Persson i byn. Det sistnämnda året hade de 1 båt och 6 nät. Fångsten blev 1 säl. I tiondelängderna 1557-59 står hustru Anna som ägare till gården. Hon är med stor sannolikhet änka efter Anders Olsson. År 1558 är hon upptagen som säljägare tillsammans med Olof Persson i byn. De hade 1 båt och 5 nät. Fångsten blev 1 säl.

Sonen Olof Andersson (-1607) står som ägare till gården 1557-1607. År 1559 var hemmanet på 8 marklängd och 3 öreslängd. På sommartinget 1564 blir han åtalad för ogill humlegård och får böta 5 öre. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Olof Andersson 9 lod silver, 9 mark tenn, 1 skålpund och 15 mark koppar, 7 kor, 5 får, 4 getter, 1 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderas till 151 mark och 1 öre. På sommartinget 1583 blev han åtalad tillsammans med tre andra personer för att de hade "sköfflat" sin fisk som tillkom Kungl. majt. Han gav 4 mark.

Bomärke 1607.

År 1577 är Olof Andersson för första gången antecknad som länsman. Denna befattning verkar han behålla fram till sin död 1607. År 1591 företog svenskarna ett krigståg mot Vita Havet. För krigståget insamlade och anskaffade Nils Andersson i Storkåge en mängd båtar

som fördes till Österbotten under ledning av Olof Andersson i Tåme. I slutet av 1570-talet börjar Olof Andersson köpa till jord. Han äger sannolikt Drängsmark nr 14 1579-82. Sedan byter han bort detta hemman till Olof Ersson på Fällfors nr 2. Vidare äger han Byske nr 5 1582-85. Detta hemman byter han sannolikt bort till Lasse Ersson i Tåme. Lasse Erssons hemman i Tåme slår han ihop med Tåme nr 2. År 1579 uppgår hemmanet till 11 markland och 2 öresland. År 1581 finns det belagt att han äger ett hemman i Fällfors. År 1583 har han sitt hemman fritt enligt ett brev från året innan. Friheten upprepas andra år. År 1586 är hemmanet på 15 markland och 7 öresland. Nu har han sannolikt förvärvat Lasse Erssons hemman i Tåme.

Enligt Bureus var Olof Andersson gift med Sigrid Olofsdotter vilken var en dotter till Olof Olofsson i Jävve i Piteå socken. Olof Olofssons far hade samma namn och var gift med Britta som var en dotter till Jakob Andersson i Bureå. Enligt Bureus anteckning var Olof Andersson birkarl. När det gäller släkten före 1539 se nedan vid Tåme övriga.

Olof Andersson finns upptagen som köpman 1586-88 och 1590. År 1577 var Olof Andersson med sin skuta till Stockholm. Lasten bestod av 4 tunnor lax, 4 tunnor strömming, 64 spickelaxar, 80 lispund torr fisk, 16 kohudar, 64 bockskinn, 128 getskinn samt 128 kalvskinn. När han var nere 1582 hade han 48 lispund torr fisk samt 16 decker (160 st) bockar. År 1584 bestod lasten av 1 tunna lax, 16 spickelaxar, 16 lispund torr fisk samt 32 bockar. När Olof Andersson var i Stockholm 1586 hade skutan som last 80 lispund torr fisk, 16 tunnor krampsill, 32 bockar samt 16 hudar. År 1590 var han i Stockholm sannolikt med sin egen skuta. Olof Andersson hade ett skepp 1594 då han ger pengar till kyrkan. Jon Andersson som sannolikt var en bror var 1579 till Stockholm med sin skuta. Lasten bestod av 48 lispund torr fisk, 4 tunnor strömming, 64 kalvskinn samt 24 tunnor krampsill.

År 1586 uppläts laxfiskena i Byske och Fällfors till Olof Andersson. År 1593 sägs att Olof Andersson i Tåme hade fisket tillsammans med några bönder i samma by. De hade fisket årligen på stadga. Fisket bedrevs med 4 tinor och stakanät. År 1595 hade Olof Andersson en sågkvarn. Det är den först dokumenterade i Skellefteå socken vid sidan om Johan III:s från 1573.

I hjälpskattelängden från 1599 äger Olof Andersson 14 tunnors utsäde, 40 kor, 9 kvigor, 2 ungtjurar, 22 får, 18 unga får, 24 getter, 6 hästar och 80 lod silver. När hertig Karl, senare Karl IX, reste genom Västerbotten år 1602 fick Olof Andersson i uppdrag att köpa in 40 renar som skulle användas till transporter. Som betalning fick Olof Andersson 20 tunnor korn. Han fick dessutom 6 tunnor salt för att han tog emot resande efter kustlandsvägen. På sommaringet i Torneå den 17 juli 1604 var Olof Andersson med i nämnden. På sommaringet i Skellefteå 1604 hade det kommit fram att länsmännen i Skellefteå socken Olof Andersson i Tåme och Olof Nilsson i Hedensbyn hade "kommit i rop och ryckte för kvinnofolk". Rätten kunde varken fria eller fälla så bägge dömdes vardera till 40 mark i böter för "förargliga åthävor". De gav tillsammans 60 mark. På vintertinget 1605 dömdes sonen Hans Olofsson till 40 mark i böter för lägersmål med Sara Larsdotter i Fällfors. Hans bror Jakob Olsson blev dömd till 100 daler i böter för att han "hävdat sin broders frilla". På vintertinget 1606 framgår att Olof Andersson hade betalat sina söners böter, 110 daler, med en skuta. Olof Andersson kallades för Tåmförsten, dvs. Tåmefursten. Se även Norrländsk uppslagsbok, band 4 under uppslagsordet Tåmfursten.

Sonen Anders Olsson tog över hemmanet efter faderns avrättning 1607. (Angående avrättningen se Fällfors nr 2). Han tog även över länsmansbefattningen. År 1605 hade han en egen skuta som han seglade till Stockholm med. Som last hade han bl.a. med 22 tunnor kronolax samt 29 spickelaxar som tillhörde kronan. I ett brev från samma år vill han ha

betalt för frakten. År 1607 hade hemmanet 16 spannländ åker (2,6 hektar) och 2 spannländ i lunda (0,4 hektar).

Bomärke 1607.

Länsmansgården fungerade den här tiden som en gästgivargård och därför fick länsmanen sin skatt lindrad för gästningens skull. I hjonelagslängden 1610 behövde Anders Olsson inte betala någon skatt. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-18 och de flesta åren finns 2 pigor och 2 drängar på gården. Hans son Jon Andersson har ett eget hushåll på gården. Under Anders Olssons tid är mantalet ett helt. År 1625 är Anders Olsson sexman. Han var ägare till 1630. Anders Olssons bror Hans Olofsson var bonde på Avan nr 2. En tredje bror var Jakob Olofsson som tillsammans med fadern dömdes till döden 1607.

Anders Olssons son Jon Andersson tog över hemmanet och länsmansbefattningen 1630. Han var ägare till 1660. I roterings- och utskrivningslängden från 1627-28 samt 1630 har Jon Andersson frihet från knektutskrivning p g a det nya bergsbruket. Han var tydligt engagerad i gruvan i Kågeträsk.

Bomärke 1636.

År 1641 blir Jon Andersson postbonde. Året därpå är han gästgivare. Mantalet är under Jon Anderssons tid 1 1/8 och skatten är 1645 på 9 tunnor. På kartan över vägarna till Nasafjäll gruva från 1636 är länsmansgården i Tåme utmärkt. Troligen fungerade den ännu som gästgivargård. Jon Andersson hade sannolikt brodern Olof Andersson som var född 1612. En tredje bror var sannolikt Per Andersson som nämns 1629 och 1631. År 1629 var han inblandad i gruvan i Kågeträsk.

Jon Andersson hade sonen Anders Jonsson som nämns 1639-1642 i roterings- och utskrivningslängderna. Han var länsman 1654. År 1661 delar han hemmanet och blir ägare till Tåme nr 3. En bror var Nils Jonsson som var omnämnd 1639. Han kan vara identisk med den Nils Jönsson från Skellefteå socken som omkom när en Piteåskuta förläste 1656. Skutan seglade på ett grund utanför Storjungfrun i Hälsingland och förlorade rodet och sprang läck. Skutan drev sedan till Åland där resterna drev iland. Nils Jönsson var på väg till Uppsala universitet för att studera. Därför var han sannolikt son till en välbärgad person. Om det är denne Nils Jonsson så bör han ha varit runt 30 år gammal. En tredje bror var Per Jonsson som nämns 1629 och 1631. År 1629 var han engagerad i gruvan i Kågeträsk. Per Jonsson äger hemmanet 1661-75. En fjärde bror var sannolikt Johan Jonsson som nämns 1633.

Tåme a

Hemmanet ägdes av Anders Andersson 1539-49. År 1543 hade gården 11 spannländ åker (1,8 hektar) och 10 lass äng. Åren 1543-47 är han nämndeman. På vintertinget i Piteå berättas att Anders Andersson i Tåme "förhade" Nils Jönsson för rätten. Denne blev dömd till 12 öre i böter men gav ½ mark. Enligt Bureus hade Anders Andersson en dotter Sigrid som var gift med Jon Andersson på Böle nr 5. Olof Persson är ägare 1553-69. Han har 11 kor 1553. Samma år är Olof Persson säljägare tillsammans med Anders Olsson i Tåme. De är även upptagna 1556-57 samt 1559. År 1556 hade de 1 båt och 6 nät. Fångsten blev 1 säl. År 1558 är han säljägare med hustru Anna. De hade 1 båt och 5 nät. Fångsten blev 4 sälar. År 1558 är Olof Persson nämndeman. År 1559 är gården på 6 markland och 6 öresland.

Ägare 1570-77 är Mariet änka. Vissa år kallas hon Margritta, Margreta och Margaretha. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 15 lod silver, ½ skålpund koppar, 2 skålpund och 5

mark koppar, 7 kor, 1 stut om 2 år, 4 får, 4 getter, 1 svin samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderas till 170 mark. Efter 1577 försvinner spåren efter hemmanet.

Tåme b

Ägare till hemmanet var Anders Olson under åren 1539-48. År 1543 hörde till gården 8 spannland åker (1,3 hektar) och 12 lass äng. År 1549 är Olof Andersson bonde på gården. Efter 1549 försvinner spåren efter hemmanet. Möjligen läggs det till hemmanen i Åbyn som ökar kraftigt i storlek.

Tåme c

Åren 1543 och 1546 är hustru Kerstin ägare till gården. År 1543 hade hon 3 spannland åker (0,5 hektar) och 5 lass äng. Hustru Kerstin kan vara identisk med den hustru Christin som 1552 gav 1 mark i gåva till kyrkan, enligt kyrkans räkenskaper. Åren 1547-85 ägs gården av Lasse Ersson som sannolikt är en son till hustru Kerstin. Åren 1555-58 fångar han säl tillsammans med Olof Andersson. År 1557 hade de 1 båt och 5 nät. Fångsten blev 2 sälar. År 1559 är gården på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Lasse Ersson 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 4 får, 3 getter samt 1 sto för 3 mark. Egendomen värderas till 60 mark och 4 öre. I registret över unga män från 1577 redovisas en Erik Larsson i Tåme. Denne är sannolikt son till Lasse Ersson.

Åren 1585-86 byter sannolikt Lasse Ersson hemman med Olof Andersson som tycks äga Byske nr 5. Tåme c läggs till Olof Anderssons hemman i Tåme.

Tåme övriga

Jon Karlsson i Tåme var i slutet av 1400-talet gift med Mariet som var en halvsyster till Lussi vilken i sin tur var en dotter till Anders Olofsson i Bureå. Möjligen hade de bägge halvsysstrarna samma mor. En sonsons dotterdotter till Jon Karlsson och Mariet var hustru Britta som var gift med prästen Herr Nils i Järlåsa i Uppland. Hon lämnade dessa uppgifter till Johannes Bureus den 8 mars 1608. Hustru Brittas mor kan ha varit en syster till Olof Andersson på Tåme nr 2. Familjen bör ha varit välbärgad eftersom ett barn gifter sig med en präst. De övriga leden till Jon Karlsson bör i så fall ha varit Anders Olsson, Olof Jonsson och Jon Karlsson. Även om hustru Britta skulle tillhöra någon av de övriga släkterna i byn är det sannolikt att Jon Karlssons son hette Olof Jonsson eftersom tre bönder i byn hette Anders Olsson år 1543. Men sannolikt tillhör Jon Karlsson och Mariet släkten på Tåme nr 2.

BYSKE

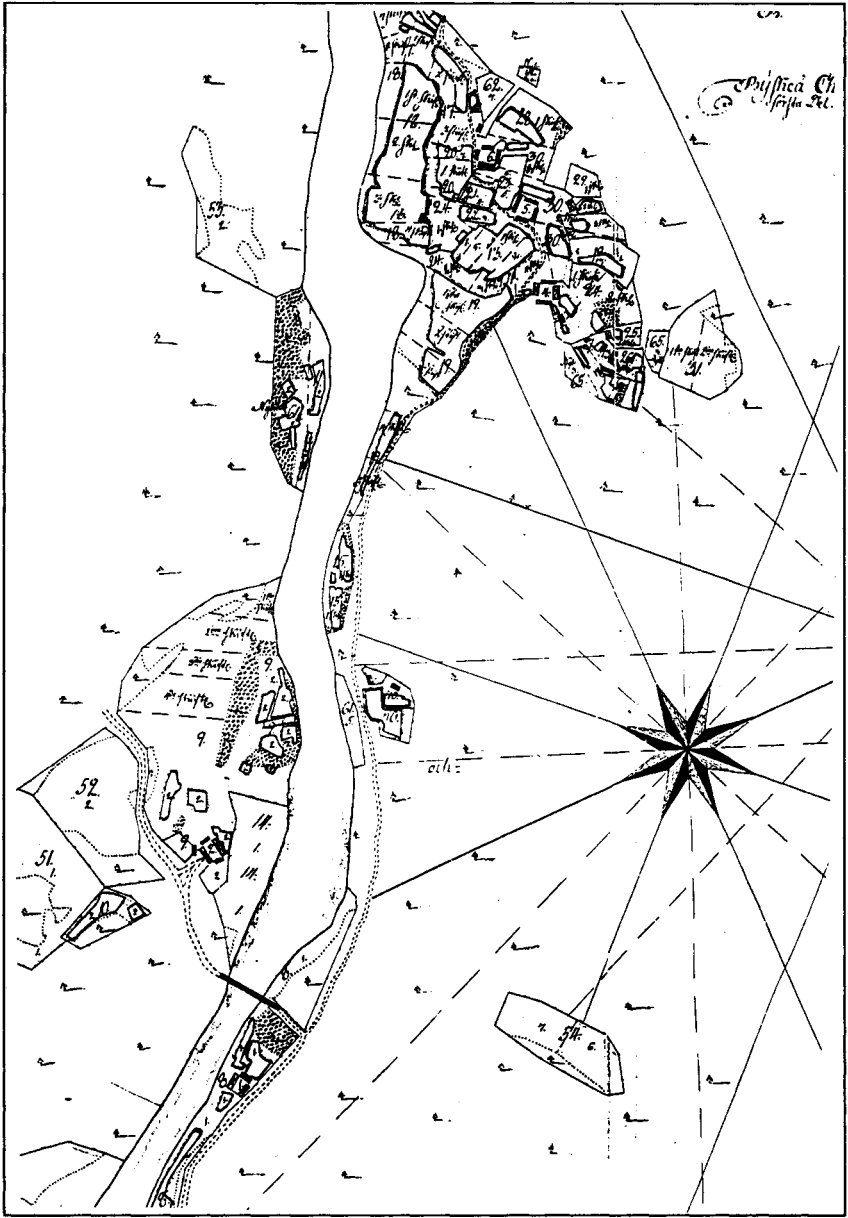
I byn finns 8 hemman 1543. Två små hemman läggs ner i mitten av 1500-talet. Vid samma tid delas ett annat hemman. Omkring år 1600 försvinner ett hemman och byn har nu 6 hemman. Åkerarealen var 1543 på 6,7 hektar, 1609 4,8 hektar samt 1648 5,7 hektar.

I byn bedrivs stömmingsfiske och säljakt. År 1559 fångar byns bönder säl på Långgrundet (Longh grunde) samt Svartnäset (Suartenes). En gård i byn fiskar i fjällträskan Buträsket och Kusträsket öster om Jörns samhälle.

År 1502 uppträdde två bönder från Harmånger i Hälsingland inför lagmannen över Uppland och styrkte sin rätt till delar av laxfisket i Byske älv. Laxfisket tas 1544 upp som nyupptaget. Sannolikt har bönderna i Byske nyligen förvärvat fisket. Samma år skattar laxfisket i Byske och Fällfors var tredje lax till kronan. För 1544 hade de gett ½ tunna skattelax och 5 spickelaxar. I jordaboken från 1546 står det vid Byske by, att det "ligger ett litet laxfiske under samma by, vilket hälsingarna i fordom tid hade". År 1559 betraktas Byskeälvens mynning (byske åminne) som byns hemträsk. Man hade varken not eller lagnar utan endast en ena (mindre not) i åmynningen. Skatten uppgick till 1 lispund torrfisk. År 1561 fiskar byns bönder lax med 4 tinor. Fångsten uppgick till 3 tunnor och hälften skulle de ge till kronan. År 1575 heter det att "vid Byske å brukar en Kungl. Maj:ts fiskare med 4 tinor, räntar 2½ tunna. Spickelaxar 10 st". År 1586 uppläts fiskena i Byske och Fällfors till länsmannen Olof Andersson i Tåme.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till mulbete och timmerskog. Man har "stäteligt" laxfiske och annat fiske. Byn har god åker och äng som alltid är behållen från köld. Två av gårdarna ligger vid kustlandvägen som gick på den plats som samhället Byske ligger idag. De övriga gårdarna låg ett stycke norrut vid nuvarande Byske by.

Äldre skrivformer: Byske (1500), Bijske (1539), Bijske Swnnanå (1543), Byskee (1547), Byisk (1557), Byske (1581), Byskie (1600). Älvens namn skrevs: bredhabyskio (1337).

Karta 26. Byske 1758. Karta över delning av inägor av P. Sundström. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 1 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans nr 4, 3=3, 4=5, 5=6, och 7=2. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Byske nr 1

Gården ägs 1548-57 av Olof Olsson. Denne är sannolikt en måg till Erik Olsson på Byske a. Hemmanet delas sannolikt 1548. År 1553 finns det 7 kor på gården. Olof Olsson är säljägare 1556-57 tillsammans med Anders Larsson, Lilla Anders Larsson samt

Jon Olsson. År 1556 hade de 2 båtar och 8 nät. Fångsten var 1 säl. Åren 1558-60 var hustru Ingeborg ägare. Jon Olsson var ägare 1558-97. Han var sannolikt en son till Olof Olsson. År 1559 var gården på 3½ markland. Åren 1558-59 var Jon Olsson säljägare och 1558 jagade han tillsammans med Olof Andersson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Olsson 5 kor, 1 häst, 4 får och 3 getter. Egendomen värderades till 56 mark. Hustru Marit var ägare till gården 1599-1611. I hjälpskattelängden 1599 ägde hon 1½ tunnas utsäde, 3 kor, 1 kviga samt 5 får.

Olof Jonsson som sannolikt är en son till Jon Olsson är ägare i olika längder 1605-23. År 1610 hade hemmanet 2 spannländ åker (0,3 hektar). År 1619 tas hemmanet upp i en längd över ödehemman. Där står att Olof Jonsson bor vid färjestaden och skall alltid vara redo att föra kronans folk över älven. Därför ska han ha sitt hemman fritt. Olof Jonsson var alltså färjekarl. I en restlängd över Älvsborgs lösen från 1620 står att Olof Jonsson var oförmögen att betala Älvsborgs lösen 1618. Hans mantal var 3/8. Han "är i arvsbörden för inte mera än 3/16 mantal." Han kan vara identisk med den Olof Jonsson som är knekt 1635. Olof Jonsson dör samma år i Stettin.

Anders Olsson står för hemmanet i vissa längder 1612-22. Han har bara betalt Älvsborgs lösen 1613-14. Om honom står det i en restlängd över Älvsborgs lösen att han "är dragen av landet". Han var dessutom förlamad. Det finns inga pengar att betala skatteskulden med. I boskapslängden från 1620 står att Anders Olsson har dragit söderut. Åren 1627 och 1629 står Anders Jonsson för hemmanet. Han kan ha varit en bror till Olof Jonsson. År 1629 är han färjekarl och 1630 skrivs han ut till knekt.

Olof Hansson är ägare till hemmanet 1635-44. Under hans tid är hemmanet på 1/16 mantal. Skatten är 1644 på 4 skålsland. Olof Hansson betecknas i längderna som en förlamad och utfattig man. Olof Hanssons Karin är ägare 1639 samt 1644-50. Under hennes tid är hemmanet på 1/16 mantal och skatten är 1645 på 4 skålsland. I 1645 års mantalslängd står Arvid färjekarl för hemmanet. Olof Olsson är ägare i vissa längder 1647-49. År 1648 betecknas han som gift knekt. Enligt kartan från 1648 ligger hemmanet på norra sidan om Byskeälven, vid kustlandsvägen. Skatten är 4 skål. Olof Olsson kan vara identisk med den Olof Olsson som är knekt 1623 och 1626. År 1632 stod Olof Olsson för hemmanet.

Byske nr 2.

Gården ägs 1539-51 av Björn Olsson. År 1543 hör till gården 11 spannländ åker (1,8 hektar) och 14 lass äng. Sonen Olof Björnsson är ägare till hemmanet 1552-71 samt 1573. År 1553 har han 14 kor. Olof Björnsson fångar säl under perioden 1554-59. Vissa år jagar han med Lasse Ersson och 1556 har de 1 båt och 5 nät. Sistnämnda året fick de 2 sälar. På gården finns även brodern Jöns Björnsson som sysslar med fjällträskfiske. Åren 1553-55 fiskar han i Buträsket och Kusträsket intill Jörns nuvarande samhälle. Han fiskar tillsammans med Jakob Hermansson i Kågeträsk. År 1553 fick de 13 markland gädda och 10 markland mört. På vintertinget 1547 får Jon Björnsson böta 40 mark för mökränkning, men han ger 5 mark samt 1 mark i biskopssaköre. Jon Björnsson är sannolikt identisk med Jöns Björnsson. År 1555 bötar han 1½ mark i biskopssaköre för lönskaläge. På vintertinget 1560 bötar han 3

mark för samma sak. Han ger dock 2 mark. År 1559 är gården på 7 markland och 4 öresland.

Olof Björnssons son Olof Olsson är ägare 1571-1604. Vid Älvsborgs lösen äger denne 8 kor, 1 häst, 2 svin, 6 får och 6 getter. Egendomen värderas till 110 mark och 1 öre. I hjälpskattelängden 1599 äger Olof Olsson 5 tunnors utsäde, 12 kor, 3 får, 5 risbitar, 4 getter, 3 unga svin, 2 ston samt 3 lod silver. I hjälpskattelängden från 1601 har han 4 kor, 1 häst samt 3 tunnors utsäde.

Per Olsson som sannolikt är en son till Olof Olsson är ägare 1604-21. År 1610 har hemmanet 4 spannländ och 3 skålländ (0,7 hektar), vilket är en kraftig nedgång sedan 1543. Per Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18.

Nils Hermansson (1592-1663) äger gården 1622-51. Från 1642 är mantalet 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skåll. Hans son Herman Nilsson (-1663) är knekt 1639-48. År 1646 har han soldatnamnet Nabb och är då bergsknekt. När han skrivs ut till knekt vistas han i Äby, sannolikt som dräng. Herman Nilsson äger faderns hemman 1652-61.

Byske nr 3

Gården ägs på 1540- och 1550-talen av Jon Olsson Skomakare i Hedensbyn. I 1546 års jordabok redovisas det här hemmanet i Byske under Jon Skomakares hemman i Hedensbyn. Hemmanet hade då 4 spannländ åker (0,6 hektar) och 7 lass äng. Jon Olsson Skomakare finns redovisad som ägare i Byske 1557-61. Jon Olsson är säljägare 1556-57 samt 1559. År 1556 jagar han med Anders Larsson, Lille Anders Larsson och Olof Jonsson. De hade 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev en säl.

På hemmanet redovisas sannolikt även Jon Siurdsson. Han omnämns i 1543 års bågaskattelängd, 1553 års gård samt tiondelängden från 1557. År 1553 hade han 4 kor. Samma år jagade han säl med Lasse Andersson i byn. Jon Siurdsson är sannolikt son till den Sigurd i Byske som var nämndeman år 1500.

Jon Olssons son Olof Jonsson är ägare till hemmanet 1561-98. År 1561 är gården på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Olof Jonsson 4 kor, 1 häst, 2 får samt 2 getter. Egendomen värderades till 45 mark och 2 öre. Olof Jonsson jagar även säl för i tiondelängden från 1580 redovisas sälspäck. Olof Jonsson äger hemmanet nr 11 i Hedensbyn 1563-85. Det hemmanet tas över av sonen Karl Olsson.

Olof Jonsson efterträds av Olof Olsson som sannolikt är en son. Han är ägare 1599-1605. Sannolikt är han soldat för i 1602 års mantalslängd står "fänikan" vid hans namn. I hjälpskattelängden 1599 äger Olof Olsson 2 tunnors utsäde, 4 kor, 3 får, 2 unga får, 3 getter samt 1 sto. I hjälpskattelängden från 1601 redovisas 4 kor och 1 tunnors utsäde. Hustru Kerstin tar över hemmanet 1605. Sannolikt har maken dött i soldattjänsten. Kerstin är ägare till 1607.

Samma år tar Herman Olsson över gården. Han är troligen en son till Olof Olsson. Herman Olsson är ägare till 1644. År 1610 är hemmanet på 4½ spannländ (0,7 hektar). År 1620 sägs att Herman Olsson är husarm, utfattig och går och tigger. Gården upptas 1619 som ett ödeshemman. År 1623 beskrivs han som utfattig och dödssjuk. Samma år har han ¼ mantal från Nils Jonssons hemman. År 1628 har gården 3 spannländ åker. Mantalet är 1630 3/16. Hustru Sigrid är ägare 1635, 1639-40 samt 1642-44. Hemmanet är nu på 1/8 mantal. I vissa längder mellan 1642-44 kallas ägaren till hemmanet för hustru Ingrid. Sannolikt är detta en felskrivning.

Herman Olsson har sannolikt brodern Olof Olsson som är knekt 1623. Samma år nämns Johan Olofsson som rubricerades som gammal knekt och förare. Han kan vara en bror till Olof och Herman Olsson.

Åren 1644-49 är Sigrid piga ägare. Hon är sannolikt en dotter till Herman Olsson och Sigrid. Under hennes tid är mantalet på 1/8 och skatten är 1645 på 1 tunna. Åren 1649-50 är Anders Nilsson ägare. Han har sannolikt gift sig med Sigrid piga. I saköreslängden från 1649 kallas han för Anders Dubblare. Han döms till 3 mark i böter för slagsmål. Han gav 8 öre.

Byske nr 4.

Gården ägs av Olof Andersson 1543-84. År 1543 har han 5 spannländ åker (0,8 hektar) och 12 lass äng. År 1553 har han 6 kor. Åren 1553 och 1557 fångar han säl tillsammans med Tomas Andersson i byn. År 1556 jagar han säl i egen båt och med 3 nät. Fångsten blev 1 säl. År 1558 fångar han säl tillsammans med Jon Olsson i byn. De hade 1 båt och 5 nät. Fångsten blev 1 säl. År 1559 är gården på 6 markland och 6 öresland. På sommaringet 1564 får han böta för "hagafall" och ger 1 mark. Olof Andersson har sannolikt 2 bröder. Nils Andersson har 1539-46 samt 1551-53 ett litet hemman. År 1543 har det hemmanet 2 spannländ åker och 4 lass äng. Tomas Andersson har 1539-56 ett litet hemman som 1543 har 3 spannländ åker och 6 lass äng. Dessa små hemman verkar gå upp i Olof Anderssons hemman. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Olof Andersson 10 kor, 1 stut, 2 hästar, 1 svin, 8 får och 8 getter. Egendomen värderas till 164 mark och 1 öre.

Jon Olsson som sannolikt är en son tar över hemmanet 1585 och äger det till sin död 1607. I hjälpskattelängden 1599 äger han 6 tunnors utsäde, 13 kor, 3 kvigor, 1 ung tjur, 6 får, 4 unga får, 8 risbitar, 7 getter, 4 unga svin, 2 hästar, 1 sto samt 8 lod silver. Samma år är Jon Olsson länsman och då uppgår hemmanet till 8 markland. År 1601 äger Jon Olsson 1 häst, 5 kor och 4 tunnors utsäde. År 1604 fiskade han strömming med Per Persson i byn.

På vintertinget 1590 blev Jon Olsson fälld till böter på 40 mark för att han hade "kommit i ryckte för sängelag" och ingen ville gå i god för honom. Han kunde sålunda inte värja sig. Dessutom hade han stulit 2 laxar "undan byte" och gett en del till 2 små pigor. Jon Olsson blev benådd till kungens goda behag och gav 18 daler. Året därpå hade han en rest på böterna som uppgick till 2 daler. Han erlade nu denna summa.

På sommaringet 1607 rullades historien upp med Olof Andersson i Tåme med hans och hans söners umgänge med pigan Karin Esbjörnsdotter. Även Jon Olsson hade haft umgänge med Karin och hennes syster Lisbeta. Jon Olsson och Karin blev dömda till döden och avrättade. Karin tjänade första gången hos honom 1602-04. Då hade hon inte fått ut sin hela lön från sin tidigare husbonde, Olof Andersson i Tåme. Jon Olsson hjälpte henne att få ut lönen som hon fick i form av en halv engelsk kjortel. Karin berättade nu för Jon Olsson att Olof Andersson och hans söner hade haft sexuellt umgänge med henne. Karin tjänade en andra gång hos Jon Olsson år 1605-06.

Sonen Nils Jonsson tog över gården och var ägare 1607-45. År 1610 hade gården 10 spannländ åker (1,6 hektar). Nils Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Under hans tid är mantalet på 5/8. År 1623 hade Herman Olsson i Byske 1/4 mantal från Nils Jonssons hemman. År 1614 är han nämndeman och 1642 gästgivare. Han blir 1637 dömd för att ha "skövlat" Per Perssons hustru i Byske på väg till kyrkan.

Sonen Olof Nilsson (1619-63) är ägare 1640-62. Under hans tid är mantalet på 9/16 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. År 1639 är Olof Nilsson postbonde. År 1648 är Olof Nilsson Byske bergsknekt och arbetar som vaskare vid Piteå silververk. Åren 1662 och 1664

tjänstgör han i Kvikkjokk vid Luleå silververk. År 1662 hade Olof Nilsson satt ut en rengård i olaga tid, 14 dagar före mickelsmäss. Grannen Olof Pederssons sto hade gått ner i rengården eller fångstgropen och omkommit. Olof Nilsson menade att stoet hade gått ner i Olof Pederssons egen rengård. Eftersom båda personerna hade satt ut rengården i olaga tid fick de stå för halva kostnaden var, dvs. 10 daler.

Brodern Anders Nilsson (-1637-10-16) är knekt 1630-37. En tredje broder är Jon Nilsson som är ägare i ett par längder 1640-41. Han är sannolikt identisk med Jonas Nicolai Buscherus som är student i Uppsala 1634. År 1642 är han pedagogus i Umeå skola. Sedan är Buscherus komminister i Umeå stad 1649-57. Buscherus som var från Byske dog 1657. En fjärde bror är Peder Nilsson som 1639 gick ut som knekt för sin fars hemman. År 1646 var han bergsknekt vid Piteå silververk. Han är fortfarande knekt 1650.

Byske nr 5.

Lars Olsson äger gården 1539-49. År 1543 är gården på 4 spannländ åker (0,6 hektar) och 6 lass äng. Sonen Olof Larsson är ägare 1551-52. Hustru Anna är ägare 1553 då det finns 2 kor på gården. Sannolikt var hon änka efter Olof Larsson. Åren 1553-70 ägs gården av Anders Larsson som troligen är en bror till Olof Larsson. Åren 1556-57 fångar han säl tillsammans med Anders Larsson, Olof Olsson samt Jon Olsson. År 1557 hade de 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 1 säl. År 1559 var gården på 2 markland och 7 öresland.

Åren 1571-81 är Lars Olsson ägare. Han är sannolikt en son till Olof Larsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 4 kor, 1 häst, 2 får samt 2 getter. Egendomen värderas till 49 mark. Åren 1582-85 ägs gården av Olof Andersson. Han är sannolikt identisk med länsmannen Olof Andersson i Tåme. Åren 1585-86 byter han sannolikt hemman med Lasse Ersson i Tåme. Lasse Ersson äger gården 1586-97. Erik Larsson som sannolikt är en son är bonde på gården 1596-1604. I hjälpskattelängden från 1599 har han 2½ tunnas utsäde, 9 kor, 4 får, 2 unga får samt 4 getter. År 1601 äger Erik Larsson 3 kor och 1½ tunnas utsäde. Per Persson är ägare 1604-30. År 1604 fiskar han strömming med Jon Olsson i byn. År 1610 har gården 7 spannländ och 3 skålsland i åker (1,2 hektar). Per Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. År 1630 är mantalet på ½.

Sonen Olof Persson (1607-92) är ägare till hemmanet 1631-89. Under hans tid är mantalet ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor.

Byske nr 7

Anders Larsson är bonde på gården 1539-1604. År 1543 har han 4 spannländ åker (0,6 hektar) och 6 lass äng. År 1553 finns det 4 kor på gården. Samma år fångar han säl tillsammans med Jon Siurdsson. Åren 1556-57 jagar han tillsammans med Lilla Anders Larsson, Olof Olsson och Jon Olsson. Det sistnämnda året hade de 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 1 säl. År 1559 är hemmanet på 2½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Anders Larsson 4 kor, 1 häst, 1 svin, 3 får och 3 getter. Egendomen värderas till 52 mark. I hjälpskattelängden från 1599 har Anders Larsson 2½ tunnas utsäde, 7 kor, 3 kvigor, 6 får, 2 unga får, 3 risbitar, 6 getter, 2 unga svin samt 1 sto. År 1601 har han 3 kor och 1½ tunnas utsäde.

Anders Jönsson är ägare 1605-23. I 1605 års mantalslängd står vid hans namn "husarm" och "fänika". Möjligen var han knekt. År 1610 hade hemmanet 3 spannländ åker (0,5 hektar). Anders Jönsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-18. År 1613 sägs om

honom att han är en ogift husman, dvs. torpare eller småbonde. Han är dessutom färjekarl. År 1620 har han ingen ko.

I restlängden över Älvsborgs lösen från 1620 sägs att Jon Andersson varit knekt under 5 år och varit hemma 1 år. Han kan möjligen var en son till Anders Larsson. Hemmanet tas över 1625 av Anders Andersson. Det är oklart hur han är släkt med de tidigare ägarna. Möjligen kan han vara en son till Anders Andersson. Anders Andersson är ägare till 1641. Åren 1639-40 är hemmanet på 3/16 mantal. Hustru Karin är ägare 1642-50. Under hennes tid är mantalet 3/16 och 1645 är skatten på 1 tunna och 4 skäl. År 1645 beskrivs hon som änka med många små barn. Hon kallas även Halt-Karin. Ett annat år sägs att hon är förlamad. På 1648 års karta ligger hemmanet söder om Byskeälven strax intill kustlandsvägen och älven. År 1639 blir Olof Andersson utskreven till knekt. Han finns dock inte med i några soldatrullor så det är oklart om han verkligen går ut. Han äger sedan hemmanet 1651-69.

Byske a

Hemmanet ägs åren 1539-49 av Erik Olsson. År 1543 har han 13 spannländ åker (2,1 hektar) och 16 lass äng. Under hans tid finns även en måg på gården. Mågen verkar vara den Olof Olsson som 1548 bryter ut en del ur hemmanet som blir Byske nr 1. Erik Olsson efterträds 1551 av sonen Lasse Ersson som är ägare till 1563. År 1553 har han 5 kor. Samma år jagar han säl ensam. År 1557 jagar han säl tillsammans med Olof Björnsson. De hade 1 båt och 5 nät. Fångsten blev 2 sälar. År 1559 är hemmanet på 6 markland och 1 öresland. Åren 1565-66 är hustru Britta ägare till gården. Hon är sannolikt änka efter Lasse Eriksson. År 1562 är Lasse Larsson knekt. Han är troligen son till Lasse Ersson och Britta.

Hemmanet tas över av Olof Larsson som sannolikt är en bror till Lasse Larsson. Han är ägare till 1571. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 2 kor, 1 häst, 6 får och 9 getter. Egendomen värderas till 33 mark och 3 öre. Åren 1570-71 är Lasse Olofsson ägare i bågskattelängderna. Denne kan vara en son till Olof Larsson eller också rör det sig om en felskrivning. Åren 1572-1604 är Olof Larsson ägare igen. Denne kan ha varit ägare under hela tiden. I hjälpskattelängden från 1599 hade Olof Larsson 1½ tunnans utsäde, 4 kor, 3 får samt 1 get.

Efter 1604 försvinner spåren efter hemmanet i Byske. Men samtidigt uppkommer hemmanet nr 3 i Fällfors som ägs just av en Olof Larsson. Men denne är ägare ända till 1644. Därför är det mindre sannolikt att det rör sig om samma person som ägde hemmanet i Byske.

Byske b

Detta hemman ägs 1539-56 av Tomas Andersson. År 1543 har han 3 spannländ åker (0,5 hektar) och 6 lass äng. På gården finns 3 kor 1553. Åren 1553-57 jagar Tomas Andersson säl tillsammans med Olof Andersson. År 1556 var Tomas Andersson på marknaden i Torneå men för utan lov därifrån. Därför fick han böta 2 mark. År 1557 äger Elin gården. Sedan upphör spåren efter hemmanet. Sannolikt har hemmanet återgått till Olof Andersson på Byske nr 4. Tomas Andersson hemman kan ha varit utbrutet därifrån.

Byske c

Hemmanet ägs 1539-46 samt 1551-53 av Nils Andersson. År 1543 hade han 2 spannländ åker (0,3 hektar) och 4 lass äng. År 1553 fanns på gården 2 kor. Efter 1553 försvinner spåren efter hemmanet och det har sannolikt hoplagts med Olof Anderssons hemman, Byske nr 4. Sannolikt är Nils Andersson en bror till Olof och Tomas Andersson och hemmanet är troligen utbrutet ur nr 4.

FÄLLFORS

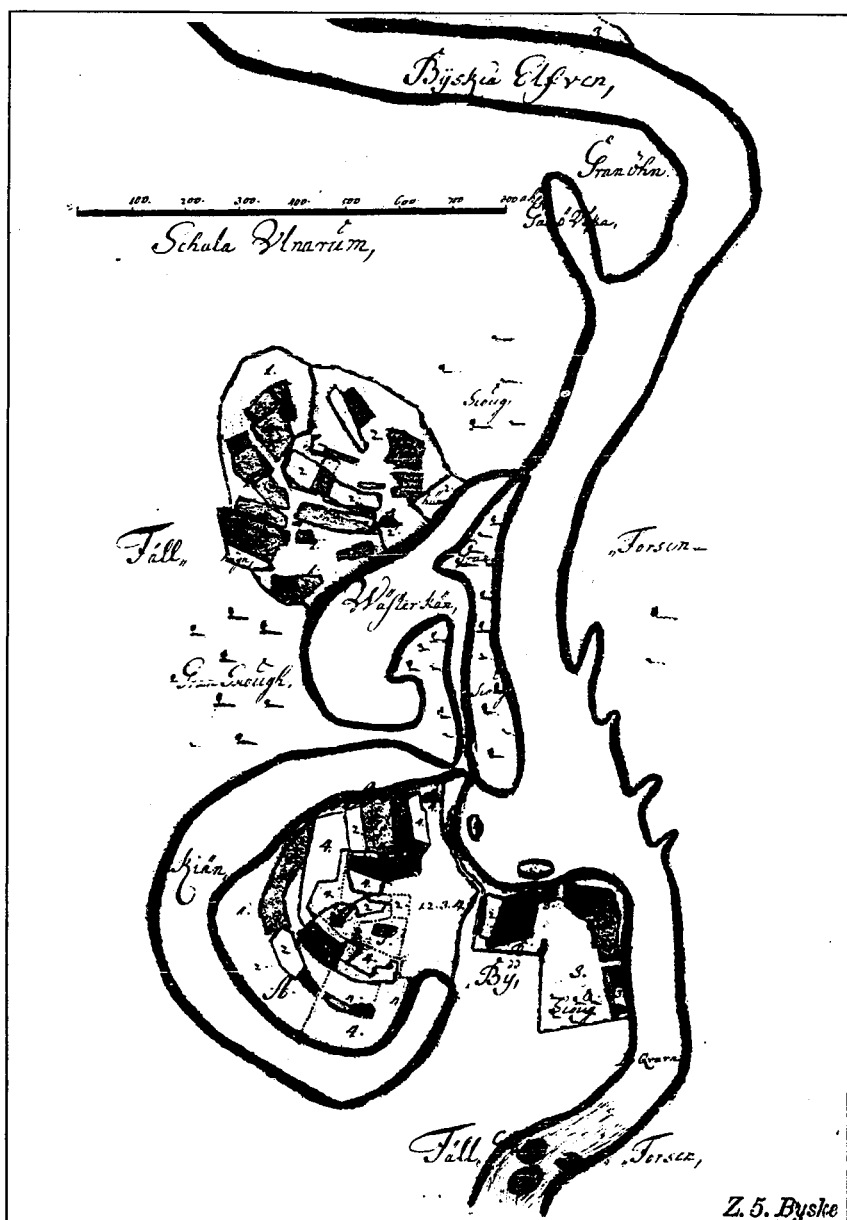
År 1543 finns ett hemman i byn, 1573 kommer ett andra hemman till. Mellan 1600 till 1605 får byn två hemman till. Åkerarealen var 1543 0,8 hektar, 1607 2,6 hektar, 1648 3,0 hektar samt 1700 4,6 hektar. Fällfors redovisas under Norrlångträsk från 1539 och till 1559-1560. År 1556 står det om Fällfors i längden över byarnas jordinnehav: "fiile fors udi ödemarken upgiord 3 markland, öchtes 1556". Det är första gången som Fällfors upptas i den längden. År 1557 saknas Fällfors i längden.

År 1544 redovisas Fällfors laxfiske som nyupptaget. Var tredje lax ges till kronan. Byske och Fällfors gav 1544 ½ tunna skattelax samt 5 spickelaxar. År 1561 fiskar Erik Persson lax med en not om 16 famnar. Fångsten blev 125 spickelaxar. Hälften skulle kronan ha. År 1586 uppläts laxfiskena i Byske och Fällfors till länsmannen Olof Andersson i Tåme. Gudlef Bilder i Sollefteå testamenterar 1337 ett halvt fiske i Byskeälven till Helgeandshuset i Stockholm. Helgeandshuset har kvar fisket åtminstone 1492. Men i början av 1550-talet får Helgeandshuset årligen 10-15 spickelaxar. Det är kyrkoherden i Skellefteå, Andreas Olavi, som levererar laxen. Helgeandshusets fiske kan ha legat i Fällfors. År 1544 beskrivs både Byske och Fällfors laxfisken som nyupptagna. Sannolikt är de nyupptagna som skattepliktiga för bönderna. År 1559 fiskade Fällfors med 8 lagnar (nät) i sitt hemträsk. Man fick lägga 6 mark torr fisk i skatt.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, tjärskog och mulbete. Dessutom har man ett gott fiske både efter lax och annan fisk. Åkern är utsatt för frost. Äldre skrivformer: fiile fors (1556), Felleffors (1561), Fällefors (1581), Fellfårssen (1600).

Fällfors nr 1

Hemmanet ägs 1602-35 av Per Larsson. Denne kan vara en son till Lasse Ersson på Fällfors nr 4. År 1609 har Per Larsson 2 spannländ och 3 skälsländ åker (0,4 hektar). Per Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. År 1620 betecknas han som en utfattig man som äger en ko. Dottern Marita Pedersdotter blev avrättad på nyårsafton 1623 för barnamord. Hon avrättades tillsammans med sin husbonde och barnafadern Nils Sunesson i Stämmingsgården. En bror till henne var sannolikt Mats Persson som var knekt ca 1617-23. Han hade gjort 2 resor till Vaxholm. Mats Persson dog i Kurlands huvudstad Mitau.

Karta 27. Fällfors 1702. Geometrisk avmätning av P. Häggström. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 2 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans nr 1, 3=4 och 4=3.

En bror till Mats Persson var Olof Persson (1592-1656) som tog över hemmanet. Han är ägare 1624-56. Under 1640-talet var mantalet 11/32 och skatten var 1645 2 tunnor och 6 skäl. År 1648 var Olof Persson fattig då älven hade svämmat över och fördärvat åkern.

Fällfors nr 2

Hemmanet redovisas under Norrlångträsk 1539 och fram till 1559-60. Men gården har legat i Fällfors under den här tiden. Önde Larsson äger gården 1539-55. År 1543 har han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng. Åren 1556-62 ägs gården av Erik Persson. Från 1559-60 redovisas gården under Fällfors. År 1559 var hemmanet på 3 markland. År 1561 brukade Erik Persson en not om 16 famnar i Fällforsen. Kronan skulle ha hälften av fångsten. Detta år levererade han 125 spickelaxar till kronan. På sommaringet 1561 blev Erik Persson dömd för hor till 40 mark i böter. På sommaringet 1562 blev han dömd för hor med sitt syskonbarns änka, hustru Gunill. Desutom hade han legat med två systrar varav den ena, Britta Björnsdotter i Drängsmark hade blivit med barn. Erik Persson och Britta Björnsdotter blev dömda att avrättas på bål. Erik Persson betalade 16 mark för att bli begravd i vigd jord.

Sonen Olof Ersson ägde gården 1562-74. Under åren 1576-82 redovisas han under Drängsmark. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ lod silver, 1 skålpund koppar, 7 kor, 15 får och getter samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen värderades till 122 mark och 2 öre. På sommaringet 1575 fick Olof Ersson böta 40 mark för att han hade fällt en mård ”i förbud”, dvs. olagligen. Han gav 12 mark. På 1560-talet finns en bror på gården. År 1566 erligger gården även skinntionde så jakten torde ha varit av betydelse.

Åren 1583-84 redovisas länsmanen Olof Andersson i Tärne som ägare till gården i tiondelängderna. Men han kan ha ägt hemmanet redan från 1576 då både Olof Ersson och Olof Andersson finns under Drängsmark. År 1581 ger Olof Andersson ut i tionde för ”försheemmanet”. Sannolikt äger han hemmanet 1581. Olof Andersson kan ha ägt Drängsmark nr 14 en tid och bytt bort det mot Fällfors nr 2. Olof Ersson övertar hemmanet i Drängsmark. Åren 1585-89 finns Erik Ersson som innehavare av gården i Fällfors. Han kan ha varit en bror till den tidigare ägaren Olof Ersson. Sedan finns Olof Andersson upptagen som ägare spridda år fram till 1607. Åren 1602-03 finns hans son Hans Olofsson redovisad på gården. Olof Andersson brukade även Fällfors laxfiske. År 1588 nyttjade han fisket mot att han erlade en stadga till kronan. Fisket bedrevs med 3 stakanät.

I rättegångsprotokollet från 1607 då Olof Andersson döms till döden framkommer en del uppgifter om gården. Olof Anderssons söner Hans och Jakob har brukat gården med hjälp av en eller ett par pigor. Olof Andersson har sporadiskt kommit till gården. Pigan Karin Esbjörnsdotter från Kågeträsk kom till gården 1599 och Hans Olofsson hade umgänge med henne. Senare samma år blev Hans Olofsson gift. Det andra året, 1600, tvingade sig Jakob Olofsson på Karin, trots att hon varnade honom att hans bror hade haft umgänge med henne tidigare. Samma år hade även Olof Andersson umgänge med henne trots att hon varnade honom för att hans söner hade belägrat henne. År 1602 kom Karin i tjänst hos Jon Olsson i Byske och stannade där i två år. Det kom fram att även Jon Olsson hade legat med Karin och hennes syster Lisbeta. År 1604 kom Karin Esbjörnsdotter i tjänst hos en bonde vid namn Tomas. År 1605 kom hon tillbaka till Jon Olsson. Året därpå kom Karin Esbjörnsdotter åter i tjänst hos Olof Andersson. Vid julen samma år ”spökade den onde för henne” i Olof Anderssons gård. Samvetet orsakade henne kval och hon tog kontakt med Christoffer kaplan och bekände för honom om Olof Anderssons förehavanden. På sommaringet 1607 dömdes Olof Andersson, Karin Esbjörnsdotter, Jakob Olsson samt Jon Olsson i Byske till döden.

Jakob Olsson blev arresterad men lyckades rymma. Det är oklart om han verkligen blev avrättad. Många som rymde på den här tiden för över till Norge.

Olof Anderssons son Anders Olsson är ägare till hemmanet i Fällfors 1609-12. År 1609 är hemmanet på 4 spannländ åker (0,6 hektar) och 3 spannländ i lunda (0,5 hektar). Åren 1610-13 finns Nils Jakobsson som ägare i vissa längder. Möjligen är han identisk med den Nils Jakobsson Finne som 1613 samt 1616-17 finns i Lillkägeträsk. Åren 1613-32 ägs gården av Jon Jonsson. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Men 1615 betecknas gården som öde i tiondelängden. År 1630 är mantalet på 3/8. Hustru Britta äger hemmanet 1632-40.

Anund Jonsson som sannolikt är en son till Jon Jonsson är ägare 1638-39. Samuel Jonsson som troligen är en bror är ägare 1640-56. Det sistnämnda året byter han hemman med Hans Eskilsson i Klutmark. Under Samuel Jonssons tid är mantalet 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. År 1648 betecknas Samuel Jonsson som fattig då älven översvämmat och fördärvat åkern. En bror till Samuel Jonsson kan Ivar Jönsson vara. Denne var knekt 1641-42 och han gick ut för sitt eget hemman. Yrrerligare en bror kan Olof Jönsson vara vilken var knekt 1623.

Fällfors nr 3

Hemmanet ägs 1573-1611 av Lasse Ersson. Han kan vara en bror till Olof och Erik Ersson på Fällfors nr 2. På vintertinget 1565 fick Lasse Ersson böta 3 mark för lönskaläge. Han gav 2 mark. I hjälpskattelängden från 1599 har Lasse Ersson 4 tunnors utsäde, 12 kor, 1 kviga, 1 ung tjur, 6 får, 6 getter samt 1 häst. År 1607 har han 4 spannländ åker (0,6 hektar).

På sommartinget 1604 döms Lasse Erssons dotter Sara till döden för lägersmål med Hans och Jakob Olsson i Tåme. Hennes och Jakob Olssons straff skickades till högre instans för bedömning. Jakob Olsson hade legat med henne efter det att Hans hade legat med henne. Brödernas far Olof Andersson var också misstänkt men friades av Sara Larsdotter. På vintertinget 1605 kom målet upp igen och det framkom att Sara inte hade varnat Jakob Olsson att hans bror hade legat med henne tidigare. Därför blev Sara Larsdotter dömd till bålet. Hans Olsson skulle böta 40 mark och Jakob Olsson fick böta 100 daler. Domen mot Jakob Olsson hade meddelats av kammarrådet Nils Andersson och ansågs som mild. Brödernas far Olof Andersson hade garanterat att bötessumman kunde betalas. Olof Andersson betalade böterna med en skuta.

Sonen Johan Larsson (född före 1577-1655) var ägare 1610-55. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-14, men inte 1615-18. År 1620 betecknas Johan Larsson som husarm och utfattig. Han har ingen ko. Under Johan Larssons tid är mantalet $\frac{1}{4}$ och skatten är 1645 2 tunnor. År 1648 betecknas han som fattig då älven svämmat över och fördärvat åkern. År 1639 blev Johan Larsson och Per Persson ålagda att skaffa fram en knekt till nästa mönstring.

Sonen Jakob Johansson är knekt 1633-35. När han skrivs ut bor han i Drängsmark. Sannolikt tjänar han dräng där. David Johansson skrivs 1643 ut till knekt för sin fader Johan Larssons hemman. Han stannar hemma 1643. År 1648 betecknas han som gift knekt. Lars Johansson är knekt 1629 och när han skrivs ut vistas han i Drängsmark, sannolikt som dräng.

Fällfors nr 4

Hemmanet ägs 1605-44 av Olof Larsson, vilken var född före 1577. Samtidigt som detta hemman uppstår försvinner ett hemman i Byske som också ägs av en Olof Larsson. Olof

Larsson i Byske hade varit ägare sedan 1572 och möjligen sedan 1564. Därför är det osannolikt att det kan röra sig om samma Olof Larsson. År 1609 är hemmanet på 3 spannländ åker (0,5 hektar). Olof Larsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen. År 1620 betecknas han som husarm och utfattig. Han äger ingen ko. År 1632 står Nils Hermansson som ägare i jordaboken. Denne kan vara bosatt i Byske.

Åren 1644-49 är Anna piga ägare. Hon är sannolikt en dotter till Olof Larsson. Under hennes tid är mantalet 3/16 och skatten är 1645 1 tunna och 4 skäl. År 1648 betecknas hon som fattig då älven svämmat över och fördärvat åkern. Hustru Anna är ägare i olika längder 1644-52. Hon är troligen änka efter Olof Larsson.

Jöns Olofsson som sannolikt är en son till Olof Larsson är knekt 1647-48. När han blir utskrivnen till knekt vistas han i Ostvik, sannolikt som dräng. Han går ut dels för sin moders hemman, dels för Olof Nilsson i Frostkåge. År 1650 fick han böta för att han besov sin fästmö. Jöns Olofsson är ägare till hemmanet 1654. Senare ligger hemmanet öde en tid.

NORRLÅNGTRÄSK

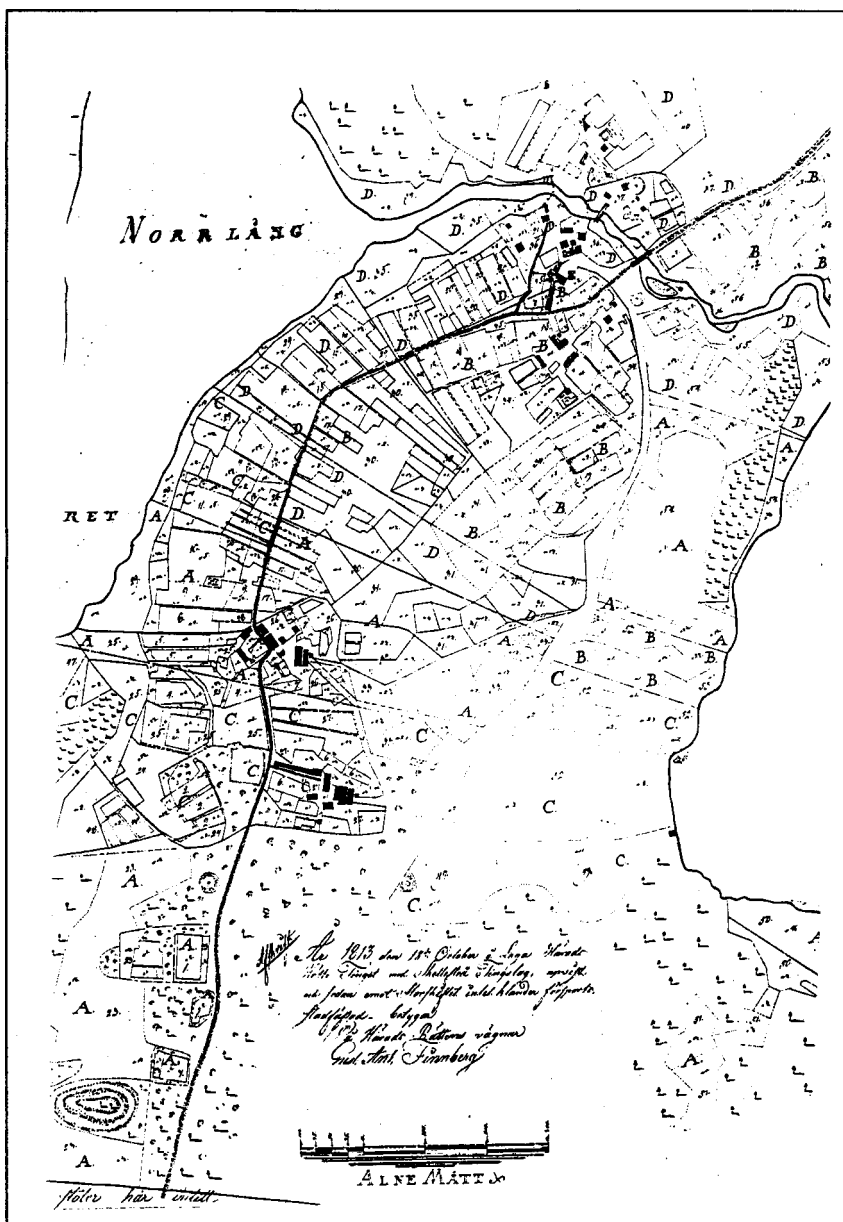
Från 1539 redovisas 3 hemman i byn. Men ett hemman ligger uppenbarligen i Fällfors. Efter 1559-60 redovisas det under Fällfors. Se Fällfors nr 2. Efter 1630 försvinner ett hemman i byn och endast ett hemman återstår. Åkerarealen var 1,4 hektar 1543, 1610 1,3 hektar samt 1648 1,9 hektar. År 1543 var fiskevattnet värderat till 1 spannländ. År 1553 hade en bonde i byn fjällträsk i Älgräsket, Petikträsket och Granbergsträsket sydväst om Jörns samhälle. Åren 1556-57 nyttjar bonden Ullbergsträsket nordväst om Jörns samhälle. År 1559 har byn Norrlångträsket som hemträsk och där fiskar man med 3 lagnar (nät). Skatten uppgick till 5 mark torr fisk. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, tjärskog, mulbete samt "ståteligt" fiske. God åker och äng som alltid är säker från frost. Äldre skrivformer: Långtresk (1539), Långetresk (1543), Långetresk (1547), Longtresk (1557), Långeträsk (1581), Norrelongtresket (1600).

Litteratur: Lindqvist, Bertil: *Historik över Norrlångträsk by - från äldsta tid till mitten av 1900-talet*, Skellefteå 1973, 269 s. Duplic.

Norrlångträsk nr 1

Åren 1539-64 är Anders Olsson bonde på gården. År 1543 har han 4½ spannländ åker (0,7 hektar) och 7 lass äng. Anders Olsson är sannolikt bror till Jöns Olsson som äger det andra hemmanet i byn vid denna tid. Det hemmanet har samma åkerareal och antal lass äng. Sannolikt har hemmanen varit ett enda före 1539. År 1553 finns på gården 6 kor. Samma år fiskar Anders Olsson i Älgräsket (Elgiee tresk), Petikträsket (Pertyg tresk) och Granbergsträsket (Gren tresk) tillsammans med Nils Jönsson i Bodan och Jon Persson i Medle. År 1556 fiskar han i Ullbergsträsket (Ulfsträsket) tillsammans med Anders Jakobsson i Drängsmark och Markus i Boviken. År 1557 fiskade dessa personer i samma sjö, men dessutom var Anders Jonsson i Kusmark med. År 1559 är hemmanet på 3 marklängd.

Sonen Olof Andersson är ägare 1565-67. Änkan Britta äger gården 1568-69. Måns Larsson är bonde på hemmanet 1569-77. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger denne ½ skålpund koppar, 5 kor, 6 får samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderas till 63 mark och och 6 öre. Åren 1577-99 finns inte hemmanet i någon skattelängd.

Karta 28. Norrslång 1811-1812. Storskifteskarta av I. Lindfors. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A på kartan. Kartans övriga bokstäver är tillkomna efter 1650.

Olof Larsson äger gården 1600-19. År 1601 har Olof Larsson 1 sto, 3 kor och 1 tunnans utsäde. År 1610 är hemmanet på 4 spannländ åker och 2 skälsland i linda (0,7 hektar). Olof Larsson har endast kunnat betala Älvsborgs lösen år 1613. I restlängden från 1620 står att åren 1614-18 var hemmanet öde. Bonden och hustrun hade dött av hunger. I en annan restlängd beskrivs Olof Larsson som utfattig och oförmögen. Hustru Anna är upptagen som ägare 1619-20.

I en annan restlängd från 1620 upptas Anders Olsson. Han är utfattig och går och tigger. Åren 1623 och 1626 är Anders Olsson knekt. Lars Olofsson som sannolikt är en bror redovisas i 1621 års roterings- och utskrivningslängd. År 1623 finns på hemmanet endast en piga, dvs. en flicka. Samma år finns på gården 1 ko, 1 kviga, 1 gammalt och 1 ungt får.

År 1628 blir Per Jakobsson (f. före 1577-1652) bonde på gården. Han kommer sannolikt från Drängsmark nr 10 där han finns 1621-27. Han äger hemmanet i Norrlångträsk till 1654. Under 1640-talet är mantalet på 5/16 och 1645 är skatten på 2 tunnor och 4 skäl.

Sonen Olof Persson (1623-) går 1640 ut som knekt för sin fars hemman. När han blir utskrivnen vistas han i Drängsmark, sannolikt som dräng. År 1657 äger han faderns hemman.

Norrlångträsk a

Hemmanet ägs 1539-53 av Jöns Olsson som sannolikt är en bror till Anders Olsson på det andra hemmanet i byn. Bägge hemmanen har samma areal och antal lass äng 1543 så förmodligen har hemmanen varit ett enda före 1539. Jöns Olsson har 1543 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 7 lass äng. Hustru Marit är ägare 1553 då hon har 5 kor. Hon är dessutom ägare 1557-60.

Sonen Olof Jönsson är ägare 1554-98. År 1559 är gården på 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Olof Jönsson 4 kor. Egendomen värderas till 40 mark. År 1600 är sonen Jöns Olsson ägare. Brodern Nils Olsson är bonde på gården 1601-20. År 1601 har han 1 sto, 4 kor och 1 tunnans utsäde. År 1610 har gården 2 spannländ åker samt 2 spannländ i linda (0,6 hektar). Nils Olsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som husarm, utfattig och äger ingen ko. I en annan längd beskrivs han som vettvilling. I 1623 års jordabok sägs att på detta hemman finns varken bonde eller hustru utan endast en fattig flicka, och ingen mans hjälp. I en längd över fattiga från samma år sägs att i de två hemmanen i Norrlångträsk är allt folk utdött. Det finns endast två unga flickor som sitter och "röker" i en stuga och äger ingenting. Deras bröder är i kronans tjänst och förmår inte hävda hemmanen.

Anders Nilsson är knekt 1623-26. Han blir utskrivnen i stället för Sven Christierson i Klutmark. Hustru Kerstin äger gården 1627-30. Sannolikt är hon änka efter Anders Nilsson. Under hennes tid är mantalet på 1/6. År 1630 är Nils Jakobsson ägare till hemmanet enligt tiondelängden. Sannolikt kom han från Drängsmark nr 10. I roterings- och utskrivningslängden från 1639 redovisas Olof Nilsson från Norrlångträsk. Sedan upphör spåren efter detta hemman. Sannolikt är hemmanet lagt under det andra hemmanet i byn. Det andra hemmanet är 1630 på ¼ mantal, 1632 på 7/16 och 1639-40 på 5/16.

DRÄNGSMARK

Byn har 1543 9 hemman , 1560 är antalet 11 stycken och 1610 13 stycken. Åkerarealen var 1543 9,8 hektar, 1610 12,7 hektar varav i lunda 3 hektar, 1648 13,5 hektar samt 1700 21,8 hektar. År 1543 var kvarnar och fiskevatten värderade till 3 spannländ. Flera gårdar i byn fiskar i fjällträsk i inlandet.

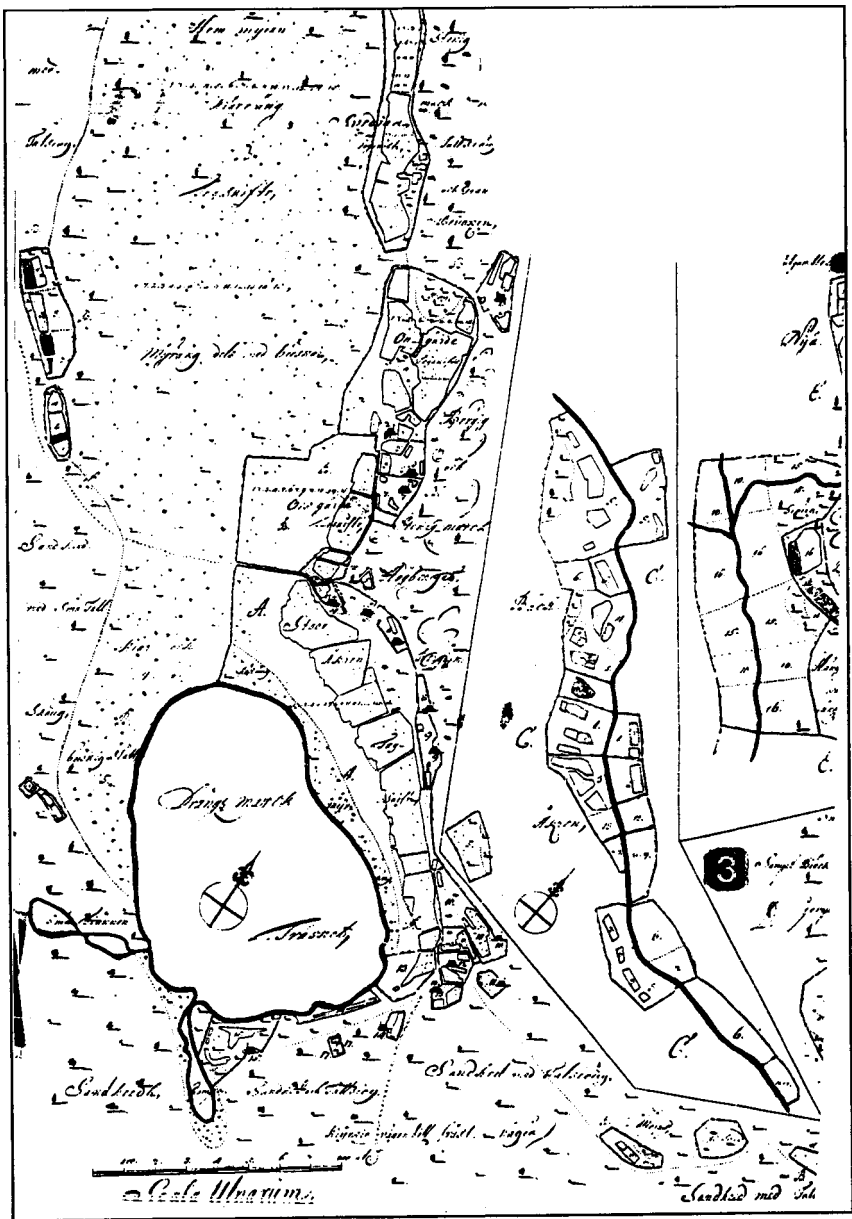
Byns bönder fiskar 1559 i en sjö på byns mark nämligen Ostträsket (Ostetresk). Där fiskade man med en not och 15 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1 lispund torrfisk. År 1561 fiskar byns bönder i Drängsmarksån (Drensmånn). Namnet avser sannolikt Kvarnbäcken som vattendraget uppströms Ostträsket kallas idag. Mellan Ostträsket och havet heter vattendraget idag Storbäcken. På 1660-talets sockenkarta över Skellefteå kallas bäcken för Ostbäcken både nedströms och uppströms Ostträsket. Laxen gick tydligen på den här tiden upp till Ostträsket och fortsatte även uppströms. Bönderna använde 2 nät om vardera 6 famnar. Fångsten blev 26 spickelaxar. Hälften skulle kronan ha i skatt. I Drängsmark fanns en kvarn 1631 och där malde Fällfors, Drängsmark och Frostkåge.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, tjärskog och mulbete men fisket är inte så bra. Åkern och ängen är god och är skyddad från frost. Odlingarna runt Ostträsket finns karterade på ett särskilt blad. Äldre skrivformer: Dregnmarc (1500), Dregzmark (1543), Drengzmarc (1546), Drengzmark (1547), Drengzmark (1557), Drengzmark (1581), Drengsmarck (1600).

Litteratur: *Drängsmarksbygden*. Artemis förlag. Skellefteå 1993, 438 s. ill.; Lindmark, K. H.: *Ur Drängsmarks historia : från äldsta tid till 1900-talets början*. Skellefteå 1988, 125 s. Duplic.

Drängsmark nr 2

Hemmanet ägs 1539-46 av Jöns Ersson som 1543 har 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 20 lass äng. Anders Jonsson som äger hemmanet 1543-57 är sannolikt en son till Jöns Ersson. År 1553 har han 11 kor (det står felaktigt Anders Andersson i längden). Samma år fiskar han i Degerträsket, Finnträsket och Degervattnet (Åselet) tillsammans med Nils Jönsson, Lars Persson och Peder Olsson i Drängsmark. År 1554 fick han 127 kg gädda och är då upptagen ensam som fiskare i fjällträskan.

Karta 29. Drängsmark 1703-1704. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Hemmanet nr 2 i utgåvan är nr 2 på kartan. Utgåvans nr 3=kartans nr 3, 4=7, 5=4, 6=5, 7=6, 9=9, 10=10, 12=11, 13=12, 14=13, 15=14 och 16=15. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

År 1558 står ”änkan” som ägare till gården. År 1556 redovisas Jöns Jönsson som knekt. Han är sannolikt en son till Jöns Ersson. I jordaboken 1559 står Nils Jäpsson som ägare. Gården hade då 5½ markland och 2 öresland. Sannolikt är Jäpsson en felskrivning. Troligen heter ägaren Nils Persson.

Åren 1558-92 är Nils Persson ägare till gården. År 1560 var hemmanet på 5 markland och 5 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Persson 1½ skålpund koppar, 7 kor, 3 stutar om 1 år, 4 får, 4 getter samt 1 häst för 12 mark. Egendomen värderas till 107 mark.

Sonen Per Nilsson är ägare 1593-1627. Enligt Johannes Bureus var han gift med Cecilia Olofsdotter, en dotter till Olof Nilsson i Myckle. Bureus räknar upp barnen Anna, Nils och Anders. I 1599 års hjälpskattelängd hade Per Nilsson 4 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 1 ung tjur, 6 får och 1 sto. År 1601 har han 1 sto, 6 kor och 2 tunnors utsäde. År 1610 har gården 6 spannländ och 3 skålsland i åker (1 hektar). På sommaringet 1609 framkom att Per Nilssons syster hade blivit lägrad av Olof Ersson i Myckle. Vissa år mellan 1607-35 är Per Nilsson nämndeman. Per Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. År 1620 sägs om honom att han är en arm, fattig man som har en ko. Jon Persson som sannolikt är en son till Per Nilsson är ägare 1602-04. Sonen Anders Persson rubriceras som en gammal knekt 1623.

Sonen Abraham Persson finns på gården 1627-29. År 1643 blir han knekt för sin brors hemman. Åren 1647-1648 är han vaskardräng och vedhuggare uppe i Silbojokk och Nasafjäll. Abraham Persson som har soldatnamnet Fahl är gift 1648. Åren 1663-64 tjänstgör han i Kvikkjokk som bruksknekt. Han finns på hemmanet 1644-49. År 1661 delas hemmanet och Abraham Persson blir ägare till Drängsmark nr 1.

Brodern Per Persson (1607-72) är ägare till gården 1629-65. Under hans tid är mantalet ½ och skatten är 1645 4 tunnor. År 1639 ålades Per Persson och Johan Larsson i Fällfors att leja en knekt till nästa mönstring.

Drängsmark nr 3

Gården ägs av Björn Olsson 1539-74. I 1543 års jordabok har hemmanet 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 8 lass äng. År 1553 har Björn Olsson 5 kor. Hemmanet är 1559 på 4 markland. På sommaringet 1562 uppdagas att Britta Björnsdotter fått barn med Erik Persson i Fällfors vilken även legat med Brittass syster. Bägge dömdes till döden men Britta benådades efter menige mans bön och fick böta 45 mark. Men senare på samma ting åtalas Olof Skraddare i Bodan för att han haft ”kätter” dvs. kättja eller otukt med Britta Björnsdotter. Olof fick böta 50 mark men vid Brittass namn är det skrivet ”ild” så förmodligen blev hon dömd till bålet. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Björn Olsson ½ skålpund koppar, 3 kor, 1 sto för 5 mark samt 4 får. Egendomen värderas till 43 mark och 6 öre.

Sonen Olof Björnsson är ägare till gården 1565-77. Brodern Nils Björnsson är ägare till hemmanet 1578-1608. I 1599 års hjälpskattelängd har han 2 tunnors utsäde, 6 kor, 1 ung tjur, 5 får samt 1 sto. År 1601 har Nils Björnsson 2 kor och ½ tunnas utsäde.

Åren 1605-41 är Anders Olsson bonde på gården. Han kan vara en son till Olof Björnsson. År 1610 har hemmanet 3 spannländ och 3 skålsland åker (0,5 hektar). Anders Olsson har svårt att betala Älvsborgs lösen 1613-18. När svenska armén reste genom socknen till Piteå 1611, tog de Anders Olssons sto som var i skjutsfärd. Anders Olsson yrkade på att få ersättning. År 1620 sägs att Anders Olsson var en husarm husman som gått och tigt alla terminerna. Han hade hjälpt sin granne Per Mickelsson 1617 och 1618. I 1623 års jordabok sägs att Anders Olsson är en utfattig man som inte äger någonting. Allt vad han har ägt är i andras händer. Under Anders Olssons tid är hemmanet på 3/16 mantal.

Olof Andersson som sannolikt är en son till Anders Olsson är ägare 1639-44. År 1643 blir han uttagen till knekt. Han gick ut för Anders Andersson i Storkåge. Han skulle få skaffa en annan man till nästa mönstring som var i Piteå. Brodern Erik Andersson Phål är knekt 1642-44. Han går ut för sin broders hemman.

Anders Britta äger gården 1644-54. Hon är sannolikt änka efter Anders Olsson. Något år kallas hon Björns Britta. Möjligen har gården kallats för Björns. Under Brittans tid är hemmanet på 3/16 mantal och skatten är 1645 på 1 tunna och 4 skäl.

Drängsmark nr 4

Per Ersson är innehavare av hemmanet 1539-46. År 1543 är gården på 6 spannländ åker (1 hektar) samt 12 lass äng. Per Ersson dör 1546. I längden över avfallna 1546 står om honom: "er döder". Hustru Sigrid är ägare i bågskattelängden från 1546.

Åren 1547-74 är Per Andersson ägare till hemmanet. År 1559 är gården på 3½ markland. I Älvsborgs lösen 1571 äger Per Andersson 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 häst för 10 mark, samt 4 får. Egendomen värderas till 82 mark och 4 öre. Sonen Lasse Persson är ägare till gården 1575-77.

Brodern Erik Persson tar över gården 1578. I 1599 års hjälpskattelängd äger han 3 tunnors utsäde, 3 kor, 3 får samt 1 sto. År 1605 betecknas Erik Persson som husarm och utgamal. År 1610 har gården 5 spannländ och 1 skålsland åker (0,8 hektar). Erik Persson är ägare i vissa längder fram till 1623. I en längd över ödehemman från 1619 står att en utfattig gammal kvinna brukar jorden. I 1623 års jordabok står att Erik Persson är död och hemmanet är öde. Hans son är knekt och förmår inte uppehålla hemmanet.

Sonen Önde Ersson är ägare i olika längder 1616-23. Under flera år betecknas gården som öde och Önde Ersson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen. År 1620 står i en restlängd till Älvsborgs lösen att Önde Erssons mor Anna och Erik Jönsson brukar jorden och har inte betalt Älvsborgs lösen 1617-18. Hustru Anna är ägare i olika längder 1620-24. Lars Ersson som är en bror till Önde Ersson har varit knekt 1613-18 och varit på krigståg hela tiden. Han är fortfarande knekt 1629. Jon Ersson omnämns som ägare till gården i 1623 års tiondelängd. År 1630 skrivs han ut till knekt.

Brodern Per Eriksson (1607-72) är bonde på hemmanet 1625-72. Under hans tid är hemmanet på ¼ mantal och skatten är 1645 på 2 tunnor. År 1637 tjänstgör Per Eriksson vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637.

Åren 1645-46 betecknas han som knekt och tjänstgör åtminstone det sistnämnda året vid Piteå silververk.

Drängsmark nr 5

Jon Nilsson är bonde på gården 1539-58. År 1543 har gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 9 lass äng. År 1546 blir Jon Nilsson stämd för "vitesmål", dvs. okvädingsord. Han döms till 40 mark i böter men betalar 8 mark. Jon Nilsson har 8 kor 1553. Sonen Nils Jonsson är ägare till gården 1558-96. Gården är på 4 markland 1559. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Jonsson 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 häst för 10 mark, 1 svin samt 4 får. Egendomen värderas till 83 mark och 6 öre.

Sonen Jon Nilsson besitter gården 1597-1630. I 1599 års hjälpskattelängd har han 4 tunnors utsäde, 13 kor, 2 kvigor, 2 ungtjurar, 3 risbitar, 6 getter, 2 unga svin samt 1 sto. År 1601 har Jon Nilsson 1 sto, 7 kor och 3 tunnors utsäde. År 1610 har gården 4 spannland och 3 skålsland åker (0,7 hektar). Dessutom är 2 spannland och 1 skålsland i linda (0,4 hektar). Jon Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. I en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620 betecknas han som fattig och han äger 2 kor. År 1630 beskrivs Jon Nilsson som utgammal. Mantalet är då på 3/8. År 1622 är Sven Nilsson knekt. Troligen är han en bror till Jon Nilsson.

Hustru Britta är ägare 1632. Hon är sannolikt änka efter Jon Nilsson. Karin piga som troligen är dotter till Jon och Britta, äger gården 1631-35. Brodern Anders Jonsson (1620-95) äger gården 1636-89. Under hans tid är mantalet 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. År 1643 blir han uttagen till knekt för sitt eget hemman. Men han får lov att leja en annan man till nästa mönstring. Lars Jonsson som sannolikt är en bror, är knekt 1631-39. År 1638 är han i Greifswald och året därpå i Stettin.

Drängsmark nr 6

Olof Jonsson är bonde på hemmanet 1539-79. År 1543 har han 3 spannland åker (0,5 hektar) samt 6 lass äng. En bror till Olof Jonsson är död 1546. År 1553 har Olof Jonsson 6 kor. Hemmanet är 1559 på 4 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Olof Jonsson 2½ skålpund koppar, 8 kor, 2 kvigor om 2 år, 1 häst för 10 mark och 4 getter. Egendomen värderas till 83 mark och 6 öre.

Sonen Jöns Olsson äger gården 1580-1608. På sommartinget 1574 blev han sak till 9 mark för "åkommor", dvs. att han tillfogat någon annan skada eller sår. Han gav 5 mark. På vintertinget 1583 blev han sak till 3 mark för tredska. Jöns Olsson gav 1½ mark. I hjälpskattelängden 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 13 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 5 får, 9 getter, 2 hästar samt 3 lod silver. År 1601 ägde Jöns Olsson 1 häst, 8 kor och 2½ tunnors utsäde.

Sonen Erik Jönsson äger gården 1609-30 samt 1644. År 1610 är gården på 5 spannland och 3 skålsland åker (0,9 hektar). 3 spannland var i linda (0,5 hektar). Erik Jönsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Under Erik Jönsson tid är mantalet ½ och skatten är 1623 på 4 tunnor.

Sonen Olof Eriksson redovisas som son till Erik Jönsson i roterings- och utskrivningslängderna från 1621, 1623 och 1627. År 1628 tas han ut till landsknekt. Brodern Nils Eriksson nämns i några längder 1630-34. En tredje bror är Jöns Ersson (1607-73) som äger hemmanet 1631-73. Under hans tid är mantalet ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor. År 1637 tjänstgör Jöns Ersson vid Piteå silververk. Eventuellt är Jöns Ersson identisk med den Jöns Ersson som äger Kågeträsk nr 4 1631-35.

Bomärke 1637.

Drängsmark nr 7

Nils Jönsson äger hemmanet 1551-74. Han är sannolikt en son till Jöns Ersson på Drängsmark nr 2. År 1553 finns det 8 kor på gården. Åren 1553-57 fiskar Nils Jönsson i Degerträsket, Finnträsket och Degervattnet (Åselet) tillsammans med Lars Persson, Per

Olsson och Anders Jönsson i byn. Åren 1559-60 står hustru Rågil som ägare till hemmanet. Hon kan vara mor till Nils Jönsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Jönsson 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 sto för 5 mark, 1 svin samt 9 getter. Egendomen värderas till 65 mark.

Sonen Olof Nilsson äger gården 1575-1623. I 1599 års hjälpskattelängd äger han 2½ tunnans utsäde, 8 kor, 4 kvigor, 2 får samt 1 häst. År 1601 har Olof Nilsson 1 sto, 4 kor samt 1½ tunnans utsäde. Han var nämndeman 1604. År 1610 är hemmanet på 4 spannländ (0,6 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Olof Nilsson har kvar fjällträskfisket år 1610 då han fiskar i Degerforsen (möjligen felskrivning för Degerträsket) samt i Degervattnet (Åselet).

Sonen Nils Olofsson äger gården 1606 samt 1610-26. Nils Olofsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Han dör sannolikt 1631 då sonen Olof Nilsson ger pengar till kyrkan efter fadern. Nils Olofsson kan vara identisk med en knekt med samma namn som 1595 hade suttit i fångenskap under 6 år. Han skulle få underhåll av kronan. Men det har också funnits en Nils Olofsson på hemmanet nr 13 som kan vara nämnda knekt.

Nils Olofsson efterträds av sonen Olof Nilsson (1592-1640) som är ägare 1627-40. Under hans tid är mantalet på ½. En bror till Olof Nilsson är sannolikt Anders Nilsson som blir uttagen till knekt i 1630 års roterings- och utskrivningslängd. En bror är sannolikt även Lars Nilsson som är knekt 1639-42. När han skrivs ut vistas han i Frostkåge. En fjärde bror var sannolikt Sven Nilsson som var en nyutskrivna knekt 1622 men dog samma år på hemresan. Troligen hade han varit i Livland.

Hustru Cecilia som var änka efter Olof Nilsson var ägare 1640-58. Under hennes tid är mantalet på ½ och skatten år 1645 på 4 tunnor. År 1642 hade hustru Cecilia mist årsväxten och detta år hade hon 3 kor. I slutet av årtiondet beskrivs hon som en fattig änka med många små barn.

Drängsmark nr 9

Lasse Persson äger hemmanet 1539-74. År 1543 har gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 12 lass äng. Lasse Persson har 10 kor 1553. Åren 1553-57 fiskar han i Degerträsket, Finnträsket och Degervattnet (Åselet) tillsammans med Nils Jönsson, Per Olsson och Anders Jönsson i byn. År 1559 är hemmanet på 6 marklånd och 1 öreslånd. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Lasse Persson 2 lod silver, 3 mark tenn, 1 skålpund och 5 mark tenn, 8 kor, 1 stut om 2 år, 2 hästar för 20 mark samt 9 getter. Egendomen värderas till 132 mark och 5 öre.

Sonen Per Larsson är ägare 1566-96. År 1562 hade han varit knekt. Troligen är Anders Larsson en bror till Per Larsson. På sommaringet 1578 blir Anders Larsson åtalad för jungfrukränkning. Han blir sak 40 mark men betalar 15 mark.

Lasse Persson är ägare till gården 1597-1627. Han är sannolikt en son till Per Larsson. I hjälpskattelängden från 1599 har han 2 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 2 unga svin samt 1 häst. År 1601 äger Lasse Persson 8 kor, 1 häst, 1 sto och 3 tunnors utsäde. År 1610 har gården 6½ spannländ åker (1 hektar). I linda är 3 spannländ (0,5 hektar). Lasse Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18.

Jon Persson som äger gården 1628-31 är sannolikt en bror till Lasse Persson. Under hans tid är mantalet på ½. År 1630 skrivs han ut till knekt. Han vistas då i Frostkåge och är sannolikt dräng där. Olof Larsson (1611-71) som sannolikt är en son till Lasse Persson, äger hemmanet 1631-61. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten år 1645 på 4 tunnor.

Nils Larsson som sannolikt är en bror till Olof är knekt 1639-42. Han är lejd av Olof Persson i Byske. Nils Larsson var även omnämnd i 1633 års roterings- och

utskrivningslängd. Lars Larsson går ut som knekt 1641 för Per Olsson i byn. Han är knekt även 1642. År 1644 står det om honom "inbytes för Abram Persson". Per Larsson tjänstgör 1637 vid Piteå silververk.

Bomärke 1637.

Karl Larsson lejs 1640 till knekt av Ambrosius Jakobsson i Drängsmark.

Drängsmark nr 10

Gården ägs 1543-46 av Jakob Andersson. År 1543 ägde han 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 16 lass äng. Sonen Per Jåpsson eller Jakobsson är ägare 1539-74. Åren 1549-50 är han nämndeman och 1555 sexman. År 1553 finns 12 kor på gården. Samma år fiskar Per Jåpsson i Ullbergsträsket tillsammans med Anders Jonsson och Erik Persson i Kusmark samt Markus i Boviken. År 1559 är gården på 7½ markland och 2 öresland. År 1561 är gården på 4 markland och 2 öresland. Bröderna Nils och Anders bryter ut en del av hemmanet som blir Drängsmark nr 11. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Per Jåpsson 12 lod silver, 40 mark i pengar, 2 skålpund koppar, 5 mark tenn, 8 kor, 2 kvigor om två år, 9 får, 1 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderas till 218 mark.

Sonen Lasse Persson är ägare 1569-94. Han kallas i några längder för Lasse skraddare. Hans son Jakob Larsson är bonde på gården 1595-1623. I 1599 års hjälpskattelängd äger han 4½ tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 6 får, 3 unga får, 3 unga svin samt 2 hästar. År 1601 fanns på gården 1 häst, 1 sto, 10 kor och 3 tunnors utsäde. År 1602 brann gården ner. När Karl IX reste genom bygden 1602 lovade han Jakob Larsson och en annan bonde som var i samma situation, några års skattefrihet. Jakob Larsson var fjärdingsman 1604 och nämndeman 1609. År 1610 var gården på 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 1 spannländ i lunda (0,2 hektar). Jakob Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. En son till Jakob Larsson är sannolikt Lars Jakobsson som var knekt under perioden 1613-18. Han hade varit ute i kriget under 5 år och var 1 år hemma. Han dog 1622 på Turesk hake, troligen i Livland.

Jakob Larssons son Per Jakobsson ägde gården 1624-27. Nils Jakobsson som äger gården 1627 är sannolikt en bror. År 1630 är han befriad från soldatutskrivning p g a den nya gruvan i Kågeträsk. Redan 1625 var han engagerad i gruvan och han fick 5 tunnors korn för det arbete han lagt ner på gruvan. Både Per och Nils flyttar sannolikt till Norrlångträsk.

Nils Jakobssons bomärke 1625.

Ambrosius Jakobsson (1601-77) som sannolikt var en bror till Lars, Per och Nils, ägde gården 1627-54. Under hans tid var gården på 3/8 mantal och skatten var 1645 på 3 tunnor.

Drängsmark nr 12

Sannolikt bryts hemmanet ut ur hemman nr 10 år 1559. Åren 1559-66 är Anders Jåpsson eller Jakobsson ägare. Han är sannolikt en son till Jakob Andersson. År 1561 är gården på 3½ markland, alltså en minskning sedan 1559. På sommaringet 1564 blir Anders Jakobsson åtalad för en olaglig humlegård. Han gav 5 öre. År 1556 fiskar han i Ullbergsträsket (Ulfsträsk) tillsammans med Anders Olsson i Norrlångträsk och Markus i Boviken. År 1557

var även Anders Jonsson i Kusmark med. Åren 1568-73 var hustru Kerstin ägare till gården. Hon var sannolikt änka efter Anders Jakobsson.

Åren 1567-85 var Jakob Andersson ägare. Han är troligen en son till företräddaren på gården. Vid Älvsborgs lösen 1571 ägde han 2 lod silver, 1 skålpund koppar, 7 kor, 6 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 98 mark. På vintertinget 1580 blev Östen Andersson åtalad för länskaläge. Han gav 3 mark. Östen Andersson kan vara en bror till Jakob Andersson. Lasse Jonsson var bonde på gården 1586-92.

Jakob Anderssons son Anders Jåpsson eller Jakobsson var ägare 1593-1623. I hjälpskattelängden från 1599 ägde han 3 tunnors utsäde, 9 kor, 5 kvigor, 5 får samt 1 sto. År 1601 ägde Anders Jakobsson 1 sto, 5 kor och 1½ tunnas utsäde. År 1610 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). Anders Jakobsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-14, men inte de övriga åren. I en restlängd från 1620 beskrivs Anders Jakobsson som död, hustrun Kerstin går och tigger. Hustru Kerstin är ägare i olika längder 1618-22 samt 1626. I 1623 års jordabok sägs att hemmanet är utblottat, hustrun sitter och röker i en stuga.

Åren 1624-33 äger Anders Andersson en del av gården. Han är sannolikt en son till Anders Jakobsson. År 1628 har gården 5 spannländ åker (0,8 hektar). Under hans tid är mantalet på 5/16. År 1626 är Anders Andersson knekt. Åren 1624-42 är brodern Erik Andersson (1599-) bonde på gården. Efter 1633 äger han hela gården. År 1628 är hans hemmansdel på 3 spannländ åker (0,5 hektar). Han är knekt 1629. Mantalet är 1639-40 på 5/16.

Hustru Karin är ägare 1642-54. År 1650 är mantalet 3/16 och skatten är 1645 på 2 tunnor. Nils Andersson är knekt 1631-36. Han är sannolikt en bror till Anders och Erik Andersson. Jon Ersson som sannolikt är en son till Erik Andersson är knekt 1647-48. Han är lejd av Anders Jonsson i byn.

Drängsmark nr 13

Olof Persson var bonde på gården 1539-51. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 13 lass äng. Sonen Per Olofsson tar över gården 1552 och äger den till 1561. År 1553 har han 11 kor. Åren 1553-57 fiskar han tillsammans med Nils Jönsson, Lars Persson och Anders Jönsson i byn i Degerträsket, Finträsket och Degervattnet (Åselet). År 1559 var gården på 6 markland och 1 öresland. Hustru Britta var ägare till gården 1560.

Sonen Anders Persson var ägare 1561-71 samt 1578-84. Enligt Johannes Bureus var han gift med Karin Eriksdotter, dotter till Erik Olofsson i Storkåge. Makarna hade barnen Jon Andersson i Drängsmark, Malin som var gift med Jon Andersson fogde vid Vik i Uppland, Barbro, Margret som drog söderut samt Olle. Jon Andersson i Drängsmark hade barnen Anders, Britta och Olof. På sommartinget 1606 hade Jakob Nilsson i Degerbyn "hävdat" Anders Perssons dotter till mökränkning. Han blev sak 40 mark men gav 24 mark. Det finns en hustru Karin som äger ett litet hemman i byn 1593-97 samt 1600. Det kan röra sig om Anders Perssons hustru. Hon efterträds 1599-1601 samt 1604 av Jöns Andersson. Jöns Andersson som är knekt har 1599 1 tunnas utsäde, 3 kor samt 1 sto. Efter 1604 försvinner spåren efter denna hemmansdel. Jöns Andersson kan vara identisk med den Jon Andersson som är son till Anders Persson.

Anders Perssons bror Hindrick Persson ägde hemmanet 1571-77. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 6 kor, 6 får samt 1 stut för 5 mark. Sven Persson som kan vara en tredje broder var bonde på gården 1585-96.

Olof Jonsson ägde gården 1597-1627. Olof Jonsson kan vara en son till Anders Perssons son Jon Andersson. I 1599 års hjälpskattelängd ägde han 2 tunnors utsäde, 5 kor, 2 kvigor, 3 får, 2 risbitar, 2 getter samt 1 sto. Olof Jonsson hade 1 sto, 4 kor samt 1½ tunnans utsäde 1601. År 1610 har hemmanet 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 3 spannländ i linda (0,5 hektar). Olof Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. År 1620 beskrivs han som en arm man som äger 2 kor. År 1627 ägs gården av hustru Kerstin. Från gården har sannolikt utgått Lars Olofsson som knekt. Han är knekt 1629 och dör samma år i Marienburg i Preussen. Personer som kan ha bott på gården är Arvid Jonsson i 1621 års roterings- och utskrivningslängd samt Olof Matsson i 1630 års roterings- och utskrivningslängd.

Hustru Britta äger gården 1631-41. Under hennes tid är mantalet 3/16. Nils Persson (- 1677) är bonde på gården 1640-77. Under hans tid är mantalet ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. År 1644 blir han uttagen till knekt men han verkar inte gå ut som soldat. Abraham Olofsson Dobblare är knekt 1646-47. År 1647 är han gruvdräng samt gruv och kolvedshuggare i Nasafjäll och Silbojokk. År 1664 är han bergsknekt i Kvikkjokk. Abraham Olofsson är sannolikt en son till Olof Jonsson.

Drängsmark nr 14

Gunnar Olsson är bonde på gården 1539-74 samt 1578. År 1543 har gården 13 spannländ åker (2,1 hektar) samt 27 lass äng. Gunnar är nämndeman olika år under perioden 1539-64. År 1546 arbetar Per Tomassons bror från Gagsmark som dräng på gården. På sommaringet 1549 bötar Gunnars dräng i Frostkåge 1 mark för lönskaläge. Sannolikt var Gunnar Olssons son dräng där. I början av 1550-talet finns en Lasse Gunnarsson i Kåge. Denne kan vara en son till Gunnar Olsson då han är ensam om namnet Gunnar i hela socknen vid den här tiden. År 1553 har Gunnar Olsson 11 kor. Åren 1553-57 fiskar han i Lapptrasket tillsammans med Erik Jonsson i Kusmark. År 1557 var även Anders Larsson i Tjärn med. På gården bor en måg under 1540-1550-talen. År 1559 är gården på 8 marklängd. Från 1557 och till 1664 finns en son på gården. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Gunnar Olsson 7 lod silver, 10 mark i pengar, 3 mark tenn, 1 skålpund och 5-mark koppar, 8 kor, 2 stutar om 2 år, 1 kviga om 1 år, 6 får, 8 getter, 2 svin samt 1 häst för 17 mark. Egendomen värderas till 172 mark och 4 öre.

Sonen Olof Gunnarsson är ägare 1565 samt 1575-77. Olof Andersson är bonde på gården 1579-82. Han är sannolikt identisk med länsmannen Olof Andersson i Tåme. Troligen har han köpt hemmanet och sedan bytt hemman med Olof Ersson i Fällfors, i samma veva som Olof Ersson försvinner i Fällfors och dyker upp i Drängsmark så händer samma sak med Olof Andersson som försvinner från Drängsmark och dyker upp i Fällfors. Bytet har ägt rum 1582-83. Alternativt kan bytet ha skett något tidigare för Olof Ersson redovisas i Drängsmark 1576-88. Han kan ha flyttat till Drängsmark redan 1576 och Olof Andersson kan ha kommit till Fällfors redan då. I så fall har förmodligen Olof Andersson aldrig ägt hemmanet i Drängsmark. Åren 1583-1609 ägs gården av Olof Ersson. I 1599 års hjälpskattelängd har han 6 tunnors utsäde, 14 kor, 6 kvigor, 7 får, 5 risbitar, 14 getter, 1 gammalt svin, 1 häst och 1 sto. År 1601 äger Olof Ersson 1 häst, 7 kor och 3 tunnors utsäde. Åren 1609-20 är Nils Olofsson bonde på gården. Han är sannolikt en son till Olof Ersson. År 1610 hade gården 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). Den hustru Britta som står för hemmanet 1622 är sannolikt änka efter Nils Olofsson.

Åren 1613-69 ägs gården av Per Olsson (1597-). Han är sannolikt en bror till Nils Olofsson. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Under hans tid är hemmanet på 3/8 mantal och skatten är 1645 på 3 tunnor. År 1642 blir Per Olsson utskriven till knekt men

han får lov att leja en annan man till nästa mönstring. Han gör tjänst som silverbruksknekt under 1642.

Sonen Jakob Persson lejs 1642 av fadern till knekt. Han är fortfarande knekt 1644.

Drängsmark nr 15

Gården ägs i 1605 års tiondelängd av hustru Rådgerd. Olof Larsson är ägare 1605-13. År 1610 är åkerarealen på 3 spannländ (0,5 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Hustru Rådgerd är ägare igen under perioden 1614-27. Hon har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-18. I en restlängd från 1620 kallas hon för huskvinna som går och tigger.

Jakob Andersson äger gården 1626-30. Från 1629 är han knekt. Året därpå blev han sjuk och blev kvar hemma i landet. Under hans tid var mantalet på 5/16. Åkerarealen var 1628 5 spannländ (0,8 hektar). Jakobs Britta är ägare 1639-54. Senare blir sonen Anders Jakobsson ägare.

Drängsmark nr 16

Gården ägs 1602-25 av Jöns Larsson. Gården kan vara en utbrytning från nr 10. Jöns Larsson skulle då kunna vara en bror till Jakob Larsson. År 1610 var åkerarealen 3½ spannländ (0,6 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Jöns Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-18. Hustru Marit är ägare 1626-36. Under hennes tid är mantalet 1/4.

Sonen Lars Jönsson är ägare 1629 och 1632. År 1630 blir han uttagen till knekt och tjänstgör till 1639. År 1638 är han i Greifswald och 1639 i Wolgast. Brodern Anders Jönsson (1621-96) äger hemmanet 1635-86. Under hans tid är mantalet ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. År 1643 blir Anders Jönsson uttagen till knekt. Men han får löfte att leja en annan man till nästa mönstring. Anders Jönsson blir bergsknekt. År 1648 är han smedjedräng och gruvdräng i Silbojokk och Nasafjäll. Åren 1661-63 tjänstgör han som bergsknekt i Kvikkjokk. Anders Jönsson har soldatnamnet Polack.

År 1648 ligger gården på östra sidan av Hemträsket. På platsen finns idag gårdsgrunderna kvar efter hemmanet.

Drängsmark övriga

Axel Larsson är knekt 1640-48. Han går ut 1640 för Ambrosius Jakobsson i byn. År 1642 går han ut på nytt för Nils Olsson i Åbyn. Året därpå går han ut för Jakob Olsson i byn. År 1646 tjänstgör Axel Larsson vid Piteå silverbruk. Året därpå är han hemma i landet. Axel Larsson kan vara identisk med den Axel Larsson som finns på Kusmark övriga 1648-50. Enligt Knut Lundberg kom han från Hjöggböle nr 4. År 1643 skrivs Jakob Svensson ut till knekt för sin faders hemman. Men han stannar hemma detta år. Åren 1647-48 var Olof Nilsson knekt och han var lejd av Per Ersson i byn.

FROSTKÅGE

Byn har 11 hemman 1543 men 1580 är antalet nere i 8 stycken. År 1610 har byn 11 hemman och 1630 10 stycken. Den odlade marken ökar något men flera hemman försvinner under slutet av 1500-talet. Två hemman ökar kraftigt i storlek under slutet av 1500-talet, så de har tydligen lagt under sig några av de hemman som försvinner. I 1610 års hjonelagslängd står att Frostkåge är en frostby. Det är dock oklart om frostläntheten ligger bakom den instabilitet som råder bland gårdarna i byn. Uppenbarligen har inte jorden lagts ner utan brukas av andra brukare. Åkerarealen var 1543 9,5 hektar, 1609 12,5 hektar varav 0,3 hektar i linda, 1648 12,7 hektar samt 1700 14,6 hektar.

År 1543 var fiskevattnen under byn värderade till 2 spannland. Endast två av byns hemman fiskar strömming vid Kågnäset 1557. Man sysslar inte med säljakt. År 1559 räknades havet som byns hemträsk och där fiskade man med en not. Skatten uppgick till 15 mark torr fisk. Prästbordet äger utängen Smedsmyran som 1553 gav 3 lass äng.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog och mulbete. Man har "ståteligt" fiske. Men åkern fryser vanligen när det blir frost. En gård samt ett ödehemman ligger vid fäbodarna väster om byn. Ödehemmanet används till mulbete och fäbodas av byn. På sockenkartan över Skellefteå socken från 1664 kallas nuvarande Kattisholmen utanför byn för Kapellskär. Där torde ett kapell ha stått. Äldre skrivbelägg: Fronsne kåghe (1539) Frodzsnekågee (1543) Fronsnekåge (1546), Fronsnekoge (1547), Frosnekåga (1557), Fråsnækåge (1581), Frostkåge (1600). Litteratur: *Frostkåge by*. Skellefteå 1981. 83 s. ill. Duplic.

Frostkåge nr 1

Gården ägs 1605-06 samt 1612-26 av Jon Jonsson. Denne har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-18. Åren 1605-06 betecknas Jon Jonsson som husman, dvs. småbonde eller torpare. År 1623 är Johan Jonsson knekt enligt roterings- och utskrivningslängden samt en rulla. Han kan vara en son till Jon Jonsson. Hustru Kerstin är ägare 1626-29. År 1628 är gården på 1/8 mantal. Året därpå betecknas hon som landsknektshustru. Kerstin piga är ägare 1637.

Jakob Andersson äger gården 1638-55. Under hans tid är hemmanet på 1/8 mantal och skatten är 1645 på 1 tunna. År 1646 betecknas Jakob Andersson som utfattig av många missväxtår och kreatursdöd.

Frostkåge nr 2

Hemmanet bryts ut ur Frostkåge nr 10 omkring 1625. Sven Andersson äger gården 1625-30. Han är knekt under den här perioden och var sannolikt en son till Anders Jonsson på Frostkåge nr 10. Hemmanets mantal är 1/8. Hustru Sara äger gården 1629 och 1635. Hon betecknas som soldatänka. Åren 1631-32 samt 1636 äger Per Larsson gården. År 1633 blir han uttagen till knekt. År 1632 är mantalet på 7/32. Anders Persson står som ägare till gården 1633-35 samt 1638. År 1640 äger Johan Andersson gården.

Åren 1641-44 äger Anders Jakobsson gården. Han är troligen en son till Jakob Andersson på Frostkåge nr 10. Mantalet är 3/16 och skatten är 1642 på 1 tunna och 4 skäl. Samma år blir Anders Jakobsson uttagen till bergsknekt. Han blir lejd av Per Andersson i byn. I en längd över fattiga står om honom att han "sitter på en annans hemman" och att han har 3 kor. Hustru Karin som betecknas knektänka äger gården 1644-48. Under hennes tid är mantalet 3/16 och skatten är 1645 på 1 tunna och 4 skäl.

Johan Tomasson äger gården 1648-54. Han kommer från hemmanet nr 7 i byn. År 1650 är mantalet 11/64. På 1648 års karta ligger gården vid fåbodarna väster om byn.

Frostkåge nr 3

Gården ägs 1601-30 av Olof Christiersson. Han var son till Christer Jonsson på nr 12. År 1609 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar). Olof Christiersson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-18. Åren 1614-14 betecknas gården som öde. År 1630 är hemmanet på 1/8 mantal. Hustru Elisabet äger gården 1632 och 1636.

Per Olsson (1607-) är bonde på gården 1634-74. Han är sannolikt en son till Olof Christiersson. Under hans tid är mantalet 1/8 och skatten är 1645 på 1 tunna. Åren 1642-48 är Per Olsson bergsknekt. Lars Olofsson som kan vara en bror till Per Olsson är knekt 1623-29.

Frostkåge nr 6

Gården ägs 1539-1546 av Per Olsson. Enligt Johannes Bureus var han gift med Barbro Olofsdotter, dotter till Olof Påvelsson på Ostvik nr 9. Efter makens död var hon bosatt i Hälsingland, sedan i Älvkarleby och i Uppsala. Makarna hade barnen Kristina och Moses som var "konungsrättare" i Jumkils socken i Uppland. Han hade barnen Olof i Vällby, Per i Broby samt Anders. Vidare hade Per Olsson och Barbro Olof i Viggby i Skuttunge, Uppland. Vidare Zackarias, Gunborg som var gift med Per Ersson i Båleboda samt Elias. Gården hade 6 spannländ åker 1543 (1 hektar) samt 8 lass äng.

Anders Jonsson ägde gården 1546-1547. Erik Jonsson var bonde på gården 1551-1555. Hustru Kerstin ägde hemmanet 1557-1566. År 1559 var hemmanet på 3 markland och 3 öresland. Anders Ersson innehade gården 1561-1602. Han kan ha varit en son till Erik Jonsson. Enligt Johannes Bureus var Anders Ersson gift med Margareta Påvelsdotter, en dotter till Påvel Olsson på Ostvik nr 9. Makarna hade en son Erik som var död när Bureus skrev sin släktutredning ca 1608. På sommaringet 1563 blir Anders Ersson och Christiern i byn åtalade för att de hade försummat kungens arbete. De gav 2 mark och 6 öre. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar?, 4 kor och 5 får. Egendomen värderades till 50 mark. I hjälpskattelängden från 1599 hade Anders Ersson 2 tunnors utsäde och 3 kor.

Jon Ersson äger hemmanet 1606-1619. Han kan vara en son till ovan nämnde Erik Andersson. Gården var 1609 på 1½ spannländ (0,2 hektar). Han har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs Jon Ersson som död. År 1623 betecknas hemmanet som utblottat. Under Jon Erssons tid var hemmanet på ¼ mantal. I hjonelagslängden från 1609 står Per Ersson som ägare till gården. Möjligen var han en bror till Jon Ersson.

Per Andersson (1592-1674) ägde hemmanet 1620-1657. Under 1630-talet var mantalet på 3/8, 1639-1640 på 37/64 och 1650 på 41/64 mantal. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 5 skäl. Nils Andersson var knekt 1636 och han kan ha varit en bror till Per Andersson. Jon Persson som var en gift soldat 1648 var sannolikt en son till Per Andersson.

Frostkåge nr 7

Gården ägdes 1539-1585 av Tomas Jåpsson eller Jakobsson. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng. År 1553 hade Tomas Jakobsson 4 kor. Hemmanet var 1559 på 3½ marklånd. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Tomas Jakobsson ½ skålpund koppar, 3 kor samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 38 mark och 6 öre.

Sonen Kjell Tomasson ägde gården 1579-1582 samt 1586-1623. I hjälpskattelängden 1599 ägde han 7 tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 1 ungtjur, 9 får, 4 unga får, 3 risbitar, 10 getter, 2 ston samt 20 lod i silver. År 1601 ägde han 1 sto, 8 kor och 3 tunnors utsäde. År 1607 hade Kjell Tomasson 14 spannländ åker (2,2 hektar). Under hans tid är mantalet på 3/4.

Sonen Tomas Kelsson är bonde på gården 1611-1627. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är på ¾ 1613-1628. Hans son Olof Tomasson (f. 1602 el. 1607) är ägare 1629-1677. Under hans tid är hemmanet på ¾ mantal och 1645 är skatten på 6 tunnor. År 1642 betecknas Olof Tomasson som fattig sedan han i flera år mist årsväxten. Olof Tomasson har en bror som heter Peder Tomasson. Han är knekt 1629 och dör samma år i Ränder. År 1646 finns en knekt med samma namn. Det måste röra sig om en annan person. En annan bror är Kjell Tomasson som tjänstgör vid Piteå silververk 1637.

Bomärke 1637.

Han är sannolikt identisk med den Kjell Frusen som är bergsknekt i byn 1646. År 1658 bryter han ut en del av broderns hemman som blir hemman nr 4. Brodern Johan Tomasson äger hemman nr 2 1649-1654. Hemman nr 8 bildas under slutet av 1600-talet genom en delning av hemman nr 7.

Frostkåge nr 9

Gården ägs 1539-1560 av Lasse Nilsson. År 1543 har han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 8 lass äng. På 1540-1550-talen fanns en son på gården. År 1553 finns det 6 kor på gården. År 1557 fiskar Lasse Nilsson strömming vid Kågnäset tillsammans med Jon Jonsson i byn. De hade en båt och 4 skötar. Gården var 1559 på 4½ marklånd. År 1560 finns en måg på gården.

Önde Ersson som sannolikt var måg i gården ägde gården 1561-1592. Han kan möjligen vara från Hedensbyn där det finns en Önde Ersson 1549. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade

han ½ skålpund koppar, 4 kor, 3 får, 2 getter samt 1 sto för 4 mark. Egendomen värderades till 54 mark.

Erik Jonsson var ägare till hemmanet 1593-1623. I hjälpskattelängden från 1599 hade han 4½ tunnas utsäde, 8 kor, 5 kvigor, 5 får, 3 risbitar, 4 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. År 1601 hade Erik Jonsson 1 sto, 6 kor och 1½ tunnas utsäde. År 1610 hade gården 9 spannländ åker (1,4 hektar). Erik Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. En son till Erik Jonsson är troligen Anders Ersson som är bonde på Medle nr 9. År 1620 äger han mark i Frostkåge.

En son till Erik Jonsson är Lars Eriksson som är knekt 1613-1618 och på krigståg hela tiden. Han är förare 1623, rustmästare 1626 och vaktmästare 1629. År 1626 hade han 1 föl, 4 kor, 1 gammal get och 2 gamla får. Han dör 1629 i Ränder. Enligt Johannes Bureus var en Lars Eriksson i Frostkåge gift med Kerstin Olofsdotter, en dotter till Olof Andersson på Frostkåge c. De hade barnen Cecilia, Lars och Olof. Åren 1633-1636 var Per Larsson knekt. Han dog i Stettin 1636. Per Larsson kan ha varit en son till Lars Eriksson, trots att han inte är omnämnd av Bureus. Eventuellt är Per Larsson innehavare till hemmanet nr 7 i Bäck. Lars Larsson är knekt 1643-1650. År 1646 tjänstgör han vid Piteå silververk. Han kan vara Lars Erikssons son Lars som Bureus räknar upp.

Per Eriksson (1577-) efterträder Erik Jonsson som ägare till hemmanet. Per Eriksson som sannolikt är en son äger hemmanet 1624-1639. Under hans tid är mantalet på ½. Elisabet piga som troligen är en dotter till Per Ersson äger gården 1640. Sonen Per Persson (1611-) är ägare 1639-1640.

Olof Matsson äger gården 1640-1654. Han är möjligen från Östanbäck. År 1650 är mantalet på 33/64 och skatten är 1645 på 4 tunnor. År 1642 hade Olof Matsson mist ärsväxten. Han hade 3 kor detta år.

Frostkåge nr 10

Gården ägdes av Jon Jonsson Smed 1539-1592. År 1543 hade han 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 10 lass äng. År 1553 fanns på gården 10 kor. Vid några tillfällen mellan 1549-1584 var han nämndeman. Jon Smed var kyrkvård 1547-1549. År 1557 fiskar han strömming vid Kågnäset tillsammans med Lasse Nilsson i byn. De hade 1 båt och 4 skötar. År 1560 är gården på 6 markland och 2 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger Jon Smed 60 lod silver, 80 mark i pengar, 2 skålpund tenn, 5 mark mässing, 3½ skålpund koppar, 10 kor, 1 kviga om 2 år, 6 får, 6 getter, 1 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderades till 502 mark och 4 öre. Jon Smed var en av de rikaste personerna i socknen. Var det smedsyrket som hade gett rikedom?

Olof Jonsson som troligen var en son till Jon Jonsson var ägare 1559 och 1571. Anders Jonsson som sannolikt är en broder äger gården 1593-1613. I hjälpskatte-längden 1599 hade han 7 tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 3 unga tjurar, 9 får, 4 unga får, 3 risbitar, 7 getter, 3 unga svin, 1 häst samt 30 lod i silver. År 1601 hade Anders Jonsson 1 sto, 8 kor och 3 tunnors utsäde. Han var kyrkvård 1605 och 1611. År 1607 var han nämndeman. Gården hade 1609 en areal på 12½ spannländ (2 hektar). Möjligen var Anders Jonsson köpman 1599.

Äl

Bomärke 1605.

Anders Jonssons son Nils Andersson är trumslagare 1612. Hustru Mariet som var änka efter Anders Jonsson äger gården 1613-1618. Hon har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1614-1618. Sonen Jakob Andersson är bonde på gården 1613-1620. År 1623 betecknades han som gammal knekt. Han var gammal och ofärdig och satte in sin bror Jon Andersson i stället. I en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620 betecknas han som husarm. Han har gått och tigt. Jakob Andersson har sålt en del av hemmanet och brukar själv den andra halvan. Den andra delen blir hemmanet nr 2 och brukas av hans bror Sven Andersson.

Jakob Anderssons har ingen boskap 1620. År 1623 är Jakob Anderssons änka Mariet ägare till gården. Det sägs att mannen är död sedan länge och hemmanet är utblottat. Mariet äger inget kreatur.

Jakob Anderssons bror Jon Andersson (1592-1655) äger gården 1614-1654. År 1623 beskrivs han som gammal knekt. Han verkar ha lämnat militärtjänsten detta år. År 1640 blir han på nytt uttagen till knekt, men han verkar inte ha behövt gå ut i fält. På 1640-talet är mantalet på 7/32 och skatten är 1645 på 1 tunna och 6 skäl.

Frostkåge nr 11

Gården ägs 1539-1554 av Nils Ersson. Denne har 1543 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 8 lass äng. År 1553 finns det 6 kor på gården. Jöns Nilsson äger hemmanet 1555-1568. Gården är 1559 på 3 markland och 5 öresland. På sommaringet 1564 blir Jöns Nilsson åtalad för olaglig humlegård. Han gav 5 öre. Sedan är gården försvunnen i längderna fram till 1585.

Nils Jonsson är ägare 1585-1627. Han är sannolikt en son till Jöns Nilsson. I hjälpskattelängden från 1599 har Nils Jonsson 3 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 7 får, 3 getter samt 1 sto. År 1601 äger han 1 tunnans utsäde, 1 sto och 5 kor. År 1609 är åkerarealen på 6½ spannländ (1 hektar). Nils Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Han är änking under denna period.

Jon Nilsson som sannolikt är en son till Nils Jonsson är knekt enligt en rulla från 1623. Han betecknas som gammal knekt och han dog i Kurlands huvudstad Mitau. Anders Nilsson som troligen är en bror till Jon Nilsson finns på gården 1623 och 1626. Olof Nilsson som sannolikt är en tredje bror skrivs ut till landsknekt 1628. Lars Nilsson skrivs ut till knekt 1639. Per Nilsson (1592-) äger hemmanet 1627-1640. Under hans tid är mantalet på 3/8. Hustru Margareta äger gården 1642-1661. År 1650 är mantalet 13/64.

Frostkåge nr 12

Jon Persson äger gården 1539-1548. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 8 lass äng. Hustru Marit hade 8 kor 1553.

Sonen Christer Jonsson var bonde på gården 1552-1601. Gården hade 1559 3½ markland och 3 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Christer Jonsson 8 lod silver, 14 mark i pengar, 1 skålpund koppar, 8 kor, 1 kviga om 2 år, 6 får, 6 getter, 3 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 159 mark och 6 öre. På sommaringet 1573 åtalades Christer Jonsson och Anders Ersson i byn för att de hade försummat kungens arbete. De gav 2 mark och 6 öre. På sommaringet 1575 blev Christer Jonsson åtalad för att han hade tagit litet hö av sin granne. Han gav 16 mark. På vintertinget 1582 blev Christer åtalad för snatteri. Han gav 10 öre. På sommaringet 1589 blev Christer sak 40 mark för att han tog ett

stycke åker av sin granne samt för tredska, dvs. olydnad, med skjutsfärd. Han blev benådad från dödsstraff och gav 20 mark.

I hjälpskattelängden 1599 hade Christer tillsammans med sönerna 8 tunnors utsäde, 23 kor, 2 kvigor, 10 får, 4 unga får, 7 risbitar, 15 getter, 2 ston samt 30 lod silver. År 1601 har Christier Jonsson 2 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. Efter 1601 har hemmanet delats på de tre sönerna Per, Jon och Olof. Förutom dessa söner har även Christer sonen Herman Christersson som nämns i 1591 års tiondelängd. Hemmanet verkar ha ökat kraftigt i storlek under slutet av 1500-talet. Sannolikt har något av de hemman som upphört i byn förvärvat av Christer Jonsson.

Sonen Per Christersson har en hemmansdel 1601-1612. År 1609 är den delen på 10 spannländ åker (1,6 hektar). Per kan efterträdas av Lars Olsson som äger ett hemman 1613-1618. Han har inte kunnat betala Älvsborgs lösen. Sedan upphör spåren efter denna hemmansdel. Beträffande Olof Christersson se hemmanet nr 3.

Jon Christersson äger sin hemmansdel 1601-1627. Under perioden 1586-1592 var han köpman. Som bostad angavs Kåge. Enligt Johannes Bureus anteckningar är han gift med Dordi Nilsson, en dotter till Nils Ersson i Lund och hans hustru Malin Hansdotter från Bureå. Jon Christersson står som ägare till hemmanet i Lund 1595-1596. År 1607 hade Jon Christersson sålt 7 skålsland jord till Risön. Detta kan vara den jord som Herse Andersson i Bureå ägde i Tuvan. År 1609 är hemmanet på 7 spannländ (1,2 hektar). Jon Christersson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. I en restlängd för Älvsborgs lösen från 1620 sägs att Jon Christersson är en tiggare som inte har någon ko. Jon Christersson dog sannolikt 1637 då sonen Christer Jonsson gav pengar till kyrkan efter fadern. Jon Christerssons hustru dog 1640. Jon Jonsson som 1629 var knekt kan ha varit en son till Jon Christersson. Samma år var han sjuk.

Sonen Christer Jonsson (1602-1661) ägde hemmanet 1627-1661. Under hans tid är hemmanet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor.

Frostkåge a

Gården ägs 1539-1556 av Kettil Nilsson. År 1543 hade han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. År 1553 finns det 2 kor på gården. Sonen Olof Kettilsson äger hemmanet 1557-1569. Barbro änka äger gården 1570-1577. I Älvsborgs lösen 1571 har hon ½ skålpund koppar, 2 kor samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 28 mark och 6 öre. Sedan upphör spåren efter detta hemman. Möjligen är det hemman nr 3 som fortsätter på den här gården. Denna gård hade 1543 4 spannländ åker och samma areal hade hemmanet nr 3 år 1609.

Frostkåge b

Gården ägs 1539-1569 av Erik Jonsson. År 1543 har han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. År 1553 finns det 5 kor på gården. Hemmanet är 1559 på 3½ markland. Sedan finns inte gården upptagen i några längder förrän 1587.

Sonen Márten Ersson är bonde på gården 1587-1618. I hjälpskattelängden 1599 har han 2 tunnors utsäde, 3 kor, 5 får, 2 risbitar, 4 getter och 1 sto. År 1601 har Márten Ersson 1 tunnas utsäde och 3 kor. Gården är 1610 på 4 spannländ åker (0,6 hektar). "Mártens Karin" är ägare i längderna över Älvsborgs lösen 1613-1618. Hon har inte kunnat erlägga någon skatt. I en restlängd från 1620 beskrivs Karin som utfattig och hon har gått som tiggare. Hon

har ingen ko men har små barn. I boskapslängden från 1620 sägs att Mårten Ersson "är bortdragen". I en annan restlängd för Älvsborgs lösen sägs att Jakob Burman som äger ett hemman i Boviken har köpt jorden och han brukar hemmanet. Sannolikt läggs jorden som en utjord eller urfjäll under hemmanet i Boviken. Mellan 1630-1632 minskar hemmanet i Boviken med ¼ mantal. Troligen har man avyttrat jorden i Frostkåge.

Lars Mårtensson som sannolikt är en son till Mårten Ersson är knekt under perioden 1613-1618. Han hade under denna tid varit 5 år uti i kriget och 1 år hemma. Han var knekt fram till 1623.

Frostkåge c

Gården ägs av Anders Olsson 1539-1564. År 1543 har gården 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 8 lass äng. På gården fanns 3 kor 1553. År 1559 var hemmanet på 4½ markland och 1 öresland. Anders Olsson var enligt Johannes Bureus anteckningar gift med Kerstin Olofsdotter, dotter till Olof Påvelsson på Ostvik nr 9. Makarna hade barnen Cecilia gift med Jon Helgesson i Stavaträsk, Anders, Olof Andersson, Herr Mårten som blev död söderut. År 1566 ägs hemmanet av hustru Kerstin.

Sonen Olof Andersson var bonde på gården 1565-1586. Enligt Johannes Bureus hade han dottern Kerstin som var gift med Lars Ersson i Frostkåge. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Andersson ½ skålpund koppar, 4 kor, 5 får, 4 getter samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 57 mark och 4 öre. År 1587 ägdes gården av Ingeborg änka. Hon var sannolikt hustru till Olof Andersson.

Erik Ersson ägde gården 1590-1603. I 1599 års hjälpskattelängd hade han 2½ tunnas utsäde, 6 kor, 5 får, 1 risbit, 2 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. År 1601 hade Erik Ersson 1 tunnas utsäde och 4 kor.

Hans Olsson från Tåme nr 2 ägde gården 1604-1606. Det sistnämnda året byter han hemman med Nils Persson från Avan. Denne äger hemmanet 1606-1620. År 1609 är gården på 6½ spannländs åker (1 hektar). Nils Persson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknas ofta som öde. I en restlängd från 1620 står att Nils Persson rymde sin kos med hustru och barn år 1614. Sedan var gården öde. År 1620 brukas gården av den gamle ägaren Hans Olsson i Avan samt av Lasse Nilsson i Storkåge.

År 1621 blev Sven Nilsson uttagen till knekt. Han är sannolikt en son till Nils Persson. Sven Nilsson vistades i Drängsmark när han blev knekt.

Frostkåge d

Hemmanet ägdes 1539-1546 av Per Andersson. År 1543 var hemmanet på 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 16 lass äng. Anders Jonsson ägde gården 1546-1569. År 1553 fanns det 9 kor på gården. Hemmanet var 1559 på 9 markland.

Jöns Andersson ägde gården 1570-1572. Troligen är han son till Anders Jonsson. Han är sannolikt identisk med den Jon Andersson Smed i Frostkåge som enligt Johannes Bureus var gift med Karin Olofsdotter. Karin Olofsdotter var en dotter till Olof Jonsson på Bureå nr 2. Makarna hade dottern Elin som var gift med Per Svensson i Uttersjön, Lövängers socken (finns på Uttersjön 2 1595-1621). Vidare hade de dottern Britta som var gift med Nils Andersson i Bäck. Karin änka var ägare enligt bågaskattelängden från 1571.

Ture Månsson äger gården 1571 samt 1573-1575. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han ½ skålpund koppar, 7 kor, 3 får, 3 getter, 3 svin samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderas

till 90 mark. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Möjligen har det lagts till hemmanet nr 7 som ökar med 9 spannländ mellan 1543 och 1609.

Frostkåge e

Hustru Rådgerd äger gården 1543-1546 samt 1553. Gården är 1543 på 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 8 lass äng. År 1553 finns det 6 kor på gården. Efter 1553 försvinner spåren efter hemmanet.

Frostkåge f

Gården ägs 1605-1632 av hustru Cecilia. På vintertinget 1605 blev Olof Matsson i Ostvik åtalad för att han hade lägrat hustru Cecilia i Frostkåge. Han blev sak till 40 mark men gav 24 mark. År 1609 var åkerarealen på 9 skålsland (0,2 hektar) samt 2 spannländ i lunda (0,3 hektar). Hustru Cecilia har inte kunnat erlagga Älvsborgs lösen 1613-1618. Vissa år under perioden betecknas gården som öde. Kyrkoherden Gert Jonsson och Anders Ersson i Medle hade köpt delar av jorden. När svenska armén reste genom socknen 1611 tog de Cecilias häst som då var i skjutsfärd. Hästen var värd 12 daler och Cecilia krävde att få igen summan. År 1623 uppges att mammen var död sedan länge. Under Cecilias tid var hemmanet på ¼ mantal.

Dottern Margareta piga är ägare 1635, då mantalet är 1/4. Elisabet piga som sannolikt är en syster äger gården 1639-1647. Hon betecknas 1641 som utfattig genom sina föräldrars frånfälle. År 1642 beskrivs hon som "fåne". Samma år hade hon förlorat årsväxten. Under hennes tid är mantalet på ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. Sannolikt är gården det ödehemman som 1648 ligger vid fåbodarna väster om byn.

OSTVIK

Ursprungligen är Ostvik och Östanbäck en enda by. Tidigt görs en uppdelning i längderna över de gårdar som ligger väster resp. öster om bäcken. De bägge grupperna kallas Västanbäcken och Östanbäcken. Västanbäcken börjar dock ta över det gamla bynamnet på den stora byn. Så vi får Ostvik och Östanbäck. År 1543 finns det 5 gårdar i Ostvik men genom delningar går antalet upp till 9 st 1609. År 1650 finns det 10 gårdar i byn. Åkerarealen är 1543 på 4,6 hektar, 1609 på 7,9 hektar varav 0,2 hektar i lunda. År 1648 har Ostvik och Östanbäck 21,8 hektar. År 1700 har Ostvik 15 hektar varav 1,9 hektar var lägda och 2,8 hektar var obrukad.

Fiskevatten och kvarn var skattlagda 1543 till 2 spannländ. I Ostvik bedrivs inte någon säljakt. Detta är märkligt eftersom byn ligger nära havet, visserligen vid en vik. År 1559 räknades havet som byns hemträsk och där hade man en not men inga lagnar. Skatten uppgick till 1 lispund torr fisk. År 1631 finns en kvarn i Ostvik och där malde Ostvik och Östanbäck. I beskrivningen till 1648 års karta står att Ostvik och Östanbäck har nödtorftig lägenhet till timmerskog och mulbete. Man har "ståteligt" fiske. Åkern är mycket frostaktig vilket orsakas av den lilla älv som löper genom åkern. Ostvik är den enda byn i socknen där man slår tegel under 1600- och 1700-talen.

Äldre skrivformer: Ostewik (1514) Osteuik (1539), Ostewiick (1543), Ostebeck (1547), Oskewik och Ostebek (1557), Westanbeckenn (1581), Ostuijk (1600).

Litteratur: Marklund, Oscar: *Ostvik genom tiderna*, 2 uppl., Skellefteå 1983, 127 s. ill.

Ostvik nr 1. Brännan

Gården ägs 1539-1551 av Nils Olsson. År 1543 har gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 4 lass äng. Sonen Jöns Nilsson är bonde på gården 1552-1567. År 1553 finns på gården 5 kor. Gården är 1559 på 3 markländ. Hustru Anna äger hemmanet 1568-1579 samt 1583-1584. Vid Älvsborgs lösen 1571 har hon 5 mark koppar, 3 kor, 1 sto för 5 mark och 2 får. Egendomen värderas till 39 mark och 3 öre.

Jakob Jönsson som sannolikt är en son till Jöns Nilsson och Anna äger gården 1580-1605. I 1591-1592 års tiondelängd kallas han för Jakob i Brännan. I 1599 års hjälpskattelängd har Jakob Jönsson 4 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungtjurar, 5 får, 3 risbitar, 5 getter och 1 sto. År 1601 har han 2 tunnors utsäde, 4 kor och 1 sto. År 1604 är hustru Britta ägare till gården. Hon var sannolikt änka efter Jakob Jönsson.

Sonen Nils Jakobsson ägde gården 1605-1635. År 1610 är gården på 5 spannländ åker (0,8 hektar). Nils Jakobsson har betalat Älvsborgs lösen 1613 samt 1615-1618. År 1614

kunde han inte betala utan han gick och tiggde ”söder på landet”. År 1620 betecknas han som en utfattig man som endast hade en ko. Under Nils Jakobssons tid var mantalet på 5/16. En son till Nils Jakobsson var sannolikt Erik Nilsson som blev utskrivnen till knekt 1630. Jakob Nilsson som 1646 var bergsknekt var sannolikt en bror. Nils Nilsson utgick 1643 knekt för Anders Nilsson i Ostvik. Han dog i Jämtland 1645. Lars Nilsson var knekt 1644-1646. Han hade bytt med Erik Olsson. Olof Nilsson (1612-1683) övertog hemmanet och var ägare 1637-1678. Under hans tid var mantalet på 25/64 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 1 skäl. År 1639 är Olof Nilsson postbonde, en syssla som sedan går i arv på gården. Gården låg på 1648 års karta väster om den övriga byn vid kustlandsvägen.

Ostvik nr 2

Gården ägdes 1546-1585 av Olof Jonsson. År 1553 fanns det på gården 7 kor. Gården var 1559 på 3 markland och 1 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Jonsson 1 skålpund koppar, 5 kor, 1 kviga om 2 år, 1 häst för 9 mark, 1 svin, 3 får och 3 getter. Egendomen värderades till 77 mark och 6 öre.

Sonen Olof Olsson ägde gården 1582 samt 1586-1613. I 1599 års hjälpskattelängd ägde han 4 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 8 får, 3 unga får, 6 getter och 1 sto. År 1601 hade han 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 5 kor. År 1610 var åkerarealen 5 spannländ och 1 skålsland (0,8 hektar). Olof Olsson hade erlagt Älvsborgs lösen 1613. Formellt tycks han vara ägare fram emot 1623. Hans hustru Sigrid är ägare 1614-1620. Hon har inte betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. År 1620 beskrivs hon som fattig och hon har ingen ko. Mantalet var under Olof Olssons och Sigrids tid på 1/4.

Sonen Olof Olsson (1612-) är ägare från ca 1624. År 1628 blir han uttagen till landsknekt. I en rulla från 1630 står att han har i 2 år varit under båtsmännen i Gävle. Förra sommaren blev han sjuk och blev kvar hemma. Han vill nu tjäna under fotfolket. Olof Olssons hustru Karin står som ägare till hemmanet 1629-1644. Under hennes tid är mantalet på 1/4. Anders Olofsson som kan vara en bror till Olof Olsson är ägare 1635. År 1643 är han knekt men det står att Hans Andersson går ut för honom. Från 1642 är Olof Olsson bergsknekt och tjänstgör vid Piteå silververk. Han kallas nu Olof Svart. Mantalet är ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. Olof Olsson tjänstgör i Kvikkjokk 1661-1662 samt 1664.

Ostvik nr 3

Gården ägs av Anders Nilsson 1553-1590. Han är sannolikt en son till Nils Olsson på Ostvik nr 1. År 1553 finns på gården 6 kor. Gården är på 3 markland 1559. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Anders Nilsson ½ skålpund koppar, 2 kor, 2 kvigor om 1 år, 3 får, 2 getter samt 1 sto för 5 mark.

Sonen Nils Andersson är ägare 1591-1605. I 1599 års hjälpskattelängd har han 3 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 1 ungtjur, 4 får, 3 unga får, 4 risbitar, 7 getter, 1 ungt svin samt 1 häst. År 1601 har Nils Andersson 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor.

Sonen Jon Nilsson är ägare 1605-1612. År 1610 har gården 4 spannländ åker (0,6 hektar). Brodern Anders Nilsson (f. före 1577-1664) var ägare 1613-1661. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1642 beskrivs Anders Nilsson som en utfattig, förlamad man. Han hade förlorat årsväxten detta år. Anders Nilsson hade 4 kor. Under Anders Nilssons tid är mantalet 5/16, förutom 1650 då det är på 15/64. Skatten är 1645 på 2 tunnor och 4 skäl.

Johan Andersson som sannolikt är en son är knekt 1633-1637. Han dör 6 januari 1637. När han skrivs ut finns han i Kusmark. Åren 1629 och 1631 finns han på detta hemman. Olof Andersson som troligen är en bror till Johan Andersson är knekt 1639. Anders Andersson är knekt 1629-1630. År 1630 blir han sjuk i hemmet. Erik Andersson skrivs ut till knekt 1630.

Ostvik nr 4

Gården ägdes 1539-1564 av Erik Pávelsson. Enligt Johannes Bureus var han en son till Pável Andersson i Ostvik. Erik Pávelsson hade barnen Anders Ersson i Ostvik, Gertrud som drog till Norge, Pål som drog söderut där han var student, Erland som var kaplan i Uppsala samt Per och Anna som reste till Norge. År 1543 hade gården 5½ spannländ åker (0,9 hektar) samt 5 lass äng. År 1553 fanns det 5 kor på gården. Gården var 1559 på 3 markland.

Sonen Anders Eriksson var ägare 1565-1601. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Erik Andersson i Ostvik, Mariet som var gift med Jakob Olsson. De hade barnen Olle och Lisbet. Vidare hade Anders Eriksson barnen Erland och Karin. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Eriksson 15 mark koppar, 3 kor, 2 kvigor om 2 år, 5 får, 1 svin samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 50 mark och 5 öre. På sommaringet 1575 blev Anders Eriksson åtalad för att han hade tagit ett stycke åker av sin granne. Han blev sak 40 mark men gav 8 mark. I hjälpskattelängden från 1599 hade Anders Eriksson 3½ tunnans utsäde, 7 kor, 1 kviga, 2 ungtjurar, 7 får, 4 unga får, 1 risbit (ung get), 7 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. År 1601 har han 2 tunnors utsäde och 5 kor.

Sonen Erik Andersson var bonde på gården 1601-1626. Enligt Bureus hade han dottern Anna. År 1610 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar).

Anders Hansson äger hemmanet 1626-1629. Han är knekt 1629 och dör i Marienburg i Preussen samma år. Mantalet var på 1/4. Hans änka Karin är ägare 1629-1649. Under hennes tid är mantalet på 13/64 och skatten är 1645 på 1 tunna och 5 skäl. År 1642 betecknas hon som fattig. Hon äger 1 ko.

Sonen Peder Andersson ägde gården 1647-1679. Mantalet är 1650 på 13/64. Hans Andersson som sannolikt är en bror, blir 1643 utskriven för Anders Olsson i byn. Erik Andersson blir 1647 utskriven för sin moders hemman. Han är knekt 1647-1648. När han skrevs ut vistades han i Boviken. Herman Andersson går 1642 ut för sin moders hemman. Han finns i Drängsmark när han skrivs ut. År 1646 är han bergsknekt och heter då Herman Kiörling. Han är gruv- och kolvedshuggare i Silbojokk. År 1663 är han bergsknekt i Kvikkjokk.

Ostvik nr 5

Jon Ersson är bonde på gården 1539-1568. År 1543 har gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 8 lass äng. År 1553 fanns på gården 8 kor. Jon Ersson fick 1545 20 öre av kyrkan för att han for till Ångermanland för att skaffa en murmästare till reparationen av kyrkan. Gården var 1559 på 6 markland. På 1550- och 1560-talen finns en måg på gården.

Philpus Anundsson som var måg i gården ägde hemmanet 1562-1592. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 4 får och 4 getter. Egendomen värderades till 58 mark och 6 öre.

Sonen Erik Philpusson äger hemmanet 1593-1613. I 1599 års hjälpskattelängd hade han 4 tunnors utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 4 får, 2 unga får, 6 getter samt 1 sto. År 1601 äger Erik Philpusson 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. År 1609 hade gården 4 spannland och 1 skålsland (0,7 hektar).

Jon Andersson äger (1585-) gården 1613-1654. I restlängden till Älvsborgs lösen från 1620 står att hemmanet är öde. Jon Andersson är bortrymd med hustru och barn. Erik Andersson brukar jorden. Jon Andersson kom dock tillbaka. Mantalet är under 1640-talet på 39/64 och skatten var 1645 på 5 tunnor. Jon Andersson är nämndeman 1635-1643. Han är dräng hos postbonde Olof Nilsson i Brännan 1639. År 1640 är han själv postbonde.

Jon Jonsson var knekt 1630 och blev sjuk hemma. Han var sannolikt en son till Jon Andersson. Per Jonsson var knekt 1641-1642. Han var lejd av Jon Andersson i Drängsmark. Nils Jonsson var prästknekt 1631. Han vistades i Burträsk.

Ostvik nr 6

Hemmanet uppstod 1605 genom en delning av hemmanet nr 5. Ägare 1605-1635 var Olof Philpusson som var en son till Philpus Anundsson. År 1610 hade gården 4 spannland och 1 skålsland (0,7 hektar). Olof Philpusson har lagt Älvsborgs lösen vissa år under perioden 1613-1618. År 1613 hade han gått och tigt söderut. I restlängden till Älvsborgs lösen från 1620 beskrivs han som utfattig och han äger 1 ko. År 1623 sägs i en längd över fattiga att Olof Philpusson var en gammal förlamad landsknekt. Även hans hustru var en krympling. I 1635 års jordabok är hustru Sigrid ägare.

Sonen Stora Olof Olsson äger gården 1636-1655. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten är 1645 på 2 tunnor. I tiodelängden 1645 är hustru Margareta ägare till gården. Per Olofsson som är knekt 1629 kan vara en bror till Olof Olsson.

Sonen Nils Olsson är knekt 1643-1644. Han går för sin faders hemman. Per Olofsson som sannolikt är en bror är knekt 1643-1650. Han var lejd av Olof Andersson i Ostvik. År 1646 är han silverbruksknekt.

Ostvik nr 9

Enligt Johannes Bureus var Pål Andersson en av bröderna i Bure kloster innan han gifte sig. Pål Andersson köpte ett hemman i Ostvik. Han hade sönerna: Olof som tog över fadersgården, Erik och Anders. Olof Pålsson äger hemmanet före 1539. Olof Pålsson var gift med Mariet och de hade barnen Pål i Ostvik, Barbro gift med Per Olsson i Frostkåge. Sedan var hon bosatt i Hälsingland, Älvkarleby och Uppsala. Hon blev sedan gift i Björklinge och dog i Skuttunge, Anna som kom till Norge och dog ogift, Christin som blev gift med Anders Olsson i Frostkåge, samt Per Olofsson i Ostvik. Olof Pålssons hustru Mariet var sedan gift med en lappfogde.

Pål eller Pål Olsson ägde gården 1539-1581. Gården var 1543 på $6\frac{1}{2}$ spannland (1 hektar) samt 7 lass äng. År 1553 fanns på gården 5 kor. Gården var 1559 på 3 markland och $1\frac{1}{2}$ öresland. Pål Olsson hade enligt Bureus barnen Cecilia gift med Jon Olofsson i Falmark och andra gången med Olof Olsson i Kattisträsk, Margareta gift med Anders Eriksson i Frostkåge, Kerstin gift i Stockholm, Olof Pålsson i fadersgården i Ostvik. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Pål Olsson $1\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 1 år, 6 får, 6 getter, 1 svin samt 1 sto för 6 mark. Pål Olsson är nämndeman under perioden 1564 samt 1570-1578.

Sonen Olof Påvelsson ägde gården 1582-1619. Enligt Bureus hade han barnen Elin gift med Hans Jakobsson i Ostvik, Ingeborg, Barbara, Margareta, Pål Olsson, Per, Anna "fastefru Anna", gift med Bengt Larsson på Hammartorp i Södermanland samt Osten. Olof Påvelsson hade i hjälpskattelängden 1599 5 tunnors utsäde, 9 kor, 3 kvigor, 1 ungtjur, 6 får, 3 unga får, 3 risbitar, 6 getter, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 3 lod silver. År 1601 hade han 2½ tunnas utsäde, 1 häst, 1 sto och 6 kor. Olof Påvelsson är nämndeman 1607. På sommaringet 1608 kom ett mål upp där Olof Påvelsson hade blivit slagen ett fulsår med kniv av Sjul Isaksson i Storkåge. Denne gav 6 mark. År 1610 var gården på 10 spannland och 1 skälsland (1,6 hektar).

Sonen Påvel Olsson äger gården 1610-1636. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Påvel Olsson hade levererat tegel till kyrkan 1617-1618. År 1628 var arealen 9½ spannland. Mantalet var under 1630-talet på 19/32. Påvel Olsson var fjärdingsman 1632.

Sonen Per Påvelsson (1610-) var ägare 1637-1678. Mantalet var på 1640-talet på 21/32 och skatten var 1645 på 5 tunnor och 2 skäl. Brodern Olof Påvelsson var knekt 1635-1637. Han dog i Ræau i Preussen den 19 januari 1637. Brodern Arvid Pålsson var knekt 1645 och dog på sjön vid Köpenhamn samma år. Anders Påvelsson var landsknekt 1628.

Ostvik nr 10

Gården ägdes 1546-1586 samt 1592 av Per Olsson. Han var enligt Johannes Bureus son till Olof Påvelsson på Ostvik nr 9. Per Olssons hemman bildades 1546 genom en delning av brodern Påvel Olssons hemman. År 1553 fanns det 8 kor på gården. Gården var 1559 på 4 markland och 1½ öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Olsson 4 lod silver, 5 mark tenn, 1½ skålpund koppar, 5 kor, 2 kvigor om 2 år, 6 får, 6 getter, 1 svin samt 1 häst för 8 mark. Egendomen värderades till 109 mark.

Enligt Johannes Bureus hade Per Olsson med första hustrun barnen Henrik, Olof Persson Klockare, Elin gift med Bertil Mickelsson i Forsgårde i Bälunge socken i Uppland. Sedan bodde makarna i Ullbolsta i Jumkils socken i Uppland. Per Olsson och första hustrun hade även sonen Anders. Med andra hustrun hade Per Olsson Mariet gift med Per Olsson i Östhammar, Anders Persson "var sedan" smed, Anna gift med Jon Persson i Byn (Hedensbyn), Cecilia gift med Per Olsson i Kusmark, Britta gift första gången söderut, andra gången med Lars Håkansson, Jon Persson i Ostvik, Margareta gift med Moses Håkansson i Burvik, Kajsa gift i Forsgårde i Bälunge socken i Uppland.

Anders Persson ägde gården 1587-1623. I 1599 års hjälpskattelängd ägde han 5 tunnors utsäde, 10 kor, 4 kvigor, 1 ungtjur, 11 får, 4 unga får, 1 risbit, 8 getter, 1 häst och 1 sto. År 1601 hade Anders Persson 3 tunnors utsäde, 1 sto och 7 kor. Gården är 1609 på 8 spannland och 3 skälsland (1,3 hektar). Anders Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Denne Anders Persson är sannolikt identisk med Anders Persson Smed i faderns andra äktenskap. Anders Persson hade barnen Kerstin, Johan, Per, Olof och Ingeborg. Hustru Elin var ägare till gården 1622 och 1624.

Jakob Nilsson (1592-1672) äger gården 1625-1657. Han är sannolikt gift med en dotter till Anders Persson, Kerstin eller Ingeborg. På 1640-talet är mantalet 37/64 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 5 skäl.

Per Jakobsson som sannolikt är en son till Jakob Nilsson var 1648 en gift soldat. Brodern Anders Jakobsson var bergsknekt 1642-1650. Brodern Jon Jakobsson var bergsknekt 1646. Ytterligare en broder, Phillip Jakobsson äger hemmanet i tiondelängderna 1644-1646. Brodern Nils Jakobsson äger hemmanet 1661-1679.

Ostvik nr 11

Hemmanet bröts ut ca 1647 från hemmanet nr 12. Ägare 1647-1673 var Anders Philipsson (1607-1675). Han var en son till Philpus Jakobsson på Ostvik nr 12. År 1650 var hemmanet på 5/16 mantal. Åren 1639-1640 hade Anders Philipsson varit dräng hos länsmanen och postbonden Nils Ambrosiusson i Tjärn. Första gången Anders Philipsson omnämns i någon längd är i roterings- och utskrivningslängden från 1628.

Ostvik nr 12

Hemmanet ägs 1543-1553 av Anders Pålsson eller Påvelsson. År 1543 hade gården 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 8 lass äng. År 1553 fanns det 7 kor på gården. Enligt Johannes Bureus var han son till Påvel Andersson som innan giftermålet var en av bröderna i Bureå kloster. Anders Påvelsson hade bröderna Olof och Erik i Ostvik. Anders Påvelsson hade enligt Bureus dottern Karin som var gift med Philpus Olsson. Den sistnämnde var gift 2 gånger.

Philpus Olsson ägde gården 1552-1584. År 1559 var gården på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Philpus Olsson 5 mark tenn, 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 2 år, 6 får, 6 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 91 mark och 2 öre. Philpus Olsson var nämndeman 1578. Philpus och Karin hade enligt Bureus sonen Jakob Philipsson.

Jakob Philipsson ägde gården 1582-1623. Enligt Bureus hade han i första giften barnen Anders som var knekt och som drunknade, Margareta, Anna, Olof samt Per. I andra äktenskapet hade Jakob Philipsson barnen Philippus, Karin, Östen, Byriet, Mais (Mäis), Juncke (står efter Mais med punkt mellan) och Kerstin. (Bureus handskrift X36 var mycket svårläst på detta ställe, därför kommer uppgifterna från handskriften X53 från Kungliga biblioteket).

På vintertinget 1585 fick Jakob Philipsson böta för olydnad till fogden. Han gav 4 öre. I hjälpskattelängden 1599 hade Jakob Philipsson 4½ tunnas utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 8 får, 3 unga får, 4 risbitar, 7 getter, 1 häst och 1 sto. År 1601 hade han 2½ tunnas utsäde, 1 sto och 5 kor. År 1610 var gården på 6 spannländ åker (1 hektar) samt 2 skålsland i linda (0,1 hektar).

Sonen Philpus Jakobsson är bonde på gården 1609-1630. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Enligt roterings- och utskrivningslängden från 1621 bor svärfadern Jakob Nilsson också på gården. År 1628 är åkerarealen på 7 spannländ. Mantalet är 1630 på 7/16. Jon Jakobsson betecknas som gammal knekt 1623. Han är troligen en bror till Philpus Jakobsson. En tredje bror kan Per Jakobsson vara. Han ägde gården 1631 och 1635 i tiondelängderna.

Per Philipsson (1601-1664) var en son till Philpus Jakobsson. Han ägde gården 1631-1664. 1637 tjänstgör han vid Piteå silverbruk med räkningsved.

Bomärke 1637.

Mantalet är 1642 på 7/16, 1650 på 7/32 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 7 skål. Brodern Anders Philipsson bryter ca 1647 ut en del ur hemmanet som blir nr 11.

ÖSTANBÄCK

År 1543 finns i byn 9 hemman. År 1609 är antalet 12 och 1650 13 stycken. Åkerarealen är 1543 10,7 hektar och 1609 på 12,1 hektar. År 1648 har Östanbäck och Ostvik 21,8 hektar åker. År 1700 har Östanböck 17,8 hektar åker. Östanbäck är ursprungligen en del av Ostviks by. Men tidigt anger man i längderna vilka gårdar som ligger väster resp. öster om bäcken. Efterhand betraktas de bägge delarna som separata byar. Under 1500-talet kallas ibland Östanbäck för Ostvik medan byn på västra sidan om bäcken kallas för Västanbäcken. Men senare kallas gårdarna på östra sidan av bäcken för Östanbäck och västra sidan behåller namnet Ostvik. År 1600 brann 8 gårdar ner vid samma tillfälle. Årets skörd blev också lågornas rov. Ägarna blev förskonade att erlægga tionde detta år. Husen måste ha varit byggda tätt ihop.

År 1543 var kvarn, sälstenar och notdräkter skattlagda till 1 spannländ. I Östanbäck sysslar bönderna med säljakt. År 1559 fångar man säl på Romelsön (Rummils öen) samt på Ostön (Ostöen). År 1561 skrivs Romelsön "Romholmzön" och "Rombossön". Havet räknades 1559 som byns hemträsk och där hade man 2 notar. Skatten uppgick till 2½ lispund torrfisk. År 1561 fiskar Olof Persson, Erik Jonsson och Nils Larsson lax vid Romelsön (Romullzönn) och man får en tunna salt lax. De skulle ge 1/5 till kronan. Vidare fiskar Hans Mårtensson, Nils Olsson, Nils Larsson och Anders Jonsson vid Ostnäset (Östenås). De fiskade med ett stakanät.

I beskrivningen till 1648 års karta står att Ostvik och Östanbäck har nödtorftig lägenhet till timmerskog och mulbete. Man har "ståteligt" fiske. Åkern är mycket frostaktigt vilket orsakas av den lilla älv som löper genom åkern. Äldre skrivformer: Ostewick (1547).

Litteratur: *Östanbäcks by*, Skellefteå 1985, 262 s. ill.; Nording, A. W.: *Handlingar rörande Östanbäcks by i Byske sn*, Skellefteå 1959, 375 s. Duplic.

Östanbäck nr 1

Gården ägdes 1602-1627 av Tomas Nilsson. År 1609 var åkerarealen på 4 spannländ (0,6 hektar). Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på 1/4.

Hustru Barbro äger gården 1628-1655. Hon betecknas ofta i längderna som en fattig änka. År 1642 är mantalet på 7/64 och 1650 på 13/64. Skatten är 1645 på 7 skälsländ. Per Olofsson äger gården i tiondelängderna 1647-1648 samt 1657. I tiondelängden 1643 stod Isak Sjulsson på gården. Troligen bor denne i Storkåge.

Karta 32. Östambäck 1703-1704. Geometrisk avmätning av Ostviks och Östambäckens byar av P. Häggström. Östambäck: Hemmanet nr 1 i utgåvan är A13 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans A11, 3=A12, 4=A9, 6=A6, 7=A8, 8=A7, 9=A14, 10=A1, 12=A5, 13=A15, 14=A4 och 15=A3. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Östanbäck nr 2

Erik Hindersson äger gården 1543-1546. Åkerarealen var 1543 på 8½ spannländ (1,4 hektar) samt 14½ lass äng. Sonen Nils Ersson är bonde på gården 1539-1574 samt 1583-1584. År 1553 finns på gården 8 kor. Nils Ersson jagar säl 1553-1559. Åren 1553 och 1555 jagar han med Olof Persson i byn. Året därpå jagar han med Erik och Olof Persson i byn. De hade 2 båtar och 9 nät. Fångsten blev 5 sälar. År 1557 fångar Nils Ersson säl tillsammans med Olof Persson, Anders Larsson och Anders Jonsson. Lasse Nilsson är knekt 1556. Han är sannolikt en son till Nils Ersson. Gården är 1559 på 6 marklånd och 1 öreslånd. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Ersson 8 mark koppar, 5 kor, 6 får, 6 getter samt 1 sto för 3 mark. Egendomen värderas till 71 mark.

Sonen Jon Nilsson var ägare till gården 1575-1582 samt 1585-1588. På vintertinget 1557 fick han böta 12 öre för lönskaläge. På vintertinget 1560 blev han sak 40 mark för mökränkning. Han gav 4 mark.

Sonen Erik Jonsson ägde gården 1589-1625. I hjälpskattelängden 1599 hade han 4½ tunnas utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 2 ungtjurar, 8 får, 4 unga får, 3 risbitar, 5 getter, 1 häst, 1 sto samt 2 lod silver. År 1601 hade Erik Jonsson 2½ tunnas utsäde, 1 häst och 5 kor. År 1609 var gården på 6 spannlånd och 3 skålslånd åker (1 hektar). På sommartinget 1611 kom det fram att Erik Jonsson hade del i ett skogsnås. Andelen torde vara förvärvat ca 1540 av Nils Ersson. (Se under byn Holme). Erik Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618.

Sonen Erik Eriksson (1592-1668) ägde gården 1624-1658. År 1629 blir han uttagen till knekt men han verkar inte gå ut. Mantalet är 1650 på 15/32 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 6 skål. Brodern Jon eller Johan Eriksson är knekt 1631-1645. Åren 1634-1638 är han trumslagare. Han finns 1638 i Greifswald. Jon Eriksson dör 1645 på havet utanför Köpenhamn.

Östanbäck nr 3

Nils Olsson äger gården 1543-1605. År 1543 är åkerarealen på 5 spannlånd (0,8 hektar) samt 10 lass äng. År 1553 finns det 9 kor på gården. Gården är 1559 på 4 marklånd. Nils Olsson jagade säl 1553 och 1557 med Hans Mårtensson i byn. År 1552 ger han 6 öre till kyrkan. Nils Olsson är köpman 1562 och ger 1½ mark i köpmanspengar. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Olsson 1 skålpund koppar, 4 kor, 8 får samt 8 getter. Egendomen värderas till 67 ½ mark.

Sonen Olof Nilsson är ägare 1599 samt 1602. År 1602 betecknas han som död. I hjälpskattelängden 1599 har Olof Nilsson 5 tunnors utsäde, 9 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 10 får, 4 unga får, 2 risbitar, 8 getter, 2 unga svin och 1 häst. Hustru Mariet är ägare 1603-1608. År 1608 kallas hon för Olof Nilssons Mariet.

Mårten Nilsson som sannolikt är en bror till Olof Nilsson är ägare till gården 1606-1618. År 1609 är åkerarealen på 4 spannlånd (0,6 hektar). Mårten Nilsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. I restlängden från 1620 står att Mårten Nilsson är utfattig och har rymt från gården.

Olof Mårtensson är ägare 1623 och 1625. År 1630 skrivs han ut till knekt. Olof Mårtensson är sannolikt en son till Mårten Nilsson. Nils Nilsson som sannolikt är en bror till Mårten Nilsson äger gården 1624-1630. Han är knekt under den här perioden. År 1626 är han korpral. Mantalet är 1630 på 7/32.

Hustru Marit som är änka efter Nils Nilsson äger gården 1629-1649. Under hennes tid är mantalet på ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. Hustru Marit betecknas som knektänka och

mannen har dött i fiendeland. År 1636 är hon utfattig och har 4 små barn. Hon har 3 kor 1640.

Peder Jakobsson äger gården 1647-1685. År 1650 är mantalet 1/4. Han kallas även Peder Jakobsson Klut. Han är född i Klutmark och blev 1639 utskrivnen till knekt. Han är fortfarande knekt 1678.

Östanbäck nr 4

Lasse Andersson är bonde på gården 1539-1547. År 1543 är gården på 7½ spannländ åker (1,2 hektar) samt 13½ lass äng. År 1553 finns på gården 8 kor. Ägare är då hustru Karin som sannolikt är änka efter Lasse Andersson.

Sonen Nils Larsson ägder gården 1548-1603. Sannolikt är han identisk med den Nils Skinnare som 1553 får böta 1½ mark för lönskaläge. År 1553 jagar Nils Larsson säl ensam och 1557 tillsammans med Per Olsson. År 1559 jagar Nils Larsson säl vid Romelsön. Anders Larsson som sannolikt är en bror till Nils Larsson är knekt 1556 och 1562. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Larsson 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 10 får, 10 getter samt 2 svin. Egendomen värderas till 105 mark och 3 öre. Nils Larsson var nämndeman 1581-1582. I hjälpskattelängden från 1599 har Nils Larsson 5 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 8 får, 4 unga får, 3 risbitar, 12 getter, 4 unga svin, 1 häst och 1 sto. År 1601 hade han 2½ tunnors utsäde, 1 häst och 6 kor. Gården brann ner år 1600.

Sonen Nils Nilsson äger gården 1604-1626. År 1604 fiskar han strömming tillsammans med en annan person i byn. Åkerarealen är 1609 på 7 spannländ (1,1 hektar). Nils Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618.

Sonen Lars Nilsson (-1651) är bonde på gården 1626-1654. Under hans tid är mantalet på 7/16 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. År 1631 hade gården brunnit och Lars Nilsson begär skattefrihet. Han är knekt 1629 samt 1646-1650. Han tjänstgör vid Piteå silververk. Lars Nilsson dör 1651.

Sonen Nils Larsson Brask (1609-1676) är knekt från 1643. När han skrivs ut till knekt finns han i Boviken. Han skulle få lov att leja en annan man till nästa mönstring. Han är gruvdräng i Nasafjäll 1648. År 1664 tjänstgör han som bergsknekt i Kvikkjokk. Nils Larsson står som ägare till gården i tiondelängderna från 1637-1638 samt 1640. Sedan äger han hemmanet 1657-1676. Tomas Larson som sannolikt är en bror till Nils Larsson är knekt 1636.

Östanbäck nr 6

Gården ägs 1605-1627 av Olof Matsson. Han är en bror till Per Matsson på Östanbäck nr 15. Hemmanet delades 1605. På vintertinget 1605 blev Olof Matsson åtalad för att han hade lägrat hustru Cecilia i Frostkåge. Han blev sak 40 mark men gav 24 mark. Bägge hemmansdelarna var 1609 på 11 spannländ och 1 skålsland (1,8 hektar). År 1611 har Olof Matsson del i ett skogsnäs som sannolikt är ödebyn Holme. Troligen hade delen förvärvat av hans farfar Olof Persson omkring 1540. (Se under byn Holme). Olof Matsson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Han har inte kunnat betala 1613. I restlängden från 1620 berättas att Olof Matsson gått och tigt år 1613. År 1620 är han utfattig och äger ingen ko.

Sonen Mats Olofsson är knekt 1621-1629. När han blir knekt vistas han i Degerbyn. Mats Olofsson dör i Ränder 1629.

Anders Davidsson (1581-1654) äger gården 1624-1654. Han kan vara en son till David Jakobsson på hemmanet nr 12 i byn. Mantalet är 1650 på 17/64 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 1 skäl. David Andersson som troligen är en son till Anders Davidsson är knekt 1645. Han dör samma år på havet utanför Köpenhamn. Gården har på 1900-talet kallats för Ol-biss.

Östanbäck nr 7

Gården ägs 1539-1560 av Anders Jonsson. År 1543 var gården på 6 spannländ åker (1 hektar) samt 14 lass äng. År 1553 finns det 9 kor på gården. På vintertinget 1547 fick Anders Jonsson böta 6 mark för hemsökning. Anders Jonsson jagar säl 1553 och 1555 med Hans Larsson i byn.

Sonen Olof Andersson äger gården 1555-1584. År 1558 fångar han säl tillsammans med Hans Larsson, Olof Persson och Nils Ersson i byn. De hade 1 båt och 4 nät. Fångsten blev 3 sälar. Gården var 1559 på 5 markland och 2 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Andersson 1 skålpund koppar, 4 kor, 4 får, 3 getter samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 58 mark och 6 öre.

Sonen Jon Olsson var bonde på gården 1585-1620. I hjälpskattelängden från 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 8 kor, 9 får, 3 unga får, 1 risbit, 2 getter samt 1 häst. År 1601 hade Jon Olsson 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. År 1600 brann gården ner. Åkerarealen var 1609 på 5 spannländ (0,8 hektar). Jon Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 benämns Jon Olsson utfattig och han har 2 kor. En son till Jon Olsson är sannolikt Johan Jonsson som är knekt 1621-1623. Olof Jonsson som troligen är en bror är ägare av hemmanet 1623.

Olof Mosesson äger gården 1621-1630. År 1630 skrivs han ut till knekt. Mantalet är 1629 på 1/3. Hustru Elin är ägare till hemmanet 1631-1635. Under hennes tid är mantalet på 1/3.

Olof Andersson (1611-1663) äger gården 1636-1663. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 3 tunnor och 1 skäl. Olof Andersson är bergsknekt 1639-1642.

Östanbäck nr 8

Gården ägs av Olof Andersson 1539-1546. Åkerarealen var 1543 på 7 spannländ (1,1 hektar) samt 13½ lass äng. År 1546 blir Olof Andersson för gammal att betala bågaskatt. Därför torde han vara 60 år och alltså född 1486.

Sonen Per Olsson äger gården 1546-1579. År 1553 finns på gården 8 kor. Per Olsson jagar säl 1557 tillsammans med Nils Larsson i byn. De hade 1 båt och 6 nät. Fångsten blev 3 sälar. År 1559 jagar han säl vid Romelsön. Samma år är gården på 3½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Per Olsson 1 skålpund koppar, 7 kor, 1 kviga om 2 år, 8 får, 8 bockar och getter, 2 svin samt 1 häst för 8 mark. Egendomen värderades till 110 mark och 4 öre.

Sonen Olof Persson äger gården 1580-1597. Han dör sannolikt 1596 då han ger pengar till kyrkan i testamente. Olof Mårtensson äger gården 1598-1625. Enligt Johannes Bureus var han gift med Sigrid Larsdotter, en dotter till Lars Persson i Hjoggböle. Makarna hade barnen Per, Anders, Herman och Hans. Sigrid var gift två gånger.

I hjälpskattelängden från 1599 hade Olof Mårtensson 5 tunnors utsäde, 9 kor, 1 tjur, 5 får, 2 unga får, 2 risbitar samt 3 getter. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 häst och 4 kor. Gården brann år 1600, något som drabbade fler gårdar i Östanbäck detta år. År 1609 var åkerarealen 4½ spannländ (0,7 hektar). Olof Mårtensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-

1618. Under Olof Mårtenssons tid är mantalet på ½. På ett ting 1622 blev Olof Mårtensson sak 40 mark för att han hade sänt iväg sin son undan nämnden, trots ståthållarens förbud. Olof Mårtensson gav 40 mark. Troligen ville Olof Mårtensson inte att sonen skulle bli utskriven till knekt.

Åren 1605-1611 finns en hemmansdel som ägs av hustru Marit. Hon kan vara änka efter Olof Persson. År 1609 var hennes hemmansdel på 4½ spannländ (0,8 hektar). Olof Nilsson ägde hemmansdelen 1612-1613.

Olof Mårtenssons son Anders Olofsson (1577-1663) ägde gården 1624-1649. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor. Mårten Olofsson är sannolikt en bror och han blev knekt 1623.

Sonen Olof Andersson (1613-1695) ägde gården 1650-1679. År 1639 blev han utskriven till knekt. En bror till honom var troligen Jakob Andersson som var knekt 1643-1644. Enligt en uppgift gick han ut för sin fars hemman. Enligt en annan uppgift var han lejd av Anders Olsson i Ostvik. Jakob Andersson fanns i Boviken när han blev utskriven till knekt.

Östanbäck nr 9

Gården ägs 1648-1679 av Erik Hansson. Han är en bror till Nils Hansson på Östanbäck nr 10. Det ursprungliga hemmanet delades ca 1648.

Östanbäck nr 10

Hans Mårtensson är bonde på gården 1539-1563. År 1543 är gården på 8 spannländ (1,3 hektar) samt 15½ lass äng. År 1553 finns på gården 15 kor. Hans Mårtensson är nämndeman 1539-1563. Åren 1553-1557 jagar han säl tillsammans med Nils Olsson i byn. Hans Mårtensson är kyrkvård 1554. Gården är 1559 på 7½ markländ och 3 öresländ. En son till Hans Mårtensson är sannolikt Olof Hansson som är knekt 1556. Möjligen flyttar han till Falmark där det finns en birkarl med samma namn på hemmanet nr 10 1571-1598.

Sonen Nils Hansson äger gården 1564-1592. Enligt Johannes Bureus är han gift med Mariet Larsdotter, dotter till Lars Andersson i Yttervik och hans hustru Anna Mosesdotter från Bureå. Nils Hansson och Mariet hade barnen Hans Nilsson i Ostvik, Malin som följde sin mor till Karleby i Österbotten, Anna som var gift med Nils Svensson i Flarken i Bygdeå socken, hon dog med tvillingar, Mårten som var kammarskrivare, Erik Nilsson som var köpman, Moses som dog i skolan i Stockholm, Mariet som var gift med Jon Larsson i Ersmark, Ingeborg som var gift med Ambrosius i Bureå. Erik Nilsson kan vara identisk med den Erik Nilsson från Ostvik som 1604 var inblandad i ett slagsmål på lappmarknaden i Lillpite i Piteå socken. Sannolikt äger han även en skuta. Se under rubriken Skellefteå socken övriga, under Prästbordet. Efter Nils Hanssons död gifte änkan om sig med Olof Persson i Karleby i Österbotten. Nils Hansson var köpman 1556-1566 samt 1586-1590. År 1556 kallas han Nils Skräddare och erlade då 3 mark i köpmanspengar. Tydligt var han även skräddare. År 1590 är Nils Hansson både landsköpman och birkarl. Han erlägger 8 mark som birkarl och 5 mark som landsköpman. Nils Hansson är nämndeman under perioden 1569-1587. År 1584 är han sexman och kyrkvård.

År 1547 fick Nils Skräddare böta till biskopen för dubbelt lönskaläge. Han gav 3 mark. År 1553 fick han böta 1½ mark till biskopen för lönskaläge. På sommartinget 1554 fick han böta 5 mark för mökränkning. På vintertinget 1558 blev Nils Hansson sak 40 mark för olydnad i samband med landsköp. Han gav 4 mark. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils

Hansson 62 lod silver, 90 mark i pengar, 1½ skålpund tenn, 2 skålpund koppar, 12 kor, 1 stut om 2 år, 1 kviga om 1 år, 10 får, 10 bockar och getter samt 2 hästar för 23 mark. Egendomen värderades till 539 mark och 6 öre.

Sonen Hans Nilsson ägde gården 1593-1640. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Anna, Nils och Maria. I hjälpskattelängden 1599 hade Hans Nilsson 8 tunnors utsäde, 12 kor, 3 kvigor, 2 ungtjurar, 22 får, 6 unga får, 5 risbitar, 14 getter, 4 unga svin, 2 hästar samt 50 lod i silver. År 1601 hade han 5 tunnors utsäde, 1 häst, 1 sto och 8 kor. Hans Nilsson var nämndeman 1605-1623. Gården brann år 1600. Hans Nilsson är sexman 1620, 1625 och 1630.

Bomärke 1620 och 1625.

År 1611 fick hemmanet del i ett skogsnäs som troligen är ödebyn Holme. Hemmanet tycks inte tidigare ha haft del i marken. Men Nils Hansson hade på sin tid varit till tinget för att försöka få del i marken. Men han hade misslyckats. Hemmanet fick dock inte del i fågelsnarmarkerna. År 1584 var Hans Nilsson skeppare på en skuta till Stockholm. Lasten bestod av torr fisk. På vintertinget 1605 var grannarna Olof Alfsson, Erik Jonsson, Per Matsson och Hans Nilsson i träto om mulbete och fiskevatten. Domen blev att kreaturen skulle gå klöv om klöv, dvs. samtliga grannars djur fick beta tillsammans utan stängsel emellan. Den 14 november 1607 figurerar Hans Nilsson i Stockholms stads tänkeböcker. Han hade lånat 50 daler av Jakob Urbansson i Stockholm. Gården var 1609 på 13½ spannländ (2,2 hektar). Mantalet var 1630 på 11/16.

Sonen Anders Hansson äger gården 1628-1635. Det sistnämnda året är mantalet på 11/16. Brodern Nils Hansson (1621-) var ägare till gården 1639-1677. År 1644 var mantalet på 45/64 och skatten var 1645 på 5 tunnor och 5 skäl. Nils Hansson betecknas 1642 som fattig. Han är skyldig kronan och har dessutom förlorat årsväxten. Nils Hansson har 4 kor. Mickel Hansson som är en bror till Nils Hansson är knekt 1642-1648. Han tjänstgör som bruksknekt vid Piteå silververk. Brodern Erik Hansson är knekt 1633-1647. År 1636 är han trumslagare och 1638 finns han i Greifswald i Pommern. Erik Hansson finns i Wolgast 1642. År 1643 gav han pengar till kyrkan när han kom hem från Tyskland. Året därpå blir han korpral. Samma år fick han böta 1 daler till kyrkan för dryckesmål i otid. Erik Hansson delar hemmanet ca 1648. Det nya hemmanet får nr 9.

Östanbäck nr 12

Hans Larsson var bonde på gården 1539-1570. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 11 lass äng. Det fanns 9 kor på gården 1553. Åren 1553-1556 fångade Hans Larsson säl tillsammans med Olof Andersson i byn. År 1556 hade de 2 båtar och 8 nät. Fångsten blev 2 sälar. År 1558 jagade Hans Larsson säl med Olof Persson, Olof Andersson och Nils Ersson. De hade 1 båt och 4 nät. Fångsten blev 3 sälar. Gården var 1559 på 5 markland och 2 öresland.

Sonen Jakob Hansson ägde gården 1567-1588. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 6 kor, 6 får, 6 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 87 mark och 4 öre.

Sonen David Jakobsson var ägare till hemmanet 1589-1601. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 sto och 2 kor. År 1600 brann gården i likhet med många andra i byn. Brodern Hans

Jakobsson ägde hemmanet 1597-1627. Enligt Johannes Bureus anteckningar var han gift med Elin Olofsdotter, dotter till Olof Påvelsson på Ostvik nr 9. Hans och Elin hade barnen Lisbet, Johannes och Jakob. I hjälpskattelängden 1599 hade han 2½ tunnas utsäde, 4 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 7 får, 4 unga får, 1 risbit, 6 getter samt 1 sto. I 1601 års hjälpskattelängd står hustru Marit som ägare. Möjligen var hon mor till Hans och David Jakobsson. Marit hade 1 tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. År 1609 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar). På sommaringet 1602 blev Hans Jakobsson beskylld för att ha tagit lite kött av sin granne Mats Olsson. Rätten fann ingen grund till anklagelsen och kunde inte fälla honom. Men man kunde inte heller fria honom, därför sattes ärendet upp till vidare rannsaking. Hans Jakobsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. En bror till Hans och David Jakobsson var sannolikt Jon Jakobsson. År 1620 hade han varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm.

Hans Jakobssons son Johan Hansson (1597-1658) ägde hemmanet 1628-1657. År 1628 var åkern på 6½ spannländ. Mantalet var 1650 på 21/64 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 5 skäl. Johan Hansson blev uttagen till knekt 1640 men har tur och blir silverbruksknekt. Han tjänstgör till 1642.

Anders Hansson som är knekt 1629 är sannolikt en bror till Johan Hansson. Han dör samma år i Marienburg i Preussen. David Hansson är troligen en bror till Johan och Anders. David Hansson är trumslagare 1623-1629. Det sistnämnda året dör han i Marienburg i Preussen.

Johan Hanssons son Hans Johansson var knekt 1646-1648. Han ägde hemmanet 1663-1676 och var gift med Måreta. Hans Johansson hade soldatnamnet Roos. Dottern Måreta flyttar under 1730-talet till Umeå. Åren 1658-1661 hade Hans Johanssons bror Per Johansson ägt gården.

Östanbäck nr 13

Gården ägdes 1539-1572 av Erik Persson. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 12 lass äng. År 1553 fanns på gården 11 kor. Samma år jagar Erik Persson säl tillsammans med Olof Persson i byn. År 1556 fångar han säl tillsammans med Olof Persson och Nils Ersson. De hade 2 båtar och 9 nät. Fångsten blev 5 sälar. Gården är 1559 på 7 markland och 1 öresland.

Sonen Alf Eriksson äger gården 1565 samt 1571-1580. Hustru Anna äger gården 1581-1584. Sonen Olof Alfsson är bonde på gården 1571 samt 1585-1625. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 4 lod silver, 5 mark tenn, 1 skålpund och 15 mark koppar, 6 kor, 1 stut om 1 år, 1 kviga om 1 år, 8 getter, 5 får, 1 svin samt 1 häst för 12 mark. Egendomen värderades till 126 mark och 1 öre. I hjälpskattelängden från 1599 har Olof Alfsson 4½ tunnas utsäde, 8 kor, 1 kviga, 6 får, 3 unga får, 4 risbitar, 9 getter, 2 unga svin, 2 hästar samt 4 lod i silver. År 1600 brann gården i likhet med de flesta gårdar i byn. År 1601 hade Olof Alfsson 2½ tunnas utsäde, 1 häst och 6 kor. Gården hade 1609 10 spannländ åker (1,6 hektar). Olof Alfsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1616. Anna Ånka har betalat Älvsborgs lösen 1617-1618. Hon är dessutom ägare 1622 i tiondelängden. Olof Alfsson torde ha dött 1616-1617. I 1613 års tiondelängd är Jon Nilsson upptagen. I en restlängd från 1620 betecknas hustru Anna som utfattig och hon äger en ko. I övrigt äger hon ingenting.

Moses Olsson (f. 1605/1607-1645) är sannolikt en son till Olof Alfsson och Anna. Han äger gården 1624-1643. Under hans tid är mantalet på 3/8. År 1645 blir Moses Olsson knekt och han dör samma år "på sjön". Åren 1643-1645 ägs gården av Per Larsson. Det förstnämnda året har han 7 små barn och 4 kor. Han har dessutom lidit missväxt på säden.

År 1645 är skatten på 3 tunnor och 3 skäl. Knektänkan Sara äger gården 1645-1654. Hon är sannolikt änka efter Moses Olsson. I tiondelängderna 1642-1643 finns Per Eriksson på gården. Gården har fortfarande på 1900-talet kallats för Måis eller Mois, dvs. Moses' hemman.

Östanbäck nr 14

Gården ägs 1599-1610 av Nils Persson. Gården kan vara utbruten ur Östanbäck nr 8. Olof Persson som äger den gården 1580-1597 kan vara en bror till Nils Persson. Enligt hjälpskattelängden från 1599 verkar de bägge gårdarna höra ihop. I hjälpskattelängden från 1599 äger Nils Persson 5 tunnors utsäde, 2 kor, 1 kviga, 4 får, 2 risbitar, 3 getter samt 1 häst. Gården brann år 1600. År 1609 är gården på 2 spannländ och 3 skälsland (0,4 hektar).

Olof Olsson äger gården 1610-1639. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Under hans tid är gården på ½ mantal. Hustru Anna är ägare till gården 1640-1649. Mantalet är på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor.

Sonen Olof Olofsson (1601-1666) är ägare 1647-1666. Mantalet är ½ år 1650. Staffan Olsson som sannolikt är en bror till Olof Olofsson är knekt 1647-1656. Han dog 20 maj 1656 i Polen. Gården har på 1900-talet kallats för Årsgården, dvs. Olof gård.

Östanbäck nr 15

Gården ägs 1539-1546 av Per Hindersson. År 1543 har han 13 spannländ åker (2,1 hektar) samt 24½ lass äng. Per Hindersson äger sannolikt gården 1514 och är troligen nämndeman då.

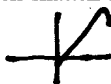
Kyrkoherden i Bygdeå, Jonas Nikolai var gift med en flicka från Ostvik-Östanbäck. År 1549 var hon död och detta år uppträder Jonas Nikolai som ombud vid ett arvsskifte i Stockholm. Han var ombud för sin avlidna hustrus mor, söner och döttrar. Modern var bosatt i "Östavik". De var arvtagare efter Sven Jonssons i Stockholm avlidna hustru, och herr Jonas förklarade sig nu på arvingarnas vägnar vara nöjd med vad han fått motta, nämligen: 60 mark örtugar i reda penningar, en gryta, en tennkanna, en grön engelsk kjortel, en klockekåpa och en kista. Jonas Nikolai har förmodligen blivit bekant med sin hustru när han var kaplan i Skellefteå 1522-1531. Sannolikt tillhörde hustruns familj de mera välbärgade i Ostvik-Östanbäck eftersom hon gift sig med en präst och eftersom familjen hade välbärgade släktingar i Stockholm. Sannolikt var Jonas Nikolai' svärmor änka efter Per Hindersson. En annan tänkbar familj vore den som var bosatt på Östanbäck nr 10, men Hans Mårtensson som var far i familjen, levde ännu 1549.

Sonen Olof Persson är bonde på gården 1539-1562. Enligt Johannes Bureus anteckningar var han gift med Karin Andersdotter från Bureå. Hon var dotter till Anders Olsson och syster till Daniel Andersson på Bureå nr 1. Olof Persson och Karin hade barnen Mats, Anders i Sjulnäs i Piteå socken, Britta som var gift med Jon Olsson på Rumbolandet, Per Olofsson i Bergsbyn. År 1553 fanns det 12 kor på gården. Olof Persson var landsköpman 1549 och nämndeman 1547-1559. Olof Persson jagade säl med Erik Persson och Nils Ersson 1553. År 1556 jagade han säl med samma personer och då hade de 2 båtar och 9 nät. Fångsten blev 3 sälar. Året därpå fångade han säl med Nils Ersson, Hans Larsson och Anders Jonsson. Gården var 1559 på 8 markland och 2 öresland. I 1553 års bågaskattelängd är sonen Per Olofsson upptagen.

Sonen Mats Olsson ägde gården 1563-1603. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Kerstin som var gift med Nils Jönsson i Långnäs i Piteå socken, Anna som var gift med Jöns Olsson i Tuvan, Sara som var gift med Åsved i Burträsk, Malin, Håkan, Per och Olof. Mats Olsson var nämndeman 1573-1602 samt sexman 1593. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 lod silver, 1 skålpund och 5 mark koppar, 9 kor, 2 kvigor om 2 år, 10 får, 10 bockar och getter, 1 svin samt 1 häst för 12 mark. Egendomen värderades till 162 mark och 5 öre. I hjälpskattelängden från 1599 hade Mats Olsson 7 tunnors utsäde, 14 kor, 4 kvigor, 10 får, 4 unga får, 4 risbitar, 12 getter, 4 unga svin, 2 hästar samt 18 lod silver. År 1601 hade Mats Olsson 3½ tunnans utsäde, 1 sto, 1 häst och 8 kor.

Sonen Olof Matsson tog över halva hemmanet som blev Östanbäck nr 6. Brodern Per Matsson tog över den gamla gården där han var ägare 1604-1636. På vintertinget 1595 blev Per Matsson sak 3 mark för lönskaläge. Han gav 1½ mark. År 1609 var Olof och Per Matssons delar på 11 spannländ och 1 skålsländ (1,8 hektar). Per Matsson har endast kunna betala Älvsborgs lösen under 1614. År 1620 beskrivs han som utfattig och har ingen ko eller några kläder på kroppen. Under hans tid är mantalet 1/3.

Sonen Mats Persson är landsknekt 1627. Brodern Nils Persson (1604-1658) äger hemmanet 1637-1658. År 1650 är mantalet på 5/16 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6

skäl. Nils Persson tjänstgör 1637 vid Piteå silverbruk.

Bomärke 1637.

År 1642 betecknas han som silverbruksknekt. Brodern Regert Persson Bjur är bergsknekt 1646. Åren 1646-1648 arbetar han som kolardräng i Silbojokk och 1661-1662 tjänstgör han som bergsknekt i Kvikkjokk. Han äger hemmanet 1659-1671. Gården har på 1900-talet kallats för Hennes eller Henders, dvs. Hindricks gård.

HOLME

I 1543 års jordabok redovisas att Ostviks män har ägor i ödebyn Holme. Byn hade 1½ spannländ åker (0,2 hektar) samt 10 lass äng. Under byn är lagda öar till ett värde av 8 spannländ. I 1546 års jordabok anges att under byn ligger en skärgård samt "Rumholsöierne", dvs. Romelsön. I 1547 års förteckning över byarnas åkerareal finns Holme med. I längden står: "Wtiordth som Ostewickz men ega Holmeby 1½ markland S. 2 öre."

På sommartinget 1611 kom inför rätten Hans Nilsson på Östanbäck nr 10 och ville ha del i ett "skogsnäs". De som hade del i "skogsnäset" var Olof Alfsson på Östanbäck nr 13, Olof Matsson på Östanbäck nr 6 (hemmanet var en utbrytning ur Östanbäck nr 15) samt Erik Jonsson på Östanbäck nr 2. Ägarna hade inte något brev på marken men de visste att deras farföräldrar hade förvärvat den från Luleå socken genom ett byte "för fasta ägor". Hans Nilsson hade aldrig haft del i marken och hans far hade varit till tinget för att få andel i marken. Hans Nilssons far hade inte lyckats med detta. Grannarna ville komma till en överenskommelse för grannsämjans skull. Hans Nilsson skulle få del i marken men han skulle inte få del i fågelsnarmarker. Sannolikt är detta "skogsnäs" identisk med ödebyn Holme. Förvärvet från Luleå kan ha skett omkring 1540.

År 1561 hade tre hemman del i laxfisket på Romelsön. De var Olof Persson på Östanbäck nr 15, Erik Persson på Östanbäck nr 13 och Nils Larsson på Östanbäck nr 4. I skatt skulle de utgöra 1/5 i salt lax. De hade fått 1 tunna.

När Piteå blev stad 1621 skänkte drottning Kristina Romelsön till Piteborna. Platsen där bebyggelsen i Holme låg är sannolikt vid nuvarande Holmbodarna. På fåbodvallen finns idag kvar en gammal fåbodstuga. På den här platsen fanns ängar och åkrar redan på 1600-talet. Äldre skrivformer: Holme (1543), Holmeby (1547), Holmen (1553).

Litteratur: *Östanbäcks by*, Skellefteå 1985, 262 s. ill.

STORKÅGE

År 1543 finns i byn 15 hemman och 1546 tillkommer två hemman, sannolikt genom delning. År 1548 slås två små hemman ihop vilka sannolikt ägts av två bröder. Byn har nu 16 hemman. Hemman tillkommer 1553 och 1558 vilket gör att byn har 18 hemman. År 1582 läggs ett hemman ner och antalet hemman uppgår till 17 stycken. År 1599 tillkommer 3 hemman och vardera ett 1610 och 1637. Nu har byn 22 hemman. Efter nedläggningar 1645 och ca 1660 uppgår antalet till 20 hemman. Åkerarealen är 1543 14,5 hektar, 1607 20,5 hektar, 1648 31,6 hektar och 1700 35,2 hektar. Prästbordet har en utäng som kallas Prästholmen eller Kågeholmen vilken 1553 gav 2 lass äng. Prästholmen hade Prästbordet kvar till 1874 då den såldes. Men på ekonomiska kartan räknas marken fortfarande som en urfjäll till Prästbordet.

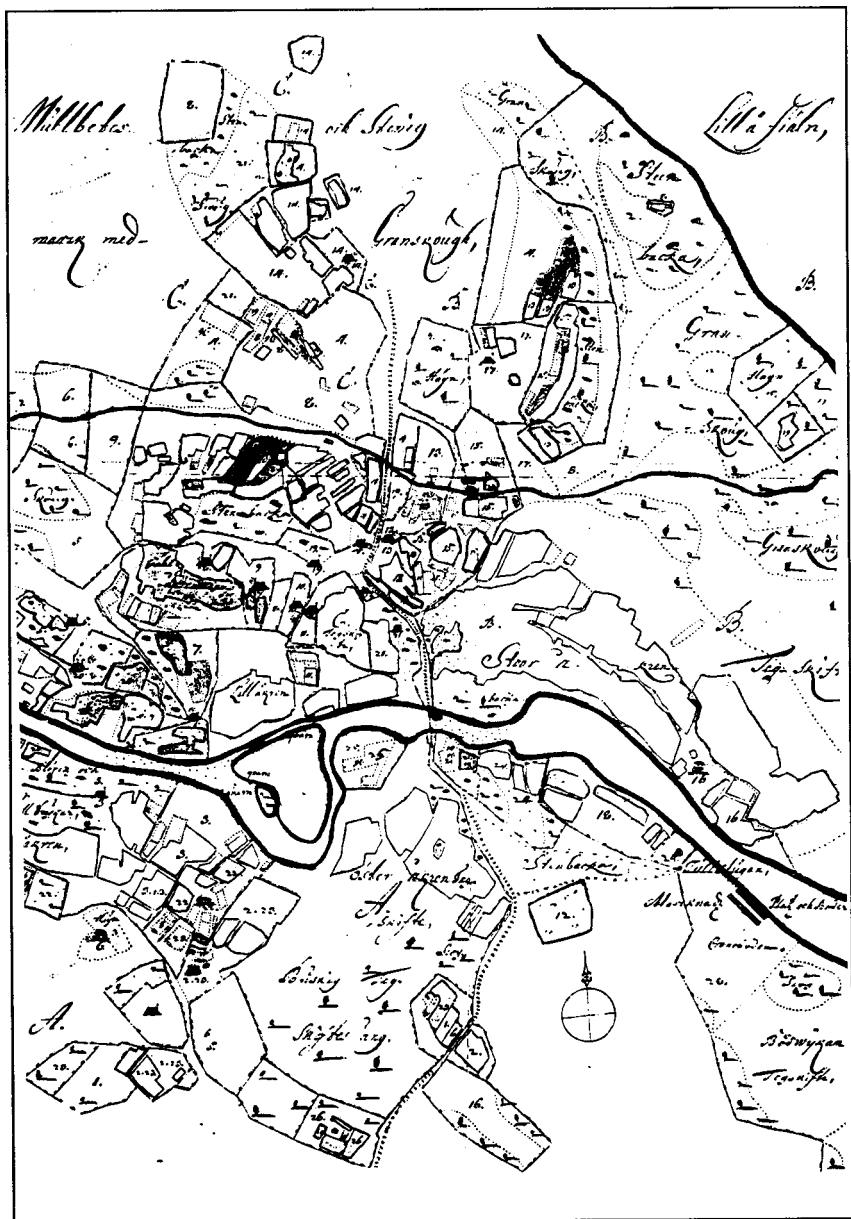
År 1543 var byns olika notvarp värderade till 1 spannländ. Året därpå tas Kågeälven (kåga Åå) upp bland skattlagda fisken. Skattesatsen var 1 mark årligen. Havet utanför Kågnäset (Kågenesith) räknades 1559 som byn hemträsk. Där fiskade man med 3 notar och skatten uppgick till 4 lispund torrfisk. År 1561 fiskar bönderna i byn lax i en laxgård. Fångsten bestod av en tunna och de skulle ge 1/5 del till kronan.

Under 1500-talet var byn en av några handelscentra i socknen. År 1559 fanns det 3 köpmän i byn. Dessa hade även skutor. Kronan lät 1586-1587 bygga två galejor i byn. År 1617 byggde Jöns Simonsson en lodja till kronan som var värd 10 daler. Åtminstone sedan 1620-talet fanns en marknad i Kåge. På 1660-talet var byn påtänkt som stad sedan Piteå stad hade brunnit. År 1631 fanns en kvarn i Storkåge där byns bönder malde. Enligt en tradition som upptecknats av Ernst Westerlund spadades de första åkrarna i byn upp av ester. Från byn finns Storkågefyndet som pekar i samma riktning.

I beskrivningen till 1648 års karta står att Storkåge har nödtorftig lägenhet till mulbete, timmerskog och "ståteligt" fiske. Byn har goda åkrar och ängar som nästan alltid klarar sig från frost. Byn har en fäbod ½ nordsvensk mil (ca 2,5 km) nordväst om byn.

Äldre skrivformer: Stora Kogha (1500), Kaghe (1507), Stor Kåghe (1539), Storkågee (1543), Kåge (1547), Kåge (1557), Stoorkagå (1581) Stoorkåge (1600).

Litteratur: *Boken om Kåge*, Artemis förlag, Skellefteå 1988, 264 s. ill.; Westerlund, Ernst: *Storkåge by, d. 1-2*, 1960-1962, duplic.

Karta 34. Storkåge 1703-1704. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 18 på kartan (utanför kartbilden). Utgåvans nr 3=kartans nr 12, 4=16, 5=15, 7=14, 9=4, 10=13, 11=5, 12=11, 13=10, 14=9, 15=8, 16=7, 17=20, 18=21, 19=3, 20=6, 21=22, 22=2 och 24=1. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Storkåge nr 1

Hemmanet bryts ut ur Storkåge nr 4 cirka 1550. Socknens kyrkoherde Andreas Olai (1512-1569-03-03) (Anders Olofsson) äger gården 1550-1569. Han är gift med Anna Andersdotter, en dotter till Anders Jakobsson och Malin Andersdotter på Storkåge nr 4. Makarna har barnen Karin som var gift med Anders Olsson Silbo i Tuvan, Britta (f. 1538-10-05) som var gift med Herr Mats i Ärentuna, Malin (f.1541-01-29) som var gift med Thomas Matthiae i Åkerby, Daniel (f. 1544-12-09) som var kansliskrivare, Olaus (f. 1546-05-18), Dordi (f. 1548-05-31) och gift med Herr Peder i Almunge, Elisabet (f. 1549-09-06) vilken var gift med Herr Engelbert Larsson i Själevad, Anders (f. 1551-08-14) syssloman i Uppsala, Sara (f. 1554) vilken var gift med Herr Olof i Norrbo samt Nils (f. 1557-03-08) bonde i Kåge. Andreas Olai var född i Uppsala.

Andreas Olai omnämns som ägare i ett dombrev från 1550. I skattelängderna finns han som ägare från 1558 års tiondelängd. I Kåge finns en Lasse Gunnarsson som ägare 1551-1554. Gunnarsson som hade 6 kor 1553 är sannolikt en son till Gunnar Olsson i Drängsmark. Han kan ha vistats på detta hemman som dräng eller arrendator.

År 1553 hade Andreas Olai levererat en björnskinnsfäll och ½ timmer hermelinskin till kronan. Andreas Olai skickade 1556 varor till Stockholm med Gabriel Christierssons skuta. Varorna bestod av 1 tunna smör, 2½ tunna lax, 5 tunnor strömming samt 5 tunnor krampsill. År 1557 hade Andreas Olai och Lars Andersson i Yttervik en laxgård på Degerön vid Yttervik. De hade utgjort 3 laxar till kronan. Hemmanet är 1559 på 7 märke land och 7 öresland. År 1564 var Andreas Olai länsman. Anna Andersdotter (död 1580 el. 1583) äger gården 1569-1577. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 70 lod silver, 20 mark i pengar, 5 skålpund koppar, 10 kor, 4 kvigor om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 2 svin samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen värderades till 606 mark och 2 öre. Till gården fanns även "barnagods" som uppgick till 41 lod silver, 100 mark i pengar samt 4 stycken ungerska gyllen (guldmünt). Denna egendom värderades till 292 mark.

Sonen Nils Andersson (1557-1598) ägde gården 1578-1598. Han hade enligt Johannes Bureus barnen Anders som var oäkta, Anders i Kåge och Norrköping, Nils samt Malin. Nils Andersson var riksdagsman 1593 och sexman 1595. År 1591 planerade svenskarna ett krigståg mot Kolahus fästning på Kolahalvön. Nils Andersson fick i uppdrag att samla in och anförskaffa en mängd båtar, som fördes till Österbotten under ledning av länsmannen Olof Andersson i Tårne. År 1587 var Nils Andersson till Stockholm med en egen skuta. Lasten innehöll 4 tunnor lax, 8 tunnor strömming, 160 lispund torr fisk, 8 decker (80) bockar samt 48 kalvskinn.

Nils Anderssons änka Sara var ägare 1599-1600. I hjälpskattelängden 1599 hade hon 8 tunnors utsäde, 19 kor, 7 kvigor, 3 ungtjurar, 3 risbitar, 13 getter, 5 unga svin, 2 hästar samt 30 lod silver. När Johannes Bureus besöker Skellefteå 1600-1601 får han upplysningar av hustru Sara. Hustru Sara tycks gifta om sig med Jöns Simonsson som var ägare 1600-1630. I hjälpskattelängden från 1601 hade han 4 tunnors utsäde, 1 sto, 1 häst samt 7 kor. År 1604 fiskade Jöns Simonsson strömming med Erik Jonsson i byn.

Gården var 1609 på 17 spannländ åker (2,7 hektar). Jöns Simonsson var nämndeman 1602-1622. År 1614 var han landstingsman och 1620 var han sexman.

Bomärke 1620

Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 då han hade en piga varje år. Jöns Simonsson byggde 1617 en lodja, ett flatbottnat fartyg, till kronan. Fartyget var värt 10 daler. Mantalet var 1630 på 3/4.

År 1629 samt 1632-1646 ägdes hemmanet av komministern Mikael Erics. Han var gift med Anna som sannolikt var en dotter till Olof Olsson i Degerbyn och hans hustru Anna Olofsdotter. Anna Olofsdotter var en dotter till kyrkoherden i Norrbo i Hälsingland, Herr Olof och hans hustru Sara Andersdotter. Sara Andersdotter var en dotter till Andreas Olai i Kåge. Sannolikt hade hemmanet ärvts av Mikael Erics hustru Anna. Mikael Erics hade även en del av hemmanet Degerbyn nr 5 åren 1622-1638. Hemmanet i Degerbyn uppgår till 10 spannland och hemmanet i Kåge till 8 spannland. Mantalet var 1620 på ½ och 1632-1642 på 1 5/16. Från 1632 redovisas det totala mantalet under hemmanet i Kåge. År 1632 var totala åkerarealen på 21 spannland. Kågehemmanets areal utgjordes av 12 spannland. Skatten var 1645 på 6 tunnor och 6 skäl. År 1629 fanns sannolikt Karl Svensson på gården. Mikael Erics dog i maj 1646. Hustru Anna ägde hemmanet 1646-1648. År 1650 blev hon sak 3 mark för okvädingsord. Hon gav 8 öre.

Annas bror Daniel Olsson (1609-) äger från 1639 en del av hemmanet. Efter Mikael Erics och Anna tar han över hela hemmanet. Han är ägare till 1667.

Bomärke 1672.

År 1642 var mantalet på ¼ och 1644 på 31/64 samt 1650 på 1 mantal. Skatten var 1645 på 3 tunnor och 7 skäl. År 1633 finns på gården Samuel Olsson vilken sannolikt är en bror till Daniel Olsson.

Storkåge nr 3

Hemmanet ägdes 1539-1559 av Mårten Ersson. År 1543 hade gården 5 spannland åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. På gården fanns 4 kor 1553.

Sonen Anders Mårtensson var knekt 1556. Brodern Erik Mårtensson ägde gården 1558-1569. År 1579 redovisas han som husman, dvs. småbonde eller torpare.

Per Nilsson äger gården 1569-1580. Han är sannolikt en son till Nils Karlsson på hemmanet nr 7. Eventuellt upphör Erik Mårtenssons hemman och Per Nilssons hemman tillkommer genom en delning av Nils Karlssons hemman. Ett stöd till detta kan vara att både Erik Mårtensson och Per Nilsson nämns i 1569 års tiondelängd. Både Erik Mårtensson och Nils Persson nämns i 1579 års brudskattelängd. Nils Karlsson efterträds av sonen Karl Nilsson. Under tiden 1552-1561 har denne en bror på gården som skulle kunna vara Per Nilsson.

I Älvsborgs lösen 1571 har Per Nilsson 15 mark koppar, 5 kor, 2 stutar om 2 år, 4 får, 5 getter, 1 svin samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 79 mark och 1 öre.

Sonen Nils Persson är bonde på gården 1579-1595. Hans bror Anders Persson äger gården 1596-1626. I 1599 års hjälpskattelängd har Anders Persson 2½ tunnas utsäde, 4 kor, 2 kvigor, 4 får samt 1 häst. År 1601 har han 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Anders Persson har 1607 4 spannland och 1 skälsland (0,7 hektar). Anders Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. I en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620 beskrivs Anders Persson som arm och utfattig och han äger endast en ko.

Sonen Anders Andersson (1597-) äger gården 1627-1645. Under hans tid är mantalet på 9/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 2 skäl. Olof Andersson som kan vara en bror till Anders Andersson var knekt 1622. Peder Andersson var knekt 1623-1637. År 1630 var han sjuk hemma. Peder Andersson dog 11 september 1637. Moses Andersson var knekt 1624. Åren 1645-1650 ägdes gården av hustru Rådgård. Hon var sannolikt änka efter Anders Andersson. I vissa längder kallas hon Anders Rådgård. I andra kallas hon Anders Perssons Rådgård. Möjligen var hon dotter till Anders Persson.

Efter 1750 slås denna del samman med en del ur Storkåge nr 1.

Storkåge nr 4. Granden

Gunborg som var änka efter Lars Bottnekari i Stockholm ägde hemmanet år 1500. Hon hade ärvt gården från sin far. År 1500 köptes gården av kyrkoherden i Skellefteå herr Anders (död 1506). Köpesumman var 70 mark i silver och i Stockholms mynt. Han hade med sin frilla Gölug från Hälsingland dottern Malin. Malin var gift med Anders Jakobsson från Bureå. Makarna hade tagit över hemmanet men då Malin var frillobarn hade hon inte arvsrätt efter fadern. När ärkebiskop Jakob Ulfsson invigde socknens kyrka 1507 utverkade han en dispens mot en ersättning i pengar. Anders Jakobsson och Malin hade döttrarna Barbara som var gift med Anders Persson i Bodan i Löfvångers socken (finns på Bodan 5-6 1539-1555), Anna som var gift med kyrkoherden Andreas Olai på Storkåge nr 1, Kälug som var gift med Tomas Kettilsson, Kerstin som var gift med Östen Persson i Bodan i Löfvångers socken (finns på Bodan 3 1539-1543) samt Karin som hade dottern Beata vars dotter Anna var gift med herr Johan Balks.

Anders Jakobsson var en son till underlagmannen Jakob Andersson i Bureå. Denne hade enligt Johannes Bureus barnen Moses Jakobsson på Bureå nr 8, Elin Jakobsdotter som var gift med Bengt Germundsson i Teg i Umeå socken, Mariet Jakobsdotter som var gift med Anders Persson i Grubbe i Umeå socken, Anders Jakobsson i Kåge, Karin som bodde i Piteå och Karl som tas upp av vissa av Bureus sagesmän. En sagesman tar också upp som dotter, Britta Jakobsdotter i Jävre och Antnäs i Piteå respektive Luleå socken.

År 1539 var Anders Jakobsson död. Änkan hade gift om sig med Per Tomasson från Degerbyn. Per Tomasson äger gården 1539-1551. År 1543 var åkerarealen på 15 spannländ (2,4 hektar) samt 16 lass äng. I Degerbyn hade Per Tomasson 4 spannländ åker (0,7 hektar) samt 7 lass äng. Per Tomasson hade ett fiske som hette Felle. Det var värderat till 1 spannländ. År 1546 heter fisket Finnefors och det torde röra sig om Finnforsen i Skellefteälven. Per Tomasson var nämndeman 1539-1548. Han var köpman 1543-1549. År 1543 handlade han med ryssarna på Torneå marknad. Före 1544 var Per Tomasson kyrkvård. År 1550 skänker han 10 mark till kyrkan. Per Tomasson dog den 1 april 1552.

Hemmanet togs över av Tomas Kettilsson som sannolikt var från Degerbyn och brorson till Per Tomasson. Han var gift med Kälug Andersdotter, en dotter till Anders Jakobsson och Malin Andersdotter. Makarna hade enligt Johannes Bureus barnen Malin som var gift med Sven Jonsson på Sunnanå, Jon Tomasson som var präst i Dannemora kapell, Per, Margareta som var gift med Per Jonsson i Kusmark, Sara som var gift med Olof Jonsson i Kusmark samt Gölug som var gift med Anders Persson i Böle. Vid denna tid delas hemmanet och Andreas Olai och Anna Andersdotter bryter ut en del av hemmanet som blir Storkåge nr 1.

Tomas Kettilsson var köpman. År 1560 var han och Lasse Andersson i Yttervik till Stockholm med en skuta. Tomas Kettilssons last uppgick till 2 läster. Den innehöll 9 tunnor lax, 2 tunnor sälspäck, 2 skeppspund och 6 lispund gäddor, 1 skeppspund och 2 lispund abborrar, 100 spickelaxar, 4 decker och 6 stycken (46) kohudar, 25½ decker (251)

bocksinn, 25 timmer gråskinn, 10 decker (100) kalvskinn. År 1553 hade han levererat ½ timmer hermelinsinn från lappmarken till kronan. Året därpå hade Tomas Kettilsson levererat 7 råvar, 1 utter och 4 timmer harskinn till kronan. Han var även köpman 1554-1566. Han erlade dessa år 4½ mark i köpmanspengar. År 1560 erlade han rysstull så han torde ha handlat med ryssarna på Torne marknad.

År 1553 fanns på gården 16 kor. Hemmanet var 1559 på 7 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Tomas Kettilsson 60 lod silver, 60 mark i pengar, 1½ skålpund tenn, 1 skålpund mässing, 3 skålpund koppar, 10 kor, 4 kvigor om 2 år, 8 får, 8 getter, 2 svin samt 1 häst för 20 mark. Egendomen värderades till 500 mark. Tomas Kettilsson var nämndeman 1554-1584. År 1584 var han även sexman. Tomas Kettilsson var ägare till 1595.

Sonen Per Tomasson (1550-) var ägare till gården 1596-1604. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Moses, Britta, Jon, Anders, Sara, Britta, Kirsten och Karl. I hjälpskattelängden 1599 hade Per Tomasson 7 tunnors utsäde, 12 kor, 3 kvigor, 8 får, 3 unga får, 1 risbit, 10 getter, 4 unga svin, 1 häst och 1 sto. År 1601 hade han 4 tunnors utsäde, 1 sto och 7 kor.

Sonen Moses Persson är ägare 1605. Erik Jonsson äger gården 1605-1623. Sannolikt är han en måg till Per Tomasson. Alternativt kan han ha gift om sig med änkan efter Per Tomasson. År 1604 fiskar Erik Jonsson strömming tillsammans med Jöns Simonsson på Storkåge nr 1. Gården är 1609 på 12 spannländ åker (1,9 hektar). Erik Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är 1620 på 3/4. I 1609 års hjonelagslängd fanns Moses Persson på gården. Han betecknades där som måg. Nils Eriksson som kan ha varit en son till Erik Jonsson var knekt 1623.

Moses Persson kom tillbaka som ägare och ägde gården 1622-1649. Under hans tid är mantalet på ¾. År 1638 hade Moses Persson varit 2 gånger till Piteå efter nattvardsvin. Året därpå var han kyrkvärd.

Sonen Olof Mosesson (1618/21-1665) var ägare till gården 1641-1665. År 1650 var mantalet på ¾ och skatten var 1645 på 6 tunnor. Per Mosesson som sannolikt var en bror till Olof Mosesson var knekt 1631-1647. År 1638 var han i Greifswald och 1639 i Stettin och Wolgast. Per Mosesson var 1642 i Wolgast. Han blev korpral 1645. År 1648 står han upptagen på hemmanet i tiondelängden. Per Mosesson dog 1659. Jakob Mosesson som sannolikt är en bror till Olof och Per finns i roterings- och utskrivningslängden 1639. Tomas Mosesson betecknas som en gift knekt 1647. Jon Mosesson nämns i 1640 års roterings- och utskrivningslängd.

Storkåge nr 5

Olof Nilsson ägde gården 1539-1557. År 1543 har gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. På gården fanns 7 kor 1553. Under Olof Nilssons tid finns en måg på gården.

Mågen Per Andersson ägde gården 1558-1580. År 1559 var hemmanet på 5 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Andersson 15 mark koppar, 5 kor, 1 stut om 2 år, 3 får, 4 getter, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 73 mark och 1 öre.

Sonen Nils Persson ägde hemmanet 1579-1623. I hjälpskattelängden från 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 5 får, 2 risbitar, 6 getter, 1 ungt svin och 1 sto. År 1601 hade Nils Persson 1½ tunnas utsäde och 3 kor. På vintertinget 1588 blev Nils Perssons dotter sak 40 mark för sängelag. Hon blev benådad till kungens goda behag och gav 2 daler. År 1607 var gården på 5 spannländ (0,8 hektar). Nils Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618.

Gården brann ner 1619. År 1620 betecknas Nils Persson som utfattig och han har endast en ko.

Sonen Per Nilsson ägde gården 1610, 1613 samt 1624-1636. Under hans tid är mantalet 1/3. Sonen David Persson (1608-1663) äger gården 1633-1663. Under hans tid är mantalet på 25/64 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 2 skäl. År 1637 arbetar David Persson åt Piteå silververk med räkningsved.

Storkåge nr 7

Jon Håkansson kan ha varit ägare till gården 1599-1601 samt 1604. I 1599 års hjälpskattelängd finns hans namn med men han har inga djur. I 1600 års mantalslängd står han tillsammans med Marie änka. Eventuellt kan Jon Håkansson ha kommit från Stavaträsk. En person med detta namn finns i Stavaträsk 1586-1594. Jon Håkansson i Stavaträsk kan vara identisk med den Jon Häliesson i Stavaträsk som enligt Johannes Bureus var gift med Cecilia Andersdotter, en dotter till Anders Olsson i Frostkåge. Möjligen flyttar Jon Håkansson till Böle nr 10.

Gården ägdes av Lasse Jonsson 1605-1661. Han kan vara identisk med den person med samma namn som enligt Johannes Bureus var gift med Kerstin Olofsdotter, dotter till Olof Ersson i byn. Makarna hade barnen Britta, Anders och Johan. Lasse Jonsson kan vara en son till Jon Persson på Storkåge nr 8. Lasse Jonsson tycks finnas på hemmanet nr 8 i 1605 års tiondelängd. År 1605 hade gården brunnit på Storkåge nr 7. Detta noteras i längderna 1605-1607. Gården var 1609 på 2 spannländ åker (0,3 hektar). Lasse Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som "arm" och han har endast en ko. Under Lasse Jonssons tid är hemmanet på ¼ mantal och skatten är 1645 på 2 tunnor.

Olof Larsson som sannolikt är en son till Lasse Jonsson är knekt 1643-1650. År 1646 tjänstgör han vid Piteå silververk. Åren 1647-1648 betecknas han som gift soldat. Olof Larsson gick ut 1643 för Olof Andersson i Kåge. En son till Olof Larsson kan Lars Olsson Bolenius vara. Han var född 1637 i Kåge och son till Olof Larsson och Kerstin. Han flyttade till Alsen i Jämtland där han var klockare. Lars Olsson dog 1701.

Storkåge nr 9

Gården ägdes 1539-1559 av Nils Karlsson. Åkerarealen var 1543 på 7½ spannländ (1,2 hektar) samt 12 lass äng. År 1553 fanns det 10 kor på gården.

Sonen Karl Nilsson var ägare till gården 1552-1584. Han fiskade 1553-1558 i Älsån och Djupträsket vid nuvarande Ullbergsträsk i Jörns socken. År 1553 fiskade han tillsammans med Jöns Östensson i Medle och Peder Olsson i Tjärn. Året därpå var fångsten 203 kg gädda och abborre. Gården var 1559 på 6½ marklånd. En bror finns på gården på 1550-1560-talen. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Karl Nilsson 14 mark koppar, 5 kor, 1 kviga om 1 år, 3 får, 5 getter, 1 svin samt 1 häst för 6 mark. Egendomen värderades till 73 mark och 6 öre.

Sonen Lasse Karlsson var bonde på gården 1580-1601. År 1601 hade han 1½ tunnas utsäde och 5 kor. Sonen Anders Larsson ägde gården 1599 samt 1602-1630. I 1599 års hjälpskattelängde hade han 5 tunnors utsäde, 5 kor, 3 kvigor, 5 får, 3 unga får, 2 risbitar, 4 getter och 1 sto. Enligt Johannes Bureus var Anders Larsson gift med Margareta Olofsdotter, en dotter till Olof Nilsson i Myckle. Makarna hade barnen Malin, Gertrud och Engelbrekt. År 1607 var åkerarealen på 6½ spannländ (1 hektar). Anders Larsson har endast betalat

Älvsborgs lösen 1613. Åren 1614-1618 betecknas gården som öde och Anders Larsson som tiggare. I restlängden till Älvsborgs lösen från 1620 betecknas gården som öde. Det sägs att Anders Larsson går och tigger och han har ingen ko. I jordaboken 1623 står hustru Britta som ägare. Mantalet var 1630 på 3/8.

Sonen Olof Andersson Tolfman (1603/1604-) ägde gården 1631 och åtminstone fram till 1650. Han är sannolikt en son till Anders Larsson även om inte Bureus förtecknar honom som en sådan. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Olof Andersson betecknas som knekt 1639. År 1642 beskrivs Olof Andersson som fattig och eländig av oår och kreatursdöd. Han hade 3 kor. Från 1645 är han bergsknekt. Åren 1646-1648 är han gruvdräng i Nasafjäll. Det förstnämnda året kallas han Olof Tolfman. Åren 1661 och 1664 tjänstgör han som bergsknekt i Kviksjö.

Storkåge nr 10

Gården ägdes 1539-1574 av Per Jonsson. År 1543 var gården på 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Jonsson 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 2 kvigor om 2 år, 6 får, 6 getter samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderades till 104 mark och 3 öre.

Sonen Jon Persson var ägare 1565 samt 1575-1611. I hjälpskattelängden från 1599 hade han 3½ tunnans utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 5 får, 2 getter samt 1 sto. År 1601 hade Jon Persson 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 5 kor. Gården hade 1607 6 spannländ och 1 skålsland åker (1 hektar). År 1609 finns det 2 hushåll på gården.

Sonen Lasse Jonsson finns som ägare 1605. Han flyttar sannolikt till Storkåge nr 5. Brodern Önde Jonsson (-1659) äger hemmanet 1606-1636. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är 1630 på ½. Brodern Mats Jonsson redovisas i roterings- och utskrivningslängden från 1621. En bror till dessa är sannolikt även Märten Jonsson som är knekt 1613-1618. Han hade varit på krigståg hela tiden.

Sonen Erik Öndesson (1607-1670) äger gården 1635-1670. År 1637 tjänstgjorde han vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637.

År 1650 är mantalet på 37/64 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 4 skål. Brodern Jon Öndesson är knekt 1635-1638. År 1635 kom han till Reaue i Preussen och 1638 var han i Greifswald i Pommern. År 1644 går en Johan Öndesson ut som knekt för sin broders hemman. Det är oklart om han är identisk med Jon Öndesson eller om det är en tredje broder. Han tjänstgör 1646 som bergsknekt i Piteå silververk. Johan Öndesson blir sedan bonde på Östanbäck nr 5.

Storkåge nr 11

Olof Jönsson var bonde på gården 1539-1548. År 1543 hade han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. Han var sannolikt bror till Erik Jönsson som ägde ett hemman 1543-1554. Han hade 1543 1½ spannländ åker (0,3 hektar) samt 2 lass äng. Hans Jönsson som nämns i 1543 års bågaskattelängd kan vara en tredje bror. Per Jönsson äger gården 1555-1572. År 1559 var gården på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund

koppar, 2 kor och 1 får. Egendomen värderades till 28 mark och 6 öre. På gården fanns 1564 en brorson. År 1574 ägdes gården av Barbro änka.

Jon Olsson som sannolikt var en son till Olof Jönsson ägde gården 1574-1597. År 1562 hade Jon Olsson varit knekt. Han är birkarl 1590 då han erlägger 2 mark i köpmanspenningar. På vintertinget 1594 blev han sak 40 mark för att han hade stulit lite hö samt lockat ”annans folk”. Han blev benådad till kungens goda behag och gav 4 daler. År 1604 fiskade han strömming tillsammans med Olof Larsson i byn.

Gården ägs av Sjul Isaksson 1599-1636. I hjälpskattelängden 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 5 får, 3 unga får samt 1 sto. Sjul Isaksson tycks ha varit knekt 1599-1602. År 1607 var han fjärdingsman. På sommartinget 1608 blev Sjul Isaksson sak 6 mark för att han slagit Olof Pålsson i Ostvik och gett honom ett ”fulsår” med kniv. Han gav 6 mark. Åkerarealen var 1607 på 5 spannländ och 1 skålsland (0,8 hektar). Sjul Isaksson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 hade Sjul Isaksson gjort enfält hor med Kerstin Jönsdotter i Kåge. Han blev benådad och fick böta 80 daler. Kerstin hade ingenting att böta med och blev av hovrätten dömd att slås i järn och arbeta år och dag på den ort som ståthållaren förordnade henne. Sedan skulle hon stå uppenbar skrift och be församlingen om vänskap. År 1635 var mantalet på 5/8.

Sonen Johan Sjulsson står som ägare till hemmanet 1628-1630. Efter 1657 blir han ägare till Storkåge nr 6. En bror till honom är Isak Sjulsson som äger gården 1631-1633 samt 1644-1688. Åren 1631-1642 var han knekt. Han var i Greifswald 1638. År 1650 var mantalet på 39/64 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 7 skål. Isak Sjulsson tycks ha varit i Östanbäck 1643 enligt tiondelängden från samma år. År 1647 blev han sak 40 mark för våldsverkan. Han gav 3 daler, 10 öre och 16 runstycken. Troligen hade han varit i delo med Olof Larsson i Böle som också figurerade på tinget.

Bomärke 1672.

Brodern Nils Sjulsson (1622-) ägde hemmanet 1637-1643. Mantalet var 1642 på 5/8. Åren 1643-1644 var han knekt och han hade gått ut för sin bror Isak Sjulsson. Ytterligare en bror var Abraham Sjulsson som bodde i Piteå stad.

Storkåge nr 12

Gården ägdes 1599-1623 av Jon Mårtensson. Han var sannolikt en bror till Jöns Mårtensson på Storkåge nr 13. Jon Mårtensson gifter sig 1590 enligt kyrkans räkenskaper. I hjälpskattelängden 1599 har han 2½ tunnors utsäde, 4 kor, 1 kvinga, 2 får samt 1 sto. År 1601 har Jon Mårtensson 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor. Åkerarealen var 1609 på 3 spannländ och 3 skålsland (0,5 hektar). Jon Mårtensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 står det om honom att han är arm och utfattig samt att han inte äger någon ko. I en annan längd från samma tid står att han varken äger ko eller so. Mantalet är på ¼ år 1620. Abraham Eriksson äger gården 1624-1666. Under hans tid är mantalet på ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. År 1641 beskrivs han som gammal och han har stor skuld till kronan. Året därpå är han sjuklig och fattig samt har 2 kor.

Storkåge nr 13

Mårten Nilsson är bonde på gården 1539-1583. År 1539 finns det 2 bröder på gården. Mårten Nilsson har 1543 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. År 1553 finns det 7 kor på gården. Hemmanet är 1559 på 4 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Mårten Nilsson ½ skålpund koppar, 5 kor, 5 får, 8 getter, 1 kviga om 2 år, 2 svin samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 81 mark.

Sonen Jöns Mårtensson äger gården 1583-1626. I hjälpskattelängden 1599 hade han 2½ tunnas utsäde, 3 kor, 1 kviga samt 1 sto. År 1601 hade Jöns Mårtensson 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 2 kor. Han kallas 1606 för utgammal och husman. Gården var 1609 på 3 spannländ och 3 skålsland (0,5 hektar). En bror till Jöns Mårtensson är sannolikt Jon Mårtensson på hemmanet nr 11. Han delar sannolikt hemmanet för 1609 har de bägge hemmanen samma areal. Jöns Mårtensson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården beskrivs där som öde och Jöns Mårtensson går och tigger.

Sonen Mårten Jönsson äger gården 1625-1635. Han är knekt från 1623. Åren 1624-1630 är han förare. Mantalet är 1630 på 1/4. Knektänkan hustru Gunborg äger gården 1635-1654. År 1650 är mantalet på 5/32 och skatten är 1645 på 1 tunna och 3 skål. Under hennes tid som ägare till gården beskrivs hon som fattig. År 1635 hade hon 3 små barn.

Sonen Peder Mårtensson Hybäck är knekt 1643 och fram till 1670-talet. Han går ut för David Persson i Kåge. År 1646 arbetar han som gruvdräng i Nasafjäll och 1649 blir han korpral. Peder Mårtensson finns 1664 i Kvikkjokk där han arbetar på Luleå silververk.

Bomärke 1672.

Han äger hemmanet 1663-1680. Jon Mårtensson (1622-) är sannolikt en bror till Peder Mårtensson.

Storkåge nr 14. Vallen eller Valen

Gården ägs 1543-1556 av Anders Olsson. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. År 1553 fanns det 6 kor på gården. Anders Olsson kallas i flera längder för Anders i Vallen eller Valen.

Sonen Nils Andersson äger gården 1557-1587. Åren 1553-1557 fiskar han i Stavsträsket "staffz tresk" och Småträsket "Småå tresk" tillsammans med Per Olsson i Kåge. År 1554 fick de 6 spannländ gäddor och 12 spannländ abborre (114 kg). Gården var 1559 på 4 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Andersson 6 mark koppar, 6 kor, 1 kviga om 1 år, 5 får, 2 svin samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 77 mark och 2 öre.

Sonen Jon Nilsson ägde gården 1588-1610. I 1599 års hjälpskattelängd hade han 2 tunnors utsäde, 2 kor och 1 kviga. År 1601 hade Jon Nilsson 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Jon Nilsson betecknas 1606 som utgammal. Gården hade 1609 5 spannländ och 3 skålsland (0,9 hektar). I tiondelängden från 1608 finns Nils Nilsson som ägare till gården. Han kan vara en bror till Jon Nilsson. I tiondelängden från 1609 står Hans Jönsson som ägare. Han kan vara en son till Jon Nilsson. Rågel eller Rådgård änka finns som ägare vissa år 1614-1623. Sannolikt var hon änka efter Jon Nilsson. Åren 1614-1615 betecknas gården som öde.

Nils Jonsson som sannolikt är en son till Jon Nilsson och Rådgård äger gården 1609-1620. Han har inte erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknas som öde och Nils Jonsson som tiggare. År 1620 är mantalet 1/4. Samma år sägs i en restlängd till Älvsborgs lösen att gården är öde och karlen är bortdragen. En granne brukar jorden.

Åren 1626-1634 äger Hindrick Jönsson gården. Han kan möjligen vara en bror till Nils Jonsson. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{4}$. Hustru Cecilia äger gården 1634-1643. Under hennes tid är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten på 2 tunnor. År 1638 betecknas hustru Cecilia som fattig med 4 små barn och 3 kor.

Sonen Jöns Hindricksson är bonde på gården 1643-1674. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten är 1645 på 2 tunnor. Åren 1647-1648 är Jöns Hindricksson knekt.

Bomärke 1672.

Det sistnämnda året byter hans bror Johan Hindersson med honom och går ut i stället.

Storkåge nr 15. Hallen.

Gården ägs 1539-1560 av Erik Olsson. Enligt Johannes Bureus var han gift med Barbro Andersdotter, en dotter till Anders Jonsson i Viken. De hade barnen Karin, Anders Eriksson i Brunngränden i Stockholm, Johan, Olof Eriksson i Kåge, Sigrid som drog söderut, Sven Olsson som också drog söderut, Ingrid, Gunnild, Karin som var gift med Anders Persson i Drängsmark. Erik Olsson bor enligt Bureus i Hallen, som tydligen är ett gårdnamn. Delar av familjen går att styrka med dokument. År 1590 hade borgaren Anders Eriksson i Stockholm avlidit. Han och hans änka Britta Mickelsdotter hade givit varandra inbördes testamente. Nu löste änkan ut mannens släktingar med 40 daler. Överenskommelsen träffades i Stockholm mellan Olof Eriksson i Kåge och hans ombud länsmanen Olof Andersson i Tåme. Olof Andersson var även ombud för Anders och Olof Erikssons syster Karin Erikdotter i Drängsmark. Överenskommelsen finns i Stockholms stads tänkebok.

År 1543 hade gården 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 6 lass äng. Det fanns 6 kor på gården 1553. År 1559 var gården på 4 markländ. Jon Ersson som sannolikt var en son till Erik Olsson var knekt 1556. Han kan vara identisk med Erik Olssons son Johan som Bureus antecknat. År 1556 var även Olof Ersson knekt.

Sonen Olof Ersson ägde gården 1560-1610. Hans barn var enligt Bureus: Kerstin som var gift med Lasse Jonsson i Kåge, Erik, Barbro i tjänst i Stockholm, Kaisa, Sara, Sigrid som var gift med Jon Jonsson i Böle, Olof uti tjänst på Söder (resten av ortnamnet är svårläst men det kan vara malm, i så fall Södermalm i Stockholm), Sigrid, Johan, Pelle och Olle Olsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Ersson 5 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år samt 4 getter. Egendomen värderades till 48 mark och 1 öre. Olof Ersson var nämndeman 1576-1593. År 1593 hade han som nämndeman tagit strömmingsskatten som var på 5 tunnor och fört den med en båt ut till Sven Nilssons i Skrämräsk skepp. Skatten skulle levereras i Stockholm.

Bomärke 1593.

I 1599 års hjälpskattelängd hade han 2 tunnors utsäde, 2 kor och 1 sto. År 1601 hade Olof Ersson 1 tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården var 1609 på 4 spannländ och 3 skälsländ (0,7 hektar). På sommaringet 1609 blev Olof Ersson sak 3 mark för att han sålt 2 tunnor jord ohemult. Han hade sålt gården till någon person utanför slakten utan slaktens lov. Olof Ersson gav 2 mark. Mantalet var 1617 på $\frac{1}{6}$.

Gården ägs 1611-1623 av Jon Nilsson. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården beskrivs som öde och Jon Nilsson går och tigger. År 1620 sägs att Jon Nilsson har sålt jorden och att brukarna inte har lagt någon skatt. Mantalet är 1620 på 1/6 och skatten är 1623 på 1 tunnland och 2 2/3 skäl. År 1623 bestod åkern av 4 spannländ och 3 skålländ, dvs. samma som 1609.

Olof Persson är bonde på gården 1624-1633. Mantalet är 1630 på 1/8. Hustru Britta äger gården 1633-1647. År 1642 är mantalet på 3/16 och skatten är 1645 på 1 tunna och 4 skäl. Hustru Britta beskrivs 1635 som ganska utfattig och hon hade mist mannen i fiendeland.

Nils Persson äger gården 1647-1674. Enligt en dombok från 1678 var han måg till hustru Britta.

Bomärke 1672.

Storkåge nr 16. Kvarnbacken.

Gården ägs 1539-1547 av Nils Ersson. År 1543 hade gården 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 4 lass äng. Åren 1552-1584 var Per Olsson bonde på gården. Det fanns 3 kor på hemmanet 1553. Bonden kallas i en del längder för Per Olsson på Kvarnbacken (Quernebacka - 1553, 1558, Quenebacka - 1560). År 1559 är gården på 3 markländ. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Per Olsson 5 mark koppar, 4 kor, 2 getter samt 2 får. Egendomen värderas till 46 mark och 7 öre.

Sonen Anders Persson äger gården 1585-1598. På sommaringet 1585 blir han sak 3 mark för lönskaläge med sin legokona. Han "gav sig ut för henne" och gav 12 öre. Brodern Jon Persson äger gården 1599-1630. I hjälpskattelängden 1599 hade han 3½ tunnans utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 5 får, 2 getter och 1 sto. I längden står att Jon Persson bor på "Quarnbacken". Detta är tillagt för att skilja honom från en annan med samma namn. År 1601 har Jon Persson 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 6 spannländ och 1 skålländ (1 hektar). Jon Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1614 gav han tillkänna på tinget att hans systerbarn hade ärvt en gård i Kinnbäck. Ingen ville förestå jorden men till slut anmälde sig Clemet Olsson i Kinnbäck.

Sonen Per Jonsson hade 1620 varit knekt i 3 år. Han hade gjort 2 resor till Vaxholm. Per Jonsson är fortfarande knekt 1627. Åren 1625-1630 äger han en del ur hemmanet som är på 1/8 mantal. Brodern Olof Jonsson äger hemmanet 1628-1630, då hemmanet är på 3/8 mantal. Han är knekt 1633-1647. År 1638 var Olof Jonsson i Greifswald, 1639 i Wolgast och Stettin. Han fanns i Wolgast 1642. År 1643 fick han stanna hemma och blev kvar i landet. Olof Jonsson blev korpral 1647. Hustru Kerstin står för hemmanet 1631-1636. Jon Jonsson som var knekt 1623 kan vara en bror till Per och Olof Jonsson. En fjärde bror kan Moses Jonsson vara. År 1620 hade han varit knekt under 3 år. Han hade gjort 2 resor till Vaxholm. Han finns som knekt även åren 1629-1642. År 1638 är Moses Jonsson i Greifswald och 1639 i Stettin och Wolgast. Han finns kvar i Wolgast 1642.

Per Jonsson (1619-1674) äger hela hemmanet 1633-1674. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Det är ovisst hur han är släkt med de tidigare ägarna. Möjligen kan han vara en son till knekten Jon Jonsson. Per Jonsson går ut som knekt 1641 för Lars Olsson i byn. Han blir silverbruksknekt. År 1648 betecknas han som en gift soldat.

Storkåge nr 17

Hans Jonsson kan ha ägt gården 1539. Det fanns en son på gården. Åren 1543-1591 ägdes hemmanet av Olof Hansson. För hemmanet finns ingen arealsuppgift 1543. Troligen var Olof Hansson bror till Erik Hansson som äger ett annat hemman. Arealen för Storkåge nr 17 kanske ingick i Erik Hanssons hemman 1543. År 1553 fanns det 6 kor på gården. Gården var 1559 på 3 markland. Per Olsson som kan vara en son till Olof Hansson var knekt 1562. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Hansson 1 skålpund koppar, 5 kor, 1 stut om 1 år, 2 får, 3 getter, 1 svin samt 1 sto för 3 mark. Egendomen värderades till 69 mark och 2 öre.

Gården ägs av Anders Olsson 1587-1592. År 1588 finns det en Jon Olsson som kan ha funnits på detta hemman.

Hans Olofsson äger gården 1593-1626. Åren 1593-1594 var han knekt i Per Olofssons fänika. I hjälpskattelängden från 1599 hade han 2 tunnors utsäde, 4 kor, 1 kviga, 2 får, 2 risbitar, 4 getter samt 1 sto. År 1601 hade Hans Olofsson 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 4 spannländ och 1 skålsland (0,7 hektar). Hans Olofsson har betalat Älvsborgs lösen endast 1614-1616. År 1620 står om honom att han är arm och utfattig och äger ingen ko. Han är sjuk och tigger. Samma år är mantalet på 1/4.

Sonen Olof Hansson är bonde på gården 1627-1630. Åren 1619-1623 var han knekt men han blev utbytt 1623 mot Jon Jonsson eftersom han hade "trumslag". År 1630 är mantalet på 1/4. Lasse Hansson som sannolikt är en bror äger hemmanet 1631. Måns Hansson är knekt 1630 då han var "utdragen med Peder Svensson". Nils Hansson är nämnd i 1628 års roterings- och utskrivningslängd. Anders Hansson blev utskriven till knekt 1633. Sannolikt är han identisk med en person med samma namn som bor i kyrkstaden.

Hustru Sigrid som sannolikt är änka efter Olof Hansson äger gården 1631-1636. Mantalet är på ¼ och skatten på 2 tunnor. I 1638 års längd över fattiga kallas hon Sigrid i Hallen.

Elin piga är sannolikt en dotter till Olof Hansson och Sigrid. Hon äger gården 1637-1646. Under hennes tid är mantalet 9/64 och skatten är 1 tunna och 1 skål. Hon kallas ibland Elin i Hallen. Åren 1639-1640 ägdes gården av Margareta piga som kan vara en syster till Elin. Under hennes tid är mantalet på 11/64 och skatten på 1 tunna och 3 skål. År 1640 nämns en Hans Olofsson i Kåge. Han kan vara en son till Olof Hansson.

Johan Olsson Kolare äger gården 1646-1679. Under hans tid är skatten på 2 tunnor. År 1650 finns en Olof Jonsson på gården. Mantalet är då på 9/64.

Storkåge nr 18

Sven Olsson var bonde på gården 1539-1574. År 1543 hade gården 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 12 lass äng. År 1553 fanns det 2 kor på gården. Gården var 1559 på 3½ markland. Sannolikt har gården delats sedan 1543. Det nya hemmanet är troligen Storkåge nr 23. Bägge hemmanen har 1559 3½ markland jord. Denna areal svarar ganska väl mot arealen 1543. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Sven Olsson 3 mark koppar, 4 kor, 2 får samt 1 get. Egendomen värderades till 44 mark.

Sonen Hans Svensson ägde gården 1575-1579. Olof Andersson är ägare av hemmanet 1581-1592.

Fåle Persson äger hemmanet 1593-1635. Vissa år i början av hans innehav av gården kallas han för Fåle Jonsson. I 1599 års hjälpskattelängd har han 2 tunnors utsäde, 2 kor samt 1 sto. År 1601 har han ½ tunnas utsäde och 1 ko. Hemmanet är 1609 på 3 spannländ och 1 skålsland (0,5 hektar). Fåle Persson har inte kunnat erlægga Älvsborgs lösen 1613-1618.

Han beskrivs som utfattig och han går och tigger. Mantalet är 1620 på 1/6 och 1635 på 3/16. Skatten är 1623 på 1 tunnland och 2 2/3 skälsland.

Sonen Jon Falesson är knekt 1621-1622. Han dog 1622 på hemresan som sannolikt gick från Livland. Brodern Per Fålesson äger gården 1627-1639. År 1628 var gården på 3 spannland åker. Per Fålesson var knekt 1633-1638. År 1635 kom han hem från Preussen. Han var 1638 i Greifswald och i Reuau.

Hustru Rådgård ägde gården 1641-1652. Under hennes tid är mantalet på 5/32 och skatten är 1645 på 1 tunna och 2 skäl. Hustru Rådgård betecknas som knektänka. Sonen Fåle Persson var knekt 1647-1648. Han fanns i Ersmark när han gick ut knekt för sin moders hemman. Fåle Persson äger hemmanet 1654-1680.

Bomärke 1672.

Storkåge nr 19

Gården ägs 1546-1568 av Lasse Hansson. Han var sannolikt en bror till Olof och Erik Hansson. Erik Hanssons gård var 1543 på 10 spannland (1,6 hektar) samt 11 lass äng. Sannolikt är Lasse Hanssons gård utbruten från Erik Hanssons hemman. Enligt Johannes Bureus var Lasse Hansson gift med Marit Andersdotter vilken var en dotter till Anders Jonsson i Viken. Tidigare hade Marit varit gift med Herr Peder i Vada, intill Vallentuna i Uppland. Hon var gift med Herr Peder ”i Dackens tid”, dvs. i början av 1540-talet. I sitt första äktenskap hade Marit barnen Lars Persson, Mariet som dog ung, Karin som dog ung samt Ursila som var gift med Lars Persson i Hjöggböle. Lasse Hansson och Mariet hade barnen Olof Larsson i Kåge som var tolvman, Britta som var gift med Jakob Olsson i Sjulnäs i Piteå socken samt Mariet som var gift med Lars Svensson och Nils Nilsson i Burträsk.

År 1553 fanns på gården 9 kor. Gården var 1559 på 5 markland. Lasse Hansson var köpman 1554-1566. Som regel erlägger han 3 mark i köpmanspengar vilker tyder på en omsättning av 100 mark. År 1554 lägger han tull på skinnvaror - 8 rävar och 1½ timmer hermelskinn (60 st.).

Sonen Olof Larsson är bonde på gården 1568-1613. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 12 lod silver, 2½ skålpund koppar, 1 skålpund tenn, 8 kor, 1 stut om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 12 får, 1 svin samt 1 häst för 15 mark. Dessutom hade han 10 mark i pengar. Egendomen värderades till 204 mark och 2 öre. Olof Larsson är nämndeman 1585-1611.

Bomärken 1605 och 1609.

År 1611 kallas han för Olof Larsson i Vallen. Olof Larsson är köpman 1586-1590. Åren 1593 och 1595 är han sexman. Han är troligen sexman 1605 samt länsman 1607. Olof Larsson var kyrkvård 1585. År 1597 var han i Stockholm och bevakade för Skellefteå socken rättegången mot klockaren Jon Jakobsson som hade stulit pengar och rymt till Stockholm. Sannolikt var Olof Larsson nere i något handelsärende. År 1600 har han en egen skuta som besöker Stockholm. Lasten bestod av 4 skeppspund torr fisk, 80 bockskinn, 16 hudar, 16 kalvskinn, 4 tunnor strömming, 1 tunna smör samt 1 tunna lax. I hjälpskattelängden 1599 har Olof Larsson 7 tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 1 ungtjur, 11 får, 4 unga får, 4 risbitar,

13 getter, 6 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 20 lod silver. År 1601 hade han 4 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. Gården hade 1609 10 spannländ och 3 skälsländ åker (1,7 hektar).

Sonen Lars Olsson äger gården 1609-1610. År 1627 finns en landsknekt i Kåge med samma namn. Brodern Erik Olsson står för hemmanet i längderna för Älvsborgs lösen 1613-1618. Men 1614 har han rymt från hemmanet som legat öde resten av perioden. År 1618 hade Per Mosesson upptagit hemmanet igen. Han var tidigare tjänstesträng. Han kan vara en son till Moses Olsson som sannolikt är en bror till Lars och Erik Olsson. Moses Olsson står för hemmanet 1614-1615. År 1623 betecknas han som gammal knekt. En fjärde bror kan Anders Olsson vara. Han är knekt 1613-1629. Han står för hemmanet 1614 och 1616. Han är dock ute i kriget hela perioden 1613-1618. År 1614 blir Olof Larssons son i Kåge, vilken är soldat, åtalad för att han lägrat Abraham Staffanssons i Ursviken legopiga. Han blev sak 40 mark men på "høga överhetens nådiga behag" gav han 20 mark. Anders Olsson är även ägare i 1623 års jordebok då skatten är på 5 tunnland och 2 2/3 skälsländ. Uppgifterna i jordeboken är gamla och kommer från tiden kring 1620. År 1623 har han en del av hemmanet som är på 1/4 mantal. Anders Olsson Köpman blir korporal 1626 och förare 1628. Han dör 1629 i Marienburg i Preussen. År 1628 har han en hemmansdel som är på 5 spannländ. Den tycks gå tillbaka till ursprungsgården efter 1630.

Per Mosesson äger gården 1617-1647. År 1632 är mantalet på 5/8 och skatten är 1633 på 5 tunnor. Sonen Anders Persson är knekt 1633-1637. Han dör 15 oktober 1637. Han är dock upptagen som ägare till gården 1642-1643. Antingen är dödfallet felaktigt eller också rör det sig om 2 olika Anders Persson. Från 1646 är han bruksknekt vid Piteå silverbruk. Han tjänstgör som gruvdräng och smedjdräng i Nasafjäll och Silbojokk. Åren 1661-1663 tjänstgör han vid Luleå silverbruk i Kvikkjokk. Ander Persson har soldatnamnet Köpman. Som vi sett har det namnet använts tidigare i släkten som soldatnamn. Mantalet är 1642 på 5/8 och skatten är på 5 tunnor. Brodern Lars Persson (1619-1696) äger gården 1644-1679. Mantalet är 1650 på 5/8 och skatten är 1645 på 5 tunnor. Lars Persson tjänstgör 1637 i Piteå silververk med räkningsved.

.....Bomärken 1637 och 1672.

Lars Persson är nämndeman 1650. Bröder till Anders och Lars Persson kan Per och Nils Persson vara. Per Persson var knekt 1647 och Nils Persson var knekt 1639.

På 1648 års karta ligger gården på södra sidan av Kågeälven, mittemot Kvarnbacken.

Storkåge nr 20

Hemmanet är utbrutet ca 1610-1613 ur Göran Olssons hemman. Ägare 1610-1635 är Olof Larsson. År 1609 anges han som måg till Göran Olsson i hjonelagslängden. Olof Larsson inte betalat Älvsborgs lösen för 1613 eftersom han tjänade i Hälsingland. Däremot betalar han Älvsborgs lösen 1614-1618. År 1620 beskrivs Olof Larsson som arm och utfattig. Han har ingen ko. Mantalet är 1630 på 3/16.

Sven Olofsson som omnämns i roterings- och utskrivningslängden från 1621 kan vara en son till Olof Larsson. Olof Larssons son Lasse Olofsson (1609-) äger gården 1633-1645. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är på 3 tunnor. Lasse Olofsson för möjligen till Tjärn nr 3. Jon Olsson som kan vara en bror till Lasse Olofsson är knekt 1630.

Anders Jakobsson är bonde på gården 1646-1657. Mantalet är 1650 på 3/8. Gården ligger 1648 på Jörnkläppen.

Storkåge nr 21

Gården ägs möjligen av Olof Svensson år 1539. Åren 1543-1546 är Cecilia änka "Sicell vidua" ägare till gården. Gården hade nu 10 spannland åker (1,6 hektar) samt 12 lass äng. Anders Olsson står för hemmanet 1543-1547. År 1543 finns en måg på gården och 1547 en bror.

Från 1548 ägs gården av en rad personer med namnet Olof Olsson. Det är svårt säga när den ene slutar och den näste tar vid. Olof Olsson äger gården till 1680. Den förste Olof Olsson är sannolikt bror till Anders Olsson som äger gården 1543-1547. År 1553 finns det 8 kor på gården. Det finns det en bror på gården 1551 och 1555. Brodern kan vara den Lasse Olsson som var knekt 1556. Hemmanet är 1559 på 6½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Olof Olsson 3 lod silver, 1 skålpund koppar, 7 kor, 2 kvigor om 1 år, 4 får, 10 getter och bockar, 1 svin samt 1 häst för 3 mark. Egendomen värderas till 121 mark och 2 öre. I hjälpskattelängden 1599 har Olof Olsson 4 tunnors utsäde, 4 kor, 2 kvigor, 3 får och 4 getter. År 1601 har han 1½ tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården brinner ner 1606. Hemmanet är 1607 på 5 spannland och 1 skålsland (0,8 hektar). Arealen är ungefär hälften av den åker som fanns 1543. Troligen har hemmanet delats sedan dess. Olof Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som arm och utfattig. Han har ingen ko. Mantalet är 1650 på 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnors och 4 skål. En av personerna med namnet Olof Olsson är 17 år 1639. Alltså är han född ca 1622. Gården ligger 1648 på södra sidan av Kågeälven.

Bomärke 1672.

År 1663 hade Olof Olofsson fört handelsmannen Abraham Sjulssons varor från Kåge och till Piteå med sin haxe. Abraham hade förmanat Olof att inte överlasta skutan. Men Olof Olofsson tog 5 tunnors tungt gods av andra. Mellan Busköundet och Tåme blev det hårt väder och haxen gick omkull. Abraham Sjulsson krävde Olof Olofsson på 350 daler. Domen blev att Olof Olofsson skulle betala 175 daler och medskepparen skulle betala resten.

Det finns en knekt som heter Olof Olsson och som tjänstgör 1624-1630. Han dör 1630 i Ränder. En annan knekt är Anders Olsson som tjänstgör 1629-1636. År 1629 står det att han bor i "Neess" i Storkåge. Sven Olsson går 1642 för sin faders hemman. Han blir silverbruksknekt och finns i rullorna till 1644. Dessa soldater kan ha bott på gården.

Storkåge nr 22

Gården ägs 1543-1561 av Per Olsson. År 1543 är gården på 4 spannland åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. Det finns 7 kor på gården 1553. Åren 1553-1557 fiskar Per Olsson i Stavsträsket och Småträsket tillsammans med Nils Andersson i byn. De fick 114 kg gädda och abborre. Gården är 1559 på 4 markland.

Sonen Olof Andersson äger gården 1562-1570. År 1579 finns sannolikt husmannen Anders Olsson på gården. Han kan vara en son till Olof Andersson. Sedan försvinner hemmanet ett tag.

Ären 1588-1592 är Anders Olsson ägare igen. Olof Ersson äger gården 1593. Hustru Sigrid äger hemmanet 1594-1596 samt år 1600. Erik Olsson är bonde på gården 1596-1598 samt 1601. År 1601 har han 1 tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor.

Lasse Nilsson äger gården 1602-1630. Åkerarelen är 1607 på 4 spannländ och 3 skålsländ (0,8 hektar). Lasse Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 brukar han Frostkåge c tillsammans med Hans Olsson i Avan. Tidigare ägde Nils Persson det hemmanet. Möjligen kan Lasse Nilsson vara en son till Nils Persson. År 1628 uppgår åkern till 9 spannländ (1,4 hektar). Mantalet är 1630 på 9/16. Lasse Nilsson var kyrkvärd 1625.

Sonen Jakob Larsson (1602-1689) äger gården 1629-1669. År 1628 var han landsknekt i Stavaträsk. Jakob Larsson är nämndeman 1645-1646 samt 1649-1651. Han är sexman 1651. Mantalet är 1650 på 19/32 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 3 skål. Gården ligger 1648 på södra sidan av

Bomärke 1672.

Kågeälven vid nuvarande Högåsen. Jon Larsson som sannolikt är en bror till Jakob Larsson var knekt 1633-1636. Han dog 1636 i Stettin. Anders Jakobsson som sannolikt är en son till Jakob Larsson redovisas i 1639 års roterings- och utskrivningslängd.

Storkåge nr 24. Heden

Gården ägs 1546-1568 av Nils Hermansson. Sannolikt är gården utbruten 1546 från Storkåge nr 18. Den gården ägs av Sven Olsson och har 1543 10 spannländ åker och 12 lass äng. År 1559 har bägge dessa hemman $3\frac{1}{2}$ markländ, vilket motsvarar ganska väl arealen 1543. 10 spannländ åker och 12 lass äng skulle ge $6\frac{1}{2}$ markländ. Nu har bägge hemmansdelarna tillsammans 7 markländ 1559. Men det kan ha skett en nyodling sedan 1543.

År 1553 har Nils Hermansson 4 kor. På sommartinget 1567 blev Anders i Renbergsvattnet åtalad för att han hade gjort hor med Nils Hermanssons dotter. Han gav 60 mark. År 1561 fiskar Nils Hermansson vid Karlsholmen i Boviken tillsammans med Olof Jonsson och Anders Jonsson i Boviken. Nils Hermansson har utjord i Boviken 1559-1561. Den uppgår till 3 markländ och 3 öresländ.

Sonen Herman Nilsson äger gården 1565 samt 1568-1603. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 15 mark koppar, 4 kor, 3 får, 3 getter, 1 svin samt 1 häst för 7 mark. Egendomen värderas till 61 mark och 3 öre. I hjälpskattelängden från 1599 hade Herman Nilsson $3\frac{1}{2}$ tunnans utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 7 får, 5 unga får, 2 risbitar, 4 getter, 3 unga svin, 1 häst och 1 sto. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 häst och 4 kor. Ären 1600-1601 kallas Herman Nilsson för Herman på Heden.

På vintertinget 1610 uppbjöd hustru Sigrid som var Hermans efterleverska, sytning hos sin "skyddsson" Olof Andersson. Hon uppbjöd för sin föda och sytningslön 5 skålsländ i åker och äng samt 2 kor, 5 getter och 1 får. Vidare 6 mark koppar, 10 famnar skötår, 5 daler i pengar, ett stycke ströbolster, en gammal fäll. Olof Andersson lovade försörja sin styvmoder till döddagar.

Herman Nilssons son Olof Hermansson äger gården 1604-1620. År 1609 har han 6 spannländ och 1 skålsländ åker (1 hektar). Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614. Hustru Britta äger gården 1617-1620. Hon kan inte betala Älvsborgs lösen 1617 då hon beskrivs som tiggerska. År 1620 är mantalet på $\frac{3}{8}$. Hustru Britta kan vara född 1577 och vara en syster till Olof Markusson i Boviken. Hon omnämns i 1618 års dombok.

Olof Hermanssons bror Anders Hermansson äger gården 1615-1654. Han var knekt 1613-1618 och var ute på krigståg hela tiden. Han var knekt till 1623 då han var sjuklig. Han byttes ut mot David Hansson i Ostvik. Mantalet är 1650 på 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. År 1640 blir Anders Hermansson sak 3 mark för ogill bro på allmänna landsvägen. Han gav 1 mark. Nils Hermansson som sannolikt var en bror till Anders nämns 1643 och 1646. Åren 1632 och 1642 nämns Herman Andersson som kan vara en son till Anders Hermansson.

På 1648 års karta ligger gården på södra sidan av Kågeälven vid nuvarande Högåsen.

Storkåge a.

Gården ägs 1553-1582 av Olof Andersson. År 1553 finns det 7 kor på gården. Gården var 1559 på 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Olof Andersson 16 mark koppar, 3 kor, 2 får, 2 getter samt 1 sto för 3 mark. Egendomen värderades till 41 mark.

Sonen Jören eller Göran Olsson var bonde på gården 1583-1618. På sommaringet 1584 blev Jören sak 9 mark för nidingsverk. Han blev benådad och gav 2 mark. På sommaringet 1587 blev han sak för att hans hustru hade låtit stjäla lite hö av sina grannar. Göran Olsson blev benådad och gav 10 daler. Han var landsköpman 1590 och gav 2 mark i köpmanspengar. År 1597 fick han 1 spann tiondespannmål på fogdens vägnar. I hjälpskattelängden från 1599 hade Göran Olsson 7 tunnors utsäde, 15 kor, 4 kvigor, 8 får, 4 unga får, 1 häst, 1 sto samt 6 lod silver. År 1601 hade han 4 tunnors utsäde, 1 häst och 8 kor. På vintertinget 1601 blev Göran Olsson sak 6 öre för att han tjudrat sin häst på sin grannes teg. Gården var 1609 på 10 spanmland och 3 skälsland åker (1,7 hektar). År 1608 bor mågen Olof Larsson på gården. Hemmanet delas kort därefter och Olof Larssons hemman blir Storkåge nr 20. Göran Olsson har sannolikt gett namn till Jörnkläppen i Kåge.

Göran Olssons son Anders Göransson äger hemmanet 1610-1627. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. På tinget 1622 framkom att Anders Göransson hade två gånger åverkat fiskevatten för sin granne Sjul Isaksson. De hade även gett varandra blodvite. Anders skulle ge 9 mark och Sjul 3 mark. Mantalet är 1628 på 3/8. Hustru Kälug äger gården 1629-1648. Under hennes tid är mantalet på ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. År 1638 beskrivs hon som fattig och med 3 små barn. På 1648 års karta finns gården på Jörnkläppen.

Sonen Anders Andersson är bonde på gården 1649-1669. Mantalet är 1650 på 1/4. År 1690 köps fastigheten och läggs ihop med Storkåge nr 17.

Storkåge b

Gården ägs 1543-1574 av Erik Hansson. År 1543 är gården på 10 spanmland åker (1,6 hektar) samt 11 lass äng. Det finns 5 kor på gården 1553. Erik Hansson är sannolikt bror till Lasse Hansson på nr 19. År 1559 är Erik Hanssons gård på 3 markland och Lasse Hanssons på 5 markland. Sannolikt har detta hemman delats. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Erik Hansson 16 mark koppar, 4 kor, 1 stut om 2 år, 5 får, 4 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 64 mark och 6 öre.

Sonen Erik Eriksson äger gården 1575-1582. Sedan upphör spåren efter hemmanet. Det kan ha återgått till Lasse Hanssons hemman som är på 10 spanmland 1609. Dvs. samma areal som Erik Hanssons hemman hade 1543.

Storkåge c

Gården ägs 1599-1602 av Jöns Hindersson. I 1599 års hjälpskattelängd har han 3 tunnors utsäde, 3 kor, 2 kvigor, 3 får samt 1 sto. Jöns Hinderson är död 1602. År 1601 nämns en hustru Lussi som kan finnas på denna gård. Åren 1604-1605 finns en hustru Ingeborg som även hon kan vara bosatt på detta hemman.

Clemet Sigfridsson Finne äger gården 1605-1625 samt 1635. Gården är 1609 på 3 spannländ och 1 skälsland (0,5 hektar). Clemet Sigfridsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Men 1620 framkommer att han är skyldig för åren 1617-1618. Det står att Clemet Sigfridsson går och tigger. Mantalet är 1620 på $\frac{1}{4}$ och skatten är 1623 på 2 tunnland.

Anders Olsson äger gården 1623-1628, 1630 och 1635-1636. Hustru Sigrid som betecknas knektänka äger gården 1631-1645. Hon kallas hustru Sigrid i Hallen. Mantalet är under hennes tid på $\frac{3}{16}$ och skatten är 1645 på 1 tunna och 4 skäl.

Storkåge d. Heden

Olof Olsson hade ett litet hemman 1637-1644. År 1639 blir han lejd av Jakob Larsson till knekt. Han dör 1645 på havet utanför Köpenhamn. År 1644 kallas han Olof på berget. Sigrid på Heden eller Sigrid piga står som ägare 1638-1650. Några år kallas hon Sigrid kona. Skatten är 1645 på 6 skäl. Åren 1639-1640 är mantalet på $\frac{3}{16}$ och 1650 på $\frac{1}{16}$. På 1648 års karta ligger gården söder om Kågeälven vid nuvarande Högåsen.

Storkåge övriga

Lasse Gunnarsson finns i Kåge 1551-1554. År 1553 har han 6 kor. Eventuellt kan han finnas på Storkåge nr 1, antingen som dräng eller arrendator. Lasse Gunnarsson kan vara en son till Gunnar Olsson i Drängmark.

Clemet Olsson har en utjord i Kåge 1559-1561. Den är på 6 öresland. Han bor sannolikt i Stämningsgården. Han själv eller hustrun kan komma ifrån Kåge.

Lasse Matsson finns i Kåge i samband med Älvsborgs lösen 1571. Han har 50 lod silver, 500 mark i pengar, $\frac{1}{2}$ skålpund tenn och 2 skålpund koppar. Egendomen värderades till 720 mark. Lasse Matsson kan vara identisk med en person med detta namn som finns på Falmark nr 17 1590-1623. Denne Lasse Matsson är bror till birkarlen Per Matsson. Det skulle kanske förklara hans förmögenhet 1571.

Hustru Kerstin heter en landsknektshustru som finns i Kåge 1629. Hennes hemman är på $\frac{1}{4}$ mantal.

Jon Mårtensson finns i Kåge 1632-1639. Mantalet är på $\frac{1}{8}$ och skatten på 1 tunna. År 1637 är han över 60 år gammal eller förlamad.

Hustru Margareta finns i Kåge 1642. Mantalet är på $\frac{1}{4}$ och skatten på 2 tunnor. På gården fanns 5 fader- och moderlösa barnbarn. Margareta hade 2 kor. Nils Persson är knekt 1623-1628. Åren 1626-1628 har han ett litet hemman på $\frac{1}{8}$ mantal. Hustru Kerstin som tituleras landsknektshustru finns i byn 1629-1639. År 1629 är mantalet på $\frac{1}{8}$. Peder Håkansson är knekt 1633-1636. År 1635 är han på "Danske reddan" och senare samma år blir han sjuk i Preussen och återvänder till Sverige.

Clas Nilsson är korporal 1636. Jöran Olofsson är knekt 1629 och dör samma år i Marienburg i Preussen. Jon Olsson omnämns i roterings- och utskrivningslängden från 1629. Jon Mårtensson har 1633 2 tunnors skatt på ett hemman. Jöns Eriksson finns med i

roterings- och utskrivningslängden från 1629. Hustru Sigrid har 1644 ett hemman som är på 5/32 mantal. Jöns Jonsson nämns i 1640 års tiondelängd. Johan Andersson är knekt 1639-1648. Han lejs av Herman Jönsson i Degerbyn. Olof Olsson är knekt 1639-1642. Han är lejd av Jon Persson i Hjoggböle. Olof Mosesson är knekt 1636. Anders Nilsson är knekt 1643-1650. Han är utskriven för Anders Hermansson i byn. Peder Svensson är knekt 1643-1644. Han finns i Ersmark 1643 när han går ut för Herr Mickel i Kåge. Jon Persson är knekt 1641-1656. Han är utskriven för Lars Nilsson i byn. Jon Persson dog 1656 vid Warszawas belägring. Per Andersson är knekt 1630 då han är sjuk hemma. År 1648 är Per Östensson en gift knekt.

BOVIKEN

Byn hade 4 hemman 1543. År 1546 tillkom ett femte hemman. Ett hemman lades ner 1603 och byn hade nu åter 4 hemman. Byn hade 1543 3,8 hektar åker, 1607 4 hektar, 1648 3,3 hektar samt år 1700 7,1 hektar. Byns fiskevatten var 1543 värderade till 2 spannland. Två hemman i byn fiskade i fjällträskan Ullbergsträsket och Malån under 1550-talet trots att byn ligger vid havet. Alla bybor fiskar i havet och jagar säl. År 1559 räknades havet som byns hemträsk. Där fiskade man med en not och en ena (mindre not). Skatten uppgick till 1½ lispund.

År 1605 säljer Måns Hansson, Jon Olsson och Olof Markusson sina fäbodrar i Fällbäcken till Sjul Jönsson på Norrböle nr 9. Åren 1559-1561 äger Nils Hermansson i Kåge utjord i Boviken. Han deltar även i strömmingsfisket vid Karlsholmen. På sockenkartan över Skellefteå socken från 1664 kallas nuvarande Skäret för Kapellskär. Där torde ett kapell ha stått. Namnet finns även kvar på en byakarta från 1704. Äldre skrivformer: Buduigh (1539), Bwdwiicken (1543), Budwikenn (1547), Budhuiken (1557), Bwruiken (1581), Buduik (1584), Boduijk (1600).

Litteratur: Lindmark, Elof: *Byarna kring Skellefteå stad, Bd 2 Morön, Bodviken och Fällbäcken*, PUSH-förlaget, Skellefteå 1987, 188 s. Duplic.

Boviken nr 1

Gården ägdes 1539-1556 av Jon Nilsson. År 1543 hade gården 8½ spannland åker (1,4 hektar) samt 11 lass äng. På gården fanns 8 kor 1553. Jon Nilsson jagade säl samma år tillsammans med Jon Jonsson i byn.

Sonen Olof Jonsson ägde gården 1543-1549 samt 1557-1601. Han jagade säl 1558 tillsammans med Markus Ersson, Hans Andersson och Jon Jonsson i byn. De hade 1 båt och 3 nät. Fångsten uteblev detta år. År 1559 var gården på 7 markland. Olof Jonsson var nämndeman 1561-1582 och länsman 1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Jonsson 11 lod silver, 30 mark i pengar, ½ skålpund tenn, 2 skålpund koppar, 8 kor, 2 kvigor om 2 år, 16 får, 4 svin samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen värderades till 224 mark. År 1561 fiskade han vid Karlsholmen tillsammans med Anders Jonsson i Boviken och med Nils Hermansson i Storkåge.

Sonen Jon Olsson ägde gården 1599 samt 1602-1611. I hjälpskattelängden från 1599 hade han 7 tunnors utsäde, 13 kor, 3 kvigor, 6 får, 2 unga får, 3 risbitar, 9 getter, 3 unga svin, 2

hästar samt 20 lod silver. År 1601 hade Jon Olsson 3½ tunnas utsäde, 1 häst samt 7 kor. Gården hade 1609 10 spannländ och 3 skålländ åker (1,7 hektar). Jon Olsson var nämndeman 1604-1609 och köpman 1590. Enligt Johannes Bureus var han gift med Margareta Sunesdotter, en dotter till Sune Clemetsson och Lisbeta Nilsson i Stämmingsgården. Makarna hade 3 barn år 1600. Bureus nämner även att Sigrid som var en dotter till Anders Olsson från Bureå nr 3 var gift med en Jon i Boviken. Denne Jon måste syfta på Jon Olsson för det finns ingen annan kandidat. Möjligen var Jon Olsson gift första gången med Sigrid Andersdotter och andra gången med Margareta Sunesdotter. På vintertinget 1611 har Jon Olsson sålt hemmanet till Jakob Olsson Burman från Bureå. På tinget sker första uppbudet. Jon Olsson med familj flyttar till Lund nr 4.

Jakob Olsson Burman är en son till Olof Björnsson och Mariet Karlsdotter på Bureå nr 8. Jakob Burman var student i Stockholm 1608. I oktober samma år var han handskrivare åt ståthållaren Baltzar Bäck. Åren 1609-1611 var han mönsterskrivare under Peder Clemetssons fänika av västerbottensknektar. Jakob Burman var fogde i Jämtland och Härjedalen 1611-1612 (fullmakt 21/5 1612). I augusti 1615 var han kommisarieskrivare i Nordlanden. Han var fogde i Torne lappmark 1615-1619 samt fogde i Österbotten 1619-1624. Jakob Burman arrenderade Karlö, Ule, Kajana och Limingo socknar 1624-1627. Åren 1609-1610 hade Jakob Burman fritt sin faders jord i Bureå som var på 1 1/8 mantal. Hans bröder Carl och Björn Olsson brukade jorden.

Under sin tid i Österbotten kom han i skuld till kronan vilket hans cautionist prosten Samuel i Limingo tvingades betala. Denne sålde därför omkring 1629 Burmans hemman i Boviken för 424 daler och 24 öre kopparmynt till en bonde Jakob Bluut. Jakob Burman dog senast 1658. Barn: Olof Jakobsson Burman, hovkällarmästare i Stockholm, död 1708. Malin, gift och bosatt i Torneå (ur: Carl Henrik Carlsson, Släkten Burman i svenskt biografiskt lexikon - en släkt eller två? - eller tre? i *Individ och historia: Studier tillägnade Hans Gillingstam 22 februari 1990*, s. 29-54).

Jakob Burman ägde hemmanet till 1629. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1620. År 1620 brukar han Frostkåge b som tidigare ägts av Märten Ersson i Frostkåge. Det hemmanet var på ¼ mantal. Hemmanet i Boviken brukades av en dräng.

På tinget 1618 klagade Jakob Burman över sin dräng Anders Pedersson att han hade stulit några matpersedlar. I stölden hade några grannar varit inblandade. Anders erkände att han tagit två säckar med dråsa som han gett till änkan Maritta. Han hade bett henne att baka bröd till honom. Dessutom hade han gett henne en lax "Bjrkningh". När brödet var klart förtärde han lite i sänder hos änkan tillsammans med en av Jakob Burmans pigor. Jakob Burman hade en tid slagit Anders Pedersson så att han blev lam i sin ena arm. Jakob Burman tvingade honom att fara och lasta hö på en släde. Men han hade så ont i armen att han for till hustru Marittas son Peder Larsson och gav honom en "Bjrkningh" för att han skulle hjälpa Anders Pedersson lasta höet. Ett litet lass hö hade Anders Pedersson gömt i en lada och det höet hade han gett till hustru Marittas dotter. Som motgåva fick Anders mat av henne. Anders erkände också att han tagit lite korn som han gett till grannen Olof Markussons två systrar. Vidare hade Anders och en yngre dräng tagit lite kött, två skäl korn och ett pund bröd. Anders hade stulit ytterligare några saker. Anders blev dömd till 40 mark i böter, hustru Marit 6 mark, legopigan Sigrid 6 mark, Peder Larsson 3 mark, hustru Marittas dotter, Karin änka, och Britta änka vardera 6 mark. Tillsammans gavs 73 mark. År 1625 finns Önde Christierson på gården där han sannolikt fanns som arrendator. Sannolikt var han från Lund. Han flyttar sedan till Ursviken.

År 1629 köptes hemmanet av bonden Jakob Pedersson Bluut. Samma år fanns Olof Nilsson på gården, sannolikt som arrendator. Jakob Pedersson var ägare till 1635. Under den

här tiden var hemmanet på 7/8 mantal. Anders Andersson (1579-) från Ljusvattnet i Burträsk socken äger hemmanet 1635-1644. År 1642 blir han lejd till knekt av Anders Markusson i byn. Han blir silverbruksknekt. Samma år betecknas han som en fattig bergsknekt som mist årsväxten. Han hade 4 kor. Under hans tid är mantalet 3/8 och skatten på 5 tunnor. Mantalet har minskat med ¼ vilket sannolikt innebär att hemmanet i Frostkåge inte hade tagits över av Anders Andersson.

Åren 1644-1656 äger Johan Christiersons gården. Under hans tid är mantalet på 5/8 och skatten år 1645 på 5 tunnor. Han är knekt 1647-1648. Det står om honom 1648 att han är en fattig gammal krigsman som "är kommen från sin tjänst". Han flyttar sedan till Gummark. Han kan vara identisk med den Johan Christierson som arrenderade Degerbyn nr 1 1635-1642. Han hade den militära graden förare och kom från Kattisträsk. Lars Tomasson ägde gården 1672 då han hade följande bomärke:

Boviken nr 2

Anders Persson är bonde på gården 1539-1552. År 1543 har gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng.

Gården ägs 1553 av hustru Kristin. Hon har 5 kor detta år. På vintertinget samma år blev Lasse Persson åtalad för att han hade belägrat sin egen matmoder, en änka. Lasse som sannolikt var dräng på gården fick böta 4½ mark.

Lasse Månsson äger gården 1556-1569. År 1559 var gården på 3 markland och 1 öresland. Från 1568 heter ägaren Lasse Olsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 6 getter samt 1 sto för 5 mark. I hjälpskattelängden från 1599 hade Lasse Olsson 3½ tunnas utsäde, 6 kor, 3 kvigor, 5 får, 2 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 2 unga svin samt 1 häst. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 sto, och 4 kor.

Hustru Marit äger gården 1604-1606. Hon finns kvar på gården 1618 enligt domboken från samma år. Se Boviken nr 1. Sonen Olof Larsson är bonde på gården 1606-1625. År 1610 hade han 4 spannländ åker (0,6 hektar). Han har erlagt Älvsborgs lösen 1613. År 1630 blir en Olof Larsson utskrivnen till knekt. Han vistades då i Yttervik. Det är oklart om det rör sig om samma person. Brodern Per Larsson äger gården 1613-1621. Han har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. År 1620 beskrivs han som oförmögen och har inte betalat för 1617. Han är knekt 1614-1616.

Jon Eriksson äger hemmanet 1626-1649. Han kommer sannolikt från Hedensbyn enligt ett domboksprotokoll från 1685. Under hans tid är mantalet på ¼ och skatten år 1645 på 2 tunnor. År 1630 blir han utskrivnen till knekt men han finns inte i någon rulla senare. Året därpå beskrivs han som förlamad. Sonen Olof Jonsson (1619-1695) var enligt samma dombok född i Hedensbyn.

Bomärke 1672.

Han äger hemmanet 1640-1641 samt 1647-1680. En bror är Erik Jonsson som är knekt 1647-1650.

Boviken nr 3

Lasse Ersson är bonde på gården 1539-1548. År 1543 är gården på 5 spannland åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng. På gården finns en måg 1547-1548.

Markus Ersson som kan vara en måg till Lasse Ersson äger hemmanet 1549-1569. År 1553 finns det 7 kor på gården. Gården är 1559 på 4½ markland. Åren 1553-1555 fiskar Markus Ersson i Ullbergsträsket tillsammans med Anders Jåpsson i Drängsmark, Anders Jonsson i Kusmark samt Erik Persson i samma by. Anders Jonsson var inte med 1555. Året därpå fiskade Markus tillsammans med Anders Jåpsson i Drängsmark och Anders Olsson i Norrlångträsk. År 1557 var Anders Jonsson i Kusmark med. Markus Ersson fångar 1553 säl tillsammans med Hans Andersson i byn. År 1558 jagar han säl med Olof Jonsson, Jon Jonsson samt Hans Andersson i byn. De hade 1 båt och 3 nät. De fick ingen säl detta år.

Vid Älvsborgs lösen 1571 är hustru Kerstin ägare. Hon hade då 3 lod silver, 15 mark koppar, 5 kor, 10 får samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 84 mark och 1 öre.

Sonen Olof Markusson äger gården 1569-1621. Han har en syster Karin som är född ca 1547 och en syster Britta som är född ca 1577. I hjälpskattelängden från 1599 hade Olof Markusson 4 tunnors utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 4 får, 3 unga får, 2 risbitar, 8 getter, 3 unga svin samt 1 häst. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor. Olof Markusson fiskar strömming 1604 tillsammans med Måns Hansson i byn. År 1610 var gården på 10 spannland åker (1,6 hektar). Olof Markusson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618.

Sonen Markus Olsson (-1672) är bonde på gården 1613 samt 1622-1651. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Hans son Anders Markusson äger hemmanet i vissa längder 1640-1645. År 1644 fick han böta 4 daler till kyrkan för att han "besov sin fästmö". Året därpå var han knekt och han dog samma år i Hälsingland.

Brodern Erik Markusson finns på gården 1647. Han äger sedan hemmanet 1654-1686.

Bomärke 1672.

Boviken nr 4

Anders Persson äger gården 1546-1588. År 1553 hade han 5 kor. Samma år jagar han säl tillsammans med Markus Ersson i byn. År 1558 jagar han säl med Markus Ersson, Jon Jonsson och Olof Jonsson i byn. De hade 1 båt och 3 nät. De fick ingen fångst. Gården var 1559 på 3½ markland. På vintertinget 1557 fick Hans Andersson böta för tredska med skjutsfärd. Han gav 6 öre. Nils Andersson som var knekt 1562 var troligen en bror till Hans Andersson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Hans Andersson ½ skålpund koppar, 4 kor, 6 får, 1 svin samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 57 mark och 4 öre.

Sonen Måns Hansson ägde gården 1583-1617. I hjälpskattelängden 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 5 kor, 2 ungtjurar, 4 får, 2 risbitar, 3 getter samt 1 sto. År 1601 har han 1½ tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården var 1610 på 10 spannland åker (1,6 hektar).

Jon Nilsson ägde gården 1609-1613. Han betalade Älvsborgs lösen 1613. I en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620 beskrivs Jon Nilsson som utfattig och han hade ingen ko. Nils Jonsson (1577-) som sannolikt är en son till Jon Nilsson ägde gården 1614-1657. Han har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Under hans tid är mantalet på 11/32 och skatten är 1645

på 2 tunnor och 6 skäl. Jöns Jonsson som troligen är en bror till Nils Jonsson var knekt 1630. Sonen Jon Nilsson var knekt 1641-1642. Han äger sedan hemmanet 1661-1686.

Bomärke 1672.

Brodern Anders Nilsson var korpral 1636. Arvid Nilsson som troligen är en tredje bror var knekt 1648. Han var lejd av Johan Christierrson i byn.

Boviken a

Gården ägdes 1539-1561 av Jon Jonsson. År 1543 var gården på 5½ spannlund (0,9 hektar) samt 7 lass äng. Det fanns 8 kor på gården 1553. Jon Jonsson jagade säl 1553 med Jon Nilsson i byn. År 1558 fångade han säl tillsammans med Markus Ersson, Hans Andersson och Olof Jonsson i byn. De hade 1 båt och 3 nät. Jon Jonsson fiskar 1555 i Malån tillsammans med Herman Jönsson i Böle och Clemet Kelsson i Norsjö. Gården var 1559 på 3½ markland.

Sonen Anders Jonsson ägde gården 1557-1586. År 1561 fiskade han vid Karlsholmen i byn tillsammans med Olof Jonsson i Boviken och Nils Hermansson i Storkåge.

Hustru Lucia som var änka efter Anders Jonsson ägde hemmanet 1589-1594. Hans Olsson är bonde på gården 1595-1596. Hustru Karin finns på gården 1597. Hans Månsson som kallas Andersson vissa år finns på gården 1598-1603. I hjälpskattelängden från 1599 har Hans Andersson 3½ tunnas utsäde, 4 kor, 2 kvigor, 2 får, 2 risbitar, 3 getter samt 1 häst. År 1601 hade han 1 tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Efter 1603 försvinner hemmanet. Sven Nilson på Norrböle nr 10 köpte 1577-1582 ett fåboställe, jord och äng i Boviken. Möjligen kan det röra sig om detta hemman.

Boviken övriga

Jöns eller Jakob Persson är knekt 1642-1643. Han lejs av Anders Markusson. Östen Andersson är bergsknekt 1646. År 1647 går Johan Christierrson på Boviken nr 1 ut för honom.

Översta fjärdingen

År 1543 hade byn 13 hemman, 1607 var antalet 14 st och 1648 15 stycken. Fyra hemman läggs ner mellan 1543 och 1580. Byn hade 1543 13,5 hektar åker, 1605 12,5 hektar, 1648 16,7 samt 1700 19,1 hektar varav 2,5 hektar var obrukad.

I längden över hemträskan från 1559 står att Ersmark hade inget fisketräsk eller nätfiske. Men man ger $\frac{1}{2}$ lispund torr fisk i skatt. Fyra bönder i byn fiskar under 1550-talet i fjällträsk. Fjällträsk som nyttjades av byns bönder var Åselet, Bergsträsket, Fjällträsket, Myrträsket, Långträsket, Bastuträsket och Storstvattnet. De flesta sjöarna ligger inom nuvarande Jörns församling. I Ersmark fanns 1631 en kvarn där byarna Ersmark, Kusmark, Stavaträsk och Kågeträsk malde sin säd. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog och mulbete men inget fiske. Man har god åker och äng som till större delen är skonad från frost. Äldre skrivformer: Erismark (1539), Erismark (1543), Erismark (1547), Eriksmark (1557), Erichzmarken (1581), Erichzmark (1600).

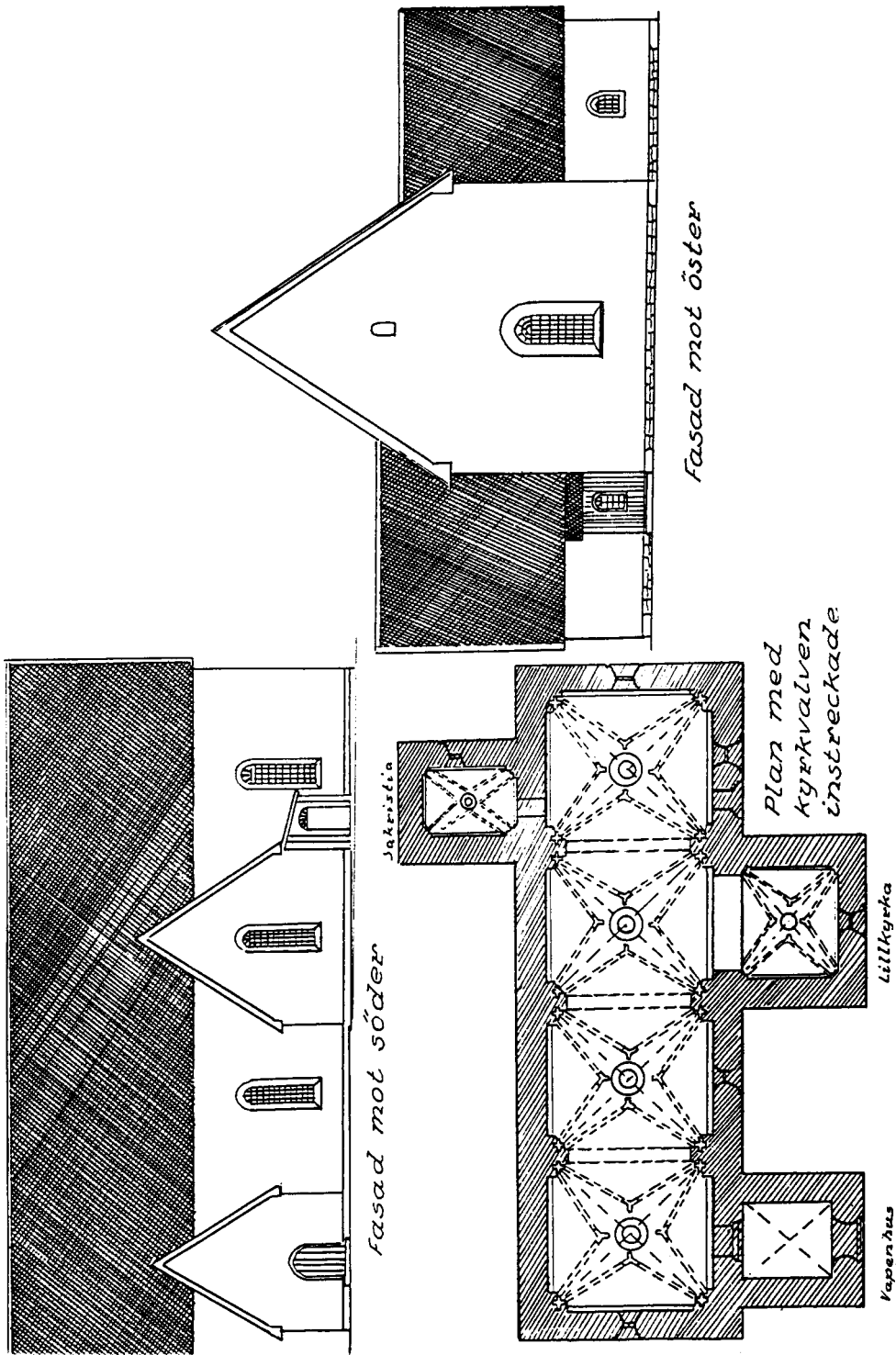
Litteratur: Westerlund, Ernst: *Byar och folk*, d. 1. *Ersmark*, Skellefteå 1982, 261 s. ill.

Ersmark nr 1

Lasse Persson är bonde på gården 1539-1577. Gården har 1543 $18\frac{1}{2}$ spannländ åker (3 hektar) samt 27 lass äng. På vintertinget 1547 får Lasse Perssons dräng Olof Persson böta för mökränkning. Han blir sak till 40 mark men ger 6 mark samt 1 mark till biskopen. År 1553 finns det 17 kor på gården. Lasse Persson är nämndeman 1553-1564. Han är köpman 1543-1566. År 1543 handlar han med ryssarna på Torne marknad. På 1550- och 1560-talet ger Lasse Persson 5-6 mark i köpmanspengar. Han är tillsammans med Anders Olsson i Bureå den som ger det högsta beloppet i hela socknen. 5 mark i köpmanspengar visar att omsättningen var 150 mark. År 1553 sålde han $\frac{1}{2}$ timmer (20 st) hermelinskinn till kronan. Skinnen kom från lappmarken. Gården är 1559 på 14 markland och 2 öresland. Lasse Persson är länsman 1570-1571 och året innan är han sannolikt riksdagsman. Skellefteå representerades då av en Lasse Persson och Lasse Persson i Ersmark är den enda tänkbara kandidaten med tanke på hans bakgrund som nämndeman och köpman.

Lasse Persson fiskade 1553-1557 i Åselet i Byskeälven samt i Bergsträsket tillsammans med Jon Nilsson i Kågeträsk.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lasse Persson 75 lod silver, 100 mark i pengar, $2\frac{1}{2}$ skålpund tenn, 4 skålpund och 7 mark koppar, 16 kor, 9 får, 10 getter och bockar, 1 stut om

Skellefteå landsförsamlings kyrka av år 1746. Rekonstruktion. Skellefteå museum.

2 år, 1 kviga om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 6 svin, 3 hästar varav 1 för 15 mark, en annan för 8 mark och den tredje för 7 mark. Egendomen värderades till 682 mark och 5 öre.

Hustru Malin var ägare 1578. Sonen Jöns Larsson ägde gården 1579-1601. Enligt Johannes Bureus var han gift med Margareta Nilsson, en dotter till Nils Hansson på Östanbäck nr 10. Makarna hade barnen Malin, Karin, Nils, Per och Lars. Jöns Larsson var nämndeman 1583. Faderns hemman delas omkring 1590. Brodern Erik bryter 1589 ut en del som blir Ersmark nr 10. År 1591 bryter Anders Larsson ut en del som blir Ersmark nr 7. I hjälpskattelängden från 1599 hade Jöns Larsson $4\frac{1}{2}$ tunnans utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 2 unga får, 2 risbitar, 3 getter samt 1 häst. År 1601 har han 2 tunnors utsäde, 1 häst och 4 kor.

Åsved Jonsson ägde gården 1602-1626. Han kan ha varit en måg till Jöns Larsson. I så fall var han gift med Malin eller Karin. År 1610 var gården på $4\frac{1}{2}$ spannländ åker (0,7 hektar) samt 2 skålsland i linda (0,1 hektar). Åsved Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Han beskrivs 1620 som utfattig. Mantalet var vid samma tid $\frac{1}{4}$ och skatten var på 2 tunnland. Sonen Jon Åsvedson var knekt 1623. Han blir senare bonde på Ersmark nr 13.

Olof Olsson (1587-) ägde gården 1624 samt 1627-1654. År 1650 är mantalet på $\frac{25}{64}$ och skatten är 1645 på 3 tunnor och 1 skål. Olof Olsson kallas för Stora Olof Olsson. Jon Olofsson som sannolikt är en son till Olof Olsson är knekt 1633-1634. Peder Olsson är knekt 1643-1644. Han går ut för Anders Jakobsson i byn. Olof Olsson är knekt 1647-1648. Han går ut för sin faders hemman. Olof Olsson d.y. äger hemmanet 1657-1695. Gården kallades på 1900-talet för Lass-hemmanet.

Ersmark nr 2

Gården ägdes 1539-1548 av Nils Nilsson. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 8 lass äng. Olof Mårtensson är bonde på gården 1549-1569 samt 1571. På gården finns 2 kor 1553. Gården är 1559 på 3 markland och 2 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Olof Mårtensson 10 mark i pengar, 1 skålpund koppar, 6 kor, 2 kvigor om 2 år, 6 får, 8 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 105 mark.

Hustru Gölug äger gården 1570-1571 samt 1574-1579. Sonen Sjul Olsson är bonde på gården 1579-1619. På sommaringet 1580 får han böta 3 mark för tredska. I hjälpskattelängden 1599 har han 4 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 7 får, 3 unga får samt 1 sto. År 1601 har Sjul Olsson 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor. Sjul Olsson dör 1630 då sonen ger 2 mark till kyrkan efter fadern.

Sonen Olof Sjulsson ägde gården 1609-1632. År 1610 är gården på $5\frac{1}{2}$ spannländ åker (0,9 hektar). Olof Sjulsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1628 är gården på 7 spannländ åker. Mantalet är 1629 på $\frac{7}{16}$. Olof Sjulsson är kyrkvård 1625-1630.

Sonen Olof Olsson (1602-1670) är bonde på gården 1632-1670. Mantalet är 1650 på $\frac{21}{64}$ och skatten är 1645 på 2 tunnor och 5 skål. Olof Olsson kallas för Lilla Olof Olsson.

Jakob Olofsson som sannolikt är en bror till Olof Olsson är knekt 1629 och dör samma år i Ränder. Gården kallades fortfarande på 1900-talet för Sjulshemmanet.

Ersmark nr 3

Gården ägs 1539 av Gudmund Ersson. Åren 1543-1546 är Kerstin änka ägare till gården. Gården har 1543 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 12 lass äng.

Sonen Olof Gudmundsson är bonde på gården 1543-1561. År 1553 finns det 8 kor på gården. Gården är 1559 på 5 markland och 2 öresland. Olof Gudmundsson dör 1561. Samma år är hustru Maritta ägare.

Sonen Olof Olsson äger hemmanet 1562-1605. Han är nämndeman åren 1587 och 1593. År 1566 lägger gården även skinntionde. I Älvsborgs lösen 1571 har han 4 lod silver, 12 mark i pengar, 4 mark tenn, 1 skålpund och 5 mark koppar, 8 kor, 1 stut om 2 år, 8 får, 4 getter, 1 svin samt 1 häst för 8 mark. Egendomen värderas till 144 mark och 1 öre. I 1599 års hjälpskattelängd har Olof Olsson 6 tunnors utsäde, 9 kor, 6 kvigor, 5 får, 2 unga får, 4 risbitar, 7 getter, 5 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 3 lod silver. År 1601 har han 3 tunnors utsäde, 1 sto och 6 kor. Olof Olsson fiskar 1610 i Bastuträsket och skattar för 3 mark gädda och 4 mark abborre.

Sonen Márten Olsson äger gården 1604-1627. År 1628 betecknas han som utgammal. Gården har 1609 6 spannländ åker (1 hektar). Márten Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. En bror till Márten är sannolikt Anders Olsson som 1599 delar hemmanet. Han blir ägare till Ersmark nr 6.

Sonen Márten Mártensson (1602-1675) är bonde på gården 1628-1672. Mantalet är 1650 på 25/64 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 1 skål. Lars Mártensson som sannolikt är en bror till Márten är knekt 1629. Han dör samma år i Vbland.

En son till Márten Mártensson är Olof Mártensson Fogel som är knekt från 1639. Han går ut för sin faders hemman och när han blir soldat vistas han i Kusmark, sannolikt som dräng. År 1646 är han bergsknekt och han arbetar som gruvdräng i Nasafjäll. Där finns han även 1648. År 1664 är han bergsknekt vid Luleå silververk i Kvikkjök.

Gården har fortfarande på 1900-talet kallats för Mäsche-hemmanet.

Ersmark nr 4

Gården ägdes av Nils Svensson 1539-1552. År 1543 var gården på 5½ spannländ (0,9 hektar) samt 9 lass äng. Nils Svensson var nämndeman 1539-1547. År 1549 var han kyrkvård. Nils Svensson skänker 1552 2 mark i testamentet till kyrkan, så han torde ha dött detta år. Året därpå ägs gården av hustru Marit som har 4 kor.

Sonen Anders Nilsson är bonde på gården 1553-1595. År 1562 är Olof Nilsson knekt. Han är sannolikt en bror till Anders Nilsson. Gården är 1559 på 4 markland och 1 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Anders Nilsson 1½ skålpund koppar, 7 kor, 2 får, 6 bockar och getter, 3 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 100 mark. Anders Nilsson kallas även Stora Anders Nilsson för att skilja honom från en namne.

Sonen Nils Andersson ägde gården 1596-1611. I 1599 års hjälpskattelängd har han 4 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 8 får, 4 unga får, 1 risbit, 4 getter samt 1 sto. År 1601 har Nils Andersson 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor. Gården är 1609 på 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Arealen var samma som 1543. Nils Andersson kallas även Stora Nils Andersson för att skilja honom från en namne. År 1610 fiskar han i fjällträskan Fällträsket, Myrträsket och Långträsket. Han skattar för 7 mark gädda. Långträsket är även upptaget 1613 men någon brukare är inte angiven.

Sonen Hans Nilsson äger hemmanet 1609-1640. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är 1639-1640 på 5/16.

Sonen Nils Hansson äger hemmanet 1631-1633. År 1631 blir han uttagen till knekt. Han dör den 3 juni 1637. Brodern Hans Hansson går ut som knekt 1641 för Olof Jonsson i byn. Han är knekt ännu 1642 men sedan har han dött. Olof Hansson som sannolikt är en tredje broder finns på gården i 1629 års roterings- och utskrivningslängd. En fjärde bror är

sannolikt Erik Hanson som är knekt 1624. Jon Mårtensson äger hemmanet 1640-1645. Under hans tid är mantalet 5/16 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. År 1642 är han silverbruksknekt.

Hustru Kerstin som är änka efter Hans Hansson äger hemmanet 1645-1648. Hon kallas för Hanses Kerstin och betecknas som knektänka. Alternativt kunde hon vara en dotter till Hans Nilsson och tidigare gift med Jon Mårtensson.

Hustru Karin äger gården 1647-1649. Peder Nilsson är bonde på gården 1649-1650. Det sistnämnda året är mantalet på 5/16. Gården kallades in på 1900-talet för Hanshemmanet.

Ersmark nr 5

Hemmanet ägdes av Jakob eller Jåper Svensson 1543-1570. Gården hade 1543 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. Jakob Svensson kan vara en bror till Mårten och Jon Svensson i byn vars hemman har samma areal. Sannolikt har de tre hemmanen utgjort en enda en tid före 1543. År 1553 fanns det 6 kor på gården. Gården var 1559 på 4 markland och 5½ öresland.

Sonen Olof Jakobsson äger gården 1570-1597. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger han 1 skålpund koppar, 4 kor, 2 kvigor om 2 år, 5 får, 6 getter och bockar, 2 svin samt 1 sto för 3 mark. Egendomen värderades till 71 mark och 6 öre. En bror till Olof var Jon Jakobsson som var klockare i socknen. År 1597 kom ett mål upp i Stockholm där det framkom att Jon Jakobsson hade stulit 13 lod silver samt 12 daler i pengar. Därefter hade han rymt till Stockholm. Från Skellefteå socken bad man för att han inte skulle bli avrättad.

Olof Jakobssons son Jakob Olsson ägde gården 1598-1627. I hjälpskattelängden 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 8 kor, 3 kvigor, 1 ungtjur, 6 får, 2 unga får, 3 unga svin samt 1 häst. År 1601 hade Jakob Olsson 3 tunnors utsäde, 1 häst och 4 kor. Gården var 1607 på 5 spannländ och 1 skålsland åker (0,8 hektar). Jakob Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. I en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620 står att Jakob Olssons hustru "är bofast och i stor eländighet". I 1623 års jordabok står att Jakob Olsson är ganska utfattig och i stor nöd, för att han har i 5 års tid varit tvungen att hålla vakt på sin hustru som är anfäktad av den onda anden.

Sonen Jöns Jakobsson äger gården 1628. Mantalet är då på 1/4. Samma år blir han knekt i Kusmark. Hustru Karin eller Kerstin äger gården 1629. Hon betecknas som en landsknektshustru. Åren 1631-1632 äger hustru Mariet gården. Hustru Margareta äger hemmanet 1634. Eventuellt kan hon vara identisk med hustru Mariet.

Nils Jakobsson (1612-) äger gården 1633 samt 1635-1639. Under hans tid är mantalet på 1/4. På gården finns 1639 brodern Jon Jakobsson (1597-). En tredje bror är Olof Jakobsson (1622-1661) som äger gården 1639-1643. Under hans tid är mantalet på 1/4.

Olof Andersson äger hemmanet 1643-1660. Under hans tid är mantalet på ¼ och 1645 är skatten på 2 tunnor. Åren 1645-1646 är Olof Andersson bergsknekt och han kallar sig Olof Kråppa. Gården har in på 1900-talet kallats för Jäss-hemmanet.

Ersmark nr 6

Hemmanet tillkommer 1599 genom en delning av hemmanet nr 3. Anders Olsson äger gården 1599-1621. Han är sannolikt en bror till Mårten Olsson på hemmanet nr 3. År 1599 har Anders Olsson 1 tunnas utsäde, 3 kor, 2 risbitar samt 3 getter. Gården har 1609 9 skålsland åker (0,2 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Anders Olsson erlägger Älvsborgs lösen 1613-1614. Sannolikt dör han 1614-1615 trots att han finns med i

tiondelängderna till 1621. År 1620 betecknas Anders Olsson som död. I längden över fattiga från 1623 står att Anders Olsson är död sedan länge. Hustrun äger ingenting utan sitter och "röcker" i husen. Gården hade 2 spannländ åker och 1 spannländ i linda. Elin änka äger gården 1615-1626. Hon har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1615-1618. År 1617 betecknas hon som tiggare. Under hennes tid är mantalet på 1/6.

Lasse Olsson äger gården 1626-1629. Han är knekt och dör 1629 i Ränder. Under hans tid är mantalet på 1/8. Hustru Malin som betecknas som knektänka äger gården 1629-1654. Mantalet är på 1/8 och 1645 är skatten på 1 tunna. Hustru Malin betecknas ofta som fattig och sjuk.

Ersmark nr 7

Anders Nilsson äger gården 1543-1546. År 1543 är gården på 10½ spannländ (1,7 hektar) samt 15 lass äng. Per Andersson som sannolikt är en son till Anders Nilsson är ägare 1539-1543. År 1543 finns även en bror på gården. Brodern kan vara den Olof Andersson som är bonde på gården 1546-1549. Hustru Sigrid äger hemmanet 1553 då det finns 8 kor på gården. Hon kan vara änka efter Anders Nilsson. Lasse Andersson äger gården 1551-1572. I 1571 års bågskattelängd står hustru Lussi som ägare till gården.

Hindrick Nilsson eller Eriksson äger hemmanet 1571 samt 1573-1579. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 10 mark i pengar, ½ skålpund koppar, 3 kor, 1 får, 3 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 53 mark och 6 öre. Hustru Lucia eller Lussi äger gården igen 1579-1584. Åren 1585-1586 är Anders Markusson ägare. Han får sedan sannolikt till Sunnanå, Kroksjön och Gärdsmark. Olof Jonsson är bonde på gården 1587-1595.

Holger eller Hängel Larsson är bonde på gården 1596-1620. Han kan vara en son till Lasse Andersson. 1599 har han 4½ tunnans utsäde, 8 kor, 1 kviga, 1 ungtjur, 7 får, 3 unga får, 5 risbitar, 6 getter, 1 häst samt 3 lod silver. Holger Larsson har 1601 2 tunnors utsäde samt 5 kor. År 1609 är åkern på 5½ spannländ (0,9 hektar). Holger Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 står om honom att han var död av "wattusiuka", hustrun går och tigger.

Sonen Östen Holgersson äger hemmanet 1619-1627. Anders Larsson är bonde på gården 1628-1635. Åkerarealen är 1628 5½ spannländ, dvs. samma som 1609. Under Anders Larssons tid är mantalet på 11/32.

Margareta piga äger gården 1635-1640. Hon kan vara en dotter till Holger Larsson. Hon gifter sig sedan med Anders Jönsson, som äger hemmanet 1641-1644. År 1641 är han knekt och 1642 silverbruksknekt. Eventuellt kommer Anders Jönsson från Ersmark nr 9. Under hans tid är mantalet på 11/32 och skatten är 1642 på 2 tunnor och 6 skäl. Hustru Margareta äger gården 1644-1650. Hon beskrivs som knektänka. Under hennes tid är mantalet på 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. År 1647 finns Karin piga på gården. Hon kan vara en syster till hustru Margareta. Senare ägs gården av Håkan Östensson, en son till Östen Holgersson. Gården har in på 1900-talet kallats för Håkars-hemmanet.

Ersmark nr 8

Gården ägs 1605-1610 av hustru Marit. År 1607 är gården på 5½ spannländ åker (0,9 hektar). Hemmanet kan vara en utbrytning från Ersmark nr 7 som uppenbarligen har delats mellan 1543 och 1607. Hemmanen 7 och 8 är 1607 på vardera 5½ spannländ. Hemmanet nr

7 var 1543 på 10½ spannland. Eventuellt kan hustru Marit vara änka efter Olof Jonsson som ägde hemmanet nr 7 1587-1595.

Hindrick Jöransson Finne äger gården 1609-1630. Eventuellt har han gift sig med hustru Marit. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1630 är mantalet på 13/32. En son till Hindrick Finne är Eskil Finne vilken är kopparslagare och bosatt i Klutmark. En annan son kan Jören Hindersson Finne vara. Han fanns i Stavaträsk 1620.

Herman Svensson äger gården 1631-1678. Han är gift med en dotter till Hindrick Jöransson. Under hans tid är mantalet på 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. År 1641 blev Herman Svensson sak till 6 mark för slagsmål. Han gav 16 öre. Vid roteringen 1643 skulle Herman Svensson och Jöns Andersson i Ersmark skaffa en duglig person till nästa mönstring. Om de inte lyckades skulle Jöns Andersson gå ut som knekt. År 1647 fanns på gården sonen Sven Hermansson. Han gifter sig sedan till Degerbyn.

Gården har kallats för Hermanshemmanet in på 1900-talet.

Ersmark nr 9

Hemmanet var utbrutet 1591 från Ersmark nr 1. Ägare 1591-1627 var Anders Larsson. Han var sannolikt son till Lasse Persson på nr 1. Anders Larsson begärde 1593 frihet för att han mist sin gård av våld. Hemmanet var då på 6 markland och 6 öresland. År 1599 hade han 4½ tunnans utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 2 ungtjurar, 5 får, 3 unga får samt 1 häst. Anders Larsson hade 1601 2 tunnors utsäde och 5 kor. Gården var 1609 på 7 spannland och 3 skålsland åker (1,2 hektar). Anders Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1629 var mantalet på ½. En son till Anders Larsson var sannolikt Lars Andersson som var knekt 1613-1618. Han hade varit ute i kriget hela tiden.

Brodern Jöns Andersson (1602-1680) äger gården 1627-1669. Åkerarealen var 1628 på 9 spannland. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor. Jöns Andersson är nämndeman 1637-1645 samt 1650. År 1623 var han knekt. Vid roteringen 1643 bestämdes att till nästa mönstring skulle Jöns Andersson och Herman Svensson skaffa en duglig karl till knekt. Lyckades man inte med detta skulle Jöns Andersson gå ut som knekt. År 1650 fick Jöns Andersson böta 3 mark och 8 öre för okvädingsord. Anders Jönsson som sannolikt var en son till Jöns Andersson blev 1640 lejd till knekt av Jon Jonsson i byn. Anders Jönsson vistades då i Kusmark. Sannolikt gifter han sig till Ersmark nr 7. In på 1900-talet har gården kallats för Jöns väst i Berget.

Ersmark nr 10

Gården bryts ut från Ersmark nr 1 år 1589. Ägare 1589-1627 är Erik Larsson. Han är sannolikt en son till Lasse Persson på Ersmark nr 1. År 1599 har han 3 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 5 får, 2 getter samt 1 sto. Erik Larsson har 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården har 1609 4 spannland och 2 skålsland åker (0,7 hektar). Erik Larsson har erlagt Älvsborgs lösen 1613 men inte för åren 1614-1618. När han inte kan betala betecknas han som tiggare och gården är öde. Mantalet är på 1/4. År 1620 betecknas Erik Larsson som en vettvilling som går och tigger. Han har ingen ko. Hemmanet är förborgat och Erik Larsson lider av hunger. Lars Eriksson som sannolikt var en son till Erik Larsson hade 1620 varit knekt under 3 år. Han hade gjort 2 resor till Vaxholm. År 1623 betecknas Erik Larsson som död. Hustrun sägs vara utlevad och kommer aldrig upp från sängen. Hemmanet är förborgat.

Anna piga som troligen är en dotter till Erik Larsson, äger gården 1626-1669. År 1650 är mantalet på 7/32 och 1645 är skatten på 2 tunnor. Anna piga beskrivs 1642 som fattig av

många oår. Hon har 2 kor. Hans Eriksson som är knekt 1623 är troligen bror till Anna. En annan bror är sannolikt Nils Eriksson (1605-) som finns på gården 1639.

Ersmark nr 11

Gården ägdes 1539-1561 av Mårten Svensson. Gården var 1543 på 3½ spannländ och 7 lass äng (0,6 hektar). Han var sannolikt bror till Jon och Jakob Svensson vilkas 3 hemman var lika stora 1543. Strax före 1539 måste hemmanen ha varit ett enda. År 1553 hade Mårten Svensson 7 kor. Gården var 1559 på 4½ marklånd och 1½ öreslånd. Under slutet av 1550-och början av 1560-talet finns en måg på gården.

Mågen är sannolikt Knut Matsson som äger gården 1562-1592. Han kommer sannolikt från Ljusvattnet i Burträsk nuvarande socken. År 1556 fanns det en knekt med detta namn i Ljusvattnet. Med tanke på att namnet Knut var så ovanligt så är det synnerligen sannolikt att Knut Matsson i Ersmark kom från Ljusvattnet. På vintertinget 1568 blev han sak 40 mark för tjuvnad. Han gav 10 mark. På vintertinget 1569 blev Knut Matsson sak 9 mark för att han hade dolt undan byte från sitt fiske. Sannolikt hade han inte skattat för fisken. Han gav 6 mark. I Älvsborgs lösen 1571 hade Knut Matsson 1 skålpund koppar, 4 kor, 6 får, 4 getter, 1 stut om 1 år, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 67½ mark.

Jon Arvidsson ägde gården 1593-1611. Han är sannolikt en måg till Knut Matsson. Jon Arvidsson kommer troligen från Morön där det fanns en Jon Arvidsson 1577. I övrigt fanns namnet Arvid endast på en gård i Lund. Det finns också en Jon Arvidsson som äger det hemmanet. Därför kommer sannolikt Jon Arvidsson i Ersmark från Morön. År 1599 hade Jon Arvidsson 3½ tunnas utsäde, 5 kor, 1 kviga, 2 ungtjurar, 2 får, 3 getter samt 1 sto. Han hade 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor 1601. Gården hade 1609 5 spannländ och 1 skålslånd åker (0,8 hektar). År 1606 betecknas Jon Arvidsson som utgammal.

Hustru Britta äger gården 1613-1620. Hon har erlagt Älvsborgs lösen 1614-1618. År 1620 är gården på ¼ mantal. Sonen Jon Jonsson (1597-1683) äger gården 1613-1657. Han har erlagt Älvsborgs lösen 1613. År 1650 är gården på 3/8 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 2 skål. Jon Jonsson blir 1637 åtalad för att han hade gett Jöns Finne i byn en "pust" (dvs. ett slag). År 1645 samt 1649-1650 var Jon Jonsson nämndeman.

Jöns Jonsson som var knekt 1630 kan ha varit en bror till Jon Jonsson. Jakob Jonsson nämns i 1647 års rökmentalslängd. Nils Jonsson nämns i 1627 års roterings- och utskrivningslängd. I 1643 års tiondelängd finns Jon Knutsson. Kanske är det en felskrivning för Jon Jonsson eller också är det en släkting till Jon Jonsson. Det senare med tanke på att namnet Knut funnits i släkten. År 1624 finns en gammal knekt i byn som heter Jon Arvidsson. Denne kan också vara en släkting till familjen som äger gården.

Ersmark nr 12

Nils Andersson är bonde på gården 1539-1574. Gården har 1543 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 9 lass äng. År 1553 finns det 7 kor på gården. Gården är 1559 på 6 marklånd och 3 öreslånd. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Andersson ½ skålpund koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 1 kviga om 1 år, 6 får, 4 getter, 1 svin samt 1 häst för 8 mark. Egendomen värderas till 89 mark och 2 öre.

Sonen Jöns Nilsson äger gården 1565-1570. Hustru Marit står som ägare 1569. Anders Nilsson som sannolikt är en bror till Jöns Nilsson äger gården 1575-1603. År 1599 har han 4 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 5 får, 3 unga får, 2 risbitar, 5 getter samt 1 sto. Anders Nilsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 5 kor.

Sonen Nils Andersson äger hemmanet 1604-1631. Gården är 1609 på 3 spannländ och 3 skålsländ åker (0,5 hektar). Nils Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614. Däremot har han inte kunnat betalat 1615-1618. År 1620 beskrivs han som husarm och utfattig. Han går och tigger och har ingen ko. Under Nils Anderssons tid är mantalet på 1/4.

Sonen Östen Nilsson var ägare 1627-1629. Han var knekt 1629 och dog samma år i Marienburg i Preussen. Hustru Margareta var ägare 1632. Mantalet var då på 1/4. Östen Nilssons bror Anders Nilsson var knekt 1621. Han vistades då i Hedensbyn. Anders Nilsson (1603-) ägde hemmanet 1630-1652. År 1650 var mantalet på 15/64 och skatten var 1645 på 1 tunna och 7 skål. Anders Nilsson blir 1642 knekt. Samma år är han bergsknekt. Han får löfte att tillsammans med Jöns Finne i byn leja en annan person till knekt vid nästa mönstring. Men Anders Nilsson fortsätter som knekt och tjänstgör fortfarande 1648. År 1642 står om honom i längden över fattiga att han är en landsknekt som har många små barn samt gammalt folk att försörja. Dessutom har han av köld mist årsväxten detta år. Han har 2 kor.

Ersmark nr 13

Anders Östensson är bonde på gården 1539-1553. År 1543 är gården på 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 13 lass äng. En Marit finns 1553 som ägare då hon har 2 eller 8 kor. Längden är svårtläst i detta fall.

Erik Antonsson är bonde på gården 1554-1578. Han var sannolikt från Kusmark nr 8, den enda gård i socknen där namnet Antonius förekom. År 1559 är gården på 5 markländ och 5½ öresländ. På sommaringet 1558 blev han åtalad för att ha jagat efter vårfrudagen i fastan. Han gav 3 mark. På vintertinget 1568 blev han åtalad för hor. Erik Antonsson gav 40 mark. På sommaringet 1575 blev han dömd till döden för enfalt hor med en kvinna som han var släkt med. Erik Antonsson gav kungen 200 mark. På vintertinget 1577 blev han först åtalad för att han hade stulit och haft "vederlag" med sin styvfader. Han hade stulit penningar, korn och hö. Han blev benådad till kungens goda behag eftersom han var en ung dräng. Han gav 40 mark samt 2½ lod silver. Senare på samma ting blev han dömd till "galga och gren" (hängning), för att han hade stulit korn, hö, mjöl och någon lax. Han hade tidigare varit benådad från dödsstraff 3 gånger för tjuveri och hor. Han hade ingenting att böta med och hade inte gjort någon bättring. Därför fördes Erik Antonsson till Sala gruva för straffarbete.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 3 kor, 2 får, 1 get samt 1 häst. Anders Ersson äger gården 1579-1607. Han kan vara en son till Erik Antonsson. År 1599 har han 4 tunnors utsäde, 10 kor, 4 kvigor, 3 får, 2 risbitar, 5 getter samt 2 hästar. Anders Ersson har 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Han beskrivs 1606 som utgammal.

År 1593 nämns Erik Andersson som ägare till gården. Det kan dock röra sig om en felskrivning för Anders Ersson. Anders Ersson fiskar 1610 i Bysketräsket och Bergsträsket. Han skattar för 6 mark gädda och 6 mark abborre. Bakom beteckningen Bysketräsket torde Byskeåselet gömma sig, dvs. nuvarande Åselet i Byske älv. År 1613 brukas också Bysketräsket men någon brukare står inte angiven.

Olof Persson är bonde på gården 1606-1635. Gården har 1609 4 spannländ och 3 skålsländ åker (0,7 hektar). Olof Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1628 är arealen på 5½ spannländ. Mantalet är 1635 på 11/32.

Jon Äsvedsson äger gården 1631-1632. Han är sannolikt en son till Äsved Jonsson på Ersmark nr 1. Han dog sannolikt 1633 då Olof Persson gav pengar till kyrkan efter Jon Äsvedsson.

Olof Jonsson (1608-) är bonde på gården 1636-1644. Under hans tid är mantalet på 11/32 och skatten är 1642 på 2 tunnor och 6 skäl. År 1642 är Olof Jonsson utfattig av kreatursdöd och av många oår. Han har 3 kor. Han byter 1644 hemman med Hans Eskilsson i Klutmark. Hans Eskilsson äger gården 1644-1656. Det sistnämnda året byter han hemman igen och hamnar i Fällfors. Hans Eskilssons far Eskil Finne hade vuxit upp på Ersmark nr 8. Under Hans Eskilssons tid är mantalet på 11/32. Hans Eskilsson är knekt 1645-1646. Det sistnämnda året är han bergsknekt.

Ersmark nr 14

Hemmanet kommer till 1613. Ägare 1613-1642 är Jöns Mickelsson Finne. Han har inte erlagt Älvsborgs lösen 1613-1614. Det står om honom att han varit i tjänst tillförende. Detta torde innebära att han varit knekt. Men 1613-1614 var han nybyggare. Kanske har han odlat upp hemmanet från grunden. År 1613 var han kopparslagare. På tinget samma år fick han böta 6 mark för att han slagit Clemet Sunesson i Stämmingsgården och gett honom ett fult köttår. Åren 1615-1618 har han erlagt Älvsborgs lösen. Åkerarealen är 1628 3½ spannländ (0,6 hektar). Åren 1639-1642 är mantalet på 9/32. Jöns Finne fick 1637 böta till kyrkan för att han varit sjuk och gått till en lövjerska, dvs. trollkunnig kvinna. Han fick böta 4 daler. År 1642 beskrivs han som en eländig och sjuklig man som har 3 kor.

Kerstin piga som sannolikt är en dotter nämns i 1639 års rotemantalslängd. Hustru Karin äger gården 1643-1644. Sonen Jöns Jönsson äger gården 1642-1645. År 1642 blir han utskreven till knekt men han får löfte att leja en duglig karl till nästa mönstring. Han dör på sjön 1645. År 1644 är mantalet på 9/32 och skatten är samma år på 2 tunnor och 2 skäl. Anders Jönsson kan vara en bror till Jöns Jönsson. Anders Jönsson blev 1640 utskreven till knekt och lejd av Jon Jonsson i byn. År 1642 är han silverbruksknekt. Karin piga som är en syster till Jöns och Anders samt Kerstin äger gården 1646-1648. Sannolikt gifter hon sig med Johan Johanson (-1696) som äger gården 1648-1685.

Gården har in på 1900-talet kallats för Finnhemmanet.

Ersmark nr 15

Siffred eller Sigfrid Ersson är bonde på gården 1539-1566. År 1543 är gården på 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 15 lass äng. Det finns 8 kor på gården 1553. Gården är 1559 på 7½ markland och 1 öresland. År 1553 fiskar Siffred Ersson i 3 fjällträsk, nämligen Fällträsket, Myrträsket och Långträsket. Han skattar för gädda och mört. Åren 1556-1557 fiskar han tillsammans med Arvid i Lund.

Sonen Olof Siffredsson äger gården 1565-1567. Brodern Erik Siffredsson står för hemmanet 1568-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 15 mark koppar, 9 kor, 1 stut om 2 år, 6 får, 4 getter samt 1 häst för 7 mark. Egendomen värderas till 117 mark och 5 öre. En tredje bror Nils Siffredsson äger gården 1573-1579.

Brodern Anders Siffredsson innehar hemmanet 1579-1619. I hjälpskattelängden från 1599 har han 5½ tunnas utsäde, 10 kor, 3 kvigor, 7 får, 3 unga får, 4 risbitar, 6 getter samt 1 sto. År 1601 har Anders Siffredsson 3 tunnors utsäde, 1 sto samt 5 kor. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Anders Siffredsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1617.

Sonen Jakob Andersson ägde hemmanet 1618-1632. Han har betalat Älvsborgs lösen 1618. År 1628 är åkern på 7½ spannländ och 1632 är mantalet på 15/32. En bror till Jakob

kan Mats Andersson vara. År 1612 fick han böta 3 mark för att han lägrat en ”kona” som var Clemets hustrus syster i Kåge. Brottet rubricerades som lönskaläge. En tredje bror kan Jon Andersson vara. Han var knekt 1623. Lars Andersson var även han knekt 1623 och han dog i Kurlands huvudstad Mitau. En femte bror var Östen Andersson som ägde en del av hemmanet 1604-1613. År 1609 är arealen på 6 spannländ och 1 skälsländ (1,1 hektar). Östen Andersson är knekt 1611-1612. I en restlängd till Älvsborgs lösen 1620 står att han är utfattig och äger ingenting. Sannolikt flyttar han till Stavaträsk. Det är ovisst vad som händer med åkern.

Jakob Anderssons änka Britta äger gården 1632-1645. Under hennes tid är mantalet på 13/32 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 2 skäl. År 1642 beskrivs hustru Britta som utfattig och hon har 3 kor. På gården finns sonen Johan Jakobsson (1607-) år 1637. Systemen Ella Piga finns här 1643.

Brodern Anders Jakobsson (-1686) äger hemmanet 1646-1685. År 1650 är mantalet på 3/8.

Ersmark a

Hemmanet ägs 1539-1562 av Jon Svensson. År 1543 är gården på 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. Jon Svensson är sannolikt bror till Jakob och Mårten Svensson i byn. Dessa tre hemman har samma åkerareal och antal lass äng 1543. Hemmanen måste ha varit ett enda före 1539. Jon Svensson har tillsammans med Anders Olsson i Tåme 1 spannländ åker (0,2 hektar) samt 1 lass äng i Burvik. År 1553 finns det 7 kor på gården. Jon Svensson fiskar 1553-1557 i Bastuträsket tillsammans med Anders Ersson i Klutmark. Gården är 1559 på 3½ marklånd och 1 öreslånd.

Sonen Sven Jonsson äger gården 1563-1570. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Möjligen har det delats mellan Mårten och Jakob Svenssons hemman.

Ersmark b

Gården ägs 1539-1546 av Per Karlsson. År 1543 har gården 1½ spannländ åker (0,2 hektar) samt 1 lass äng. Efter 1546 försvinner spåren efter hemmanet.

Ersmark c

Gården ägs 1539 av Anders Larsson. Åren 1543-1560 är hustru Margit ägare. Gården är 1543 på 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. År 1550 gav hustru Margit 1 mark till kyrkan. Hustru Margit har 3 kor 1543. Åren 1573-1574 finns en hustru Margareta i byn vilken kan vara identisk med hustru Margit. Sedan försvinner spåren efter hemmanet.

Ersmark d

Erik Olsson äger gården 1551-1569. År 1553 har han 6 kor. Gården kan vara utbruten ur Ersmark nr 7. Erik Olsson kan vara en son till Olof Andersson. År 1559 är gården på 4½ marklånd. Erik i Ersmark erlade 1543 skatt för en laxgård i Kåge älv. Åren 1553-1557 fiskar Erik Olsson i Storvattnet som ligger norr om Ullbergsträsket i Jörns socken.

Hustru Gólug áger gården 1570-1577. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Kanske har ägorna gått tillbaka till hemmanet nr 7.

KUSMARK

I byn fanns 9 hemman 1543. Efter hemmansklyvningar 1546, 1556, 1560, 1577 och 1593 har byn 14 hemman. Cirka 1640 läggs ett hemman ner men 1642, 1644 och 1645 delas vardera ett hemman. Byn har 1645 16 hemman. Byn hade 1543 9,7 hektar åker, 1607 20 varav 0,8 hektar lagda, 1648 21,3 hektar samt 1700 31,1 hektar varav 3,4 hektar var obrukad.

Byn fiskade 1559 i hemträsket Bastuträsket (bastugutresk), nuvarande Norra Bastuträsket. Där fiskade man med en not och skatten uppgick till 15 mark torr fisk. Många bönder i byn fiskade i fjällträsk i inlandet på 1550- och 1560-talen. En bonde fiskar i Vitbergsträsket (Huittebergx tresk) och Slädbergsträsket (Sledebergs tresk) vilka sannolikt ligger i Arvidsjaurs socken. Tre andra bönder fiskar i Lappträsket som ligger norr om Glommerträsk i Arvidsjaurs socken. Vidare fiskar man i Långnästräsket och Ullbergsträsket i Jörns socken. Fjällträskfisket nyttjas även i slutet av 1600-talet.

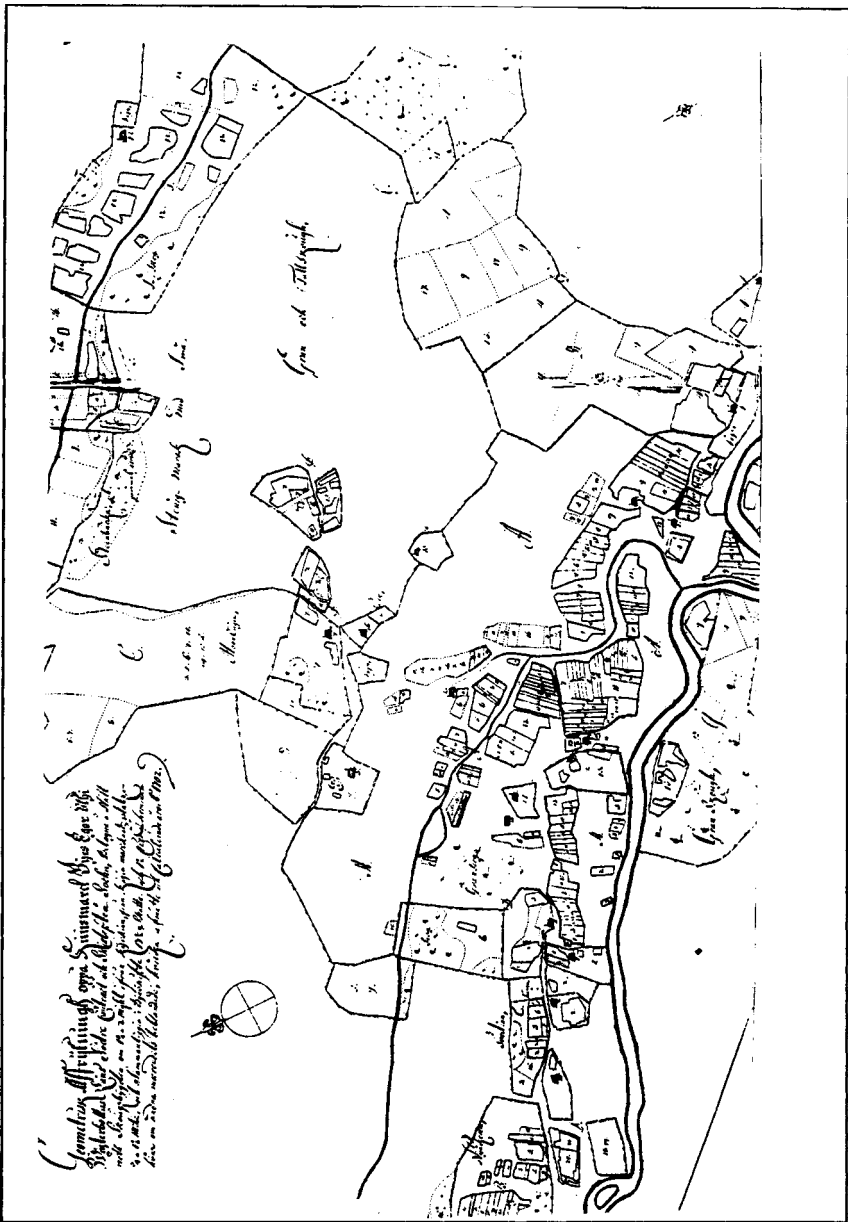
I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog och mulbete. Men man har inget bra fiske. Byn har god åker och äng som är någorlunda skyddad från frost. Av hemmanen ligger vardera ett hemman i Kusmarksliden, Bäckänget och Brännan. Äldre skrivformer: Kusemarch (1500), Kusemark (1539), Kusemark (1543), Kusemark (1547), Kusemark (1557), Kuusmarken (1581), Kusmarck (1600).

Litteratur: Lundgren, Åke: *Kusmark - djurdolkens by*, Artemis förlag, Skellefteå 1993, 200 s. ill.

Kusmark nr 1

Gården ägdes 1546-1557 av Nils Gudmundsson. År 1553 hade han 1 ko. Nils Gudmundsson är troligen en bror till Jon Gudmundsson på Kusmark nr 13. Sannolikt har Kusmark nr 13 delats 1546.

Nils Persson äger gården 1557-1587. Han kallas i vissa längder för Nils Skräddare. Gården var 1559 på 4 markland och 2 öresland. Nils Persson var enligt Johannes Bureus gift med Kälug Karlsdotter från Bureå nr 8. Hon var dotter till Karl Mosesson. Nils Skräddare finns som köpman i Bureå 1559-1562. Det förstnämnda året erlägger han rysstull och gråskinnsuppbörd. Åren 1560 och 1562 erlägger han 3 mark i köpmanpengar vilket indikerar en omsättning av 100 mark.

Karta 37. Kusmark 1702. Geometrisk avmätning av P. Häggström. Hemmanet nr 1 i utgåvan motsvaras av nr 4 på kartan. Utgåvans nr 3=kartans nr 17, 4=9, 6=16, 7=18, 8=12, 10=8, 11=7, 14=5, 16=11, 17=13, 18=14, 19=3, 20=1, 21=2 och 22=15. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Nils Skräddare står i 1561 års tiondelängd som ägare till gården Bureå nr 8. Enligt Bureus hade makarna barnen Per Nilsson i Kusmark, Moses, Karl, Britta gift med Jon Nilsson i Kråkånger i Lövångers socken (finns i Kråkånger 1590-1600), Anna, Jakob Nilsson som var bosatt i Råstig, Olof som var skräddardräng, Ingierd samt Malin som var gift med Erik Persson. Jakob Nilsson blir ägare till Kusmark 19. Nils Skräddare var köpman i Kusmark 1564 då han erligger 3 mark i köpmanspengar. Han är nämndeman 1572-1580. I Älvsborgs lösen 1571 äger Nils Skräddare 25 lod silver, 15 mark tenn, 2½ skålpund koppar, 9 kor, 1 kviga om 2 år, 1 stut om 1 år, 5 får, 10 bockar och getter, 3 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 252 ½ mark. Nils Persson Skräddare dog sannolikt 1590 då man skänkte en silversked till kyrkan i testamente efter honom.

Sonen Per Nilsson ägde hemmanet 1588-1623. Han var även omnämnd i 1577 års register över unga män. Enligt Bureus hade han barnen Per, Kålug, Nils, Kerstin, Sven, Anders samt Lars. År 1599 hade Per Nilsson 7 tunnors utsäde, 10 kor, 3 kvigor, 2 ungtjurar, 7 får, 3 unga får samt 2 hästar. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto samt 7 kor. År 1609 var gården på 13½ spannländ (2,2 hektar). Per Nilsson var nämndeman 1607-1612. Han har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618 och under perioden har han en dräng. Gården är 1620 på ett helt mantal.

Sonen Per Persson betalar Älvsborgs lösen 1613. År 1620 hade han varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han var fortfarande knekt 1622. Sven Persson redovisas som son till Per Nilsson i 1621 års roterings- och utskrivningslängd.

Brodern Nils Persson (1581-) äger gården 1622-1654. År 1621 är han betecknad som son till Per Nilsson. Mantalet är 1650 på 41/64 och skatten är 1645 på 6 tunnor och 4 skål. Gården är en av de största i socknen. Men 1640 betecknas Nils Persson som utfattig. Han har många små barn samt 4 kor. År 1642 står i en längd att han arbetar söderut på landet. Detta år miste han årsväxten. Han betecknas 1638 som sjuklig och han hade då 7 barn.

Kusmark nr 3

Jon Nilsson som är en son till Nils Nilsson på Kusmark nr 4 bryter ut en del av faderns hemman 1642. Han är bonde på gården 1642-1679. Mantalet är 1650 på 7/16.

Kusmark nr 4

Bonde på gården var Olof Larsson under åren 1539-1566. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. Det fanns 6 kor på gården 1553. Gården var 1559 på 4 marklånd. Under 1550-1560-talen redovisas en måg på gården.

Mågen är sannolikt Olof Tomasson som äger gården 1566. Erik Jonsson äger gården 1565-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 4 kor, 1 stut om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 3 får, 2 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 60 mark. Karin änka äger gården 1575-1582.

Sonen Nils Ersson är ägare till hemmanet 1583-1623. År 1599 har han 7 tunnors utsäde, 13 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 5 getter, 6 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 20 lod i silver. Nils Ersson har 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst samt 7 kor. Gården har 1609 13 spannländ åker (2,1 hektar). År 1620 är mantalet ett helt. Nils Ersson var nämndeman 1607 och 1614. Han dör 1641 enligt kyrkoräkenskaperna.

Sonen Nils Nilsson äger gården 1613-1649. Han har ett eget hushåll på gården redan 1609, då han betecknas som son till Nils Ersson. Nils Nilsson har betalat Älvsborgs lösen

1613-1618. Han har en piga hela denna period och under 2 år en dräng. Fram till 1635 är mantalet på ett helt. Från 1639 är mantalet 1 3/12 mantal. Gården är en av de största i socknen. Olof Nilsson som sannolikt är en bror till Nils Nilsson är landsknekt 1627.

Sonen Jon Nilsson (1607-1691) äger gården 1633-1640. Han bryter sedan ut en del av hemmanet som blir Kusmark nr 2. Brodern Erik Nilsson (1610-) äger hemmanet 1643-1678. Under hans tid är mantalet på 7/8 och skatten är 1645 på 7 tunnor. En tredje bror är Sven Nilsson som 1641 fick böta för slagsmål. Han gav 16 öre. En fjärde bror är Anders Nilsson som var knekt 1641-1646. Han går ut för sin faders hemman och är bergsknekt under den här perioden. Han kallar sig Anders Klut.

Kusmark nr 6

Per Olsson äger gården 1539. Jon Olsson som sannolikt är en bror, är bonde på gården 1543-1582. År 1543 har gården 9 spannländ åker (1,4 hektar) samt 16 lass äng. Det finns 12 kor på gården 1553. Gården är 1559 på 7½ spannländ. Jon Olsson kallas under flera år för Långe Jon. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 6 lod silver, 14 mark i pengar, 2 skålpund koppar, 12 kor, 10 getter, 10 får, 2 stutar om 2 år, 3 svin samt 1 häst för 25 mark. Egendomen värderades till 253 mark och 5 öre.

Sonen Per Jonsson äger hemmanet 1583-1620. Han nämns i 1577 års register över unga män. Per Jonsson är enligt Johannes Bureus gift med Margareta Tomasdotter, en dotter till Tomas Kettilsson i Storkåge. Makarna hade barnen Anna som var död när Bureus skrev sin anteckningar, Lars, Kälug som var gift med Nils Andersson i Mjödvatnet i Burträsk socken, Anders, Nils som var död, Jon, Karin som var död samt Margareta. År 1599 hade Per Jonsson 7 tunnors utsäde, 11 kor, 4 kvigor, 1 ungtjur, 6 får, 3 risbitar, 3 getter, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 3 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto samt 8 kor. Gården var 1609 på 12 spannländ åker (1,9 hektar). Per Jonsson fiskar 1610 i Ullbergsträsket (Ulfsträsk) och skattar för 1 skålpund gädda och 1 skålpund abborre. Sjön brukades även 1613 men någon brukare finns inte angiven.

Sonen Lasse Persson äger gården 1609-1644. Han har ett eget hushåll på gården 1609 och betecknas då som son till Per Jonsson. Han hade betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1618 brann gården ner och 1620 betecknas Lasse Persson som utfattig. Mantalet är 1619 på ½, 1632 på 5/16 och 1644 på 1/16. Åren 1636-1638 betecknas Lasse Persson som tiggare. Lasse Persson har 1640 en ko och han betecknas som gammal och utfattig. År 1620 var en Lasse Persson i Ersmark nämndeman. Någon med det namnet fanns inte i Ersmark. Möjligen är det en felskrivning för Lasse Persson i Kusmark.

En bror till Lasse Persson är sannolikt Jon Persson som är knekt 1621. Han dör samma år vid Alis skans i Livland.

Lasse Perssons son Per Larsson äger gården 1623-1630 samt 1642-1643. År 1628 är gården på 5 spannländ åker. Per Larsson betecknas 1642 som en fattig nybyggare som har en ko. Samma år fick han böta 4 daler för att han "besov" sin fästmö i förtid. År 1645 finns en hustru Kerstin på gården. Hon kan vara änka efter Per Larsson.

Hustru Agnes äger gården 1647-1657. År 1650 är mantalet på 1/16. Axel Larsson som sannolikt är en son till Lasse Persson äger en del av hemmanet 1648-1650. Mantalet är 1650 på 3/32. Eventuellt är han identisk med den Axel Larsson som finns på Drängsmark övriga. Enligt Knut Lundberg var Axel Larsson från Hjoggböle nr 4.

Lasse Persson hade troligen fler söner. Mats Larsson är knekt 1623 liksom Olof Larsson. Olof Larsson dog hemma 1623. Anders Larsson (1622-) var knekt 1639-1642. Han var lejd av Olof Jönsson i byn. Jon Larsson var knekt 1640-1642. Han fanns 1640 i Degerbyn och

lejdes av Per Jakobsson i Kågeträsk. Tomas Larsson var knekt 1635-1636 och dog det sistnämnda året i Stettin. Clemet Larsson var bergsknekt 1646.

Efter 1650 är gården på endast 7 skåls skatt.

Kusmark nr 7

Anders Jonsson äger gården 1560-1561. Han är sannolikt en son till Jon Olsson på Kusmark nr 14. Hemmanet har delats 1560. Anders bror Olof Jonsson äger gården 1561-1565. År 1561 är gården på 4½ markland. Hustru Ingrid äger hemmanet 1566-1581. Vid Älvsborgs lösen 1571 har hon 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 stut om 1 år, 2 får, 4 getter samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 61 mark och 2 öre.

Sonen Jöns Olsson är bonde på gården 1582-1620. På vintertinget 1586 fick han böta 3 daler. Han hade beskyllt sin granne för att vara tjuv, men kunde inte bevisa påståendet. Jöns Olsson var nämndeman 1583-1587. År 1599 har han 4 ½ tunnas utsäde, 9 kor, 3 kvigor, 1 ungtjur, 4 får samt 1 sto. Jöns Olsson har 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården är 1609 på 8 spannländ åker (1,3 hektar). Jöns Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Sonen Anders Jönsson nämns i 1610 års hjonelagslängd. Jöns Olsson har sannolikt dött ca 1615.

Anders Olsson innehar hemmanet under Älvsborgs lösen 1613-1618. I en restlängd över Älvsborgs lösen från 1620 står att Anders Olsson "är misskriven i förseglade längdens 4 och 5 terminer, då han satt in Jöns Olsson som sedan länge är död". År 1628 finns en landsknekt som heter Anders Olsson i byn. Det kan röra sig om samme Anders Olsson. Anders Olsson kan vara en bror till Jöns Olsson.

Olof Jönsson som sannolikt är en son till Jöns Olsson äger hemmanet 1618-1641. År 1635 är mantalet på 3/8. Brodern Hans Jönsson är landsknekt 1629-1631. Han äger hemmanet 1626-1633. Mantalet är 1632 på 9/16.

Kerstin piga som sannolikt är en syster äger gården 1642-1644. Under hennes tid är mantalet på 3/8 och skatten på 3 tunnor. År 1642 betecknas hon som fattig och ensam. Hon har 7 kor. Anna piga som troligen är en syster till Kerstin piga äger gården 1642-1649. Under hennes tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor.

Mats Persson äger gården 1648-1654. Han har sannolikt gift sig med Anna piga. Mantalet är 1650 på 21/64.

Kusmark nr 8. Brännan

Gården ägs 1588-1598 av Olof Jonsson. Han kan vara den Olof Jonsson i Kusmark som enligt Johannes Bureus gifter sig med Sara Tomasdotter, en dotter till Tomas Kettilsson i Kåge. Makarna hade enligt Bureus 4 söner och 3 döttrar.

Sonen Anders Olsson äger gården 1699-1630. År 1599 har han 7 tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 1 ungtjur, 6 får, 2 unga får, 2 risbitar, 4 getter, 3 unga svin, 2 ston samt 12 lod silver. Anders Olsson har 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst samt 7 kor. Gården är 1609 på 11 spannländ åker (1,8 hektar). Anders Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1630 är mantalet på 5/8. Johan Andersson som sannolikt är en son till Anders Olsson är knekt 1613-1618. Han hade varit ute i kriget hela denna tid. Han är knekt även under tiden 1623-1624. År 1630 var han ute på något uppdrag i kriget tillsammans med någon Peder Svensson.

Brodern Anders Andersson (1602/1603-1671) äger hemmanet 1629-1671. Under hans tid är mantalet på 5/8 och skatten är 1645 på 5 tunnor. I början av 1700-talet kallas hemmanet för Brännan.

Kusmark nr 10. Bäckänget

Antonius äger gården 1539. Gunnil änka innehar hemmanet 1543-1561 samt 1565-1574. År 1543 är gården på 5½ spannländ åker (0,9 hektar) samt 12 lass äng. Det finns 2 kor på gården 1553. Gården är 1559 på 4 ½ markland.

Sonen Olof Antonsson äger gården 1556-1557 samt 1562-1567. Han flyttar troligen till Falmark senare. En bror till Olof är sannolikt Erik Antonsson som bor på Ersmark nr 13.

Vid Älvsborgs lösen 1571 står hustru Marie som ägare till gården. Hon hade 2 kor, 2 får, 2 getter samt 1 häst för 8 mark. Egendomen värderades till 33 mark. Olof Jonsson ägde gården 1575-1597. På sommaringet 1580 fick han böta 3 mark för treska.

Hustru Mariet ägde hemmanet 1598-1620. År 1599 hade hon 4 ½ tunnas utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 5 får, 1 risbit, 7 getter samt 1 sto. Gården var 1609 på 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Hustru Mariet har betalat Älvsborgs lösen 1613-1617. Hemmanet är 1620 på ½ mantal.

Sonen Hans Olsson äger gården 1618-1621. Han har betalat Älvsborgs lösen 1618. År 1626 är Hans Olsson knekt. Brodern Jon Olsson (1579-1661) äger gården 1622-1652. Mantalet var 1650 på 21/64 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 3 skäl.

En bror till Jon Olsson är sannolikt Jakob Olsson som var knekt 1629. Ytterligare en bror kan Per Olofsson vara. Han var knekt 1630. Jon Jonsson var sannolikt en son till Jon Olsson. Han var knekt 1647-1648 och gick ut för sin fars hemman. År 1649 fick han böta 3 daler, 10 öre och 16 runstycken för lönskaläge.

Kusmark nr 11. Liden

Gården ägdes 1556-1582 av Olof Svensson. Han var sannolikt en son till Sven Ersson på a. Hemmanet tillkom genom delning 1556. År 1559 var gården på 4 ½ markland och 1 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Svensson 1 skålpund och 8 mark koppar, 3 mark tenn, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 2 får, 3 getter, 2 svin samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 69 mark.

Sonen Lasse Olsson ägde gården 1583-1584. Brodern Moses Olsson var bonde på gården 1585-1602. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 4 kor samt 1 kviga.

Östen Nilsson ägde hemmanet 1605-1640. År 1605 betecknas han som blind. Gården var 1609 på 7 spannländ åker (1,1 hektar). Östen Nilsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknad han som utfattig och tiggare. Östen Nilsson betecknas 1634 som utfattig och blind. Skatten var på 2½ tunna. Mantalet är 1635 på 5/16.

Sonen Mats Östensson finns som ägare till gården i vissa längder 1605-1613. Brodern Lars Östensson (1615-1688) äger gården 1639-1669. År 1650 är mantalet på 35/64 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 3 skäl. Lars Östensson tjänstgjorde 1637 vid Piteå silververk. År 1642 är han bruksknekt.

Bomärke 1637.

Brodern Clemet Östensson Lohm var bergsknekt från 1637. Han tjänstgjorde som kolardräng i Silbojokk 1646-1648. År 1661 samt 1663-1664 tjänstgjorde han vid Luleå silververk i Kvikkjokk. Clemet Östensson var vid Luleå silververk till 1669. Han delar sedan broderns hemman och är ägare på Kusmark nr 12 på 1680-talet.

Kusmark nr 14. Hallen. Haljen. Hällorna

Gården ägs 1539-1548 av Jon Olsson. År 1543 hade gården 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 16 lass äng. Sonen Erik Jonsson ägde hemmanet 1549-1563. Åren 1553-1557 fiskade Erik Jonsson i Lappträsket tillsammans med Gunnar Olsson i Drängsmark. Sjön ligger norr om Glommerträsk i Arvidsjaurs socken. År 1554 var fångsten 89 kg gädda. Erik Jonsson fiskade dessa år även i sjön Långnästräsket norr om Jörns nuvarande samhälle. Fångsten var 25 kg gädda. Åren 1555-1557 fiskade han i Långträsket. Det sistnämnda året fiskade han tillsammans med Björn i Ljusvattnet och Anders Ersson i Ljusvattnet. Möjligen är namnet Långträsk en slarvig skrivning av Långnästräsket. År 1559 var gården på 9 markland.

Under 1550-talet och fram till 1561 finns en bror på gården. Denne är sannolikt identisk med den Anders Jonsson som delar hemmanet 1560. Han blir bonde på Kusmark nr 6. Anders Jonsson fiskade 1553 samt 1557 i Ullbergsträsket i Jörns socken tillsammans med Erik Persson i byn. Vidare fiskade där Anders Jakobsson i Drängsmark och Markus Ersson i Boviken.

Hustru Gertrud ägde hemmanet 1566. Sonen Lasse Eriksson var bonde på gården 1564-1592. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 16 mark koppar, 4 kor, 4 får, 4 getter, 1 kviga om 2 år samt 1 häst för 6 mark. Egendomen värderades till 64½ mark.

Brodern Per Ersson innehade gården 1589-1603. Han var knekt 1589. År 1599 hade Per Ersson 5 tunnors utsäde, 5 kor, 2 kvigor, 2 unga svin samt 1 sto. Han hade 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 3 kor år 1601.

Sonen Jon Persson är bonde på gården 1604-1639. Gården hade 1609 4½ spannländ åker (0,7 hektar). Jon Persson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. Han beskrivs som tiggare och gården betecknas som öde. År 1623 betecknas Jon Persson som korporal under Ingel Hansson. Han var knekt redan 1621 i Burvik. Hans Persson som kan vara en bror står för hemmanet i 1623 års tiondelängd. År 1635 var mantalet på 7/32 och skatten var 1634 på 1 tunna och 6 skäl. Jon Persson betecknas sistnämnda året som utfattig.

Sonen Olof Jonsson (1619-) äger gården 1639-1679. Under hans tid är mantalet på 7/32 och skatten är 1645 på 1 tunna och 6 skäl. År 1639 blir han knekt och vistas då i Ersmark. Han är silverbruksknekt 1642. År 1648 betecknas han som gift soldat. Gården brinner ner 1641 och i en längd noteras att Olof Jonsson mist nästan allt. Johan Jonsson är sannolikt en bror till Olof Jonsson. Han är knekt 1635-1638. Johan Jonsson blir lejd av Anders Jakobsson i Kusmark. År 1638 vistas han i Greifswald. Möjligen är han identisk med den Johan Kuss som är knekt 1646.

I början av 1700-talet kallas hemmanet för Hallen, Haljen eller Hällorna.

Kusmark nr 16

Gården ägs av Jon Gudmundsson 1539-1592. År 1543 har gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 13 lass äng. Brodern Nils Gudmundsson bryter 1546 ut en del av hemmanet som blir Kusmark nr 1. På gården finns 1553 4 kor. År 1559 är gården på 3½ markland. På sommaringet 1560 får Jon Gudmundsson böta 2 mark för tredska. Vid Älvsborgs lösen

1571 har han ½ skålpund koppar, 4 kor, 4 får och getter, 1 stut om 1 år samt 1 häst för 3 mark. Egendomen värderades till 63 mark.

Sonen Lasse Jonsson är bonde på gården 1593-1610. År 1599 har han 4 tunnors utsäde, 7 kor, 1 ungtjur samt 1 häst. Gården har 1609 6 spannländ åker (1 hektar). Samma år har mågen Erik Olsson ett eget hushåll på gården.

Mågen Erik Olsson äger hemmanet 1610-1634. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1630 är mantalet på 9/16. Sonen Anders Ersson (1608-1679) äger gården 1635-1679. Mantalet är 1650 på 19/32 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 6 skäl. Anders Ersson är knekt 1631-1634. Han var lejd av Johan Jonsson. Vidare var han bergsknekt 1642. Han var lejd av Nils Andersson i Kusmark. Anders Ersson var fjärdingsman 1663.

Brodern Sven Eriksson var knekt 1643-1650. Han går ut för sin bror Anders Ersson. År 1646 tjänstgör han vid Piteå silververk. Gården flyttas 1752 från sitt gamla läge och till Brönet.

Kusmark nr 17

Johan Olofsson äger gården 1643-1654. Hemmanet bröts ut ur Kusmark nr 18 år 1643. Skatten är 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. Åren 1643-1648 är Johan Olofsson knekt. Han går ut för sitt eget hemman.

Kusmark nr 18

Gården ägs 1539-1555 av Erik Persson. År 1543 har gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 12 lass äng. Det finns 4 kor på gården 1553. På vintertinget samma år blev Erik Persson åtalad för hor. Han blev benådad från dödsstraff och gav 20 mark. Erik Persson fiskade 1554 i Ullbergsträsket tillsammans med Anders Jakobsson i Drängsmark, Anders Jonsson i Kusmark samt Markus Ersson i Boviken. År 1555 var inte Anders Jonsson med.

Jakob Olsson ägde hemmanet 157-1582. Gården var 1559 på 4½ markland. År 1558 står Jöns Olsson för gården. Det kan röra sig om en felskrivning för Jakob Olsson. På sommartinget 1560 blev Jakob Olsson åtalad för tredska. Han gav 1 mark. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 16 mark koppar, 4 kor, 1 får, 2 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 54 mark och 6 öre.

Sonen Olof Jakobsson var bonde på gården 1583-1627. År 1599 hade han 3½ tunnans utsäde, 7 kor, 3 kvigor, 5 får, 2 unga får, 5 getter, 1 sto samt 3 lod silver. Olof Jakobsson hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården hade 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar). Olof Jakobsson har betalat Älvsborgs lösen 1615-1618. År 1623 beskrivs han som en förslamad man som är skyldig kronan mera än han kan betala. Han har ingen som hjälper honom.

Mågen Anders Persson har ett eget hushåll på gården 1609. Han står för hemmanet 1613-1620. Anders Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614.

Olof Jakobssons son Nils Olsson äger gården 1618 samt 1628-1630. Åren 1629-1630 är han knekt. Sannolikt dör han sistnämnda året för hustru Marit äger gården i 1630 års tiondelängd. Hustru Britta står för hemmanet 1632-1641. Hon kan vara hustru till Olof Jakobsson. Åren 1639-1640 är mantalet på 9/32 och skatten är på 1 tunna och 2 skäl. I 1640 års tiondelängd nämns Olof Jakobsson som ägare till gården.

Det är lite oklart vad som sedan sker med hemmanet. Enligt domboken från 1675 har bruksknekten Per Skott brukat en del av hemmanet. Per Andersson äger gården från 1673.

Kusmark nr 19

Gården ägs 1593-1616 av Jakob Nilsson. Han är sannolikt identisk med den Jakob Nilsson som var son till Nils Persson på Kusmark nr 1. Men enligt Johannes Bureus skulle Jakob Nilsson bo i Kästig. Jakob Nilsson hade barnen Kerstin och Nils. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 1 ungtjur, 4 unga får, 1 risbit, 4 getter, 2 unga svin, 1 häst samt 3 lod silver. Jakob Nilsson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården var 1609 på 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Jakob Nilsson är knekt 1610-1612. Kanske dör han i kriget 1612-1613. År 1610 fiskar Jakob Nilsson i Älgträsket (Elge tresk) och i Petikträsket (Patigztresk) i Jörns socken. Han skattade för 9 mark gädda och 9 mark abborre. Hustru Sigrid äger hemmanet 1613-1617. År 1620 står om henne att hon går och tigger och har inte erlagt Älvsborgs lösen något år.

Sonen Nils Jakobsson har ett litet hemman 1599-1605. År 1599 har han 1½ tunnas utsäde, 3 kor, 3 getter samt 1 sto.

Erik Jonsson (f. före 1577-) äger gården 1613-1645. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1616 eftersom han upptagit ett ödehemman. Dessa år hade han tjänat. Men det står inte vad han hade tjänat som. Kanske som knekt? Erik Jonsson betalar Älvsborgs lösen 1617-1618. År 1635 omtalas att Erik Jonsson är utfattig och att han legat på sängen. Mantalet är 1644 på 33/64 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 1 skäl. Erik Jonsson kallas nu för Stora Erik Jonsson för att skilja honom från en annan med samma namn.

Hustru Kerstin äger gården 1646-1648. Hon kan vara den dotter till Jakob Nilsson som Bureus omtalar.

Sonen Nils Eriksson äger gården 1645-1654. År 1650 är mantalet på 33/64. Nils Eriksson blir uttagen till knekt 1642 för sin faders hemman. Men fadern får lov att leja en annan man till nästa mönstring om inte Nils gillas vid mönstringen. Nils Eriksson verkar inte ha gått ut som knekt. År 1650 får Nils Eriksson och Jon Nilsson i Kusmark böta 16 öre för slagsmål.

Brodern Jakob Eriksson är bergsknekt 1642-1646. Han var lejd av Anders Markusson i Boviken.

Kusmark nr 20

Nils Andersson (1622-) äger gården 1642-1663. År 1650 är mantalet på 27/64. Skatten är 1645 på 4 tunnor och 2 skäl.

Kusmark nr 21

Anders Ersson var bonde på gården 1539. Åren 1543-1546 var hustru Britta (Byrittha) ägare till gården. Hon hade 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 15 lass äng 1543.

Sonen Jon Andersson äger hemmanet 1546-1599. År 1553 fanns det 13 kor på gården. Gården var 1559 på 7 markland och 6 öresland. Jon Andersson var nämndeman 1557-1584. Under 1550-talet finns en bror på gården. Brodern är sannolikt identisk med den Anders Andersson som på sommaringen 1560 och 1562 fick böta för lönskaläge. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Andersson 16 lod silver, 62 mark i pengar, ½ skålpund tenn, 2 skålpund och 5 mark koppar, 12 kor, 1 stut om 2 år, 1 kvigar om 1 år, 8 får, 11 bockar och getter, 2 svin samt 1 häst för 12 mark. Egendomen värderades till 309 mark och 7 öre. Dessutom fanns det 100 mark i pengar som var "barnagods". År 1599 hade Jon Andersson

10 tunnors utsäde, 20 kor, 3 kvigor, 2 ungtjurar, 12 får, 4 unga får, 3 risbitar, 2 getter, 4 unga svin, 1 häst samt 100 lod i silver. Jon Andersson var sexman 1584 och 1593.

Sonen Olof Jonsson ägde gården 1600-1640. År 1601 hade han 4 tunnors utsäde, 1 häst samt 9 kor. Gården hade 1609 14 spannländ åker (2,2 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Olof Jonsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som utfattig och han äger ingen ko. Dessutom beskrivs han som tiggare. Samma omdömen om honom återkommer 1623. Då beskrivs han som sjuklig. Mantalet är 1632 på 3/8. Under 1630-talet betecknas Olof Jonsson som mycket fattig. Han har många barn. Skatten är på 3 tunnor och på gården finns 3 kor.

En son till Olof Jonsson kan Jon Olsson vara. Han var knekt 1623. Gården ägs 1642-1657 av Jakob Andersson (1621-). Mantalet är 1642-1644 på 23/32. År 1650 är det på 15/64. Jakob Andersson beskrivs 1645 som fattig, sjuklig och eländig. Skatten är 1644 på 4 tunnor och 2 skäl.

Kusmark nr 22

Gården ägs 1539-1543 av Jon Jonsson. År 1543 finns en bror på gården. Denne är troligen Per Jonsson som ägde gården 1543-1546. Gården hade 1543 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 10 lass äng. Anders Jonsson som sannolikt är en son till Jon Jonsson äger hemmanet 1546-1570. År 1553 finns det 3 kor på hemmanet. Gården är 1559 på 4 markland.

Sonen Sven Andersson var bonde på gården 1568-1592. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 stut om 1 år, 3 får, 4 getter samt 1 häst för 6 mark. Egendomen värderades till 63½ mark. Lasse Andersson som sannolikt var en bror till Sven Andersson ägde gården 1593-1604. Lasse Andersson hade varit knekt 1589. En tredje broder var troligen Staffan Andersson som redovisas som ung man 1577. Lasse Andersson hade 1599 3½ tunnors utsäde, 4 kor, 5 får samt 1 sto. År 1601 hade han 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor. Lasse Andersson är upptagen som fiskare i Stensträsket 1610. Han skattar för 5 mark gädda och 5 mark abborre. Det rör sig sannolikt om Stensträsket i Jörns socken.

Hustru Cecilia ägde gården 1605-1615. År 1605 betecknas hon som knektänka. Gården är 1609 på 7 skålsland åker (0,1 hektar). Hustru Cecilia har inte erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618 utan gården betecknas som öde. I jordaboken från 1623 har hemmanet 2 tunnländ och 5 1/3 skålsland jord. I jordaboken från 1623 står att hustru Cecilia har 7 skålsland jord ur hemmanet. Hon är en fattig knektänka som ”inte vet sig annat än att svelta till döds”. (Uppgiften från jordaboken är sannolikt gammal.)

Anders Persson finns som ägare 1610-1611. Hustru Barbro innehar hemmanet 1613-1620. Hon har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas hon som utfattig. Hon har nyligen avlidit.

Johan Persson äger gården 1620-1629. Under hans tid är mantalet på 1/4. Hustru Kälug står för hemmanet 1631-1646. Åren 1639-1640 är mantalet på 9/32 och skatten är på 1 tunna och 2 skäl. Hon betecknas 1642 som fattig av många oår. Hon har 2 kor.

Lars Olofsson (1622-) är bonde på gården 1640-1669. År 1650 är mantalet på 5/32 och skatten är 1645 på 1 tunna och 2 skäl. Lars Olofsson är bergsknekt 1643-1648. Han går för sitt eget hemman och är 1643 knekt i Stämmingsgården. År 1646 samt 1648 är Lars Olofsson Kusse gruvdräng i Nasafjäll. Han tjänstgör 1663 vid Luleå silververk i Kvikkjokk. År 1643 finns på gården Per Olofsson som kan vara en bror till Lars Olofsson.

Kusmark a

Erik Svensson som var nämndeman år 1500 kan ha varit bosatt på gården. Åren 1539-1557 ägdes gården av Sven Ersson. Gården var 1543 på 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 18 lass äng. År 1553 fanns det 12 kor på gården. Sven Ersson är nämndeman 1539-1553. Åren 1544-1547 är han kyrkvård och 1552 sexman. Sven Ersson fiskar 1553-1557 i Vitbergsträsket (Huuttebergx tresk) och i Slädbergsträsket (Sledebergs tresk). Sannolikt ligger sjöarna i Arvidsjaurns socken. Sonen Olof Svensson bryter 1556 ut en del av hemmanet som blir Kusmark nr 9.

Sonen Per Svensson äger gården 1558-1592. Gården är 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Per Svensson 1½ skålpund koppar, 4 kor, 3 får samt 1 sto för 3 mark. Egendomen värderas till 58 mark.

Lasse Ersson är bonde på gården 1593-1604. År 1601 har han 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. Han fiskar 1610 i Lappträsket och skattar för 8 markgäddor och 9 mark abborre. Sjön ligger troligen i Arvidsjaurns socken norr om Glommersträsk.

Erik Larsson äger gården 1599-1603. Enligt Johannes Bureus var han gift med Malin Nilsson, en dotter till Nils Persson på Kusmark nr 1. Erik Larsson och Malin hade barnen Nils och Karin. Erik Larsson hade 1599 3½ tunnas utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 6 får, 2 unga svin samt 1 häst.

Jon Ersson äger gården 1605-1628. Gården är 1609 på 6 spannländ åker (1 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). På vintertinget 1593 blev Jon Ersson sak 40 mark för jungfrukränkning samt 9 mark för släktskap med kvinnan. Han blev benådad från dödsstraff till kungens goda behag och gav 30 mark. Jon Ersson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som tiggare och han har ingen ko. Mantalet är 1628 på 1/3.

Sonen Erik Jonsson äger gården 1628-1635. Mantalet är 1629 på 1/3 och 1632-1635 på 9/16. Skatten är 1633 4½ tunna. Gården betecknas då som öde. Erik Jonsson dör sannolikt 1635 då änkan ger pengar efter mannen till kyrkan. Han finns även med i 1639-40 års jordabok men den uppgiften är sannolikt gammal.

Hustru Marit äger gården 1635-1640. Därefter blir gården öde. Hemmanet delades mellan hemman 6, 11 och 21 i byn. (Dombok 1703:505).

Kusmark b

Holger Holgersson har ett litet hemman i byn 1625-1630 som är på 1/6 mantal. År 1630 är Holger Holgersson landsknekt. Sannolikt flyttar han sedan till Hjoggböle och Falmark.

Kusmark c

Knekten Lasse Håkansson har 1599 ett litet hemman. Han har 1 tunnas utsäde, 3 kor och 1 häst.

Kusmark övriga.

På vintertinget 1560 blev Erik Nilsson sak till 3 mark för lönskaläge. Han gav 12 öre. På samma ting var Per Hinderesson åtalad för lönskaläge. Även han gav 12 öre. År 1559 betalade Olof Skräddare gräskinnsuppbörd. År 1560 finns Olof Skräddare i Sunnanå. I

Bodan bor vid samma tid en Olof Skräddare. Sannolikt är det han som flyttat runt i sin roll som köpman innan han tog över sitt hemman. På vintertinget 1575 blev Lasse Hindersson åtalad för att han hade slagit sin granne och gett honom 2 blånader. Dessutom hade han anklagat honom för att vara en tjuv, men han kunde inte bevisa sitt påstående. Lasse Hindersson gjordes ärelös och gav 34½ mark. Per Olsson i Kusmark var enligt Johannes Bureus gift med Cecilia Persdotter, en dotter till Per Olsson på Ostvik nr 10. Det är oklart var i Kusmark Per Olsson och Cecilia bodde. Flera hemman är tänkbara. Anders Jakobsson var knekt i byn 1635 men han lejde Johan Jonsson i sitt ställe. Anders Håkansson är knekt i byn 1647-1656. År 1647 vistades han i Stämninggården och blev lejd av Jon Nilsson i Kusmark. Anders Håkansson blev sårad i februari 1656 i Polen. Olof Stickar var knekt 1646.

KÅGETRÄSK

Byn hade 1543 6 hemman. Ett hemman försvinner efter 1546. En av gårdarna ligger vid Lillkågeträsket. År 1642 delas hemmanet nr 5 och byn har åter 6 hemman. Åkerarealen var 1543 på 5,1 hektar, 1609 5,2 hektar, 1648 5,8 hektar samt 1700 8,9 hektar varav 2,6 hektar var obrukad.

År 1543 värderades byns fiskevatten till 2 spannland. Byn fiskade i många fjällträsk i inlandet. Fyra bönder fiskar i Kusträsket, Buträsket, Åselet i Byskeälven, Bergsträsket och Storträsket i Jörns socken. Till skillnad från andra byar övergavs inte fisketräsk i slutet av 1500-talet, utan fisket är livligt ännu under 1700-talet. År 1559 hade byn Kågeträsket som hemträsk. Där fiskade man med en not och 20 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1 lispund och 5 mark torr fisk.

År 1609 upptäcks malm intill Kågeträsk och gruvan verkar ha kommit tillstånd 1625. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har nödortförlägenhet till timmerskog och mulbete samt gott fiske. Åkern är för det mesta skonad från frost. Beträffande Lillkågeträsk sägs att gården har god lägenhet till timmerskog, tjärskog och mulbete. Man har "stäteligt" fiske och åkern är alltid skonad från frost. Äldre skrivformer: Kågetrex (1539), Kågetresk (1543), Kågetresk (1547), Kogatresk (1557), Kågtreske (1581), Kågetresk (1600).

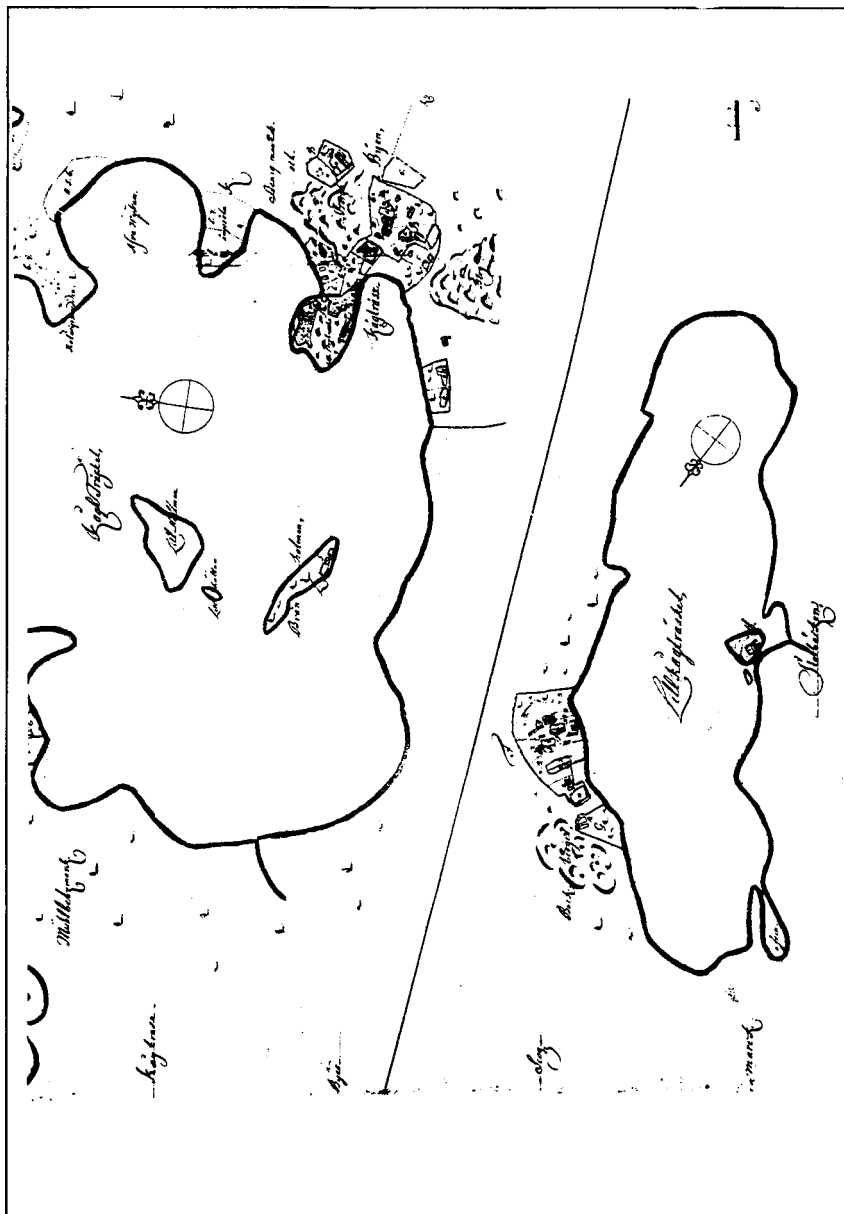
Litteratur: *Storkågeträsk - Kågedalens pärla*, Skellefteå 1995, 295 s. ill.

Kågeträsk nr 1

Gården ägs 1642-1649 av Nils Eriksson (1605-). Hemmanet bryts 1642 ut ur hemmanet nr 5. Nils Eriksson kan vara en bror till Jöns Eriksson på nr 5. Under Nils Erikssons tid är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten är 1645 på 2 tunnor. Lilla Per Larsson äger hemmanet 1644 samt 1649-1650.

Kågeträsk nr 2

Anders Jonsson är bonde på gården 1543-1561. År 1543 har gården $7\frac{1}{2}$ spannland åker (1,2 hektar) samt 11 lass äng. Anders Jonsson kallas 1547 för Anders Borgare. Möjligen var han köpman. År 1553 finns på gården 7 kor. Det finns en bror på gården 1552.

Karta 38. Kägeträsk ca 1700. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 6 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans nr 7, 3=5, 4=4, 5=1 och 6=2. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Han är sannolikt den Olof Jonsson som 1553-1554 fiskar i Storträsket i Jörns socken tillsammans med Anders i Kågeträsk. Anders är sannolikt Anders Jonsson i Lillkågeträsk. De får 286 kg gädda och abborre. Åren 1556-1557 fiskar Anders Jonsson tillsammans med Peder Jönsson och Anders Larsson i Tjärn. Gården är 1559 på 6 markland. Sonen Jon Andersson äger gården 1562-1579, 1583-1584 och 1587. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Jon Andersson 6 lod silver, 1½ skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 2 stutar om 1 år, 7 får samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderas till 105 mark och 7 öre.

Brodern Jakob Andersson äger gården 1580-1595. År 1591 gavs pengar till kyrkan i testamente efter Jakob Andersson. Möjligen har han dött då eller också gav han pengar efter brodern. Ny ägare på gården blev Nils Jonsson som ägde gården 1596-1623 samt 1632. Enligt Johannes Bureus anteckningar var han en son till Jon Olsson på Bureå nr 2. Nils Jonsson hade inga barn. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 9 kor, 2 ungtjurar, 5 får, 2 risbitar, 4 getter, 1 häst samt 3 lod silver. Nils Jonsson har 1601 2 tunnors utsäde och 6 kor. Gården hade 1609 6 spannländ och 1 skålsland åker (1 hektar). Nils Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Under denna tid har han ingen hustru i livet. Gården är 1620 på 2/3 mantal.

Anders Jakobsson som är en son till Jakob Andersson äger hemmanet 1610-1614 samt 1624-1641. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614. Visserligen står han i 1609 års hjonelagslängd som måg till Nils Jonsson, men med tanke på att Anders heter Jakobsson så verkar det sannolikt att hans far är Jakob Andersson. Bureus skriver också att Nils Jonsson var barnlös när Bureus skrev ner sina anteckningar (1608). Åren 1639-1640 är mantalet på 19/32. Nils Jonsson kan dock ha haft sonen Jon Nilsson som fanns i byn 1631. Men han var troligen född efter 1608.

Sonen Jakob Andersson (1615-1656) äger gården 1642-1656. Under hans tid är mantalet på 19/32 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 6 skäl. Olof Andersson är sannolikt en bror till Jakob Andersson. Olof Andersson var knekt 1629 och han dör samma år i Larsur? När han blev knekt vistades han i Stämmingsgården. Erik Andersson som kan vara en tredje bror var knekt 1645 och dog samma år på havet.

Kågeträsk nr 3

Jakob eller Jåper Hermansson äger gården 1539-1564. År 1543 har gården 8½ spannländ åker (1,4 hektar) samt 14 lass äng. På gården finns 1553 10 kor. Åren 1553-1555 fiskar Jakob Andersson i Buträsket och Kusträsket tillsammans med Jöns Björnsson i Byske. År 1554 fick de 154 kg gädda och abborre. Jakob Hermansson fiskar ensam 1556-1557. Gården är 1559 på 7 markland. På vintertinget 1560 bötar Jakob Hermansson 2 mark för lönskaläge.

Sonen Herman Jakobsson är bonde på gården 1565-1600. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger han 1 lod och 3 kvintiner silver, 1½ skålpund koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 1 stut om 1 år, 11 får samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderas till 104 mark och 1 öre.

Sonen Erik Hermansson innehar hemmanet 1599 samt 1601-1623. År 1599 har han 5 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 1 ungtjur, 7 får, 2 risbitar, 6 getter, 1 häst, 1 sto samt 5 lod silver. Gården är 1609 på 7 spannländ och 1 skålsland (1,1 hektar). Samma år har även sonen Jakob ett hushåll på gården. Erik Hermansson fiskar 1610 i Buträsket, Kusträsket samt i Långnästräsket. Han skattade för 6 mark gädda och 8 mark abborre. År 1613 brukades endast Buträsket men någon brukare finns inte angiven. Erik Hermansson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 sägs att Erik Hermansson varit död sedan länge. Sonen Jakob brukar hemmanet.

Sonen Jakob Ersson äger hemmanet 1613-1631 samt 1636. Mantalet är 1632 på 18/32. En bror till Jakob är sannolikt Jöns Eriksson som nämns i 1628 års roterings- och utskrivningslängd.

Sonen Per Jakobsson (1598/1602-1686) äger gården 1632-1655. Under hans tid är mantalet på 15/32 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 6 skäl. År 1640 lejer han Jon Larsson i Kusmark till knekt. Brodern Johan Jakobsson tjänstgör 1637 vid Piteå silververk.

7

Bomärke 1637.

En tredje bror är Herman Jakobsson som nämns i 1633 års roterings- och utskrivningslängd. Han far sedan sannolikt till Varuträsk eller till Källbomark. En fjärde bror var Jon Jakobsson som var landsknekt i Stämmingsgården 1627. Senare samma år bor han i kyrkstaden och har en ko.

Kågeträsk nr 4

Jöns Jonsson äger gården 1539. På gården finns då och under 1540-1550-talen, en måg. Mågen är sannolikt Nils Simonsson som är bonde på gården 1543-1555. År 1543 har han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 8 lass äng. Det finns 6 kor på gården 1553.

Mågen Peder Björnsson äger hemmanet 1556-1561. År 1559 är gården på 5½ markland. Hustru Britta innehar gården 1562-1564. Esbjörn Larsson äger gården 1565-1576. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 3 kor, 1 kviga om 1 år samt 4 får. Egendomen värderas till 36 mark och 2 öre. På sommartinget 1575 blev Esbjörns hustru åtalad för att hon stulit 5 skäl korn av sin granne. Hon blev dömd till döden men sedan benådad till kungens goda behag. Hon fick böta 80 mark.

Dottern Karin blev avrättad 1607 för sängaläge med Olof Andersson i Tåme, hans söner Hans och Jakob samt med Jon Olsson i Byske. System Lisbetta blev åtalad för sängaläge med Jon Olsson. Hon verkar ha klarat sig medan Jon Olsson och Karin blev avrättade. Olof Esbjörnsson som var måg på Ytterursviken nr 3 år 1609, var troligen en son till Esbjörn Larsson. Någon annan Esbjörn finns inte i Skellefteå under perioden 1539-1650.

Anders Persson var bonde på gården 1579-1619. Han var sannolikt en son till Peder Björnsson och Britta. År 1599 hade han 2 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 5 får, 2 risbitar samt 5 getter. Anders Persson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto samt 5 kor. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1 hektar).

En bror till Anders Persson var sannolikt Erik Persson som var knekt 1622-1629. Per Persson som troligen är en bror till Erik Persson var knekt 1623-1624. Han dog det sistnämnda året. Nils Persson var knekt 1630. Olof Persson var knekt 1621 och dog samma år vid Dreider i Livland.

Anders Perssons son Per Andersson ägde gården 1609-1613. Brodern Olof Andersson (- 1652) var bonde på gården 1614-1632 och 1635-1652. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. År 1635 betecknas han som husarm och utfattig.

Mågen Jöns Ersson ägde gården 1630-1635. Under hans tid var mantalet på 3/8. Möjligen var han från Drängsmark nr 6.

Kågeträsk nr 5

Jon Nilsson var bonde på gården 1539-1561. År 1543 hade han 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 11 lass äng. Det fanns 6 kor på gården 1553. Hemmanet var 1559 på 5 markland och 5 öresland. Åren 1553-1557 fiskar Jon Nilsson i Åselet i Byskeälven samt i Bergsträsket tillsammans med Lasse Persson i Ersmark. Fångsten var 108 kg gädda och abborre. Åren 1553-1560 fanns en måg på gården.

Mågen var sannolikt Márten Hinderesson som ägde gården 1561-1574. Vissa år kallas han för Andersson. Karin änka äger gården 1571 samt 1575-1582. Hon var troligen en dotter till Jon Nilsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 15 mark koppar, 3 kor, 1 stut om 1 år, 5 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 48 mark och 1 öre.

Sonen Anders Mártensson var bonde på gården 1583-1620. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 9 kor, 2 kvigor, 6 får, 2 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 1 sto samt 3 lod silver. Anders Mártensson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto samt 5 kor. År 1609 hade mågen Östen Olsson ett eget hushåll på gården. Samma år hade hemmanet 7 spannländ och 1 skälsland åker (1,1 hektar). Anders Mártensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618.

Mågen Östen Olsson ägde gården 1610-1628. Under hans tid var mantalet på ½. Sonen Olof Östenson (-1637-09-19) innehade hemmanet 1629-1633. Åren 1633-1637 var han knekt. Han dog 1637. Under hans tid var mantalet på ½.

Jöns Eriksson (1597-) ägde gården 1635-1647. Han kan vara en son till Erik Hermansson på Kågeträsk nr 3. Mantalet var 1635-1640 på ½ och från 1642 på 1/4. Hemmanet delades 1642 och ena delen av hemmanet blev Kågeträsk nr 1. Nils Eriksson som äger den delen kan vara en bror till Nils Eriksson. Skatten var 1645 på 2 tunnor. Jöns Eriksson beskrivs 1642 som fattig och han har 6 små barn. Han har detta året inte fått något från åkern. År 1643 skulle Jöns Eriksson och Hindrick Svensson i Stämmingsgården skaffa en duglig karl till nästa mönstring annars skulle Jöns Eriksson gå ut som knekt.

Stora Peder Larsson äger gården 1647-1679. Han var brukssoldat från 1648 och tjänstgjorde som gruvsdräng i Nasafjäll. Han heter som knekt Peder Grään. År 1664 är han bergsknekt i Kviksjöck.

Kågeträsk nr 6. Lillkågeträsk

Anders Jonsson äger gården 1539-1558. År 1543 har gården 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 4 lass äng. Anders i Kågeträsk fiskar 1553-1554 i Storsträsket i Jörns socken tillsammans med Olof Jonsson i byn. De fick 286 kg gädda och abborre. År 1555 fiskar han med Peder Jonsson i Tjärn, och 1556-1557 med Olof Jonsson i byn, Peder Jonsson och Anders Larsson i Tjärn.

Sonen Jon Andersson ägde gården 1579 samt 1588-1603. Han var husman 1579. År 1599 har Jon Andersson 2½ tunnas utsäde, 9 kor, 2 kvigor, 9 får, 3 risbitar, 4 getter samt 1 häst. Han har 1601 1½ tunnas utsäde, 1 häst och 5 kor.

Sonen Jon Jonsson är bonde på gården 1604-1613. Åkern är 1609 på 6 spannländ (1 hektar). Olof Jonsson som är knekt 1623 kan vara en bror till Jon Jonsson.

Nils Jakobsson Finne ägde gården 1613-1617. Han har inte kunnat betala Älvsborgs lösen utan betecknas som tiggare. År 1623 har gården 3 tunnländs skatt.

Mats Markusson (-1659) som kommer från Stavaträsk innehar hemmanet 1618-1639. År 1628 är åkerarealen på 7 spannländ. Under 1630-talet är mantalet på 7/16.

Sonen Jon Matsson var knekt 1629-1647. Han var sjuk i Marienburg i Preussen 1629. År 1636 blir han korpral. Jon Matsson finns 1638 i Greifswald. Han är sergeant 1642 och fältväbel 1647.

Brodern Nils Matsson (1613-) finns på gården 1633-1637. Brodern Olof Matsson (1602-1679) ägde gården 1632-1650-talet. År 1637 tjänstgör han som "bergssälle", dvs. gruvarbetare vid Piteå silververk.

Bomärke 1637.

Under hans tid är mantalet på 7/16 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. Åren 1633-1637 äger Olof Matsson även Tjärn nr 6.

Kågeträsk a

Mickel Olsson ägde ett hemman 1539-1546. År 1543 hade han 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. Möjligen kan hemmanet ha lagts under Kågeträsk nr 4 som ökar med 2½ markland 1543-1559. 2½ markland motsvarar arealen för det här hemmanet år 1543.

Kågeträsk övriga

Hustru Gunnil i Kågeträsk blev på sommaringet 1553 åtalad för att hon mördat sitt eget barn. Hon blev benådad från dödsstraff och landsförvisades (sades av landet). Dessutom fick hon böta 12½ mark. Tomas Nilsson blev på vinterringet 1590 dömd för lönskaläge. Han gav 4 mark. År 1623 var Nils Hansson knekt och vistades i februari samma år i Kurlands huvudstad Mitau. Jon Mårtensson var knekt 1629. År 1630 fanns Erik Jonsson i byn.

STAVATRÄSK.

Byn består av ett enda hemman under perioden 1539-1650. Mellan åren 1586 och 1633 finns en liten jord som kommer från hemmanet nr 1 vilken brukas av olika personer. Byn hade både 1543 och 1609 0,6 hektar åker. I många längder under 1500-talet redovisas gården i Stavaträsk under Kågeträsk by. Andra år står gården som en egen by. Bosättning har dock funnits i Stavaträsk sedan 1543. Möjligen kan den förste nybyggaren ha kommit från Kågeträsk. När malmen upptäckts i Nasafjäll på 1630-talet så hamnar byn vid silverbruksvägen mellan Skellefteå och gruvan. Vägen finns i alla fall 1638. Bonden på hemmanet blir även postbonde vid silverbruksvägen. I Stavaträsk sker byte av transporter mellan lappmarkens rentransporter och kustens hästtransporter. I beskrivningen till 1648 års karta står att gården har lika lägenhet och tillfälle som de andra grannarna i Kågeträsk by. Äldre skrivformer: Staffwatresk (1543), Staffuatresk (1557), Staffuatresk (1600).

Stavaträsk nr 1

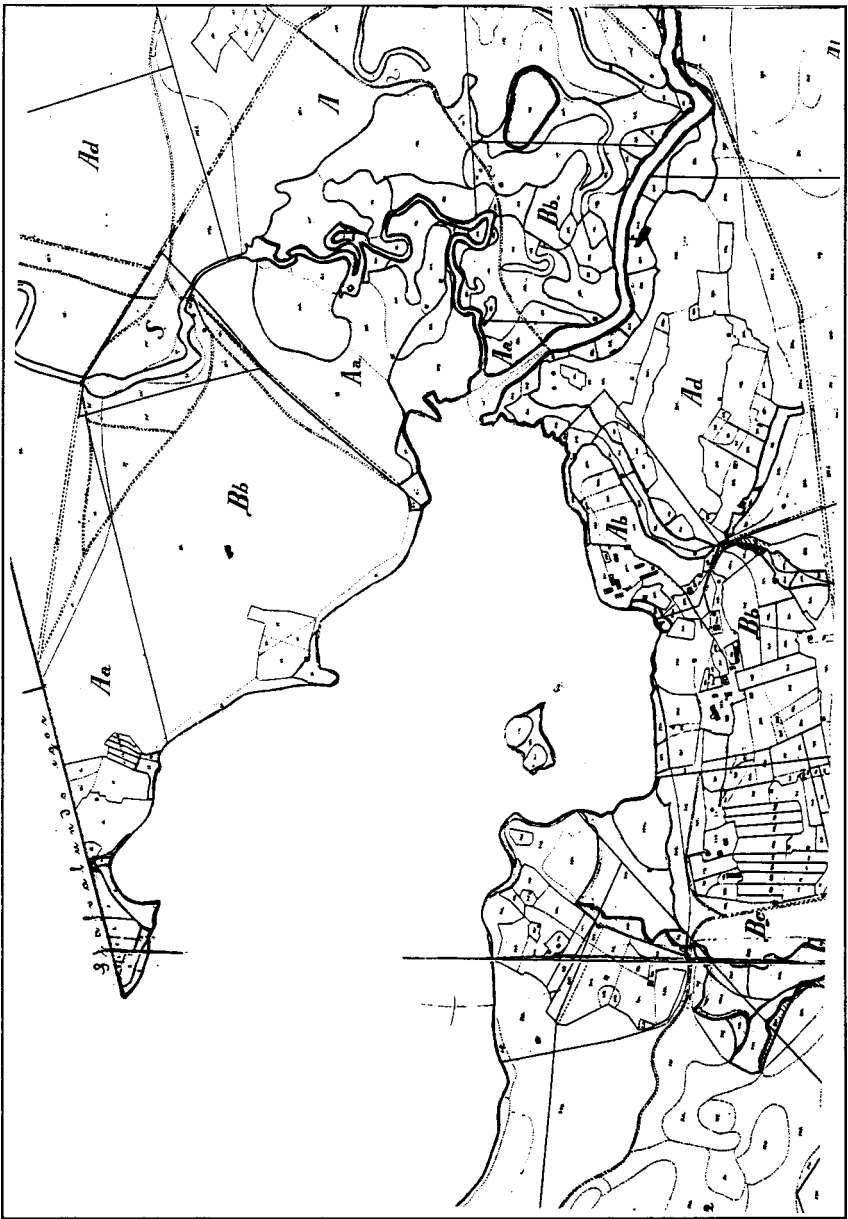
Jon Ersson var bonde på gården 1543-1561. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. Det fanns 4 kor på hemmanet 1553. Gården var 1559 på 3 markländ. Hustru Ingeborg äger hemmanet 1562 samt 1569-1574.

Peder Andersson ägde hemmanet 1563-1570. Han kan ha gift sig med hustru Ingeborg. På sommaringet 1563 fick han böta 1 mark för snatteri.

Markus Jonsson (-1632) som sannolikt var en son till Jon Ersson och Ingeborg ägde hemmanet 1571-1620. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark koppar, 3 kor, 4 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 41 mark och 7 öre. År 1579 betecknas Markus Jonsson som husman. I hjälpskattelängden från 1599 har han 1½ tunnas utsäde, 4 kor, 1 kviga, 8 får, 2 risbitar, 6 getter samt 1 sto. Markus Jonsson hade 1601 1 tunnas utsäde, 3 kor och 1 sto. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar), dvs. oförändrat från 1543. År 1610 fiskar Markus Jonsson i Stavsträsket (Staffz tresk) samt i Småträsket (Små tresk). Han skattar för 4 mark gädda och 6 mark abborre.

Sonen Mats Markusson äger gården 1610-1620. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1617-1619 betecknas gården som öde. I 1620 års boskapslängd betecknas Mats Markusson som bortrymd och det finns ingen boskap på gården. Gården var på 3/8 mantal. Mats Markusson återfinns sedan i Lillkågeträsk.

I en restlängd för Älvsborgs lösen från 1620 står att Mats Markusson sålde gården år 1619 till en finne vid namn Jören Hindersson. Jören Hindersson som kan vara en son till Hindrick Jöransson i Ersmark brukade gården år 1619. I en längd över ödehemman från år 1619

Karta 39. Stavaträsk 1881-1883. Laga skifteskarta upprättad av J. O. I. Sahlberg och L. Zethraeus. Hemmanet nr 1 i utgåvan är Ab på kartan. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

står att Eskil finne har rymt sin kos och ingen har brukat jorden. Eskil finne är en son till Hindrick Jöransson i Ersmark. Möjligen har de bägge bröderna brukat jorden tillsammans. Eskil finne finns sedan i Klutmark. Olof Nilsson innehar hemmanet 1621-1624. År 1623 har han 1 sto och 2 kor. Per Larsson (1583-) äger gården 1625-1647. Åren 1628-1630 är mantalet på 1/6 och 1639-1640 på 7/16. I 1638 års länsräkenskaper står att Per Larsson bor vid en stor ”sträckväg” mellan Skellefteå och lappkyrkan i Arvidsjaur. Han måste utstå mycket gästning av resenärerna. Därför fick han samma nedsättning av skatten som Gråträskborna i Piteå socken hade. Per Larsson är skattefri i 1639-1640 års jordabok eftersom han bor vid bruksvägen i lappmarken. Per Larsson är postbonde 1647 efter silverbruksvägen. Möjligen flyttar han sedan till Bjurvattnet nr 2.

Under åren 1634-1635 samt 1649 står Olof Persson för hemmanet. Sannolikt flyttar han till Bjurvattnet nr 2. År 1630 finns på gården hustru Karin som har en del som är på 3/16 mantal. Moses Olsson står för hemmanet i vissa längder 1642-1645. Under hans tid är mantalet på 7/16 och skatten på 3 tunnor och 4 skäl. År 1644 var Moses Olsson postbonde efter silverbruksvägen. Jon Olofsson ägde hemmanet 1649-1683. Han kom från Bjurvattnet nr 2 och var en son till Olof Persson.

Stavaträsk a

Vid roteringens införande 1695 frågade kommissionen efter den rök i Stavaträsk som hade avhysts 1642. Bonden i Stavaträsk, Mats Jonsson, menade att det bara var en ”brukzkarls jord” på 1 tunnland som sedan lades till Stavaträsk nr 1. Men jorden hade även kommit från det hemmanet.

Jon Håkansson äger hemmansdelen 1586-1594. Han kan vara identisk med den Jon ”Hälieson” som enligt Johannes Bureus var gift med Cecilia Andersdotter, en dotter till Anders Olsson i Frostkåge. Makarna skulle ha bott i Stavaträsk. Möjligen kan Jon Håkansson komma från Gummark där det finns en person med detta namn 1567. Jon Håkansson kan eventuellt ha flyttat till Storkåge där det finns en person med detta namn 1599.

Jon Ersson äger en hemmansdel 1599-1603. I hjälpskattelängden från 1599 hade han 1½ tunnas utsäde, 4 kor, 3 kvigor samt 1 sto. År 1601 hade Jon Ersson 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor.

Nils Larsson har en hemmansdel 1613-1618. Han har erlagt Älvsborgs lösen 1613, men inte de övriga åren. År 1614 har Nils Larsson rymt från gården enligt en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620. Gården betecknas som öde 1614-1616.

Landsknekten Östen Andersson innehade jorden 1623-1628. År 1628 var mantalet på 1/8. Östen Andersson kommer troligen från Ersmark nr 15. Hustru Marit äger gården 1630. Sonen Anders Östensson är bonde på gården 1629-1633. Sedan försvinner spåren efter hemmansdelen.

Stavaträsk övriga

Lars Olsson var knekt 1613-1618 och hade varit ute i kriget hela tiden. Johan Jonsson var knekt 1623.

GRANBERGSTRÄSK.

Olof Andersson Finne brukade ett nybygge 1636-1638. År 1637 fanns här 1 föl, 1 ko, 1 kalv samt en ung get. Det fanns ingen odlad jord. Olof Andersson betecknades som nybyggare.

Granbergsträsket var ett fjällträsk från 1553 och brukades av bönder i Bodan och Medle. År 1610 brukades fjällträsket av en bonde i Lund. Senare samma år beskriver bönderna sjön som öde. Men sjön brukades ännu 1617. Äldre skrivformer: Gren tresk (1553), Gränbergs tresk (1570), Granbergz tresk (1610).

ÅLSÅN

I domboken från 1674 (s 951) står att Erik Jöransson har slagit sig ner vid "Ulfån" för några och 20 år sedan. Han hade brutit upp åkrar men sedan hade stället blivit öde. Möjligen kan Erik Jöransson vara en son till Jören Hindersson Finne som fanns i Stavaträsk 1619.

Jöns Ersson i Olfån nämns i kyrkoräkenskaperna 1664-1665. Hustrun dör 27 december 1670. Östen Jönsson i Ulfån gifter sig 1664 och ger brudpenningar till kyrkan. Erik Jönsson som var en bror till Östen gifter sig 1659. Han dör 1675. Efter 1675 försvinner anteckningarna om gården vid Ålsån.

Ån var ett fjällträsk från 1553 och brukades av bönder i Storkåge, Medle och Tjärn. Vattendraget brukas ännu 1617. Gamla skrivformer: Olfz ånn (1553), Olfån, Ulfån (1664), Ulfån (1674).

Litteratur: *Boken om Ullbergsträsk*, Ullbergsträsk 1971, 266 s. ill.

BJURVATTNET

Byn består av två hemman under perioden. Ena hemmanet hade sannolikt tillkommit genom delning strax före 1539. Åkerarealen är 1543 2,2 hektar och 1609 1,6 hektar varav 0,3 hektar var obrukad. Ett fisketräsk under byn var 1543 värderat till 2 spannländ. En bonde har under 1550-talet fjällträskfiske i Hedträsket och Klockträsket. Under 1560-talet nyttjar byn fjällträsket Njusträsket (Niurs tresk) som ligger söder om byn och på södra sidan av Skellefteälven. Sjön brukas 1610 av en bonde i byn. År 1559 var sjön Bjurvattnet byns hemträsk där man fiskade med en not och 15 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1 lispund och 5 mark. År 1802 har byn fäbodan vid Gillervattnet och Stavträsket. Men man nyttjar flera sjöar runt byn, bl. a. Njusträsket och Bjurlidträsket. Äldre skrivformer: Biuruatn (1539), Biuluatn (1545), Biulewatn (1547), Biuleuatn (1557), Biuluatn (1581), Biulwtne (1600).

Bjurvattnet nr 1

Olof Mickelsson är bonde på gården 1539-1561. Han är sannolikt en bror till Tomas Mickelsson som äger Bjurvattnet nr 2. Bägge hemmanen har samma åkerareal och antal lass äng 1543. Därför är det troligt att bägge hemmanen varit ett enda strax före 1539. Gården har 1543 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 6 lass äng. År 1553 finns det 6 kor på gården. En Örjan Persson i Bjurvattnet fiskar 1557 i Lillträsket. Namnet torde avse Bjurlidträsket som ännu på 1800-talet kallades för Lilla Bjurvattnet. Möjligen fanns Örjan Persson på detta hemman. Hemmanet är 1559 på 5 markland och 3½ öresland.

Sonen Mickell Olsson äger hemmanet 1561-1567. Hustru Kerstin innehar gården 1568-1570. Nils Andersson är ägare 1569-1585. Han har sannolikt gift sig med hustru Kerstin. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Andersson 1 skålpund koppar, 4 kor, 6 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 60 mark. Hustru Kerstin är ägare igen 1586-1593.

Hans Pålsson äger gården 1594-1595 samt 1597. Nils Persson är bonde på gården 1599-1601. I hjälpskattelängden från 1599 har han 4 tunnors utsäde, 3 kor, 3 får samt 2 getter. År 1610 finns en Jakob Persson i Bjurvattnet som fiskar i ett fjällträsk "Niuus t:", dvs. Njusträsket. Sjön finns med på kartan över Bjurvattnet från 1802 och ligger söder om byn och på södra sidan av Skellefteälven. Troligen bor Jakob Persson på detta hemman.

Anders Nilsson äger hemmanet 1602-1611. Per Andersson innehar gården 1621-1640. Under hans tid är mantalet på ¼ och skatten är på 2 tunnor. Sonen Nils Persson blir knekt

1630. Han finns då i Stämmingsgården. Brodern Anders Persson (1609-) finns på gården 1637. En tredje son är Herman Persson (1609-1691?) som äger hemmanet 1640-1680. År 1650 är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten är 1645 på 2 tunnor.

Bjurvattnet nr 3

Tomas Mickelsson ägde gården 1539-1549. Han var sannolikt en bror till Olof Mickelsson på Bjurvattnet nr 1. Bägge gårdarna hade 1543 samma åkerareal och samma antal lass äng. År 1543 hade gården 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 6 lass äng. Sonen Östen Tomasson äger hemmanet 1551-1552. Åren 1553-1557 finns han sannolikt på Klutmark nr 4.

Brodern Siffrid Tomasson innehar hemmanet 1553-1557. Han har 6 kor 1553. Siffrid fiskar i Klockträsket (Klokbergx tresk) och Hedträsket (Hede treskitt) 1553-1555 tillsammans med Jöns Andersson i Medle. Sjöarna ligger mellan Boliden och Jörn. År 1554 fick de 57 kg gädda och abborre.

Brodern Östen Tomasson är tillbaka som ägare 1558 och äger hemmanet till 1569. Gården är 1559 på 5 markland och $3\frac{1}{2}$ öresland. Sonen Tomas Östensson äger gården 1570-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han $2\frac{1}{2}$ lod silver, 2 skålpund koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 12 får, 1 svin, samt häst och sto för 15 mark. Egendomen värderas till 121 mark och 2 öre. Barbro änka innehar gården 1575-1581.

Anders Persson är bonde på gården 1582-1588. Olof Ersson äger hemmanet 1589-1590. Nils Christierson äger gården 1591-1612. Han kommer troligen från Kroksjön nr 1. I 1599 års hjälpskattelängd har han 5 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 1 ungnöt, 12 får, 7 getter samt 1 sto. Nils Christierson har 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor. År 1609 har gården 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,4 hektar).

Olof Olsson är bonde på gården 1613-1633. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas gården som öde, men Olof Olsson brukar likväl sin jord, men han har inte betalat skatten. I en annan längd från samma år betecknas Olof Olsson som tiggare. Mantalet är 1620 på $\frac{1}{4}$ och 1630 på $\frac{5}{16}$. Det sistnämnda året har gården 5 spannländ åker. Sonen Olof Olsson var knekt 1629 och dog samma år i Ränder. När han blev utskriven fanns han i Kägeträsk.

Olof Persson (-1670) ägde gården 1635-1660. Möjligen fanns han i Stavaträsk innan han kom till Bjurvattnet. År 1635 betecknas han som husarm och utfattig. Under hans tid är mantalet på $\frac{5}{16}$ och skatten är på 2 tunnor och 4 skäl. Olof Eriksson är bergsknekt 1642-1644. Han var lejd av Anders Persson i byn. 1650 äger han hemmanet som då var på $\frac{5}{16}$ mantal. Anders Jakobsson är knekt 1643-1646. Han skrivs ut för Olof Persson. När han blev utskriven vistades han i Medle. År 1646 tjänstgör han i Piteå silververk "under Gardie".

VARUTRÄSK

Byn hade 3 hemman under perioden. Ett hemman var förmodligen tillkommet genom delning strax före 1539. Åkerarealen var 1543 3,2 hektar, 1609 2,9 hektar varav 0,6 hektar lägda. År 1700 var åkerarealen 3,9 hektar och 0,2 hektar var obrukad. Ett litet fisketräsk var 1543 skattlagt till 1 spannland. En bonde i byn har fjällträskfiske i ”Miöll vattnet”, (troligen Gillervattnet), och andra år i Lilla Bjurvattnet (Bjurlidträsket). År 1559 är Varuträsket byns hemträsk där man fiskar med en not och 4 lagnar (nät). Skatten uppgick till 15 mark. Äldre skrivformer: Warutrex (1539), Warutresk (1543), Varutresk (1547), Warutresk (1557), Warutreske (1581), Varutresk (1600).

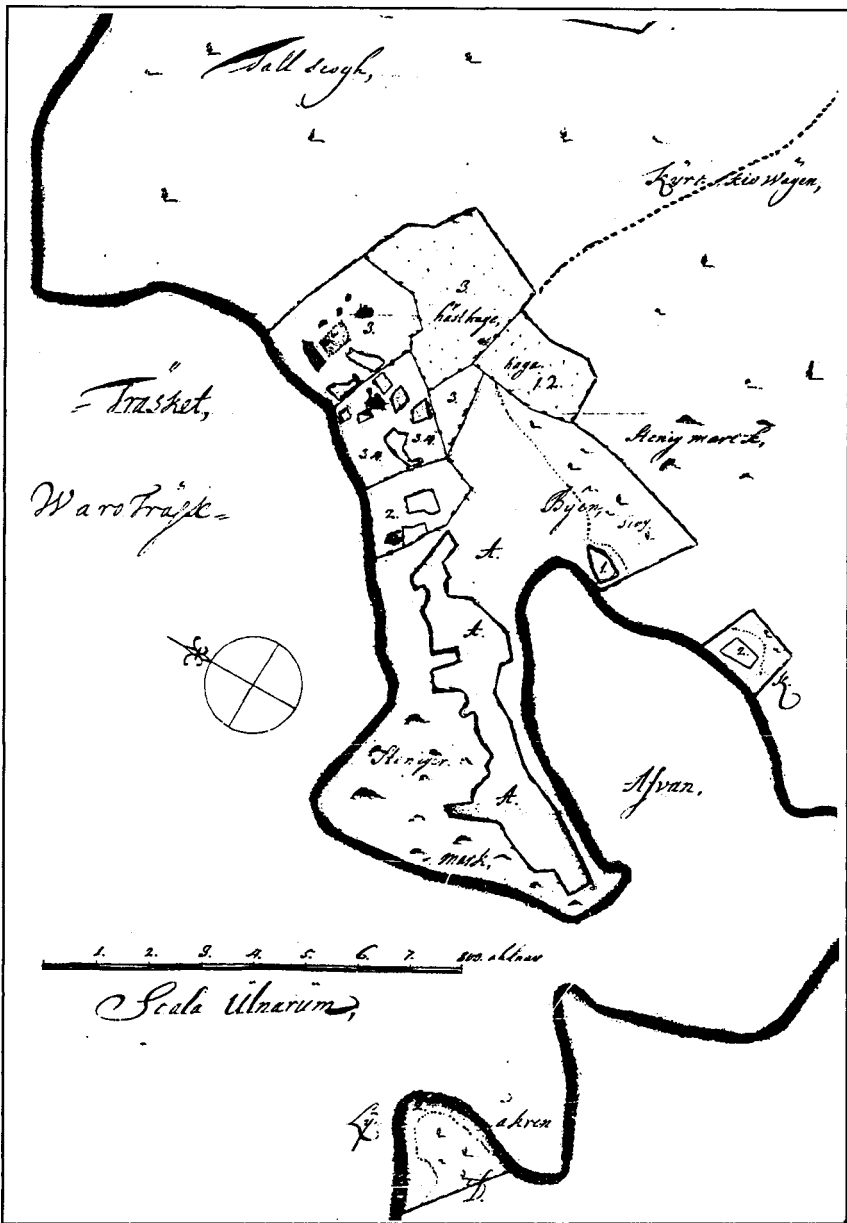
Varuträsk nr 1

Per Åsvedsson ägde gården 1539. Lars Andersson var bonde på gården 1543-1588. År 1543 hade han 10 spannland åker (1,6 hektar) samt 8 lass äng. Lars Andersson fiskade 1553-1555 i Mjövattnet (Mjöll vatne). Året därpå fick han 57 kg gädda och abborre. Åren 1556-1557 fiskade han i Lilla Bjurvattnet (Lisle biulevatn). Under 1800-talet kallas Bjurlidträsket vid Boliden för Lilla Bjurvattnet. Lars Andersson är nämndeman 1557-1582. Desstuom är han kyrkvård 1568-1570. År 1556 kallas Lars Andersson för Långe Andersson. Gården är 1559 på 7 markland och 1 öresland. Anders Larsson som är knekt 1562 är sannolikt en son till Lars Andersson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lars Andersson 12 lod silver, 112 mark pengar, ½ skålpund tenn, 2 skålpund och 5 mark koppar, 11 kor, 3 kvigor om 2 år, 20 får, 13 bockar och getter, 3 svin, samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 354 mark och 3½ öre.

Sonen Olof Larsson ägde gården 1589-1597. År 1610 fiskar han i Bjurvattnet och skattar för 3 mark gädda och 11 mark abborre. Sannolikt fiskar han i Lilla Bjurvattnet, dvs. Bjurlidträsket. Det kan vara så att uppgiften från 1610 är gammal och avser ett tidigare år. År 1610 hade Olof Larsson frånträtt sitt hemman sedan länge.

Sonen Per Olsson innehade hemmanet 1598-1627. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 6 kor. År 1609 var gården på 7 spannland (1,1 hektar) samt 1 spannland i linda (0,2 hektar). Per Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613 men inte de övriga åren. Han beskrivs som utfattig och han går och tigger.

Per Olsson hade en bror, Anders Olsson, som hade ett hemman 1602-1620. Hemmanet var 1609 på 2 spannland (0,3 hektar) samt 2 skålsland i linda (0,1 hektar). Anders Olsson betecknas 1611-1612 som knekt. Han har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknas som öde 1614-1617. I restlängden till Älvsborgs lösen från 1620 står att Anders Olsson ”är bortdragen” och det finns ingen boskap på gården. Hans bror och syster brukar jorden. Mantalet var på 1/6. Brodern Per Olsson står för hemmanet 1618-1619. Jorden har sedan gått tillbaka till Per Olssons gård.

Karta 41. Varuträsk 1701. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Hemmansnumreringen i utgåvan motsvarar siffrorna på kartan. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Per Olssons son Olof Persson är bonde på gården 1628-1633. År 1624 var Olof Persson knekt. Mantalet är 1632 på ½. System Britta piga äger gården 1634-1635. Anders Persson (1612/1613-1692) som sannolikt var en bror till Britta och Olof Persson äger gården 1635-1680. Under hans tid var mantalet på 9/16 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. År 1642 beskrevs Anders Persson som fattig och han hade inte fått något från åkern detta år. Han hade 2 kor. Samma år blir han uttagen till knekt för sitt eget hemman, men han verkar inte gå ut som soldat. Tomas Olofsson betecknas 1648 som en gift soldat. Han kan vara en son till Olof Persson.

Varuträsk nr 3

Gården ägdes 1539-1564 av Nils Ersson. Gården var 1543 på 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 8 lass äng. Per Ersson som äger ett hemman i byn är sannolikt en bror till Nils Ersson. Per Erssons hemman saknar areal 1543 så förmodligen brukar han en del av arealen som Nils Ersson hade. De bägge hemmanen hade varit ett enda före 1539. År 1553 fanns det 6 kor på gården. Gården var 1559 på 3 markland och 2½ öresland. Detta hemman var något större än Per Erssons hemman.

Sonen Jon Nilsson ägde hemmanet 1565-1568. Ingeborg änka innehade gården 1569-1572. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 3 mark koppar, 3 kor, 2 getter samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 39 mark och 5 öre.

Jon Nilssons bror Anders Nilsson var bonde på gården 1573-1600 samt 1604. Hans son Nils Andersson ägde gården 1601-1627. År 1601 hade han 1 tunnans utsäde samt 2 kor. Gården hade 1609 4 spannländ och 3 skälsländ åker (0,7 hektar). Nils Andersson kan inte betala Älvsborgs lösen 1613-1618 utan han beskrivs som utfattig och tiggare. År 1619 betecknas Nils Andersson som krympling. Hemmanet är 1620 på ¼ mantal.

Mårten Christierson innehade hemmanet 1628-1630. Gården hade 1628 5 spannländ åker och mantalet var 1630 på 5/16. Mårten Christierson var landsknekt 1630 och verkar ha dött samma år. Han blev utskriven till knekt i Degerbyn. Mårten Christierson kan möjligen vara från Kattisträsk nr 2.

Hustru Karin som är knektänka äger gården 1631-1642. Under hennes tid är mantalet på 5/16 och skatten på 2½ tunna. År 1634 beskrivs hon som fattig och hennes man dog i fiendeland. Det står också att barnen svälter ihjäl. Karin kan vara en dotter till Nils Andersson.

Herman Jakobsson äger hemmanet från 1637 och in på 1650-talet. Han var bergsknekt 1640-1648. Herman Jakobsson gick ut för sitt eget hemman och blev knekt för Myckle. Han kan vara från Kågeträsk där det finns en person med detta namn 1633. Men det är inte helt säkert eftersom det även finns en Herman Jakobsson i Källbomark. År 1645 betecknades Herman Jakobsson som fattig bergsknekt.

Varuträsk nr 4

Gården ägdes 1539-1569 av Per Ersson. Han är bror till Nils Ersson på Varuträsk nr 3. Per Erssons hemman har inga arealuppgifter 1543 utan brukar tydligen en del av broderns hemman. Sannolikt var de bägge delarna ett enda hemman före 1539. År 1553 finns det 3 kor på gården. Gården har 1559 2 markland och 6½ öresland, dvs. något mindre än Nils Erssons hemman.

Sonen Anders Persson äger hemmanet 1570-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark koppar, 5 kor, 1 kviga om 1 år, 8 getter samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 69 mark och 1 öre. En bror till honom är sannolikt Per Persson som på vintertinget 1571 fick böta 1 mark för lönskaläge. En tredje bror är Erik Persson som äger hemmanet 1573-1599. En fjärde bror kan den "Lösings Karl Peder skreddare" vara som nämns vid Älvsborgs lösen. Han hade 60 mark i pengar. Han är nästan den ende i Skellefteå socken som nämns vid Älvsborgs lösen som inte hade ett hemman. Hans namn torde ha varit Karl Person. Hindrick Mårtensson är bonde på gården 1600-1601. Anders Ersson vilken troligen är en son till Erik Persson äger gården 1605-1620. År 1609 är gården på 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Anders Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613 men inte de övriga åren. Gården brann ner 1617. År 1620 berättas att Anders Ersson var utfattig och gick som tiggare. Men det framgår av en annan längd att han var död samma år. Nu var mantalet på 1/4.

Sonen Erik Andersson (1587-) innehade hemmanet 1621-1641. Åren 1639-1640 var mantalet på 9/32. Gården brann ner på nytt 1634. Elden hade utbrutit på natten när folket låg och sov. Mesta delen av gården blev förstörd liksom kläder och kreatur. Folket slapp nått och jämt undan med livet. En bror till Erik Andersson kan Jon Andersson vara. Han var knekt 1629 i Myckle.

Hustru Lucia ägde gården 1642-1643. Åren 1642-1643 nämns en hustru Mariet som är fattig. Hennes skatt var på 2 tunnor och 2 skäl. Är det en felskrivning för hustru Lucia? Dottern Britta piga står för hemmanet 1644-1650. Mantalet var 1650 på 9/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 2 skäl. Brodern Anders Ersson var knekt 1643-1645. Han gick ut för sitt eget hemman. Anders Ersson dog 1645 på havet. Brodern Jon Eriksson ägde gården på 1650-talet.

Varuträsk övriga

Johan Jonsson var knekt 1624. Han var sjuk och stannade hemma.

Ön som bestod av ett enda hemman räknades som en egen by och fanns fram till 1602 då byn lades under Degerbyn. Gården låg på en höjd mellan Stensvedjan och Brönet inom nuvarande Degerbyn. Vissa år redovisas bonden på Ön under Varuträsk och andra år under Degerbyn och Stämmingsgården. En del år redovisas han under bynamnet Ön eller Öjebyn. Åkerarealen var 1543 1,9 hektar. År 1559 sägs att Ön har inte något hemträsk men måste betala 2 mark i torr fisk. År 1560 framgår att bonden på Ön fiskar gädda och mört på mete. Äldre skrivformer: Ön (1539), Önn (1543), Öyebyn (1547), Ön (1557), Öyeby (1559), Ön (1584), Ön och Degerbyn (1604).

Litteratur: *Degerbyn från forntid till nutid*, Skellefteå 1985, 295 s. ill.

Ön a

Anders Olsson ägde gården 1539-1548. År 1543 hade han 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 15 lass äng. Sonen Nils Andersson var bonde på gården 1549-1592. Det fanns 7 kor på gården 1553. År 1559 var gården på 6 markland. I början av 1560-talet fanns en måg på gården. Han var sannolikt identisk med den Per Mårtensson som var knekt 1562. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Andersson 15 mark koppar, 3 kor samt 4 getter. Egendomen värderades till 40 mark och 5 öre.

Nils Anderssons son Anders Nilsson ägde hemmanet 1593-1602. Det sistnämnda året kallas han för husman. I 1599 års hjälpskattelängd har Anders Nilsson 3 tunnors utsäde, 3 kor, 1 kviga, 2 får, 1 risbit, 2 getter samt 1 sto. År 1601 hade han 1 tunnans utsäde och 2 kor. Ön läggs under Degerbyn 1602.

I kyrkoräkenskaperna för 1614 nämns en Olof Andersson i Ön. Möjligen kan han vara en son till Anders Nilsson. Samma år har Lasse Andersson i Degerbyn en dräng som heter Olof Andersson som blir åtalad för att han lägrat en ”kona”, Olof Christierrssons dotter i Norsjö. Han fick böta 3 mark.

I dag finns grunderna efter gårdens byggnader kvar. De finns markerade på 1985 års ekonomiska karta. Se karta vid Orrby.

STÄMNINGSGÅRDEN

Byn hade 4 hemman 1539-1599. Sedan är antalet 5 fram till 1620. Under tiden 1620-1640 läggs två av byns ursprungliga hemman ner och marken blir urfjäll och utjord under Lund, Degerbyn och Myckle. Ett av byns hemman delas omkring 1620. Efter 1648 har byn på nytt 4 hemman. Byn hade 1543 4,6 hektar åker, 1609 5,8 hektar varav 0,2 hektar obrukad och 1700 7,2 hektar varav 2,8 hektar obrukad.

Byn var ett centrum för kvarnnäringen i bygden från 1500-talet och till 1900-talets början. På 1540-talet fanns det 5 kvarnar i byn som var skattlagda till 5 spannländ. År 1631 fanns i byn 3 kvarnar där följande byar malde sin säd: Stämninggården, Degerbyn, Sunnanå, Rönnbäcken, Boviken, Ursviken, Klutmark, Hedensbyn, Myckle, Medle, Lund, Furunäs, Bergsbyn, Tjärn, Böle, Morön och Tuvan.

Under 1550-talet fiskar 3 bönder i byn i fjällträskan Stavträsket, i Västra och Östra Småträsk, Sandträsket och i Järvträsket. År 1559 sägs att byn har inte något hemträsk men får betala ½ lispund torrfisk i skatt.

Kyrkoherden hade 1543 4 lägdor som uppgick till 1½ spannländ (0,3 hektar). År 1547 berättas att jorden var skattejord som nyttjades av Prästbordet som äng eftersom man hade dåligt med denna typ av mark. Jorden uppgick till 3 markländ och 5 öresländ. År 1560 sägs att jorden har av ålder legat under Prästbordet. Prästbordet fick 1553 2 lass äng av sina utängar i Stämninggården. År 1874 sålde Prästbordet marken i Stämninggården. Åren 1539-1650 finns en mängd smeder i byn, närmare bestämt 9 stycken. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till mulbete, ved och gärdselvirke. Man har ingen timmerskog och fiske utan bara lite fiske i älven (Klintforsån). Äldre skrivformer: Stemesgården (1539), Stemesgården (1543), Stemesgården (1547), Stemmesgården (1557), Stemesgarden (1581), Stemnisgården (1600).

Litteratur: Lundström, Ulf & Berggren, Siv: *Stämninggårdens by - en liten historik*, Skellefteå 1980, 87 s. ill. Duplic.

Stämmingsgården nr 1. Råningen

Gården bildades 1599 och bröts sannolikt ut från Stämmingsgården nr 3. Hans Olsson ägde gården 1599-1602. Han var sannolikt en bror till Erik Olsson på nr 3. Han fanns i byn 1577 och nämns i registret över unga män. År 1593 var han knekt under Carl Börjessons fänika vilken låg i Estland detta år. Krig rådde med Ryssland. Hans Olsson hade i hjälpskattelängden 1599 2 tunnors utsäde samt 2 kor. Åren 1601-1602 betecknas han som husman.

Jon Persson äger gården 1604-1632. Han betecknas 1604-1605 som husman. Gården har 2 spannländ åker (0,3 hektar) 1609. Jon Persson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618 utan det står om honom att han går och tigger. År 1622 kallas han för Jon i Råningen. Ännu på 1880-talet kallades åkrarna runt gården för Råningsgården. Under 1620-talet och början av 1630-talet är mantalet på 1/8.

Hustru Agnes äger hemmanet 1629-1639. Hon är sannolikt änka efter Jon Persson. År 1630 hade hela åkern frusit för henne. Hon har en ko 1635. År 1634 står om hustru Agnes att hennes man finns i fiendeland. Samma år hade åkern frusit för henne.

Jon Persson är sannolikt far till den Per Jonsson som 1620 hade varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han är knekt till 1621 då han dör i Riga. Hustru Kerstin som troligen är änka efter Per Jonsson äger gården 1639-1654. Hon betecknas som en fattig knektänka. År 1628 ger hon pengar till kyrkan efter maken. Likadant gör hon 1644 då hon kallas för Kerstin i Råningen. Under hennes tid är mantalet på 1/8 och skatten på 1 tunna.

Nils Persson som sannolikt är en son till Per Jonsson var knekt 1647-1648. Han lejdes av Nils Mosesson i byn. När han blir knekt vistas han i Varuträsk.

Stämmingsgården nr 3

Anders Nilsson var bonde på gården 1539-1548. Sonen Olof Andersson ägde hemmanet 1543-1578. År 1543 hade gården 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 12 lass äng. Det fanns 11 kor på gården 1553. Hemmanet hade 1559 7½ markland åker och äng. Olof Andersson fiskade 1553 i Stavsträsket och i Östra och Västra Småträsk tillsammans med Clemet Olsson i byn. Fångsten bestod av gädda och mört. I början av 1550-talet finns en bror på gården. Han är sannolikt den Anders Andersson som på sommaringet 1548 blev åtalad för mökränkning. Han gav 7 mark samt 2 mark till biskopen. Anders Andersson är sannolikt identisk med den Anders Smed i Stämmingsgården som på sommaringet 1555 fick böta av orsak som inte redovisas i saköreslängden.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Andersson 16 mark koppar, 5 kor, 1 stut om 1 år, 5 getter samt 7 får. Egendomen värderades till 83 mark och 4 öre.

Sonen Erik Olsson äger gården 1579-1620. Han har sannolikt brodern Hans Olsson som blir knekt och som 1599 bryter ut en del från hemmanet som blir Stämmingsgården nr 1. Erik Olsson hade 1599 5 tunnors utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 2 får, 2 risbitar, 2 getter samt 1 sto. År 1601 hade han 1½ tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Åren 1604-1606 kallas Erik Olsson för husman. Gården hade 1609 6½ spannländ åker (1 hektar). Mantalet är 1619 på 3/8. Hustru Lucia innehar gården 1620.

Sonen Anders Ersson betalar Älvsborgs lösen 1613-1617. År 1620 betecknas han som arm och utfattig och han saknar ko. Han bryter sedan ut en del av hemmanet - se Stämmingsgården 3b. Anders bror Olof Ersson betalar Älvsborgs lösen 1618. Åren 1614-1615 har han stått för gården som då betecknades som öde. Redan 1609 hade han ett eget

hushåll på gården. Olof Ersson äger sedan hemmanet 1621-1644. Under 1620-1630-talen är mantalet på 1/4. Under 1640-talet är det på 3/16.

Olof har en bror som heter Moses Ersson vilken var knekt 1623-1629. Han dog 1629 ”på resa su (d?) på”. År 1628 hade han del i broderns hemman. Samma år blev han korpral. Moses Ersson är sannolikt identisk med den Moses Persson som var knekt 1613-1618 och som var ute i kriget hela tiden. Troligen är Persson en felskrivning. Hans namn har sannolikt felskrivits ännu en gång. I 1627 års boskapslängd kallas han för Moses Olsson och betecknas som knekt. Han hade då 1 ko, 1 gammal get samt 1 gammalt får. Moses Ersson har sonen Tomas Mosesson som är knekt 1646-1650. År 1646 tjänstgjorde han vid Piteå silververk. Brodern Nils Mosesson blir uttagen till knekt 1647-1648 men han lejer Nils Persson i sitt ställe. Senare tar han över hemmanet nr 4.

Olof Erssons son Olof Olofsson äger gården 1644-1678. År 1644 var mantalet på ¼ och 1650 på 23/64. Det sistnämnda året hade farbrodern Anders Erssons hemmansdel återgått till hemmanet. Skatten var 1648 på 3 tunnor. Olof Olofsson var bergsknekt 1646 då han tjänstgjorde som smed i Silbojokk. År 1662 tjänstgör han som bergsknekt i Kvikkjokk. Hans soldatnamn var Olof Stem.

Brodern Nils Olofsson blev knekt 1631 då han vistades i Ostvik. Han dog den 7 oktober 1637.

Stämmingsgården 3b

Anders Ersson (1583-) som var en son till Erik Olsson på Stämmingsgården nr 3 bröt ut en hemmansdel 1621. Han ägde hemmanet 1621-1637. Under hans tid var hemmanet på 1/6 mantal. År 1635 äger han 1 ko och ett ungt sto. Hustru Malin innehar gården 1639-1648. Hon betecknas som fattig under hela hennes tid som ägare till gården. Åren 1644 och 1647 vistas hon i Bergsbyn. Sonen Olof Andersson ägde gården 1640-1644. Han var silverbruksknekt 1642. Då hade han 2 kor och skatten var på 1 tunna och 3 skäl. Samma år är mantalet på 11/64. En bror till Olof Andersson var sannolikt Per Andersson som var knekt 1638. Efter 1648 går hemmanet tillbaka till hemmanet nr 3.

Stämmingsgården nr 4

Hemmanet bröts ut från Stämmingsgården nr 5 åren 1618-1619. Nils Sunesson ägde gården 1619-1621. Han var en son till Sune Clemetsson på nr 5. Han fick böta 3 mark 1613 för att han lägrat pigan Karin. År 1622 kom ett mål upp på tinget där Nils Sunesson hade fått barn med sin piga Marita Persdotter som kom från Fällfors. När hon berättade för husbonden att hon var med barn sade Nils Sunesson att någon av oss måste rymma. ”Det är bättre att jag rymmer, för om du rymmer förstår många vad som har skett”. Efter detta blev ”Marita illa till frids”. När Marita skulle föda gick hon ut i ett stall och dit kom Nils och frågade hur det var fatt. Hon hade då fött barnet och han frågade henne om folk visste om det. Marita svarade då nej. Då sade Nils att hon skulle vara tyst så att ingen hörde henne. Därefter gick Nils ut och Marita satte sig på barnet och krossade huvudskålen. Det framgår inte av protokollet hur brottet blev upptäckt. Bägge dömdes till döden och domen skickades till hovrätten som fastställde den. Den 31 december 1623 blev Nils Sunesson och Marita Persdotter avrättade.

Sven Hansson innehade hemmanet 1624-1627. Olof Larsson finns på gården 1627-1628. År 1628 har gården 5 spannländ åker (0,8 hektar). Sedan verkar gården ligga öde ett tag och

det tas upp 1636 av Hindrick Svensson Smed. Han hade sannolikt tidigare ägt Stämmingsgården b. Åren 1629-1632 bor han i kyrkstaden och 1635 finns han i Degerbyn där han äger ett litet hemman på 1/8 mantal. Hindrick Svenssons hustru dog 1638, enligt kyrkoräkenskaperna. År 1650 är mantalet på 3/16 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Hindrick Svensson betecknas 1646 som fattig och i längden står att han tagit upp ett ödehemman. Hindrick gjorde smidesarbeten till kyrkan 1651 och fick betalt för ett års smide. Hindrick Svensson ägde hemmanet till sin död 1653. Därefter tas hemmanet över av Nils Mosesson från hemmanet nr 3 i byn.

Stämmingsgården nr 5

Clemet Olsson Smed var bonde på gården 1539-1582. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 6 lass äng. Det fanns 10 kor på gården 1553. Clemet Olsson fiskade 1553 i Stavsträsket och i två Småträsk tillsammans med Olof Andersson i byn. År 1554 fiskade han ensam och fick 64 kg gädda. Clemet Olsson fiskade i sjöarna även åren 1555-1557 och det sistnämnda året var Erik Pålsson i Tjärn med. Clemet Olsson fiskade strömming utanför Kågnäset 1557. Han hade en båt och 6 skötar. Gården var 1559 på 6 markland och 3 öresland. Clemet Olsson hade 1559-1561 en utjord i Storkåge som var på 6 öresland. Antingen kom Clemet eller också hans hustru från Kåge. Clemet Olsson var nämndeman 1547-1564, kyrkvård 1565-1566 samt länsman 1565-1566. År 1568 är han anställd som kungens laxfiskare i Bomansforsen tillsammans med några andra bönder.

På vintertinget 1549 blev Clemet Olsson åtalad för att hans kvarn hade fördärvat malningsmöjligheterna för prästens kvarn. Han blev sak 40 mark men gav 3 mark. På vintertinget 1574 blev han sak 40 mark för att han hade tagit ett stycke skog från Prästbordet. Han gav 11 mark. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Clemet Olsson 12 lod silver, 73 mark i pengar, 4 skålpund och 4 mark koppar, ½ skålpund tenn, 12 kor, 1 stut om 2 år, 4 kvigor om 2 år, 16 getter, 13 får, 5 svin samt 1 häst för 20 mark. Egendomen värderades till 351 mark och 2 öre.

Sonen Sune Clemetsson ägde gården 1565 samt 1583-1605. Enligt Johannes Bureus var han gift med Lisbeta Nilsdotter, en dotter till Nils Nilsson på Falmark nr 10. Makarna hade barnen Hans, Nils, Clemet, Britta, Sara, Olof grog i Stockholm, Margareta som var gift med Jon Olsson i Boviken - de hade 3 barn - samt Kälug som var gift med Anders Arvidsson i Morön. År 1583 blev Sune Clemetsson dömd till "Edzbrebrott" för att han hade gett Olof Nilsson i Burträsk ett knivhugg i armen vid kyrkan. Sune blev benådad från dödsstraff till kungens goda behag. Han gav 30 daler. I hjälpsakttelängden från 1599 hade Sune Clemetsson 14 tunnors utsäde, 17 kor, 3 kvigor, 5 ungnöt, 30 får, 4 risbitar, 16 getter, 2 gamla svin, 1 ungt svin, 2 hästar samt 40 lod silver. År 1601 hade han 4 tunnors utsäde, 1 häst och 8 kor.

Hustru Elisabet ägde gården 1606-1611. År 1607 fick hon 12 daler för 1 häst som Olof Andersson i Tåme och Per Tomasson rekvirerat till kronan. Hon fick ersättning i spannmål. Sonen Hans Sunesson finns som ägare i olika längder 1606-1617. Gården var 1609 på 19 spannländ åker (3 hektar). Hans Sunesson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1616. Han hade både dräng och piga. Hans Sunesson dog 1617. Hans Sunessons hustru hette Elisabet. År 1618 klagade hon över makens bror Nils Sunesson att han inte lät henne behålla den jordlott som sex goda nämndemän hade utskakat. Nils Sunesson hade kastat upp råstakarna. Dessutom hade han gjort åverkan på hennes jord. När skiftet gjordes var han inte närvarande trots att han var kallad. Nils Sunesson fick böta 19 mark och dessutom återställa skadan.

Brodern Nils Sunesson finns i olika längder 1612-1618. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613 och 1617-1618. Nils Sunesson var ogift och hade en piga. Nils Sunesson bryter sedan ut en del av hemmanet som blir Stämmingsgården nr 4.

En tredje bror var Clemet Sunesson som finns i olika längder 1609-1617. Han var ogift under perioden. År 1613 hade Jöns Finne kopparslagare i Ersmark gett Clemet ett fult köttår. Han fick böta 6 mark. Samma år fick Clemet Sunesson böta 20 mark för att han lägrat Peder Jakobssons dotter i Bergsbyn. Brottet var mökränkning och eftersom hon var ett frillobarn fick Clemet böta en mindre summa. Samma år hade Clemet slagit Christian på Sunnanå så att blodvite uppstod. Clemet fick böta 3 mark. År 1614 hade Clemet Sunesson lägrat en "kona". Därför fick han böta 3 mark. Clemet Sunesson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Enligt en rulla dog han 1621 vid Klijs skans i Livland. Möjligen är denna uppgift om dödsfallet felaktig för 1622 blir Clemet Sunesson åtalad för hor med Nils Perssons hustru i Bäck. Nils Persson hade tjänat i Medelpad i två år och när han kom hem var hustrun havande. Rätten dömde Clemet och Nils Perssons hustru till döden men domen skulle underställas hovrätten. Nils Persson bad att deras liv skulle skonas och att de skulle få böta istället. Men bäge var mycket fattiga och hade ingenting att böta med. Dessa omständigheter vidarebefodrade rätten till hovrätten. Sannolikt blev de benådade i hovrätten eftersom praxis var att enfalt hor, dvs. där ena parten var ogift, aldrig ledde till dödsstraff.

I byn finns 1646 och 1652 en bergsknekt som hette Erik Clemetsson. Möjligen kan han vara en son till Clemet Sunesson. Erik Clemetsson finns även på Hedenbyn a och i Gärdsmark. Han var dock troligen en son till Clemet Öndesson i Hedensbyn. Sannolikt var han endast soldat i Stämmingsgården.

År 1618 övertogs halva hemmanet av Jon Olsson vilken var gift med Margareta Sunesdotter. Makarna hade 3 barn omkring år 1600. Jon Olsson ägde sitt farshemman, Boviken nr 1 1599-1611. Sedan ägde makarna Lund nr 4 1611-1618. Margareta Sunesdotter omnämns i ett protokoll i Stockholms stads tänkebok från 1618. Hon blev utpekade i ett mål men uppgiften var felaktig. Kanske har hon ändå vistats i Stockholm? Jon Olsson ägde hemmanet 1618-1623. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{2}$.

Sonen Olof Jonson (1602/1603-1676) ägde hemmanet 1624-1663. År 1628 hade gården 7 spannländ åker och mantalet var 1629 på $\frac{3}{4}$ mantal. Troligen har hemmanet förvärvat jord från den del som Nils Sunesson bröt ut 1618. År 1650 är mantalet på $\frac{43}{64}$ och skatten var 1645 på 5 tunnor. Olof Jonsson är smed och gör arbeten till kyrkan.

Stämmingsgården a

Olof Olsson Smed ägde gården 1539-1549. År 1543 hade gården 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 7 lass äng. På gården finns två söner 1549. Sonen Jon Olsson Smed äger gården 1551-1556. År 1553 finns det 9 kor på gården. Under hans tid finns det en bror på gården. Brodern kan vara den Christiern Olsson som 1553-1555 fiskade i Sandträsket och Järvträsket intill Glommerträsk i Arvidsjaurs kommun. Han fiskade tillsammans med Jon Larsson i Tjärn. År 1554 var fångsten 152 kg gädda och abborre. Hustru Sigrid äger gården 1557-1559. Hon var sannolikt änka efter Jon Olsson.

Hindrick Olsson Smed är bonde på gården 1557-1595. Han är sannolikt en bror till Jon och Christiern Olsson. Gården var 1559 på $6\frac{1}{2}$ markland. Från 1560 och framåt kallas Hindrick ibland för Lille Hindrick. Benämningen avser att skilja honom från Hindrick Olsson Smed på Stämmingsgården c. På sommaringet 1560 får Hindrick Olsson böta 6 mark för våldsverkan. På sommaringet 1567 fick han böta 60 mark för att han hade stulit 12

mark smör av Márten Nilsson i Kalvträsk. År 1571 fick Hindrick böta 8 mark för att han hade "hårdragit" på kyrkovägen. På vintertinget 1575 fick han böta 3½ mark för svarslöshet. Dessutom var han "uti något klander". Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Hindrick Olsson 2½ lod silver, 5 mark tenn, 1½ skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 1 år, 4 getter, 5 får, 1 svin samt 1 häst för 10 mark och 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 112½ mark. Hindrick Olsson hade sönerna Anders, Lasse och Christiern.

Sonen Anders Hindersson äger gården 1596-1630. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 5 kor, 2 kvigor, 4 får, 2 risbitar, 2 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. Anders Hindersson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 häst och 3 kor. Brodern Lasse Hindersson hade 1602 en del av hemmanet. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Anders Hindersson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618 utan han betecknas som tiggare. Han har gått och tiggat söderut under 5 år. År 1620 står att han är knekt. Anders Hindersson har ingen ko. Mantalet är på ½. Gården betecknas som öde 1614-1619. Gården har 1628 5 spannländ åker och 1630 är mantalet på 5/16. Samma år frös allt korn på åkern. År 1636 får Anders Hindersson böta för åverkan. Hustru Anna äger gården 1632-1639. Mantalet är nu på 1/16.

Jon Andersson som sannolikt är en son till Anders Hindersson finns i byn 1628. Han äger ett tag en hemmansdel som är utbruten ur detta hemman, (se Stämmingsgården b). Hindrick Andersson som troligen är en bror till Jon finns i byn 1630. Det kan vara denne Hindrick som dyker upp på Myckle nr 5 1631. År 1637 äger sockens kyrkoherde Nikolaus Martini hemmanet. Han äger även Lund nr 4 från 1638. Dessa bägge hemman läggs ihop och detta hemman blir en utjord under Lund nr 4. På 1648 års karta har kyrkoherden 2 tunnors utsäde. Marken räknas än idag som en urfjäll under Lund nr 4.

Stämmingsgården b

En del av ovanstående hemman har brukats av medlemmar i familjen. Lasse Hindersson hade en del av det ursprungliga hemmanet 1602-1603. En bror till honom är sannolikt Christiern Hindersson som äger hemmansdelen 1615-1627. Han har inte erlagt Älvsborgs lösen 1615-1618. Christiern är knekt 1619-1623. År 1620 har han en ko. Under hans tid är hemmanet på 1/8 mantal. Christiern Hindersson och hustrun dör 1638 enligt kyrkoräkenskaperna.

En son är Anders Christierson (1623-) som finns i byn 1639. Johan eller Jon Andersson som sannolikt är en son till Anders Hindersson på det ursprungliga hemmanet äger hemmanet 1628-1630. År 1630 är mantalet på 1/8. Johan Andersson är knekt 1631-1637. Han dör den 9 augusti 1637. Hustru Malin äger hemmanet 1632. Hon finns i Degerbyn 1632-1635.

Sedan läggs troligen hemmanet under några hemman i Degerbyn. Degerbyn hade urfjäll i byn fram till laga skiftet i Degerbyn år 1900. Vid laga skiftet i Stämmingsgården 1881 lades Degerbyns urfjäll nära gränsen till Degerbyn. Vid laga skiftet i Degerbyn år 1900 avstod Stämmingsgården från sin urfjäll i Degerbyn samtidigt som man fick kompensation i Degerbyns urfjäll i Stämmingsgården. Dessutom flyttades gränsen så att Degerbyns urfjäll kom att ligga inom den egna byn.

Stämmingsgården c

Hindrick Olsson Smed var bonde på gården 1539-1577. År 1543 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 4 kor 1553. Hemmanet var 1559 på 3

markland. År 1560 kallas Hindrick Olsson för Store Hindrick för att skilja honom från sin namne på a. Han kallas 1569 för Hindrick Sill (Sijll). Under 1570-talet heter Hindrick Olsson ofta Gamle Hindrick. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Hindrick Olsson 5 mark koppar, 2 kor samt 2 får och getter. Egendomen värderas till 29 mark och 3 öre.

Sonen Sven Hindersson äger hemmanet 1578-1598. Hustru Kerstin innehar gården 1599-1601. År 1599 har hon 4 tunnors utsäde, 4 kor, 3 får, 3 getter samt 1 sto. Hustru Kerstin har 1601 1 tunnans utsäde; 1 sto samt 2 kor. Sonen Hindrick Svensson äger gården 1602-1621. Hindrick Svensson kallas för husman 1604-1606. Gården är 1609 på 3 spannländ och 3 skälsland (0,5 hektar). Hindrick Svensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på 1/3 och skatten är 1623 på 2 tunnland och 5 1/3 skäl. Hemmanet läggs sedan öde och Hindrick bor i kyrkstaden 1629-1632. Han tar upp hemmanet nr 4 1636. Hemmanet läggs sannolikt under hemman i Myckle by som har utjord i byn fram till 1990-talet.

Kyrkojorden

År 1543 hade kyrkan 4 lägdor i byn som uppgick till 1½ spannländ (0,2 hektar). Kyrkan fick 1553 2 lass äng från ägorna i Stämmingsgården. Marken var skattejord under perioden 1543-1609. Kyrkans övriga ägor behövde man inte skatta för. Möjligen kan marken vara donerad till kyrkan eftersom prästerna måste betala skatt för den. På 1550-talet sades att kyrkan av ålder hade ägt jorden i Stämmingsgården.

DEGERBYN

I byn fanns 3 hemman 1539. År 1543 har antalet stigit till 4. Ena hemmanet delas 1551. Efter en ny delning 1579 har byn 6 hemman. Efter en delning 1599 får byn 7 hemman. År 1602 läggs två hemman ner och ytterligare ett läggs ner 1606. Byn har återigen 4 hemman. Ett av hemmanen läggs som en utjord under Myckle. År 1695 blir den jorden ett hemman igen. Byn hade 1543 4,6 hektar åker, 1609 6,3 hektar, 1648 9,9 hektar och 1700 14,2 hektar varav 1,6 hektar låg obrukad.

Per Tomasson i Storkåge hade 1543 4 spannländ åker och 7 lass äng i Degerbyn. Han var sannolikt en bror till Kettil Tomasson på Degerbyn nr 3. Karl Ersson från Myckle hade 1559-1561 en utjord i Degerbyn som uppgick till 2½ markland och 1 öresland. År 1561 fångar bönderna i byn lax med ett stakanät i älven. Man gav ingenting i skatt detta år. Det sägs 1559 att byn har inget hemträsk men man måste betala 7 mark torr fisk i skatt.

Äldre skrivformer: Degerbyn (1539), Degerbynn (1543), Degerbynn (1547), Degerbyn (1557), Degrebyn (1581), Öön och Degerbyn (1601). Litteratur: *Degerbyn från forntid till nutid*, Skellefteå 1985, 295 s. ill.

Degerbyn nr 1

Hemmanet kom till 1599 genom en delning av Degerbyn nr 3. Lasse Andersson ägde gården 1599-1630 samt 1639-1640 och 1642. Han var en bror till Jöns Andersson på hemmanet nr 3. Lasse Andersson hade 1599 3 tunnors utsäde, 2 kor, 1 kviga, 2 får, 1 gammalt svin samt 1 häst. År 1601 hade han 1½ tunnas utsäde, 1 sto samt 2 kor. På vintertinget 1606 blev Lasse Andersson åtalad för att han i hastigt mod kallat Jöns Eriksson i Skråmträsk för tjuv. Han hade genast tagit tillbaka sina ord men fick böta 3 mark. Gården var 1609 på 9 spannländ åker (1,4 hektar). Lasse Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1614 och 1621 har han som dräng Olof Andersson som möjligen var bosatt i Ön. Mantalet var 1630 på 9/16.

Olof Larsson (1599-1682) var bonde på gården 1626-1635 samt 1643-1654. Han var en son till Lars Olofsson i Myckle. I 1621 års roterings- och utskrivningslängd är Lars Olofsson noterad som far till Olof Larsson. Lars Olofsson finns noterad i Degerbyn. Olof Larsson gav 1633 pengar till kyrkan när han kom hem från en sjöresa. År 1650 är mantalet på 19/32 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 6 skäl. Olof Larsson äger Myckle nr 3 1632-1637. Åren 1640-1645 äger han Myckle nr 1 vars skatt är på 6 tunnor.

Johan Christiersson verkar ha arrenderat hemmanet 1635-1642. Han kom från Kattisträsk nr 2 och blev knekt sannolikt redan 1623 då han finns i Skrämräsk. År 1634 var han förare. Johan Christiersson gav 1637 pengar till kyrkan när han kom hem från Tyskland. Senare flyttar han till Boviken. Jon Andersson (1615-) var dräng på gården 1637. År 1639 blir han knekt i Storkåge. Han var född i Kattisträsk och sannolikt en son till Anders Andersson på Kattisträsk nr 1. En annan person från Kattisträsk var Mårten Christiersson som bodde i Varuträsk. Han blev knekt i Degerbyn 1630. Han var sannolikt en bror till Johan Christiersson.

Degerbyn nr 3

Gården ägdes 1539-1547 av Kettil Tomasson. År 1543 hade han 14 spannländ åker (2,2 hektar) samt 15 lass äng. Kettil Tomasson var sannolikt en bror till Per Tomasson i Kåge vilken 1543 hade 4 spannländ åker (0,7 hektar) samt 7 lass äng i Degerbyn. Kettil Tomasson var nämndeman 1539-1546.

Sonen Jöns Kettilsson ägde gården 1548-1563. År 1553 hade han 14 kor. Gården var 1559 på 11 markland och 2 öresland. Brodern Anders Kettilsson var bonde på gården 1564-1592 samt 1594. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 4 lod silver, 1 skålpund och 5 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 7 får, 1 svin samt 1 häst för 7 mark. Egendomen värderades till 83 mark och 5 öre. En tredje bror var sannolikt Tomas Kettilsson som ägde Storkåge nr 4.

Anders Kettilssons son Lars Andersson ägde gården 1593. Han bryter 1599 ut en del ur hemmanet som blir Degerbyn nr 1. Brodern Jöns Andersson äger hemmanet 1595-1627. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 4 får, 3 getter, 1 gammalt svin samt 1 häst. Jöns Andersson hade 1601 7 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården var 1609 på 7½ spannländ åker (1,2 hektar). Jöns Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 var mantalet på ½.

Sonen Anders Jönsson (1587-) ägde hemmanet 1627-1630. Under hans tid är mantalet på ½. Han äger möjligen Myckle nr 1 1631-1633. Han flyttar sedan till Myckle nr 6 som han äger 1635-1637.

Brodern Herman Jönsson (1597-1653) äger hemmanet 1631-1653. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. Herman Jönssons hustru Karin gav en silversked till kyrkan efter maken 1653.

Degerbyn nr 3b

Hustru Anna som var änka efter Jöns Kettilsson ägde en liten hemmansdel 1579. Hon betecknas då som husman. Sonen Moses Jönsson ägde hemmanet 1585-1606. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde samt 1 sto. Moses Jönsson har 1601 1 tunnas utsäde och 2 kor. Åren 1602-1605 betecknas han som husman. Moses Jönsson är knekt 1605-1606. Möjligen har han en bror som heter Anders Jönsson. Anders Jönssons dotter hade 1604 blivit lägrad av Olof Olsson fogdekarl. På sommartinget 1604 blev han sak 40 mark för jungfrukränkning. Han gav 20 mark.

Sonen Sven Mosesson var knekt 1613-1623 och dog det sistnämnda året. Han var ute i kriget hela perioden 1613-1618. Åren 1632-1640 finns det en hustru Malin som har ett hemman på 1/8 mantal. År 1634 sägs att hennes man dött i fiendeland. Hon har 2 barn och skatten är på 1 tunna. Hon har en ko 1638. År 1635 finns en Hindrick Svensson som har ett

hemman på 1/8. Han kan vara en son till Sven Mosesson. Men han kan även komma från Stämmingsgården och återvända dit sedan.

Hemmanet tas över av hemmanet nr 3 på Sunnanå. År 1693 köper Nils Larsson Degerfeldt jord i Degerbyn som ägs av Nils Persson på Sunnanå nr 3. Jorden uppgick till 1 tunna i skatt. När Degerfeldt köpte jorden omtalades att den tidigare hade varit en egen rök. Detta förnekades 1695 vid indelningsverkets genomförande. Men hemmanet var en utbrytning från en egen rök och det kan vara anledningen till att man förnekade det faktum att jorden varit ett eget hemman. På kartan över Degerbyn från 1699 tillhör denna jord hemmanet nr 7 och en del av marken är omgiven av mark som tillhör hemmanet nr 3 i Degerbyn. Detta är ett indicium för att marken tidigare tillhört hemmanet nr 3.

Degerbyn nr 5

Sven Ersson var bonde på gården 1539-1546. Det finns inga arealuppgifter för hemmanet 1543. Sonen Erik Svensson äger gården 1546-1582. År 1552 kallas han för Erik Smed. Han har 4 kor 1553. Brodern Anders Svensson bryter ut en del av hemmanet 1551. År 1559 är Erik Svenssons gård på 4½ markland. Från 1564 finns en måg på gården. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Erik Svensson 1 skålpund koppar, 5 kor, 8 getter, 2 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderas till 80 mark.

Olof Persson som sannolikt är en måg till Erik Svensson äger hemmanet 1583-1597. Anders Olsson äger gården 1598-1601. År 1599 har han 5 tunnors utsäde, 3 kor, 2 får samt 1 sto. Anders Andersson som betecknas husman äger hemmanet 1602. Därefter tycks hemmanet återgå till den andra hemmansdelen.

Den andra hemmansdelen ägs 1551-1582 samt 1590-1594 av Anders Svensson. Han var en bror till Erik Svensson. År 1553 har han 3 kor. Hans gård är 1559 på 3 markland och 6 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Anders Svensson 15 mark koppar, 2 kor, 6 får samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderas till 38 mark och 1 öre.

Sonen Lasse Andersson är bonde på gården 1583-1589. Olof Olsson från Myckle nr 3 äger hemmanet 1595-1621. Olof Olsson finns i Degerbyn redan 1594 enligt kyrkoräkenskaperna. Han var en son till Olof Nilsson. Enligt Johannes Bureus var han gift med Anna Olofsdotter som var en dotter till prästen Herr Olof i Norrbo i Hälsingland och hans hustru Sara Andersdotter. Sara Andersdotter var en dotter till kyrkoherden Andreas Olai och hans hustru Anna Andersdotter på Storkåge nr 1. Enligt Bureus hade Olof Olsson och Anna barnen Lisbet och Anna. Deras övriga barn var sannolikt födda efter det att Bureus skrev ned sina uppgifter, omkring år 1600. Hemmanet Storkåge nr 1 gick i arv till hans barn Daniel och Anna. Olof Olsson var köpman när han bodde i Myckle åren 1592-1593. Han var nämndeman 1602-1620. År 1614 var Olof Olsson landstingsman och 1620 sexman. Han har 1599 8 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 8 får, 3 risbitar, 6 getter, 3 unga svin, 2 hästar samt 50 lod silver. Olof Olsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 häst och 5 kor. År 1605 har han 1 häst som är värd 12 daler. Gården har 1609 16 spannländ åker (2,6 hektar). Olof Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. 1620 är gården på ett helt mantal.

Bomärke 1620.

Mickel Eriksson eller Michael Eriki (-1646) äger en del av hemmanet 1622-1640. Han var sannolikt måg till Olof Olsson och gift med dottern Anna. Han äger även Storkåge nr 1 1629-1646. Det hemmanet har tydligen gått i arv via Olof Olssons hustrus släkt och till dottern Anna och mågen Mickel Eriksson. Michael Eriki var komminister i Skellefteå

socken 1616-1646. Enligt Härnösands stifts herdaminne hade makarna en dotter som var förlovad med en köpsven i Piteå, Johan Andersson. Johan Andersson övergav henne och gifte sig i Tynderö med en källarpiga från Stockholm.

Mickel Eriksson hade 1623 2 hästar, 1 föl, 20 kor, 11 tjurar, 3 kvigor, 10 gamla får, 4 unga får, 25 gamla getter, 2 unga getter, 2 gamla svin, 2 unga svin samt 2 risbitar. År 1630 var mantalet på 21/32 och arealen var 11 spannländ (1,9 hektar). Mantalet för hemmanet i Storkåge var 1632 på 1 5/16 och den siffran torde avse jorden i både Storkåge och Degerbyn. Det är sannolikt att Mickel Eriksson äger hemmanet i Degerbyn fram till sin död 1646 men att hemmanet ligger under Storkåge nr 1. Åren 1647-1648 äger Mickel Erikssons hustru Anna hemmanet i Degerbyn. Jon Mickelsson i Degerbyn fick 1649 böta 8 öre för lönskaläge med Anna Östensdotter i Lund. Han kan ha varit en son till Mickel och Anna. Från 1640 äger Olof Olssons son Daniel Olsson en del av hemmanet i Storkåge.

Daniel Olssons bror Nils Olofsson (1601/1603-1684) ägde en del av hemmanet i Degerbyn 1623-1648. Senare äger han hela hemmanet till 1669. Nils Olofsson var nämndeman 1639-1645, sexman 1639 och 1651, gästgivare vid kyrkan 1642, riksdagsman 1644. År 1632 gav han 1 daler till kyrkan när han kom hem från en sjöresa. Nils Olofsson köpte 1637 vin till kyrkan i Stockholm. Samma år fanns på gården drängen Nils Nilsson som var 24 år. Arealen var 1628 på 11 spannländ (1,8 hektar). Mantalet är 1630 på 9/32, 1639-1640 på 37/64, 1642 på 11/16 och 1650 på ett helt mantal. Skatten är 1645 på 5 tunnor och 4 skäl. År 1644 fanns på gården Nils Nilsson vilken sannolikt var en son till Nils Olofsson.

Åren 1647-1648 fanns Herr Per på gården. Han hette Petrus Laurentii Scrutarius och var måg till Olof Olsson. Han var komminister i Skellefteå socken 1642-1685.

Degerbyn nr 6

Per Olsson var bonde på gården 1539-1575. År 1543 hade han 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 9 lass äng. På gården fanns 1553 7 kor. Hemmanet hade 1559 6½ marklånd och 2 öreslånd. Per Olsson var anställd som kungens laxfiskare i laxfisket i Bomansforsen 1568 tillsammans med några andra bönder. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 5 mark tenn, 6 kor, 8 getter, 3 svin samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen värderades till 103 mark och 6 öre.

Sonen Olof Persson ägde gården 1566-1571 samt 1576-1623. På vintertinget 1564 fick han böta 10 öre för lönskaläge. År 1599 hade Olof Persson 5 tunnors utsäde, 3 kor, 1 kviga, 7 får, 2 risbitar, 5 getter samt 1 häst. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 häst och 3 kor. Gården hade 1609 7 spannländ och 1 skålslånd åker (1,1 hektar). Samma år hade sonen Anders Olsson ett eget hushåll på gården.

Sonen Anders Olsson äger hemmanet 1610-1632. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1620-1630 är mantalet på ½. Anders Olsson betecknas 1630 som sjuk. En bror till honom var sannolikt Nils Olofsson som var knekt 1613-1622. Han dog 1622 på hemresan, som det står i rullan. Resan gick sannolikt från Livland. Han hade varit ute i kriget alla år under perioden 1613-1618.

Sonen Sven Andersson (1607-1691) äger hemmanet 1631-1666. Under hans tid är mantalet på 9/16 och skatten är på 4 tunnor och 4 skäl. En bror kan Johan Andersson vara som var knekt 1642-1644. Han skrevs 1642 ut för Anders Nilsson i Åbyn och 1643 för Herman Jönsson i Degerbyn. Josef Andersson kan vara en bror till Johan och Sven. Han var knekt 1643-1650. Josef Andersson skrevs ut för Sven Andersson men tycks ha varit knekt i Myckle. År 1646 var han i Stralsund men kom till Sverige på ett skepp. Under skeppsresan

var han sjuk. Han tjänstgjorde 1648 under hertig Karl. En fjärde bror är sannolikt Daniel Andersson som dog 1659 och gav pengar till kyrkan i testamente. En femte bror kan Per Andersson vara vilken var knekt 1628.

Degerbyn nr 7. Heden

Gården ägdes 1539-1590 av Nils Larsson. Brodern Sven Larsson stod för hemmanet 1543 då han hade 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 9 lass äng. En bror finns på gården under slutet av 1540-talet och hela 1550-talet. Nils Larsson hade 7 kor 1553. Gården var 1559 på 5 markland och 6 öresland. Nils Larsson fiskade 1559-1561 i fjällträskan Karsträsket (Karls tresk, Kors tresk) och i Steningsträsket (Brenn tresk) tillsammans med Olof Nilsson i Gummark. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Larsson 2½ lod silver, 1 skålpund koppar, 5 kor, 7 får, 7 getter, 2 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 97½ mark.

Olof Persson ägde gården 1579-1580. Hustru Karin innehade hemmanet 1591-1595. Sven Olsson i Heden ägde gården 1596-1602. Vissa år kallas han för Lille Sven. Sedan upphör hemmanet och det läggs sannolikt under Myckle nr 3. På vintertinget 1602 får vi veta vad som hände med Sven Olsson. Han hade blivit galen och hans hustru kom till tinget. Maken hade köpslagit med många och utlovat spannmål vilket han inte gett. Sakerna som han förvärvade vid köpen hade han förskingrat. De personer som hade köpslagit med honom skulle nu försöka få igen sin egendom genom rätten. Sannolikt såldes hemmanet för att täcka skulderna.

År 1695 återuppstår hemmanet igen då Nils Larsson Degerfeldt köpte 2 tunnland jord från Per Andersson i Myckle.

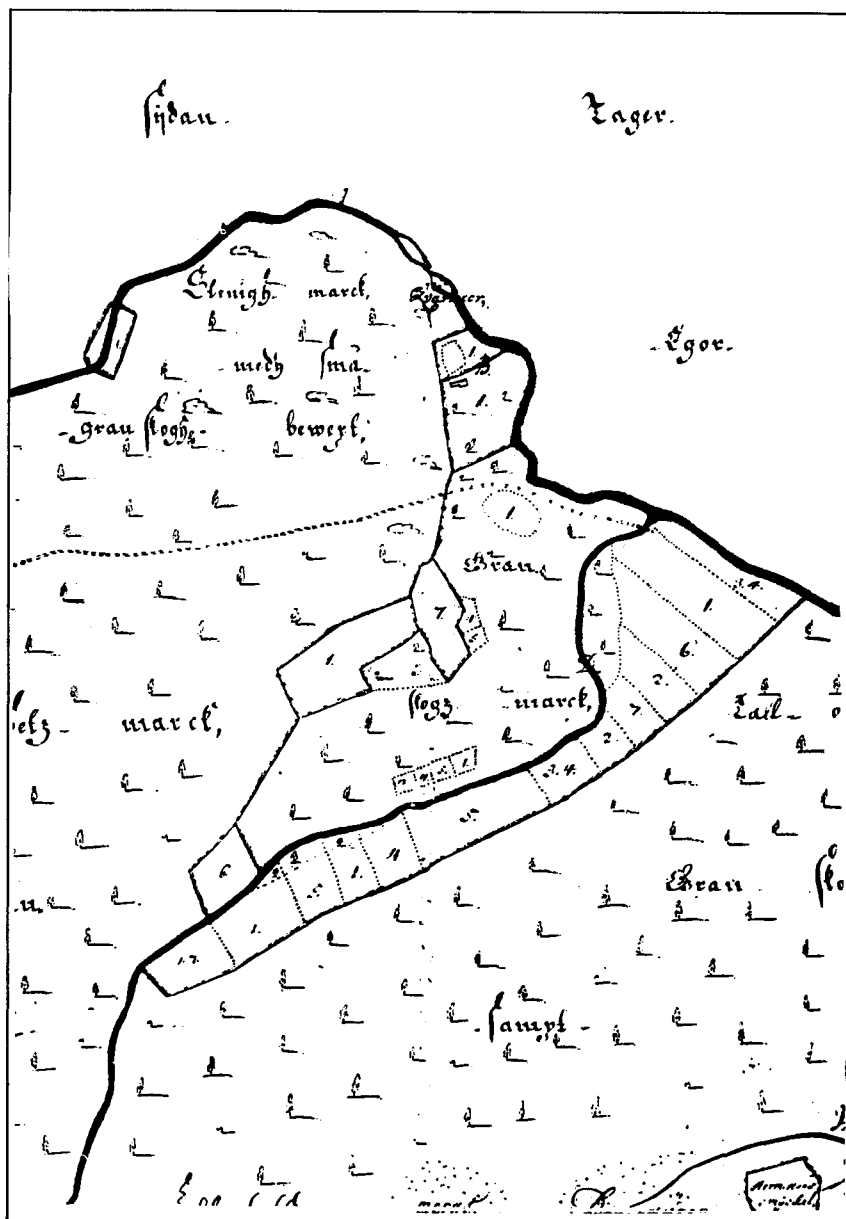
Degerbyn övriga

År 1544 fick Karl i Degerbyn 1 mark av kyrkan för en skuld. På sommartinget 1588 blev Halte Jakob i Degerbyn dömd till döden för att han stulit 1 häst i Hälsingland. Han blev benådad till kungens goda behag eftersom han var fattig. Dessutom fanns det ingen här i landet (landskapet?) som kunde straffa honom. Jakobs släkt gav 10 daler. Möjligen är Halte Jakob identisk med Jakob Nilsson som på sommartinget 1605 blev åtalad för mökränkning. Han hade hävdats Anders Perssons dotter i Drängsmark. Jakob Nilsson blev sak 40 mark men gav 24 mark. År 1628 fanns i byn en Anders Mickelsson som var utgammal.

ORRBY

Orrby var 1547-1558 en utjord som Degerbyns män brukade. Den bestod av 2½ markland. Om hela arealen var åker motsvarar 2½ markland 5 spannländ eller 0,8 hektar. Vissa år sägs att det är en ödesjord. Marken var sannolikt tidigare en by. Jorden låg på en del av Degerbyn som kallas Stensvedjan. I området finns även en tradition om de tre första bönderna som skulle ha varit: n' Gons i Morom, n' Pet i Lägdom och n' Primp i Orrby. Tre platser pekats ut där dessa tre personer skulle ha bott. Namnen passar in med ägonamn på en 1700-talskarta över Degerbyn. Intill Orrby rinner Klintforsån som 1595 kallades Årbyån. Ån har därefter och in på 1900-talet kallats för Orrbyströmmen. Detta namn hade även ett kvarområde vid ån. I 1625 års kvarnmantalslängd finns "Ååerby quarner" med bland de övriga bynamnen. Fyra personer redovisas under rubriken. De är Olof Larsson i Degerbyn, Anders Olsson i Myckle, Anders Andersson i Böle och Per Svensson i den sistnämnda byn. De får vardera betala 10 daler i skatt. Sannolikt är de delägare i var sin kvarn. Senare under 1600-talet och under följande århundraden ägdes kvarnarna av kvarnlag som kunde bestå av 5-15 personer. Äldre skrivformer: Åreby (1547), Årebyn (1558), Ååerby (1625).

Litteratur: *Degerbyn från forntid till nutid*, Skellefteå 1985, 295 s. ill.

Karta 44. Orrby och Ön 1699-1700. Geometrisk avmätning över Degerbyn av Hans Kruse. Orrby låg från bokstaven B vid Klintforsån och neråt på kartan. Ön låg norr om bäcken som kommer in från vänster vid de prickade rutorna som har siffrorna 12, 11, 5 och 1.

MYCKLE

Byn hade 7 hemman 1543. År 1552 ökar antalet till 9 efter två hemmansdelningar. Efter 1571 går antalet ned till 7 igen och detta antal är konstant fram till 1659. Byn hade 1543 9,4 hektar åker, 1609 11,1 hektar, 1648 9,9 hektar samt 1700 16,7 hektar varav 2,7 hektar var obrukad.

År 1559 sägs att byn inte har något hemträsk men måste ändå lägga 12 mark i torrfsk. Byns bönder fiskar på 1560-talet i Djupedun (Diuijdun) med not tillsammans med bönderna i Medle. Fisket gav ingenting 1561. 3 hemman i byn fiskar i fjällträsk i inlandet. På 1550-talet brukades Kedträsket (Tridie treskitt; 1554 kallas sjön för Keide tresk), Bjurträsket (Rör treskitt), Fäbodträsket (Biur treskitt), Malån (Mållånn) och Svansalet i Skellefteälven? (suarthenes Sellit). Vidare i Steningsträsket (Brende tresk) och i Røjnoret (Röde noretth). Två gårdar fiskar strömming vid Kågnäset. På en karta från 1703 kallas nuvarande Pataholmen för Finnholmen (Finholmen).

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog och mulbete. Man har någorlunda gott fiske i älven men brukar inget havsfiske. Byn har möjlighet att utvidga åkern och ängen. Byn är delad i två klungor och varje del har åker och äng för sig själv medan man har skog, fiske och utängar oskiftat.

Äldre skrivformer: Mykell (1539), Mykelee (1543), Mykele (1547), Mykell (1557), Mykell (1581), Mykiäll (1600).

Litteratur: *Förr och nu i Myckle by*, Skellefteå 1973, 248 s. ill.

Myckle nr 1

Per Albrektsson var bonde på gården 1551-1568. Hemmanet var utbrutet 1551 ur hemmanet nr 3. År 1553 fanns det 5 kor på gården. Gården var 1559 på 4½ markland och 2 öresland. Sonen Jon Persson ägde gården 1565-1621. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2½ lod silver, 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 stut om 1 år, 9 får samt 1 häst för 12½ mark. Egendomen värderades till 82 mark och 4 öre. År 1599 hade Jon Persson 10 tunnors utsäde, 9 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 8 får, 2 risbitar, 8 getter 2 gamla svin samt 1 häst. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 6 kor. Gården var 1609 på 12 spannländ och 1 skålsland åker (1,9 hektar). Samma år har sonen Per Jonsson ett eget hushåll på gården. Jon Persson fiskar 1610 i Bjur- och Långträsk och skattar för 4 mark gädda och 5 mark abborre. Jon Persson har erlagt Älvsborgs lösen 1615-1618. Under dessa år har han en piga.

Olof Jonsson som är köpman 1586 är sannolikt en son till Jon Persson. Olof Jonsson betalar 1586 1½ mark i köpmanspengar. År 1587 finns han på Innervik nr 8. Sonen Olof Persson äger gården 1626-1630. Under hans tid är mantalet på 3/4. Anders Jönsson (1587-) som sannolikt kommer från Degerbyn nr 3 står för hemmanet 1631-1633. Under hans tid är mantalet på 3/4. Han flyttar till Myckle nr 6.

Zackarias Karlsson som var från Sunnanå men tidigare hade haft hemmanet Klutmark a, innehar hemmanet 1634-1637. Han är rustmästare 1629, fältväbel 1633 och blir fänrik samma år. Han dog 1638 i Mecklenburg. Hustru Margareta gav 1639 pengar till kyrkan efter honom. Zackarias Karlsson var på fälttåg och hade garnisonstjänst i Tyskland under åren 1630-1638. Åren 1634-1638 tjänstgjorde han på ett kompani från Piteå och Luleå socknar. Under hans tid var mantalet på 3/4. Åren 1637 och 1639 fanns drängen Lars Östensson (1616/1617-) på gården. Hustru Margareta äger gården 1638-1640.

Olof Larsson från Myckle nr 3 innehade hemmanet 1640-1645. Under hans tid är mantalet på ¾ och skatten på 6 tunnor. Olof Larsson äger samtidigt Degerbyn nr 1. År 1642 blir han uttagen till knekt men Johan Christiersson i Degerbyn skulle hjälpa honom att leja en duglig karl till nästa mönstring.

Jöns Olofsson är bonde på gården 1645-1690. Under hans tid är mantalet på ¾ och skatten är på 6 tunnor. Han beskrivs ofta som fattig. År 1646 står om honom att han upptagit ett "förlagt" hemman.

Myckle nr 2

Herman Nilsson var bonde på gården 1539-1552. År 1543 hade han 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 13 lass äng. Sonen Nils Hermansson ägde hemmanet 1553-1573. Han hade 11 kor år 1553. Åren 1553-1557 fiskar Nils Hermansson i Kedträsket (Tridie treskitt; 1554 kallas sjön för Keide tresk), Bjurträsket (Rör treskitt), Fäbodträsket (Biur treskitt), Malån (Mällånn) och Svansalet i Skellefteälven? (suarthenes Sellit) tillsammans med Nils Albrektsson i byn och Sven Ersson i Gummark. Sjöarna ligger i norra delen av Norsjö nuvarande kommun. Nils Albrektsson var bara med 1553. År 1557 fiskade Nils Hermansson strömning vid Kågnäset. Gården var 1559 på 7½ markland och 1 öresland.

Sonen Erik Nilsson innehar hemmanet 1565-1607. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 2½ lod silver, 1½ skålpund koppar, 6 kor, 1 stut om 1 år, 12 får och getter, 2 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 106 mark och 7 öre. År 1599 hade Erik Nilsson 10 tunnors utsäde, 9 kor, 1 kviga, 7 får, 3 unga får, 4 risbitar, 8 getter, 1 häst, 1 sto samt 6 lod silver. Han hade 1601 han 2½ tunnans utsäde, 1 sto och 6 kor. En bror till Erik Nilsson kan den Hans Nilsson vara som enligt Johannes Bureus var gift med Cecilia Larsdotter från Falmark. Hon var en dotter till Lars Nilsson och Britta Hansdotter. Britta Hansdotter var en dotter till Hans Andersson på Bureå nr 6.

Sonen Herman Ersson nämns 1601. Brodern Hans Ersson ägde gården 1606-1630. År 1609 var gården på 12 spannländ (1,9 hektar). Hans Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Hans Ersson är nämndeman 1605-1623 samt 1637. Dessutom är han sexman 1630. År 1620 är mantalet på 3/4, 1628 på 7/8 och 1630 på ett helt mantal. Hans Ersson hade 1620 en piga som hette Ödgerd och som dräng Anders Jonsson från Tjärn nr 1. En tredje bror kan Olof Ersson vara. På sommaringet 1609 fick han böta 3 mark för att han lägrat Peder Nilssons syster i Drängmark.

Hans Erssons son Olof Hansson nämns i 1621 års roterings- och utskrivningslängd. Brodern Hans Hansson (1602/1603-1667) äger hemmanet 1628-1667. År 1628 är mantalet

på 7/8 och 1650 var det på 3/4. Skatten var 1645 på 6 tunnor och 6 skäl. En tredje bror var Herman Hansson som var knekt 1630. Han vistades i Medle när han blev utskreven.

Myckle nr 3

Enligt ett dombrev från 1570 ägdes gården 1524 av Albrekt i Myckle. Han och sonen Nils var med om att oskadliggöra rövarna i Finnforsberget. Till belöning fick Albrekt samt Mårten Jonsson Strål i Medle, Finnforsens kronofiske. Albrekt fanns i livet 1546 då han fick böta 4 mark för att han utan lov tog en kittel från gillestugan. Gillestugan låg sannolikt strax väster om Skellefteå kyrka.

Sonen Per Albrektsson äger gården i 1543 och 1546 års jordaböcker. Gården hade då 15 spannländ åker (2,4 hektar) samt 15 lass äng. År 1551 bryter Per Albrektsson ut en del av hemmanet som blir Myckle nr 1.

Brodern Nils Albrektsson innehade hemmanet 1539-1573. Under 1540-talet finns en bror på gården. Brodern är sannolikt Per Albrektsson. År 1553 hade Nils Albrektsson 8 kor. Samma år fiskar han i Kedträsket (tridie treskitt), Bjurträsket (Rör trestitt), Fäbodträsket (Biurtreskitt), Malån (Mäll ånn) och Svansolet i Skellefteälven? (Suarthenes sellit). Sjöarna ligger i Norsjö nuvarande kommun. Han fiskade tillsammans med Nils Hermansson i byn samt Sven Ersson i Gummark. Nils Albrektsson fiskade även 1556-1557. År 1557 fiskade han strömming vid Kågnäset. Nils Albrektsson var anställd som kungens laxfiskare i Bomansforsens kronofiske 1568. Gården var 1559 på 6 markland och 3 öresland. Nils Albrektsson är länsman 1560 samt 1562-1563.

Sonen Olof Nilsson äger hemmanet 1565-1607. Enligt Johannes Bureus var han gift med Malin Olofsdotter, en dotter till Olof Jonsson på Bureå nr 2. Makarna hade barnen Anders Olsson i Myckle, Olof Olsson i Degerbyn, Cecilia som var gift med Per Nilsson i Drängsmark, Margareta som var gift med Anders Larsson i Storkåge, Engelbrekt som var landsknekt och dog barnlös, Karin som var gift med Olof Larsson i Enköping. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Nilsson 15 lod silver, 15 mark tenn, 2 skålpund och 5 mark koppar, 9 kor, 1 stut om 2 år, 2 stutar om 1 år, 14 får och getter, 1 svin samt häst och sto för 20 mark. Egendomen värderades till 218 mark och 1 öre.

År 1570 hade fogden tagit tillbaka Finnforsens fiske från Olof Nilssons hemman och från ett hemman i Medle. Bönderna kunde nu bevisa att de hade fått fisket och på vilket sätt. Frågan avgjordes 1574 och nu ville inte bönderna ha tillbaka Finnforsens fiske utan i stället ett fiske som låg vid några holmar, Annön, mellan Finnforsen och Bomansforsen. Bönderna blev tilldömda fisket. I byn finns en person som heter Albrekt Olsson och som dör 1590. Med tanke på namnet skulle han kunna vara en son till Olof Nilsson. År 1599 har Olof Nilsson 12 tunnors utsäde, 13 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 12 får, 2 risbitar, 10 getter, 2 gamla svin, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 12 lod silver. Han har 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. År 1610 fiskar Olof Nilsson i samma sjöar som fadern fiskade i 1553. De kallas nu "Kiedne-, röu, biur, malmö och suarte tresk". Olof Nilsson skattar för 15 mark abborre och 15 mark gädda. "Kiedha tresk" brukas 1613 men någon brukare finns inte angiven. Möjligen kan släkten vara inflyttad från Tyskland eftersom de tyska namnen Albrekt och Engelbrekt finns bland släktens medlemmar.

Lars Olofsson (-1655) är bonde på gården 1606-1632. Han uppräknas inte som son till Olof Nilsson av Bureus. Möjligen kan Olof Nilsson ha varit gift någon fler gång och att Lars Olofsson inte är son till Malin Olofsdotter. Bureus tar bara upp hennes barn eftersom hon tillhör Bureätten. Nils Burman tar upp Lars Olofsson som son till Olof Nilsson men Burman

har en del fel. År 1609 har gården 13 spannländ åker (2,1 hektar). Lars Olofsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är 1630 på 13/16.

Sonen Olof Larsson Sibort (1599-1682) äger gården 1631-1637. Han äger Degerbyn nr 1 1626-1654. Dessutom äger han Myckle nr 1 1640-1645. Fadern Lars Olofsson äger gården igen 1638-1646. Under hans senare period är mantalet på $\frac{3}{4}$ och skatten är 1645 på 6 tunnor.

Sonen Anders Larsson (-1674) äger hemmanet 1646-1671. Han är gift med Margareta Karlsdotter från Bureå nr 8. Anders Larsson är knekt 1624-1638. Han vistas i Marienburg i Preussen 1629. År 1631 betecknas han som förlamad. Anders Larsson blir korpral 1633. Han finns 1638 i Greifswald i Pommern. År 1650 är mantalet på $\frac{3}{4}$. Anders Larsson är kyrkvård 1648. Nils Larsson som sannolikt är en bror till Anders Larsson är knekt 1645. Han dör på havet utanför Köpenhamn.

Johan Andersson som är en son till Anders Larsson blev sak 100 mark 1648 för lägersmål. Han gav 8 daler, 10 öre och 16 penningar. Johan Andersson tar sedan över hemmanet och 1699 har han utjord i Stämmingsgården.

Myckle nr 5

Anders Ersson ägde hemmanet 1546-1563. Han var en son till Erik Andersson på Myckle a. Anders Ersson delar hemmanet 1546. År 1553 har Anders Ersson 3 kor. Gården är 1559 på $4\frac{1}{2}$ markland och $\frac{1}{2}$ öresland. Anders Ersson har en utjord på 3 markland i Medle. En son till Anders kan Nils Andersson vara som var knekt 1562.

Anders Erssons son Olof Andersson var bonde på gården 1568-1595. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark koppar, 2 kor, 1 kviga om 2 år samt 10 får och getter. Egendomen värderades till 36 mark och 7 öre.

Sonen Jon Olsson innehade hemmanet 1596-1608. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 4 kor, 1 ungnöt, 3 får, 3 getter samt 1 sto. Jon Olsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 3 kor. Jon Olsson var fjärdingsman 1604.

Måns Nilsson äger gården 1609-1620. Gården har 1609 $7\frac{1}{2}$ spannländ (1,2 hektar). Måns Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är 1620 på $\frac{1}{2}$. Olof Tomasson innehar hemmanet 1620-1622. Möjligen kan han vara från Norsjö nr 9. Anders Karlsson finns på gården 1623-1628. Han kan möjligen vara från Sunnanå. Nils Svensson äger hemmanet 1628-1630. Åkerarealen är 1628 på $7\frac{1}{2}$ spannländ.

Åren 1631-1669 innehas gården av Hindrick Andersson (1607-1676). Anders Hindersson står för hemmanet 1632. Möjligen är det en felskrivning för Hindrick Andersson. Möjligen kan Hindrick Andersson komma från Stämmingsgården a. Där finns en person med detta namn 1630. Under Hindrick Anderssons tid är mantalet på $\frac{15}{32}$ och skatten är 1645 på 3 tunnor och 6 skäl. År 1637 tjänstgör Hindrick Andersson vid Piteå silververk.

Σ

Bomärke 1637.

Myckle nr 6

Erik Karlsson är bonde på gården 1539-1560. År 1543 har gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 7 lass äng. Det finns 1553 7 kor på gården.

Sonen Karl Ersson äger hemmanet 1557-1587. År 1559 är gården på 3 markland och 4½ öresland. Karl Ersson har utägor i Degerbyn 1559-1561 vilka uppgår till 2½ markland och 1 öresland. På vintertinget 1567 får Karl Ersson böta 4 mark för okvädingsord och ”läppgäll”. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Karl Ersson 1½ skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 10 får och getter samt 1 häst för 11 mark och 2 öre. Egendomen värderas till 86 mark och 7 öre. Sonen Olof Eriksson innehar gården 1582-1605. Han fanns med 1577 i förteckningen över unga män. År 1599 har han 11 tunnors utsäde, 8 kor, 3 ungnöt, 6 får, 7 getter, 1 gammalt svin, 1 häst samt 1 sto. Olof Eriksson har 1601 2½ tunnas utsäde, 1 sto samt 7 kor. Olof Eriksson är död 1605 enligt en anteckning i det årets mantalslängd. Hustru Marit äger gården 1606-1607 samt 1610.

Anders Olsson (1579-) äger hemmanet 1609-1652. Enligt Bureus var han en son till Olof Nilsson på Myckle nr 3. Gården har 1609 13 spannländ åker (2,1 hektar). Anders Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Under hans tid är mantalet på ¾ och skatten är 1645 på 6 tunnor. Anders Olsson är nämndeman 1635-1643 och sexman 1639.

Bomärke 1638.

Sonen Anders Andersson nämns i roterings- och utskrivningslängderna från 1640 och 1647. Han äger sedan hemmanet 1654-1679. En bror är sannolikt Olof Andersson (1619-) som nämns 1639. År 1644 blir han knekt istället för en Jakob Andersson. Det finns en dräng med namnet Olof Andersson (1617-) 1637. Det rör sig troligen om en annan person. En tredje bror är sannolikt Lars Andersson som är knekt 1629-1630. Han blev 1629 knekt i Medle. Lars Andersson dör 1630 i Ränder.

Myckle nr 7

Olof Ersson ägde gården 1539-1561. År 1543 har han 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 6 lass äng. Det finns det 3 kor på gården 1553. Åren 1556-1557 fiskar han i Steningsträsket (Brende tresk) och i Röjnoret (Röde noretth) och skattade för 1 spannländ gädda och 8 spannländ abborre. Sjöarna ligger öster om Bastuträsk samhälle. Gården är 1559 på 4 markland.

Sonen Jöns Olsson äger hemmanet 1561-1564. Han är sannolikt identisk med den Jon Olofsson som 1558 fiskar strömming vid Kågnäset. Brodern Sven Olsson innehar hemmanet 1565. En tredje bror är Olof Olsson som är bonde på gården 1565-1567. En fjärde bror är Lasse Olsson som äger gården 1568-1588. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 8 får samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 59 mark och 1 öre. Hustru Karin står för hemmanet 1589-1597 samt 1604.

Hon gifter sannolikt om sig med Olof Persson som innehar gården 1598-1601. År 1599 har han 4 tunnors utsäde, 3 kor, 2 får samt 1 sto. Olof Persson har 1601 1 tunnas utsäde och 2 kor.

Anders Larsson som är en son till Lasse Olsson äger gården 1605-1634. Åren 1605-1606 betecknas han som husman. Gården har 1609 4 spannländ och 3 skålslands åker (0,7 hektar). Anders Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Han betecknas 1620 som utfattig och har en ko. År 1628 har gården 5 spannländ åker. Mantalet är 1630 på 5/16. Lars Andersson som sannolikt är en son till Anders Larsson är knekt 1626.

Anders Jönsson (1587-) äger hemmanet 1635-1637. Han ägde Myckle nr 1 1631-1633. Tidigare ägde han Degerbyn nr 3. Mantalet är 1635 på 11/32. Hustru Mariet äger gården 1638-1649. Mantalet är 1642 på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. År 1642 beskrivs

hustru Mariet som en fattig änka som mist årsväxten. Hon har 3 kor. Året därpå sägs att hon är fattig av oår och kreatursdöd.

Sonen Jöns Andersson äger gården 1650. Mantalet var då på 3/8. Jöns Andersson är knekt 1643-1648. Han går ut för sin moders hemman och blir knekt i Medle. Han är bergsknekt 1646. År 1648 betecknas han som en gift soldat och han bär namnet Wakel.

Myckle nr 8. Riset

Lasse Svensson är bonde på gården 1539. Margit änka innehar hemmanet 1543-1557. År 1543 har gården 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. Det finns 1553 5 kor på gården.

Hans Olsson äger gården 1555-1587. Han får böta 1 mark till biskopen för lönskaläge 1555. Gården är 1559 på 3 markland och 7½ öresland. År 1569 kallas gården för Riset (Rijset). Vid Älvsborgs lösen 1571 har Hans Olsson ½ skålpund koppar, 3 kor, 5 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 46 mark. Kerstin änka äger gården 1588-1590.

Hon gifter sannolikt om sig med Per Clemetsson (-1605). Han äger hemmanet 1591-1606. Per Clemetsson kan vara från Norsjö där det nämns en person med detta namn i 1577 års längd över unga män. Han är knekt 1589-1605. Per Clemetsson stupar sannolikt i slaget vid Kirkholm i Livland år 1605.

Hustru Kerstin som är änka äger hemmanet på nytt 1606-1611. Sven Hansson är bonde på gården 1609-1621. Gården har 1609 7 spannländ och 1 skålsland åker (1,1 hektar). Sven Hansson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på ½. Vissa år kallas Sven för Simon.

Lars Jönsson äger gården 1622-1660. Han är möjligen en son till Jöns Andersson på Degerbyn nr 3. Under hans tid är mantalet på 7/16 och skatten är 1645 på 3 tunnor och 4 skål. Lars Jönsson är befriad från knektutskrivning 1627-1630 för att han är engagerad i Kågeträsk gruva. Lars Jönsson är nämndeman 1635-1650, samt sexman 1630 och 1639.

Bomärke 1638.

På gården finns 1637 sonen Nils Larsson (1613-). Brodern Jöns Larsson finns på gården 1644.

Myckle a

Erik Andersson är bonde på gården 1539-1556. Han kallas även Lille Erik. År 1543 har han 13 spannländ åker (2,1 hektar) samt 11 lass äng. Sonen Anders Ersson delar hemmanet 1546 och blir bonde på hemmanet nr 4. Sonen Nils Ersson tar över faderns del och äger hemmanet 1553-1560. År 1553 finns på gården 5 kor. Nils Ersson är död 1560. Karin änka äger gården 1559 och 1561. Gården är 1559 på 4½ markland och ½ öresland. Lasse skomakare kan finnas på gården 1568-1571. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Det har sannolikt lagts till något annat hemman i byn. Både hemmanen nr 1 och 3 ökar kraftigt i storlek mellan 1543-1609.

Myckle b

Per Ersson är bonde på gården 1539-1564. År 1543 har gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. På gården finns 1553 6 kor. Gården är 1559 på 3 markland och 2 öresland. Per Ersson kan vara en bror till Olof Ersson på hemmanet nr 7. Hemmanen har 1543 nästan lika antal spannländ åker och antal lass äng. Hemmanen har troligen varit ett enda före 1539.

Sonen Erik Persson äger hemmanet 1565-1569. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Det har sannolikt lagts till något annat hemman i byn. Både hemmanen nr 1 och 3 ökar kraftigt i storlek 1543-1609.

Myckle övriga

Anders Nilsson och Jon Andersson nämns i längden för Älvsborgs lösen från 1616. Bägge deras hemman betecknas som öde. Anders Nilsson finns i byn även 1623. År 1624 är han knekt.

Ivar Jonsson från Kattisträsk är knekt 1631-1637. År 1634 blir han korpral. Han dör 15 september 1637. Anders Olofsson är knekt 1633-1638. Det finns en uppgift om att han dött 15 september 1637 men den verkar vara felaktig. Han finns i Greifswald 1638. Anders Persson var knekt 1636. Mårten Matsson var knekt 1624 och blev knekt i Burvik. Samma år var Mårten Mårtensson knekt.

Tomas Mårtensson var knekt 1641-1642 och gick ut för Hans Hansson i byn. Han finns i byn 1640. Samma år finns Nils Nilsson i byn.

Olof Jonsson var knekt 1647-1650. Han var lejd av Anders Larsson i byn och blev knekt i Medle. År 1648 betecknas han som gift soldat. Anders Jonsson var knekt 1649.

MEDLE

Byn hade 4 hemman 1543. År 1546 tillkom ett femte hemman och 1557 det sjätte hemmanet. Efter två delningar på 1590-talet har byn 8 hemman. Byn hade 1543 4,9 hektar åker, 1609 9,9 hektar varav 0,1 hektar lägda, 1648 10,2 hektar och 1700 16,8 hektar varav 0,9 hektar var obrukad.

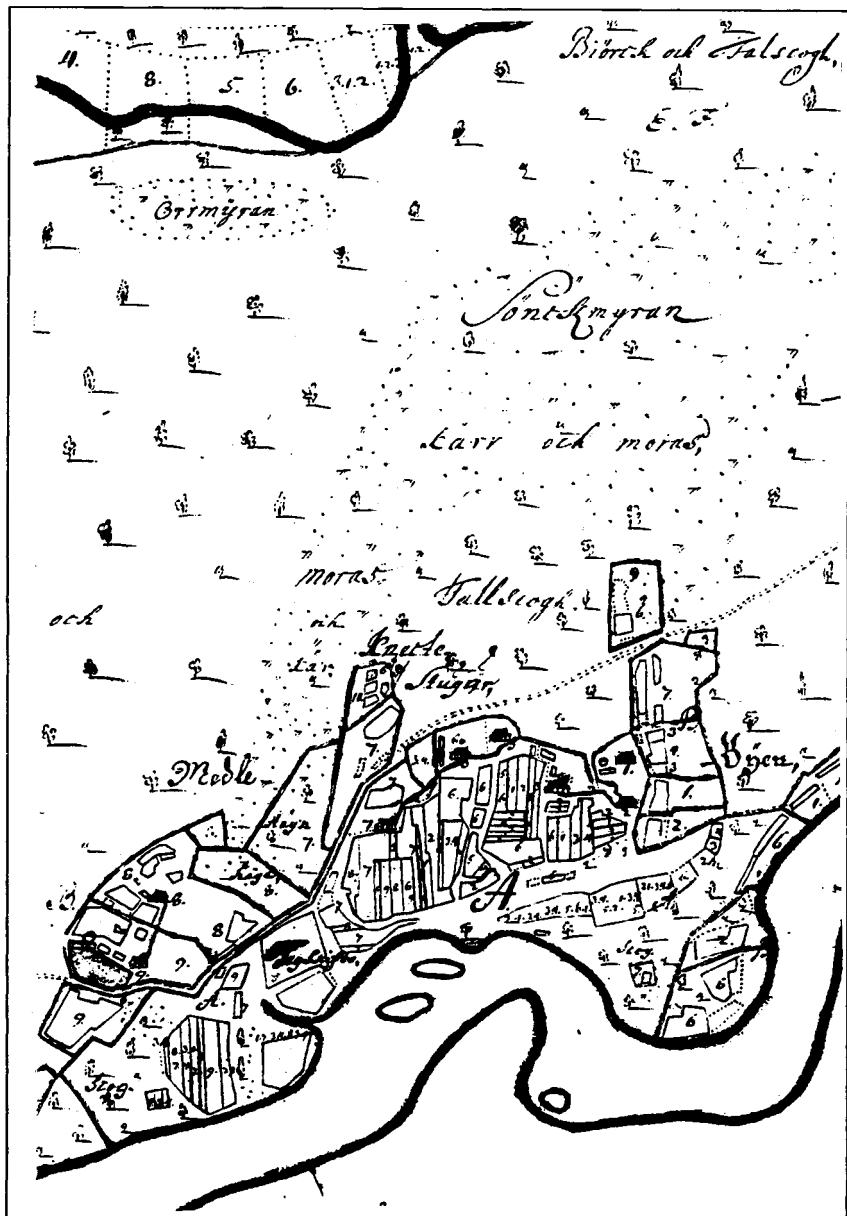
Medlebönderna fiskar under 1500-talet med not vid Långören (Långörenn 1581). Tre bönder i byn fiskar i fjällträsk på 1550-talen. De fiskar i fjällträsken Klockträsket (Klockbergz tresk) och i Hedträsket (Hede treskitt) som ligger mellan Boliden och Jörn. Vidare i Älgträsket (Älgee tresk), Petikträsket (Pertyg tresk) samt i Granbergsträsket (Grän tresk). Dessutom i Holmträsket (Holme tresk; sannolikt Jörnsträsket) samt i Hornsträsket (Hyrz tresk). År 1559 sägs att Medle inte har något hemträsk men man måste erlägga 12 mark torrfisk i skatt.

Anders Ersson som sannolikt bor på Myckle nr 4, har 1559-1560 utjord i Medle som uppgår till 3 markland. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete och fiske. Åkern består av god sandjord och åkern är någorlunda skyddad från frost. Äldre skrivformer: Medle (1539), Medlee (1543), Medlee (1547), Medhle (1557), Medla (1581), Medleet (1600).

Medle nr 1

Hemmanet bildas 1557 och är sannolikt en utbrytning från Medle nr 4. Bägge hemmanen är 1559 på cirka 4 markland. Jöns Larsson var bonde på gården 1557-1595. År 1559 var gården på 4½ markland och 2 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Jöns Larsson 1 skålpund koppar, 5 kor, 1 stut om 1 år, 5 får samt 1 häst för 11 mark och 2 öre. Egendomen värderas till 76 mark 2 öre. En son till Jöns Larsson är sannolikt Jöns Jönsson som 1593 bryter ut en del av hemmanet som blir Medle a. Den delen var 1609 på 7 skålsland.

Brodern Jon Jönsson äger Medle nr 1 1596-1606 samt 1610. År 1599 har han 2 tunnors utsäde, 2 kor och 1 får. Jon Jönsson har 1601 1 tunnars utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården betecknas som öde 1602. År 1605 är Jon Jönsson husarm och 1606 utgammal. Jon Jönsson betecknas som finne 1605.

Karta 46. Medle 1699-1700. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 1 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans nr 2, 4=3, 6=6, 8=7, 10=8 och 11=9. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Anders Nilsson äger gården 1606-1630. Sannolikt är han en son till Nils Andersson på Medle nr 2. Det står om Nils Andersson att 4 av hans barn är döva. Anders Nilsson är döv. I skattelängderna står det "dumb". År 1609 är gården på 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 6 skälsland i linda (0,1 hektar). Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Anders Nilsson går och tigger enligt längderna. Mantalet är 1630 på 3/8.

Hustru Marit äger hemmanet 1629. Sonen Lars Andersson nämns i 1623 års roterings- och utskrivningslängd. Nils Andersson nämns i samma längd för 1628. Han är då landsknekt i Klutmark. Abraham Persson (1597-) äger gården 1629-1643. Under hans tid är mantalet på 3/8. Lars Andersson (-1664) som sannolikt är en son till Anders Nilsson innehar hemmanet 1641-1664. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Lars Andersson var knekt 1629-1642. År 1630 var han sjuk och blev kvar hemma. Han var i Greifswald 1638-1639, i Wolgast och Stettin 1639 samt i Wolgast 1642. År 1643 gav han pengar till kyrkan då han var släkt med den kvinna han skulle gifta sig med.

Medle nr 2

Anders Jönsson var bonde på gården 1539-1549. År 1543 hade han 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 8 lass äng. Sonen Jöns Andersson ägde gården 1551-1572 samt 1585-1591. År 1553 finns det 6 kor på gården. Jöns Andersson fiskar 1553-1556 i Klockträsket (Klokbergz tresk) och i Hedträsket (Hede treskitt) som ligger mellan Boliden och Jörn. Han fiskade tillsammans med Siffriid Tomasson i Bjurvatnet. År 1554 fick de 57 kg gädda och abborre. På sommaringet 1560 fick Jöns Andersson böta 1 mark för "helgdagsbrott". Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jöns Andersson 5 lod silver, 1½ skålpund koppar, 4 kor, 4 får samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderas till 82½ mark. Han betecknas som husman 1579.

Jöns Anderssons bror Nils äger hemmanet 1569-1620. En del år finns han med som ägare parallellt med sin bror. På vintertinget 1563 blir Nils Andersson dömd till döden för jungfrukränkning med hustru Marits dotter i Norsjö. Paret var släkt med varandra i tredje led. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Jöns Andersson 5 mark koppar, 2 kor samt 2 får. Egendomen värderas till 24 mark och 3 öre. Nils Andersson kallas ofta för Nils Skräddare. Han har alltså även varit skräddare. På vintertinget 1576 fick han böta 3 mark för treska. År 1599 hade Nils Andersson 8 tunnors utsäde, 11 kor, 3 ungnöt, 11 får, 3 unga får, 3 risbitar, 6 getter, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 9 lod silver. Han har 1601 2 tunnors utsäde, 1 häst samt 6 kor. Gården har 1609 12 spannländ åker (1,9 hektar). Nils Skräddare har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Mantalet är 1620 på 5/8. Samma år betecknas han som blind och utfattig. Nils Andersson har 4 barn som är döva. I längden står det "dumbbot".

Sonen Märten Nilsson äger gården 1610-1638. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613. Han kallas då för döv - "Dumbe Märten Nilsson". Under hans tid är mantalet på 3/4. Hustru Britta äger hemmanet 1629-1645. Under hennes tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor.

Sonen Jon Mårtensson är knekt 1639-1642. Han var lejd av Anders Persson i byn. Brodern Nils Mårtensson (1621-) ägde hemmanet 1645-1679. Under hans tid är mantalet på 3/8. Åren 1640-1642 är han bruksknekt. Han går ut för sitt eget hemman och blir soldat i Klutmark. Han får 1650 böta 4 daler till kyrkan för att han "besov" sin fästmo.

Medle nr 4

Gården ägdes 1546-1585 av Östen Mickelsson. På vintertinget 1546 fick hans dräng böta 2 mark till biskopen för lönskaläge. På sommartinget 1547 fick Östen böta 1 mark för svarlösan. Han fick ge 6 öre till biskopen för att han druckit på söndagsnätter och försummat massan. År 1553 fanns det 5 kor på gården. Gården var 1559 på 4½ markland. På vintertinget 1567 fick Östen Mickelsson böta 10 mark för att han drev bort Nils Olsson från sitt fiske. På vintertinget 1576 fick han böta 6 mark för att han gjort "förfiske". Sannolikt hade han fiskat på olagligt sätt. På vintertinget 1585 fick en Östen Clemetsson (troligen fel för Mickelsson) böta 5 öre för olydnad. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Östen Mickelsson 13 lod silver, ½ skålpund tenn, 2½ skålpund koppar, 10 kor, 2 kvigor om 1 år, 13 får och getter samt 2 hästar för 18 mark och 6 öre. Östen Mickelsson var nämndeman 1571-1583. Från mitten av 1560-talet finns en måg på gården.

Mågen är sannolikt den Per Hansson som äger hemmanet 1586-1590. Han fanns med i 1577 års förteckning över unga män. Östen Olofsson innehade gården 1591-1594.

Per Persson var bonde på gården 1595-1626. Han var sannolikt en son till Per Hansson. Enligt Johannes Bureus var Per Persson gift med Lisbet Olofsdotter, en dotter till Olof Ersson i Lappvattnet, Burträsk socken. Makarna hade barnen Östen och Margareta. I 1599 års hjälpskattelängd hade Per Persson 12 tunnors utsäde, 13 kor, 3 ungnöt, 8 får, 3 unga får, 3 risbitar, 6 getter, 1 gammalt svin, 1 häst, 1 sto samt 30 lod silver. År 1601 hade han 3 tunnors utsäde, 1 sto samt 6 kor. Gården hade 1609 15 spannländ åker (2,4 hektar). Per Persson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Under tiden hade han en piga. År 1620 är mantalet på 2/3. Sven Persson som sannolikt är en son till Per Persson var landsknekt i Klutmark 1628.

Sonen Östen Persson (1587-1662) ägde gården 1627-1652. Under 1640-talet är mantalet på 11/16 och skatten är 1645 på 5 tunnor och 4 skäl. Sonen Nils Östensson var knekt 1641-1646. Han går ut för sin faders hemman. År 1646 är han bergsknekt. Brodern Peder Östensson (1623-) finns på gården under 1640-talet. Han äger hemmanet 1654-1656.

Medle nr 6

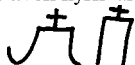
Enligt ett dombrev från 1570 ägdes gården 1524 av Mårten Jonsson Strål. Han var med Albrekt i Myckle och Nils Albrektsson när de tog kål på Finnforsrövarna. Dessa två hemman fick då Finnforsens laxfiske. Jon Persson ägde gården 1539-1562. År 1543 var gården på 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 9 lass äng. Det fanns 1553 10 kor på gården. Åren 1553-1557 fiskade Jon Persson i Älgträsket (Älgee tresk), Petikträsket (Pertyg tresk) samt i Granbergsträsket (Grän tresk). År 1553 fiskade han med Anders Olsson i Norrlängträsk och 1554-1557 med Nils Jönsson i Bodan. Fångsten var 1554 127 kg gädda och abborre. Gården var 1559 på 5 markland och 5 öresland. Jon Persson var nämndeman 1539-1561.

Runt 1560 fanns det två söner på gården. Anders Jönsson som var knekt 1556 var sannolikt en son till Jon Persson. Han kan vara identisk med den Anders i Medle som var anställd som fiskare i Bomansforsens laxfiske 1568 tillsammans med några andra bönder. Anders Jönsson kan även vara far till den Per Andersson som senare tar över hemmanet, och dessutom far till Jon Andersson som 1598 sannolikt delar hemmanet. Herman Jönsson som var knekt 1556 var sannolikt en son till Jon Persson.

Den tredje brodern Mårten Jonsson ägde gården 1563-1578. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark tenn, 1½ skålpund koppar, 6 kor, 2 kvigor om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 15 får och getter samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 111 mark och 2 öre. År 1570

klagade Jon Persson och Mårten Jonsson över att kronan hade tagit tillbaka Finnforsens fiske som Albrekt i Myckles och Mårtens Jonsson Stråls arvingar hade fått 1524. Nu ville inte bönderna behålla Finnforsen utan ett fiske som låg vid några öar mellan Finnforsen och Bomansforsen. Rätten biföll deras begäran.

Jon Persson innehade hemmanet 1579-1610. Han var möjligen en måg till Mårten Jonsson. Jon Persson fanns i byn 1577 då han nämns i registret över unga män. Jon Persson var sexman 1599 samt 1605-1606. Dessutom var han nämndeman 1587-1604. Jon Persson var även kyrkvård 1605-1607.

Bömärken 1606.

År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 3 ungnöt, 10 får, 6 getter, 2 unga svin samt 1 häst. Jon Persson har 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. Gården har 1609 9½ spannländ åker (1,5 hektar). År 1610 fiskar han i Klockträsket (Klockbergsträsk), Hedträsket, Skidträsket (Skedträsk) och Bjurstuträsket. Sjöarna ligger söder och sydost om Jörns samhälle. Jon Persson skattar för 4 mark gädda och 4 mark abborre. Klockträsket brukas även 1613 men någon brukare finns inte utsatt.

Per Andersson ägde gården 1606-1630 samt 1636. Han kan vara en son till den Anders som troligen fanns på hemmanet omkring 1570. Alternativt kan han vara en måg till Jon Persson. Jon Andersson på Medle nr 8 är troligen en bror till Per Andersson. Per Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och har de flesta åren en piga på gården. Mantalet är 1630 på 5/8.

Sonen Anders Persson (1597-) är bonde på gården 1628-1680. Under tiden fram till 1642 är mantalet ett helt och 1645 är skatten på 8 tunnor. År 1650 är mantalet på 1 1/16. En bror till Anders Persson är sannolikt den Östen Persson som var knekt 1621. Det året fanns ytterligare en man med samma namn i byn.

Medle nr 8

Gården ägdes av Östen Olsson 1539-1549. Han var nämndeman 1539 och 1543. Gården hade 1543 11 spannländ åker (1,8 hektar) samt 12 lass äng. På sommaringet 1546 fick Östens dräng böta 2 mark för lönskaläge. Östen Olsson och Alf Olsson i Klutmark hade 1543 en äng i Ljusvattnet, Burträsk socken, som gav 4 lass äng. Var Östen och Alf bröder som bäge var från Ljusvattnet eller var Östen Olssons hustru från Ljusvattnet?

Sonen Jöns Östensson ägde hemmanet 1551-1600. År 1553 hade han 13 kor. Samma år fiskade han i Djupträsket (Diuppe tresk) och i Ålsån (Ulffzs ånn) tillsammans med Karl Nilsson i Storkåge och Peder Olsson i Tjärn. Jöns Östensson och Karl Nilsson fiskade i sjöarna även 1554-1556. År 1557 fiskade alla tre bönderna igen. Fångsten var 1554 på 203 kg gädda och abborre. Fiskevattnen ligger norr om Jörns samhälle intill Ullbergsträsket. Gården var 1559 på 9 marklängd. I början av 1560-talet fiskar Jöns Östensson i "Älzfträsket" och "Stegzträsket". Sjöarna är sannolikt Svanträsket i Arvidsjaurs socken och Lillträsket i Jörns socken.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jöns Östensson 4 lod silver, 5 mark tenn, 2 skålpund och 5 mark koppar, 8 kor, 10 får, 10 getter, 1 svin, samt häst och sto för 18 mark och 6 öre. Egendomen värderades till 160 mark och 3 öre. Många gånger skrivs Jöns' patronymikon Estensson. År 1610 fiskar Jöns Östensson i Storvattensträsk (Storuatutresk) och han skattar för 8 mark gädda och 8 mark abborre. Troligen är uppgifterna i fiskelängden från 1610

gamla och härrör sig från tiden kring 1600. Storstattensträsk nyttjas 1613 men någon brukare finns inte angiven. Storstatten ligger nordost om Ullbergsträsk i Jörns socken.

Sonen Anders Jönsson äger gården 1599 samt 1601-1626. År 1599 hade han 12 tunnors utsäde, 13 kor, 3 kvigor, 2 ungnöt, 6 får, 3 risbitar, 6 getter, 2 ungsvin, 1 häst, 1 sto samt 7 lod silver. Anders Jönsson har 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 6 kor. Gården är 1609 på 15 spannländ åker (2,4 hektar). Anders Jönsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och har både dräng och piga på gården. År 1621 heter drängen Herman Jonsson. Hemmanet är 1620 på 7/8 mantal. Anders Jönsson är nämndeman 1622. Anders och hustrun dör 1633 enligt kyrkans räkenskaper.

Sonen Östen Andersson innehar gården 1610, 1617-1618 samt 1627-1648. Under hans tid är mantalet på 7/8. År 1635 betecknas Östen Andersson som husarm och utfattig. Anders Andersson som sannolikt var en bror till Östen Andersson var källarsven i Stockholm 1619.

Östen Anderssons son Jöns Östensson (1611-1694) äger gården 1642-1679. Under hans tid är mantalet på 7/8 och skatten är 1645 på 7 tunnor.

Medle nr 10

Hemmanet bildas 1598 genom en utbrytning från Medle nr 6. Jon Andersson äger gården 1598-1623. Jon Andersson är sannolikt en bror till Per Andersson och troligen son till Anders Jonsson. År 1599 hade Jon Andersson 5 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungnöt, 6 får, 2 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 1 häst samt 20 lod silver. Jon Andersson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården har 1609 8 spannländ åker (1,3 hektar). Jon Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613. Han har inte kunnat betala 1614-1618 utan han beskrivs som tiggare. I restlängden över Älvsborgs lösen från 1620 står att Jon Andersson är död och hustrun njuter sytning på annat håll. Hemmanet är öde. År 1619 är mantalet på 5/16.

Sonen Mårten Jonsson äger gården 1614-1615. Han är soldat 1621 och han dör samma år i Riga. Olof Jonsson som sannolikt är en bror var knekt 1623. Det står att han lämnat skutan död. Tydligt dog han på hemresa från Livland. Per Jonsson äger hemmanet 1620-1624. Mantalet var 1620 på 3/8. Brodern Nils Jonsson innehar gården 1625-1634. Under hans tid är mantalet på 1/3. Hustru Sara står för hemmanet 1635-1644. Åren 1639-1640 var mantalet på 7/32 och skatten var 1644 på 1 tunna och 6 skäl. Hon betecknas 1643 som fattig och hon har 2 kor.

Jakob Persson innehar gården 1642-1643. Under hans tid är mantalet på 7/32 och skatten är 1 tunna och 6 skäl. År 1642 betecknas han som fattig och det står att han sitter på "barngods". Nils Larsson (1613-) finns på gården 1640-1641 samt 1644. År 1644 finns han i Klutmark i en längd. Han är sannolikt identisk med den Nils Larsson som var knekt 1628. Han var knekt i Klutmark. Josef Nilsson som kan vara en son till Nils Jonsson är knekt 1638-1649. År 1646 tjänstgör han under Piteå silververk. Sven Nilsson som är en son till Nils Jonsson är bonde på gården 1645-1652. Under hans tid är mantalet på 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skäl.

Medle nr 11

Jon Hindersson ägde gården 1539-1557. År 1543 hade gården 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 7 lass äng. Det fanns 1553 7 kor på gården. Åren 1553-1556 fiskade Jon Hindersson i Holmträsket (Holme tresk - sannolikt Jörnträsket) samt i Hornträsket (Hyr tresk) tillsammans med Olof Jönsson i Bergsbyn. Fångsten var 1554 70 kg gädda och

abborre. Jon Hindersson var ensam brukare 1556. Holmträsket brukades inte 1557. Hustru Britta som är änka efter Jon Hindersson äger gården i vissa längder 1558-1560.

Sonen Nils Jonsson var bonde på gården 1557-1601. Gården var 1559 på 3 markland och 5 öresland. En bror till Nils Jonsson är sannolikt den Hindrick Jonsson som var knekt 1562. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Nils Jonsson 2 kor, 6 får samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 37½ mark. Hustru Sigrid äger gården 1599 då hon har 2 tunnors utsäde, 2 kor, 3 får, 1 risbit samt 2 getter. Jon Nilsson står för hemmanet 1602 men gården betecknas som öde.

Anders Ersson äger gården 1605-1632. Han betecknas som husman 1605-1606. År 1609 har gården 7 spannländ åker (1,1 hektar). Anders Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och under flera år har han en piga. Anders Ersson äger 1620 jord i Frostkåge. Sannolikt kommer Anders Ersson från Frostkåge nr 9 och han är en son till Erik Jonsson. År 1622 ger Anders Ersson 13 öre till kyrkan efter sonen. Mantalet var 1630 på ½. Hustru Karin ägde hemmanet 1633-1635 samt 1639. Under hennes tid var mantalet på ½.

Sonen Jon Andersson (1618-) ägde gården 1636-1690. Mantalet var 1650 på 11/16 och skatten var 1645 på 5 tunnor. Lars Andersson som sannolikt var en bror till Jon var knekt 1623-1638. År 1630 var han sjuk och blev kvar hemma. Han fanns 1638 i Greifswald i Pommern. En tredje bror är troligen Sven Andersson som finns med i 1633 års roterings- och utskrivningslängd. En fjärde bror är sannolikt Olof Andersson som 1637 tjänstgjorde vid Piteå silververk.

Medle a

Hemmanet bildas 1593 och är sannolikt en utbrytning från Medle nr 1. Ägare 1593-1650 är Jöns Jönsson. Han är sannolikt en son till Jöns Larsson på Medle nr 1. Jöns Jönsson är knekt 1593 och tillhör Carl Börjessons fänika som detta år låg i Estland. Jöns Jönsson har 1599 2 tunnors utsäde, 2 kor, 1 ungnöt, 2 får, 1 get samt 1 sto. År 1601 har han 1 tunnas utsäde, 1 sto och 1 ko. Gården är 1609 på 7 skälsland åker (0,1 hektar). Jöns Jönsson betecknas 1605 som finne. År 1611 hade Jöns i Medle gjort en pörtedörr till kyrkan. Jöns Jönsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618 utan betecknas som tiggare. Åren 1614-1615 beskrivs gården som öde. Jöns Jönsson betecknas 1620 som utfattig och han har en ko. Dessutom har han 6 barn. Mantalet är på 1/8. År 1642 sägs att Jöns Jönsson går på landet och tigger. Han har en ko. Han beskrivs 1645 som fattig och eländig.

Mickel Jönsson som var knekt 1624 var sannolikt en son till Jöns Jönsson. Jöns Karin äger hemmanet på 1650-talet. Hemmanetet avhystes 1667 och fördelades mellan Medle 1 och 2.

Medle övriga

På vintertinget 1578 fick Sigrid i Medle böta för att hon låtit belägra sig och kränkt sin jungfrudom av Nils Larsson i Tjärn. Hon bötade 6 mark. Jöns Eriksson fanns i byn 1621. Håkan Olofsson var knekt 1623-1624. År 1624 fanns Nils Jonsson i byn. Önde Eriksson fanns i byn 1629. Han nämns i roterings- och utskrivningslängden från samma år.

KLUTMARK

Byn hade 7 hemman 1543. Ytterligare en person skrivs under Klutmark detta år men han kan ha bott i Finnfors. År 1567 tillkom byns åttonde hemman och 1606 får byn ett nionde hemman. Ett hemman läggs öde 1640 och antalet hemman är nere på 8 stycken. Klutmark hade 1543 9 hektar åker (räknar man bort Nils Larsson som sannolikt bodde i Finnfors blir arealen 7,9 hektar), 1609 9,3 hektar varav 1 hektar var lägda, 1648 6,5 hektar och 1700 11,4 hektar.

Klutmarksborna fiskar under 1500-talet vid Stabbeselet (Stabbe seleth). Det kan röra sig om den plats som idag kallas för Selet. År 1559 fick byn ge 13½ mark torr fisk i skatt för något träskfiske. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god timmerskog. På 1699 års karta finns markerat att vintervägen till Norsjö gick genom byns marker. Väster om byn följde den Skellefteälvens södra strand. Äldre skrivformer: Klutmark (1539), Kluthemark (1543), Klutemark (1547), Klutemark (1557), Klutmark (1581), Klutmarck (1600).

Klutmark nr 1

Anders Mickelsson är bonde på gården 1539-1546. År 1543 har han 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 5 lass äng. Brodern Jakob eller Jåp Mickelsson äger gården 1539-1573. Det finns 1553 3 kor på gården. Jakob Mickelsson fiskar 1553 samt 1556-1557 i Baktsjaur (Pagxe Jerffuitt), Storträsket (Stor Vatn) samt i Grundträsket (grunne tresk) tillsammans med Bertil Olsson och Olof Alfsson i byn. Sjöarna ligger väster om Glommersträsk i Arvidsjaur kommun. År 1559 är gården på 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jakob Mickelsson 5 mark koppar, 1 ko, 1 stut om 2 år, 2 får samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderades till 24 mark och 3 öre.

Sonen Olof Jakobsson eller Jåpsson innehar gården 1574-1621. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 4 kor, 2 risbitar, 2 getter samt 1 sto. Olof Jakobsson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto samt 2 kor. Åren 1605-1606 betecknas han som utgammal. Gården är 1609 på 6 spannländ åker (1 hektar). Gården betecknas som öde 1614-1615. Jakob Olofsson fanns i byn 1621. Han är sannolikt en son till Olof Jakobsson.

Nils Hinderesson äger en del av hemmanet 1609-1614. Han finns dock i längderna till 1619. Gården hade 1612 2 spannländ åker. Nils Hinderesson har inte erlagt Älvsborgs lösen. Mantalet är på 1/8. År 1623 var skatten på 1 tunna. Nils Hinderesson var knekt 1612-1614 och han dog det sistnämnda året i Ryssland. Hustru Anna äger gården 1619-1622. År 1620 står om henne att hon brukar gården själv. Hon betecknas som tiggerska samma år.

Nils Mårtensson brukar den större delen av hemmanet från 1613. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Nils Mårtensson var knekt 1613-1630. Nils Mårtensson som blev korporal 1624 dog 1630. Under hans tid var mantalet på 1/4. Hustru Sara äger gården 1629-1636. Mantalet är $\frac{1}{4}$ 1630 och ökar till $\frac{1}{3}$ 1632. Sannolikt har Nils Hinderssons hemmansdel återgått till det ursprungliga hemmanet Hustru Sara betecknas som fattig 1635.

Anders Larsson äger gården 1634. Hustru Sigrid står för hemmanet 1635-1641. Under hennes tid är mantalet på $\frac{11}{32}$. Hindrick Larsson äger gården 1638.

Hindrick Andersson (1618-) äger gården 1639-1646. Under hans tid var mantalet på $\frac{13}{32}$ och skatten var 1645 på 3 tunnor och 2 skäl. Hindrick Andersson var bergsknekt 1641-1645. Han gick som soldat för Per Jonsson i Norsjö. Han beskrivs ofta som fattig. Hustru Anna äger gården 1646-1649. Hon beskrivs som utfattig. Skatten var på 3 tunnor och 2 skäl. Dottern Sara piga innehar hemmanet 1648-1652. År 1650 är mantalet på $\frac{13}{32}$.

Klutmark nr 2

Hemmanet kommer till 1567. Ägare 1567-1605 är Olof Persson. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 1 skålpund koppar, 3 kor, 1 kviga om 1 år, 8 får samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 54 mark och 6 öre. På vintertinget 1575 fick Olof Persson böta 12 mark för att han hade sålt en räva på olagligt sätt (i förbud). År 1599 hade Olof Persson 4 tunnors skatt, 4 kor, 1 ungnöt, 3 får, 3 getter samt 1 sto. Han hade 1601 $\frac{1}{2}$ tunnas utsäde och 4 kor.

Sonen Olof Olsson ägde hemmanet 1602-1611. På vintertinget 1575 fick han böta 20 mark för att ha sålt 3 rävar olagligt. Åren 1604-1606 kailas han för husman. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). Mantalet är 1617 på $\frac{1}{4}$.

Anders Nilsson är bonde på gården 1613-1620. Han har inte erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618 utan han betecknas som tiggare. Åren 1614-1615 beskrivs gården som öde. I en restlängd för Älvsborgs lösen från 1620 står att Anders Nilsson rymt från gården som är lämnad öde. Grannarna brukar jorden och det finns ingen husknut på hemmanet. Mantalet var nu på $\frac{1}{4}$.

Sedan verkar Lars Larsson (-1629) bruka hemmanet. Han nämns som bonde på gården 1626-1629. Lars Larsson är knekt 1613-1629. Åren 1613-1618 var han ute i kriget hela tiden. Det finns noterat 1623 att han inte är närvarande i Ostpreussen. Han dör i skärgården 1629. Möjligen är Anders Larsson som nämns i 1627 års roterings- och utskrivningslängd en son till Lars Larsson. Sannolikt även Tomas Larsson som finns med i 1628 års roterings- och utskrivningslängd. Hustru Britta äger gården 1630. Anders Andersson kan också finnas på gården detta år.

Nils Andersson är bonde på gården 1632-1635. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten är 2 tunnor. Han är knekt 1635 och verkar dö samma år. Samma år betecknades han som utfattig. Han är möjligen identisk med den Nils Andersson som finns i byn 1628 och är landsknekt i Medle. Hustru Kerstin äger gården 1636-1640. Under hennes tid är mantalet på $\frac{3}{16}$. År 1640 tycks hon gifta om sig med Eskil Finne från Klutmark nr 7. Eskil Finne äger gården 1640-1648. Under hans tid är mantalet på $\frac{9}{32}$ och skatten är 1645 på 2 tunnor och 2 skäl. De flesta år beskrivs han som utfattig. År 1645 betecknas han som utlevad.

Hustru Kerstin äger hemmanet på nytt 1647-1660. Mantalet är 1650 på $\frac{9}{52}$.

Klutmark nr 3

Påvel Jonsson ägde gården 1539-1557. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 7 lass äng. Det finns 4 kor på gården 1553. Karin änka innehar gården 1558-1561. Gården är 1559 på 3 markland.

Sonen Jon Påvelsson är bonde på gården 1562-1601. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 5 mark koppar, 2 kor, 1 får, samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 29 mark och 3 öre. År 1599 hade Jon Påvelsson 4 tunnors utsäde, 4 kor, 1 kviga, 2 får samt 2 getter. Hustru Ingeborg äger gården 1605 då hon betecknas som husman.

Sonen Christiern Jonsson Smed innehar hemmanet 1606-1626. Gården är 1609 på 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 1½ spannländ i linda (0,2 hektar). Christiern Jonsson är som namnet antyder smed. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som utfattig och han har en ko.

Sonen Sven Christierrsson Smed äger gården 1625-1630. Åren 1621-1623 är han knekt men eftersom han var faderns ende son så blev han 1623 utbytt mot Anders Nilsson i Norrlångträsk. Men 1630 blir han utskrivnen till knekt igen och han verkar dö kort därefter. Han blev knekt i Bjurvattnet. Under hans tid var hemmanet på 1/3 mantal.

Hustru Karin äger gården 1634-1652. År 1650 är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. Under 1640-talet beskrivs hon som fattig med små barn. Hon hade hon 3 kor 1642.

Jon Jonsson är knekt 1647-1648. Han går ut dels för sitt eget hemman, dels för Lars Andersson i Medle. Jon Jonsson blir knekt för Skramträsk. Under 1647 är han hemma i landet. År 1648 beskrivs han som gift soldat. I 1648 års längd sägs att han gått ut för sin moders hemman till hälften och för Lars Andersson i Medle till hälften. Jon Jonsson äger hemmanet 1654-1660.

Klutmark nr 4

Erik Pålsson var bonde på gården 1539-1549. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 8 lass äng. En son till Erik Pålsson är sannolikt den Nils Ersson som på vintertinget 1546 får böta 2 mark till biskopen för lönskaläge. Östen Tomasson som sannolikt kommer från Bjurvattnet innehar hemmanet 1553 samt 1555-1557. Möjligen var han måg i gården. År 1553 hade han 4 kor.

Erik Pålssons son Christoffer Ersson Skräddare ägde hemmanet 1551-1554 samt 1558-1583. Som namnet antyder var han även skräddare. Gården var 1559 på 4½ markland. År 1558 kallas han för Kristoffer Olsson och 1561-1563 för Christian Persson. Dessa namnformer är sannolikt felaktiga. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Christoffer Ersson 1 ko samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 20 mark. Sigrid änka ägde gården 1584-1596.

Sonen Erik Christoffersson innehade gården 1585. På vintertinget samma år fick han böta 30 mark för att han gett sin hustru ett blodsår. På sommartinget 1574 hade han fått böta 13 mark och 4 öre för jungfrukränkning. På sommartinget 1583 fick Erik Christoffersson böta 3 mark för snatteri. År 1589 var Erik Christoffersson knekt.

Tomas Andersson ägde hemmanet 1597-1605. Han hade 1599 7 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 10 får, 3 getter, samt 1 sto. År 1601 hade Tomas Andersson 1½ tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården betecknas 1602 som öde. Hustru Marit ägde hemmanet 1605-1611. År 1607 brann gården ner.

Per Larsson (1583-1675) ägde gården 1609-1648. Gården hade 1609 6 spannländ och 3 skälsländ åker (1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Per Larsson har erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618. Han var ogift 1613-1614. År 1620 beskrivs han som utfattig och han äger en ko. Mantalet är 1620-1635 på 1/3. År 1627 finns på gården Anders Larsson som sannolikt är en bror till Per Larsson. I byn finns 1628 en Tomas Larsson vilken troligen också är en bror till Per Larsson. Mantalet är 1642 på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Per Larsson och Lars Jonsson i byn blev 1642 vid roteringen ålagda att skaffa fram en knekt till nästa mönstring annars skulle Lars Jonsson själv gå ut som knekt.

Olof Jakobsson som kan vara en måg till Per Larsson var bonde på gården 1648-1678. Han kom troligen från Ersmark nr 5. Mantalet var 1650 på 7/16.

Klutmark nr 5

Anders Ersson är bonde på gården 1539-1568. År 1543 är gården på 11 spannländ åker (1,8 hektar) samt 14 lass äng. På sommaringet 1547 fick Anders Ersson böta 12 öre för ett köttår, som han givit någon. År 1553 finns det 10 kor på gården. Anders Ersson är nämndeman 1539-1554. Han fiskar 1553-1557 i Bastuträsket tillsammans med Jon Svensson i Ersmark. Sjön ligger strax norr om Boliden. Gården är 1559 på 6 markländ.

Erik Jonsson äger gården 1567-1621. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 5 mark tenn, 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 2 stutar om 1 år, 6 får, 10 bockar och getter samt 1 häst för 11 mark. Egendomen värderades till 86 mark. På vintertinget 1575 får Erik Jonsson böta för att han sålt en räva på otillåtet sätt. Han gav 12 mark. Erik Jonsson är nämndeman 1582-1618. Han är sexman 1584, 1593, 1595 och 1599.

Bomärke 1599.

År 1599 hade Erik Jonsson 11 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 3 ungnöt, 20 får, 3 risbitar, 9 getter, 2 unga svin, 1 häst och 1 sto. Han hade 1601 4 tunnors utsäde, 1 häst och 5 kor. Gården har 1609 12½ spannländ åker (2 hektar). Samma år har sonen Jon Ersson ett eget hushåll på gården. Mantalet är 1620 på 7/8.

Sonen Jon Ersson finns som ägare i längder från 1606 och till 1630. Han har erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618 och har en dräng varje år. År 1621 finns brodern Nils Erikson på gården. Jon Ersson betecknas 1628 som sjuk. Mantalet är 1630 på 7/8. Samma år beskrivs Jon Ersson som "utgammal".

Sonen Lars Jonsson (1602-1669) äger gården 1631-1669. Mantalet är 1650 på 51/64 och skatten är 1645 på 6 tunnor och 3 skäl. År 1642 skulle Lars Jonsson och Per Larsson i byn leja en duglig karl till nästa mönstring, annars skulle Lars Jonsson gå som knekt. Lars Jonsson har inte gått ut som knekt. Lars Jonsson var kyrkvård 1639. Sonen Augustin Larsson blev knekt 1657.

Klutmark nr 7

Eskil Hindersson Finne ägde gården 1606-1627. Han var en son till Hindrick Jöransson på Ersmark nr 8. Eskil tycks nyodla marken. Någon åker finns inte upptagen i jordeböckerna 1607-1612. Eskil Finne har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1619 står han för ett hemman i Stavaträsk men han rymmer från hemmanet. Eskil Finne betecknas som utfattig

1620. Mantalet är på 1/8. År 1617 finns Simon Eskilsson Finne på gården. Han betecknas som tiggare.

Eskil Finne figurerar i Njurunda dombok från 1627. Eskil som var född i Ersmark i Skellefteå socken arbetade som kopparslagare. Han hade haft umgänge med Sigrid Öndesdotter som var en änka i byn Skottosund. Eskil hade lovat henne äktenskap trots att han var gift. Eskils ”stallbroder”, Sven Kopparslagare hade lägrat hennes syster i Kvissle. Sysstrarna dömdes till döden. Målet kommer upp igen 1630 och då kallas han för Eskil Hindersson i ”Knutmark” i Skellefteå. Eskil och Sigrid döms till döden. I hovrätten blev de benådade och Eskil fick böta 80 daler och Sigrid 40 daler. Sigrids avlidne man hade en smedja i Skottosund där tydligen de bägge kopparslagarna höll till. Vid det första målet fanns de inte tillgängliga inför rätten men de var med vid det andra tillfället. Eskil Finnes hustru dör 1639 enligt kyrkans räkenskaper. Från 1640 finns han på Klutmark nr 2 och han verkar ha gift om sig med hustru Kerstin.

Sonen Hans Eskilsson (1604-) ägde hemmanet 1628-1644. Under hans tid var mantalet på ¼ och skatten var 1644 på 2 tunnor. När roterings- och utskrivningslängden för 1628 skrevs så fanns Hans Eskilsson i Bäck. Han beskrivs som en lösdrivare. Hans Eskilsson finns i en militär rulla från 1630. Hans namn fanns enligt rullan inte i den vanliga mönsterrullan utan i ”boken”. Han ansågs vara alldeles oduglig till knekttjänst eftersom han ”legett på skipswerck”. Senare samma år var han förlamad och blev kvar hemma. År 1635 beskrivs han som utfattig. Hans Eskilsson betecknas som förlamad 1637. Johan Eskilsson nämns i 1635 års tiondelängd, sannolikt en bror till Hans. Hans Eskilsson och Eskil Finne skulle 1643 skaffa en duglig karl till nästa mönstring annars skulle Hans Eskilsson gå ut som knekt. År 1644 bytte Hans Eskilsson hemman med Olof Jonsson på Ersmark nr 13. Hans Eskilsson äger hemmanet i Ersmark 1644-1656. Sedan byter han hemman med Samuel Jakobsson på Fällfors nr 2. Det hemmanet äger Hans Eskilsson 1656-1664. Hans Eskilsson är bruksknekt i Nasafjäll och Kvikkjokk. År 1663 hade han varit i kronans tjänst i 35 år. En bror till Hans kan Olof Eskilsson ha varit. Han fanns i Svappavaara 1661 där han var gruvdräng. Han var där med sin son och de kom från Skellefteå. Någon annan person som hette Eskil fanns inte i Skellefteå socken vid den här tiden.

Olof Jonsson (1608-) från Ersmark nr 13 äger gården 1644-1664. År 1650 är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 2 tunnor.

Klutmark nr 8

Bertil Olsson äger hemmanet 1539-1561. År 1543 har gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 9 lass äng. Det finns 1553 4 kor på gården. Samma år fiskar Bertil Olsson i Baktjsjaur (Pagxe Jerffuitt), Storträsket (Stor Vatn) och i Grundträsket (Grunne tresk). Han fiskade tillsammans med Olof Alfsson och Jakob Mickelsson i byn. Åren 1554-1555 fiskade de två förstnämnda personerna i de två förstnämnda sjöarna. Men åren 1556-1557 var det samma personer och sjöar som 1553. Lapparna brukar dessa sjöar 1588-1589. Sjöarna ligger i Arvidsjaurs kommun, väster om Glommerträsk. Gården är 1559 på 5 markland och 2 öresland.

Sonen Jon Bertilsson innehade gården 1561-1566. Brodern Lasse Bertilsson var knekt 1562. Sven Clemetsson ägde gården 1566-1585. Olof Larsson är bonde på gården 1586-1601. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 2 kor, 2 får samt 2 getter. Olof Larsson har 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. År 1610 fiskar Olof Larsson i Raggsjö, Gäddträsket och i Åketräsket. Namnen ser 1610 lite felaktiga ut. Sannolikt syfter namnen på sjöarna Storragsjön, Gransjön och Aggträsket vilka nämns på 1550-talet. Sjöarna ligger i

västligaste delen av Norsjö nuvarande kommun. Olof Larsson hade lämnat ifrån sig hemmanet sedan länge år 1610 så uppgifterna är sannolikt gamla.

Clemet Svensson ägde gården 1602-1630. År 1606 brann gården ner. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1 hektar). Clemet Svensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1630 på 1/3.

Zackarias Karlsson ägde gården 1630-1633. Han kom från Sunnanå nr 1 och var militär. År 1629 var han i Marienburg i Preussen. Han blev rustmästare 1630. Zackarias Karlsson gav pengar till kyrkan 1631 när han kom hem från Pommern. Under hans tid på hemmanet var mantalet på 1/3. Han flyttade 1634 till Myckle nr 1.

Anders Olofsson (1608-1696) var bonde på gården 1634-1674. Under 1640-talet är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Anders Olofsson beskrivs som husarm och utfattig 1635. År 1637 betecknas Anders Olofsson som måg till Jakob Persson i byn. Samma år tjänstgör han vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637

Anders Olofsson är knekt 1639-1648. Från åtminstone 1645 är han bergsknekt. År 1642 betecknas han som utfattig av många oår. Han har inga kor.

Klutmark nr 9

Karin änka innehar gården 1543-1546. Gården har 1543 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 10 lass äng. Lasse Olsson är bonde på gården 1547-1573. År 1553 har han 3 kor. Gården är 1559 på 3 markland. David Larsson som är knekt 1562 är sannolikt en son till Lasse Olsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Lasse Olsson ½ skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 9 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 61 mark och 2 öre.

Sonen Per Larsson tar över en del av hemmanet 1559 och äger hela hemmanet från 1574. Hemmansdelen var 1559 på 2 markland och 2½ öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark koppar, 4 kor, 7 får samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 57 mark och 1 öre. Per Larsson ägde gården till 1586.

Sonen Lasse Persson var bonde på gården 1587-1596. Brodern Nils Persson äger hemmanet 1599-1610. Några år kallas han för Nils Olsson. År 1599 har han 5 tunnors utsäde, 2 kor, 5 får, 4 getter samt 1 sto. Nils Persson har 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor. Han betecknas som husman 1602-1606. Gården har 1609 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar).

Jon Jonsson innehar hemmanet 1611-1626 samt 1630-1633. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Under 4 år har han både dräng och piga. År 1617 finns mågen Jakob Persson på gården. Han nämns även i 1621 års roterings- och utskrivningslängd. Mantalet är 1620 och 1632 på ½. Jon Jonsson betecknas 1631 som "utgammal". Peder Eriksson äger gården 1628-1629.

Jon Jonssons måg Jakob Persson (1583-) äger hemmanet 1627-1630 samt 1635-1640. Under hans tid är mantalet på ½. År 1629 hade han frihet från knektutskrivning på grund av det nya bergsbruket. Han var engagerad i gruvan i Kågeträsk. Men Jakob Persson hade även kontakt med gruvan i Nasafjäll. År 1638 hade han fört något malt till "lappkyrkan" (sannolikt Arvidsjaurs kyrka) vilket skulle levereras till silverbruket. I malten fanns "fleadh", (malten var sannolikt oduglig), därför blev han åtalad efter det 3 kapitlet i Högmålsbalken och han fick böta 12 mark. Sonen Per Jakobsson (1622-) gick ut som

soldat 1640 för sin fars hemman. Han var knekt till 1642. Per Jakobsson fanns på gården 1642, 1644 och 1649.

Per Persson ägde hemmanet 1640-1644. År 1642 var mantalet på $\frac{1}{2}$ och skatten var 1644 på 4 tunnor. Per Persson var knekt 1643-1646. Han blev utskreven för sin faders hemman. Han var 1646 i Stralsund. Peder Eriksson ägde hemmanet på nytt 1643-1645. År 1645 har hemmanet skuld till kronan. Skatten var samma år på 4 tunnor. I 1647 års roterings- och utskrivningslängd var hemmanet befriat. Möjligen finns hustru Sara på gården 1645. Hon nämns i tiondelängden detta år.

Sedan verkar hemmanet ligga nere ett tag. Hemmanet nr 5 i byn ökar i storlek och kanske har detta hemman lagts dit. År 1654 återuppstår hemmanet. Ägare är 1654-1685 Simon Jakobsson vilken sannolikt är en son till Jakob Persson.

Klutmark a

Alf Olsson äger gården 1539-1548. Gården har 1543 $8\frac{1}{2}$ spannländ åker (1,4 hektar) samt 11 lass äng. Alf Olsson var nämnde man 1546. Han och Östen Olsson i Medle hade 1543 äng i Ljusvattnet som uppgick till 4 lass. De kanske var bröder och kom från Ljusvattnet. Alternativt kan deras hustrur vara därifrån.

Sonen Olof Alfsson var bonde på gården 1549-1605. År 1553 hade han 6 kor. Olof Alfsson fiskar 1553 i Baktsjaur (Pagxe Jerffuitt), Storträsket (Stor Vatn) samt i Grundträsket (grunne tresk) tillsammans med Bertil Olsson och Jakob Mickelsson i byn. Åren 1554-1555 saknas Jakob Mickelsson och de fiskar inte i Grundträsket. Fångsten var 1554 203 kg abborre och gädda. Jakob Mickelsson var med igen 1556-1557 och man fiskar även i Grundträsket. Sjöarna ligger öster om Glomersträsk i Arvidsjaur's nuvarande kommun. År 1565 brukades sjöarna av två bönder och 1588-1589 brukas de av lapparna. På sommaringet 1555 blev Olof Alfsson dömd för mökränkning och fick böta 4 mark. På sommaringet 1561 svor han sig fri från jungfrukränkning. Olof Alfsson fick 1563 böta $1\frac{1}{2}$ mark för "witesmål", dvs. okvädingsord. På vintertinget 1568 fick Olof i Klutmark böta 12 mark för jungfrukränkning. Gården var 1559 på 5 markland och 2 öresland.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Alfsson $\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 1 stut om 1 år, 5 får, 8 getter samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 69 mark och 6 öre. År 1599 hade Olof Alfsson 9 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 16 får, 3 risbitar, 8 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin, 1 häst samt 5 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto samt 5 kor.

Sonen Per Olsson ägde gården 1606-1611. En son till honom kan den Sven Persson vara som var knekt 1627. Han fanns i byn men var landsknekt i Medle. Brodern Erik Olofsson var bonde på gården 1609-1642. Gården hade 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar). Erik Olofsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som utfattig och har två kor. Under 1630-talet är mantalet på $\frac{3}{8}$. Efter 1642 läggs hemmanet ner.

Klutmark övriga

Erik Olofsson var knekt 1556. Olof Hindersson är bergsknekt 1642-1644. Han var lejd av Lars Jonsson i byn.

SKRÅMTRÄSK

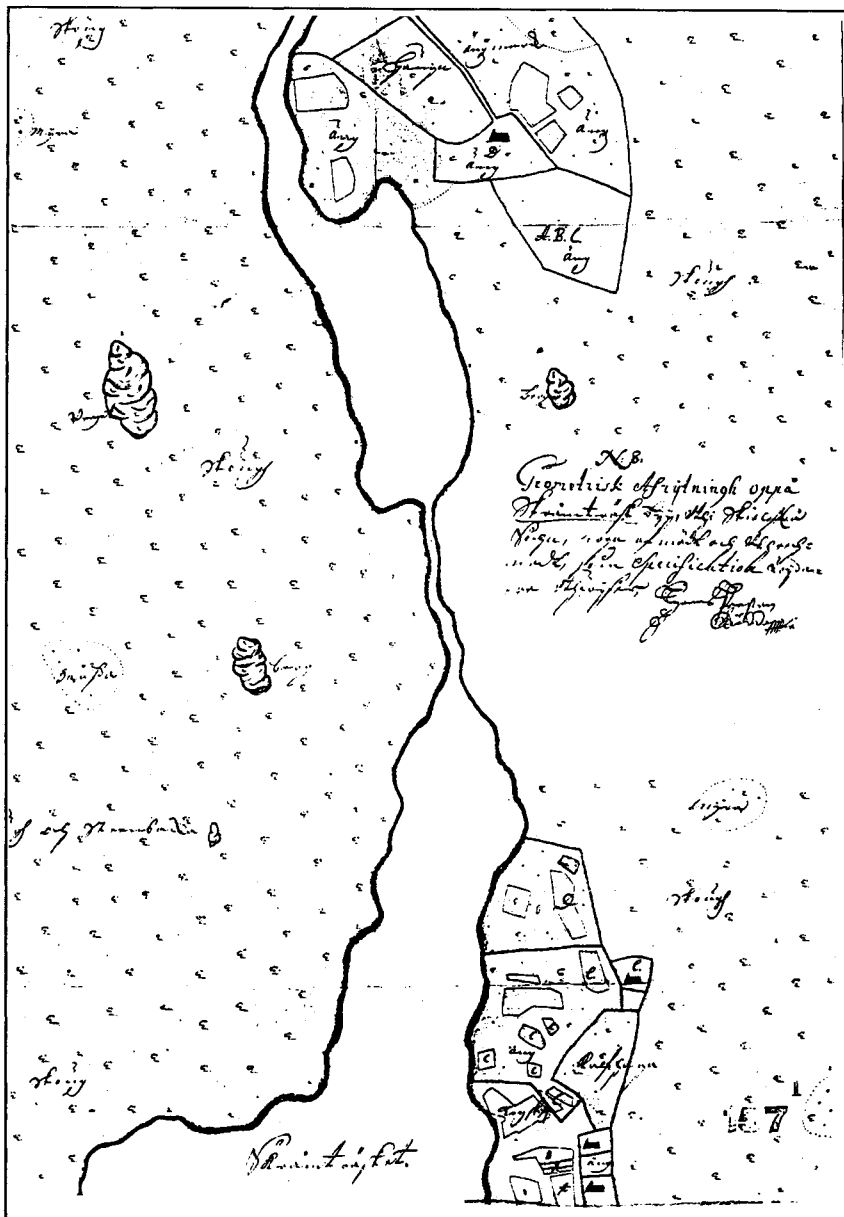
Byn har 4 hemman under perioden. Tre av dessa kan ha varit ett enda kort före 1539. Skråmträsk har 5,1 hektar åker 1543, 1609 är arealen på 8,5 hektar varav 1,3 hektar var lägda. År 1543 var nyodlingsmark (Wtrymmis march) och fiskevatten skattlagda till 2 spannländ. Alla fyra gårdar fiskar under 1550-talet i fjällträsk. Nämligen i Gissträsket (Giis treskitth). Sjön ligger nordväst om Norsjö samhälle. Vidare i Mensträsket (Mäns tresk) och i Grundträsket (grunne tresk). År 1559 ger byn 12 mark torrfisk i skatt för ett hemträsk. Man brukade en not och 12 lagnar (nät). Byn hade 1631 en kvarn där bönderna i Skråmträsk, Kattisträsk, Långträsk, Bastuträsk, Finnfors och Bjurvattnet malde sin säd. Äldre skrivformer: Skråmetrex (1539), Skråmetresk (1543), Skråmetresk (1547), Skråmetresk (1557), Skråmetresk (1581), Skråmtresk (1600).

Litteratur: *Skråmträsk i ord och bild*, redaktör: Herman Helligren, Skellefteå 1994, 339 s. ill.

Skråmträsk nr 1

Gudmund var bonde på gården 1539-1547. År 1543 hade gården 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 10 lass äng. Sonen Jon Gudmundsson fanns på gården 1546. Hans bror Lasse Gudmundsson fanns här 1548. Sven Ersson fanns på gården i 1543 års bågaskattelängd. Nils Ersson ägde gården 1551-1574. År 1553 fanns det 6 kor på gården. Nils Ersson fiskar 1553-1557 i Gissträsket (Giis treskitth). Sjön ligger nordväst om Norsjö samhälle. År 1554 fick han 57 kg gädda och abborre. Gården var 1559 på 6 markland och 6½ öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Ersson 2 skålpund och 5 mark koppar, 8 kor, 2 stutar om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 10 får, 6 getter samt häst och sto för 17½ mark och 2 öre.

Sonen Anders Nilsson ägde hemmanet 1575-1593. Hans son Mårten Andersson innehade gården 1594-1627. År 1599 hade han 10 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 10 får, 2 getter, 1 gammalt svin samt 2 ston. Mårten Andersson har 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. I tre längder kallas Mårten för Nilsson och i en längd för Gudmundsson. Gården har 1609 13 spannländ åker (2,1 hektar). Mårten Andersson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs Mårten Andersson som husarm, krympling, tiggare. Han har ingen ko. Mantalet är samma år på ½. Lukas Andersson som troligen är en bror till Mårten är knekt 1623. Han dog i Kurlands huvudstad Mitau.

Karta 48. Skrämtträsk ca 1700. Geometrisk avmätning av Johan Persson Gädda. Hemmanet nr 1 i utgåvan är D på kartan. Utgåvans nr 3=kartans C, 5=B och 7=A.

Mårtens son Anders Mårtensson (1593/1594-1682) ägde gården 1627-1680. Under hans tid var mantalet på $\frac{3}{4}$ och skatten var 1645 på 6 tunnor. År 1630 fick Anders Mårtensson böta 3 mark för en ogill bro. En bror till Anders var Johan Mårtensson som fanns på gården 1628. Han blir knekt 1631. Antingen blir han knekt i Tåme eller också vistas han där som dräng. En tredje bror är Erik Mårtensson som finns på gården 1633. Han är knekt 1635 och dör samma år i Stettin. En son till Anders Mårtensson är troligen Olof Andersson som var knekt 1636-1638. På 1648 års karta ligger gården på norra sidan av Storhålltjärn. Enligt byatraditionen var byns första invånare en fiskarlapp som bodde på just denna plats.

Skrämträsk nr 3

Jöns Hermansson är bonde på gården 1539-1560. Han är sannolikt bror till Sven och Nils Hermansson på Skräträsk 5 och 7. Bröderna Hermansson har en fjärde bror - Per som 1583 begår ett dråp i Stockholm. Han tjänade dräng hos Melchor Jönsson proviantmästare. Brödernas mor levde då och bodde "vithi frw Brithes på Penningeby hus". Huset låg i Stockholm. År 1543 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 3 kor 1553. Jöns Hermansson fiskar samma år i Mensträsket (Mäns tresk) och i Grundträsket (grunne tresk) tillsammans med Nils och Sven Hermansson i Skräträsk samt Jon Persson i Långträsk. Mensträsket ligger i västligaste delen av Norsjö kommun och Grundträsket i östligaste delen av Malå kommun. Gården var 1559 på 6 markland och $\frac{6}{10}$ öresland. Den var nästan dubbelt så stor som 1543.

Sonen Erik Jönsson äger hemmanet 1561-1601. År 1556 hade han varit knekt. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han $\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 3 kor, 8 får, 8 bockar och getter samt 1 svin. Egendomen värderades till 55 mark. På vintertinget 1571 blev Erik Jönsson åtalad för att han tagit ett stycke jord av sin granne. Han blev benådad från dödsstraff eftersom han var fattig. Han gav 4 mark. På sommaringet 1584 fick han böta 6 mark för att han gett någon tre blånader. Året därpå fick han böta 5 mark för att han tagit ett stycke äng av sin granne. Han blev benådad från dödsstraff. År 1601 hade Erik Jönsson 2 tunnors utsäde, 1 sto och 2 kor.

Sonen Olof Ersson äger gården 1599. Han hade då 7 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 8 får, 2 unga svin samt 1 sto. På 1585 års vinterting fick Olof Ersson böta 6 mark för att han hade satt rå på sin grannes äng. Han blev benådad från dödsstraff. På vintertinget 1587 fick han böta 2 mark för en blånad. Sommaren 1588 blev han åtalad för att han hade skällt sin granne för tjuv och kunde inte bevisa sitt påstående. Han blev benådad till kungens goda behag och gav 4 daler.

Olof Erssons bror Jöns Ersson ägde gården 1602-1622. På vintertinget 1606 blev Lasse Andersson i Degerbyn åtalad för att han i hastigt mod hade kallat Jöns Eriksson för tjuv. Han hade strax tagit tillbaka sina ord men fick böta 3 mark. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1,1 hektar) och i lunda 5 spannländ (0,8 hektar). Jöns Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 var mantalet på $\frac{1}{2}$. Jöns Erssons dog 1622 då hustrun gav 10 $\frac{1}{2}$ öre till kyrkan efter mannen.

Hustru Kerstin innehar hemmanet 1624-1630. Under hennes tid var mantalet på $\frac{1}{2}$. Hon dog 1640 enligt kyrkans räkenskaper. Sonen Märten Jönsson (1602/1604-1676) ägde gården 1629-1670. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{2}$ och skatten är 1645 på 4 tunnor. Märten Jönsson är knekt 1645-1646. Det sistnämnda året lejer han Samuel Jönsson som sannolikt är en bror. Samuel Jönsson är knekt fortfarande 1650. Vissa år kallas han för Jakobsson. Han var korpral 1656. Märten Jönssons son Märten Mårtensson finns på gården 1643 och 1647.

Skrämträsk nr 5

Sven Hermansson var bonde på gården 1543-1564. År 1543 hade han tillsammans med brodern Nils 19 spannländ åker (3 hektar) samt 20 lass äng. En tredje bror var Jöns Ersson på Skräträsk nr 3. År 1553 fanns det 8 kor på gården. Sven Hermansson fiskar 1553 i Mensträsket (Mens tresk) och i Grundträsket (Grunne tresk) tillsammans med bröderna Jöns och Nils samt Jon Persson i Långträsk. År 1556 var inte Jöns Hermansson med och 1557 deltog även Olof Olsson i Ljusvattnet. Mensträsket ligger i västra delen av Norsjö kommun och Grundträsket ligger i östra delen av Malå kommun. Gården var 1559 på 6 markland och 6½ öresland.

Sonen Erik Svensson äger gården 1565-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 lod och 3 kvintiner silver, 5 mark tenn, 1 skålpund koppar, 10 kor, 2 kvigor om 1 år, 10 får, 16 bockar och getter, 1 svin samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderas till 179 mark och 2 öre.

Brodern Nils Svensson är ägare till hemmanet 1568-1571, 1575-1598 samt 1600-1601. Enligt Johannes Bureus var han gift med Anna Hansdotter, en dotter till Hans Andersson på Bureå nr 6. De hade enligt Bureus barnen Sven och Malin. Nils Svensson var nämndeman 1583-1585 och köpman 1586-1587. Han betalade 1 mark i köpmanspengar. Nils Svensson hade 1601 2 tunnor utsäde, 1 sto och 4 kor.

Sonen Sven Nilsson ägde gården 1599 samt 1602-1603. År 1599 hade han 10 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 10 får, 3 risbitar, 6 getter samt 1 sto. Hustru Anna, som var änka efter Nils Svensson, ägde gården 1604-1605.

Jon Nilsson som sannolikt var en bror till Sven Nilsson innehade hemmanet 1606-1626. År 1609 hade gården 11 spannländ åker (1,8 hektar). Jon Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Jon Nilsson beskrivs 1620 som utfattig. Hans hustru har legat länge sjuk. Mantalet är 1620 på 3/4. Hustru Karin äger gården 1626.

Sonen Johan Jonsson (1602-1674) är bonde på gården 1627-1670. Under hans tid är mantalet på ¾ och skatten är 1645 på 6 tunnor. År 1635 beskrivs Johan Jonsson som husarm och utfattig. Johan Jonsson var nämndeman 1650. Brodern Anders Jonsson går ut som soldat för sin bror 1639. Han vistas då i Sunnanå. Han finns som knekt i rullorna till 1642.

Skrämträsk nr 7

Nils Hermansson innehade gården 1539-1574. År 1543 hade han tillsammans med brodern Sven 19 spannländ åker (3 hektar) samt 20 lass äng. På vintertinget 1546 fick han böta 2½ mark för att han hade fördolt sin broders skinnskatt för 1545. Det finns 9 kor på gården 1553. Samma år fiskar Nils Hermansson i Mensträsket (Mens tresk) och Grundträsket (Grunne tresk) tillsammans med bröderna Sven och Jöns samt Jon Persson i Långträsk. Åren 1554-1555 fiskar endast Nils Hermansson och Jon Persson i Långträsk. Det förstnämnda året fick de 190 kg gädda och abborre. Sven Hermansson var med 1556 och året efter kom Olof Olsson i Ljusvattnet till som fiskare i sjöarna. Gården är 1559 på 6 markland och 6½ öresland. I början av 1560-talet finns 2 söner på gården. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Hermansson 8 lod och 1 kvintin silver, 20 mark i pengar, 5 mark tenn, 3 skålpund koppar, 10 kor, 2 kvigor om 1 år, 15 får, 15 bockar och getter, 1 svin samt häst och sto för 17½ mark. Egendomen värderades till 236 mark och 6 öre.

Sonen Sven Nilsson var ägare till gården 1565-1571 samt 1575-1594. På vintertinget 1572 fick han böta 10 mark för att han på väg till kyrkan gjort "åkomma", dvs. tillfogat sår eller skada, på sin granne. På vintertinget 1576 fick han böta 9 mark och 2 öre för att han

tagit 2 renar utan lov och kört med dem 2 dagsresor. Tydligen har han vintertid kommit i kontakt med samer. Sven Nilsson var nämndeman 1580-1587. Vidare var han köpman 1586-1590. Han ger 2 mark i köpmanspengar. År 1591 var Sven Nilsson skeppare på en skuta till Stockholm. Lasten bestod av 9 skeppspund 4 lispund torr fisk, 136 bockskinn, 80 hudar, 96 kalvskinn och 304 gråskinn. Han förde 1593 strömmingsskatten som var på 5 tunnor till Stockholm med sin skuta. Sven Nilsson dog på vintern efter resan innan han hann göra räkenskap för strömmingen. Troligen dog han under 1593. Hans hustru Kerstin var köpman 1593.

Sonen Olof Svensson var ägare till gården 1595-1619. Enligt Johannes Bureus var han gift med Elisabeth Larsdotter, en dotter till Lars Persson i Hjoggböle. De hade barnen Däli, Carl, Kerstin, Sven och Sara. År 1599 hade Olof Svensson 12 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 14 får, 3 risbitar, 6 getter, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 15 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 4 kor. Gården hade 1609 15 spannländ åker (2,4 hektar). Olof Svensson fiskade 1610 i Mensträsket och Grundträsket. Han skattade för 14 mark gädda och 14 mark abborre. Sjöarna brukades även 1613 men någon brukare finns inte angiven. Olof Svensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1616. Han torde ha dött 1617. Hustru Lisbeta äger gården 1617.

Sonen Jon Olsson (1587-) ägde gården 1618-1645. Han betalade Älvsborgs lösen 1618. År 1620 är gården på 7/8 mantal. Mantalet är oförändrat fram till 1642 då det är på 5/8. Jon Olsson blir 1631 uttagen till knekt men han tycks inte behöva gå ut i fält. År 1640 fick han böta 1 mark för en ogill bro i allmänna landsvägen.

En bror är sannolikt Lars Olofsson som var knekt 1621. Han dog samma år vid "Hwitan sten" som sannolikt låg i Livland. En tredje bror var Sven Olofsson som var knekt 1633-1638. När han gick ut som knekt vistades han i Sunnanå. Han finns 1638 i Greifswald.

Hustru Karin äger gården 1646-1651. Under hennes tid är mantalet på 7/8. Sonen Anders Jonsson är knekt 1639-1644. Han blev utskriven för sin broders hemman. När han blev knekt fanns han i Sunnanå. År 1644 kallas han för Anders Jonsson Turck. En bror är Östen Jonsson som är knekt 1644-1650. Han gick ut för sin faders hemman. När han blir knekt finns han i Norsjö. Han är sjuk 1644 och blir kvar hemma. År 1646 tjänstgör han vid Piteå silververk. Brodern Olof Jonsson finns på gården 1640.

Skrämträsk övriga

Johan Christiersson var knekt 1623-1624. Han kom sannolikt från Kattisträsk. Sedan flyttar han till Degerbyn nr 1 och Boviken nr 1.

NORSJÖ

I Norsjö var hemmanen överraskande stora under 1500-talet. Byn hade 5 gårdar 1543. Ett av dessa hade tillkommit 1543. År 1585 sker 2 hemmansdelningar så byn får 7 hemman. Ett åttonde hemman tillkommer 1625 och 1626 uppstår bosättning i Kvavisträsk som dock redovisas under Norsjö. Byn har 1543 5,4 hektar åker, 1648 7,7 hektar varav 0,3 hektar var lagda. År 1700 är åkerarealen på 11 hektar varav 0,9 hektar var obrukad. År 1543 var kvarnar och fiskevatten skattlagda till 3 spannländ.

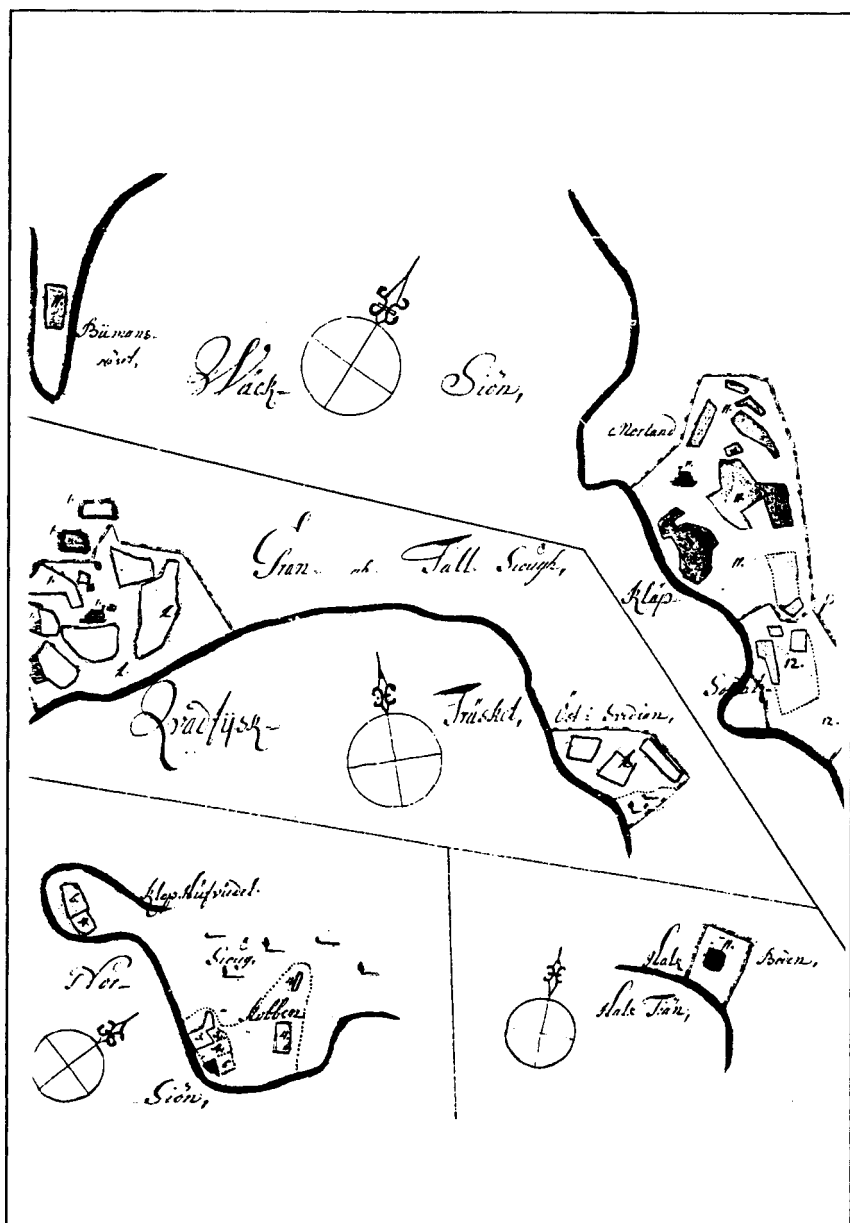
I Norsjö är fjällträskfisket viktigt som försörjning. Fem bönder i byn brukar sjöarna Lidträsket (Liidz tresk), Storragsjön (Stor ragge siön), Gransjön (gränn tresk) samt Aggträsket (Acke tresk). Vidare Malån, Bollsjaur (Porde Jerffuit), Grundträsket (grunne tresk) och Storviken (Stor Wickenn) som är Norsjöns västra vik. År 1559 har byn två hemträsk där man fiskar med en not och 40 lagnår (nät). Byn ger 2 lispund torrfisk i skatt. Sjöarna är Norsjön och Vajsjön (skrivs 1703 Wäck Siön). Byn har 1703 en fåbod vid Holktjärn (skrivs Halktjärn).

Äldre skrivformer: Norsjö (1539), Norsjön (1543), Norsjönn (1547), Norsjön (1557), Noorsiön (1581), Noorsöön (1600). Bynamnet skrevs i 1617 års tiondelängd "Ranszträsk: Norsjö". Är Ransträsk ett alternativnamn för Norsjö?

Litteratur: *Liten historik om Norsjöbygden*, u.å. 302 s. ill.; *Norsjö socken*, Skellefteå 1976, 466 s. ill.

Norsjö nr 1

Nils Tomasson var ägare till gården 1543-1574 samt 1578-1590. År 1543 hade gården 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 4 lass äng. På gården finns 5 kor 1553. Nils Tomasson fiskar 1554 i Lidträsket (Liidz tresk) tillsammans med Tomas Larsson i byn. De fick 102 kg gädda och abborre. Sjön ligger på gränsen mellan Norsjö och Lycksele kommuner i västra delen av Norsjö kommun. Nils Tomasson fiskar 1556 i Storragsjön (Stor ragge siön), Gransjön (gränn tresk) samt i Aggträsket (Acke tresk) tillsammans med Olof Persson i Långträsk och Olof Andersson i Viken. Sjöarna ligger i västra delen av Norsjö kommun.

Karta 50. Norsjö 1703. Geometrisk avmätning av P. Häggström. Kläppen och Kvavisträsk. Hemmanet nr 11 i utgåvan (Kläppen) är nr 11 på kartan och hemmanet nr 12 (Kvavisträsk) är nr 1 på kartan.

År 1557 var fiskarna desamma med undantag av att Örjan Persson i Långträsk fiskade i stället för Olof Persson. Gården var 1559 på 3 markland. Sonen Lasse Nilsson var knekt 1562. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Tomasson $\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 6 kor, 2 kvigor om 2 år, 2 stutar om 1 år, 16 får och getter samt 1 sto för $7\frac{1}{2}$ mark. Egendomen värderades till 98 mark och 6 öre. Sonen Jakob Nilsson är bonde på gården 1573 samt 1575-1577. Hans son Jon Jakobsson är sedan ägare 1591-1604. År 1599 har han 6 tunnors utsäde, 4 kor, 2 ungnöt, 2 risbitar, 2 gamla svin samt 1 sto. Jon Jakobsson fiskar 1610 i Storviksträsket. Med namnet avses Norsjöns västra vik Storviken. Han skattade för 6 mark gädda och 6 mark abborre. Sannolikt härrör sig uppgifterna snarare från tiden kring år 1600.

Olof Christiersson brukar hemmanet 1605-1620. Möjligen kom han från Långträsk. Gården hade 1609 7 spannländ och 3 skålsländ åker (1,2 hektar). Olof Christiersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1617. I restlängden till Älvsborgs lösen från 1620 står att Olof Christiersson är mördad av lapparna. I en annan restlängd sägs att lapparna har trollat ihjäl honom och sänkt honom i sjön. Olof Christiersson torde ha dött 1617.

Erik Tomasson (1581-) äger gården 1618-1645. Han kan vara en son till Tomas Olsson på Norsjö nr 8. Erik Tomasson har betalat Älvsborgs lösen 1618. År 1620 sägs om honom att han är utfattig och tigger i lappmarken. Han tigger mest sin föda. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{2}$ och skatten är 1645 på 4 tunnor. År 1643 finns Per Tomasson på gården. Han kan vara en bror till Erik Tomasson.

Hustru Malin är ägare till hemmanet 1646-1649. Sonen Tomas Eriksson är bonde på gården 1649-1685.

Norsjö nr 3

Erik Tursson äger gården 1539-1564. Gården hade 1543 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 14 lass äng. På gården finns två söner under 1540- och 1550-talen. På gården finns 12 kor 1553. Sonen Tomas Ersson fiskar 1553 i Malån tillsammans med Clemet Kelsson i Norsjö, Olof Jonsson i Bureå och Herman Jönsson i Böle. Tomas Ersson fiskar även i Bollsjaur (Porde Jerffuit) och Grundträsket (grunne tresk). Åren 1554-1557 står han ensam för dessa sjöar. Sjöarna kan vara Grundträsket och Bollsjaur som ligger söder om Malåträsket i Malå socken. År 1589 brukar lapparna "Smalå, Perdå och grune träsk". Gården är 1559 på 10 markland.

Erik Turssons son Per Eriksson är bonde på gården 1565-1597. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 6 lod silver, $1\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 10 kor, 3 kvigor om 2 år, 3 stutar om 1 år, 10 får, 10 bockar och getter, 1 svin samt häst och sto för $12\frac{1}{2}$ mark. Egendomen värderas till 185 mark och 2 öre. År 1610 fiskar Per Eriksson i "Kuafua- och Grunnetreskens tresk". Sjöarna kan syfta på Kvammarn och Grundträsket. Han skattar för 6 mark gädda och 6 mark abborre. Uppgifterna härrör förmodligen från tiden kring år 1600. På vintertinget 1585 för en Mårten Persson böta $1\frac{1}{2}$ mark för lönskaläge. Troligen var han en son till Per Eriksson.

Jon Jonsson står för hemmanet 1598-1610. År 1599 har han 7 tunnors utsäde, 12 kor, 2 ungnöt, 1 tjur, 10 får, 2 risbitar, 2 getter, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 20 lod silver. Jon Jonsson har 1601 2 tunnors utsäde, 1 häst och 6 kor. Gården har 1609 7 spannländ och 3 skålsländ åker (1,2 hektar). Vid samma tid har Jon Simonsson ett eget hushåll på gården. Han betecknas son men torde vara styvson.

Jon Simonsson äger gården 1610-1639. Han kan vara en son till Simon Tomasson på Norsjö nr 4. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 sägs om honom att han har legat många år på sängen och han har ingen ko. Mantalet var på $\frac{1}{2}$ mellan 1613-1640.

Per Jakobsson (1612-1691) äger gården 1640-1662. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor. Per Jakobsson blir 1640 uttagen till knekt men han lejer Jon Olofsson.

Norsjö nr 5

Simon Tomasson ägde hemmanet 1585-1595. Hemmanet tillkom 1585, sannolikt genom en delning av Norsjö nr 11. Simon Tomasson kan möjligen vara identisk med den person med detta namn som var knekt 1552. Simon Tomasson dör 1595 då hustru Dårði ger en sked som innehöll en kvintin silver till kyrkan. Hustru Dårði (Dårdet) ägde gården 1596-1597. Anders Karlsson innehade gården 1598-1604. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 4 kor, 2 ungnöt, 2 får, 2 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Anders Karlsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 5 kor. Gården betecknas som öde 1602.

Lasse Persson var bonde på gården 1604-1620. Han var husman 1604-1605. Gården var 1609 på 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). Lasse Persson var knekt 1611-1614 och han dog i Ryssland det sistnämnda året. Mantalet var 1620 på 1/4. Gården betecknas som öde 1616-1617. Hustru Elin äger gården 1617-1620. Hon har inte kunnat erlagga Älvsborgs lösen. Jon Christierson nämns i 1613 års tiondelängd.

Jon Olsson (1597-) äger gården 1620-1662. Under hans tid är mantalet på ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. En bror till honom är troligen Lars Olofsson som var knekt 1624. En son till Jon Olsson är sannolikt Peder Jonsson som är knekt 1643-1644. Han gick ut för sitt eget hemman. Han var inte närvarande vid mönstringen 1641 så han skulle få leja en annan person i sitt ställe. Hindrick Andersson i Klutmark gick ut för honom. Peder Jonsson går ut 1643 för Erik Jonsson i Norsjö, möjligen en bror. En bror till honom är troligen Olof Jönsson som är knekt 1649. Olof Jonsson äger hemmanet 1663.

Norsjö nr 6

Nils Clemetsson äger gården 1585-1603. År 1579 finns han som husman i byn. Gården torde vara utbruten 1585 från Norsjö nr 1. Nils Clemetsson hade 1599 7 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 20 får, 4 risbitar, 9 getter, 1 gammalt svin samt 2 ston. Nils Clemetsson betalar 9 öre extra för en knekt. År 1601 har han 1½ tunnors utsäde, 1 sto samt 5 kor. Gården betecknas 1602 som öde och Nils Clemetsson sägs vara död. Sonen Anders Nilsson var bonde på gården 1604-1611. Gården hade 1609 6 spannländ och 3 skälsländ åker (1 hektar).

Brodern Påvel Nilsson innehar hemmanet 1611-1652. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Påvel Nilsson som husarm, utfattig och krympling. Mantalet är samma år på 1/4. Påvel Nilsson beskrivs 1623 som ganska utfattig - äger varken "bite eller supa". Under Påvel Nilssons tid är mantalet på ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. Åren 1641-1642 är Påvel Nilsson silverbruksknekt. Det sistnämnda året sägs att han har många små barn samt 3 kor.

Sonen Olof Påvelsson är knekt 1646-1648. Det sistnämnda året betecknas han som bergsknekt. Han beskrivs 1648 som oduglig och blir hemförlovad. Han äger sedan hemmanet 1660-1665.

Norsjö nr 7

Clemet Kettilsson är bonde på gården 1539-1565. År 1543 har gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 8 lass äng. Det finns det 8 kor på gården 1553. Clemet Kettilsson fiskar 1553 i Malån tillsammans med Herman Jönsson i Böle, Tomas Ersson i Norsjö och Olof Jonsson i Bureå. År 1554 fiskar Clemet Kettilsson tillsammans med Herman Jönsson. De fick då 202 kg gädda och abborre. Malån brukas 1589 av lapparna. En son är sannolikt Per Clemetsson som finns i byn 1577. Sannolikt flyttar han sedan till Myckle nr 8. En annan son kan Nils Clemetsson vara som blir förste ägare till Norsjö nr 5.

Brodern Jon Kettilsson äger gården 1565-1592. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund tenn, ½ skålpund koppar, 8 kor, 1 kviga om 1 år, 16 får samt häst och sto för 15 mark. Egendomen värderas till 125 mark.

Sonen Hindrick Jonsson var ägare till hemmanet 1588-1622. Han fanns i byn i 1577 års längd över unga män. År 1599 hade han 7 tunnors utsäde, 9 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 20 får, 9 getter, 1 gammalt svin, samt 2 ston. Hindrick Jonsson har 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården har 1609 8½ spannländ åker (1,4 hektar). År 1610 fiskar Hindrick Jonsson i Raggjön och Kattisträsket (Kassetresk). Han skattar för 10 mark gädda och 10 mark abborre. Samma år fiskar han i Sackbäcken och skattar för 5 mark gäddor och 5 mark abborrar. Hindrick Jonsson är knekt 1610-1612. År 1620 är hemmanet på ½ mantal.

Sonen Kjell Hinderesson är knekt 1611-1618. År 1611 blev han sak 40 mark för att han hade lägrat Nils Skräddeles dotter och gjort sig skyldig till mökränkning. Eftersom han var fattig och många bad för honom så blev han benådad från dödsstraff. Pöterna sattes till 12 mark. Kjell Hinderesson var ute i kriget 1613-1618. En son till honom var Nils Kjellsson som var knekt 1633-1636. När han blev knekt fanns han i Skramträsk. År 1635 var han utkommenderad till "den danska redden".

En bror till Kjell Hinderesson var Jon Hinderesson som nämns i 1621 års roterings- och utskrivningslängd. En tredje bror var Anders Hinderesson som äger gården 1610-1640. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Under hans tid är mantalet på 5/8. År 1631 betecknas Anders Hinderesson som "utgammal". En fjärde bror är Per Hinderesson som är knekt 1636.

Anders Hinderessons son Jakob Andersson (1607-) äger hemmanet 1640-1653. Under hans tid är mantalet på 5/8 och skatten är 1645 på 5 tunnors. Åren 1649-1650 beskrivs han som fattig. Per Andersson som sannolikt är en bror är knekt 1630. Han vistades då i Skramträsk. År 1629 fanns han på gården. En tredje bror är sannolikt Mickel Andersson som var knekt 1641-1671. Han gick ut för Jon Olsson i byn. Han kallas han Mickel Dyhr 1646 och tjänstgjorde som gruvdräng i Nasafjäll. År 1649 fick han böta 3 mark 10 öre och 16 penningar för mökränkning. Han tjänstgör 1664 som bergsknekt i Kvikkjokk.

En fjärde bror är Hindrick Andersson som var knekt 1642-1644. Han gick ut för sitt eget hemman. En femte bror kan Erik Andersson vara. Han var knekt 1623. En sjätte bror kan Nils Andersson vara. Han var landsknekt i Lund 1627 men kom från Norsjö.

Norsjö nr 9

Tomas Larsson var bonde på gården 1539-1558. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 8 lass äng. Det finns 6 kor på gården 1553. Tomas Larsson fiskar 1553-1554 i Lidträsket (Liidz tresk) tillsammans med Nils Tomasson i byn. Fångsten var 1554 102 kg gädda och abborre. Åren 1555-1557 var Tomas Larsson ensam som fiskare.

Sonen Mickel Tomasson ägde gården 1559-1574. Gården var 1559 på 6 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Mickel Tomasson 1 skålpund koppar, 8 kor, 1 stut om 2 år, 2

kvigor om 1 år, 10 får, 10 getter samt häst och sto för 12½ mark. Egendomen värderades till 130 mark.

Brodern Olof Tomasson var ägare till hemmanet 1575-1601. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 häst och 5 kor. Olof Tomasson fiskar 1610 i Gissträsket. Han skattade för 6 mark gädda och 6 mark abborre. Gissträsket brukas även 1613 men någon brukare finns inte angiven. Uppgiften från 1610 torde härröra från tiden kring år 1600.

Sonen Tomas Olsson innehade hemmanet 1599-1620. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 11 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 22 får, 2 risbitar, 8 getter, 1 gammalt svin, 1 häst, 1 sto samt 10 lod i silver. Gården hade 1609 9 spannländ och 1 skälsländ åker (1,5 hektar). Mantalet är 1620 på 5/8.

Sonen Mårten Tomasson äger gården 1609-1628. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mårten Tomasson beskrivs 1620 som utfattig och han har ingen ko. År 1628 var mantalet på 1/3. Brodern Olof Tomasson var knekt 1613-1618 och han var ute i kriget hela tiden. Möjligen är han den Olof Tomasson som äger Myckle nr 5 åren 1620-1622. Omkring 1625 bryter han ut en del av sin fars hemman som blir Norsjö nr 10. En tredje bror var Mickel Tomasson som var knekt 1623. Han dog i Kurlands huvudstad Mitau.

Mårten Tomassons änka Britta innehade gården 1629-1632. Under hennes tid var mantalet på 1/3. Sonen Anders Mårtensson (1602-) ägde gården 1633-1639. En bror till honom var Per Mårtensson som var knekt 1630. Han stod för hemmanet 1633. En tredje bror är Tomas Mårtensson (1622-) som fanns på gården 1639.

Anders Mårtenssons änka hustru Mariet äger hemmanet 1640-1654. Hösten 1642 brann gården ner och hon förlorade hela årsväxten som var inbärgad i en lada. År 1645 är Mariet så fattig att hon tjänar hos andra. Mantalet var 1650 på 7/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Gården betecknas som öde 1650 och som orsak till ödeläggelsen anges "stor olycka". Kanske var det en effekt av branden. Gården tas upp igen 1665 av Mickel Olofsson från Norsjö nr 10.

Norsjö nr 10

Olof Tomasson från Norsjö nr 9 äger hemmanet 1625-1637. Han bröt ut hemmanet från farshemmanet 1625. Åren 1613-1618 var han knekt och var ute i kriget hela tiden. Möjligen brukade han Myckle nr 5 1620-1622. Under Olof Tomassons ägotid var mantalet på 1/4. År 1637 betecknas han som sjuk eller förlamad. Hustru Kerstin var ägare till gården 1639-1656. Under hennes tid var mantalet på ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. Hon kallas för fattig knektänka i olika längder. Hon har en ko 1642.

Sonen Jon Olofsson Göök var knekt från 1640 och fram till omkring 1665. Han var lejd av Per Jakobsson i byn. Åren 1646-1647 var han gruvdräng i Nasafjäll. Jon Olofsson betecknas 1648 som gift soldat. Han tjänstgör 1664 i Kvikkjokk. Jon Olofsson var bonde på gården 1657-1693. En bror till Jon Olofsson var sannolikt Mickel Olsson. År 1647 blev han soldat för sitt eget hemman. Han vistades då i Långträsk eller blev soldat för Långträsk. Mickel Olsson var soldat även under 1648. Han blir sedan ägare till Norsjö nr 9.

Norsjö nr 11. Kläppen

Gården ligger vid sjön Vajsjön strax öster om Norsjön. År 1703 skrivs sjöns namn "Wäck Siön". Gården ligger på 1660-talet samt 1703 norr om sjön vid Kläppen. Olof Mickelsson var bonde på gården 1539-1546. Gården hade 1543 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 12

lass äng. En son till Olof Mickelsson kan Olof Olsson vara. Han var knekt 1562. Lasse Tomasson ägde hemmanet 1546-1574. År 1553 finns det 4 kor på gården. Lasse Tomasson fiskade i fjällträsket Storviken (Stor Wickenn) 1553-1555. Storviken är Norsjöns västra vik. Gården är 1559 på 6½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lasse Tomasson ½ skålpund koppar, 3 kor, 7 får samt 1 sto för 10 mark. Egendomen värderades till 52 mark och 4 öre.

Sonen Per Larsson innehar gården 1575-1588. Marit änka äger gården 1589-1590. Olof Hansson var ägare till hemmanet 1591-1596.

Östen Germundsson är bonde på gården 1597-1638. Namnet Germund förekommer inte i Skellefteå socken vid denna tid. Däremot finns det i Överklinten i Bygdeå socken. Möjligen kommer Östen Germundsson därifrån. År 1599 har han 4 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 8 får, 4 getter samt 1 häst. Östen Germundsson har 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto samt 4 kor. Gården har 1609 3 spanmland och 1 skålsland åker (0,5 hektar). Östen Germundsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1614-1615 betecknas gården som öde. Mantalet är 1620 på 1/4. Samma år betecknas Östen Germundsson som utfattig och han har ingen ko.

Sonen Olof Östensson (1593-) äger gården 1629-1649. Mantalet är 1642 på 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Olof Östensson betecknades 1642 som fattig. Han hade legat sjuk hela året och hade 6 små barn. Dessutom hade han 4 kor. Olof Östenssons bror Nils Östensson var landsknekt 1628.

Olof Östenssons änka hustru Karin äger hemmanet 1648-1654. Under hennes tid är mantalet på 11/32. Sonen Erik Olofsson är bonde på gården 1648-1649 samt 1657-1700.

Norsjö nr 12. Kvavisträsk

Kvavisträsket (Kuaffisk treskitt) var ett fjällträsk som från 1553 nyttjades av en bonde från Ragvaldsträsk. Sjön brukades ännu 1610 av en bonde i Norsjö och en bonde i Ragvaldsträsk. Sjön fick fast bosättning 1626.

Jakob Olsson var bonde på gården 1626-1630 samt 1638. År 1624 var Jakob Olsson knekt. Under hans tid var mantalet på 1/8. Sonen Johan Jakobsson äger gården 1631-1634 samt 1642. Under hans tid är mantalet på 1/8. Han var silverbruksknekt 1642. Brodern Nils Jakobsson ägde gården 1635. En tredje bror var Anders Jakobsson (1617-1683) som ägde gården 1635-1679. Mantalet var 1650 på 3/16 och skatten var 1645 på 1 tunna. Anders Jakobsson var silverbruksknekt 1642. Han betecknades då som utfattig och han hade 3 kor. En fjärde bror var Olof Jakobsson som var knekt 1629. Han var knekt i Falmark och han dog 1629 i Marienburg i Preussen. En femte bror var Zackris Jakobsson (-1657) som var bergsknekt 1646-1648. En sjätte bror var Peder Jakobsson (1622-) som fanns på gården 1639-1640.

Norsjö övriga

På vintertinget 1563 blev Nils Andersson dömd till döden för jungfrukränkning av hustru Marits dotter i Norsjö. Paret var släkt med varandra i tredje led. Nils Andersson blev benådad och fick böta 25 mark. Det finns en hustru Marit på Norsjö nr 10 1589-1590. Men det är ovisst om det är samma Marit. På vintertinget 1587 fick Olof Ersson i Bodan böta 3 mark för lönskaläge med Anna i Norsjö. År 1610 fiskade Herman i Norsjö i Klippträsket. I byn fanns 1621 Märten och Erik Hansson. År 1648 var Olof Fålsson en gift soldat. Peder

Johansson är trumslagare 1644-1647. Han var lejd av Olof Östensson i Norsjö och var knekt i Bastuträsk. Per Johansson var korpral 1656.

LÅNGTRÄSK

Byn har 4 hemman 1539 men av dessa finns en gård i Bastuträsk och en gård i Kattisträsk. År 1613 tillkommer en bosättning i Pjäsoörn och 1636 i Hemmingen. Båge dessa gårdar redovisas under Långträsk. I Långträsk är hemmanen stora under 1500-talet och fjällträskfisket är viktigt. Byn har 1543 5 hektar åker, 1609 2,7 hektar varav 0,5 hektar var lägda. År 1700 var åkerarealen 6,0 hektar varav 0,5 hektar var lägda. År 1543 är åkerarealen på de två hemmanen i byn mycket stor, byn har den största medelstorleken på hemman i hela socknen detta år. Men den odlade arealen går kraftigt tillbaka mot slutet av 1500-talet.

År 1543 var kvarnar och fiskevatten värderade till 3 spannland. De båge gårdarna i byn fiskar på 1550-talet i fjällträsk Storragsjön (Stor ragge siön), Gransjön (gren tresk) samt i Aggträsket (Acke tresk). Vidare i Ränträsket (Renne tresk) och Skägträsket (Skedhe tresk). Byn hade 1559 tre hemträsk där man fiskade med en not och 15 lagnar (nät). Skatten uppgick till 2 lispund. Sjöarna var sannolikt Långträsket, Kattisträsket och Bastuträsket. Byn har 1703 en fäbod vid Sikträsket. Vid fäboden ligger idag byn Bodan. Denna sjö är aldrig upptagen som fjällträsk utan har sannolikt nyttjats av byn under perioden 1539-1650. År 1703 har byn även en fäbod vid Steningsträsket (Brän Träsket). Steningsträsket var under 1500-talet ett fjällträsk. Byn nyttjar under 1700- och 1800-talen även sjöarna Tvärträsket och Storträsket som ligger intill Långträsket. Äldre skrivformer: Långtrex (1539), Långetresk (1543), Långetresk (1547), Långetresk (1557), Långtresk (1581), Longtresk (1600).

Långträsk nr 1. Hemmingen

Gården ligger vid sjön Hemmingen vilken inte finns upptagen som fjällträsk under 1500-talet. Sjöns namn skrivs 1703 "Hämningen". Lars Finne (1579-) äger hemmanet 1636-1648. I skattelängderna står han under olika bynamn såsom Pjäsoörn (Pietzören, Pirtzören), Norsjö, Långträsk. År 1637 får hans dotter böta 3 daler till kyrkan för lägersmål.

En Lars Finne från Finland tjänstgör 1637 i Silbojokk. Sonen Hindrick Larsson är bonde på gården 1649-1674. År 1649 kallas han för Hindrick Finne. Hindrick Larsson var knekt 1643-1646 och han gick ut för sitt eget hemman. Han är silverbruksknekt 1646 och tjänstgör vid Piteå silververk. I längderna står han under bynamnen Norsjö och Pjäsörn. En bror till Hindrick Larsson är Johan Larsson som är knekt 1647-1648. Han går ut för sin bror.

Långträsk nr 2. Pjäsörn.

Äldre skrivformer: piässörs tresk (1563), piersors tresk (1570), Piers tresk (1610), Pietören (1623), Pietzören (1626, 1632, 1636), Pirtzören (1648), Pirtören (1649). Pjäsörn var ett fjällträsk från 1563. År 1610 brukades sjön av en bonde i Kattisträsk.

Hindrick Eriksson Finne är ägare till gården 1613-1644. Han gav 1613 ½ daler till kyrkan, enligt kyrkans räkenskaper. Enligt en dombok från 1672 hade Hindrick Finne gift sig med Anders Olssons änka i Kattisträsk. Han sålde sedan hemmanet i Kattisträsk. Sitt eget hemman Pjäsörn hade han tagit upp på allmanningen. Hindrick Finne har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig. Hindrick Finne redovisas under bynamnen Långträsk, Pjäsörn (Pietzören) och Norsjö. Mantalet är på 1/8 1618-1620, ¼ 1628-1635, 3/8 1639-1642. Skatten var 1642 på 3 tunnor. År 1636 bor en Hindrick Finne i kyrkstaden vid Skellefteå kyrka. Det är ovisst om det är samma person. Hindrick Finne ger 1638 pengar till kyrkan efter hustrun. Redan 1587 fanns det en Hindrick Finne i socken som på vintertinget fick böta 3 mark för lönskaläge. Kvinnan gav 4 mark. Det kan röra sig om samma Hindrick som bor i Pjäsörn. År 1642 beskrivs Hindrick Finne som fattig, sjuklig och utlevad. Han har 3 kor. Hindrick Hindersson Finne kan vara en son till Hindrick Finne. Hindrick Hindersson blir 1624 lejd till knekt av Anders Christiersson i Lund. Senare blir han förlamad och får bo på gården i Lund.

Stefan Finne som finns på gården 1633 och 1637 kan vara en son till Hindrick Finne. Hustru Anna som nämns i 1640 års tiondelängd kan vara hans hustru. En bror till Stefan Finne är sannolikt Per Hindersson som är knekt 1633-1637. Han redovisas under bynamnet Kattisträsk. År 1638 finns han under "Kielleträsk". Per Hindersson dog 1 oktober 1637.

Hustru Britta som är änka efter Hindrick Finne äger hemmanet 1645-1654. Under hennes tid är mantalet på 5/16 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. Bynamnet skrivs 1648-1649 Pirtzören och Pirtören.

Långträsk nr 3

Nils Andersson var bonde på gården 1539-1560. År 1543 har gården 14 spannländ åker (2,2 hektar) samt 16 lass äng. Det finns 10 kor på gården 1553. En son till Nils Andersson är sannolikt den Anders Nilsson som 1556 var på marknaden i Torneå. Han for utan lov därifrån och fick böta 4 mark. I slutet av 1540- och början av 1550-talet finns en son och en måg på gården.

Mågen Olof Persson är ägare till gården 1557-1584. Han fiskar 1553-1554 i Storragsjön (Stor ragge sjön), Gransjön (gren tresk) samt i Aggträsket (Acke tresk) tillsammans med Olof Andersson i Viken. De fick 1554 159 kg gädda och abborre. År 1553 var även Olof Persson i "Kussesjö" med. Han bor sannolikt i Kattisträsk. År 1556 är fiskarna Olof Persson

i Långträsk, Olof Andersson i Viken samt Nils Tomasson i Norsjö. Gården är 1559 på 10½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Olof Persson 2 lod silver, ½ skålpund koppar, 5 kor, 7 får samt 1 sto för 6½ mark. Egendomen värderades till 84 mark och 4 öre.

Sonen Olof Olsson ägde gården 1585. Brodern Per Olsson innehar hemmanet 1586-1590. Olof Christierson är bonde på gården 1591-1601. År 1599 har han 4 tunnors utsäde, 5 kor, 4 får, 1 risbit, 4 getter och 1 sto. Eventuellt flyttar han sedan till Norsjö nr 1 där det finns en person med detta namn 1605-1620.

Tomas Olsson äger gården 1604-1605. Han kan vara en bror till Olof och Per Olsson. Hustru Marit innehar hemmanet 1605-1609. En Hindrick finns på gården 1609 då åkerarealen är 4 spannländ (0,6 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Nils Olsson står för hemmanet 1610-1611.

Sven Olsson som kan vara den femte brodern är bonde på gården 1610-1620. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1616-1620 beskrivs gården som öde. Sven Olsson har dragit bort och det finns ingen boskap på gården. Hustru Mariet beskrivs i samma längd som Sven Olssons hustru. Hon finns som ägare till gården 1614-1618. Men gården betecknas som öde. Hon finns även som ägare till gården i 1627 års boskapslängd. År 1620 är mantalet på 1/4. Sven Olsson beskrivs i en annan restlängd som gammal knekt som nu är död. I en längd över ödehemman från 1619 står att ingen har brukat jorden och ingen vill bruka den. Gården ligger 14 mil (nordsvensk mil = 5 km) upp i fjället från kyrkan.

Nils Olsson finns som ägare 1623. Men i längden över fattiga står att Nils Olsson är död sedan länge. Hemmanet är öde och skogen står över allt. En hustru Kerstin finns i Långträsk 1626. Hon har 2 kor, 1 kviga, 1 gammalt får samt 2 unga får. Nils Svensson som kan vara en son till Sven Olsson är knekt 1631-1638. När han gick ut som knekt vistades han i Norsjö. Han finns i Greifswald 1638 och är sjuk under slutet av året.

Sedan är det oklart vad som händer med hemmanet. Antingen läggs det ner eller också tar Karl Tomasson över det. Läggs det ner grundar Karl Tomasson ett nybygge. Karl Tomasson (1607-1674) äger ett hemman 1627-1665. Mantalet är 1628-1635 på 1/6 och 1639-1650 på 11/32. Skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Karl Tomasson är bergsknekt 1645-1647. Olof Tomasson som är bergsknekt 1646 kan vara en bror till Karl Tomasson.

Sonen Nils Karlsson blir uttagen till knekt 1633. Han finns då i Norsjö. Brodern Per Karlsson blir knekt 1648 och går för sin får Karl Tomasson. Han dog 27 juli 1656 i Polen. Sannolikt är det samma gård som brukas hela tiden för på 1703 års karta ligger gården intill Långträsket och nära de övriga gårdarna i byn. (I byn finns tre gårdar då hemmanet nr 4 delats i slutet av 1600-talet). Ägorna ligger inte heller blandade utan för sig vilket tyder på att Långträsk nr 3 inte uppstått genom en delning av Långträsk nr 4. Hade gården varit ett nybygge torde den ha lagts en god bit från den andra gården i byn.

Långträsk nr 4

Olof Olsson är ägare till hemmanet 1539-1548. Gården har 1543 17 spannländ åker (2,7 hektar) samt 20 lass äng. Olof Olsson är möjligen nämndeman 1543 och 1548. Sonen Hans Olsson är bonde på gården 1549-1590. Det finns 10 kor på gården 1553. Åren 1553-1556 fiskar Hans Olsson i Ränträsket (Renne tresk) och Skäggräsket (Skedhe tresk). Han fick 1554 51 kg gädda och abborre. Gården var 1559 på 12 markland och 1 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Hans Olsson 5 lod silver, 1½ skålpund koppar, 9 kor, 3 kvigor om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 16 får och getter samt häst och sto för 13 mark. Egendomen värderades till 165½ mark.

Sonen Erik Hansson finns på gården 1577. På vintertinget 1579 fick han böta 15 mark för mökränkning. En andra bror är sannolikt Åsvid Hansson som 1590 gav pengar till kyrkan. Den tredje brodern Olof Hansson innehade gården 1591-1608. Han fanns på gården 1577 i längden över unga män. På sommartinget 1589 fick han böta 4 mark för att han hade gjort "förfiske". Sannolikt hade han byggt för ett fiske. År 1599 har Olof Hansson 10 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 1 tjur, 20 får, 2 risbitar, 5 getter samt 2 ston. Han har 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. Olof Hansson fiskar 1610 i Ränträsket och Skäggräsket. Han skattar för 10 mark gädda och 10 mark abborre. År 1613 ligger träsken obrukade.

Sonen Olof Olofsson var bonde på gården 1609-1641. Gården hade 1609 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). Olof Olofsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är 1620 på 5/8, 1629-1640 på 9/16. År 1631 betecknas Olof Olofsson som gammal och sjuk.

Sonen Lilla Olof Olofsson var knekt 1629 och dog samma år i Ränder. När han blev knekt vistades han i Norsjö. Brodern Jon Olsson var knekt från 1639 och fram till 1660-talet. När han skrevs ut fanns han i Bjurvattnet eller Kattisträsk. Bägge uppgifterna finns. Han går ut för sitt eget hemman. År 1646 kallas han Jon Friare och han är bergsknekt och tjänstgör som gruvdräng i Nasafjäll. Han är gruvdräng i Kvikkjökk 1663. En tredje bror är Sven Olofsson som är knekt 1638. Den fjärde brodern är Per Olofsson (1619-1665) som äger hemmanet 1640-1665. Under hans tid är mantalet på 9/16 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 4 skäl.

Långträsk övriga

Jakob Persson fick 1650 böta 3 mark, 10 öre och 16 penningar för mökränkning.

KATTISTRÄSK

Byn består av ett enda hemman 1539. Den ligger vid den nuvarande gården Kattislund som ligger vid den lilla sjön Kattisträsket. Under 1500- och 1600-talen ligger gården mellan två små sjöar som bägge heter Kattisträsket. Numera heter ena sjön Lundsträsket. År 1562 tillkommer bosättning i Långvattnet som dock redovisas under Kattisträsk. Under 1500- och 1600-talen redovisas gårdarna i Kattisträsk de flesta år under Långträsk. År 1613 tillkommer ytterligare ett hemman i byn som finns vid Arnträsket, vilket är en betydligt större sjö än Kattisträsket. Byn får 1618 ett fjärde hemman som även det finns vid Arnträsket. Byn har 1543 0,3 hektar åker, 1609 2,4 hektar och 1700 2,4 hektar varav 0,2 hektar var lägda.

Under 1550-talet fiskar gården i fjällträskan Lillraggsjön (Ragge sjön) samt i Kositräsket (Kosse Jerff). Sjöarna ligger väster om Norsjö samhälle. Dessutom i Storragsjön (Stor Raggesejön), Gransjön (grän tresk) samt i Aggträsket (Acke tresk). Äldre skrivformer: Katelstresk (1543), Katistresk (1585), Kattestresk (1594), Kassaträsk (1609), Kasatresk (1611), Kåtesträsk (1627).

Kattisträsk nr 1. Näset

Gården ägs av Anders Olsson 1618-1630. Under den här tiden var mantalet på 1/4. I en längd över ödehemman från 1619 beskrivs Anders Olsson som krympling. Hans hustru brukar jorden. I en restlängd över Älvsborgs lösen från 1620 står att Anders Olsson inte har betalat skatten. Han är husarm, krympling och tiggare. I en dombok från 1672 (s. 170) står att Anders Olssons änka gifte sig med Hindrick Finne i Pjäsjörn (Långträsk nr 2). Denne hade sålt Anders Olssons barns andelar i hemmanet.

Anders Andersson (1597-) äger gården 1628-1647. Troligen har han köpt hemmanet av Hindrick Finne. Åren 1639-1642 är mantalet på 5/16 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Anders Andersson beskrivs 1643 som förlamad och han har många små barn. Dessutom har han 3 kor. Karin som kanske var en dotter till Anders Anderson fanns på gården 1644. Gården betecknas som öde 1647. År 1650 äger Anders' Anna hemmanet, men det är fortfarande öde. Mantalet är på 1/4.

Jon Andersson (1615-) kan vara en bror till Anders Andersson eller en son till Anders Olsson. År 1637 var han dräng i Degerbyn. Han finns där även 1639 men har då blivit

knekt för Storkåge. Det står i roterings och utskrivningslängden att han är född i Kattisträsk.

Christier Andersson som är son till Anders Olsson tar sedan över hemmanet i Pjäsörn. Mickel Andersson som sannolikt är en son till Anders Andersson blir 1654 ägare till Kattisträsk nr 1.

Kattisträsk nr 2. Liden

Gården ligger vid Arnträsket. Christiern Mårtensson var bonde på gården 1613-1632. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. I restlängden till Älvsborgs lösen från 1620 står att Christiern Mårtensson var utfattig och att han bor i fjällen bland lapparna. Han har inte förmått betala all skatt. Mantalet är på 1/4. År 1628 är åkerarealen på 3 spannländ (0,5 hektar). Mantalet är 1630 på 3/16.

Sonen Anders Christierrsson (-1635) ägde gården 1631-1635. År 1635 var mantalet på 9/32. Samma år blir Anders Christierrsson knekt och han dör samma år i Preussen. Brodern Johan Christierrsson var knekt 1629-1638. Han är rustmästare 1629 och förare 1635. Han finns i Skråmträsk som knekt 1623-1624. Johan Christierrsson brukar Degerbyn nr 1 1635-1642. Sedan flyttar han till Boviken nr 1 som han brukar från 1644. En tredje bror är troligen Mårten Christierson som äger Varuträsk nr 3 1628-1630. År 1630 blir han knekt och dör troligen samma år. Han var knekt i Degerbyn.

Det finns en hustru Britta i Kattisträsk 1647-1648. Möjligen finns hon på detta hemman. Anders Mårtensson går ut som knekt för hennes hemman 1647. Han är knekt 1647-1648. Hemmanet är sedan öde till 1674 då det tas upp av Johan Mickelsson.

Kattisträsk nr 3. Långvattnet

Långvattnet (Långe Vatn) var ett fjällträsk som från 1553 brukades av bönder från Burträsk och Ljusvattnet. År 1610 brukades sjön av en bonde från Långträsk. Gården grundades 1562. I brudskattelängden från 1563 står att Tomas Hindricksson "ny wptagith heman aff fiälmarken". Han hade inte lagt någon brudskatt. Tomas Hindricksson var bonde på gården 1562-1593 samt 1602-1606. Han kan möjligen vara en måg till Olof Persson i Kattisträsk. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Tomas Hindricksson 1½ skålpund koppar, 4 kor samt 10 får. Egendomen värderades till 56 mark och 2 öre.

Sonen Jon Tomasson ägde gården 1594-1625. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 14 får, 1 risbit, 6 getter samt 2 ston. Jon Tomasson hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor. Gården hade 1609 5 spannländ och 3 skålsland åker (0,9 hektar). Jon Tomasson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som utfattig och äger en ko. Samma år är mantalet på 1/3.

Sonen Pável Jonsson var bonde på gården 1626-1654. Åren 1639-1650 var mantalet på 13/32 och skatten var 1649 på 3 tunnor och 2 skäl. Han beskrivs 1646 som gammal och utfattig av många oår.

Sonen Tomas Pávelsson (1621-) ägde gården 1640-1646. Han var knekt 1643-1646. Det sistnämnda året var han bergsknekt. Gården var öde 1654-1657. Sedan tar Olof Pålsson över gården.

Kattisträsk a. Gamla Kattisträsk

Olof Persson är bonde på gården 1539-1561. De flesta åren redovisas han under Långträsk men några år finns han under bynamnet Kattisträsk. År 1543 hade han 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 4 lass äng. Under 1540- och 1550-talen finns en måg på gården. Möjligen kan denne vara Tomas Hindricksson som 1562 grundar bosättningen vid Långvattnet. År 1553 finns det 8 kor på gården. Samma år fiskar Olof Persson i Lillraggsjön (Ragge sjön) samt i Kositräsket (Kosse Jerff). Sjöarna ligger väster om Norsjö samhälle. Som Olof Perssons bostadsort står "Kussesjön". Åren 1554-1555 fiskar Christiern Olsson i "Rugesjön" (1554), "Ruggesjön" (1555) i dessa sjöar. Han är sannolikt en son till Olof Persson. År 1556 fiskar Olof Persson i Kågeträsk i dessa sjöar. Kågeträsk är en felskrivning för Kattisträsk. Kågeträsk ligger mycket långt bort från sjöarna och någon Olof Persson finns inte i Kågeträsk på den här tiden. Det finns inte heller någon Per som kan vara far till någon Olof Persson. Möjligen har Christiern Olsson avlidit eller flyttat till ett eget hushåll. Olof Persson fiskar 1555 i Storragsjön (Stor Raggesejön), Gransjön (grän tresk) samt i Aggräsket (Acke tresk) tillsammans med Olof Persson i Långträsk och Olof Andersson i Viken. Sjöarna ligger väster om Norsjö samhälle. Gården är 1559 på 4½ markland. År 1560 heter ägaren Olof Persson Katt. Katt torde vara en förkortning av bynamnet.

Sonen Olof Olsson var ägare till hemmanet 1562-1607. Enligt Johannes Bureus var han gift med Cecilia Påvelsdotter, en dotter till Påvel Olsson från Ostvik nr 9. Tidigare hade Cecilia varit gift med Jon Olsson i Falmark. Makarna hade barnen Jon Olsson vilken hade dottern Margareta. Vidare dottern Elin som var gift med Lars Mårtensson i Kalvträsk. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Olsson 3 lod silver, 1½ skålpund koppar, 6 kor, 2 stutar om 1 år, 9 får, 10 getter, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 110 mark och 2 öre. År 1599 hade Olof Olsson 6 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 10 får, 3 risbitar, 6 getter samt 2 ston. Han har 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor.

Sonen Jon Olofsson ägde gården 1606-1631. Gården hade 1609 9½ spannländ åker (1,5 hektar). År 1611 fiskar Jon Olsson i Fäbodträsket (Biure tresk), Lidsträsket (Liske tresk), Gäddträsket (gedde tresk), Grubbräsket (grubbe tresk), Lill-Holmsträsket (Holms tresk) samt i "Pith tresk". Han skattade för 3 skålpund gädda och 2 skålpund abborre. År 1613 brukades Lidsträsket (Lispe tresk) men någon brukare finns inte angiven. Jon Olofsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1614-1615 betecknas gården som öde. Det står om Jon Olofsson 1620 att han är utfattig och äger ingen ko. Han bor bland lapparna. Samma år är mantalet på 1/4. År 1627 beskrivs Jon Olofsson som gammal och förlamad. Gården har 1628 3 spannländ åker (0,5 hektar). Mantalet är 1630 på 3/16.

En son till Jon Olofsson är sannolikt Zackarias Jonsson som nämns i 1621 års roterings- och utskrivningslängd. Han är knekt 1622. Brodern Ivar Jonsson är bonde på gården 1631-1633. Han var knekt 1631. Efter 1633 flyttar han troligen till Myckle. Där finns en knekt med detta namn 1634-1638. Hustru Marit bor på gården 1632 då mantalet var på 3/16. Vidare finns hon på gården 1637-1640. Mantalet är 1640 på 1/16. Hustru Marit kan vara änka efter Jon Olofsson. Olof Andersson finns på gården 1635 och 1637. Det sistnämnda året betecknas han som sjuk eller förlamad. År 1640 nämns en hustru Anna som kan vara änka efter Olof Andersson.

Olof Jonsson som sannolikt är en son till Jon Olofsson är bonde på gården 1645-1662. Mantalet är 1650 på 1/8. År 1648 är Olof Jonsson en gift soldat. Efter 1662 står hemmanet öde ett tag. År 1668 begärde Johan Larsson från Hemmingen att ta upp Jon Olssons ödehemman i Kattisträsk.

På 1703 års karta är gården öde och benämns då gamla Kattisbyn. Den används som fåbod av Kattisträsk nr 1. På 1829 års karta tillhörde gårdsplatsen hemmanet nr 1 och användes

som äng. Den benämndes Gamla Kattisvallen. På platsen ligger idag gården Kattislund som ligger mellan sjöarna Kattisträsket och Lundsträsket.

BASTUTRÄSK

Byn består av ett enda hemman 1539. År 1590 tillkommer ett andra hemman genom hemmansdelning. De flesta år under 1500- och 1600-talen redovisas Bastuträsk under Långträsk. Byn hade 1543 1,3 hektar åker, 1609 2 hektar varav lägda 0,1 hektar samt 1700 3,2 hektar varav 0,7 hektar var obrukad. Gården fiskar på 1550-talet i fjällträskan Mensträsket (Mäns tresk) och Grundträsket (grunne tresk). Äldre skrivformer: Bastuträsk (1601), Bastugutresk (1609), Bastugustresk (1620).

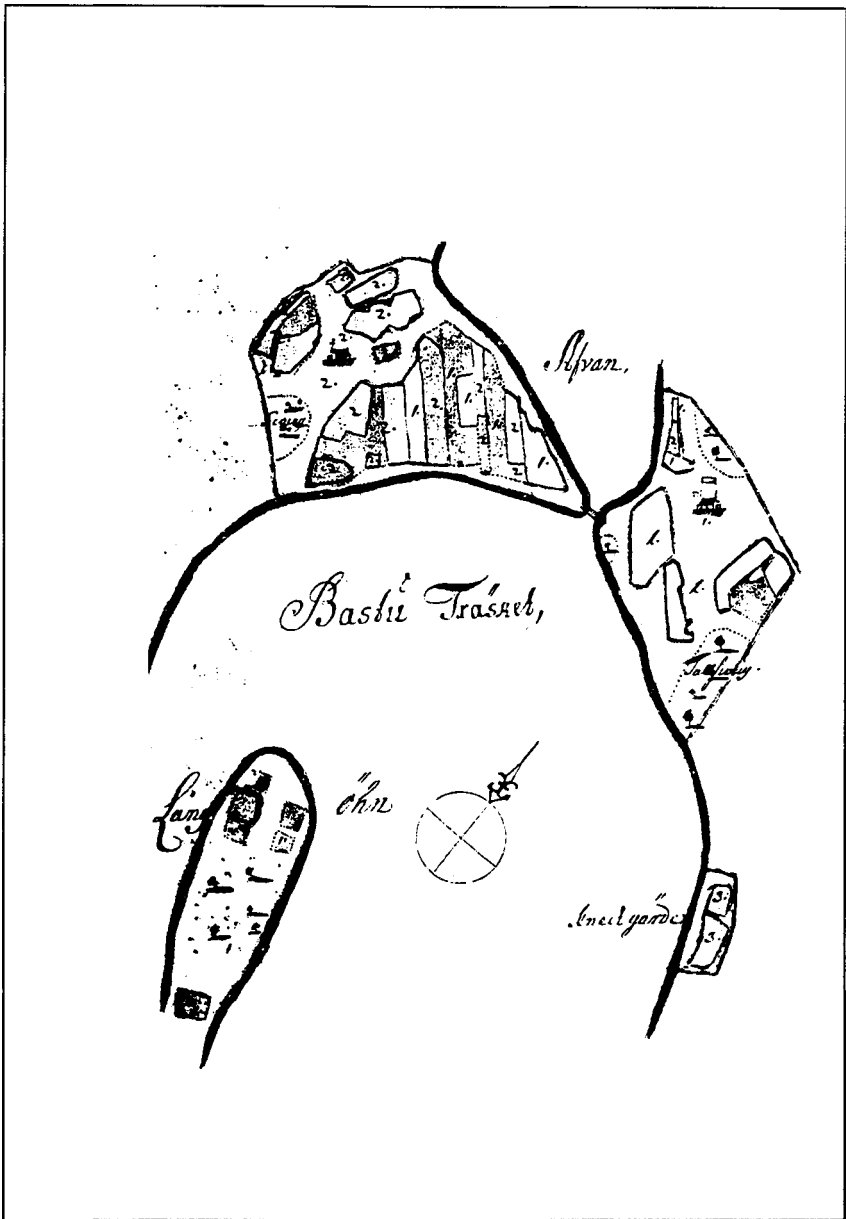
Bastuträsk nr 1

Per Olsson var bonde på gården 1539-1568. År 1543 hade gården 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 8 lass äng. Gården redovisas under Långträsk fram till år 1600. År 1553 finns det 13 kor på gården. Gården var 1559 på 6½ markland.

Sonen Jon Persson äger hemmanet 1565-1589. Åren 1553-1554 fiskar han i Mensträsket (Mäns tresk) och Grundträsket (grunne tresk) tillsammans med Nils, Sven och Jöns Hermansson från Skrämräsk. Sjöarna ligger vid gränsen mellan Norsjö och Malå kommuner. De fick 1554 190 kg gädda och abborre. År 1555 saknades Sven och Jöns Hermansson och 1556 saknades Jöns Hermansson. År 1557 är även Olof Olsson i Ljusvattnet med. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Jon Persson 3 lod silver, 1½ skålpund och 5 mark koppar, 8 kor, 1 stut om 2 år, 2 stutar om 1 år, 10 får, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 128 mark och 7 öre. År 1586 redovisas Jon Persson under Kattträsk. Ena sonen Anders Jonsson bryter 1590 ut en del ur hemmanet som blir Bastuträsk nr 2.

Den andre sonen Erik Jonsson var ägare till gamla gården 1590-1623. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 8 får, 1 risbit, 4 getter, 2 unga svin, 1 häst och 1 sto. Erik Jonsson hade 1601 ½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Han redovisas under bynamnet Bastuträsk. Gården hade 1609 6 spannländ och 3 skålsländ åker (1 hektar). Åren 1614-1617 betecknas gården som öde. Erik Jonsson torde ha dött 1617. Hustru Britta står för gården 1618 och 1620. Men hennes son Olof Ersson brukar jorden, enligt längder för Älvsborgs lösen.

Sonen Olof Ersson äger gården 1613-1649. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613 men inte de övriga åren. År 1620 beskrivs Olof Ersson som utfattig och han har ingen ko. Han bor bland lapparna i fjällen. Kring 1620 är mantalet på 1/3. Åren 1639-1642 är mantalet på 11/32 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 6 skål. Olof Ersson var knekt 1623-1624. År 1641 brann hans sommarstuga ner och där förvarade han sin ”irdämmer?”. Olof Ersson hade nu kommit i stor fattigdom. Det sades att han mist nästan allt. En bror till Olof Ersson var

Karta 53. Bastuträsk 1703. Geometrisk avritning av P. Häggström. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 2 på kartan och hemmanet nr 2 är 1 på kartan.

Jon Ersson som var knekt 1629. Han dog i Marienburg i Preussen samma år. Olof Erssons son Erik Olofsson var knekt 1639. Han gick för sitt eget hemman och var knekt i Långträsk. Erik Olofsson äger sedan hemmanet 1649-1654. Brodern Tomas Olsson Lohm var knekt 1639 och fram till 1660-talet. Han blev lejd av sin bror. Från 1646 är han bergsknekt och han tjänstgör samma år som smältardräng i Silbojokk. Även 1648 har han denna befattning. År 1664 tjänstgör han som bergsknekt i Kvikkjokk.

Bastuträsk nr 2:

Anders Jonsson som var son till Jon Persson på Bastuträsk nr 1 bröt 1590 ut en del ur faderns hemman. Anders Jonsson ägde hemmanet 1590-1615. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 8 kor, 2 ungnöt, 10 får, 1 risbit, 4 getter samt 2 unga svin. Anders Jonsson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1 hektar) samt 2 skälsland i linda (0,1 hektar). Anders Jonsson dog 1615-1616.

Sonen Jöns Andersson finns på gården 1620. Det står att han är utfattig och bor bland lapparna i fjällen. Han är sannolikt identisk med Jon Andersson som 1620 hade varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han var knekt till 1624.

Tomas Andersson äger gården 1618-1654. Han har inte betalat Älvsborgs lösen. År 1620 beskrivs han som utfattig och har ingen ko. Han bor bland lapparna i fjällen och går mest och tigger. Tomas Andersson kan vara en son till Anders Jonsson men det är inte helt säkert. I restlängden över Älvsborgs lösen från 1620 står att Tomas Andersson kom 1618 på Anders Jonssons hemman. Där står ingenting om att han var son till Anders Jonsson. År 1620 bor både Britta och Tomas Anderson på gården. Mantalet är 1628-1650 på 3/8 och 1645 är skatten på 3 tunnor.

FINNFORS

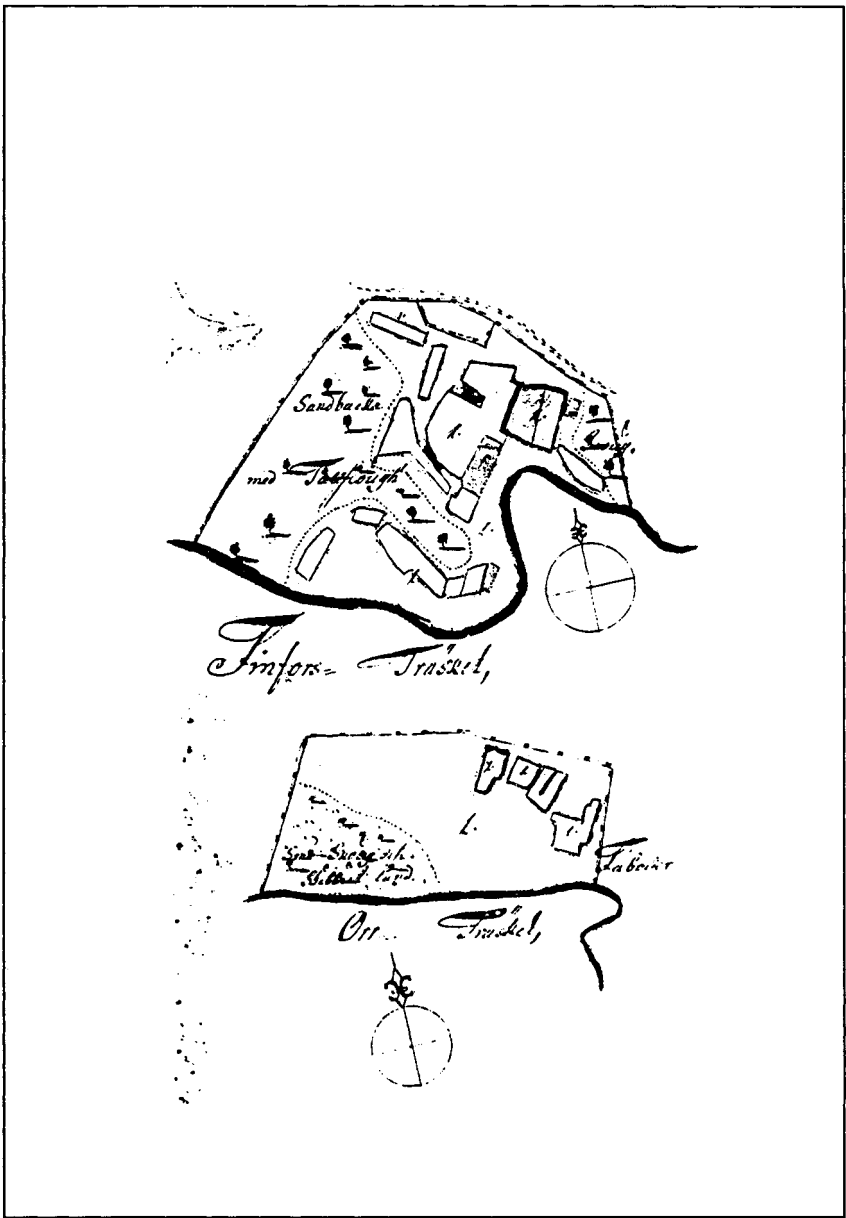
Byn består under perioden av ett enda hemman. De flesta år redovisas gården under Klutmark varifrån bosättningen kan ha skett. År 1543 har gården sannolikt 1,1 hektar åker, 1609 0,8 hektar varav 0,3 hektar var lägda. Gården låg inte vid Finnforsen i Skellefteälven utan vid Finnforssträsket som ligger några kilometer från älven.

Några kilometer från Finnfors by låg kronolaxfisket Finnforsen. Enligt tingprotokollet från 1570 där finnforsrövarna nämns fanns laxfisket 1524. Sedan fick bönderna Albrekt i Myckle och Mårten Jonsson Strål i Medle fisket i belöning för att man tog kål på finnforsrövarna. Sedan har kungens fogde tagit tillbaka fisket. Per Tomasson på Storkåge nr 4 äger fisket år 1546. År 1553 tas Finnforsen upp som kronofiske. Ättlingarna till bönderna i Medle och Myckle som innehåft fisket lyckas styrka sin rätt 1574. Men nu vill man inte ha tillbaka fisket utan vill ha Annön mellan Finnforsen och Bomansforsen. Efter denna tidpunkt utarrenderas Finnfors kronofiske tillsammans med Bomansforsens fiske. Finnforsens fiske verkar försvinna längre fram i tiden. År 1581 hade bonden på gården en tina vid Finnforsen som han fångade lax med. Den låg ovanför kronofisket. Han skulle ge hälften i skatt till kronan. Möjligen brukar gården fjällträsket Karsträsket under 1550-talet. Äldre skrivformer: finneforstresk (1570), finneforsen (1571), Fineforsträsk (1574), Finnforsen (1581).

Finnfors nr 1

Olof Jonsson äger hemmanet 1543-1582. Han redovisas de flesta år under Klutmark. Eventuellt kan även Nils Larsson i Klutmark ha bott i Finnfors. Han kan vara företrädare till Olof Jonsson på gården. Han ägde ett hemman i Klutmark 1539 samt i jordeböckerna för 1543 och 1546. Han hade 1543 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 6 lass äng. År 1553 hade Olof Jonsson 5 kor. Nils Larsson fiskar 1553 i Karsträsket tillsammans med Per och Olof Svensson i Gummark. År 1554 då Olof Svensson inte var med fick de 82 kg gädda. Nils Larson fiskar ensam 1556. Gården är 1559 på 4 markland och 6 öresland - det motsvarar Nils Larssons ägor 1543.

Olof Jonsson var nämndeman 1570-1580. Vid Älvsborgs lösen 1571 äger han 3 lod silver, 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 11 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 100 mark och 6 öre. Hemmanet och byn kallas för Finnfors men gården ligger vid Finnforssträsket. År 1571 står att Olof Jonsson bor vid Finnforssträsk. Möjligen har bosättningen tidigare legat nere vid Finnforsen. År 1581 hade Olof Jonsson en tina vid

Karta 54. Finnfors 1703. Geometrisk avmätning av P. Häggström. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 1 på kartan.

Finnforsen som han fångade lax med. Den låg ovanför kronofisket. Han skulle ge hälften i skatt till kronan.

Sonen Jon Olsson var ägare till gården 1583-1586. På vintertinget 1568 fick han böta 5 mark för blodskam (frensdämjospell). Han hade sannolikt legat med en släkting, men släktskapet kan ha varit på långt håll. Olof Olsson kan vara en bror till Jon Olsson. Olof Olsson i Finnforsen var enligt Johannes Bureus gift med Agnes Jonsdotter, en dotter till prästen Jon Tomasson i Dannemora kapell. Jon Tomasson var en son till Tomas Kettilsson på Storkåge nr 4.

En tredje bror var Anders Olsson som var bonde på gården 1588-1627. År 1594 gav han pengar till kyrkan. Anders Olsson hade 1599 4 tunnors utsäde, 4 kor, 1 kviga, 10 får, 3 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. Åren 1604-1606 kallas han för husman. Gården hade 1609 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). Olof Andersson har inte erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618 utan han kallas tiggare och husarm. Mantalet är 1620 på 1/4. År 1624 hade all gröda frusit bort. I tiondelängderna för 1612-1613 står hustru Marit som ägare.

Sonen Olof Andersson (1587-) ägde gården 1627-1652. Under hans tid var mantalet på ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. Hans hustru Karin fanns på gården 1653. En bror till Olof Andersson var Erik Anderson som var knekt 1623-1624. Han dog det sistnämnda året. En tredje bror var Gabriel Andersson som var landsknekt i Kattisträsk 1628. Han torde ha dött kort tid därefter. År 1631 ger hustru Dordi i Forsen 1 daler till kyrkan i testamente efter mannen. Det rör sig sannolikt om Gabriel Andersson.

En fjärde bror var Per Andersson (1611-1680). Han finns i 1626 års tiondelängd och finns sedan i roterings- och utskrivningslängderna för 1637 och 1639. År 1637 tjänstgör han vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637.

Han äger sedan hemmanet 1654-1679. Anders Svensson är troligen en måg till Olof Andersson. Han är en son till Sven Andersson på Sunnanå vilken i sin tur är bror till Johan Andersson på Sunnanå nr 5. Anders Svensson är knekt från 1642 - åtminstone 1650. Han är bergsknekt och lejd av Johan Andersson på Sunnanå. I en rulla från 1644 står att han var utskriven för sin far i Finnforsen. Jon Olofsson är sannolikt en son till Olof Andersson. År 1650 får han böta 6 daler till kyrkan för lägersmål.

LUND

Under 1500-talet är Lund och Sunnanå en och samma by. Vissa år kallas den Lund och andra år Sunnanå. I den del av byn som senare blev Lund fanns det 2 bönder 1543. År 1546 tillkommer ett tredje hemman. Genom en hemmansdelning 1558 får byn sitt fjärde hemman. Byn hade 1543 4,3 hektar åker, 1609 7,3 hektar varav 0,5 hektar var lägda, 1648 9,3 hektar och 1700 11,6 hektar. Av den arealen var 0,9 hektar lägda och 0,8 hektar var obrukad. År 1543 var nyodlingsmark ("Wtrymisland") som dög till åker och äng värderad till 3 spannland. Medelarealen per hemman var bland de största i socknen 1543.

År 1561 hade 3 av bönderna i byn ett stakanät på Nettingholmen (Nettinggrundhed) där de fångade lax. De fick 3 laxar. Byns bönder fiskade nättning på Nettingholmen. År 1570 hade de 20 nättningstockar där. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till gårdselved och vedskog men ingen timmerskog. Man har gott mulbete, någorlunda fiske i älven och åkern klarar sig alltid från frost.

Äldre skrivformer: Lunden (1539), Lwnden (1543), Sunnåån (1547), Sunnanåån (1557), Suunanåån (1581), Lunden (1600).

Litteratur: Lindmark, Elof: *Byarna kring Skellefteå stad, bd 3, Sunnanå och Lund*, PUSH-förlaget, Skellefteå 1989, 237 s. Duplic.; *Minnesanteckningar från Lunds by*, Skellefteå 1991, 184 s. ill. Duplic.

Lund nr 1

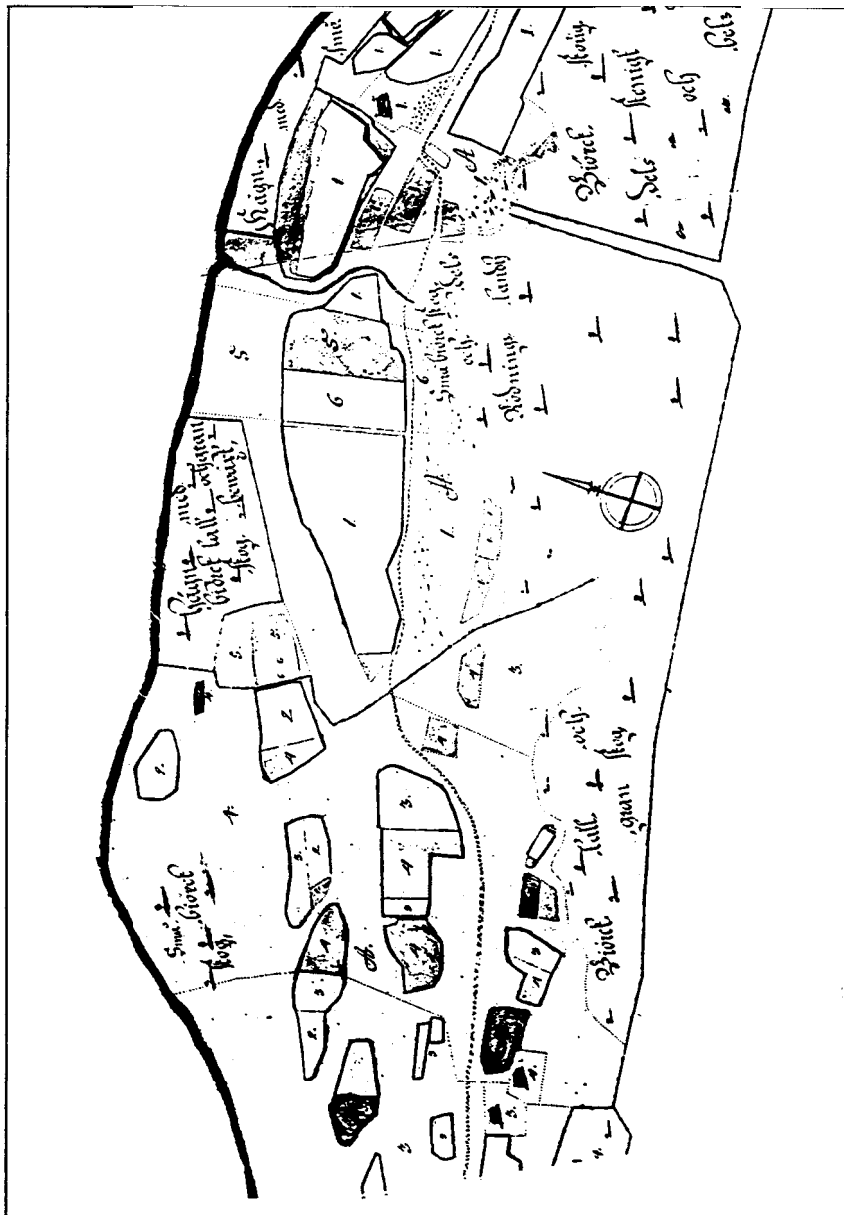
Nils Östensson är bonde på gården 1546-1567. Gården finns inte med i 1543 års jordabok. Men 1559 är gården på 11 markland och 1½ öresland vilket visar att den var stor. Sonen Per Nilsson är ägare till hemmanet 1568-1590. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2½ lod silver, ½ skålpund koppar, 4 kor, 2 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 61 mark och 2 öre.

Per Jonsson (-1626) äger gården 1591-1624. År 1599 har han 7 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 5 får, 3 unga får, 2 risbitar, 7 getter, 2 unga svin och 1 sto. Per Jonsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården var 1609 på 8 spannland och 3 skålsland åker (1,3 hektar). År 1610 hade arealen ökat med 1 spannland. Per Jonsson var kyrkvård 1611.

Bomärke 1611.

Han betalade Älvsborgs lösen 1618. År 1620 brukade Per Jonsson en del av ett ödehemman i Gummarksnoret.

Karta 55. Lund 1710-1711. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 2 på kartan (utanför kartbilden). Utgåvans nr 2=kartans nr 3, 4=1 och 6=5 (utanför kartan). Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Jakob Nilsson nämns i 1605 års tiondelängd. Han var sannolikt en bror till Per Nilsson. År 1606 kallas han Jakob Larsson och är knekt. Sonen Lars Jakobsson äger ett hemman 1606-1612, som har samma areal som hemmanet nr 1. Sannolikt är det en del av Lund nr 1. På sommaringet 1612 fick han och Olof Nilsson i Furunäs böta 12 mark för att de tagit några kannor öl som de tappat ur Erik Nilssons källare utan hans vetskap. Lars Jakobsson är sannolikt identisk med den Lasse Klockare som finns i Lund 1613. Lasse Klockare nämns även i kyrkoräkenskaperna 1627 då han fick böta för dryckesmål. År 1632 får han tillsammans med Per Larsson böta 8 daler till kyrkan för dryckenskap. Möjligen är Lars Jakobsson identisk med den person med samma namn som var soldat 1613-1630. Han bodde från 1618 på Hjoggböle nr 4. Lars Jakobsson steg i graderna och blev till slut fänrik.

Per Jonssons son Östen Persson övertog hemmanet och ägde det 1613-1634. Han betalade Älvsborgs lösen 1613-1617. År 1621 skrivs Östen Persson som son till Per Jonsson i roterings- och utskrivningslängden. En bror till Östen är sannolikt Nils Persson som var knekt 1621. Han dog samma år i Ruen som sannolikt ligger i Livland. År 1626 ger Östen Persson pengar till kyrkan efter fadern. Mantalet var 1630 på 23/32 och 1632 på 11/18.

Hustru Mariet ägde gården 1635-1640. År 1635 var hon husarm och utfattig. Under hennes tid var mantalet på 23/32. Sonen Per Östensson var knekt från 1641 och åtminstone till 1650. Han gick ut för efterträdaren på hemmanet, Sigfrid Finne. År 1646 var Per Östensson bergsknekt. En syster till Per var Anna Östensdotter som 1649 fick böta för lönskaläge med Jon Mickelsson i Degerbyn.

Sigfrid Sigfridsson Finne tar över hemmanet 1641 och äger det till 1668. År 1640 fanns han i Hedensbyn. Året därpå står det att han hade tagit upp ett ödehemman. Sigfrid Finne beskrivs 1642 som fattig nybonde. Han hade 4 kor. Gården hade under många år mist årsväxten. Mantalet var 1650 på 25/32 och skatten var 1645 på 5 tunnor och 6 skäl.

Lund nr 2

Gården kommer till 1558 genom en utbrytning från Lund nr 4. Jöns eller Jon Persson som äger gården 1558-1567 är sannolikt en måg till Arvid Andersson på Lund nr 4. Jöns Persson fiskar 1555 i Orrträsket (Vor tresk) och Myrträsket (Myrtresk). Hemmanet är 1559 på 2 markland. År 1560 då byn kallas Sunnanå kallas Jöns Persson för Jon i Lunden.

Nils Ersson är ägare till gården 1568-1594. Enligt Johannes Bureus är han gift med Malin Hansdotter, en dotter till Hans Andersson på Bureå nr 6. Makarna hade barnen Erik, Hans, Olof, Cichel och Dordi som var gift med Jon Christiersson i Frostkåge. Bureus skriver att Jon Christiersson bodde i Kåge men han finns i Frostkåge. På sommaringet 1574 blev Nils Ersson åtalad för att han hade stulit en liten kittel som vägde 4 mark. Han blev benådad från dödsstraff till kungens goda behag och fick böta 66 mark. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Ersson 8 lod silver, 3 skålpund och 6 mark koppar, 6 kor, 2 kvigor om 1 år, 14 får och getter samt 1 häst för 12½ mark. Egendomen värderades till 149 mark och 2 öre.

Mågen Jon Christiersson från Frostkåge är bonde på gården 1595-1596. Han tar sedan över hemmanet Frostkåge nr 12. Hustru Malin (-1653) äger hemmanet 1597-1601 samt 1604. År 1599 har hon 8 tunnors utsäde, 3 kor, 5 får, 1 sto samt 7 lod silver.

Hans Jonsson innehar hemmanet 1605-1627. År 1605 beskrivs han som husarm och som gammal knekt. Gården har 1609 6 spanmland åker (1 hektar). Hans Jonsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 står i en restlängd till Älvsborgs lösen att han är husarm och är utfattig. Han har ingen ko. Samma år är mantalet på 3/8. Hans hustru dör 1633 då sonen ger pengar till kyrkan efter henne.

Sonen Jon Hansson (1597-1675) är bonde på gården 1628-1662. Mantalet är 1650 på 5/8 och skatten är 1645 på 5 tunnor. En bror till Jon Hansson är Erik Hansson som är knekt 1624. Han dör samma år i Stockholm. En tredje bror är Johan Hansson som är knekt 1629. Han dör samma år i Marienburg i Preussen. En fjärde bror är Abraham Hansson som finns på gården 1629-1633.

Jon Hansson har sonen Erik (1621-) som finns på gården 1639. En annan son kan Jon Johansson vara. Han finns på gården 1647. Sonen Anders Jonsson tar senare över faderns hemman.

Lund nr 4

Arvid Olsson äger gården 1539-1546. År 1543 har gården 13 spannländ åker (2,1 hektar) samt 15 lass äng. På vintertinget 1546 får Arvid i Lunden böta 6 mark för att han tillsammans med Albrekt i Myckle tagit en kittel utan lov i gillesstugan. Gillesstugan låg sannolikt väster om kyrkan. Arvid fortsätter att äga gården men 1546-1564 heter han Arvid Andersson. Åren 1549-1550 är han nämndeman. Arvid Andersson fiskar 1556-1557 i Fällträsket, Myrträsket och Långträsket tillsammans med Siffriid Ersson i Ersmark. Under 1550-talet finns det 2 mågar på gården. Gården är 1559 på 6 markland och 1 öresland. I 1558-1559 års tiondelängder kallas byn för Sunnanå men Arvid kallas för Arvid i Lunden. Tydligt är Lunden namnet på just detta hemman. År 1558 bryter mågen Jöns Persson ut en del av hemmanet. Han kallas 1560 för Jon i Lunden. Sonen Anders Arvidsson är knekt 1562.

Brodern Jon Arvidsson är bonde på gården 1565-1587. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 2½ lod silver, 1½ skålpund koppar, 7 kor, 10 får, 1 svin samt 1 häst för 12 mark. Egendomen värderas till 117 mark.

Sonen Arvid Jonsson innehar hemmanet 1588-1607. År 1599 har han 13 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungnöt, 5 får, 1 risbit, 5 getter samt 1 häst. Arvid Jonsson har 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 4 kor. År 1610 fiskar Arvid Jonsson i Vargträsket (Warge träske) och Granbergsträsket. Han skattar för 5 mark gädda och 11 mark abborre. Granbergsträsket brukas 1613 men någon brukare finns inte angiven. Sonen Anders Arvidsson äger gården 1608-1610. Gården har 1609 6 spannländ och 3 skålsland åker (1 hektar). På vintertinget 1609 blir Anders Arvidsson åtalad för att han tagit en annan persons häst utan lov och ridit honom i 2 mil. ”Han lade lön däruppå”. Ågaren letade efter hästen i två dar. Anders Arvidsson dömdes att uppfylla skadan och fick böta 6 mark.

Jon Olsson från Boviken nr 1 ägde hemmanet 1611-1617. Enligt Johannes Bureus var han gift med Margareta Sunesdotter från Stämninggården. Makarna hade tre barn när Bureus skrev ned sin släkredogörelse. Troligen var Jon Olsson gift första gången med Sigrid som var en dotter till Anders Olsson från Bureå nr 3. Hon var gift med en Jon i Boviken. Denne Jon måste syfta på Jon Olsson för det finns ingen annan kandidat. Jon Olsson ägde Lund nr 4 1611-1617. År 1611 var han nämndeman. Han har erlagt Älvsborgs lösen 1613-1617. Jon Olsson byggde 1617 ett flatbottnat fartyg till kronan, en lodja. Den var värd 13 daler. I 1618 års längd över Älvsborgs lösen står att Jon Olsson ”svarar i Stämninggården, kyrkoherden brukar hemmanet”. Jon Olsson flyttar till hustruns födelsegård, Stämninggården nr 5.

Kyrkoherden Gert Jonsson eller Gerhardus Jonae (-1623) äger hemmanet 1618-1623. Han var andra gången gift med Britta Andersdotter Grubb, en dotter till Anders Persson Grubb som var kyrkoherde i Luleå. Makarna hade barnen Britta, Karin, Kertin, Gert, Johan, Anders. Sigrid Gertsdotter som fanns i Lögdeå i Nordmalings socken 1615-1629 var född i Skellefteå socken. Hon var sannolikt också en dotter till Gert Jonsson, eftersom namnet Gert

endast verkar ha burits av Gert Jonsson på den här tiden i Skellefteå socken. Sigrid Gertsdotter var gift med soldaten Erik Abelsson.

År 1620 var mantalet på $\frac{1}{2}$ och det fanns inga djur på gården. Vid samma tid äger Gert Jonsson en del av Frostkåge f. Under 1700-1800-talen har Lund urfjällsägor i flera byar i socken. Urfjällsägor finns i Tjärn, Sörböle, Gummark, Innervik (Prästakern), Stämmingsgården, Hedensbyn samt Tarjan nedströms Tuvan. Sannolikt har de flesta av dessa urfjälljordar kommit till byn genom köp av Gerhardus Jonæ.

Änkan Britta Andersdotter Grubb var ägare till gården 1623-1635. Mantalet var 1630 på $\frac{5}{8}$ och 1635 var det på ett helt mantal. Sonen Gert Gertsson (-1639) som var komminister i Skellefteå 1637-1639 ska ha bott på gården.

Kyrkoherden i Skellefteå Nicolaus Martini (-1650) ägde hemmanet 1638-1650. Han var första gången gift med Karin Gertsdotter, en dotter till Gert Jonsson och Britta. Andra gången var han gift med Magdalena Plantin, en dotter till Olaus Njurenius som var kyrkoherde i Umeå. Makarna hade barnen Olof Lundelius, Nicolaus Lundell, Magdalena, Martin Lundell och Marina. Under Nicolaus Martinis tid var mantalet på ett helt och skatten var 1645 på 8 tunnor. Han hade omkring 1636 köpt ett hemman i Stämmingsgården som var på 2 tunnor. Det räknades in under hemmanet i Lund. Magdalena Plantin var ägare till gården 1651-1660.

Lund nr 6

Önde Andersson var bonde på gården 1539-1573. År 1543 har gården 14 spannländ åker (2,2 hektar) samt 20 lass äng. Det finns 5 kor på gården 1553. Hemmanet är 1559 på 6 markland och $\frac{1}{2}$ öresland. Arealen har gått ner sedan 1543.

Sonen Anders Öndesson äger gården 1566-1601 samt 1605. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 10 lod silver, $\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 5 kor, 10 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderas till 118 mark och 6 öre. År 1599 hade Anders Öndesson 12 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 7 får, 3 unga får, 2 risbitar, 7 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin, 1 sto samt 6 lod silver. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor.

Sonen Christiern Andersson var ägare till hemmanet 1602-1627. Gården hade 1610 13 spannländ åker (2,1 hektar). Christiern Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på $\frac{3}{4}$.

Sonen Önde Christierrsson (1587-) äger gården 1622. Han var knekt 1623 men eftersom han var gammal och hade tagit hand om hemmanet så lejde han i stället sin bror Anders. Önde Christierrsson finns 1625 på Boviken nr 1. Åren 1629-1666 äger han Ytterursviken nr 1. Brodern Olof Christierrsson finns på Lund nr 6 1629. Han är knekt 1630 då han verkar vistas i Kusmark. Brodern Anders Christierrsson (1592/1594-1662) fanns på gården 1621. År 1623 gick han ut som knekt istället för sin bror Önde. I sitt ställe lejde han 1624 Hindrick Hinderesson Finne. Anders Christierrsson äger hemmanet 1627-1663. Under hans tid är mantalet på $\frac{3}{4}$ och skatten är 1645 på 6 tunnor. Åren 1644-1647 är Anders Christierrsson postbonde. Han är riksdagsman 1643-1644 samt 1647. Dessutom är han sexman 1651 och nämndeman 1641-1643. Sonen Per Andersson finns på gården 1640. Efter Anders Christierrsson gavs en mässingstake med 3 pipor till kyrkan år 1662.

Hindrick Hinderesson som gick ut som knekt istället för Anders Christierrsson bor på gården 1630-1636. Han är förlamad och Anders Christierrsson får frihet från tionde och jordskatt för att han tar hand om Hindrick Hinderesson. Hindrick kallas även finne och kan vara en son till Hindrick Finne i Pjäsörn.

Lund övriga

Per Larsson finns i byn i 1623 års roterings- och utskrivningslängd. Per Nilsson nämns i samma längd för 1628. Jon Månsson finns i byn 1643. År 1645 är han knekt och dör samma år i "Dallehamn", dvs. Dalarö. Erik Månsson finns i byn 1642. Johan Tomasson nämns i roterings- och utskrivningslängden för 1644. Nils Andersson från Norsjö var landsknekt i Lund 1627. Jon Olofsson var knekt 1640.

SUNNANÅ

Under 1500-talet räknades Sunnanå och Lund som en och samma by. Vissa år kallades den för Lund och andra år för Sunnanå. Beträffande äldre skrivformer se under Lund ovan. Byn hade 4 hemman 1543. Ett hemman upphör efter 1552 men 1559 delas ett annat hemman så att antalet hemman är konstant fram till 1591 då hemmanet nr 5 delas. Sedan försvinner den gamla gården på detta hemman så antalet hemman är 4 fram till 1628 då hemmanet nr 1 delas. Sedan har byn 5 hemman fram till 1650. Byn hade 1543 5,4 hektar åker, 1609 6,6 hektar varav 1 hektar var lägda, 1648 8,6 hektar samt 1700 12,1 hektar. År 1700 var 1,7 hektar lägda och 2,7 hektar var obrukad.

År 1559 sägs att Sunnanå inte har något hemträsk. De fick ändå lägga 12 mark torrfisk i skatt. Bönderna på Sunnanå fiskar 1561 med en not. Fångsten blev en halv tunna och för detta fick de skatta en femtedel. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till mulbete, skog till ved och gårdsel men ingen timmerskog. Byn har gott fiske men åker är mycket utsatt för frost. På kartan finns även sjön Falkträsket (falck Träsk) utsatt. Under 1700-talet har byn Lund utjord i byn. Detta är sannolikt ett minne från den tid då byarna var en enda.

Litteratur: Lindmark, Elof: *Byarna kring Skellefteå stad, bd 3, Sunnanå och Lund*, PUSH-förlaget, Skellefteå 1989, 237 s. Duplic.

Sunnanå nr 1

Måns (Mågs) Ersson är bonde på gården 1539-1569. Gården har 1543 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 13 lass äng. I 1539 års bågaskattelängd står Måns Ersson på samma rad som Erik Olsson på hemmanet nr 5. Möjligen är Måns Ersson en son till Erik Olsson och hemmanet kan vara utbrutet från Sunnanå nr 5. År 1552 får Måns Ersson 1 mark från kyrkan för utfört arbete. Det finns 4 kor på gården 1553. Måns Ersson fiskar 1557 strömming med skötar vid Kågnäset. Gården är 1559 på 6 markland och 4½ öresland. På sommaringet 1561 får Måns Ersson böta 1 mark för att han "lockat annan mans folk". Möjligen har han lejt en dräng eller piga som var i tjänst hos någon annan.

Peder Jonsson äger gården 1571-1582. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 6 kor, 10 får samt 1 sto för 8 mark. Peder Jonsson kallas nu för Peder husman.

Karl Ersson (-1632) innehar hemmanet 1583-1628. År 1591 gav han pengar till kyrkan efter sin bror. Karl Ersson hade 1599 10 tunnors utsäde, 8 kor, 3 ungnöt, 7 får, 3 unga får, 2 risbitar, 8 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin, 1 sto samt 16 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. År 1604 fiskar han strömming tillsammans med Måns

Öndesson i byn. Karl Ersson är nämndeman 1604-1623 och länsman 1615. På vintertinget 1608 kom ett mål upp där Karl Ersson hade blivit slagen av Per Olsson med en kniv. Karl Ersson hade fått "fulla köttår". Gården hade 1609 13 spannländ åker (2,08 hektar) samt 4½ spannländ i linda (0,8 hektar). År 1613 kom ett mål upp på tinget där Karl Ersson lovat ställa upp med häst för skjutsfärd för Björn i Bureå. Men Karl hade inte ställt upp. Därför fick han böta för tredska. Karl Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har både dräng och piga under perioden. Gården är 1620 på ett helt mantal. Åren 1627-1628 har Karl Ersson frihet från knektutskrivning på grund av det nya bergsbruket. Troligen var han engagerad i gruvan i Kågeträsk. Karl Ersson och hans hustru dör bägge två 1632.

Sonen Márten Karlsson finns på gården 1621 liksom brodern Per Karlsson. Per Karlsson delar hemmanet 1628 och hemmanet nr 2 i Sunnanå bildas. En tredje bror var Zackarias Karlsson (-1638) som var knekt. Han var knekt i byn 1623-1624. År 1632 gav Zackarias Karlsson och hans bröder pengar till kyrkan efter fadern, modern och en bror. Zackarias Karlsson bor på Klutmark nr 8 1630-1633. Sedan bor han på Myckle nr 1 1634-1637. Zackarias Karlsson blir så småningom fänrik.

Den fjärde brodern Anders Carlsson (1591-) äger hemmanet 1629-1651. År 1629 har han frihet från knektutskrivning på grund av gruvan i Kågeträsk där han sannolikt var engagerad. Han får 1630 böta för en ogill bro. År 1632 får Anders Carlsson böta 15 mark för "skövling och åverkan" samt 3 okvädingsord. Mantalet var 1632 på 15/32 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 4 skäl.

Sonen Carl Anderson var knekt 1642-1648. Han var bergsknekt och tjänstgjorde vid Piteå silververk. Han hade gått ut för sin faders hemman. År 1648 fick Carl Andersson böta 4 daler till kyrkan för tjuvnad. Carl Andersson ägde sedan hemmanet 1654-1677.

Sunnanå nr 2

Per Karlsson som var en son till Karl Ersson på Sunnanå nr 1 bröt ut en del ur faderns hemman 1628. Per Karlsson ägde sitt hemman 1628-1644. Mantalet var 1642 på 7/16 och skatten var 1644 på 3 tunnor och 4 skäl. År 1628 var Per Karlsson befriad från knektutskrivning på grund av gruvan i Kågeträsk. Per Karlsson fick 1630 böta för ogill bro. Åren 1634-1636 var han knekt och lejd av Nils Ersson i Falmark. Nils Ersson går 1636 ut för Per Karlsson. Per Karlsson var silverbruksknekt 1642.

Hustru Malin (-1674) ägde hemmanet 1645-1649. Skatten var 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. Sonen Olof Persson (-1679) ägde hemmanet 1648-1679. År 1650 var mantalet på 7/16. Olof Persson var bergsknekt och vaskare i Silbojokk 1648. Samma år betecknas han som gift soldat. Åren 1661-1662 tjänstgör han vid Luleå silververk i Kvikkjokk. Han bär nu soldatnamnet Funke. En bror till honom var sannolikt Nils Persson som finns som ägare till hemmanet i 1645 års tondelängd.

Sunnanå nr 3

Jon Nilsson som sannolikt var en son till Nils Andersson på Sunnanå nr 4 delar 1559 faderns hemman. Han äger hemmanet nr 3 1559-1562. År 1557 hade han fiskat strömming med skötare vid Kågnäset. Gården är 1559 på 6 markland och 4½ öresland.

Sven Jonsson som sannolikt är en son till Jon Nilsson är bonde på gården 1561 samt 1563-1592. Enligt Johannes Bureus är han gift med Malin Tomasdotter, en dotter till Tomas Kettilsson i Storkåge. Makarna hade barnen Jon och Christina. Vid Älvsborgs lösen 1571

hade Sven Jonsson 8 lod silver, ½ skålpund tenn, 3 skålpund koppar, 7 kor, 20 får och getter, 4 stutar om 2 år, 2 svin samt 1 sto för 8 mark. Egendomen värderades till 175 mark. Sven Jonsson var enligt Bureus blind år 1601.

Sonen Jon Svensson är ägare till gården 1593-1597. Enligt Bureus hade han barnen Sven, Elin och Malin. Lasse Svensson innehade hemmanet 1598-1602. Enligt Bureus är han en son till Sven Persson och Kerstin i Kvarnriset i Burträsk socken. Efter Lars Svensson har Bureus skrivit: ”blinde husto mågf.” År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 4 kor, 5 får samt 1 sto. En Lasse Svensson var köpman 1599, möjligen var det denna person. Lasse Svensson hade 1601 1 tunnas utsäde och 2 kor.

Olof Jonsson äger hemmanet 1603-1623. Han är troligen en son till Jon Svensson. År 1609 kallas han för Olof Pipare. Troligen har han varit pipare i krigsmakten. Samma år har gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Olof Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården har 1620 7 spannländ åker. Samma år betecknas Olof Jonsson som död i en restlängd till Älvsborgs lösen. Hustrun som har många små barn lever i stort elände.

Hustru Agnes innehar gården 1622-1626 samt 1630. Mantalet är 1630 på 3/8. Sonen Jon Olsson (1597-) är bonde på gården 1627-1643. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1642 på 3 tunnor. Samma år betecknas Jon Olsson som fattig. Han hade förlorat årsväxten både för 1641 och 1642. Han hade 2 kor. Jon Olsson som 1643 blir knekt för Håkan Olsson i Ragvaldsträsk, dör ”på sjön” 1645.

Hustru Margareta äger hemmanet 1645-1652. Hon betecknas som fattig knektänka 1645. Mantalet är 1650 på 3/8. Jon Olssons bror Peder Olofsson äger gården i olika längder från 1645 och till 1657. Han är knekt 1640-1648. Han går ut för sin brors hemman. När han blir knekt finns han i Gärdsmark. År 1646 är han bergsknekt och 1648 betecknas han som gift soldat. Peder Olofsson bär namnet Pipare som soldatnamn, dvs. samma namn som fadern hade.

Sannolikt förvärvar detta hemman hemmanet 3b i Degerbyn. Bonden på Sunnanå nr 3, Nils Persson, säljer 1693 den jorden till Nils Larsson Degerfeldt i Degerbyn.

Sunnanå nr 4

Anders Jonsson var bonde på gården 1539-1553. År 1543 har gården 16 spannländ åker (2,6 hektar) samt 20 lass äng. Det finns 1553 8 kor på gården. Sonen Nils Andersson äger hemmanet 1554-1564. På vintertinget 1554 får han böta 2 mark för att han vittjat ”annans fisketull olovandes”. År 1557 fiskar Nils Andersson strömming med skötar vid Kågnäset. Hemmanet är 1559 på 6 markland och 4½ öresland. Samma år delar sonen Jon Nilsson hemmanet och han blir ägare till Sunnanå nr 3.

En bror till Jon Nilsson kan Anders Nilsson vara. Han fick 1554 böta 4 öre till biskopen för lönskaläge. Domenicus Hermansson står som ägare till hemmanet i tiondelängderna 1557-1560 samt i 1563 års brudskattelängd. Det är oklart om han är släkt med de övriga ägarna till hemmanet. Det är enda gången namnet Domenicus förekommer i Skellefteå socken under perioden.

Mårten Andersson som som sannolikt är en bror till Nils Andersson äger hemmanet 1565-1567. Jon Olsson innehar hemmanet 1568-1578. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 10 får, 10 getter, 3 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderas till 113 mark och 1 öre. På vintertinget 1572 blev Nils Andersson i Ursviken åtalad för att han tagit Jon Olssons bock. Han ”lade sitt märke på den”. Nils Andersson hade haft borta den i halvvannat år. Bocken var värderad till 3 mark.

Nils Andersson blev dömd till döden men blev benådad och gav 200 mark. Rakel eller Rågel änka är ägare till gården 1580-1582. Hon är änka efter Jon Olsson.

Måns Öndesson är bonde på gården 1579-1620. År 1599 har han 5 tunnors utsäde, 3 kor, 6 får, 2 risbitar, 4 getter samt 1 sto. Måns Öndesson har 1601 ½ tunnas utsäde och 2 kor. År 1604 fiskar han strömming tillsammans med Karl Ersson på hemmanet nr 1. Gården har 1609 6 spannland åker (1 hektar) samt 1 spannland i linda (0,2 hektar). Måns Öndesson har betalat Älvsborgs lösen 1615-1618. Mantalet är 1619 på ½.

Sonen Mårten Månsson finns på gården 1609. En bror till honom kan Olof Månsson vara. Han äger gården i 1646 års tiondelängd. Olof Svensson innehade hemmanet 1613-1632. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614. År 1627 betecknas Olof Svensson som gammal och 1630 som utgammal. Gården har 1628 7 spannland åker. Mantalet var 1632 på 7/16.

Sonen Olof Olofsson (1607-1655) ägde hemmanet 1633-1655. År 1650 var mantalet på 13/32. Olof Olofsson betecknas 1642 som fattig av oår och kreatursdöd. Han har 3 kor och skatten är på 3 tunnor och 4 skäl. Samma år hade han mist årsväxten. År 1645 har Olof Olofsson en skuld till kronan. Hustru Malin ägde gården 1656-1664.

En bror till Olof Olofsson var Sven Olofsson som var knekt 1630-1636. När han blev knekt vistades han i Lund sannolikt som dräng. Sven Olofsson var trumslagare. En tredje bror kan Per Olofsson vara. Han var knekt 1640-1641 och hade gått ut för sin broders hemman.

Sunnanå nr 5. Grubban.

Erik Olsson ägde hemmanet 1539-1601. År 1543 var gården på 4½ spannland (0,7 hektar) samt 12 lass äng. Det fanns 5 kor på gården 1553. Möjligen är Måns Ersson på Sunnanå nr 1 en son till Erik Olsson för bägge står på samma rad i bågaskattelängden från 1539. Erik Olsson äger hemmanet så länge att man misstänker att det rör sig om 2 olika personer. Kanske en farfar och en sonson. På vintertinget 1549 fick Erik Olsson böta 1 mark för "svarlösan". På sommartinget 1554 fick Erik Olsson och Erik Jönsson i Tuvan böta 15 mark för att de hade slagits på kyrkovaullen på påskdagen. På sommartinget 1558 fick Erik Olsson böta 3 mark för olydnad. På vintertinget 1562 framkom att Erik Olsson hade försummat brounderhåll. Han fick böta 1 mark. Erik Olsson hade sannolikt sonen Nils Ersson som hade ett hemman 1539-1552. År 1543 var åkerarealen 5½ spannland (0,9 hektar) samt 12 lass äng. Hemmanet återgick sedan till Erik Olssons hemman som 1559 var på 6 markland och 4½ öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Erik Olsson 1 skålpund koppar, 4 kor, 8 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 62½ mark.

På gården tycks även Tomas Ersson bo. På sommartinget 1584 får en Tomas "in med ån" böta 4½ mark för 3 "åkommor". På sommartinget 1585 får en Tomas Ersson "vid ån" böta 12 öre för läppgåld.

Efter 1601 försvinner spåren efter hemmansdelen. Men 1588 verkar hemmanet ha delats och det nya hemmanet fortsätter att finnas. Den del som lades ner 1601 återgick sannolikt till den andra delen. På kartan över Sunnanå från 1717 finns en gammal gård utmärkt vid nuvarande skolan på Sunnanå. Marken ägdes av hemmanet nr 5. Sannolikt låg det ursprungliga hemmanet här. Det hemman som tillkom 1588 fick sin gårdsplats nere vid älven. På den ursprungliga gårdsplatsen vid skolan finns en plats som kallas Klosterbacken. Där menar traditionen att det funnits ett kloster. Namnet Domenicus finns i byn på 1550-talet. Kan dominikanerna ha haft någon verksamhet i byn?

Hemmanet delades 1588 och Anders Markusson var ägare 1588-1589. Han äger sannolikt Ersmark nr 7 1585-1586. Han kan vara en son till Markus Ersson på Boviken nr 3. Anders

Markusson kan vara identisk med den person med detta namn som var prästdräng 1577. År 1592 finns Anders Markusson i Gärdsmark. Han finns 1590 och 1593 på Kroksjön nr 1. År 1590 ägs gården av Markus Nilsson vilken finns i Gärdsmark 1591.

Olof Antonsson var 1591-1595 ägare till en del av hemmanet. Han kom sannolikt från Kusmark nr 8 där han var ägare 1556-1557 samt 1562-1565. Sedan finns han på Falmark nr 18 i Sjöbotten 1570-1590.

Sonen Anders Olsson var ägare till gården 1596-1632. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 4 kor, 5 får, 2 risbitar, 4 getter samt 1 sto. Anders Olsson hade 1601 1 tunnors utsäde och 2 kor. Gården har 1609 9½ spannland åker (1,5 hektar). Anders Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Mantalet är 1620 på ½ och 1632 på 17/32. Åren 1630-1631 betecknas Anders Olsson som utgamal. Anders Olsson i Grubban blev 1629 dömd för ogill bro i landsvägen.

Erik Nilsson står för hemmanet 1612-1613. Han har betalat Älvsborgs lösen för 1613. Anders Olssons son Olof Andersson finns på gården 1621-1628. År 1628 är åkerarealen på 8½ spannland. Samma år blir Olof Andersson landsknekt i Gärdsmark.

Abraham Ersson (1591-) äger hemmanet 1633-1640. Han kan vara en son till Erik Nilsson eller Erik Olsson. Åren 1639-1640 är mantalet på 37/64. Abraham Ersson lever 1642 då han ger pengar till kyrkan efter hustrun. Som bostadsort anges Grubban. En bror till honom är Anders Ersson som var knekt 1630. Han var sjuk då och blev kvar hemma.

Johan Andersson som var en bror till Olof Andersson ägde hemmanet 1641-1651. År 1641 var han postbonde vid kyrkan. Under hans tid var mantalet på 17/32 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 2 skäl. Johan Andersson blev 1642 uttagen till knekt men han skulle få leja någon annan i sitt ställe. Hans brorson Anders Svensson i Finnfors gick ut som knekt. Han var son till Sven Andersson, en bror till Johan Andersson. En annan son till Sven Andersson kan Hans Svensson vara. År 1628 fanns han i byn och han var då förlamad. År 1626 fanns korpralen Erik Svensson i byn. Han hade 2 kor och 2 unga får. Han kan vara en bror till Hans Svensson. En fjärde bror kan Jon Svensson vara. Han fanns i byn 1626-1627. Det förstnämnda året hade han 2 kor. År 1637 finns han på Änget nedanför kyrkan. Han ger då pengar till kyrkan i testamente efter hustrun.

Sunnanå övriga

År 1561 finns köpmannen Olof Skräddare i byn. Han betalar då 1½ mark i köpmanspengar. Sannolikt kommer han från Bodan nr 1 där han är ägare 1566-1588. Han kallas för Olof Skräddare. Åren 1613-1618 var Per Albrektsson knekt och han hade varit ute i kriget hela tiden. Han bor i kyrkstaden 1627 och har då en ko och ytterligare ett djur. Per Albrektsson kan vara en son till Albrekt Olsson på Myckle nr 3. Knekthustrun Anna finns i byn 1632-1640 och äger ett litet hemman på 3/64 mantal. Lars Östensson finns i byn 1640 enligt roterings- och utskrivningslängden. Lars Matsson var knekt 1642-1642. Han hade gått ut för Stora Olof Andersson i Falmark. År 1642 var han silverbruksknekt.

KROKSJÖN

I byn fanns två hemman under perioden. Byn hade 1543 1,6 hektar åker, 1609 2,6 hektar varav 0,1 hektar var lägda. Åren 1543-1546 var ett fiskträsk under byn värderat till 3 skälsland. En gård fiskade 1554 i fjällträskan Lillraggsjön och Kositräsket. År 1559 var Kroksjön byns hemträsk där man fiskade med en not och 3 lagnar (nät). Skatten uppgick till 5 mark torr fisk. Äldre skrivformer: Krogsjö (1539), Krocsiön (1543), Krocsiönn (1547), Krocsiön (1557), Krocksjön (1581), Kroxsiön (1600).

Litteratur: *Tre byar - Gärdsmark - Kroksjön - Flocktjärn*, red. Göran Wahlberg, Artemis, Skellefteå 1995, 473 s. ill.

Kroksjön nr 1

Christiern Olsson var bonde på gården 1543-1561. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. Det fanns 3 kor på gården 1553. Christiern Olsson fiskade 1554 i Lillraggsjön och Kositräsket. År 1556 var han på marknaden i Torneå men för utan lov däriifrån och fick böta 3½ mark. Gården var 1559 på 3 markland och 6 öresland.

Sonen Olof Christiersons ägde gården 1562-1564. Nils Ersson var ägare till hemmanet 1565-1568 och hustru Birgitta innehade gården 1569-1570. Hon var sannolikt änka efter Nils Ersson och kan ha varit dotter till Christiern Olsson. Nils Christierson som var en bror till Olof Christierson ägde hemmanet 1571-1589. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Christierson ½ skålpund koppar, 4 kor och 4 får. Egendomen värderades till 48 mark och 6 öre.

Anders Markusson ägde gården 1590 och 1593. Han kom närmast från Sunnanå nr 5 där han var ägare 1588-1589. Han äger sannolikt Ersmark nr 7 1585-1586. Han kan vara en son till Markus Ersson på Boviken nr 3. Anders Markusson kan vara identisk med den person med detta namn som var prästdräng 1577. År 1592 finns Anders Markusson i Gärdsmark. Nils Christiersons för sannolikt till Bjurvattnet nr 2 där han var ägare 1591-1612.

Anders Östensson som var född före 1577 ägde gården 1595-1632 samt 1636. Han kan vara en son till Östen Olsson på Kroksjön nr 3. År 1599 hade Anders Östensson 2,5 tunnors utsäde, 4 kor, 1 tjur, 6 får, 4 unga får, 3 risbitar, 3 getter samt 1 sto. Han hade 1601 1½ tunnors utsäde, 1 sto samt 3 kor. Gården hade 1609 5½ spannländ åker (0,9 hektar). Anders Östensson har erlagt Älvsborgs lösen 1613-1617. Han har inte kunnat betala 1618. Anders Östensson beskrivs 1620 som utfattig och han har ingen ko. Mantalet är 1628 på 1/3 och

Karta 57. Kroksjön 1775. Storskifteskarta av Olof Clausén och J. Boström. Hemmansnumreringen i utgåvan motsvaras av siffrorna på kartan. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

samma år beskrivs Anders Östensson som sjuk. År 1637 betecknas Anders Östensson som förlamad eller äldre än 60 år.

Sonen Tomas Andersson (-1694) var ägare till gården 1631-1657. Mantalet var 1632 på 1/3, 1639-1640 på 11/32 och 1650 på ½. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Tomas Andersson beskrivs 1645 som sjuklig och utfattig. Brodern Östen Andersson (-1639) var knekt 1631-1639. När han blev utskriven fanns han i Gummark. År 1638 tjänstgjorde han i Greifswald och Wolgast. Östen Andersson dog i oktober 1639.

Kroksjön nr 3

Östen Olsson var bonde på gården 1539-1584. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 9 lass äng. Det fanns det 6 kor på gården 1553. Östen Olsson blev på vintertinget 1547 sak till 40 mark för mökränkning. På vintertinget 1549 fick Östen böta 1 mark för svarslösan. På vintertinget 1553 blev han sak 40 mark för våldsverkan. Han gav 4 mark. Sonen Olof Östensson var knekt 1556. På vintertinget 1563 fick han böta 8 mark för snatteri. På sommartinget samma år fick han böta 4 mark för vitesmål, dvs. okvädingsord. Brodern Sven Östensson var knekt 1562. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Östen Olsson 15 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 1 kviga om 1 år, 12 får och getter samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderades till 71 mark och 7 öre. År 1574 finns en yngling med namnet Östen i byn. På vintertinget samma år blir han åtalad för att ha bedrivit otukt med sin brors ”kona” vilken han hade belägrat tidigare. Eftersom Östen var ung och barnslig blev han benådad från dödsstraff. Han fick böta 200 mark.

Olof Jonsson äger hemmanet 1578-1590. Olof Olsson som sannolikt var en son till Olof Jonsson innehade gården 1593-1632. Han var knekt i Per Olssons fänika 1594. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 7 kor, 1 tjur, 11 får, 6 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 1 ungt svin, 1 sto samt 2 lod silver. Olof Olsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar) samt 2 skälsland i linda (0,1 hektar). Olof Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 brukar Olof Olsson en del av ett ödehemman i Gummarksnoret. Sonen Olof Olofsson var 1621 knekt i Gummark. Mantalet var 1630 på 9/16.

Sonen Östen Olofsson ägde hemmanet 1620 samt 1627-1628. En son till honom var sannolikt Olof Östensson som var knekt 1647-1648. Han var lejd av Tomas Andersson i byn och vistades 1647 i Gärdsmark. Under 1647 var han kvar i Sverige. Östen Olofssons bror Lilla Olof Olofsson (1592-) ägde gården 1630-1645. Han hade varit knekt 1621-1624. Under Olof Olofssons tid var mantalet på 17/32 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 2 skäl. En andra bror till Olof Olofsson kan Jon Olofsson vara. Han blev 1640 lejd till knekt av Per Jakobsson i Gärdsmark.

Nils Nilsson äger gården 1646-1648. Hustru Anna innehar hemmanet 1647-1657. Hon kan ha varit gift med Nils Nilsson och sannolikt en dotter till Olof Olofsson. Alternativt var hon änka efter Olof Olofsson. Mickel Olofsson som sannolikt var en son till Olof Olofsson var knekt 1650.

Östen Andersson som var en bror till Tomas Andersson var knekt 1631-1639. När han blev utskriven till knekt fanns han i Gummark. År 1638 tjänstgör Östen Andersson i Greifswald och Wolgast. Han dör i oktober 1639.

GÄRDSMARK

I byn fanns 7 hemman 1539-1548. Därefter börjar en sammanslagning av gårdar så 1558 finns det 3 gårdar i byn. Genom en delning av ett hemman 1622 ökar antalet till 4 hemman. År 1543 hade byn 5,9 hektar åker och 1609 var den på 5,7 hektar. Det fanns 1546 3 små kvarnar i byn som var skattlagda till 1 spannländ. År 1559 sågs att byn inte har något hemträsk men man får ändå erlægga 5 mark torrsk i skatt. Äldre skrivformer: gefflesmark (1539), Gefflesmark (1543), Gefflesmark (1547), Gälfmark (1557), Dieuulsmark (1578), Geelsmarken (1581), Gierdz Mark (1600).

Litteratur: *Tre byar - Gärdsmark - Kroksjön - Flocktjärn*, red. Göran Wahlberg, Artemis, Skellefteå 1995, 473 s. ill.

Gärdsmark nr 1

Hemmanet bildas 1622 när Olof Larsson (1584/1587-1643) bryter ut en del ur faderns hemman, Gärdsmark nr 2. Olof Larsson som var en son till Lars Olsson ägde hemmanet 1622-1643. Mantalet var 1630 på 1/3, 1632 på 1/2 och 1639-1640 på 5/8. Sannolikt har Olof Larsson köpt till mark från brodern Lars Larsson. Olof Larsson är nämndeman 1635-1643 och sexman 1639. Hustru Kålug står som ägare till hemmanet i 1643 års tiondelängd.

Sonen Lars Olsson var bonde på gården 1642-1680. Under hans tid var mantalet på 5/8 och skatten var 1645 på 5 tunnor. Lars Olsson var länsman 1675-1676. Döttrarna Lisbeta (1663-) och Margareta (före 1663-) var inblandade i ett mål om häxeri 1675-1676.

Gärdsmark nr 2

Olof Nilsson var bonde på gården 1539-1576. År 1543 hade gården 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 11 lass äng. Det fanns 8 kor på gården 1553. Olof Nilsson var nämndeman 1546-1564 och sexman 1554-1555.

Olof Nilsson var sannolikt en son till Nils Persson som äger ett hemman 1539-1554. År 1543 har han 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 7 lass äng. Sonen Anders Nilsson äger hemmanet 1553-1557. Det fanns 4 kor på gården 1553. Anders Nilsson fiskade 1553-1555 i Myrträsket (Myre tresk) och Stora Skeppträsket (Stor Kippetresk). Sjöarna ligger i Malå socken och Myrträsket betecknar möjligen Lilla Skeppträsket. Anders Nilsson fick 1554 44 kg gädda och abborre. Anders Nilsson var 1556 på marknaden i Torneå men for utan lov därifrån och fick böta 4 mark. Efter 1557 verkar hemmanet ha återgått till Olof Nilssons hemman.

Ytterligare ett hemman kan vara lagt till Olof Nilssons hemman. Barbro änka (vidua) hade ett hemman 1543-1546. År 1543 hade hon 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 3½ lass äng. Hon efterträds av Håkan Andersson som kan vara en son. Han äger hemmanet 1546-1549. Sedan har hemmanet tagits över av Olof Nilsson. Barbro var sannolikt gift med en Anders och antingen var han eller hon ett syskon med Nils Persson. Olof Nilssons hemman var 1559 på 10½ markland. Det motsvarar arealen som dessa tre hemman hade 1543. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Nilsson 2 lod och 3 kvintiner silver, 2 skålpund koppar, 8 kor, 1 stut om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 8 får, 10 bockar och getter, 1 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderades till 151 mark.

Sonen Olof Olofsson äger hemmanet 1565-1571 samt 1574-1582. Han var nämndeman 1572-1579. På vintertinget 1583 kom ett mål upp där Olof Olofsson anklagades för otukt med sin farbrors dotter. Hon hade mördat barnet och blev dömd till att brännas på bål för sina missgärningar. Men hon var "barnslig" och Olof Olofsson tog på sig skulden för vad som hade skett. Många bad för att han skulle avrättas med svärd i stället för på bål. Han gav 40 mark för att få avrättningsmetoden ändrad. Karin som Olofs kusin hette blev också dömd till bålet. Men eftersom hennes kusin var hennes målsman då hon var både fader- och moderlös och det faktum att hon var ett barn så blev hon benådad från dödsstraff. Olof Olofsson tog också på sig skulden för barnamordet. Därför blev Karin benådad och fick böta 60 mark. Karin kan möjligen vara en dotter till Anders Nilsson ovan.

Olof Olofssons son Lasse Olsson var ägare till gården 1583-1626. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 12 kor, 3 kvigor, 1 tjur, 14 får, 7 unga får, 8 risbitar, 12 getter, 3 unga svin, 2 hästar samt 5 lod silver. Lasse Olsson var nämndeman 1593-1623, länsman 1613-1614, landstingsman 1614-1615 samt sexman 1625 och 1630. År 1615 skickades han som ombud för landstinget ner till Stockholm för att försöka få skattelindring. Skatten blev sänkt till hälften. Lasse Olsson var även landstingsman i början av 1620-talet då han överlämnade en sk. supplik, en böneskrift, till Axel Oxenstierna.

Bomärke 1620.

Gården hade 1609 16½ spannländ åker (2,6 hektar). Lasse Olsson hade betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Han har en piga hela tiden och vissa år även en dräng. Mantalet är 1620 på ett helt. Sonen Olof Larsson delar hemmanet 1622 och Gårdsmark nr 1 uppstår.

Sonen Lars Larsson äger gamla gården 1625-1635. Mantalet är 1628 på 5/8 och 1632 på ½. Sannolikt har brodern Olof Larsson förvärvat en del av marken. Brodern Anders Larsson (1597-1683) är ägare till gården 1636-1654. Under hans tid är mantalet på 3/8. Sannolikt har brodern Olof Larsson förvärvat ytterligare en del ur hemmanet. Skatten var 1645 på 3 tunnor. År 1640 fick Anders Larsson böta 1 mark för en ogill bro i allmänna landsvägen.

Sonen Lars Andersson var knekt 1643-1650. Han gick ut för sin fars hemman. År 1646 tjänstgör han vid Piteå silververk. Lars Andersson blir senare ägare till Storkåge nr 5. Brodern Olof Andersson var knekt 1633-1638. När han blev utskriven till knekt vistades han i Gummark. År 1635 var han utkommenderad på "danska redden". Olof Andersson blev tillfångatagen 1638. En tredje bror Nils äger hemmanet 1655-1679.

Gårdsmark nr 3

Nils Larsson var bonde på gården 1539-1582. År 1539 fick han böta 1 mark för att han hade slagit ihjäl ett kid för sin granne. Gården hade 1543 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 5

lass äng. Nils Larsson fick 1548 böta 12 öre till biskopen för lönskaläge. Det fanns 7 kor på gården 1553.

Nils Larsson var sannolikt en son till Lasse Andersson som hade ett hemman 1539-1549. År 1543 hade hemmanet 9 spannland åker (1,4 hektar) samt 9 lass äng. Lasse Andersson fick böta 1½ mark 1539 för att han gömt undan ett kid för sin granne. Hustru Kristin ägde gården 1553 då det fanns 3 kor här. Sonen Anders Larsson var ägare till hemmanet 1552-1555. Han var knekt 1556. En bror till Nils och Anders Larsson var Olof Larsson som 1539 fick böta 10 mark för mökränkning. Efter 1555 försvinner spåren efter hemmansdelen och den har lagts till Nils Larssons hemman.

Nils Larssons hemman var 1559 på 9 markland vilket motsvarar arealen för de bägge hemmanen ovan. På sommartinget 1565 fick Nils Larsson böta 1 mark för olydnad i samband med erläggande av gråskinnstionde. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Larsson 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 13 får samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderades till 93 mark och 6 öre.

Sonen Jöns Nilsson äger gården 1583-1608. Enligt Johannes Bureus var han gift med Britta Olofsdotter, en dotter till Olof Svensson på Yttervik nr 7. År 1599 hade Jöns Nilsson 3 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 1 tjur, 11 får, 5 unga får, 3 risbitar, 7 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin samt 5 lod silver. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor.

Sonen Måns Jönsson är ägare till hemmanet 1607-1620. Gården har 1609 9½ spannland åker (1,5 hektar). Måns Jönsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1617. Han har inte betalat för 1618. År 1616 nämns en Jakob Jönsson som kan vara en bror till Måns Jönsson. I en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620 står att Måns Jönsson var utfattig men att han nu hade rymt från hemmanet med hustru och barn. Orsaken till rymningen var skuld och hunger. Jöns Månsson som var knekt 1630 var sannolikt en son till Måns Jönsson. När han blev knekt vistades han i Gummark. En bror till honom kan Nils "Moijsson" vara. Efternamnet står egentligen för Mosesson men ibland kan Moijsson vara en felskrivning för Månsson. Nils Moijsson hade 1620 varit knekt under 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm.

Jon Andersson var ägare till gården 1620-1630. Under hans tid var mantalet på ½. Sonen Olof Jonsson (1602-1673) var bonde på gården 1631-1669. Under hans tid var mantalet på 5/8 och skatten var 1645 på 5 tunnor. Anders Andersson som var knekt 1623-1624 kan vara en bror till Jon Andersson. Han fanns i byn 1629. En tredje bror kan Olof Andersson vara. Han var landsknekt i Sunnanå 1628, men bodde i Gårdsmark 1630. Jon Anderssons son Johan Olsson var knekt 1647-1648. Han var lejd av hustru Margareta i byn.

Gårdsmark nr 4

Jakob Geffleson var ägare till gården 1539-1582. Fadersnamnet Geffleson återfinns även i byns namn. Det innehåller personnamnet Gefflog. Jakob Gefflessons fadersnamn skrivs vanligen Geffleson. Men vissa år skrivs det Guelsson, Giällertsson, Gerdsson, Gierdsson, Gerdsson, Giellfuellsson, Gerdzon, Gellsson.

Gården hade 1543 6 spannland åker (1 hektar) samt 8 lass äng. År 1553 finns det 6 kor på gården. Det finns i byn vid denna tid ett hemman som ägs av Lasse Svensson åren 1539-1548. Han skulle kunna vara en farbror till Jakob Geffleson. Han har 1543 5 spannland åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng. Jakob Gefflessons far skulle kunna heta Gefflog Svensson. Denne Gefflog Svensson skulle kunna vara en son till den Sven Geflosson som var nämndeman år 1500. Visserligen finns inte hans bynamn utsatt men namnet Geflosson torde vara mycket sällsynt. Efter 1548 läggs Lasse Svenssons hemman till Jakob Gefflessons. År 1559 är hans hemman på 7½ markland vilket motsvarar arealen från dessa

bägge hemman. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Jakob Gefflesson 1½ skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 1 år, 13 får samt 2 hästar för 12½ mark. Egendomen värderades till 101 mark och 2 öre.

Sonen Sven Jakobsson äger gården 1583-1616. År 1599 har han 4 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 6 får, 3 unga får, 3 risbitar, 6 getter, 3 unga svin samt 1 sto. Sven Jakobsson har 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården har 1609 10 spannländ och 1 skålsländ åker (1,6 hektar).

Sonen Jakob Svensson innehar hemmanet 1610-1646. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig och tiggare. Han har varken ”ko eller so”. Även 1623 kallas han tiggare. Gården har 1628 5 spannländ åker. Mantalet är på ½ 1620, 5/16 1630, 3/8 1639-1640. Jakob Svensson kallas 1642 för sjuklig och utfattig. Han har 3 kor. Skatten är på 3 tunnor samma år. Jakob Svenssons hustru heter sannolikt Margareta. Hustru Margareta nämns i militära rullor 1647-1648.

Sonen Per Jakobsson äger gården 1647-1657. Under hans tid var mantalet på 3/8. År 1643 blir han knekt för sitt eget hemman. Men han får lov leja en annan man till nästa mönstring. När han går ut som knekt vistas han i Sunnanå. Per Jakobsson betecknas 1648 som gift soldat. Han tjänstgör ända till 1676 och han dör vid slaget vid Lund. Brodern Sven Jakobsson tog över hemmanet 1657.

Gårdsmark övriga

Markus Nilsson finns med i 1591 års tiondelängd. Året därpå nämns Anders Markusson. Dessa personer har flyttat runt i socknen. Se vidare under Sunnanå nr 5. Nils Larsson i Tjärn nämns i 1592 års tiondelängd. Sannolikt har han någon utjord i Gårdsmark. Lars Nilsson fanns i byn 1629. Peder Östensson var knekt 1630. Han var sjuk och blev kvar i Sverige. Erik Clemetsson var knekt 1639-1642. Han var lejd av Jakob Svensson på hemmanet nr 4. Han kom närmast från Hedensbyn a. Senare finns han i Stämmingsgården. Johan Östensson var knekt 1645-1646 och dog det sistnämnda året i Vaxholm.

GUMMARK

I byn fanns 1543 8 hemman. År 1602 var antalet 9 stycken, då ett hemman hade försvunnit och 2 stycken hade delats. Ett hemman i Noret försvinner 1620 och byn har åter 8 hemman. Byn hade 1543 10 hektar åkermark och 1609 var den på 11,8 hektar varav 0,2 hektar var lägda.

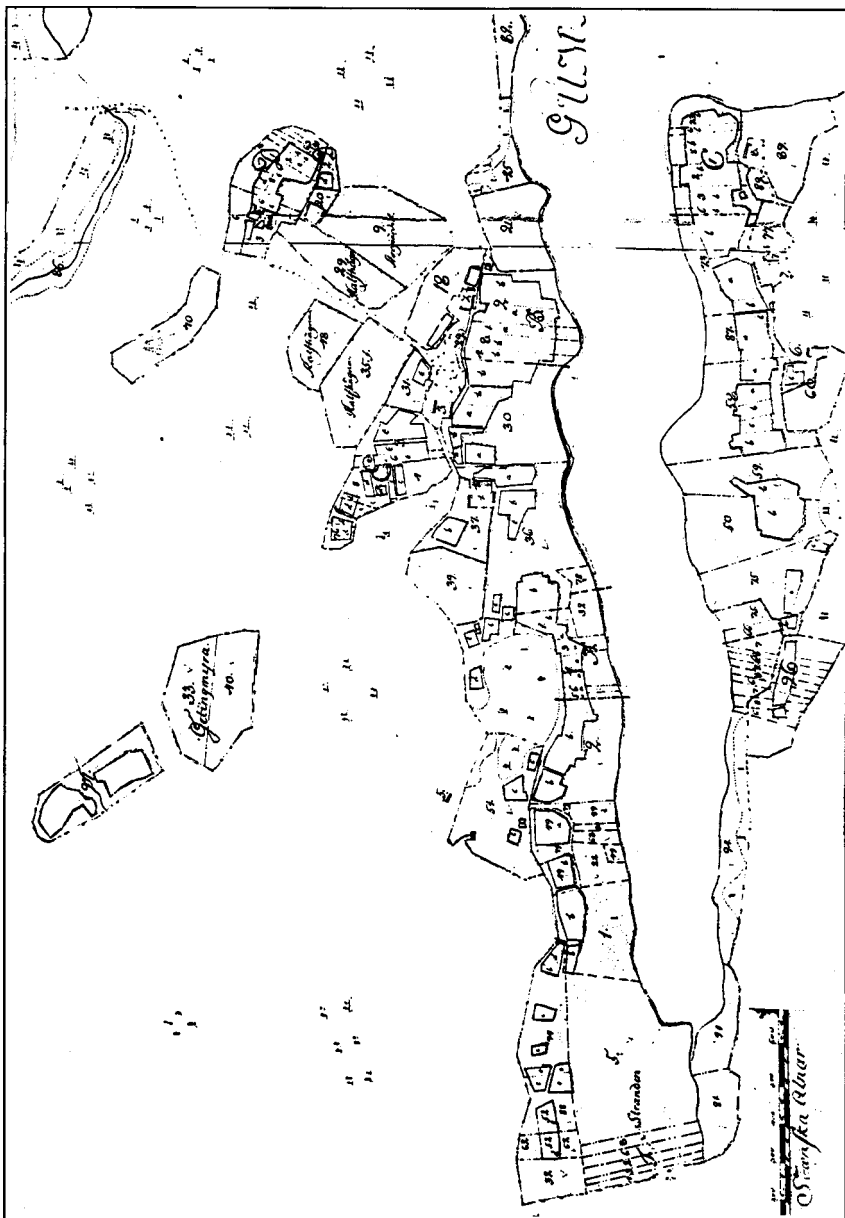
År 1543 var fiskevatten och kvarnar värderade till 3 spannländ. Fjällträskfisket var viktigt i byn. På 1550-talet fiskar 6 bönder i 10 olika fjällträsk. Sjöarna var Frängsträsket (Frenckis tresk) och Sacklidtjärnen (Sack Liidh tierne). Sjöarna ligger vid Bastutjärn i Norsjö kommun. Vidare i Karsträsket, Kedträsket (Tridie treskitt; 1554 kallas sjön för Keide tresk), Bjurträsket (Rör treskitt), Fäbodträsket (Biur treskitt), Malån (Mållånn) och Svanslet i Skellefteälven? (suarthenes Sellit), Braxträsket (Brastne tresk), Långträsket (Långe tresk) och Kattisträsket (Kärtis tresk). Byn fiskade i hemträsket Gummarksträsket 1559 (Gummetresk) med en not och 10 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1 lispund och 5 mark torrfisk.

Byn hade en kvarn 1631 där bönderna i Gummark, Gärdsmark, Norsjö och Ragvaldsträsk malde sin säd. Äldre skrivformer: Gwmark (1514), gumark (1539), Gwdmusmark (1543), Gummark (1547), Gudhmundsmark (1557), Gommarken (1581), Gummarck (1600).

Litteratur: *Gummarks historia*, red. Göran Wahlberg, Artemis förlag, Skellefteå 1991, 286 s. ill.

Gummark nr 1. Noret

Erik Gudmundsson var ägare till gården 1539-1549. År 1543 hade gården 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 11 lass äng. Sonen Gudmund Ersson ägde gården 1552-1564. Brodern Sven Ersson delar hemmanet och han tar över den större delen. År 1553 fanns det 4 kor på Gudmund Erssons gård. Gudmund Ersson var 1556 på marknaden i Torneå och for utan lov därifrån. Därför fick han böta 4 mark. Gården var 1559 på 4½ marklängd. Hustru Ingrid nämns i 1569 års tiondelängd. Sedan försvinner denna hemmansdel och den slås sannolikt samman med broderns Sven Erssons del. Sven Ersson ägde sitt hemman 1551-1574. Åren 1553-1557 fiskade han tillsammans med Håkan i Noret i Frängsträsket (Frenckis tresk)

Karta 59. Gummark 1765-1766. Storskifteskarta av A. Bergström. Numreringen av hemmanen i utgåvan motsvarar numren på kartan.

och Sacklidtjärnen (Sack Liidh tierne). Sjöarna ligger vid Bastutjärn i Norsjö kommun. Sven Ersson fiskade ensam 1555. Sven Ersson kallas i längderna ofta för Sven i Noret. Gården var 1559 på 6 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Sven Ersson 1½ skålpund koppar, 6 kor, 3 kvigor om 2 år, 2 stutar om 1 år, 10 får, 10 getter, 1 svin samt 1 sto för 7½ mark.

Egendomen värderades till 115 mark. Lasse Persson innehade hemmanet 1571 samt 1575-1600. År 1593 kallas han för Lasse Persson vid Noret. Sonen Lasse Larsson var ägare till hemmanet 1599 samt 1601-1627. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 9 kor, 3 kvigor, 1 tjur, 14 får, 8 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 3 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 4 lod silver. Lars Larsson har 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården hade 1609 11½ spannländ åker (1,8 hektar). År 1610 fiskade Lars Larsson i "Frenkne-" och "Saluträsk", sannolikt Frängsträsket och Sacklidtjärn. Han skattade för 5 mark gädda och 5 mark abborre. Lars Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 2/3. Samma år brukar Lasse Larsson en del av ödehemmanet i Gummarksnoret.

Sonen Olof Larsson var knekt 1623-1624. Nils Larsson var sannolikt en bror. Han var knekt i Hjoggböle 1621. Nils Andersson (1597-) äger hemmanet 1628-1674. År 1650 var mantalet på 21/32 och skatten var 1645 på 5 tunnor och 4 skäl. Håkan Nilsson fick böta 8 öre 1649 för "åverkan". Han var sannolikt en son till Nils Andersson.

Gummark nr 2

Per Svensson var bonde på gården 1543-1563. Han var sannolikt en bror till Olof Svensson på Gummark nr 6. Det här hemmanet torde vara utbrutet från nr 6 någon gång 1539-1543. År 1543 hade gården 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 8 lass äng. Det fanns 8 kor på gården 1553. Per och Olof Svensson fiskar samma år i Karsträsket tillsammans med Nils Larsson i Klutmark. Per Svensson och Nils Larsson fiskar även 1554-1555. År 1554 var fångsten 82 kg gädda och abborre. Gården var 1559 på 5 markland och 3 öresland.

Agda änka äger gården 1564-1569. Sonen Sven Persson var ägare till hemmanet 1569-1585 samt 1591-1592. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 4½ lod silver, 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 1 år, 13 får, 3 svin samt 1 häst för 6½ mark. Egendomen värderades till 113 mark och 2 öre. Brodern Anders Persson ägde gården 1586-1590.

En tredje bror Mårten Persson innehade gården 1593-1619. Han var knekt under Per Olssons fänika 1593-1594. År 1599 hade Mårten Persson 1 tunnans utsäde, 1 ko, 2 får, 2 unga får, 1 risbit och 2 getter. Gården hade 1609 7½ spannländ åker (1,2 hektar). Samma år fanns mågen Nils Andersson på gården. Han ägde hemmanet 1610-1613. Nils Andersson var knekt 1611-1612. En bror till honom kan Jöns Andersson vara. Han var knekt 1624.

Olof Jonsson (1582-1661) var ägare till gården 1614-1649. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613 men inte de övriga åren. Olof Jonsson betecknas som tiggare, utfattig och han har ingen ko. Mantalet är 1620 på 1/4, 1630 på ½ och 1642 på 15/32. Skatten är 1645 på 3 tunnor och 6 skäl.

Sonen Johan Olofsson var ägare 1647-1687. Mantalet var 1650 på 15/32. År 1647 blev han lejd till knekt av Hustru Margareta och Nils Östensson. Han stannade i Sverige under 1647. Johan Olofsson bar soldatnamnet Utter. Brodern Anders Olofsson nämns i 1640 års rökantalslängd. Gården låg i norra Gummark.

Gummark nr 3

Tomas Persson var ägare till gården 1602-1603. Troligen är hemmanet utbrutet ur ödehemmanet i Gummarksnoret. Sedan finns Tomas Jönsson (ca 1565-) som ägare 1605-1630. Möjligen kan Tomas Perssons efternamn vara felskrivet och det rör sig om samma person som Tomas Jönsson. Gården har 1609 8 spannländ åker (1,3 hektar). Tomas Jönsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på ½.

År 1622 kom ett mål upp på tinget där Tomas Jönsson hade tjudrat sin häst på kyrkoherdens, Gert Jonssons, ägor på Prästbordet. När Tomas fick höra detta for han i vredesmod till prästgården och hade en yxa i handen. I prästgården fick han veta att prästen hade gått ner till sin sjöbod vid älven. Tomas Jönsson träffade på herr Gert där och brukade många "skamlige, förmädlige" ord. Därefter sprang han upp till prästgården igen och råkade prästens son. Tomas ville slå honom men sonen flydde in i stugan. Tomas sprang efter men några kvinnor lyckades stoppa honom. Tomas Jönsson fick böta 40 mark för hemfridsbrott.

Gården hade 1628 10 spannländ åker. Mantalet var 1630 på 19/32. År 1635 kom det fram att Tomas Jönsson hade gjort sig skyldig till tidelag med 1 sto. Händelsen hade ägt rum ca 1620. Tomas Jönsson dömdes till döden och blev sannolikt avrättad. Sonen Samuel Tomasson finns på gården 1627. År 1628 finns han i Ragvaldsträsk och det står att han är landsknekt i Kusmark.

Jöns Persson (1601-) som sannolikt var en måg till Tomas Jönsson ägde gården 1631-1640. Under hans tid var mantalet på 19/32. Hustru Margareta var ägare till hemmanet 1640-1654. Under hennes tid var mantalet på 19/32 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 6 skäl. Margareta betecknas ofta som fattig änka. År 1642 hade hon små barn samt 4 kor.

Sonen Abraham Jönsson var knekt 1641-1642. Han gick ut för Anders Ersson i byn. Brodern Tomas Jönsson ägde hemmanet 1657-1679. Gården låg i norra Gummark.

Gummark nr 4

Sven Ersson var ägare till hemmanet 1539-1582. År 1543 hade gården 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 8 lass äng. På gården fanns 8 kor 1553. Åren 1553-1557 fiskar Sven Ersson i Kedträsket (Tridie treskitt - 1554 kallas sjön för Keide tresk), Bjurträsket (Rör treskitt), Fäbodträsket (Biur treskitt), Malån (Mällån) och Svanslet i Skellefteälven? (suarthenes Sellit) tillsammans med Nils Albrektsson och Nils Hermansson i Myckle. Sjöarna ligger i norra delen av Norsjö nuvarande kommun. Sjönamnen har ändrats under senare århundraden, se inledningen till boken. Nils Albrektsson var bara med 1553. Gården var 1559 på 5 markland och 3 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Sven Ersson 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 3 kvigor om 2 år, 1 stut om 1 år, 8 får, 10 getter, 1 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 111 mark och 7 öre. Hustru Karin var ägare till hemmanet 1591-1592.

Sonen Jöns Svensson ägde gården 1583-1590 samt 1593-1604. År 1599 hade han 5½ tunnans utsäde, 10 kor, 1 kviga, 1 tjur, 10 får, 6 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 3 unga svin samt 1 häst. Jöns Svensson hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Möjligen är Per Svensson som finns på Gummark nr 6 år 1599 en bror till Jöns Svensson.

Sonen Erik Jönsson var innehavare av hemmanet 1606-1627. Gården hade 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar). Erik Jönsson har erlagt Älvsborgs lösen 1614-1618. Han har inte erlagt för 1613. År 1620 beskrivs Erik Jönsson som utfattig och han har ingen ko. Han brukar en del av ödehemmanet i Noret. Samma år var mantalet på ½.

Sonen Sven Eriksson är landsknekt i Ragvaldsträsk 1627. Brodern Nils Eriksson är knekt 1624. En tredje bror är Anders Eriksson (1598-1685) som äger gården 1628-1664. Under hans tid är mantalet på 19/32 och skatten är 1645 på 4 tunnor och 6 skäl. Sonen Östen Andersson är knekt 1631-1639. Brodern Abraham Andersson Kock är bergsknekt från 1646. Åren 1646-1648 tjänstgör han som gruvdräng i Nasafjäll. Han tjänstgör i Kvikkjokk 1661-1662 samt 1664. Brodern Olof Andersson äger hemmanet 1667-1695.

Gummark nr 5

Hemmanet bröts ut ur hemmanet nr 6 år 1586. Jon Ersson som var en son till Erik Olsson på hemmanet nr 6 ägde hemmanet 1586-1613. År 1599 hade han 2 tunnors utsäde, 4 kor, 1 kviga, 6 får, 3 unga får, 3 risbitar, 3 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. Jon Ersson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor. Jon Ersson betecknas som husman 1604-1606.

Sonen Östen Jonsson är bonde på gården 1609-1628. Gården har 1609 6 spannländ åker (1 hektar). Östen Jonsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som en utfattig tiggare som inte har någon ko. Samma år är mantalet på 1/4. Hustru Gunilla är ägare till hemmanet 1629-1641. Under hennes tid är mantalet på 1/4.

Dottern Elin eller Ella piga står som ägare 1636 samt 1642-1644. Mantalet är 1642 på 3/8 och samma år betecknas Ella piga som fattig och ensam. Hon hade 3 kor. Brodern Nils Östensson är knekt 1629-1639. År 1629 finns han i Marienburg i Preussen. Han blir korpral 1636 och 1638 finns han i Greifswald. Nils Östensson är ägare till hemmanet 1631, 1633 samt 1643-1656. Hemmanet är 1650 på 13/32 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Gården låg i södra Gummark.

Gummark nr 6

Sven Olofsson som var nämndeman 1514 ägde sannolikt detta hemman. Sonen Olof Svensson var bonde på gården 1539-1569. Sannolikt delas hemmanet 1539-1543 och Olofs bror Per Svensson blir ägare till Gummark nr 2. År 1543 hade gården 9 spannländ åker (1,4 hektar) samt 11 lass äng. Det fanns 10 kor på gården 1553. Åren 1553-1554 fiskar Olof Svensson i Karsträsket tillsammans med Per Svensson i byn och Nils Larsson i Klutmark. De fick 1554 82 kg gädda och abborre. Åren 1554-1557 fiskar Olof Svensson i Braxträsket (Brastne tresk). Han fick 1554 64 kg gädda och abborre. Olof Svensson var 1556 på marknaden i Torneå men for utan lov därifrån. Därför fick han böta 4 mark. Gården var 1559 på 6 markland och 3 öresland.

Sonen Erik Olsson ägde gården 1565 samt 1569-1601. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2 lod silver, 2 skålpund koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 10 får, 13 bockar och getter, 1 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 130 mark och 4 öre. År 1599 hade Erik Olsson 5 tunnors utsäde, 9 kor, 2 kvigor, 11 får, 6 unga får, 4 risbitar, 9 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin samt 3 lod silver. Han hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 4 kor. År 1610 fiskar Erik Olsson i Braxträsket (Braxsne tresk) och han skattade för 5 mark gädda och 5 mark abborre. Uppgiften torde härröra från tiden kring år 1600. Sonen Jon Ersson bryter 1586 ut en del av hemmanet som blir Gummark nr 5.

Brodern Olof Ersson innehade gården 1602-1632. Gården hade 1609 11 spannländ åker (1,8 hektar). Olof Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet är 1620 på ¾ och 1630 på 11/16. Åren 1628 och 1630 betecknas Olof Ersson som "utgammal".

Sonen David Olofsson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han dog 1621 vid Dreiden i Livland. Brodern Nils Olofsson var knekt 1623.

Den tredje brodern var Erik Olofsson (1603-) som ägde gården 1629-1652. År 1632 var mantalet på 11/16, 1642 och 1650 på 19/32. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 6 skäl. Erik Olofsson blev 1639 dömd till döden för hor med sin piga. Även pigan dömdes till döden. På samma ting blev han också dömd till döden för hor med en annan piga, nämligen Anna Östensdotter. Även hon dömdes till döden. Dessutom hade han gjort enfalt hor med pigan Sibilla Andersdotter och straffet blev detsamma här. Alla blev sannolikt benådade men fick kraftiga bötesstraff. År 1642 beskrivs Erik Olofsson som fattig. All hans egendom var "attesterad" under kronan för hor. Han hade 4 kor. Erik Olofsson blir knekt 1643 och det hänger sannolikt ihop med hans stora skuld i kronan. Han går ut för sitt eget hemman. År 1646 är han bergsknekt och 1648 betecknas han som gift soldat. Han blir 1649 på nytt dömd till döden för enfalt hor med pigan Sara Eriksdotter.

Sedan verkar släkten ha gått från hemmanet. Jon Jonsson är ägare 1654. Johan Christierrsson som tidigare ägt Boviken nr 1 äger hemmanet 1657-1664. Gården ligger i södra Gummark.

Gummark nr 7

Nils Jonsson var bonde på gården 1539-1553. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 8 lass äng. Det fanns 4 kor på gården 1553. Sonen Olof Nilsson var ägare till hemmanet 1554-1582. Han fiskade 1553-1555 i Långträsket (Långe tresk) och Kattisträsket (Kärtis tresk). Sjöarna ligger söder om Norsjön i Norsjö kommun. År 1554 fick han 38 kg gädda och abborre. Olof Nilsson var 1556 på marknaden i Torneå och för utan lov därifrån. Därför fick han böta 4 mark. Gården var 1559 på 4½ marklängd. Brodern Per Nilsson var knekt 1562. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Nilsson 5 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 1 stut om 1 år, 14 får och getter samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 69 mark och 1 öre.

Kerstin änka ägde gården 1583-1587. Nils Olsson som troligen var en son till Olof och Kerstin fick på sommaringet 1573 böta 2 mark för lönskaläge. Brodern Hans Olsson ägde gården 1588-1604. År 1599 hade han 2½ tunnans utsäde, 3 kor, 1 kviga, 2 får, 1 ungt får, 1 risbit, 2 getter samt 1 sto. Hans Olsson hade 1601 1 tunnans utsäde och 2 kor. År 1602 betecknades gården som öde.

Jon Andersson var ägare till hemmanet 1603-1627. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar). Jon Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1617. Han har inte betalat för 1613 och 1618. År 1620 betecknas Jon Andersson som en utfattig tiggare. Han hade ingen ko. Mantalet var på 1/3. Jon Andersson beskrivs 1628 som "utgammal".

Sonen Anders Jonsson (1599-) ägde gården 1627-1660. Åren 1642 och 1650 var mantalet på ½. Skatten var 1645 på 4 tunnor. Anders Jonsson blev 1646 uttagen till knekt men hans son Jon Andersson gick ut i stället. Han var knekt 1647-1650. År 1642 hade Jöns Jonsson i Ragvaldsträsk gått ut som knekt för Anders Jonsson. En son till Anders Jonsson kan Mats Andersson vara. År 1640 gick Lars Larsson ut som knekt för Mats Andersson. Sannolikt blir Mats Andersson bonde på Hjoggböle nr 4. Den tredje brodern Christier Andersson äger hemmanet 1661-1678. Gården ligger i södra Gummark.

Gummark nr 8

Lasse Nilsson ägde hemmanet 1539-1572. År 1543 hade gården 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 16 lass äng. På gården fanns 6 kor 1553. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lasse Nilsson ½ skålpund koppar, 5 kor, 1 kviga om 1 år, 13 får samt 1 sto för 6½ mark. Egendomen värderades till 77 mark och 6 öre.

En son till Lasse Nilsson var sannolikt den Per Larsson som nämns i 1551 års bågaskattelängd. Brodern Nils Nilsson ägde hemmanet 1571 samt 1573-1605. År 1601 hade han 1 tunnans utsäde och 2 kor. Hustru Sigrid äger gården 1605. Hon betecknas då som husarm.

Per Svensson tycks vara ägare till hemmanet 1599. Han kan vara en son till Sven Ersson på hemmanet nr 4. Per Svensson hade 1599 1½ tunnans utsäde, 3 kor, 2 får, 1 ungt får, 1 risbit samt 1 get.

Jöns Persson som kan vara en son till Per Svensson ägde hemmanet 1606-1620. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Jöns Persson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården beskrevs som öde 1614-1615. Jöns Persson betecknas 1620 som en utfattig tiggare. Han har ingen ko. Samma år var mantalet på 1/4.

En bror till Jöns Persson var sannolikt Sven Persson som 1620 hade varit knekt i 3 år. Han hade gjort 2 resor till Vaxholm. Sven Persson dog 1623 i Kurlands huvudstad Mitau. En tredje bror var Per Jönsson som var knekt 1624. En fjärde son var Tomas Jönsson som var knekt 1630. När han blev knekt vistades han i Ragvaldsträsk, sannolikt som dräng.

Jöns Perssons son Lars Jönsson (1583-1661) ägde gården 1622-1652. Under 1640-talet var mantalet på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Sonen Lars Larsson var knekt 1640-1643. Han var lejd av Nils Andersson i byn. När han blev knekt vistades han i Ragvaldsträsk. I en rulla från 1643 står att en Lars Larsson skrevs ut detta år för Jon Andersson i Böle. Det är ovisst om det är samma Lars Larsson. Brodern Anders Larsson äger hemmanet 1647-1648 samt 1654-1674. Gården låg i södra Gummark.

Gummark nr 8b.

Olof Nilsson som sannolikt var en bror till Lasse Nilsson på Gummark nr 8 ägde ett hemman 1546-1569. År 1553 hade han 5 kor. Gården var 1559 på 5 markland och 3 öresland. Antalet markland 1559 för detta hemman och för Lasse Nilssons hemman motsvarar den areal som Lasse Nilsson hade 1543. Olof Nilsson kallas för Lilla Olof Nilsson. I 1561 års tiondelängd är sonen Lasse Olsson ägare till hemmanet. Brodern Erik Olofsson äger gården i 1571 års bågaskattelängd. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Det har sannolikt lagts till något annat hemman i byn. Troligen inte till hemmanet nr 8.

Gummark a. Noret

Håkan Hermansson var bonde på gården 1539-1580. År 1543 hade gården 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 15 lass äng. Håkan Hermansson kallas vanligen för Håkan vid Noret. Det fanns 10 kor på gården 1553. Åren 1553-1557 fiskade Håkan Hermansson tillsammans med Sven Ersson i byn i Frängsträsket (Frenckis tresk) och Sacklidtjärnen (Sack Liidh tierne). Sjöarna ligger vid Bastutjärn i Norsjö kommun. År 1555 fiskade Sven Ersson ensam. Gården var 1559 på 7 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Håkan Hermansson 4 lod

och 3 kvintiner silver, 15 mark koppar, 6 kor, 1 stut om 1 år, 14 får, 1 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 114 mark och 7 öre.

Håkan Hermansson var köpman 1549 och nämndeman 1549-1550. På sommaringet 1539 fick Håkan Hermansson böta 2 mark för en "blånad", dvs. slagsmål. År 1543 fick han på vintertinget böta 12 öre för ogilla broar och vägar. På vintertinget 1546 fick Håkan böta 7 mark för "witemål", dvs. okvädingsord. På vintertinget 1547 blev Håkan Hermansson dömd för hor. Han blev benådad från dödsstraff och skulle böta 20 + 12 mark. Dessutom skulle han ge 2 mark till biskopen. Han fick vid samma tillfälle böta till biskopen för att han hade försummat mässan. På vintertinget 1560 blev han åtalad för tjuvnad och fick böta 9 mark. På sommaringet 1565 fick Håkan Hermansson böta 1 mark för olydnad. På vintertinget 1575 fick Håkan böta 4 mark för "svarslösan, och han var i något klander?". På sommaringet samma år fick han böta 2 mark för en ogill gårdsgård. På vintertinget 1576 blev han dömd till "galga och gren" för att han hade slaktat en get. Håkan Hermansson blev benådad och fick böta 63 mark och 4 öre.

En son till Håkan Hermansson är sannolikt Jon Håkansson. På vintertinget 1567 fick han böta 40 mark för att han hade stulit 5 lispund gäddor. Hade detta skett i samband med fjällträskfiske? Jon Håkansson kan vara identisk med den person med detta namn som bor i Stavaträsk 1586-1594. Åren 1599-1604 bor han på Storkåge nr 5. Alternativt kan Jon Håkansson vara identisk med den person som bor på Avan nr 2 1593-1602.

Brodern Herman Håkansson var ägare till hemmanet 1581-1597. Olof Olsson äger gården 1598-1610. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 5 kor, 4 får, 1 ungt får, 1 risbit, 2 getter samt 1 sto. Olof Olsson hade 1601 ½ tunnas utsäde, 1 sto samt 2 kor. Olof Olsson betecknas som husman 1602-1606. Sannolikt delas hemmanet 1602 och hemmanet nr 3 uppstår. Gården har 1609 5½ spannländ åker (0,9 hektar).

Sonen Per Olsson är bonde på gården 1610-1620. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613 men sedan har han lämnat gården öde. Per Olsson har flyttat till Lövånger 1614. År 1620 var mantalet på 1/3. Jorden brukades av Erik Jonsson och Lars Larsson i byn samt av Olof Olsson i Kroksjön och Per Jonsson i Lund. Under de följande århundradena brukades jorden under dessa hemman och under byarna Lund och Kroksjön.

Gummark övriga

På vintertinget 1573 blev Cecilia (Sijsijlla) sak till 9 mark för blodskam (frändsämjospell). Hon blev benådad eftersom hon for till Sala gruva (Saleberget). Hon bötade 3½ mark. Sven Utter var bergsknekt 1646. Samma år var Jon Kiäkelling bergsknekt.

RAGVALDSTRÄSK

Byn har 7 hemman under perioden. År 1646 tillkommer ett åttonde hemman. Byn hade 1543 5,2 hektar åkermark, 1609 8,1 hektar varav 1,5 hektar var lägda. År 1546 var ett fisketräsk värderat till 2 spannländ och 1 skålsländ. På 1550-talet fiskar 5 bönder i byn i 8 olika fjällträsk. Sjöarna var Lidsträsket (Lispe tresk), Gäddträsket (Gedde tresk), Grubträsket (Grubbe tresk), Lappelet (Lappe seletth), Bjurselet (Biugge seletth) Kvammarn (Kuemmeren), Kvammartjärnen (Kuämer tierne) och Kvavisträsket (Kuaffisk treskitt). År 1559 brukar byn ett hemträsk där man fiskar med en not och 10 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1 lispund torrsk.

Äldre skrivformer: Raffwalstresk (1539), Raffwalstresk (1543), Raffwalstresk (1547), Ravalstresk (1557), ranstresk (1570), Ravalstreske (1581), Raffvelstresk (1600), Rafuelsträsk (1620), Rafulzträsk (1622), Ransträsk (1646).

Litteratur: Westerlund, Ernst: *Byar och folk, d. 2-3, Ragvaldsträsk och Yttervik, Skellefteå* 1984, 312 s. ill.

Ragvaldsträsk nr 1

Hemmanet bröt ut ur Ragvaldsträsk nr 3 år 1646. Knekten Philip Zackrisson Knott ägde gården 1646-1684. År 1650 var mantalet på 9/64. Philip Zackrisson var knekt 1639-1671. Han var lejd av Olof Andersson i Storkåge. Från 1660-talet och fram till 1671 tjänstgjorde han vid Luleå silverbruk i Kvikkjokk. Philip Zackrisson var sannolikt en son till Zackarias Svensson på Ragvaldsträsk nr 4.

Ragvaldsträsk nr 2

Nils Siurdsson eller Sjulsson var bonde på gården 1543-1582. År 1543 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 11 lass äng. Gården var 1559 på 4 markländ och 1 öresländ. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Siurdsson 2 lod silver, 5 mark koppar, 4 kor, 1 stut om 1 år, 4 får 10 getter samt 1 häst. Egendomen värderades till 76 mark och 1 öresländ.

Sonen Per Nilsson ägde gården 1571 samt 1583-1611. År 1599 hade han 2 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 5 får, 4 unga får samt ett gammalt svin. Per Nilsson hade 1601 1½ tunnas

utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 2½ spannländ i linda (0,4 hektar). Sonen Anders Persson innehade hemmanet 1609-1635. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig och han äger varken "ko eller so". Han var knekt 1623-1624 och var ute i kriget. Han var fattig och hustrun med barnen var på väg att svälta ihjäl. Mantalet var på 1/3 år 1630 och 11/32 år 1635. En bror till Anders Persson var sannolikt Jon Persson som var knekt 1630. Han var sjuk i Stockholm. En bror var sannolikt Per Persson som var knekt 1629-1630. Han dog det sistnämnda året. Per Persson bodde i kyrkstaden 1624 och var knekt redan då.

Sven Andersson var en son till Anders Persson. Han äger hemmanet i 1633 års tiondelängd. Brodern Olof Andersson var knekt 1631-1637. Han dog den 11 september 1637. En tredje bror är Lars Andersson som var knekt 1639-1642. Han gick för sin bror Jon Andersson. När han blev knekt vistades han i Hjöggböle. En femte bror var Johan Andersson som var knekt 1636.

En sjätte bror var Jon Andersson (1603-) som ägde hemmanet 1631-1665. Under hans tid var mantalet på ½ och skatten var 1645 på 4 tunnor. År 1637 tjänstgjorde Stora Jon Andersson med räkningsved i Piteå silververk.

Bomärke 1637.

Ragvaldsträsk nr 3

Anders Svensson var ägare till hemmanet 1539-1574. Han kan vara en bror till Clemet Svensson på hemmanet nr 4. Arealen är nästan densamma och bägge heter Svensson. År 1543 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng. Anders Svensson fiskar 1553 och 1555-1557 i Lidsträsket (Liispe tresk), Gädträsket (Gedde tresk), Grubträsket (Grubbe tresk), Lappselet (Lappe seletth) och Bjurselet (Biugge seletth) tillsammans med bönder i Burträsk, Renbergsvattnet, Mjödvattnet och Ljusvattnet. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Svensson 2½ lod silver, 1½ skålpund koppar, 4 kor, 8 får samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 73 mark och 6 öre.

Sonen Erik Andersson var knekt 1562. Han äger hemmanet 1566-1571 samt 1575-1592. Maltru änka innehar gården 1588-1590. Sonen Sven Ersson är bonde på gården 1593-1604. År 1599 har han 3 tunnors utsäde, 5 kor, 2 får, 1 ungt får, 1 risbit, 2 getter samt 1 sto. Sven Ersson har 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården betecknas som öde 1602. Hustru Maltru är ägare igen 1605.

Olof Andersson var ägare till gården 1606-1630. Gården har 1609 6 spannländ åker (1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Olof Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknades som öde 1614-1615. Olof Andersson betecknas 1620 som utfattig och han har en ko. Mantalet var 1620-1630 på 1/3.

Sonen Håkan Olsson (1607-1678) ägde gården 1631-1678. Åren 1639-1640 var mantalet på 47/64 och 1650 på 29/64. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 7 skäl. Johan Olsson som sannolikt var en bror till Håkan Olsson var bergsknekt 1646. Hemmanet delas sannolikt 1646 då hemmanet nr 1 blir till.

Ragvaldsträsk nr 4

Per Svensson var bonde på gården 1539-1557. År 1543 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 9 lass äng. Han fiskade 1553-1555 i Kvammarn (Kuemmeren) och

Kvammartjärnen (Kuämer tierne). År 1555 var Jon Persson i byn med. Sjöarna brukades inte 1557.

Sonen Lasse Persson ägde hemmanet 1557-1559. Gården var 1559 på 5 markland. Kerstin piga som sannolikt var en syster till Lasse Persson innehade hemmanet 1560. Möjligen gifter hon sig med den Olof Tomasson som äger gården 1561-1579. Han figurerar ofta inför tinget. På vintertinget 1563 fick han böta 3 mark för att han tagit en ängsteg av sin granne. På sommartinget 1564 fick Olof Tomassons hustru böta ½ mark för en blånad, dvs. ett slag. På sommartinget 1570 fick Olof Tomassons böta för att han tagit ett fiskevatten av sin granne "utan byte och fisk". Han bötdade 16 mark. År 1571 hade han slagit Ingel Olssons dotter hemma på Ingels ägor. Olof Tomasson fick böta 8 mark. På vintertinget 1572 fick Olof Tomasson böta 1 mark för en blånad. År 1573 fick han böta 11 mark för att han tagit ett stycke äng av sin granne. Året därpå hade han stulit lite korn. Olof Tomasson blev benådad från dödsstraff och fick böta 13 mark.

Vid Älvsborgs lösen 1571 har Olof Tomasson ½ skålpund koppar, 5 kor, 2 kvigor om 1 år, 11 får samt 1 sto för 76 mark och 2 öre. Sonen Sven Olsson var ägare till gården 1579-1604. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 6 kor, 4 får, 2 unga får, 2 risbitar, 6 getter samt 1 sto. Sven Olsson har 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården betecknas 1602 som öde.

Hustru Anna var ägare till hemmanet 1605-1620. Hon har inte erlagt Älvsborgs lösen 1613-1618 utan betecknas som tiggerska. År 1616 anges hon vara död. Hemmanet var 1620 på ½ mantal. Sonen Nils Svensson ägde gården 1606-1619. Gården hade 1609 3½ spannland åker (0,6 hektar) samt 2 spannland i linda (0,3 hektar). Åren 1614-1615 var gården öde. Brodern Olof Svensson finns som ägare till hemmanet i tiondelängderna för 1610 och 1611. En tredje bror var Erik Svensson som var knekt 1613-1618. Han hade varit ute i kriget hela perioden. Erik Svensson var knekt till 1624 och det sisträmnda året var han korpral.

En fjärde bror var Zackarias Svensson (-1629) som var bonde på gården 1621-1630. År 1628 hade gården 4½ spannland åker och 1630 var mantalet på 9/32. Zackarias Svensson var knekt 1629 och han dog samma år i Marienburg i Preussen. En son till Zackarias Svensson var sannolikt Philip Zackrisson som blev ägare till Ragvaldsträsk nr 1 år 1646. Hustru Margareta ägde gården 1631-1635. Under hennes tid var mantalet på 9/32. En hustru Anna nämns i tiondelängden från 1636 och rökmantalslängen från 1639. Hon verkar finnas på detta hemman. Möjligen kan det röra sig om en felskrivning för hustru Margareta.

Per Andersson (1613-1660) var ägare till hemmanet 1637-1660. Möjligen hade han gift sig med Margareta. Mantalet var 1639-1640 på 7/32, 1642 på ¼ och 1650 på 21/64. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 5 skäl. År 1637 tjänstgjorde Per Andersson vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637.

Ragvaldsträsk nr 5

Clemet Svensson var bonde på gården 1539-1564 samt 1568-1573. Clemet Svensson kan vara en bror till Anders Svensson på Ragvaldsträsk nr 3. De bägge hemman har nästan samma areal 1543 och ägarna heter bägge Svensson. År 1543 bestod gården av 5 spannland åker (0,8 hektar) samt 8 lass äng. Clemet Svensson fiskade 1553 samt 1556-1557 i Lidsträsket (Liispe tresk), Gäddträsket (Gedde tresk), Grubbträsket (Grubbe tresk), Lappelet (Lappe seletth) och Bjurselet (Biugge seletth) tillsammans med Anders Svensson i

byn samt bönder i Burträsk, Renbergsvattnet, Mjödvattnet och Ljusvattnet. Gården är 1559 på 5 markland och 4½ öresland.

Sonen Olof Clemetsson ägde gården 1565-1570. Enligt Johannes Bureus var han gift med Lussi Larsdotter, en dotter till Lars Jonsson i Burträsk och hans hustru Lussi. Makarna hade barnen Sven Olsson, Kerstin, Mariet, en dotter som var gift med Karl Ingelsson i Ragvaldsträsk samt Britta ”som drog söderut med syskon”. Lussi Larsdotter innehade hemmanet 1571-1582. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 15 mark koppar, 3 kor, 5 får, 8 getter samt 1 häst. Egendomen värderades till 55 mark och 7 öre.

Sonen Sven Olsson var ägare till hemmanet 1583-1603. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 6 kor, 4 får, 2 unga får, 1 risbit, 4 getter samt 1 sto. Sven Olsson hade 1601 ½ tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården var öde 1602.

Anders Nilsson äger gården 1605-1632. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Anders Nilsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig, krympling och tiggare. Anders Nilsson som bara hade en hand hade ingen ko samma år. I en längd över ödehemman från 1619 står att han är förlamad och har en hand. Hans hustru brukar jorden. Mantalet var 1630 på ¼ och 1632 på 1/3.

Sonen Anders Andersson (1602-1687) är bonde på gården 1632-1684. Under hans tid är mantalet på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. År 1642 betecknas Anders Andersson som ”mycket utfattig” och han hade 3 kor. Brodern Håkan Andersson var knekt 1629. En tredje bror var Olof Andersson som var knekt 1633-1637. Han dog den 19 september 1637.

Ragvaldsträsk nr 7

Olof Siurdsson var ägare till hemmanet 1539-1557. År 1543 hade gården 9½ spannländ åker (1,5 hektar) samt 13 lass äng. Möjligen är han en bror till Nils Siurdsson på hemmanet nr 2. Olof Siurdsson är sannolikt identisk med den Olof Smed som 1550 skänker 1 mark till kyrkan.

Sonen Jon Olsson innehade hemmanet 1556-1557. Brodern Anders Olsson äger gården 1558-1569. Åren 1553-1557 fiskar han i Kvavisträsket (Kuaffisk treskitt). Sjön ligger norr om Norsjö samhälle och fick bebyggelse 1626. Gården var 1559 på 7½ markland.

Sonen Olof Andersson (-1594) var ägare till hemmanet 1566-1598. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 3 lod silver, 1½ skålpund koppar, 7 kor, 2 stutar om 1 år, 10 får, 10 bockar och getter samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 130 mark och 6 öre. På vintertinget 1583 fick han böta 5 mark för nidingsverk.

Sonen Olof Olsson äger gården 1599-1605. År 1599 hade han 3½ tunnas utsäde, 6 kor, 4 får, 3 unga får, 5 getter, 2 gamla svin, 1 häst och 1 sto. Olof Olsson har 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor. En bror till Olof Olsson kan den Anders Olsson vara som fiskade i Kvavisträsket (Kuafnaträsk) 1610. Han skattade för 4 mark gädda och 4 mark abborre. Uppgiften kan härröra sig från tiden kring år 1600. På sommartinget 1602 framkom att Anders Olsson hade slagit ihjäl Jöns Persson i Hedensbyn. Han anklades för dråp. Den dödes hustru bad för Anders Olsson och han blev benådad och bötdade 13 mark och 8 örtugar. Han gav änkan 50 daler i mansbot.

Brodern Jon Olsson står som ägare till hemmanet 1605-1630. På sommartinget 1597 blev han åtalad för att han haft sängelag med sin närbesläktade fränka och de hade fått ett barn. De ansågs inte vara barnsliga men blev benådade från dödsstraff och bötdade 21½ daler. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar). På sommartinget 1612 framkom att Jon

Olsson hade gjort enfalt hor med sin granne Nils Olssons syster. Jons hustru bad för de bägge och "gav dem vänskap". Jon Olsson blev dömd till 30 daler i böter och kvinnan 10 daler. Men bägge var fattiga och böterna sattes till 110 mark vilket de också gav. Jon Olsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som en utfattig tiggare. Under tiden 1620-1630 var mantalet på 1/3.

Sonen Anders Jonsson (1603/1604-1678) äger gården 1629-1669. Mellan 1639 och 1650 var mantalet på 7/16 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. Anders Jonsson fick 1630 böta 3 mark för en ogill bro. Brodern Zackarias Jonsson var knekt 1623-1624. En tredje bror var Olof Jonsson som var knekt 1624-1629.

En fjärde bror var Johan Jonsson vilken var soldat 1633-1636. En annan bror var Östen Jonsson som var knekt 1643-1647. Han gick ut för Anders Andersson i byn. År 1647 var han trumslagare. Jöns Jonsson var knekt i Gummark 1642-1649. Han gick ut för sin brors hemman i Ragvaldsträsk och för Anders Jonsson i Gummark. Jöns Jonsson var bergsknekt 1646. År 1648 blev han hemskickad och beskrevs som oduglig. Ytterligare en bror var sannolikt Lars Jonsson som fanns i byn 1633. I 1626 års boskapslängd nämns en Nils Jönsson. Möjligen var han ytterligare en person i brödrskaran.

Ragvaldsträsk nr 8

Ingel Olsson var ägare till gården 1539-1571. År 1543 hade gården 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 6 lass äng. Gården var 1559 på 5 markland. Sonen Sjul Ingelsson var knekt 1562. På sommaringet 1571 fick Olof Tomasson i byn böta 8 mark för att han hade slagit Ingels dotter hemma på Ingels ägor. Anna änka innehade hemmanet 1571. Vid Älvsborgs lösen samma år hade hon 1 skålpund koppar, 3 kor, 1 kviga om 2 år, 6 får, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 53 mark och 6 öre.

Sonen Olof Ingelsson ägde hemmanet 1572-1608. På sommaringet 1575 fick han böta 13½ mark för att han stulit lite hö av en grannhustru. På vintertinget 1583 fick Olof Ingelsson böta 6 mark för "läppgäld", dvs. okvädingsord. Olof Ingelsson hade brodern Karl som fanns i byn 1577 och 1582. På vintertinget 1582 fick han böta 6 mark för mökränkning. Karl Ingelsson gifte sig med en dotter till Olof Clemetsson och hans hustru Lussi i byn. Karl Ingelsson och hustrun flyttade till Bygdeträsk. År 1599 hade Olof Ingelsson 3½ tunnans utsäde, 7 kor, 1 tjur, 10 får, 8 unga får, 1 risbit, 3 getter, 2 unga svin, 1 sto samt 5 lod silver. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor.

Sonen Erik Olofsson innehade gården 1609-1635. Gården hade 1609 9 spannländ och 3 skålsländ åker (1,5 hektar). Erik Olofsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som rätt utfattig och har bara en ko. Mantalet är 1630 på ½.

Sonen Olof Ersson är knekt 1623. Brodern Anders Ersson finns på gården 1628. Sedan ägs gården av Erik Olsson (1602-) 1637-1669. Han var sannolikt en son till Olof Eriksson. Under hans tid var mantalet på ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. År 1642 var han silverbruksknekt.

Johan Olsson från Ragvaldsträsk nr 7 tycks äga en del av hemmanet 1621-1630. Mantalet är 1628 på 1/3 och 1630 på ¼. Hustru Karin äger hemmanet 1631-1635 som då är på ¼ mantal. Marken kan komma från hemmanet nr 7 eftersom hemmanet går ner från ½ mantal 1630 och till ¼ mantal. Det är oklart vad som sker med marken efter 1635.

Ragvaldsträsk nr 9

Jon Persson var bonde på gården 1539-1574. Sannolikt var gården nybildad 1539 då uppgifter om åkerareal och antal lass äng saknas 1543. Jon Persson fiskar 1555 i sjöarna Kvammarn och Kvammartjärnen tillsammans med Peder Svensson i byn. Gården är 1559 på 3 markland och 1 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Persson 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 2 år, 2 stutar, 13 får samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderas till 91 mark och 2 öre.

Sonen Per Jonsson ägde gården 1565-1592. På sommaringet 1584 blev han åtalad för att han flyttat in sitt rå $\frac{1}{2}$ aln in på grannens ägor. Han blev benådad eftersom han var fattig och bötade 5 mark. En bror till Per Jonsson är sannolikt Nils Jonsson som nämns i 1577 års register över unga män.

Per Jonssons son Jon Persson innehade hemmanet 1586 samt 1593-1594. Brodern Olof Persson ägde gården 1589-1590 samt 1595-1599. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 6 kor, 4 får, 1 risbit, 3 getter samt 1 sto. Hustru Dordi var ägare till gården 1600-1605. Hon dör sannolikt 1622 då hon ger 21 öre till kyrkan i testamente.

Olof Perssons son Nils Olsson (-1655) ägde gården 1606-1655. Åkerarealen var 1609 på 7 spannländ (1,1 hektar) samt 2 skålsland i linda (0,1 hektar). Nils Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 utom år 1616. År 1620 beskrivs han som utfattig och han har en ko. Mantalet är på $\frac{1}{4}$ 1620-1650 och skatten är på 2 tunnor 1645. Nils Olsson är 1642 silverbruksknekt. Brodern Johan Olsson finns på gården 1621. Han verkar ta över en del av hemmanet nr 8. Nils Olssons son Sven Nilsson är knekt i Kattisträsk 1629.

Ragvaldsträsk övriga

Samuel Tomasson var upptagen i byn 1628. Det står att han var landsknekt i Kusmark. Han kommer sannolikt från Gunmark nr 3. Kanske var han dräng i Ragvaldsträsk. Sven Eriksson från Kusmark var landsknekt i Ragvaldsträsk 1627. Olof Pijka var bergsknekt i byn 1646.

Sörfjärdingen

Sörfjärdingen omfattade på 1500-talet byarna Mjödvattnet, Lappvattnet, Bodbyn, Mora, Kvarnriset, Burträsk, Bygdeträsk, Åbyn, Ljusvattnet, Villvattnet och Renbergsvattnet. Efter det att Burträsk socken bildades 1606 hade Skellefteå socken en indelning i tre treadingar. Burträskborna fortsatte dock att underhålla en del av prästgården i Skellefteå.

Ytterfjärdingen

HJOGGBÖLE

Det finns 5 hemman i byn år 1543. År 1597 tillkommer ett hemman i Forsen och 1618 ett hemman i Östra Hjoggböle. Ett hemman läggs ner 1633 och byn har 6 hemman. Byn hade 1543 5,1 hektar åkermark, 1609 var arealen på 7,9 hektar, 1648 på 10,6 hektar samt 1700 17,8 hektar varav 3 hektar var lägda och 1,5 hektar var obrukad.

År 1543 var notvarp i ett träsk skattlagt till 1 spannland. En bonde i byn fiskar på 1550-talet i fjällträsket Sackbäcken. Byn fiskade 1559 i hemträsket Hjoggböleträsket (Hioggeboltresk) med en not och 10 lagnar (nät). Man fick skatta för en lispund torrfisk.

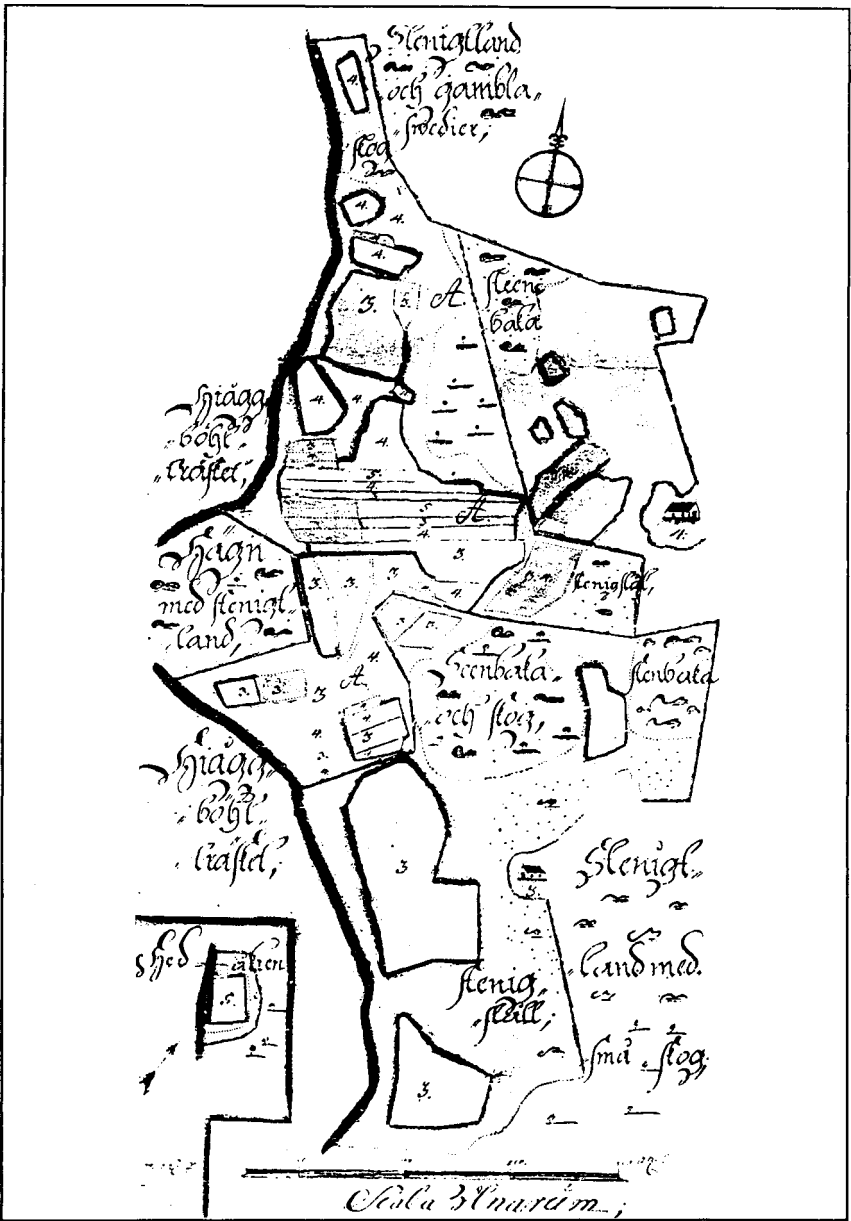
I beskrivningen till 1648 års karta står att byn är uppdelad i tre grupper med vardera en, två och tre grannar. Åker och äng har man för sig själv medan man har skogen och fisket tillsammans. Gårdarna har god lägenhet till timmerskog, mulbete, fiske samt åker och äng. Dessutom finns det tillfälle till nyodling. Äldre skrivformer: Hiagabolet (1500), Hiaggeböle (1539), Hiaggebölce (1543), Hiaggeböle (1547), Hiågeböle (1557), Hiogbölet (1581), Hiogbölet (1600). Litteratur: *Hjoggböle : tingens och tidernas förändring*, red: Elsa Lundmark, Artemis, Skellefteå 1995, s. 384 s. ill.; Lindmark, Elof: *Tre sekler ur Hjoggböle bys historia*, Skellefteå 1979, 126 s. Duplic.

Hjoggböle nr 1. Västra Hjoggböle

Anna änka var ägare till gården 1543-1546. År 1543 hade gården 3 spannland åker (0,5 hektar) samt 3 lass äng. Nils Larsson som sannolikt var en son ägde hemmanet 1546-1579. Det fanns 1553 8 kor på gården. Gården var 1559 på 3 markland och 1½ öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Larsson 10 lod silver, 2 skålpund koppar, 8 kor, 1 stut om 2 år, 2 stutar om 1 år, 10 får, 14 bockar och getter, 1 svin samt häst och sto för 20 mark. Egendomen värderades till 191 mark och 2 öre.

Olof Svensson ägde gården 1579-1615. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 16 kor, 3 kvigor, 1 tjur, 12 får, 6 unga får, 4 risbitar, 12 getter, 1 gammalt svin, 3 unga svin, 2 hästar och 60 lod silver. Olof Svensson hade 1601 4 tunnors utsäde, 1 häst och 9 kor. Gården hade 1609 11 spannland och 3 skålsland åker (1,8 hektar). Samma år fanns mågen Nils Svensson på gården.

Mågen Nils Svensson hade ett eget hushåll på gården 1609. Han finns som ägare till hemmanet 1610-1627. När svenska armén reste genom socknen 1611 till Piteå så tog de Nils Svenssons häst som var i skjutsfärd. Hästens värde var 13 daler som Nils Svensson krävde att få igen. Nils Svensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och alla åren

Karta 63. Hjuggböle 1717-1718. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Östra Hjuggböle. Hemmanet nr 4 i utgåvan är nr 3 på kartan och hemmanet nr 6 motsvaras på kartan av nr 4.

har han både dräng och piga. Moses Olsson som kan vara en son till Olof Svensson finns på gården 1622-1623. Fältväbelen Jon Mårtensson som kom från Renbergsvattnet ägde gården 1625-1629. I de militära rullorna under början av 1620-talet redovisas han som boende i Renbergsvattnet. Under hans tid var mantalet på 3/4. Jon Mårtensson dog 1629. Hustru Sara ägde gården 1630 då mantalet var på 3/4. Hon gav 1631 3 daler till kyrkan efter mannen. Deras son Mårten (1619-1686) ägde ett tag Hjoggböle a, sedan flyttar han till Bergsbyn.

Olof Ambrosiusson (1599-) från Bureå nr 3 gifter sig med hustru Sara. Han äger hemmanet 1631-1654. Mantalet var 1632 på 3/4, 1642 på 7/8 och 1650 på 1 3/64 mantal. Skatten var 1645 på 7 tunnor. Olof Ambrosiusson var 1627 inskriven vid Uppsala universitet. Makarna har barnen Olof, Erik Olofsson Burman - rådman i Piteå stad, Jon samt Benjamin.

Hjoggböle nr 3. Västra Hjoggböle

Per Larsson var bonde på gården 1539-1559. År 1543 har gården 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 7 lass äng. Det finns 1553 12 kor på gården. Per Larsson var nämndeman 1557.

Sonen Lasse Persson Bod var ägare till hemmanet 1559-1601. Enligt Johannes Bureus var han gift med Ursila Persdotter, en dotter till Herr Peder i Vada och Mariet Andersdotter från Yttervik. Herr Peder var präst i Vada som ligger norr om Vallentuna i Uppland. Mariet Andersdotter var dotter till Anders Jonsson på Yttervik nr 7. Lasse Persson och Ursila hade barnen Sigrid som var gift med Olof Mårtensson i Ostvik, Karin som var gift med Olof Larsson i Vallen, Lövånger (finns på Vallen 4-5 1600-1621), Lisbet som var gift med Olof Svensson i Skråmträsk, Anna som var gift med Björn Olsson i Bureå samt Per Larsson.

År 1559 var gården på 5 markland och 2 öresland. På sommaringet 1565 fick Lasse Persson böta 1 mark för olydnad i samband med erläggande av gråskinnstionde. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lasse Persson 5 lod silver, 2½ skålpund och 5 mark koppar, 8 kor, 2 kvigor om 2 år, 1 stut om 1 år, 10 får, 13 getter, 2 svin samt häst och sto för 17½ mark. Egendomen värderades till 175 mark och 5 öre. Lasse Persson var nämndeman 1578-1586 och köpman 1599. Sistnämnda året hade han 7 tunnors utsäde, 19 kor, 3 kvigor, 1 tjur, 20 får, 8 unga får, 5 risbitar, 15 getter, 1 gammalt svin, 4 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 10 lod silver. På vintertinget 1598 blev Lasse Persson dömd till döden för att han farit bort till en bonde på annandag jul och slagit hans gäst så att han fick ett sår i huvudet. Lasse Persson blev benådad till kungens goda behag och gav för huvudsåret och hemfridsbrottet 14 lod silver och 15 mark i pengar. År 1601 hade Lasse Persson 3 tunnors utsäde, 1 häst och 8 kor.

Sonen Per Larsson ägde hemmanet 1602-1628. Han var nämndeman 1604 och 1607. Gården hade 1609 11 spannländ åker (1,8 hektar). Per Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 3/4. Åren 1628 och 1630 betecknas Per Larsson som "utgammal". En bror till Per Larsson kan Olof Larsson vara trots att han inte omnämns av Bureus. Olof Larsson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han var knekt till 1624.

Per Larssons son Jon Persson (1588-1676) ägde hemmanet 1628-1669. År 1630 var mantalet på ¾ och 1650 på 37/64. Skatten var 1645 på 6 tunnor. Brodern Johan Persson var knekt 1642-1647. Han var lejd av Erik Jonsson i byn. Han tjänstgjorde 1646 vid Piteå silververk. År 1647 fanns han "hemma i landet". En bror till honom var Anders Persson som var landsknekt 1623.

Per Larssons son Johan Jonsson (1622-1685) var ägare till gården 1642 samt 1670-1671. Han var knekt 1647-1648. Johan Jonsson gick ut för sin far. Brodern Per Jonsson ägde hemmanet 1672-1701.

Hjoggböle nr 4. Östra Hjoggböle

Gården ägdes 1618-1640 av Lars Jakobsson Klockare. År 1623 var han vaktmästare och hade varit ute i kriget 1613-1618. Han var 1614 soldat vid Kapten Jakob Frenshams kompani från Västerbotten. Lars Jakobsson blev korpral 1620, förare 1622, vaktmästare vid Ingel Hanssons kompani 1623, fänrik vid Västerbottens regemente 1624, reformerad fänrik 1630. Vid mönstringen 1630 uppgavs han vara återkommen efter att i 4 år ha suttit fänge hos polackerna. Lars Jakobsson dog 1640 eller 1641. Hustru Karin ger pengar till kyrkan 1641 efter mannen. Han var med om fälttåget i Livland 1625 och tjänstgjorde vid ett kompani från socknar i södra Västerbotten och norra Ångermanland. Dessa uppgifter kommer från Bertil Steckzéns bok om Västerbottens regementes officerare. Där uppges också felaktigt att Lars Jakobsson skulle komma från Drängsmark.

Där finns visserligen en soldat Lars Jakobsson i Drängsmark under perioden 1613-1618. Men eftersom uppgifterna om honom för hela perioden 1613-1618 redovisas under Drängsmark och Lars Jakobsson i Hjoggböle redovisas under den senare byn, så rör det sig om två olika personer. Lars Jakobsson i Drängsmark som var menig soldat fortfarande 1620 dör 1622 på "Turesk hake", troligen i Livland. Denne Lars Jakobsson var son till Jakob Larsson på Drängsmark nr 10.

Lars Jakobsson Klockare i Hjoggböle var såsom namnet antyder tidigare klockare. Han var sannolikt en son till Jakob Nilsson på Lund nr 1. Lars Jakobsson brukar en del av hemmanet 1606-1612. År 1613 finns Lasse Klockare i Lund omnämnd i kyrkoräkenskaperna. Se vidare under Lund nr 1.

Lars Jakobsson gifter sig med Karin Eriksdotter i Hjoggböle, som var en dotter till Erik Ersson på hemmanet nr 7 i byn vilket låg i Sjön. Hemmanet nr 4 bröts ut cirka 1618.

Sonen Gustaf Larsson (1622-) äger hemmanet 1640-1641. Han flyttar sedan till Kusmark nr 1 där han är ägare 1661-1673. Mats Andersson (-1656) som sannolikt är en måg till Lars Jakobsson äger hemmanet 1642-1654. Under hans tid är mantalet på 11/16 och skatten år 1645 på 5 tunnor och 4 skål. Mats Andersson som var nämndeman 1649-1650 samt sexman 1651 kom sannolikt från Gummark nr 7. Han kan vara identisk med den person med detta namn som var knekt i Falmark 1656-1676. Han hade soldatnamnet Rask och dog under sjöslaget vid Öland 1676.

Nils Larsson som sannolikt var en bror till Gustaf Larsson var knekt 1641-1644. Han gick ut 1641 för Olof Ambrosiusson i Hjoggböle. I rullor från 1643-1644 står att han gått ut för Tomas Pålsson i Kattisträsk. En bror till Nils var Jakob Larsson som var knekt 1643-1644. Han var knekt i Falmark och hade gått ut för sin faders hemman. Brodern Erik Larsson ägde hemmanet 1657-1695. Han var länsman och riksdagsman.

Hjoggböle nr 6. Östra Hjoggböle

Anders Andersson var bonde på gården 1539-1584. År 1543 hade gården 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 8 lass äng. Det finns 1553 7 kor på gården. Gården var 1559 på 4 markland och 7 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Andersson 15 mark

koppar, 5 kor, 1 stut om 2 år, 1 kviga om 1 år, 13 får och getter, 1 svin samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 83 mark och 1 öre.

Önde Larsson äger gården 1585-1611. År 1599 hade han 3½ tunnans utsäde, 9 kor, 1 kviga, 6 får, 3 unga får, 3 risbitar, 4 getter samt 1 sto. Önde Larsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor.

Sonen Olof Öndesson var ägare till hemmanet 1606-1640. Åkern uppgick 1609 till 4 spannländ och 3 skålsländ åker (0,7 hektar). Olof Öndesson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1616 men inte åren 1617-1618. År 1620 beskrivs han som utfattig och han har ingen ko. Samma år är mantalet på 1/3. I byn finns 1623 en Jon Östensson. Kan Östensson vara en felskrivning för Öndesson? I så fall kunde han vara en bror till Olof Öndesson. Gården har 1628 5 spannländ åker. Åren 1632 och 1635 var mantalet på 5/16. Olof Öndesson hade skattefrihet i sin livstid.

Sonen Anders Olsson (-1675-03-22) ägde gården 1630 och 1637-1670. Han hade varit knekt men blev förlamad. Därför var han befriad från jordskatten i sin livstid, enligt ett brev från 1628. Under hans tid var mantalet på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skål. En bror till Anders var sannolikt Olof Olofsson som var knekt i Falmark 1639. Han bar soldatnamnet Tafla. En tredje bror är sannolikt Johan Olofsson som var knekt 1638. Christoffer Olsson var knekt 1643-1644 för sin brors hemman.

Hjoggböle nr 7. Sjön

Jon Ersson var ägare till hemmanet 1539-1564. År 1543 hade gården 6 spannländ åker (1 hektar) samt 7 lass äng. Det fanns 1553 8 kor på gården. Gården var 1559 på 5 marklånd och 2 öreslånd.

Sonen Erik Jonsson ägde gården 1565-1593. Han fiskade i Sackbäcken (Sacke beckenn) 1553-1556. Han fick 1554 38 kg gädda och abborre. Bäckens ligger sannolikt vid Bastutjärn i Norsjö nuvarande kommun. På vintertinget 1557 fick han böta 2 mark för "flendh han hade sått uti geddor". Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Erik Jonsson 5 lod och 3 kvintiner silver, 1½ skålpund koppar, 7 kor, 2 stutar om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 10 bockar och getter, 8 får, 2 svin samt 1 häst för 15 mark och 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 158 mark. Dottern Karin gifter sig med Lars Jakobsson och de bryter ut en del ur hemmanet som blir hemmanet nr 4.

Sonen Erik Ersson innehade hemmanet 1594-1619. Brodern Jon Ersson delade hemmanet 1597 och hemmanet nr 9 i Forsen kom till. År 1599 hade Erik Ersson 5 tunnors utsäde, 13 kor, 3 kvigor, 1 tjur, 12 får, 3 unga får, 3 risbitar, 11 getter, 2 gamla svin, 3 unga svin, 1 häst samt 30 lod silver. Han hade 1601 2½ tunnans utsäde, 1 sto och 7 kor. Gården hade 1609 9½ spannländ åker (1,5 hektar).

Sonen Nils Ersson (1597-1681) ägde gården 1613-1657. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på 3/8. Nils Erssons svärfar Mats Olofsson bor på gården 1621. En bror till Nils Ersson är sannolikt Karl Eriksson som var landsknekt 1628. Åren 1630-1650 är mantalet på 15/32 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 6 skål.

Nils Erssons son Erik Nilsson (1623-) var knekt 1645. Han äger hemmanet 1661-1690. Brodern Johan Nilsson gick ut som knekt 1642 för Erik Jonsson i byn. En tredje bror var sannolikt Anders Nilsson som var knekt 1648-1656. Han dog det sistnämnda året vid Warszawas belägring. Olof Nilsson som gick ut som knekt 1647 för sin bror, var troligen en fjärde bror.

Hjoggböle nr 9. Forsen

Hemmanet bildades 1597 när Jon Ersson bröt ut en del av faderns hemman, nr 7. Jon Ersson ägde gården 1597-1628. År 1599 hade han 2 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 1 tjur, 6 får, 4 unga får, 2 risbitar, 4 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Åkerarealen uppgick 1609 till 3 spannländ och 3 skålsland åker (0,5 hektar). Jon Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 var mantalet på $\frac{1}{2}$ och 1628 på $\frac{3}{8}$.

Sonen Jon Jonsson var knekt och dog 1622 på "Turesk Hak" i Livland. Brodern Erik Jonsson (1600-1672) var ägare till hemmanet 1627-1656. Under hans tid var mantalet på $\frac{3}{8}$ och skatten var 1645 på 3 tunnor. En tredje bror kan Johan Jönsson vara. Han fanns i byn 1630.

Hjoggböle a. Västra Hjoggböle

Olof Larsson var bonde på gården 1539. Per Larsson ägde hemmanet 1543-1580. År 1543 hade gården 9 spannländ åker (1,4 hektar) samt 9 lass äng. Dessutom hade Per Larsson 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 3 lass äng i byn Trehörningen i Nysätra socken. Möjligen kom han eller hans hustru från den byn. År 1553 fanns det 12 kor på gården. Gården var 1559 på 6 markländ och $1\frac{1}{2}$ öresländ. Samma år kallas ägaren för Per Larsson västantill. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Larsson 2 lod och $3\frac{1}{2}$ kvintiner silver, $1\frac{1}{2}$ skålpund koppar, 9 kor, 1 stut om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 10 får, 16 bockar och getter, 2 svin samt 2 hästar får 26 mark. Egendomen värderades till 178 mark och 6 öre.

År 1577 finns sonen Lasse Persson på gården. Brodern Christiern Persson får på vintertinget 1578 böta 15 mark för jungfrukränkning. En tredje bror var Olof Persson som ägde gården 1581-1603. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 1 tjur, 12 får, 8 unga får, 3 risbitar, 10 getter, 1 gammalt svin, 4 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 16 lod silver. Olof Persson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. Hustru "Rågel" dvs. Rådgerd, ägde gården 1604.

Sonen Hans Olsson finns som ägare till gården 1605. Brodern Johan Olsson är bonde på gården 1604-1633. Gården har 1609 10 spannländ åker (1,6 hektar). Samma år var Johan Olsson ogift. Johan Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på $\frac{2}{3}$ och 1630 på $\frac{5}{8}$. Sistnämnda året betecknas Johan Olsson som "utgammal".

Sonen Olof Johansson var knekt 1631-1637. Han var knekt i Falmark. År 1635 var han under Pål Lous kompani och blev sjuk i Preussen. Olof Johansson dog 31 oktober 1637.

Hemmanet upphör som särskild enhet 1633. $\frac{1}{8}$ mantal läggs till hemmanet nr 1, $\frac{1}{16}$ mantal till nr 7 och $\frac{7}{16}$ till nr 4. Mårten Jonsson som var son till Jon Mårtensson på Hjoggböle nr 1 bryter i början av 1650-talet ut $\frac{1}{2}$ mantal ur det hemmanet. Möjligen ingick $\frac{1}{8}$ mantal från ödehemmanet som kärna i det nya hemmanet. Mårten Jonsson var ägare 1654-1669. Han sålde fastigheten 1671 och flyttade till Bergsbyn. Hemmanet avhyses nu som särskild enhet. Hemmanet nr 1 återfår $\frac{1}{4}$ mantal, nr 4 $\frac{1}{8}$ mantal och nr 7 $\frac{1}{8}$ mantal.

Hjoggböle övriga

Åren 1500 och 1514 var Jon i Hjoggböle nämndeman på tinget. Erik Hansson var knekt under perioden 1613-1618 och var ute i kriget hela tiden. Han var knekt till 1624. År 1620 fick han böta 3 mark för att han hade lågrat en "kona". Holger Holgerson (Hängel Hängelsson) var knekt 1630. En person med namnet Holger Holgersson fanns i Kusmark

1625-1630. Denne person var landsknekt det sistnämnda året. Sannolikt rör det sig om samma person. År 1630 finns han även i Falmark som knekt men eftersom han omnämns i olika längder så är det troligen samma person. Jon Andersson fanns 1630 i b́yn. Erik Påvelsson var bergsknekt 1646 och tjänstgjorde vid Piteå silververk.

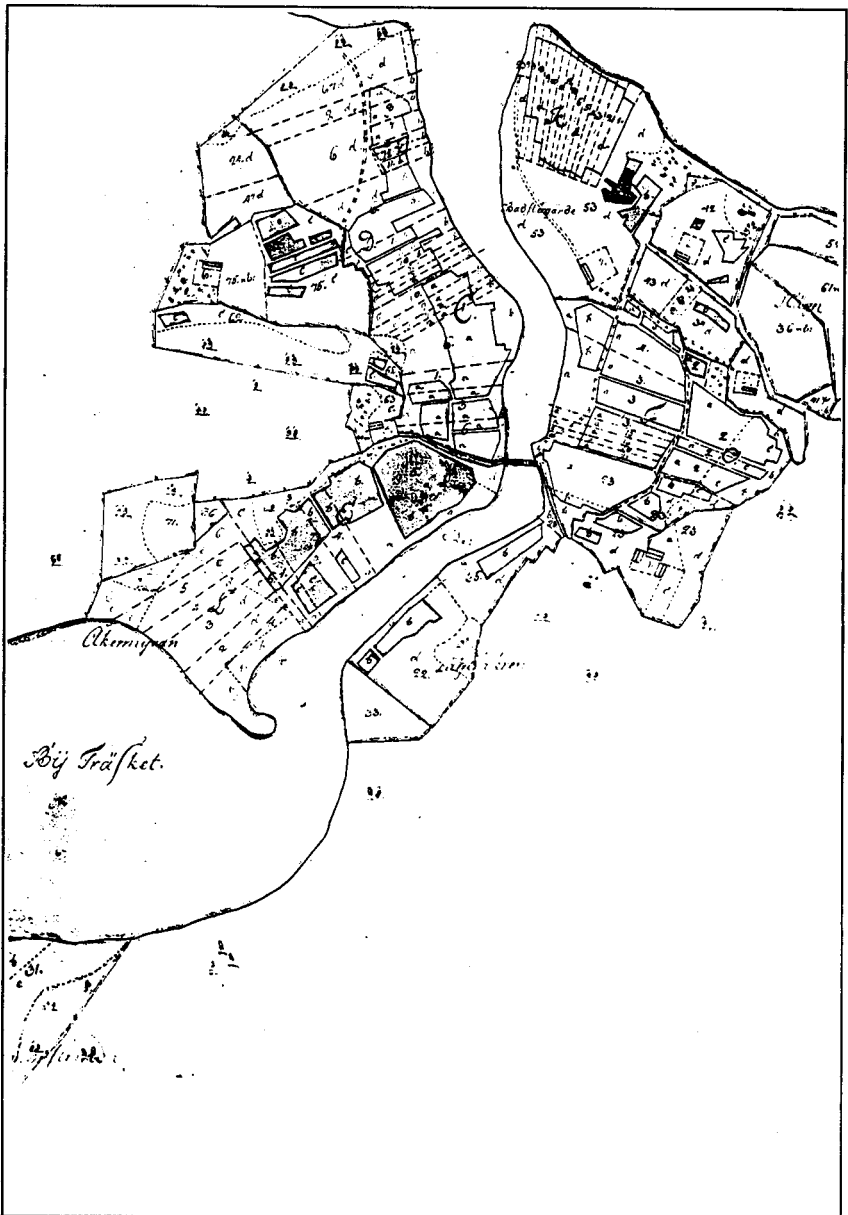
FALMARK

Byn har 1543 13 hemman. År 1600 är antalet 15 stycken. Då har några hemmansdelningar ägt rum och två små hemman har slagits ihop. 9 av hemmanen ligger i Gamla Falmark. Men 1764 finns endast 5 hemman kvar i Gamla Falmark. 3 stycken har flyttat till Långviken och ett hemman till Falmarksforsen. Flyttningen har sannolikt skett kort tid efter 1648. På sockenkartan från 1660-talet finns hemmanen i Långviken och Falmarksforsen. År 1600 ligger 4 hemman i Sjöbotten och 2 stycken i Östra Falmark. Byn hade 1543 13,7 hektar åkermark, 1609 18,1 hektar varav 0,4 hektar var lägda. År 1648 hade byn 21,3 hektar åker.

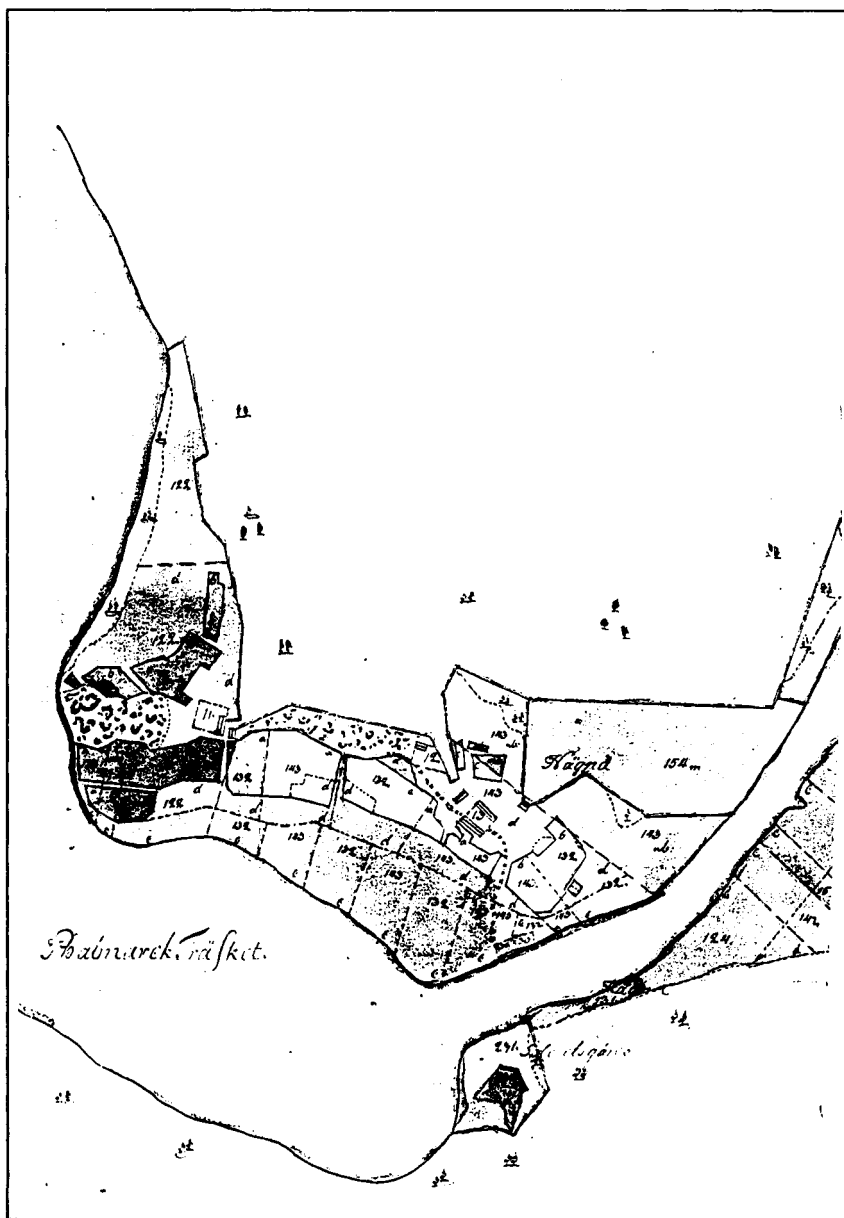
Åren 1543-1546 var fiskevattnet Falmarksträsket (Fålemarc tresk) och kvarnar skattlagda till 1 spannländ. I Falmark var fjällträskfisket av liten betydelse. Endast två gårdar i byn brukar ett kort tag 4 fjällträsk. Byn fiskade 1559 i hemträsket Falmarksträsket (Phåletreskith) med en not och 20 lagnar (nät). Skatten var 2 lispund torrisk.

Falmark var under 1500-talet en by med flera handelsmän. Runt 1560 finns det 4 handelsmän i byn och kring 1590 var antalet 3, samtliga var birkarlar. År 1599 har 10 av 14 bönder innehav av silver. I Falmark fanns en kvarn 1631 där bönderna i Falmark, Holmsvattnet, Bodan och Hjoggböle malde sin säd.

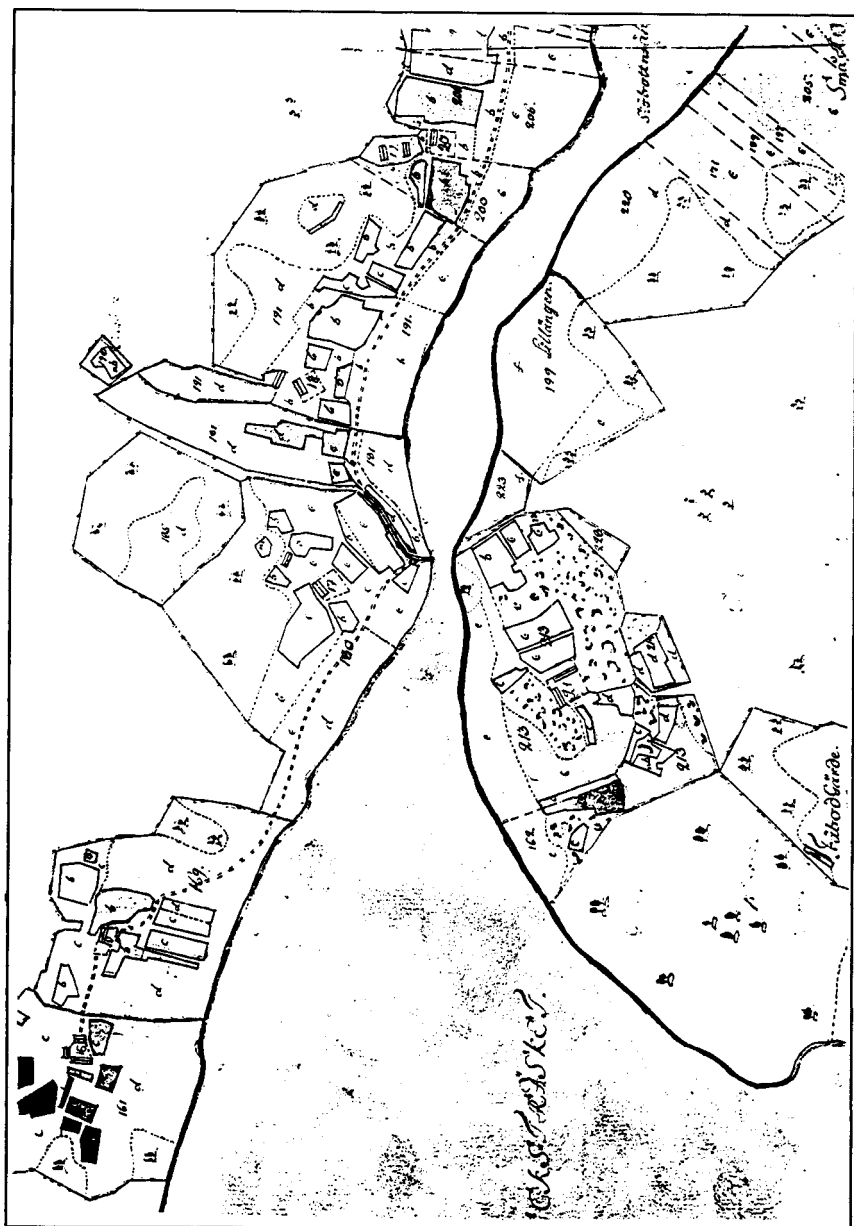
I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog och mulbete samt "stäteligt" fiske. Man har goda åkrar och ängar som vanligen är skyddade från frost. Jorden består av sand. Över Bureälven i Gamla Falmark finns en bro. Vid holmen där Bureälven rinner ut i Falmarksträsket finns 2 kvarnar. Holmarna i Falmarksträsket (Phålträsk) heter Gränholmen, Mittholmen och Ytterstholmen. I Sjöbotten finns två hemman samt 5 fäboddar. Fäbodarna ägdes av Stora Olof Andersson (nr 16), Lilla Olof Andersson (nr 14), Per Eriksson (nr 13), hustru Malin (nr 20) samt Mats Persson (nr 2). Fäboddar finns även i Långviken och Forsen. Vid Forsen finns även en kvarn. Fäbodarna i Långviken ägdes av Per Nilsson (nr 5), Stora Per Eriksson (nr 8) samt Nils Ersson (nr 9). Falmarksforsen hörde till Olof Jonsson (nr 12). Vid fäbodarna i Långviken och Forsen finns god lägenhet till skog, utmark och fiske. Åkern ligger för sig själv. I Östra Falmark finns två gårdar. Äldre skrivformer: Fålemark (1539), Fålemark (1543), Fålemark (1547), Fålemark (1557), Faalmarken (1581), Phåle Marck (1600).

Karta 64. Falmark 1768-1769. Storskifteskarta av A. Bergström. Gamla Falmark.
Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 1 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans nr 3, 4=5, 5=6 och 16=2.
Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Karta 65. Falmark 1768-1769. Storskifteskarta av A. Bergström. Östra Falmark. Hemmanet nr 10 i utgåvan är nr 11 på kartan och utgåvans nr 11 är 12 och 13 på kartan.

Karta 66. Falmark 1768-1769. Storskifteskarta av A. Bergström. Sjöbotten. Hemmanet nr 13 i utgåvan är nr 15 på kartan. Utgåvans nr 14=kartans nr 16, 15=17, 18=19 och 20=21. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Litteratur: Lindmark, Elof: *En krönika om byn Falmark*, Skellefteå 1976, 63 s. Duplic.; Lindmark, Elof: *Byarna Holmsvattnet och Sjöbotten med näraliggande nybyggen Istermyrliden, Sandviken, Långbacka, Wikdahl och Wikmyran*, Skellefteå 1983, 251 s. Duplic.

Falmark nr 1. Gamla Falmark

Clemet Öndesson var bonde på gården 1539-1569. År 1543 hade gården 12½ spannländ åker (2 hektar) samt 18 lass äng. Clemet Öndesson var köpman 1547-1566 och nämndeman 1546-1564. På 1560-talet lägger han årligen 6 mark i köpmanspengar vilket ger en omsättning på 200 mark. På gården finns det 1553 16 kor. År 1554 skattar Clemet Öndesson för skinnvaror varav 12 rävsinn och 4 timmer harsinn. Han fick ge 2 mark. Gården var 1559 på 11 markland och 1 öresland. På sommaringet 1565 fick Clemet Öndesson böta 1 mark för olydnad i samband med erläggande av gråskinnstionde.

Sonen Östen Clemetsson ägde hemmanet 1568-1598. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 42½ lod silver, 150 mark i pengar, 1 skålpund tenn, 4 skålpund koppar, 16 kor, 4 stutar om 2 år, 4 stutar om 1 år, 20 får, 24 bockar och getter, 5 svin samt 2 hästar för 26½ mark. Egendomen värderades till 622 mark och 6 öre. Östen Clemetsson var köpman 1586-1590 och det sistnämnda året var han både landsköpman och birkarl. Han gav då 5 mark i köpmanspengar som landsköpman och 9 mark som birkarl. Östen Clemetsson var nämndeman 1569-1586.

År 1582 for Östen Clemetsson med egen skuta till Stockholm. Lasten bestod av 40 lispund torr fisk, 4 tunnor strömming, 32 hudar, 20 decker (200) bockar. Året därpå var han också nere och då hade han 80 lispund torr fisk, 1 tunna lax, 4 tunnor strömming, 16 tunnor nors, 32 decker (320) bockar, 64 hudar och 4 timmer gråskinn. Östen Clemetsson var 1584 nere i Stockholm igen och då fanns på skutan 50 lispund torr fisk, 16 decker (160) bockskinn, 32 hudar samt 32 kalvskinn. År 1586 var Eskil Clemetsson, sannolikt en bror till Östen Clemetsson, nere i Stockholm med en skuta. Lasten bestod av 148 lispund torr fisk, 2 tunnor lax, 16 hudar, 32 bockar, 4 tunnor strömming. Brodern Östen hade som last 400 lispund torr fisk, 25 bockskinn, 80 kalvskinn, 48 hudar. Möjligen hade de en skuta tillsammans. Östen Clemetsson hade 1590 som last 184 lispund torr fisk, 96 hudar, 16 decker (160) bockskinn samt 48 kalvskinn.

På vintertinget 1573 blev Östen Clemetssons dräng bötfälld för att han hade kränkt en änka. Eftersom hon tidigare varit en dannekvinnna så fick han ge 13 mark. På sommaringet 1582 blev Östens son sak till 40 mark för jungfrukränkning samt ytterligare 40 mark för att han gjort sängelag med en annan mans hustru, ”då han inte mera hade att beställa”. Han gav 12 mark. På samma ting fick Östen Clemetssons son Jon böta 1½ mark för lönskaläge.

En bror till Jon var Lars Östensson som blev bonde på Falmark nr 12 i Sjöbotten. En tredje bror var Önde Östensson som ägde gården 1599-1624. Han fanns med i 1577 års register över unga män. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 18 kor, 4 kvigor, 1 tjur, 18 får, 8 unga får, 2 risbitar, 8 getter, 2 gamla svin, 4 unga svin, 2 hästar samt 50 lod silver. Önde Östensson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. I 1602 års mantalslängd heter ägaren Östen Östensson. Antingen är Östen en felskrivning för Önde eller också är det en bror till Önde Östensson. År 1611 heter hemmansägaren också Östen så förmodligen rör det sig om en felskrivning.

På vintertinget 1583 fick han böta 12 mark för att han hade trolovat sig med "två hustrur eller kvinnor". Han blev benådad från dödsstraff. Önde Östensson var nämndeman 1604-1607. Gården var 1609 på 13 spannländ (2,1 hektar). År 1611 skulle gården underhålla mönsterskrivaren Simon Svensson. Önde Östensson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Han har en piga alla åren och en dräng 1614. År 1620 är mantalet på 7/8. Sonen Christiern Öndesson var knekt 1619-1630. Han var korpral 1629 och samma år fanns han i Marienburg i Preussen.

Brodern Per Öndesson (1577-) ägde gården 1613 samt 1625-1660. Han hade betalat Älvsborgs lösen 1613. Brodern Johan Öndesson (1591-) bröt ut en del ur hemmanet som blev hemmanet nr 4. Åren 1630-1650 var mantalet på 15/32 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 6 skäl.

Per Öndessons son Önde Persson var knekt 1647-1656. Han var lejd av Lilla Olof Andersson i byn, enligt en längd och av Per Nilsson i byn enligt en annan. Han var knekt i Bodan. Önde Persson dog 1656 vid Warszawas belägring. Hans bror Per Persson ägde hemmanet 1663-1669.

Falmark nr 2. Gamla Falmark

Gården kom till 1546 då Nils Nilsson på Falmark nr 17 i Sjöbotten bröt ut en del av hemmanet till mågen Mats Nilsson. Denne äger hemmanet till 1597. Han verkar även ta över svärfaderns del efter 1573. År 1553 fanns det 8 kor på gården. Gården bestod 1559 av 4 markland och 1 öresland. Mats Nilsson var nämndeman 1557-1586 samt köpman 1556-1566. Han erlade rysstull 1559.

På vintertinget 1549 fick Mats Nilsson böta 1 mark för läppgåld, dvs. okvädingsord. På samma ting fick han böta 5 mark för "konungens förbud". Troligen hade han brutit mot någon bestämmelse om handel. På sommartinget 1562 fick han böta 1 mark för jungfrukränkning. På vintertinget 1563 fick Mats Nilssons dräng böta 1 mark för lönskaläge. På vintertinget 1576 fick Mats Nilsson böta 1½ mark för att han hade tagit lite korn av sin granne utan lov. År 1581 bötade han 1½ mark för "vitesmål", dvs. okvädingsord. Mats Nilsson fick 1585 böta för olydnad mot fogden. Han gav 5 öre. Året efter fick hans son böta för lönskaläge. Denne gav 2½ mark.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Mats Nilsson 42½ lod silver, 20 mark i pengar, ½ skålpund tenn, 3½ skålpund koppar, 9 kor, 1 kviga om 2 år, 2 stutar om 1 år, 19 får och getter, 3 svin samt häst och sto för 16 mark. Egendomen värderades till 359 mark och 6 öre. Sonen Lasse Mattson tar över en del av hemmanet som ligger i Sjöbotten. Sannolikt bodde Nils Nilsson i Löten där.

Mats Nilssons son Per Matsson ägde faderns hemman 1597-1628. År 1599 hade han 2½ tunnas utsäde, 7 kor, 1 kviga, 8 får, 4 unga får, 2 risbitar, 8 getter, 3 unga svin, 1 häst samt 3 lod silver. Per Matsson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Per Matsson var köpman 1586-1589. År 1590 var han birkarl och gav 1 mark i köpmanspengar. På sommartinget 1602 fick Per Matsson böta 12 öre för en ogill bro. På sommartinget 1605 fick han böta 3 mark för att han köpslagit med Olof Ersson syster utan att bonden visste om det. Köpslagan hade gällt 3 skylar korn och 10 lass gödning. Gården hade 1609 5 spannländ och 1 skålsland åker (0,8 hektar). Per Matsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 var mantalet på 3/8. Per Matsson betecknas som sjuk 1628.

Sonen Mats Persson (1593-1653) ägde gården 1628-1653. Gården hade 1628 7 spannländ åker. Mantalet var 1630-1650 på 7/16 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. Brodern Per Persson hade 1620 varit knekt under 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han var knekt

till 1629. Han dog det sistnämnda året i Marienburg i Preussen. År 1648 hade hemmanet en fäbod i Sjöbotten.

Mats Perssons son Åsved Matsson var knekt 1643-1650. Han gick ut för Mats Persson. Han tjänstgör 1646 vid Piteå silververk. År 1648 betecknas han som gift soldat.

Falmark nr 4. Gamla Falmark

Hemmanet kom till 1625 när Johan Öndesson (1591-) bröt ut en del ur broderns hemman, nr 1. Johan Öndesson ägde gården 1625-1643. År 1628 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar). Mantalet är 1630-1642 på 11/32. Åren 1639-1640 bor soldaten Anders Olsson på gården. Därför är Johan Öndesson befriad från jordskatten i sin livstid. Johan Öndesson får 1640 böta 1 mark för okvädingsord.

Hustru Sara äger hemmanet 1643-1650. Under hennes tid är mantalet på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. År 1645 betecknas hon som fattig och hon har många små barn. Sonen Per Johansson är knekt 1647-1656. Han var lejd av Stora Per Nilsson i byn. Per Johansson dog i Polen i januari 1656. Brodern Östen Johansson äger gården 1648 samt 1651-1660.

Falmark nr 5. Gamla Falmark. Vallen

Eventuellt var Herman Olsson ägare till gården 1539. Hustru Sigrid ägde hemmanet 1543-1546 samt 1553 och 1557. År 1543 hade hon 5½ spannländ åker (0,9 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 8 kor 1553. Nils Jonsson var bonde på gården 1543-1549.

Clemet Mårtensson var ägare till hemmanet 1557-1600. Gården var 1559 på 4 markland och 6 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Clemet Mårtensson 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 1 kviga om 1 år, 14 getter, 3 svin samt häst och sto för 12½ mark. Egendomen värderades till 121 mark och 7 öre. Clemet Mårtensson var sexman 1584 och nämndeman 1571-1593.

Nils Larsson ägde gården 1599 samt 1600-1623. Enligt Johannes Bureus var han en son till Lars Östensson i byn. År 1599 hade Nils Larsson 6 tunnors utsäde, 16 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 8 får, 4 unga får, 2 risbitar, 7 getter, 5 unga svin, 2 hästar och 10 lod silver. Han hade 1601 4 tunnors utsäde, 1 häst och 8 kor. Nils Larsson var nämndeman 1602-1622. År 1611 kallas han Nils Larsson i Vallen. Han var sexman 1599 och 1620 samt landstingsman 1614.

Bomärken 1605 och 1620.

Gården hade 1609 12½ spannländ åker (2 hektar). Nils Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1618 då han har en piga.

Sonen Stora Per Nilsson (före 1577-) ägde gården 1613-1650. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1617 och har en dräng under perioden. Åren 1620-1650 är mantalet på 7/8. Per Nilsson är sexman 1625 och 1630 samt nämndeman 1635-1645 samt 1649. Per Nilsson är engagerad i det nya bergsbruket, dvs. gruvan i Kågeträsk 1627-1630. Skatten är 1645 på 7 tunnor. År 1648 ligger gården i Gamla Falmark men hemmanet har fäbod i Långviken där man även har åker.

Bomärke 1638.

Sonen Nils Persson är knekt 1639. Han är knekt i Tjärn och går ut för sin fars hemman. Men Nils Persson lejer sin bror Hans Persson (1619-) som är knekt 1639 och åtminstone till 1650. Han går ut för faderns hemman. År 1642 står att han hade gått ut för sin broder Olof Persson. Möjligen är detta en felskrivning för Nils Persson. Det står i en längd 1643 att han skrevs ut 1642 för Anders Hansson i Bureå. I en annan längd från samma år sägs att han skrevs ut 1643 för sin bror Anders Persson i Falmark. År 1644 står att han hade gått ut 1643 för Jon Johansson i Bureå. Han kallas 1645 han för Stora Hans Persson eftersom det finns en annan knekt med samma namn i byn. Hans Persson är bergsknekt 1646 och året därpå betecknas han som gift soldat.

Brodern Anders Persson äger hemmanet 1652-1663. Ytterligare en bror kan Johan Pedersson vara. År 1640 fick denne böta 3 mark, 10 öre och 16 penningar för mökränkning. Mellan 1648 och 1664 flyttar hemmanet från Gamla Falmark till Långviken.

Falmark nr 8. Gamla Falmark

Möjligen var Erik Olsson ägare till gården 1539. Lars Persson var bonde på gården 1543-1546. År 1543 hade gården 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 2 lass äng. Jöns Persson som sannolikt var en bror till Lars Persson var ägare till hemmanet 1546-1549.

Den tredje brodern Könik Persson ägde gården 1552-1579. På vintertinget 1557 blev han sak 3 mark för "snapparbot". Han gav 1 mark. På vintertinget 1559 fick han böta 2 mark för att han stulit hö till 2 öres värde. På sommartinget 1573 fick Könik Olsson, vilket sannolikt är en felskrivning för Könik Persson, böta 6 mark för att han tagit lite hö av en granne. På gården fanns 1553 6 kor. Gården var 1559 på 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Könik Persson ½ skålpund koppar, 6 kor, 6 får samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 77 mark och 4 öre.

Hustru Gunnil ägde hemmanet 1579-1584. Sonen Olof Köniksson eller Könsson innehade hemmanet 1585-1621. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 6 får, 3 unga får, 3 risbitar, 4 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Olof Köniksson hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor. Åkern uppgick 1609 till 4 spannländ och 3 skålsland (0,7 hektar). Olof Köniksson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614. År 1622 gav Olof Köniksson 10½ öre till kyrkan efter sin svärfar. En son till Olof Köniksson kan Lars Olofsson vara. Han var knekt 1623.

Lilla Erik Nilsson ägde gården 1610-1635. Han har betalat Älvsborgs lösen 1615-1618. Mantalet är 1620 på 2/3 och 1630 på 1/3.

Sonen Stora Per Ersson (1612-1673) ägde hemmanet 1635-1660. Mantalet var 1635 på 5/16 och 1639-1650 på 11/32. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. År 1637 tjänstgjorde Per Ersson vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637

Gården ligger 1648 i Gamla Falmark men hemmanet har fäbod i Långviken där man även har åker. Mellan 1648 och 1664 flyttar hemmanet från Gamla Falmark och till Långviken.

Falmark nr 9. Gamla Falmark

Olof Larsson var bonde på gården 1539-1554. År 1543 hade gården 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 10 lass äng. Hustru Cecilia (Secila) ägde gården 1553-1559. År 1553 fanns det 5 kor på gården.

Nils Ersson var ägare till hemmanet 1555-1609. Gården var 1599 på 4 markland och 2 öresland. Nils Ersson fiskar 1561 i fjällträskan Stora Skeppträsket och Myrträsket vid nuvarande Malå. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Ersson 1 skålpund koppar, 4 kor, 2 stutar om 2 år, 12 får och getter, 2 svin samt 1 sto för 9 mark. Egendomen värderades till 79 mark. År 1599 hade Nils Ersson 2½ tunnas utsäde, 10 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 6 får, 5 unga får, 2 risbitar, 7 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin, 1 häst samt 1 sto. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 5 kor. På sommaringet 1606 fick Lasse Matsson i Falmark böta 2½ mark för att han hade slagit sin granne Nils Ersson ett "fulsår".

Sonen Stora Erik Nilsson ägde gården 1607-1635. Gården hade 1609 6 spannländ och 3 skålsland åker (1 hektar). Erik Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 3/8 och 1630 på 13/32. År 1628 hade gården 7 spannländ åker. Erik Nilsson betecknades 1630 som "utgammal" och 1631 som sjuk.

En andra bror till Erik Nilsson kan den Nils Nilsson vara som fanns i byn 1640.

Erik Nilssons son Nils Eriksson (1611-1684) ägde hemmanet 1634-1684. Under perioden 1635-1650 var mantalet på 13/32. Skatten var 1645 på 3 tunnors och 2 skål. Nils Ersson var knekt 1629-1636. Han finns 1630 i Marienburg i Preussen. År 1633 står han som knekt i Holmsvattnet. Han hade då lejt Per Larsson. År 1635 lejer Nils Ersson Per Eriksson i Falmark i sitt ställe, och 1636 lejer han Per Carlsson i sitt ställe. Troligen rör det sig om Per Karlsson på Sunnanå nr 1. Möjligen blev ersättarna inte godkända eftersom Nils Eriksson måste leja flera olika personer. År 1648 ligger gården i Gamla Falmark men hemmanet har fåbodar i Långviken där det även finns åker.

En bror till Nils Eriksson var Sven Ersson som var knekt 1646-1648. Han var bergsknekt 1646 och betecknas 1648 som gift soldat. Han finns med i 1648-1649 års tiondelängder. En tredje bror var Mats Ersson som var knekt 1643-1644. Han blev lejd av Olof Andersson i byn. År 1644 står att han hade gått ut för sin bror. Vid mönstringen samma år beslutades att Mats Ersson eller Lilla Olof Andersson skulle skaffa en karl till nästa mönstring, annars skulle Mats Ersson gå ut som soldat. Mellan 1648 och 1664 flyttar hemmanet från Gamla Falmark och till Långviken.

Falmark nr 10. Östra Falmark

Nils Nilsson äger hemmanet 1539-1585. Tack vare Johannes Bureus släktanteckningar vet vi att det rör sig om två olika Nils Nilsson, nämligen far och son. Sonen Nils Nilsson är nämndeman från 1571 och kallas "unge Nils i Falmark". Efter 1561 försvinner i bågaskattelängderna noteringar om att det finns söner på gården. Nils Nilsson den äldre ägde sannolikt hemmanet 1539-1561. Enligt Johannes Bureus var han gift med Lucia Svendsdotter, en dotter till Sven Olsson på Bäck nr 7. Makarna hade barnen Karin, Nils Nilsson i Falmark, Mariet som var gift med Olof Ersson i Lappvattnet, Olof som var död, Kälug som var gift med Jakob Hansson i Ängesbyn i Luleå socken i hans senare gifte. De hade 3 söner och 2 döttrar. Vidare dottern Anna som var gift med Tomas Jönsson i Hiske i Umeå socken, Lisbeta som var gift med Sven Clemetsson i Stämninggården (kallas Sune i skattelängderna) samt sonen Per. Gården bestod 1543 av 8½ spannländ åker (1,4 hektar) samt 12½ lass äng. På gården fanns 16 kor 1553. Gården var 1559 på 7 markland och 2

öresland. År 1547 fick Nils Nilsson böta 6 öre till biskopen för att han hade försummat mässan och guds ord. På vintertinget 1553 fick Nils Nilssons son böta 6 mark för tjuveri. Nils Nilsson fick böta 1½ mark för lönskaläge vid samma tillfälle. På sommartinget 1556 fick han böta 16 mark för våldsverkan. På vintertinget 1561 blev Nils Nilsson sak 40 mark för "kronans ingäld". Han gav 20 mark.

Nils Nilsson d.y. ägde hemmanet 1562-1585. Han var nämndeman 1570-1582. Enligt Johannes Bureus hade Nils Nilsson barnen Olof, Elin som var gift med länsmannen Olof Nilsson i Hedensbyn, Ingeborg, Margareta, Nils som bodde i Stockholm samt Philpus. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Nilsson 12 lod silver, 2½ skålpund koppar, ½ skålpund mässing, 10 kor. 2 stutar om 2 år, 2 stutar om 1 år, 10 får, 16 bockar och getter, 2 svin samt 2 hästar för 17½ mark. Egendomen värderades till 231 mark och 6 öre. Nils Nilssons bror Per bryter 1586 ut en del av hemmanet som får sin gård i Sjöbotten. Det blir hemmanet nr 12 i Falmark.

Olof Nilsson ägde gården 1586-1596. Östen Persson innehade hemmanet 1597-1601. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 10 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 12 får, 5 unga får, 3 risbitar, 8 getter, 1 gammalt svin, 3 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 8 lod silver. Östen Persson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. Hustru Cecilia (Cicilla) var ägare till gården 1602-1611. År 1602 betecknades gården som öde. Gården hade 1609 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 2½ spannländ i linda (0,4 hektar). Samma år betecknas Cecilia som änka.

Erik Olsson som kan ha varit en son till Olof Nilsson ägde hemmanet 1610-1634. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1620-1632 var mantalet på 3/8. Erik Olsson var knekt 1629.

Sonen Olof Eriksson var bonde på gården 1630-1639. Under hans tid var mantalet på 3/8. Hustru Ingeborg ägde hemmanet 1635-1639. Under hennes tid var mantalet på 3/8.

Sonen Jakob Olsson (1620-1684) var bonde på gården 1639-1684. Under hans tid var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. År 1637 tjänstgjorde Jakob Olsson vid Piteå silververk.

Bomärke 1637.

I januari 1643 finns antecknat i länsräkenskaperna om Jakob Olsson: "Förliden sommar (1642) uppbrann hela hans skörd med största delen av hans egendom. Han hade upptagit hemmanet för något år sedan". Hans Olsson nämns i 1642 års rökmantalslängd. Möjligen är han en bror till Jakob Olsson eller också är Hans en felskrivning för Jakob. År 1648 ligger gården i Östra Falmark.

Falmark nr 11. Östra Falmark

Påvel eller Pål Olsson var bonde på gården 1539-1569. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. På gården fanns 10 kor 1553. Gården var 1559 på 7 markland och 5 öresland. Påvel Olsson var troligen bror till Jon Olsson som ägde ett hemman 1539-1549. År 1543 hade han 5½ spannländ åker (1 hektar) samt 7 lass äng. Jon Olsson var enligt Johannes Bureus gift med Cecilia Påvelsdotter, en dotter till Påvel Olsson på Ostvik nr 9. Makarna hade barnen Olof Jonsson som dog vid Narva, Mariet som var gift med Anders Persson vid Ljusvattnet, Cecilia gift med Johan Olsson i Villvattnet samt Cecil. Cecilia Påvelsdotter gifte om sig med Olof Olsson i Kattisträk. Efter 1549 läggs hemmanet ihop med Påvel Olssons hemman. De bägge hemmanens areal 1543 motsvarar marklandstalet från 1559. Påvel Olsson var nämndeman 1559.

Moses Larsson ägde gården 1568-1570. Han äger silver 1569-1570 och kan ha varit köpman. Eventuellt var han en son till Lars Jakobsson i Fällan i Lövångers socken som var köpman enligt Johannes Bureus. Karin änka var ägare till hemmanet 1570. Sannolikt gifte hon om sig med Olof Hansson. Han ägde gården 1571-1598. Olof Hansson kan vara en son till Hans Mårtensson på Östanbäck nr 10. Denne hade en son Olof som var knekt 1556. Både Hans Mårtenssons son Nils och Olof Hansson var birkarlar.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Hansson 57 lod silver, 25 mark i pengar, 1 skålpund och 15 mark tenn, 3½ skålpund koppar, 9 kor, 1 stut om 2 år, 1 stut om 1 år, 10 får, 16 bockar och getter, 3 svin samt 2 hästar för 17½ mark. Egendomen värderades till 669 mark och 2 öre. På sommaringet 1583 fick Olof Hansson böta 4 mark för att han tillsammans med 3 andra personer "skövlät sine fisk som Kunglig Majt tillkom". Olof Hansson var köpman 1586-1590, birkarl 1590, nämndeman 1593 samt sexman 1595.

Sonen Moses Olofsson (före 1577-1655) ägde hemmanet 1599-1641. Enligt Johannes Bureus var han gift med Margareta Olofsdotter från Hortlax i Piteå socken. Hon var en dotter till Olof Olofsson och Elin Andersdotter. Elin Andersdotter var en dotter till Anders Persson i Lillpite. År 1599 hade Moses Olofsson 7 tunnors utsäde, 13 kor, 4 kvigor, 1 tjur, 20 får, 8 unga får, 5 risbitar, 10 getter, 2 gamla svin, 3 unga svin, 2 hästar samt 50 lod silver. Han hade 1601 4 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. Moses Olofsson var nämndeman 1606-1618. Gården hade 1609 14½ spannländ åker (2,3 hektar). Moses Olofsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga alla åren. Mantalet är 1620 på 7/8 och 1630 på 3/4. Åren 1628 och 1641 betecknas Moses Olofsson som "utgamal". Han var 1637 över 60 år.

Sonen Olof Mosesson (1622-) finns på gården 1621-1627. Han står för hemmanet 1627-1628 samt 1640. År 1628 är han landsknekt. Brodern Hans Mosesson (1621-1691) är bonde på gården 1639-1680. Mantalet är 1639-1640 på ¾ och 1650 på 25/32. Skatten är 1645 på 6 tunnor. Gården ligger 1648 i Östra Falmark.

Brodern Anders Mosesson (1622-) är knekt 1640-1642. Han går ut för sin brors hemman. År 1642 lejer han Lars Jonsson i Yttervik i sitt ställe. Han fanns på gården redan 1639.

Falmark nr 12. Gamla Falmark

Olof Jonsson var bonde på gården 1539-1584. År 1543 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 1553 8 kor. Gården var 1559 på 4 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Jonsson 1½ lod och 1½ kvintin silver, 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 20 får, 15 getter, 2 svin samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 134 mark och 1 öre.

Sonen Jon Olsson ägde gården 1585-1620. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 11 kor, 4 kvigor, 14 får, 10 unga får, 4 risbitar, 8 getter, 2 gamla svin, 1 ungt svin, 1 häst, 1 sto samt 20 lod silver. Jon Olsson hade 1601 4 tunnors utsäde, 1 häst samt 7 kor. Gården hade 1609 12 spannländ och 1 skålsland åker (1,9 hektar). Samma år har även sonen Olof Jonsson ett hushåll på gården. När en svensk armé reste genom socknen 1611 på väg till Piteå tog de Jon Olssons häst som var i skjutsfärd. Han krävde nu att få igen värdet som var 12 daler. År 1620 hade Jon Olsson och Philpus i Hedensbyn gett varandra ett slag i hastig mod så att blodvite uppstod. De fick vardera böta 3 mark.

Sonen Olof Jonsson (-1661) innehade hemmanet 1610, 1613-1640 samt 1646-1661. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga nästan alla år. År 1620 är mantalet på 3/4, 1628-1650 var det på 5/8. Brodern Johan Jonsson fanns på gården 1623.

Han var knekt 1623-1626. År 1623 var han landsknekt i Varuträsk. Det sistnämnda året hade Johan Jonsson en ko. I kyrkoräkenskaperna 1629 kallas han för Johan i Forsen. En tredje bror kan Anders Jonsson vara. Han var knekt 1642-1650 och lejd av Jakob Olsson i byn. År 1644 står att Per Jonsson var lejd 1643 av Olof Jonsson i byn. Han tjänstgör 1646 vid Piteå silververk. Ytterligare en bror kan Per Jonsson vara som var knekt 1649-1650.

Sonen Jon Olofsson (1622-1664) ägde gården 1639-1647. Under hans tid var mantalet på 5/8 och skatten var 1645 på 5 tunnor. Jon Olofsson fick 1650 böta 3 mark, 10 öre och 10 penningar för mökränkning. Erik Olsson som sannolikt var en bror till Jon Olofsson var knekt 1629. En tredje bror var Johan Olofsson som ägde hemmanet 1662-1680. År 1648 låg hemmanet i Gamla Falmark men gården hade en fäbod i Falmarksforsen där man även hade åker. Vid Falmarksforsen fanns även en kvarn. Mellan 1648 och 1664 flyttar hemmanet från Gamla Falmark och till Falmarksforsen.

Falmark nr 13. Sjöbotten

Per Nilsson som var en son till Nils Nilsson den äldre på Falmark nr 9 bröt ut en del ur broderns hemman 1586. Enligt Johannes Bureus bodde han i Sjöbotten. Per Nilsson ägde hemmanet 1586-1623. Åren 1589-1594 var han knekt under Per Olssons fänika. Han betecknas 1604-1606 som en gammal landsknekt. År 1599 hade Per Nilsson 6 tunnors utsäde, 10 kor, 3 kvigor, 1 tjur, 12 får, 6 unga får, 3 risbitar, 10 getter, 2 gamla svin, 2 unga svin samt 1 häst. Han fiskade 1604 strömming i havet. År 1605 hade han 1 häst som kronan rekvirerade. Den var värd 12 daler. Per Nilsson var nämndeman 1608. Gården hade 1609 6½ spannländ åker (1 hektar). Per Nilsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618 utan han kallas utfattig och tiggare. År 1620 står att Per Nilsson var blind och hade ingen ko. Mantalet var på 3/8. Per Nilssons hustru dog 1626 då "Gamle Per Nilsson" ger pengar till kyrkan.

Anders Ersson som sannolikt var en måg till Per Nilsson ägde hemmanet 1610 samt 1623-1640. År 1628 hade gården 3 spannländ åker. Mantalet var 1632-1635 på 9/16. Anders Ersson betecknas 1623 som gammal knekt. År 1630 fick Anders Ersson i Sjöbotten böta 3 mark för att han försummat sitt skjutshåll.

Sonen Olof Andersson finns på gården 1633. En bror är sannolikt Nils Andersson (1609-) som finns på gården 1637-1641. Det sistnämnda året blir han utskrivet till knekt för sin fars hemman. Brodern Erik Andersson (1622-) äger faderns hemman 1639-1640. Under hans tid är mantalet på 3/8.

Lilla Per Eriksson (1612-) var ägare till gården 1641-1650. Under hans tid var mantalet på 5/16 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. Per Eriksson var knekt 1635-1656. Han blev lejd av Nils Eriksson i byn. År 1635 fanns han på "danske reddan". Han tjänstgör 1646 vid Piteå silververk. Per Eriksson betecknas 1648 som gift soldat. Per Erikssons gård finns inte utsatt på 1648 års karta. Däremot finns hans fäbod i Sjöbotten utsatt. Per Eriksson dog 1656 vid Warszawas belägring.

Falmark nr 14. Gamla Falmark

Anders Olsson var ägare till hemmanet 1539-1573. År 1543 hade gården 8½ spannländ åker (1,4 hektar) samt 11 lass äng. På gården fanns 8 kor 1553. Gården var 1559 på 6½ markland. Hustru Cecilia (Sicilia) ägde gården 1571. Vid Älvsborgs lösen samma år hade

hon 1½ skålpund koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 10 får, 9 getter, 2 svin samt 1 häst för 11 mark. Egendomen värderades till 113 mark och 4 öre.

Sonen Erik Andersson var bonde på gården 1573-1575. Lasse Olsson innehar hemmanet 1576-1598. Sonen Anders Larsson ägde hemmanet 1599-1638. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 6 får, 2 unga får, 1 risbit, 5 getter samt 2 unga svin. Anders Larsson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor. På vintertinget 1602 uppbjöd han jord som han köpt av sin moster. Gården var 1609 på 4½ spannländ (0,7 hektar). Anders Larsson har endast kunnat betala Älvsborgs lösen för 1614. År 1620 betecknas han som utfattig och han har ingen ko. Mantalet är 1620 på ¼ och 1630 är det på 5/16. Gården hade 1628·5 spannländ åker. En son till Anders Larsson är sannolikt Nils Andersson som var knekt 1613-1618.

Brodern Lilla Olof Andersson (1607/1608-1685/1686) ägde gården 1632-1685. Åren 1632-1640 var mantalet på 5/16, 1642 på 31/643 och 1650 på 23/64. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 7 skäl. Olof Andersson fanns 1630 i Holmsvattnet där han möjligen var dräng. År 1644 blev bestämt vid roteringen att Lilla Olof Andersson och Mats Ersson skulle skaffa en karl till nästa mönstring annars skulle Mats Ersson gå ut som knekt. Anders Andersson som står för hemmanet i 1636 års tiondelängd kan vara en bror till Olof Andersson. År 1648 har Olof Andersson en fåbod i Sjöbotten. Sannolikt flyttar gården till Sjöbotten mellan 1648 och 1664.

En tredje bror kan Christier Andersson vara. Han var knekt 1623. En fjärde bror är sannolikt Per Andersson Skått. Han var knekt 1638 och fanns då i Greifswald. Åren 1646-1647 tjänstgör han vid Piteå silververk och är gruvsdräng i Nasafjäll. Jon Andersson blir knekt 1642 för sin bror Per Andersson och för Olof i Tjärn. Erik Andersson som fanns i byn 1629 kan ingå i brödraskaran. En annan bror kan den Lars Andersson vara som 1650 fick böta för mökränkning.

Falmark nr 15. Sjöbotten

Jon Fålsson äger en del av hemmanet 1539-1546. År 1543 hade han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 5 lass äng. Brodern Olof Fålsson äger en del från 1539 och från 1547 äger han hela hemmanet. Han är ägare till 1565. Olof Fålsson hade 1543 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 4 lass äng. På gården finns 1553 10 kor. Hemmanet uppgår 1559 till 5 markland och 2 öresland.

Sonen Olof Olsson var bonde på gården 1565-1566. Hustru Cecilia (Cicilia, Sicilia, Cisel) ägde hemmanet 1567-1571 samt 1574. Erik Olsson som sannolikt var en bror till Olof Olsson innehade hemmanet 1569-1603 samt 1607. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund koppar, 4 kor, 2 kvigor om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 12 får och getter, 1 svin samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 82 mark och 4 öre. År 1599 hade Erik Olsson 2½ tunnas utsäde, 9 kor, 3 kvigor, 8 får, 5 unga får, 2 risbitar, 3 getter, 3 gamla svin, 2 unga svin, 1 sto samt 2 lod silver. Han ägde 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 5 kor.

Sonen Olof Ersson ägde gården 1604-1630. Gården hade 1609 5½ spannländ åker (0,9 hektar). Olof Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som en fattig man som har 2 kor. Mantalet är 1620-1628 på 3/8.

Sonen Anders Olsson ägde hemmanet 1630 då mantalet var på 7/32. Han var knekt 1613-1629. År 1623 var han korpral och 1626 rustmästare. Han har ett litet hemman 1625-1629 som hade 3 spannländ åker 1628. Anders Olsson dör 1629-1630. En bror till honom kan Jon Olsson vara. Han togs ut till knekt 1633. Ytterligare en bror kan Lars Olofsson vara som står för hemmanet i 1640 års rökantalslängd.

Gården ägs 1629-1644 av hustru Judit som betecknas som knektänka. Mantalet är 1632-1640 på 7/32 och 1642 är det på 5/16. En bror till Anders Olsson är sannolikt Erik Olofsson som finns i byn 1628-1633. En tredje bror kan Jon eller Johan Olofsson vara. Han var knekt 1633-1635. Det sistnämnda året rymde han från soldattjänsten i Preussen. Tidigare under 1635 hade han varit ”på danska redden”.

Lars Nilsson (-1680) äger gården 1643-1680. Under hans tid var mantalet på 5/16 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. År 1648 ligger gården i Sjöbotten.

Falmark nr 16. Gamla Falmark

Olof Nilsson var bonde på gården 1539-1560. År 1543 hade gården 11½ spannländ åker (1,8 hektar) samt 16 lass äng. På gården fanns 1553 16 kor. Olof Nilsson var nämndeman 1539-1558 samt landsköpman 1549-1564. År 1554 betalade han tull på skinnvaror vilka uppgick till 1½ timmer harskinn. Gården var 1559 på 8 marklånd och 6 öreslånd.

Sonen Nils Olsson ägde hemmanet 1561-1584. På sommartinget 1561 fick han böta 2 mark för ”åverkan”. Nils Olsson var nämndeman 1562. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund och 5 mark koppar, 8 kor, 1 kviga om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 9 får, 1 svin samt 1 sto för 11½ mark. Egendomen värderades till 118 mark och 3 öre.

Sonen Mats Nilsson innehade gården 1585-1623. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 12 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 12 får, 2 unga får, 3 risbitar, 10 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 6 lod silver. Mats Nilsson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 6 kor. Gården hade 1609 9½ spannländ åker (1,5 hektar). Samma år hade Mats Nilssons måg Anders Olsson ett eget hushåll på gården. Mats Nilsson hade betalat Älvsborgs lösen 1618 då han hade en piga. Mantalet var 1620 på 7/8. Mats Nilsson var nämndeman 1585-1586 samt 1614.

En bror till Mats Nilsson kan Lars Nilsson vara. Enligt Johannes Bureus var han gift med Britta Hansdotter, en dotter till Hans Andersson på Bureå nr 6. Makarna hade barnen Cecilia som var gift med Hans Nilsson i Myckle, Kerstin, Margareta och Nils.

Mats Nilssons måg Anders Olsson ägde gården 1610 samt 1613-1638. Han hade betalat Älvsborgs lösen 1613-1617 och han hade en piga alla åren. Åren 1628-1630 var mantalet på 5/8. Anders Olsson var knekt 1621-1623. Det sistnämnda året lejde han Olof Andersson i sitt ställe. Anders Olsson betecknas 1630 som utgammal.

Sonen Stora Olof Andersson (1600-1686) ägde gården 1631-1686. Åren 1632-1640 var mantalet på 5/8 och 1642-1650 var det på 43/64. Skatten var 1645 på 5 tunnor och 3 skäl. År 1624 var Olof Anderson knekt och han tycks ha gått ut för sin far Anders Olsson. Men han betecknas som sjuk samma år och verkar ha återvänt hem. Hemmanet har 1648 en fäbod i Sjöbotten. Sannolikt har hemmanet flyttat till Sjöbotten mellan 1648-1664.

Per Andersson som var knekt 1631-1638 var sannolikt en bror till Olof Andersson. När han blev utskreven till knekt fanns han i Bodan, troligen som dräng. År 1638 vistades Per Andersson i Greifswald. Han blev förlamad och skickades hem. En tredje bror han Johan Andersson vara. Han var knekt 1636. Erik Andersson som var knekt 1645 kan ingå i brödraskaran.

Falmark nr 18. Sjöbotten

Per Olsson var bonde på gården 1546-1555. År 1546 kallas han för förökad nybonde. Troligen var hemmanet nybildat 1546. Per Olsson fiskade 1553-1555 i Steningsträsket

(Brenne tresk) och i Röjnoret (Rödhe noridt). Sjöarna ligger strax öster om järnvägssamhället Bastuträsk. Åren 1556-1557 fiskade Olof Ersson på Myckle nr 6 i sjöarna.

Hustru Lussi ägde gården 1553 samt 1557-1570. På gården fanns 1553 2 kor. Gården var 1559 på 1½ markland och 3 öresland. Olof Antonsson ägde gården 1570-1590. Han kom sannolikt från Kusmark nr 8 som han ägde 1556-1557 samt 1562-1565. Åren 1591-1595 bor han på Sunnanå nr 5. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Antonsson 8 mark koppar, 4 kor, 4 får samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 54 mark. På vintertinget 1582 fick Olof Antonsson böta 6 mark för snatteri. På sommartinget 1584 blev han åtalad för att ha gjort enfalt hor med sin "legokona". De blev benådade från dödsstraff men han skulle ge 40 mark och hon 20 mark. Men tillsammans gav de 50 mark.

Lasse Östensson ägde hemmanet 1591-1598. Enligt Johannes Bureus var han gift med Rådgerd Karlsdotter, en dotter till Karl Mosesson på Bureå nr 8. Lasse Östensson var sannolikt en son till Östen Clemetsson på Falmark nr 1. Lasse Östensson och Rådgerd hade barnen Clemet Larsson i Falmark, Kälug som var gift med Nils Hansson i Bureå, Anna som var gift med Jon Jakobsson Skraddare i Uppsala, Per, Karl, Nils, Moses och Margareta. Lasse Östensson fanns i byn redan 1577, enligt registret över unga män.

Sonen Clemet Larsson var ägare till gården 1599-1622. År 1599 hade han 7 tunnors utsäde, 14 kor, 3 kvigor, 1 tjur, 20 får, 9 unga får, 4 risbitar, 10 getter, 2 gamla svin, 3 unga svin, 2 hästar samt 40 lod silver. Clemet Larsson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. Gården hade 1609 10 spannländ åker (1,6 hektar). Clemet Larsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1614-1618 utan endast för 1613. År 1620 beskrivs han som en utfattig och sängliggande krympling. Han har en ko. Mantalet var 1620 på ½. En son till honom kan den Per Clemetsson vara som fanns i Holmsvattnet enligt 1633 års roterings- och utskrivningslängd.

Olof Nilsson äger gården 1623-1630. Under hans tid var mantalet på ½. År 1630 fick Olof Nilsson i Sjöbotten böta 3 mark för att han hade försummat sitt skjutshåll. Lilla Per Nilsson (1577-1652) ägde gården 1631-1652. Under hans tid var mantalet på ½ och skatten var 1645 på 4 tunnor. Gården låg 1648 i Sjöbotten. År 1629 hade han frihet från knektutskrivning på grund av gruvan i Kägeträsk. Sonen Hans Persson var knekt 1643-1648. Han gick ut för Lars Persson i Ursviken. Han kallas 1645 för Lilla Hans Persson. Han tjänstgör 1646 vid Piteå silververk. År 1647 finns Hans Persson "hemma i landet". Brodern Moses Persson äger gården 1652-1678.

Falmark nr 20. Sjöbotten. Löten

Nils Nilsson på Löten ägde hemmanet 1539-1573. År 1543 hade han 7½ spannländ åker (1,2 hektar) samt 10 lass äng. Enligt Johannes Bureus var Nils Nilsson gift med Mariet Hersedotter, en dotter till Herse Andersson på Bureå nr 6. Nils Nilsson bor enligt Bureus i Sjöbotten. Makarna har barnen Lussi som hade de oäkta barnen Jakob och Josef. Bägge flyttade söderut. Vidare Jakob, Britta, Ingrid, Karin och Mariet. År 1546 bryter Mats Nilsson ut en del av hemmanet som ligger i Gamla Falmark. Han är sannolikt en måg till Nils Nilsson. År 1553 finns det 4 kor på gården. Gården uppgick till 3 markland 1559.

Nils Nilsson var nämndeman 1539-1562 samt köpman 1549-1564. Nils Nilsson betalar 1554 tull på skinnvaror vilka bestod av 44 rävsinn och 4 harsinn. År 1559 erlägger han rysstull och han har handlat med ryssarna på Torneå marknad. Han var 1560 med egen skuta till Stockholm och lasten bestod av 4 skeppspund och 10 lispund gäddor, 3 tunnor sälspäck, 6 skeppspund och 19 lispund abborre och mört, 28 timmer gråskinn, 4 decker och 7 stycken

(47 st) stuthudar, 3 decker (30 st) kalvskinn, 26 decker och 7 st (276 st) bockskinn. Runt 1560 erlätter Nils Nilsson 6 mark i köpmanspengar vilket ger en omsättning på 200 mark. Nils kallas för Nils Klut i olika längder 1559-1573. I Stockholm fanns en borgare i början av 1500-talet som hette Hans Klut. Möjligen föreligger något släktskap mellan dem. I ett mindre antal längder kallas han för Nils Knutsson, troligen en felskrivning.

Hustru Mariet står för hemmanet i 1571 års bågaskattelängd. I längden över Älvsborgs lösen kallas hon hustru Margareta. Hon hade då 1½ skålpund koppar, 2 kor, 6 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 36 mark och 2 öre. Sedan försvinner hemmanet och det har sannolikt återgått till Mats Nilssons hemman. Sonen Jakob Nilsson får böta 3 mark på sommaringet 1578 för att han lockade en annan mans dräng. Jakob Nilsson hade enligt Bureus döttrarna Kristina och Agneta (Agnita).

År 1590 delar Mats Nilssons son Lasse Matsson faderns hemman. Hans del ligger i Sjöbotten och utgjorde förmodligen Nils Nilssons på Lötén hemman. Lasse Matsson ägde hemmanet 1590-1623. En Lasse Matsson finns i Storkåge i samband med Älvsborgs lösen 1571. Han har 50 lod silver, 500 mark i pengar, ½ skålpund tenn och 2 skålpund koppar. Egendomen värderades till 720 mark. Lasse Matsson i Storkåge kan vara identisk med denne Lasse Matsson vars bror Per Matsson är birkarl 1590.

Lasse Matsson hade 1599 3½ tunnors utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 12 får, 2 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 1 gammalt svin, 1 ungt svin, 1 häst samt 20 lod silver. År 1601 hade han 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 2 kor. På sommaringet 1606 fick Lasse Matsson böta 2½ mark för att han gett sin granne Nils Ersson "ett fulsår". Gården var 1609 på 5 spannländ och 1 skålsland åker (0,8 hektar). Lasse Matsson betalade Älvsborgs lösen 1613.

Sonen Mats Larsson (-1635) ägde gården 1614-1635. Han betalade Älvsborgs lösen 1614-1618. År 1620 beskrivs Mats Larsson som utfattig och han hade endast en ko. Samma år var mantalet på 3/8. Gården hade 1628 5 spannländ. Mantalet var 1630 på 5/16. År 1635 gick Mats Larsson ut som knekt. Han dog samma år i Stettin. En bror till Mats Larsson var sannolikt Hans Larsson som var knekt 1630. När han gick ut som knekt fanns han i Holmsvattnet, sannolikt som dräng. En tredje bror kan den Anders Larsson vara som stod för hemmanet i 1643 års tiondelängd. Mats Larsson hade sannolikt sonen Nils Matsson som nämns i 1627 års boskapslängd.

Mats Larssons änka Malin äger hemmanet 1636-1660. Hon beskrivs som en fattig knektänka. År 1643 hade hon små barn samt en ko. Under hennes tid är mantalet på 5/16 och skatten är 1645 på 2 tunnor och 4 skål. Per Ersson står för hemmanet 1638 samt 1640 i vissa längder. I mantalslängden från 1644 finns hustru Sara på gården. Enligt tiondelängden från 1649 så bor hustru Malin i Sjöbotten. Hennes gård finns inte utsatt på 1648 års karta. Däremot finns hennes fäbod i Sjöbotten utsatt.

Sonen Lars Matsson är knekt 1642-1644. Enligt roterings- och utskrivningslängden från 1642 och en rulla från 1644 har han gått ut för Stora Olof Andersson i byn. Lars Matsson kan vara identisk med soldaten Lars Stoor men han gick ut för Mats Persson i Falmark. År 1646 var han bergsknekt.

Falmark övriga

På vintertinget 1573 blev Britta (Berittha) dömd till döden för att hon hade bedrivit otukt med sitt syskonbarn. Hon blev benådad eftersom hon var liten. Hon gav 67 mark. Holger Holgersson var soldat i byn 1630. Tidigare hade han funnits i Hjoggböle och Kusmark. Per Mickelsson fanns i byn 1633.

HOLMSVATTNET

År 1543 finns det 3 hemman i byn varav ett är mycket litet. Efter 1569 finns det två gårdar i byn. Byn hade 1543 2,2 hektar åkermark, 1609 2,1 hektar varav 0,3 hektar var obrukad. År 1648 var åkermarken 5,2 hektar. Fiskevatten och kvarnar var 1543 skattlagda till 2 spannländ. År 1559 fiskar byn i hemträsket Holmsvattnet med 10 lagnar (nät). Skatten uppgick till 15 mark. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete och fiske. Det finns möjlighet till nyodling av åker. Åkern består av sandjord. På kartan finns även en ödegård markerad. Det rör sig sannolikt om gården som lades ner 1569. Äldre skrivformer: Holmeuatn (1539), Holmswatn (1543), Holmeswatnn (1547), Holmswatn (1557), Hoolswatnet (1581), Holmswatn (1600).

Litteratur: Lindmark, Elof: *Byarna Holmsvattnet och Sjöbotten med näraliggande nybyggen Istermyrleden, Sandviken, Långbacka, Wikdahl och Wikmyran*, Skellefteå 1983, 251 s. Duplic.

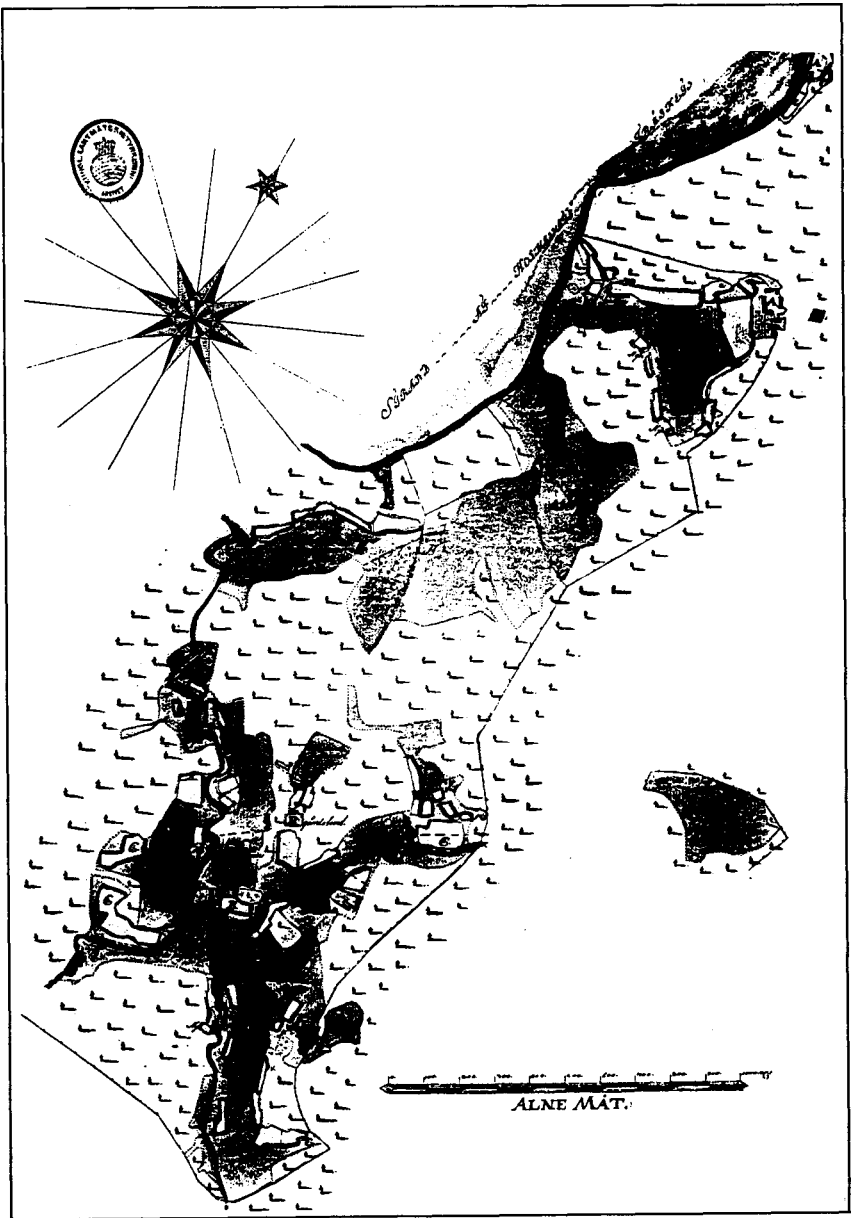
Holmsvattnet nr 1

Tomas Ersson var bonde på gården 1539-1564. Enligt Johannes Bureus var han gift med Märjet Svendsdotter, en dotter till Sven Olsson på Bäck nr 7. Makarna hade barnen Thorkel som vistades i hertig Karls fustendöme på grund av att han var kritisk mot Johan III:s katolskvänliga hållning i kyrkofrågor. Thorkel var sannolikt präst. Vidare sonen Erik i Holmsvattnet. År 1543 hade gården 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 9 lass äng. På gården fanns 1553 10 kor. Gården var 1559 på 6½ markland.

Sonen Erik Tomasson ägde hemmanet 1565-1606. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund och 5 mark koppar, 7 kor, 2 stutar om 2 år, 3 stutar om 1 år, 6 får, 2 svin samt 1 häst för 11 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 120 mark och 5 öre. År 1599 hade han 2½ tunnors utsäde, 10 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 8 får, 5 unga får, 3 risbitar, 1 gammalt svin, 2 unga svin samt 1 häst. Erik Tomasson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. År 1602 betecknades gården som öde.

Tomas Ersson var ägare till gården 1606-1628. Gården hade 1609 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Tomas Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig och han har en enda ko. Samma år är mantalet på 3/8. Tomas Ersson betecknas 1628 som utgammal.

Brodern Östen Eriksson var knekt 1613-1622. Han var ute i kriget 1613-1618. År 1622 bytte han ut sig i Stockholm mot Jon Ersson. Denne kan möjligen vara en bror. Han är knekt 1622-1624.

Karta 67. Holmsvattnet 1775. Storskifteskarta av Lars Wallmark. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A på kartan. Hemmanet nr 2 motsvaras på kartan av B och C.

Tomas Erssons son Per Tomasson (1597-ca 1645) ägde hemmanet 1628-1645. Under hans tid var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Per Tomasson var 1621 knekt i Tjärn. Sedan är han knekt åren 1641-1645. Han går ut för sitt eget hemman.

Per Tomasson dör 1645 i Dalarö (Dallehamnen). Brodern Erik Tomasson är knekt 1629 och han dör samma år i Marienburg i Preussen. Hustru Sigrid äger hemmanet 1646-1649. Per Tomassons son Anders Persson innehar gården 1648-1654. Under hans tid är mantalet på 3/8. Brodern Nils Persson är knekt 1643-1650. Han går ut för Mats Persson i byn. När han blev utskreven vistades han i Bodan, troligen som dräng.

År 1634 lejde Nils Eriksson i Holmsvattnet Per Karlsson på Sunnanå till knekt. Nils Eriksson var möjligen en son till Erik Tomasson. Nils Eriksson ägde hemmanet 1657-1662.

Holmsvattnet nr 2

Olof Ersson var ägare till hemmanet 1539-1577. År 1543 hade gården 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. På gården fanns 1553 11 kor. Gården var 1559 på 4½ markland och 2 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Ersson 20 mark i pengar, 2 skålpund koppar, 6 kor, 3 stutar om 2 år, 3 stutar om 1 år, 20 får, 10 bockar och getter, 2 svin samt två ston för 16 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 162 mark.

Sonen Jon Olofsson ägde gården 1566-1572 samt 1578-1603. På sommaringet 1584 blev Jon Olofssons dotter dömd till bålet för sina missgärningar då hon hade låtit lägga sig med sin syssling. Efterson hon var barnslig, hon var inte mer än 15 år, blev hon benådad till kungens goda behag. Hon fick lösa sitt liv med 60 mark. På vintertinget 1585 blev Jon Olofssons son åtalad för blodskam med Sven Björnssons legopiga i Yttervik. Han blev sak 9 mark samt 3 mark för lönskaläge. Han gav 8 mark. År 1599 hade Jon Olofsson 3½ tunnas utsäde, 14 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 14 får, 6 unga får, 4 risbitar, 10 getter, 1 gammalt svin, 1 ungt svin samt två hästar. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 6 kor.

Sonen Per Jonsson ägde gården 1604-1627. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Per Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han hade dräng under 4 år. År 1620 var gården på ½ mantal. Per Jonsson betecknas 1627 som gammal.

Sonen Jon Persson var 1627 landsknekt i Falmark. Brodern Mats Persson (1597-1666) innehade hemmanet 1628-1666. Gården hade 1628 7 spannländ åker. Mantalet var under hans tid på 7/16 och skatten var 1645 på 3 tunnor och 4 skäl. En tredje bror var Olof Persson som var knekt 1623. Han dog samma år i Mitau i Livland.

Holmsvattnet a

Olof Kettilsson ägde en liten gård 1543-1546 samt 1553. År 1543 hade gården 1 spannländ åker (0,2 hektar) samt 2 lass äng. På gården fanns 1553 2 kor.

Sonen Olof Olsson ägde gården 1547-1569. Gården var 1559 på 2 markland och 2 öresland. Efter 1569 försvinner spåren efter hemmanet. På kartan från 1648 finns en ödegård markerad i byn och det rör sig med stor sannolikhet om detta hemman. På tinget 1681 framkommer att Anders Eriksson i Svarttjärn i Lövångers socken hade 3 skålslands jord i Holmsvattnet. Det rör sig troligen om detta hemman. Enligt ett gammalt dombrev från 1505 var hemmanet i Holmsvattnet då skilt från Anders Erikssons hemman i Svarttjärn.

Holmsvattnet övriga

På vintertinget 1611 uppbjöd Lars Jonsson i Krokvattnet i Nysätra socken en myrång som han hade köpt av Erik Larsson i Holmsvattnet. Möjligen är namnet en felskrivning för Erik Tomasson. Peder Olofsson var knekt 1623-1624. År 1623 var han sjuk. Lars Månsson var knekt 1623 och dog samma år i Mitau i Livland. Olof Andersson fanns i byn 1630, enligt en längd. Men bynamnet är sannolikt felskrivet och Olof Andersson bodde sannolikt i Falmark.

BODAN

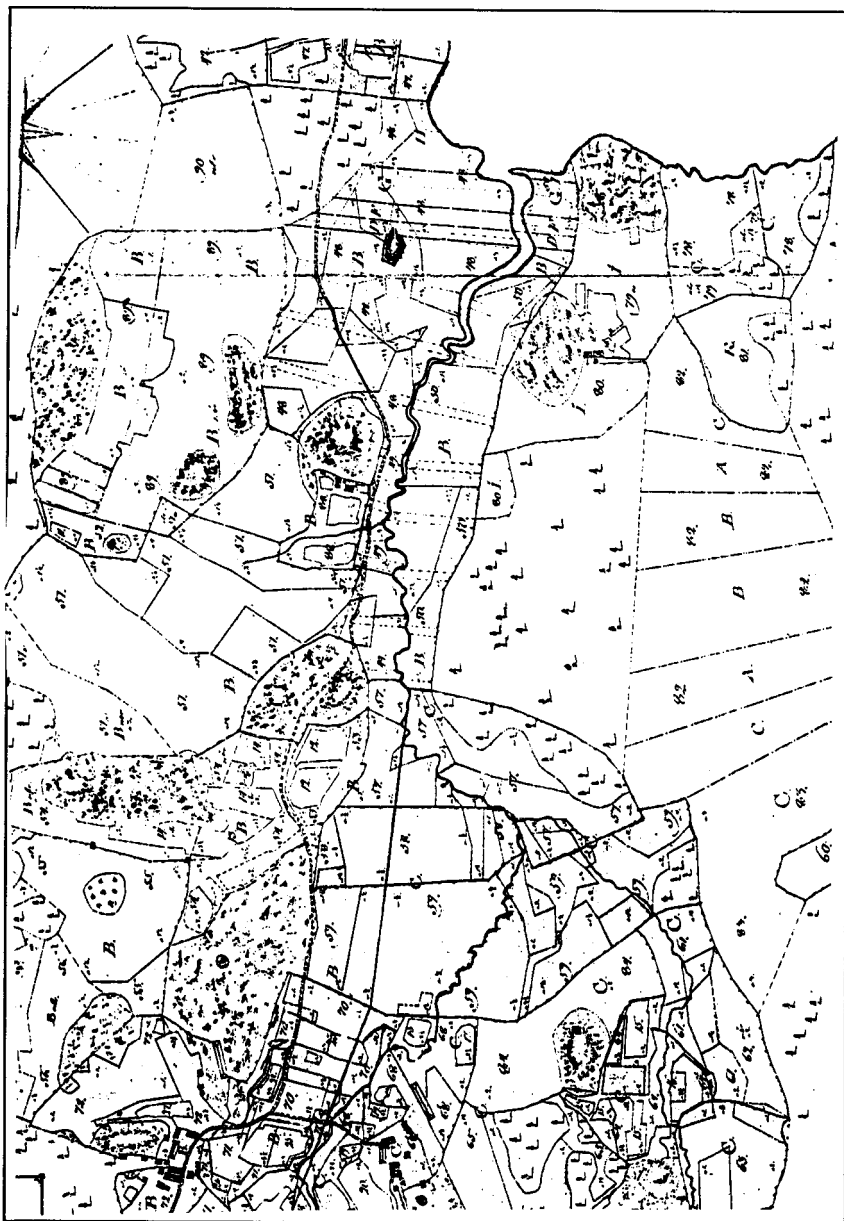
I byn finns det 3 hemman 1543. På 1590-talet finns ytterligare ett litet hemman. Efter 1601 är antalet nere på två. Byn hade 1543 3,8 hektar åkermark, 1609 1,8 hektar varav 0,5 var obrukad. Byn hade 1648 2,7 hektar åker. År 1543 var en notdräkt i ett fiskevatten skattlagt till 1 spannland. En bonde i byn fiskar på 1550-talet i 3 fjällträsk, nämligen Älgträsket (Elgiee tresk), Petikträsket (Pertyg tresk) och Granbergsträsket (Gren tresk). Byn hade 1559 hemträsket "Suapetresk", vilket sannolikt är ett äldre namn på Bodaträsket. Där fiskade man med en not och 15 lagnar (nät). Skatten uppgick till 15 mark. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete och fiske i träsket. Det finns möjlighet till nyodling av åker. Åkermarken består av sandjord. Bodaträsket skrivs "Boo Träsk". Äldre skrivformer: Bodom (1539), Bodom (1543), Bodanar (1547), Bodarna (1557), Boderna (1581), Boderne (1600). Bodan kallas för Bäckerboda i Alsens dödbok från 1698.

Litteratur: *Bodan - Orrbäcken: en by i utveckling*, red: Ruth Marklund, Skellefteå 1996, 288 s. ill.

Bodan nr 1

Erik Olsson var bonde på gården 1539-1566. Enligt Johannes Bureus var han gift med Lussi Andersdotter, som var en dotter till Anders Jonsson i Viken. Makarna "hade nog barn". Dottern Abluna var gift med Sven Olofsson som var fatbursknekt på Vik och Salsta, sannolikt i Uppland. Han hade vandrat mycket i främmande land enligt Bureus. Dottern Kälug var gift med Bertil Skeppare i Stockholm. De hade sonen Hendrick. År 1543 hade Erik Olsson 9 spannland åker (1,4 hektar) samt 18 lass äng. På gården fanns 1553 7 kor. Gården var 1559 på 6 markland och 6 öresland.

Sonen Olof Eriksson innehade hemmanet 1566-1588. Han är sannolikt identisk med den Olof Skräddare som på sommaringet 1553 fick böta ½ mark för ett slag (pust). Dessutom fick han ge 1½ mark till biskopen. På vintertinget 1562 fick Olof Skräddare böta 50 mark för otukt med Britta Björnsdotter i Drängsmark. Hon blev även dömd för en liknande händelse och blev sedan avrättad. Olof Skräddare var köpman 1559 i Kusmark och 1560 på Sunnanå. År 1565 är Olof Skräddare båtsman och han får skattefrihet detta år. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Eriksson 15 mark koppar, 5 kor, 3 får, 9 getter samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 80 mark och 5 öre. På vintertinget 1587 fick Olof Erikssons son böta 3 mark för lönskaläge med Anna i Norsjö.

Karta 68. Bodan 1800. Storskifteskarta av I. K. Strinnholm. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A på kartan (utanför kartbilden) och nr 2=B. Kartans övriga bokstäver är tillkomna efter 1650.

Hustru Karin ägde gården 1589-1592. Sonen Erik Olofsson var ägare till gården 1593-1627. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 6 kor, 2 ungnöt, 1 tjur, 4 får, 1 risbit, 2 getter, 1 ungt svin samt 1 häst. Erik Olofsson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 5 spannländ åker (0,8 hektar). Erik Olofsson var änpling 1611. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 förutom året 1617. År 1617 brann gården ner och Erik Olofsson förlorade allt han ägde. Erik Olofsson betecknas 1620 som utfattig. Samma år var mantalet på ½. Åren 1628 och 1630 betecknas Erik Olofsson som utgammal.

Sonen Östen Eriksson (1601-1673) ägde gården 1628-1673. Mantalet var 1628 på ½, 1630-1635 på 3/8, 1639-1642 på ½ och 1650 på 9/16 mantal. Skatten var 1645 på 4 tunnor. Östen Eriksson var nämndeman 1641-1650. Sonen Moses Östensson (-1645) var knekt 1645 och dog samma år i Stralsund. Brodern Jon Östensson ägde hemmanet 1674-1696.

Bodan nr 2

Jon Nilsson var bonde på gården 1539-1564. År 1543 hade han 11 spannländ åker (1,8 hektar) samt 22 lass äng. Han är kyrkvård 1544. Jon Nilsson gav 12 öre till kyrkan 1550. År 1552 är han sexman och 1553-1557 är han nämndeman. Efter 1551 har Bodan a lagts under hemmanet. På gården fanns 1553 16 kor. Gården var 1559 på 13 markland och 5½ öresland. Sonen Nils Jönsson fiskar 1553-1557 i Älgträsket (Elgiee tresk), Petikträsket (Pertyg tresk) och Granbergsträsket (Gren tresk) tillsammans med Jon Persson i Medle och Anders Olsson i Långträsk. Anders Olsson var inte med 1554-1557. År 1554 fick de 127 kg gädda och abborre. Nils Jönsson bryter 1563 ut en del ur hemmanet som sannolikt är Bodan a.

Brodern Erik Jonsson ägde gården 1563 samt 1565-1598. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 1 stut om 1 år, 14 får samt 1 häst om 10 mark. Egendomen värderades till 82 mark och 2 öre.

Sonen Anders Ersson innehade hemmanet 1599-1627. År 1599 hade han 7 tunnors utsäde, 5 kor, 2 ungnöt, 3 får, 2 getter och 1 sto. Anders Ersson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Anders Ersson betecknas som husman 1604-1606. Gården hade 1609 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 2 spannländ i linda (0,3 hektar). Anders Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig och han har ingen ko. Samma år var mantalet på 1/4.

Sonen Håkan Andersson (1579-) är bonde på gården 1628-1651. Mantalet var 1628-1635 på 1/4, 1639-1650 på 5/16. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. År 1614 hade Håkan Nilsson i Bodan försummat sitt skjutshåll och han fick böta 2 mark. Troligen är Nilsson en felskrivning för Andersson. Brodern Klemet Andersson var knekt 1629-1638. Han fanns 1629 i Marienburg i Preussen. År 1638 var han i Stralsund och i Greifswald. Han blev förklarad samma år och hemskickad till Sverige. Brodern Nils Andersson var knekt 1613-1618 och han var ute i kriget hela tiden. Brodern Lars Andersson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm.

Håkan Anderssons son Anders Håkansson var knekt 1644-1650. Han gick ut för sin fars hemman. Han blev knekt i Rönnbäcken. År 1646 var han i Stralsund men kom senare under året tillbaka till Sverige med flottan. Han hade blivit sjuk på skeppet och blev hemskickad.

Bodan a

Anders Unesson var bonde på gården 1539-1549. År 1543 hade gården 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 8 lass äng. Sonen Erik Andersson ägde gården 1551. Efter 1551 försvinner

spåren efter hemmanet och det tycks ha lagts under Bodan nr 2. På sommaringet 1553 blev Erik Andersson dömd till galgen för tjuveri. Han hade tagit 2½ mark. Erik Andersson blev benådad och fick böta 30 mark.

Jon Nilssons son Nils Jönsson på Bodan nr 2 bryter ut en del av hemmanet 1563 som kan vara hemmanet a. Nils Jönsson äger gården 1563. Hustru Lussi eller Lucia äger gården 1565-1572.

Sonen Mats Nilsson är ägare till hemmanet 1571-1586. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 1 år, 9 får, 1 svin samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 71 mark och 2 öre. Kerstin änka äger gården 1587-1601. År 1599 hade hon 2 tunnors utsäde, 4 kor, 1 ungnöt, 1 får samt två getter. Efter 1601 försvinner spåren efter hemmanet.

Bodan b

Anders Persson äger ett litet hemman 1591-1598. Hustru Malin äger gården 1599-1600. År 1599 hade hon 2 tunnors utsäde, 3 kor, 2 får, 3 getter samt 1 sto. Efter 1600 försvinner spåren efter gården.

Bodan övriga

Mats Jönsson var knekt i byn 1624. Han var en bror till Olof Jönsson i Tuvan. Peder Olsson var trumslagare i Bodan 1645. Uppgiften kan möjligen syfta på Bodan i Lövångers socken. Olof Olsson var bergsknekt 1646. Johan Olsson var knekt i Ragvaldsträsk 1647. Han var lejd dels av hustru Margareta i Gummark, dels av Nils Östensson i samma by. Möjligen hade han varit dräng i Bodan.

RÖNNBÄCKEN

Gårdarna i Rönnbäcken redovisas under Tjärn för 1500-talet. Först i början av 1600-talet uppträder bynamnet Rönnbäcken i vissa längder. I byn fanns två hemman under perioden. Byn hade 1543 1,8 hektar åkermark, 1609 2,7 hektar, 1648 2 hektar och 1700 4 hektar varav 0,8 hektar var obrukad. Två bönder i byn fiskar på 1550-talet i 5 fjällträsk, nämligen Sandträsket och Järvträsket vid Glommerträsk i Arvidsjaurs nuvarande kommun, vidare i Stavträsket och i två Småträsk. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till skog och utmark samt gott fiske i havet. Äldre skrivformer: Rönnbärg (1604-1606), Rönebergh (1607), Rönnbäcken (1611), Rönebäcken (1613), Rönberget (1622), Rehnbäcken (1623), Röönbäcken (1627).

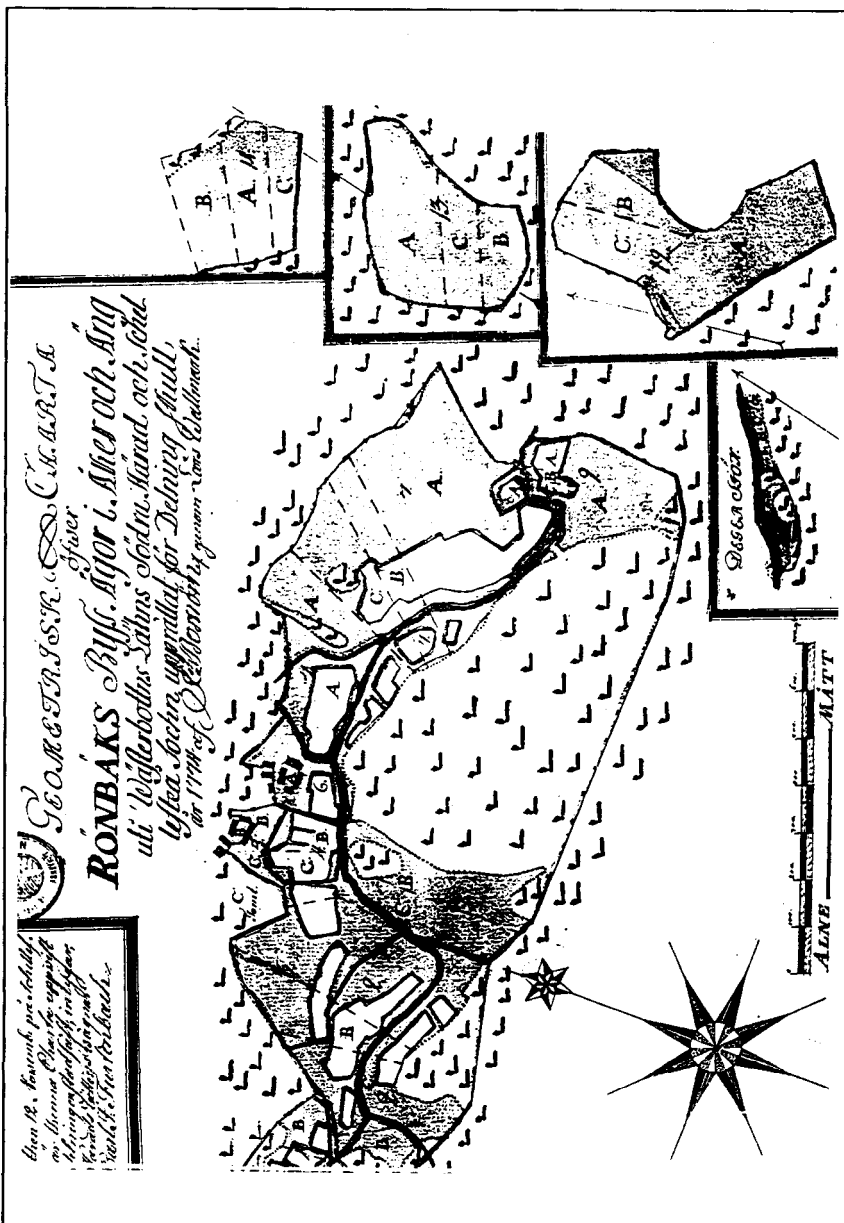
Rönnbäcken nr 1

Jon Larsson var bonde på gården 1539-1574. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. Jon Larsson var kyrkvärd 1549. På gården fanns 6 kor 1553. Jon Larsson fiskade 1553-1557 i Sandträsket och Järvträsket vid Glommerträsk i Arvidsjaurs nuvarande kommun. Åren 1553-1555 fiskade han tillsammans med Christiern Olsson i Stämmingsgården. De fick 1554 152 kg gädda och abborre. Gården var 1559 på 3½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Larsson 1 skålpund koppar, 5 kor, 1 kviga om 1 år, 12 får och getter, 1 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 85 mark.

Sonen Lasse Jonsson ägde gården 1566-1621. År 1585 var han nämndeman. Ägaren heter 1590 Jon Jonsson, det är möjligen en felskrivning för Lasse Jonsson. År 1599 hade Lasse Jonsson 6 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 7 får, 4 unga får, 3 risbitar, 8 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Han hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 sto samt 3 kor. Sonen Jon Larsson hade 1609 ett eget hushåll på gården. Samma år hade gården 7 spannländ och 3 skålsländ åker (1,2 hektar). Lasse Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618.

Sonen Jon Larsson var ägare till hemmanet 1602-1603 samt 1610-1627. År 1620 var mantalet på 5/8. Jon Larsson dog sannolikt 1628 då hustru Margareta gav pengar till kyrkan efter mannen. En bror till Jon Larsson var Erik Larsson som fanns på gården 1621.

Hustru Margareta ägde gården 1628-1641. Under hennes tid var mantalet på ½. Sonen Lars Jonsson var bonde på gården 1640-1678. Under hans tid var mantalet på ½ och skatten var 1645 på 4 tunnor. År 1640 blev Lars Jonsson uttagen till knekt men hans bror Anders Jonsson gick ut för honom. Anders Jonsson var knekt 1640-1646. År 1646 var han bergsknekt. Jon Jonsson gick 1647 ut för sin bror. Han var knekt fortfarande 1648.

Karta 69. Rönnbäcken 1774-1775. Storskifteskarta av J. Boström och Lars Wallmark. Hemmanet nr 1 i utgåvan är C på kartan (utanför kartan). Utgåvans nr 2 är A och B på kartan.

Rönnbäcken nr 2

Lasse Ersson var bonde på gården 1539-1561. År 1543 hade han 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 20 lass äng. På gården fanns 3 kor 1553. Gården var 1559 på 6 markland.

Erik Påvelsson ägde gården 1560-1601. Han kan ha varit en brorson till Lasse Ersson. En sådan fanns på gården 1557. Tidigare under 1550-talet bodde en bror på gården. Han kan då ha hetat Påvel Ersson. Erik Påvelsson fiskade 1557 i Stavsträsket och i två Småträsk, sannolikt Västra och Östra Småträsk, tillsammans med Clemet Olsson i Stämninggården. Sjöarna ligger söder och väster om Jörns samhälle. År 1610 fiskade Erik Påvelsson i Sandträsket (Sannersjö) och i Järvträsket (Järffueträsk) vilka låg intill Glommerträsk i Arvidsjaurs nuvarande kommun. Erik Påvelsson skattade för 12 mark gädda och 1 skålpund abborre. Uppgifterna om detta fiske torde härröra från tiden kring år 1600.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Erik Påvelsson 1 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 2 stutar om 1 år, 15 får, 1 svin samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderades till 89 mark och 3 öre. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 8 får, 5 unga får, 4 risbitar, 8 getter, 1 gammalt svin, 1 häst samt 6 lod silver. Erik Påvelsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor.

Anders Andersson ägde gården 1602-1621. Gården hade 1609 9 spannländ och 3 skålsländ åker (1,5 hektar). Anders Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 var mantalet på 2/3. Hustru Lucia äger gården 1622. I 1623 års tiondelängd står Anders Andersson kvar som ägare.

Jon Ersson (1586/1587-1662) var ägare till hemmanet 1624-1654. Han kan vara en son till Erik Påvelsson. Under hans tid var mantalet på 9/16 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 4 skål. Anders Anderssons son Anders Andersson (1623-1690) fanns på gården 1639. Han ägde hemmanet 1657-1684.

Rönnbäcken övriga

Anders Olofsson var knekt 1623-1624. Moses Hansson var landsknekt 1628. Olof Persson var knekt 1642 och han gick ut för Per Tomasson i Holmsvattnet. Han var bergsknekt samma år. Dessa knektar kan ha varit drängar i byn.

TJÄRN

År 1543 fanns det 4 hemman. Ett femte hemman tillkom 1558 och genom en hemmansdelning 1633 får byn sitt sjätte hemman. Byn hade 1543 5,1 hektar, 1609 7,1 hektar, 1648 7,6 hektar och 1700 13 hektar varav 2,2 hektar var obrukad.

Flera bönder i byn jagar säl i havet. År 1561 fångar man säl vid Bredskär (Breede skeer) vid Skellefteälvens mynning. Samma år fångar man även säl vid Skelleftenäset dvs. dagens Näsudden. Byn bedriver även strömmingsfiske i havet. År 1559 betraktas havet som byns hemträsk. Där fiskar man med not och får ge 1 lispund torr fisk i skatt. 3 bönder i byn fiskar på 1550-talet i 3 fjällträsk, nämligen i Djupträsket (Diupe tresk), Ålsån (Olffz ånn) samt Storträsket vilka ligger i Jörns socken. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete och fiske. Man har god åker och äng vilken mest består av sandjord. Det finns möjlighet till nyodling. Genom byn går "stora allmänvägen" mellan Umeå och Torneå. Äldre skrivformer: Kernen (1539), Kerneen (1543), Kernenn (1547), Kiernen (1557), Tiernan (1581), Tiernen (1600).

Litteratur: *Tjärns by*, red: Kerstin Lindgren, Artemis, Skellefteå 1993, 328 s. ill.

Tjärn nr 1

Per Jonsson var bonde på gården 1539-1563. Per Jonsson var nämndeman 1539. År 1543 hade han 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 20 lass äng. På gården fanns 1553 8 kor. (Det står felaktigt i längden Per Andersson). Gården var 1559 på 4½ markland. År 1556 jagade Per Jonsson säl tillsammans med Anders Jonsson samt Olof Persson som kan ha varit en son. Olof Persson var inte med 1557. År 1558 jagade Per Jonsson och Anders Jonsson. De hade en båt och 2 nät. Fångsten bestod av 2 sälar. Per Jonsson fiskar 1553 och 1557 i Djupträsket (Diupe tresk) och Ålsån (Olffz ånn) tillsammans med Karl Nilsson i Storkåge och Jöns Östensson i Medle. Sjöarna ligger i Jörns socken. Åren 1556-1557 fiskade Per Jonsson i Storträsket i Jörns socken tillsammans med Olof Jonsson i Kågeträsk och Anders Larsson i Tjärn.

Sonen Anders Persson ägde gården 1564-1584. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark koppar, 3 kor, 5 får samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 40 mark och 5 öre.

Sonen Lilla Jon Andersson var ägare till hemmanet 1585-1625. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 5 kor, 5 får, 3 unga får, 6 getter, 1 gammalt svin samt 1 sto. Jon Andersson hade 1601 1 tunnors utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården hade 1609 4 spannländ och 3 skålländ åker (0,7 hektar). Jon Andersson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1615 eftersom han var i Lövånger då. Han har betalat 1616-1618.

Sonen Anders Jonsson ägde gården 1609 samt 1612-1620. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614 men inte övriga år. Åren 1616-1617 beskrivs han som tiggare. Mantalet var 1618 på 1/3. År 1620 berättas att Anders Jonsson var oförmögen. Hans bror Per Jonsson har brukat jorden men inte betalt resterna i Älvsborgs lösen. På tinget 1623 kom ett mål upp med Anders Jonsson i huvudrollen. Han hade 6 barn med sin hustru. På grund av stor fattigdom tvingades han ta en drängplats hos Hans Eriksson i Myckle, där han tjänade i 3 år. Hustrun brukade jorden som hade ett utsäde av 3 fjärdingar. Hon levde i stor fattigdom. Anders Jonsson kom i lägersmål med husbondens piga Ödgerd som blev havande. Paret beslöt då att rymma. Vid permässotid rymde de till Arnäs socken i Ängermanland. Där fick de tjänst hos Israel i Bygdene. Anders och Ödgerd sade att de var gifta. Vid Mikaeli tid födde hon barnet och på hösten 1622 bekände de vad som hade hänt. De blev fångslade och sända till Skellefteå. I Skellefteå blev de dömda till döden men Anders Jonssons hustru bad för dem. Målet överlämnades till hovrätten där de torde ha blivit benådade från dödsstraff.

Anders bror Per Jonsson ägde hemmanet 1621-1628 samt 1630. Mantalet var 1628 på ¼ och 1630 på 11/32. Per Jonsson var landsknekt i Böle 1628. Hustru Karin äger gården 1629-1637. Per Jonssons bror Olof Jonsson brukade hemmanet 1636-1640. Han är sannolikt identisk med den Olof Jonsson som var knekt 1613-1618 och hade varit ute i kriget hela tiden. År 1620 var han profoss. I tiondelängderna från 1644-1645 finns Per Olofsson som ägare. Han kan ha varit en son till Olof Jonsson.

Anders Jonssons son Jon Andersson var knekt 1631-1638. När han blev knekt fanns han i Böle, sannolikt som dräng. År 1638 vistades han i Greifswald. En bror till honom kan Jakob Andersson ha varit. Han var knekt 1624.

Jon Persson (1622-1675) ägde gården 1639-1675. Under hans tid var mantalet på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnors och 6 skåll. Brodern Anders Persson var knekt 1643-1650. Han gick ut för sin bror Jon Persson. När han gick ut som knekt fanns han i Böle, sannolikt som dräng.

Tjärn nr 2

Hindrick Persson var bonde på gården 1539-1548. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) och 9 lass äng. Enligt Johannes Bureus var han gift med Britta Andersdotter som var en dotter till Anders Jonsson i Viken. Bureus skriver: "Hade nog barn, alle döde, trhe giften".

Sonen Per Hindersson ägde gården 1549-1573. År 1553 hade han 3 kor. Gården var 1559 på 4½ marklånd. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Hindersson ½ skållpund koppar, 3 kor, 1 kviga om 1 år, 12 får, 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 56 mark.

Sonen Olof Persson var ägare till hemmanet 1574-1601. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 7 får, 4 unga får, 4 risbitar, 5 getter samt 1 sto. Olof Persson hade 1601 2½ tunnors utsäde, 1 sto samt 3 kor. Nils Persson som kan vara en bror till Olof Persson fick på vintertinget 1577 böta 1½ mark för lönskaläge.

Olof Perssons son Per Olsson innehade gården 1602-1632. Gården hade 1609 6 spannländ åker (1 hektar). Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs Per Olsson

som utfattig och han har en ko. År 1620 var mantalet på 1/3 och 1628-1630 på 3/8. Per Olsson betecknas 1628 som utgammal.

Sonen Olof Persson (1597-1682) ägde gården 1629-1657. Under hans tid var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. År 1629 blev Olof Persson uttagen till knekt. Han vistades då i Böle sannolikt som knekt. Han verkar dock inte ha gått ut som soldat. Han tjänstgjorde 1637 vid Piteå silververk.

P

Bomärke 1637.

År 1642 betecknas Olof Persson som utfattig och sjuklig. Han hade då 4 kor.

Tjärn nr 3

Hemmanet bildas 1558. Måns Jakobsson eller Jåpsson ägde hemmanet 1558-1585. Gården uppgick 1559 till 4½ markland. Hemmanet kan vara utbrutet ur flera hemman. Hemmanet nr 5 minskar i areal 1543-1559 med 2 markland. Men det gör även hemmanet nr 1 som minskar med 1½ markland. Hemmanet nr 4 minskar med drygt 1 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Måns Jakobsson 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 12 får samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderades till 95 mark.

Sonen Anders Månsson var ägare till gården 1586-1620. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungnöt, 6 får, 2 risbitar, 3 getter, 2 unga svin, 1 häst samt 5 lod silver. Anders Månsson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar). Samma år hade sonen Måns Andersson ett eget hushåll på gården. Anders Månsson var nämndeman 1604 och 1615. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga nästan varje år. Mantalet var 1620 på 5/8. Hustru Anna, Anders Månssons hustru gav 1637 pengar till kyrkan efter mannen.

Sonen Måns Andersson (1581-) ägde hemmanet 1610 samt 1621-1639. Under hans tid var mantalet på 9/16. En bror till honom var Clemet Andersson som var knekt 1623-1624.

Hustru Kerstin ägde gården 1640-1647. Under hennes tid var mantalet på 9/16 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. Sonen Anders Månsson var knekt 1633-1635. Han dog i Stettin 1635. Brodern Olof Månsson var knekt 1645 och dog samma år utanför Köpenhamn, sannolikt på havet. Hemmanet togs över av dottern och mågen. De finns upptagna i mantalslängden för 1647. Lars Olofsson äger gården 1647-1682. Han kom möjligen från Storkåge nr 19. År 1650 var mantalet på 9/16.

Tjärn nr 4

Anders Jonsson var bonde på gården 1539-1571. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 22 lass äng. På gården fanns 1553 7 kor. År 1556 jagade Anders Jonsson säl tillsammans med Per Jonsson och Olof Persson i byn. Anders Jonsson jagade 1557-1558 med Per Jonsson och det sistnämnda året hade de en båt och 2 nät. Fångsten bestod av 2 djur. Hemmanet var 1559 på 5 markland och 6 öresland.

Sonen Stora Jon Andersson ägde gården 1566-1604. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 1 år, 14 får samt häst och sto för 15 mark. Egendomen värderades till 105 mark. Jon Andersson var nämndeman 1579-1602 och sexman 1593. År 1599 hade han 14 tunnors utsäde, 15 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 1 tjur, 12 får, 4 unga får, 3 risbitar, 8 getter, 2 gamla svin, 1 ungt svin, 1 häst, 1 sto samt 20 lod silver. Jon

Andersson hade 1601 4 tunnors utsäde, 1 häst och 9 kor. År 1604 fiskar han strömning tillsammans med Nils Larsson i byn. Hustru Ingeborg fanns i byn 1611 enligt kyrkans räkenskaper. Troligen var hon änka efter Jon Andersson.

Brodern Per Andersson äger hemmanet 1604-1620. Gården har 1609 11 spannländ åker (1,8 hektar). Samma år har mågen Jakob Larsson ett eget hushåll på gården. Mågen Jakob Larsson (före 1577-1652) är ägare till hemmanet 1607-1641. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga hela tiden. År 1620 är mantalet på 7/8, 1628 på 3/4, 1630-1635 på 21/32. Jakob Larsson betecknas 1630 som utgammal och 1637 som varande över 60 år gammal. År 1631 hade Jakob Larsson drabbats av vådeld och han begärde uppskov med skatten. Han hade mist gården. Hemmanet uppgick till 11½ spannländ.

Sonen Lasse Jakobsson nämns i 1631 års tiondelängd. Anders Hansson står för hemmanet 1631-1632. Länsmannen Nils Ambrosiusson från Bureå nr 3 äger hemmanet 1639-1640 samt 1642. Mantalet var då på 21/32. Nils Ambrosiusson var även postbonde under den här tiden. År 1640 hade han postdrängarna Tomas Jonsson, Anders Philipsson och Jon Olofsson. Nils Ambrosiusson blev 1641 dömd för okvädingsord. Han fick böta 8 öre. På samma ting blev han åtalad för dölsmål. Han fick böta 3 mark, 10 öre och 16 penningar.

Nils Andersson (-1695) ägde hemmanet 1639-1675. Han var gift med Jakob Larssons dotter Kerstin. År 1650 var mantalet på 21/32 och skatten var 1645 på 5 tunnor och 2 skäl. Nils Andersson tjänstgjorde 1637 vid Piteå silververk.

 Bomärke 1637.

Tjärn nr 5

Lasse Persson var bonde på gården 1539-1573. År 1543 hade gården 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 40 lass äng. På gården fanns 1553 10 kor. Hemmanet bestod 1559 av 9 markländ åker och äng. Vid Älvsborgs lösen hade Lasse Persson 10 lod silver, 2 skålpund koppar, 5 kor, 10 får, 7 getter samt 1 sto för 5 mark. Gården värderades till 131 mark och 2 öre. Sonen Anders Larsson fiskade 1556-1557 i Storträsket i Jörns socken tillsammans med Anders Jönsson och Olof Jonsson i Kågeträsk samt Peder Jönsson i Tjärn. På sommaringet 1557 blev Anders Larsson åtalad för slagsmål och helgdagsbrott. Han gav 6 mark. På sommaringet 1573 fick han böta 11 mark för mökränkning. En bror var Märten Larsson som var knekt 1562.

En tredje bror var Per Larsson som ägde hemmanet 1566-1571. En fjärde bror var Nils Larsson som var ägare till gården 1574-1613. På sommaringet 1567 fick han böta 4 mark för jungfrukränkning med Olof Svenssons dotter i Yttervik. På vintertinget 1573 fick Nils Larsson böta 13½ mark för jungfrukränkning. På vintertinget 1578 fick Sigrid i Medle böta för att hon låtit belägra sig och kränkt sin jungfrudom av Nils Larsson. Nils Larsson var köpman 1586-1588 samt länsman 1598. Dessutom var han nämndeman 1604. År 1592 hade han lite jord i Gårdsmark. Nils Larsson hade 1599 15 tunnors utsäde, 13 kor, 1 kviga, 1 tjur, 9 får, 4 unga får, 2 risbitar, 4 getter, 2 gamla svin, 2 unga svin, 2 ston samt 20 lod silver. Han hade 1601 4 tunnors utsäde, 1 sto samt 8 kor. År 1604 fiskar Nils Larsson strömning tillsammans med Jon Andersson i byn. Gården har 1609 14 spannländ åker (2,2 hektar). Samma år har sonen Olof Nilsson ett eget hushåll på gården. Enligt Johannes Bureus var dottern Margareta gift med Carl Olsson på Bureå nr 8. En dotter Karin flyttade till Trehörningen i Bygdeå socken.

Sonen Olof Nilsson ägde hemmanet 1610-1623. Han har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 3/8. Samma år beskrivs Olof Nilsson som

krympling. Han är utfattig och går med käpp. Hustru Karin äger gården 1618-1620. Under hennes tid är mantalet på 3/8.

Jon Eriksson äger gården 1626-1628. År 1628 är mantalet på 3/4. Hustru Karin är ägare igen 1629. Sven Hansson äger hemmanet 1630 samt 1632. Mantalet är på 3/4 1630. Östen Svensson är bonde på gården 1632 då mantalet är på 3/4. Enligt Knut Lundberg var han från Gagsmark nr 5. Hustru Karin äger gården 1635.

Anders Östensson (1597-ca 1690) äger gården 1635-1657. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. År 1637 tjänstgjorde Anders Östensson som bergssälle vid Piteå silververk.

X

Bomärke 1637.

Sannolikt arbetade han i Nasafjälls gruva. Brodern Per Östensson var knekt 1639-1642. När han blev knekt 1639 fanns han i Böle, sannolikt som dräng. Han gick ut för sin broder. Hemmanet delades omkring 1633 då Anders Östensson sålde hälften av hemmanet till Olof Matsson. Den delen blev Tjärn nr 6.

Tjärn nr 6

Hemmanet var utbrutet från Tjärn nr 5 1633. Olof Matsson (1602-) från Kågeträsk köpte 3 tunnor av Anders Östensson. Olof Matsson ägde hemmanet 1633-1637. Under hans tid var hemmanet på 3/8. Olof Matsson som flyttade tillbaka till Kågeträsk sålde hemmanet till Nils Ambrosiusson i Bureå. Hans bror Anders Ambrosiusson (1591-) som närmast kom från Yttervik var landbonde på gården 1638-1643. Åren 1639-1640 var mantalet på 13/32 och 1642 på 7/16.

Olof Jakobsson Lamb köpte hemmanet av Nils Ambrosiusson. Olof Jakobsson Lamb ägde det 1643-1650. Han var sannolikt knekt med tanke på namnet. Hustru Margareta står för hemmanet i olika längder 1645-1648. Möjligen kom Olof Jakobsson från Hedensbyn nr 8. Mantalet var 1650 på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor.

Tjärn övriga

Olof Persson som var nämndeman 1539 och 1547 kan ha varit en bror till Lasse Persson på Tjärn nr 5. År 1621 var Olof Andersson dräng i byn. Per Tomasson från Holmsvattnet var knekt i byn samma år. Anders Markusson (1621-) fanns i byn 1639, sannolikt som dräng. År 1640 fanns Anders Jonsson i byn. Per Jonsson fanns 1643 som boende i byn i tiondelängden. Hustru Cecilia som var en knektänka finns i tiondelängderna 1645-1649. År 1648 ber hon om förskoning då hon drabbats av vådeld. Stugan och kammaren var värda 20 daler, fähuset 10 daler och en lada som var full med hö var värd 16 daler. En hustru Kerstin finns i byn 1646.

BÖLE

Byn hade 1543 8 hemman varav 3 fanns på Sörböle och 5 på Norrböle. Två av hemmanen på Sörböle utgjorde 1539 ett enda. År 1560 tillkommer ett hemman på Norrböle genom delning och byn har 9 hemman. Ett hemman på Sörböle delas 1623 och 1634 delas ett hemman på Norrböle. Byn har nu 11 gårdar. Åkerarealen uppgick 1543 till 11,6 hektar, 1609 till 14,7 hektar, 1648 till 16 hektar samt 1700 till 16,8 hektar varav 1,7 hektar var obrukad.

Böle var en välbärgad by. År 1599 hade 6 gårdar av 9 innehav av silver. Inget hemman läggs ner under perioden. Hemmanet nr 12 som kallas för Ön börjar 1645 redovisas under Morön i vissa längder. Moren som byn hette tidigare byter namn till Morön.

På 1560-talet fiskar bönderna i Böle med 2 kolknotar i Kungsälven (Konungz Elff). Kan namnet vara en beteckning på Klockarbäcken som bildar gräns mot Prästbordet? På 1670-talet finns på Prästbordet en plats som heter Kungsgropen. Under 1550- och 1560-talen jagar byns bönder säl i havet. Två bönder i byn fiskar strömming med skötar vid Kågnäset 1557. År 1559 betecknas Långviken (Longuiken) och Fällviken (feluiken) i havet som byns hemträsk. Där fiskade byn med 2 notar och skatten uppgick till 2 lispund. Ett hemman i byn har på 1550-talet ett fjällträsk i Malån. Gården på Ön levererar kalk till kyrkan på 1540-talet. Under 1600-, 1700- och 1800-talen har Morön kalkutvinning.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till ved- och gårdsskog men ingen timmerskog. Man har gott mulbete, fiske i älven samt åker och äng. Åkern är någorlunda skyddad från frost. Äldre skrivformer: Böleth (1539), Böleth (1543), Söderböle, Böleth och Morenn (1547), Böleth (1557), Bölet (1581), Böölet (1600).

Litteratur: Lindmark, Elof: *Byarna kring Skellefteå stad, bd 1. Sörböle och Norrböle*, PUSH-förlaget, Skellefteå 1987, 284 s. Duplic.

Böle nr 1. Sörböle

Gården Böle nr 1 och 3 ägdes av Äsved Anundsson fram till 1514 då han bytte hemman med Lasse Tomasson från Burträsk. Lasse Tomasson äger gården fram till 1539. Sönerna Jon och Per Larsson tar över hemmanet 1543 och delar det. Jon Larsson äger Böle nr 1 1543-1564 samt 1568.

Det är svårt att säga vilket av hemmanen som ligger vid den äldsta gårdsplatsen. Jon Larsson på Böle nr 1 nämns först av bröderna i 1543 års jordabok då bröderna tillsammans hade 20 spannländ åker (3,2 hektar). Å andra sidan ligger Per Larssons hemman, Böle nr 3, på södra sidan älven mitt emot den ursprungliga bykärnan i Norrböle. Det kunde vara ett indicium på att hemmanet nr 3 är äldst. Per Larssons hemman är större än Jon Larssons. Möjligen är detta ett indicium för att den gården är den ursprungliga. Men dombrevet från 1514 fanns på nr 1 1827 då det påträffades av kalvskinnsprästen Nils Johan Ekdahl. Det är ett indicium för att nr 1 är den äldsta gården.

Jon Larsson hade 10 kor 1553. Han var nämndeman 1546-1559. År 1550 gav han och brodern Per vardera en mark till kyrkan. Jon Larsson jagar säl med sin bror 1553-1557. År 1556 hade de 1 båt och 3 nät. Fångsten blev en säl. Gården var 1559 på 7 markland och 4 öresland.

Sonen Anders Jönsson var knekt 1562. Brodern Jon Jonsson äger hemmanet 1565-1605. Enligt Johannes Bureus var han trolovad med Sigrid Olofsdotter som var en dotter till Olof Ersson på Storkåge nr 15. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Jonsson 5½ lod silver, 10 mark i pengar, 2 skålpund koppar, 8 kor, 2 stutar om 2 år, 4 kvigor om 1 år, 10 får, 8 getter, 2 svin samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen värderades till 182 mark. År 1599 hade Jon Jonsson 13 tunnors utsäde, 11 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 1 häst, 1 sto samt 20 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto samt 6 kor.

Sonen Lasse Jonsson ägde hemmanet 1602-1627. År 1604 fiskade han strömning tillsammans med sin fars kusin Anders Persson på Böle nr 3. Gården hade 1609 10 spannländ åker (1,6 hektar). Samma år hade brodern Anders Jonsson ett hushåll på gården. Sedan bröt han ut en del av hemmanet som blev Böle nr 4. Lasse Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en dräng eller en piga varje år. År 1620 var mantalet på 3/4.

Sonen Olof Larsson (1592-1672) finns på gården 1621 och 1623. Han är ägare till hemmanet 1624-1667. Gården har 1628 7 spannländ åker sedan Anders Jonsson brutit ut en del av hemmanet. Olof Larsson betecknas som sjuk 1628. Åren 1630-1632 är mantalet på 7/16, 1635 på 15/16, 1639-1642 på 13/16, 1650 på 25/32. Skatten var 1645 på 6 tunnor och 4 skäl. År 1647 fick Olof Larsson böta 3 daler, 10 öre och 16 penningar för våldsverkan. Sannolikt hade han varit ihop med Isak Sjulsson i Kåge. En bror till Olof Larsson kan Anders Larsson vara. Han fanns i byn 1633.

Olof Larssons son Jon Olsson gick 1644 ut som knekt för sin fars hemman. Anders Olofsson finns i byn 1630. Han är sannolikt en son till Olof Larsson. En annan son kan Erik Olofsson vara. Han var knekt 1636. Olof Larssons son Per Olofsson ägde gården 1669-1695.

Böle nr 2. Sörböle

Tomas Andersson var bonde på gården 1539-1557. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. Hustru Britta ägde gården 1558-1560.

Sonen Anders Tomasson var ägare till hemmanet 1557-1605. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Tomasson 2 lod och 1 kvintin silver, 15 mark koppar, 4 kor, 2 stutar om 2 år, 2 stutar om 1 år, 6 får samt 1 sto för 10 mark. Egendomen värderades till 79 mark och 5 öre. År 1599 hade Anders Tomasson 7 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 7 får, 4 unga får, 1 risbit, 7 getter samt 1 häst. Han hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 häst samt 2 kor.

Sonen Tomas Andersson innehade gården 1602-1625. Gården hade 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar). Tomas Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas

han som husarm och han har 2 kor. Tomas Andersson har utgjort 2 skäl i tionde. Samma år betecknas han som spetàlsk. Hustru Kerstin äger gården 1622 samt 1628. Det sistnämnda året är mantalet på ½.

Sonen Lars Tomasson är ägare till hemmanet 1624-1631. Mantalet var 1630 på ½. Lars Tomasson blir knekt 1631 och han verkar ha dött samma år. Han blev knekt i Innervik.

Nils Ambrosiusson från Bureå äger hemmanet i 1632 års jordabok. Mantalet är då på ½. Hustru Kerstin äger sedan gården 1632-1650. Under hennes tid är mantalet på 1/8 och skatten var 1645 på 1 tunna. Hustru Kerstin betecknas ofta som fattig. År 1642 hade hon 2 kor.

Böle nr 3. Sörböle

Böle nr 1 och 3 ägdes av Åsved Anundsson fram till 1514 då han bytte hemman med Lasse Tomasson i Burträsk. Denne var ägare till 1539. Från 1543 ägdes hemmanet av sönerna Per och Jon Larsson. Hemmanet delades omkring 1543. Det är svårt att se vilket av hemmanen som ligger på den gamla gårdsplatsen. Se vidare under Böle nr 1.

Jon och Per Larssons hemman var 1543 på 20 spannländs åker (3,2 hektar) samt 26 lass äng. Per Larsson ägde Böle nr 3 1543-1561. År 1553 fanns det 11 kor på gården. Gården var 1559 på 8 markland och 6 öresland. Per Larsson var nämndeman 1547 samt 1558-1559. Han jagar säl 1553-1557 tillsammans med brodern Jon. År 1557 hade Per Larsson samt Per Jonsson i Morön en laxgård vid Bockholmen. De gav 3 laxar i skatt. År 1550 hade de bägge bröderna gett vardera 1 mark till kyrkan.

Per Larssons son Anders Persson ägde hemmanet 1562-1605. Enligt Johannes Bureus var han gift med Gölug Tomasdotter, en dotter till Tomas Kettilsson på Storkåge nr 4. Makarna hade barnen Karin, Pelle, Britta som var gift med Märten Clemetsson i Pitholm i Piteå socken, Lars, Maria som var gift med Anders Persson i Böle, Jon samt Kålug. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Persson 7½ lod silver, 5 mark tenn, 2½ skålpund koppar, 6 kor, 2 kvigor om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 5 får, 8 getter, 1 svin samt häst och sto för 20 mark. Egendomen värderades till 157½ mark. År 1599 hade Anders Persson 12 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 12 får, 6 unga får, 4 risbitar, 7 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 40 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto samt 6 kor. År 1604 fiskade Anders Persson strömming med sin kusins son Lasse Jonsson på Böle nr 1. Anders Persson var sexman 1605.

A

Bomärke 1605.

Sonen Lars Andersson var ägare till gården 1606-1628. Gården hade 1609 10 spannländ åker (1,6 hektar). Året därpå betecknades Lars Andersson som änpling. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Lars Andersson som utarm. Han har en ko. Mantalet var 1620 och 1628 på ½. Hustru Kerstin äger gården 1622-1630. Under hennes tid är mantalet på ½.

Lars Anderssons son Anders Larsson (1602-1673) äger gården 1629 samt 1631-1669. Under hans tid var mantalet på ½ och skatten var 1645 på 4 tunnor. Hans son Anders Andersson var bergsknekt 1646. Brodern Lars Andersson äger hemmanet 1671-1674.

Böle nr 4. Sörböle

Anders Jonsson (-1653) som var bror till Lasse Jonsson på Böle nr 1 bröt ut ett hemman 1623. Han hade redan 1609 ett eget hushåll på broderns gård. Anders Jonsson som ofta kallades Anders Smed ägde hemmanet 1623-1641. Han var även smed. År 1628 hade hemmanet 5 spannländ åker (0,8 hektar). Mantalet var 1630-1635 på 5/16. Anders Jonsson betecknas 1635 som utfattig och husarm. Han och hans maka dog 1653.

Sonen Per Andersson Smed (1621-1695) ägde gården 1639-1685. Mantalet var 1639-1642 på 5/16 och 1650 på 13/32. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. År 1655 hade Per Smed gjort smidesarbeten till kyrkan. Under 1640-talet kallas han för Lilla Per Andersson.

Brodern Jon Andersson Nasasmed var knekt från 1642. Han var lejd av sin bror samt av Olof Persson i Tjärn. Jon Andersson blev silverbruksknekt. Sannolikt arbetade han som smed i Silbojokk. Åren 1661-1663 tjänstgjorde han vid Luleå silververk i Kvikkjokk. Jon Andersson Nasasmed var i tjänst till 1669. Olof Andersson Tettsmedh-Tätting som sannolikt var en bror till Jon och Per tjänstgjorde som bergsknekt vid Piteå Silververk 1646-1648. Han var vaskardräng i Silbojokk. Enligt en uppgift blev han lejd 1637 av Hängel Andersson i byn. Han tjänstgjorde sedan i Kvikkjokk och var i tjänst ännu på 1670-talet. Lars Andersson kan ha varit ytterligare en bror. Han var knekt 1629.

Böle nr 5. Norrböle

Olof Jönsson var bonde på gården 1539-1546. År 1543 hade han 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 10 lass äng. Hustru Kerstin ägde gården 1553-1559. Hon hade 1553 6 kor. År 1558 var hon säljgare tillsammans med Per Jonsson och Anders Jonsson i byn. De hade 2 båtar och 6 nät. Fångsten blev 2 sälar.

Jon Andersson var ägare till hemmanet 1556-1606. Enligt Johannes Bureus var han en son till Anders Olofsson i Åbyn vid Burträsk. Han var gift med Sigrid Andersdotter, en dotter till Anders Andersson i Tåme. De hade barnen Olavi Jona i Stockholm som var student. Han dog i pesten. Vidare Christin som var gift med Per Persson i Böle, Anna som var gift med Christier i Önnesmark i Lövängers socken, Margareta som först var gift med Olof Andersson på Yttervik nr 2 och sedan med Erik Jönsson. Vidare barnen Anders Jonsson i Böle och Christoffer. Gården var 1559 på 6 markland och 6 öresland. Jon Andersson jagade säl 1558 tillsammans med Anders Jakobsson i byn, Olof Ångerman i Bergsbyn och Nils Larsson som sannolikt bodde i Ursviken. De hade 2 båtar och 4 nät. Fångsten bestod av 3 sälar.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Andersson 4 lod och 1 kvintin silver, 20 mark i pengar, ½ skålpund tenn, 2 skålpund koppar, 7 kor, 2 stutar om 1 år, 12 får och getter, 1 svin samt 1 häst för 11 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 157 mark. Jon Andersson är köpman 1587-1589 och nämndeman 1577 och 1582. År 1577 kallas han Jon Skräddare. År 1589 står han felaktigt som boende i Skrämrträsk. På sommaringet 1576 får Jon Andersson böta 12 mark för dölsmål. På sommaringet 1583 fick han böta 12 mark för att han tagit en annan mans häst utan lov och ridit ihjäl honom. År 1602 hade han försummat sitt skjutshåll och han fick böta 3 mark. På sommaringet samma år åtalades han för att han hade fört sitt rå in på grannen Nils Perssons ängsstycke. Jon Andersson erkände brottet och Nils Persson bad för hans liv. Jon Andersson fick böta 24 mark. År 1605 hade Jon Andersson 1 häst som var värd 12 daler.

Jon Andersson hade 1599 14 tunnors utsäde, 12 kor, 2 kvigor, 1 tjur, 12 får, 7 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto och 40 lod silver. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 häst och 5 kor.

Sonen Anders Jonsson (-1631) ägde hemmanet 1606-1630. Gården hade 1609 13 spannländ och 3 skälsländ åker (2,1 hektar). Anders Jonsson var änkring 1613. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. De två första åren hade han en piga. År 1620 var mantalet på 7/8 och 1628-1630 på 3/4.

Sonen Olof Andersson (1599-1687) ägde gården 1631-1671. Mantalet var 1632-1640 på ¼ och 1642-1650 på 11/16. Skatten var 1645 på 5 tunnör och 4 skäl. Olof Andersson var kyrkvärd 1648. En brör till Olof Andersson kan Jon Andersson vara. Han var knekt 1624-1629. Ännu en brör kan Anders Andersson vara. Han var knekt 1630. Per Andersson som var knekt 1630 kan också vara en brör.

Olof Andersson kan ha sonen Jon Olsson som 1644 gick ut som knekt för sin fars hemman. Han är sannolikt identisk med den Jon Olofsson som äger hemmanet 1674-1699.

Böle nr 7. Norrböle

Jöns Hermansson var bonde på gården 1539-1552. År 1543 hade han 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 6 lass äng. Sonen Herman Jönsson ägde gården 1553-1555. Åren 1553-1555 fiskar han i Malån. Han fiskade 1553 tillsammans med Tomas Ersson i Norsjö och Olof Jonsson i Bureå. År 1554 då fångsten blev 212 kg gädda och abborre fiskade Herman Jönsson med Clemet Kelsson i Norsjö. Året därpå var även Jon Jonsson i Boviken med.

Hustru Karin var ägare till hemmanet 1553-1560. Hon hade 1553 7 kor. Hustru Karin fiskade 1556 i Malån tillsammans med Clemet Kelsson i Norsjö. Gården är 1559 på 4½ markländ. Anders Mårtensson äger gården 1560-1577. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 1 stut om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 13 får och getter, 2 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 108 mark. Marit änka ägde gården 1578-1586.

Sonen Jöns Andersson var ägare till hemmanet 1587-1619. År 1599 hade han 12 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 1 tjur, 8 får, 3 unga får, 6 getter, 2 gamla svin, 1 sto samt 3 lod silver. Jöns Andersson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor. Gården hade 1609 8 spannländ åker (1,3 hektar). Jöns Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613 men inte 1614.

Sonen Per Jönsson (före 1577-1660) ägde gården 1615-1654. Han har endast betalat Älvsborgs lösen för 1617. Per Jönsson var ogift 1615-1617. Per Jönsson beskrivs 1620 som utfattig och han har ingen ko. Under Per Jönssons tid var mantalet på ½ och skatten var 1645 på 4 tunnör. År 1637 beskrivs Per Jönsson vara över 60 år gammal eller också var han förslamad. Sannolikt är han över 60 år gammal. Han betecknas 1642 som utfattig och gammal. Han har 4 kor.

Brodern Anders Jönsson är knekt 1623-1629. Brodern Lars Jönsson är knekt 1629 och han dör samma år i Marienburg i Preussen. Jakob Jönsson blir knekt 1643 och han går ut för Jon Andersson i byn. Olof Jönsson finns i byn 1630.

Per Jönssons son Jöns Persson är knekt 1640-1646. Han går ut för sin fars hemman. År 1646 är han bergsknekt. Jöns Persson äger hemmanet 1657-1677.

Böle nr 8. Norrböle

Anders Jakobsson eller Jåpsson var bonde på gården 1539-1559. År 1543 hade han 17½ spannländ åker (2,8 hektar) samt 20 lass äng. Anders Jakobsson ”iåps å bålid”, dvs. Jåpsson på Bölet, är länsman 1552, enligt kyrkans räkenskaper. Hans söner får 1½ öre av kyrkan

1550. På gården finns 1553 16 kor. Samma år jagar Anders Jakobsson säl tillsammans med Jon Djäken i Bergsbyn. År 1558 jagar han säl med Olof Ångerman i Bergsbyn, Jon Andersson i byn och Nils Larsson som sannolikt bodde i Ursviken. De hade 2 båtar och 4 nät. Fångsten bestod av 3 sälar. Anders Jakobsson fiskar 1557 strömming vid Kågnäset. Hans dräng får på sommaringet 1557 böta 10 mark för lönskaläge. Gården är 1559 på 12½ markland. En son till Anders Jakobsson kan den Erik Andersson vara som fanns i byn 1547. Detta år fick han böta 3 mark till biskopen för att han hade försummat mässan.

Sonen Holger Andersson äger hemmanet 1560-1579. Han är nämndeman 1569 och 1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Holger Andersson 6 lod och 1 kvintin silver, 2 skålpund och 5 mark koppar, 5 mark tenn, 8 kor, 2 kvigor om 2 år, 10 får, 1 svin samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen värderades till 163 mark och 1 öre.

En bror till Holger är Nils Andersson som delade hemmanet i slutet av 1550-talet. Hemmanet blir Böle nr 10.

Holger Anderssons son Nils Holgersson ägde hemmanet 1580-1584. Anders Jakobsson är ägare till gården 1585-1598 samt 1600. Med tanke på namnet torde han vara släkt med de tidigare ägarna. Sonen Jakob Andersson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 4 kor.

Brodern Anders Andersson ägde hemmanet 1599 samt 1601-1632. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 6 får, 1 ungt svin och 1 sto. Gården hade 1609 8 spannländ åker (1,3 hektar). Anders Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Åren 1620-1630 är mantalet på ½.

Sonen Hängel eller Holger Andersson (1599-) äger gården 1632-1649. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor. Hustru Kälug äger hemmanet 1646-1649. Lilla Per Andersson som var en bror till Hängel Andersson var ägare till hemmanet 1648-1653. En tredje bror är sannolikt Lars Andersson som var knekt 1629 och som dog samma år i Marienburg i Preussen. En fjärde bror kan Jon Andersson vara. Han var knekt 1630 och 1638.

Böle nr 9. Norrböle

Siurd Nilsson var bonde på gården 1539-1547. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 7 lass äng. Sonen Jöns Siurdsson ägde gården 1548-1556. På vintertinget 1547 fick han och hans styvmor böta 2 mark för att de hade "giffuot thue mann eno pigo", dvs. de hade lejt bort en piga till två olika personer. På gården fanns 1553 7 kor. Jöns Siurdsson jagade säl samma år med Per Siurdsson som sannolikt var en bror till Jöns Siurdsson. Jöns Siurdsson var även säljägare 1554. Hustru Ingeborg ägde gården 1557.

Anders Andersson ägde gården 1557-1568. Enligt Johannes Bureus var han en son till Anders Mickelsson i Uttersjön i Lövångers socken. Han var gift med hustru Rådgerd. De hade barnen Sjul Andersson, Mariet som var gift med Nils Andersson i Bureå, Sigrid som var gift med Olof Östensson, Jon som var lakej hos kung Johan, Moses, Anders Andersson Karehl samt Olof. Hemmanet var 1559 på 4½ markland. Hustru Rådgerd var ägare till hemmanet 1569-1578. Hennes namn skrevs Rågiel, Rågäll, Rakel, Rachel. Hon kan möjligen vara en dotter till Siurd Nilsson och syster till Jöns Siurdsson. Hustru Rådgerd hade vid Älvsborgs lösen 1571 3 lod silver, 2 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 2 kvigor om 2 år, 2 stutar om 1 år, 6 får, 6 getter, 1 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 112 mark och 5 öre. År 1590 fick kyrkan 10 öre i testamente efter hustru "Råggil".

Sjul Jönsson innehade hemmanet 1579-1624. Han kallas några få år för Andersson. Troligen var han styvson till Anders Andersson och Rådgerd. Han var sannolikt en son till

Jöns Siurdsson. Jöns Siurdsson kan vara en bror till Rådgerd. År 1599 hade Sjul Jönsson 12 tunnors utsäde, 11 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 1 tjur, 12 får, 4 unga får, 4 risbitar, 8 getter, 3 unga svin, 1 häst och 40 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 7 kor. Sjul Jönsson var fjärdingsman 1604. År 1605 köpte han av Måns Hansson, Olof Markusson och Jon Olsson i Boviken deras delar av fåbodarna i Fällbacken. Sjul Jönsson var nämndeman 1605-1623, kyrkvård 1605-1606 samt 1625. År 1613 var han länsman och 1620 sexman.

Bomärken 1605 och 1620.

Gården hade 1609 13½ spannländ åker (2,2 hektar). Sjul Jönsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Under flera år har han en piga. Mantalet var 1620 på 7/8.

Sonen Anders Sjulsson hade ett eget hushåll på faderns gård 1609. Brodern Per Sjulsson fanns på gården 1627 men beskrevs som gammal eller sjuk. En tredje bror var Moses Sjulsson som ägde gården 1625-1633. Gården hade 1628 11 spannländ åker (1,8 hektar). Under hans tid var mantalet på 11/16. Åren 1633-1634 bytte Moses Sjulsson hemman med

Abraham Staffansson på Innerursviken nr 3.

Abraham Staffansson var ägare till gården 1634-1640. Han hade tidigare varit landsskrivare och landsfogde. Mantalet var 1635 på 7/8 och 1639-1640 på ett helt mantal. År 1637 fanns drängen Olof Andersson (1602-) på gården.

Stora Per Andersson ägde hemmanet 1642-1679. Under hans tid var mantalet på 7/8 och skatten var 1645 på 7 tunnor. Sannolikt finns Johan Andersson (1607-) på gården 1637. Den gård han fanns på hade 8 tunnors skatt. Johan Andersson finns även på gården i rökmantalslängden 1640. År 1641 och framåt är han knekt. Han går ut för Jon Andersson i byn. Han kallas 1646 Johan Skryt och är bergsknekt. Han tjänstgör som gruvsdräng och kolvedsdräng i Nasafjäll och Silbojokk 1646 och 1648. År 1664 tjänstgör han i Kvikkjokk. Han tjänstgör fortfarande på 1670-talet. Enligt andra rullor var Johan Andersson lejd av Olof Andersson på Böle nr 5.

Böle nr 10. Norrböle

Hustru Karin är ägare till gården 1560-1564. Hon är sannolikt en änka efter Nils Andersson som gav 1 mark till kyrkan 1552. Han var troligen en son till Anders Jakobsson på Böle nr 8. Hemmanet delas sannolikt 1560.

Sonen Lilla Per Nilsson äger hemmanet 1565-1570. Brodern Herman Nilsson är bonde på gården 1571-1576. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han ½ skålpund koppar, 1 ko, 4 får samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 23 mark och 6 öre. Herman Nilsson kallades vid detta tillfälle för husman, dvs. småbonde eller torpare.

Sven Nilsson är ägare till gården 1577-1598. Han ägde Bureå nr 5 1565-1576 och hade gift sig med Elin som var änka efter Anders Olsson. Under tiden i Bureå var han nämndeman och köpman. Sven Nilsson kan vara en bror till Herman Nilsson. Men han kan även vara identisk med den Sven Nilsson som enligt Johannes Bureus var en son till Nils Hansson och Ingrid Olofsdotter från Kåsböle i Lövångers socken. Sven Nilsson var enligt Bureus bosatt i Böle, och han finns enligt Kenneth Sundbom inte i Böle, Lövångers. Det finns ett Böle i både Skellefteå och Lövångers socknar.

Sven Nilsson är nämndeman 1577-1593 samt sexman 1593 och 1595. År 1577 köpte han fåbodrar, jord och ett ängsstycke i Fällbacken som låg i byn Boviken. Sonen Nils Svensson ägde hemmanet 1599-1600. Han var gift med Karin Persdotter vilken var en dotter till

kyrkoherden Petrus Oestonius och hans hustru Anna i Lövånger. År 1599 hade Nils Svensson 12 tunnors utsäde, 13 kor, 2 kvigor, 3 ungnöt, 1 tjur, 12 får, 6 unga får, 3 risbitar, 7 getter, 2 gamla svin, 2 unga svin, 2 hästar samt 40 lod silver.

År 1601 blev Nils Svensson mördad av sin svärmor Anna i Lövånger. Hon hade kommit ur sitt sinne och blivit "ovetta". Anna bad att dottern och mågen skulle komma till Lövånger. Hon hade sagt till gårdsfolket att "satan giver mig sådana tankar att jag blir bättre om jag slår ihjäl min måg". Nils Svensson blev flera gånger varnad att han skulle akta sig, men han skämtade bort hoten. "Jag vill väl akta mig, att en käring inte ska slå mig". I hemlighet hade Anna tagit en kniv i sin barm och där hon satt och pratade med Nils Svensson i prästgården, gav hon sin måg ett knivhugg i halsen så att han strax dog. Hustru Anna sprang snabbt till en sjö för att ta sitt liv men blev snabbt infångad. Hon sattes i förvar och försökte på alla sätt att begå självmord. Hon slutade senare äta och dog av svält.

När Karl IX passerade Lövånger under sin resa tillbaka från Livland 1602 blev händelsen presenterad för honom. Han tillsatte en delegation som skulle utröna om Anna gjort dådet på egen hand eller om hon varit i maskopi med någon. I gruppen ingick marskalken Otto Mörner, hovmästare Christoffer Skiednig, landsfogden Arvid Hindersson samt landsskrivaren i Västerbotten, Abraham Staffansson. De förhörde Petrus Aestonis, Karin Persdotter, hennes barn samt drängar och pigor. Dessutom alla barn som fanns i prästgården när dråpet ägde rum. Alla menade att hustru Anna hade utfört dådet ensam. Petrus och Karin friades från alla misstankar inte bara av deras 12 värjomän men också av hela menigheten och de 12 nämndemännen. Målsägaren Ambrosius Andersson i Bureå, som var halvbror med Nils Svensson, gav då upp målet.

Jon Håkansson ägde hemmanet 1601-1613. Möjligen kom han från Storkåge nr 7. År 1601 hade han 2½ tunnas utsäde, 1 häst och 5 kor. Gården hade 1609 14½ spannländ åker (2,3 hektar). Jon Håkansson var nämndeman 1602-1611.

Per Svensson (före 1577-) som sannolikt var en bror till Nils Svensson äger gården 1610 samt 1613-1649. På sommaringet 1612 får Per Svensson böta 24 mark för att han hade lägrat Jakob Philipssons dotter i Ostvik till mökränkning. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården drabbas av vådeld 1614 och får halv skattefrihet 1615. Per Svensson är änkning 1614-1615. Mantalet är 1620-1635 på 3/4, 1639-1642 på 23/32. Skatten är 1645 på 5 tunnor och 6 skäl. År 1637 betecknas Per Svensson som över 60 år eller förlamad. Sannolikt är han över 60 år. Per Svensson kallas 1642 gammal, sjuklig och eländig. Han har 4 kor.

Per Svensson har troligen en syster Malin som bor i Hiske i Umeå socken. En bror kan vara Anders Svensson som var knekt 1635-1638. År 1635 kommer han till Reaeu? i Preussen. Enligt en uppgift som verkar vara felaktig dör han i Flacxen 1637, han finns i Greifswald 1638. Ytterligare en bror kan Olof Svensson vara. Han blev lejd till knekt 1648 av Sven Persson på gården.

Per Svenssons son Sven Persson äger gården 1650-1699. Mantalet är 1650 på 25/32. År 1647 blir han uttagen till knekt för sin fars hemman och året därpå lejer han Olof Svensson som kan vara en farbror.

Böle nr 11. Norrböle

Josef Andersson (1605-1676) ägde hemmanet 1635-1676. Josef Andersson var sannolikt en son till Anders Jonsson i Ursviken. Både han och sonen Josef Andersson arrenderade Risön. Josef Andersson var arrendator 1632-1635. Hemmanet Böle nr 11 var utbrutet ur Böle nr 12. År 1635 var mantalet på 11/32, 1639-1640 på 17/64 och 1642-1650 på 21/64. Skatten var

1645 på 2 tunnor och 4 skäl. Josef Andersson var kyrkvaktare 1667. I 1634 års tiondelängd finns Anders Josefsson som ägare. Det var sannolikt en felskrivning för Josef Andersson.

Böle nr 12. Norrböle. Ön

Nils Hermansson var bonde på gården 1539-1569. År 1543 hade han 5½ spannländ åker (0,9 hektar) samt 8 lass äng. Nils Hermansson kan vara en bror till Jöns Hermansson på Böle nr 7. Hemmanen har ganska lika åkerareal och antal lass äng. De bägge hemmanen kan före 1539 ha varit ett enda. I så fall är nog Böle nr 12 den nyare gårdsplasten. De övriga hemmanen i Böle ligger i en klunga där nuvarande E4-an går genom Skellefteå stad.

År 1547 hade Nils Hermansson levererat 3 läster kalk till kyrkan för 6 mark. Kalken användes vid reparationen av kyrkan. Han hade 1553 6 kor. På vintertinget 1555 fick Nils Hermansson böta 1½ mark för att han hade tagit 2 famnar hö. Gården var 1559 på 3 markland och 6 öresland. På sommartinget 1568 blev Nils Hermanssons dotter åtalad för att hon hade tagit 12 kornband av sin granne Jon Andersson. Dessutom hade hon tagit ett par hosor och ett par skor. Hon skulle böta 9 mark.

Sonen Per Nilsson ägde gården 1565-1570. Han var enligt Johannes Bureus gift med Malin Larsdotter, en dotter till Lars Andersson på Yttervik nr 2. Makarna hade sönerna Nils och Per. Malin änka ägde hemmanet 1570-1571.

Jakob Nilsson som sannolikt är en bror till Per Nilsson äger hemmanet 1571-1578 samt 1586. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2 skålpund koppar, 4 kor, 1 stut om 1 år, 10 får samt 1 svin. Egendomen värderades till 70 mark. År 1577 var Jakob Nilsson skeppare på en skuta som gick till Stockholm. Lasten bestod av 8 tunnor lax, 32 spikelaxar, 104 lispund torr fisk, 32 kohudar, 112 bockskinn, 16 getskinn samt 64 kalvskinn.

Lasse Andersson är ägare till gården 1579-1586. Han kan vara identisk med Malin Larsdotters far i Yttervik. Jon Östensson äger gården 1588. Per Persson innehar hemmanet 1589-1604. Han var enligt Bureus son till Per Nilsson och gift med Christin som var en dotter till Jon Andersson i byn. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 4 kor, 2 får och 3 getter. Brodern Nils Persson nämns 1602. På sommartinget samma år blev grannen Jon Andersson åtalad för att han hade fört in sitt rå på Nils Perssons ängsstycke. Hela menigheten och även Nils Persson bad för Jon Anderssons liv på tinget och Jon Andersson förklarade sig skyldig. Domen blev att Jon Andersson fick böta 24 mark. En tredje broder kan ha varit Olof Persson som var knekt 1621. Han dog samma år vid Dreider i Livland.

Nils Jonsson var ägare till hemmanet 1605-1623 samt 1626. Han hade varit knekt och blivit förlamad. Därför fick han underhåll från 1609 och framåt. År 1614 fick han 5 tunnor korn från kyrkohärberget. Gården hade 1609 6 spannländ och 3 skålsland åker (1 hektar). Nils Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1616 men inte åren 1617-1618. Mantalet var 1620 på 1/4. Samma år betecknas Nils Jonsson som en förlamad landsknekt. Han har ingen ko. Samma år får han 5 tunnor korn från kyrkohärberget. Han kallas nu för Nils Jonsson i Ön.

Bomärken 1610, 1620, 1625.

Nils Jonsson lever 1625 då han får 5 tunnor korn från kyrkohärberget. En son till honom kan Anders Nilsson (1619-) vara. Han finns i byn 1639.

Per Larsson (1587-) ägde gården 1624-1642. Gården hade 1628 7½ spannland åker (1,2 hektar). Åren 1630-1632 var mantalet på 15/32, 1639-1640 var det på 1/16 och 1642 på 3/16. Per Larsson verkar ha sålt större delen av hemmanet 1634 till Josef Andersson som blir ägare till Böle nr 11. Per Larsson blir knekt 1633 och han var lejd av Olof Matsson. Men 1634 lejer Per Larsson Olof Mårtensson i sitt ställe. År 1635 står det att han lejt Olof Larsson vilken sedan blev sjuk i Preussen. I en rulla från 1636 står att Per Larsson lejt Olof Matsson som dör 1635 i Preussen.

Per Larsson blir 1635 dömd till döden för enfält hor med Elisabeta Olofsdotter som var ogift. Bägge dömdes till döden men domen sändes till hovrätten. Där blev de benådade men Per Larsson torde ha fått kraftiga böter. Kanske beror försäljningen av delar av hemmanet på de böter han tvangs betala. År 1642 uppgick skatten till 1 tunna och 4 skäl. Per Larsson beskrivs som utfattig och han har 2 kor. Hustru Rådgerd äger gården 1643-1644.

Sonen Jakob Persson är ägare till hemmanet 1644-1650. År 1650 är mantalet på 1/8 och skatten är 1645 på 1 tunna. En bror till Jakob Persson kan Anders Persson i Ön vara. Han var knekt 1629-1630. Han fanns 1630 i Marienburg i Preussen.

Jakob Perssons son Sven Jakobsson var knekt 1647-1648. Han gick ut för sin faders hemman. Han ägde hemmanet 1653.

Efter 1645 börjar hemmanet att räknas under Morön. Samtidigt ändrar Moren namn till Morön. Detta hemman heter Ön och det verkar som om Morön skulle vara en sammanslagning av Moren och Ön.

Böle övriga

Peder Jonsson fanns i byn 1628 och året därpå fanns Olof Olsson i byn. Peder Matsson var knekt 1635. Men han lejde i sitt ställe Olof Larsson. År 1639 står att Peder Matsson var knekt och lejd av Per Larsson. Olof Johansson var knekt 1635. Herman Ryss var bergsknekt i byn 1646. Senare finns han i Tuvan, varifrån han sannolikt kommit.

MORÖN

Byn består 1539-1626 av två hemman. År 1627 tillkommer ett tredje hemman genom delning. Byn var välbärgad och gårdarna var stora. Bägge gårdarna har 1599 innehav av silver. Åkerarealen uppgick 1543 till 3,9 hektar, 1609 till 3,8 hektar och 1648 till 4,2 hektar samt 1700 till 6 hektar varav 0,8 hektar var obrukad.

År 1645 börjar hemmanet nr 12 i Böle, som kallas för Ön, att föras till Morön. Byn byter nu namn från Moren till Morön. På 1540-talet levererar hemmanet på Ön kalk till kyrkan. Under 1600-talet fram till 1800-talet utvinnes Morön kalk.

På 1550- och 1560-talen fiskar gårdarna strömming med skötar vid Kågnäset. Lax fiskar man tillsammans med bönderna i Böle med skatanät vid Kågnäset och Skelleftenäset. Alderholmen är upptaget i en längd över böndernas laxfiske för 1561. Men det hade inte blivit någon fångst detta år. Alderholmen som ligger på rået mellan Morön och Hedensbyn är numera landfast. Vidare jagar byns bönder säl under samma period vid Kågnäset (Kågenäss) och Skelleftenäset (nutidens Näsudden).

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har ingen tillgång till timmerskog men har skog till ved och gärdsel. Man har fiske i älven och åker och äng som alltid är förskonad från frost. Äldre skrivformer: Moren (1539), Moren (1543), Böleth och Morenn (1547), Moren (1557), Moran (1581), Morön (1645).

Litteratur: Lindmark, Elof: *Byarna kring Skellefteå stad*, Bd 2 *Morön, Bodviken och Fällbäcken*, PUSH-förlaget, Skellefteå 1987, 188 s. Duplic.

Morön nr 1

Abraham Andersson (1597-) som var en son till Anders Arvidsson på Morön nr 2 bröt ut en del av faderns hemman 1626. Han ägde hemmanet 1626-1652. Under hans tid var mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten var 1645 på 2 tunnor. Abraham Andersson var nämndeman 1649-1650. Sonen Anders Abrahamsson var ägare till hemmanet 1654-1665.

Morön nr 2

Olof Nilsson ägde gården 1539. Sonen Arvid Olsson var ägare till hemmanet 1543-1601. År 1543 hade han 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 13 lass äng. Arvid Olsson fick 1547 böta ½ mark till biskopen för att han hade druckit under mässan. På gården finns 1553 11 kor. Samma år jagar Arvid Olsson säl tillsammans med Erik Jönsson i Tuvan. År 1557 jagar han med Per Jonsson i byn. På sommaringet 1558 fick Arvid Olsson böta 6 öre till biskopen för helgdagsbrott. På sommaringet 1559 åtalades han för att ha tagit sin häst till fåboden. Han fick ge 4 mark. Gården var 1559 på 9 marklånd. Arvid Olsson var kyrkvård 1565-1566 och nämndeman 1558, 1563 samt 1580-1586. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 mark tenn, 2½ skålpund och 5 mark koppar, 10 kor, 1 stut om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 9 får och getter samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderades till 151 mark och 7 öre.

Sonen Jon Arvidsson fanns i byn 1577. Han flyttar sannolikt till Ersmark nr 11. Brodern Anders Arvidsson äger hemmanet 1599 samt 1601-1620. Enligt Johannes Bureus var han gift med Kälug Sunesdotter, en dotter till Sune Clemetsson i Stämmingsgården. Anders Arvidsson var köpman 1587-1588 samt 1592. Han var sexman 1599 och länsman 1607-1610. Dessutom var han nämndeman 1602-1612. År 1599 hade Anders Arvidsson 14 tunnors utsäde, 13 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 6 får, 2 unga får, 3 risbitar, 5 getter, 1 gammalt svin, 1 häst samt 40 lod silver. Gården hade 1609 12 spannländ och 1 skålsland åker (1,9 hektar). Anders Arvidsson var rotemästare 1611.

Bomärken 1599 och 1605.

Sonen Per Andersson äger hemmanet 1613-1618. Han var ogift under perioden och hade en piga. År 1620 var han vaktmästare under Petter Bröms kompani. Per Andersson och en Anders Karlsson hade 1622 slagit varandra så att blånader uppkommit. De fick vardera ge 3 mark. Per Andersson äger gården även 1644-1645. År 1645 var skatten på 6 tunnor. Anders Jakobsson i Hedensbyn gick 1643 ut som knekt för Per Andersson. Brodern Lars Andersson innehar gården 1618-1619 samt 1623-1630. Under hans tid är mantalet på 3/4. Lars Andersson var korpral under ett hälsingekompani 1622. År 1623 blev han fänrik vid ett västerbottenskompani. Han var 1624 fänrik vid Västerbottens regemente. Han blev löjtnant 1626 och fick avsked 1628. År 1632 var han död. Lars Andersson var på fälttåg och hade garnisonstjänst i Västpreussen 1626-1628. Han deltog i försvaret av Putzig 1626-1627. Där blev han förlamad och 1628 fick han njuta friheter på sitt hemman i Morön.

Brodern Nils Andersson (1592-) ägde gården 1621-1625 samt 1639-1643. Åren 1639-1640 var mantalet på 3/4, 1642 på 1 1/4. Han äger även Hedensbyn nr 3 dit han sedan flyttar. Brodern Olof Andersson (1603-) fanns på gården 1628-1629 samt 1637. Olof Nilsson som sannolikt var en sväger till bröderna ägde hemmanet 1630-1633 samt 1643-1644. Under hans tid var mantalet på ¾ och skatten på 6 tunnor. År 1644 var skatten på 3 tunnor. Hustru Kälug äger gården 1634-1636. Hon kan vara en dotter till Anders Arvidsson. Under hennes tid var mantalet på 3/4. Johan Christierson ägde gården 1644 då skatten var på 3 tunnor. Han var sannolikt från Kattisträsk och hade brukat Degerbyn nr 1. Senare flyttar han till Boviken nr 1.

Ytterligare en bror är sannolikt Jon Andersson som var knekt 1623. Henrik Andersson (1587-) finns på gården 1637. Gården hade då en skatt på 7 tunnor och 2 skäl. Abraham Andersson (1597-) bryter ut en del av hemmanet som blir Morön nr 1. Ytterligare en bror är Arvid Andersson som äger gården 1645-1646. Han flyttar sedan till Prästbordet. Nils

Nilsson äger gården 1646-1652. År 1650 var mantalet på $\frac{3}{4}$ och skatten var 1648 på 6 tunnor. Nils Nilsson hade tidigare bott på Prästbordet.

Morön nr 4

Jon Nilsson var bonde på gården 1539-1543. Sonen Per Jonsson ägde hemmanet 1543-1578. År 1543 hade han $12\frac{1}{2}$ spannländ åker (2 hektar) samt 15 lass äng. Pers dräng får 1547 böta för att han försummat mässan. Per Jonsson var sexman 1552 samt 1554-1555.

Bomärke 1552.

Han var nämndeman 1553-1571. På gården fanns 1553 13 kor. År 1557 jagade Per Jonsson säl tillsammans med Arvid Olsson i byn. Samma år fiskar han strömming vid Kågnäset. Detta år har han tillsammans med Per Larsson i Böle en laxgård vid Bockholmen. De gav 3 laxar till kronan. På sommaringet 1558 fick Per Jonsson böta 6 öre till biskopen för helgdagsbrott. Samma år jagar han säl tillsammans med hustru Kerstin. De hade 2 båtar och 6 nät. Fångsten blev 2 sälar. Gården var 1559 på 9 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Jonsson 4 lod och 3 kvintiner silver, $\frac{1}{2}$ skålpund tenn, 3 skålpund och 5 mark koppar, 10 kor, 2 stutar om 1 år, 10 får och getter, 2 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderades till 180 mark och 7 öre. Dessutom fanns det 30 mark i barnpenningar.

Sonen Jon Persson ägde hemmanet 1579-1620. Enligt Johannes Bureus var han gift med Margareta Andersdotter som var en dotter till Anders Olsson på Bureå nr 5. År 1599 hade Jon Persson 14 tunnors utsäde, 14 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 1 tjur, 15 får, 4 unga får, 4 risbitar, 7 getter, 2 unga svin, 1 häst samt 50 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. Gården hade 1609 11 spannländ och 3 skålsländ åker (1,8 hektar).

Sonen Per Jonsson (-1651) var ägare till gården 1613-1648. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga alla åren. Mantalet är på $\frac{3}{4}$ 1620. Brodern Anders Jonsson äger hemmanet i tiondelängderna 1621 samt 1623-1625. År 1628 har gården 9 spannländ åker. Mantalet är på $\frac{9}{16}$ 1630-1635 samt $\frac{22}{32}$ 1639-1640. År 1645 var skatten på 6 tunnor och 4 skål. En tredje bror är sannolikt Herman Jonsson som finns på gården 1630.

Anders Persson som sannolikt är en son till Per Jonsson var knekt 1623-1624. Per Jonssons måg Per Andersson Decker äger hemmanet 1642 samt 1649-1669. Han var gift med Kerstin Persdotter. År 1642 var mantalet på $\frac{22}{32}$ och 1650 på $\frac{13}{16}$. Per Andersson finns i byn redan 1633. Han får 1642 böta 13 daler, 2 öre och 16 penningar för tjuveri.

HEDENSBYN

Byn hade 10 gårdar 1543. År 1563 ökas antalet till 12 efter två delningar. Omkring 1603 övertas ett hemman av Per Olofsson på Bergsholmen. Hemmanet blir sedan Risön som räknas som en egen by. Dessutom läggs ett hemman ner. Antalet hemman är nu åter 10. År 1625 tillkommer ett hemman genom delning. Omkring 1650 läggs ett annat hemman ner så att antalet åter är 10 hemman. Åkerarealen var 1543 13 hektar, 1609 13,3 hektar varav 0,2 hektar var lägda. År 1648 var arealen 13,1 hektar.

Åren 1543-1546 är fiskevattnet Fällviken (Fällewick) skattlagt till 1 spannländ. Byns bönder fiskar under 1550- och 1560-talen strömming vid Kågnäset med skötar. Sannolikt låg fiskeplatsen i Fällviken. Under samma period fiskar byns bönder lax med en kolknöt i älven. Byns bönder jagar säl i havet under samma period. Sällagen innehåller även medlemmar från grannbyarna. Man fångar 1561 säl vid Skellefteskär som sannolikt betecknar ön Norrskär vid Skellefteälvens mynning. År 1559 betecknas Långviken (Longuiken) och Fällviken (feluiken) som byns hemträsk. Där fiskade byn med 2 notar och skatten uppgick till 2 lispund.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn är delad i två delar, på ömse sidor om älven. Varje sida har åker och äng för sig medan skog, utmark, fiske och andra lägenheter ägs gemensamt. Det finns god lägenhet till timmerskog, mulbete och någorlunda fiske i älven. Fisket i havet med skötar är viktigare. Man har god åker och äng som mestadels består av lerjord.

Under slutet av 1700-talet har Lunds by utjord på Kettilholmen som ligger på södra stranden av Skellefteälven mellan Hedensbyn och Tuvan. I Hedensbyn finns under 1700- och 1800-talen namnet Munkåkern som av allt att döma har en koppling till den katolska kyrkan. Namnet Jungfruholmen, som kan syfta på ett kapell helgat till jungfru Maria, kan ligga i byn.

Arkeologiska fynd från tiden för Kristi födelse och fram mot 1500-talet är synnerligen sparsamma åtminstone så långt vi i dag vet. År 1996 grävde Skellefteå museum ut några gravar på Risberget i Hedensbyn vilka har daterats till 870-talet. Gravarna är av en typ som inte varit känd tidigare. Det karakteristiska för dem är den grusbädd som bildar underlag för den glesa stenpackningen. En försänkning i berget, naturligt eller konstgjord, har blivit den del av graven där de kremerade

benen av den döde lagts. Gravarna ligger på en höjd, ca 500 meter norr om 1500-talets gårdsplatser. Gravarna kan mycket väl härröra från byn Hedensbyns äldsta skede. (Östlund, Olof: Rapport över arkeologisk slutundersökning av stensättningar från järnåldern i kvarteret Hallen, Stg 3149c, Hedensbyn, Skellefteå sn och kommun. Västerbottens län. Skellefteå 1997. Skellefteå museum). Äldre skrivformer: Hedensbyn (1539), Bynom (1543), Hedensbyn (1543), Byenn (1547), Hedensbyn (1557), Byn (1581), Byn (1600), Heedhen (1603).

Hedensbyn nr 1

Hustru Karin ägde gården 1563. Olof Eriksson var ägare till gården 1565-1570. Brodern Jakob Eriksson innehade hemmanet 1571-1601. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 5 kor, 7 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 67 mark och 4 öre. År 1599 hade Jakob Eriksson 10 tunnors utsäde, 9 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 6 får, 2 unga får, 3 risbitar, 5 getter, 2 unga svin samt 1 häst. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor.

Lasse Olofsson som kan vara en son till Olof Eriksson ägde gården 1602-1623. Gården hade 1607 7 spannländ och 1 skålsländ åker (1,1 hektar). Lasse Olofsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som husarm och utfattig samt han saknar ko. Samma år är mantalet på 1/6. Skatten var 1623 på 4 tunnor.

Sonen Lars Larsson äger hemmanet 1609-1610. Hustru Anna som troligen är änka efter Lars Larsson är ägare till gården 1614-1616. En bror till Lars Larsson är sannolikt Hans Larsson som var knekt 1623. Han dog samma år på Tureska Haken i Livland.

En tredje bror var Anders Larsson som ägde hemmanet 1613-1627. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 1/3. Anders Larsson var knekt 1613 och framåt. Han var 1617 vaktmästare i Peter Mannerhielms kompani, rustmästare 1618, fältväbel 1620 under kapten Bröms. Anders Larsson var löjtnant under Västerbottens regemente 1624-1627. Han dog före 1634. Anders Larsson hade deltagit i belägringen av Riga 1621 samt fältttåg och garnisonstjänst i Västpreussen 1626-1627.

Hustru Anna ägde gården 1627-1640. Åren 1628-1635 var mantalet på 3/8 och 1639-1640 på 7/8. Skatten var 1633 på 7 tunnor. Annas Herman finns på gården 1640.

Sonen Anders Andersson ägde gården 1630-1632 samt 1637-1640. Han kan vara identisk med den Anders Skomakare som 1635 gav 1 daler efter sonen till kyrkan. Han kan även vara identisk med den Anders Andersson som var knekt 1613-1618. En bror var sannolikt Nils Andersson som gick ut som soldat 1639. Han vistades då i Ursviken men gick ut för sin fars hemman i Hedensbyn. Han är bergsknekt 1642.

En tredje bror var sannolikt Erik Andersson som ägde hemmanet 1641-1644. Under hans tid var mantalet på 7/8 och skatten var 1644 på 7 tunnor. Han var silverbruksknekt 1642. Fortfarande 1646 var han kvar vid Piteå silververk. Han fick 1650 böta 8 öre för slagsmål.

Anders Eriksson som sannolikt var en son till Erik Andersson ägde gården 1641-1650. År 1643 betecknas han som förlamad samt fattig av många oår. Skatten var på 7 tunnor. Mantalet var 1650 på 7/8. Erik Andersson ägde hemmanet på nytt 1653-1686. Möjligen var han en son till Anders Ersson. År 1676 kallades han för Lång-Erik Andersson. Hans hustru Sissla var anklagad för trolldom.

Hedensbyn nr 3

Anders Olsson var bonde på gården 1539-1559. År 1543 hade han 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor.

Sonen Jon Andersson ägde hemmanet 1554-1575. Gården var 1559 på 4½ markland och 2 öresland. Brodern Olof Andersson är knekt 1556. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Jon Andersson ½ skålpund koppar, 3 kor, 1 stut om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 5 får samt 1 häst för 20 öre. Egendomen värderades till 47 mark och 4 öre.

Sonen Jon Jonsson var ägare till gården 1576-1584. Brodern Anders Jonsson ägde hemmanet 1585-1597. Nils Olsson innehade hemmanet 1598-1604. Enligt Johannes Bureus var han en son till Olof Ersson i Lappvattnet i Burträsk socken och dennes hustru Mariet Nilsdotter. Nils Olsson hade barnen Rådgerd och Lisbet. År 1599 hade han 10 tunnors utsäde, 13 kor, 1 tjur, 8 får, 3 unga får, 2 unga svin, 2 hästar och 30 lod silver. Nils Olsson hade 1601 2½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. På vintertinget 1602 fick han böta för att han hade försummat sin skjutsfärd.

Östen Persson äger hemmanet 1605-1611. Han hade köpt det av Per Olsson på Bergsholmen. På vintertinget 1607 begärde han fastebrev på hemmanet. Köpesumman var 190 daler. Östen Persson var husman 1605-1606. Gården har 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 2 skålsland i linda (0,1 hektar). Hustru Marit äger gården 1609.

Jakob Holgersson eller Hängelsson innehar hemmanet 1609-1623. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och de flesta år har han en piga. Mantalet är 1620 på 5/8. År 1611 underhöll hemmanet kvartermästaren Lasse Isaksson. Jakob Holgersson fick 1615 böta 2 mark då han inte hade fullgjort sitt skjutshåll. Han hade suttit kvar i tredska. Per Östensson finns på gården 1621-1623 samt 1628. Han äger gården 1623-1628.

Nils Andersson (1592-1669) är ägare till gården 1627-1662. Han äger samtidigt Morön nr 2 åren 1621-1625 samt 1639-1643. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor. År 1642 var mantalet i Morön 1 ¼ och den siffran innefattar hemmanen i Morön och Hedensbyn. Olof Nilsson som troligen var en son till Nils Andersson var knekt 1639.

Hedensbyn nr 4

Nils Olsson var bonde på gården 1539-1546. År 1543 hade han 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 5 lass äng. Sonen Anders Nilsson var ägare till hemmanet 1543-1565. På gården fanns 1553 4 kor. Gården var 1559 på 3½ markland. På sommartinget 1564 fick Anders Nilsson böta 5 öre för en ogill humlegård. Hustru Marit ägde gården 1565-1571. Vid Älvsborgs lösen 1571 då hon kallas Margareta änka har hon 5 mark koppar, 2 kor och 1 får. Egendomen värderades till 23 mark och 1 öre.

Nils Andersson ägde gården 1577-1621. År 1599 hade Nils Andersson 5 tunnors utsäde, 7 kor, 1 ungnöt, 4 får, 2 unga får, 1 get samt 1 sto. Han hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. År 1604 fiskar Nils Andersson strömming med Erik Jonsson på a. Gården har 1609 4 spannländ och 1 skålsland åker (0,7 hektar).

Sonen Anders Nilsson var ägare till hemmanet 1609-1623. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 1/3. Sonen Jakob Andersson (1602-1638) innehade gården 1625-1637. Gården hade 1628 4½ spannländ åker. Jakob Andersson blir 1633 lejd till knekt av Olof Nilsson. År 1635 lejer han i sin tur Olof Nilsson till knekt. Jakob Andersson blir 1638 dömd till döden för dubbelt hor med knekten Olof Nilssons hustru Elsa Clemetsdotter. De bägge avrättades 11 augusti 1638. Olof Nilsson och Jakob Andersson var syskonbarn.

En bror till Jakob Andersson var sannolikt Olof Andersson som var knekt 1629. Han dog samma år i Ränder. En tredje bror kan Johan Andersson vara. Han fanns i byn 1630. En fjärde bror kan den Peder Andersson vara som fanns i byn 1629.

Hustru Elisabet ägde hemmanet 1638-1649. Under hennes tid var mantalet på 9/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 2 skäl. Hustru Elisabet betecknas ofta som fattig. År 1638 beskrivs hon som ganska fattig och eländig. Hon har 2 små barn och 3 kor.

Dottern Anna piga äger gården 1648-1657. Brodern Anders Jakobsson är ägare till hemmanet 1660-1678. Enligt Knut Lundberg var Sissla en syster till Anders och Anna.

Hedensbyn nr 6

Nils Hermansson var ägare till gården 1539 då det även fanns en bror på gården. Brodern Lars Hermansson var ägare till hemmanet 1543-1582. År 1543 hade han 9 spannländ åker (1,4 hektar) samt 12 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. Lars Hermansson jagade säl 1557 tillsammans med Jon Andersson. Gården var 1559 på 6½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lars Hermansson ½ skålpund koppar, 3 kor, 3 får samt 1 häst för 6½ mark. Egendomen värderades till 44 mark.

En son till Lars Hermansson var sannolikt Nils Larsson som på vintertinget 1581 fick böta 14 mark för jungfrukränkning. Han var släkt med kvinnan i fjärde led. Brodern Herman Larsson ägde gården 1583-1619. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 6 får, 4 unga får, 4 getter samt 1 häst. Han hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 häst och 3 kor. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar). Samma år hade mågen Önde Olsson ett eget hushåll på gården.

Mågen Önde Olsson var ägare till hemmanet 1610-1632. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga alla åren. Mantalet var 1620 på 2/3 och 1628-1632 på 5/8. Önde Olsson betecknas som utgammal 1631. Hustru Marit innehade gården 1633-1636. Hon var sannolikt en dotter till Herman Larsson. Under hennes tid var mantalet på 5/8.

Sonen Clemet Öndesson äger Hedensbyn a. Brodern Peder Öndesson (1622-) är ägare till hemmanet 1639-1663. Under hans tid var mantalet på 9/16. Peder Öndesson är bergsknekt från 1641. År 1646 är han kolare i Silbojokk och han har soldatnamnet Kolare. Från början av 1660-talet tjänstgör han i Kvikkjokk. Han var hemma 1667-1672. Där finns han ännu i början av 1680-talet. Peder Öndesson fick 1642 böta 13 mark för mökränkning. År 1645 blev han dömd för mökränkning av Karin Andersdotter. Brodern Jakob Öndesson äger hemmanet 1654-1678. Han äger Morön nr 4 1678-1686. En fjärde bror var Olof Öndesson som var knekt 1629-1636.

Hedensbyn nr 8

Nils Jonsson var bonde på gården 1539-1562. År 1543 hade han 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 10 lass äng. På gården finns 1553 7 kor. Gården var 1559 på 5 markland och 2 öresland. Hustru Karin äger gården 1563-1569.

Sonen Jon Nilsson är ägare till hemmanet 1566-1586. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2 lod och 1 kvintin silver, 1½ skålpund koppar, 5 kor, 1 kviga om 2 år, 1 stut om 1 år, 2 får, samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 82 mark och 4 öre. Brodern Erik Nilsson ägde gården 1587-1606. År 1599 hade han 7 tunnors utsäde, 5 kor, 1 ungnöt, 2 får samt 1 sto. Han hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor. Denna hemmansdel upphör efter 1606. Möjligen är det detta hemman som Per Olofsson på Bergsholmen köper i Hedensbyn.

Enligt en uppgift i ett domboksprotokoll från 1685 skulle han ha köpt hemmanet av Lars Eriksson. Möjligen kan det vara en son till Erik Nilsson. Jorden bildade sedan hemmanet på Risön.

Nils Jonssons bror Olof Jönsson delade hemmanet 1563 och han ägde sin del 1563-1588. På sommaringet 1564 fick han böta för att hans hund bet en annan mans få. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 mark koppar, 4 kor, 1 stut om 2 år, 1 kviga om 1 år, 6 får samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderades till 64 mark och 3 öre. På vintertinget 1575 åtalades Olof Jönsson för att han hade köpt ett spjäll och en murstång trots att han visste det var stöldgods. Han gav 8 mark. På sommaringet 1610 fick Nils Olsson i Yttervik böta för mökränkning av Olof Jönssons dotter.

Sonen Olof Olsson ägde gården 1589-1598. Sedan ägdes gården av Olof Persson vilken var ägare 1599-1609. Han dog sannolikt 1610, enligt kyrkans räkenskaper. År 1599 hade Olof Persson 6 tunnors utsäde, 4 kor, 2 ungnöt, 5 får, 3 unga får, 1 ungt svin samt 1 sto. Han hade 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor.

Jakob Olsson som kan vara en son till Olof Olsson ägde hemmanet 1609-1639. År 1604 fiskade han strömming tillsammans med Per Olsson i byn. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar). Jakob Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som fattig och som varande krympling. Han har en ko. Mantalet är samma år på ½, 1628-1630 är det på 3/8. Jakob Olsson betecknas 1637 som förlamad. Året därpå är han sjuklig och mycket fattig. Han har 2 kor. Hustru Malin innehar hemmanet 1639-1650. Under hennes tid var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Hon betecknas vanligen som en fattig änka.

Sonen Sven Jakobsson äger gården 1633 och 1635. Under hans tid är mantalet på 3/8. Brodern Olof Jakobsson är knekt 1630-1641. Han fanns i Tuvan 1630 sannolikt som dräng. År 1641 ägde han hemmanet. Möjligen är det han som äger hemmanet nr 6 i Tjärn 1643-1650. Ägaren till det hemmanet hette Olof Jakobsson Lamb och hade varit soldat. En tredje bror var Anders Jakobsson som var knekt 1643-1648. Han gick ut för Per Andersson i Morön. Anders Jakobsson äger hemmanet 1643-1644. År 1644 står att han hade gått ut för sitt eget hemman. Han var bergsknekt 1646. Anders Jakobsson dör i Anklam den 12 juni 1648.

Hedensbyn nr 9

Jon Olsson var bonde på gården 1539-1556. År 1543 hade han 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 15 lass äng. Det finns det en måg på gården år 1556. Hustru Ingeborg ägde gården 1553 då där fanns 6 kor.

Mågen Lasse Ersson var ägare till hemmanet 1557-1587. Gården var 1559 på 3½ spannländ. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lasse Ersson 1 ko, 2 får samt 1 häst för 20 öre. Egendomen värderades till 15 mark. Sonen Nils Larsson ägde gården 1588.

Olof Nilsson ägde hemmanet 1589-1609. Han var enligt Johannes Bureus en son till Nils Olsson i Burträsk och var gift med Elin Nilsson, en dotter till Nils Nilsson den yngre i Falmark. År 1585 då han bodde i Burträsk var han skeppare på en egen skuta till Stockholm. Lasten bestod av 48 skålpund torrsk, 1 tunna lax, ½ tunna smör, 16 tunnor strömming samt 16 tunnor krampsill. Brodern Jakob Nilsson hade också last på skutan. Olof Nilsson bodde 1586 i kyrkstaden i Skellefteå och var då köpman. Han var även köpman 1588 och 1593. År 1594 gav han pengar till kyrkan när han kom hem med sitt skepp. Olof Nilsson var länsman 1587-1606. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungnöt, 6 får, 2 unga svin samt 1 häst. Samma år var hemmanet på 12 markländ. När Johannes Bureus besökte Skellefteå

1600-1601 får han upplysningar av Olof Nilsson. På sommaringet 1602 blev Olof Nilsson åtalad för ett ryckte gick att han hade legat med sin piga. Han fick värjomän som gick i god för honom och samma sak gjorde hans hustru. Därför blev han frikänd. Även pigan friade honom och beskyllde Mäster Didrik för att vara fadern. År 1604 hade det kommit rykten att länsmännen Olof Nilsson och Olof Andersson i Tåme hade affärer med andra kvinnor. Rätten kunde inte bevisa påståendet men kunde inte heller fria dem. Länsmännen fick i alla fall böta för att de hade gjort "lättfärdiga åthävor". De gav 30 mark vardera. Gården hade 1609 12 spannländ åker (1,9 hektar). Hustru Elin ägde gården 1609 och var då änka.

Sonen Nils Olsson (före 1577-) innehade hemmanet 1611-1642. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknas som öde 1614-1617. År 1620 betecknas Nils Olsson som utfattig och husarm. Han går och tigger och har inte någon ko. I en annan längd står att gården har betecknats som öde men Nils Olsson har ändå brukat jorden. Mantalet var 1620 på 1/3 och 1630-1640 var det på 5/16. År 1628 hade gården endast 5 spannländ åker (0,8 hektar). Nils Olsson betecknas 1630 som utgammal, 1632 som sjuk och 1637 som förlamad eller varande över 60 år. Sannolikt var han över 60 år.

En bror till Nils Olsson kan vara den Philpus Olsson som 1622 blev beskylld på tinget i Lövånger för att ha belägrat kyrkoherden herr Nils' dotter Gunnil. Nils Ambrosiusson i Bureå hade beskyllt Philpus men han kunde inte bevisa sitt påstående. Därför fick han böta 40 mark. En tredje bror kan vara Johan Olofsson som fanns i byn 1631.

Nils Olssons son Jöns Nilsson ägde hemmanet 1642-1686. Under hans tid var mantalet på 5/16 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. En bror var sannolikt Olof Nilsson som var knekt 1635-1638. År 1638 fanns han i Greifswald och Wolgast. En tredje bror var sannolikt Jakob Nilsson som var knekt 1642-1644. Han var lejd av Olof Carlsson i byn. Olof Nilsson dog i oktober 1639 i Stettin. Han var gift med Elsa Clemetsdotter som blev avrättad 11 augusti 1638 för dubbelt hor. Hon hade legat med Jakob Andersson på Hedensbyn nr 4. Jakob Andersson och Olof Nilsson var syskonbarn.

Hedensbyn nr 10

Skomakaren Hök Sibjörnsson var bonde på gården 1539-1560. År 1543 hade han 8½ spannländ åker (1,4 hektar) samt 15 lass äng. På sommaringet samma år fick han böta 12 öre för att han hade gjort åverkan på sin grannes äng. Hök skomakare hade 1550 levererat ett par skor till kyrkan för 3 öre. På gården fanns 1553 11 kor. Samma år hade en Peder Höksson sålt ½ timmer hermelskinn till kronan. Byn anges inte men han torde ha bott i Skellefteå socken. Han kan vara en son till Hök Sibjörnsson. I några längder kallas Hök Sibjörnsson för Olsson och i en längd för Hök Nilsson.

Sonen Olof Höksson äger hemmanet 1559-1574. Gården var 1559 på 6 markland och 6 öresland. På sommaringet samma år fick Olof Höksson böta 4 mark för att han hade tagit sin häst till fäboden. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 lod silver, 1½ skålpund koppar, 7 kor, 2 kvigor om 2 år, 1 stut om 1 år, 10 får, 2 svin samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen värderades till 142½ mark.

Sonen Per Olsson ägde gården 1576-1589. Han kallas ibland Höks Per Olsson för att skilja honom från en annan Per Olsson i byn. Hök var farfaderns namn. Möjligen har det brukats som gårdnamn. Enligt Bureus var Per Olsson gift med Karin Andersdotter som var en dotter till Anders Olsson i Åbyn, Burträsk. Per Olsson och Karin hade sonen Johan Persson vilken betecknas som gift. Problemet är att det finns två Per Olsson vid denna tid. Det som kunde tala för att Johan Persson finns på denna gård är att hemmanet sedan tas över av Jon Persson som kan vara samma person.

Sonen Jon Persson var ägare till hemmanet 1589-1612. Han kan vara identisk med sonen Johan Persson. Enligt Johannes Bureus var han gift med Anna Persdotter som var en dotter till Per Olsson på Ostvik nr 10. Makarna hade barnen Kristin och Per Jonsson. År 1599 hade Jon Persson 6 tunnors utsäde, 4 kor, 4 får, 1 ungt svin samt 1 häst. Han hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården hade 1609 6½ spannländ åker (1 hektar).

Mårten Clemetsson ägde gården 1613-1625. Han kan ha varit en måg till Jon Persson. I tiondelängden för 1613 kallas han Olof Clemetsson, vilket sannolikt är en felskrivning. Mårten Clemetsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknas som öde 1614-1615. Omkring 1615 brinner gården ner och Mårten Clemetsson får frihet för detta år. År 1620 står gården som öde men Mårten Clemetsson hade ändå brukat gården men inte betalat Älvsborgs lösen. I en annan längd från samma tid står att han går och tigger. Han hade ingen ko. År 1623 sågs att Mårten Clemetsson var död sedan länge. Hustrun äger ingenting utan går och tigger. Mantalet var 1619 på 1/4.

Sonen Per Mårtensson äger hemmanet 1626-1630. Han är 1628 landsknekt i Bergsbyn. Mantalet var 1628-1630 på 1/8. Hustru Anna äger gården 1629-1635. En son är sannolikt Olof Mårtensson som är knekt 1639-1644. Han blev lejd av Jon Olsson i Kusmark. År 1643 står att han hade gått ut för Anders Nilsson i Ersmark.

En syster till Per Mårtensson är sannolikt Kerstin piga som äger gården 1632-1663. Under hennes tid är mantalet på 1/8 och skatten var 1645 på 1 tunna. Hon betecknas vanligen som utfattig och eländig. Hon hade 1643 2 kor. År 1641 står att "hon ligger alla dagar på säng".

Hedensbyn nr 12

Jon Olsson Skomakare var bonde på gården 1539-1562. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 13 lass äng. Han ägde 1546 hemmanet nr 3 i Byske som uppgick till 4 spannländ åker (0,7 hektar) och 7 lass äng. På gården fanns 1553 12 kor. Jon Skomakare var kyrkvård 1547, sexman 1552 och länsman 1558. År 1557 fiskar han strömming vid Kågnäset. Sonen Jon Jonsson är knekt 1556. Sven Jönsson som sannolikt var en bror, var knekt 1562.

Brodern Olof Jonsson var ägare till hemmanet 1563-1585. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 3 lod silver, 3 skålpund koppar, ½ skålpund tenn, 8 kor, 7 får, 1 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 139 mark och 4 öre. Olof Jonsson var nämndeman 1579-1585.

Sonen Karl Olsson ägde gården 1586-1623. År 1599 hade han 10 tunnors utsäde, 5 kor, 5 får, 2 risbitar, 2 getter, 3 unga svin samt 1 häst. Karl Olsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården har 1609 8½ spannländ åker (1,4 hektar). Karl Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har dräng eller piga under perioden. År 1620 var mantalet på 2/3. Lasse Olsson som nämns i en längd 1611 kan vara en bror till Karl Olsson. Eller också rör det sig om en felskrivning.

Sonen Hans Karlsson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han var fortfarande knekt 1622. Brodern Mickell Karlsson bröt 1625 ut en del av faderns hemman som blev Hedensbyn nr 13. Brodern Olof Karlsson (1584/1585-1671) ägde hemmanet 1625-1663. Gården hade 1628 11 spannländ åker. Mantalet var 1630-1635 på 11/16, 1639-1640 på 25/32 och 1642-1650 på 3/4. Skatten var 1645 på 6 tunnor. Gården låg 1648 i södra Hedensbyn.

Per Olsson som sannolikt var en son till Olof Karlsson var bergsknekt 1646. Nils Olsson som kan vara en bror, var knekt 1642. Han vistades då i Wolgast. En tredje bror kan Jon Olofsson vara. Han fanns i byn 1633. Brodern Carl Olofsson ägde hemmanet 1667-1682.

Hedensbyn nr 13

Mickel Karlsson som var en son till Karl Olsson på Hedensbyn nr 12 ägde gården 1625-1628 samt 1630. År 1628 var han landsknekt i byn. Mickel Karlsson dog sannolikt 1629. Under hans tid var mantalet på 1/4. Mickels hustru Anna ägde hemmanet 1629-1635. Under hennes tid var mantalet på 1/4. Hon betecknas 1629 som knektänka.

Olof Andersson (1609-1695) var ägare till gården 1637-1669. Under hans tid var mantalet på ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. År 1638 står att Olof Andersson var svag i sinnet. Han var en fattig nybyggare som hade en ko. Olof Andersson beskrivs 1642 som sjuklig och eländig. Han har 3 kor. År 1648 låg gården i södra Hedensbyn. Sonen Enok Olofsson ägde hemmanet 1670-1698.

Hedensbyn nr 14

Hans Persson var bonde på gården 1539-1553. År 1543 hade han 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 16 lass äng. På vintertinget 1539 fick Hans' son böta 40 mark för mökränkning. Hans Persson var nämndeman 1543.

Sonen Olof Hansson var ägare till hemmanet 1553-1569. Han fick 1548 böta 4½ mark till biskopen för blodskam. År 1557 fiskade han strömming vid Kågnäset. Olof Hansson var nämndeman 1548 och 1556. På sommartinget 1559 fick han böta 4 mark för att han hade tagit sin häst till sin fåbod. Samma år var gården på 8 markland och 2 öresland.

Sonen Per Olofsson ägde gården 1570-1621. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Olofsson 1 lod och 3 kvintiner silver, 1 skålpund koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 6 får samt 1 sto för 6½ mark. Egendomen värderades till 96 mark. Per Olofsson kallas ibland för Hans Per Olofsson för att skilja honom från en annan Per Olofsson. Hans är farfaderns namn. Möjligen har det brukats som gårdnamn. År 1599 hade Per Olofsson 12 tunnors utsäde, 9 kor, 2 ugnöt, 6 får, 2 risbitar, 5 getter, 4 unga svin, 1 häst, 1 sto och 20 lod silver. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Per Olofsson fiskar strömming 1604 tillsammans med Jakob Olsson. Enligt protokoll från 1695, då det militära indelningsverket infördes, sålde Peder Målare år 1607 4 skålsland jord till Risön. Peder Målare kan vara identisk med Per Olofsson. Hemmanet ligger nära Risön på södra sidan av älven. Gården hade 1609 10 spannländ åker (1,6 hektar). Beträffande kopplingar till Bureus' släktanteckningar se Hedensbyn nr 10.

Sonen Lasse Persson ägde hemmanet 1610-1646. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på ½, 1630-1640 på 5/16 och 1642 på 19/32. År 1628 hade gården 5 spannländ åker. Clemet Larsson som äger ett litet hemman 1623-1626 kan vara en son till Lasse Persson. En annan son kan Lars Larsson vara. Han äger ett litet hemman 1636-1638. Lasse Persson fick 1630 böta 3 mark för att han hade försummat skjutshället. Skatten var 1633 på 2 tunnor och 4 skäl, 1642 på 4 tunnor och 6 skäl. År 1644 är skatten på 3 tunnor och 3 skäl. Lasse Persson betecknas 1638 som sjuklig och eländig. Han har 2 kor.

Hustru Kerstin (-1666) äger gården 1645-1648. Under hennes tid är skatten på 3 tunnor och 3 skäl. Sonen Per Larsson (-1683) var ägare till hemmanet 1648-1679. Mantalet var 1650 på 23/64. Gården ligger 1648 i södra Hedensbyn. Anders Larsson som sannolikt var en bror var knekt 1631-1637. Han dog den 3 januari 1637. Nils Larsson var sannolikt ytterligare en bror. Han var knekt 1645-1650. År 1646 var han i Stralsund men skickades hem till Sverige med flottan eftersom han var sjuk.

Hedensbyn a. Brönet

Erik Larsson ägde gården 1539-1546. År 1543 hade han 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 16 lass äng. Önde Eriksson som nämns i 1549 års bågaskattelängd kan vara en son till Erik Larsson. Möjligen flyttar han sedan till Frostkåge nr 9.

Jon Andersson var ägare till hemmanet 1546-1582. På gården fanns 1553 11 kor. År 1557 jagade Jon Andersson säl tillsammans med Lasse Hermansson. Samma år fiskar han strömming med skötår vid Kågnäset. Jon Andersson jagar 1558 säl tillsammans med Anders Jakobsson i Böle, Olof Ångerman i Bergsbyn samt Nils Larsson som sannolikt bodde i Ursviken. De hade 2 båtar och 4 nät. Fångsten blev 3 sälar. Gården var 1559 på 12 markland. Vissa år kallas Jon Andersson "Jon å Brön", dvs. Brönet. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 2 stutar om 1 år, 6 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 63 mark och 1 öre.

Sonen Erik Jonsson var ägare till hemmanet 1583-1619. År 1599 hade han 10 tunnors utsäde, 9 kor, 3 ungnöt, 7 får, 5 unga får, 1 risbit, 2 getter, 1 gammalt svin samt 1 häst. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor. År 1604 fiskar Erik Jonsson strömming tillsammans med Nils Andersson i byn. Gården hade 1609 8½ spannländ åker (1,4 hektar). Erik Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613.

Sonen Olof Ersson finns på gården 1609. Brodern Jon Ersson äger hemmanet 1614-1623. Han har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Åren 1614-1615 är han ogift. Mantalet var på ½ 1620. Samma år beskrivs Jon Ersson som utfattig och han har en ko.

Sedan verkar det som om Clemet Öndesson från Hedensbyn nr 6 äger hemmanet 1625-1630. Mantalet är 1630 på 3/4. Clemet Öndesson dör sannolikt 1631 då Önde Olsson ger pengar till kyrkan efter sonen. Clemet Öndesson var engagerad i gruvan i Kågeträsk 1627-1628. Han var även arrendator av gruvan och ledde ett konsortium skelleftebor och piteborgare. Han anklagades av borgare från Piteå för att bedriva olagligt landsköp. I Torneå stad finns en borgare med namnet Clemet Öndesson 1629. Det är ovisst om det är samma person. I Piteå stad fanns också en borgare med detta namn 1622. Sven Hansson äger gården 1628-1629. Det förstnämnda året var mantalet på 3/4. Han finns i byn även 1630.

Hustru Kerstin äger gården 1632-1642. Hon kallas ibland för Clemets Kerstin och var änka efter Clemet Öndesson. Mantalet var 1632-1640 på 9/32 och 1642 på 1/4. År 1641 var skatten på 2 tunnor och 2 skäl.

Anders Andersson verkar äga gården 1644-1649. Under hans tid är skatten på 4 tunnor och 4 skäl. Knekten Johan Olofsson kan bo på gården 1646-1649. Hans gård finns med på kartan från 1648. År 1646 har han 4 skäls skatt.

Erik Clemetsson äger hemmanet 1649-1650. Han var knekt från 1639 och var knekt i Gårdsmark. Han betecknas 1648 som gift soldat. Åren 1646 och 1652 finns han i Stämmingsgården. År 1650 var mantalet på 1/4. En bror till honom kan Östen Clemetsson vara. Han fanns i byn 1633. En annan bror är troligen Per Clemetsson som tjänstgjorde vid Piteå silververk 1637.

Bomärke 1637.

Han finns senare på Bergsbyn nr 4. Åren 1654-1678 ägs gården av Johan Olofsson Trast. Sedan tar kyrkoherden Erik Fluor över gården och lägger ihop den med hemmanet nr 6. Vid rotering 1695 hade kyrkoherdens hemman 1 tunnland och 3 skälsland från en avhyst rök.

År 1685 låg gården strax öster om hemmanet nr 6. Här fanns 2 gamla murrösen. De antogs på tinget samma år (felaktigt?) vara ursprunget till hemmanet på Risön. Möjligen byggs senare gården 6b nära intill. År 1756 hette platsen Långbrön och även Svidi gammelgården fanns här.

Hedensbyn b

Jöns Larsson var bonde på gården 1539-1547. År 1543 hade han 10 spannländ åker (1,6 hektar) samt 12 lass äng. Jöns Larsson var nämndeman 1547.

Sonen Per Jönsson ägde hemmanet 1549-1587. Gården var 1559 på 7 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Jönsson ½ skålpund koppar, 2 kor, 2 får samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 28 mark.

Sonen Jöns Persson var innehavare av gården 1588-1595. Han är sannolikt identisk med den Jöns Persson i Hedensbyn som blev ihjälslagen 1602 av Anders Olsson i Ragvaldsträsk. Anders Olsson dömdes till döden för dråp men änkan bad för honom och han fick böta 13 mark och 8 örtugar. Änkan fick 50 daler i mansbot.

Jon Jonsson som kan vara en son ägde gården 1599-1603. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 3 kor, 2 getter samt 1 sto.

Hustru Malin var ägare till hemmanet 1605-1610. Hon var husarm 1605. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Sedan upphör hemmanet.

Hedensbyn övriga

Jöns Persson finns i byn 1640 liksom Sigrid finne. Sigfrid finne tar över Lund nr 1 samma år. Jakob Jönsson var knekt 1641-1650. Han gick ut för Nils Andersson i byn. År 1646 var han bergsknekt och tjänstgjorde vid Piteå silververk. Han betecknas 1647 som gift soldat.

RISÖN

På 1648 års karta finns Risön med under Tuvan. Äldre skrivformer: Rijsön (1617) och Rijsiönn (1620).

Risön nr 1

Hemmanet bildades av knekthövitsmannen Per Olsson på Bergsholmen som hade köpt vardera ett hemman i Hedensbyn och ett hemman i Tuvan. Hemmanen lades ihop till Risön. År 1607 hade Jon Christierson på Frostkåge nr 12 sålt 7 skälsland jord till Risön.

Per Olofssons son Könik Persson ägde hemmanet 1613-1621. När Torneå stad grundades 1621 flyttade han dit och blev borgare. Senare blev han borgmästare. Könik Persson betalade inte Älvsborgs lösen 1613-1614 men däremot övriga år till och med 1618. År 1620 står i en restlängd till Älvsborgs lösen att hans gård var nyupptagen. Mantalet var 1620 på $\frac{1}{2}$. Könik Persson ägde hemmanet fram till 1640 men det brukades av landbönder. Anders Jonsson från Ursviken brukade hemmanet 1623-1638. Åren 1628-1630 var mantalet på $\frac{3}{4}$ och 1635 på $\frac{5}{8}$. Anders Jonsson som 1626 hade 16 kor var nämndeman 1637-1640.

Sonen Nils Andersson fanns på gården 1627. Brodern Josef Andersson brukar gården 1632-1635. Sannolikt blir han sedan ägare till Böle nr 11.

Assessorn i bergskollegiet Hans Philip Lybecker i Luleå äger Risön 1640-1675. Men hemmanet brukas av arrendatorer. Hans Larsson från Luleå brukade hemmanet 1640-1644. Under hans tid var mantalet på $\frac{6}{16}$ och skatten på 10 tunnor och 4 skäl. Hans Philip Lybecker finns i skattelängderna 1644-1649. Jon Andersson (1615-) som var en son till Anders Jonsson arrenderade hemmanet 1637-1655. Åren 1639-1640 var mantalet på $\frac{17}{32}$ och 1650 på $\frac{9}{16}$. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. Brodern Johan Andersson finns på gården 1629.

Risön övriga

Per Nilsson var knekt på Risön 1646.

TUVAN

Byn bestod av 4 hemman 1543. År 1600 köper Per Olofsson på Bergsholmen ett hemman som läggs ihop med ett hemman i Hedensbyn till Risön, vilket räknas som en egen by. Ett nytt hemman tillkommer 1615 i byn. Per Olofssons son Anders Olsson på Bergsholmen köper omkring 1620 ett annat hemman i byn som blir utjord till Bergsholmen. Byn har nu 3 hemman. Åkerarealen var 1543 på 4,9 hektar, 1609 på 2,8 hektar, 1648 på 4,7 hektar samt 1700 på 7,2 hektar. Av den sistnämnda arealen var 1,8 hektar lägda och 1,5 hektar var obrukad.

Ett hemman i byn fiskar strömming med skötar vid Kågnäset under 1550- och 1560-talen. Samma hemman jagar även säl i havet vid Skelleftenäset. Under samma tid fiskar 3 bönder lax i älven med en not. År 1559 brukade byn en not i sitt hemträsk och skatten uppgick till $\frac{1}{2}$ lispund. Prästbordet har utäng i byn vilken 1553 uppgick till 2 lass äng. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete samt "ståteligt" fiske. Man har god åker och äng som är någorlunda skyddad från frost. År 1795 äger Lunds by utjorden Tarjan som ligger nedströms Tuvan, mellan Tuvan och Bergsbyn. Äldre skrivformer: Tuuen (1539), Tuwffwen (1543), Tuffwenn (1547), Tuffuan (1557), Tuffän (1581), Tuffuan (1600).

Tuvan nr 1. Gran

Herman Olsson som sannolikt kom från Ytterursviken nr 1 ägde hemmanet 1615-1635. År 1600 var han med egen skuta till Stockholm. Han fanns 1611 i Tuvan då han får böta 3 mark för att han i hastigt mod brukat okvädingsord mot hustru Margareta på Bergsholmen. Enligt längderna för Älvsborgs lösen hade han varit på annan plats 1613-1614. Sedan har han upptagit hemmanet. Gården var nybildad 1615 och möjligen kommer marken från den mark som Per Olofsson på Bergsholmen hade ägt. År 1648 låg gården på norra sidan av Skellefteälven. Den övriga byn låg på södra sidan av älven. På en karta från 1723 ligger gården omgiven Hedensbyns ägor.

Herman Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1615-1617 men inte för 1618. År 1620 betecknas han som utfattig och han äger ingenting. Mantalet är 1618-1635 på $\frac{1}{8}$. Skatten var en tunna 1635. Samma år brann gården ner. Sonen Johan Hermansson ägde gården 1632. Brodern Herman Hermansson var knekt 1639-1642. Han var lejd av Anders Larsson i Böle. Herman Hermansson är sannolikt identisk med den Herman Ryss som ägde gården

1648-1650. Han var bergsknekt i Böle 1646. På kartan från 1648 kallas han, sannolikt felaktigt, för Herman Persson. Då var gården ännu inte skattlagd. Senare flyttar han sannolikt till Holmsvattnet. Brodern Johan Hermansson ägde gården 1657-1687. Han var även länsman. Åren 1647-1654 hade han ägt Bergsbyn nr 7. Han är knekt 1631-1639. År 1638 kallas hans bostadsort "Brendom" och 1639 Granden.

Tuvan nr 2

Erik Jönsson var bonde på gården 1539-1575. År 1543 hade han 14 spannländ åker (2,2 hektar) samt 30 lass äng. Enligt Johannes Bureus var en syster till Erik Jönsson, Margareta Jönsdotter, gift med Herse Andersson på Bureå nr 6. Herse Andersson hade 1546 2 spannländ åker och 8 lass äng i Tuvan. På gården fanns 1553 10 kor. Samma år jagade Erik Jönsson säl tillsammans med Arvid Olsson på Morön. År 1557 jagade han säl och hade en båt och 2 nät. Fångsten bestod av 2 sälar. Erik Jönsson fiskade 1557 strömming med skötar vid Kågnäset. Gården var 1559 på 8½ markland och 2 öresland. Erik Jönsson var köpman 1564 och 1566. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 lod silver, ½ skålpund tenn, 10 mark i pengar, 1½ skålpund koppar, 9 kor, 3 kvigor om 2 år, 2 stutar om 1 år, 10 får samt 2 hästar för 21 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 220 mark.

År 1543 fick Erik Jönsson böta 2 mark för att han hade haft 4 famnar hö undan Prästbordet. Dessutom hade han huggit sönder en ryssja för prästen. Sannolikt rör målet Prästbordets utång i Tuvan. På vintertinget 1549 beskyllde han synemännen för att ha varit oärliga när de gick syn mellan honom och en annan. Troligen gick de upp en rågång. Synemännen upprepade synen som visade sig vara rätt utförd. Erik Jönsson dömdes till 40 mark i böter men han gav 8 mark. På sommartinget 1553 fick han böta 16 mark för att han hade dolt undan sin skinnskatt. År 1554 hade han slagits med Erik Olsson på Sunnanå. Händelsen ägde rum på kyrkvallen på påskdagen. De gav 15 mark. På sommartinget 1555 fick Erik Jönsson böta 3 mark för en "åkomma", dvs. tillfogad skada eller sår, som han gav sin granne. Året därpå fick han böta 20 mark för att hans dotter hade gjort otukt. År 1557 fick Erik Jönssons son böta 2 mark för lönskaläge. Sonen fick 1559 böta 4 mark för överkan.

Sonen Olof Ersson ägde gården 1566-1579. Han var nämndeman 1572-1578. År 1578 hade Olof Ersson en egen skuta som for till Stockholm. Lasten bestod av 40 lispund torr fisk, 16 kohudar, 80 bockskinn samt 32 kalvskinn. Hustru Kerstin var ägare till hemmanet 1580-1581 samt 1584.

Olof Larsson ägde gården 1582-1583. Han var nämndeman 1579. Holger Larsson var ägare till hemmanet 1585-1596 och han var köpman 1587-1589.

Jöns Olsson som sannolikt var en son till Olof Ersson ägde gården 1588-1625. Enligt Johannes Bureus var han gift med Anna Matsdotter som var en dotter till Mats Olsson på Östanbäck nr 15. Makarna hade barnen Malin, Erik och Olof. År 1599 hade Jöns Olsson 10 tunnors utsäde, 6 kor, 6 får, 2 unga får, 2 risbitar samt 4 getter. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 6 kor. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar). Jöns Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618.

Sonen Olof Jönsson (1587-1668) var ägare till hemmanet 1613 samt 1626-1668. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613. Mantalet var 1620 på 1/4, 1630-1635 på 5/16, 1639-1640 på 13/32 och 1650 på 7/16. Skatten var 1645 på 3 tunnor och 2 skäl. Olof Jönsson var knekt 1621-1626. År 1620 hade Olof Jönsson stulit vid kyrkobordet av Anders Jonsson i Tjärn. Han hade tagit en halv slädfilt och ett par lappskor. Av Lars Jönsson i Ersmark hade han tagit en utgammal vepa och en ost. Stölderna hade han begått för halvannat år sedan. För stor fattigdom och hungersnöd hade han gjort skor och handskar till sig och barnen samt av

vepan hade han gjort kläder. Olof Jönsson fick böta 9 mark. År 1650 fick Olof Jönsson böta 8 öre för okvädingsord.

Olof Jönsson hade brodern Mats Jönsson som var knekt i Bodan 1624. En annan bror var sannolikt Jakob Olsson som blev knekt 1643 för Hans Larsson i Risön. Han var även knekt 1644 och då i Bergsbyn. Olof Jönssons son Erik Olsson var knekt 1643-1644. Han gick ut för sin fars hemman.

Tuvan nr 3. Hällom

Clemet Jonsson var bonde på gården 1539-1549. År 1543 hade han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 6 lass äng. På vintertinget fick Clemet Jonsson böta 1 mark för att han hade gjort åverkan på Erik Jönssons äng. Clemet i Tuvan hade 1549 fått barn med en kvinna men hade sedan gift sig med barnets mor. Han fick böta 1 mark. Sonen Olof Clemetsson ägde gården 1551-1556. Han hade 1553 2 kor.

Anders Olsson Silbo ägde hemmanet 1557-1584. Åren 1547-1548 fanns det en knekt i socknen som hette Anders Silbo. Sannolikt är det samma person som tar över hemmanet. Enligt Johannes Bureus var Anders Silbo gift med Karin Andersdotter som var en dotter till kyrkoherden Andreas Olai. Makarna hade barnen Margareta som var gift med Jon Jonsson i Ursviken, Anna som var gift med Sven Olofsson i Uppsala. Denne var rådman och dog 1603. Lisbet var gift med Per Jakobsson eller Jåpsson i Bergsbyn, Olof Andersson, Lars Andersson i Bergsbyn, Josef som var guldsmedsdräng, Abraham som var guldsmed i Uppsala och gift med Anna som var en dotter till Herr Lars i Vaxala. Vidare Anders Andersson, Philip som var död i början av 1600-talet, Hans, Malin som var gift med Herman Olsson av Bureätten. Makarna hade barnen Karin, Olof och Gabriel. Samt Daniel Andersson som blev borta vid Pernau.

År 1553 hade Anders Selbo sålt ett ½ timmer hermelinskin till kronan. Skinnen kom från lappmarken. Gården var 1559 på 6 markland och året därpå hade arealen ökat med 4½ öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Silbo 10 lod silver, ½ skålpund tenn, 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 2 kvigor om 1 år, 1 svin, 6 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 130 mark och 5 öre. Anders Silbo var länsman 1572-1573. Karin Andersdotter lever 1601 då hon lämnar upplysningar till Johannes Bureus.

Sonen Olof Andersson var ägare till hemmanet 1585-1632. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Anna, Britta, Karin, Anders och Britta. Ett barn som hette Britta hade sannolikt dött som barn och sedan hade ett syskon fått samma namn. På vintertinget 1586 fick han böta 2 mark för lönskaläge. Enligt ett domboksprotokoll från 1685 hade Olof Andersson bytt bort viss jord på Skutholmen till Per Olofsson på Bergsholmen. I gengäld fick Olof Andersson byrättigheterna i bl.a. skogen som hörde till ett hemman i Hedensbyn som Per Olofsson hade köpt. År 1599 hade Olof Andersson 8 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 1 tjur, 2 risbitar, 6 getter, 1 gammalt svin, 1 ungt svin samt 1 häst. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 6 kor. Gården hade 1609 6 spannländ och 3 skålsland åker (1 hektar). Samma år hade mågen Anders Nilsson ett eget hushåll på gården. Olof Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga de flesta åren. Mantalet är 1620 på 5/8 och 1630 på 17/32. År 1628 hade gården 8½ spannländ åker. Samma år betecknas Olof Andersson som ”utlevad”.

Mågen Anders Nilsson finns på gården 1609-1610 samt 1621-1623. En son till honom kan Johan Andersson vara. Han fanns på gården 1628. Året därpå är han knekt i Bergsbyn.

Östen Olofsson (1594-) äger gården 1629 samt 1631-1640. Han är inte upptagen som son till Olof Andersson av Bureus. Möjligen är han en måg. Under hans tid är mantalet på

17/32. Per Nilsson (-1667) var ägare till hemmanet 1641-1661. År 1642 var mantalet på 5/8 och 1650 på ½. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 2 skäl.

Sonen Per Persson är knekt 1647-1656. Han går ut för sin fars hemman. Per Persson dog 27 september 1656 i Polen.

Tuvan a. Skåppargården

Per Olsson var bonde på gården 1539-1552. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 6 lass äng. Sonen Olof Persson ägde gården 1553-1590. På gården fanns 1553 4 kor. På sommaringet 1555 fick Olof Persson böta 1 mark och 1½ öre av obekant anledning. På sommaringet 1564 fick han ge 6 öre för bristfälliga hagar. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Persson 5 mark koppar samt en ko. Egendomen värderades till 11 mark och 7 öre.

Sonen Per Olofsson var ägare till hemmanet 1591-1604. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor. Per Olofsson betecknas 1602 som husman. Anders Olsson som kan vara en bror ägde gården 1599 samt 1605-1620. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 5 får, 2 unga får, 1 risbit, 4 getter samt 1 sto. Gården har 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Anders Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1616 men inte 1617-1618. Åren 1617-1618 betecknas gården som öde. Anders Olsson har lämnat gården 1620, då den är på ¼ mantal. Han står som ”bortdragen” och ”bortrymder”. I en restlängd till Älvsborgs lösen står att Anders Olsson har sålt jorden till Anders Persson på Bergsholmen som nu brukar hemmanet.

Under 1700- och 1800-talen kallas marken för Skåppargården och ligger som urfjäll under Bergsholmen. Mantalet är på 1/4.

Tuvan b

Anders Mickelsson var bonde på gården 1539-1552. År 1543 hade han 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 12 lass äng. Hustru Britta äger gården 1553 då hon har 4 kor.

Sonen Peder Andersson är ägare till hemmanet 1553-1597. På sommaringet 1555 får han av någon anledning böta 4 mark och 6 öre tillsammans med 4 andra personer. Gården var 1559 på 6 markland och 1½ öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Peder Andersson 2 kor, 2 stutar om 2 år samt 1 sto för 2 mark. Egendomen värderades till 27 mark.

Per Olofsson på Bergsholmen äger hemmanet 1602-1607. Han har köpt det 1600. På vintertinget 1602 bjuder han upp köpet för tredje gången. År 1602 nämns i landsskapshandlingarna ett kungligt brev om Tuvanhemmanet som är daterat 27 mars år 1600. Enligt ett domboksprotokoll från 1685 kallades hemmanet Pershemmanet och låg på södra sidan av älven mittermot Risön.

Under 1700-talet är marken utjord till hemmanet nr 2 i Morön samt till Risön.

Tuvan övriga

En Anders Jonsson nämns i tiondelängden från 1557 liksom i tiondelängden från 1605.

Anders Månsson var knekt 1623-1630. Åren 1629-1630 var han korpral. Anders Larsson (1602-) finns i byn 1639. Möjligen var han en dräng. Nils Johansson var knekt 1643-1644 för Per Nilsson.

BERGSBYN

Byn hade 1543 8 hemman. År 1561 tillkommer ett nionde hemman genom delning. Ett hemman läggs ner 1570 och antalet är åter 8. År 1615 läggs ytterligare ett hemman ner och antalet hemman är 7. Hemmanet nr 6 delas 1632 och byn har 8 hemman. År 1637 läggs hemmanet i Ångermanbäcken ner och byn har nu 7 hemman.

Åkerarealen var 1543 7 hektar, 1609 på 9,1 hektar varav 0,1 hektar var lägda. År 1648 uppgick åkern till 8,4 hektar och år 1700 till 16,2 hektar. Av den sistnämnda arealen var 3,6 hektar lägda och 2,1 hektar var obrukad.

Bönder i byn levererar redan på 1540-talet kalk till kyrkan. Kalkutvinningen har fortsatt in på 1900-talet. På kartor från 1700-talet har byn kalkbodar och kalkugnar vid stranden av Skellefteälven på Bergsholmen. Härifrån transporterades sannolikt den färdiga kalken med skutor. På sommaringet 1560 fick alla män i Bergsbyn och Ursviken böta 6 mark för treska.

Åren 1543-1546 var notdräkter i fiskevattnen Gunsviken (Gunswick) och Bergssjön (Bersiönn) värderade till 1 spannländ. År 1559 betraktas Gunsvikssundet (gunnuik sundeth) som byns hemträsk. Där fiskade man med 2 notar och i skatt fick byamännen lägga en lispund torr fisk. På 1550- och 1560-talen jagar bönderna i byn säl vid Snäckhamnen (Snecke Hamman, Snecke hampn). Under samma tid fiskar 6 bönder i byn med not i älven efter lax. År 1554 fiskar en bonde i byn i fjällträsket "Holme tresk" och "Hys tresk". Bakom sjönamnen döljer sig sannolikt Jörnsträsket och Hornsträsket intill Jörns samhälle.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god skog till ved och gårdsel men inte till timmer. Jorden består av god sandmylla. Äldre skrivformer: Bersbyn (1539), Bergiith (1543), Bersbynn (1547), Bersbyn (1557), Bergxbyn (1581), Bergzbyn (1600).

Litteratur: *Bärgsbyn 1543-1975*, Skellefteå 1977, 306 s. ill. Duplic.

Bergsbyn nr 1

Jon Olsson Djäkne var bonde på gården 1539-1552. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 10 lass äng. Jon Djäkne var nämndeman 1539-1549. År 1548 fick han 3 mark

för sitt omak att han for till kungen från Uppsala med ett brev. Sockenmännen ville ha ett svar på sin begäran att få understöd till reparation av kyrkan.

Tydligen var Jon Djäkne i Uppsala i ett annat ärende. Han hade 1544 levererat kalk till kyrkan för 1 mark. Även 1547 levererade han kalk till kyrkan. Denna gång rörde det sig om 2 läster som var värda 1 mark. Jon Djäkne var kyrkvärd 1552. Han tycks ha avlidit samma år. Detta år gav hustru Sigrid under Berget pengar till kyrkan. Hon var sannolikt änka efter Jon Djäkne.

Sonen Olof Jonsson ägde hemmanet 1553-1576. Han hade 1553 6 kor. Åren 1553-1555 fiskar Olof Jönsson under Berget i Jörnsträsket (Holme tresk) och i Hornsträsket (Hyrts tresk) tillsammans med Jon Hindersson i Medle. År 1554 fick de 70 kg gädda och abborre. Olof Jonsson brukar 1557 ett stakanä vid Kågnäset. Han hade gett en lax till kronan. År 1559 brukar han stakanätet tillsammans med Olof Ersson. De hade gett 2 laxar till kronan. Under 1550-talet finns en bror på gården. Gården var 1559 på 6 markland. År 1561 delas hemmanet och brodern Nils Jonsson tar över halva hemmanet. På sommaringet 1555 fick han böta av en obekant anledning. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Jonsson 1 skålpund och 5 mark koppar, 3 kor, 2 får samt 1 sto för 2 mark. Egendomen värderades till 43 mark och 7 öre.

Sonen Jon Olsson var ägare till hemmanet 1577-1596. En bror till honom kan Simon Olsson vara. Han var knekt 1589. Östen Persson äger gården 1598. År 1597 samt 1599-1620 innehar Anund Persson hemmanet. Enligt Johannes Bureus var han gift med Britta Danielsdotter som var en dotter till Daniel Andersson på Bureå nr 1. Makarna hade barnen Olof, Malin och Kerstin. År 1599 hade Anund Persson 5 tunnors utsäde, 4 kor, 1 ungnöt, 1 får, 2 risbitar, 2 getter samt 1 sto. Han hade 1601 1½ tunnas utsäde samt 3 kor. Anund Persson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig och han har ingen ko. Hans styvson brukar hemmanet och har inte betalat någon skatt. Samma år var mantalet på 1/8. Olof Jonsson innehar hemmanet 1609-1612. Gården har 1609 3½ spannländ åker (0,6 hektar). Olof Jonsson som sannolikt är en son till Jon Olsson är knekt 1611-1612. Olof Andersson äger gården 1621-1631. Han är troligen den styvson till Anund Persson som nämns 1620. Under hans tid är mantalet på 1/6. Olof Andersson var knekt 1621-1623. Han var knekt i Ursviken. Hustru Ann äger gården 1623, 1629 samt 1632-1635. Under hennes tid är mantalet på 1/6. Hon var sannolikt änka efter Olof Andersson.

Olof Anderssons son Anders Olsson (1617-) äger hemmanet 1636-1669. Han var knekt 1630. Åren 1647-1648 betecknas han som gift soldat. Anders Olsson beskrivs som fattig 1648. Vilddjur hade gjo skada på hans boskap. Åren 1639-1642 var mantalet på ¼ och 1650 på 3/16. Skatten var 1645 på 1 tunnor och 1648 på 1 tunna och 4 skäl.

En bror till Anders Olsson var sannolikt Olof Olsson som var knekt 1645-1648. År 1646 tjänstgjorde han vid Piteå silververk. Olof Olsson fanns på gården redan 1640. En tredje bror var sannolikt Johan Olofsson som var knekt 1635-1646. Han tjänstgjorde 1635 under Pål Lous kompani och var sjuk Preussen. Han var bergsknekt 1645-1646 och tjänstgjorde vid Piteå silververk. Johan Olofsson äger en del av hemmanet 1644-1650. År 1644 var skatten på 4 skäl och mantalet var 1650 på 1/16. Johan Olofsson fanns på gården redan 1630. En fjärde bror var sannolikt Peder Olofsson som var knekt 1630. När han blev knekt vistades han i Ursviken, sannolikt som dräng.

Anders Olofssons son Anders Andersson ägde hemmanet 1671-1701.

Bergsbyn nr 2

När hemmanet nr 1 delas 1561 blir Olof Jonssons bror Nils Jonsson ägare till halva hemmanet. Gården var samma år på 3 markland och 6 öresland. Nils Jonsson som även var skräddare ägde hemmanet 1561-1595. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 5 kor, 3 får, samt 1 häst för 7 mark. Egendomen värderades till 68 mark och 6 öre.

Sonen Christier Nilsson ägde gården 1596-1601. Anders Jonsson var ägare till hemmanet 1601-1622. År 1601 hade han 2½ tunnans utsäde, 1 sto samt 4 kor. Anders Jonsson fiskar strömming 1604 tillsammans med Olof Nilsson. Gården har 1609 4 spannländ och 3 skälsländ åker (0,7 hektar). Anders Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 1/3. Sonen Jon Andersson var landsknekt 1623.

Nils Christierrsson som sannolikt var en son till Christier Nilsson var ägare till hemmanet 1623-1657. Åren 1628 och 1631 betecknas Nils Christierrsson som "fåne". Gården hade 1628 5 spannländ åker. Mantalet var 1630-1635 på 5/16 och 1639-1650 på 7/32. Skatten var 1645 på 1 tunna och 6 skäl. År 1642 beskrivs Nils Christierrsson som fattig och eländig. Han har 3 kor.

Bergsbyn nr 3

Olof Nilsson var bonde på gården 1539-1564. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 7 lass äng. På gården fanns 1553 7 kor. Olof Nilsson jagar säl 1558-1559. År 1558 jagade han tillsammans med Hindrick Larsson och de hade en båt och 2 nät. Fångsten bestod av en säl. Gården var 1559 på 3 markländ och 3 öresländ.

Sonen Clemet Olofsson ägde gården 1565-1592. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2½ skålpund koppar, 5 mark tenn, 5 kor, 1 kviga om 1 år, 8 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 87 mark och 4 öre.

Sonen Anders Clemetsson var ägare till hemmanet 1593-1598. Lasse Andersson ägde gården 1599-1617. Enligt Johannes Bureus var han en son till Anders Silbo och Karin Andersdotter på Tuvan nr 3. Lars Andersson var gift med Kerstin Andersdotter som var en dotter till Anders Danielsson på Bureå nr 1. Makarna hade barnen Josef, Olof, Clemet och Daniel. År 1599 hade Lasse Andersson 9 tunnors utsäde, 5 kor, 4 får, 1 risbit, 4 getter, 2 gamla svin samt 1 sto. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor.

Daniel Andersson äger hemmanet 1609-1649. Han kan vara en bror till Lasse Andersson. Daniel Andersson var knekt och blev borta vid Pernau i Livland, enligt Johannes Bureus. Kanske hade han överlevt och kommit tillbaka till Sverige? Han kan ha suttit i fångenskap. Daniel Andersson är knekt 1611-1612. År 1620 betecknas han som en utfattig och förslamad landsknekt. Gården hade 1609 5 spannländ och 3 skälsländ åker (0,9 hektar). Daniel Andersson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var på ¼ 1620, 1630-1635 på 5/16 och 1639-1640 på 3/8. Skatten var 1633 på 2 tunnor och 4 skäl. Daniel Andersson betecknas 1637 som förslamad. År 1627 ger han pengar till kyrkan efter hustrun.

Mågen Johan Andersson (-1683) äger gården 1642-1678. Under hans tid var hemmanet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Johan Andersson är möjligen identisk med den Jon Andersson som var gift soldat 1648.

Bergsbyn nr 4

Jakob eller Jåper Olsson var bonde på gården 1539-1568. År 1543 hade han 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 12 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. Jakob Olsson var säljägare 1559. Samma år var gården på 5 markländ. På sommaringet 1561 får Olof Jåpsson eller Jakobsson böta 7 mark för jungfrukränkning. Han var sannolikt en son till Jakob Olsson. Britta änka äger gården 1569.

Anders Jakobsson eller Jåpsson som var en bror till Olof Jåpsson ägde hemmanet 1569-1584. Han hade varit säljägare 1559. Anders Jakobsson hade vid Älvsborgs lösen 1571 ½ skålpund koppar, 4 kor, 2 får samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 48 mark och 6 öre. Som notering står att Anders Jakobsson var knekt och inte satt i mantal.

En annan bror var Nils Jakobsson som ägde ett litet hemman 1587-1588. År 1579 bodde han i byn och var husman. På sommaringet 1555 fick Nils Jåpsson böta 4 mark för snatteri. På sommaringet 1568 fick Nils Jåpsson i ”Purunesh”, dvs Furunäset, böta 2 mark för flärd. Hustru Gunilla ägde det lilla hemmanet 1589-1590.

Brodern Per Jakobsson innehade hemmanet 1585-1620. Enligt Johannes Bureus var han gift med Lisbet Andersdotter som var en dotter till Anders Silbo och Karin Andersdotter i Tuvan. Makarna hade 10 barn, däribland: Anders, Olof och Anna. Per Jakobsson var knekt 1589 och hade hemmanet fritt. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 4 kor, 2 ungnöt, 6 får, 1 risbit, 4 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Per Jakobsson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Samma år har mågen Pål Jonsson ett eget hushåll på gården. Per Jakobsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1614. År 1617 då han betecknas som fattig är mantalet på 1/4.

Sonen Olof Persson (1581-) ägde gården 1610-1649. Han har betalat Älvsborgs lösen 1615-1618. Han betecknas 1620 som utfattig och har en ko. I en annan restlängd till Älvsborgs lösen står att hustru Lijsabett är oförmögen och inte har betalat något. Hennes mantal är 1/4. Hon är sannolikt Per Jakobssons hustru. Mantalet är 1620-1642 på ¼ utom åren 1639-1640 då mantalet är på 17/64. Skatten är 1645 på 2 tunnor.

Sonen Jon Olofsson (-1637) var knekt 1635-1637. År 1635 var han sjuk i Preussen. Han dog 4 december 1637 i Reau i Preussen. Brodern Anders Olsson var knekt 1646-1648. Han var bergsknekt 1646 och tjänstgjorde vid Piteå silververk. Året därpå var han kvar i Sverige. Brodern Nils Olsson (1619-) fanns på gården 1639.

Olof Perssons måg Peder Clemetsson ägde hemmanet 1649-1671. Åren 1646-1648 var han knekt. Han tjänstgjorde vid Piteå silververk 1646. År 1648 betecknas han som gift soldat. Peder Clemetsson kom sannolikt från Hedensbyn a och var en son till Clemet Öndesson. Mantalet var 1650 på 1/4.

Bergsbyn nr 5. Bergsholmen

Hemmanet blir till 1632 genom en delning av Bergsbyn nr 7. Olof Andersson brukade hemmanet 1632-1636. Under hans tid var mantalet på ½ och skatten på 4 tunnor. Hindrick Svensson brukar hemmanet 1635 då mantalet är på ½. Stora Olof Nilsson brukar gården 1638-1642. Under hans tid är mantalet på 43/64. År 1643 levererade Olof Nilsson 2 läster kalk till kyrkan. Kalken var värd 12 daler. Johan Christoffersson brukade gården 1642-1643. Under hans tid var mantalet på 43/64. Sedan ägs hemmanen nr 5 och 7 av samma ägare till 1668. Nils Ambrosiusson är ägare 1643-1654. Regementskrivaren Knut Pedersson är ägare till hemmanet 1657-1668.

Bergsbyn nr 7. Bergsholmen

Britta änka var ägare till hemmanet 1539-1561. År 1543 hade hon 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 4 lass äng. År 1553 fanns i byn en man Per som hade 2 kor. Möjligen bodde han på denna gård. Gården var 1559 på 2 markland och 2 öresland.

Olof Andersson som kan vara en son till Britta ägde gården 1562-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 2 kor, 3 får samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 32 mark och 4 öre.

Kyrkoherden Erik Laurentii eller Erik Larsson var ägare till hemmanet 1575-1584. Han var kyrkoherde i Skellefteå socken 1569-1584. År 1572 skickade han last på en skuta som gick till Stockholm. Lasten bestod av 64 lispund torr fisk, 16 bockskinn och 16 getskinn. Han hade 1581 en skuta med last till Stockholm. Lasten bestod av 112 lispund torr fisk, 48 hudar, 16 kalvskinn, 144 bockskinn samt 2 timmer gråskinn. Erik Larsson blev 1584 kyrkoherde i Umeå.

Hemmanet köptes av knekthövitsmannen Per Olofsson. Enligt Johannes Bureus var han en son till Olof Persson och Karin Andersdotter på Östanbäck nr 15. Per Olofsson var gift med Margareta Köniksdotter, en dotter till Könik Olofsson och hans hustru Anna Olofsdotter i Baggböle i Umeå socken. En bror till Margareta Köniksdotter var ärkebiskop Petrus Kenicius. Per Olofsson och Margareta hade barnen Per, Könik som dog ung, Karin, Johan, Anders, Könik, Anna samt Olof som gick i Gävle skola. Olof blev sedan kyrkoherde i Anundsjö under namnet Olof Petri Kuut.

Per Olofsson (-1608) ägde hemmanet 1585-1608. Enligt ett domboksprotokoll från 1589 hade han fått ett fastebrev på hemmanet av landstinget i Uppsala den 21 maj 1589. Där framgår att Per Olofsson hade köpt hemmanet av Herr Erik i Umeå. Han hade köpt hemmanet Bergsholmen och en äng som hette Öndegran. År 1586 uppgick hemmanet till 8 markland och 5 öresland. Per Olofsson hade 1587 köpt en holme med fiskevatten av alla Ursviksborna. Sannolikt rör det sig om Bockholmen som ägdes av Risön och Bergsholmen under 1700- och 1800-talen. Vidare hade han köpt en äng av Lasse Dumbe och Jöns Mickelsson i Innervik. Av Clemet i Ursviken hade han köpt ett litet hemman med hus, jord och fiskevatten samt alla inägor.

På vintertinget 1602 uppbjöd han för tredje gången ett hemman i Tuvan, se Tuvan b. På vintertinget 1605 uppbjöd kyrkoherden herr Gert och Per Olofsson "all den jord i åker och äng som de hade köpt". Hemmanet uppgick 1605 till 27 markland. I jorden innefattades ett hemman och en jordlott som han hade köpt i Hedensbyn och Tuvan.

Per Olofsson militära bana var följande. Han var trumslagare vid Christoffer Nilssons fänika från Västerbotten 1575, fänikslöjtnant vid Per Härds fänika från Västerbotten 1579, löjtnant 1580-1582, hövitsman för samma fänika 1582-1601, krigsoverste för Norrlands knektar i Pernau i Livland 1602. Per Olofsson var med om stormingen av Kexholm i november 1580, belägringen av Vesenberg i mars 1581, stormningen av Narva samma år, belägringen av Nöteborg 1582, härtåg till Vita Havet 1590 samt till Kolahus 1591 och dess belägring, garnisonstjänst i Estland 1585-1586 och i Livland 1601-1602.

Under åren fick han flera donationer och förmåner. Från 1586 och framåt fick han skattefrihet för sitt hemman. År 1589 fick han 6 pund spannmål årligen till underhåll samt 10 lass hö så att han kunde föda 1 häst som skulle brukas på krigstågen. Han fick 1588 på egen omkostnad bruka Bomansforsens och Finnforsens laxfischen i Skellefteälven. Han skulle årligen ge 7 tunnor lax till kronan.

Per Olofsson var riksdagsman år 1600. År 1602 tituleras Per Olofsson gammal hövitsman så då torde den militära karriären vara slut. Per Olofsson hade ett eget skepp 1605.

Margareta Köniksdotter ägde gården 1609-1630. År 1608 gav Olof Persson ½ daler till kyrkan. Gården hade 1609 30 spannländ och 1 skålsland åker (4,8 hektar). Året därpå hade Margareta 2 drängar och 3 pigor på gården. Mantalet var 1618 på 1 helt, 1628 på 1 ¼ och 1630 på ½. Skatten var 1623 på 14 tunnor. År 1590 hade hustru Margareta gett 7 daler till kyrkan.

Sonen Anders Persson ägde hemmanet 1613-1623. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Han har drängar och pigor varje år. Hemmanet är på ett helt mantal 1618-1619. Omkring 1620 köper Anders Persson hemmanet Skåppargården i Tuvan som sedan ligger som en urfjäll under Bergsholmen. År 1621 blir Anders Persson borgare i Torneå stad och flyttar dit. Senare blir han borgmästare och fogde i Torne lappmark. Brodern Könik som övertagit hemmanet på Risön flyttar också till Torneå liksom brodern Per. Per Persson fick böta 12 mark 1622 för att han hade slagit Anders Olsson på Grubban inom Sunnanå. Anders Olsson hade fått tre blånader och dessutom hade Anders Jönsson i Böle fått en blånad.

Löjtnanten Anders Larsson från Hedensbyn nr 1 brukar hemmanet 1625-1627. Anders Nilsson är landbonde på gården som han brukar 1627-1633. Olof Nilsson är brukare av hemmanet 1634-1642. Han kallas för Lilla Olof Nilsson. Under hans tid är mantalet på 3/4. Hemmanet delas 1635 och hemmanet nr 5 kommer till. Nils Nilsson (1619-) finns på gården 1637. Han är sannolikt en bror till Olof Nilsson. Olof Olsson brukar gården 1640-1643.

Länsmannen Nils Ambrosiusson från Bureå nr 3 äger hemmanet 1643-1654. År 1650 är mantalet på 1 5/16 och skatten var 1645 på 10 tunnor. Nils Ambrosiusson fick 1648 böta 8 öre för slagsmål. Regementsskrivaren Knut Pedersson är ägare till hemmanet 1657-1668.

Bergsbyn nr 8

Nils Mickelsson var bonde på gården 1539-1556. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 14 lass äng. Nils Mickelson för 1546 söderut för tjänstgöring. Sonen Markus Nilsson står för hemmanet 1546-1549. År 1549 var Nils Mickelsson tillbaka i byn. Han blev samma år beskylld av Olof Jonssons hustru i Bureå för att vara en tjuv. Hon kunde inte bevisa påståendet. Nils Mickelsson fick 1550 3½ mark av kyrkan för "spånadsarbeten". Har han lagt takspån?

Sonen Per Nilsson ägde gården 1557-1558. Brodern Markus Nilsson var ägare till hemmanet 1557-1581. Gården var 1559 på 6½ markland. Markus Nilsson var nämndeman 1570-1572. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 5 mark tenn, 1 skålpund koppar, 6 kor, 3 får samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderades till 81 mark och 2 öre.

Sonen Anders Markusson var ägare till gården 1582-1587. Hustru Rådgerd (Rågell) ägde hemmanet 1591. Sven Öndesson innehar gården 1592-1605. År 1599 har han 6 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 1 tjur, 5 får, 2 unga får, 3 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Sven Öndesson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor.

Olof Nilsson ägde gården 1602-1619. Han fiskar strömming 1604 tillsammans med Anders Jonsson. Gården hade 1609 5 spannländ åker (0,8 hektar). Olof Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613. Mantalet var 1619 på 1/3.

Sonen Nils Olsson (1588/1592-) var ägare till hemmanet 1614-1643. Han har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Mantalet var på 1/3 1620-1632, 5/16 år 1635 och 3/8 1639-1642. Nils Olsson blev knekt 1641 och han gick ut för Könik Perssons hemman i Risön. År 1642 var han silverbruksknekt. Samma år kallas han för Stora Nils Olsson. En bror till Nils Olsson var sannolikt Jakob Olsson som var knekt 1629.

Hustru Sara äger gården 1644-1648. Hon beskrivs som en fattig änka med små barn. År 1647 har hon 3 kor. Skatten var 1645 på 3 tunnor. Johan Nilsson som 1645 går ut knekt för Anders Pedersson i Innervik är sannolikt en son till Nils Olsson och Sara.

Johan Hermansson var ägare till hemmanet 1648-1654. Han kom från Tuvan nr 1. Johan Hermansson var knekt 1631-1639. År 1638 finns han i Greifswald och 1639 i Wolgast. Han bostadsort är 1638 "Brendom" och 1639 Granden. År 1648 ligger hans åker vid gården utanför de övriga åkrarna i byn. Johan Hermansson flyttar sedan tillbaka till Tuvan.

Bergsbyn a. Kågnäset. Ångermanbäcken

Olof Ångerman var bonde på gården 1539-1564. Som namnet antyder var han sannolikt ångermanlänning. År 1543 hade gården 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 5 lass äng. Olof Ångerman hade 1547 levererat kalk till kyrkan för 3 mark. Mängden torde ha uppgått till 1½ läst. På gården fanns 1553 6 kor. Olof Ångerman var 1558 säljare tillsammans med Anders Jakobsson och Jon Andersson i Böle samt med Nils Larsson i Ursviken. De hade 2 båtar och 4 nät. Fångsten uppgick till 3 sälar. Gården var 1559 på 3 markland och 6 öresland.

Sonen Hindrick Olsson ägde gården 1565-1588. Några år kallas han Hindrick Ångerman. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 2 kvigor om 1 år, 6 får samt 1 häst för 7½ mark. Egendomen värderades till 86 mark och 7 öre. På sommaringet 1583 fick "Ångerman Hindrick" i Kågnäset böta 10 mark för hemfridsbrott.

Sonen Anders Hindersson (-1606) var ägare till hemmanet 1589-1608. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungnöt, 4 får, 2 risbitar, 2 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Anders Hindersson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 3 kor. År 1606 betecknas Anders Hindersson som död. Det står också att han har spetälska.

Jon Elofsson från Innerursviken nr 1 äger gården 1609-1627. Gården har 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Jon Elofsson är änklings 1611. Han har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618. Mantalet är 1620 på 1/3 och 1623 är skatten på 3 tunnland. Hustru Anna hade då 1 tunnland ur hemmanet. Hon gick och tiggde. Hon var sannolikt hustru till Anders Hindersson.

Anders Hinderssons son Hindrick Andersson var ägare av hemmanet 1613 och 1622 samt 1626-1635. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613. Mantalet är på 1/3 1628-1632 samt på 5/16 år 1635. En bror var sannolikt Olof Andersson som hade varit knekt i 3 år 1620. Han hade gjort 2 resor till Vaxholm. Olof Andersson var knekt till 1623 då han dog i Dalarö (Dala hamn). Enligt en annan uppgift dog han i Mitau i Kurland. Brodern Anders Andersson i Ångerbäcken var knekt 1623-1624. Han var knekt i Ursviken.

Hindrick Anderssons son Olof Hindersson äger gården 1637. Sedan upphör hemmanet. I ett dombrev från 1654 framgår att Anders Hindersson i Bäckens sålde sitt fädernehemman i Ångermanbäck till Peder Andersson Dicker på Morön nr 4. Köpesumman var 324 daler kopparmynt. I köpet ingick två lador i Furuånget och en ko. Anders Hindersson uppges ha haft en båt som han haft liggande i en hamn. Det är ovisst om det var i Snäckhamnen. Hemmanet bestod av 2 tunnland.

Övriga delar av hemmanet ägdes 1695 av Jon och Olof Persson i Hedensbyn. Per Jonsson i Tuvan ägde en del av marken. Det sägs att röken hade blivit avhyst på grund av att marken var frostlänt. De hemman som köpte marken använde den för sina fåbodar. År 1755 uppkom en tvist då dessa utombysmän ville ha del i Bergsbyns kalkbruk och laxfiske.

Bergsbyn b

Karin änka var ägare till gården 1543-1546. År 1543 hade hon 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 10 lass äng. Erik Kettillson var bonde på gården 1543-1555. Han hade 1553 3 kor.

Anders Nilsson var ägare till hemmanet 1556-1595. År 1559 var gården på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Nilsson 5 mark koppar, 3 kor, 1 kviga om 1 år, 1 får samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 40 mark och 3 öre.

Sonen Nils Andersson ägde gården 1596-1602. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 2 kor, 4 får, 2 getter samt 1 sto. Nils Andersson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården betecknas 1602 som öde. Hustru Cecilia ägde gården 1603-1610. År 1606 betecknas hon som utgammal. Gården har 1609 5 skälsland jord (0,1 hektar). Anders Jakobsson äger hemmanet 1613-1615. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Möjligen har det övertagits av Anders Persson på Bergsholmen.

Bergsbyn c

Hindrick Larsson var bonde på gården 1539-1564. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 8 lass äng. På gården fanns 1553 3 kor. Hindrick Larsson jagar 1558 säl tillsammans med Olof Nilsson i byn. De hade en båt och 2 nät. Fångsten uppgick till en säl. Gården var 1559 på 5 markland.

Hustru Karin ägde gården 1565-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 5 mark koppar, en ko samt 3 får. Egendomen värderades till 15 mark och 5 öre.

Sonen Lasse Hindersson var ägare till hemmanet 1568-1573. Efter 1574 försvinner spåren efter hemmanet. Sannolikt har det tagits över av ägarna till Bergsholmen, hemmanet nr 7.

Bergsbyn övriga

År 1620 hade Anders Månsson varit knekt under 3 år. Han hade gjort 2 resor till Vaxholm. Erik Hansson var knekt 1629-1630. Peder Mårtensson var knekt 1628 och 1630 fanns han i Marienburg i Preussen. En Olof Mårtensson tjänstgör 1637 vid Piteå silververk. Han bor i Bergsbyn och det rör sig troligen om Bergsbyn i Skellefteå socken.

Olof Mårtenssons bomärke 1637.

Per Olofsson som kommer från Furunäs är knekt 1640-1642 och han bor i Bergsbyn.

FURUNÄS

Under 1500-talet ligger Furunäs under Ursviken. Först på 1600-talet börjar Furunäs förekomma som bynamn. Byn bestod av ett enda hemman fram till 1619 då ett hemman tillkom. År 1625 delas det ursprungliga hemmanet och byn har 3 gårdar. Åkerarealen var 1543 0,6 hektar, 1609 1,2 hektar samt 1648 1,1 hektar.

Hemmanet i byn har levererat kalk till kyrkan på 1540-talet. Vidare har gården 1557 del i en laxgård i Bockholmsundet. Gården fiskar i likhet med övriga grannar i västra Ursviken vid Bockholmen och Fagerviken. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har vedskog och utmark samt god åker och äng. Vid byn ligger "Ganswijken". På kartan finns två hemman markerade. Som ett minne av att Furunäs och Ursviken tidigare var samma by så hade Ursviken utägor i Furunäs ännu under 1800-talet. Äldre skrivformer: furrenäs (1547), Furunäset (1641).

Litteratur: *Byn - en bilderbok över byarna Furunäs och Klemensnäs*, red: Lars Cullman, Skellefteå 1993, 224 s. ill.

Furunäs nr 1

Anders Nilsson var bonde på gården 1539-1562. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 5 lass äng. Anders Nilsson hade 1547 levererat kalk till kyrkan för 2 mark. Mängden uppgick sannolikt till 1 läst. År 1550 har han sannolikt också levererat kalk. Han kallas då för Anders i Furunäset. På gården finns 1553 6 kor. År 1557 brukar Anders Nilsson, Nils Larsson, Jon Andersson i västra Ursviken en laxgård i Bockholmsundet. De hade utgjort 6 laxar till kronan. Gården var 1559 på 4 markland. På sommaringet 1560 fick Anders Nilsson böta 6 mark för "förbud". Troligen ett brott mot Kungl. Majts utfärdade bestämmelse. År 1561 fick han och Clemet Larsson böta 20 öre för ogilla gårdar. Sannolikt rör det sig om gårdsgårdar. Samma år fiskar västra Ursviken vid Bockholmen och Fagerviken.

Hustru Abluna (Abbeluna) äger gården 1563-1566. Sonen Nils Andersson var ägare till hemmanet 1566-1623. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 2 stutar om 1 år, 10 får, 1 svin samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderades till 83 mark och 1 öre. På sommaringet 1571 fick Nils Andersson böta 16 mark för att han hade stulit en liten bock som var värderad till 1½ öre. På vintertinget 1572 blev han dömd till "galga och gren" för att han hade stulit en bock och satt sitt märke på den. Den ägdes av Jon Olsson på Sunnanå som hade den borta under ett halvannat år. Nils

Karta 76. Furunäs 1801-1802. Storskifteskarta av I. K. Strinnholm. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A och B på kartan, nr 2 i utgåvan är C och D samt nr 3 är E på kartan.

Andersson blev benådad från dödsstraff och gav 200 mark. På vintertinget 1581 fick Nils Andersson böta 9 mark för att han hade slagits vilket hade gett upphov till en blånad och blodvite. Dessutom hade han tillfogat någon skada på kyrkvägen. Nils Andersson fick 1623 böta 3 mark för tredska.

År 1599 hade Nils Andersson 6 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungnöt, 1 tjur, 5 får, 2 unga får, 2 risbitar, 8 getter, 1 gammalt svin samt ett sto. Han hade 1601 1½ tunnas utsäde, ett sto och 4 kor. Nils Andersson var nämndeman 1604. Gården hade 1609 7 spannländ och 3 skälsländ åker (1,2 hektar). Samma år hade sonen Anders Nilsson ett eget hushåll på gården. Nils Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1616 och han har dräng eller piga varje år. Mantalet var 1620 på ½. År 1621 finns drängen Nils Persson på gården.

Sonen Lasse Nilsson ägde hemmanet 1610. Då fanns ytterligare en bror på gården. Brodern Hans Nilsson var ägare till gården 1617-1618. Han har betalat Älvsborgs lösen under dessa år. Efter 1624 delas hemmanet.

Brodern Olof Nilsson äger halva hemmanet 1625-1636 samt 1643-1644. Under hans tid är mantalet på ¼ och skatten är på 2 tunnor. År 1643 betecknas Olof Nilsson som fattig. Olof Nilsson som hade 2 kor hade mist all sin årsväxt. Olof Nilsson och Lars Jakobsson i Lund hade 1612 försnillat och "lagt dölsml" på några kannor öl som de hade tagit ur Erik Nilssons källare. De hade tappat ut ölet utan Erik Nilssons vetskap och fick böta 12 mark.

Sonen Olof Olofsson (1601-) ägde hemmanet 1639 samt 1644-1654. Under hans tid var mantalet på ¼ och skatten på 2 tunnor. Åren 1645-1646 betecknas Olof Olofsson som fattig av många oår. Brodern Per Olofsson Rask (1623-) var knekt 1640-1672. Han bodde i Bergsbyn och gick ut för sin fars hemman. Han var knekt för Innervik. År 1646 är han bergsknekt. Under 1660-talet och fram till 1672 tjänstgör han vid Luleå silververk i Kvikkjokk. Han kallas även Rusk och Ryss. Per Olofsson ägde hemmanet 1657-1688.

Brodern Anders Olsson blev 1639 utskriven till knekt men lejde Lars Andersson i sitt ställe. Brodern Johan Olsson finns på hemmanet 1644.

Furunäs nr 2

Nils Anderssons hemman delas 1625. Sonen Johan Nilsson äger halva hemmanet 1625-1649. Åren 1628-1630 är mantalet på 1/4. Johan Nilsson betecknas 1637 som förlamad. Han har mist årsväxten 1643 då han har 2 kor och betecknas som krympling. Hustru Mariet står ofta för hemmanet 1635-1649. Under hennes tid är mantalet på ¼ och skatten på 2 tunnor. År 1642 betecknas Mariet som en fattig hustru med en förlamad man och många små barn. Hon hade 3 kor.

Sonen Olof Johansson ägde hemmanet 1648-1678. Mantalet är 1650 på 1/4. Olof Johansson fick 1649 böta 16 öre för slagsmål.

Furunäs nr 3

Anders Persson är bonde på gården 1619-1628. Under hans tid är mantalet på 1/8. År 1628 är han landsknekt i Ursviken och han dör sannolikt samma år. Hustru Mariet äger hemmanet 1629-1643. Åren 1629-1632 är mantalet på 1/8 och 1635-1642 på 3/32. Skatten var 1641 på 6 skäl. Samma år betecknas hustru Mariet som en fattig knektänka och hon har 3 kor.

Sonen Per Andersson Rupk var knekt 1640-1661. Han blev lejd av Olof Carlsson i Hedensbyn. Han finns 1640 i Bergsbyn. År 1644 har han soldatnamnet Mullin och det står att han har gått ut för Per Olsson i Innervik. Han är bergsknekt 1646 och tjänstgör vid Piteå silververk. År 1648 är han smedsdräng i Silbojokk. Per Andersson tjänstgör 1661 vid Luleå silververk i Kvikkjokk.

Brodern Lars Andersson Furu (1620-) var bergsknekt 1639-1648. Han var lejd av Anders Olsson i Furunäs. I en rulla står att Anders Olsson kommer från Klutmark. Uppgiften är sannolikt felaktig. Han tjänstgör 1646 vid Piteå silververk. Lars Andersson äger hemmanet 1641 samt 1644-1695. Mantalet var 1650 på 3/32 och skatten var 1645 på 6 skäl.

URSVIKEN

Byn bestod 1543 av 9 hemman. År 1547 lades ett hemman ner och 1570 ytterligare ett. Antalet hemman var nu 7 stycken och detta antal var oförändrat 1650. Åkerarealen var 1543 7 hektar och 1609 6,9 hektar. Västerursviken hade 1558 21 markland och 6 öresland och Österursviken hade 15 markland och 5 öresland. På sommartinget 1560 fick Ursvikens byamän böta 3 mark för tredska.

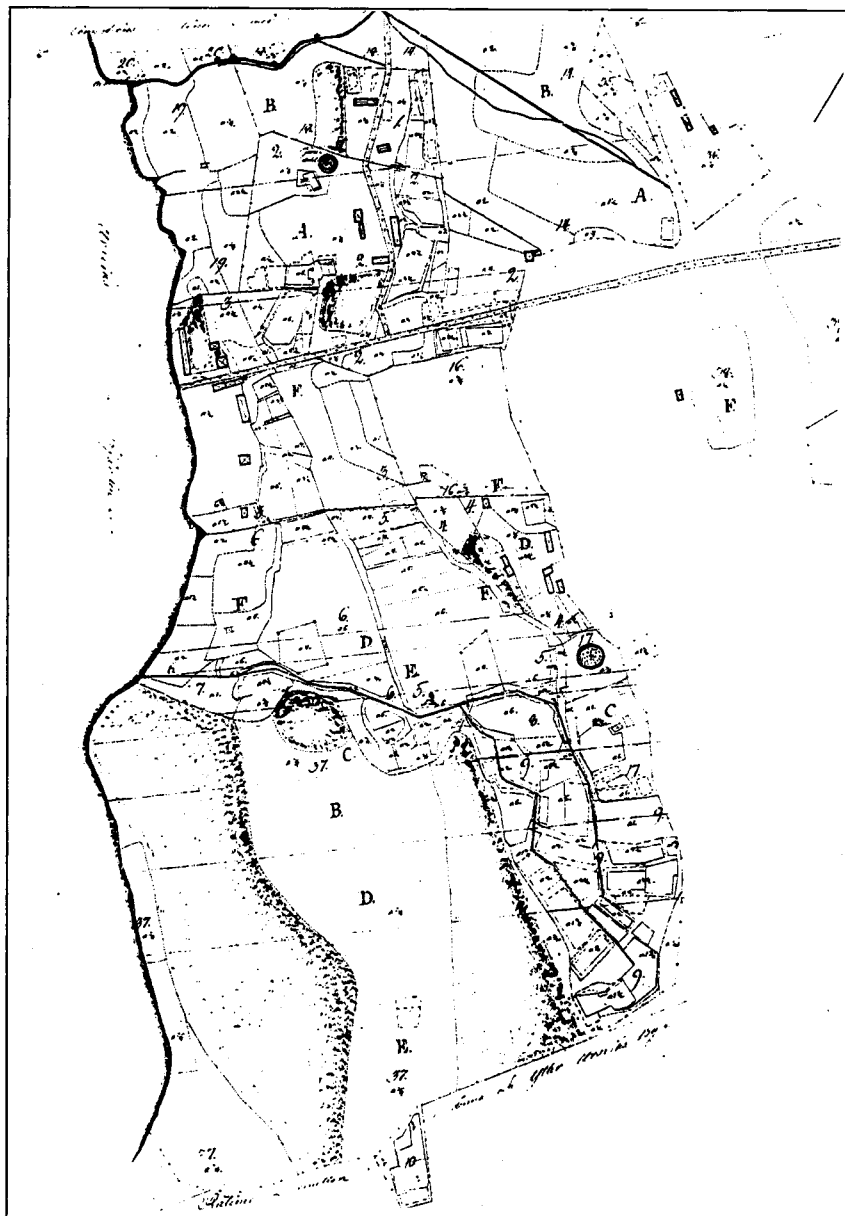
Åren 1543-1546 skattade byn för 14 notvarp, en laxgård om 30 famnar samt sälvatten vilka var lagda för 7½ spannländ. Fisket och säljakten var jämfört med andra kustbyar av stor betydelse. Byn jagar på 1550- och 1560-talen säl vid Kågnäset (Kögenes), Enstenen (enstenen) och Storgrundet (stor grundith). Byns bönder fiskar under samma tid lax i en laxgård vid Bockholmen och Fagerviken. Några bönder fiskar lax med ett stakanät i Degersundet (Dijgersundett). År 1559 fiskar Västerursviken vid Bockholmen vilket räknas som byns hemträsk. Man använder en not och får erlægga en lispund torr fisk i skatt. Österursviken har sitt hemträsk vid "Sueffzuiken", dvs. Sävsviken. Namnet lever inte kvar idag. Där fiskade man med en not och fick erlægga en lispund torr fisk i skatt.

Byn levererar kalk till kyrkan på 1540-talet. På sockenkartan från 1660-talet finns en hamn utmärkt i Ursviken. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete samt mycket "ståteligt" fiske. Man har god åker och äng som består av lätt sandjord. Sundet mellan Degerön och Ursviken kallas Degersundet (Dägersundh). Innanför byn finns Ursviksfjärden (ursswijks fiälen). Äldre skrivformer: orswik (1514), Wrsuiken (1539), Wrswiken (1543), vester vrsuiken, öster vrsuiken (1547), Wrsuiken (1557), Wrswiken (1581), ormswyk (1592), Ormswijk (1600).

Litteratur: Lindström, Selma: *Ursvikens hamnepok : människor och miljö*, Skellefteå 1974, 319 s. ill.; *Ursviken förr och nu*, red: Lars Cullman, Skellefteå 1989, 216 s. ill.

Innerursviken nr 1

Hemmanet ägdes 1539 av Store Måns (Mågz). Per Hindersson var bonde på gården 1543-1554. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 10 lass äng. Olof Grövare i Ljusvattnet hade 1546 tagit ett ungnöt från Per Hindersson. Olof Grövare fick på vintertinget böta 10 mark. På gården fanns 1553 5 kor. Elaf eller Elof Månsson som var en son till Store Måns, var ägare till hemmanet 1555-1601. Hemmanet var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Elof Månsson 5 mark koppar, 2 kor, 1 stut om 1 år, 2 får samt 1 häst för 20 öre. Egendomen värderades till 28 mark och 1 öre. Brodern Lasse Månsson nämns i bågaskattelängderna 1548-1549. Elof Månsson hade 1601 1½ tunnas utsäde,

Karta 77. Ursviken - Innerursviken 1807. Storskifteskarta av J.W. Ottonius och Henrik Barkström. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A och B på kartan. Utgåvans nr 2 är kartans C och D. Hemmanet nr 3 är E och F på kartan.

1 sto och 4 kor. Sonen Jon Elofsson ägde hemmanet 1599 samt 1604-1605. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 6 kor, 1 ungnöt, 5 får, 1 risbit, 4 getter, 1 ungt svin samt 1 häst. Jon Elofsson fiskade 1604 strömming med Jon Jonsson i byn. Sedan for Jon Elofsson till Bergsbyn där han ägde hemmanet a 1609-1627. En bror till Jon var sannolikt Olof Elofsson som ägde ett hemman i Bäck 1605-1607.

Den tredje brodern Anders Elofsson ägde fädernegården 1602-1636. Gården hade 1609 4 spannländ och 3 skälsland åker (0,7 hektar). Anders Elofsson är änklings 1611. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1623 fick Anders Elofsson böta 3 mark för tredska. Mantalet var på 1/3 1620-1632. Anders Elofsson betecknas 1630 som utgammal och 1631 som sjuk.

Sonen Anders Andersson ägde hemmanet 1628 då mantalet var på 1/3. Han var knekt 1629-1630 och dog det senare året i Ränder. När han gick ut som knekt blev han knekt i Innervik. Brodern Elov Andersson var knekt 1622. En tredje bror var Olof Andersson som var knekt 1622. Han dog samma år vid Dyna skans i Livland. En fjärde bror var Nils Andersson som var knekt 1613-1618. Han var ute i kriget hela tiden.

Abraham Hansson (1605-1645) ägde hemmanet 1633-1646. Mantalet var 1635 på 5/16 och 1639-1642 på 11/32. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Abraham Hansson tjänstgjorde vid Piteå silververk 1637 och levererade räkningsved.

Bomärke 1637.

Abraham Hansson var knekt 1645. Han dog samma år utanför Köpenhamn. En bror till Abraham Hansson kan Erik Hansson vara. Han var knekt 1648.

Hustru Märilt eller Mariet ägde gården 1645-1657. År 1650 var mantalet på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Mariet betecknas som en fattig knektänka.

Innerursviken nr 2. Västra Ursviken

Jon Andersson var bonde på gården 1539-1577. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 8 lass äng. På gården finns 1553 7 kor. Jon Andersson jagade 1553 säl med Olof Persson och Nils Larsson i byn. Åren 1556-1557 jagar Jon Andersson med Nils Larsson. De hade 1556 en båt och 8 nät. Fångsten bestod av en säl. År 1557 brukar Jon Andersson som uppges bo i västra Ursviken en laxgård vid Bockholmssundet (Båkhalm Sundh) tillsammans med Nils Larsson och Anders Nilsson. De hade gett 6 laxar till kronan. Hemmanet är 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Andersson 2 lod och 3 kvintiner silver, 1½ skålpund koppar, 7 kor, 1 stut om 1 år, 12 får samt häst och sto för 15 mark. Egendomen värderades till 123½ mark.

Sonen Jon Jonsson ägde hemmanet 1571 samt 1578-1608. Enligt Johannes Bureus var han gift med Margareta Andersdotter, en dotter till Anders Silbo i Tuvan. Makarna hade barnen Anders, Olof, Abraham, Maria, Anders, Josef och Peder. Dessa sju levde 1601. År 1599 hade Jon Jonsson 6 tunnors utsäde, 4 kor, 2 ungnöt, 6 får, 4 getter, 1 gammalt svin samt 1 sto. Han hade 1601 1 tunnors utsäde, 1 häst och 3 kor. År 1604 fiskar Jon Jonsson strömming tillsammans med Jon Elofsson.

Sonen Abraham Jonsson är ägare till gården 1607-1649. Gården var 1609 på 4½ spannländ (0,7 hektar). Abraham Jonsson är änklings 1611. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig. Mantalet var samma år på 1/3. Abraham Jonsson betecknas 1627-1631 som gammal eller utgammal.

Olof Nilsson äger gården 1626-1628. Mantalet var 1628 på 1/3. Olof Andersson innehar hemmanet 1627-1644. Åren 1628-1630 är mantalet på 1/3 och 1639-1642 på 11/32. Olof Andersson betecknas som fattig 1642. Han är krympling och har 3 kor. Skatten var på 2 tunnor och 6 skäl.

Per Matsson ägde gården 1643-1644. Han var knekt 1643-1644 och gick ut för sitt eget hemman. Knektänkan Kerstin var ägare 1645-1648. År 1645 var skatten på 2 tunnor och 6 skäl. Abraham Jonsson äger hemmanet på nytt 1645-1649. Hustru Anna var ägare till hemmanet 1650-1654. Mantalet var då på 11/32. Jon Andersson ägde gården 1657-1686.

Innerursviken nr 3. Västra Ursviken

Clemet Larsson ägde hemmanet 1539-1585. År 1543 hade han 6½ spannländ åker (1 hektar) samt 10 lass äng. På gården fanns 1553 3 kor. Gården var 1559 på 3 markland och 3 öresland. År 1561 fiskade västra Ursviken vid Bockholmen och Fagerviken. På sommaringet 1561 fick Clemet Larsson böta 20 öre tillsammans med Anders Nilsson för ogilla gårdar. Troligen rörde det sig om gårdsgårdar. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Clemet Larsson 5 mark koppar, 2 kor, 1 kviga om 1 år, 2 får samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 83 mark och 1 öre.

Per Olofsson på Bergsholmen köpte hemmanet omkring 1587. Sannolikt är det detta hemman som kyrkoherden Gert Jonsson eller Gerhard Jonae köper 1590. År 1591 fick han sitt hemman fritt från alla utlagor, efter ett kungligt brev. Han ägde hemmanet 1590-1606.

Hustru Cecilia tycks ha ägt hemmanet 1606-1608. Jakob Andersson innehade gården 1607-1612. Under hans tid var åkerarealen på 8½ spannländ (1,4 hektar).

Abraham Staffansson äger hemmanet 1612-1633. Han var landsskrivare 1602-1613 och landsfogde 1614-1619. Enligt ett kungligt brev av den 4 augusti 1613 har han fritt för vissa utlagor. Abraham Staffansson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1616 men inte för åren 1617-1618. År 1620 ber han om förskoning för resterande skatt eftersom han har lite i lön och en besvärlig tjänst. Abraham Staffansson och borgaren Clemet Öndesson i Piteå arrenderade 1622 skatteuppbörden i Piteå socken. Mantalet är på ett helt 1613-1619 och 1632. Åren 1628-1630 är det på 3/4. Abraham Staffansson hade 1628 och 1630 frihet för knektutskrivning på grund av gruvan i Kågeträsk. Abraham Staffansson var länsman 1627-1629. År 1629 bodde Abraham Staffansson i kyrkstaden. Han fick 1634 3 daler i betalning för oblater av kyrkan. År 1634 byter han hemman med Moses Sjulsson på Böle nr 9.

Moses Sjulsson (före 1577-) från Böle nr 9 äger gården 1634-1649. Mantalet var 1635 på 8/16 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. Moses Sjulsson var 1637 över 60 år eller förlamad. Troligen var han över 60 år. År 1640 fick Moses Sjulsson böta 1 mark för en ogill bro i allmänna landsvägen.

Sonen Moses Mosesson (1622-) ägde hemmanet 1639-1643. Under hans tid var mantalet på 9/16. Moses Mosesson var knekt 1642-1644. Han gick ut för sin fars hemman. Brodern Olof Mosesson (- 1688) innehade gården 1650-1685.

Ytterursviken nr 1. Östra Ursviken

Måns Anundsson var ägare till hemmanet 1539. Brodern Olof Anundsson ägde gården 1543-1578. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. På gården fanns 1553 6 kor. Olof Anundsson jagade säl 1557 tillsammans med Lasse Björnsson och Olof Persson. År 1558 jagade Olof Anundsson, Lasse Björnsson och Olof Persson säl. De hade en båt och 3 nät. Fångsten bestod av 2 sälar.

På sommaringet 1565 fick Olof Anundsson böta 10 mark för "dylsmål". Troligen hade han befattat sig med det vrakgods som Olof Persson hade tagit. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 5 kor, 1 kviga om 2 år, 10 får, 1 svin samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 83 mark och 6 öre.

Sonen Jöns Olsson var ägare till gården 1579-1601. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 6 kor, 1 ungnöt, 6 får, 2 unga får, 2 risbitar, 7 getter, 2 unga svin, 1 häst samt 6 lod silver. Jöns Olsson hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor.

Z Bomärke 1610.

En bror till Jöns Olsson var sannolikt Herman Olsson. På sommaringet 1582 fick han böta 12 mark för jungfrukränkning. År 1600 var han i Stockholm med eget skepp. Lasten bestod av 64 bockskinn, 16 hudar, 64 lispund torrfisk samt 8 kalvskinn. På sommaringet 1606 fick han böta 3 mark för att han brukat okvädingsord mot herr Mikels hustru Karin. Herr Mikel var sannolikt komministern Michael Laurentii som blev kyrkoherde i Burträsk 1606. Herman Olsson blev ägare av Tuvan nr 1 1615.

Jöns Olssons son Olof Jönsson var ägare till hemmanet 1602-1620. Gården hade 1609 6½ spannländ åker (1 hektar). Olof Jönsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1617 var åkerarealen på 5 spannländ och mantalet var 1620 på 3/8. Olof Jönsson betecknas samma år som utfattig och han hade ingen ko. Sonen Jöns Olofsson fanns på gården 1621.

Hemmanet finns inte i längderna 1622-1628. Önde Christierrson (1587-1666) äger hemmanet 1629-1666. Han kom sannolikt från Lund nr 6 som han ägde 1622-1623. Han brukade 1625 Boviken nr 1. Åren 1630-1642 var mantalet på 11/32 och 1650 var det 3/8. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Önde Christierrson fick 1640 böta 1 mark för en ogill bro i allmänna landsvägen. Önde Christiernson hade tydligen en skuta för 1644 gav han och hans båtlag pengar till kyrkan när de kom hem från sjöresan. År 1637 fanns drängen Herman Persson (1613-) på gården. Sven Christierrson som kan vara en bror till Önde Christierrson hade 1629 frihet från knektutskrivning på grund av gruvan i Kågeträsk.

Önde Christierrssons son Måns var borgare i Piteå. År 1659 blev han dömd till döden för misshandel av fadern. Troligen blev han sedan benådad. Brodern Christier Öndesson blev ägare till Ytterursviken nr 3.

Ytterursviken nr 3. Östra Ursviken

Jon Unesson var bonde på gården 1539-1560. År 1543 hade han 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 4 lass äng. På gården fanns 1553 6 kor. Jon Unesson jagade säl 1554.

Lasse Björnsson ägde hemmanet 1556-1580 samt 1584-1590. Åren 1556-1557 jagade han säl. Det förstnämnda året hade han 1 båt och 6 nät. Fångsten blev 2 sälar. Lasse Björnsson jagar 1558 säl tillsammans med Olof Anundsson och Olof Persson. De hade en båt och 3 nät. Fångsten bestod av 2 sälar. Året därpå jagar Anders Björnsson säl. Möjligen är han en bror till Lasse Björnsson. Lasse Björnsson, Olof Persson och Olof Anundsson hade 1557 en laxgård. De gav 3½ lax till kronan. Hemmanet var 1559 på 4½ markland. På sommaringet 1565 fick Lasse Björnsson böta 10 mark för "dylsmål". Sannolikt hade han befattat sig med vrakgods som Olof Persson hade tagit. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lasse Björnsson 1 skålpund koppar, 3 kor, 1 stut om 1 år, 5 får, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 51 mark och 2 öre.

Sonen Lars Larsson var ägare till gården 1581-1583 samt 1591-1625. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 5 kor, 1 tjur, 5 får samt 1 häst. Lasse Larsson hade 1601 1 tunnas utsäde och 2 kor. Han fiskar strömming 1604 tillsammans med Olof Olsson i byn. Gården hade 1609 7½ spannländ åker (1,2 hektar). Samma år har mågen Olof Esbjörnsson ett eget hushåll på gården. Han torde vara son till Esbjörn Larsson i Kågeträsk som är den ende i Skellefteå socken som har namnet Esbjörn under tiden 1539-1650. Alternativt kunde tänkas att Esbjörn Larsson var en bror till Lars Larsson och att Olof Esbjörnsson inte var måg till Lars Larsson utan en släkting. Lars Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på ½.

Sonen Olof Larsson finns på gården 1627. Sven Olsson (1597-) som möjligen är en måg till Lars Larsson äger hemmanet 1626-1644. Mantalet är 1628-1635 på 1/3 och 1639-1642 på 11/32. Sven

Olsson får 1630 böta 1 mark för försummat skjutshåll. Sven Olsson var knekt 1624 samt 1633-1633. Han blev lejd av Johan Olofsson 1633 men sedan lejer Sven Olsson i sin tur Johan Olofsson 1635. År 1644 går Sven Olsson på nytt ut som knekt. Nu var han lejd av Daniel Persson i Bureå. Sannolikt dör Sven Olsson 1644-1645.

Abraham Eriksson är ägare till hemmanet 1645-1649. Under hans tid är skatten på 2 tunnor och 6 skäl. Johan Olofsson äger hemmanet 1647-1652. År 1650 var mantalet på 5/16. Johan Olofsson Muggh var soldat sedan 1633. Han blev lejd av Sven Olsson. Han är i Greifswald 1638 och i Wolgast 1642. År 1643 blir han korpral och 1646 rustmästare. Sedan blir han förare 1651, fältväbel 1656, fänrik 1658 och löjtnant 1661. Han dog i Skellefteå socken i november 1665. Johan Olofsson var gift med Anna Clemetsdotter Wälsk som tidigare var gift med kaptan Lars Matsson. Johan Olofsson hade garnisonstjänst i Tyskland under åren 1633-1657 och i Riga och Nymünde i Livland 1658-1660. Han tjänstgjorde under ett kompani från Luleå och Piteå socknar 1658-1665.

Hemmanet ägs 1653 av en Karin. Christier Öndesson från Ytterursviken nr 1 äger gården 1654-1663.

Ytterursviken nr 4. Östra Ursviken

Nils Larsson var bonde på gården 1539-1574. År 1543 hade han 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 5 lass äng. Nils Larsson hade levererat kalk till kyrkan 1547 och han fick 4 mark. Mängden uppgick troligen till 2 läster. På gården fanns 1553 6 kor. Åren 1553 och 1557 jagade Nils Larsson säl tillsammans med Jon Andersson. Det sistnämnda året hade de en båt och 8 nät. Fångsten bestod av en säl. Nils Larsson jagde 1558 säl med Anders Jakobsson och Anders Jonsson på Böle samt Olof Ångerman i Bergsbyn. De hade 2 båtar och 4 nät. Fångsten bestod av 3 sälar. År 1557 hade Nils Larsson, Jon Andersson och Anders Nilsson i västra Ursviken en laxgård i Bockholmsundet. De gav 6 laxar till kronan. Hemmanet var 1559 på 3½ markland. År 1561 fiskar bönderna i västra Ursviken vid Bockholmen och Fagerviken. Sonen Olof Nilsson var med i fisket. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Larsson 5 mark koppar, 3 kor, 6 får samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 45 mark och 5 öre.

Sonen Olof Nilsson ägde gården 1571 samt 1576-1589. På sommaringet 1580 fick han böta 3 mark för treska. På sommaringet 1584 fick Olof Nilsson böta 6 mark för att han "skövlade sin granne på stämning".

Sonen Per Olsson var ägare till hemmanet 1590-1623. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 6 kor, 2 ungnöt, 5 får, 4 getter och 1 sto. Per Olsson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor. På vintertinget 1608 fick Per Olsson böta 6 mark för att han hade gett Karl Ersson på Sunnanå ett fult köttår med en kniv. Gården hade 1609 5 spannländ och 3 skälsländ åker (0,9 hektar). År 1617 hade gården 7 spannländ åker. År 1620 var mantalet på 3/8.

Bomärke 1610.

Mågen Olof Jonsson bodde 1621 på gården. Sonen Nils Persson (före 1577-) ägde gården 1610 samt 1613-1651. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1628-1650 på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. År 1637 är Nils Persson sannolikt över 60 år gammal. Nils Persson är fattig 1642. Han har små barn samt 3 kor. Han betecknas 1645 som utlevad. År 1629 hade han frihet från knektutskrivning på grund av gruvan i Kågeträsk. Han var sannolikt engagerad där. En bror till Nils Persson är sannolikt den Abraham Pedersson som finns i byn 1633.

Nils Perssons son Mats Nilsson innehade hemmanet 1654-1700. Brodern Per Nilsson var knekt 1643-1650. Han gick ut för Sven Larsson i Innervik. År 1646 tjänstgjorde han vid Piteå silververk.

Ytterursviken nr 5. Östra Ursviken

Per Andersson var bonde på gården 1539-1549. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 8 lass äng. Sonen Per eller Pelle Persson äger gården 1552. Brodern Olof Persson är ägare till hemmanet 1553-1595. På gården finns 1553 10 kor. Samma år jagar Olof Persson säl tillsammans med Jon Andersson i byn. Åren 1556-1557 jagar han säl med Lasse Björnsson och Olof Anundsson. De hade 1556 en båt och 6 nät. Fångsten blev 2 sälar. År 1557 hade dessa tre bönder en laxgård. De hade gett $3\frac{1}{2}$ lax till kronan. Gården var 1559 på 6 markland och 1 öresland. På sommaringet 1565 framkom att Olof Persson hade funnit vrakgods som han hade fördolt på år och dag. Han erkände och fick böta 60 mark för tjuveri. Lasse Björnsson och Olof Anundsson fick böta för "dylsmåll", dvs. att de hade undandolt vrakgods. På vintertinget 1576 fick Olof Persson böta 15 mark för att han hade tagit en säl och han ville inte ge sina lagbröder deras andel. Vid Älvsbors lösen 1571 hade Olof Persson 1 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 1 stut om 2 år, 1 kviga om 1 år, 13 får och getter, 1 svin samt 1 häst för $7\frac{1}{2}$ mark.

Sonen Olof Olsson ägde gården 1596-1625. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 6 kor, 5 får, 1 gammalt svin samt 1 sto. Olof Olsson hade 1601 1 tunnas utsäde och 3 kor. Han fiskar strömming 1604 tillsammans med Lars Larsson. Gården har 1609 6 spannländ och 3 skålsländ åker (1 hektar).

Bomärke 1610.

Olof Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs Olof Olsson som utfattig. Samma år var mantalet på $\frac{1}{3}$.

Sonen Per Olsson (-1666) var ägare till hemmanet 1626-1648. Under hans tid var mantalet på $\frac{1}{2}$ och skatten var 1645 på 4 tunnor. En bror till Per Olsson var sannolikt Anders Olofsson som var knekt 1630. Han var knekt i Innervik. Per Olssons son Lars Persson (1619-) ägde gården 1640-1641 samt 1645-1680. Mantalet var 1650 på $\frac{1}{2}$.

Ursviken a

Olof Jonsson var bonde på gården 1539-1546. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 8 lass äng. Hustru Ingeborg äger gården 1546. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Sannolikt delas hemmanet av flera gårdar i byn eftersom de flesta gårdarna har ökat arealen 1559.

Ursviken b.

Erik Persson är ägare till hemmanet 1543-1557. År 1543 hade han 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 5 lass äng. På gården finns 2 kor 1553. Kerstin änka ägde gården 1559-1569. Gården var 1559 på $1\frac{1}{2}$ markland och 3 öresland. Efter 1569 försvinner spåren efter hemmanet.

Ursviken c. Granden

År 1610 hade kyrkoherden Gert Jonsson bytt till sig land på Granden från bönderna Per Olofsson, Olof Olofsson, Olof Jönsson, Olof Jonsson och Jon Tomasson i Ursviken. Gert Jonsson hade tidigare köpt en del mark i området som han nu sannolikt bytte bort. På vintertinget 1602 uppbjöd han för första gången

på tinget en äng söder om Viknäset i Innervik som han hade köpt av Jöns Jonsson i Innervik. På vintertinget 1605 uppbjöd Gert Jonsson och Per Olofsson på Bergsholmen åker och äng som de hade köpt.

Granden ligger på södra sidan av Skellefteälven, mitt emot Ursviken och Bergsbyn. Idag ligger området strax väster om byn Stackgrönnan. Det kallas nu för Storgranden. I köpebrevet från 1610 står att Gert Jonsson hade bytt till sig området för att hans hustru och barn skulle ha en tillflykt när han hade gått bort. Han hade även köpt och bytt till sig mera äng. Gert Jonsson försäkrade att han inte skulle göra någon skada med sina kreatur på angränsande ängar. Det framkom att på Antholmen och de som har ägor i närheten förr hade lidit stor skada. Köpebrevet var skrivet den 20 april 1610. På vintertinget 1611 bjöd herr Gert upp några jordlotter som han hade köpt. Sannolikt rörde det sig om Granden.

År 1618 köper Gert Jonsson hemmanet nr 4 i Lund. Det är oklart om han behåller Granden. Pehr Högström skriver 1753 om Gert Jonsson att han "bodde på Gran nedom Bergsholmen, som nu är öfverväxt med skog, hvaraf sonen antog tillnamnet". Sonen Johan tog sig namnet Graan. Det är dock oklart om Högström identifierat rätt Granden (på dialekt Graan). Det finns ett Granden på norra sidan älven på Bergsbyns ägor. Sannolikt syftar Högströms notis på detta Granden. Granden vid Stackgrönnan är fortfarande öppen mark. Det kan även tänkas att Johan Graan tagit sitt namn efter Grans sameby.

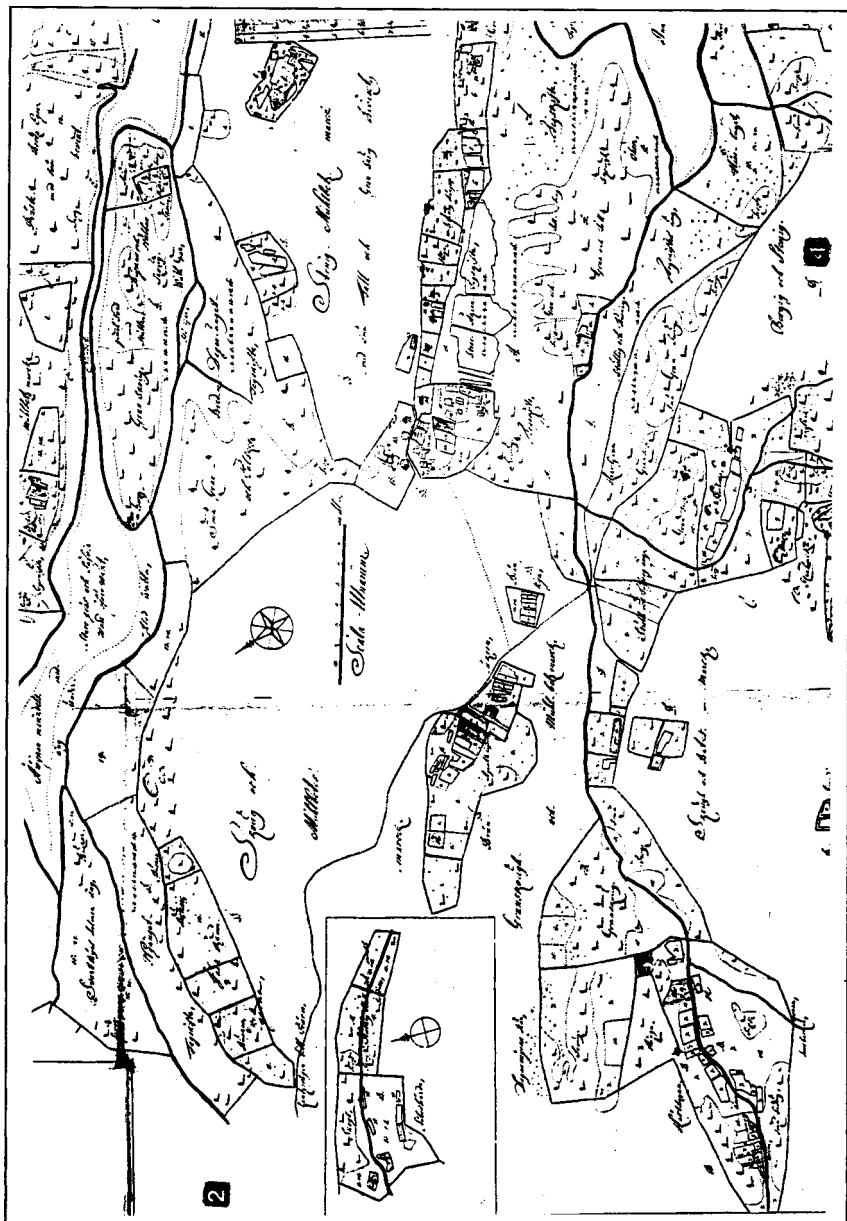
Ursviken övriga

Herman i Ursviken var nämndeman 1514. På vintertinget 1580 blev hustru Cecilia (Sisillia) dömd till döden för otukt. Hon blev benådad till kungens goda behag och gav 6 daler. Anders Andersson var knekt 1639-1646. Han var lejd av Önde Christierrsson i byn. Anders Andersson var född i Ursviken men fanns i Avan 1639. År 1646 var han bruksknekt.

Byn hade 1543 17 hemman. 3 av dessa hemman hade troligen varit ett enda kort före 1539. År 1548 tillkommer ett artonde hemman genom delning och efter en delning 1549 har byn 19 hemman. År 1557 läggs ett hemman ner och byn har åter 18 gårdar. Ett hemman som delades 1549 läggs ihop igen 1570 så byn får 17 hemman. Genom hemmansnedläggningar 1609, 1611, 1620 och 1621 får byn 13 hemman. Åkerarealen var 1543 16,5 hektar, 1609 14,9 hektar varav 0,2 hektar var lägda, 1648 12,6 hektar samt år 1700 24,8 hektar varav 2,6 hektar var obrukad.

År 1546 hade byn 12 notvarp som värderades till 3 spannländ. Några bönder i byn jagar på 1550- och 1560-talen säl vid Bredskär (Brede öen) och "gres öen" (sannolikt Gråsidan) vilka ligger norr om Skellefteälvens mynning. År 1561 fångar de säl vid Skellefteskär. Byns bönder fiskar sik med not i Vikfjärden (Innerviksfjärden). Bönder i byn fiskar strömming med skötar vid Skellefteskär som sannolikt är identiskt med dagens Norrskär. År 1559 räknades Innerviksfjärden som byns hemträsk. Fjärden kallades för "vike ferdhen". Man fiskade med 3 notar och betalade 3 lispund sik i skatt. Hästhagen hade vid detta tillfälle inget hemträsk men måste betala 5 mark torrfisk i skatt. En bonde i byn har 1553-1557 fjällträsk i Skidträsket och Bjurstuträsket som ligger söder om Jörns samhälle. En annan bonde brukar fjällträsk Storraggjön, Gransjön och Aggträsket väster om Norsjö samhälle. Prästbordet hade utäng i Antholmen som 1553 uppgick till 10 lass äng. Där fanns även ett litet "vonfiske" som gav abborre och mört. År 1655 berättas att Antholmen var bevuxen av skog och att där fanns en lada. I Äviken har Prästbordet äng som 1553 uppgick till 6 lass äng. Antholmen såldes 1874 av Prästbordet.

I beskrivningen till 1648 års karta står att Innervik består av 2 byar. I den ena bor 2 grannar och i den andra 8 grannar. Sin åker och äng har de för sig själva men skog, utmark, fisken och andra lägenheter äger de tillsammans. De två gårdar som ligger vid kustlandsvägen har sin åker och äng för sig själva. Man har god lägenhet med skog, utmarker och fiske. Peder Olsson i Hästhagen har ingen åker och äng med de övriga i byn. Han har god skog och utmark. Hemmanen nr 9, 10 och 11 redovisas under beskrivningen till Innerviks fäbodlar. Möjligen har hemmanen tidigare varit fäbodlar men det måste ha varit före 1539. Till Innerviks by finns god lägenhet till timmerskog, mulbete samt "stäteligt" fiske. Man har god åker och äng som mestadels består av sandjord.

Karta 79. Innervik 1703. Geometrisk avmätning av Hans Kruse. Hemmanet nr 1 i utgåvan är nr 1 på kartan. Utgåvans nr 2=kartans nr 5, 3=6, 4=4, 5=3, 6=11, 7=2, 8=13, 11=7, 12=8, 13=9, 14=10 och 15=12. Kartans övriga nummer är tillkomna efter 1650.

Äldre skrivformer: Inderwiken (1539), Inderwiken (1543), Vikeby (1546), Inderwiken, Hestahagen (1547), Inder uiken (1557), Wijbiörnswijk (1566), wijbiörnswyk (1573), Inderuiken (1581), Innerwijk (1600).

Litteratur: *Innervik: stänk och flikar ur byns historia*, red: Sixten Andersson, Skellefteå 1979, 81 bl. Duplic.

Innervik nr 1. Vikmoran

Tomas Andersson var bonde på gården 1539-1560. År 1543 hade han 5½ spannländ åker (0,9 hektar) samt 12 lass äng. Av arealen låg 1546 2 spannländ åker och 6 lass äng i Ersmark. Antingen kom Tomas Andersson därifrån eller också hans hustru. På gården fanns 1553 5 kor. Gården var 1559 på 4¼ markland.

Sonen Anders Tomasson ägde hemmanet 1560-1564. Erik Håkansson som möjligen kom från Hästhagen var ägare till gården 1567-1576. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 mark koppar, 4 kor, 1 stut om 2 år samt 12 får. Egendomen värderades till 63 mark och 1 öre. På sommartinget 1573 fick Erik Håkansson böta 2 mark och 6 öre för att han hade försummat kungens arbeten.

Jon Tomasson som sannolikt var en bror till Anders Tomasson ägde hemmanet 1577-1619. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 6 kor, 1 ungnöt, 5 får, 2 unga får, 3 getter samt 1 sto. Jon Tomasson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Han fiskade strömming 1604 tillsammans med Anders Andersson.

Bomärke 1610.

Gården var 1609 på 5½ spannländ (0,9 hektar). Samma år hade sonen Per Jonsson ett eget hushåll på gården.

Per Jonsson (-1652) var ägare till gården 1609-1640. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var på ½ 1620 och 1630-1640 på 5/16. Gården hade 1628 5 spannländ åker. Åren 1628-1631 betecknas Per Jonsson som sjuk i roterings- och utskrivningslängderna. En bror till Per Jonsson var sannolikt Blasius Jonsson. Han var knekt 1622 och dog på hemresan från Livland.

Per Jonssons son Nils Persson (1607-1695) innehade hemmanet 1638 samt 1640-1676. Mantalet var 1642-1650 på 5/16 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. På 1648 års karta står att Nils Persson har sin åker för sig själv medan han har ängen bland de övriga i byn. År 1652 gav Nils Persson i Vikmoran (Wijkmoren) pengar till kyrkan efter fadern. Jon Persson (1623-) som sannolikt var en bror till Nils Persson var gift soldat 1648. Han fanns på gården 1639.

Innervik nr 2

Olof Persson var bonde på gården 1539-1556. Han kan vara son till den Peder Eriksson i Viken som var nämndeman 1514. Hans hemman delades sannolikt mellan sönerna Olof, Hans och Jon. Alla tre hemman har 1543 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 12 lass äng. Kanske den gamla gården låg just på detta hemman eftersom gården ligger 1648 på den stora åsen där de flesta gårdar i byn ligger. De andra två gårdarna kan vara utflyttningar. På gården fanns 1553 6 kor. Olof Persson var nämndeman på sommartinget 1539.

Sonen Per Olofsson ägde gården 1557-1566. Gården var 1559 på 3 markland och 6 öresland. Hustru Malin var ägare till hemmanet 1567-1573 och 1579 samt 1583-1586. Vid Älvsborgs lösen 1571 står

Silvast Olsson som ägare till gården. Han kan vara en bror till Per Olofsson. Silvast Olsson hade ½ skålpund koppar, 3 kor samt 5 får. Egendomen värderades till 40 mark.

Per Olofssons son Olof Persson ägde gården 1588-1598. Hustru Kerstin var ägare till hemmanet 1600-1601 samt 1604. Sonen Anders Olsson (-1619-1620) innehade gården 1602-1621. Åren 1604-1606 betecknas han som husman. Gården hade 1609 4 spannland och 1 skålsland åker (0,7 hektar). Anders Olsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Anders Olsson som gammal, sjuklig och utfattig. Han hade nyligen dött. Det finns ingen boskap på gården. I en annan restlängd till Älvsborgs lösen står att hustru Britta äger gården. Mantalet är på 1/4.

Sonen Lars Andersson äger hemmanet 1622-1630. Under hans tid är mantalet på 1/8. Han är knekt 1623-1629. Han var 1628 landsknekt i Bureå. Hustru Anna var ägare till hemmanet 1631-1648. Under hennes tid var mantalet på 1/8 och skatten var 1645 på 1 tunna. Anna var döv och kallas ofta för "Dumb Anna". Hon betecknas vanligen som fattig. År 1642 hade hon 2 kor.

Sonen Anders Larsson (-1693) ägde gården 1647-1685. Mantalet var 1650 på 1/8.

Innervik nr 3

Olof Andersson var ägare till hemmanet 1539. Margit änka innehade gården 1543-1546. År 1543 hade hon 6½ spannland åker (1 hektar) samt 15 lass äng.

Olof Persson ägde gården 1546-1579. På gården fanns 1553 6 kor. Åren 1553-1556 fiskade Olof Persson i Skidträsket (Skiidetresk) och Bjurstuträsket (Biörstugutresk). Han fick 1554 44 kg gädda och abborre. Olof Persson fiskade 1557 endast i Bjurstuträsket. Skidträsket skrivs nu "Skedetresk". Sjöarna ligger söder om Jörns samhälle. Olof Persson fiskade 1557 i Vikfjärden (Wikfjälén) med Anders Smed och Anders Jonsson. De hade 3 sikvarp i fjärden. Gården var 1559 på 6 markland och 3 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Persson 1 skålpund koppar, 5 kor, 1 stut om 2 år, 1 stut om 1 år, 6 får samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 74 mark och 6 öre.

Östen Olsson som kan vara en son till Olof Andersson fick på sommaringet 1562 böta 4 mark för att han snattat ett öltråg. En bror kan Mickel Olsson vara. Han ägde hemmanet 1580-1595. År 1594 gav han pengar till kyrkan efter hustrun.

Sonen Per Mickelsson ägde gården 1596-1611. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 4 kor, 3 får, 1 risbit, 2 getter samt 1 sto. Per Mickelsson hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården hade 1609 5 spannland åker (0,8 hektar). Per Mickelsson betecknas som fattig 1610-1611.

Sonen Anders Persson var ägare till hemmanet 1626-1649. Gården hade 1628 3 spannland åker (0,5 hektar). År 1630 var mantalet på 3/16. Skatten var 1645 på 1 tunna och 6 skål. Anders Persson var knekt 1626-1642. Han var 1638 i Greifswald och 1639 var han i Stettin och Wolgast. År 1642 var Anders Persson i Wolgast. Han betecknas 1645 som förlamad knekt.

Hustru Mariet ägde gården 1631-1668. Åren 1632-1635 var mantalet på 3/16 och 1639-1650 på 7/32. Hon betecknas 1638 som fattig och har 4 kor. Mannen är på krigståg.

Sonen Johan Andersson var knekt 1647-1650. Han hade gått ut för sin far. Per Andersson som kan vara en bror var knekt 1638. Han var då i Greifswald och i november var han sjuk. Brodern Anders Andersson var knekt 1640-1646. Han var lejd av Sven Larsson i byn. År 1646 var han bergsknekt. Han äger hemmanet 1669-1678.

Innervik nr 4

Anund Holgersson var bonde på gården 1539-1557. Enligt Johannes Bureus var han gift med Britta Hersedotter på Bureå nr 6. Bureus skriver: "Hustru Brita Anund anderssöns i Innerwijken och Hängielsons". Makarna hade barnen Mariet, Britta, Karin, Kårgil, Hans, Dis?, Herse och Anders. År 1543 hade Anund Holgersson 6 spannland åker (1 hektar) samt 12 lass äng. På gården fanns 1553 7 kor.

Britta Hersedotter ägde gården 1558-1574. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 15 mark koppar, 3 kor, 12 får och getter, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 56 mark och 7 öre.

Sonen Anders Anundsson innehade hemmanet 1571-1593. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Karin, Dordi, Hångil som var knekt samt Anders Andersson. Enligt Bureus flyttade Anders Anundsson sedan till Gärde i Lövångers socken. Han finns där något år, enligt Kenneth Sundbom i Skellefteå. Brodern Herse Anundsson blev på vintertinget 1573 dömd till döden för att han hade bedrivit otukt (kötteri) med sitt syskonbarn. Han blev benådad till kungens goda behag och gav 67 mark.

Anders Anundssons son Anders Andersson ägde gården 1594-1628 samt 1636. Enligt Bureus hade han barnen Olof, Anders och Maisa. År 1599 hade Anders Andersson 5 tunnors utsäde, 6 kor, 2 ungnöt, 5 får, 4 unga får, 1 risbit, 2 getter samt 1 sto. Han hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 häst och 3 kor. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Anders Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Anders Andersson som utfattig och han har en ko. Mantalet är 1620 på ¼ och 1628 på 1/3. Anders Andersson betecknas 1628 som förlamad.

Brodern Hängel Andersson ägde ett litet hemman 1607-1612. Gården var 1609 på 2 spannländ åker (0,4 hektar). Hängel Andersson var knekt under perioden. Han betecknas 1616 som död och gården var öde. Hemmanet tycks ha gått tillbaka till moderhemmanet.

Anders Nilsson äger gården 1629-1656. Han hustru heter Marjet. Möjligen är hon identisk med Anders Anderssons dotter Maisa. Anders Nilsson skulle då vara en måg till Anders Andersson. År 1670 framgår i en dombok att hemmanet var Marjets arv. Mantalet var 1630-1635 på 2/3 och 1639-1650 var det på 11/32. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Anders Nilsson var knekt 1623-1629. År 1642 betecknas Anders Nilsson som fattig. Han var sjuklig och hade 4 kor.

Johan Andersson som kan vara en son till Anders Nilsson var knekt 1647. Johan Andersson som var knekt i Yttervik hade gått ut för sin fars hemman. Nils Andersson som var en bror till Johan Andersson ägde hemmanet 1657-1665.

Innervik nr 5

Jon Larsson var bonde på gården 1539-1564. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 20 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. Gården var 1559 på 6 markland och 3 öresland. Mariet änka äger gården 1570.

Sonen Olof Jonsson är ägare till hemmanet 1565-1593. År 1565 kallas han för Lilla Olof Jonsson. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han ½ skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 8 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 61 mark och 2 öre. Olof Jonsson var sexman 1584.

Sonen Hans Olsson innehade gården 1593-1627. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 4 kor, 1 tjur, 3 får, 2 unga får, 1 risbit, 4 getter samt 1 sto. Hans Olsson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården hade 1609 4½ spannländ åker (0,7 hektar). Hans Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Han beskrivs 1620 som utfattig och han har ingen ko. Samma år är mantalet på 1/4.

Sonen Johan Hansson (1591-1675) var ägare till hemmanet 1628-1649. Åren 1628-1635 var mantalet på 1/3, 1639-1642 var det på 11/32. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Johan Hansson fanns på gården 1621 och åren 1623-1624 var han knekt. Han var knekt i Burvik och 1624 var han sjuk hemma. Johan Hansson betecknas 1637 som förlamad. Brodern Per Hansson (-1639) var knekt 1633-1639. Han blev knekt i Yttervik. Per Hansson var i Wolgast 1639 och dog i oktober samma år när han fanns i Stettin. Brodern Olof Hansson var knekt 1629-1630.

Johan Hanssons son Jon Johansson ägde gården 1650-1654. År 1650 var mantalet på 11/32. Brodern Olof Johansson var ägare till hemmanet 1657-1679.

Innervik nr 6

Lasse Larsson var ägare till hemmanet 1539-1560. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 13 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. Lasse Larsson jagade säl 1555 tillsammans med Lasse Olsson i byn.

Sonen Nils Larsson ägde gården 1559-1601. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 4 kor, 8 får samt 1 sto för 15 öre. Egendomen värderades till 55 mark och 5 öre. År 1599 hade Nils Larsson 6 tunnors utsäde, 6 kor, 2 ungnöt, 7 får, 3 unga får, 1 risbit, 4 getter samt 1 sto. Samma år var han sexman. Nils Larsson hade 1601 1½ tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor.

Bomärke 1599.

Sonen Lasse Nilsson var ägare till hemmanet 1602-1636. Gården hade 1609 6½ spannländ åker (1 hektar). Samma år har mågen Lasse Nilsson ett eget hushåll på gården. Han finns kvar på gården 1621. Lasse Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 är mantalet på 1/3 och 1630-1635 på 13/32. Hustru Karin innehar gården 1636-1644. Mantalet är 1639-1640 på 14/32 och 1642 på 12/32. En bror till Lasse Nilsson är sannolikt Anders Nilsson som var knekt 1623-1629. Han dog det sistnämnda året i Marienburg i Preussen.

Lasse Nilssons son Olof Larsson fanns på gården 1630. Åren 1642-1650 är han knekt. Han var lejd av Nils Nilsson i byn. Olof Larsson tycks ha varit bergsknekt hela tiden. Han tjänstgör 1646 vid Piteå silververk. Brodern Sven Larsson (1608/1609-) ägde hemmanet 1643-1668. År 1650 var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Sven Larsson var första gången gift med Anna, andra gången med Karin Larsdotter och tredje gången med Ingeborg.

Sonen Nils Svensson var knekt från 1648. Han gick ut för sin fars hemman. En Nils Svensson som är son till Sven Larsson går ut som knekt 1666 och rymmer 1668. Dessa två Nils Svensson är sannolikt samma person. Åtminstone den senare Nils Svensson är sannolikt identisk med den Nils Svensson Varg som blir borgare i Piteå stad 1685. Denne var gift med Anna Hansdotter. Nils Svensson Varg som kom från Innervik dog 1713. Brodern Olof Svensson ägde hemmanet 1669-1679. Han var knekt 1666-1671. Ytterligare en bror var Lars Svensson Varg som var knekt 1671-1683. En fjärde bror var Johan Svensson Varg som ägde gården 1685-1699.

Innervik nr 7

Anders Jonsson Smed var bonde på gården 1539-1562. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 26 lass äng. Samma år hade Anders Jonsson glömt bort skattläggningen och inte infunnit sig. Anders Smed var nämndeman 1539-1562. På gården fanns 1553 12 kor. Samma år jagar Anders Smed säl tillsammans med Lasse Olsson i byn. År 1557 jagar han med Lasse Olsson, Simon Nilsson och Anders Jonsson i byn. De fångar säl utanför Bredskär (Bredeöen) och Gråsidan (Gresöen) utanför Skellefteälvens mynning. Året därpå hade de 2 båtar och 6 nät. Fångsten bestod av 5 sälar. Anders Smed bedrev 1557 skötfiske vid Skellefteskär som sannolikt är identiskt med Norrskär. Dessutom fiskar han samma år i Vikfjärden (Wikfiälen) tillsammans med Anders Jonsson och Olof Persson i byn. De hade 3 sikvarp där. Gården var 1559 på 7½ markland och 2 öresland.

Olof Andersson är sannolikt en son till Anders Smed. Han fiskade 1553-1556 i Storragsjön (Stor ragge sjön), Gransjön (Gren tresk) och Aggträsket (Acke tresk) tillsammans med Olof Persson i Långträsk. År 1554 fick de 189 kg gädda och abborre. Olof Persson i Kattisträsk var med 1555. Nils Tomasson i Norsjö var med i hans ställe 1556. År 1557 fiskade Olof Andersson och Örjan Persson i Långträsk.

Sonen Staffan Andersson ägde gården 1563-1571. Han var enligt Johannes Bureus gift med Kerstin Hersedotter som var en dotter till Herse Andersson på Bureå nr 6. Staffan Andersson och Kerstin hade barnen Elin som var gift med Olof Clemetsson i ett torp vid "Bure postladne?". Elin och Olof hade barnen Maria, Karin och Britta. Vidare Olof Staffansson som bodde på en gård i Järle, Nils som inte hade några äkta barn - men han hade sonen Lars, Anna vilken var gift med Anders Jonsson i Yttervik, Anders samt Lars.

På vintertinget 1569 fick Staffan Andersson böta 4 mark för att han hade stulit ett skötstycke på 18 famnar. Hustru Kerstin var ägare till hemmanet 1571-1579. Hon kallas vanligen Kristina. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 1½ skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 1 kviga om 2 år, 14 får och getter samt 1 häst för 20 öre. Egendomen värderades till 85 mark och 5 öre.

Sonen Olof Staffansson innehade gården 1579-1603. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Maisa, Staffan, Kerstin, Anna och Anders. Enligt Bureus bodde Olof Staffansson på en gård i Järle. Det måste vara efter hans tid på hemmanet. År 1599 hade Olof Staffansson 6 tunnors utsäde, 3 kor, 3 får samt 1 sto. Han hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor.

Brodern Nils Staffansson ägde hemmanet 1602-1628. Enligt Bureus hade han inga äkta barn. Han hade dock sonen Lars. På sommartinget 1593 fick han böta 8 mark för "oäktad" mökränkning. Möjligen fick han nu sonen Lars. Gården hade 1609 5½ spannländ åker (0,9 hektar) Nils Staffansson var änckling 1611. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 var mantalet på 1/3 och 1628 på 3/8. En bror till Nils Staffansson var Anders Staffansson som var knekt 1623. Han betecknas som sjuklig.

Nils Nilsson (1603/1604-1678) är bonde på gården 1628-1669. Han är sannolikt en son till Nils Staffansson. Nils Nilsson är född efter Bureus besök i Västerbotten 1600-1601. Vid Bureus besök hade Nils Staffansson endast sonen Lars. Under Nils Nilssons tid var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Nils Nilsson blir knekt 1642 och blir lejd av Olof Larsson. År 1647 betecknas han som gift soldat. Samma år går han som knekt för sitt eget hemman. Han är då knekt för Ursviken. Nils Nilsson miste 1631 gården på grund av våld. Han begärde och fick skattelindring. Sonen Per Nilsson ägde gården 1673-1695.

Innervik nr 8

Anders Jonsson var bonde på gården 1539-1561. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 26 lass äng. På gården finns 1553 11 kor. Anders Jonsson jagade säl 1557 med Lasse Jonsson, Anders Smed och Simon Nilsson i byn. Anders Jonsson jagade året därpå med Anders Smed, Lars Olsson och Simon Nilsson. De hade 2 båtar och 6 nät. Fångsten bestod av 5 sälar. År 1559 jagade han på Bredskär (Bredeöen) och Gråsidan (Gresöen) vid Skellefteälvens mynning. Anders Jonsson fiskade 1557 med skötar vid Skellefteskär som sannolikt är identiskt med Norrskär. Samma år fiskar Anders Jonsson med Anders Smed och Olof Persson i Innerviksfjärden (Wikfjälén). Där hade de 3 sikvarp. Beträffande Anders Jonssons bakgrund se Innervik övriga.

Hustru Kerstin ägde gården 1562-1564, Anders Persson är ägare till hemmanet 1565-1601. Han var nämndeman 1574-1585. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2 lod och 3 kvintiner silver, 3 skålpund koppar, 8 kor, 1 stut om 2 år, 1 kviga om 1 år, 12 får samt häst och sto för 15 mark. Egendomen värderades till 139 mark och 6 öre. På vintertinget 1589 blev han åtalad för att han hade gjort enfalt hor med sin piga. Han blev benådad från dödsstraff och gav 15 daler. Anders Persson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 7 kor.

Olof Jonsson som sannolikt var en måg ägde gården 1599 samt 1601-1627. Olof Jonsson var köpman i Myckle 1586 och var troligen en son till Jon Persson på Myckle nr 1. Olof Jonsson var köpman i Innervik 1587-1588. Han var birkarl 1590. År 1600 var han till Stockholm med en egen skuta. Lasten bestod av 6 tunnor sälsäck, 64 hudar, 160 bocksinn, 64 kalvsinn, 8 lispund tran samt 2 timmer gråskinn. På vintertinget 1588 fick Olof Jonsson böta 3 mark för brott mot någon kunglig förordning.

Olof Jonsson hade 1599 14 tunnors utsäde, 18 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 11 får, 3 unga får, 4 risbitar, 9 getter, 2 unga svin, 1 häst, 1 sto samt 50 lod silver. År 1604 fiskade han strömming tillsammans med Nils Larsson.

Bomärke 1610.

Gården hade 1609 14 spannländ åker (2,2 hektar). Samma år hade sonen Anders Olsson ett eget hushåll på gården. År 1611 finns det 2 pigor på gården. Gården är 1616 störst i socken förutom Anders och Könik Perssons gårdar på Bergsholmen och Risön. Hemmanet är på ett helt mantal 1618-1619. Drängen Ivar Nilsson fanns på gården 1621.

Olof Jonssons son Anders Olsson (-1664) ägde hemmanet 1610 samt 1613-1639 och 1642-1645. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och har dräng och piga de flesta åren. Under hans tid är gården på ett helt mantal och skatten är på 8 tunnor. Anders Olsson är sexman 1625 och 1630, nämndeman 1635 och länsman 1636. En bror till honom kan Jöns Olofsson vara. Han var knekt 1630. Jöns Olofsson var sjuk och blev kvar hemma. En tredje bror kan Erik Olofsson vara. Han var knekt 1623.

Anders Olssons son Johan Andersson (1613-1684) innehade hemmanet 1632 samt 1639-1679. Åren 1639-1642 var mantalet 1 och 1650 var det på 61/64. Skatten var 1645 på 8 tunnor.

Innervik nr 11. Hästhagen

Anders och Nils Håkansson var bönder på gården 1543-1546. De hade 6 spannländ åker (1 hektar) samt 15 lass äng. Sedan äger Anders Håkansson hemmanet 1543-1581. Det finns 1553 endast en ko på gården. Hemmanet var 1559 på 2 markland och 1½ öresland. Brodern Per Håkansson var knekt 1556. En annan bror var sannolikt Erik Håkansson som ägde Innervik nr 1 1567-1576. På sommartinget 1558 fick Anders Håkansson böta 3 mark för slagsmål. På vintertinget 1571 fick han böta 2 mark för lönskaläge. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Håkan Andersson som troligen var en son till Anders Håkansson 5 mark koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 2 stut om 1 år, 15 får och getter samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 74 mark och 3 öre.

Anders Håkanssons bror Olof Håkansson ägde en del av hemmanet 1549-1569. Gården var 1559 på 3 markland. Hustru Kerstin äger hemmansdelen 1546. Hon kan vara identisk med Hustru Kristin som har 2 kor 1553. Eventuellt kan Kerstin vara änka efter Nils Håkansson. Efter 1569 tycks hemmansdelen återgå till den andra delen.

Nils Persson äger gården 1582-1606. Han kan vara en måg till Anders Håkansson. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 5 kor, 1 tjur, 6 får, 3 unga får, 1 risbit, 7 getter, 2 gamla svin samt 1 sto. Nils Persson hade 1601 1½ tunnans utsäde och 4 kor.

Anders Andersson är ägare till hemmanet 1603-1636. Gården har 1609 3½ spannländ åker (0,6 hektar). Anders Andersson har betalat Älvsborgs lösen endast åren 1613 och 1616. År 1620 beskrivs han som utfattig och har endast en ko. Mantalet är på ¼ 1604-1635. Gården brann ner 1634, både boningshus och ladugård. Anders Andersson miste allt, även kläder och husgeråd. Anders Andersson är knekt 1621-1628. År 1618 finns det en Jon i Hästhagen enligt kyrkans räkenskaper. Han är sannolikt

identisk med Jon Andersson som nämns i Älvsborgs lösen för 1616. Anders och Jon Andersson kan vara söner till Anders Håkansson.

Per Olsson (-1654) som kan vara en måg till Anders Andersson ägde gården 1633 samt 1637-1654. Under hans tid var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Per Olsson var knekt 1643-1644. Han var knekt i Yttervik men skulle få leja en annan man till nästa mönstring.

Anders Andersson som var son till den tidigare ägaren med detta namn var knékt 1647-1656. Han var lejd av Per Olsson. Anders Andersson blev sårad i Polen 1656. Han ägde hemmanet 1661-1678.

Innervik nr 12

Jon Persson ägde hemmanet 1539-1557. Han kan vara son till den Peder Eriksson i Viken som var nämndeman 1514. Hans hemman delades sannolikt mellan sönerna Olof, Hans och Jon. Alla tre hemman har 1543 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 12 lass äng. Jon Persson har sannolikt byggt sina byggnader på en ny gårdsplats. År 1648 ligger gården i södra Innervik. Jon Persson hade 3 kor 1553. Hustru Marit äger hemmanet 1559-1560.

Sonen Jöns Jonsson är ägare till gården 1557-1599. Eventuellt kan Herman Mårtensson ha stått för hemmanet i 1558 års tiondelängd. Gården var 1559 på 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jöns Jonsson ½ skålpund koppar, 2 kor samt 1 sto för 20 öre. Egendomen värderades till 26 mark och 2 öre. Jöns Jonsson hade 1599 4 tunnors utsäde, 3 kor, 2 får, 1 get samt 1 sto. Jöns Jonsson hade sålt en äng söder om Viknäset till kyrkoherden Gert Jonsson. Ängen uppbjöds på vintertinget 1602.

Sonen Nils Jönsson innehade hemmanet 1600-1625. År 1601 hade han 1 tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor. Jöns Jonsson betecknas som husman 1604-1606. Gården hade 1609 3 spannländ åker (0,5 hektar). Nils Jönsson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 beskrivs han som utfattig och han har gått och tiggat. Hans dotter brukar jorden. Samma år var mantalet på 1/4. Nils Jönsson var knekt 1623. Han beskrivs då som gammal och otjänlig. Nils Jönsson satte in styvsonen Erik Olofsson i sitt ställe.

Brodern Olof Jönsson var ägare till hemmanet 1621-1629. Under hans tid var mantalet på 1/4. Nils Jönssons styvson Erik Olofsson ägde gården 1629. Han kan vara en son till Olof Jönsson. Erik Olofsson hade varit knekt 1623. Hustru Britta äger gården 1636-1641. Åren 1639-1640 var mantalet på 5/32. Hustru Britta beskrivs då som utfattig. Möjligen var hon änka efter Nils Jönsson.

Erik Nilsson (1622-efter 1699) var ägare till hemmanet 1642-1680. Under hans tid är mantalet på ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. År 1642 beskrivs Erik Nilsson som utfattig. Han har 3 kor och har tagit upp ett ödehemman. Möjligen var Erik Nilsson en son till Nils Jönsson. Anders Nilsson som var trumslagare 1647 kan vara en bror till honom.

Sven Eriksson (1622-) som finns på gården 1639 kan vara en son till Erik Olofsson. En bror till honom kan Olof Eriksson vara. Han var bergsknekt 1642. Han var lejd av Per Larsson i byn.

Innervik nr 13

Simon Nilsson var bonde på gården 1539-1576. År 1543 hade han 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 11 lass äng. På gården fanns 1553 8 kor. Åren 1557-1558 jagar Simon Nilsson säl tillsammans med Anders Smed, Anders Jonsson och Lasse Olsson. De hade 1558 2 båtar och 6 nät. Fångsten uppgick till 5 sälar. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Simon Nilsson 1½ skålpund koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 15 får och getter samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderades till 102 mark och 4 öre.

Anders Jonsson ägde gården 1577-1580. Nils Larsson innehade hemmanet 1581-1626. Han fanns på gården redan 1577 då han fick böta 10 mark för jungfrukränkning. Nils Larsson kallas för Lilla Nils Larsson. År 1599 hade han 7 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 10 får, 4 unga får, 2 risbitar, 7 getter, 1 häst samt 1 sto. Nils Larsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Nils Larsson fiskade strömming 1604 tillsammans med Olof Jonsson. Samma år var han fjärdingsman. Gården hade 1609 8 spannländ

åker (1,3 hektar). Nils Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 var mantalet på 1/3. Sonen Simon Nilsson fanns på gården 1621.

Sonen Simon Nilsson var ägare till hemmanet 1610 samt 1627-1649. Åren 1630-1635 var mantalet på 7/16 och 1639-1642 var det på ½. Skatten var 1645 på 4 tunnor. År 1637 är Simon Nilsson över 60 år eller förlamad. Simon Nilsson betecknas som utfattig 1642, då han hade mist årsväxten detta år. Simon Nilsson hade 4 kor. Johan Nilsson som var knekt 1621 var sannolikt en bror till Simon Nilsson. Han dog samma år vid Dreider i Livland.

Simon Nilssons son Nils Simonsson ägde gården 1647-1652. År 1650 var mantalet på ½. Nils Simonsson blev 1647 knekt för sitt eget hemman. Åren 1647-1648 betecknas han som gift soldat. Brodern Simon Simonsson (-1637) var knekt 1635-1637. Han kom till Reau i Preussen 1635. Simon Simonsson dog den 1 september 1637.

Innervik nr 14. Brännan

Hemmanet bröts ut 1548 ur Innervik c. Per Ersson ägde hemmanet 1548-1590 samt 1593-1595. Per Ersson var en bror till Clemet Ersson på Innervik c. På gården fanns 1553 5 kor. Gården var 1559 på 3 markland och 6 öresland. Hemmanet kallas 1547 samt 1594-1595 för Brännan. År 1547 fick Per Ersson i "Brennom" böta 2 mark till biskopen för lönskaläge. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Ersson ½ skålpund koppar, 4 kor, 1 stut om 2 år, 1 kviga om 1 år, 14 får samt 1 sto för 6½ mark. Egendomen värderades till 71 mark och 4 öre.

Sonen Mårten Persson ägde gården 1591-1592. Per Olsson innehade hemmanet 1596-1601 samt 1604. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 3 kor, 1 ungnöt, 5 får samt 1 sto. Hustru Kerstin är ägare till gården 1605-1620. Gården hade 1609 2 spanmland åker (0,3 hektar). Hustru Kerstin har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. I 1623 års jordabok står att hustru Kerstins man hade dött i fiendeland och hustrun var utfattig. Mannen hade alltså varit soldat. Mantalet var 1617 och 1623 på 1/4.

Per Larsson äger hemmanet 1621-1647. Under hans tid var mantalet på ¼ och mantalet var på 2 tunnor. År 1637 var Per Larsson förlamad eller över 60 år. Sannolikt var han över 60 år. Han blev 1642 uttagen till knekt men han verkar inte ha påbörjat någon knekttjänst. Sonen Jon Persson var bergsknekt 1646.

Lars Tomasson är bonde på gården 1646-1652. Han kom sannolikt från Yttervik nr 5. Mantalet är 1650 på 1/4. Sven Nilsson Varg äger gården 1654-1692. Han kom från Kusmark nr 2 och var en son till Nils Nilsson.

Innervik nr 15. Avan

Hans Persson var bonde på gården 1539-1577. Han kan vara son till den Peder Eriksson i Viken som var nämndeman 1514. Hans hemman delades sannolikt mellan sönerna Olof, Hans och Jon. Alla tre hemman har 1543 4 spanmland åker (0,6 hektar) samt 12 lass äng. Sannolikt uppför Hans Persson nya gårdsbyggnader vid kustlandsvägen. Gården ligger än idag intill E4-an. På gården fanns 7 kor 1553. Gården var 1559 på 4 markland och 1 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Hans Persson 2½ lod silver, 1 skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 3 stutar om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 10 får, 12 getter, 1avin samt häst och sto för 20 mark. Egendomen värderades till 138 mark och 1 öre.

Sonen Sven Hansson var ägare till hemmanet 1578-1606. År 1577 fanns sönerna Moses och Jakob på gården. Sven Hansson hade 1599 12 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 16 får, 5 unga får, 2 risbitar, 8 getter samt 2 ston. Han har 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst och 5 kor.

Sonen Lasse Svensson ägde gården 1602-1623. Gården hade 1609 10 spanmland åker (1,8 hektar). Lasse Svensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och har dräng och piga de flesta åren. Mantalet

var 1620 på 2/3. År 1615 hade Lars Svenssons son lägrat Anders Jonssons dotter i byn och gjort sig skyldig till mökränkning. Han blev dömd att böta 40 mark. Men ”på överhetens nådiga behag” blev böterna nedsatta till 24 mark. Sonen Olof Larsson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han dog 1621 vid Dreider i Livland.

Brodern Sven Larsson innehade hemmanet 1625-1644. År 1628 hade gården 9 spannländ åker. Mantalet var 1630-1635 på 9/16, 1639-1640 på 15/32 och 1642 på 3/8. Sven Larsson tjänstgjorde 1637 vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637.

Hustru Karin stod för hemmanet 1635 då mantalet var på 9/16. Sonen Lasse Svensson (1623-) ägde gården 1642-1660. Mantalet var 1650 på 41/64 och skatten var 1645 på 4 tunnor och 6 skäl. År 1639 var Lasse Svensson länsmans- och postdräng.

Innervik a

Jon Olsson var bonde på gården 1539-1549. År 1543 hade gården 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 8 lass äng. Sonen Olof Jonsson ägde gården 1551-1569. På gården fanns 1553 4 kor. Nils Jönsson som var knekt 1556 kan vara en bror till Olof Jonsson. Gården var 1559 på 3 markland. Ytterligare en bror till Olof Jonsson kan Hans Jönsson vara. Han var knekt 1562. Hustru Mariet innehade hemmanet 1569-1570.

Jöns Mickelsson var ägare till gården 1571-1579. Vid Älvsbords lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 3 kor, 1 stut om 1 år, 5 får samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 55 mark. På vintertinget 1574 blev Jöns Mickelsson åtalad för att han hade dräpt några hästar. Han skulle egentligen böta 40 mark per häst men eftersom han var fattig så gav han 20 mark.

Sonen Anders Jönsson ägde hemmanet 1579-1595. Nils Jakobsson innehade gården 1596-1610. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 2 ungnöt, 5 får, 4 unga får, 2 risbitar, 6 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. Nils Jakobsson hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 4½ spannländ (0,7 hektar). Efter 1610 försvinner spåren efter hemmanet.

Innervik b

Olof Larsson var bonde på gården 1539. Sonen Lars Olsson ägde hemmanet 1543-1568. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 14 lass äng. På gården fanns 6 kor 1553. Samma år jagade Lars Olsson säl tillsammans med Anders Smed. Han jagade 1555 med Lasse Larsson. År 1557 bestod hans sällag av Lars Olsson, Anders Smed, Anders Jonsson och Simon Nilsson. Året därpå hade de 2 båtar och 6 nät. Fångsten bestod av 5 sälar. På vintertinget 1558 fick Anders Larsson som sannolikt var en son till Lars Olsson böta 2½ mark för blodskam. Troligen hade han haft sängelag med en släkting. Gården var 1559 på 4 markland och 5 öresland.

Lars Olssons son Jöns Larsson var ägare till gården 1567-1601 samt 1604. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 3 kor, 1 får samt 1 sto för 6½ mark. Egendomen värderades till 41 mark och 4 öre. År 1599 hade Jöns Larsson 5 tunnors utsäde, 4 kor, 1 ungnöt, 5 får, 2 unga får, 4 getter, 1 gammalt svin samt 1 häst. Han hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto samt 2 kor.

Sedan ägs gården troligen av Olof Clemetsson Finne. Han äger ett litet hemman 1606-1612. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). År 1606 är han husman och 1610 betecknas han som fattig.

Olof Clemetsson som var knekt var död 1616. Enligt en notering i längden för Älvsborgs lösen har han inte lagt någon skatt detta år utan var död.

Olof Clemetsson kan vara identisk med den person med detta namn som enligt Bureus var gift med en dotter till Staffan Andersson på Innervik nr 7. Elin Staffansdotter var gift med Olof Clemetsson och makarna bodde i ett torp vid Bure postladne?. De hade barnen Maria, Karin och Britta. Johannes Bureus uppgift härrör sannolikt från 1600-1601 och då kan familjen ha bott i Bureå.

Innervik c

Erik Olsson var bonde på gården 1539. Sonen Clemet Ersson ägde gården 1543-1587. År 1543 hade han 11 spannländ åker (1,8 hektar) samt 28 lass äng. Brodern Per Ersson bryter 1548 ut en del av hemmet till en egen gård som blir Innervik nr 14. Clemet Ersson har 1553 2 kor. På 1550-talet bor en bror på gården. Brodern är sannolikt den Olof Ersson som jagar säl 1554. Gården var 1559 på 3 markland och 6 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Clemet Ersson ½ skålpund koppar, 2 kor, 1 kviga om 1 år, 9 får samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 42 mark och 4 öre.

Sonen Mårten Clemetsson var ägare till hemmanet 1588-1613. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 4 kor, 2 får, 2 getter samt 1 sto. Mårten Clemetsson hade 1601 1 tunnors utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården hade 1609 4½ spannländ åker (0,7 hektar). År 1617 var mantalet på 1/4. Hustru Karin ägde gården 1614-1621. Hon har inte betalat Älvsborgs lösen utan 1620 står hon som "husarm huskvinna". Hon hade tigt alla åren under perioden 1613-1618. I 1614 års tiondelängd står vid hennes namn "Myring". Kan det var platsen där gården stod? I så fall kunde stället heta Myrång.

Innervik d. Hästhagen

Olof Nilsson var bonde på gården 1539-1548. År 1543 hade han 7 spannländ åker (1,1 hektar) samt 10 lass äng. Hustru Karin hade en ko 1553.

Sonen Gunnar Olsson ägde gården 1549 samt 1554-1556. På vintertinget 1543 fick Gunnar i Hästhagen böta för att han hade stulit en ryssja som var värd 6 öre. Han blev benådad från dödsstraff och Nils Mickelsson lade ut 4 mark i böter för honom. Gunnar var fattig och kunde inte betala. På sommaringet 1547 blev Gunnar dömd för att han hade lockat en annan mans piga. Han gav 1 mark. Gunnar Olsson var 1556 på marknaden i Torneå men for utan lov därifrån och fick böta 2 mark.

Sonen Olof Gunnarsson fick på sommaringet 1558 böta 3½ mark för slagsmål. Troligen hade han slagits med Anders Andersson i Hästhagen.

Anders Andersson ägde gården 1559-1561. År 1548 fick Anders Andersson i Liden böta för att han hade hållit sig undan bågskatten under 5 år. Han dömdes att böta 40 mark men gav 6 mark. Gården var 1559 på 4½ markland. Hustru Kerstin var ägare till hemmanet 1562. Efter 1562 försvinner spåren efter hemmanet. År 1573 finns en Erik Olsson i byn. Möjligen kan han ha bott på gården.

Under 1700-talet äger hemmanet nr 4 i Lund mark i Hästhagen. Marken kan ha köpts av kyrkoherde Gerhard Jonae omkring år 1600. Han köpte en rad markområden vid denna tid. Sannolikt köpte Jonae detta nedlagda hemman. Marken kallas i Innervik än idag för Prästakern.

Innervik e

Lucia (Luscy) änka är ägare till gården 1543-1546. År 1543 hade hon 2½ spannländ åker (0,4 hektar) samt 6 lass äng. Lasse Dumbe som sannolikt var en son ägde hemmanet 1548-1571. Som namnet säger så var han döv. År 1553 hade han 4 kor. Gården var 1559 på 2½ markland.

Sonen Anders Larsson var ägare till gården 1571-1598. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 15 mark koppar, 3 kor, 8 får samt 1.sto för 6 mark. Egendomen värderades till 51 mark och 5 öre. Anders Larsson var knekt 1556. Han betecknas som husman 1589.

Sonen Olof Andersson äger hemmanet 1603-1605. Hustru Anna äger gården 1606. Nils Persson innehar hemmanet i tiondelägderna 1606-1609. Jon Andersson som sannolikt är en bror till Olof Andersson äger gården 1607-1620. Gården har 1609 2 spannländ och 1 skälsländ åker (0,3 hektar). Jon Andersson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig och han har en ko. I boskapslängden från 1620 står att Jon Andersson är borta och det finns ingen boskap på gården. Mantalet var på 1/4. Efter 1620 försvinner spåren efter hemmanet.

På en karta över Innervik från 1757 berättas att Domrödningen som låg strax söder om kustlandsvägen och efter vägen till södra Innervik tidigare hade ägts av hemmanen på Bergsholmen i Bergsbyn. Men Stora Nils Olofssons fader, Olof Jonsson, på Innervik 13 hade köpt marken. Köpet torde vara gjort före 1703. Dom- i Domrödningen kan möjligen syfta på Lasse Dumbe.

Innervik övriga

Enligt Johannes Bureus hade Jakob Andersson i Bureå en bror som hette Jon Andersson. Jon Andersson som bodde i Viken torde ha ägt sin gård kring år 1500. Jon Andersson hade två söner: Anders Jonsson och Stor-Olof i Viken. Anders Jonsson hade barnen Britta som var gift med Hindrick Persson i Tjärn, Lussi som var gift med Erik Olsson i Bodan och Barbro som var gift med Erik Olsson i Hallen. Den sistnämnde bodde sannolikt på Storkåge nr 15. Anders Jonsson efterträds inte av några barn enligt Bureus. Det finns 1539 två Anders Jonsson i byn - på hemmanen nr 7 och 8. Det är dock oklart om någon av dessa är denne Anders Jonsson. Anders Jonssons mågar äger sina hemman fram till 1548, 1560 och 1566. Anders Jonsson på Innervik nr 8 skulle kunna vara identisk med Bureus' Anders Jonsson eftersom han inte efterträds av någon son.

Jon Eriksson var knekt 1623. År 1626 fanns i byn Anders skomakare samt knektarna Olof Andersson och Anders Olsson. De hade vardera en ko. Anders Tomasson var knekt 1641-1642. Han hade gått ut för Johan Hansson i byn.

YTTERVIK

Byn hade 1543 8 hemman. År 1560 läggs ett hemman ner och byn har 7 hemman. Genom en hemmansdelning 1599 tillkommer ett hemman och byn har 8 gårdar. År 1611 läggs ett hemman ner så att byn åter får 7 gårdar. Ett åttonde hemman tillkommer 1627 efter en hemmansdelning. Omkring 1660 läggs två hemman ner. Åkerarealen var 1543 7,4 hektar, 1609 6,5 hektar varav 0,2 hektar var lägda. År 1648 var åkerarealen 4,9 hektar och år 1700 11,8 hektar varav 1,8 hektar var lägda och 1,9 hektar var obrukad.

Byn var 1543 skattlagd för fiskevatten till 2 spannländ. År 1546 ligger under byn "Degeröö" och halva "Långön", där byn hade mulmarker och fiskevatten. Bönder i byn fiskar lax på 1550-1560-talen med 2 stakanät vid Degerön. År 1557 fiskar 2 bönder i byn lax med nät vid Fagervikssundet. Havet utanför byn betecknas 1559 som byns hemträsk. Där fiskar man med 2 notar och 7 lagnar. Skatten uppgick till 2 lispund.

I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet med timmerskog och mulbete. Man har gott fiske och åker som oftast är skonad från frost. Viken utanför byn heter Ensviken. Ett av hemmanen ligger vid Båtviken i Bodaträsket. Enligt en tradition i byn som Ernst Westerlund tecknat upp spadades de första åkrarna i byn upp av ester. Äldre skrivformer: Wiken (1539), Ytherwiken (1543), Ytherwikenn (1547), Yteruiken (1557), Spåmans wijk (1566), spåmansvyck (1573), Wikan (1581), Ytteruijken (1600).

Litteratur: Westerlund, Ernst: *Byar och folk*, del 2 och 3 - *Ragvaldsträsk och Yttervik*, Skellefteå 1984, 312 s. ill.; Lindmark, Elof: *Bureå sockens kustbyar*, Skellefteå 1980, 469 s. Duplic.

Yttervik nr 1. Björnsgården

Jakob Svensson var bonde på gården 1599-1623. Han var en bror till Sven Svensson på Yttervik nr 6 och hade delat hemmanet 1599. År 1599 hade Jakob Svensson 3 tunnors utsäde, 2 kor, 2 getter samt 1 sto. Jakob Svensson betecknas som husman 1604-1606. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Jakob Svensson betecknas som fattig 1610 och änpling 1611. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Jakob Svensson som fattig och han har endast en ko. Mantalet var 1613 och 1617 på 1/4.

Sonen Hans Jakobsson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han betecknas 1620 som utfattig. Hans Jakobsson är knekt ända till 1638. År 1638 är han korpral och finns i Greifswald. Brodern Johan Jakobsson var knekt 1624-1626. Sedan satt han krigsfånge i Polen och återkom till byn våren 1630. En tredje bror var Björn Jakobsson (1583/1584-1675) som ägde hemmanet 1622 samt 1625-1667. Mantalet var på 1/3 1628-1635 och 11/32 1639-1650.

Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Björn Jakobsson betecknas 1628 som sjuk. År 1634 drabbades han av våldeld och de flesta husen brann ner.

Sonen Sven Björnsson var knekt 1645-1656. År 1646 tjänstgjorde han vid Piteå silververk. Han betecknas 1647 som gift soldat. Sven Björnsson dog 1656 i Polen. Brodern Anders Björnsson ägde hemmanet 1669-1678.

Yttervik nr 2

Anders Larsson var bonde på gården 1543-1549. År 1543 hade han 13 spannländ åker (2,1 hektar) samt 25 lass äng. Anders Larsson var nämndeman 1543-1548 och 1547 var han köpman. Han skänkte 1550 10 mark till kyrkan.

Sonen Lars Andersson ägde hemmanet 1551-1596. Efter Per Tomassons död 1552 hade han hand om nyckeln till kyrkans kassa. Han var sexman 1552, 1554 och 1584-1585. Lars Andersson var nämndeman 1548-1584, köpman 1549-1566 och länsman 1567-1569 samt 1578.

Lars Andersson var enligt Johannes Bureus gift med Anna Mosesdotter som var en dotter till Moses Jakobsson på Bureå nr 8. Makarna hade barnen Olof Larsson som var kyrkoherde i Nora i Ångermanland 1579-1588. Sedan var han kyrkoherde i Nora i Fjärdhundra i Uppland 1588-1613. Vidare Mariet som var gift med Nils Hansson på Östambäck nr 10. Hon var sedan gift med Olof Persson i Karleby socken i Österbotten. Malin var gift med Per Nilsson på Böle nr 12. Vidare hade makarna barnen Anders, Nils och Östen Larsson i Viken. Den sistnämnde hade barnen Johan, Anders, Christin och Cecilia. Lars Andersson hade även dottern Karin var gift med Johan slottsskrivare i Uppsala.

Lars Andersson hade 1553 18 kor. Samma år jagade han säl. År 1556 då Lars Andersson också jagade säl hade han 1 båt och 6 nät. Fångsten bestod av en säl. Lars Andersson hade 1554 skattat för tullskinnvaror. Han hade 8 rävar och 1½ timmer harskinn. Lars Andersson och Sven Björnsson hade 1557 ett nät i Fagervikssundet. De hade gett en lax till kronan. Samma år hade Lars Andersson och kyrkoherden Andreas Olavi en laxgård vid Degerön. De hade gett 3 laxar till kronan. Gården var 1559 på 11 markland och 2 öresland. År 1561 fiskar Lars Andersson och Sven Andersson (namnet är sannolikt en felskrivning för Sven Björnsson på Yttervik nr 6) vid Degerön med 2 stakanät. De gav 1/5 till kronan eller 3 lispund lax. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Lars Andersson 35 lod silver, 15 mark tenn, 8 skålpund koppar, 10 kor, 4 stutar om 2 år, 9 får, 12 getter, 4 svin samt 3 hästar för 26 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 375 mark.

År 1560 hade Lars Andersson och Tomas Kettilsson i Kåge en skuta som for till Stockholm. Lasten bestod av 2 läster och 9 tunnor lax, 2 tunnor sälspäck, 2 skeppspund och 6 lispund gäddor, 1 skeppspund och 21 lispund abborrar och mört, 100 spickelaxar, 4 decker och 6 stycken (46) kohudar, 25½ decker (251) bockskinn, 25 timmer gråskinn, 10 decker (100) kalvskinn. Lars Andersson var 1570 nere i Stockholm och sannolikt delade han skuta med Olof Björnsson i Bureå. Lars Anderssons last bestod av 16 bockskinn och 24 lispund gäddor. År 1572 hade han som last till Stockholm 48 spickelaxar och 16 lispund torr fisk. Lars Andersson hade 1573 som last till Stockholm 64 lispund torr fisk och 48 bockskinn. År 1578 bestod lasten av 4 tunnor lax, 96 lispund torr fisk, 120 bockskinn, 16 kalvskinn och 8 tunnor tjära. Året därpå hade Lars Andersson i lasten 16 spickelaxar, 220 lispund torr fisk, 24 tunnor krampsill, 4 tunnor lax, 160 bockskinn, 32 hudar och 16 kalvskinn. År 1580 hade Lars Andersson som last 1 tunna lax, 32 bockar och 16 kalvskinn. Sonen Olof Larsson hade som last 8 tunnor strömming och 16 bockar. Lars Anderssons last bestod 1581 av 16 lispund torr fisk, 16 hudar och 80 bockskinn.

Olof Andersson ägde gården 1596-1598. Han kan ha varit en son till Anders Larsson som var en son till Lars Andersson. Olof Andersson var enligt Johannes Bureus gift med Margareta Jonsdotter som var en dotter till Jon Andersson på Böle nr 5. Östen Olsson ägde gården 1599. Han hade då 10 tunnor utsäde, 6 kor, 2 kvigor, 6 får, 2 unga får, 5 getter samt 1 häst. Hustru Margareta ägde gården 1600-

1601. Hon hade 1601 hon 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. Margareta gifte om sig med Erik Jönsson som ägde gården 1601-1602.

Nils Olsson som sannolikt var en son till Olof Andersson var ägare till hemmanet 1604-1623. Gården hade 1609 10½ spannländ åker (1,7 hektar). På sommaringet 1610 fick han böta 28 mark för att han hade lägrat Olof Jönssons dotter i Hedensbyn och begått mökränkning. År 1613 brann gården ner och Nils Olsson fick befrielse från tiondet. Nils Olsson satt 1615 kvar i tredska när han hade skjutshåll. Han fick böta 2 mark. Nils Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på 2/3. Samma år sågs att Nils Olsson var fattig. Hans gård brann med all hans egendom 1614. Nils Olsson har ingen ko. År 1618 stod Per Jönsson som ägare till gården i mantalslängden.

Sven Nilsson (1600-1658) som sannolikt var en son till Nils Olsson ägde hemmanet 1625-1658. Gården hade 1628 7 spannländ åker. År 1626 hade Per Ersson brutit ut 3½ spannländ från hemmanet som blev Yttervik nr 3. Per Ersson var sannolikt en son till Erik Jönsson. Sven Nilssons hemman var på 7/16 mantal 1630-1630 och på 17/32 1639-1650. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 2 skäl.

Sonen Nils Svensson ägde gården 1658-1696. En bror till honom var Erik Svensson Wikman som blev borgare i Piteå stad 1685. Han var född på 1630-talet. En tredje bror var Jon Svensson som ägde Bergsbyn nr 3 1679-1714.

Yttervik nr 4

Jon Olsson var bonde på gården 1539-1582. Enligt Johannes Bureus var Jon Olsson en son till Olof Jonsson. Olof Jonsson var en son till Jon Olofsson som var gift med Lussi Andersdotter, en dotter till Anders Olofsson i Bureå. Dessa torde ha ägt gården kring år 1500. Olof Jonsson hade barnen Jon Olsson i Viken, Lars Olsson i Öregrund, Jakob vilken dog som ung, herr Ezichiel i Österhaninge som var kyrkoherde. Jon Olsson hade sonen Anders Jonsson i Viken som var gift med Kerstin.

År 1543 hade Jon Olsson 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 4 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. Brodern Jakob Olsson hade 1539-1558 ett hemman. År 1543 hade han 2½ spannländ åker (0,4 hektar) samt 3 lass äng. Han hade 2 kor 1553. Jakob Olsson dog som ung enligt Bureus. Hustru Kerstin ägde gården i tiondelängderna 1559-1560. Jon Olssons gård var 1559 på 5 markland och 2½ öresland. Nu hade Jakob Olssons hemman återgått till Jon Olssons. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Olsson 5 mark koppar, 6 kor, 8 får, 2 svin samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 80 mark och 5 öre.

Sonen Anders Jonsson ägde hemmanet 1583-1611. Enligt Johannes Bureus var han gift med Anna Staffansdotter från Innervik nr 7. Hon dog i sin första barnsäng när sonen Lars föddes. På ett annat håll uppger Bureus att Anders Jonsson var gift med Kerstin. Det kan vara hans andra hustru. År 1599 hade Anders Jonsson 10 tunnors utsäde, 7 kor, 2 ungnöt, 8 får, 3 unga får, 2 risbitar, 5 getter, 2 unga svin samt 1 häst. Han hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 häst och 4 kor. Anders Jonsson fiskade strömming 1604 tillsammans med Per Olofsson på Yttervik nr 5. Åren 1605-1606 kallas Anders Jonsson för gammal och utgammal. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar).

Sonen Lars Andersson var knekt 1623-1624. Tomas Jonsson var ägare till hemmanet 1610-1649. Möjligen hade han gift sig med hustru Kerstin. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig och han har ingen ko. Tomas Jonsson hade utgjort till sin granne Nils Olsson vissa skatter för 1617-1618. I en annan restlängd till Älvsborgs lösen betecknas Tomas Jonsson som sjuklig. Mantalet var 1620 på 1/3. Gården hade 5 spannländ åker 1628. Mantalet var på 7/16 1630, på ¼ 1632-1635 samt 1639-1642 på 5/32. I kvarnmanntalslängden från 1632 står Östen Persson som ägare till gården. Åren 1639-1640 hade hustru Sigrid ägt en del av gården som var på 3/32 mantal. Skatten var 1645 på 1 tunna och 2 skäl. På 1640-talet betecknas Tomas Jonsson ofta som fattig. År 1642 beskrivs han som sjuklig och förlamad. Han går söderut på landet och tigger, enligt en längd från 1646. Hustru Kerstin står 1647 som ägare till gården.

Sonen Lars Tomasson (1620-) ägde gården 1650-1654. År 1647 är han sergeant. Han flyttar sedan till Boviken nr 1 som han äger 1657-1679. Brodern Anders Tomasson Konst var knekt från 1639. Åren 1646-1648 tjänstgjorde han som smed i Silbojokk. Från början av 1660-talet och till 1670-talet tjänstgör han vid Luleå silververk i Kvikkjokk. En tredje bror var Olof Tomasson som var knekt 1643-1644. Han hade gått ut för Sven Mårtensson i byn.

Yttervik nr 5. Hälla. Hällbacken

Hindrick Persson var bonde på gården 1539-1557. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. På gården fanns 1553 7 kor.

Olof Mårtensson ägde hemmanet 1557-1590. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsbors lösen 1571 kallas Olof Mårtensson för husman. Han hade ½ skålpund koppar, 1 ko samt 5 får. Egendomen värderades till 20 mark. På sommaringet 1580 fick Nils Mårtenssons hustru böta 15 öre för tjuvnad. Nils Mårtensson kan ha varit en bror till Olof Mårtensson.

Olof Mårtenssons son Per Olofsson var ägare till gården 1591-1627. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 10 får, 4 unga får, 2 unga svin samt 1 sto. Per Olofsson hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 4 kor. År 1604 fiskar Per Olofsson strömming tillsammans med Anders Jonsson i byn. Gården hade 1609 6½ spannländ åker (1 hektar). Samma år hade sonen Mårten Persson ett eget hushåll på gården. Per Olofsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har dräng eller piga varje år. Mantalet var 1620 på 5/8. År 1618 finns Nils Jönsson som ägare till gården i mantalslängden.

Per Olofssons son Mårten Persson ägde gården 1610 samt 1623-1632. Under hans tid var mantalet på ½. Mårten Persson i Hälla gav 1644 pengar till kyrkan med sitt båtlag när de kom hem från sjöresan. Troligen hade Mårten Persson en skuta.

Sonen Sven Mårtensson (1604/1605-) ägde gården 1631-1680. Mantalet var 1632-1635 på ½ och 1639-1650 på 9/16. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. Åren 1666-1669 tjänstgjorde han som bergsknekt i Kvikkjokk. Brodern Erik Mårtensson var knekt 1629-1630. En annan bror var Clemet Mårtensson (1613-) som ägde Yttervik nr 7 1638-1643. En fjärde bror var Nils Mårtensson (1623-) som fanns på gården 1639-1640.

Sven Mårtenssons son Olof Svensson var knekt 1647-1650. Han var lejd av Sven Nilsson i byn och fanns i Bureå 1647. Brodern Per Svensson ägde hemmanet 1685-1695. Han hade 1695 den nedlagda gården "Agneströken" vilken officiellt togs bort från skattelängderna 1666. Den röken torde ha varit på 1 tunna och 2 skäl. Röken hade, enligt protokollet från införandet av indelningsverket från 1695, varit arvsjord som ägdes av en syster till en bonde.

Yttervik nr 6

Björn Persson var bonde på gården 1539. Sonen Per Björnsson ägde hemmanet 1543-1554. Han torde vara född före 1523. År 1543 hade han 8 spannländ åker (1,3 hektar) samt 14 lass äng.

Brodern Sven Björnsson var ägare till gården 1553-1601. Han torde vara född omkring 1530. Han hade 6 kor 1553. Gården var 1559 på 7½ markland. På sommaringet 1558 fick Sven Björnsson böta 3 mark till biskopen för helgdagsbrott. På sommaringet 1568 fick hans hustru böta 8 mark eftersom hon hade tagit ett får av grannen Olof Mårtensson. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Sven Björnsson 2 skålpund koppar, 8 kor, 2 stutar om 1 år, 13 får och getter, 3 svin samt häst och sto för 17½ mark. Egendomen värderades till 135 mark. På vintertinget 1572 fick Sven Björnsson böta 10 mark för att hade tagit ett laxnät av sin granne. Grannen hade haft laxnätet "av ålder". På sommaringet 1580 fick Sven Björnsson böta 3 mark för "åkommo", dvs. en tillfogad skada. På vintertinget 1585 fick hans legopiga böta 5 mark för blodskam och lönskaläge med Jon Olssons son i Holmsvattnet.

Sonen Jakob Svensson bryter 1599 ut en del av hemmanet som blir Yttervik nr 1. En bror var sannolikt Moses Svensson som på sommaringet 1580 fick böta 15 mark.

En tredje bror var Sven Svensson (-1632) som ägde gården 1591 samt 1599-1630. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 5 får, 2 unga får, 8 getter, 3 unga svin, 1 häst samt 1 sto. Sven Svensson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 4 spannländ och 3 skälsland åker (0,7 hektar). Samma år hade sonen Anders Svensson ett eget hushåll på gården. Sven Svensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården hade 1620 7 spannländ åker. Åren 1628-1630 var mantalet på 3/8. Östen Svensson ger 1632 pengar till kyrkan efter fadern.

Östen Svensson är ägare till hemmanet 1631-1649. Mantalet är 1632-1635 samt 1642 på 3/8. Åren 1639-1640 är mantalet på 9/32. Skatten är 1645 på 2 tunnor och 4 skäl. Samma år betecknas Östen Svensson som fattig och förslamad. Brodern Sven Svensson är knekt 1629-1639. År 1638 är han korpral och bor då i Båtvik. Han vistas detta år i Greifswald. Sven Svensson ägde hemmanet nr 7 som låg i Båtvik från 1643.

Östen Svenssons son Anders Östensson äger gården 1650-1652. Brodern Jöns Östensson var knekt 1629. Anders Tomasson äger gården 1657-1689. Han kom troligen från Yttervik nr 5.

Yttervik nr 7. Båtvik

Olof Svensson var bonde på gården 1543-1557. Han var enligt Johannes Bureus gift med Malin Andersdotter. Hon var en dotter till Anders Jonsson som tidigare ägde gården. Anders Jonsson var gift med Ragnhild Olofsdotter som var en syster till Sven Olsson på Bäck nr 7. Makarna hade barnen Malin som första gången var gift med Olof Svensson och andra gången med Östen Olsson. Vidare hade de barnen Karin som var gift med Olof Larsson. De bodde söder om Uppsala. Vidare Mariet som var gift med herr Peder i Vada i Uppland. Hon var andra gången gift med Lars Hansson i Storkåge.

Anders Jonsson var son till Lussi Andersdotter och Jon Olofsson. Lussi Andersdotter var en dotter till Anders Olofsson i Bureå. Lussi Andersdotter och Jon Olofsson hade barnen Gunhild som var gift med Sven Olsson i Bäck, Britta som var gift med Olof Andersson i Åbyn, Burträsk, Olof Jonsson i Viken och Anders Jonsson i Viken.

Olof Svensson och Malin Andersdotter hade barnen Britta som var gift med Jöns Nilsson i Gärdsmark samt Sven Olofsson som var rådman i Uppsala. Olof Svensson hade 1543 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. Han hade 7 kor 1553. På sommaringet 1548 fick Olof Svensson böta 1 mark för att han hade brutit ner en annan mans gårdsgård. På sommaringet 1567 fick Nils Larsson i Tjärn böta för jungfrukränkning av Olof Svenssons dotter i Yttervik. Han fick böta 4 mark.

Malin Andersdotter äger gården 1558-1560. Gården var 1559 på 5 marklängd och 1½ öreslängd. Malin gifte sig med Östen Olsson som äger hemmanet 1561-1595. Östen Olsson och Malin hade enligt Bureus sonen Olof Östensson vars dotter Malin var gift med Erik Persson Helsing i Uppsala. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Östen Olsson 1½ skälpund koppar, 6 kor, 2 kvigor om 1 år, 12 får, 2 svin samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 97 mark och 4 öre.

Moses Östensson ägde hemmanet 1597-1608. Han torde ha varit en son till Östen Olsson trots att han inte nämns av Bureus. År 1599 hade han 13 tunnors utsäde, 7 kor, 1 ungnöt, 5 får, 3 unga får, 1 risbit, 3 getter, 2 unga svin samt 1 sto. Moses Östensson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården brann ner 1602. Hans ärende drogs upp för hertig Karl som reste genom socknen detta år. Moses Östensson fick nedsatt skatt. Moses Östensson betecknas 1605 som husarm. Hustru Malin äger gården 1608 samt 1610. År 1608 betecknas hon som utfattig.

Lars Olsson var ägare till hemmanet 1609-1617. Gården hade 1609 4 spannländ och 1 skälsland åker (0,7 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Lars Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613. Under åren 1614-1617 stod hemmanet öde. I en restlängd till Älvsborgs lösen från 1620 står att Lars Olsson rymt från gården. Men Lars Olsson kan vara identisk med en person med detta namn som 1614 blev

ihjålslagen av knekten Olof Larsson. Olof Larsson förlikades med Lars Olssons släktingar. Lars Olssons hustru bad för Olof Larsson och gav honom vänskap. Olof Larsson var mycket fattig och hade ingenting att böta med. Dessutom var han på krigståg mot Ryssland med sin kapten Erik Johansson. Domen hänvisades till högre instans.

Sonen Olof Larsson ägde gården 1618-1626. Han har inte betalat Älvsborgs lösen för 1618. Mantalet var 1620 på 1/3. Anders Ambrosiusson (1591-) från Bureå nr 3 var ägare till hemmanet 1626-1637. Gården hade 1628 5 spannländ åker. Åren 1630-1635 var mantalet på 3/8 och skatten var på 3 tunnor. Anders Ambrosiusson flyttar till Tjärn nr 6 som han brukar några år.

Clemet Mårtensson (1613-) äger detta hemman 1638-1643. Han är en son till Mårten Persson på Yttervik nr 5. Åren 1639-1640 är mantalet på 3/8 och 1642 är det på 5/16. Clemet Mårtensson är bergsknekt 1642 och har 3 kor. Han kallas även fattig nybyggare. Redan 1637 hade han tjänstgjort vid Piteå silververk.

Bomärke 1637.

Hustru Sigrid står för hemmanet 1640-1641. Sven Svensson från Yttervik nr 6 äger gården 1643-1669. Mantalet var 1650 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Sven Svensson som var knekt blev 1647 furir.

Yttervik a

Per Ersson som sannolikt var en son till Erik Jönsson på Yttervik nr 2 bröt ut hemmanet 1626 från hemmanet nr 2. Han ägde hemmanet 1626-1652. År 1628 hade gården 3½ spannländ åker (0,6 hektar). Mantalet var 1630 på 7/32 och 1639-1650 på 3/16. Skatten var 1645 på 1 tunna och 4 skäl. Per Ersson anges 1637 vara över 60 år eller vara förlamad. Hustru Agnes äger gården i 1627 års boskapslängd. Hon hade då 2 kor.

Sonen Josef Persson var knekt 1639-1642. När han blev knekt fanns han i Bureå. Röken som avhystes 1666 kallades för Agnesröken och lades under Yttervik nr 5.

Yttervik b

Nils Fållsson äger gården 1539-1561. År 1543 hade han 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 4 lass äng. Det fanns 6 kor på gården 1553. Gården var 1559 på 3 markland och 1½ öresland.

Sonen Erik Nilsson var ägare till hemmanet 1561-1601 samt 1605. Han hade varit knekt 1556. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 3 kor, 8 får samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderades till 51 mark och 2 öre. På sommaringet 1575 fick Erik Nilsson böta 9½ mark för att han hade kränkt en änka från sitt dannekvinnaryckte. Han hade troligen spridit ut osant skvaller om henne. Erik Nilsson hade 1599 4 tunnors utsäde, 3 kor, 3 får, 2 getter samt 1 sto. Han hade 1601 ½ tunnas utsäde och 2 kor.

Sonen Nils Ersson ägde gården 1602-1626. År 1602 betecknas han som husman. Gården hade 1609 2½ spannländ åker (0,4 hektar). Nils Ersson har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Han betecknas 1616 som knekt. Mantalet var 1620 på 1/8. År 1623 står att Nils Ersson hade varit död sedan länge. En bror till Nils Ersson kan Jon Eriksson vara. Han var knekt 1624.

Hustru Britta äger hemmanet 1622-1642. Gården hade 1628 3 spannländ åker. Mantalet var 1630-1635 på 3/16 och 1639-1640 på 1/8. Hustru Britta betecknas ofta som fattig. År 1631 brann gården ner och Britta får nedsättning i skatten.

Cecilia (Cicilla) piga äger gården 1642-1660. Hon är sannolikt en dotter till Nils Ersson och Britta. Under hennes tid är mantalet på 1/8 och skatten är 1645 på 1 tunna. Hon betecknas ofta som fattig. År 1642 då hon har 2 kor står att hon är en ensam, halt piga. Hon beskrivs 1649 som krympling. En bror till Cecilia kan Anders Nilsson vara. Han var knekt 1629-1630 och vistades i Burvik när han blev knekt. Han fanns 1630 i Marienburg i Preussen. En annan bror kan Olof Nilsson vara. Han var knekt 1631-1636. När han blev knekt fanns han i Bureå. Han dog i Stettin 1636. År 1695 ligger jorden under hemmanet nr 8 i Innervik.

Yttervik c

Jon Persson var bonde på gården 1539-1543. Brodern Olof Persson ägde gården 1543. Då hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 6 lass äng. Jöns Persson var ägare till hemmanet 1546-1563. Möjligen är han identisk med Jon Persson. År 1553 finns det 5 kor på gården. Under 1540-1550-talen finns en bror på gården. Gården var 1559 på 4 markland och 2½ öresland. På sommaringet 1562 fick Jöns Persson böta 1 mark för lönskaläge.

Britta änka äger gården 1564-1593. Vissa år kallas hon för Birgitta. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 5 mark koppar, 4 kor samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 46 mark och 7 öre. Sonen Per Jonsson äger gården 1565-1571.

Olof Ersson är ägare av hemmanet 1594-1601 samt 1604. År 1599 hade han 2 tunnors utsäde, 3 kor samt 1 får. Hustru Anna äger gården 1605-1611. Hon betecknas 1605 som husa~~m~~ och 1606 som utgammal. Gården har 1609 5 skälsland åker (0,1 hektar) samt 2 skälsland i linda. År 1617 hade gården 1/6 mantal. Efter detta år försvinner spåren efter hemmanet.

Yttervik d

Hustru Kerstin (Kyrstin, Cristin) äger ett hemman 1546 samt 1553. Det sistnämnda året har hon 3 kor. Östen Persson som kan vara en son äger gården 1549-1555. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Möjligen var Östen Persson en bror till Jon och Olof Persson på Yttervik c.

Yttervik övriga

Anders Olsson var knekt 1556. År 1580 skattar Olof Jonsson för sälspäck. Knekten Erik Olofsson fanns i byn 1624. Han var sjuk och blev kvar hemma. År 1626 fanns knekten Jöns Slup i byn. Lars Jonsson var knekt 1640-1642. Han var lejd av Anders Mosesson i Falmark.

BUREÅ

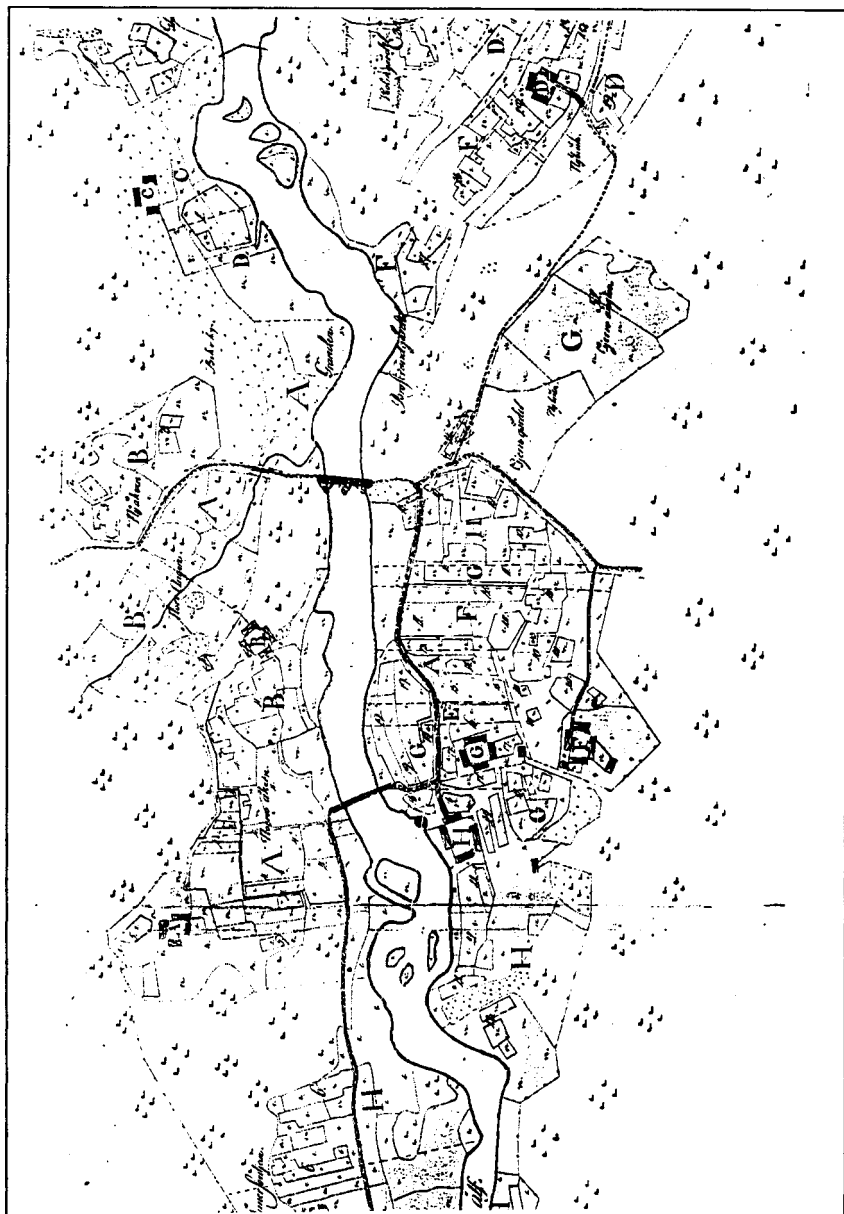
Byn hade 1543 4 hemman. År 1554 tillkommer ett femte hemman genom en hemmansdelning. Ett sjätte hemman tillkom 1593 men det är oklart om detta sker efter en delning. Efter hemmansdelningar 1599 och 1601 har byn 8 hemman. Åkerarealen var 1543 på 9,6 hektar, 1609 på 9,6 och 1648 på 9,4 hektar. Byn var 1546 skattlagd för fiskevatten, sälvatten och kvarnar till 6 spannländ. År 1546 kallas en sjö för "Farssiöö". Namnet torde syfta på Harrsjön. År 1561 fiskar 2 bönder lax med ett stakanät vid Kågnäset. Bönderna har 1555 ett ålfiske i Bureälven. Två bönder fick 1561 ge 1 tunna salt ål till Kungl. Maj:t. År 1570 är de bägge fiskarna anställda av kronan. Under 1550- och 1560-talen jagar bönderna i byn säl i Burefjärden. År 1560 fångar man säl vid Burön (Buröön). Burefjärden betraktades 1559 som byns hemträsk och där fiskade man med 2 notar och 20 lagnar (nät). Skatten uppgick till 1½ lispund. Vid Burön fiskar bönderna 1567 lax med ett skatanät. En bonde i byn har fjällträsk i Malån 1553.

I byn finns ett flertal köpmän och birkarlar under 1500-talet. Åren 1543-1556 finns i byn 4 köpmän varav 2 var birkarlar. År 1590 finns det en köpman i byn. Läget vid Bureälven kan ha varit av betydelse för handeln. Troligen var Bureälven en betydelsefull farled mot inlandet. Flera personer i byn studerar och blir bl.a. präster. Johannes Bureus har tecknat upp traditioner om ett kloster i byn. Genom Johannes Bureus uppteckningar kan man delvis följa invånarna i byn från slutet av 1300-talet. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete och "ståteligt" fiske. Man har god åker och äng som består av sandmylla. Den klarar sig oftast från frost. Äldre skrivformer: Bure (1507), Bure (1539), Bwree (1543), Buree (1547), Buree (1557), Bwrå (1581), Burå (1600).

Litteratur: Lindmark, Elof: *Bureå sockens kustbyar*, Skellefteå 1980, 469 s. Duplic.

Bureå nr 1

Daniel Andersson var bonde på gården 1539-1582. Enligt Johannes Bureus var han en son till Anders Olofsson. Denne torde ha dött kring 1540. Han hade barnen Daniel Andersson i Bureå, Anders Andersson i Älvkarleby i Uppland, Olof Andersson Burman i Gumboda i Bygdeå socken, Malin Andersdotter som var gift med Hindrick Persson i Hemmingsmark

Karta 81. Bureå 1788-1789. Storskifteskarta av A. H. Holm. Hemmanet nr 1 i utgåvan är A på kartan. Utgåvans nr 2=B på kartan, 3=C, 4=D, 5=E (utanför kartan), 6=F, 7=G och 8= H.

i Piteå, Karin Andersdotter som var gift med Olof Persson i Ostvik samt Kerstin Andersdotter som var gift med Jon Persson eller Andersson i Fjälbyn, Lövängers socken (Jon Persson finns i Fjälbyn 1539-1543). Anders Olofssons bror var Bure Herr Jon som enligt Bureus var den siste abboten i Bureå kloster. Han blev sänd till lappmarken för att predika Guds ord och bygga kyrkor. Lapparna förgjorde hans syn så att han inte kunde läsa skriften. Han följde klosterbröderna söderut och dog där. Jon och Anders Olofsson var i sin tur söner till Olof Andersson vilken byggde den fjärde gården i Bureå. Han torde ha ägt gården kring år 1500. Hans far hette Anders Olofsson. Denne var en son till Olof Hersesson.

Daniel Andersson hade barnen Anders Danielsson i Bureå, Britta som var gift med Anund Persson i Bergsbyn, Mariet som var gift med Måns Andersson i Gamble Kåga i Tillinge socken i Uppland. De bor tydligen i Kungsåra socken i Västmanland. Hon övergav hemmanet och gav sig med sin förslamade man till Enköpings hospital. Vidare sonen herr Jon Danielsson i Kungsåra socken vid Enköping. Han hade barnen Britta, Daniel och Karin. Han torde ha varit präst. Britta är sannolikt identisk med den hustru Britta i Enköping som lämnar upplysningar om släkten till Johannes Bureus.

Daniel Andersson hade 1543 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 10 lass äng. Under 1540-talet och fram till 1551 finns en bror på gården. År 1553 finns det 14 kor på gården. Daniel Andersson jagar säl 1557 tillsammans med Karl Mosesson på Bureå nr 8. De hade 1558 en båt och 4 nät. Fångsten blev 4 sälar. Gården var 1559 på 7½ markland. Daniel Andersson var köpman 1560 och lade 3 mark i köpmanspengar. Detta tyder på en omsättning av 100 mark. Samma år fiskade han och hustru Anna på Bureå nr 8 lax vid Kågnäset. De brukade ett stakanät och gav 3 lispund salt lax till kronan. På vintertinget 1565 fick Daniel Andersson böta 3 mark för helgdagsbrott. På sommartinget 1568 fick han böta 2 mark för flärd. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Daniel Andersson 10 lod silver, ½ skålpund tenn, 3 skålpund koppar, 11 kor, 3 stutar om 2 år, 3 stutar om 1 år, 18 får, 13 bockar och getter, 4 svin samt 1 häst för 15 mark och 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 252 mark och 4 öre. På vintertinget 1587 fick han böta 8 mark för att han hade försökt ha sänglag med sin piga.

Sonen Anders Danielsson var ägare till hemmanet 1583-1601. Enligt Bureus hade han barnen Per Andersson i Bureå, Kerstin som var gift med Lars Andersson i Bergsbyn, Anna som var gift med Lars Olsson i Risböle i Lövängers socken, Olof som gick i skola i Stockholm och som dog där. På vintertinget 1561 svor Anders Danielsson sig fri från jungfrukränkning. På sommartinget samma år fick han böta 12 öre för lönskaläge. På sommartinget 1589 blev han åtalad för att han hade "skövlät", dvs. knuffat sin dräng vid kyrkan. Han hade gjort detta utan skäl. Anders Danielsson blev benådad från dödsstraff och fick böta 6 mark. År 1591 fick Anders Danielsson böta 1½ mark för en ogill gårdsgård. Anders Danielsson hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 sto och 6 kor.

Sonen Per Andersson ägde gården 1599 samt 1602-1623. Enligt Bureus hade han barnen Olof, Daniel och Kerstin. År 1599 hade Per Andersson 14 tunnors utsäde, 13 kor, 1 kviga, 1 tjur, 16 kor, 4 unga får, 4 risbitar, 10 getter, 2 unga svin 1 häst samt 6 lod silver. På vintertinget 1602 fick Per Andersson böta 3 mark för att han hade försummat sitt skjutshåll. År 1604 fiskade Per Andersson strömming tillsammans med Olof Björnsson på Bureå nr 8. Gården hade 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar). År 1613 hade Per Andersson suttit kvar i tredska vid skjutsfärd och skulle böta 3 mark. Men eftersom han var fattig fick han ge 1½ mark. Per Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på ½. År 1621 finns sonen Daniel Persson på gården.

Sonen Olof Persson hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Han var knekt till 1623 då han dog i Mitau i Livland. Brodern Daniel Persson (1594-1661) ägde

hemmanet 1624-1661. Mantalet var på $\frac{1}{2}$ 1628-1642 samt 17/32 år 1650. Skatten var på 4 tunnor 1645. År 1644 blev han knekt och gick för sitt eget hemman. Han var knekt i Burvik. Han skulle få leja en annan man till nästa mönstring. Hans son Per Danielsson äger gården 1690-1698.

Bureå nr 2

Olof Jonsson var bonde på gården 1539-1558. Enligt Johannes Bureus var han en son till Jon Olofsson som hade barnen Sten Bure som var befallningsman över Gävle 1560. Han bodde sedan i Vadstena. Vidare Olof Jonsson i Bureå, Cecilia som var gift med Nils Olsson i Blåsmark i Piteå socken, Agnes som var gift med Olof Andersson i Burvik, en dotter för till Ersmark och en dotter för till Piteå. Vidare dottern Mariet som kallades Bur-Mariet. Hon hade sonen Anders Burman. Jon Olofsson var en son till Olof Hersesson. Jon Olofssons bror Olof Olofsson skulle enligt Bureus ha bott på den gård som Johan Jonsson ägde 1601, dvs. detta hemman. Här bodde även Olof Hersesson.

Olof Jonsson hade barnen Anders Olofsson i Bureå, Jon Olsson i Bureå, Anna som först var gift med Märten Larsson i Porsnäs i Piteå socken och sedan med Clemet Mårtensson i Pitholm i samma socken. Vidare barnen Christiern i Moren, Erik som drog söderut, Karin som var gift med Jon Andersson Smed i Frostkåge, Agnes som var gift med Märten Andersson i Ljusvattnet i Burträsk socken, Malin som var gift med Olof Nilsson i Myckle samt Marit som var gift med Mårtensson i Burvik.

Olof Jonsson hade 1543 16 spannländ åker (2,6 hektar) samt 16 lass äng. År 1553 fanns det 18 kor på gården. På vintertinget 1549 fick Olof Jonssons hustru böta 3 mark för att hon hade beskyllt Nils under Berget (Bergsbyn) för att vara tjuv. Hon kunde inte bevisa sitt påstående. Olof Jonsson jagade säl 1553 tillsammans med Karl Mosesson på Bureå nr 8. Han jagade 1557 med Hans Andersson på Bureå nr 6. De hade en båt och 12 nät. Fångsten bestod av 4 sälar. Olof Jonsson fiskade 1553 i Malån tillsammans med Tomas Ersson i Norsjö, Clemet Kettilsson i Norsjö samt Herman Jönsson i Böle.

Olof Jonsson var sexman 1554. Tillsammans med 5 andra personer skulle han vårda kyrkans egendom. Han var nämndeman 1539-1543 samt 1553-1554. Dessutom var han köpman 1543 och 1556-1557. År 1543 handlade han med ryssarna på Torneå marknad. Han betalade 1555 skintull för 3 rävar. Hustru Sigrid ägde gården i tiondelängderna 1558 och 1560.

Sonen Jon Olsson var ägare till hemmanet 1559-1584. Enligt Bureus hade han barnen Johannes som bodde där Herse Falesson hade bott, Olof samt Nils som för till Kågeträsk. År 1559 var gården på $11\frac{1}{2}$ markland och 2 öresland. Brodern Anders Olsson hade 1554 brutit ut en del av hemmanet som blev Bureå nr 5. Jon Olsson jagade säl 1558 tillsammans med Hans Andersson på Bureå nr 6. De hade en båt och 4 nät. Fångsten bestod av en säl. Dessutom hade de fått 2 sälar vid "skredh ferdh". Sannolikt hade de jagat med skredstång på isen.

På vintertinget 1563 fick Jon Olsson böta 4 mark för en ängsteg. På sommaringet 1580 fick han böta 3 mark för tjuvnad. År 1581 hade han tagit för 10 öres värde. Jon Olsson blev dömd "från huden och båda öronen". Men han blev till slut benådad från dödsstraff eftersom han var gammal. Han fick böta 12 mark. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Jon Olsson 5 lod silver, 5 mark tenn, 2 skålpund och 5 mark koppar, 8 kor, 6 får, 7 bockar och getter, 1 svin samt 2 hästar för 23 mark. Egendomen värderades till 159 mark och 7 öre.

Sonen Olof Jonsson ägde gården 1580. Han blir ägare av Bureå nr 4 från 1593. Brodern Johan Jonsson var ägare till hemmanet 1585-1619 samt 1623 och 1628. Enligt Johannes

Bureus var han gift med Britta Jonsdotter som var en dotter till Jon Olsson och hans hustru Britta i Burträsk. Johan Jonsson bodde enligt Bureus där Herse Falesson hade bott. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 8 kor, 1 kviga, 1 ungnöt, 7 får, 3 unga får, 2 risbitar, 7 getter samt 1 häst. Johan Jonsson hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 sto och 4 kor. På vintertinget 1602 fick Johan Jonsson böta 3 mark för att han hade försummat skjutshället. Gården hade 1609 3½ spannländ (0,6 hektar) åker. Johan Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1618-1628 på ½.

Sonen Jon Johansson ägde gården 1619-1650. Mantalet var 1620-1632 på ½, 1639-1642 på ¾ och 1650 på ½. Skatten var 1645 på 5 tunnor. Jon Johansson var postbonde 1639-1641. År 1639 var Per Eriksson i Bäck dräng hos postbonden. Jon Johansson miste 1634 en del av sin gård, sannolikt genom våld.

Sonen Johan Jonsson (1617-) ägde gården 1635, 1649 samt 1651-1654. År 1635 var mantalet på ½. Brodern Anders Jonsson var bergsknekt 1642. Han gick ut för sin far Jon Johanssons hemman. Anders Jonsson äger hemmanet 1657-1686.

Bureå nr 3

Ambrosius Andersson som var en bror till Nils Andersson bröt ut en del ur Bureå nr 5 som blev Bureå nr 3. Han ägde hemmanet 1599-1618. Enligt Johannes Bureus var han gift med Ingeborg Nilsson som var en dotter till Nils Hansson på Östanbäck nr 10. Makarna hade barnen Elin, Karin, Anders och Nils. Sedan har de troligen sonen Olof Ambrosiusson (1599-1656) som äger Hjöggböle nr 1. Han nämns inte av Bureus men måste med tanke på fadersnamnet vara en son till Ambrosius Andersson. Han var nyfödd när Bureus besökte Bureå 1601.

Ambrosius Andersson var köpman 1586-1590. Enligt ett brev från Johan III till fogden Karl Nilsson från den 15 januari 1590 köpte Ambrosius Burman upp skinn och vilt i lappmarken. Han gjorde sig förutom övriga förbrytelser även skyldig till olovlig vilthandel på Tyskland. År 1590 hade Ambrosius Andersson en egen skuta som han seglade till Stockholm med. Lasten bestod av 16 tunnor lax, 1 tunna smör, 72 lispund torrskinka, 12 tunnor strömming, 8 decker (80 st) bockar samt 32 hudar. Ambrosius Andersson hade 1599 4 tunnors utsäde, 4 kor, 4 risbitar, 8 getter samt 1 häst. År 1601 hade han ½ tunnas utsäde och 2 kor. På vintertinget 1602 fick Ambrosius Andersson böta 12 öre för att han hade försummat sitt skjutshäll. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Ambrosius Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1613 på ¼ och 1617 på ½.

Sonen Anders Ambrosiusson (1591-1675) äger hemmanet 1618-1623. Under perioden är mantalet på 1/4. År 1621 finns drängen Anders Andersson på gården. Anders Ambrosiusson flyttar till Yttervik nr 7 som han äger 1626-1637. Sedan brukar han Tjärn nr 6 1638-1643. Hemmanet i Tjärn ägs av brodern Nils Ambrosiusson.

Brodern Nils Ambrosiusson (1587-ca 1664) äger Bureå nr 3 1623-1637. Mantalet var 1628 på 1/3 och 1630-1635 på 1/4. Åren 1627-1630 har Nils Ambrosiusson frihet från knektutskrivning på grund av gruvan i Kägeträsk. Sannolikt var han engagerad i gruvan. Han ägde 1632 hemmanet nr 2 i Böle. På vintertinget i Lövänger 1622 blev Nils Ambrosiusson åtalad för att han hade spridit ut ryktet att Herr Nils dotter Gunnil i Lövänger skulle vara belägrad av Philpus Olsson från Hedensbyn i Skellefteå socken. Han kunde inte bevisa sitt påstående och fick böta 40 mark. Vid samma ting fick han böta 3 mark för okvädingsord.

Nils Ambrosiusson var länsman. Åren 1638-1641 bodde han på kyrkobordet. Nils Ambrosiusson ägde hemmanet på Bergsholmen i Bergsbyn 1642-1656. Han var tillbaka på

kyrkobordet 1657. Nils Ambrosiusson var riksdagsman för Västerbotten 1638. Han ägde hemmanet nr 6 i Tjärn 1638-1643 då brodern Anders var landbonde där. Åren 1642-1643 samt 1645-1648 var han mantalsskriven i Piteå stad och var sannolikt borgare där. Nils Ambrosiusson var gift med Kerstin som dog 1668-1669. Åren 1637-1638 säljer Nils Ambrosiusson hemmanet till Jon Johansson på Bureå nr 2.

Hustru Margareta tycks ha ägt hemmanet 1642-1644. Nils Ambrosiussons bror Anders Ambrosiusson fick 1643 tillstånd att lösa tillbaka hemmanet. Han äger hemmanet 1644-1669. Mantalet var 1650 på $\frac{1}{4}$ och skatten var 1645 på 1 tunna. Anders Ambrosiusson hade barnen Ambrosius Andersson som ägde hemmanet 1674-1678. Han var gift med Elisabet som ägde gården 1679-1682. Ambrosius Anderson var knekt 1647-1648. Han gick ut för sin fars hemman. När han blev knekt vistades han i Bäck. Vidare Johan Andersson Burman som var rådman i Piteå och som dog 1691. Vidare Kerstin Andersdotter Burman som var gift med Anders Persson Ståhl i Piteå stad vilken dog 1676. Hon var andra gången gift med bonden Anders Ersson.

Bureå nr 4

Olof Jonsson ägde gården 1593-1601 samt 1604-1605. Han var en son till Jon Olsson på Bureå nr 2. Enligt Johannes Bureus var Olof Jonsson gift med Sara Nilsson som var en dotter till Nils Hansson på Bureå nr 6. På kartan från 1648 ligger gården på Klosterholmen. Det är möjligt att gården har tagit i anspråk jord som har hört till den kyrkliga institution som troligen legat på platsen. De första ägarna till hemmanet verkar inte vara släkt med varandra. Jorden kan dock eventuellt vara utbruten från Bureå nr 2. År 1599 hade Olof Jonsson 5 tunnors utsäde, 9 kor, 1 kviga, 4 får, 2 unga får, 3 risbitar, 7 getter, 1 ungt svin, 1 häst samt 8 lod silver. Han hade 1601 $1\frac{1}{2}$ skäls utsäde, 1 häst och 4 kor.

Håkan Andersson äger gården 1602-1603 samt 1605. Det sistnämnda året betecknas han som husarm och gården är öde. På vintertinget 1602 fick Håkan Andersson böta 3 mark för att han hade försummat sitt skjutshåll. Anders Jakobsson äger hemmanet 1607-1620. Gården har 1609 5 spannländ och 3 skälsländ åker (0,9 hektar). Anders Jakobsson betecknas som fattig 1610. År 1617 var mantalet på $\frac{1}{2}$. Hemmanet tas inte upp i längderna för Älvsborgs lösen.

Per Nilsson var ägare till gården 1614-1630. Mantalet var 1620-1630 på $\frac{1}{4}$. Olof Nilsson äger hemmanet 1631-1657. Under hans tid är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten är 1645 på 2 tunnor. Olof Nilsson är 1637 över 60 år eller förlamad.

En son till Olof Nilsson kan Nils Olsson vara. Han var knekt 1642-1643. Han hade gått ut för sitt eget hemman. Nils Olsson var bergsknekt. En bror till honom kan Johan Olsson (1622-) vara. Han fanns på gården 1639. Brodern Hans Olofsson ägde hemmanet 1657-1679.

Bureå nr 5

Anders Olsson som var en son till Olof Jonsson på Bureå nr 2 bröt 1554 ut en del av faderns hemman. Anders Olsson äger hemmanet 1554-1563. Enligt Johannes Bureus hade han barnen Olof Burman som var lappfogde, Nils, Ambrosius, Margareta som var gift med Jon Persson i Morön samt Sigrid som var gift med Jon i Boviken. Olof Andersson Burman var lappfogde i Piteå och Luleå lappmarker 1584-1591 samt 1593-1597. Anders Olsson var

landsköpmann 1547-1562. År 1547 handlar han med ryssarna på Torneå marknad. Han är birkarl 1553, dvs. har rätt att handla med samerna.

Anders Olsson jagar säl 1559. På vintertinget 1548 fick han böta 7 mark för ”fört köp”. På vintertinget 1553 fick han böta 3 mark för brott mot någon kunglig förordning. År 1557 brukar Anders Olsson och Karl Mosesson på Bureå nr 8 ett stakanät vid Grånäset (grännes). De hade utgjort en lax till kronan. Elin änka äger gården 1564.

Hon gifter om sig med Sven Nilsson som äger hemmanet 1565-1576. År 1566 var Sven Nilsson köpman. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 50 lod silver, 50 mark i pengar, 2 skeppspund och 5 mark koppar, 1 skålpund tenn, 3 kor, 1 kviga om 2 år, 2 stutar om 1 år, 6 får, 2 svin samt 1 häst för 15 mark. Egendomen värderades till 336 mark och 7 öre. Dessutom fanns det barnagods som bestod av 30 lod silver, 200 mark i pengar, 5 mark mässing, 2 skålpund koppar, 4 kor samt 8 får. Sven Nilsson var nämndeman 1574. Den 17 september samma år var han med egen skuta till Stockholm. Lasten bestod av 4 tunnor lax, 96 spickelaxar, 2 skeppspund torrfisk, 16 kohudar, 16 bockskinn samt 32 getskinn. År 1577 tog Sven Nilsson över Böle nr 10. Han kan ha bott där innan han kom till Bureå. Eller också är han son till Nils Hansson i Kåsböle i Lövångers socken vilken enligt Bureus tillhörde Buresläkten.

Nils Andersson var ägare till gården 1577-1598. Han var en son till Anders Olsson. Nils Andersson var enligt Bureus gift med Mariet Andersdotter som var en dotter till Anders Andersson och Rådgerd på Böle nr 9. Makarna hade barnen Sigrid som var död 1601, Karin, Elin, Margareta samt Anders som var student i Uppsala och som var död 1601. På vintertinget 1573 fick Nils Andersson böta 1½ mark för lönskaläge.

Mariet Andersdotter som hade varit gift med Nils Andersson på Bureå nr 3 gifte om sig med Jakob Andersson. Han var enligt Bureus en son till Anders Persson i Nalbyn i Lövångers socken. Anders Persson var gift med Lussi Jakobsdotter från Fällan i Lövånger. Nils Anderssons bror Ambrosius bröt ut en del ur Bureå nr 5 som blev Bureå nr 3. Jakob Andersson ägde sitt hemman 1599-1630. År 1599 hade han 10 tunnors utsäde, 9 kor, 8 får, 4 unga får, 2 risbitar, 8 getter, 2 gamla svin, 1 häst samt 16 lod silver. Jakob Andersson har 1601 4 tunnors utsäde, 1 häst och 7 kor. År 1605 har han 1 häst som är värd 12 daler. Jakob Andersson är nämndeman 1602-1623.

Bomärke 1619.

Gården har 1609 9 spannländ åker (1,4 hektar). Samma år har mågen Jon Jonsson ett eget hushåll på gården. Jakob Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618 och han har både piga och dräng de flesta åren. Mantalet var 1613-1630 på ½. En son till Jakob Andersson och Mariet kan Nils Jakobsson vara. Han var befriad från knektutskrivning 1628 på grund av gruvan i Kågeträsk.

Mågen Jon Jonsson ägde gården 1613 samt 1627-1636. Han var troligen gift med en dotter till Nils Andersson och Mariet Andersdotter. Mariet och Jakob Andersson hade inga egna barn som var giftasvuxna 1609. Jon Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613. Åren 1632-1635 var mantalet på ½.

Sonen Jakob Jonsson står som ägare i längder 1637 och 1639. År 1647 blir han knekt i Bäck. Han blir lejd av Jon Johansson i Bureå. En bror till honom är Anders Jonsson som är bergsknekt 1642-1646. Han går ut för sin far Jon Jonsson. En tredje bror är Nils Jonsson (1623-1691) som äger hemmanet 1638-1680. Under hans tid är mantalet på ½ och skatten är 1645 på 4 tunnor. Nils Jonsson var 1644 knekt för sin fars hemman.

Bureå nr 6

Herse Andersson är bonde på gården 1543-1549. Enligt Johannes Bureus var han en son till Anders Olofsson vilken i sin tur var en son till Olof Olofsson. Olof Olofsson var en son till Olof Hersesson. Olof Olofsson som hade 2 söner och 9 döttrar bodde i sin faders gård. Gården ägdes 1601 av Johan Bure och låg söder om älven. Enligt Bureus ägdes Bureå nr 6 av Olof Olofssons bror Anders Olofsson.

Herse Andersson var gift med Margareta Jönsdotter som var en syster till Erik Jönsson i Tuvan. Makarna hade barnen Barbro som var gift med Erik Olsson i Burträsk, Britta som var gift med Anund Andersson eller Hängelsson i Innervik, Kerstin som var gift med Staffan Andersson i Innervik, Cecilia (Cicill) som var gift med Hans Andersson i Bureå samt Mariet som var gift med Nils Nilsson i Sjöbotten. Enligt Bureus "sågs" Herse Andersson ha haft 2 systrar. Den ena var gift till Luleå och den andra till Nolbyn i Lövångers socken.

År 1543 hade Herse Andersson 16 spannländ åker (2,6 hektar) samt 20 lass äng. I 1546 års jordabok står att av arealen låg 2 spannländ åker (0,3 hektar) och 8 lass äng i Tuvan.

Mågen Hans Andersson ägde hemmanet 1539 samt 1551-1582. Han var gift med Cecilia Hersedotter och makarna hade barnen Nils Hansson i Bureå. Han bodde där Anders Olsson, Herses [syftar på Herse Falesson] sonson bodde. Vidare Malin som var gift med Nils Ersson i Lund, Anna som var gift med Nils Svensson i Skrämrträsk, Britta som var gift med Lars Nilsson i Falmark, Mariet som var gift med Mats Öndesson i Öndebyn i Bygdeå socken samt Anders som var död 1601.

På vintertinget 1543 fick Hans i Bureå böta 3½ mark för att han gav Gunnar i Hästhagen ett slag på kyrkovallen. År 1547 fick Hans Anderssons dräng Per Hindersson böta 2 mark för lönskaläge. Hans Andersson är köpman 1547-1549 samt nämndeman 1547 och 1557-1573. År 1554 lade Hans Andersson tull för skinnvaror. Han hade 1 timmer harskinn. Hans Andersson jagade säl 1557 tillsammans med Olof Jonsson på Bureå nr 2. Året därpå jagade Hans Andersson med Jon Olsson på Bureå nr 2 och de hade en båt och 4 nät. Fångsten uppgick till en säl. Sedan hade Hans Andersson gjort färder med skredstång på isen. Här uppgick fångsten till 2 sälar. På vintertinget 1565 fick Hans Andersson böta 3 mark för helgdagsbrott.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Hans Andersson 10 mark i pengar, ½ skålpund tenn, ½ skålpund koppar, 12 kor, 2 stutar om 2 år, 3 stutar om 1 år, 10 får, 15 getter, 2 svin samt 2 hästar för 17 mark. Egendomen värderades till 205 mark och 6 öre.

Sonen Nils Hansson ägde gården 1583-1606. Han var enligt Bureus gift med Kälug Larsdotter som var en dotter till Lars Östensson i Falmark. Makarna hade barnen Sara som var gift med Olof Jonsson i Bureå, Kerstin som var gift med Jon Andersson i Uttersjön i Lövångers socken (finns på Uttersjön 7 1615-1621), Hans och Cecilia (Cicel). På vintertinget 1561 fick Nils Hansson böta 5 mark för jungfrukränkning. På vintertinget 1577 fick han böta 4 mark för att han hade dolt undan 2 rävar för kungen. År 1599 hade Nils Hansson 16 tunnors utsäde, 13 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 8 får, 3 unga får, 12 getter, 3 unga svin, 1 häst samt 30 lod silver. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor.

Sonen Hans Nilsson (-1653) var ägare till hemmanet 1606-1636. Enligt Bureus hade han barnen Anders, Anna samt Kälug som var gift med Lars Östensson i Falmark. Gården hade 1609 12½ spannländ åker (2 hektar). År 1610 uppgick barnajord till 3½ spannländ (0,6 hektar). Samma år finns en bror på gården. Hans Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1613-1617 på ¾ och 1620-1630 på ½. Åren 1627-1630 betecknas Hans Nilsson som gammal och utgammal. Hans Nilsson var nämndeman 1618.

Sonen Anders Hansson (1591-1651) ägde gården 1629-1651. Under hans tid var mantalet på ½ och skatten var 1645 på 4 tunnor. Brodern Nils Hansson var knekt 1629 och han dog samma år. Han nämns inte av Bureus utan han torde vara född efter 1601. Anders Hanssons son Aron Andersson finns på gården 1633. Brodern Peder Andersson var knekt 1645-1646 och dog det sistnämnda året i Stralsund. En tredje bror var Nils Andersson som ägde hemmanet 1671-1702.

Bureå nr 7

Björn Olsson (-1648) som var en son till Olof Björnsson på Bureå nr 8 delade faderns hemman 1601. Han ägde sitt hemman 1601-1630. Enligt Johannes Bureus var han gift med Anna Larsdotter (-1648) som var en dotter till Lars Persson på Hjöggböle nr 3. Makarna hade barnen Britta, Anna, Olof, Karl samt Moses. År 1609 hade gården 7 spannländ och 1 skälsland åker (1,1 hektar). Björn Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var på ½ 1613-1630.

Sonen Olof Björnsson finns som ägare till gården i längder från 1622-1623 samt 1627. Han var knekt 1621. Brodern Moses Björnsson är knekt 1623-1627. År 1627 var han soldat i kapten Göran Timmermans kompani. Han fanns på gården 1621. En tredje bror var Lars Björnsson (1607-1685) som blev kyrkoherde och kontraktsprost i Bygdeå. Han skrevs in vid Uppsala universitet 1626 och blev präst 1634. Åren 1641-1643 tjänstgjorde han vid Nasafjälls silvergruva som präst. Han var präst i Bygdeå 1643-1652. En fjärde bror var Mikael Björnsson Burman som dog 1674. Han skrevs in vid Uppsala universitet 1630. Mikael Björnsson var handelsman och linkrämare i Stockholm. Hans hustru hette Kerstin Olofsdotter (ca 1616-1704). En femte bror var Anders Burman som var borgare i Piteå. År 1648 gav Lars och Mikael Björnsson pengar till kyrkan efter föräldrarna.

Östen Eriksson (1581-1668) ägde hemmanet 1631-1650. Mantalet var 1632-1642 på ½ och 1650 på 15/32. Skatten var 1645 på 4 tunnor. Östen Eriksson var sannolikt måg till Björn Olsson och gift med antingen Britta eller Anna. Sonen Per Östensson ägde gården 1649-1679.

Bureå nr 8

Karl Mosesson var bonde på gården 1539-1559. Enligt Johannes Bureus var Karl Mosesson en son till Moses Jakobsson. Moses Jakobsson som var gift med en finska från Torneå hade barnen Jakob som var Moses oäkta och äldste son. Han var bosatt i Fällan i Lövångers socken. Han finns på Fällan 1a 1555-1561. Vidare Kerstin som var gift med Per Nilsson i Älvkarleby, Anders som var gift med en dotter till kyrkoherden Björn i Skellefteå. Anders dog barnlös. Moses Jakobsson hade dessutom Anna som var gift med Lars Andersson i Yttervik, Lussi som var gift med Anders Mickelsson i Uttersjön i Lövångers socken, Karl samt Abluna som var gift med Márten Jönsson i Grän. Sannolikt avses med Grän Övergrans och Yttergrans socknar i Uppland.

Moses Jakobsson var en son till underlagmannen Jakob Andersson som hade barnen Moses Jakobsson, Elin Jakobsdotter som var gift med Bengt Germundsson i Teg i Umeå socken, Mariet Jakobsdotter som var gift med Anders Persson i Grubbe i Umeå socken, Anders Jakobsson i Storkåge, Karin som bodde i Piteå och Karl som tas upp av vissa av Bureus sagesmän. En sagesman tar också upp som dotter Britta Jakobsdotter i Jävre och Antnäs i Piteå socken. Antnäs ligger dock i Luleå socken. Jakob Andersson var gift med

Kälug från Grubbe i Umeå socken vilken var "en mäktig dejlig människa". Jakob Andersson ska ha bott på Bureholm och enligt Bureus tycks han ha varit den förste ägaren till Bureå nr 8.

Jakob Andersson var enligt Bureus en son till underlagmannen Anders Olofsson som hade barnen Jakob Andersson, Olof Andersson som byggde den fjärde gården i Bureå (nr 1), Anders Andersson Burman i Röbäck i Umeå socken, Jon Andersson i Viken, Pål Andersson i Ostvik, Lucia (Lille Lussi) i Viken samt Mariet. Mariet Andersdotter var halvsyster till de övriga syskonen och var gift med Jon Karlsson i Tåme. Anders Olofsson bodde där Nils Hansson bodde 1602, dvs. Bureå nr 6. Anders Olofsson var i sin tur en son till Olof Hersesson som fullbordade Bureå kloster på en holme i Bureälvens mynning. Olof Hersesson hade barnen Anders Olofsson, Olof Olofsson som bodde på faderns gård. Johan Jonsson bodde där 1601, dvs. Bureå nr 2. Gården ska enligt Bureus ha legat söder om älven men detta stämmer inte med kartan från 1648. Vidare hade Olof Hersesson sonen Jon Olofsson. Olof Hersesson var en son till Herse som beskrivs som lärd och gick med silverskenor och silverbälte. Han grundade enligt Bureus Bure kloster.

Karl Mosesson var enligt Bureus gift med Anna från Boteå socken i Ångermanland. Hon vävde väl. Makarna hade barnen Lussi som var gift med Olof Persson i Bygdeträsk, Kälug som var gift med Nils Skraddare i Kusmark, Mariet som var gift med Olof Björnsson i Bureå samt Rådgerd som var gift med Lars Östenson i Falmark.

År 1543 hade Karl Mosesson 16 spannländ åker (2,6 hektar) samt 16 lass äng. Karl

Mosesson var sexman 1552 och birkarl 1553. Bomärke 1552.

Han var nämndeman 1546-1557 och landsköpman 1547-1549 samt 1554. Karl Mosesson handlar med ryssarna på Torneå marknad. År 1554 får han betala tull på skinnvaror. Han hade 4 råvar och 2 uttrar. På gården finns 1553 16 kor. Samma år jagade Karl Mosesson säl med Olof Jonsson på Bureå nr 2. År 1557 jagade Karl Mosesson säl tillsammans med Daniel Andersson på Bureå nr 1. Året därpå hade de en båt och 4 nät. Fångsten uppgick till 4 sälar. Gården var 1559 på 10½ markland.

På vintertinget 1543 framkom att Karls dräng hade stulit en mark i pengar av husbonden. Drängen blev dömd för tjuvnad men benådad från dödsstraff. Han fick böta 16 mark. Karls dräng fick 1549 böta 12 öre för lönskaläge. På vintertinget 1553 fick Karl Mosesson böta för brott mot en kunglig förordning. Han gav ett mårdsinn. På sommaringet 1554 fick Karl Mosesson böta 6 mark för hor.

Hustru Anna ägde gården 1560-1562. År 1561 finns en måg på gården. Samma år blev skatten avkortad eftersom hon miste en son från gården. Samma år brukade hustru Anna ett stakanät vid Kågnäset tillsammans med Daniel Andersson på Bureå nr 1. De hade gett 3 lispund lax till kronan. Mågen Nils Skraddare äger hemmanet 1561. Han var gift med Kälug Karlsdotter. Nils Skraddare är köpman i byn 1559-1560 samt 1562. Han handlar även med ryssarna på Torneå marknad. Nils Persson Skraddare äger Kusmark nr 1 1559-1587.

Karl Mosessons och Annas måg Olof Björnsson äger gården 1563-1609. Han var gift med Mariet Karlsdotter. Makarna hade barnen Björn Olsson i Bureå, Karl som var gift med Margareta Nilsdotter som var en dotter till Nils Larsson i Tjärn, Maria, Anna som var död, Jakob som var död, Byriet som var död, Margareta som var död, Iacubus Olavi som var student i Stockholm 1608. Han var fogde i Jämtland 1612. Dessutom Anders Olsson i Bureå som visste till pricka att referera om Herse och Bureätten. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Björnsson 30 lod silver, 5 mark tenn, 4 skålpund koppar, 11 kor, 1 stut om 2 år, 2 stutar om 1 år, 7 får, 8 bockar och getter, 2 svin samt 2 hästar för 20 mark. Egendomen

värderades till 318 mark och 6 öre. På vintertinget 1565 fick Olof Björnsson böta 3 mark för helgdagsbrott. På vintertinget 1581 fick han böta 3 mark för snatteri.

Olof Björnsson var nämndeman 1569-1607 samt sexman 1595. År 1580 var han birkarl. Olof Björnsson hade 1570 en egen skuta som han for till Stockholm med. Lasten bestod av 18 lispund och 8 mark torr fisk, 8 decker (80 st) bockskinn, 16 lispund abborrar. Troligen hade han skutan tillsammans med Lars Andersson i Yttervik. År 1573 var var på nytt till Stockholm och då bestod lasten av 144 lispund torr fisk, 16 bockskinn samt 16 getskinn. Olof Björnsson hade 1575 som last till Stockholm 112 lispund torr fisk, 16 kohudar, 16 ungnöthudar, 128 bockskinn samt 64 getskinn. År 1599 hade Olof Björnsson 17 tunnors utsäde, 20 kor, 2 kvigor, 2 ungnöt, 1 tjur, 10 får, 5 unga får, 9 getter, 1 gammalt svin, 2 unga svin, 2 hästar samt 40 lod silver. Han hade 1601 5 tunnors utsäde, 1 häst och 11 kor. Olof Björnsson fiskade strömming 1604 tillsammans med Per Andersson på Bureå nr 1.

Sonen Carl Olsson var ägare till hemmanet 1606-1630. Enligt Bureus var han gift med Margareta Nilsdotter som var en dotter till Nils Larsson i Tjärn. Makarna hade barnen Maria, Ingierd, Abraham, Olof samt Margareta som var gift med Anders Larsson i Myckle. Gården var 1609 på 10 spannländ och 3 skälsländ åker (1,7 hektar). I en förteckning över knektfriheter från 1609 står att mönsterskrivaren Jakob Olsson har sin faders hemman i Bureå fritt. Hans bröder Karl och Björn besitter det och hemmanet består av 18 spannländ åker. Jakob Olsson köpte 1611 hemmanet nr 1 i Boviken. Carl Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618 och han har en piga varje år. Mantalet var på 5/8 1613-1630. Åren 1628-1630 betecknas Carl Olsson som utgammal. Carl Olsson var nämndeman 1606-1609 samt 1622-1623. Han var köpman 1593 och sexman 1620.

A Bomärke 1620.

Sonen Abraham Carlsson (1602-1646) ägde gården 1632-1646. Åren 1632-1635 samt 1642 var mantalet på 5/8 och 1639-1640 på 3/4. Skatten var 1645 på 5 tunnor. Abraham Carlsson var gästgivare 1642 och postbonde 1644. Hustru Britta ägde gården 1646-1647.

Abrahams bror Olof Carlsson Burman (-1690) var ägare till hemmanet 1647-1690. Mantalet var 1650 på 5/8. Han var postbonde 1647 och sockenskrivare 1651. Senare var han länsman och gästgivare. Olof Carlsson var första gången gift med Margareta Olofsdotter från Lövånger, andra gången med Anna Rusk från Lövånger och tredje gången med Karin Hansdotter. Olof Carlsson hade barnen Anna, Olof, Anders som var soldat, Jakob som var soldat och reste söderut. Vidare Carl som bodde i Gävle och senare skolmästare på hospitalet i Stockholm, Lars, Abraham, Margareta, Karin gift med Herman Nilsson i Ersmark, Barbro, Maria samt Britta som var gift med handelsmannen Erik Johansson Uddman i Piteå.

Bureå övriga

David i Bureå får på sommartinget 1558 böta 1 mark till biskopen för helgdagsbrott. Möjligen är namnet en felskrivning för Daniel. Notisen kunde då syfta på Daniel Andersson på Bureå nr 1.

Olof Clemetsson var enligt Johannes Bureus gift med en dotter till Staffan Andersson på Innervik nr 7, Elin Staffansdotter. Makarna bodde i ett torp vid Bure postladne?. De hade barnen Maria, Karin och Britta. Johannes Bureus uppgift härrör sannolikt från 1600-1601

och då kan familjen ha bott i Bureå. Sedan bor tydligen familjen på Innervik b. Olof Clemetsson Finne äger hemmanet 1606-1612. Han var även knekt.

Jöns Olofsson var knekt 1623-1624. År 1628 var Lars Andersson i Innervik landsknekt i byn. Olof Eriksson var knekt 1638-1647. Han fanns 1642 i Wolgast och 1644 är han korpral. Möjligen kan han vara en bror till Östen Ersson på Bureå nr 7.

BURVIK

Byn hade 1543 11 hemman. Efter en hemmansdelning 1551 har byn 12 hemman. År 1578 läggs ett hemman ner men 1603 är antalet hemman åter 12 efter en hemmansdelning. Efter 1617 redovisas ett hemman i byn under Bäcks by. Efter hemmansnedläggningar 1635 och 1643 har byn 9 hemman. Åkerarealen var 1543 på 9 hektar, 1609 på 9,5 hektar varav 0,2 hektar var lägda, 1648 9,1 hektar samt år 1700 11,4 hektar varav 1,9 hektar var obrukad.

År 1543 hade Jon Svensson i Ersmark och Anders Olsson i Tåme 1 spannländ och 1 skålländ jord i byn. Sannolikt hade de fått marken i arv eller genom sina hustrur. Skållön, kvarnar, fiskevatten och sälvatten var skattlagda till 19 spannländ. Burvik har det klart högsta värdet på fiskevatten och sälvatten i socknen år 1543. Andra kustbyar är taxerade 1-3 spannländ. Fiskets betydelse visar sig också i att gårdarna har en liten åkerareal. År 1559 betraktades Byviken (by viken) i havet som byns hemträsk och där fiskade man med en not. Skatten uppgick till 1½ lispund torr fisk. Byns bönder jagar på 1550- och 1560-talen säl vid Korsören (korsörenn) och Skållön (Skaallönn). En bonde jagar säl på Burefjärden.

På vintertinget 1548 fick Burviks byamän böta 12 öre för tredska. På vintertinget 1554 fick alla 8 grannar i byn gemensamt böta 4 mark av någon anledning. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har god lägenhet till timmerskog, mulbete och mycket "ståteligt" fiske. Man har god sandjord överallt. Till byn hör öarna Långskär, Rosskär, Skållön och Skötgrunnan. Mellan dessa öar och fastlandet låg Grundfjärden.

År 1560 var Skötgrunnan en viktig fiskeplats i Skellefteå socken. Här fiskade 11 bönder från byarna Burvik, Innervik, Hedensbyn, Bureå, Bergsbyn, Tuvan, Böle, Degerbyn, Morön och Sunnanå. De hade 11 båtar och 46 nät. När Piteå hade blivit stad skänkte drottning Kristina ön till staden. Det var 1652. Byborna i Burvik hade nära kontakter med fiskarna från Piteå. Vid Korsören fiskade 1560 4 fiskare från Bäck, Bureå och Tjärn. De hade 3 båtar och 17 nät. En fiskeplats 1611 var "Kastesundett widh Burewick", dvs. Kastundet. En avsnörd havsvik heter idag Kastviken. Enligt en tradition som har upptecknats av Ernst Westerlund hade de första åkrarna i byn spadats upp av ester.

På 1699 års karta över byn finns en del märkliga namn såsom Horkusundet, Parsviken och Lantelsjön. Äldre skrivformer: Bwrewik (1514), Buruigh. (1539), Burwiick (1543), Burwick (1547), Buruik (1557), Bwrwick (1581), Bureuijck (1600).

Litteratur: Bergstedt, Helge: *Burvik - en plats på jorden*, Skellefteå 1994, 154 s. ill.; Lindmark, Elof: *Bureå sockens kustbyar*, Skellefteå 1980, 469 s. Duplic.

Burvik nr 1

När Burvik c delas på 1550-talet blir Sven Persson ägare till det nya hemmanet. Han är bror till Erik Persson på c. Sven Persson äger hemmanet 1551 samt 1557-1586. På sommaringet 1558 fick Sven Persson böta 1 mark till biskopen för olydnad. År 1558 jagade han säl tillsammans med Anders Olsson i byn. De hade en båt och 3 nät. Fångsten uppgick till 2 sälar. Gården var 1559 på 4½ markland samt 3 öresland. Samma år jagar Sven Persson säl på Burefjärden tillsammans med Anders Olsson i Bureå. På sommaringet 1567 fick Sven Persson böta 10 mark för att han hade gjort "flärd" med kungens smör.

Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Sven Persson 5 mark koppar, 3 kor, 2 kvigor om 1 år, 2 får, 1 svin samt 1 häst för 9 mark. Egendomen värderades till 47 mark och 1 öre. Sven Persson var tydligen döv för på vintertinget 1577 fick Döve Svens hustru böta 1 mark för tredska. På sommaringet samma år framkom att Sven Persson hade tagit en liten gryta. Han blev benådad från dödsstraff eftersom han var fattig och fick böta 4 mark. På vintertinget 1585 fick Sven Persson böta 2 mark för nidingsverk. Han blev benådad från dödsstraff.

Sonen Sven Svensson äger gården 1587-1588. Brodern Per Svensson är ägare till hemmanet 1590-1603. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 3 kor, 1 kviga, 6 får, 3 unga får, 6 getter, 1 ungt svin samt 1 sto. Per Svensson hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. Olof Elofsson som troligen kommer från Innerursviken nr 1 äger hemmanet 1604-1605. Han betecknas som husman under perioden.

Jon Andersson innehade gården 1605-1611. Åren 1605-1606 betecknas han som husman. Gården var 1609 på 4 spannländ åker (0,6 hektar). Mantalet var 1617 på 1/4. Moses Svensson som var knekt 1623 kan ha varit en son till Sven Svensson.

Lars Larsson äger gården 1609-1630. Några år kallas han för Lars Olsson. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1620 på ¼ och 1628-1630 var det på 3/8. År 1620 betecknas Lars Larsson som utfattig och han har ingen ko. Han kallas åren 1625-1630 för Lars Olsson. Möjligen rör det sig om 2 olika personer. Även 1630 betecknas han som utfattig. Hustru Ingeborg äger hemmanet 1630-1646. Under hennes tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. Ofta betecknas hustru Ingeborg som fattig. År 1638 hade hon en ko.

Sonen Nils Larsson (-1676) är ägare till gården 1645-1676. Mantalet är 1650 på 3/8. Brodern Jon Larsson är knekt 1630. En tredje bror är Johan Larsson som var knekt 1641-1642. Han hade gått ut för sitt eget hemman. En fjärde bror är Lars Larsson som var knekt 1642-1644. Han var lejd av Lars Nilsson i byn. År 1644 sägs att han var lejd 1643 av Per Nilsson i Bureå. En femte bror är Olof Larsson som var knekt 1643-1644. Han gick ut för sin mors hemman. Peder Nilsson gav honom halva legan. År 1644 står att han hade gått ut för sitt eget hemman.

Burvik nr 2.

Olof Nilsson var bonde på gården 1543-1546. År 1543 hade han 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 3 lass äng.

Sonen Önde Olsson (-1594) ägde hemmanet 1539-1590. Han hade 1553 6 kor. Önde Olsson jagar säl 1555 med Anders Olsson i byn. År 1557 jagar han säl med Märten Andersson i byn. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2½ lod silver, 5 mark tenn, ½ skålpund koppar, 4 kor, 1 stut om 2 år, 1 stut om 1 år, 5 får, 8 getter samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 82½ mark.

Sonen Nils Öndesson var ägare till gården 1591-1617. På sommaringet 1563 fick han böta 2 mark för lönskaläge med hustru Kerstins dotter i byn. Nils Öndesson hade 1599 3 tunnors utsäde, 3 kor, 1 kviga, 5 får, 2 unga får, 4 getter samt 1 sto. År 1601 hade han 1 tunnors utsäde, 1 sto och 2 kor. 1605 betecknas Nils Öndesson som husarm och krympling. Gården har 1609 3 spannländ och 3 skålsländ åker (0,5 hektar). Åren 1614-1615 betecknas gården som öde. Mantalet är 1613-1617 på 1/4.

Måns Jakobsson (-1653) äger hemmanet 1609-1610 samt 1613-1635. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Måns Jakobsson betecknas 1620 som utfattig och han har ingen ko. Mantalet var 1618-1620 på ¼ och 1628-1630 på 1/3 samt 1632-1635 på 12/32.

Sonen Jakob Månsson (1611-1690) var ägare till gården 1637-1680. Mantalet var 1639-1640 på ½ och 1642-1650 på 23/64. Skatten var 1645 på 2 tunnors och 7 skål. År 1637 tjänstgjorde Jakob Månsson vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637.

Han fanns 1633 i Bäck och 1639 var han knekt där. Vid roteringen 1695 uppgavs att till hemmanet hade för många år sedan kommit från Per Jönshemmanet i Bäck 2 tunnland jord. Jorden hade genom arv kommit till denna gård. Per Jöns avhystes 1642.

Burvik nr 3

Per Nilsson var bonde på gården 1539-1574. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 1553 7 kor. Samma år jagade Per Nilsson säl med Erik Unesson i byn. Per Nilsson jagade 1557 med Anders Larsson, Erik Persson, Håkan Andersson, Erik Jonsson och Anders Olsson. Han är 1558 säljägare med Erik Jonsson och Anders Olsson. De hade en båt och 4 nät. De fick ingen säl detta år. Gården var 1559 på 7 markland och 1 öresländ.

Sonen Lasse Persson ägde hemmanet 1571 samt 1575-1601. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund koppar, 6 kor, 2 stutar om 2 år, 1 stut om 1 år, 8 får, 4 getter, 3 svin samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 101 mark och 2 öre. År 1599 hade Lasse Persson 12 tunnors utsäde, 11 kor, 2 kvigor, 16 får, 6 unga får, 4 risbitar, 12 getter, 2 gamla svin, 1 häst, 1 sto samt 5 lod silver. Han hade 1601 3 tunnors utsäde, 1 häst samt 6 kor.

Sonen Mats Larsson var ägare till gården 1602-1627. Enligt Johannes Bureus var han gift med Sigrid som var en dotter till Mårtens son i Burvik och Marit Olofsdotter från Bureå. De bodde sannolikt på Burvik a. Mats Larsson och Sigrid hade barnen Marit, Lars, Anders, Märten, Karin och Per. Mats Larssons bror Nils Larsson delade hemmanet 1603. Hans hemman blev Burvik nr 3b. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Mats Larsson

har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1618-1620 på 1/3. Sonen Märten Matsson var 1623 knekt i Myckle. Brodern Håkan Matsson var knekt 1629.

Brodern Anders Matsson fanns på gården 1621 och 1623. Han äger hemmanet 1624 samt 1627-1654. Mantalet är på 1/3 1628-1630 och 5/16 1632. Åren 1639-1650 är det på 1/4. Skatten är 1645 på 2 tunnor. Anders Matsson var knekt 1628-1630. År 1628 var han knekt i Ursviken. Han var 1630 "utdragen" med Peder Svensson. Samma år fick Anders Matsson böta 3 mark för okvädingsord. År 1642 betecknades Anders Matsson som fattig. Han hade många små barn samt 4 kor. Han miste årsväxten det året.

Sonen Lars Andersson var bergsknekt från 1646. Åren 1646-1648 var han gruvdräng och malmstjälpare i Nasafjäll samt hästkörare i Silbojokk. Lars Andersson bar soldatnamnet Furuknatt. Han tjänstgör 1661 och 1664 vid Luleå silververk i Kvikkjokk. Lars Andersson äger hemmanet 1657-1695.

Burvik nr 3b

Nils Larsson som var en son till Lasse Persson på Burvik nr 3 delade faderns hemman 1603. Möjligen övertar han gårdsplatsen från Burvik a, som sannolikt lades till Burvik nr 3 efter 1578. Nils Larsson ägde hemmanet 1603-1641. Gården hade 1609 4 spannländ och 1 skälsland åker (0,7 hektar) samt 2 skälsland i linda (0,1 hektar). Nils Larsson som kallas Lilla Nils Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1617. Han har inte betalat för 1618. År 1620 betecknas Nils Larsson som utfattig och han har ingen ko. Nils Larsson är nämndeman 1622-1635. Mantalet är på 1/3 1617-1628 och ¼ 1630-1635 samt 9/32 1639-1640. År 1633 betecknas Nils Larssons bostadsort som Niorsiön.

Sonen Lars Nilsson (1608-) äger hemmanet 1640-1660. Mantalet var 1642 på 5/16 och 1650 på 1/4. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 2 skäl. År 1637 tjänstgör Lars Nilsson vid Piteå silververk med räkningsved.

Bomärke 1637.

Under 1640-talet betecknas han ofta som fattig. Han hade 1642 3 kor. Erik Nilsson äger gården 1662. Han är sannolikt en bror till Lars Nilsson. Gården var öde 1695.

Burvik nr 4

Den Sven i Burvik som var nämndeman 1514 kan ha bott på hemmanet och varit far till Per Svensson. Per Svensson var bonde på gården 1539-1549. År 1543 hade han 9 spannländ åker (1,4 hektar) samt 10 lass äng. Per Svensson fick 1548 böta 12 öre till biskopen för lönskaläge. Sonen Erik Persson var ägare till hemmanet 1551-1593. På gården fanns 1553 11 kor. Samma år jagade Erik Persson säl tillsammans med Håkan Andersson. De hade 1556 en båt och 6 nät. Fångsten uppgick till 2 sälar. År 1557 jagade Erik Persson säl med Anders Larsson, Håkan Andersson, Per Nilsson, Erik Jonsson och Anders Olsson. På sommaringet 1556 fick Erik Persson böta 6 mark för våldsbrott. På vintertinget 1579 fick han böta 1½ mark för slagsmål. Brodern Sven Persson hade 1557 delat hemmanet. Han blir ägare till Burvik nr 1. Gården var 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Erik Persson 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 5 får och 8 getter. Egendomen värderades till 66 mark och 2 öre.

Sonen Per Ersson ägde gården 1585-1611. År 1593 var han knekt under Carl Börjessons fänika. Per Ersson hade 1599 5 tunnors utsäde, 3 kor, 3 får, 2 getter samt 1 sto. Han hade 1601 1½ tunnas utsäde, 1 sto och 3 kor. År 1611 betecknas Per Ersson som sjukling.

Sonen Anders Persson ägde gården 1609. Han hade då 4 spannländ och 1 skålsländ åker (0,7 hektar). Brodern Lasse Persson (-1622) var ägare till hemmanet 1609-1627. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknas som öde 1614-1615. År 1617 beskrivs Lasse Persson som fattig och ursinnig. Det sistnämnda torde betyda att han var galen. Lasse Persson betecknas 1620 som husarm och utfattig. Han har utgjort Älvsborgs lösen 1617-1618 till 1/8 åt Olof Nilsson. Lasse Persson blir knekt 1620 då han hade en ko. Han dör 1622 vid Ligerska åmynningen i Livland. År 1623 står att Lasse Persson har dött i Polen (delar av Livland hörde till Polen) och hustrun går och tigger. Mantalet var 1613-1620 på 1/4.

Hustru Marit äger hemmanet 1622-1649. Gården har 1628 3 spannländ åker. Mantalet var 1630-1640 på 3/16 samt 1642 på 1/8. Skatten var 1645 på 1 tunna och 4 skål. Marit betecknas ofta som fattig och utfattig. År 1642 hade hon en ko.

Lars Larsson som sannolikt var en son till Lasse Persson ägde hemmanet 1626-1628. År 1628 var han landsknekt i Bäck. Hustru Anna verkar ha bott på gården 1632. Hon kan ha varit en änka efter Lars Larsson. Olof Larsson som var en bror till Lars Larsson var knekt 1644. Han gick ut för sin mors hemman. Per Nilsson i byn skulle ge honom en halv lega.

Hustru Sigrid äger gården 1645-1654. Mantalet var 1650 på 19/64. Skatten var 1649 på 2 tunnor och 3 skål. Samma år betecknas Sigrid som knektänka med små barn. Hon kan vara änka efter Olof Larsson. Jakob Jonsson äger gården 1657-1662. Olof Andersson Båtsman äger gården 1663-1689. En domboksnotis från 1686 (771v) säger att Olof Andersson tagit upp hemmanet från öde.

Burvik nr 5

Jon Ersson var bonde på gården 1539-1547. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 5 lass äng. Hustru Anna ägde gården 1553 då det fanns 5 kor där.

Sonen Erik Jonsson var ägare till hemmanet 1548-1610. Han jagade 1555 säl tillsammans med Håkan Andersson. År 1557 jagade följande lag säl tillsammans: Erik Jonsson, Anders Larsson, Erik Persson, Håkan Andersson, Per Nilsson samt Anders Olsson. Erik Jonsson fängade 1558 säl tillsammans med Per Nilsson och Anders Olsson. De hade en båt och 4 nät. De fick ingen fångst under året. Gården var 1559 på 6 markländ. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Erik Jonsson 2 lod och 3 kvintiner silver, 1 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 10 får, 3 getter, 1 svin samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderades till 95 mark och 3 öre. År 1599 hade Erik Jonsson 10 tunnors utsäde, 8 kor, 2 kvigor, 16 får, 5 unga får, 6 risbitar, 10 getter, 1 gammalt svin samt 1 häst. Han hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 6 kor.

Sonen Anders Ersson ägde gården 1609-1619. Gården hade 1609 7 spannländ åker (1,1 hektar). Anders Ersson har betalat Älvsborgs lösen 1613 men inte de andra åren. År 1620 står i en restlängd till Älvsborgs lösen att Anders Ersson som varit soldat nu var död. Hustrun går och tigger. Mantalet var 1613-1619 på 1/3.

Hustru Dordi var ägare till hemmanet 1619-1632. Mantalet var 1620 på 1/3 och 1628-1630 på ¼. År 1620 beskrivs Dordi som tiggerska och 1623 är hon "ganska utfattig". Sonen Lars Andersson var knekt 1622. Han dog samma år på Tureska haken i Livland. En bror till honom kan vara Håkan Andersson. Han var knekt 1623-1624. Det sistnämnda året var han korpral.

En måg till hustru Dordi kan Anders Finne vara. Han ägde gården 1627-1628. År 1632 ger Dordi pengar till kyrkan efter mågen och sonen. Hustru Karin som äger hemmanet i 1630 års tiondelängd kan ha varit gift med Anders Finne. Johan Jakobsson ägde gården 1632-1639. Mantalet var 1632 på 14/64 och 1635 på 1/4. Johan Jakobsson var knekt åtminstone sedan 1630 och 1634 var han förridare. År 1635 var han förare. Han var knekt fortfarande 1638. Hustru Malin äger gården 1637-1647 och hon betecknas som knektänka. Under hennes tid var mantalet på ¼ och skatten var på 2 tunnor. Hustru Malin betecknas ofta som fattig. År 1643 tjänar hon hos andra.

Johan Andersson stod för hemmanet i 1640 års tiondelängd. Han fanns på gården i 1633 års roterings- och utskrivningslängd. Anders Andersson ägde gården 1641-1685. Gården var 1650 på 3/16 mantal och skatten var 1645 på 2 tunnor. Under 1640-talet är Anders Andersson bergsknekt. Anders Andersson kan vara en son till Anders Ersson eller Anders Finne.

Burvik nr 6

Anders Mickelsson var bonde på gården 1539-1548. År 1543 hade han 9 spannländ åker (1,4 hektar) samt 10 lass äng. Anders Mickelsson var nämndeman 1539-1543. På vintertinget 1539 fick Olof Andersson böta 10 mark för mökränkning. Han kan ha varit en son till Anders Mickelsson.

Anders Mickelssons son Håkan Andersson ägde gården 1549-1596. Han hade 1553 10 kor. Samma år jagade han säl med Erik Persson i byn. År 1555 jagar Håkan Andersson med Erik Olsson i byn. Följande personer jagar 1557 säl tillsammans: Håkan Andersson, Anders Larsson, Erik Persson, Per Nilsson, Erik Jonsson och Anders Olsson. Håkan Andersson jagar 1558 säl med Erik Persson. De hade en båt och 3 nät. Fångsten bestod av 2 sälar. Gården var 1559 på 7½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Håkan Andersson 2½ lod silver, 1½ skålpund och 5 mark koppar, 6 kor, 10 får och getter samt 2 hästar för 16 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 111 mark och 7 öre.

Sonen Moses Håkansson (-1633) var ägare till hemmanet 1597-1632. Enligt Johannes Bureus var han gift med Margareta Persdotter som var en dotter till Per Olsson på Ostvik nr 10. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 5 kor, 6 får, 3 getter, 1 gammalt svin och 1 sto. Moses Håkansson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 4 spannländ och 1 skålsländ åker (0,7 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). Moses Håkansson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas han som utfattig. Han har 11 barn och 2 kor. Mantalet var på ¼ 1617-1620 och på 1/3 1628-1630. Moses Håkansson betecknas 1630 som utgåmmal. Sonen Per Mosesson ger 1633 pengar till kyrkan efter fadern.

Per Mosesson (1602-1663) äger gården 1632-1662. Han var landsknekt 1628. Mantalet var 1632 på 1/3, 1635 på 5/16, 1639-1640 på 11/32, 1642 på 25/64 och 1650 på 31/64. Skatten var 1645 på 3 tunnor och 7 skål.

Brodern Håkan Mosesson var knekt 1624-1630. År 1630 var han ”utdragen” med Peder Svensson. I en annan längd står att han var sjuk hemma. En tredje bror var Anders Mosesson som var knekt 1630. Han var sjuk hemma. En fjärde bror var Moses Mosesson som 1642 gick ut som knekt för sin fars hemman.

Per Mosessons hustru Elisabet ägde gården 1663. Sonen Moses Persson ägde hemmanet 1664-1674.

Burvik nr 7

Anders Larsson var bonde på gården 1539-1571. År 1543 hade han 5 spannländ åker (0,8 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 1553 5 kor. År 1557 jagade Anders Larsson säl med Anders Olsson, Per Nilsson, Erik Persson och Håkan Andersson. Gården var 1559 på 4½ markland.

Sonen Lasse Andersson ägde hemmanet 1571-1597. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1½ skålpund koppar, 5 kor, 10 får, 2 svin samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 82 mark och 2 öre.

Sonen Nils Larsson var ägare till gården 1599-1632. År 1599 var han köpman. Nils Larsson hade år 1600 en egen skuta som han seglade till Stockholm med. Lasten bestod av 2 skeppspund torrfisk, 24 tunnor krampsill, 24 tunnor strömming, 2½ tunna tran, 1 tunna sälspäck samt 16 bocksinn. Gården hade 1609 6½ spannländ åker (1 hektar). Nils Larsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var på ½ 1617-1620. Nils Larsson betecknas 1628 som utgammal. År 1630 får han böta 3 mark för okvädingsord. Hustru Gunborg står för hemmanet i 1636 års tiondelängd.

Sonen Peder Nilsson (1601/1602-1674) äger hemmanet 1628-1673. Han var gift med Britta Olofsdotter. Mantalet var på ½ 1628-1630 och 1632-1650 var det på 9/16. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 4 skäl. Peder Nilsson hade varit knekt 1624. År 1642 var han gästgivare till sjöss.

Brodern Anders Nilsson var knekt 1631-1638. Han blev 1634 korpral. År 1638 finns Anders Nilsson i Greifswald. En tredje bror var Lars Nilsson (1611-) som var knekt 1642-1645. Han gick ut för sin bror Per Nilsson. År 1645 var han bergsknekt.

Peder Nilssons son Olof Persson ägde gården 1674-1704.

Burvik nr 8. Backen

Olof Andersson var bonde på gården 1539-1548. Enligt Johannes Bureus var han gift med Agnes Jonsdotter som var en dotter till Jon Olofsson på Bureå nr 2. Makarna hade barnen Anders Olsson, Ingrid som var gift med Nils Hansson i Kåsböle i Lövångers socken (kan röra sig om Nils Eriksson som finns på Kåsböle 3 1555-1561), Malin som var gift med Henrik Ersson i Kåsböle i Lövångers socken (kan röra sig om Henrik Eriksson på Risböle 3 som var bonde där 1543-1571). Olof Andersson var nämndeman 1539 och 1547.

Sonen Anders Olsson var ägare till hemmanet 1543-1546 samt 1552-1576. Enligt Bureus bodde han på Backen i Burvik. Han hade barnen Anna som var gift med Per Olsson i Burvik, Karl, Mariet, Nils och Cecilia (Cicel). Karl hade barnen Kerstin och Mickel. År 1543 hade han 6 spannländ åker (1 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 1553 8 kor. Anders Olsson jagade säl 1555 tillsammans med Önde Nilsson. År 1556 jagade han med Anders Larsson, Erik Jonsson och Per Nilsson. De hade 2 båtar och 18 nät. Näten gick till 12 famnars djup. Fångsten blev 2 sälar. Anders Olsson var 1558 säljägare med Erik Jonsson och Per Nilsson. De hade en båt och 4 nät. De fick ingen fångst detta år. Gården var 1559 på 6 markland och 6 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Anders Olsson 1½ skålpund koppar, 4 kor, 8 får och getter samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 67 mark och 4 öre.

Sonen Nils Andersson ägde gården 1570 samt 1577-1592. På vintertinget 1579 hade han slagits med sin egen bror i hans båt. Nils Andersson fick böta 4½ mark. Brodern var sannolikt Karl Andersson. På vintertinget 1580 fick Nils Andersson böta 12 öre för okvädingsord. Enligt Bureus drog Nils Andersson söderut.

Per Olsson ägde gården 1594-1612. Han var enligt Bureus gift med Anna Andersdotter som var en dotter till Anders Olsson. Makarna hade barnen Nils, Olof och Anna. Möjligen är det Karl Andersson som står för hemmanet i 1599 års hjälpskattelängd. Han hade då 6 tunnors utsäde, 5 kor, 9 får, 3 unga får, 4 getter samt 2 unga svin. Per Olsson hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Per Olsson betecknas som husman 1604-1605. År 1605 är han båtsman, dvs. han gör militärtjänst på flottan. Gården har 1609 3 spannländ och 3 skålsländ åker (0,5 hektar).

Anders Ivarsson från Bäck ägde hemmanet 1609-1628. Möjligen var han gift med Anna Andersdotter som var dotter till Per Olsson och Anna Andersdotter. Anders Ivarsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1613-1620 på 1/3 och 1628 var det på 3/8. År 1628 betecknas Anders Ivarsson som utgammal.

Sonen Jon Andersson (1601-) äger gården 1628-1650. Mantalet var 1630 på 3/8 och 1632-1635 på 12/32. Åren 1639-1640 var det på 13/64 och 1642 på 33/64 samt 1650 på 25/32. Skatten var 1645 på 4 tunnor och 1 skäl. Hustru Karin ägde gården 1651-1654.

Jon Anderssons bror Olof Andersson var knekt 1630. Han kan vara identisk med den person med detta namn som 1640 fick böta 5 mark för att han "svekligen hade dragit kronans ingäld". En tredje bror kan Per Andersson vara. Han var knekt 1641-1642. Han gick ut för sin brors hemman.

Ambrosius Jakobsson ägde hemmanet 1657. Jon Anderssons son Anders Jonsson var ägare till gården 1658-1699. År 1695 hade han ett tunnland i Bäck från en rök som avhystes 1642. Den hade genom arv kommit till hemmanet för "långliga" tider sedan. Möjligen hade jorden gått i arv genom Anders Ivarsson som var från Bäck.

Burvik a

Mårten Andersson ägde hemmanet 1539-1578. År 1543 hade han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 4 lass äng. På vintertinget 1554 fick Mårten Andersson böta 6 öre för ovkänningsord och 6 öre för dåliga hagar. På gården fanns 1553 7 kor. Mårten Andersson jagade 1557 säl tillsammans med Önde Olsson. De hade en båt och 4 nät. Fångsten bestod av 3 sälar. Gården var 1559 på 5½ markländ. På vintertinget 1568 fick Mårten Andersson böta 12 mark för lönskaläge. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Mårten Andersson 1 skålpund koppar, 3 kor, 6 får, 4 getter samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 56 mark och 2 öre.

Enligt Johannes Bureus var Mårtens son gift med Marit Olofsdotter som var en dotter till Olof Jonsson på Bureå nr 2. Makarna hade barnen Sigrid som var gift med Mats Larsson på Burvik nr 3 samt Cecilia som var gift med Jonas Finne. Makarna bodde söderut på landet.

Efter 1578 försvinner spåren efter hemmanet. Sannolikt har det lagts under Burvik nr 3. Det hemmanet delas 1603 i Burvik 3 och 3b. Arealen för de två hemmanen motsvarar arealen 1543 för Mårten Anderssons hemman och hemmanet nr 3. Möjligen övertar hemmanet nr 3b gårdsplatsen från Burvik a.

Burvik b. Nils Jonshemmanet

Önde Jonsson var bonde på gården 1539-1553. År 1543 hade han 2½ spannländ åker (0,4 hektar) samt 3 lass äng. Hustru Kerstin var ägare till hemmanet 1553-1561 samt 1565-1580. Gården var 1559 på 3 markländ. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hon 5 mark koppar, 2 kor, 1 stut om 1 år, 6 får samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 35 mark och 5 öre.

Sonen Jon Olsson ägde gården 1562-1569 samt 1579 och 1583-1605. År 1579 var han husman. Jon Olsson hade 1599 3 tunnors utsäde, 2 kor, 3 får samt 3 getter. År 1601 hade han $\frac{1}{2}$ tunnas utsäde och 2 kor. En bror till Jon Olsson kan Anders Olsson vara. På sommaringet 1585 blev han åtalad för lönskaläge med Lasse Erssons dotter i "Sudien" (Svedjan?). De gav tillsammans 17 öre.

Jon Olssons son Nils Jonsson ägde hemmanet 1605-1635 samt 1639. Åren 1605-1606 betecknas han som husman. Gården var 1609 på 3 spannländ (0,5 hektar). Nils Jonsson har inte kunnat betala Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 står i en restlängd till Älvsborgs lösen att Nils Jonsson går och tigger. Mantalet var 1618-1635 på $\frac{1}{4}$. Nils Jonsson betecknas 1634 som en utgammal förlamad landsknekt som går och tigger.

Anders Jonsson som kan vara en bror till Nils Jonsson äger gården 1626 samt 1632. Hindrick Nilsson som sannolikt är en son till Nils Jonsson äger gården 1632. Mantalet är då på $\frac{1}{4}$. Hustru Elin som troligen är änka efter Hindrick Nilsson äger gården 1636-1643. Under hennes tid är mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten är på 2 tunnor. Hustru Elin betecknas ofta som fattig. År 1642 hade hon 2 kor.

Olof Nilsson som troligen var en bror till Hindrick Nilsson var knekt 1636-1650. Han blev lejd av Jakob Månsson i byn. En tredje bror var sannolikt Erik Nilsson som var knekt 1623. En fjärde bror kan Jon Nilsson vara. Han fanns i byn 1633.

Efter 1643 försvinner spåren efter hemmanet. På 1648 års karta markeras gården som öde. Vid roteringen 1695 framkommer att Nils Jonshemmanet blev avhyst 1656. Befallningsmannen Josef Svensson hade övertalat hemmanen nr 2, 4 och 7 att ta över hemmanet. År 1681 hade de tagit över var sin tredjedel. Nils Jonshemmanet hade bestått av 2 tunnland och 3 skälsland.

Burvik c

Olof Ersson var bonde på gården 1539-1552. År 1543 hade han $2\frac{1}{2}$ spannländ åker (0,4 hektar) samt 2 lass äng. Sonen Nils Olsson var ägare till hemmanet 1553-1601 samt 1604. Han hade 1553 3 kor. Gården var 1559 på 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Olsson 1 skålpund koppar, 4 kor, 4 får, 2 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 60 mark. År 1601 hade han 2 tunnors utsäde, 1 sto samt 4 kor.

Sonen Olof Nilsson ägde gården 1599 samt 1602-1623. Han hade 1599 6 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 13 får och 4 unga får. Gården var 1609 på $7\frac{1}{2}$ spannländ (1,2 hektar). Olof Nilsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1617-1620 på $\frac{1}{2}$. År 1620 betecknas Olof Nilsson som utfattig och han har ingen ko. Nils Larsson var ägare till gården 1624 och 1626. Nils Larsson var knekt 1626. Han hade då 2 kor. År 1629 är Anders Nilsson ägare. Hustru Sara tycks äga detta hemman i jordeböckerna 1628-1635. Hemmanet är på $\frac{1}{4}$ mantal 1630, $\frac{11}{64}$ 1632 och $\frac{3}{16}$ mantal 1635. I ett brev från 1632 som ingår i länsräkenskaperna framgår att Sara var knektänka. Hon kan ha varit änka efter Nils Larsson. Hustru Sara var även ägare i tiondelängderna 1632 och 1634. Efter 1635 försvinner spåren efter hemmanet.

Burvik d. Vallen

Ett hemman redovisas under Burvik 1539-1617. I 1617 års tiondelängd finns det under bynamnet Vallen. Sedan redovisas hemmanet under Bäck. Se Bäck nr 5.

Burvik övriga

På sommaringet 1558 fick Per Andersson i byn böta 1 mark till biskopen för helgdagsbrott. Olof Jonsson tjänstgjorde 1637 vid Piteå silververk.

Bomärke 1637.

År 1640 var Olof Olsson knekt. Lars Olsson var knekt 1643-1650. Han gick ut för Per Mosesson i byn. Han tjänstgjorde 1646 vid Piteå silververk.

BÄCK

Byn hade 14 hemman 1543. År 1587 tillkommer ett femtonde hemman efter en hemmansdelning. Efter hemmansnedläggningar 1610, 1612, 1615 och 1642 har byn 11 hemman. Åkerarealen var 1543 på 9,9 hektar, 1609 på 10,5 varav 2,2 hektar var lägda. År 1648 var åkerarealen 8,3 hektar och 1700 14,1 hektar varav 5,5 hektar var obrukad.

Byns bönder jagar på 1550- och 1560-talen säl vid Simonsgrundet (Symons grund) och Långören (Longhörenn) samt i Grundfjärden. År 1559 fiskar byns bönder i hemträsket Bäckträsket (becketreskith) med 2 notar och 20 lagnar (nät). Skatten uppgick till 2 lispund. Med namnet avses sannolik Lillträsket vid Bäck som på kartan från 1699 kallas för Bäcksjön. I beskrivningen till 1648 års karta står att byn har nödortfug lägenhet till timmerskog, mulbete och fiske. Man har god åker och äng som mestdels består av sandjord.

Äldre skrivformer: Bäck (1500), Becken (1539), Beeck (1543), Beck (1547), Bek (1557), Beck (1581), Beck (1600).

Litteratur: *Bäcks by*, Skellefteå 1968, 291 s. ill.; *Bäcks by del 2*, Skellefteå 1984, 352 s. ill.; Lindmark, Elof: *Bureå sockens kustbyar*, Skellefteå 1980, 469 s. Duplic.

Bäck nr 1

Jon Olsson var bonde på gården 1539-1560. År 1543 hade han 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 8 lass äng. På gården fanns 1553 12 kor. Samma år jagade Jon Olsson säl tillsammans med Östen Nilsson i byn. År 1556 var Jon Olssons jaktkamrat Önde Olsson. De hade en båt och 7 nät.

Sonen Olof Jonsson var ägare till hemmanet 1558-1582. Han jagade 1558 säl med Olof Ersson i byn. De hade jagat med skredstång på isen och fått en säl. Gården var 1559 på 4 markland och 7 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Jonsson 3 lod och 9 kvintiner silver, 1 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 1 stut om 1 år, 4 får, 8 bockar och getter, 2 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 96 mark och 1 öre. På sommaringet 1576 fick Olof Jonssons hustru böta 1½ mark för ett slag.

Mariet änka äger gården 1583-1589. Sonen Erik Olsson innehade hemmanet 1590-1630. På vintertinget 1589 fick han böta 1½ mark för ett slag som gav en blånad. År 1599 hade Erik Olsson 4 tunnors utsäde, 3 kor, 7 får samt 1 sto. Han har 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Gården har 1609 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar).

Erik Olsson kallas även Lilla Erik Olsson för att skilja honom från Erik Olsson i Vallen. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Erik Olsson som arm och utfattig. Han har en ko. Mantalet är 1617-1620 på $\frac{1}{4}$ och 1630 är det $\frac{5}{16}$. Gården har 1628 5 spannländ åker. Erik Olsson betecknas som gammal 1627. Sonen Lars Eriksson har 1628 en liten jordbit på $1\frac{1}{4}$ spannländ. År 1630 är hemmansdelen på $\frac{3}{32}$. Brodern Jon Eriksson (1603-) ägde gården 1629-1665. Gården hade 1630 5 spannländ åker. Mantalet var 1632-1635 på $\frac{1}{3}$ och 1639-1650 på $\frac{3}{8}$. Skatten var 1645 på 3 tunnor.

Bäck nr 2

Olof Jonsson var bonde på gården 1539-1559. År 1543 hade han $3\frac{1}{2}$ spannländ åker (0,6 hektar) samt 9 lass äng. På gården finns 1553 9 kor. Sonen kommer in i bågskattelängden 1546.

Sonen Olof Olsson äger hemmanet 1556-1573. År 1557 jagar han säl tillsammans med Önde Olsson och Nils Tomasson i byn. Per Larsson var med 1557. De hade detta år en båt och 8 nät. Fångsten uppgick till en säl. Gården var 1559 på $3\frac{1}{2}$ markland och $1\frac{1}{2}$ öresland.

Sonen Ivar Olsson är ägare till gården 1566-1596. Vid Älvsborgs lösen 1571 har han 1 lod och 3 kvintiner silver, 1 skålpund koppar, 5 kor, 7 får, 1 stut om 2 år samt 1 häst för 11 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 87 mark.

Sonen Nils Ivarsson ägde hemmanet 1597-1603. År 1599 hade han 4 tunnors utsäde, 4 kor, 1 kviga, 9 får, 4 unga får, 4 risbitar, 6 getter samt 1 sto. Nils Ivarsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 2 kor. Brodern Anders Ivarsson ägde Bäck c. Den tredje brodern Erik Ivarsson var ägare till gården 1604-1627. Gården hade 1609 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt ett spannländ i linda (0,2 hektar). Erik Ivarsson har betalat Älvsborgs lösen 1613 men inte de övriga åren. År 1620 beskrivs han som husman, utfattig och tiggare. Han har ingen ko. Mantalet var på $\frac{1}{4}$ 1613-1620.

Sonen Erik Ersson innehade hemmanet 1624-1635. Mantalet var 1628-1635 på $\frac{1}{4}$. Erik Ersson var korpral 1628 och var militär fram till sin död i Stettin 1636. Hustru Karin äger gården 1637-1640. Åren 1639-1640 är mantalet på $\frac{1}{4}$. Hustru Karin betecknas 1638 som "ganska utfattig". Hon hade mist sin man i fiendeland.

Sonen Per Eriksson var ägare till hemmanet 1640-1661. Under hans tid var mantalet på $\frac{1}{4}$ och skatten var 1645 på 2 tunnor. Per Eriksson var 1639 dräng hos postbonden Johan Jonsson i Bureå. Per Eriksson betecknas som fattig 1642 då han har 2 kor.

Bäck nr 3

Östen Nilsson var bonde på gården 1539-1561. År 1543 hade han $5\frac{1}{2}$ spannländ åker (0,9 hektar) samt 7 lass äng. På gården fanns 1553 12 kor. Samma år jagade Östen Nilsson säl med Jon Olsson i byn. Gården var 1559 på $5\frac{1}{2}$ markland. Sonen Olof Östensson ägde hemmanet 1562-1563. Kerstin änka var ägare till gården 1564-1567.

Sven Öndesson innehade hemmanet 1568-1592. Han kan ha gift sig med hustru Kerstin. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 4 lod och 3 kvintiner silver, 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 2 år, 2 kvigor om 1 år, 6 får samt 1 sto för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 109 mark.

Nils Olsson (-1626) var ägare till gården 1593-1625. Sannolikt var han en son till Olof Östensson. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 7 får, 4 unga får, 2 unga svin samt 1 sto. Nils Olsson hade 1601 $1\frac{1}{2}$ tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Nils Olsson fiskade

1604 strömning tillsammans med Olof Olsson. Gården hade 1609 4 spannland och 1 skålsland åker (0,7 hektar) samt 1 spannland i linda (0,2 hektar). Nils Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1613-1620 på 1/3. Sonen Jon Nilsson ger 1626 pengar till kyrkan efter fadern.

Sonen Jon Nilsson (-1635) ägde hemmanet 1624-1635. Mantalet var 1628-1635 på 3/8. Nils Jonsson var knekt 1633-1635. Han blev sjuk i Preussen och dog där 1635. En bror till honom kan Anders Nilsson vara. Han fanns i byn 1621. Hustru Sigrid (-1672) var ägare till gården 1635-1654. Under hennes tid var mantalet på 3/8 och skatten var 1645 på 3 tunnor. Sigrid betecknas ofta som fattig knektänka. År 1642 hade hon 3 kor.

Sonen Nils Jonsson var knekt 1645 och han dog på sjön samma år. Hans syster Sigrid piga äger gården på 1648 års karta. Hans Johansson är sannolikt en bror till Nils och Sigrid. Hans Johansson var knekt 1647. Han var lejd av Per Ersson i byn. Hans Johansson var kvar i landet 1647. Jakob Johansson är sannolikt ytterligare en bror. Han var knekt 1648 och var även han lejd av Per Ersson. Brodern Jon Jonsson ägde hemmanet 1657-1699.

Bäck nr 4

Lasse Tomasson var bonde på gården 1539-1554. År 1543 hade han 3½ spannland åker (0,6 hektar) samt 8 lass äng. På gården fanns 1553 10 kor. Samma år jagade Lasse Tomasson säl tillsammans med Lasse Jonsson i byn.

Sonen Per Larsson var ägare till hemmanet 1555-1573. År 1558 jagade han säl tillsammans med Önde Olsson, Olof Olsson och Tomas Nilsson. De hade en båt och 8 nät. Fångsten uppgick till en säl. Gården var 1559 på 4 markland och 7 öresland. På vintertinget 1571 blev Per Larsson dömd till döden för enfalt hor med sin legopiga. Han blev benädd till kungens goda behag och fick böta 66 mark. Gunnil änka ägde gården 1571.

Jon Hindersson innehade hemmanet 1571 samt 1574-1576. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund koppar, 6 kor, 4 får, 4 getter, 2 kvigor om 1 år, 1 svin samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 86 mark och 2 öre. Nils Hindersson ägde gården 1577-1604. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 10 får, 3 unga får, 4 risbitar, 12 getter, 2 ston samt 11 lod silver. Nils Hindersson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Nils Hindersson uppges 1601 vara spetälsk liksom hela huset. Gården betecknas som öde. En son till Nils Hindersson kan Moses Nilsson vara. År 1602 blev han på tinget i Löfvånger sak till 40 mark för mökränkning av Per Svenssons dotter i Uttersjön i Löfvångers socken.

Lasse Larsson var ägare till gården 1604-1610. År 1607 hade han 5 spannland och 2 skålsland åker (0,8 hektar). En son till honom kan Karl Larsson vara. Han var knekt 1624. Per Andersson (1582/1583-1677) ägde hemmanet 1609-1654. Gården hade 1609 5½ spannland åker (1 hektar). Per Andersson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Per Andersson som utfattig. Anders Persson ägde gården 1614-1619. Han kan vara får till Per Andersson. Möjligen är Anders Persson en son till Per Larsson. Mantalet var 1613-1620 på 1/3 och 1628-1640 på 3/8. Åren 1642-1650 var det på ½. Skatten var 1645 på 4 tunnor.

Östen Nilsson från Åbyn i Burträsk socken äger gården 1657-1659. Karl Larsson som var knekt 1624 kan vara en son till Lasse Larsson. En bror kan Sven Larsson vara. År 1639 var han dräng hos postbonden Moses Eriksson i Vallen, dvs. Daglösten.

Bäck nr 5. Vallen.

Hemmanet redovisas under Burvik 1543-1617 och sedan under Bäck. I tiondelängden från 1617 står bondens namn under bynamnet Vallen. Olof Jonsson var bonde på gården 1543-1554. År 1543 hade han 2½ spannländ åker (0,4 hektar) samt 3 lass äng. Olof Jonsson är sannolikt en bror till Önde Jonsson på Burvik b. Denne hade en bror på gården 1539 och arealen för de bägge hemman är lika 1543. Olof Jonsson kom med i längden för bågaskatten år 1546. Han hade tidigare hållit sig undan.

Hustru Mariet äger gården 1557. Anders Nilsson är ägare till hemmanet 1558-1588. Gården är 1559 på 4½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 har Anders Nilsson 5 mark koppar, 2 kor, 6 får och getter samt 1 sto för 7½ mark. Egendomen värderades till 36 mark och 7 öre. På vintertinget 1577 fick Anders Nilsson böta 1 mark för treska.

Sonen Anders Andersson var ägare till gården 1589-1596. En bror till Anders Andersson är sannolikt Mickel Andersson. På vintertinget 1586 fick han böta 1½ mark för lönskaläge. Hustru Ingeborg ägde hemmanet 1599-1605. År 1599 hade hon 5 tunnors utsäde, 4 kor, 6 får, 2 unga får, 3 getter samt 1 sto. Ingeborg hade 1601 1 tunnans utsäde och 3 kor. Karl Andersson ägde gården 1603. Han kan vara en bror till Anders Andersson men kan även vara en son till Anders Olsson på Burvik nr 8.

Anders Andersson (före 1577-) vilken sannolikt var en son till Anders Andersson ovan, var ägare till gården 1604-1640. Fram till och med 1617 redovisas han under Burvik och sedan under Bäck. Anders Andersson var husman 1605 och änpling 1610. Gården hade 1609 2 spannländ och 1 skälsländ åker (0,3 hektar). Anders Andersson har betalat Älvsborgs lösen för 1613 men inte för de andra åren. År 1617 redovisas Anders Andersson under bynamnet Vallen tillsammans med Erik Olsson i Daglösten. År 1620 betecknas han som utfattig och han har ingen ko. Mantalet är 1613-1635 på ¼ mantal. Anders Andersson är 1637 över 60 år eller förlamad. Troligen är han över 60 år. Han skulle då vara född före 1577.

Sonen Olof Andersson (-1675) äger gården 1639-1668. Under hans tid är mantalet på ¼ och skatten är 1645 på 2 tunnor. Olof Andersson blev uttagen till knekt 1630 men han verkar inte ha gått ut. Brodern Anders Andersson var knekt 1631-1649. Han hade gått ut för sin bror. År 1638 var han i Greifswald och Wolgast och 1639 i Wolgast, Stettin och Wikskans.

Bäck nr 6

Nils Tomasson var bonde på gården 1539-1562. År 1543 hade han 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. På sommaringet 1549 fick Nils dräng böta 1 mark för lönskaläge. På gården fanns 1553 8 kor. Samma år jagade Nils Tomasson säl med Sven Olsson i byn. Nils Tomasson jagar 1555 säl med Olof Ersson som var måg till Sven Olsson. År 1557 jagar han med Önde Olsson och Olof Olsson. Gården var 1559 på 4 markland och 7 öresländ.

Sonen Tomas Nilsson var ägare till hemmanet 1563-1598. År 1558 jagade han säl tillsammans med Önde Olsson, Olof Olsson och Per Larsson. De hade en båt och 8 nät. Fångsten uppgick till en säl. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Tomas Nilsson 1 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 1 kviga om 2 år, 1 kviga om 1 år, 8 får samt 1 häst för 11 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 84 mark och 3 öre.

Sonen Nils Tomasson ägde gården 1599-1605. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 3 kor, 6 får, 3 unga får, 5 getter samt 1 sto. Nils Tomasson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor.

Hustru Kerstin var ägare till gården 1605-1623. År 1605 betecknas hon som husarm och 1606 som utgammal. Gården hade 1609 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 1½ spannländ i linda (0,2 hektar). Kerstin har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1617 på 1/5.

Hans Hansson Tysk var ägare till gården 1624-1650. Mantalet var 1628-1632 på 1/6 och 1635-1640 på 11/64. Mantalet var 1650 på 11/64 och skatten var 1645 på 1 tunna och 3 skäl. Hans Hansson Tysk var knekt 1630-1648. År 1638 fanns han i Greifswald och 1639 i Stettin. Hans Tysk är i Wolgast 1642 och 1644 blir han korpral. Hans Hansson Tysk betecknas ofta som fattig. År 1638 hade han inga kor.

Sonen Per Hansson Tysk äger hemmanet 1648-1657.

Bäck nr 7

Sven Olsson var bonde på gården 1543-1546 samt 1553. Enligt Johannes Bureus var han gift med Gunhild Jonsdotter som var en dotter till Jon Olsson och Lucia Andersdotter i Viken. Sannolikt bodde de på Yttervik nr 4. Sven Olsson och Gunhild hade barnen Märiet som var gift med Tomas Eriksson i Holmsvattnet, Lucia (Lussi) som var gift med Nils Nilsson i Falmark, Gertrud som var gift med Olof Persson i Bäck samt Olof Svensson som var död 1601. Sven Olsson hade en syster, Ragnhild Olofsdotter som var gift med Anders Jonsson i Viken, troligen Yttervik nr 7.

År 1543 hade Sven Olsson 12 spannländ åker (1,9 hektar) samt 25 lass äng. På sommaringet 1547 fick Svens dräng böta 1 mark för att hade dolt undan en säl för sitt skifteslag. På samma ting fick Svens måg böta 1 mark för överkan. På gården fanns 1553 15 kor. Sven Olsson skänker 1552 pengar till kyrkan. Möjligen dog hans hustru då. Sven Olsson var nämndeman 1543 och landsköpman 1547 och 1549. År 1547 handlar han med ryssarna på Torneå marknad. På vintertinget 1546 fick Sven Olsson böta 8 mark för att han hade underlåtit att lägga skinnskatt under 4 år. Han blev benådad från dödsstraff. År 1553 jagar Sven Olsson säl tillsammans med Nils Tomasson i byn.

Mågen Olof Ersson var ägare till hemmanet 1539-1581. Han är sannolikt identisk med Olof Persson som Bureus uppger vara gift med Sven Olssons dotter Gertrud. Olof Ersson och Gertrud hade barnen Olof Olsson i Bäck och Zackarias Olsson som flyttade till Kopparnäs i Piteå socken. År 1555 jagar Olof Ersson säl med Nils Tomasson. Olof Ersson jagar 1556 säl med Peder Jonsson i byn. De hade en båt och 8 nät. Fångsten bestod av 2 sälar. På sommaringet 1557 fick Olof Ersson böta 8 mark för blodskam. År 1558 hade Olof Ersson och Olof Jonsson jagat säl med skredstång på isen. De hade fått en säl. Gården var 1559 på 10 markland och 6 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Olof Ersson 21 lod och 1 kvintin silver, 1 skålpund och 5 mark tenn, 3 skålpund och 15 mark koppar, 9 kor, 3 stutar om 2 år, 6 kvigor om 1 år, 20 får, 14 bockar och getter, 2 svin samt 2 hästar för 27 mark. Egendomen värderades till 322 mark och 5 öre.

Sonen Olof Olsson (före 1577-) ägde gården 1582-1638. År 1599 hade han 12 tunnors utsäde, 10 kor, 1 kviga, 12 får, 4 unga får, 9 getter, 1 gammalt svin, 1 häst samt 1 sto. Olof Olsson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 häst och 5 kor. Han fiskar strömming 1604 med Nils Olsson i byn. Olof Olsson kallas Stora Olof Olsson för att skilja honom från en namne. Gården har 1609 5 spannländ åker (0,8 hektar). Olof Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1614-1618 och har en piga under några år. År 1620 beskrivs Olof Olsson som utfattig och förlamad. Mantalet var 1618-1630 på 1/3. En son till Olof Olsson kan Håkan Olofsson vara. Han hade 1620 varit knekt i 3 år och gjort 2 resor till Vaxholm. Håkan Olofsson dog 1623 i

Mitau i Kurland. Håkan Håkansson som var knekt och dog 1629 kan vara en son till Håkan Olofsson.

Olof Olssons son Anders Olsson äger hemmanet 1613 samt 1629-1632. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613. System Kerstin piga äger gården 1632 då mantalet var på 1/3. Hon gifter sig med Per Larsson som var ägare till hemmanet 1633-1634. År 1634 var mantalet på 11/32. Enligt en anteckning i 1646 års mantalslängd dog han i trettioåriga kriget. I 1634 års längd över fattiga står att landsknekten Per Larsson fanns i fiendeland. Hustrun sitter hemma i stor eländighet. Per Larsson kan vara en son till Lars Ersson på Frostkåge nr 9. Per Larsson i Frostkåge var knekt 1633-1636 och dog det sistnämnda året i Stettin.

Hustru Kerstin innehar gården 1635-1663. Mantalet var under hennes tid på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Ofta betecknas hon som fattig. År 1642 beskrivs hon som eländig och utfattig. Hon har 2 kor. Hon beskrivs 1646 som en fattig krigsänka.

Hustru Anna stod för gården i 1640 års tiondelängd. Hon kan vara änka efter Olof Olsson. Anna piga stod för hemmanet på 1648 års karta samt i tiondelängderna 1646 och 1649. Hon kan vara en dotter till Per Larsson och Kerstin. Per Anundsson stod för hemmanet i tiondelängderna 1647-1648. Annas bror Johan Persson ägde hemmanet 1665-1668.

Bäck nr 8. Bäckån

Per Östensson var bonde på gården 1539-1561. År 1543 hade han 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 7 lass äng. På gården fanns 10 kor 1553. Gården var 1559 på 4 markland och 5 öresland.

Sonen Per Persson var knekt 1562. Brodern Östen Persson var ägare till hemmanet 1562-1597. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 1 skålpund och 5 mark koppar, 5 kor, 1 kviga om 2 år, 4 får, 9 getter, 1 svin samt 1 sto för 6 mark. Egendomen värderades till 85 mark och 5 öre.

Sonen Jon Östensson ägde gården 1598-1625. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 7 kor, 2 kvigor, 10 får, 4 unga får, 4 risbitar, 8 getter samt 1 sto. Jon Östensson hade 1601 2 tunnors utsäde, 1 sto och 5 kor. Gården var 1609 på 5½ spannländ åker (0,9 hektar). Jon Östensson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1613-1620 på 3/8.

Sonen Östen Jonsson var knekt 1621-1629. Han dog 1629 i Elbing. Brodern Hans Jonsson ägde hemmanet 1624-1634. Under hans tid var mantalet på 3/8. År 1631 betecknas Hans Jonsson som förlamad. Hustru Britta står för hemmanet 1635 samt 1638-1639. Mantalet är 1635 på 3/8. Britta betecknas 1638 som utfattig och eländig. Hon har en ko och kallas knektänka.

Sonen Lars Hansson äger hemmanet i 1636 års tiondelängd. Han är knekt 1644. Brodern Per Hansson (-1697) äger hemmanet 1638-1674. Under hans tid är mantalet på 3/8 och skatten är 1645 på 3 tunnor. År 1642 kallas Per Hansson för fattig nybyggare. Han har 3 kor. En tredje bror är Jon Hansson som är knekt 1642-1650. Han gick ut för sin bror Per Hansson. Jon Hansson är bergsknekt och tjänstgör vid Piteå silververk.

Bäck nr 9. Bäckån

Hans Östensson var bonde på gården 1539-1560 samt 1565-1571. År 1543 hade han 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 7 lass äng. På sommaringet 1539 fick han böta 4 mark för ett köttår. På gården fanns 9 kor 1553. Hustru Sigrid ägde gården 1559-1564 samt 1570-

1577. Gården var 1559 på 3 markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade hustru Sigrid 1 ko, 4 får samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 20 mark.

Jon Persson ägde gården 1579 samt 1583-1597. År 1579 var han husman. På vintertinget 1584 fick han böta 4 mark för ett slag som gav en blånad.

Sonen Per Jonsson var ägare till hemmanet 1593-1627. År 1599 hade han 6 tunnors utsäde, 5 kor, 8 får, 4 unga får, 4 risbitar, 8 getter samt 1 sto. Per Jonsson hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 3 kor. Per Jonsson var knekt 1605-1606. Gården hade 1609 4 spannländ åker (0,6 hektar). Per Jonsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Mantalet var 1613-1620 på ¼.

Olof Matsson ägde gården 1627-1635. Mantalet var 1628-1632 på 1/3 och 1635 var det på 11/32. Olof Matsson blev knekt 1636 och han var lejd av Peder Larsson i Böle. Han dog i Preussen samma år. Hustru Karin innehade hemmanet 1637-1650. Under hennes tid var mantalet på 11/32 och skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skäl. Karin betecknas ofta som fattig knektänka. År 1642 hade hon en ko. Sonen Olof Olofsson ägde gården 1652-1663.

Bäck nr 10. Daglösten

Lasse Nilsson var bonde på gården 1539. Sonen Jon Larsson var ägare till hemmanet 1543-1551. År 1543 hade han 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 4 lass äng. Hustru Sigrid ägde gården 1553-1558. Hon hade 1553 2 kor. Hon verkar även äga gården 1565-1571.

Erik Larsson som troligen var en bror till Jon Larsson ägde gården 1558-1565 samt 1570-1598. Gården var 1559 på 3½ markland och 3 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Erik Larsson 1 lod och 3 kvintiner silver, 3 mark koppar, 6 kor, 3 kvigor om 1 år, 5 får, 10 bockar och getter, 1 svin samt 1 häst för 6 mark och 2 öre. Egendomen värderades till 104 mark och 4 öre.

Olof Persson innehade hemmanet 1595-1601. Han hade 1601 1½ tunnans utsäde, 1 sto och 4 kor. Sonen Lilla Olof Olsson (före 1577-) var ägare till hemmanet 1599 samt 1601-1641. År 1599 hade han 8 tunnors utsäde, 7 kor, 1 kviga, 14 får, 4 unga får, 5 risbitar, 8 getter samt 1 sto. Gården var 1609 på 4 spannländ och 1 skälsländ åker (0,7 hektar) samt 3½ spannländ i linda (0,6 hektar). Olof Olsson har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 står i en restlängd till Älvsborgs lösen att Olof Olsson var utfattig och ligger "sjukligen" på sängen. Han hade en ko. Mantalet var 1619-1620 på 3/8 och 1628-1635 på ¼. År 1637 betecknas Olof Olsson som förklarad eller varande över 60 år.

Sonen Sven Olsson (-1678) var ägare till gården 1639-1678. Under hans tid var mantalet på ¼ och skatten var 1645 på 2 tunnor. Åren 1658-1669 var Sven Olsson bergsknekt och han tjänstgjorde vid Luleå silververk i Kvikkjokk. Sven Olsson hade soldatnamnet Bäck. Brodern Olof Olsson var bergsknekt från 1640. Han hade gått ut för sin brors hemman. Han hade tjänstgjort redan 1637 vid Piteå silververk.

Bomärke 1637.

Olof Olsson som hade soldatnamnet Bäck tjänstgjorde 1661 vid Luleå silververk i Kvikkjokk. En tredje bror kan Jöns Olsson vara. Han blev utskriven till knekt 1643 för Peder Andersson i byn. Jakob Olsson kan vara en fjärde bror. Han blev utskriven 1643 för Peder Andersson i byn. Han dog 1645 vid Borgsjö skans i Medelpad.

Bäck nr 11. Vallen. Daglösten

Per Jonsson var bonde på gården 1539-1564. År 1543 hade han 5½ spannländ åker (0,9 hektar) samt 10 lass äng. På gården fanns 1553 8 kor. Samma år jagade Per Jonsson säl med Lasse Tomasson i byn. År 1556 jagar han med Olof Ersson. De hade en båt och 8 nät. Fångsten blev 2 sälar. Per Jonsson var nämndeman 1547-1564. Gården var 1559 på 5 markland och 2 öresland.

Sonen Olof Persson var ägare till hemmanet 1565-1612. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 2 skålpund och 5 mark koppar, 7 kor, 2 stutar om 2 år, 1 kviga om 1 år, 5 får, 5 getter, 2 svin samt 1 häst för 5 mark. Egendomen värderades till 113 mark och 1 öre. År 1601 hade Stora Olof Persson 4 tunnors utsäde, 1 sto och 4 kor. Gården hade 1609 5½ spannländ åker (0,9 hektar).

Sonen Per Olsson stod för hemmanet 1599. Han var köpman vid detta tillfälle. Brodern Erik Olsson ägde gården 1610-1647. Han kallas även för Stora Erik Olsson. Han har betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. År 1620 betecknas Erik Olsson som utfattig. Ibland kallas han för Erik Olsson i Vallen. Något år anges bostadsorten som Daglösten. Mantalet var 1613-1632 på 1/3, 1635 på 5/16 och 1639-1642 på 11/32. Skatten var 1645 på 2 tunnor och 6 skål. Erik Olsson var postbonde 1642-1647.

Brodern Lars Olofsson i Daglösten var knekt 1622. Erik Olssons son Olof Eriksson fanns på gården 1621-1623. Han var knekt 1623-1624 samt 1633-1638. Olof Eriksson hade varit sjuk i Preussen 1631. Han fanns i Greifswald 1638. Brodern Moses Eriksson ägde hemmanet 1639 samt 1648-1668. År 1639 var han postbonde i Vallen. Samma år hade han som dräng Sven Larsson i Bäck. Mantalet var 1650 på 11/32. Lars Hansson var¹ 1640 postbonde i Daglösten.

Bäck a

Olof Villesson Finne var bonde på gården 1539-1546. År 1543 hade han 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 7 lass äng. Möjligen är han identisk med en person med detta namn som 1543-1554 finns i Uttersjön i Lövångers socken. Åren 1555-1581 finns han i Önnesmark i Lövångers socken. (Uppgift från Kenneth Sundbom, Skellefteå). Brodern Per Villesson var ägare till hemmanet 1547-1592 samt 1594-1595. Hans namn skrivs ibland Vibbesson, Villemsson, Vialmsson, Vilnesson, Vilhelmsson, Vilkelsson, Vilhesson, Welchesson, Wilchesson. År 1553 hade han 7 kor. Gården var 1559 på 3½ markland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Per Villesson 1 skålpund koppar, 6 kor, 1 kviga om 2 år, 3 kvigor om 1 år, 8 får, 5 getter samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 98 mark och 6 öre. Hustru Abluna (Abbelun) äger gården 1593. Senare försvinner spåren efter hemmanet och det har lagts ner.

Bäck b

Anders Nilsson var bonde på gården 1539-1546. Möjligen kan han vara sonson till den Anders Nilsson i Bäck som var nämndeman år 1500. År 1543 hade Anders Nilsson 4½ spannländ åker (0,7 hektar) samt 8 lass äng. Sonen Nils Andersson var ägare till hemmanet 1551-1598. Enligt Johannes Bureus var han gift med Britta Jonsdotter som var en dotter till Jon Andersson Smed och Karin Olofsdotter i Frostkåge. Makarna hade dottern Barbro som var gift med Erik Jonsson i Bäck. På gården fanns 1553 5 kor. Gården var 1559 på 3

markland och 7 öresland. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Nils Andersson 1 skålpund koppar, 6 kor, 2 kvigor om 1 år, 10 får samt 1 häst för 10 mark. Egendomen värderades till 92½ mark.

Nils Jonsson var ägare till hemmanet 1599-1603. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 6 får, 3 unga får samt 1 häst. Nils Jonsson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor.

Anders Ivarsson ägde gården 1605-1610. Han var en son till Ivar Olsson på Bäck nr 2. I mantalslängden för 1605 står Anders Arvidsson som ägare till hemmanet. Troligen är Arvidsson en felskrivning för Ivarsson. Gården var 1609 på 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt en spannländ i linda (0,2 hektar). Anders Ivarsson flyttar till Burvik nr 8 som han äger 1609-1628. Hemmanet i Bäck upphör efter 1610.

Enligt uppgifter vid roteringen 1695 går jorden över till Burvik nr 8 genom arv. Jorden i Bäck uppgick till 1 tunnland. Röken hade officiellt blivit avhyst 1642.

Bäck c

Olof Öndesson var bonde på gården 1539-1552. År 1543 hade han 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 5 lass äng. Sonen Önde Olsson ägde gården 1553-1582. Han hade 1553 8 kor. Samma år jagade Önde Olsson säl med Olof Olsson i byn. År 1556 jagade han med Olof Jonsson och de hade en båt och 7 nät. Fångsten uppgick till 7 sälar. Önde Olsson jagade 1557 med Olof Olsson och Nils Tomasson. År 1558 fångade Önde Olsson, Tomas Nilsson, Olof Olsson och Per Larsson säl. De hade en båt och 8 nät. Fångsten uppgick till en säl. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade Önde Olsson 1 skålpund koppar, 4 kor, 1 kviga om 2 år, 7 får samt 1 häst för 6 mark. Egendomen värderades till 68 mark och 6 öre.

Ingeborg änka var ägare till hemmanet 1583-1585. Sonen Lasse Öndesson ägde gården 1585-1588 samt 1591-1597. Hans Ersson var ägare till gården 1599-1604. År 1599 hade han 5 tunnors utsäde, 6 kor, 1 kviga, 5 får, 2 unga får samt 1 sto. Hans Ersson hade 1601 1 tunnans utsäde, 1 sto och 2 kor.

Moses Ersson som kan vara en bror till Hans Ersson ägde hemmanet 1605-1612. År 1605 betecknas han som husarm och sjuklig. Gården hade 1609 3 spannländ åker (0,5 hektar) samt 1 spannländ i linda (0,2 hektar). År 1616 är gården öde och ingen har kunnat lägga Älvsborgs lösen. Mantalet var 1617 på 1/5. Efter detta år försvinner spåren efter hemmanet. Sannolikt läggs det som utjord under några andra byar. År 1724 har Daglösten nr 1 och 3 mark i Bäck liksom Hökmark nr 11, Kåsböle nr 1 och Risböle nr 1. Alla dessa hemman ligger inom Lövängers socken.

Bäck d

Per Jönsson var bonde på gården 1543-1565. År 1543 hade han 3½ spannländ åker (0,6 hektar) samt 5 lass äng. På gården fanns 7 kor 1553. Gården var 1559 på 3 markland och 7½ öresland. Hustru Karin ägde hemmanet 1565-1570.

Sonen Björn Persson var ägare till gården 1571-1574. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han ½ skålpund koppar, 3 kor samt 1 sto för 5 mark. Egendomen värderades till 38 mark och 6 öre. Brodern Jöns Persson ägde hemmanet 1575-1593. På sommaringet 1576 fick han böta 6 mark för att han tillfogat sin grannhustrus ägor skada. Hustrun var sannolikt gift med Olof Jonsson eftersom hon fick böta för ett slag. Hustru Cecilia innehade gården 1594-1595.

Sonen Per Jönsson var ägare till hemmanet 1593 samt 1599-1627 och dessutom 1637. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 5 kor, 1 kviga, 7 får och 3 unga får. Per Jönsson hade 1601

1 tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Gården hade 1609 2 spannländ åker (0,3 hektar) samt 1 spannländ i lunda (0,2 hektar). Per Jönsson har lagt Älvsborgs lösen 1613 men inte de övriga åren. År 1620 betecknas Per Jönsson som utfattig, krympling och tiggare. Han har ingen ko. Mantalet var 1613-1620 på ¼.

Sonen Olof Persson ägde gården 1626-1627 samt 1629. Han var knekt 1629 och dog samma år i Marienburg i Preussen. Hustru Elin ägde gården 1628 samt 1630. Under hennes tid var mantalet på 1/4. Olof Perssons syster Karin piga innehade hemmanet 1631, 1635 samt 1638-1640. Hon betecknas ofta som fattig. År 1638 sägs att fadern var en utgammal krympling. Karin hade en ko. Jon Andersson finns 1640 som ägare till gården. Sannolikt har han gift sig med Karin. Hustru Karin var ägare till hemmanet 1642. Mantalet var då på 11/64.

En bror till Olof Persson och Karin var sannolikt Jon Persson. Han var knekt 1623 och dog samma år i Mitau i Kurland. Han kan vara far till den Peder Jonsson som äger hemmanet i röklängden från 1640. Knektänkan Anna ägde gården 1641-1644. Under hennes tid var skatten på 1 tunna och 3 skäl. År 1641 betecknas Anna som fattig och hon har en ko.

Vid roteringen 1695 framkom att Per Jakobsson på Burvik nr 2 hade 2 tunnland från hemmanet Per Jöns i Bäck. Jorden hade för många år sedan genom arv kommit till hemmanet i Burvik. Per Jöns avhystes 1642.

Bäck e

Hemmanet uppstår 1587 och det är svårt att säga om det är en nyodling eller delning av ett annat hemman. Möjligen kan hemmanet nr 7 ha delats för hemmanet går tillbaka från 12 spannländ år 1543 till 5 spannländ 1609. Jon Jonsson var ägare till gården 1587-1589. Sigrid änka ägde gården 1590. Tomas Andersson innehade hemmanet 1591-1592. Sedan äger hustru Cecilia gården 1593-1595. Erik Olsson står för gården 1596, Erik Jonsson 1597 och Erik Larsson 1598. Sedan är Tomas Andersson ägare till gården 1599-1604. År 1599 hade han 3 tunnors utsäde, 4 kor, 10 får samt 1 sto. Tomas Andersson hade 1601 1 tunnas utsäde, 1 sto och 2 kor. Olof Elofsson som troligen kommer från Ursviken äger gården 1605-1610. Gården har 1607 4 spannländ åker (0,6 hektar) samt 2 skälsland i lunda (0,1 hektar). Olof Elofsson ägde Burvik nr 1 1604-1605.

Per Östensson ägde gården 1609-1618. Han har inte betalat Älvsborgs lösen 1613-1618. Gården betecknas som öde 1614-1615. Sedan försvinner spåren efter hemmanet. Möjligen hamnar jorden som utjord under hemmanen nr 2 och 4 i Daglösten inom Lövångers socken. Dessa hemman hade utjord i Bäck och Erik Jonsson som var måg till Nils Andersson på Bäck b bodde i Daglösten.

Bäck övriga

År 1500 var Anders Nilsson i Bäck nämndeman. Håkan Andersson var knekt 1613-1618. Han hade varit på krigståg alla åren. Han är sannolikt identisk med den Håkan som 1626 är korpral i byn och som hade en ko. Åren 1614-1615 betalade Nils Jakobsson och Hustru Ingeborg tionde. Det är oklart på vilka hemman de bodde. Hans Eskilsson från Klutmark fanns 1628 i byn i samband med upprättande av roterings- och utskrivningslängden. Han blev där betecknad som lösdrivare och uttagen till knekt. År 1630 var Hindrick Jakobsson knekt i byn. Moses Clemetsson var knekt 1640-1644. Han var lejd av Jon Eriksson i byn. År 1643 står det att han hade gått ut för Lars Olsson i Kusmark. Anders Mårtensson var knekt 1650.

PRÄSTBORDET

I beskrivningen till 1642 års karta står att till Prästbordet finns god husbehovsskog, mulbete och fiske. Åkern består av sandjord och ängen är hårdvallsäng. Förutom prästen har kaplanerna, färjekarlen och smeden åkrar. Kyrkstaden finns utmärkt runt svackan öster om kyrkan. På Brännan har smeden sin gård. År 1648 sägs i beskrivningen till kartan att Prästbordet har god lägenhet till mulbete men ingen timmerskog. Men däremot har man skog till ved och gårdsgårdar. Fisket är inte så gott. Jorden består av sandjord. Smedens gård ägs nu av komministern Anders Grubb. Klockaren har åker öster om kyrkan. Nordöst om kyrkan finns en komministergård.

Arealen var 1648 8,8 hektar och 1700 var den på 9,8 hektar. I hjälpskattelängden från 1553 står att Andreas Olais avel var 10 pundland, dvs 80 spannländ eller 12,8 hektar. Samma år hade Andreas Olai 40 lass äng och 40 kor. Han torde ha varit synnerligen välbärgad. Prästbordet hade dessutom 25 lass äng i utängar. Det är ovisst hur skillnaden i åkerareal mellan 1553 och 1648 ska förklaras. Sannolikt har Prästbordets areal gått kraftigt tillbaka. Ett stöd för detta kan vara att Andreas Olai hade 40 kor 1553 medan efterträdaren herr Erik endast hade 16 kor 1571. Möjligen hade reformationen förminskat Prästbordets areal. Litteratur: Fellström, K. A.: *Från kyrkbacken : historiska anteckningar från skelleftebygden*, Skellefteå 1950, 302 s.; *Prästbordet: studiecirkelrapport, kulturlandskapet i skelleftebygden*, Studieförbundet Vuxenskolan, Skellefteå 1983, 151 s. ill.

Kyrkoherdar

Herr Anders var kyrkoherde 1499-1509. Han ägde Storkåge nr 4 1500-1506. Med sin filla Gölug från Hälsingland hade han dottern Malin som var gift med Anders Jakobsson från Bureå. Herr Laurentius var kyrkoherde 1512. Han var sannolikt från Rogsta socken i Hälsingland.

Johan Petri var kyrkoherde 1512-1530. Han arrenderar tillsammans med Olof Clemetsson kronofisket Bomansforsen vid Krångfors. Herr Björn tjänstgjorde 1530-1541. Enligt Johannes Bureus var en dotter till honom gift med Anders Mosesson i Bureå. Anders Mosesson var en bror till Karl Mosesson på Bureå nr 8.

Ericus Svenonis Hjort var kyrkoherde 1541-1544. Sedan blev han biskop i Skara. Andreas Olai tjänstgjorde som kyrkoherde 1544-1569. Han ägde hemmanet nr 1 i Storkåge. Hans bror Nils gav pengar till kyrkan i Skellefteå 1549. År 1553 hade Andreas Olai som kyrko-

herde 40 kor, 40 lass äng och 80 spannland åker (12,8 hektar). Dessutom hade han 25 lass utäng. I älven hade Andreas Olai en laxnot. Erik Laurentii var kyrkoherde 1569-1584. Vid Älvsborgs lösen 1571 hade han 4 guldringar varav 2 guldringar var om 4 ungerska gyllen och 2 om 3 renska gyllen, 2 stycken om 16 mark av kunglig majestäts gyllen, 60 lod silver, 100 mark i pengar, ½ skålpund tenn, 1 skålpund koppar, 16 kor, 10 kvigor om 1 år, 20 getter, 16 får, 8 svin, 4 hästar för 70 mark samt 2 ston för 20 mark. Egendomen värderades till 748 mark. Erik Laurentii ägde hemmanet nr 7 i Bergsbyn 1575-1584. Hemmanet låg på Bergsholmen. Erik Laurentiis hustru hette 1594 "Wendilla".

Gerhard Jonae var kyrkoherde 1584-1623. Hans svenska namn var Gert Jonsson vilket han undertecknar brev med. Gert Jonsson var same och från Ume lappmark. Möjligen kan han komma från trakten av Giertsjaure i Sorsele med tanke på hans förnamn. Hans son Johan tog sig namnet Graan som möjligen kan komma av Grans sameby. Gert Jonsson var uppfostrad hos en kyrkoherde i Piteå. Han ägde Innerursviken nr 3 1590-1606. Från 1610 ägde han en gård på Granden väster om Stackgrönan. Se Ursviken c. Åren 1618-1623 ägde Gerhard Jonae Lund nr 4 och vid samma tid delar av Frostkåge f. På vintertinget 1602 uppbjöd Gert Jonsson för första gången en äng söder om Viknäset i Innervik som han hade köpt av Jöns Jonsson i Innervik. År 1607 hade Olof Andersson i Tåme och Per Tomasson rekviderat 1 häst av Herr Gert som var värd 13 daler. Herr Gert fick spannmål i stället. Hans hustru Britta Andersdotter Grubb ägde Lund nr 4 1623-1635. Sonen Gerhardus Gerhardi som var komminister 1623-1639 bodde på gården.

Nicolaus Martini var kyrkoherde 1625-1650. Han var första gången gift med Karin som var en dotter till Gerhard Jonae. Nicolaus Martini äger Lund nr 4 1638-1650. Från 1637 äger han ett hemman i Stämmingsgården som han slår ihop med Lund nr 4. Se Stämmingsgården a. Nicolaus Martinis andra hustru Malin Plantina äger Lund nr 4 1651-1660. År 1648 hade kyrkoherden 4 drängar och 10 pigor.

Förste komministrar

Johannes Nikolai var komminister 1522-1531. Sedan blev han kyrkoherde i Bygdeå. Johannes Nikolai var gift med en kvinna från Ostvik - Östanbäck. Se Östanbäck nr 15. Andreas Olavi var komminister 1531-1540. Sedan blev han kyrkoherde i socknen.

Michael Laurentii var komminister 1593-1606. Han blev kyrkoherde i Burträsk 1606. År 1606 fick Herman Olofsson i Ursviken böta för att han hade brukat okvädingsord mot herr Mikels hustru Karin. Jonas Vernici tjänstgjorde som komminister 1613-1615. Sedan blev han kyrkoherde i Hagby.

Michael Erici var komminister 1616-1646. Han var gift med Anna som sannolikt var en dotter till Olof Olsson på Degerbyn nr 5. Michael Erici var bosatt på Storkåge nr 1 1629-1646. Gården var sannolikt hustruns arv. Hustru Anna ägde gården 1646-1648. Michael Erici ägde dessutom en del av svärfaderns hemman i Degerbyn 1622-1631. En dotter till Michael Erici och Anna var förlovad med en köpsven i Piteå, Johan Andersson. Han övergav henne sedan.

Andreas Marci Grubb var komminister 1647-1650. Han var en son till andre komministern Marcus Andrae Grubb. Andreas Marci byggde en egen bostad på Brännan. Han finns i mantalslängderna 1648-1650. Gården fanns 1648 på Brännabacken och tycks ha varit samma gård som smeden ägde 1642.

Andre komministrar

Herr Lars var komminister 1544. Nicolaus Jonae var komminister 1593. Dottern Margareta blev gift med förste komministern Jonas Vernici. Nicolaus Jonae blev troligen kyrkoherde i Hagby och Ramsta 1612. Christopherus Olai Gestricius tjänstgjorde som komminister 1605-1613. Det sistnämnda året blev han kyrkoherde i Lövånger.

Marcus Andrae Grubb var komminister 1612-1615. Hans son Andreas Marci Grubb blev sedan förste komminister i socknen. Herr Andreas tjänstgjorde som komminister 1617-1618. Johannes Joh. Hossius var komminister 1620-1623. Hossius som var född i Ångermanland blev kyrkoherde i Piteå.

Gerhardus Gerhardi var komminister 1623-1639. Han var född ca 1600 och blev student 1618. Gerhardus Gerhardi som var en son till kyrkoherden Gerhard Jonae dog 1639. Han bodde på föräldrarnas gård Lund nr 4. Jacobus Olavi Hernodius var komminister 1639-1640. Han blev sedan sinnessjuk och dog 1645. Hernodius var gift med Britta Johansdotter som var en dotter till kyrkoherden Johan Simplicius i Säbro. Olof Wallenius var komminister 1640. Wallenius som var från Hälsingland dog samma år.

Petrus Laurentii Scrutarius var komminister 1642-1685. Han var född i Ångermanland och blev student i Uppsala 1630. Scrutarius var gift med en dotter till Olof Olsson på Degerbyn nr 5. Han fanns i tiondelängden i Degerbyn 1647-1648. Petrus Scrutarius finns i mantalslängderna på Prästbordet 1642-1650. Sedan bor Scrutarius i Storkåge och sannolikt på Storkåge nr 1. Han dog 1685. Petrus Scrutarius hade 1648 en gård nordöst om kyrkan på Prästbordet.

Klockare

Olof Persson som var en son till Per Olsson på Ostvik nr 10 hade enligt Johannes Bureus tillnamnet klockare. Därför är det sannolikt att han var klockare. Han kan ha tjänstgjort i slutet av 1500-talet. Jon Jakobsson från Ersmark nr 5 var klockare 1597. Han stal detta år 13 lod silver samt 12 daler i pengar och rymde till Stockholm. Där blev han gripen och ställd inför domstol. Olof Larsson från Storkåge var med och företrädde socknen. Han bad för Jon Jakobssons liv. Jakob Klockare var klockare 1605 då han hade 1 häst som var värd 12 daler. Lars Klockare i Lund nämns i kyrkräkenskaperna 1613. Han är sannolikt identisk med den Lars Jakobsson som finns på Lund nr 1 1606-1612. Åren 1627 och 1632 får han böta för "otidigt dryckesmål". Lars Jakobsson blir sedan soldat och flyttar till Hjoggböle nr 4. Lars Jakobsson slutar som fänrik. Klockaren Erland Andersson bodde i kyrkstaden 1627-1648. År 1629 hade han ett föl och en kviga. Erland Andersson kan vara identisk med den person med detta namn som var en son till Anders Eriksson på Ostvik nr 4. Erland Anderssons son Anders Erlandsson (1611-) bodde i kyrkstaden och var klockare 1637-1665. År 1640 var han dräng hos pastorn.

Klockaren har 1648 en åker ett stycke öster om kyrkan.

Kyrkstaden

Beteckningen "staden" kan syfta på kyrkstaden eller på kyrkplatsen. Från slutet av 1620-talet står vissa personer som boende i staden i kyrkräkenskaperna. I boskapslängderna står att de bor i böndernas hus på kyrkobordet, dvs. i kyrkstaden. År 1579 var Jon skomakare, Jakob Nilsson och Lasse Persson husmän i staden. Lasse Persson nämns 1590 i kyrkoräkenskaperna. År 1591 gav han pengar till kyrkan efter sin bror. Köpmannen Olof Nilsson från Burträsk bodde i staden 1586. Sedan köpte han hemmanet nr 8 i Hedensbyn. Fogdetjänaren Nils Larsson fanns i staden 1595. Hustru Lisbet fanns i staden 1609 då hon gav 1 mark till kyrkan.

Per Albrektsson bodde i staden 1623-1629. Albrektsson som var knekt var korpral från 1624. År 1627 hade han en ko och en gammal get. Från 1613 hade Albrektsson varit soldat på Sunnanå. Med tanke på namnet kan han vara en son till Albrekt Olsson på Myckle nr 3. Per Albrektssons änka Kerstin fanns i kyrkstaden 1635. År 1624 fanns knekten Per Persson från Ragvaldstråk nr 2 i staden. Han dog 1629.

Knekten Anders Månsson fanns i staden 1627 då han hade en ko. Hans änka Anna fanns här 1635-1636. Färjekarlen Olof Persson bodde i staden 1627-1650. År 1635 hade han en ko. Anders Olsson fanns i staden 1627-1629. Hans hustru gav 1632 pengar efter honom till kyrkan.

Knektarna Jöns Andersson, Lars Mårtensson och Jon Jakobsson fanns i staden 1627. De hade vardera en ko. Jon Jakobsson var från Kågeträsk nr 3 och fanns i Stämninggården 1627. Han lever 1630 men 1632 ger hustru Margareta pengar till kyrkan efter mannen Jon Jakobsson. Måns Nilsson fanns i staden 1627-1635. Det sistnämnda året hade han 1 ko, 1 gammal get och ett gammalt får. Jakob Nilsson bodde i staden 1627-1629. År 1629 blev han knekt för Gärdsmark och han dog samma år i Marienburg i Preussen. Hans hustru Margareta gav pengar efter honom till kyrkan 1632.

Knekten Nils Andersson fanns i Kyrkobyn 1629. Samma år fanns här Lussi i Forsen, Anders Nilsson, Clemet Östensson i Klutmark och Tomas' Dårdi. Tomas Dårdi finns här även 1646-1648. Jon Jonsson fanns i staden 1629. Han hade en ko. Hindrick Svensson Smed finns i staden 1629-1632. Han kom sannolikt från Stämninggården c. Senare tar han upp Stämninggården nr 4.

Abraham Staffansson som ägde Innerursviken nr 3 1612-1633 redovisas under staden 1629. Han hade då 1 häst, 1 sto, 2 stutar, 1 tjur, 16 kor, 2 kvigor, 3 gamla getter, 3 unga getter, 4 gamla får, 4 unga får, 2 gamla svin och 2 unga svin. Abraham Staffansson hade tidigare varit landsfogde. Nils Nilsson fanns i staden 1642-1647. Han var sockenskrivare 1645 och länsman 1644 samt 1646-1647. Nils Nilsson flyttade sedan tillbaka till Morön nr 2 varifrån han troligen kom. Arvid Andersson från Morön nr 2 finns i staden 1647. Han fanns i Morön 1645-1646.

Knekten Anders Hansson fanns i staden 1633-1638. Han blev knekt för Östanbäck 1633. År 1635 var han sjuk i Preussen. Anders Hansson var 1638 i Greifswald och var då sjuk. Anders Hansson kom troligen från Storkåge nr 17. Hans Andersson finns i staden 1635 samt 1642-1646 och dessutom 1650. År 1643 kallas han Gammel-Hans.

I staden finns 1633 Johan Hansson, Moses Olofsson och Olof Olofsson. Olof Olofsson blir knekt 1644. Han byter med Anders Jonsson i Drängsmark. Hindrick Finne finns i staden 1636 och 1642-1650. År 1636 hade han en ko och en kviga.

Elisabet piga finns här 1642 och 1644-1645. Bengts Kerstin bor i staden 1642, 1644-1646 samt 1649. Hustru Sara från Medle finns i staden 1647-1650. År 1650 kallas hon "melessahra". Hustru Britta bor 1645 i kyrkstaden. Ingeborg piga finns här 1646-1648. Getings-Kerstin (gietings Kerstin, gättingh Kirstin) bor i staden 1647-1648 samt 1650. Tomas Pålssons hustru finns i staden 1648. Anna piga bor i staden 1646. Åren 1647-1648 kallas hon för hustru Anna. En annan Anna fanns i staden 1636. Hon hade då en ko och en kviga. Abraham Kocks hustru bodde i staden 1648 liksom Per Skottes hustru. Deras män var knektar. Abraham Andersson Kock bodde på Gummark nr 4 och tjänstgjorde som bergsknekt i Nasafjäll och Kvikkjokk.

Nils Jakobsson bodde i staden 1629. Nils Jonsson från Ostvik nr 5 var prästknekt 1634 och kan ha bott här. Han dog den 11 augusti 1637. Zackarias Kettilsson var prästknekt 1643-1644. Han hade gått ut för Nicolaus Martini. År 1640 var Zackarias Kettilsson dräng hos pastorn. Moses Jonsson bodde i staden 1646 och 1648. Olof Larsson var knekt 1629 och dog samma år i Ränder. En annan Olof Larsson bodde i staden 1632-1635. År 1633 betalade kyrkan till Olof Larssons hustru för 6½ kanna vin.

Jon Svensson bodde på Ängat 1637. Han gav då pengar till kyrkan efter hustrun. Jon Svensson kom sannolikt från Sunnanå nr 4. Hustru Elin i staden gav 1631 1 daler till kyrkan efter mannen.

Kyrkoherdens drängar

Pål Larsson som 1549 var dräng till prästen var köpman samma år. År 1553 fick Herr Anders dräng böta till biskopen 1 mark för lönskaläge. En annan dräng fick vid samma tillfälle böta 3 mark till biskopen för blodskam. År 1554 fick Erik Kelsson i prästgården böta 8 öre till biskopen för lönskaläge. På vintertinget 1557 fick Herr Anders dräng Tomas böta 1 mark för lönskaläge. På 1560 års sommaring fick Per Nilsson som var prästens dräng böta 5 mark för mökränkning.

År 1577 är pastorns drängar Anders Märksson, Per Påvelsson, Nils Larsson, Anders Tomasson och Jakob Finne. Jakob Finne finns här även 1589. Möjligen är han identisk med den Jakob Nilsson som

1579 var husman på Kyrkobordet. Nils Larsson kan vara identisk med fogdetjänaren Nils Larsson som fanns i staden 1595.

År 1589 var följande drängar till prästen: Jon Persson och Olof Larsson. Olof Larsson och Anders Jonsson var 1609 drängar till prästen.

År 1629 fanns följande drängar: Tomas Jonsson, Olof Jakobsson, Josef Finne och Anders Hansson. Anders Hansson blev sedan knekt. Följande drängar fanns 1630 och alla var undantagna från knektutskrivning på grund av det nya bergsbruket i Kågeträsk: Per Nilsson, Nils Persson, Jon Andersson, Per Andersson, Per Nilsson, Sven Christierson och Sven Hinderesson.

I roterings- och utskrivningslängderna 1631 och 1633 var följande drängar hos prästen: Märten Eriksson, Per Pålsson och Olof Olofsson. Johan Jönsson var dräng 1631. År 1637 hade kyrkoherden följande drängar: Olof Larsson (1601-), Anders Klockare (1611-), Lars Nilsson (1611-) samt Anders Andersson (1612-). Följande personer var 1639 drängar hos prästen: Anders Erlandsson, Jon Andersson (1615-), Johan Andersson (1607-) samt Anders Jakobsson (1621-). Jon Andersson var även dräng 1640.

Prästbordets utjordar

År 1543 hade kyrkoherden 4 lägdor i Stämmingsgården som uppgick till 1½ spannlund (0,3 hektar). Det berättas 1547 att jorden var skattejord som nyttjades av Prästbordet som äng eftersom man hade dåligt med denna typ av mark. Jorden uppgick till 3 markland och 5 öresland. År 1560 sägs att jorden av ålder hört till Prästbordet. Jorden uppgår 1648 till 2 tunnland men används till slätter. Marken gav 30 lass äng.

År 1553 hade Prästbordet följande utängar: Antholmen (Anteholm) i Innervik som gav 10 lass äng. Vidare Äviken som gav 6 lass, Tuvan som gav 2 lass, Smedsmyran i Frostkåge som gav 3 lass, Kågeholm i Kåge som gav 2 lass samt Stämmingsgården som gav 2 lass. Vid Antholmen fanns 1553 ett litet vonfiske där man fick abborre och mört.

Knektar utan angivande av bynamn

Erik Jonsson Stålhandske var knekt 1644-1646. Han hade bytt in sig för Anders Andersson. Jon Pedersson Dunder var knekt 1644-1646. Han var inbytt för Johan Andersson i Ersmark. Olof Nilsson Träsk var knekt 1644-1646. Han var inbytt för Johan Olsson i Kusmark. Anders Jonsson Turk var knekt 1644. Han var inbytt för en Hans. Peder Andersson Mullin var knekt 1644 och inbytt för Per Olsson i Innervik. Olof Pedersson Humbella var knekt 1644-1646. Han var inbytt för Johan Nilsson i Bergsbyn. Han dog på sjön 1646. Ambrosius Pedersson Kryss var knekt 1644. Han var inbytt för Per Jakobsson i Kåge. Olof Olsson Koddh var knekt 1644 och inbytt för Anders Jonsson i Drängsmark. Zackarias Ersson var knekt 1644 och hade gått ut för Herr Mickel. Peder Trijch och Peder Ersson var knektar 1646. Lars Andersson Tegel var knekt 1644-1648. Han hade gått ut för Mats Nilsson i Åbyn. Lars Andersson Tegel dog den 19 februari 1650.

Knektbefälens drängar

År 1631 var Anders Andersson befälsdräng. Lars Östensson (1617-) var 1637 dräng hos fänriken Zackarias Karlsson och Jon Andersson (1615-) var dräng hos föraren Johan Christierson.

Skellefteå socken övriga

Anna Pedersdotter som var änka efter Erik Nilsson hade 1614 fått i uppdrag från landsfogden Abraham Staffansson att med sin skuta föra 120 drabanter från Narva till Stockholm. Men hon hade inte fått betalt. I ett brev av den 10 augusti 1615 ber hon om betalning. (Landskapshandlingar, Västerbotten, 1615). Möjligen kan Erik Nilsson ha varit en son till Nils Hansson på Östanbäck nr 10. Nils Hansson hade enligt Bureus en son som hetter Erik Nilsson och som var köpman. Han är sannolikt inblandad i ett slagsmål på lappmarknaden i Lillpite i Piteå socken år 1604.

När Piteå blir stad 1621 blir Mats Målare från Skellefteå socken borgare i den nya staden.

Register

—A—

Aggträsket, Norsjö socken, 197, 205, 214, 216, 219, 222, 368, 374
Alderholmen, Morön, 324
Almunge, Uppland, 91
Alsen, Jämtland, 95
Annön, Krångfors, 180
Antholmen, Innervik, 367, 368, 428
Antnäs, Luleå socken, 93, 397
Anundsjö, Ångermanland, 351
Arträsket, Norsjö socken, 219, 221
Arnäs, Ångermanland, 309
Avan, 5, 7, 9, 10, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 31, 68, 105, 257, 367
Avan, Innervik, 377
avrättning, 32, 39, 43, 45, 46, 53, 164, 247, 332, 335

—B—

Backen, Burvik, 408
Baggböle, Umeå socken, 351
Baktsjaur, Arvidsjaur's socken, 192, 197, 199
Bastuträsk, 182, 200, 213, 214, 224, 226, 294
Bastuträsket, Norra, Kägedalens socken, 130
Bastuträsket, Skellefteå socken, 121, 128, 196
Bergsbyn, 85, 161, 164, 166, 190, 275, 278, 317, 319, 336, 338, 341, 343, 344, 346, 348, 349, 350, 352, 353, 354, 357, 362, 365, 367, 380, 384, 391, 392, 393, 401, 425, 428
Bergsholmen, 328, 332, 333, 340, 341, 344, 345, 346, 350, 351, 353, 363, 367, 375, 380, 393, 425
Bergssjön, Bergsbyn, 346
Bergsträsket, Jörns socken, 117, 126, 142, 146
birkarl, 32, 82, 97, 284, 285, 290, 295, 375, 395, 398, 399
Bjurlidträsket, Skellefteå socken, 153
Bjurselet, Norsjö socken, 258, 260, 261
Bjursträsket, Jörns socken, 189, 368, 371
Bjurträsket, Norsjö socken, 177, 179, 180, 250, 253
Bjurvattnet, 150, 153, 155, 156, 187, 195, 200, 218, 242
Björklinge, Uppland, 74
Björnsgården, Yttervik, 381
blodskam, 18, 229, 257, 298, 337, 378, 385, 417, 427
Blåsmark, Piteå socken, 392
Bockholmen, 316, 327, 351, 355, 359, 363, 365
Bockholmssundet, 355, 362, 365
Bodan, 48, 53, 141, 188, 212, 241, 280, 285, 293, 298, 300, 302, 303, 344, 380
Bodan, Lövångers socken, 93
Bodaträsket, Skellefteå socken, 300, 381

Bollsjaur, Malå socken, 205, 208
Bomansforsen, 180, 188
bomärke, 8, 21, 31, 33, 54, 55, 57, 64, 65, 76, 83, 86, 91, 92, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 105, 112, 113, 114, 135, 145, 147, 172, 181, 182, 183, 196, 198, 216, 229, 230, 247, 260, 261, 287, 289, 310, 311, 312, 316, 327, 338, 354, 362, 364, 365, 366, 370, 373, 375, 378, 387, 395, 398, 399, 404, 405, 411, 419
borgare, 26, 142, 295, 338, 340, 351, 364, 373, 384, 394, 397, 429
borgmästare, 340, 351
Boteå, Ångermanland, 398
Boviken, 48, 57, 68, 73, 80, 82, 105, 109, 111, 112, 113, 114, 136, 137, 138, 161, 165, 166, 171, 204, 221, 233, 234, 240, 242, 255, 318, 320, 364, 385, 394, 399
Braxträsket, Norsjö socken, 250, 254
Bredskär, 307, 368, 373, 374
Brendom, 352
Brännan, Innervik, 377
Brännan, Kusmark, 130, 134, 135
Brännan, Ostvik, 70, 74
Brännan, Prästbordet, 423, 425
Brönet, Hedensbyn, 338
Burefjärden, 389, 401, 403
Bureå, 32, 34, 67, 68, 76, 82, 85, 93, 111, 117, 130, 144, 179, 180, 181, 203, 208, 210, 232, 233, 238, 275, 287, 293, 294, 311, 312, 316, 318, 319, 320, 321, 327, 335, 343, 348, 349, 352, 365, 371, 374, 379, 380, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 403, 404, 408, 409, 412, 414, 423
Burträsk, 22, 74, 86, 102, 112, 125, 133, 165, 188, 189, 221, 239, 260, 262, 313, 316, 317, 332, 334, 364, 386, 392, 393, 396, 415, 425, 426
Burvik, 29, 75, 128, 136, 184, 372, 388, 392, 401, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 416, 421, 422
Burön, Bureå, 389
Buskön, 5, 10, 19, 24, 29
Buskösundet, 10, 104
Buträsket, Jörns socken, 35, 37, 142, 144
Bygdeträsk, Burträsk socken, 263, 267, 398
Bygdeå, 13, 82, 85, 212, 311, 389, 396, 397, 425
Byske, 24, 29, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 56, 77, 144, 145, 336
Byviken, Burvik, 401
Båtvik, Yttervik, 386
Bäck, 65, 68, 111, 166, 197, 288, 296, 362, 386, 393, 394, 395, 401, 404, 406, 409, 410, 412, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422
Bäckträsket, Bäck, 412
Bäckån, Bäck, 418
Bäckänget, Kusmark, 135
Bälinge, Uppland, 75
Böle, 9, 93, 95, 97, 99, 114, 161, 208, 210, 256, 309, 310, 312, 313, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 327, 338, 340, 341, 351, 352, 363, 365, 383, 392, 393, 395, 401, 419

—D—

Daglösten, Bäck, 415, 416, 419, 420, 421, 422

Dannemora, Uppland, 93, 229
Degerbyn, 58, 80, 92, 93, 108, 112, 124, 133, 158, 160, 161, 165, 167, 169, 171, 172, 173, 174, 175,
179, 180, 181, 182, 183, 202, 204, 219, 221, 232, 239, 401, 425, 426
Degersundet, 359
Degerträsket, Jörns socken, 51, 55, 56, 58
Degervattnet, Jörns socken, 51, 55, 56, 58
Degerön, Yttervik, 381, 383
Djupträsket, Jörns socken, 95, 189, 307
Domrödingen, Innervik, 380
dråp, 202, 262, 339, 387
Drängsmark, 5, 28, 32, 45, 46, 48, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 68, 73, 74, 91, 99, 107, 113,
133, 136, 137, 145, 174, 179, 180, 276, 300, 427, 428
Drängsmarksån, 51
döv, 187, 371, 379, 403

—E—

Enköping, Uppland, 180, 391
Enstenen, Ursviken, 359
Ensviken, Yttervik, 381
Ersmark, 29, 82, 102, 117, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 133, 135, 136, 146, 148,
150, 166, 196, 197, 233, 240, 242, 326, 336, 343, 370, 392, 399, 401, 426, 428
ester, 89, 381, 401

—F—

Fagerviken, 355, 359, 363, 365
Fagervikssundet, Yttervik, 381, 383
Falkträsket, Sunnanå, 236
Falmark, 74, 82, 107, 135, 140, 165, 179, 212, 222, 238, 241, 276, 277, 278, 279, 280, 284, 285, 286,
287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 298, 299, 334, 388, 396, 398, 417
Falmarksträsket, 280
finnar, 46, 107, 124, 127, 146, 148, 150, 151, 152, 185, 191, 194, 196, 197, 214, 216, 219, 232, 234,
339, 378, 400, 407, 409, 420, 427, 428
Finnfors, 192, 200, 227, 229, 241
Finnforsen, 188, 189
Finnträsket, Byske socken, 5, 10
Finnträsket, Jörns socken, 51, 55, 56, 58
fjärdingsman, 57, 75, 97, 137, 181, 320, 376
Flarken, Nysåtra socken, 82
Forsen, Hjoggböle, 278
Forsgårde, Bälinge, Uppland, 75
Frostkåge, 21, 22, 47, 51, 56, 59, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 74, 80, 95, 105, 111, 112, 150, 191,
232, 340, 392, 418, 420, 428
Frängsträsket, Norsjö socken, 250, 256
Furunäs, 161, 232, 350, 354, 355, 357, 358
Furuånget, Bergsbyn, 353
fäbod, 61, 63, 69, 109, 153, 205, 214, 280, 288, 320, 326, 335, 337, 353, 368
Fäbodträsket, Norsjö socken, 177, 179, 180, 222, 250, 253

Fällan, Lövångers socken, 290, 395, 397
Fällbäcken, Boviken, 109, 320, 324
Fällfors, 28, 32, 35, 41, 43, 45, 46, 48, 51, 53, 59, 127, 164, 197
Fällträsket, Jörns socken, 121, 127, 233
Fällviken, Böle, 313
Fällviken, Hedensbyn, 328
fänrik, 179, 232, 238, 276, 326, 365, 426
färjekarl, 37, 41, 426
förare, 39, 65, 98, 103, 112, 171, 221, 276, 365, 407
förridare, 407

—G—

Gagsmark, 5, 7, 8, 9, 18, 19, 24, 29, 59, 312
Gansviken, Furunäs, 355
gillestuga, 180, 233
Gissträsket, Norsjö socken, 200, 211
Gran, Tuvan, 341
Granbergsträsk., 151
Granbergsträsket, Jörns socken, 48, 151, 185, 188, 233, 300, 302
Granden, Bergsbyn, 343, 352
Granden, Storkåge, 93
Granden, Ursviken, 366, 367, 425
Gransjön, Norsjö socken, 197, 205, 214, 216, 219, 222, 368, 374
Grubban, Sunnanå, 240
Grubbe, Umeå socken, 93, 397, 398
Grubbtträsket, Burträsk socken, 222, 258, 260, 261
Grundfjärden, 401, 412
Grundträsket, Arvidsjaurs socken, 192, 197, 199
Grundträsket, Malå socken, 200, 202, 203, 204, 205, 208, 224
gruva, 9, 33, 57, 126, 183, 257, 294, 312
Grånäset, Bureå, 395
Gråsidan, 368, 373, 374
Grån, 397
guldsmed, 344
guldsmedsdräng, 344
Gumboda, Nysätra socken, 389
Gummark, 112, 150, 174, 179, 180, 227, 234, 244, 247, 248, 250, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 263, 264, 276, 303, 427
Gummarksträsket, 250
Gunsviken, Bergsbyn, 346
Gunsvikssundet, Bergsbyn, 346
gårdnamn, 99, 335, 337
Gäddträsket, Burträsk socken, 222, 258, 260, 261
gårdsgård, 257, 386, 391
Gärdsmark, 123, 239, 241, 242, 244, 245, 247, 248, 249, 250, 311, 338, 386, 427
gästgivare, 33, 39, 173, 399, 408
gästgivargård, 33
Gävle, 72, 351, 392, 399

—H—

Haljen, Kusmark, 136
Hallen, Kusmark, 136
Hallen, Storkåge, 99, 101, 107, 136, 380
Hammartorp, Södermanland, 75
Harrsjön, Bureå, 389
haxe, 104
Heden, Degerbyn, 174
Heden, Storkåge, 105, 107
Hedensbyn, 32, 38, 64, 75, 112, 126, 161, 232, 234, 249, 262, 289, 290, 326, 328, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 344, 350, 351, 353, 357, 384, 393, 401, 426
Hedträsket, Jörns socken, 153, 155, 185, 187, 189
helgdagsbrott, 187, 311, 326, 327, 385, 391, 396, 399, 411
Hemmingen, 214, 222
Hemmingsmark, Piteå socken, 389
Hiske, Umeå socken, 288, 321
Hjoggböle, 60, 81, 102, 108, 133, 140, 204, 232, 252, 255, 260, 271, 275, 276, 277, 278, 280, 295, 393, 397, 426
Hjoggböleträsket, 271
Holktjärn, Norsjö, 205
Holme, 79, 80, 83, 87
Holmsvattnet, 280, 284, 288, 292, 294, 295, 296, 298, 299, 306, 312, 343, 385, 417
hor, 14, 17, 26, 27, 45, 97, 105, 126, 137, 166, 255, 257, 263, 294, 323, 332, 335, 374, 398, 415
Horkusundet, Burvik, 403
Hornsträsket, Jörns socken, 185, 190, 346, 348
Hortlax, Piteå socken, 290
humlegård, 31, 57, 66, 332
Hälla, Yttervik, 385
Hällbacken, Yttervik, 385
Hällom, Tuvan, 344
Hällorna, Kusmark, 136
Hälsingland, 24, 33, 35, 63, 74, 92, 93, 103, 113, 172, 174, 423, 426
Hästhagen, Innervik, 368, 370, 375, 379, 396
hövitsman, 351

—I—

Innerursviken, 320, 353, 359, 362, 363, 403, 425, 427
Innervik, 179, 234, 316, 352, 357, 362, 365, 366, 367, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 384, 388, 396, 399, 400, 401, 425, 428

—J—

Jumkil, Uppland, 63, 75
Jungfruholmen, Hedensbyn, 328
jungfrukränkning, 16, 22, 56, 140, 171, 187, 195, 199, 212, 278, 284, 285, 311, 333, 349, 364, 376, 386, 391, 396
Jämtland, 95

Järle, Västmanland, 374
Järlåsa, Uppland, 34
Järvträsket, Arvidsjaurs socken, 161, 166, 304, 306
Jävre, Piteå socken, 21, 32, 93, 397
Jörnkläppen, Storkåge, 103, 106
Jörnträsket, Jörns socken, 185, 190, 346, 348

—K—

kalk, 313, 322, 324, 346, 348, 350, 352, 355, 359, 365
Kalvträsk, Burträsk socken, 167
kammarskrivare, 82
kansliskrivare, 91
kapell, 24, 26, 61, 93, 109, 229
kaplan, 13, 45, 73, 85
Karleby, Österbotten, 82, 383
Karlsholmen, Boviken, 105, 109, 114
Karsträsket, Norsjö socken, 174, 227, 250, 252, 254
Kastsundet, Burvik, 401
Kattisträsk, 74, 112, 158, 171, 184, 200, 204, 214, 216, 218, 219, 221, 222, 224, 229, 264, 276, 289, 374
Kattisträsket, Norsjö socken, 210, 250, 255
Kedträsket, Norsjö socken, 177, 179, 180, 250, 253
Kettiholmen, Hedensbyn, 328
Kinnbäck, 7, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 24, 100
Kinnbäcksnäset, 14
Klippträsket, Inre och Yttre, Norsjö socken, 212
klockare, 75, 95, 102, 122, 232, 276, 426, 428
Klockträsket, Jörns socken, 153, 155, 185, 187, 189
kloster, 74, 76, 240, 389, 398
Klosterbacken, Sunnanå, 240
Klosterholmen, Bureå, 394
Klutmark, 46, 50, 80, 124, 127, 128, 150, 155, 161, 179, 187, 188, 189, 190, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 209, 227, 238, 252, 254, 358, 422, 427
Kläppen, Norsjö, 211
komminister, 40, 92, 172, 173, 234, 364, 425, 426
Kopparnäs, Piteå socken, 417
kopparslagare, 124, 127, 166, 197
Korsören, Burvik, 401
Kositräsket, Norsjö socken, 219, 222, 242
Kroksjön, 123, 155, 241, 242, 244, 245, 257
Krokvattnet, Nysätra socken, 299
Kräkånger, Lövängers socken, 132
Kungsgropen, Prästbordet, 313
Kungsåra, Västmanland, 391
Kungsälven, Böle, 313
Kusmark, 48, 57, 58, 59, 60, 73, 75, 93, 113, 117, 121, 122, 124, 126, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 145, 234, 241, 253, 264, 276, 278, 294, 295, 300, 336, 377, 398, 422, 428
Kusträsket, Jörns socken, 35, 37, 142, 144

Kvammarn, Norsjö socken, 208, 258, 260, 264
Kvammartjärnen, Norsjö socken, 258, 261, 264
kvarn, 24, 29, 51, 70, 77, 89, 117, 165, 200, 250, 280, 291
Kvarnbacken, Storkåge, 100
Kvarnbäcken, Drängsmark, 51
Kvarnriset, Burträsk socken, 239
Kvavisträsk, 205, 212
Kvavisträsket, Norsjö socken, 212, 258, 262
kyrkoherde, 43, 69, 85, 91, 92, 93, 161, 167, 172, 233, 234, 253, 321, 338, 350, 351, 363, 366, 376,
379, 383, 384, 397, 423, 425
kyrkstaden, 101, 145, 165, 168, 216, 241, 260, 334, 363, 426, 427
kyrkvård, 65, 82, 93, 94, 102, 105, 120, 121, 140, 156, 165, 181, 189, 196, 230, 302, 304, 318, 320,
326, 336, 348
Kågeholm, Storkåge, 428
Kågeträsk, 27, 33, 37, 55, 57, 117, 134, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 155, 158, 183, 198, 222, 238,
286, 294, 307, 311, 312, 338, 363, 364, 365, 392, 393, 395, 427, 428
Kågnäset, 61, 64, 65, 89, 165, 177, 179, 180, 182, 236, 238, 239, 313, 319, 324, 327, 328, 336, 337,
338, 341, 343, 348, 352, 359, 389, 391, 398
Kåsböle, Lövängers socken, 320, 395, 408
Källbomark, 10, 12, 13, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 145, 158
köpman, 12, 21, 22, 32, 65, 67, 79, 82, 85, 93, 102, 111, 117, 130, 132, 141, 142, 172, 179, 203, 204,
239, 257, 275, 284, 285, 290, 294, 300, 311, 317, 320, 326, 334, 343, 375, 383, 389, 391, 392, 393,
395, 396, 398, 399, 408, 420, 427, 429
köttår, 10, 12, 127, 166, 196, 238, 365, 418

lakej, 319
landstingsman, 91, 172, 247, 286
Lantelsjön, Burvik, 403
lappfogde, 74, 351, 394
lappmarken, 94, 117, 150, 208, 344, 393
Lappselet, Burträsk socken, 258, 260, 261
lappskor, 343
Lappträsket, Arvidsjaur's socken, 59, 130, 136, 140
Lappvattnet, Burträsk socken, 188, 288, 332
laxfiske, 24, 35, 43, 45, 188, 353
laxgård, 24, 89, 91, 129, 316, 327, 355, 359, 362, 364, 365, 366, 383
laxnät, 385
Liden, Kattisträsk, 221
Liden, Kusmark, 135
Lidsträsket, Norra och Södra, Norsjö och Burträsk socknar, 222, 258, 260, 261
Lidträsket, Norsjö socken, 205, 210
Lill-Holmsträsket, Burträsk socken, 222
Lillkågeträsk, 46, 142, 144, 146
Lillpite, Piteå socken, 82, 429
Lillraggsjön, Norsjö socken, 219, 222, 242
Lillträsket, Bäck, 412
Lillträsket, Jörns socken, 189

Ljusvattnet, Burträsk, 112, 125, 136, 189, 199, 203, 221, 224, 260, 262, 267, 289, 359, 392
lodja, 89, 92, 233
Luleå, 21, 87, 93, 103, 179, 233, 258, 288, 340, 365, 394, 396
Luleå silververk, 40, 98, 121, 136, 139, 146, 164, 238, 317, 357, 385, 405, 419
Lund, 67, 111, 125, 127, 161, 166, 167, 173, 210, 216, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 240, 249, 257,
276, 339, 357, 364, 367, 379, 396, 425, 426
Långgrundet, 29, 35
Långnäs, 86
Långnästräsket, Jörns socken, 130, 136, 144
Långskär, Burvik, 401
Långträsk, 136, 177, 200, 202, 203, 205, 208, 211, 214, 216, 217, 218, 219, 221, 222, 224, 226, 302,
374
Långträsket, Jörns socken, 121, 127, 233
Långträsket, Norsjö socken, 250, 255
Långvattnet, Norsjö socken, 219, 221, 222
Långviken, Böle, 313
Långviken, Falmark, 280, 286, 287, 288
Långviken, Hedensbyn, 328
Långön, Yttervik, 381
Långören, Bäck, 412
Långören, Medle, 185
lägersmål, 32, 46, 181, 214, 229, 309
länsman, 26, 31, 32, 39, 91, 102, 109, 117, 165, 180, 238, 245, 247, 276, 311, 318, 320, 326, 334, 336,
343, 344, 363, 375, 383, 393, 399, 427
Lögdeå, Nordmalings socken, 233
löjtnant, 326, 331, 351, 365
lönskaläge, 37, 46, 59, 79, 80, 82, 86, 100, 128, 135, 138, 140, 144, 147, 159, 173, 183, 188, 189, 195,
208, 212, 216, 232, 239, 248, 255, 284, 285, 289, 298, 300, 309, 319, 343, 344, 375, 377, 385, 388,
391, 395, 396, 398, 404, 405, 409, 410, 416, 427
Löten, Falmark, 294
Lövänger, 31, 68, 93, 132, 257, 275, 290, 298, 309, 317, 320, 321, 335, 391, 393, 395, 396, 397, 399,
408, 415, 420, 425

—M—

Malå, 202, 203, 208, 224, 288
Malån, Malå socken, 109, 114, 205, 208, 210, 313, 318, 389, 392
Malån, Norsjö socken, 177, 179, 180, 250, 253
Medelpad, 166
Medle, 48, 65, 69, 95, 155, 161, 177, 180, 181, 182, 184, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 194, 195, 199,
227, 302, 307, 311, 348, 427
Mensträsket, Norsjö socken, 200, 202, 203, 204, 224
Mjödvattnet, Burträsk socken, 133, 260, 262
Mora, Burträsk socken, 392
mord, 147, 247, 321
Morön, 109, 125, 161, 165, 313, 316, 323, 324, 326, 327, 332, 333, 334, 343, 345, 353, 394, 401, 427
Munkäkern, Hedensbyn, 328
Myckle, 53, 95, 158, 159, 161, 167, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 184,
185, 188, 198, 210, 211, 222, 227, 233, 238, 241, 253, 293, 294, 309, 375, 392, 399, 405, 426

Myrträsket, Jörns socken, 121, 127, 233
Myrträsket, Malå socken, 245, 288
Myrträsket, Skellefteå socken, 232
Myrång, Innervik, 379
målare, 337, 429
mässan, försummelse av, 188, 257, 289, 319, 326, 327
mökränkning, 13, 18, 26, 37, 58, 79, 82, 117, 163, 166, 174, 199, 210, 218, 244, 248, 263, 287, 291,
292, 311, 321, 333, 334, 337, 374, 378, 384, 407, 415, 427

—N—

nidingsverk, 13, 106, 262, 403
Njurunda, Medelpad, 197
Njusträsket, Norsjö socken, 153
Nolbyn, Lövångers socken, 395, 396
Nora, Uppland, 383
Nora, Ångermanland, 383
Nordmaling, 233
Noret, Gummark, 230, 244, 250, 252, 253, 256
Norge, 46, 73, 74
Norrbo, Hälsingland, 91, 92, 172
Norrköping, Östergötland, 91
Norrlångträsk, 43, 45, 48, 50, 57, 113, 188, 195
Norrsjär, 328, 368, 373, 374
Norsjö, 114, 160, 179, 180, 181, 183, 187, 194, 198, 200, 202, 203, 204, 205, 208, 209, 210, 211, 212,
214, 216, 217, 218, 219, 222, 224, 235, 250, 252, 253, 255, 256, 262, 277, 300, 318, 368, 374, 392
Nysätra, 278, 299
Näset, Kattisträsk, 219

—O—

ogill bro, 21, 106, 202, 204, 238, 241, 247, 263, 285, 363, 364
okvädingsord, 8, 92, 124, 182, 238, 286, 311, 341, 344, 364, 393, 405, 408, 425
Orrby, 175
Orrträsket, Skellefteå socken, 232
Ostbäcken, Drängsmark, 51
Ostrträsket, Drängsmark, 51
Ostvik, 29, 47, 63, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 82, 84, 85, 97, 106, 141, 164, 222, 275, 289, 321,
336, 391, 398, 407, 425, 426, 427

—P—

Parsviken, Burvik, 403
Persön, Luleå socken, 21
Petikträsket, Norsjö socken, 48, 138, 185, 188, 300, 302
Piteå, 5, 21, 24, 26, 29, 33, 53, 54, 60, 76, 85, 86, 87, 89, 93, 94, 97, 102, 103, 104, 173, 179, 190, 229,
238, 260, 271, 275, 290, 292, 316, 338, 362, 363, 364, 365, 373, 384, 391, 392, 394, 397, 399, 401,
417, 425, 426, 429

Piteå silververk, 7, 9, 21, 27, 31, 39, 40, 54, 55, 57, 64, 65, 72, 80, 83, 95, 96, 103, 135, 137, 145, 147, 155, 164, 181, 191, 198, 204, 216, 247, 261, 275, 279, 286, 287, 289, 291, 294, 310, 311, 312, 317, 331, 338, 339, 348, 350, 354, 357, 358, 365, 373, 378, 383, 387, 404, 405, 411, 418, 419

Pitholm, Piteå socken, 316, 392

Pjärsörn, Norsjö socken, 214, 216, 219, 221, 234

Porsnäs, Piteå socken, 392

postbonde, 16, 33, 39, 72, 74, 148, 150, 234, 241, 311, 393, 399, 420

präst, 296, 391

Prästbordet, 24, 61, 89, 161, 165, 253, 313, 326, 341, 343, 368, 423, 426, 428

Prästholmen, Storkåge, 89

Präståkern, Innervik, 379

—R—

Raggsjön, 210

Ragvaldstråk, 212, 239, 250, 253, 254, 255, 256, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 303, 339, 381, 426

regementsskrivare, 350

renar, 32, 40, 204

Renbergsvattnet, Burträsk socken, 105, 260, 262, 267, 275

riksdagsman, 91, 117, 173, 234, 276, 351, 394

Risböle, Lövängers socken, 391

Riset, Myckle, 183

Risön, 67, 321, 328, 334, 337, 339, 340, 341, 344, 345, 351, 352, 375

Rogsta, Hälsingland, 423

Rosskär, Burvik, 401

Rumbolandet, 85

ryssja, 379

rådman, 275, 344, 386, 394

Råningen, Stämmingsgården, 163

Ränträsket, Norsjö socken, 214, 217, 218

Röbäck, Umeå socken, 398

Röjnoret, Skellefteå socken, 177, 182, 294

Rönnbäcken, 161, 302, 304, 306

Rönnskär, 5, 7, 8, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 29

—S—

Sackbäcken, Norsjö socken, 210, 271, 277

Sacklidtjärnen, Norsjö socken, 250, 252, 256

Sala gruva, 126, 257

samer, 202, 204, 208, 221, 222, 224, 226

Sandträsket, Arvidsjauris socken, 161, 166, 304, 306

sexman, 33, 57, 82, 83, 86, 91, 94, 102, 105, 139, 140, 172, 173, 179, 182, 183, 189, 196, 234, 245, 247, 276, 286, 290, 302, 310, 316, 320, 326, 327, 336, 372, 373, 375, 383, 392, 398, 399

Sikträsket, Norsjö socken, 214

Simonsgrundet, Bäck, 412

Sjulnäs, Piteå socken, 85, 102

Själevad, Ångermanland, 91

Sjöbotten, 241, 280, 284, 285, 286, 289, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 396

Sjön, Hjoggböle, 277
 Skadz grund, 19
 Skallön, Burvik, 401
 Skelleftenäset, 307, 324, 341
 Skellefteskär, 24, 26, 27, 28, 328, 368, 373, 374
 Skidträsket, Jörns socken, 189, 368, 371
 skinnare, 80
 skjutsfärd, 53, 67, 69, 113, 238, 271, 290, 332, 391
 skoggång, 7, 8
 skomakare, 38, 183, 331, 335, 336, 380, 426
 skredstång, 392, 396, 412, 417
 Skråmträsk, 99, 169, 171, 195, 200, 202, 203, 204, 210, 221, 224, 275, 317, 396
 skräddare, 27, 31, 53, 57, 82, 130, 132, 140, 141, 159, 187, 195, 241, 294, 300, 348, 398
 skuta, 32, 33, 83, 91, 93, 102, 204, 284, 294, 322, 334, 341, 343, 350, 364, 375, 383, 385, 393, 395,
 399, 408, 429
 Skutholmen, Tuvan, 344
 Skuttunge, Uppland, 63, 74
 Skåppargården, Tuvan, 345, 351
 Skäggräsket, Norsjö socken, 214, 217, 218
 Skötgrunnan, Burvik, 401
 slagsmål, 39, 124, 133, 138, 257, 311, 331, 352, 357, 375, 379, 405
 Slädbergsträsket, Arvidsjauris socken, 130, 140
 smed, 65, 68, 75, 163, 164, 165, 166, 167, 172, 195, 262, 317, 357, 371, 373, 385, 423, 427
 Smedsmyran, Frostkåge, 61, 428
 Småträsk, Västra och Östra, Jörns socken, 161, 163, 165, 304, 306
 Småträsket, Jörns socken, 98, 104, 148
 snatteri, 66, 148, 195, 244, 294, 350, 399
 Snäckhamnen, 346, 353
 sockenskrivare, 399, 427
 spetälska, 316, 353, 415
 Stabbeselet, Klutmark, 192
 Stavträsk, 21, 68, 95, 105, 117, 124, 128, 146, 148, 150, 152, 155, 196, 257
 Stavsträsket, Jörns socken, 98, 104, 148, 161, 163, 165, 304, 306
 Steningsträsket, Norsjö socken, 174, 177, 182, 214, 293
 Stensträsket, Jörns socken, 139
 Stockholm, 31, 32, 43, 74, 82, 83, 85, 91, 93, 99, 102, 111, 122, 165, 166, 173, 190, 202, 204, 233,
 247, 260, 284, 289, 294, 296, 300, 317, 322, 334, 341, 343, 350, 364, 375, 383, 391, 393, 395, 397,
 398, 399, 408, 426, 429
 Stora Skeppträsket, Malå socken, 245, 288
 Storbäcken, Drängsmark, 51
 Storgränden, Ursviken, 367
 Storgrundet, Ursviken, 359
 Storkåge, 17, 22, 31, 68, 75, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106,
 107, 114, 133, 150, 165, 169, 171, 172, 173, 180, 189, 221, 238, 247, 257, 295, 307, 310, 315, 316,
 321, 380, 386, 397, 423, 425, 426, 427
 Storragsjön, Norsjö socken, 197, 205, 214, 216, 219, 222, 368, 374
 Storträsket, Arvidsjauris socken, 192, 197, 199
 Storträsket, Jörns socken, 142, 144, 146, 307, 311
 Storträsket, Långträsk, 214

Storvattnet, Jörns socken, 129, 190
Storviken, Norsjö socken, 205, 208, 212
student, 40, 73, 111, 317, 395, 398, 426
Stämmingsgården, 43, 107, 111, 127, 139, 141, 144, 145, 146, 155, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167,
168, 181, 233, 234, 288, 304, 306, 326, 425, 427, 428
Suapetresk, Bodan, 300
Sukubyske, 24
Sunnanå, 93, 123, 140, 161, 166, 172, 179, 181, 198, 203, 204, 229, 230, 232, 233, 236, 238, 239, 240,
241, 242, 248, 249, 288, 294, 298, 300, 343, 351, 355, 365, 401, 426, 427
Svanselet, Norsjö socken, 177, 179, 180, 250, 253
Svanträsket, Arvidsjaurs socken, 189
Svartnäset, 35
Svartjärn, Lövångers socken, 298
Svensbyn, Piteå socken, 26, 29
sågkvarn, 32
säl, 5, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 77, 79,
80, 81, 82, 83, 84, 85, 109, 113, 114, 307, 310, 313, 315, 316, 317, 319, 324, 326, 327, 328, 333,
338, 341, 343, 346, 349, 353, 359, 362, 363, 364, 365, 366, 368, 373, 374, 376, 378, 379, 383, 389,
391, 392, 395, 396, 398, 401, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 412, 414, 415, 416, 417, 420, 421
Säsviken, Ursviken, 359
Sörböle, 234, 313, 315, 316, 317

—T—

Tarjan, Tuvan, 234, 341
Teg, Umeå socken, 93, 397
Tenskatan, 10, 19
tidelag, 253
Tillinge, Uppland, 391
Tjärn, 9, 59, 76, 95, 103, 144, 146, 147, 161, 165, 166, 179, 189, 191, 234, 249, 287, 292, 298, 304,
307, 309, 310, 311, 312, 317, 334, 343, 380, 386, 387, 393, 394, 398, 399, 401
Torneå, 12, 32, 41, 93, 111, 216, 242, 245, 250, 254, 255, 294, 307, 338, 340, 351, 379, 392, 395, 397,
398, 417
Trehörningen, Nysätra socken, 278, 311
trolldom, 127, 331
Tuvan, 67, 86, 91, 161, 234, 240, 303, 323, 326, 328, 334, 340, 341, 343, 344, 345, 349, 350, 351, 352,
353, 362, 364, 396, 401, 428
Tvärträsket, Långträsk, 214
Tyskland, 180, 393
Tåme, 5, 10, 13, 18, 19, 21, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 39, 40, 43, 45, 46, 59, 68, 91, 99, 104, 128, 145,
165, 202, 317, 335, 398, 401, 425
Tåmeö, 29
Tåmnäset, 29

—U—

Ullbergsträsket, Jörns socken, 48, 57, 109, 113, 130, 133, 136, 137, 189
Ullbolsta, Jumkil, Uppland, 75
Umeå, 40, 93, 234, 288, 307, 321, 350, 351, 397, 398

Uppland, 35, 75, 102, 275, 383, 389, 391, 397
Uppsala universitet, 33, 275, 397
Uppsala, Uppland, 33, 40, 63, 73, 74, 91, 275, 294, 344, 348, 351, 383, 386, 395, 397, 426
urfjäll, 68, 89, 161, 167, 345, 351
Ursviken, 103, 111, 161, 239, 294, 317, 319, 320, 321, 331, 338, 340, 344, 346, 348, 351, 352, 353,
355, 357, 359, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 374, 405, 422, 425
utjord, 68, 105, 107, 109, 161, 165, 167, 168, 169, 175, 181, 185, 236, 249, 328, 341, 345, 421, 422
Uttersjön, Lövångers socken, 68, 319, 396, 397, 415, 420

—V—

Vada, Uppland, 102, 275, 386
Vadstena, Östergötland, 392
Vajsjön, Norsjö socken, 205, 211
Vallen, Burvik, 410
Vallen, Bäck, 416, 420
Vallen, Falmark, 286
Vallen, Lövångers socken, 275
Vallen, Storkåge, 98, 102
Vargträsket, Jörns socken, 233
Varuträsk, 145, 156, 158, 160, 163, 171, 221, 291
vepa, 343
Vik, Uppland, 58, 300
Viken, 99, 102, 205, 216, 222, 300, 309, 370, 376, 377, 380, 381, 383, 384, 386, 398, 417
Vikmorán, Innervik, 370
Viknäset, Innervik, 367, 376, 425
Villvattnet, Burträsk socken, 267, 289
Vitbergsträsket, Arvidsjaur's socken, 130, 140
vrakgods, 363, 364, 366
vådel, 124, 311, 312, 321, 374, 383, 393
våldsbrott, 405

—Y—

Ytterursviken, 145, 234, 341, 363, 364, 365, 366
Yttervik, 82, 91, 93, 112, 248, 258, 275, 290, 298, 311, 312, 317, 322, 334, 372, 374, 376, 377, 381,
383, 384, 385, 386, 387, 388, 393, 397, 399, 417

—Å—

Åbyn, 10, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 34, 38, 60, 173, 317, 428
Åbyn, Burträsk socken, 267, 335, 386, 415
Åkerby, Uppland, 91
Åland, 33
Ålsån, Jörns socken, 95, 152, 189, 307
Ångermanbäcken, Bergsbyn, 352
Ångermanland, 73, 276, 309, 383, 398, 426
ångermanlänning, 352
Åselet, Jörns socken, 51, 55, 56, 58, 117, 127, 142, 146

—Ä—

Älgräsket, Jörns socken, 48, 138, 185, 188, 300, 302

Älvkarleby, Uppland, 63, 74, 389, 397

Ängesbyn, Luleå socken, 288

Änget, Prästbordet, 241, 427

Ärentuna, Uppland, 91

—Ö—

öl, 232, 357

öltråg, 371

Ön, 160, 169, 313, 322, 324

Ön, Böle, 313, 322, 323

Öndebyn, Bygdeå socken, 396

Öndegran, Bergsbyn, 351

Önnesmark, Lövångers socken, 317, 420

Öregrund, Uppland, 384

Östanbäck, 12, 65, 70, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 96, 97, 120, 290, 343, 351, 383, 393, 425,
427, 429

Österbotten, 24, 32, 82, 91, 111, 383

Österhaninge, Södermanland, 384

Östhammar, Uppland, 75

Östra Falmark, 288, 289

Överklinten, Bygdeå socken, 212

KULTURENS FRONTLINJER

1. Kulturgräns norr: Förändringsprocesser i tid och rum. Presentation av forskningsprogram jämte en uppsats om tvärvetenskap. Umeå 1997.
2. Kartan i kulturforskningens tjänst. En artikelsamling redigerad av Lars-Erik Edlund. Umeå 1997.
3. Ulf Lundström: Bönder och gårdar i Skellefteå socken 1539-1650. Umeå 1997.
4. Lars Olov Sjöström: Bönder och borgerlighet i festseder och matvanor. En etnologisk studie i kulturgränser utifrån Skellefteå. Umeå 1997.
5. Kurt Genrup: Germania och Moder Svea: Kulturella möten och gränser. Umeå 1997.
6. Daniel Lindmark: Puritanismen och lättsinnet. Fem föredrag om folkläsnings och folklig fromhet. Umeå 1997.
7. Olavi Korhonen & Birger Winsa: Språkliga och kulturella gränser i Nordskandinavien. Umeå 1997.